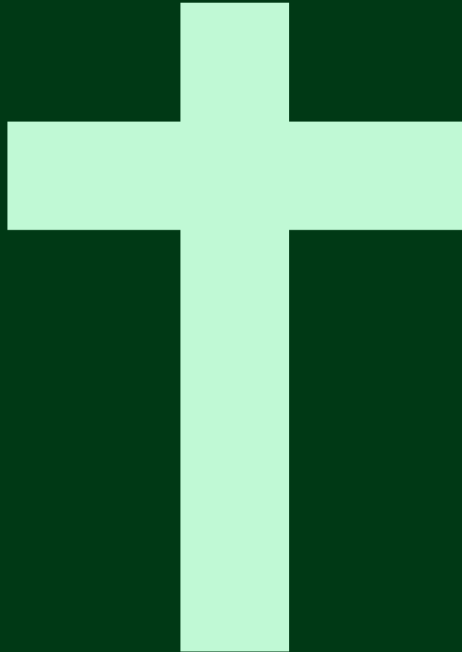

GALA Σευει

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea

GALA S_ευ_ει
Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2023 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf

Contents

Zenεze	1
Εgezode	59
Leevi	107
Gaalu Σεβει	139
Το Σεβει Velesiει	188
Zozuwe	232
Tukpogaleve Nuiti	260
Lute	290
1 Samiyεle	294
2 Samiyεle	332
Tεnε Faalaaliiti	364
Misee	408
Naquume	418
A6akuke	423
Sofoni	429
Azee	435
Zakali	438
Malasi	452
Kεεwotiiti	456

Zenze Fai Kpein Tɔɔzeizuwe

Sɛvɛi gɛ nui: Moize vɛ.

Sɛvɛi nii zu vai ma bɔɛ ungi: faiti kpein tɔɔzeizuwe.

Sɛvɛi nii gɛ ziegi: kona waagila unnaani puulɔɔlu (1 450), ɛ zeeli kona waagila unnaani puugɔ (1 410) vɔ, aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ.

Zenze gɛ ga kpɛtɛaniiti kpein tɔɔzeizuwe ma zɛvɛi. E la kpelani nɔ ga ɛ geegɔlɔgi ta zɔɔiti kpɛtɛ vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kpɛtɛ vai. Kɛɛ toɔga nuɔuseiti ta-vaiti tɔɔzei vɛlei wosu, ɛ ti yɔɔɔzu gɛlibai lɔɔzei vɛlei lɛ.

Gaagɔwɛsu mɔungi ɛ li puugɔ maazu gɛlagi (11) zu: eteai nii de yɛnvuzu su, ɔa zoo gɛle ɛ naa nɔ-fai gɛagɛ? Bɛ gɛ ɛ ga nui? Nui losuwe gɛ ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti yɔɔɔzu gɛlibaiti ti gɔlogolosu? Leeni gɛ a gɛ ga zabui, nii pagai, ɛ lo naama vai va?

Gaazagɛgi naati ka ti wosu zaagɛza. Naati ma ka Zenze zɛvɛi gɛlazuve ma mɔungi googaaɔvotegi veezu, ɛ lo ti va: zunui ta anzanui, GALA nɔ-kpɛtɛaniiti saama (gaagɔwɛsu mɔungi ɛ zeeli felegɔi vɔ), ti yɔɔɔzuleve vai ta GALA (gaagɔwɛsu savagɔ), Kayɛn ta Abɛle ta-vai (gaagɔwɛsu naanigɔ), Nowe nɔ-foloi, undaavili tona wolai ma ziegi zu (gaagɔwɛsu lɔzita ɛ li taavuuɔgi vɔ), woɔiti supu voloi nuiti ta-zangaso vɛlei lo siegi zu (gaagɔwɛsu puugɔ maazu gɛla (11)).

E zo gaagɔwɛsu puugɔ maazu felegɔi (12) ma, eyɛsu ɛ li puulɔɔlugɔi (50) zu, ta bosu ti dɛɛ ɛgɛvɛlei GALA ge vaa la ga kizɔgi nuɔuseiti pɔ, ta ɛ Izelayɛle mɛmɛwolai ma mɔungiti toli nɔ-botii ma: Abalaame nii ɛ vɛtɛni nɔ-kidaalevei ta nɔ-woomenigi maavele ma, kɛvɛvɛ sɛnɔpɛ su ga lɔɔɔ vagɔ nu, nii nu a vɔkɔɔɔ ma.

Nɔ-doun zunui Izaake, ta Zakɔbe, nii ɛ ga nɔ-dounloin naa gɛ (gaagɔwɛsu 25:19--37:1 zu), ɛ daaseigi zɔɔɔni ga: «Izelayɛle.» Zozɛfe, nii ɛ ga Zakɔbe nɔ-doun zunui ta, koizeizu felegɔi ma gɛwolai, naa gɛ faiti kpein saamave, toɔga ɛ vaani ga Zakɔbe, ta nɔ-doin zɔiti ɛ vɛɛ ta-vɛɛyɛgɛiti ba, ga ti li, ti zɛi Ezipete yooi zu.

Zenze zɛvɛi gɛ dɛɛ ga kalagi, ɛ vilɛ naa va, nii GALA ge kɛa. E tɔɔzeivɛ ga boga ga GALA ka ɛ eteai bɛtɛa, naa gɛ ɛ kulazu kɛɛma ga GALA bɔɔlɔvɛ, kɛɛ nii a kɛ ti pɛ ti gɔlo GALA bɛ.

Sɛvɛi gɛ wooi gɛabelazu ga GALA nɔ-minazɛgɛ gooi ɛ boga ga: toɔga yeeyɛ nɔ-nuɔuseiti ba gɔ. E zo tɔɔzeizu ɛ li gaabelazu, GALA ka ɛ ga sɛvɛi nii zu vaa biin golai: toɔga bɔɔɔ gɛlazuvɛ kɛɛma, ɛ ɔa tukpɔi gɛaleve, toɔga losu nɔ-nuɔuseiti tugɔ, ɛ ɔa bɔ ti va, toɔga ɛ nɔ-nuɔuseiti ta-etea zɛi gɛvɛle bɛtɛzu. Ma woogaaɔvotɛ pagɔi gɛ ga: GALA bɛdɛi gɛ ba ga: nu la tɔun da, ɛ la nɔ-minazɛgɛgɛiti da, nu nɔ-deveiti so, ta nɔ-tɔgiti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LɔɔZEI VELEI

(1:1--11:32)

Geegɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛ vai

¹ Tɔɔzeizu mɔunpa GALA ge geegɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛni. ² Kɛvɛle gɛla ge la gɛni zɔɔi va, supakai gɛni de. Kpidii vɛɛni zɛ wolai gɛ. GALA Zɛnvui gɛni levetevesu zɛi gɛ.

³ GALA ge gɛni ma: «Wozakalagi gɛla.» Wozakalagi ma ge gɛla. ⁴ GALA ge kaani ga wozakalagi vage. GALA ge wozakalagi ta kpidii yeegaaɔwɛɛni. ⁵ GALA ge wozakalagi laasei pɛɛni ga foloi, ɛ kpidii laasei pɛɛ ga kuai. Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa gɛni ga folo mɔungi.

⁶ GALA ge gɛni ma: «Zɔɔɔzu gɛ zɛiiti ba, ɛ zɛiiti zɛegaaɔwɛ ta zɛiiti.» ⁷ GALA ge zɔɔɔzu gɛɛni zɛiiti ba, niiti ti bu vɛlei, ta niiti ti maazu vɛlei. Naa gɛɛni gɛna nɔ. ⁸ GALA ge zɔɔɔzuvɛ laasei pɛɛni ga geegɔlɔgi. Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa gɛni ga foloi vɛɛɛi.

⁹ GALA ge ɣeni ma: «Ziɛti ti geeɣɔlɔgi wu, naati ti ɣaale ba ada ɣila, ada vɔɔi ɣula kelema.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁰ GALA ge ma vɔɔi laasei pɛeni ga zooi. Ziɛti ti ɣaaleai ba, é naati daasei pɛɛ ga kpolodɛiti. GALA ge kaani ga naa vage. ¹¹ Naa volu GALA ge ɣeni ma: «Zooi pɔnɔba aniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹² Zooi pɔnɔba aniiti kulani, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɣe ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa vage. ¹³ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi zavasiɛi.

¹⁴ GALA ge ɣeni ma: «Wozakalagiti ti ɣe geezuve geei ɣaave, ti foloi ta kuai yeeɣaagwe. Naati ti ɣe ga poogiti, é lo siegiti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ ti ɣe ga wozakalagiti geei ɣaave, ti eteai zuɣala.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ¹⁶ GALA ge wozakala gola felegɔiti kɔɔɛni, ma wola gelei da zeɪ foloi unda, ma go gelei da zeɪ kuai unda. E somideɣaiti balaa kɔɔɛni. ¹⁷ GALA ge ti zeɪeni geei ɣaave ga ti da eteai zuɣala, ¹⁸ ti zeɪ foloi ta kuai unda, ti wozakalagiti ta kpidii yeeɣaagwe. GALA ge kaani ga naa vage. ¹⁹ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi naanisiɛi.

²⁰ GALA ge ɣeni ma: «Ziɛ wu ani vuluiti ti wola mɔin ziɛti bu, wɔniiti ti da ɣove geezuve, zooi maazu.» ²¹ GALA ge kpolodɛ wu zua wolaiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta zenvu anii ma ziiti kpein, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, niiti ti levetevesu ziɛti bu. E wɔniiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage. ²² GALA ge tuya looni ti ve, é ɣe ma: «À buɣu, wo mɔin, wo kpolodɛiti buulaave, wɔniiti ti mɔin eteai zu.» ²³ Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lɔlusɛi.

²⁴ GALA ge ɣeni ma: «Zooi fuluaniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kɔɔɔ ganiiti, ta dɔbɔ zuaiti, eɣevelei ti ɣilagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ²⁵ GALA ge dɔbɔ zuaiti kɔɔɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, toganiiti eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta kɔɔɔ ganiiti pɛ, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage.

²⁶ GALA ge ɣeni ma: «Ade nubusei bɛɛ ga ade-maaniinigi, é ɣe ga de-vaafulabai, é zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta toganiiti, ta eteai pɛ, ta aniiti kpein ti bɔkposu zooi ma.»

²⁷ GALA ge nubusei bɛɛni ga tɔ bɔɣɔi maaniinigi, é kɔɔɛni ga GALA maaniinigi. E zunui ta anzanui bɛɛni.

²⁸ GALA ge tuya looni ti ve, é ɣe ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave, wo maagolo. A zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta suai kpein é yenvuzu zooi ɣa.» ²⁹ GALA ge ɣeni ma: «Weɛ, tufai nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, zooi ɣa ná pɛ, gè naa vea wo ve, ta gului nii ma waai su a ɣe ga ma zuwui, naa ɣa ɣe ga wo-laamianigi. ³⁰ Gè tufa undui vea ga daamianigi zou ɣa zuaiti pɛ bɛ, ta wɔniiti, ta nii kpein é bɔkposu zooi ma, nii nɔpɛ zenvu viilei su.» Naa ɣeeni ɣana nɔ. ³¹ GALA ge kaani ga nii kpein é kɔɔɛni, ti wola vage. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi lɔzitasɛi.

2

¹ Pele ɣana geeɣɔlɔgi bɛɛ vai bɛni la ta zooi, ta ti zu aniiti kpein. ² Foloi lɔfelasiɛi, GALA kpegai ma ga ná-botii ɣaabela, é looɣoni ná-botii pɛ ba, nii é kɛeni. ³ GALA ge tuya looni foloi lɔfelasiɛi ve, é make bɔɣɔ ve, tɔzei naama voloi é looɣoni, é lo ná-botii pɛ ba, aniiti kɔɔɛni vai zu é kɛeni.

Eteai ta nubusei ti bɛɛ velei yɔɣɔzulɛ vai

⁴ Geeɣɔlɔgi ta zooi ti-lɔzeigi ɣa é ga nii, siegi zu ti bɛɛni la.

Siegi zu ɣooɣɔ GALAGI zooi ta geeɣɔlɔgi bɛɛni la, ⁵ dɔbɔ ɣila kpalaa ge la ɣeni de eteai zu, tufa ɣila kpalaa ge la ɣeni de vɔnɔni, mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI la ɣeni de tona vuuni zooi ma, nu la ɣeni de ná neɣelɛin, é va da boti ɣe zooi ma. ⁶ Keɛ bumugi ɣeni wuzegɛzu, é da zooi ma yeɛ. ⁷ ɣooɣɔ GALAGI zooi ma vɔlɔi zegeni, é kɔɔɛni ga zunui, é zenvu viilei vu sokpayegɛiti su, zunui ɣe ga zenvu su anii.

⁸ Naa volu Goofo GALAGI kpelei leveni Eden yooi zu, folo fulazu velei. E zunui vileni su, nii é kpeteai. ⁹ E gului ma zii kpein pɔnɔni zooi ɔa, ti vetege maaneai, ti-ma waaiti neai. Zenvu wului ɔeni loni kpelei zaamaue, naa uee gului va, nii é faa vagɔi ta faa ɔai yɔfozuzufwee pelei leezu.

¹⁰ Zie wolai ɔeni fulazu Eden yooi zu, é ɔa vu kpelei ma. Kulaai ma ná va, gaafweeni su ga ma beke naanigo. ¹¹ Ma mɔungi laaseigi ɔeni ga Pison, naa ɔa kakufakugai Gavila yooi ná pe su. Zanugi ɔa ɔa ɔa zooi naa zu, ¹² zanugi nii pagai. Nu ɔa ɔa gulu mana maku neenege balaa ɔa ná, daa ga bedeliwume, ta kotu zongo baagi, daa ga wɔnikese. ¹³ Felesiei laaseigi ɔeni ga Giyon, naa ɔa kakufakugai Kuse yooi ná pe su. ¹⁴ Savasiei laaseigi ɔeni ga Tigele, naa ɔa é yeizu Asuul laai zu folo fulazu velei. Zie wolai naanisiei ɔa é ga Ufelate.

¹⁵ Goofo GALAGI zunui zegeni, é pile Eden kpelei zu, ga é tii ɔe ná, ta é make. ¹⁶ E devei nii veeni zunui ya, é ɔe ma: «Da zoo è guluiti kpein ma waaiti ta mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷ kele nii é faa vagɔi ta faa ɔai yɔfozuzufwee pelei leezu, mina naama waai ta mi, mazɔɔo voloi da naa ta miina la, ɔa za.»

¹⁸ Goofo GALAGI ɔeni ma: «É la vani ga zunui ɔila ko ye de. Nà kpɔba nu vago betezu be.» ¹⁹ Goofo GALAGI dɔbo zuaiti ta wɔniiti kpeteni ga pɔbi. E vaani ga tiye zunui vɔ, é pɔte, velei a ti-laaseigiti pee la, naa ɔa a ke ti kpein ti daaseigi zɔɔo, nii zunui a pee ti va. ²⁰ Zunui daaseigiti peeni toganii pe ba, ta wɔniiti, ta dɔbo zuaiti kpein. Kele zunui la ɔeni kpɔba nu vago zɔɔoni. ²¹ Goofo GALAGI niimɔni wolai lɔni zunui ɔaazu, é ɔi. E kaka ɔaegi gila sefeni, é ma zuai laafulu pogi zu. ²² Goofo GALAGI anzanui beteni ga naama ɔaka ɔaegi, nii é sefeni, é kula zunui ɔakai zu, é vaani la zunui vɔ.

²³ Zunui ɔeni ma:

«Niizu nii ɔa é ga kaei, nii é ga mà ɔaei,
kpusei nii é ga kpusei.
Daaseigi ɔa uee ga anzanui,
mazɔɔo kulave zunui zu.»

²⁴ Naa ɔa é ba, zunui ɔa zege keeɔe ta dee va, é ɔili anzai va, ti ɔe ga kpuse ɔila. ²⁵ Zunui ta anzai ti felego ti ɔabei ɔeni de, kele ti la ɔeni unfesu bofo ɔaazu.

3

Nui loo vai kotoi zu

¹ Kaalii gelegelega ɔeni de, é leve dɔbo zuaiti kpein ba, niiti Goofo GALAGI ti beteni. E ɔeni anzanui ma: «GALA ge boge nei ga ɔite, ga wo mina guluiti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

² Anzanui kaalii woɔfaavoteni, é ɔe ma: «Gá zoo gi kpelei zu wuluiti ma waai mi. ³ Kele nii é ga gului é loni kpelei zaamaue, naa ma waai, GALA ge ɔeni ma: «A mina ta mi, wo mina vɔɔɔu ba, naa ɔa a ke wo mina za.» »

⁴ Kaalii ɔeni anzanui ma: «Wo la zaa negelein! ⁵ Kele GALA ge kwee ga foloi nɔpe wo ta miizu la, wo-ɔaazuveti ta zege ma, wa ɔe ege GALA, wa faa vagɔi ta faa ɔai yɔfozuzufwee.»

⁶ Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti pɔte ga maaneue, ta page ga nu mi, fizoge ga é kelegelegi ve nu ya. E ma waai ta ɔulani, é mi. Naa volu é ta veeni sinigi ya, nii é ɔeni koba, naa balaa ge miini. ⁷ Ti felego ti-ɔaazuveti ti zegeni ma. Ti kwee ni ga ti ɔabei ve. Ti koolefoole gului ma laaiti daɔani, ti gili bofo ma.

⁸ Kpɔko leileigi, ti Goofo GALAGI lugi menini, é ɔa ziezie kpelei zu. Zunui ta anzai ti boɔfuni poun Goofo GALAGI va kpele zu wuluiti saama. ⁹ Goofo GALAGI zunui lolini, é ɔe ma: «Mini ɔa è ná?»

¹⁰ E gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Gè è-lugi menige kpelei zu. Dùave, mazɔɔo kabei ve, naa ɔa é kea gè boɔgua.» ¹¹ Goofo GALAGI ɔeni ma: «Be ɔa keai è ma, è ɔabei ve? E gulu waai naa ta mia baa, nii gè ɔeni è ma, mina ta mi?»

¹² Zunui gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zie vòoma, naa ḡa é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ Ḡooḡo GALAGI ḡeni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa ḡeai?» E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Kaalii ḡa é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ Ḡooḡo GALAGI ḡeni kaalii ma:
«Tei è naa ḡea, gè è ḡotoa,
toganiiti kpein ta dòbò zuaiti saama.
Da da bokpo è-ḡogi ma,
è da pòlò mi, è-zii ma voloi pe su.

¹⁵ Nà kpaai lò wo yòḡòzu wa anzanui,
naa ḡa ḡe mavofodai ta dònò ti zòḡòzu.
Nònò ḡa dòungi maawana,
dòun da kòḡò libiligi maawana.»

¹⁶ E ḡeni anzanui ma:
«Nà ta la da-bòlò ma, kogi a ḡena è ma,
da bòlò pe, da va dointi sòlò.
E yiima vai ḡa è mēen è-zinigi vò pelei,
toḡa zeì è unda.»

¹⁷ E ḡeni zunui ma:
«Tei è woiloga è-anzai wooi ma,
è gulu waai mi, nii gè ḡeni è mina mi,
zooi ḡa ḡoto è maavele ma.
Kenì è zuvikèi ḡula, è bòlò pe,
é va leḡa è-laamianigi zòlò, è-zii ma voloi pe su.

¹⁸ Toḡa ḡaingiti pònò è laalòḡoma.
Da zooi ḡa lufaiti miizu.

¹⁹ Da è-laamianigi zòlò,
kèkè kenì fòdò ḡula è-lovalave,
eyesu è ḡale ma zooi wu,
ve è zegeni ná.
Mazòlò è beteve ga pòlò,
da ḡale ma pòlò zu.»

²⁰ Adama anzai laasei pēeni ga Eve,* mazòlò toḡa é ḡeni ga nu vuluiti kpein ti-lee.

²¹ Ḡooḡo GALAGI sua ḡòlò bēteni ga seḡei Adama ta anzai ve, é too ti ḡòba.

²² Ḡooḡo GALAGI ḡeni ma: «Peḡe, zunui ḡea eḡe ade taḡila, faa vagoi ta faa nò yòḡòzufeḡe fai zu. Ade pele leve tuḡò niina, é mina yeemaale, é va zenvu wului ma waai ḡula, a va mi, a va ye vulua ḡooḡo.» ²³ Ḡooḡo GALAGI zunui ḡulani Eden kpelei va, ga é da zooi woli, ve kulaai ná. ²⁴ E Adama beai ma, geezuḡeelaiti ti-laaseigi ga seelubein, é naati toni Eden kpelei zu folo ḡulazu velei, ta boḡa zòkpò nii abui ba, é da lati, ti da zenvu wului ma velei make.

4

Kayenni ta Aḡele ta-vai

¹ Zunui anzai Eve laani volu, naa kogi zeḡe, é sòlò ga Kayen, é ḡeni ma: «Gè zunu zòlòga ga Ḡooḡo GALAGI ná-kpòbai maavele.» ² Naa volu, é deḡei Aḡele zòlòni. Aḡele ḡeni ga baala make nui, Kayen ḡe ga tii ḡee nui. ³ Yeeḡeḡalai ta laawu, Kayen vaani ga zooi va lònogi tanigaa, é ke ga veḡeani Ḡooḡo GALAGI ve. ⁴ Aḡele balaagi vaani ga ná-baala kpulugi ma yivo mòungi tanigaa, é ti-ma zuai vasuḡeti kula ga zalaḡai. Ḡooḡo GALAGI yeezeini Aḡele

* **3:20** Eve: daaseigi nii ti maaḡuḡai va ta «zenvu.»

ta ná-vebeanii wu ga pagɔ. ⁵ Kεε é la ɣeni yeezeini Kayen ta ná-vebeanii wu. Kayen wola yiiɣaawanani, gaazuɣili.

⁶ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «Lee vaa zu è yiiɣaawanaai, è ɣaazuɣili? ⁷ Gaaɣalage ga ni da faa vagɔi ɣεna, da ɣaazuve wuzεge, kεε ni da faa ɣɔi ɣεna, kotoi ɣa laani da-velεlave. Ziima vai ɣa ɣε ga é zeì è unda, kεε dɔun, vɔni ma.»

⁸ Kayen bɔeni deɣei Aβele vɔ, tei ti ɣeni dɔbɔi zu, Kayen valani Aβele va, é paa. ⁹ Naa voluma, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «È-leɣei Aβele ɣa mini?» E gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Gè la kwεε. Nà ɣa gè ga deɣei make nui baa?» ¹⁰ Naa ɣeni ma: «Lee ɣa è keai? E-leɣei ma namai bain gooi ɣa zeelizu mà, é zeɣe zooi ma. ¹¹ Niizu è ɣotove zooi ɣa, nii é laalaoga, é è-leɣei ma namai bɔle, è paai. ¹² Siεgi zu è boti ɣεεzu la zooi ma, é la mɔ ná-kulanuma vea è ya. Da ɣε ga pela nu, è da leveteve eteai zu.»

¹³ Kayen ɣeni Ɔɔɔɣɔ GALAGI ma: «Nà-faa ɣɔi ma bakɔi wola wuiwe ga gè va zie bu. ¹⁴ Wεε, da kpèezu za tii ɣεε yooi ma, gè maagooza, gè lɔɔɣu è va. Nà ɣε ga pela nu, gè da leveteve eteai zu. Ni nu a kàana, toɣa pàa.»

¹⁵ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣeni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kayen vaana, Kayen nɔnɔi voto ka ɣula naama nui ma, ná zeizu ɣε lɔfela.» Ɔɔɔɣɔ GALAGI poogi veeni Kayen va ga nu nɔpe ka kaana, é mina paa. ¹⁶ Naa volu, Kayen maagoozani Ɔɔɔɣɔ GALAGI va, é li, é zeì Nɔde yooi zu, Eden folo ɣulazu velei.

Kayen mavofodai

¹⁷ Kayen anzai laani volu, naa kogi zeɣe, é Ɔeenɔke zɔlɔɔ. E taai loni, é ná-doun zunui laaseigi veε ba. ¹⁸ Ɔeenɔke lɔlade zɔlɔɔni, lɔlade Meɣuyayεle zɔlɔɔ, Meɣuyayεle Metusayεle zɔlɔɔ, Metusayεle Leemεke zɔlɔɔ.

¹⁹ Leemεke anza felegɔ zeini. Gilagi laaseigi ɣeni ga Ada, zɔi laaseigi ɣε ga Sila. ²⁰ Ada Yaβale zɔlɔɔni. Tɔ ɣa é ga naati ti-mεmεwolai, niiti ti zeini seɣe ɣotaiti bu, ti da toganiiti make. ²¹ Deɣei laaseigi ɣeni ga Yubale. Tɔ ɣa é ga naati kpein ti-mεmεwolai, niiti ti kɔnigi ɣεinsu, ti da koolei ve. ²² Sila βalaagi Tuβale-Kayen zɔlɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga kɔlu bɔigi ta kɔlu aniiti kpein gain nui. Tuβale-Kayen deɣe anzanui ɣeni ga Naama.

²³ Leemεke ɣeni anzaiti ma:

«Ada ta Sila, à woilo ɣɔoi ma,
Leemεke anzaiti, à woilo ga pagɔ ɣɔoi ma.
Gè zunui vaani màawana vai zu,
ta zunu lounɣoi nà-palai vaa zu.

²⁴ Potokulai a ɣεna Kayen ma, ná zeizu ɣε lɔfela,
Leemεke nɔnɔi zeizu ɣa ɣε ga puulɔfela (70).»

Sete zɔlɔɔ fai

²⁵ Adama anzai laani volu mɔnɔ, naa kogi zeɣe, é doun zunu zɔlɔɔ, é daasei peε ga Sete, mazɔlɔɔ é ɣε ma: «GALA ge doun zunu ɣili fea zèa Aβele votogi zu, nii Kayen paani.»

²⁶ Sete doun zunu zɔlɔɔni βalaa, é daasei peε ga Enɔse. Názuve ɣa ti tɔzeini la ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI valia.

5

E zo Adama mavofodai ma, é li Nowe nɔnɔi vɔ (1 Dɔlɔ Sevei 1:1-4)

¹ Adama mavofodai ma zevei ɣa. Siεgi zu GALA ge nui βeteni la, é kpeteni ga GALA baaɣulabai. ² E zunui βeteni ta anzanui, é tuya looni ti ve, é ti-laasei peε ga nuβusei, ti βete voloi nɔ.

³ Adama ná-konagi ɣεai ma ga ungila puusavagɔ (130), é doun zunu zɔlɔɔni, nii é ɣeni ga baaɣulabai, ta maaniinigi, é daasei peeni ga Sete. ⁴ Sete zɔlɔɔga voluma, Adama kona

undɔsava (800) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ⁵ Adama zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puusavago (930), naa volu ɛ zaani.

⁶ Sete nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila dɔɔlugo (105), ɛ Enɔse zɔɔɔni. ⁷ Enɔse zɔɔɔga voluma, Sete kona undɔsava kona dɔfela (807) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ⁸ Sete zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puugo maazu felego (912), naa volu ɛ zaani.

⁹ Enɔse nɔ-konagi ɔɛai ma ga puutaavuugo (90), ɛ Keenan zɔɔɔni. ¹⁰ Keenan zɔɔɔga voluma, Enɔse kona undɔsava puugo maazu lɔɔlugo (815) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹¹ Enɔse zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo kona dɔɔlugo (905), naa volu ɛ zaani.

¹² Keenan nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔfela (70), ɛ Maɔalaleyɛle zɔɔɔni. ¹³ Maɔalaleyɛle zɔɔɔga voluma, Keenan kona undɔsava puunaanigo (840) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹⁴ Keenan zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo kona puugo (910), naa volu ɛ zaani.

¹⁵ Maɔalaleyɛle nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔzita maazu lɔɔlugo (65), ɛ Yeelɛde zɔɔɔni. ¹⁶ Yeelɛde zɔɔɔga voluma, Maɔalaleyɛle kona undɔsava puusavago (830) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ¹⁷ Maɔalaleyɛle zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona undɔsava untaavuu maazu lɔɔlugo (895), naa volu ɛ zaani.

¹⁸ Yeelɛde nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔzita maazu felego (162), ɛ ɔeenɔke zɔɔɔni. ¹⁹ ɔeenɔke zɔɔɔga voluma, Yeelɛde kona undɔsava (800) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²⁰ Yeelɛde zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona untaavuugo puulɔzita maazu felego (962), naa volu ɛ zaani.

²¹ ɔeenɔke nɔ-konagi ɔɛai ma ga puulɔzita maazu felego (62), ɛ Matuzalɛme zɔɔɔni. ²² Matuzalɛme zɔɔɔga voluma, ɔeenɔke kona unsavago (300) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²³ ɔeenɔke zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona unsavago puulɔzita maazu lɔɔlugo (365). ²⁴ ɔeenɔke zieni ga GALA ziimai, ɛ la ɔeni yenɛ nɔ, tɔɔzei GALA ge seɔeni.

²⁵ Matuzalɛme nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔsava maazu lɔfela (187), ɛ Leemɛke zɔɔɔni. ²⁶ Leemɛke zɔɔɔga voluma, Matuzalɛme kona undɔfela puulɔsava maazu felego (782) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ²⁷ Matuzalɛme zii ma voloi kpein ge ɔeni ga untaavuugo puulɔzita maazu taavuugo (969), naa volu ɛ zaani.

²⁸ Leemɛke nɔ-konagi ɔɛai ma ga ungila puulɔsava maazu felego (182), ɛ doun zunui ɔila sɔɔɔni. ²⁹ E daasei pɛeni ga Nowe.* E ɔeni ma: «Nii ɔa ade ɔaanɛɛɛ ada-wotiiti ta ada-ɔɔɔiti kpein faa zu, ɛ zɔɔɔsu zɔɔi va, nii ɔɔɔɔ GALAGI foovoai.» ³⁰ Nowe zɔɔɔga voluma, Leemɛke kona undɔlugo puutaavuu maazu lɔɔlugo (595) ɔili keɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɔiligaa zɔɔɔni. ³¹ Leemɛke zii ma voloi kpein ge ɔeni ga kona undɔfela puulɔfela maazu lɔfela (777), naa volu ɛ zaani.

³² Nowe nɔ-konagi ɔɛai ma ga undɔlugo (500), ɛ Sɛme ta Same ta Zafɛteni sɔɔɔni.

6

Nuiti mɔin vai

¹ Siɛgi zu nuiti ti tɔɔzeini la ga mɔinda zɔɔi ɔa, ti doun anzanuiti sɔɔɔni, ² GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti page, ti tanigaani seɔeni, ti ti ɔɛ ga ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yiimazɛɔeni ga tiye. ³ Nɔzu ɔa ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma la: «Nɔ-zɛnvui la yeɔa nubusei zu ɔɔ, mazɔɔɔ nui ɔa ga saa ani nɔ, sii ma voloi ɔa ɔɛ ga kona ungila puufelego (120) nɔ.» ⁴ Kooza nuiti ti ɔeni eteai zu naama zɛgiti su. Uele nɔ ɔana ɛ ɔeni la, GALA doun zunuiti pileɔa voluma nuiti ti-loun anzanuiti polu. Naati ti dointi sɔɔɔni ti vɛ, naama nu wolaiti ka ti-lɔɔɔ ɔulani wɔɔwɔɔɔ zu.

* **5:29** Nowe: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «gaanɛɛɛɛ.»

⁵ Gooḡo GALAGI kaani ga nuḡuseiti ta-vaa ḡoi wola wəəlɔni zooi ḡa, ti-yiimave ma ḡisiɛiti ti ḡeni losu nɔ faa ḡoi va folo-o-folo. ⁶ Gooḡo GALAGI yiigoloḡoloni nuḡusei beṽe vai zu, é pile zooi ḡa, gola ḡaazuḡilini. ⁷ E ḡeni ma: «Nà nuḡusei ma zuwu ḡaalevezu zooi ḡa, nui nii gè kpeṽeai, naa veṽe toganiiti ba, ta kpokpo ganiiti, ta wəniiti, mazəḡə ziiḡoloḡologe ga leeni vaa zu gè ti beṽeai.» ⁸ Keṽe Nowe zaalai zəḡəni Gooḡo GALAGI ḡaazu.

Nowe nd-fai

⁹ Nowe mavofodai veṽe. Nowe ḡeni ga telebo nu ta sɔle nu ná-siegi zu nuḡuseiti saama. Nowe ḡeni ziezu ga GALA zii mai. ¹⁰ Nowe doun zunu savagə zəḡəni: Seme, ta Same, naa veṽe Zafete va.

¹¹ Eṽeai ḡoloḡoloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eṽeai veṽeni, é ka ga é ḡoloḡologa, mazəḡə nuḡuseiti kpein ti zie velei ḡoloḡoloni eṽeai zu.

¹³ GALA ge ḡeni Nowe ma: «Gè devea ga gè kpeṽeai kpein sii ḡaabelə, mazəḡə nuiti ti eṽeai laavega ga toomai. Naa ḡa é ba, nà ti undaavilisu zooi ḡa. ¹⁴ Keingi beṽe ga gulu vaḡoi. Da teveleve su ga peṽe goiti, è managi zie koozuve ta poluve. ¹⁵ Weṽe velei da ke la: keingi zakpai ḡa ḡe ga meṽeṽe unḡila puuləḡugə (150), kogi ḡe ga meṽeṽe vuufelegə maazu ləḡugə (25), ta gaaləḡai ḡe ga meṽeṽe puugə maazu ləḡugə (15). ¹⁶ Da fiṽe zosuṽe ḡe ba maazuṽe kavagi wu, é ḡaku ma, nii tieḡoi a ḡe ga meṽeṽe valisaamai lieḡoi. Da daave ḡula kakamave. Da sangasoi lo suve, ma velei ḡe bəḡo maazu ga savagə. ¹⁷ Nəun nà, nà vaazu ga zieve golai zooi ḡa, ga é fuluaniiti kpein koloḡolo, niiti kpein ti zooi ḡa, ti undaa ḡa vili. ¹⁸ Keṽe nà nà-minazegegi ḡeəzu de yəḡozu, da le keingi zu, da-o, è-loun zunuiti-yo, é veṽe è-anzai ta è-loun anzaiti ba. ¹⁹ Da suai ma zii veṽeṽeḡe le keingi zu balaa, ga è ti-ma vului make ḡoba. Da ke ga ma zine ḡila ta ma zaa ḡila. ²⁰ Ma zine ta ma zaa, ma zii ḡilagiḡai ḡa va è və be, wəniiti su, toganiiti balaa su, ta aniiti kpein ti bəkposu zooi ma, ga ti pe ti yenvui make. ²¹ Da daamianigiti kpein seḡe, è make ḡoba, naa ḡa a ke é ḡe ga daamianigi è ve ta tiya balaa be.» ²² Naa ḡa Nowe keeni. E naati kpein keeni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

7

Nowe leṽe vai keingi zu ta zieve golai vaa vai

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Nowe ma: «Le keingi zu, da-o, da-veṽeṽeḡe-yo, mazəḡə gè è veṽeḡe ga telebo nu niima yeeḡeḡalai zu nuḡuseiti saama. ² Suai niiti ti ḡadegai, da ma zii ḡilagiḡai zeḡe, ma zine ləfela, ta ma zaa ləfela, keṽe suai niiti ti ḡozəai, da naama zii ḡe ga ma zine ta ma zaa nɔ. ³ Wəniiti balaa, da ma zii ḡilagiḡai zeḡe, ma zine ləfela, ta ma zaa ləfela, naa ḡa a ke è ti-ma zuwui make eṽeai zu ná pe. ⁴ Mazəḡə é yega ga folo ləfela, gè tonai vu eṽeai zu, folo vuunaanigə (40) ta kpidi vuunaanigə (40) laawu, fuluaniiti kpein gè ti beṽeai, gè ti-ma zuwu ḡaaleve zooi ḡa.» ⁵ Nowe naa kpein keeni, nii Gooḡo GALAGI ma levei veeni zea.

⁶ Nowe kona undəzita (600) zəḡəni niina, siegi zu zieve golai vaani la eṽeai zu. ⁷ Nowe leeni keingi zu ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti ḡizo zieve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti ḡadegai, ta niiti ti ḡozəai, naa veṽe wəniiti kpein ba, ta suai niiti kpein ti bəkposu zooi ma, ⁹ ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi və be ga feṽeṽeḡe, ma zine ḡila ta ma zaa ḡila, eḡevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰ Folu ləfela vɔluma, zieve golai eṽeai maabəḡeni.

¹¹ Nowe zii ma ḡona undəzitai (600), ma alu feṽeṽe, ma volo puugə maazu ləfelasiṽe (17) ma, naama voloi zooi wu de wolaiti ma deungiti kpein daaleveni, ta geḡəḡəḡe ma veṽeṽeḡe balaa daalaoni. ¹² Tonai təzeini ga vua eṽeai zu, eyesu folo vuunaanigə (40) ta kpidi vuunaanigə (40). ¹³ Naama voloi bəḡoi nɔ ḡa Noweni ti leeni la keingi zu, təun be, Seme ve, Same ve, ta Zafete, é bə anzai va ta ná-doun anza savagəiti, ¹⁴ naa veṽe dəḡə zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti bəkposu zooi ma, é bə wəniiti kpein ba, ta kove

ganiiti kpein. ¹⁵ Anii vului ma ziiti kpein, ma zine ma zaa, ti baani ga felefelegi Nowe vɔ be, ga ti le keingi zu. ¹⁶ Ti gɪlagilagi leeni ma zine ma zaa, ti ma ziiti kevelei, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa volu Gɔɔgɔ GALAGI daafuluni ma.

¹⁷ Zieve golai yeni leezu, e ke ga folo vuunaanigɔ (40) eteai zu. Ziei veni, e keingi wuzegɛ zooi maazu. ¹⁸ Ziei veni, e wola le su eteai zu. Keingi gɛni zizu ziei ga. ¹⁹ Ziei gɛni leezu su nɔ, eyesu e gize gaagoozagiti pe maabɔle geegɔlogi wu eteai zu na pe. ²⁰ Ziei leeni gizeiti maazu ga metele lɔfela gɛgala, ti pe maalɔguni. ²¹ Nii kpein e gɛni ga fuluanii eteai zu, ti pe ti zaani, wɔniiti, toganiiti, dɔbɔ zuaiti, nii kpein e gɛni bokposu, ta nubusei kpein. ²² Nii kpein e gɛni yenvuzu zou vɔɔi ma, naa pe ge zaani. ²³ GALA ge fuluanii kpein suwugaaleveni zooi ga: nubusei ta suaiti, naa ve kepkpo ganiiti ta wɔniiti ba. Nowe nɔ ga e yeni na, ta niiti ti gɛni ba keingi zu.

²⁴ Zievegi yeni eteai zu eyesu folo ungila folo vuulɔlugɔ (150).

8

Nowe gɪla vai keingi zu

¹ GALA ge gɪzeni Nowe zu, ta dɔbɔ zuaiti pe, ta toganiiti ti gɛni ba keingi zu. GALA ge fiilei leveni eteai zu, zievegi tɔzeini ga maa da yei. ² Zooi wu deungiti ta geegɔlogi ma vɛlavɛti daafuluni, tonai teve. ³ Ziei maa gɛni yeizu vaa, e da zegɛ zooi ma, maalɔni folo ungila folo vuulɔlugɔ (150) laawu. ⁴ Alu dɔfelasiei ma volo puugɔ maazu lɔfelasiei (17) ma, keingi loni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵ Ziei gɛni ba maa da yei, eyesu alugi vuusiei. Naama alugi ma volo mɔungi, gizeiti tɔungiti ti gɪlani kelɛma.

⁶ Folo vuunaanigɔ (40) levegai ma, Nowe fenɛtelei laalaoni, nii e kpeteni keingi va. ⁷ E kalawɔnii vileni, naa gɪla, e da li, e da gaagale ma, na zeizu ge mɔinmɔin. E na maabɔnni, eyesu ziei vɔ zooi ga. ⁸ Naa volu e poopogi balaa vile, ga e pete, ni ziei maayeida zooi ga. ⁹ Kɛle poopogi la gɛni zeizu zɔlɔni, e galeni ma pɔ be keingi zu, mazɔlɔ ziei gɛni zooi ma na pe. Nowe yeegɪlani, e so, e te bɔgɔ ma keingi zu. ¹⁰ E folo lɔfela gɪligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e yeebeni poopogi va, e gɪla keingi zu. ¹¹ Kpɔkɔmaɛ, poopogi galeni ma, e va pɔ be. Pete, wolive wului gaalaagi gila ge gɛni dakulugi ga. Nowe kwɛeni naazu ga ziei maalɔida gɛni de niina zooi ga. ¹² E folo lɔfela gɪligaa maabɔnni mɔnɔ, naa volu e poopogi vileni. Kɛle naa la mɔ gɛni galeni ma volu pɔ be.

¹³ Nowe zii ma gɔna undɔzita maazu gɪlagi (601) ma alu mɔungi ma volo mɔungi, ziei vɔni zooi ga. Nowe keingi lakulugi zegeni da. E wɛleni, e ka ga zooi gaave vɔni niina. ¹⁴ Alugi velesiei ma volo vuufelegɔ maazu lɔfelasiei (27) ma, zooi vɔni niina kpaankpaan.

¹⁵ GALA ge bɔeni Nowe vɔ, e ge ma: ¹⁶ «Gɪla keingi zu, wa e-anzai, wa e-loun zunuiti, ta e-loun anzaiti. ¹⁷ Fuluanii ma zii kpein kula, niiti ti e gɔba: wɔniiti, suaiti, ta kpkpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti buɔu, ti mɔin na.» ¹⁸ Nowe gɪlani keingi zu, ta na-doun zunuiti, ta anzai, ta na-doun anzaiti. ¹⁹ Suai ma zii gɪlagilagi kpein ge gɪlani keingi zu, ani niiti ti bokposu, wɔniiti ta nii kpein e vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zalaɔa gɪlazuve beteni Gɔɔgɔ GALAGI ve. E ta zegeni suaiti su, niiti ti padegai, ta wɔniiti su, niiti ti padegai, e ti ge ga gala zalaɔai, zalaɔa gɪlazuve. ²¹ Gɔɔgɔ GALAGI zalaɔai naama maku nɛnɛgi menigai ma, e boni yiimaɛ, e ge ma: «Gɛ la mɔ eteai gɔtoa nui maavele ma, anɛ balaa nui yiimaɛ ma gɪsɛiti togɛ faa nɔi va, e lɔzei ma loungo ziegi zu ma. Gɛ la mɔ fuluanii kpein kologologa, egevelei ge keai la.

²² Ni nɔ eteai ga de na,
anii vaza fai ta teve vai,
diegi ta kɔlei,
fogoi ta samai,
foloi ta kpidii,

naati ti la bega ηεγελειν.»

9

GALA ná-minazefegi Nowe ve

¹ GALA ge tuya looni Nowe ve ta ná-doun zunuiti, é gfeni ti ma: «À bufu, wo moin, wo eteai laave. ² Fuluaniiiti kpein ta lua wo va, ti zasu da bali, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li wóniiti pò, ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti pe feeve wo ya. ³ Gè fuluaniiiti kpein fea wo ve ga daamianigi. Egevelei gè tufa letai veai la wo ve, gè ti pe fea wo ve gana. ⁴ Anee naa ve, à mina suai mi, ma jamai va ye su, naa ga é ga zenvui. ⁵ A sugwee balaa ga wo-ma jamai ga é ga wo-yenvui, nà maagaazaqabo. Nà maagaazaqabo naa ma, nii nape a nu jamai vu, é gfeni ga suai, baa é gfeni ga nui. Nà nui filagilagi gaazaqa keefeloin ma jamai ma.

⁶ Zoi a nu nama vu,

to balaa nu gili ka ma jamai vu,

mazolo GALA ge nui beteve

ga maaniinigi gvele.

⁷ Woun wa, à bufu, wo moin eteai zu.»

⁸ GALA ge bdeni Nowe va ta ná-doun zunuiti, é gfe ti ma: ⁹ «Wele, gè minazefea wo ve, wa wo-mavofodai, ¹⁰ naa vee nii kpein ba é vulua wo goba, wóniiti, toganiiti, ta doo zuaiti, wa niiti kpein wo gulaai keingi zu voma, ti vaazu yenvuzu eteai zu. ¹¹ Gè minazefea wo ve ga: fuluanii pe undaa la mo viliga ga zieve golai, zieve gola la mo gfa ná, é va eteai gologolo.»

¹² GALA ge gfeni ma mnon: «Nii ga é ga minazefegi ma voogi eyesu go, gè keezu ade yodzu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti yenvuzu wo goba. ¹³ Gè nà-kpazamanamanagi zeida tonabiingi zu, toga gfe ga minazefegi ma voogi gi yodzu gá eteai. ¹⁴ Siengi zu gè tonabiingiti gaaleezu ba la, é zele zooi maazu, kpazamanamanagi a gfulana kelema tonabiingi zu, ¹⁵ nà gize nà-minazefegi zu, é ade yodzu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Ziei la mo vega, é va fuluanii kpein kologolo. ¹⁶ Kpazamanamanagi ga gfe tonabiingi zu, nà welena ba, nà gize googo minazefegi zu, nii é gi yodzu gá fuluaniiiti kpein ti eteai zu.» ¹⁷ GALA ge gfeni Nowe ma mnon: «Naa ga é ga minazefegi ma voogi, nii gè kea gi yodzu gá fuluaniiiti kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu savagaiti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti gfulani keingi zu, ti gfeni ga niiti: Seme, Same, ta Zafete. Kanaan keefge gfeni ga Same. ¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu savagaiti, ti-mavofodai ga é eteai laavegai.

²⁰ Nowe gfeni ga tii gfe nu moungi, nii é leezen belei leveni. ²¹ E ma looi boleni, naa so, é la ga gabei ná-sege gotai wu. ²² Same, nii é ga Kanaan keefge, naa keefge gabei gaani, é liini eteave, é bo dieni felego ma. ²³ Seme ta Zafete ti tookoba wolai zefeni, ti pee goma, ti zie ga volu velei, ti pee ti-gfe ma, kabei loofu. Tei ti voluavega gfeni de, ti la gfeni ti-gfe gabei gaani ηεγελειν.

²⁴ Siengi zu Nowe wuunni da, é gfula ná-doozodai zu, é naa menini, nii ná-doun zunu gaabelagi keeni la, ²⁵ é zeba é gfe ma: «Kanaan gotove! To ga gfe ga keefgeleaiti ta-luaiti ton ma luai!» ²⁶ Naa volu é gfeni ma: «Mamagi ga Goofo GALAGI ve, Seme ná-GALAGI, Kanaan ga gfe ga Seme ná-duai! ²⁷ GALA ge Zafete zeizuve maawolo, é zei Seme ná-sege gotaiti bu, Kanaan ga gfe ga ná-duai!»

²⁸ Zieve golai voluma, Nowe keeni ga kona unsavago puulolugo (350). ²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge gfeni ga kona untaavuugo puulolugo (950), naa volu é zaani.

10

Ziiti tɔɔzei velei (1 Dɔɔ Sevei 1:5-23)

¹ Zieve golai levega voluma, Nowe ná-doun zunuiti, Seme, Same ta Zafete, ti dointi sɔɔɔni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ɣeni ga:

² Zafete mavofodaiti ti ɣeni ga: Gɔmɛɛl, Magɔge, Madayi, Yavan, Tubale, Meesɛke, ta Tilase. ³ Gɔmɛɛl mavofodaiti ti ɣeni ga: Asekeenaze, Lifate, ta Tɔgaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ɣeni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta Dɔdanime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zie zaama yooiti su, ta zielave yooiti. Ti vazage zooiti su, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ɣeni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ɣeni ga: Seba, Gavila, Sabeta, Layema, ta Sabeteeka. Layema mavofodaiti ti ɣeni ga: Saɔa ta Dedan.

⁸ Kuse Nimelɔde zɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga zebɛsu nu wola mɔungi zooi ɣa. ⁹ E ɣeni ga doso wola ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, naa ɣa é ba, a da wo da ga: «Doso wolai ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu, eɣe Nimelɔde.» ¹⁰ Ná-masadai ma laa wola mɔungiti ti ɣeni ga Babeleni ta Eleke, naa veɛ Akade va, ta Kaleneɛ, niiti ti Sineyaal yooi zu. ¹¹ Naama yooi voluma, Nimelɔde liini Asiili yooi zu, é Ninive laa wolai lo, ta Leɣɔɔɔte-Iil, ta Kala, ¹² naa veɛ Leesɛn va, nii é Ninive ta taa wolai Kala ti yɔɔɔzuve.

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ɣeni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Leɣaɔe nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafetɔɔl nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaai ti zu).

¹⁵ Kanaan ná-doun zunu mɔungi é sɔɔɔni, naa ɣa é ɣeni ga Sidɔn, naa volu gelei ɣe ga ɔete. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ɣeni ga: Yeebuse nuiti, Amɔɔl nuiti, Giilegase nuiti, ¹⁷ Geeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta Gamate nuiti. Naa voluma Kanaan nuiti ta-velɛyɛgeiti ti vazani. ¹⁹ Kanaan nuiti ta-you ɣwɛgi liini eyɛsu Sidɔn, Geelaal letema velei, eyɛsu é zeeli Gaza, ta Sɔdɔme velei, é veɛ Gɔmɔɔl velei va, é li Adema ta Sebɔyime, eyɛsu é gaabela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ Seme doun zunuiti balaa sɔɔɔni, toɣa é ɣeni ga Eɔɛɛl lointi kpein ti-mɛmɛwolai, Zafete nɔnɔ liei. ²² Seme mavofodaiti ti ɣeni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ɣeni ga: Use, Gule, Geetɛɛl, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela zɔɔɔni, ta Seela Eɔɛɛl zɔɔɔni. ²⁵ Eɔɛɛl zunu loun felegɔ zɔɔɔni: Gilagi laaseigi ɣeni ga Peleɣe, tɔɔzei ná-siegi zu ɣa zooi ɣa nuɔuseiti zeeɣaagwɛɛni la, ta keɛɣɛloin laaseigi ɣeni ga Yɔketan. ²⁶ Yɔketan mavofodaiti ti ɣeni ga: Alemɔdade, Seeleefe, Gasaalemavete, Yeela, ²⁷ Gadɔlame, Uzale, Dikela, ²⁸ Wɔɔbale, Abimayele, Saɔa, ²⁹ Wɔɔfil, Gavila, ta Yɔɔaɔe. Niima nuiti pe ti ɣeni ga Yɔketan mavofodaiti. ³⁰ Ti zeini Meesa ta Sefaal ɣize yooi yɔɔɔzu, nii é folo ɣulazu velei. ³¹ Seme mavofodaiti kana, eɣevelei ta-velɛyɛgeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

³² Nowe ná-doun zunuiti ta-velɛyɛgeiti keveleiti kana, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti saama. Tiya ɣa ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai eteai zu zieve golai levega voluma.

11

Nubusei ɣaka fai Babele

¹ Eteai pe ge ɣeni zii woo ɣilagi wosu, ti ɣeni bɔɛzu ga woo ɣilagi. ² Ti zɛɣeni ga folo ɣulazu velei, ti nɛmɛ wola ɣila kaani Sineyaal yooi zu, miná ɣa ti zeini ná. ³ Ti ɣeni bɔɔɔ ma: «Ade li, ade bilikiiti doɣa, ade ti ɣala abui zu.» Bilikii ɣeni ti ve ga peɛ lo kɔtui, ti da sei ga managi. ⁴ Ti ɣeni bɔɔɔ ma mɔnɔ: «Ade li, de taai ta lo bɔɔɔ ve, ta peɛ ɣaagɔozagi nii nɔungi a zeii geei va. Ade bɔɔɔ lɔɔɔ ɣula, naa ɣa a ke ade mina vaza zooi ɣa ná pe.»

⁵ Gooḡo GALAGI yeini taai vɛtesu ta pele gaaḡoozagi, nii nuiti ti ḡeni tosu. ⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Wele, ta ga zii ḡilagi nɔ, woo ḡilagi nɔ ḡa é ti-la. Ni ta tɔzeina ḡani, ani nɔpe ge la mɔ pele besaga ti luḡo naa ḡee vai zu, nii a ḡe ti ḡisu. ⁷ Ade yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa ḡa a ke, ti mina bɔḡo laawooiti meni.»

⁸ Gooḡo GALAGI ti zuvazani, ti maagooza ná va, ti li eteai zu ná pe. Ti looḡoni taai lo fai va. ⁹ Naa ḡa é keai taai naa laasei peai ga Babelé,* mazɔɔ miná ḡa Gooḡo GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná ḡa Gooḡo GALAGI ti zuvazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

*Mɛmɛwolaiti daaseigiti é zo Seme ma,
é zeeli Aḡalame ma
(1 Dɔbɔ Sevei 1:24-27)*

¹⁰ Seme mavofodai ḡaa: Zieve golai levegai ma, é ḡe ga kona felegɔ, Seme ná-konagi ḡeni ga unḡila (100), é Aalepakesade zɔɔɔni. ¹¹ Aalepakesade zɔɔɔga vɔluma, Seme kona undɔɔlugɔ (500) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

¹² Aalepakesade ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ maazu lɔɔlugɔ (35), é Seela zɔɔɔni. ¹³ Seela zɔɔɔga vɔluma, Aalepakesade kona unnaanigɔ kona savagɔ (403) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

¹⁴ Seela ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ (30), é Eḡeel zɔɔɔni. ¹⁵ Eḡeel zɔɔɔga vɔluma, Seela kona unnaanigɔ kona savagɔ (403) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

¹⁶ Eḡeel ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ maazu naanigɔ (34), é Peelege zɔɔɔni. ¹⁷ Peelege zɔɔɔga vɔluma, Eḡeel kona unnaanigɔ puusavagɔ (430) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

¹⁸ Peelege ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ (30), é Leyu zɔɔɔni. ¹⁹ Leyu zɔɔɔga vɔluma, Peelege kona unfelegɔ kona taavuuḡo (209) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

²⁰ Leyu ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ maazu felegɔ (32), é Seluge zɔɔɔni. ²¹ Seluge zɔɔɔga vɔluma, Leyu kona unfelegɔ kona dɔfela (207) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

²² Seluge ná-konagi ḡeai ma ga puusavagɔ (30), é Naḡɔɔl zɔɔɔni. ²³ Naḡɔɔl zɔɔɔga vɔluma, Seluge kona unfelegɔ (200) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

²⁴ Naḡɔɔl ná-konagi ḡeai ma ga puufelegɔ maazu taavuuḡo (29), é Teela zɔɔɔni. ²⁵ Teela zɔɔɔga vɔluma, Naḡɔɔl kona unḡila puuḡo maazu taavuuḡo (119) ḡili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zɔɔɔni.

²⁶ Teela ná-konagi ḡeai ma ga puulɔfela (70), é Aḡalameni sɔɔɔni ta Naḡɔɔl ta ḡalan.

²⁷ Teela mavofodai ḡaa: Teela Aḡalameni sɔɔɔni ta Naḡɔɔl, ta ḡalan. ḡalan Lɔte zɔɔɔni.

²⁸ ḡalan zaani keeḡe Teela luḡo, sɔɔɔ zɔɔi zu, ve ná ga Uul, Kaledée yooi zu. ²⁹ Aḡalame ta Naḡɔɔl ti anzaiti seini. Aḡalame anzai laaseigi ḡeni ga Salayi. Naḡɔɔl anzai laaseigi ḡe ga Mileka. Mileka ta Yisekani ti-ḡee ḡeni ga ḡalan. ³⁰ Salayi maaloni, doun la ḡeni be jɛḡelɛin. ³¹ Teela ná-doun zunui Aḡalame zɛḡeni, ta ná-doun loin Lɔte, ḡalan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin Aḡalame anzai. Ti ḡulani vɔɔma Uul va Kaledée yooi zu, ti li Kanaan yooi zu vele. Ti zeelini ḡalan, ti zeí ná.

³² Teela zii ma voloi kpein ge ḡeni ga kona unfelegɔ kona dɔɔlugɔ (205), naa vɔlu Teela zaani ḡalan.

AḡALAME NÁ-FAI

12

(12:1--25:18)

* 11:9 Babelé: daaseigi nii ti maabuuḡaai va ta «faazupui.»

Abalame loli fai

¹ Goofo GALAGI feni Abalame ma: «Zegfe da-yooi zu, da-wolodai zu, è gfula è-gfe velei wu, li zooi naa zu, ve gè ná lèezu ga de.

² Nà vaazu zii wola gfulazu è zu, nà tuya loo è ve, gè è-laaseigi wòlo.

Nà tuya loo zòiti be ga è maavele.

³ Nà tuya loo naati be, niiti ta tuya loo è ve, nà naati foovo, niiti ta è voovo, etea veyefei kpein ka tuyai zòlo è maavele ma.»

⁴ Abalame liini, egevelei Goofo GALAGI boni ma la, Lote vileni polu. Abalame ná-konagi feni ga puulafela maazu loolugo (75), siegi zu è gfulani la Galan taai va. ⁵ Abalame anzai Salayi zegeni ta Lote, nii é feni ga degfe loin, é ve zeafolegiti kpein ba, ta botigfe nuiti, é ti zòlooni Galan. Ti wuzegeni, ti li Kanaan yooi zu. Ti zeelii ma Kanaan yooi zu, ⁶ Abalame ná zubizeni, eyesu é li adave ná laaseigi ga Sikeme, eyesu é zeeli Molee, sene gului va be. Kanaan nuiti ka ti feni naama yooi zu názu.

⁷ Goofo GALAGI gfulani keléma Abalame ve, é gfe ma: «Nà zooi nii veezu è-mavofodai ya.» Abalame zalağa gfulazuve beteni ná Goofo GALAGI ve, nii é gfulani be keléma. ⁸ Naa volu, é zegeni ná, é li ga gize yooi zu velei, Beetele folo gfulazu velei. E ná-sege gotai loni Beetele folo liizu velei ti yofozuve ta Ayi, nii é folo gfulazu velei. E zalağa gfulazuve beteni ná Goofo GALAGI ve, é woogula Goofo GALAGI ma. ⁹ Abalame feni liizu bekre ga lekpeave nu yeezazu velei.

*Abalame yeegefala go gfe vai**Ezipete yooi zu*

¹⁰ Pului looni zooi zu, Abalame yeini Ezipete ga é lago zeí ná, mazòlo pului wola wòlooni zooi zu. ¹¹ Siegi zu é feni vaazu maabufazu la Ezipete va, é feni anzai Salayi ma: «Wele, gè kwèe da ga anzanui nii pagai. ¹² Siegi zu Ezipete nuiti ti è gfaazu la, ta gfe ma: «Anzai ve!» Ta pàa, ti è ye vulua. ¹³ Da gfe ti ma mu, da ga bàazeelai, naa gfa a ke ti sò ga pagò è maavele ma, zènvui ye zèa è-zaalai zu.»

¹⁴ Siegi zu Abalame zeelini la Ezipete yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai wola vage. ¹⁵ Falağon ná-nu wolaiti ti kaai ma, ti maamuseni Falağon gfaazu. Ti liini ga anzanui masagi ná-pelei wu. ¹⁶ E Abalame zoni ga pagò anzanui maavele ma. Abalame togani goiti ta togani wolaiti sòlooni, naa ve soovalegiti ba, ta botigfe zunuiti ta botigfe anzanuiti, ta soovale saaiti ta jomeiti.

¹⁷ Kele Goofo GALAGI maanofò vaa wolaiti peeni Falağon ta ná-peleyefei va, Salayi maavele ma, nii é ga Abalame anzai. ¹⁸ Falağon zeba é Abalame loli, é gfe ma: «Leeni gfa è keai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai ve? ¹⁹ Lee vaa zu è gfaai mà: «Bàazeelai ve?» Naa gfa é keai gè segeai ga ànza. E-anzai gfa niina, segena, è li!»

²⁰ Falağon devei veeni ná-nuiti zea ga ti ze ná, é li, ta anzai, é ve naati kpein ba, ti feni ga nono.

13*Abalame fale ma vai**Kanaan yooi zu*

¹ Abalame zegeni Ezipete yooi zu, é le volu Kanaan yooi zu, lekpeave nu yeezazuve, toun be-o, anzai ve-o, ta niiti kpein ti feni ga nono. Lote feni ba. ² Abalame wola beteni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³ E yeni lèezu bekre, é zo lekpeave nu yeezazuve yooi zu, eyesu é li Beetele, ve ná-sege gotai feni ná mounpa, Beetele ta Ayi ti yofozuve, ⁴ ve é zalağa gfulazuve loni ná mounpa. Miná gfa Abalame woogfulani ná, Goofo GALAGI ma.

Abalame ta defe loin Lote ti vali fai ma

⁵ Lote, nii é ɣeni Abalame maazaasu, baalagiti ti ɣeni zea balaa, naa veɛ boliiti ba, ta nikaɛiti, ta seɣe ɣotaiti, ⁶ zooni la ɣeni kula ɣea ti va, ga ti va zeɛi ada ɣila, mazɔɔ ti-yeaɣɔligiti ti wola maɛnni gola, ti la bɛna zoo ti va zeɛi ada ɣila. ⁷ Naa volu balaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti ɣeni zeini ma yooi zu naama ziegi zu. Kpɔɛi leveni Abalame ná-togani make nuiti zɔɣɔzu ta Lote ná-togani make nuiti.

⁸ Abalame ɣeni Lote ma: «Nà è maanɛɛɛɛzu, maagaali mina ɣe de yɔɣɔzu da de, baa ná-togani make nuiti ta dɔnɔiti zɔɣɔzu. Mazɔɔ da ga keɛɣelointi. ⁹ Zooni kpein ka è ɣakala. De ɣaaɣweɛna ma mu, ni da liina ga nu ɣɔvezu velei, ná li ga nu yeezazu velei, ni da liina ga nu yeezazu velei, ná li ga nu ɣɔvezu velei.»

¹⁰ Lote ɣaazuwuzegeni, é wele, é Zuluden neme wolai ɣa, nii zɛbea ɣeni de neɣelein. ɔɔɔɔ GALAGI ɣeezu é va Sɔɔme ta Gɔmɔɔ ɣoloɣolo, ná ɣeni eɣe ɔɔɔɔ GALAGI ná-kpelei, eyɛsu é zeeli Sɔwaal, kulaai ga Ezipete yooi ɣevele. ¹¹ Lote yiimazegeni ga Zuluden ma neme wolai kpein, é liini ga folo ɣulazu velei. Ule ɣana ti felegɔ ti ɣaaɣweɛni ma la. ¹² Abalame zeini Kanaan yooi zu, Lote zeɛi neme zu laaiti su, é ná-seɣe ɣotaiti toni Sɔɔme letema velei. ¹³ Sɔɔme nuiti ti wola zurɔuni, ti ɣeni ga kotoba nu wolaiti ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma.

ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazefegi Abalame ve

¹⁴ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Abalame va, Lote zɛɣea voluma polu, é ɣe ma: «Adave è ná loni, ɣaazuwuzegɛ, è wele, nu ɣɔvezu velei ta nu yeezazu velei, folo ɣulazu velei ta folo liizu velei. ¹⁵ Mazɔɔ, zooni nii kpein è peɛesu, ná vaazu feezu è ve, wa è-mavofodai, eyɛsu ɣɔ. ¹⁶ Nà è-mavofodai ɣe eɣe zooni ma vufiligi, nii nu la zooga é va gaalu, eɣe pelegi nu la zooga la é va zooni ma vufiligi ɣaalu. ¹⁷ Wuzegena ve, è zooni zubize, è zie sakpai ta kogi ma, mazɔɔ ná vaazu feezu è ve.»

¹⁸ Abalame ná-seɣe ɣotaiti seɣeni, é li, é zeɛi Mamelee ná-sene guluiti bu, ɔeɔelɔn ɣobave. E zalaɣa ɣulazuve loni ná ɔɔɔɔ GALAGI ve.

14

Abalame Lote unmaɔ fai

¹ Naama ziegi zu, Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ta Elame masagi Kedɔɔ-Lawɔmɛɛl, ta ɔyime masagi Tideyale, ² yeeta naati ti kɔɔi veɛni Sɔɔme masagi Beela va ta Gɔmɔɔ masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineyabe, ta Seɔyime masagi Seemeyebɛɛl, ta Beela masagi (taai naa laa ɣa ga balaa Sɔwaal). ³ Naati kpein ti ɣaalɛeni ba Sidime neme wolai zu, nii maaɔɔlegai za ga Kpoloɔ Wanai. ⁴ Kona puugɔ maazu felegɔ (12) laawu, ti ɣoloa ɣeni de Kedɔɔ-Lawɔmɛɛl ve, kele kona puugɔ maazu zavasiei (13) ma, ti bakani.

⁵ Kona puugɔ maazu naanisiei (14) ma, Kedɔɔ-Lawɔmɛɛl ta masagiti ti ɣeni polu, ti vaani, ti zobo sɔɔ Leefa mavofodaiti ma Asetelɔte-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti Game, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ ta ɔɔɔɔ nuiti ti ta-ɣizeiti su Seyiil, eyɛsu é zeeli Palan sene guluiti pɔ be, nii é tevebai ɣobave. ⁷ Naa volu, ti ɣaleni ma, ti li En-Misepate, nii é ga Kadese, ti zobo sɔɔɔni Amaleke nuiti ma, ta-yooi ná pe su, é veɛ Amɔɔɔ nuiti ba, ti ɣeni zeini ɔasason-Tamaal.

⁸ Názuve ɣa Sɔɔme masagi, ta Gɔmɔɔ masagi, ta Adema masagi, ta Seɔyime masagi, ta Beela masagi nii é ga Sɔwaal, naati ti kɔɔi ɣevele beɛeni la ti laalɔɔma Sidime neme wolai zu. ⁹ Elame masagi Kedɔɔ-Lawɔmɛɛl, ta ɔyime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ti ɣeni ga masa naanigɔ, dɔɔlugɔi laalɔɔma. ¹⁰ Mana zɛɣei wola maɛnni Sidime neme zu, Sɔɔme masagi ta Gɔmɔɔ vele geleiti ti ɣeni

velazu, ti da li, ti da loo zegei naati su. Mɔtaiti ti velani, ti li gizei ma. ¹¹ Niiti ti zobogi zɔlɔni, naati ka ti Sɔdɔme ta Gɔmɔɔl naavoloiti kpein seɣeni, ta daamiani makegaiti, naa volu ti li. ¹² Ti Aɔalame deɣe loin Lɔte ta kɔligiti soni, ti li ga tiye, mazɔlɔ Lɔte ɣeni zeini Sɔdɔme.

¹³ Pela nu ɣila ge vaani, ɛ daazeeli Ebulu nui Aɔalame ma, nii ɛ ɣeni zeini Amɔɔl nui Mamelee nɔ-sene guluiti saama. Mamelee ɣeni ga Esekɔleni ta Anɛɛl ti-ɣɛɛloin, niiti ti minazeɣeni Aɔalame ve. ¹⁴ Aɔalame mɛnigai ma ga deɣe loin zogɛ, ɛ nɔ-botigɛ nu unsavagɔ nu puugɔ maazu lɔsava (318) maaɣilini, niiti ti zuzeeliai kɔɔɣɔ vai ma, ti zɔlɔɔgai nɔ-pelei wu, naati ti vileni masagiti polu, eyesu ti zeeli Dan. ¹⁵ E nɔ-botigɛ nuiti balini su, ɛ sili nuiti so kpidi. E zobo sɔlɔni ti ma, ɛ ye ti volu, ti zeeli Gɔɔa, nii ɛ Damase ɣovezu vele. ¹⁶ E ɣaleni ma ga kɔzɔganiiti kpein. E ɣaleni ma balaa ga deɣe loin Lɔte, ta zeagɔligiti, ta anzanuiti balaa, ta kɔ luɔiti.

¹⁷ Naa voluma, Aɔalame ɣaleni ma, ɛ zobogi zɔlɔɔgai ma Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl ma, ta masagiti ti ɣeni polu. Sɔdɔme masagi ɣulani, ɛ daagomi Savee nɛmɛi zu, nii ɛ ga Masa Nɛmɛi.

¹⁸ Mɛlekizeedeke, Salɛme masagi vaani ga bului ta dɔɔi. E ɣeni ga GALA nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, naa nɔ-zalaɣa ɣula nui. ¹⁹ E tuya looni Aɔalame ve, ɛ ɣɛ ma: «GALA ge tuya loo Aɔalame ve, GALAGI nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, ɛ geeɣɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛai! ²⁰ Mamagi ɣa GALA bɛ, nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, nii ɛ vaa bu, ɛ zobogi zɔlɔɔ ɛ zili nuiti ma!» Aɔalame kɔzɔganiiti pe ma vuusiɛi veeni zea.

²¹ Sɔdɔme masagi ɣeni Aɔalame ma: «Nuiti fe zɛa, ɛ naavoloiti ta sɔɔlaiti seɣe ve.»

²² Aɔalame ɣeni Sɔdɔme masagi ma: «Gɛ ɣonaa Gɔɔɣɔ GALAGI ma, nii ɛ Anii-Pɛ-Unda, ɛ geeɣɔlɔgi ta zɔɔi bɛtɛai, ²³ nii dɔin ɛ ga dɔnɔi, gɛ la ani nɔpe segea naa va, anɛɛ geze ɣaali ɣilagi ɔaa savala galu ɣilagi, naa ɣa a ke ɛ mina ɣɛ ma: «Gɛ Aɔalame ɣɛɛve ga kpetɛ nu.» ²⁴ Gɛ la ani nɔpe makɛsu nɔ bɔɣɔi bɛ, keni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati tɔnɔi, niiti gi ɣɛa siɛi zu, Anɛɛl ta Esekɔle ta Mamelee, naati ta tɔnɔ zeɣe.»

15

GALA nɔ-minazeɣɛgi Aɔalame ta mavofodai ve

¹ Naama vaiti poluma, Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Aɔalame vɔ segi zu, ɛ ɣɛ ma: «Aɔalame, mina lua nɛgelein, nɔ ɣa gɛ ga ɛ make nui, da-ɣulanumai ɣa wɔlɔ.» ² Aɔalame gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Mɔliɣii, Gɔɔɣɔ GALAGI, lee ɣa ɛ feezu zɛa? Tɔɔzei doun la zɛa, nɔ-pelei wu vogani zeɣe nui ɣa ɛ ga Eliyezɛɛl, Damase nui.» ³ E ta laani ma mɔnɔ, ɛ ɣɛ ma: «È la mavofoda bɛtɛni, zɔi sɔlɔɔgai nɔ-pelei wu, naa ɣa ɛ ɣɛɛzu ga nɔ-pogani seɣe nui.» ⁴ Gɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni pɔ, ɛ ɣɛ ma: «Ba-o, naa laade, ɛ va ɣɛ ɣɛɛzu ga da-vogani zeɣe nui, keke keni zɔi ɛ ɣulazu ɛ ɣoozu, naa ɣa a ɣɛ ga da-vogani zeɣe nui.» ⁵ Naa volu GALA ge ɣulani la eteave nɔ-sege ɣotai voluve, ɛ ɣɛ ma: «Geeɣɔlɔgi ɣaave vete, ɛ somideɣaiti gaalu, ni da zoo ɛ ti ɣaalu.» E ɣeni ma mɔnɔ: «Zekana ɛ-mavofodaiti tieɣɔi a ɣɛ la.» ⁶ Aɔalame laani Gɔɔɣɔ GALAGI la, naa naa leveni bɛ ga telebodai.

⁷ E ɣeni ma: «Nɔ ɣa gɛ ga Gɔɔɣɔ GALAGI, nii ɛ ɛ ɣula Uul taazuve Kaledɛe yooi zu, gɛ niima yooi ve ɛ ya ga dɔnɔ.» ⁸ Aɔalame gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Mɔliɣii, Gɔɔɣɔ GALAGI, nɔ kwɛɛ ɣale ɣiteɣite ga nɔ sɔlɔɔsu?»

⁹ GALA ge ɣeni ma: «Li, ɛ kona savagɔ nike beai zo, ta kona savagɔ woli zaai, ta kona savagɔ vaala sine wolai, ɛ kpɔ kpumagoi va, ta poopogi, ɛ ti ɣula ga zalaɣai.» ¹⁰ Aɔalame naama zuaiti kpein seɣeni, ɛ ti valivali su, ɛ ma zɛveiti gaavote ɔɔɣɔ ma, ma nɛkpɛ ga fele, keke ɛ la ɣeni wɔniiti balivalini su. ¹¹ Sua mii wɔniiti ti ɣeni vuuzu ti-ma vuomaiti ma, keke Aɔalame ti bɛɛni.

¹² Foloi liizuve, niimɛni wolai leveni ga Aɔalame, dualuagi so, kpidi ɔɔii vɛɛ ma. ¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣeni Aɔalame ma: «Sugwɛɛ ga ɛ-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zɔɔi taɣili

su, ta gɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɲɔu kona unnaanigɔ (400) laawu. ¹⁴ Kɛɛ ná zii naa lukpɔɔfaaleve, nii ta duɔlai gɛ zeezu, naa voluma, naavolo wolaiti ta ye tiya, ti gula zeezu. ¹⁵ Dɔun da, da li è-mɛmɛwolani pɔ ziileigi zu, è maa gɛ ɖulu, è volɔzaɔaga voluma, undaanɛi zu. ¹⁶ E-mavofodai ma yamanii naanisiei gɛ va volu ve, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-vaagɛaaza golai laa la de zeelini.»

¹⁷ Siɛgi zu foloi liini la, kpidi bɔii veeni, digii nii é duului ɖulazu, ta sɔmɔgi é zosu, naati ti leveni sua gaaɖwɛaiti zɔɔɔzuve. ¹⁸ Naama yee ná, Gɔɔɔɔ GALAGI minazegeni Aɔalame ve, é gɛ ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai ve, é zo Ezipete de wolai ma, é zeeli zie wolai Ufelate ma, ¹⁹ Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kademɔn nuiti, ²⁰ Gɛte nuiti, Feeleeze nuiti, Leefa mavofodaiti, ²¹ Amɔɔl nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yeebuse nuiti.»

16

Agaal ná-fai ta Isemayele zɔɔɔ fai

¹ Aɔalame anzai Salayi la gɛni doun zɔɔɔni be ɲegelein. Kɛɛ duɔ anzanui ta gɛni zea, daaseigi gɛni ga Agaal, é gɛni ga Ezipete yooi zu nu. ² E gɛni Aɔalame ma: «È kaa ga Gɔɔɔɔ GALAGI la vaani bu ga gè doun zɔɔɔ. Li, è vile ná-duɔ anzanui volu, tanisu ná doun zunu zɔɔɔ ga maavele.» Aɔalame zieni ga anzai Salayi ná-tenɛ gooi. ³ Aɔalame anzai Salayi ná-duɔ anzanui, Ezipete nui Agaal zegeni, é fe sinigi Aɔalame ya ga anza. Aɔalame zeini niina Kanaan yooi zu, é ke ná ga kona puugo. ⁴ E vileni Agaal volu, naa kogi zegɛ. Siɛgi zu é bɔɔɔ gɛaai ma ga kogi gɛ ma, é gɛni beɛlelala welei wosu ná-duɔ deei va.

⁵ Salayi gɛni Aɔalame ma: «Poomugi é zeelizu mà, da gɛ è unma ɖasɔ ve. Nà bɔɔɔi gɛ gè ná-duɔ anzanui zegɛa, gè da è volu, siɛgi zu é kaa la ga kogi gɛ ma, é da beɛlelala welei wo ga ze. Gɔɔɔɔ GALAGI gɛ ga tukpɔɔfaaleve nui de yɔɔɔzu.» ⁶ Aɔalame Salayi woogaaavoteni, é gɛ ma: «Da-luɔ anzanui gɛ è yeezu. So, eɖeɛvelei neai la è ve.» Salayi zɛba é da sopele ɲɔu, eyɛsu naa vela ba.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɖeelai kaani zieungi ɖobave tevebai zu, nii é Suul velei zu. ⁸ E gɛni ma: «Saliyi ná-duɔ anzanui Agaal, mini gɛ è zegɛai ná, mini gɛ è liizu ná?» E googaaavoteni, é gɛ ma: «Nà velazu ná-duɔ deei Salayi va.» ⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɖeelai gɛni ma: «Gale ma da-luɔ deei vɔ be, è bɔɔɔ unmaayei be.» ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɖeelai gɛni ma mɔnɔ: «Nà è-mavofodai mɔinzɔ, toɖa mɔin gola, nu nɔpe ge la zooga é va gaalu.» ¹¹ E gɛni ma mɔnɔ: «Wele, da doun zɔɔɔsu, toɖa gɛ ga zunu loun. Da daasei peɛ ga Isemayele,* mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI è woomɛnini da-ɖoozuɛiligi zu. ¹² Toɖa gɛ ga dɔɔɔi zu zoovalegi, toɖa gɛ ɛɛɛ pe daalɔɔma, ɛɛɛ pe ge gɛ daalɔɔma, toɖa zegɛ keɛɖɛlointi pe ba, é zeɛ ye.»

¹³ Agaal bɔɔɔ gɛaazaɖani, é gɛ ma: «Gè GALA bɔɔɔi gɛaave nei baa, nii é nɔn kaazu?» Gɔɔɔɔ GALAGI nii é bɔɔni tɔun pɔ, é naa laasei peɛni ga Ata-Ele-Lɔyi.† ¹⁴ Naa gɛ é ba, ma ɖɔɔyeɖei laasei peai ga, Laɖayi-Lɔyi ɖɔɔyeɖei,‡ Toɖa Kadɛseni ta Beelɛde zɔɔɔzuve.

¹⁵ Agaal doun zunu zɔɔɔni Aɔalame ve, naa daasei peɛni ga Isemayele. ¹⁶ Aɔalame ná-konagi gɛni ga puulɔsava maazu lɔzita (86), siɛgi zu Agaal Isemayele zɔɔɔni la be.

17

Minazegɛgi ma voogi

* **16:11** Isemayele: daaseigi nii ti maaɖuɖaai va ta «GALA ge mɛnigɛ.» † **16:13** Ata-Ele-Lɔyi: daaseigi nii ti maaɖuɖaai va ta «da ga GALAGI nii é kaaazu.» ‡ **16:14** Laɖayi-Lɔyi ɖɔɔyeɖei: daaseigi nii ti maaɖuɖaai va ta «nii é vulua, é da kà, naa ná-kɔɔyeɖei.»

¹ Aḅalame ná-konagi ǵeai ma ga puutaavuu maazu taavuu (99), Ǵooǵo GALAGI ǵulani be kelema, é ǵe ma: «Nà ǵa gè ga GALA Zebèi-Pe-Maliǵii. Da-eteai zie gàazu ga pagò, zelilomazu mina ǵe é va. ² Nà minazeǵezu è ve, nà è-mavofodai moinzu gola.»

³ Aḅalame maaveeni, é nòkò zooi ma, GALA ge ǵeni bəezu pò, é ǵe ma: ⁴ «Wele, nà-minazeǵegi ǵaa, gè keezu è ve: da ǵeezu ga zii moinmoinḅaa ti-ǵee. ⁵ Za volumna, è la mò loliga ga Aḅalame,* kele è-laaseigi ǵa ǵe ga Aḅalaame,† mazòlò nà è ǵeezu ga zii moinmoinḅaa ti-ǵee. ⁶ Nà è-mavofodai ǵaawòlò gola, da ǵe ga zii moinmoin tòzeizu, masagiti ta ǵula è-mavofodai zu. ⁷ Nà nà-minazeǵegi zo è letema eyesu ǵò, nà ke ǵana nò è-mavofodai kpein be. Niima minazeǵegi maavele ma, nà ǵe ga da-GALAGI, ta è-mavofodai nònò è zeǵea volumna ná. ⁸ Nà Kanaan yooi kpein fe è ve, da-o, è-mavofodaiti-yo, ve è ná ga seikòǵoma nui niizu. Toǵa ǵe ga wònò eyesu ǵò. Nà ǵe ga è-mavofodai ná-GALAGI.»

⁹ GALA ge ǵeni Aḅalaame ma mònò: «Doun, da nà-minazeǵegiti make, wa è-mavofodaiti kpein. ¹⁰ Nà-minazeǵegi ǵa é ga nii, nii wa so kpaan ade yòǵòzu, da-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo zaama, ti lati pelevolu. ¹¹ Wa-latipelevolui ǵa ǵe ga minazeǵegi ma voogi ade yòǵòzu. ¹² Zunuiti kpein ta ǵe wo zaama, wa da ti lati pelevolu foloi ləsavasiəi ma, é ǵe ǵana wo-mavofodaiti kpein su, é zòlòni pelei wu, ǵaa é ǵeyani ga walii, weein é ga duəi, niiti ti la ga è-mavofoda. ¹³ Ti pe, zeeǵaagweezu la ba, ta lati pelevolu, é zòlòni da-velei wu, ǵaa é ǵeyani ga da-walii, nà-minazeǵegi ma voogi ǵa ǵe wo-busei ma zuai va. Naa ǵa é ga ǵooǵo minazeǵegi. ¹⁴ Zunui nii é la latini pelevolu kpusei zu, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, tòzei é nà-minazeǵegi ǵoloǵologa.»

¹⁵ GALA ge ǵeni Aḅalaame ma: «È la mò è-anzai Salayi loliga ga Salayi, kele daaseigi ǵa ǵe ga Sala. ¹⁶ Nà tuya loo be, nà doun zunu ve è ya ga toun maavele, nà tuya loozu be, toǵa ǵe ga zii moinmoinḅaa ti-lee, nubuseiti ma moinmoinḅaa ta-masagiti ta ǵula toun su.»

¹⁷ Aḅalaame maaveeni, é nòkò zooi ma, é ǵeei wo, é ǵe yimave: «Doun zunu ǵa zòlò nei zunu va, nii é kona unḅila (100) keai na? Ta ànzai Sala é kona vuutaavuuǵò (90) ǵeai na, naa ǵa zoo é doun zòlò ǵaa?» ¹⁸ Aḅalaame ǵeni GALA ma: «Nii gè falizu è ma, naa ǵa é ga Isemayele ǵula su, è make ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ǵeni ma: «Ba-o, è-anzai Sala ǵa doun zunu zòlòsu è ve, da daasei pee ga Izaake. Nà-minazeǵegi ǵa ǵe ga ǵooǵo faa, gi yòǵòzu gá tò, ta gi yòǵòzu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemayele letemazu, gè da-vali wooi menige ná-faa zu. Ungo, nà tuya loo be. Toǵa buǵu, nà mavofodai ǵaawòlò gola. Masa puugò maazu felegò (12) ǵa ǵula toun su, toǵa ǵe ga zii wola ma memewolai. ²¹ Kele nà nà-minazeǵegi ǵe gi yòǵòzu gá Izaake, doun zunui nii Sala sòlòsu è ve, niima yeeǵeǵalai nò zu, konagi nii é vaazu.» ²² Siēgi zu GALA ge beni la ga bəe Aḅalaame vò, é zēfeni ná, é li.

²³ Aḅalaame ná-doun zunui Isemayele zēfeni, ta nii kpein é zòlòni ná-pelei wu, ta nii kpein é ǵeyani ga walii, zunuiti kpein ná-pele wu nuiti saama, é ti latini pelevolu naama voloi, eǵevelei GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ Aḅalaame ná-konagi ǵeni ga puutaavuu maazu taavuu (99), siēgi zu é latini da pelevolu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemayele ná-konagi ǵeni ga puugò maazu savagò (13) niina, siēgi zu é latini da pelevolu. ²⁶ Aḅalaame ta ná-doun zunui Isemayele ti latini pelevolu naama voloi nò zu. ²⁷ Zenò ǵana é ǵeni la ga ná-pele wu zunuiti kpein, niiti ti zòlòni ná-pelei wu, ta weinti ti ǵeyani ga walii, ti pe ti latini pelevolu ta tiye.

18

Izaake zòlò fai laazeeli vai

* **17:5** Aḅalame: daaseigi nii ti maaḅuǵaai va ta «ǵeeǵei unfemai be.» † **17:5** Aḅalaame: daaseigi nii ti maaḅuǵaai va ta «nu moinmoin keeǵe.»

¹ Gooḡo GALAGI ḡulani kelema Abalaame ve Mamelee ná-sene guluiti kobave. Abalaame ḡeni zeini ná-seḡe ḡotai laave. Folo kpaai ḡeni de. ² E ḡaazuwuzegeni, é wele. E zunu savagḡiti kaani loni, ti lago maagḡoozaai ba. E ti ḡaai ma, é zo ná-seḡe ḡotai laave, é bizeni, é ti laaḡomi, é maaveeni, é nḡkḡ zḡoi ma. ³ E ḡeni ti ma: «Màliḡii, nà è maanenezu, nèi gè ga da-wotiḡe nui, nii gè zaalai zḡḡḡe è ḡaazu, mina leve, è va maagḡooza bà. ⁴ A va bu ga gè va ga ziei tago, wo ḡḡḡiti maagba, wo lago looḡo gulu wolai tei bu. ⁵ Nà liizu, gè va ga bulu go wo vḡ, wo zebḡ zḡḡḡ volu, naa volu wa li niina, naa ḡa a ke wo mina leve ḡana nḡ pḡ be, nèi gè ga wa-wotiḡe nui.» Ti gooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, ke, eḡevelei è bogai la.»

⁶ Abalaame liini gaamago nḡ ná-seḡe ḡotai wu, é ḡe Sala ma: «Suvile, è kḡḡo ganii ḡe savagḡo zeḡe bulu vukḡi zu, è gaayḡ, è bulu velleḡḡiti kḡḡe.» ⁷ Abalaame bizeni ná-togani bulugi vḡ be, é nike yivoi yḡbugi zeḡe nii pagai, é fe botiḡe nui ta ya, naa suvile ga kḡḡe. ⁸ E nike niimi de ma wulḡi ta nḡnḡi zegeni, é pḡe nike yivoi va, ti kevele beḡeni, é vaa la ti vḡ. E loni ti ḡoba tḡ bḡḡi, gulu wolai wu, ti ḡeai ma laamiizu.

⁹ Naa volu ti ḡeni ma: «Mini ḡa è-anzai Sala ná?» E ti woḡaavoteni, é ḡe ti ma: «Toḡa ve seḡe ḡotai wu.» ¹⁰ Gila ge ḡeni ma: «Konagi nii é vaazu, niima yeeḡḡalalai zu, nà vaazu volu è vḡ be, è-anzai Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.»

Sala yeni poluve seḡe ḡotai wu, é niima wooiti meni. ¹¹ Abalaame ta Sala ti vḡḡzaḡaga ḡeni de niina, ti kona mḡinmḡin kula. Sala budeni niina doun zḡḡḡ sieḡi maazu. ¹² Sala ḡeai woni ḡoozu, é ḡe ma: «Niizu gè vḡḡzaḡaga, zini pele wu wḡin ḡa ḡe mà mḡnḡ baa? Màliḡii balaa vḡḡzaḡaga.»

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Lee vaa zu Sala ḡeai wogai, é da ḡe: «Gaama ve nei baa, ga nà doun zunu zḡḡḡsu, nèiḡi pḡḡzaḡagai na?» ¹⁴ Faa ḡa ná nei baa, nii Gooḡo GALAGI la zooga keezu? Konagi nii é vaazu, niima yeeḡḡalalai nḡ zu, nà vaazu volu è vḡ be, Sala ḡa doun zunu zḡḡḡ.» ¹⁵ Sala luani, é zeei wo, é ḡe ma: «Gè la ḡeai woni.» Kele Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ga ḡite, è ḡeai wogḡe.»

Abalaame ná-GALA fali vai

Sḡḡome ve

¹⁶ Zunuiti ti wuzegeni ga ti li, ti wele ga Sḡḡome vele. Abalaame ti vuuni ga pele, é vali ti ma. ¹⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Gè la naa loḡfuzu Abalaame va, nii gè vaazu keezu. ¹⁸ Zii wolai nii zeeḡaabaai, toḡa ḡeezu ga naa memewola. Eteai zu zii kḡein ka tuyai zḡḡḡ maavele ma. ¹⁹ Mazḡḡḡ gè yiimazeḡeve la, nii a ke, é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti Gooḡo GALAGI yiimai ḡe, ti ye saledai ta telebodai ḡeezu, naa ḡa a ke gè minazeḡḡiti daazeeli, niiti gè ti woni be.»

²⁰ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Sḡḡome ta Gḡmḡḡ ti maalḡḡ beḡ wooi zuwḡḡḡ, ta-ḡotoi baagḡo gola. ²¹ Naa ḡa é ba, nà yeizu, gè peḡe, ni ti ḡeeve eḡevelei ma wooi vaa la, é zeeli mà, baa ni é la ḡana, nà kwḡḡ.»

²² Zunui naati ti liini ga Sḡḡome vele, sieḡi zu Abalaame ḡeni loni la de Gooḡo GALAGI ḡaazu. ²³ Abalaame maabufani ba, é ḡe ma: «Da telebo nui bḡ nu ḡḡi va, è ti undaavili baa? ²⁴ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡa taai zu, da naati balaa undaavilisu, è la taai zuvaayeḡa telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) maavele ma, ti ti zaama? ²⁵ E la zooga è va naa ḡe! E la telebo nui ta nu ḡḡi zoga ga ḡevele, è va telebo nui bḡ faa ḡḡi ḡe nui va, è va ti vaa! E la zooga è va naa ḡe! Deḡi è eteai kḡein tukḡḡḡalevezu, è la telebodai ḡea baa?» ²⁶ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ni nà telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaana Sḡḡome taazuve, nà taai kḡein suvaaye ti maavele ma.»

²⁷ Abalaame kḡḡei zegeni volu, é ḡe ma: «Wele, nà zoosu gè bḡe Màliḡii vḡ, nèi gè ga pḡḡi nḡ, ta zuvui. ²⁸ Tanisu telebo nu vuulḡḡlugḡ (50) ḡaagḡaavoola ga dḡḡḡḡ, dḡḡḡḡ vai zu, da taai kḡein sugologolo baa?» Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Gè la taai zugologologa, ni nà telebo nu vuunaanigḡ maazu loḡḡḡ (45) ḡaana ná.»

²⁹ Aḅalaame kpɔɛi zɛgɛni ʋolu mɔnɔ, ɛ ɔɛ ma: «Tanisu telebo nu ʋuunaanigɔ (40) nɔ ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la sugɔlogɔloga naama nu ʋuunaanigɔi (40) maavele ma.»

³⁰ Aḅalaame ɔɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɔaawana, tɔɔzei nà ɔilizu faa ɔilagi ʋa. Tanisu telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Ni nà telebo nu ʋuusavagɔ (30) ɔaana nɔ, gè la taai zugɔlogɔloga.»

³¹ Aḅalaame ɔɛni ma: «Wele, nà zoosu gè bɔɛ Màligii ʋɔ. Tanisu telebo nu ʋuufelegɔ (20) ɔa ɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la taai zugɔlogɔloga nu ʋuufelegɔi (20) maavele ma.»

³² Aḅalaame ɔɛni ma: «Màligii, soma kae è mina yiiɔaawana, gè la mɔ kpɔɛ ɔili nɔpɛ bosu, ɛ ɔula nii ʋolu. Tanisu telebo nu puugɔ ɔa ɔɛ nɔ.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Gè la Sɔɔɔme zugɔlogɔloga naama nu puugɔiti maavele ma.» ³³ Siɛgi zu ti ɓeni la ga yɛpɛ ta Aḅalaame, Gɔɔɔɔ GALAGI liini. Aḅalaame balaagi ɔaleni ma seizuɛ.

19

Sɔɔɔme ta Gɔmɔɔl ɔlogɔlo fai

¹ Geezuɔeela felegɔiti ti zɛgɛni Sɔɔɔme kpɔkɔmavɛ. Lɔte ɔɛni zeini Sɔɔɔme taa zigɔidavɛ. Siɛgi zu Lɔte ti ɔaani la, ɛ wuzɛgɛni, ɛ ti laaɔɔmi, ɛ maavɛɛni, ɛ nɔkɔ zooi ma. ² E ɔɛni ti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, màligiiti, à ɔale ma, wo ni nà-pelei wu, nɛi gè ga wa-wotigɛ nui. Wa zoo wo wo-ɔɔɔiti maagba nɔ, wo ni piin, sobui wo wuzɛgɛ, wo ɔa li wo-liizu velei.» Ti ɔɛni ma: «Ba-o, gá niizu koi zaamavɛ nɔ.» ³ Kele Lɔte ɔilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li ná-pelei wu. E daamianigi ɓɛteni ti ʋɛ, ɛ pɛɛ ɓului ʋa, nii leɛ la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti ʋa la, Sɔɔɔme taazuɛ zu nuiti kpein ti ʋaani, ti ɔaku pelei ma, zunuiti kpein ti ʋaani, ɛ zo zunu loungoiti ma, ɛ li keɔwolaiti pɔ, ti pɛ jɛgelein ti ʋaani nɔ. ⁵ Ti Lɔte lolini, ti ɔɛ ma: «Zunuiti ta mini, niiti ti ʋaai è ʋɔ bɛ kpidi? Ti ɔula, ɛ ʋa ga tiye gi ʋɔ, gi ɓɛɛɛ ɔula ga tiye.»

⁶ Lɔte ɔulani pelelavɛ, ɛ daaɔulu ga ʋolu velei. ⁷ E ɔɛni ti ma: «Ba, kɛɛleaiti, nà wo maanɛɛɛzu, à mina faa ni ɔɛ. ⁸ A woilo, dɔun anzanu felegɔiti ti nɔ, ti la ʋɔɔ zunu vaa ɔwɛɛ. Nà ʋaazu ga naati wo ʋɔ eteavɛ, wo naa ɔɛ ga tiye, nii nɛai wo ʋɛ. Kele à mina ʋɔɔɔ zunu niiti ba, tɔɔzei ti ʋaavɛ, ti laazuɛ nà-pelei wu.»

⁹ Ti ɔɛni ma: «Zɛgɛ leɛ ʋɛ!» Ti ɔɛni ma mɔnɔ: «Dei è ga seikɔɔma nu nɔ, è ʋaai, ɔa pɔ è ɔɛ ga tukpɔɔaaleɛ nu! Be nɔ, nii gi keɛzu ga ɔɛ, naa ɔa ni ɔnɔi ʋa.» Ti Lɔte ɓakpani ga ni ɔuda, ti maabugani kpogi ʋa, ga ti kologolo. ¹⁰ Zunu felegɔiti ti ɔɛni Lɔte ʋɔ bɛ, ti soni, ti mɛɛn pelei wu, ti pelei laaɔulu. ¹¹ Ti yeeziɛni nuiti gaazu, niiti ti ɔɛni loni pelelavɛ, ti ɔaazuɔole, ɛ zo zunu loungoiti ma, ɛ li keɔwolaiti pɔ, naa ɔa ɛ keɛni ti la mɔ ɔɛni pelelavɛ ɔaazu.

¹² Zunu felegɔiti ti ɔɛni Lɔte ma: «Bɛgele ɔa ɛ è ya ʋɛ mɔnɔ? E-nɛkoiti, è-loun zunuiti, è-loun anzanuiti, nii kpein ɛ ga ɔnɔ taazuɛ ʋɛ, ti pɛ kula niima adavɛ ʋa. ¹³ Mazɔɔɔ gá ga ʋa niima laai ɔlogɔolosu, tɔɔzei maalɔɔ ɓɛe wooi wɔɔlavɛ, ɛ zeelizu Gɔɔɔɔ GALAGI ma. Naa ɔa ɛ ba, Gɔɔɔɔ GALAGI gi leɛgɛ ga gi taai tɛi kologolo.»

¹⁴ Lɔte ɔulani, ɛ li, ɛ bɔɛ naati pɔ, niiti ti ná-doun anzanuiti maazoni, ɛ ɔɛ ti ma: «À wuzɛgɛ, wo ɔula niima adavɛ ʋa, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔana ʋa taai ɔlogɔolosu!» Kele naati ti naama woiti kaani ga jɛɛvae faa nɔ.

¹⁵ Geelaalao siɛgi zu, geezuɔeelaiti ti ɔilini Lɔte ma, ti ɔa ɔɛ ma: «Wuzɛgɛ, è-anzai zɛgɛ ta è-loun anzanu felegɔiti niiti ti ʋɛ, naa ɔa a ke è undaa mina vili taai ná-undaaɔiligi zu.»

¹⁶ Tɛi ɛ ɔɛni nɛkesu, zunu felegɔiti ti soni zeei ʋa, tɔun be-o, anzai ʋe-o, ta ná-doun anzanu felegɔiti be-o, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni pɔ ga ɛ ɓaa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti yɛ taa ʋoluɛ. ¹⁷ Ti ɔulaai ma taai ʋa, geezuɔeelai gila ge ɔɛni ma: «Bize, è è-yɛnvui ɔizo! Mina wele ʋolu, mina lo nɛmɛi zu ada nɔpɛ! Uela, ɛ le gizei ma, ni ɔa pɔ ga è undaa mina vili.»

18 Lote gɛni ma: «Ba-o, m̀aliqii! 19 Ǹei g̀e ga da-wotiqe nui, g̀e zaalai zolooɛ e ɟaazu, e ɟeeve ga nu vago wola b̀e, e z̀envui ɟizo fai zu. G̀e la zooga g̀e va vela, g̀e va le gize ma, na ɟe g̀e za, undaavili. 20 Wele, taai tei tago maaɟuɟave, ga g̀e bize g̀e zeeli na. D̀ive, na zoo g̀e vela, g̀e li na, z̀envui ɟizo! Taai naa la loini ɟaa?» 21 Geezuɟeelai gɛni ma: «Wele, g̀e vaa naa wu, ga g̀e ke e ve ga faaɟoɟo, g̀e la taai tona koloɟologa, nii e na-fai wosu. 22 Suvile, e vela, e li na, mazoloo g̀e la zooga g̀e va faa nɔpe ke, eyesu e zeeli na.» Naa ɟa e kea, ti taai naa laasei peai ga Sɔwaal.*

23 Folo tee ziegi zu ɟa Lote zeelini la Sɔwaal. 24 Nazu ɟa Gooɟo GALAGI timini abui vuuni la Sodomɛ ta Gɔmool, eɟe tonai, e ɟulazu geezuve. 25 E taai naati koloɟoloni, naa veɛ maaɟoolii ma nemei kpein ba, ta ma nubuseiti, naa veɛ siinziin ganigiti ba. 26 Lote anzai weleni ga volu vele, e voteni ga kpolo zigigi.

27 Abalaame wuzegeni ga sobuzobui, ga e li naama adave, ve e gɛni loni na Gooɟo GALAGI ɟaazu. 28 E ɟaazuzieni Sodomɛ ta Gɔmool letema vele, ta nemei maaɟoolii ma yooi kpein su, peɛ, e duului ɟaani, e da wuzegɛ zooli ma, eɟe abu zulugi ma luului.

29 Siegi zu GALA ge neme zu laaiti suɟoloɟoloni la, e ɟizeni Abalaame zu, e Lote ɟula faaɟaagi zaama, nii e taaiti tokani da, ve Lote gɛni zeini na.

Lote ta na-doun anzanuiti ta-vai

30 Lote zegeni Sɔwaal, e li, e ze gize ma, ta na-doun anzanu felegoiti, mazoloo e luani ga e mina ye Sɔwaal. E zeini pugi zu ta na-doun anzanu felegoiti. 31 Yeeta, nu ɟite gelei gɛni loungo gelei ma: «De-ɟee volozafaga, zunu la zou yɔɟozuve ve, nii a vile de volu, eɟevelei de ɟula de ka la etea. 32 De li, de ddoi vu de-ɟee la. De la koba, naa ɟa a ke, de-ɟee mavofodai ɟe na.» 33 Ti ddoi vuuni ti-ɟee la kpidii naa, nu ɟite gelei liini, e la keɛɟe ɟoba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegɛ la.

34 Naa volu zobui, nu ɟitei gɛni loungo gelei ma: «Wele, daave keɛ ɟoba kpoko na. De ddoi vu da monɔ za kpoko, e li, e la koba, naa ɟa a ke de-ɟee mavofodai ɟe na.» 35 Ti ddoi vuuni ti-ɟee la monɔ kpoko tona. Loungo gelei liini, e la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzegɛ la.

36 Lote na-doun anzanu felegoiti ti kogi zegeni ti-ɟee va. 37 Nu ɟite gelei doun zunu zolooni, e daasei peɛ ga Moabe.† Zaaɟaza toɟa e ga Moabe nuiti ti-memewolai. 38 Loungo gelei balaagi doun zunu zolooni, e daasei peɛ ga Bene-Ami.‡ Zaaɟaza toɟa e ga Amɔn nuiti ti-memewolai.

20

Abalaame lii vai Geelaal

Abimeeleke vo be

1 Abalaame zegeni niima yooi zu, e li ga lekpeɛmave nu yeezazu vele, e zeini Kadɛseni zɔɟozuve ta Suul, e lago zeini Geelaal. 2 Abalaame a la ɟena boea, e lo anzai Sala va, e gɛni ɟeezu ma: «Toɟa ga baazeelai.» Geelaal masagi Abimeeleke Sala zegeni. 3 Naazu, GALA ge ɟulani keɛma segi zu Abimeeleke ve kpidii, e ɟe ma: «Wele, da vaazu zaazu, tɔzei anzanui naa na-faa zu, nii e seɟeai, mazoloo zini ka be.»

4 Abimeeleke la gɛni de daani volu, e gooɟaavoteni, e ɟe: «M̀aliqii, da sobalala nuiti paa ɟaa? 5 Sinigi boɟoi lei keai ma: «Baazeelai ve?» Ta anzanui boɟoi balaa bogɛ ga: «D̀iei ve?» G̀e keɛve kisie vago zu, ta sobalalai zu.»

6 GALA ge gɛni ma segi zu: «G̀e kwɛɛ g̀e ɟe e keɛve zii vago lai zu, naa ɟa e kea g̀e pele besagai e luɟo ga e mina koto ɟe daalɔɟoma. Naa ɟa e ba, g̀e la vaani bu ga e va da volu. 7 Niizu zunui nii anzai ve zea, mazoloo toɟa ga GALA goo wo nui. Toɟa maanɛnɛi wo e ve, da ye vulua. Keɛ ni e la teveni po, suɟwɛɛ ga da za, da-o, da-nubuseiti-yo.»

* 19:22 Sɔwaal: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «daii.» † 19:37 Moabe: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «nii kulaai keɛɟe zu.» ‡ 19:38 Bene-Ami: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «deto na-doun zunui.»

⁸ Aḅimeeleke wuzegeni sobuzobui, é ná-botigé nu wolaiti toli, é naama vaiti pɛ bo ti ma, ti wola luani. ⁹ Aḅimeeleke Aḅalaame balaa tolini, é gɛ ma: «Lee ɔa è keai ga giye? Kotoi begele ɔa gè keai è laalɔɔma, nà-o, nà-masadai-o, è gi laai kotoi nii zu? E zie velei é lo nɔun ba, nu maa la neeni ga é va naa gɛ.» ¹⁰ Aḅimeeleke gɛni Aḅalaame ma: «Leeni ɔa é gɛa è gisu, è niima vai gɛai?»

¹¹ Aḅalaame goɔfaavoteni, é gɛ ma: «Gè gɛni gɛsiɛzu, gè da gɛ bɔɔɔ ma, zɛfema nɔpɛ ge la ba, ta vaazu pàazu ànzai vai zu, tɔzei GALA gaazuluaba gɛla kpalaa ge la niima yooi zu. ¹² Gaama ve, toɔa ga bàazeelai, é ga kèè ná-doun anzanui, keɛ dèè ná-doun anzanu laade. Toɔa ga ànzai. ¹³ Siɛgi zu GALA ge kèèni la ga teveteve nu, gè gɛla kèè ná-pɛleyegɛi wu, gè gɛni Sala ma: «Uɛ nɔpɛ de liizu ná, keni è da màalobo, è da gɛ ti ma: Dɛi ve.» »

¹⁴ Aḅimeeleke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nikɛiti, é ti ve Aḅalaame ya, é pɛɛ botigé zunuiti ba, ta botigé anzanuiti. E anzai Sala balaa teveni pɔ. ¹⁵ E gɛni ma: «Nà-zooi laalaoge è luɔɔ, zeɛ ve nɔpɛ ná neɛzu è ve.» ¹⁶ E gɛni Sala ma: «Gè wali gɛai waagila (1 000) fea è-liɛ ya, é gɛ ga poogi ga è la ga sɔba nu niima vaiti su, è-maaɔoolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷ Aḅalaame GALA falini. GALA ge Aḅimeeleke gɛdɛni, ta anzai, ta ná-botigé anzanuiti, ti zooni ti da dointi sɔlɔɔ volu. ¹⁸ Mazɔlɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI Aḅimeeleke ná-pɛleyegɛi wu anzanuiti pɛ keeni ga doun zɔlɔɔtala nuiti, Aḅalaame anzai Sala ná-faa zu.

21

Izaake zɔlɔɔ fai

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI Sala maawɔinɔaani, é naa laazeelini be, nii é minazegeni la. ² Aḅalaame vɔlɔzaɔagai ma, anzai Sala kogi zɛgɛni, é doun zunu zɔlɔɔ be, naa gɛeni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³ Doun zunui nii Sala sɔlɔɔni be, Aḅalaame daasei pɛeni ga Izaake.* ⁴ Aḅalaame ná-doun zunui Izaake latini pɛɛvolu, sɔlɔɔ foloi lɔsavasiɛi ma, eɔvelei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵ Aḅalaame ná-konagi gɛni ga ungila (100), siɛgi zu ná-doun zunui Izaake zɔlɔɔni da.

⁶ Sala gɛni ma: «GALA ge zobo fea ga gè neɛi wo ga koozunɛɛi, nu-o-nu nii a nii menina, naa ɔa da neɛ nɔ kpaain.» ⁷ E gɛni ma: «Be ɔa a la gɛ Aḅalaame ma, Sala ɔa niimi ve dounɔa ya? Tama gè zunu loun zɔlɔɔga be pɔlɔzaɔa siɛgi zu.»

Aḅalaame Agaal ta ná-doun zunui

Isemayɛleni kpɛɛ vai

⁸ Doungoi wɔlɔni, Sala daaɔgɛla niimii va. Aḅalaame feti wolai gɛlani naama voloi. ⁹ Ezipete anzanui Agaal ná-doun zunui é sɔlɔɔni Aḅalaame va, Sala naa ɔaani, é da neɛi wo. ¹⁰ Sala gɛni Aḅalaame ma: «Duɔ anzanui nii be ta ná-doun zunui, mazɔlɔɔ niima luɔ anzanui ná-doun zunui ti la bɔga poganii ma, ta doun zunui Izaake.»

¹¹ Niima wooi wanani Aḅalaame ma gola, ná-doun zunui maavele ma. ¹² Keɛ GALA ge gɛni Aḅalaame ma: «Mina nii wana bɔɔɔ ma ɔa-luɔ anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa pɛ ke Sala ve, nii é bosu è ma. Mazɔlɔɔ Izaake ɔa è-mavofodai a gɛla su. ¹³ Anɛɛ naa ve, ná ɔa-luɔ anzanui ná-doun zunui gɛ ga zii ta memɛwola, mazɔlɔɔ tɔ balaa gɛlavɛ è zu.»

¹⁴ Poluma zobui, Aḅalaame wuzegeni ga sobuzobui, é bului zɛge ta kɔlɔ woolei ziei su, é seɛ Agaal baki ba, é zunu loungoi balaa ve zea, é vali ma. E liini, é leveteve Beel-Seeba tevbai zu. ¹⁵ Siɛgi zu kɔlɔ woolei zu ɔɛi beni da, é zunu loungoi yɛni laani gulu goi ta wu, ¹⁶ é li, é zeɛ tɔ gɛla goozama, ná tago maagoozaai nɔ fɔɛn, mazɔlɔɔ é gɛni gɛɛzu ma: «Gàazu la yɛsu doin va, é va ɔa za.» E zeini tɔ gɛla goozama, é da balakpala, é da wɔlɔ.

¹⁷ GALA ge zunu loungoi wooi menini, GALA ná-geezuɔɛelai yɛni geezuve, é Agaal loli, é gɛ ma: «Agaal, leeni ɔa é è ya? Mina lua, mazɔlɔɔ ve è doungoi yɛgai ná, GALA ge

* **21:3** Izaake: daaseigi nii ti maaɔuɔaani va ta «toɔa neɛzu.»

goomenige ná. ¹⁸ Wuzefé, è zunu loungoi zefé, è gaanεεε. Mazóló nà zii wola βεtezú ba.» ¹⁹ GALA ge gaazuzefeni ma, é kólóyeféi gá, é li, é kóló woolei laave ga ziei, é ta ve zunu loungoi ya, é bóole.

²⁰ GALA ge gfeni zunu loungoi va, é da wóló. E zeini tevebai zu, é gfeni ga kilé pili nu vagó. ²¹ E zeini Palan tevebai zu. Dee anzanui ta gfaizieni be, é sei, naa gfeni ga Ezipete yooi zu nu.

Abalaame ná-minazeféi Abimeeleke ve

²² Naama ziegi nó zu, Abimeeleke ná-kóogfulubai Pikóle vileni polu, ti va, ti Abalaame gá, é gfe ma: «GALA ka naa pe subεtezú, nii è keεzu. ²³ Gona bè niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, baa dòinti, baa màvofodaiti, kele da ye da-woofεgfiladai gílagi nó volu ndun be, ta niima yooi nii è lago zeizu su, egevelei gè gfa la è ve.» ²⁴ Abalaame gfeni ma: «Gè konai naa woga.» ²⁵ E baazafani Abimeeleke ma kólóyeféi ná-fai zu, nii naa ná-botigé nuiti ti segeni ga zeeffaabaai. ²⁶ Abimeeleke googfaavoteni, é gfe ma: «Gè la kwεε be gá é naa gfa. Da bógó è la gfeni naa woni mà, za gá gè mæniga da.» ²⁷ Abalaame baalagi tanigaa zefeni, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Abimeeleke ve, ti felegó pe ti minazeféi gfeni bógó ve. ²⁸ Abalaame baala zivo zaa lófela makeni ye ma bulugi zu. ²⁹ Abimeeleke gfeni Abalaame ma: «Leeni vaa zu è niima vaala zivo zaa lófelaiti makεgai ye?» ³⁰ E googfaavoteni, é gfe ma: «Yeezei baala zivo zaa lófelai niiti bu, gè feezu è ya, naa gá gfe bè ga zeele wooi ga nà gá gè niima gólóyeféi waa.» ³¹ Naa gá é ba, ti naama adave laaseigi veeni la ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazefé kólóyeféi»), tózei miná gá ti felegó ti minazefeni ná bógó ve. ³² Ti minazefeni bógó ve Beel-Seeba. Naa voluma Abimeeleke wuzefeni ta ná-kóogfulubai Pikóle, ti gale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. ³³ Abalaame gului ta ziinni Beel-Seeba, nii ti gεεzu ma tamalise, návε gá é Góogó GALAGI valini ná, GALA nii é ná eyesu gó. ³⁴ E lebini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

22

Abalaame zúgógó fai

¹ Niima vaiti pe poluma, GALA ge Abalaame zúgógóni, é gfe ma: «Abalaame!» Naa googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gaa!» ² GALA ge gfe ma: «È-loun zunu gíla kpegi Izaake zefé, nii è nεai ve, è li Moliya yooi zu, è kula ga gala zalağai gizei naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ Abalaame wuzefeni ga sobuzobui, é ná-soovalegi gfasóğili, é ná-botigé nu felegó zefeni ta ná-doun zunui Izaake. E kovii valivalini gala zalağai vaa ma, é li naama adave, ve GALA ge yeeloni ná va. ⁴ Foloji zavasiei ma, Abalaame gfaazuwuzefeni, é naama adave gá goozama. ⁵ E gfeni ná-botigé nuiti ma: «À ye ve soovalegi goba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi nókó GALA bu, naa voluma gi va wo goba.»

⁶ Abalaame gala zalağai ma góvii zefeni, é ná-doun zunui Izaake laale bu, é abui ta bogai zefé. Ti felegó ti da zie vóoma, ti da li. ⁷ Izaake bóeni keεgfe Abalaame vó, é gfe ma: «Kéε!» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gaa, dòun zunu.» Izaake gfe ma: «Abui ta koviiiti kaa, kele mini gá baala zivoi ná, gala zalağai vaa zu?» ⁸ Abalaame googfaavoteni, é gfe ma: «Dòun zunu, GALA bógógó gá va ga baala zivoi, gala zalağai vaa zu.» Ti felegó ti gfeni ziezu vóoma, ti da li.

⁹ Ti zeeliai ma naama adave, ve GALA ge ná leeni, Abalaame zalağa gúlazuve βεteni, é kovii la maazu ga pagó. E ná-doun zunui Izaake yeeiti ta kógóiti súğilini, é da zalağa gúlazuve kovii maazu. ¹⁰ Naa voluma Abalaame bogai zefeni ga é ná-doun zunui gódaaleve. ¹¹ Gaamago nó, Góogó GALAGI ná-geezugeelai yeni geezuvε, é toli, é gfe ma: «Abalaame! Abalaame!» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà gá!» ¹² Geezugeelai gfeni ma: «Mina yeevóogú zunu loungoi va, è va faa nape ke la. Mazóló gè kwεeni niina ga da luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu gíla kpegi.» ¹³ Abalaame gfaazuwuzefeni, é baala sine wolai gá voluve, minεiti sogai dóbó goi zu, é bata. E baala sine wolai zoni, é kula ga gala

zalaɗai ná-doun zunui ɔotogi zu. ¹⁴ Aɓalaame naama adaɓe laasei pɛeni ga Adɔnayi-Yiileyee (nii poluɓe ga «Gooɗo GALAGI nii é nu ɗulazu faa zu»). Naa ɗa é ba, zaagaza ti ɗeezu ná ma: «Gooɗo GALAGI ná-gizei ma, da ɗula su.»

¹⁵ Gooɗo GALAGI ná-geezuɗeelai yeni geezuɓe, é Aɓalaame loli ná zeizu velesiei, ¹⁶ é ɗe ma: «Gooɗo GALAGI laawooi ɗaa: ná ɗonazu ná ɓoɗo ma, tei è naa ɗea, è la kòmani ga è-loun zunu ɗila kpegi, ¹⁷ ná tuya loozu è ɓe, gè è-mavofodai ɗaawɔɔɓ, eɗe pelegi somideɗaiti ti mɔindai la geezuɓe, ta eɗe naɗaegi nii é kpoloɗei ɗobave. E-mavofodai ɗa zobo ɔɔɓ sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti eteai zu, ta tuyai ɔɔɓ è-mavofodai maavele ma, tɔzei è gòoi zoge.»

¹⁹ Aɓalaame ɗaleni ma ná-botigɗe nuiti pɔ pelei, naa ɓolu ti ɓileni pelei ma, ti da li ɓɔɔma Beel-Seeɓa. Miná ɗa Aɓalaame ɗeni zeini ná.

²⁰ Naama vaiti pɛ poluma, Aɓalaame menini ga, Mileka ɓalaagi doun zunua ɔɔɓni keɗɗeloin Naɗɔɔɓ ɓe. ²¹ Use ɗa é ga ná-doun mɔungi, naa deɗeiti ti ɗe ga Buze, ta Kemuwele nii é ga Alame keɗɗe, ²² Keeseede, Gazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuwele. ²³ Betuwele ɗa é Eleɓeka ɔɔɓni. Naama loun ɓaɓaiti ka Mileka ti ɔɔɓni Aɓalaame keɗɗeloin Naɗɔɔɓ ɓe. ²⁴ Anza ɗiligi nii é la ɗeni vuluni ga ɔi ɗevele, nii daaseigi ɗeni ga Leyuma, naa dointi ɔɔɓni, ti-laaseigiti ti ɗeni ga: Teeba, Gaɗame, Taɗase, ta Maaka.

23

Sala zaa vai

¹ Sala zii ma voloi kpein ge ɗeni ga kona ungila puufele maazu ɓofela (127). ² E zaani Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. Aɓalaame ná-saa vai ɗeeni, é ma wɔɔi wo. ³ Naa ɓolu Aɓalaame wuzegeni, é anzai ma ɓoomai ye laani, é li, é ɓɔe Gete nuiti pɔ, ⁴ é ɗe ti ma: «Nà ga weein, gè zeini wo zaama. A maagulu bosu ve zèa, gè ànzai maagulu, nii saai.»

⁵ Gete nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: ⁶ «Woilo gi-woo ma, mɔliɗii. GALA ge è ɗeeɓe ga nu wola gi zaama. E-anzai maagulu gá-ɗabayegaiti ma ɓagɔi zu. Gi tanɔɓe ge la è ɗoma ga ná-kabayegɗe ve vaa è ya è-anzai maagulu vai zu.»

⁷ Aɓalaame wuzegeni, é maavee zou nuiti ɓe, Gete mavofodaiti. ⁸ E ɓɔe ti ɓɔ, é ɗe ti ma: «Ni wo vaa bu ga gè ànzai maagulu, à Sɔɗaal ná-doun zunui Efelon maanɛɛɛ ɓè, ⁹ ga é Makepeela ɓugi ve zèa, toɗa nɔnɔ ɓe, nii é ná-kpala kpelamaɓe. E ze zèa ga songɔ ɗitei nɔ wo ɗaazu, naa ɗa a ke é ɗe zèa ga maagulu bosuɓe.»

¹⁰ Efelon ɗeni zeini Gete nuiti saama. E Aɓalaame wooɗaavoteni Gete nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ɗeni leeze taazu ga sigida velei. ¹¹ E ɗe ma: «Ba-o, mɔliɗii, woilo mà! Gè ná-kpalagi vea è ɓe, ta pugi nii é ná. Gè fea è ɓe ga faanɛɛ, ná-nubuseiti gaazu, ga è è-anzai maagulu ná.» ¹² Aɓalaame maaveeni zou nuiti ɓe. ¹³ E Efelon wooɗaavoteni, nii a ke ti pɛ ti gooi meni, é ɗeni ma: «Woilo deɗe gòoi ma, da ɓalaagi. Va bu gè kpalagi zɔngɔi ve è ya. Yeezei bu ɓè, ná ànzai maagulu ná niina.»

¹⁴ Efelon Aɓalaame wooɗaavoteni, é ɗe ma: ¹⁵ «Mɔliɗii, woilo gòoi ma, leeni ɗa a ɗe ga naa de yɔɗɔzu da de, zooi naa vaa zu nii songɔi ga wali ɗae unnaanigɔ (400)? E-anzai maagulu ná.» ¹⁶ Aɓalaame vaani naa wu, nii Efelon boni, é wali ɗaei ɗaaluni, nii naa boni ma Gete nuiti gaazu, é lo wali ɗae unnaanigɔi (400) ɓa, eɗevelei falibogi laave ɗeni la yaaɗoiti zea.

¹⁷ Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letemaɓe, kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kwɛpelemaɓe maagoolii zu, ¹⁸ naati pɛ ti ɗeeni niina ga Aɓalaame nɔnɔ, Gete nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti ɗeni leeze taazu ga sigida velei. ¹⁹ Naa vɔluma Aɓalaame anzai Sala maaguluni Makepeela ɓalagi ma ɓugi zu, Mamelee letema velei, nii é ga Geeɓelɔn, Kanaan yooi zu. ²⁰ Kpalagi ta pugi nii é ná, ti ɗeni ga Aɓalaame nɔnɔ, naa ɗe ga kabamaɓe, é geyani Gete nuiti ma.

24

Izaaké anza zéi vai

¹ Abalaame wola wólózaɗaga ɗeni de na, ta Góogó GALAGI tuya looni be faiti kpein su. ² Abalaame ná-botifé zunui lolini, nii pólózaɗagai é leve ti pe ba ná-pelei wu. Toɗa é ɗeni zeafóligiti kpein unda, é da make. E ɗeni naa ma: «Yeelo kpálai wu, ³ da ɗonazu bè Góogó GALAGI ɗaazu, geefólogi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza ɗaiziaa dòn zunui ve Kanaan anzalopoi saama, ve gè zeini ná. ⁴ Kele da liizu ná-zooi zu, ná-bolodai zu, è anza zege ná dòn zunui Izaaké ve.»

⁵ Botifé zunui gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pòlu, é va va niima yooi tei su, keni mu gè li ga è-loun zunui zooi naa zu, ve è ɗulaai ná baa?» ⁶ Abalaame gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Dama, è mina li ga dòn zunui ná. ⁷ Góogó GALAGI, é ga geefólogi ma GALAGI, nii é kùla kèe velei wu, ta kèe ná-zooi va, nii é bœeni pò, é ɗonani bè, ga toɗa zooi nii ve màvofodai ya, to bœoi ɗa ná-geezugeelai leve è lugó, è anza zege ná dòn zunui ve. ⁸ Ni anzanui la pò, é va vile è volu, da vie naazu konai vaa zu, nii è bogai bè. Kele anee naa ve, mina li ná nò ga dòn zunui.» ⁹ Botifé nui yeei lœni maliɗii Abalaame balai wu, é ɗona be ga toɗa ná-deveiti so.

¹⁰ Botifé nui nœme puugo zegeni maliɗii ná-nœmeiti saama, é liini ga maliɗii yeafóligi ma zii mœinmœin. E wuzegeni, é li Meezopotami, Naɗɗol ná-taazuve. ¹¹ Seelai ma ná, é nœmeiti pileni niibiɗa taa voluve zieyefei ɗobave, kpækamave ma ziegi zu, yeefefalalai zu nii anzanuiti ta da ɗula la, ti li zie zaɗazuve. ¹² Naa volu é ɗeni ma: «Góogó GALAGI, maliɗii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è da-woofefiladai ɗula kelema maliɗii Abalaame ve za, ga gè ɗomi ga naa, nii gè gaiziezu. ¹³ Nà ɗa, gè loni ve zieungi ɗobave, taa nuiti ti-loun anzanuiti ta vaazu ɗulazu ga ti va ti ziei zaɗa. ¹⁴ Anzalopoi nœpe gè ɗeezu ma: «Nà è maanœœœzu, da-de liɗii yei lee, gè bœole,» a gooɗaavotena ga: «Bœole, ná zie veezu balaa nœmeiti zea, ti bœole,» naa ɗe ga naama anzanui, nii è devea da-wotifé nui Izaaké ve. Nà kwœœ ga naa maavele ga è da-woofefiladai ɗula kelema maliɗii ve.»

¹⁵ E ɗeezu é be ga bœœ, Elebeka vaani, ná-zie liɗii zeini kœma. E ɗeni ga Betuwele ná-doun anzanui, Abalaame keefeloin Naɗɗol ta anza Mileka ti-lounloin. ¹⁶ E ɗeni ga anzalopoi nii gola vani gola, kpea ɗeni de na, zunui nœpe ge la ɗeni kwœœ. E yeini zieungi zu, é ná-zie liɗii laave, é le volu.

¹⁷ Botifé nui bizeni, é daaɗomi, é ɗe ma: «Nà è maanœœœzu, da-de liɗii zu dei ta ve zœa, gè bœole.» ¹⁸ E gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Bœole, maliɗii!» E ná-zie liɗii maayeini gaazuvilei zu, é ziei ve zea, é bœole. ¹⁹ Siegi zu é beni la ga ziei ve zea ga é bœole, é ɗeni ma: «Nà vaazu ziei zaɗazu balaa da-nœmeiti be, eyesu ti bœole gola ga pagó.» ²⁰ E ɗaazuvileni, é ná-zie liɗii zuwo toganiiti ta-bœole wosuve, é bizeni zieyefei vò be mœnò, é ziei zaɗa nœmeiti kpein be. ²¹ Zunui la ɗeni faa nœpe boni, é ɗeni nò bœoi ɗaazaɗasu, é da wele, ni Góogó GALAGI ɗa ná-siei nœœzu, baa ni é la nœœzu.

²² Siegi zu nœmeiti ti beni la ga bœole, zunui zanu balaɗae gila seɗeni, nii buyegi a la ɗe ga galamu lœzita, ta zanu bala felegó ti ɗilagilagi wuyegi ga galamu ungila (100) keɗala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti lo yeefódaleti. ²³ E ɗeni ma: «Be ná-doun anzanu ɗa é ga de? Bo deœ mà, ná è maanœœœzu. Gá laazu zœlœ nei è-ɗœœ ná-pelei wu, ga gi ni ná?» ²⁴ Elebeka gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Mileka ta Naɗɗol ti-loun zunui.» ²⁵ E ɗeni ma mœnò: «Suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ɗa gi vò be ga bœlœa, nu laazuve ɗa ná balaa.»

²⁶ Zunui nœkœni Góogó GALAGI wu, ²⁷ é ɗe ma: «Mamagi ɗa Góogó GALAGI ve, maliɗii Abalaame ná-GALAGI, nii é la beni ná-nubœɗalai va ta ná-woofefiladai maliɗii letegi! Ná-siei nii zu, Góogó GALAGI lia ga ze maliɗii keefelointi ta-velei wu.»

²⁸ Anzalopoi bizeni, é li dee vò be, é naama vaiti kpein sugula ma. ²⁹ Elebeka diei ta ɗeni ná, daaseigi ga Laban. Laban bizeni, é ɗula eteave, é li zunui vò be zieungi ɗoba. ³⁰ E

balagaegi gjaani, ta balaiti baazeelai Elebeka yeedodaveti, é naa kpein menini, nii zunui boni ma. E vaani zunui tei pɔ be, nii é gjeni loni nɔmeiti kobave, zieungi goba. ³¹ E gjeni ma: «Da, dei Goofo GALAGI tuya loai è ve! Lee vaa zu è yesu eteave? Gè pelei wu gvele beta, ta adave ve nɔmeiti ta ge ná.»

³² Botigé nui læni pelei wu, Laban nɔmeiti daayeni, é suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ve ti ya, é ziei ve zunui ya ga ti gɔgɔiti maagba ta maaza nui. ³³ Naa volu ti daamianigi veeni zea. Kεε é gjeni ma: «Gè la daami wosu pe, keni ná naa wona, nii é bè ga gè bo.» Laban ge ma: «Uoluvaawona.»

³⁴ E gjeni ma: «Nà ga Abalaame ná-botigé nui. ³⁵ Goofo GALAGI tuya loove gola mǎligii ve, é gea ga zebesu nu. Goofo GALAGI baalagiti feeve zea, boliiti ta nikéiti, walii ta zanugi, botigé zunui ta botigé anzanuiti, nɔmeiti ta soovalegiti. ³⁶ Mǎligii anzai Sala vɔvɔzagagai ma, é zunui loun zɔvɔge mǎligii ve. E sɔvɔ ganiiti kpein feeve doun zunui naa ya. ³⁷ Mǎligii gjeni mǎ: «Gonana, é ge mǎ, è la anzanu zεgea doun zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, niiti gè zeini ti zaama ta-yooi zu. ³⁸ Kεε da liizu kεε vεleyegei wu, nà-bolodai zu, miná ga da anzai zεge ná doun zunui ve.» ³⁹ Gè gjeni mǎligii ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pɔlu.» ⁴⁰ E gɔɔgaavoteni, é ge mǎ: «Goofo GALAGI nii gè ziaa gaazu ga pagɔ, naa ga ná-geezuεelai vile è volu, toga da-ziei neε, da anzai zεge doun zunui ve nà-bolodai zu, kεε vεleyegei wu. ⁴¹ Siεgi zu è liizu la nà-bolodai zu, ni ta gɛlena, ti la anzalopo veeni è ya, da vie minazεgegi vaa zu, è bosu bè.»

⁴² «Sèeliai ma zieungi ma, kεεve ma: «Goofo GALAGI, mǎligii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è nà-siei neε, nii gè ma gani. ⁴³ Nà ga gè loni zieungi gɔbave, anzalopoi nii é vaazu ga é ziei zaɔa, nii ná ge ma é ná-zie ligii zu dei tago ve zèa, gè bɔɔle. ⁴⁴ Ni a gɔɔgaavotena ga: Bɔɔle da bɔɔi, nà zoo balaa gè ziei zaɔa da-nɔmeiti be, naama anzalopoi ge ga anzanui naa, nii Goofo GALAGI devea mǎligii ná-doun zunui ve.» ⁴⁵ Gè gεezu gè be ga bɔε zɔimave, Elebeka ganu é vaazu, ná-zie ligii zeini kɔma, é yei zieungi zu, é ziei zaɔa. Kεεve ma: «Nà è maanεεεzu, ziei ve zèa, gè bɔɔle.» ⁴⁶ E gaazuvileve ga é ná-zie ligii maayei, nii é gjeni zeini kɔma, é ge mǎ: «Bɔɔlena, nà ziei veezu balaa da-nɔmeiti zea, ti bɔɔle.» Gè bɔɔleve, é ta ve nɔmeiti zea, ti bɔɔle balaa. ⁴⁷ Gè gaazaɔage, gè ge ma: «Be ná-doun anzanu ga ga de?» E gɔɔgaavotegε ga: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Naɔɔl ta Mileka ti-lounloin.» Gè balagaegi loove sokpai va, gè balaiti dɔ zeeiti ba. ⁴⁸ Naa voluma, gè maaveve, gè nɔkɔ Goofo GALAGI wu, gè Goofo GALAGI mama, nii é ga mǎligii Abalaame ná-GALAGI, nii é loga tũgɔ woɔgeɔiladai zu, naa ga a ke gè mǎligii keεgeɔloin ná-dounloin zεge ná-doun zunui ve. ⁴⁹ Niizu, ni wa nuɔɔɔlɔlai gεezu ta woɔgeɔiladai mǎligii ve, à naa wo mǎ, ni mɔnɔ naa laade, wo naa balaa bo mǎ, gè li ada gili.»

⁵⁰ Laban ta Betuwele ti gɔɔgaavoteni, ti ge ma: «Niima vai zεgeve Goofo GALAGI vɔ, gi la zooga gi va bɔε é vɔ ga taali gili. ⁵¹ Elebeka vete, é è gɔakala, sege, è lii la, é ge ga è-mǎligii ná-doun zunui anzai, egevelei Goofo GALAGI bogai la.»

⁵² Siεgi zu Abalaame ná-botigé zunui ti-wooiti menini da, é nɔkɔni zooi ma Goofo GALAGI gaazu. ⁵³ Botigé zunui wali zɔɔlaiti kulani ta zanu sɔɔlaiti, ta segeiti, é ti ve Elebeka ya, é faanεε wolaiti keeni die ve ta dee balaagi. ⁵⁴ Naa voluma, tɔ-o, maaza nui-tyo, ti daamii woni, ti bɔɔle, ti ni ná.

Sobui, siεgi zu ti wuzεgɛni la, botigé zunui gjeni ma: «À yeebe bà niina, gè gale ma mǎligii vɔ be.» ⁵⁵ Elebeka die ta deeni ti gjeni ma: «Bede anzalopoi ye gi va yeedεgala laawu, folo puugɔ gεgala, naa volu wa li niina.» ⁵⁶ Kεε é ti woɔgaavoteni, é ge ma: «À mina mǎ volo li, tɔzei Goofo GALAGI nà-siei nea. A yeebe bà, gè li, gè gale ma mǎligii vɔ be.» ⁵⁷ Ti gjeni ma: «Ade anzalopoi lolina, ade gaazaɔa tɔ bɔɔi.» ⁵⁸ Ti Elebeka lolini, ti ge ma: «Da pɔ wo li, wa zunui nii?» E ti woɔgaavoteni, é ge ma: «Ungo, gá li.»

⁵⁹ Ti vaani bu ga ti-vaazeelai Elebeka li ta anzanui nii é gjeni sosu, ta Abalaame ná-botigé zunui, é veε ná-nuiti ba, ti gjeni polu. ⁶⁰ Ti tuya looni Elebeka ve, ti ge ma:

«Dɛi ɛ ga gi-vaazeelai, da ɣɛ ga waawaagiti ti-lee!
E-mavofodai zobo sɔɔɔ silinjɔɣɔiti ma faan!»

⁶¹ Eleɛka wuzegeni ta ná-botigɛ anzanu loungoiti, ti zeɪ nɔmɛiti kɔma, ti vilɛ zunui volu, ti da li. Botigɛ zunui Eleɛka zegeni, ɛ lii la.

⁶² Izaake vaani, ɛ zeɣe Laɣayi-Lɔyi ɣɔɔyɛɣei vɔ be, lekɛmave nu yeezazuve yooi zu. ⁶³ Kpɔkɔmave ta, Izaake ɣulani, ɛ da ziezɛ dɔɔɔi zu, ɛ ɣaazuwuzegeni, ɛ wele, ɛ nɔmɛiti kaa, ti da va. ⁶⁴ Eleɛka ɣaazuwuzegeni balaa, ɛ Izaake ɣa, ɛ zeɣe nɔmɛi ɣɔma, ɛ vilɛ. ⁶⁵ E ɣeni botigɛ zunui ma: «Be ɣa ɛ ga zunui tɛi, ɛ dɔɔɔi zu, ɛ vaazu ade laaɣomisu?» Botigɛ zunui gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Màligii ve.» Gaamago nɔ, ɛ ná-bazai vɛɛni ɣaazu. ⁶⁶ Botigɛ zunui faiti kpein boni Izaake ma, niiti ɛ ti ɣɛɛni. ⁶⁷ Naa volu, Izaake loni Eleɛka luɣɔ, ɛ lii la dee Sala ná-seɣe ɣotai wu. E Eleɛka zegeni, naa ɣɛ ga anzai, ɛ nɛɛni ve. Pele ɣana Izaake gaanɛɛni zɔɔɔni da, balaga vɔluma dee ma.

25

*Aɔalaame zaa vai
ta mavofodai ɛ sɔɔɔni Ketula va
(1 Dɔɔ Sevei 1:32-33)*

¹ Aɔalaame anzai ta zegeni mɔnɔ, nii daaseigi ɣeni ga Ketula. ² Dointi ɛ ti zɔɔɔni be ti-laaseigiti ti ɣeni ga: Zimelan, Yɔkesan, Medan, Madiyan, Yiseɔake, ta Sua. ³ Yɔkesan Saɔa ta Dedanni sɔɔɔni. Dedan mavofodaiti ti ɣeni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. ⁴ Madiyan mavofodaiti ti ɣeni ga: Efa, Efɛɛl, ɣeenɔke, Aɔida, ta Eledaa. Niima nuiti pɛ ti ɣeni ga Ketula mavofodaiti.

⁵ Aɔalaame yeaɣɔligiti kpein feeni Izaake ya. ⁶ Anza ɣiligiti niiti ti la ɣeni vuluni ga zɔiti kevele, ɛ vɛɛaniiti feeni ti-loun zunuiti be. Keai ma vulua de, ɛ ti leveni folo ɣulazu velei, ɛ ti maagooza ná-doun zunui Izaake va.

⁷ Aɔalaame zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila kona vuulɔfela maazu lɔɔlu (175). ⁸ Aɔalaame yii looni, ɛ zaani pɔɔzaɣaga vɔluma undaanɛi zu, ɛ leɔbini gola sii zuɣooza, naa volu ɛ liini memɛwolani pɔ, ti zaai. ⁹ Ná-doun zunuiti Izaake ta Isemayeɛle ti maagɔluni Makepeela vugi zu, Efelon ná-kpalagi zu, ɣete nui Sɔɣaal ná-doun zunui, Mamelee letemave. ¹⁰ Naama balagi ɣa Aɔalaame geyani ɣete nuiti ma. Miná ɣa Aɔalaameni ta anzai Sala ti maagɔluni ná. ¹¹ Aɔalaame zaa vɔluma, GALA ge tuya looni ná-doun zunui Izaake ve, ɛ ɣeni zeini Laɣayi-Lɔyi ɣɔɔyɛɣei ɣɔbave.

*Isemayeɛle mavofodai
(1 Dɔɔ Sevei 1:28-31)*

¹² Aɔalaame ná-doun zunui Isemayeɛle mavofodai ɣaa, tɔ ɣa Agaal, Ezipete anzanui ɛ ga Sala ná-duɔ anzanui sɔɔɔni Aɔalaame ve. ¹³ Isemayeɛle ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, eɣevelei ti-mavofodaiti ti la: Neɔayɔte, Isemayeɛle ná-doun zunu mɔungi, ta Keedaal, Adebeyle, Miɔesame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ ɣadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemayeɛle ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, eɣevelei ta-ɣwɛpelegiti ta ti vuu veleitɛ ti la. Kundiɣi puugɔ maazu felegɔiti (12) kaa, ti ɣeni ta-nubuseiti unda. ¹⁷ Isemayeɛle zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puusavagɔ maazu lɔfela (137). Zii looni, ɛ za, ɛ li memɛwolani pɔ ti zaai. ¹⁸ Isemayeɛle mavofodaiti ti zeini, ɛ zo ɣavila, eyɛsu ɛ zeeli Suul, Ezipete yooi letema velei, nu da ɣena lia ga Asiili velei. Ti zegeni ti-ɣɛɛlointi pɛ ba, ti zeɪ ye.

ZAKɔBE NA-FAI

(25:19--36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ Aɔalaame ná-doun zunui Izaake mavofodai ɣaa: Izaake keɛɣɛ ɣeni ga Aɔalaame. ²⁰ Izaake ná-konagi ɣeni ga puunaanigɔ (40), siɛgi zu ɛ Laɔan baazeelai Eleɛka zegeni

la ga anzai, Alame nui Betuwele ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake Góogó GALAGI maanɛnɛni anzai ná-faa zu, mazóó é ɣeni ga doun zóóɔtala nu. Góogó GALAGI googaaɔoteni, anzai Elebeka kogi zegeni. ²² Dointi ti ɣeni zigazu bógó va koozu, é ɣeni ma: «Leeni ɣa é ɣɛɛzu ga ze?» E liini, é Góogó GALAGI ɣaazaɣa. ²³ Góogó GALAGI ɣeni ma: «Zii felegó ɣa é è ɣoozu, nuɔuseiti ma zii felegó ɣa ɣaagwɛɛzu, ta ɣena zóóɔga, ti ɣula é ɣoozu. Gilagi zɛbei ɣa wóó é leve zóɔi va, nu ɣitei ɣa ló lounɣoi yeezu.»

²⁴ Doun zóó foloi zeelii ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ɣeni koozu. ²⁵ Ma mǎungi é ɔaani, maaɔɔikpɔini, deɣai ɣe ma eɣe sua ɣóó. Ti daaseigi ɔɛni ga Ezawu.* ²⁶ Naa ɔoluma, deɣei zóóni, zeei Ezawu ɣóó libiligi zogai. Ti daaseigi ɔɛni ga Zakóbe.† Kona ɔuulózita (60) ɣa Izaake keeni kpein, ti zóó siegi zu.

Ezawu doun mǎun tosuve ɔɔdi vai *Zakóbe ma*

²⁷ Doun zunu felegó niiti ti kulasui woni. Ezawu ɣeni ga dosoi zeeletagai, ta dǎɔ zii nui, keɛ Zakóbe ɣeni ga zunui ná-fai ɣaaleidai, é nɛni be ga é ye nǎ seɣe ɣotaiti bu. ²⁸ Izaake Ezawu nɛni ɔɛ, tǎɔzei dǎɔ zuai nɛni be. Keɛ Elebeka Zakóbe nɛni ɔɛ.

²⁹ Foloi ta, Zakóbe ɣeai ma tǎɣi bǎɔzu, Ezawu zegeni dǎɔi zu, gola bǎɔai. ³⁰ Ezawu ɣeni Zakóbe ma: «Tǎɣi bǎi kpǎɔi nii ta ve zèa, gè mi, mazóó kpǎɔɔve gola.» Naa ɣa é keeni ti Edóme‡ laaseigi ɔɛni la Ezawu va. ³¹ Zakóbe googaaɔoteni, é ɣe ma: «Da-loun mǎun tosuve ɔɔdi mà de.» ³² Ezawu ɣeni ma: «Weɛ, nà ga va zaazu ga pului, naama loun mǎun tosuve ɣa leeni ɣe bè?» ³³ Zakóbe ɣeni ma: «Gónana de bè.» Ezawu ɣonani be, é ná-doun mǎun tosuve ɔɔdi Zakóbe ma. ³⁴ Názu ɣa Zakóbe bului ta tǎɣi bǎɔiti feeni la Ezawu ya. E daamii woni, é bǎɔle. Naa ɔolu é wuzegeni, é li. Zekana Ezawu doun mǎun tosuve ɔɛɔɔɔɔɔni da.

26

Izaake ta Abimeelke ta-vai

¹ Pului taɣili ge looni zooi zu, é ɣula zóɔi ɔolu, é looni Abalaame ná-siegi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi Abimeelke ɔɔ be. ² Góogó GALAGI ɣulani be keɛma, é ɣe ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, keɛ ze zooi naa zu, nii gè deɛzu ga de. ³ Yeegɛɣala ɣe niima yooi zu. Nà ye é va, gè tuya loo è ɔɛ, mazóó nà niima you yǎɣózuɔɔeti kpein feezu è ɔɛ, wa è-mavofodai. Nà nà-minazegɛgi zo kpaan, nii gè keeni è-ɣe Abalaame ɔɛ. ⁴ Nà è-mavofodai mǎin su, eɣe geegǎɔgi ma zomideɣaiti, nà niima you yǎɣózuɔɔeti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai zóó è-mavofodai maavele ma. ⁵ Tǎɔzei Abalaame gǎoi zoni, é nà-deveiti so, ta tɛnɛgiti gè ti woni la, ta nà-tǎgiti.» ⁶ Naa ɣa é keeni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷ Siegi zu naama adave nuiti ti ɣeni gaazaɣagi wosu da, é lo anzai va, é ɣeni ɣɛɛzu ti ma: «Bàazeelai ɔɛ.» E ɣeni luazu ga a ɣeena anzai ɔɛ, náɔɛ nuiti ti mina paa Elebeka ná-faa zu, tǎɔzei gola ɔani. ⁸ Tei ná-sei yeegɛɣalai zu ɣeni ɣoozazu náɔɛ, foloi ta ɣeni de Filiseti nuiti ta-masagi Abimeelke wɛɔni fenɛteɛi la, é Izaake ɣa ta anzai Elebeka, ti da zeevoegi ɣe. ⁹ Abimeelke Izaake lolini, é ɣe ma: «Gaamai zu, è-anzai ɔɛ! Lee vaa zu è ɣeni ma: «Bàazeelai ɔɛ?» » Izaake googaaɔoteni, é ɣe ma: «Kpǎɔɔe ɣana, nii a ke gè mina za maavele zu.» ¹⁰ Abimeelke ɣeni ma: «Lee ɣa è keai ga giye? Ná tago nǎ ɣea de nuɔuseiti saama, zunui taɣila ge va la ga è-anzai, è ɣea vaazu gi ɣɛɛzu ga sǎba nuiti.» ¹¹ Abimeelke niima levei veeni nuɔuseiti kpein zea ga: «Nu nǎɔe a faa ɣou ɣeena ga zunui tei baa anzai, ta naama nui vaa.»

* **25:25** Ezawu: daaseigi nii ti maaɔɔɣaai va ta «deɣaleɣagi.» † **25:26** Zakóbe: daaseigi nii ti maaɔɔɣaai va ta «tibiligi» baa «yaavai ɣe.» ‡ **25:30** Edóme: daaseigi nii ti maaɔɔɣaai va ta «ma bǎigi.»

¹² Izaake tii gɛni zooi naa zu, ɛ bɛtɛ, ɛ ma vɛɛda ungilagi (100) zɔɔɔni naama gɔnagi, mazɔɔ Gooɔɔ GALAGI tuya looni bɛ. ¹³ Zunui nii bɛtɛni, ɛ gɛni liizu nɔ ga bɛtɛa, eyɛsu ɛ gɛ ga kpɛtɛ nu wola. ¹⁴ Togani bulugiti ti gɛni zea, nikɛiti, baalagiti, boliiti, ta botigɛ nu mɔinmɔingiti. Filiseti nuiti ti gɛni toloi gɔlazu la. ¹⁵ Kɔɔyɛgɛiti kpein kɛɛgɛ Abalaame nɔ-botigɛ nuiti ti ti wɔɔni nɔ-siɛgi zu, ti naati daaveni ga pɔɔi. ¹⁶ Abimeelɛke gɛni Izaake ma: «Liina, ɛ zɛgɛ gi vɔ bɛ, mazɔɔ ɛ yɛɛgaaɔa, ɛ leve gi va.»

¹⁷ Izaake zɛgɛni nɔ, ɛ li, ɛ vuuzuvɛ gɛ ga Geelaal nɛmɛi zu, minɔ gɛ ɛ zeini nɔ. ¹⁸ Izaake zɛyɛgɛiti bɔɔni vɔlu ga niinɛ, niiti ti wɔɔni kɛɛgɛ Abalaame nɔ-siɛgi zu, niiti Filiseti nuiti ti ti laaveni Abalaame nɔ-saai vɔluma. E naama laaseigiti nɔ vɛɛni ti va, niiti kɛɛgɛ ti vɛɛni ti va. ¹⁹ Izaake nɔ-botigɛ nuiti ti ta wɔɔni mɔnɔ nɛmɛi zu, ti zɛungɛ gɛani nɔ. ²⁰ Baala makɛ nuiti ti gɛni Geelaal, ti kpɔɛi vɛɛni Izaake nɔ-baala makɛ nuiti ba, ti gɛ ma: «Ziɛi gɛ ga gɔnɔ!» E zɛyɛgɛi laasei pɛɛni ga Esɛke (nii poluvɛ ga «maagɛalii»), tɔɔzi ti kpɔɛi vɛɛni ba zɛyɛgɛi nɔ-faa zu. ²¹ Nɔ-botigɛ nuiti ti zɛyɛgɛ gɛli bɔɔni, nii ti sakpeni mɔnɔ nɔ-faa zu, ɛ daasei pɛɛni ga Sitena (nii poluvɛ ga «sakpegi»). ²² E zɛgɛni minɔ, ɛ li, ɛ zɛyɛgɛi tagɛli bɔ, niigi kpɔɛ vaa la gɛni wuzɛgɛni, ɛ va lo ba. E naa laasei pɛɛni ga Legɔɔɔte (nii poluvɛ ga «suwɔɔɔa»), mazɔɔ ɛ gɛni ma: «Niizu, Gooɔɔ GALAGI suwɔɔɔa gi vɛ, gi undaa gɛ nɛɛ zooi zu niina.»

²³ E zɛgɛni nɔ, ɛ lɛ ga Beel-Seeɔa vɛle. ²⁴ Gooɔɔ GALAGI gɛlani bɛ kɛɛma naama bidii, ɛ gɛ ma: «Nɔ gɛ gɛ ga ɛ-gɛɛ Abalaame nɔ-GALAGI. Mina lua, mazɔɔ nɔ ɛ va. Nɔ tuya loozu ɛ vɛ, gɛ ɛ-mavofodai mɔinzu su nɔ-botigɛ nui Abalaame maavele ma.» ²⁵ Izaake zalaɔa gɛlazu vɛ loni nɔvɛ, ɛ wooɔgula Gooɔɔ GALAGI ma. E nɔ-seɔe gɔtai loni nɔ balaa. Nɔ-botigɛ nuiti ti zɛyɛgɛ gɛla bɔɔni nɔ.

²⁶ Abimeelɛke vaani pɔ bɛ, ɛ zɛgɛ Geelaal, ta nɔ-tɛnɛ bo nui Aguzate, ta Pikɔle, nii ɛ gɛni ga nɔ-kɔɔɔ gɛundigɛi. ²⁷ Izaake gɛni ti ma: «Lee vaa zu wo vaazu pɔ, tama wo da wɔinzeɔe, wo da kpɛ wo vɔ bɛti?» ²⁸ Ti gooɔaavoteni, ti gɛ ma: «Gɔ pɛtɛsu ga Gooɔɔ GALAGI gɛ ɛ va. Naa gɛ ɛ ba, gi gɛɛzu, minazɛgɛi gɛ ade yɔɔɔzu, gɔ-o, da-o, ade minazɛgɛ bɔɔ vɛ. ²⁹ Da gɔnazu ga ɛ la faa nɔu nɔpɛ kɛa ga giye, ɛgɛvɛlei gi la ɛ zopele nɔuni la nɛgɛɛɛin, kɛni faa vagɔi nɔ gɛ gi kɛa ɛ vɛ, gi ɛ yɛni nɔ, ɛ li ziileigi zu. Dɛi ɛ tuyai zɔɔɔgai Gooɔɔ GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii gɛvɛle bɛtɛni ti vɛ. Ti laamiini, ti bɔɔle. ³¹ Ti wuzɛgɛni sobuzobui, ti gɔna bɔɔ vɛ. Naa vɔlu Izaake valini ti ma, ti li ziileigi zu.

³² Naama voloi nɔ zu, Izaake nɔ-botigɛ nuiti ti vaani, ti vɔluvaawo ma, ɛ lo kɔɔyɛgɛi va, ti gɛni bɔɔzu, ti gɛ ma: «Gi ziɛi gɛa vɛ.» ³³ Izaake daasei pɛɛni ga Siɔa (nii poluvɛ ga «minazɛgɛi»). Naa gɛ ɛ ba, ti taai laasei pɛai ga Beel-Seeɔa (nii poluvɛ ga «minazɛgɛ kɔɔyɛgɛi»), eyɛsu zaagɛza.

Ezawu nɔ-vulu gɛɛ vaiti

³⁴ Ezawu nɔ-konagi gɛai ma ga puunaanigɔ (40), ɛ Gɛte nui Beeli nɔ-doun anzanui Zudite zɛgɛni ga anza, ta Gɛte nui Elon nɔ-doun anzanui Basemate. ³⁵ Ti felegɔ pɛ ti gɛni Izaake ta Elebɛkani ziibɔɔzu ti gɔozu.

27

Tuyai lati fai ɛ gɛ ga Zakɔɔe nɔnɔ

¹ Izaake gɛni vɔɔzaɔasɛ, gaazuvɛti maa gɛni bidizu, ɛ la mɔ gɛni wozagɛazu nɛgɛɛɛin. E nɔ-doun zunu mɔungɛ Ezawu lolini, ɛ gɛ ma: «Dɔun zunu!» Naa gooɔaavoteni, ɛ gɛ ma: «Nɔ gaa!» ² Izaake gɛni ma: «Nɔ gaa, gɛ vɔɔzaɔagaa, gɛ la zaa volo gɛwɛɛ. ³ Da-losɔ zɔɔlaiti ti ga da-mɛɛn vuɔ bɔɔi, ta da-gɛɛgiti, ti zɛgɛna, ɛ li dɔɔi zu, ɛ sua gɛziɛ bɛ. ⁴ Daamiani nɛɛnɛ kpɛtɛ bɛ, ɛgɛvɛlei nɛai la bɛ, ɛ vaa la pɔ, gɛ mi, naa gɛ a kɛ gɛ tuya loo ɛ vɛ pɛ, gɛ va leɔa za.»

⁵ Elebɛka gɛni naa mɛnisu, nii Izaake gɛni bosu nɔ-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini dɔɔi zu sua gɛziɛzuvɛ, ɛ va vaa la. ⁶ Elebɛka gɛni nɔ-doun zunui Zakɔɔe ma: «Wɛɛ, gɛ

è-ḡee woomenige, é da bɔe è-lie Ezawu vɔ, é ḡe ma: ⁷ «Ua bè ga sua, è daamiani neene kpete bè, nii nà mi, nà tuya loozu è ve ḡooḡo GALAGI ḡaazu pe, gè va leḡa za.» ⁸ Woilo dee ḡooi ma, dònun zunu, nii gè bosu è ma, è naa nɔ ḡe. ⁹ Li bè togani bulugi zaama, è boli yivo vago felego zo, è vaa la, nà ti betezu è-ḡee ve ga daamiani neeneḡi, eḡevelei neai la be. ¹⁰ E lii la è-ḡee vɔ, é mi, nii a ke é tuya loo è ve pe, é va leḡa za.»

¹¹ Zakobe dee woodaavoteni, é ḡe ma: «Ungo, kee diE Ezawu ḡa ga degaleḡa nu, nònun nà, gè la ga naama nu. ¹² Tanisu kee ḡa yeeveepe ba, nà ḡe gaazu ga woya nu, náma su, nà foovooi maaloli bɔḡo ma, tuyai votogi zu.» ¹³ Dee ḡeni ma: «Dònun zunu, naama voovooi ye ga ze! Woilo nɔ ḡooi ma, è li, è va ga tiye pò.»

¹⁴ Zakobe liini, é ti zefé, é va ga tiye dee vɔ. Naa daaḡolii woni, eḡevelei neai la keeḡe ve. ¹⁵ Naa volu, Elebeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu ná-seḡeiti seḡeni, niiti ti wola vaga ḡeni de, ti ḡeni pelei wu, é ti loo ná-doun zunui lounḡo gelei Zakobe ḡoba. ¹⁶ E zeeiti ta kɔḡi maavelevele ga boli yivoi ma ḡobiti, tɔzei deḡai la ḡeni náti ma. ¹⁷ Daamiani neeneḡi ta bului niiti é ti beteni, é naati feeni ná-doun zunui Zakobe ya.

¹⁸ Naa liini keeḡe vɔ be, é ḡe ma: «Kèe!» Izaake ḡe ma: «Nà ḡaa! Be ḡa é ga de, dònun zunu?» ¹⁹ Zakobe keeḡe woodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu mɔungi. Gè naa ḡea, nii è bogai mà. Nà è maaneḡe, wuzefé, è zei, è nà-sua betai mi, naa ḡa a ke è tuya loo bè.» ²⁰ Izaake ḡeni ná-doun zunui ma: «È keeve ḡale, dònun zunu, è suai ta zɔbɔḡai gaamanɔ?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «ḡooḡo GALAGI da-ḡALAGI ḡa é vaa la pò.»

²¹ Izaake ḡeni Zakobe ma: «Maabuḡa lee ba, dònun zunu, gè yeevɔḡu è va, gè ḡe kwee, ni da ga dònun zunui Ezawu, baa ni é la ga toun.» ²² Zakobe maabuḡani keeḡe Izaake va, naa yeeveepe ba, é ḡe ma: «Kpɔe velei ḡa ga Zakobe bɔe velei, kee zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ E la ḡeni ḡweesu ḡaani ba, tɔzei deḡai ḡeni zeeiti ma, eḡe die Ezawu yeeiti. E tuya looni be. ²⁴ E gaazaḡani de, é ḡe ma: «Da ḡa nei è ga dònun zunui Ezawu baa?» Zakobe goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ve.»

²⁵ Izaake ḡeni ma: «Dònun zunu, da-zuai ta veena zèa, naa ḡa a ke gè mi, gè tuya loo è ve.» Zakobe feeni zea, é mi, é va pɔ ga dɔɔi balaa, é kpɔle. ²⁶ Naa volu keeḡe Izaake ḡeni ma: «Dònun zunu, maabuḡa ba, è neene ga daave komagai.» ²⁷ Zakobe maabuḡani ba, é neene ga daave komagai. Izaake ná-seḡeiti makugi menini. Naa voluma, é tuya looni be, é ḡe ma:

«Ungo, dònun zunui makugi ḡeeve eḡe kpalagi makugi,
nii ḡooḡo GALAGI tuya loai be.

²⁸ GALA ge geegɔlɔḡi ma nɔdai ve è ya,
ta zooi ma ḡulanumai,
é moloi ta dɔɔi ve ga mɔinda.

²⁹ Nubuseiti ti ḡolo è ve,
ziiti ti boti ḡe è ve.
E ḡe ga è-ḡeeleaiti ti-maliḡii,
è-leelointi ti boti ḡe è ve.

Zɔi a è voovo, naa ḡa voovo,
zɔi a tuya loo è ve, tuya ḡa naa ve.»

³⁰ Izaake beni nɔ ga tuya loo Zakobe ve, Zakobe zefezuve nɔ feya keeḡe Izaake vɔ be, die Ezawu da unkula, é zefé doso zie bosuve. ³¹ Tɔ balaagi é daamiani neeneḡi ḡevele beteni, é vaa la keeḡe vɔ be, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, wuzegena, è è-loun zunui ná-suai ta mi, naa ḡa a ke è tuya loo bè.» ³² Kèeḡe Izaake ḡe ma: «Be ḡa é ga de?» E goodaavoteni, é ḡe ma: «Nà ga è-loun zunu mɔungi Ezawu.» ³³ Izaake ḡeni wola unga wuulee, é da wola bali, é ḡe ma: «Be ḡa ga naa deḡemu, nii é suai zogai, é vaa la pò? Gè ti pe ta miai, è ḡeezu è va, gè tuya loa be. Toḡa tuyai zɔbɔ.»

³⁴ Sieḡi zu Ezawu keeḡe woointi menini da, é bainni ga woo wola, é ziiḡaawana beei wola looni, é ḡe keeḡe ma: «Kèe, tuya loo bè, nà balaagi!» ³⁵ Izaake ḡeni ma: «È-leḡei vaa ve ga

yaavai, é da-luyai zege.» ³⁶ Ezawu gfeni ma: «Tei daaseigi veai ga Zakobe, naa ga é yàavaai la ná zeizu ge fele baa? E ná-doun moun tosuvé zegea, é vaa mənə niizu, é ná-tuyai zege!» E gfeni keege ma: «È la tuyai ta makeni bè baa?»

³⁷ Izaake gfeni Ezawu ma: «Wele, gè seida ga è-maligi, gè keegelointi kpein kea ga ná-botige nuiti, gè moloji ta ddoi vea zea. Lee ga degemu ná zoo gè ke è ve, doun zunu?»

³⁸ Ezawu keege woogaaavoteni, é ge ma: «Naama luya gilagi ná ga é è ya baa, kèè? Ná balaa tuya loo bè, kèè!» Ezawu tōzeini ga bainga, é da wolo. ³⁹ Keege Izaake googaaavoteni, é ge ma:

«Pete, è-zeizuve ga vala zoi ma gfulanumai ma,
ta geegoligi ma nodagi ma.

⁴⁰ Da-wofa zokpoi ga a ge ga è-gōno gaizie anii,
da ge ga è-geloin ná-botige nui,
kele da gena zieziaga bogō yeema,
da ná-unbawului galegale, è kula bogō gōba.»

Zakobe vela vai

⁴¹ Ezawu Zakobe wainzegefeni, tōzei tuyai va keege boni be, é da ge yiimave: «Kèè zaa voloi maa gana bufa, ná dēgei Zakobe vaa naama yeei.» ⁴² Ti Elebeka ná-doun zunu mōungi Ezawu woiti boni ma. E ná-doun zunui loungo gelei Zakobe lolini, é ge ma: «Wele, è-lie Ezawu ga gēezu é potokulai ge, é è vaa. ⁴³ Woilo gooi ma niizu, doun zunu! Wuzege, è vela, è li diē Laban vō be Galan yooi zu. ⁴⁴ E ye koba yeegēgala laawu, eyesu è-lie yiimaalei. ⁴⁵ Siegi zu è-lie ná-ziiḡaawanai budēzu la è maazu, é yeema naa ma, nii è keai la, ná è gaaḡale ma naazu niina. Leeni vaa zu ná vala wo felegō ma vōoma, folo gilagi zu?»

⁴⁶ Elebeka gfeni Izaake ma: «Zenvui wainzegea mà, Gēte ná-doun anzanui niiti ta-vaa zu. Ni Zakobe balaa ka zoi niizu anzanui ta zēgena, zenvui ga bè ga leeni názu?»

28

¹ Izaake Zakobe lolini, é tuya loo be, é devei nii ve zea, é ge ma: «Mina anzanu zege Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuzēgena, è li Padan-Alame è-lee keege Betuwele vō be, è anza ḡaizie è-gēke Laban ná-doun anzanuiti saama, è sei. ³ GALA Zēbi-Pē-Maligi tuya loo è ve, é è ge ga kpuḡu nu, da ga ga nuḡuse mōinmōin mēmewola. ⁴ E Abalaame ná-tuyai ve è ya, é vee è-mavofodai va, nii a ke zoi è zeini su ga seikōḡma nui, è naa zōlō, zoi nii GALA ge feeni Abalaame ya!» ⁵ Izaake Zakobe leveni ga è li Padan-Alame, Alame nui Betuwele ná-doun zunui Laban vō be, Zakobe ta Ezawu ti-lee Elebeka diei.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuya looni Zakobe ve, é teve Padan-Alame ga é anza zege ná. E menini balaa ga keai ma tuya loozu be, é devei nii veeni zea ga: «Mina anza zege Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ E kwēeni balaa ga Zakobe ḡoloni keege ta dee ve, é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaaḡaani ga Kanaan anzanu lointi maayo ge la gfeni keege Izaake ve. ⁹ Ezawu liini Abalaame ná-doun zunui Isemayele vō be. E Isemayele ná-doun anzanui Maḡalate zēgeni ga anzai, nii é ga Nebayote baazeelai, zōoma anzaiti poluma ti gfeni zea.

Zakobe ná-segi, é boni Beetele

¹⁰ Zakobe zēgeni Beel-Seeba, é li Galan. ¹¹ E zeelini adave ta, ve é niini ná, mazōlō foloi liini niina. E náve ḡotui ta zēgeni, é da unbu, é niini naama adave. ¹² Ná-segi zu, é kabagi ḡaani loni zoi ma, nōungi zēdai geei va. Pete, GALA ná-geezugeelaiti ti gfeni leezu, ti da yeei kabagi naa zu. ¹³ Pete, Gōoḡo GALAGI gfeni loni kabagi unsuve, é ge ma: «Ná ga Gōoḡo GALAGI, è-gē Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zoi nii è laani ma, ná feezu è ve, wa è-mavofodai. ¹⁴ E-mavofodai ga ge ege zoi ma vufiligi, ná-zoi zu ga baḡo, é zo folo ḡulazu velei, é li folo liizu velei, é zo nu ḡvvezu velei, é li nu yeezazu velei. Eteai ma velēyēgeiti kpein ta tuyai zōlō è maavele ma, ta è-mavofodai maavele ma. ¹⁵ Wele, ná

bofoi na è va, na è make, ve kpein è liizu ná, na vaazu ga de volu niima yooi zu, mazoloo gè la gèlea è va jẹgẹlẹn, eyesu naa kpein daazeeli, nii gè boga è ma.»

¹⁶ Zakobe wuunni, é gɔla ná-niimenii zu, é gɛ ma: «Gaamazu Goofo GALAGI gɔ niima adave, ndun gè la gɛa sugwɛɛ!» ¹⁷ E luani, é gɛ ma: «Aɛ, niima adave maayikive! Uɛ gɔ ná ga GALA ná-pɛlei, geegologi ma vɛlɛlave ve.» ¹⁸ Zakobe wuzegeni ga sobuzobui, kotui nii é daani unbu, é naa zegeni, é gaalo ga gɛzesui, é guloi vu unsuve. ¹⁹ E naama adave laasei pɛeni ga Beetele (nii poluve ga «GALA ná-pɛlei»), kɛɛ taai naa laaseigi gɛni ga Luze mɔungi zu. ²⁰ Zakobe minazegeni, é gɛ ma: «Ni GALA ka yɛna bà, é màkɛ siei nii zu, gè bosu, ni a daamianigiti ta sefɛiti feena zèa, ²¹ ta ni na gɛlɛna ma kɛɛ vɛlei wu ziileigi zu, Goofo GALAGI gɔ gɛ ga ná-GALAGI naazu. ²² Kotui nii gè gaalogai ga gɛzesui, naa gɔ gɛ ga GALA ná-pɛlei. Nii kpein è feezu zèa, na naama vuusiei ve è ve.»

29

Zakobe zeeli vai Laban vɔ be

¹ Zakobe siei lozeini volu, é li folo gɔlazu vɛlei yooi zu. ² E wɛleni yeeta, é koloyegɛi gɔ dɔboi zu, pɛɛ, togani bulu seizu savago gɛni ná, ti da loogo, mazoloo naama gɔlɔyegɛi gɔ togani bulugiti ti gɛni boolezu la. Kotu wolai gɔ é gɛni ga koloyegɛi lakulugi. ³ Siegi zu togani bulugiti kpein ti bɛna gaaɛ ba la ná, ti bɛna kotui gɛlikili, ti sege zɛyegɛi laave, ta la zɛi veena togani bulugiti zea, ti kotui la daazuve zɛyegɛi la.

⁴ Zakobe gɛni togani make nuiti ma: «Kɛɛleaiti, mini nu gɔ ga woye?» Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Gá ga Galan nuiti.» ⁵ E gɛni ti ma: «Wo Laban gɔwɛɛ nɛi baa, nii é ga Nafoal ná-doun zunui?» Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Uun, gi kwɛɛ.» ⁶ E gɛni ti ma: «Kɛdɛgɛ nɛi baa?» Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Kɛdɛgɛ, wɛɛ nuu, ná-doun anzanui Lasele va, é vaazu ga togani goiti.» ⁷ Zakobe gɛni ma: «Wɛɛ, foloi wɔlɔve de, yɛɛgɛgɛla la ga nii, ga nu togani bulugiti gaale ba. A zɛi ve togani goiti zea, naa volu, wo li ga tiye ga ti daami wo.» ⁸ Ti googaaivoteni, ti gɛ ma: «Gi la zooga, keni togani bulugi kpein gaa gɔ lɛna ba, názu gɔ gá da kotui gɛlikili da, é zɛge zɛyegɛi laave, gi zɛi ve togani goiti zea.»

⁹ E yɛni nɔ boezu de ti vɔ, Lasele da unkula ga kɛɛgɛ ná-togani goiti, mazoloo é gɛni ga togani make nui. ¹⁰ Siegi zu Zakobe kɛkɛ Laban ná-doun anzanui Lasele gaa ni la, ta Laban ná-togani bulugi, é maaɔufani ba, é kotui gɛlikili, é sege zɛyegɛi laave, é zɛi ve kɛkɛ Laban ná-togani bulugi ya. ¹¹ Naa volu, Zakobe Lasele nɛɛnɛni ga daave komagai, é woogɔla, é wɔlɔ. ¹² Zakobe boni Lasele ma ga toga ga kɛɛgɛ ná-nu, é ga Elebeka ná-doun zunui. Lasele bizeni, é li, é bo kɛɛgɛ ma.

¹³ Laban baazeelai ná-doun zunui Zakobe vaa vai ma wooi menini nɔ feya, é bizeni, é daagomi, é velevele da, é nɛnɛ. E loni tufo, é lii la ná-pɛlei wu. Faiti ti zieni, Zakobe naati kpein gaalɛni la. ¹⁴ Laban gɛni ma naazu: «Gaamazu, da ga mɔvofoda bofoibofoogi.» Zakobe alu gila kɛni Laban vɔ bɛ.

Zakobe Lea ta Lasele vulu vai

¹⁵ Naa voluma, Laban gɛni Zakobe ma: «Nà-nui gɔ ga de, da yɛsu boti gɛɛzu bè gana nɔ baa? Nii a gɛ ga è-zalai, naa lɛ ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun felego gɛni Laban ya. Ma mɔungi laaseigi gɛni ga Lea, lounge gelei laaseigi gɛ ga Lasele. ¹⁷ Lea la gɛni wola vani, kɛɛ Lasele wola vaga gɛni de. ¹⁸ Lasele maayo ge gɛni Zakobe ve. E gɛni Laban ma: «Nà boti gɛ è ve ga kona dɔfela, è-loun anzanui lounge gelei ná-faa zu.» ¹⁹ Laban gɛni ma: «Yɛ pò bɛ, nɛɛve bè ga gè fe è ya, gè va ve liizu feezu zunu gɛli zea.» ²⁰ Vɛle gana Zakobe boti gɛni la kona dɔfela zu Lasele ná-faa zu, kɛɛ ti gɛni gaazu, ege foloi tanigaani nɔ, tɔzei maayo ge gɛni bɛ.

²¹ Naa volu Zakobe gɛni Laban ma: «Ànzai veena zèa, mazoloo ná-botigɛ voloi laazeelia, na pɔ ga gè vɛɛ polu.» ²² Laban náve nuiti kpein gaalɛni ba, ti daamii goozunɛɛi wo. ²³ Kpɔkɔi zeeliai ma, é ná-doun anzanui Lea zegeni, é lii la Zakobe vɔ, naa vɛɛni polu.

24 Laβan botiđe anzanui Zilepa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa ɟe ga ná-botiđe anzanui.

25 Ma ɟeelaalaogai ma, Zakóbe da wele, é Lea ɟa, é ɟe Laβan ma: «Lee ɟa é keai ga ze? Lasele ná-faa ɟa gè boti ɟeai ma è vɔ be. Lee vaa zu è yàavaai?» 26 Laβan ɟeni ma: «Naa la da ga ɟea gi vɔ be pɔlmazu, ga è loungoi ve zini be, nu ɟitei luɟɔ. 27 A dɔɔɟɔi ɟaabelata wa nii, nà zɔi balaa ve è ya, è botii ɟe mɔnɔ pɔ be kona dɔfela ɟiligaa laawu.»

28 Zakóbe vaani bu, ti dɔɔɟɔi ɟaabelata ta Lea. Naa volu Laβan ná-doun anzanui Lasele zegeni, é fe Zakóbe ya ga anza. 29 Laβan botiđe anzanui Bileɟa zegeni, é fe ná-doun anzanui Lasele ya ga ná-botiđe anzanui. 30 Zakóbe Lasele balaa daani volu, nii gola neeni be, é leve Lea va. E botii ɟeeni mɔnɔ Laβan vɔ be kona dɔfela ɟiligaa laawu.

Zakóbe ná-dointi sɔlɔ fai

31 Tei ɔɔɔɟɔ GALAGI kaani ga tiba la ɟeni Lea va, é naa ɟeeni ga kpuɟu nu, Lasele ma ge ɟeni ga doun zɔlɔtala nu. 32 Lea kogi zegeni, é zunu loun zɔlɔ. E daasei peeni ga Luβen,* tɔzei é ɟeni ma: «ɔɔɔɟɔ GALAGI ná-bɔɟɔmaayei vetega, sɔnigi ɟa nɛɛɛ niina niizu.» 33 E kogi zegeni mɔnɔ, é zunu loun zɔlɔ, é ɟe ma: «ɔɔɔɟɔ GALAGI menige ga tiba la bà, é nii balaa fea bè.» E naa laasei peeni ga Simiyɔn.† 34 E kogi zegeni mɔnɔ, é zunu loun zɔlɔ, é ɟe ma: «Sɔnigi ɟa ɟili bà niina niizu, mazɔlɔ gè zunu loun savagɔ zɔlɔga be.» Naa ɟa é keeni ti daasei peeni ga Leevi.‡ 35 E kogi zegeni mɔnɔ, é zunu loun zɔlɔ, é ɟe ma: «Nà ɔɔɔɟɔ GALAGI lebizu niina niizu.» Naa ɟa é keeni, é daasei peeni ga Zuda.§ E βeni niina doun zɔlɔgi va.

30

1 Tei Lasele kaani ga é la doun zɔlɔsu Zakóbe ve, é toloi ɟulani ga baazeelai, é da ɟe Zakóbe ma: «Dounɟa ve bè, ni naa laade, keni gè za!» 2 Zakóbe yiɟaawanani Lasele ma, é ɟe ma: «Nà ɟa gè GALA potogi zu baa, é pele levezu da-loun zɔlɔgi luɟɔ?» 3 Lasele ɟeni ma: «Nà-botiđe anzanui Bileɟa vete, vilena naa volu, é doun zɔlɔ kɔɟɔ ma, toun maavele ma gè doun zɔlɔ, nà balaa.» 4 E ná-botiđe anzanui Bileɟa zegeni, é fe be ga anza. Zakóbe vileni naa volu. 5 Bileɟa kogi zegeni, é doun zunu zɔlɔ Zakóbe ve. 6 Lasele ɟeni ma: «GALA ge ná-gaamai vea zèa, é gɔoi meniga, nà balaagi, é doun zunu vea bè.» Naa ɟa é ba, é daasei peeni ga Dan.* 7 Lasele ná-botiđe anzanui Bileɟa kogi zegeni mɔnɔ, é doun zunui velesiéi zɔlɔ Zakóbe ve. 8 Lasele ɟeni ma: «Gè ɟepi baabaa kɔa bàazeelai laalɔɟoma, gè zobo sɔlɔge.» E daasei peeni ga Nefetali.†

9 Lea kaai ma ga é bega doun zɔlɔgi va, é ná-botiđe anzanui Zilepa zegeni, é fe Zakóbe ya ga anza. 10 Lea ná-botiđe anzanui Zilepa doun zunu zɔlɔni Zakóbe ve. 11 Lea ɟeni ma: «Niima undaane ɟa lee!» E daasei peeni ga Gade.‡ 12 Lea ná-botiđe anzanui Zilepa doun zunui velesiéi zɔlɔni Zakóbe ve. 13 Lea ɟeni ma: «Ga-o, kɔozunɛa! Uun, anzalopoiti ta ɟe mà koozunɛɛ nui.» E daasei peeni ga Aseel.§

14 Luβen ɟulani moloi é ga beleegi, naa leve ziegi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelagɔlegi, é naati kaani kpalagiti su, é ti zegeni, é va ga tiye dee Lea vɔ. Lasele ɟe Lea ma: «Nà è maanɛnɛzu ga è-loun zunui ná-mandelagɔlegi* ta ve zèa.» 15 Naa goɔɟaavoteni, é ɟe ma: «Faa go ɟana nei baa, ga è sɔnigi zeɟea, è va li mɔnɔ doun zunui ná-ani waaiti seɟezu?» Lasele ɟeni ma: «Kii baa! Zakóbe ɟa la è ɟoba za bidii, è-loun zunui ná-mandelagɔlegiti ma vaa zu.»

* 29:32 Luβen: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «à doun zunui vete.» † 29:33 Simiyɔn: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «menige.» ‡ 29:34 Leevi: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «gilibai.» § 29:35 Zuda: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «lebiyai.» * 30:6 Dan: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «gaamai ve.» † 30:8 Nefetali: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «ɟepii.» ‡ 30:11 Gade: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «undaane.» § 30:13 Aseel: daaseigi nii ti maaɟuɟaai va ta «koozunɛɛve.» * 30:14 mandelagɔlegi: Tanigaa ta-ɟisiéi zu, siinziin gani naa ɟa da ɟe ga zaβu anzanui kogi zege.

¹⁶ Kpəkai Zakobe ɣɛai ma vaazu, é zɛɣe kpalagave, Lea ɣulani, é daaɣomi, é ɣɛ ma: «Pè be ɣa é vaazu ná za bidii, mazɔɔ gè è ɣɛyave ga doun zunui ná-mandelagɔɔlegiti, è maazɔɔ fai zu.» E niini pɔ be naama bidii. ¹⁷ GALA ge Lea woɣaavoteni, é kogi zɛɣe, é doun zunui ɔɔlusiei zɔɔ Zakobe ve. ¹⁸ Lea ɣeni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, tɔɔzei gè nà-botigɛ anzanui veeni sinigi ya.» E daasei pɛeni ga Isakaal.† ¹⁹ Lea kogi zɛɣeni mɔnɔ, é doun zunui ɔɔzitasiei zɔɔ Zakobe ve. ²⁰ Lea ɣɛ ma: «GALA ge vɛɛani vago vea bè niizu, sinigi ɣa vaazu zeizu pè, mazɔɔ gè doun zunu ɔɔzita zɔɔga be.» E daasei pɛeni ga Zabulɔn.‡ ²¹ Naa volu é doun anzanu zɔɔni, nii é daasei pɛeni ga Dina.

²² GALA ge ɣitooni Lasele zu, é gooɣaavote, é ke ga kpuɣu nu. ²³ E kogi zɛɣeni, é doun zunu zɔɔni, é ɣɛ ma: «GALA ge nà-unfegi zɛɣea mà.» ²⁴ E daasei pɛeni ga Zozefe.§ E GALA falini, é ɔa ɣɛ ma: «Gooɣo GALAGI doun zunu ɣila kpɔ ba bè!»

Zakobe beɛ vai toganii zu

²⁵ Siegi zu Lasele Zozefe zɔɔni da, Zakobe ɣeni Laban ma: «Bena bà, gè ɣale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. ²⁶ Anzaiti feena zèa, ta dɔinti, niiti gè botii ɣea è ve ti-ma vaa zu, gè va gè li, mazɔɔ è kwɛɛ ɔa ɔɔɣi botii niiti gè ti ɣea è ve.» ²⁷ Laban ɣeni ma: «Ni ɔa keena, woilo gò ma. Nà-galagiti ti deɛve ga ze ga Gooɣo GALAGI tuya loove bè, ɔun è maavele ma. ²⁸ E-zalai le ga ze, nà feezu è ya.»

²⁹ Zakobe ɣeni ma: «È kwɛɛ ɔa ɔɔɣi, eɣevelei gè botii ɣɛai la è ve, velei ɔa-logani bulugi ɣɛai la zèa. ³⁰ Mazɔɔ nii goi é ɣeni è ya, aisa gè va va è vɔ be, naa wola ɣaawɔɔɔa. Gooɣo GALAGI tuya loa è ve, kaite kɔɣi vile folo ma è vɔ be. Niizu, siegi begele ɣa nà botii ɣɛ la nà-pelei ve?» ³¹ Laban ɣeni ma: «Leeni ɣa nà fe è ya?» Zakobe gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «È la ani nɔpe feezu zèa. Ni ɔa vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà ɔa-logani bulugi ɣɔnɔkula mɔnɔ, gè make. ³² Nà ziezuzi za ɔa-logani bulugi zaama. Gè naati pu ye, toganiiti saama, nii kpein pɔnɛai, ta ti vɔdapodagai, ta baala zivoi nii kpein teidai, gè ke ɣana nɔ boliiti saama, nii kpein podapodagai ta ti vɔnɛai. Naati ka ta ɣɛ ga sàlai. ³³ Nà-ladalai ɣa gooɣaavotegi ve bè lina, siegi zu è vaazu la, è sàlai ɣa. Nii kpein é la vɔnɛni, ɔaa é la vɔdapodani, boliiti su, ta ti la leini baala zivoiti su, naa ta a ɣaana zèa, naati ti unmauve.» ³⁴ Laban ɣeni ma: «È ɣɛ ɣana, eɣevelei è bogai la.»

³⁵ Naama volo ná nɔ, Laban boli zinɛiti puuni ye, niiti ti vɔnɛni ta ti vɔdapodagai, ta boli zaaiti ti vɔnɛai, ti vɔdapodagai, niiti kpein kolezu ɣeni ti va, ta niiti kpein ti leidai baala zivoiti su. E naati kalivaani ná-doun zunuiti ma. ³⁶ Naa volu é folo savago ɣɛɣala zie wosu yeni ti yɔɣozu ta Zakobe, nii é ɣeni Laban ná-togani bulugi mɔtai ɣɔnɔkulazu, é ɔa make.

³⁷ Gulu niiti ti ga pepele ta amande ta pelatanegiti, Zakobe naati ma beke undui tanigaani teveni, é maɣɔɔlogi naa tanigaa ɣula ma, naa ɣa a ke ma ɣolegi naa tanigaa ti ɣula keɛma. ³⁸ Naa volu, gulu bekegi niiti é maɣɔɔlogi ɣulani ti ma, é ti zɛɣeni, é ti vilepile kpɔle wosu, ti ɣɛ toganiiti gaazu, ti vaazu ɔɔlezu, niiti ti ɔɔɔgai, ti ɔa ka, ta vaana ɔɔlezu. ³⁹ Toganii nii kpein kpɔɔgai, ti ɣeni levesu gulu bekegiti kakalave, ti bena yivoiti pu, ti vɔnɛai, ɔaa ti vɔdapodagai. ⁴⁰ Zakobe ɣeni togani yivoiti zeeɣaawɛɛzu, keɛ é togani bulugi mɔtai vuuni, ti ɔa weɛ Laban ná-togani bulugi va, niiti ti vɔnɛai, ta nii kpein teidai. Pele ɣana Zakobe ná-togani bulugi vuuni la ɔɔɣo ma ye, é la ti ɔni su ta Laban ná-togani bulugi. ⁴¹ Siɛnɔpe su toganiiti ti maanɛai, ti ɣeni pɛɛpolui wosu da, Zakobe ɣeni gulu bekegiti pilesu kpɔle wosu, ti toganiiti gaazu, nii a ke ti ɔɔɔgai ɔa leve gulu bekegiti kakalave. ⁴² Siegi zu toganiiti ta la ɣana la, é la ɣeni gulu bekegiti pilesu, naa ɣa a ke, niiti ti ɣanaai, naati ti ɣɛ ga Laban nɔnɔiti, niiti ma ti maanɛai, naati ti ɣɛ ga Zakobe nɔnɔiti. ⁴³ Zakobe ná-kpetei tano ɣa é ɣeni laazu ma. E togani goiti ɔɔni ga mɔinda, ta botigɛ anzanuiti, naa veɛ botigɛ zunuiti ba, ta ɔomeiti, ta soovalegiti.

† 30:18 Isakaal: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.» ‡ 30:20 Zabulɔn: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «sei.» § 30:24 Zozefe: daaseigi nii ti maaɣuɣaai va ta «é ta ɔa ba.»

31

Zakabe gale ma vai
Kanaan yooi zu

¹ Zakabe Laban ná-doun zunuiti goomenini, ti da gfe ma: «Nii kpein é gfa ga gi-gfee nɔnɔi, Zakabe naati segea, gi-gfee gɔligi ga é niima beɛi zɔlɔgai su.» ² Zakabe Laban gaazuve veteni, é la mɔ gfeni gfeni, egfevelei é gfeni la mɔungi zu. ³ Názu ga Gɔɔgɔ GALAGI gfeni la Zakabe ma: «Gale ma è-memewolani ta-yooi zu, da-velayegfei wu, ná gfe è va.»

⁴ Zakabe Laseleni ta Lea lolini, ga ti va dɔɔɔi zu, ve é gfeni ná, ná-togani bulugi goba. ⁵ E gfeni ti ma: «Nà kaazu ga wo-gfee gaazuve la mɔ ga egfevelei é gfa la nɔun tetema mɔungi, kele kèè ná-GALAGI yegɛ nɔun ba. ⁶ Wa bɔɔgɔgoi wo kwɛeni ga gè botii gfeni wo-gfee ve ga sùvikɛi kpein. ⁷ Kele wo-gfee yaavai gfeni ga ze, é sàlai valiboni ná zeizu gfe puu. GALA ge la gfeni vaani bu, é va faa ɲɔu gfe ga ze. ⁸ Siegi zu é gfeni gfezu la mà: «Ma vodapodagiti ta gfe ga è-zalai,» toganiiti ti bena pu ga ma yivoiti ti vodapodagai. Ta siegi zu a la gfeni la mà: «Ma vɔnegiti ta gfe ga è-zalai,» toganiiti kpein ti bena sɔlɔga ma yivo vɔnegiti. ⁹ GALA ka é wo-gfee ná-togani bulugi gfulani zea, é fe bè.»

¹⁰ «Siegi zu toganiiti ti gfeni vɛezu la bɔɔɔ volu, gè gaazuwuzegfeni, segi zu gè kaani ga boli zinɛiti ti gfeni vɛezu ma zaaiti polu, ti vɔneni, ti vodapodage. ¹¹ GALA ná-geezugeelai gfeni mà segi zu: «Zakabe.» Gè googfaavoteni, gè gfe ma: «Nà gaa.» ¹² E gfe mà: «Gaazu wuzegɛ, è wɛɛ, boli zinɛiti kpein ti vɛezu ma zaaiti polu, ti vɔnevɛ, ti vodapodage, mazɔlɔ gè naa kpein kaa, nii Laban keai ga de. ¹³ Nà ga gè ga Beetele GALAGI, ve è gulɔi zieni ná kɔtui ma, è gaalɔ ga gizesui, ve è minazegfeni ná bè. Niizuve wuzegfena, gfula niima yooi va, è gale ma è zɔlɔ zɔoi zu.» »

¹⁴ Lasele ta Lea ti googfaavoteni, ti gfe ma: «Leeni ga é gi ve mɔnɔ ga gɔnɔ baa pogani gi-gfee ná-pelei wu? ¹⁵ E la gi zoni nɔ egɛ wɛɛn anzanuiti baa? Tɔɔzei é gi vɔdia, é gi-zɔngɔi mi. ¹⁶ Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi-gfee ya, ta ga gɔnɔ gá gi-lointi. Degemu, niizu, naa kpein ke, nii GALA ge boga è ma.»

¹⁷ Zakabe wuzegfeni, é ná-dointi ta anzaiti tɛ, é ti zɛi ɲɔmɛiti kɔma. ¹⁸ E liini ga ná-togani bulugi kpein, ta kɔligiti é ti zɔlɔni, togani bulugi é gfeni zea, é ti zɔlɔni Padan-Alame. E wuzegfeni, é li keegɛ Izaake vɔ be, Kanaan yooi zu.

¹⁹ Názuve ga Laban liini la ná-baalagiti maalegaiti tevezu. Lasele keegɛ ná-pele wu zaleiti unmani. ²⁰ Zekana Zakabe Alame nui Laban yaavani la, é la faa nɔpe boni ma, é da vela. ²¹ E velani ga naa kpein, nii é gfeni ga nɔnɔ. E liini, é zie wolai Ufelate bude, naa volu é leteni Galaade gize yooi vɔ pelei ma.

Laban ta Zakabe
ti yɔɔzɔubɛte vai

²² Foloi zavasiɛi ma ti daazeelini Laban ma ga Zakabe vela. ²³ E pele wu nuiti sefeni, ti vile Zakabe volu, folo lɔfela laawu ti da zie. Ti kɔɔzɔmɛenni Galaade gize yooi zu. ²⁴ Kele GALA ge gfulani keɛma kpidii segi zu Alame nui Laban ve, é gfe ma: «Dama, mina bɔɛ Zakabe vɔ ga ɲɔudá.»

²⁵ Laban zeelini Zakabe ma. Zakabe ná-sege gɔtai loni gize yooi zu. Laban vɛɛ ná-pele wu nuiti ba, ti tɔnɔi loni balaa Galaade gize yooi zu. ²⁶ Laban gfeni Zakabe ma naazu: «Lee ga è keai? Lee vaa zu è yàavaai, è liizu ga dɔun anzanuiti, egɛ ta gfe ga duɔiti, ti zogai kɔɔi zu? ²⁷ Leeni vaa zu è velaai dɔɔguzu, è nɔun yaava, è la tɔoni gisu ligo pa? Nà la be è va, è li koozunɛi zu, guye woɔiti saama, ta tamadegiti, ta kɔnigiti gooiti. ²⁸ E la zèni ná, gè va dɔunlointi ta dɔun anzanuiti nɛɛnɛ ga daave komagai! Gimalala vaa ga è keai niima gelei zu. ²⁹ Zobogi ga bè, gè faa ɲɔu gfe ga woye, kele wo-gfee ná-GALAGI gfeni mà wogi bidii: «Dama, mina bɔɛ Zakabe vɔ ga ɲɔudá.» ³⁰ Niizu è lia niina, tɔɔzei è-gfee vɛɛi ga wɔin gfa è ma, kele lee vaa zu è nà-galagiti unmaai?»

³¹ Zakɔbe Laban wooɣaavoteni, é ɣe ma: «Dualuagi ɣa é ɣeni sù, gè da ɣisié ga tanisu da vaazu è-loun anzanuiti kulazu zèa ga zeeɣaabaai! ³² Kele nui nɔpɛgi è vaazu da-ɣalagiti kaazu zea, naa la mɔ zenvui ta woga! Adaveti pɛ feɣfeɣfeɣfe da-vele wu nuiti gaazu, è naa zeɣe, nii é ga dɔnɔi.» Zakɔbe la ɣeni suɣwee ga Lasele ti unmani.

³³ Laban leeni Zakɔbe ná-seɣe ɣotai wu, ta Lea ná-seɣe ɣotai, ta botiɣe anzanu felegɔiti ta-zeɣe ɣotai wu, é la ani nɔpɛ kaani. E ɣulani Lea vɔ be, é le Lasele ná-seɣe ɣotai wu. ³⁴ Lasele pɛle wu zaleiti seɣeni, é ti la nɔmɛi ná-kpɔkpɔgi wu, é zeí maazu. Laban weleni seɣe ɣotai kpein bu, é la ani nɔpɛ kaani. ³⁵ Lasele ɣeni keeɣe ma: «Màliɣii, mina yiiɣaawana, ni gè la zooni gè va wuzeɣe dɔun è ɣakala, mazɔɔɔ nii a da ɣe ga anzanuiti pɔlmazu, naa ɣa é bà.» E pɛle wu zaleiti gaizieni, é la ti ɣaani neɣelein.

³⁶ Zakɔbe yiiɣaawanani, é kpɔɛi laale Laban wu. E ɣeni ma: «Nama ba vai beɣele ɣa gè keai, nà-kotoi ɣa ga beɣele, è vilésu pòlu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷ Siégi zu è nà-kasɔiti kpein feɣfeɣfeɣfeleeni la, leeni ɣa è kaai ga da-vele wu zɔɔlai? Dɛɛ leé nà-pɛle wu nuiti ta da-vele wu nuiti gaazu, ti ɣe ga de zuvaa wo nui. ³⁸ Wele kona vuufelegɔ (20) ɣa gè keeni è vɔ be, da-vaala saaiti ta da-woli zaaiti ta ɣo ge la zegeni ma, gè la da-logani bulugi ma vaala sineiti ta miini. ³⁹ Gè la vaani è vɔ ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai ɣenina nɔ bà. Nii ta la unma zèa, foloi ba kpidii, è ɣeni naama sɔngɔi ɣulazu zèa. ⁴⁰ Diegi ɣeni zeizu mà, é da kpɔɔ foloi, kɔɔle ɣeni vaazu mà kpidii, niimɛni nɔpɛ gè la ɣeni bosu. ⁴¹ Kona vuufelegɔ (20) ɣa gè keai da-vele wu, gè botii ɣeeni è ve ga kona puugɔ maazu naanigɔ (14) è-loun anzanu felegɔiti ta-vaa zu, gè ke da-logani bulugi make fai zu ga kona dɔzita, è sàlai valiboni ná zeizu ɣe puu. ⁴² Ni kèe ná-GALAGI la ɣeni vaani, é va lo bè, Abalaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è bena zè ɣana, gè ɣale ma ga zeɔnakai. Kele GALA ge nà-kpɔɔi ɣaani, ta nà-botii ɣevelei, é zaamazu logi wo de yɔɣɔzu, wogi bidii.»

⁴³ Laban Zakɔbe wooɣaavoteni, é ɣe ma: «Anzanu lointi ta ga nɔun doun anzanuiti, doin niiti ta ga nɔun dointi, niima logani bulugi ɣa ga nà-togani bulugi, nii kpein è kaazu, naa ɣa ga nɔnɔ. Leeni ɣa nà zoo gè ke za doun anzanuiti be, ta ti-lointi, ti ti zɔɔɔgai? ⁴⁴ Niizu de minazegɛgi wo bɔɣɔ ve, nà-o, da-o, naa ɣe ga zeelei de yɔɣɔzu de felegɔ.»

⁴⁵ Zakɔbe kɔtu ɣila seɣeni, é gaalɔ. ⁴⁶ Zakɔbe ɣeni ná-pɛle wu nuiti ma: «À kɔtuiti zɛve.» Ti kɔtuiti gaaleeni ba, ti ma zifigi lo. Ti daamii woni náve, kɔtu zifigi ɣobave. ⁴⁷ Laban daasei pɛeni ga Yegaal-Saɣaduta, Zakɔbe ma ge daasei pɛe ga Galeede.* ⁴⁸ Laban ɣeni ma: «Niima ɣɔtu zifigi ɣea ga zeelei de yɔɣɔzu za.» Naa ɣa é ba, ti daaseigi veeni ga Galeede. ⁴⁹ Ta da toli balaa ga Misepa,† tɔzei Laban ɣeni ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI da wele de ma, nà-o, da-o, siégi zu de ɣaazuzɛɣezu la bɔɣɔ va de felegɔ. ⁵⁰ Ni da doun anzanuiti sopele nɔuna, ni da anza ɣiligaa zegeni mɔnɔ, nù laade é va ɣe lɔɔzu de yɔɣɔzu, kele dama, GALA ka é ɣeezu de yɔɣɔzu ga zeelei.» ⁵¹ Laban ɣeni Zakɔbe ma: «Wele kɔtu zifigi va ta kɔtu ɣaalɔgai, niiti gè ti logai de yɔɣɔzu. ⁵² Kɔtu zifigi nii ta kɔtu ɣaalɔgai nii ta ga zeeleiti, ga eyesu pɛ gè la budɛa ti maazu, gè va li è vɔ pele, gè va faa nɔu ɣe ga de, ta eyesu pɛ è la budɛa ti maazu, è va va pò pele, è va faa nɔu ɣe ga ze. ⁵³ Abalaame ta Naɣɔɔl ta-GALAGI, ti-ɣeé ná-GALAGI ɣe ga tukpɔɣaaleve nui de yɔɣɔzu.» Zakɔbe ɣonani GALAGI naa ma, nii Izaake ɣeni luazu ba.

⁵⁴ Naa volu Zakɔbe zalaɣai ɣulani gizei ma, é keeɣfeleaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti ni gizei ma.

32

¹ Laban wuzegeni ga sobuzobui, é ná-dounlointi ta ná-doun anzanuiti neene, é tuya loo ti ve. Naa volu é ɣale ma, é li zeizuve.

* **31:47** Alame wooi zu, Yegaal-Saɣaduta voluve ɣa ga «zeele woo ɣɔtu zifigi,» eɣevelei é la ga Galeede Ebulu wooi zu.

† **31:49** Misepa: daaseigi ti maabuɣaai va ta «gwelɛma wosu.»

Zakobe gvele bete vai ga ti gomi ta Ezawu

² Zakobe vileni pelei zu, é da li. GALA ná-geezugeelaiti ti vaani, ti daagomi. ³ Zakobe ti gaa ma, é geni ma: «GALA ná-koolagjai gja!» E naama adave laasei peeni ga Maganayime (nii poluve ga «koolaga felegai»).

⁴ Zakobe keelaiti teveni lufo die Ezawu ma, Seyiil yooi zu, Edome govii zu. ⁵ E devei nii veeni ti ya, é ge ti ma: «Wele nii ga wa bo maligii Ezawu ma: <Pele ga da-wotige nui Zakobe boezu la: Ge zeini Laban vo be, zenge na eyesu niizu zeeli. ⁶ Nikeiti ta zea, ta soovalegiti, ta baalagiti, ta botige zunuiti, ta botige anzanuiti. Ge keelaiti tevege ga ti naama wooi laazeeli é ma, maligii, naa ga a ke ge zaalai zoloo é gaazu.> »

⁷ Keelaiti ti galeni ma Zakobe vo be, ti ge ma: «Gi liive è-lie Ezawu vo be, ta vaazu é laagomisu, ta zunu unnaanigo (400).» ⁸ Zakobe wola luani, zii da zoolé. Nuiti ti geni polu, é naati balini su ga seizu felego, é ve baalagiti ba, ta nikeiti, ta nomeiti. ⁹ E geni ma: «Ni Ezawu a vaana, é seizu gilagi zo, zoi é yesu ná, naa ga zoo é vela.»

¹⁰ Naa voluma Zakobe maanenei woni, é ge ma: «Kee Abalaame ná-GALAGI, ta kee Izaake ná-GALAGI, Goofo GALAGI, dei é geni ma: <Galena ma da-yooi zu, da-veleyegei wu, na faa vago gvele betezu é ve.> ¹¹ Ge la kulani su, ge va nubogolai kpein soloo, ta woogefiladai kpein nii é kea ndun tetema, nei ge ga da-wotige nui, mazoloo kai ma Zuluden tei kpudezu, na-tukpoi no ga é geni zea, kele niizu, na niina nubuse vobe zeizu felego unda. ¹² Na é maanenezu, kizo, é kula die Ezawu ya. Mazoloo na luazu ga é mina va, é va paa, ga doun deeti ta dointi. ¹³ Da ma, é geni ma: <Na faa vago gvele betezu é ve, ge è-mavofodai ge ege kpolodei goba jagaege, é wola moin su, nu la zooga é va gaalu.> »

¹⁴ Naama adave tona ka Zakobe niini ná. Nii é vaani la ga koligi, é naa ta zegeni ba ga bog maazoloogi, é teve die Ezawu vo: ¹⁵ boli zaa unfelego (200) ta boli zine vuufelego (20), baala saa unfelego (200) ta baala sine wola vuufelego (20), ¹⁶ nome zaa vuusavago (30), é ve ti-yivoiti ba, ti geni niimii bolezu, nika zaa vuunaanigo (30) ta nika zine puugo (10), soovale saa vuufelego (30) ta soovale sine puugo (10). ¹⁷ E ti galivaani ná-botige nuiti ma, togani bulugi yeeagaawa geni de su kpeke. E geni ná-botige nuiti ma: «À leve tugo, wo zogozu ge togani bulugi gilagilagi va.» ¹⁸ E niima levei veeni ma mungi ya, ga: «Siegi zu die Ezawu wo laagomisu da, é wo gaaza ga: <Da ga be ná-nu? Mini ga é liizu ná?> A gena ma: <Be nono ga ga togani bulugi, nii é é fakala?> ¹⁹ da googaavote ga: <Da-wotige nui Zakobe nono ve, é tevege maligii Ezawu ma ga sabai. Wele to bogogoi va, é vaazu gi volu velei.> »

²⁰ Naama leve gilagi no ga é feeni felesiei ya, ta savasiei, ta naati kpein niiti ti vileni togani bulugiti polu, é ge ti ma: «Dele gana wa boe la Ezawu vo, siegi zu wa gomina da. ²¹ Wa geezu ma balaa: <Wele, da-wotige nui Zakobe va, é vaazu gi volu velei.> » Mazoloo é geni geezu ma: «Na ziileizu ga bog maazoloo gani, nii é liizu tugo, naa volu na gaazuve vete niina, tanisu toga yeezei bu ga pagoo.» ²² Bog maazoloo ganiiti ti liini tugo velei, to bogoi niini kotai wu naama bidii. ²³ E wuzegeni naama bidii no, é li ga anza felegoiti, ta botige anzanu felegoiti, ta ná-doun puugo maazu gilagiti (11), é bude zie wolai Yaboke maalevesuve. ²⁴ E ti zegeni, é ti bude zie wolai maazu, nii kpein é geni ga nono, é naa pe kpudeni.

Zakobe ná-nepi go vai

²⁵ Zakobe gila ko yeni ná. Ti kooni naazu ta zunui ta, eyesu geelaalao. ²⁶ Zunui kaai ma ga é la ziezu Zakobe wu, é dogani kpala gaei losuve kpofo gaei va. Kpala gaei zieni su kpofo gaei losuve, siegi zu ti geni nepii goozu la. ²⁷ Zunui geni Zakobe ma: «Bena ba, ge li, mazoloo woza gana gala.» Zakobe googaavoteni, é ge ma: «Ge la besu é va pe, é va li, ni é la tuya looni be.» ²⁸ Zunui geni ma: «È-laaseigi ga ga lee?» E googaavoteni, é ge ma:

«Zakobe.» ²⁹ Zunui gɛni ma mɔnɔ: «È-laaseigi la mɔ ga Zakobe, kɛɛ toɔa na ga Izelaye,* mazɔɔ è nɛpii ɔa GALA daalɔɔma, ta nuiti, è pile sɔɔɔga.» ³⁰ Zakobe gaazaɔani, é gɛ ma: «Nà è maanɛɛɛzu, è-laaseigi lɛ ga ze.» E gooɔaavoteni ga: «Leeni vaa zu è dàaseigi maaɔaazaɔabosu?» E tuya looni bɛ náve nɔ.

³¹ Zakobe naama adave laasei pɛɛni ga Penuwele,† mazɔɔ é gɛni ma: «Gè GALA kaave ga ɔaazuni ta ɔaazu, zènvui ɔizo.» ³² Foloi lɛɛni niina, siɛgi zu é gɛni levesu la Penuwele va. Zakobe gɛni lekpuzu, é da yei balai ma fifi. ³³ Naa ɔa é ba, zaɔɔa, Izelaye nuiti ti la da ga sua nɔtai mia, nii é kpalai zu, é lɛɛzu kpogɔ ɔaei lodazuve, mazɔɔ Zakobe loɔani nɔtai va, é kpala ɔaei lodazuve.

33

Zakobe ta diɛ Ezawu ti yɔɔɔzuɔɛ vai

¹ Zakobe ɔaazuwuzegɛni, é wɛɛ, é Ezawu ɔa, é da va, zunu unnaanigɔ (400) polu. E dointi gaɔwɛɛni Leani zɔɔɔzu ta Lasele ta botiɔɛ anzanu felegɔiti. ² E botiɔɛ anzanuiti ta ti-lointi toni velelave ti untuɔ, naa volu Lea ta ná-dointi, gaabelasu gɛ ga Lasele ta Zozefe. ³ Tɔ bɔɔɔi leveni ti luɔɔ velei, é nɔkɔni zɔoi ma ná zeizu gɛ lofela, eyɛsu é zeeli diɛ Ezawu ɔobave. ⁴ Ezawu bizeni, é daɔɔomi, é velevele ga kɔgi, é nɛɛɛ. Ti felegɔ ti tɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Naa volu, Ezawu ɔaazuwuzegɛni, é anzanuiti ka ta dointi, é gɛ ma: «Bɛni kanu ti è yeema loni munu?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu da-wotiɔɛ nui ya.» ⁶ Botiɔɛ anzanuiti ti maaɔɔani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti nɔkɔ. ⁷ Lea ta ná-dointi ti maaɔɔani balaa, ti nɔkɔ. Naa volu Zozefe ta Lasele ti maaɔɔani, ti nɔkɔ.

⁸ Ezawu gɛni ma: «Leeni ɔa è kɛɛzu ga nuuma vɛɛiti, gi ɔomigai ga tiye?» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Gè è zabave, naa ɔa a kɛ, gè zaalai zɔɔɔ mɔliɔii è ɔaazu.» ⁹ Ezawu gɛ ma: «Anii vɔovave zèa, kɛɛloun, dɔnɔi kpein make.» ¹⁰ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Ba-o, nà è maanɛɛɛzu, ni gè zaalai zɔɔɔge è ɔaazu, nà-soloo ganii zo. Mazɔɔ gwɛɛɛ è-ɔaazuve va, eɔvelei nu a wɛɛ la GALA gaazuve va, tama è yeezeive bù ga pagɔ. ¹¹ Deɔɔmu, nà-soloo ganii zo, nii feai è ve, tɔzei GALA ge zaalaiti daavege bè, gè la valani ani nɔpe ma.» E ɔilini Ezawu ma, eyɛsu naa yeezei bu.

¹² Ezawu gɛ ma: «Ade liina, ade vilena pelei zu. Nà liizu è luɔɔ.» ¹³ Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Mɔliɔii kwɛɛ ga dɔungoiti ta-vai baave, ta togani yiivoiti ti niimii bɔlezu. Ni nu a bɔina ti la, folo ɔila su ga ti zie vai, togani bulugi kpein undaa ɔa vili. ¹⁴ Mɔliɔii lo velela nɔun tuɔɔ, nèi gè ga ná-botiɔɛ nui. Nɔun nà, nà vilɛsu ti volu, gi da li vaa, é zoloo togani bulugi ná-siei ma, nii é kàkala, ta é zoloo dɔungoiti ta-ziei ma, eyɛsu gè zeeli mɔliɔii vɔ bɛ Seyiil.» ¹⁵ Ezawu gɛ ma: «Nà pɔ tɔun gè nà-nubuseiti gilazuve ye è va.» Zakobe gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Lee vaa zu naa a gɛ? Gè zaalai zɔɔɔ nɔ mɔliɔii ɔaazu!»

¹⁶ Naama volo ná nɔ, Ezawu ɔaleni ma ga Seyiil vele. ¹⁷ Kɛɛ Zakobe liini Sukɔte, é pelei loni bɔɔɔ ve, é kotaiti to ná-togani bulugiti bɛ. Naa ɔa é ba, adave ná laasei pɛai la ga Sukɔte (nii poluve ga «kotaiti»).

¹⁸ Zakobe zeɔeai ma Padan-Alame, é zeelini ga pagɔ Sikeme taazuve, Kanaan yooi zu. E zeini taa loave. ¹⁹ Uɛ é ná-seɔe ɔotai loni ná, é naama you buɔai ɔeyani Sikeme kɛɔɔe ɔamɔɔ ná-doun zunuiti ma, ga wali ɔae ungiila (100). ²⁰ Miná ɔa é zalaɔa ɔulazuve beteni ná, nii é daasei pɛɛni ga Ele-Elɔɔee-Izelaye (nii poluve ga «GALA ka ga Izelaye ná-GALAGI»).

* **32:29** Izelaye: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «toɔa nɛpii ɔɔɔzu GALA daalɔɔma.» † **32:31** Penuwele: daaseigi nii ti maaɔɔaai va ta «GALA gaazuve.»

34

*Kpɔɛ wola leve vai,
é lo Dina va*

¹ Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é sɔ̀bɔ̀ni Zakɔ̀be va, naa ɔ̀a é ɔ̀fulani zooi zu anzanu lointi pɛtɛ fai ma. ² Zou ɔ̀undigii Geeve nui ɔ̀amɔ̀l ná-doun zunui Sikeme kaani, é vala ba, é ma bea zeɔ̀fe. ³ E ɔ̀ilini Zakɔ̀be ná-doun anzanui Dina va ga zii pɛ. Anzalopoi nɛɛni bɛ, é bɔ̀eni naa vɔ̀ ga é kigi lati. ⁴ Sikeme ɔ̀eni keɛɔ̀fe ɔ̀amɔ̀l ma: «Anzalopoi nii ɔ̀aizie bè ga anza.»

⁵ Zakɔ̀be mɛnigai ma ga é baagɔ̀lavɛ ná-doun anzanui Dina ma, tɛi ná-doun zunuiti ti ɔ̀eni dɔ̀bɔ̀i zu ga ná-togani bulugi, é maagɔ̀ni kpɔ̀, eyɛsu ti va. ⁶ Sikeme keɛɔ̀fe ɔ̀amɔ̀l liini, é bɔ̀ɛ Zakɔ̀be vɔ̀. ⁷ Naa laa yɔ̀ɔ̀zu, Zakɔ̀be ná-doun zunuiti ti vaani, ti zeɔ̀fe dɔ̀bɔ̀i zu. Ti mɛnigai ma, ti yiiɔ̀aawanani, ti yiiɔ̀gula, tɔ̀zei Sikeme kɔ̀zɔ̀ba vai ɔ̀ɛni Izelayele nuiti saama, daa vai zu ga Zakɔ̀be ná-doun anzanui, nii maa la nɛɛni ga é va ɔ̀fe. ⁸ ɔ̀amɔ̀l bɔ̀eni ti vɔ̀, é ɔ̀fe ti ma: «Wo-loun anzanui wola nɛɛvɛ dɔ̀un zunui Sikeme vɛ, ná wo maanɛɛnɛzu ga wo fe bɛ niina ga anza. ⁹ A ɔ̀ili gi va vulu vai zu, wo ɔ̀a wo-loun anzanuiti fe gi vɛ, wo ɔ̀a ɔ̀nɔ̀iti seɔ̀fe. ¹⁰ Wa zeɔ̀i gi zaama, zooi laa ɔ̀a lao wo luɔ̀ ɔ̀a wo zeɔ̀i ná, wo wa-wotii ɔ̀fe su, wo ná tanigaa ɔ̀eya bɔ̀ɔ̀ vɛ.»

¹¹ Sikeme ɔ̀eni anzanu loungoi keɛɔ̀fe ta dieni ma: «À niima vaabɔ̀ɔ̀i ɔ̀fe bè, ná naa ve wo ya, nii wa bona ga gè fe. ¹² A kàkala la ga vulu anii, nii bɔ̀ɔ̀bai, ta faabɔ̀ɔ̀ ani mɔ̀inmɔ̀in, ná naa ve, nii wa bo mà, keɛ à va bu ga anzalopoi ɔ̀fe ga ànza.»

¹³ Zakɔ̀be ná-doun zunuiti ti Sikeme ta keɛɔ̀fe ɔ̀amɔ̀l woɔ̀ɔ̀avoteni ga keɛɔ̀fele, tɔ̀zei é baagɔ̀lani ti-vaazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ɔ̀eni ti ma: «Faa ɔ̀ana, nii gi la zooga gi va ke, ga gi gi-vaazeelai ve zunu vɛ, nii é la latini pɛlevolu, mazɔ̀bɔ̀ toɔ̀a ɔ̀fe ga baagɔ̀lama vaa gi vɛ. ¹⁵ Gá va niima vai wu, keɛ keni wa ɔ̀ena ga gi ɔ̀vele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati pɛlevolu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti seɔ̀fe vɛ, gá zeɔ̀i wo zaama, ade ɔ̀fe ga nuɔ̀use ɔ̀ila. ¹⁷ Keɛ ni wo la vaani tatipɛlevolu vai wu, gi bogai, gá gi-vaazeelai zeɔ̀fe, gi li.»

¹⁸ ɔ̀amɔ̀l ta Sikeme ti yeezeini naama woɔ̀iti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu loungoi la ɔ̀eni suɔ̀oozani, é naama vai ɔ̀fe, nii ti boni, mazɔ̀bɔ̀ é ɔ̀eni Zakɔ̀be ná-doun anzanui vɔ̀. Toɔ̀a ti ɔ̀eni woilosu goo ma gola keɛɔ̀fe vɛlei wu. ²⁰ ɔ̀amɔ̀l ta ná-doun zunui Sikeme ti liini taa ziiɔ̀davɛ, ti bɔ̀ɛ ɔ̀ani ta-laazu nuiti pɔ̀, ²¹ ti ɔ̀fe ma: «Nui niiti ta ga ziilei bea ade letegi, de va bu, ti zeɔ̀i zooi zu, ti ɔ̀a suɔ̀ani ɔ̀aizie, wɛɛ zooi zuwɔ̀lavɛ ta-vaa zu, naati kpein nɔ̀. Da ti-loun anzanuiti sei, de dɔ̀nɔ̀iti fe ti ya. ²² Keɛ zunui naati ti la vaa bu, ti va zeɔ̀i ade zaama, de va ɔ̀fe ga nuɔ̀use ɔ̀ila, keni ade zaama zunui kpein ge lati pɛlevolu, eɔ̀velei tiya bɔ̀ɔ̀i ti la, ti latigai da pɛlevolu. ²³ Ta-logani bulugiti, ti-yeaɔ̀ligiti ta ta-loganiiti kpein ti la ɔ̀ea ga dɔ̀nɔ̀ baa? Ade yeezei nɔ̀ ta-leveli wu, nii a ke ti ye ade va.» ²⁴ Niiti kpein ti ɔ̀eni taa ziiɔ̀davɛ, ti ɔ̀amɔ̀l ta ná-doun zunui Sikeme woɔ̀i mɛni, ti yeezeini ti-woɔ̀i wu. Taazuɛ zunuiti kpein ti latini pɛlevolu.

²⁵ Foloi zavasiɛi ma, siɛgi zu ti ɔ̀eni tabai zu la, Zakɔ̀be ná-doun zunui felegɔ̀iti Simiyɔ̀n ta Leevi, Dina diɛiti, ti ta-woɔ̀a zɔ̀kpɔ̀iti seɔ̀eni, ti loo taai zu, vɛ ziileigi ɔ̀eni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti ɔ̀amɔ̀l ta Sikemɛni balaa paani ga boɔ̀a zɔ̀kpɔ̀i, ti lɛ, ti Dina ɔ̀ula Sikeme ná-pɛlei wu, ti ɔ̀ula ná va. ²⁷ Zakɔ̀be ná-doun zunui zɔ̀iti ti vaani, ti nu voomaiti zeaɔ̀ligiti seɔ̀fe, ti taazuɛ zɔ̀laiti seɔ̀fe, tɔ̀zei ti baagɔ̀lani ti-vaazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti seɔ̀eni, é vɛɛ soovalegiti ba, nii kpein nɔ̀ é ɔ̀eni taazuɛ, ta balaɔ̀fai su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ɔ̀eni pɛleitɛ bu, ti naati kpein seɔ̀eni.

³⁰ Zakɔ̀be ɔ̀eni naazu Simiyɔ̀n ta Leevi ma: «Wa kpɔ̀bɔ̀zu, wo màayoseɔ̀fe zooi zu nuɔ̀useiti bɛ, niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nuɔ̀use go nɔ̀ ɔ̀a é zèa, ta

vaazu gaalezu ba daalɔɔma, ti kɔɔi ve ba, ti kɔɔfɔlo, nà-o, nà-peleyejei-yo.» ³¹ Ti goɔgaavoteni, ti ge ma: «Lee vaa zu gá gi-vaazeelai ye ná, ti so ege kologolo anzanu?»

35

Zakobe zeje vai Sikeme, é le Beetele

¹ GALA ge geni Zakobe ma: «Wuzefe, è le Beetele, è zei ná. Da zalaɔa gulazuve ta bete ná GALAGI ve, nii é gulani è ve kelema, siegi zu è geni velazu la è-liε Ezawu va.» ² Zakobe geni ná-peleyeje wu nuiti ma, ta niiti kpein ti geni ba: «À kɔɔɔ ganigiti kula bɔɔɔ zaama, wo bɔɔɔ nade, wo wa-zejeiti maavalibo. ³ Ada wuzefezu, ade le Beetele. Nà zalaɔa gulazuve bete zu GALA be náve, nii é gɔɔgaavoteni, siegi zu gè geni la kpalai zu, é geni bà nà-siei zu, kèai ma pelei zu, gè da li.» ⁴ Ti kɔɔɔ ganigiti kpein feeni Zakobe ya, niiti ti geni ti ya, ta goizu anigiti ti geni ti woizu. Zakobe zejei wɔɔni, é ti vu su, é pɔɔi vu ti ma sene gului wu, Sikeme gɔba ve. ⁵ Naa voluma, ti zegeni ná, ti li. GALA ge dualuagi lɔɔni ná maagoolii zu laaiti nubuseiti su, nu nɔpe ge la mɔ geni Zakobe ná-doun zunuiti saɔalaboni.

⁶ Zakobe zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa ga é ga Beetele, ta ná-siepoluiti kpein. ⁷ E zalaɔa gulazuve beteni ná, é naama adave laasei peeni ga Ele-Beetele (nii poluve ga «Beetele GALAGI»), mazɔɔ miná ga GALA ge gulani be ná kelema, siegi zu é geni velazu la diε Ezawu va.

⁸ Deebola, anzanui nii é geni ga Elebeka zo nui, naa zaani. Ti maagfuluni Beetele, sene gului wu. Ti ná laasei peeni ga: «Gɔɔ wo sene gului.»

⁹ GALA ge gulani mɔnɔ kelema Zakobe ve, siegi zu é vaani la, é zeje Padan-Alame, é tuya loo be. ¹⁰ GALA ge geni ma: «È-laaseigi ga ga Zakobe, kele è la mɔ loli ga Zakobe laaseigi, è-laaseigi ga ge ga Izelayele.» E daasei peeni ga Izelayele. ¹¹ GALA ge geni ma: «Nà ga GALA Zebai-Pe-Maliɔii. Buɔu, è gaawɔɔ, ziiti ta zii mɔinmɔin ka gɔla è zu, masagaa ta gɔla è goozu. ¹² Zooi naa gè feeni Abalaame ve ta Izaake, nà naa veezu è ve, wa è-mavofodai.»

¹³ Naa volu GALA ge wuzegeni, é zeje koba, naama adave ve é geni bɔezu pɔ ná. ¹⁴ Zakobe kɔtui gaalɔni, ve GALA ge bɔeni pɔ ná, é puya zalaɔai vuuni maazu, ta é gulɔi vu ma. ¹⁵ Zakobe naama adave laasei peeni ga Beetele, ve GALA ge bɔeni pɔ ná.

Benzamen zɔɔ fai ta Lasele zaa vai

¹⁶ Zakobe ta ná-nuiti ti zegeni Beetele. Aisa ti va zeeli Efelata, ti lago maagoozaa geni de de ná va, eyesu Lasele da doin zɔɔ. Ná-doun zɔɔ fai baani. ¹⁷ Doun zɔɔ koozuwanai ma ziegi zu, maavie bo anzanui geni ma: «Mina lua, è doun zunu zɔɔga mɔnɔ.» ¹⁸ Kele zii loozuve, é va za, é daasei peeni ga Bene-Wɔni (nii poluve ga «màanɔɔ loun zunui»), kele keeɔge daasei peeni ga Benzamen (nii poluve ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹ Lasele zaani, ti maagfulu Efelata pelei zu, naa ga é ga Beteleyeme. ²⁰ Zakobe kɔtu zigigi loni ná-kabai ma ga gizesui. Zaaɔa ta geezu ma, «Lasele ná-kabama gizesu gɔtui.»

²¹ Izelayele wuzegeni, é li, é ná-sege gɔtai lo Migedale-Edel volu velei. ²² Siegi zu Izelayele geni zeini la naama yooi zu, Luben liini, é la ga Bilega, keeɔge anza gɔligi nii é la geni vuluni ga zɔi gɔvele. Izelayele ma wooi menini.

Zakobe ná-doun zunuiti tiegɔi geni ga puugɔ maazu fele (12). ²³ Lea ná-doun zunuiti ti geni ga: Luben, Zakobe ná-doun zunu mɔungi, ta Simiyɔn, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Zabulɔn. ²⁴ Lasele ná-doun zunuiti ti geni ga: Zozefe ta Benzamen. ²⁵ Lasele ná-botigɔ anzanui Bilega ná-doun zunuiti ti geni ga: Dan ta Nefetali. ²⁶ Lea ná-botigɔ anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti geni ga: Gade ta Aseel. Zakobe ná-doun zunuiti kana, é ti zɔɔni Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zakobe galeni ma, é va keefé Izaake vò be, Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aaleba, daasei peai ga Geebelon, ve Abalaameni ta Izaake ti seikogomai geni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge geni ga kona unghla kona vuulsava (180). ²⁹ Naa volu zii looni, é za, é li memewolani pò ti zaai. E vòlzagani, sii zufoosa. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zakobe ga ti maagfuluni.

36

Ezawu mavofodai

(1 Dòlò Seveì 1:34-37)

¹ Ezawu nii é ga Edòme mavofodai ga. ² Ezawu anzanu savago zegeni, é sei, Kanaan anzanu lointi saama: Ada, Elon Gete nui ná-doun anzanui, Wògòlibama, Ana ná-doun anzanui, Sibeyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemayele ná-doun anzanui, Nebayote baazeelai. ⁴ Ada Elifaze zòbòni Ezawu ve, Basemate Leyuwele zòbò be. ⁵ Wògòlibama Yeyuse zòbò, ta Yalame, ta Kòla. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti zòbòni Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti segeni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-pèle wu nuiti kpein, ta ná-togani bulugiti, ta ná-toganii kpein, naavoloi kpein é sòbòni Kanaan yooi zu, é li, é zeì zou ghli su, é maagfoosa degei Zakobe va. ⁷ Tòzei naavoloi wola gaawòbòni, ti la bena zoo zeizu vòoma ada ghla, ta zooi zu, ve ti seikogomai geni ná, naa la mò bena kula ge ti va, tòzei ta-logani bulugiti faa va. ⁸ Zekana Ezawu zeini la Seyiil ghize yooi zu. Ezawu ga é ga Edòme.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai gaa: Edòme nuiti ti-memewolai, é geni Seyiil ghize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti geni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuwele, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun zunuiti ti geni ga: Teeman, Wòmaal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza ghligi geni ga Timena, nii é la geni vuluni ga zòì gèvele, naa doun zunui zòbòni be ga Amaleke. Ezawu anzai Ada ná-dounlointi kana. ¹³ Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: Naqate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁴ Ezawu anzai Wògòlibama, é ga Ana ná-doun anzanui, Sibeyon ná-dounloin, naa ga é Yeyuse zòbòni be, ta Yalame, ta Kòla.

¹⁵ Bolodama gundiḡiiti kaa, ti ghulani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun mòngi Elifaze, ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Teeman, kundiḡii Wòmaal, kundiḡii Sefo, kundiḡii Kenaze, ¹⁶ kundiḡii Kòla, kundiḡii Gayetame, ta kundiḡii Amaleke. Elifaze nònò ma wolodama gundiḡiiti kana Edòme yooi zu. Ada ná-dounlointi kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuwele ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Naqate, kundiḡii Zeela, kundiḡii Sama ta kundiḡii Miza. Leyuwele nònò ma wolodama gundiḡiiti kana Edòme yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlointi kana. ¹⁸ Ezawu anzai Wògòlibama ná-doun zunuiti ti geni ga: kundiḡii Yeyuse, kundiḡii Yalame, ta kundiḡii Kòla. Ana ná-doun anzanui Wògòlibama, Ezawu anzai nònò ma wolodama gundiḡiiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Edòme ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama gundiḡiiti.

Gòl nui Seyiil mavofodaiti

(1 Dòlò Seveì 1:38-42)

²⁰ Gòl nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti geni ga sei nu mòngiti zooi zu: Lòtan, Sòbale, Sibeyon, Ana, ²¹ Dison, Eseel, ta Disan. Naati ka ti ga Gòl nuiti ta-wolodama gundiḡiiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Edòme yooi zu. ²² Lòtan mavofodaiti ti geni ga: Gòli ta Geemame. Lòtan baazeelai laaseigi geni ga: Timena. ²³ Sòbale mavofodaiti ti geni ga: Alevan, Manaqate, Ebale, Sefo ta Wòname. ²⁴ Sibeyon ná-doun zunuiti ti geni ga: Aya ta Ana. Ana tei ka é zìeungi gaani tevebai zu, nii kpadiai, siigi zu é geni daamianigi veezu la keefé ná-soovalegiti zea, é da ti make. ²⁵ Ana ná-dointi ti geni ga: ná-doun zunui Dison ta ná-doun

anzanui Wɔɔɔlibama. ²⁶ Dison ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Gɛmedan, Eseban, Yitelan ta Kelan. ²⁷ Eseel ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Bileɔan, Zaavan ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti ti ɔeni ga: Use ta Alan. ²⁹ Gɔɔɔl nuiti ta-wolodama ɔundiɔiiti ti ɔeni ga: kundiɔii Lɔtan, kundiɔii Sɔɔale, kundiɔii Sibeyon, kundiɔii Ana, ³⁰ kundiɔii Dison, kundiɔii Eseel ta kundiɔii Disan. Tiya ɔa ti ɔeni ga Gɔɔɔl nuiti ta-wolodama ɔundiɔiiti Seyiil yooi zu.

Edome masagiti

(1 Dɔɔɔl Sɛveɪ 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti masadai ɔeeni Edome yooi unda, aisa masa ge va zeɪ Izelayele unda. ³² Beyɔɔl ná-doun zunui Beela masadai ɔeeni Edome unda, ná-taai laaseigi ɔeni ga Dinaɔa. ³³ Beela zaai ma, Bɔsela nui Zeela ná-doun zunui Yɔɔaɔe masadai ɔeeni potogi zu. ³⁴ Yɔɔaɔe zaai ma, Teeman nuiti ta-you zu nui Gusame masadai ɔeeni potogi zu. ³⁵ Gusame zaai ma, Bedade ná-doun zunui Gadade masadai ɔeeni potogi zu. Tɔun ka é vɔnini Madiyan nuiti ma Moaɔe yooi zu. Ná-taai laaseigi ɔeni ga Avite. ³⁶ Gadade zaai ma, Maseleeka nui Samela masadai ɔeeni potogi zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai ɔeeni potogi zu. E ɔeni ga Leɔɔɔɔte taa wolai zunui, zie wolai laave. ³⁸ Sayile zaai ma, Akeɔɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan masadai ɔeeni potogi zu. ³⁹ Akeɔɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan zaai ma, Gadaal masadai ɔeeni potogi zu. Ná-taai laaseigi ɔeni ga Pau. Anzai laaseigi ɔeni ga Meɔetaɔeyele, Mateleede ná-doun anzanui, é ga Meezaɔaɔe ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama ɔundiɔiiti daaseigiti kaa, eɔevelei ti-zeizuveti ti la, ta eɔevelei ti-laaseigiti ti la: Timena, Aleva, Yeteete, ⁴¹ Wɔɔɔlibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Miɔesaal, ⁴³ Magediyele, ta Iilame. Edome ɔundiɔiiti kana, eɔevelei ti-zeizuveti ti la, zooi zu nii ti sɔɔɔni. Ezawu ɔa é ga Edome memewolai.

ZOZEFE NA-FAI

37

(37:1--50:26)

Zozefe ná-segiti

¹ Zakɔɔe zeini Kanaan yooi zu, ve keeɔe seikɔɔmai ɔeni ná. ² Zakɔɔe ná-peleyeɔei ná-fai vete. Zozefe kona puugɔ maazu lɔfela (17) ɔulaai ma, ti ɔeni togani bulugi makesu ta dieni keeɔe anzai Bileɔa ná-doun zunuiti ta Zilepa ná-doun zunuiti. Zozefe ɔeni ti maalɔzu, é ɔa ti zie vele ɔaiti bo ti-ɔee ma. ³ Zozefe neeni Izelayele ve, é leve zɔɔma lointi ba, mazɔɔ é naa zɔɔni pɔɔzaɔa siegi zu. E sege vɔne papa feeni be. ⁴ Dieni ti kaani ga neeve ti-ɔee ve, é leve ti kpein ba. Ti wɔnzegeni, ti la ɔeni zosu ti va bɔe pɔ ga neeneɔi.

⁵ Zozefe segi ta woni, é ɔa li, é suɔula dieni ma, naati ti wɔnzegeni mɔnɔ volu. ⁶ E ɔeni ti ma: «À woilo segi naa ma, nii gè bogai! ⁷ Gè ade ɔaani, de ɔa moloɔi ɔili ba kpalagave. Nà-molo ɔilii wuzegeni, é lo, wɔnɔ ma molo ɔiliiti ti ɔoolini ma, ti ɔa nɔkɔ bu.» ⁸ Dieni ti ɔeni ma: «Da kaazu ga ɔa ɔeezu ga masagi, è zeɪ gi unda, è ɔa gi leve?» Ti wɔnzegeni mɔnɔ sese, ná-segiti ta daawooiti maavele ma.

⁹ E segi taɔili boni mɔnɔ, nii é suɔulani dieni ma. E ɔeni ti ma: «Gè segi ta woge mɔnɔ. Gè foloi ɔaani, ta alugi, ta somideɔa puugɔ maazu ɔilagiti (11), ti vaani, ti nɔkɔ bù kàkalave.»

¹⁰ E suɔulani keeɔe ta dieni ma, naa zeli lo ma, é ɔe ma: «Segi naa voluve ɔa ga lee, nii è bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-lieni, gi kpein gá vaazu, gi nɔkɔ è wu?» ¹¹ Dieni ti ɔeni toloi ɔulazu la, kee keeɔe naama vaiti makeni ɔigi zu.

Zozefe vɔdi vai

¹² Zozefe dieni ti liini Sikeme lugiti su vele, ga ti ti-ɔee ná-togani bulugi make. ¹³ Izelayele ɔeni Zozefe ma: «Nà pɔ gè è leve è-lieni pɔ be, ti togani bulugi makesuve Sikeme.» E goodaavoteni, é ɔe ma: «Kèe, nà ɔaa.» ¹⁴ Izelayele ɔeni ma: «Li, è è-lieni pete, ni ti ɔedegɛ,

ta ni faa nɔpɛ ge la toganiiti ba, ɛ ɔale ma, ɛ va ga ti-maawoo vagɔi pɔ.» E Zozefe leveni ɔana, ɛ zefe Geebelɔn nɛmɛi zu, ɛ li Sikeme vele zɔli.

¹⁵ Ti ɔomini ta zunui ta, ɛ da dieni ɔaizie dɔbɔi zu. E gaazaɔani, ɛ ɔe ma: «Leeni ɔa ɛ ɔaiziezu?» ¹⁶ Zozefe gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Nà dɛeni ɔaiziezu. Nà ɛ maanɛɛɛzu, ná le ga ze, ve dɛeni ti togani bulugi makesu ná.» ¹⁷ Zunui ɔeni ma: «Ti zeɔeve, ti li, tɔzei gè mɛnini, ti da ɔe: «Ade li Dɔtan.» » Zozefe vileni dieni kɔɔɔ vɔgi va, ɛ da li, ɛ ti ɔa Dɔtan.

¹⁸ Ti kaai ma ɔoozama, keɛzu ɛ maabuɔa ti va, ti yaavai ɔilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ɔeni bɔɔɔ ma: «Se bo nui vɛɛɛ, ɛ vaazu. ²⁰ A va, ade paa, de pili zeɔezazaɔai taɔila su. Ada ɔe ma nɔ sua vilei ta ɔa ɛ sogai, da pɛɛ naazu velegi ná-segiti ti vaazu ɔɛɛzu la.»

²¹ Siɛgi zu Luβen naa mɛnini la, ɛ Zozefe maaloboni, ɛ ɔeni pɔ, ɛ kula ti ya. E ɔeni ti ma: «Ade mina zenvui ɔula zea.» ²² Luβen ɔeni ti ma mɔnɔ: «À mina ɔamai vu! A seɔe, wo pili zeɔezazaɔai nii zu, ɛ tevebai zu, keɛ à mina yeeloo ma.» E ɔeni ɔisiezɔ ga ɛ kizo, nii a ke ɛ gaɔale ma, ɛ li keɛɔe vɔ be.

²³ Siɛgi zu Zozefe zeelini la dieni pɔ be, ti ná-seɔe vɔnɛgi ɔulani ma. ²⁴ Ti soni, ti seɔe, ti pili zeɔezazaɔai bogi zu, nii supakai ɔeni de, zie nɔpɛ ge la ɔeni su.

²⁵ Ti zeini naa voluma, ti da daamii wo. Ti ɔaazuwuzegeni, ti wele, ti Isemayele nuiti ma vɛbei ɔa, ti da va, ti zeɔe Galaade, ta-ɔomeiti kasɔɔfiliai ga gulu mana maku nɛɛɛgi ma aniiti, ti ɔeni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná nɔ, Zuda ɔe keɔɔɔleaiti ma: «Lee ɔulanuma ɔa da sɔbɔ, da de-leɔei vaana, de ma ɔamai lɔɔɔɔ? ²⁷ Ade li, de pɔdi Isemayele nuiti ma, de mina yeevɔɔɔɔ ba, mazɔbɔ de-leɔei ɔa ga de-ma ɔamai ta!» Keɔɔɔleaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaaɔoiti ti ɔeni zeɔezu Madiyan, naati tevesuve, ti Zozefe mɛɛɛni, ti te, ti kula zeɔezazaɔai zu, ti pɔdini Isemayele nuiti ma ga wali ɔae vuufelegɔ (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Siɛgi zu Luβen vaani la volu zeɔezazaɔai laave, Zozefe la mɔ ɔeni su. E ɔɔba zeɔeiti balini ga, iɔɔ ge leve. ³⁰ E ɔaleni ma keɔɔɔleaiti pɔ be, ɛ ɔe ti ma: «Doungoi la mɔ ná! Leeni ɔa ná ke?» ³¹ Ti Zozefe ná-seɔei zegeni, ti boli zinei ɔɔdaaleve, ti dɔ ma ɔamai wu. ³² Ti ná-seɔe vɔnɛgi leveni ti-ɔee ma, ti ɔe ma: «Wele nii ɔa gi kaai! Pɛɛ, ni è-loun zunui ná-seɔei laade.» ³³ Zakɔbe kwɛɛni, ɛ ɔe ma: «Dɔn zunui ná-seɔei ve! Sua vilei ta soga! Zozefe valivalia ga!» ³⁴ Zakɔbe ná-seɔeiti balini ga, ɛ zaamaɔili ga saa wɔlɔ wo seɔei, ɛ folo mɔinmɔin keɛni ná-doun zunui ná-saa wɔlɔi ɔa. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti vaani gaanɛɛɛzu, keɛ ɛ la ɔeni yeezeini gaanɛɛɛ nɔpɛ bu. E ɔeni ɔɛɛzu ti ma: «Nà yesu wɔlɔzu, eyesu gè yei dɔn zunui vɔ be ɔvɛalaazu!» E ɔeni ba nɔ, ɛ da wɔlɔ ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nuiti ti Zozefe vɔdini Ezipete yooi zu Pɔtifaal ma, Falaɔɔn ná-kundiɔi zeidai ta, masagi make nuiti ta-ɔundiɔi.

38

Zuda ta Tamaal ta-vai

¹ Naama ziegi zu, Zuda zegeni keɔɔɔleaiti ba, ɛ li, ɛ zeɛ Adulame zunui ta vɔ be, nii daaseigi ɔeni ga Giila. ² Náve Zuda Kanaan anzalɔpoi ta ɔaani, nii keɔɔɔe laaseigi ɔeni ga Sua. E seɔeni ga anza, ɛ vile polu. ³ E kogi zegeni, ɛ doun zunu zɔbɔ be. E daasei pɛɛni ga ɛɛl. ⁴ E kogi zegeni mɔnɔ, ɛ doun zunu zɔbɔ, ɛ daasei pɛɛ ga Wɔnan. ⁵ E doun zunui zavasiɛi zɔbɔni volu, ɛ daasei pɛɛ ga Seela. Zuda ɔeni Keziβe siɛgi zu anzai sɔbɔni da.

⁶ Zuda anzanui ta zegeni ná-doun zunu mɔungi ɛɛl ve, daaseigi ɔeni ga Tamaal. ⁷ ɛɛl ɔeni ga nu ɔnɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu. ɔɔɔɔ GALAGI paani. ⁸ Zuda ɔeni naazu Wɔnan ma: «Li, ɛ vile è-lie anzai volu, è-nimɔɔɔi ve, sei, ɛ pɔnɔ to è-lie va.» ⁹ Keɛ Wɔnan kwɛɛni ga naama lointi ti la ɔɛɛzu ga tɔun nɔnɔ. Naa ɔa ɛ ba, a la ɔena βeɔea die anzai ma, ɛ ɔeni gaabelazu ga ɛ ma ɔei vu zooi ma, nii a ke ɛ mina mavofoda zɔbɔ die ve. ¹⁰ Nii ɛ ɔeni

kεεzu, naa wola n̄ouni Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, naa t̄o balaa paani. ¹¹ Zuda ḡeni naazu ná-doun anzai Tamaal ma: «Yena ga poanzai è-ḡee velei wu, eyesu d̄oun zunui Seela w̄oḡo.» E ḡeni b̄oεzu ḡana ga Seela mina za ga dieni k̄evele. Tamaal liini, é z̄ei k̄eeḡe velei wu.

¹² Suḡoozani folo m̄oinm̄oingaa ti leve naa ma, Sua ná-doun anzanui, é ga Zuda anzai, naa zaani. Siegi zu Zuda ná-ḡoḡo wo foloiti ti leveni da, é leeni ga Timena vele ta b̄oḡlai ḡiila, Adulame nui, ná-baalagiti maaleḡa levezuve. ¹³ Ti ḡeni Tamaal ma: «Wele, è-ḡeem̄ooin ḡa leezu Timena, ná-baalagiti maaleḡa levezuve.» ¹⁴ E ná-poanza z̄eḡeiti puuni, é seḡei veleveleni b̄oḡo ma, é b̄oḡo ḡaazumaal̄oḡu, é le, é z̄ei Enayime nu leezuve Timena velei zu. Maz̄oḡo é p̄eteni ga Seela w̄oḡoḡni niina, k̄ele ti la ḡeni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵ Zuda Tamaal ḡaani ga koloḡolo anzanui ta ve, maz̄oḡo é ḡaazuve maal̄oḡfuni. ¹⁶ E maaḡufani ba pele ḡobave, é ḡe ma: «Va bu, ḡè la ga de.» Maz̄oḡo é la ḡeni k̄weeni ga ná-doun anzai ve. Naa ḡeni ma: «Leeni ḡa da fe z̄ea, da vilena p̄olu?» ¹⁷ E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà boli yivo ḡila teve è ma, é ḡula nà-togani bulugi zu.» Naa ḡeni ma: «Z̄è ḡa bu, k̄ele da k̄p̄ounma ve z̄ea, eyesu è teve.» ¹⁸ E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Leeni ḡa nà fe è ya ga k̄p̄ounmai?» E ḡeni ma: «Nii da da yeevoze da aniiti ba, naa ve z̄ea, ta da-ḡalui, é veḡ da-lukp̄oi va.» Naa volu é vileni polu, naa kogi z̄eḡeni. ¹⁹ E wuz̄eḡeni, é li, é ná-seḡei vu, nii é ḡaazumaal̄oḡfuni la, é ná-poanza z̄eḡeiti seḡeni.

²⁰ Zuda boli yivoi leveni b̄oḡlai Adulame nui v̄o ga é lii la, é k̄p̄ounma aniiti kula anzanui ya. K̄ele é la ḡeni anzanui ḡaani m̄oḡo. ²¹ E náve nuiti gaazaḡani, é ḡe ti ma: «Mini ḡa koloḡolo anzanui ná, nii é ḡeni losu pele ḡobave Enayime?» Ti gooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Koloḡolo anzanu la de niima ada ȳoḡoḡzuve.» ²² E ḡaleni ma, é li, é ḡe Zuda ma: «ḡè la kaani, náve nuiti ti ḡeeve m̄a: «Koloḡolo anzanu la de ná ȳoḡoḡzuve neḡelein.» » ²³ Zuda ḡeni ma naazu: «É make naa va, nii é z̄ea, de mina b̄oḡo l̄o neḡḡulasu zu. Wele, n̄oun ḡè boli yivoi nii levega p̄o, k̄ele é la kaani.»

²⁴ Alu savago ḡeḡala levegai ma, ti vaani, ti ḡe Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal koloḡologi ḡea, t̄o v̄oḡo kogi ḡa ma, koloḡologi maavele ma.» Zuda ḡe ma: «À ḡula la, é ḡala.» ²⁵ Ti ḡeai ma ḡulazu la eteave, é nu leveni k̄eem̄ooin ma, é bo ma ga: «Zunui nii po ge ga niima ḡoḡigiti, naa ḡa ná-kogi m̄a. Nà è maan̄enezu, ti v̄ete de, be ḡa n̄oḡo ga anii, nii nu a da yeevoze da aniiti ba, ta ḡalui, ta tukp̄oi niiti?» ²⁶ Zuda ti ḡaai ma, é ti ḡweeni, é ḡe ma: «T̄oun s̄oleḡe, é leve n̄oun ba, é naa ḡeeve, t̄oḡzei ba ga, ḡè la vaani bu, é va z̄ei d̄oun zunui Seela ve.» E la m̄o ḡeni k̄eeni, é va laa la.

²⁷ Ná-doun z̄oḡo siegi zeeliai ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ḡeni koozu. ²⁸ Doun z̄oḡo yeeḡeḡalai zeeliai ma be, ḡilagi yeei ḡulani k̄el̄ema. Maavie bo anzanui soni, é geze b̄oḡi ḡili z̄eei va, é ḡe ma: «Niima gelei ḡa é ḡulazu m̄ounpa.» ²⁹ K̄ele é yeei l̄oḡfuni m̄oḡo, b̄oḡlai ḡula etea m̄ounpa. Maavie bo anzanui ḡeni ma: «È ḡulave ga z̄eeḡaabaai!» Ti daasei p̄eeni ga Peel̄ese (nii poluve ga «kulazuve»). ³⁰ Naa voluma b̄oḡlai z̄oḡoḡni, nii geze b̄oḡi ḡilini z̄eei va. Ti naa laasei p̄eeni ga Zeela.*

39

Zozefe ḡee vai P̄otifaal v̄o be

¹ Ti yeini ga Zozefe Ezipete yooi zu. Ezipete nui P̄otifaal, masagi Falaḡon make nuiti ta-ḡundiḡii, naa ḡa é Zozefe ḡeyani Isemayele nuiti ma. ² Ḡooḡo GALAGI ḡeni Zozefe va, naa maavele ma, é ḡeni undaan̄ei z̄oḡoḡsu naa k̄pein su, nii é b̄ena ke. E ḡeni maliḡii Ezipete nui ná-pelei wu. ³ Naa p̄eteni ga Ḡooḡo GALAGI ḡa t̄oun ba, nii n̄opegi é ḡeni k̄eezu, Ḡooḡo GALAGI ḡeni naa b̄etezu zeema. ⁴ Zozefe zaalai z̄oḡoḡni maliḡii ḡaazu, é d̄oḡoḡni ná-botii zu, é sei ná-pelei unda. Nii k̄pein é ḡeni z̄ea, é naati kalivaani ma. ⁵ E zo naama voloī ma, P̄otifaal seidai ma ná-pelei unda, ta nii k̄pein é ḡeni z̄ea, Ḡooḡo GALAGI tuȳa looni Ezipete

* 38:30 Zeela: daaseigi nii ti maaḡufaai va ta «ma b̄oi s̄oḡgi é volozu.»

nui Põtifaal ná-pelei ve, Zozefe maavele ma. Góogó GALAGI ná-tuyai gñeni zeagólígiti kpein ba, é gñeni ga pelei wu, baa kpalagaveti. ⁶ Niiti kpein ti gñeni ga zeagóli, é ti yeni Zozefe yeezu, é la mǎ gñeni faa gñili kɛɛzu, keni é ná-daamianigi zefe nǎ.

Zozefe gñeni ga zaalamai gola vagai. ⁷ Naama vaiti pɛɛ poluma, Zozefe maligñi anzai gaazufulani ba, é gñe ma: «Laa ga ze.» ⁸ E gñeni, é gñe maligñi anzai ma: «Pelei wu vai leve ga kǎgǎ felegǎ, mǎligñi la faa nǎpɛ kwɛɛ ta zu, é ti pɛ zɛgɛ zèè zu. ⁹ E la wǎlǎni nǎun ba niima vɛlei wu, é la tǎ seini faa nǎpɛ ma, keni da nǎ, tǎzɛi da ga anzai. Nà naama vaa jǎu wolai gñɛɛzu gǎle, gè koto zefe GALA daalǎgǎma?» ¹⁰ Folo-o-folo é gñeni bǎizu Zozefe la, é da faa gñilagi nǎ wo ma, kɛɛ naa la gñeni woilosu ta ma, é gñeni ná-dakoba vai va, ga a va vile polu.

¹¹ Foloji ta, Zozefe vaani, é lɛ pelei wu, ga é ná-botii gñe. Nu nǎpɛ ge la gñeni ná, pelei wu nuiti su. ¹² E soni ná-segei va, é gñe ma: «Laa ga ze!» Zozefe ná-segei yeni zea, é vɛla, é gñula etea vɛlei. ¹³ Siɛgi zu é kaani la ga naa ná-segei yɛga zea, é vɛla, é li ga etea vɛlei, ¹⁴ é ná-pele wu nuiti tolini, é gñe ti ma: «Sinigi vaa ga Ebulu nui ade vǎ, é da baa gñula ade ma. Paave pǎ, é gñe é la ga ze, keni kpǎingai. ¹⁵ Siɛgi zu é kaai la ga gè woogñula ga kpeei, é ná-segei yɛgɛ vuuni kǎbave, é vɛla, é li ga etea vɛlei.»

¹⁶ E Zozefe ná-segei yeni gǎbave, eyɛsu sinigi vaa pelei wu. ¹⁷ E faa gñilagi nǎ woni ma, é gñe ma: «Ebulu nui é ga duɔi, nii è vaai la ade vǎ, paave pǎ ga é baa gñula mǎ. ¹⁸ Kɛɛ tɛi gè woogñulaai ga kpeei, é ná-segei yɛgɛ kǎbave, é vɛla, é li ga etea vɛlei.» ¹⁹ Kpegai ma ga anzai bǎɛ woointi mɛni, é da gñe ma: «Wɛlɛna, naa gñe da-luɔi kɛa,» Zozefe maligñi wola yii gñawanani. ²⁰ E Zozefe zoni, é pili kasoi gñe, ve masagi ná-kasogǎ nuiti ti makeni ná. Miná gñe Zozefe gñeni ná kasoi gñe.

Zozefe gñe vai kasoi gñe

²¹ Góogó GALAGI gñeni Zozefe va, é woogñiladai gñe bɛ, nii a kɛ naa zaalai zǎlǎ kaso gñundigñi ya. ²² Kaso gñundigñi kasogǎ nui zǎiti kpein kalivaani Zozefe ma. Faa nǎpɛ ge la gñeni gñɛɛzu tǎun polu. ²³ Kaso gñundigñi la mǎ gñeni wɛlɛzu naama vai tanǎpɛ ma, nii é gñeni gñɛɛzu Zozefe yeezu, mazǎlǎ Góogó GALAGI gñeni ba. E vaani bu, naa pɛ subɛtɛ, nii é gñeni kɛɛzu.

40

Fala gñon ná-botigɛ gñundigñi felegǎiti ta-zegiti

¹ Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Fala gñon ná-kpǎle bǎle gani wotigɛ nuiti ta-gñundigñi ta ná-daagóli wotigɛ nuiti ta-gñundigñi ti baa gñoni ti-maligñi, Ezipete masagi ma. ² Fala gñon yii gñulani niima gñundigñi felegǎiti daalǎgǎma, kpǎle bǎle gani wotigɛ nuiti ta-gñundigñi ta daagóli wotigɛ nuiti ta-gñundigñi. ³ E ti vilini kasoi gñe, masagi make nuiti ta-gñundigñi ná-pelei wu, ve Zozefe make gñeni de ná. ⁴ Naa ti gñalivaani Zozefe ma, ga é da wɛlɛ ti ma. Ti yee gñe gñalai ta gñeni kasoi gñe sɛ.

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kpǎle bǎle gani gñundigñi ta ná-daagóli gñundigñi, ti gñeni kasoi gñe, ti felegǎ pɛ ti segi woni, ɛsɛni ta nǎnǎ ma zɛgi, poluve gñeni ti gñilagilagi va. ⁶ Naa vɛluma zobui, Zozefe vaai ma ti vǎ bɛ, é wɛlɛni ti va, ti pɛ ti gñazu gñilai. ⁷ E Fala gñon ná-botigɛ gñundigñiiti gaaza gñani, ti gñeni tǎun ba maligñi ná-pelei wu kasoi gñe, é gñe ti ma: «Lee vaa zu za wo-gaazu vɛti jǎudai?» ⁸ Ti googñavoteni, ti gñe ma: «Gi segi wogɛ, kɛɛ nu nǎpɛ ge la ná, nii a poluve wo gi ma.» Zozefe gñeni ti ma: «GALA tɛi a zoo é segiti poluve ti bo baa? A wa-zegiti sugñula lɛɛ mǎ.»

⁹ Kpǎle bǎle gani gñundigñi laalǎni ná-segi zu, é sugñula Zozefe ma, é gñe ma: «Nà-segi zu, wɛlɛ, ansagǎ tǎkulugi gñeni kǎkalavɛ. ¹⁰ Ansagǎ tǎkulugi naama bɛke savagǎ gñeni ba. Siɛgi zu é lɛtɛni la, ma vuai gñulani, ta ma gñopǎgiti ti lee zɛn bǎigi ve. ¹¹ Fala gñon ná-kpǎle wǎwǎi

ɣeni zèa zoni, gè leezɛinti seɣeni, gè ti luba Falaɣɔn ná-kpɔle wɔwɔi zu, gè kpɔle wɔwɔi ve Falaɣɔn ya.»

¹² Zozefe ɣeni tɔun ma: «Poluve ɣaa: ma beke savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹³ Folo savagɔ a levena, Falaɣɔn ɣa dɔungi wuzegɛ, é è ɣaaɣale ma da-wotii zu. Da ná-kpɔle wɔwɔi zeizu zeezaamave, eɣevelei é ɣeni keezu la, siegi zu é ɣeni la ga ná-kpɔleɔle ganiiti ma ɣundiɣii. ¹⁴ Kele ná è maanɛɛnezɔ, ɣize sù, siegi zu é undaanɛezɔ la, nuɔɔɣla ɣe bè, è ná-faa vago wo Falaɣɔn ma, nii a ke é kùla niima ɣasoi ɣa. ¹⁵ Mazɔɔɔ ti kùlave Ebulu nuiti ta-yooi zu ga zeeɣaabaai, ve balaagi gè la faa ɲɔu nɔpe keeni, nii ná vili kasoɣa ma vaa zu.»

¹⁶ Siegi zu daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii kaani la ga Zozefe segi volu vago woge, é ɣeni ma: «Nà balaa gè segi ta woge, bulu ɔɔɔ savagɔ ɣeni zeini ùnma. ¹⁷ Kpɔɔgi nii gaadɔozaa ɣeni de, daamianigi ma zii kpein ge ɣeni su Falaɣɔn ve, kele wɔniiti ti ɣeni miizu kpɔɔgi zu, é zeini ùnma.»

¹⁸ Zozefe gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Poluve ɣaa: kpɔɔ savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹⁹ Folo savagɔ a levena, Falaɣɔn ɣa dɔungi leve è va, é è zele gului va, wɔniiti ta è-ma zuai mi.»

²⁰ Foloi zavasiei ma, Falaɣɔn zɔɔɔ fai ma ɣoozune yeei, é daamii neene wolai beteni, é fe ná-botigɛ nuiti kpein be. Ná-botigɛ nuiti gaazu, é kpɔleɔle gani wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii ɣulani, ta daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii. ²¹ E kpɔleɔle gani ɣundiɣii vileni mɔnɔ ná-botii ma, é da kpɔle wɔwɔi ze Falaɣɔn yeezaama. ²² Kele é daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii zeleni gului va. Faiti pe ti vileni su, eɣevelei nɔ Zozefe ta-zegiti poluveti boni la. ²³ Kele kpɔleɔle gani wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii la ɣeni ɣizeni Zozefe zu, é yeemani ma.

41

Masagi Falaɣɔn ná-segiti

¹ Kona felegɔ levegai ma, Falaɣɔn segi ta woni. Petɛ: é ɣeni zie wolai Nile ɣobave. ² E nike zaa lɔfela ɣaani, ti wola vagai, ti lɔɔai. Ti leeni, ti ɣula zie wolai wu, ti da daamii wo tufa letɛi zu, zie ɣobave. ³ Nike zaa lɔfela ɣiligaa ti ɣulani zie wolai wu zɔiti poluma, ti ɲɔudai, ti ɣana, ti lo ti ɣobave, zie wolai laave. ⁴ Nike zaaiti ti ɲɔudai ta ti ɣanaai, naati ti nike zaa lɔfelaiti miini, niiti ti vagai, ti lɔɔai. Falaɣɔn wuunni.

⁵ E ɲiini volu, é segi velesiei wo. E weleni, é anii ɣɔpɔ dɔfela ɣa, ti ɣezɛai, ti vagai, ti vɔnɔgai ma lɔkulu gilagi va. ⁶ Naa voluma, ani ɣɔpɔ dɔfela ɣiligaa ti vɔnɔni zɔiti poluma, ti booveai, ti vooloai ga folo ɣulazu vele viilei. ⁷ Ani ɣɔpɔgiti ti booveai, naati ti ani ɣɔpɔ dɔfela vagoiti kpɔleni, niiti ti ɣezɛai, ti laavegai. Falaɣɔn wuunni, é gaadɣa ga é ɣea segi zu.

⁸ Sobui, Falaɣɔn ɣeni unga wuulee, é Ezipete molikulagiti ta ma ɣima nuiti kpein tolini, é segiti suɣula ti ma. Kele nu nɔpe ge la ɣeni zooni, é va ti voluwo Falaɣɔn ma. ⁹ Kpɔleɔle gani wotiɣe ɣundiɣii kpɔei zegeni, é ɣe Falaɣɔn ma: «Kigi loa ná-faaɣaazagi zu za. ¹⁰ Yeeta ɣeni de, Falaɣɔn yiɣaawanani ná-botigɛ nuiti ma, é nɔun pilini kasoi ɣa masagi make nuiti ta-ɣundiɣii ná-pelei wu, ná-o, daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii-yo. ¹¹ Kpidi ɣilagi zu, gi felegɔ pe gi segiti boni, poluve ɣeni ti va. ¹² Ebulu zunu loungoi ta ɣeni gi va náve, masagi make nuiti ta-ɣundiɣii ná-duɔi, gi gá-zegiti suɣulani ma, é ese nɔnɔ voluwoni ma. ¹³ Ti pe ti vileni su nɔ, eɣevelei é polu woni gi ma la. Falaɣɔn pileni volu ná-botii ma, é daaɣoli wotiɣe nuiti ta-ɣundiɣii zele gului va.»

Zozefe Falaɣɔn ná-segiti poluve wo fai

¹⁴ Falaɣɔn Zozefe lolini, ti kulani kasoi ɣa ga gaazuvilei. E nɔungi woni, é ná-segeiti maavalibo, é li Falaɣɔn vɔ be. ¹⁵ Falaɣɔn ɣeni Zozefe ma: «Gè se bogɛ, nu nɔpe ge la zooni poluve wosu, kele gè menigɛ ga da da segi voluve wo, ni nu a suɣulana è ma.» ¹⁶ Zozefe Falaɣɔn woɣaavoteni, é ɣe ma: «Nà laade, kele GALA ka a gooɣaavote pagɔi ve Falaɣɔn ya.»

¹⁷ Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «Nà-segi zu, gè ḡeni loni zìe wolai Nile laave. ¹⁸ Gè nìkè lófela ḡaani, ti lóṭai, ti wola vagai. Ti læni, ti ḡula zìe wolai wu, ti ḡa daamii wo tufa lèṭei zu zìe ḡobave. ¹⁹ Naa volu, nìkè zaa lófela ḡiligaa ti ḡulani, ti lè zòiti polu velei, ti ḡaṅaai, ti wola ḡoudai, ti-ḡòḡi ḡulaai ti ma, gè la de ti ḡeḡala ḡaani ḡoi zu Ezipete yooi kpein su. ²⁰ Nìkè zaaiti ti ḡòḡi ḡulaai ti ma, ti wola ḡoudai, naati ti nìkè zaa lófela mɔungiti miini, niiti ti lóṭa ḡeni de. ²¹ Ti ti boleni, ti yei ti ḡoozu, nu la vòḡ kwèega ga ti lòṃe ti ḡoozu. Nìkè zaa ḡaṅaiti ti ḡouni nò, eḡvelei ti ḡeni la mounpa. Eysu gè wun. ²² Naa volu zegi mɔnò, ani ḡpò dófela ti laavegai, ti vagai, naati ti vɔnɔni ma lókulu gilagi va. ²³ Naa voluma, ani ḡpò dófela ḡiligaa ti vɔnɔni zòiti poluma, ti booveai, ti zupakai, ti vooloai ga folo ḡulazu vele viilei. ²⁴ Ani ḡpògiti ti booveai, naati ti ani ḡpò dófela vagòiti kpòleni. Gè sugulaa molikulagiti ma, kèlè nu nɔpè ge la poluve woni mà.»

²⁵ Zozefe ḡeni Falaḡon ma: «Segi bogai è ve, toḡa ga faa ḡila nò. Nii GALA ge vaazu kèezu, naa ḡana é kula kèlèma Falaḡon ve. ²⁶ Nìkè zaa lófela vagòiti ta ga kona dófelaiti, ani ḡpò dófela vagòiti ta ga kona dófelaiti. Se gila kpegi nò ve. ²⁷ Nìkè zaa lófelaiti ti ḡaṅaai, ti ḡoudai, ti ma mɔungiti poluma, naati ta ga kona dófela balaa, ta ani ḡpò dófelaiti ti zupakaiti, ti vooloai ga folo ḡulazu vele viilei, ta ḡèezu ga kona dófela vului. ²⁸ Eḡvelei nò gè boga da Falaḡon ma, nii GALA ge vaazu kèezu, naa ḡa é kulaa kèlèma Falaḡon ve. ²⁹ Pèṭe, kona dófela laawu, daamianigi wola ḡa mɔin Ezipete yooi kpein su. ³⁰ Pului ma ḡona dófelai ḡa va naati poluma, nu ḡa yeema anii mɔin zìegi naa ma Ezipete yooi zu. Pului ḡa zòoi ḡologolo. ³¹ Pului naa é vaazu, toḡa bɔi, nu ḡi ge la mò loa su vòḡ ga ni daamiani ge voovani zòoi zu. ³² Ni Falaḡon segi ḡaa, ná zeizu ḡe fele, naa ḡa ga faa ve deveai niina GALA bè, é vaazu ḡèezu ga suvilè.»

³³ «Falaḡon faa ḡila kèena niizu, wèlè vaa ga ḡima nui ta, nii kelegèlegai, è seḡe, è sei Ezipete yooi unda. ³⁴ Kèni Falaḡon ani make nuiti sei zòoi zu, ga ti Ezipete moloji zeizu lólusiei zeḡe ba, ani mɔin ḡona dófelaiti ma zìegiti zu. ³⁵ Kona pagòiti su ti vaazu zeelizu, ti naama laamianigiti kpein gaalè ba, Falaḡon ná-devei wu, ti moloiti gaalè ba taaiti su, molo makésuvèti, ti ḡa wèlè ti ma. ³⁶ Daamianigi naati ta ḡe vuuni ná zòoi ve, pulu ḡona dófelaiti bè, ti vaazu Ezipete yooi zu, naa ḡa a kè nubusèiti ti mina za ga pului zòoi zu.»

Zozefe zèi vai ga kundigì wolai Ezipete yooi unda

³⁷ Naama wootti ti wola nèeni Falaḡon ta ná-botiḡe nu wolaiti kpein bè. ³⁸ Falaḡon ḡeni ti ma: «Ada zòo nu ḡili sòḡosu nèi baa ga nii ḡevele, nii GALA Zenvui a ḡe zeini su?» ³⁹ Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «Ṭei GALA ge niima vaiti dea ga de, nu nɔpè ge la ná nii a ḡelegele, é ḡe ga ḡima nu balaa ga è ḡevele. ⁴⁰ Da ḡa è ḡèezu nà-peleyeḡei unda, nà-nubusèiti kpein ta ḡolo da-lògiti bè. Nà bòḡò nò ḡa tevegai è va, ta gè ḡe è maazu ga masa kpòkpògi maavele.» ⁴¹ Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «Wèlè, gè è zèida Ezipete yooi kpein unda, devei ḡa ḡa nò è ya.»

⁴² Falaḡon nà-masa balagaegi ḡulani yee va, é dɔ Zozefe yeei va. E seḡei looni kòba, nii é ga zeze vagò. E zanu kòbu ansai vilini kòbu. ⁴³ E tèeni ná-wotoloi velesiei zu. Tevesuve, ti ḡa zeze kakala velei, ti ḡa ḡe: «À vile niibigà!» Zekana Falaḡon Zozefe zeini la Ezipete yooi kpein unda. ⁴⁴ Falaḡon ḡeni mɔnò Zozefe ma: «Nà ḡa gè ga Falaḡon! Ni ḡa laade, nu nɔpè ge la yeevua faa wu Ezipete yooi kpein su.» ⁴⁵ Falaḡon Zozefe laasei pèeni ga Safenate-Payeneya. E Azenate zèḡeni, é fe zea ga anza, galagi daa ga Won, naa ná-zalaḡa ḡula nui Pòtifeela ná-doun anzanui. Zozefe liini, é leveteve, é wèlè Ezipete yooi ná kpein su.

⁴⁶ Zozefe ná-konagi ḡeni niina ga puusavagò (30), siègi zu é liini la, é lo Ezipete masagi Falaḡon ḡaazu. Seḡeai ma Falaḡon vò bè, é Ezipete yooi kpein subizeni. ⁴⁷ Kona dófelaiti daawu, niiti daamianigiti ti bèṭeni su, zòoi ba lònḡi veeni ga pòovamai. ⁴⁸ Zozefe kona dófelai ma laamianigiti kpein gaalèni ba Ezipete yooi zu, é daamianigiti maaḡòni, é pu taaiti su. E naa vuuni taai ḡilagilagi ḡoozuvè, nii é ga maaḡoolii zu yooi ná-daamianigiti. ⁴⁹ Zozefe moloji ḡaalèni ba, gola mɔin eḡe kpòlodèi ma ḡaḡaegi. Naama vooovamai

maavele ma, ti loogoni gaalu fai va, tɔzei nu la mɔ ɣeni zoosu é va gaalu, tiegi latevega ɣeni de.

Zozefe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu ɣona mɔunpagi yeeluɣɔ, Won ná-zalaɣa ɣula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun felegɔ zɔbɔni Zozefe ve. ⁵¹ Zozefe doun mɔungi laasei pɛeni ga Manasee,* mazɔbɔ é ɣeni ma: «GALA ge zèema nà-kpɔbɔiti kpein ma, ta kèe ná-pelɛyɛɣei kpein ma.» ⁵² E felesiɛi laasei pɛeni ga Efelayime.† E ɣeni ma: «Mazɔbɔ GALA ge kèa ga kpufu nu, zooi naa zu, ve gè ziiɔbɔi zɔbɔni ná.»

Pului

⁵³ Kona dɔfelai niiti aniiti ti wola bɛteni su Ezipete yooi zu, naati ti leveni. ⁵⁴ Kona dɔfela vuluiti ti tɔzeini ga vaa, eɣevelei Zozefe boni la. Pului looni zooi kpein su, keɛ daamianigi ɣeni Ezipete yooi pɛ su. ⁵⁵ Siɛgi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nuɔuseiti ti bena kpeei loo Falagɔn woizu ga ti daamianigi zɔbɔ. Falagɔn ɣeni Ezipete nui kpein ma: «À li Zozefe vɔ bɛ, nii é bosu wo ma, wo naa ɣɛ.» ⁵⁶ Pului looni zooi kpein su. Zozefe daamiani makesuɔeti kpein daalaoni, é da moloi vɔdi Ezipete nuiti ma. Pului ɣeni liizu ga bɔida Ezipete yooi zu. ⁵⁷ Nui ɣeni zegezu zooi kpein su, ti da va Ezipete, Zozefe vɔ bɛ, ga ti moloi ɣeya, mazɔbɔ pului wola bɔini zooi kpein su.

42

Zozefe keɛɣeleaiti ti vaa laa mɔungi

Ezipete yooi zu

¹ Zakɔbe kaai ma ga moloi ɣa Ezipete yooi zu, é ɣeni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo wɛɛzu bɔɣɔ va wo ɣilagilagi? ² Gè menige ga moloi ɣa Ezipete yooi zu. A yei, wo ta ɣeya ná ade ve, nii a ke ade ye vulua, ade mina za.»

³ Zozefe keɛɣeloun puugɔiti ti yeini Ezipete yooi zu molo ɣeyazuve. ⁴ Zakɔbe la ɣeni Zozefe deɣei Benzamen vileni ti volu, é ɣeni luazu ga faa nɔu mina ɣɛ la. ⁵ Izelaye ná-doun zunuiti ti ɣeni zɔiti saama, niiti ti yeini molo ɣeyazuve, mazɔbɔ pului bɔini Kanaan yooi zu.

Zozefe keɛɣeleaiti poluɣula vai

⁶ Zozefe ɣa é ɣeni devei wosu zooi zu ná kpein. Tɔ ɣa é ɣeni moloi vɔdizu nuɔusei kpein ma. Zozefe keɛɣeleaiti ti vaani, ti nɔkɔ bu, ti unpile zooi ma. ⁷ Zozefe keɛɣeleaiti kaani. E ti ɣwɛeni, keɛ é bɔɣɔ ɣɛeni, eɣɛ é la ti ɣwɛɛ. E la ɣeni bɔeni ti vɔ fɔn, é ɣeni ti ma: «Mini ɣa wo zeɣeai ná?» Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Gá zegezu Kanaan yooi zu, gi vaave daamiani geyazu.»

⁸ Zozefe keɛɣeleaiti kwɛeni, keɛ tiya mu ti la ɣeni tɔun kwɛeni. ⁹ Zozefe ɣigi looni segiti su, é boni, é vile ti va. E ɣeni ti ma: «Wa ga nenɛgiti! Wo vaave ga wo zooi ná-zobotalazuɔeti sumɔ.» ¹⁰ Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Ba-o, màliɣii, ɣei gi ga da-wotigɛ nuiti, gi vaave nɔ ga gi molo ɣeya. ¹¹ Gi kpein gá nɔ ga zunu ɣila kpegi ná-doun zunuiti, gá ga sɔbelama nuiti, da-wotigɛ nuiti gi la ga nenɛgaa nɔ.» ¹² E ɣeni ti ma: «Kpele-o, wo vaave zooi ná-zobotalazuɔeti sumɔsu nɔ.»

¹³ Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Da-wotigɛ nuiti gá ga keɛɣeloun puugɔ maazu felegɔ (12), zunu ɣila kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa yege gi-ɣɛ vɔ bɛ za, gila ge ɣeni ná, naa la mɔ vulua.» ¹⁴ Zozefe ɣeni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè ɣɛ, wa ga nenɛgiti. ¹⁵ Wɛɛ, velegi gè vaazu wo voluɣulazu la. Nà ɣonazu Falagɔn ma, nii é vulua, wo la ɣulazuve negelein, ni wo-leɣei la vaani ve. ¹⁶ Wo zaama, à gila teve, é li, é va ga wo-leɣei. Wa ma, wo ye kasoi ɣa eyɛsu wo bɔe woiti poluɣula, nà kwɛɛ ni gaamai ɣa

* **41:51** Manasee: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «é nu yeemazu.» † **41:52** Efelayime: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «kpufui.»

wo bosu. Ni naa laade, gè gónaa Falaḡon ma, nii é vulua, wa ga nenegiti.» ¹⁷ E ti kpein dɔɔni ɔɔma kasoi ḡa folo savagɔ laawu.

¹⁸ Foloi zavasiɛi ma, Zozefe ḡeni ti ma: «Nɔun nà luazu GALA ba. Nii gè bosu wo ma, à naa ḡe, wa zenvui wo. ¹⁹ Ni wa ga sɔbelama nuiti, wo-ḡeɛloin ta ye kasoi ḡa, ɔe wo ná, wɔun, wo li ga moloi, wo wa-ɔeɛyeḡeiti kɔnɔkula la, ²⁰ naa ɔolu wo ɔa pɔ ga wo-legei, naa ḡa a ke wa-ɔɔɛiti poluḡula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa ḡe.

²¹ Ti ḡeni ḡeɛzu ɔɔḡɔ ma: «Ungo, ade ḡeɛɔe ga sɔba nu de-legei letegi, mazɔɔɔ de ná-ziizoolɛi ḡaani, siegi zu é ḡeni de maanɛɛɛzu la, de la ḡeni woiloni ma neḡeɛɛin! Naa ḡa é kea niima maanɔḡɔ vai zeelia ade ma la.» ²² Lubɛn kpɔɛi zɛḡeni, é ḡe ti ma: «Gè la ḡeni bosu wo ma baa, ga: «A mina namá ḡula gaazu vaa ḡe ga dounḡoi nii?» Keɛ wo la ḡeni woiloni ḡɔɔ ma neḡeɛɛin. Ma namá ḡa niizu maḡaazaḡa ge wosu de ma.» ²³ Ti la ḡeni sugwɛɛ ga Zozefe ḡa gaḡaazu, mazɔɔɔ é bɛna daawooleve nui ḡe ti yɔḡɔzu.

²⁴ Zozefe maḡoozani ti ɔa, é li, é lo, é da wɔɔɔ. E ɔaani ɔolu, é ɔɔe ti ɔɔ, é Simiyɔn ḡulani ti zaama, é gili ti ḡaazu. ²⁵ Zozefe deveni ga ti ta-ɔɔɔiti daave ga moloi, ti ɛɛ ná-walii la ná-ɔɔɔi zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa ḡa ti keɛni. ²⁶ Ti ta-zoovalegiti kasɔḡilini ga moloi, ti li.

²⁷ Ti taḡila ge ná-molo ɔɔɔi laalaoni ga é daamianigi ve ná-soovalegi ya, ɔe ti niini ná, é wɛɛni, é ná-walii ḡa ná-ɔɔɔi laaɔe. ²⁸ E ḡeni keɛḡeɛleaiti ma: «Nà-walii ḡaḡaḡeɛ ma ɔolu, wɛɛɛ lɛɛ ba ná-ɔɔɔi zu!» Ti ḡoozuwilini, ti da lua, ti da ḡe ɔɔḡɔ ma: «Leeni ḡa GALA ge kea ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti-ḡeɛ Zakɔbe ɔɔ bɛ, Kanaan yooi zu. Ti naa kpein sugulani ma, nii é ḡeni ga tiye. ³⁰ Ti ḡeni ma: «Zunui nii é ga zooli maliḡii, kpɔɔɔe gi ɔɔ ga nɔuda, é gi zogɛ, eḡe ḡa ḡe ga nenegiti. ³¹ Gi ḡeɛɔe ma: «Gá ga sɔbelama nuiti, gi la ga nenegaa. ³² Gá ga keɛḡeloun puugɔ maazu felegɔ (12), gi pɛɛ ga keɛḡeɛi ma. Gilagi la mɔ ná, dounḡo geɛi ḡa gi-ḡeɛ ɔɔ bɛ za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zooli maliḡii, keɛɔe gi ma: «Pɛɛ ɔeɛi ná kwɛɛ da ga wa ga sɔbelama nuiti. A wo-ḡeɛloin gila zɛ kɔba. A daamianigi zɛḡe wa-ɔeɛyeḡeiti faa ma. Tɔɔzei pului ɔɔɔɔe. ³⁴ A li, wo ɔa ga wo-legei pɔ. Nà kwɛɛ ga naa maavele ga wo la ga nenegaa, keɛ wa ga sɔbelama nuiti. Nà wo-ḡeɛloin ve wo ya, wa zoo wo ziezɛ zooli zu, maḡili la ḡea wo ma.» »

³⁵ Siegi zu ti ta-ɔɔɔiti suwoni da, ɛɛ ná-wali ɔuun ge ḡeni laani ná-ɔɔɔi zu. Tiya-o, ti-ḡeɛ-o, ti wɛɛni, ti ta-wali ɔuungi ḡa, eɛɛsu ti da lua. ³⁶ Ti-ḡeɛ Zakɔbe ḡeni ti ma: «Wa bálasu dɔinti ma! Zozefe la mɔ ná, Simiyɔn la mɔ ná mɔnɔ, wa ga Benzamɛn zɛḡe mɔnɔ, wo lii la! Nà nɔ ḡa naa kpein ge yeɛsu ga ze.»

³⁷ Lubɛn ḡeni keɛḡe ma: «Da dɔun zunui felegɔiti paa, ni gè la ḡaleni ma è ɔɔ ga Benzamɛn. Kaliva mà, nà ḡale ma la, gè ɔaa la è ɔɔ.» ³⁸ Zakɔbe ḡeni ma: «Ba-o! Wo la lia ɔɔma pɛ wa dɔun zunui, mazɔɔɔ die zunui zaa, tɔ ḡila kpe nɔ ḡa é zèa niina. Ni faa nɔu a maazɔɔɔna siei zu, wo la ɔaazu bosu, wa nɔundɛḡa ḡolegiti zeizu ḡɔvɛalaazu soolɛi zu.»

43

Zakɔbe vaa vai Benzamɛn lii vai wu

¹ Pului ḡeni liizu ga wola ɔɔida zooli zu. ² Siegi zu ti bɛni la ga moloi mi, nii ti zɛḡeni la Ezipete yooi zu, Zakɔbe ḡeni ná-doun zunuiti ma: «À ḡale ma, wo li, wo daamianigi tago ḡeya ade ɔe.»

³ Zuda goḡaavoteni, é ḡe ma: «Zunui naa boni, é maabakpa, ga: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-legei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» ⁴ Ni da yeebɛna gi-legei ɔa, gi li ɔɔma, ḡa li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti geya è ɔe. ⁵ Keɛ ni è la pɔ, è ɔa teɔe, gi la kea, gi ɔa yei pɛ, mazɔɔɔ zunui naa ḡeɛɔe gi ma: «Wo la mɔ ḡaazulaa ḡaazuɔe ma, keɛni wo-legei a ye ná wo ɔolu, wo ɔa.» »

⁶ Izelayele ɣeni ma: «Lee vaa ɲou mu kana wo keai ga ze, wa ɣena lia ɣeezu zunui naa ma, wo-ɣeeloin taɣili kana mɔnɔ?» ⁷ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Zunui naa gi ɣaazaɣage ga feɣelefeɣelegi gá-vaiti ma, ta gá-veleyeɣe vaiti, é ɣe ma: «Wo-ɣee ɣa de vulua baa? Keeɣeloun ɣili ka wo ve?» Gá ma, gi gooɣaavotegi veeni naati pe su, gá la zoo ɣale gi kwee ga toɣa ɣe gi ma: «A li, wo va ga wo-leɣe zunui?» »

⁸ Zuda ɣeni keeɣe Izelayele ma: «Doungoi ye ná, é li pò, naa ɣa a ke, gi wuzeɣe, gi li, ada zoo de zenvui wo, ade mina za, da-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹ Nà ɣa gè ga zeelagai, ga nà baazu toun maazu, da maɣaazaɣabo mà, ni gè la vaani la volu è vò, gè va pile è ɣakala si, gè ɣe è ya ga sɔba nu eyesu ɣò. ¹⁰ Ni gi la ɣeni lebini eyesu niizu zeeli, é ga gi zie ná zeizu ɣe ɣeɣala fele.»

¹¹ Ti-ɣee Izelayele ɣeni ti ma: «Tei é ɣea ɣana, à nii ɣeena mu. A zooi ma zɔlɔɔ gani vagɔiti seɣena, wo ti vu wa-bɔlɔiti su, wo lii la ga sabalivai zunui naa vò, gulo maku neenegi tago, ta kɔin gulo tago, ta gulu mana maku neenegi, ta miilegi, ta gulu waai ma ɣezɛiti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti. ¹² A walii ma veeda felegɔi zeɣe, wo ɣale ma ga walii ti daani wa-bɔlɔiti daave, tanisu kaka faa nɔ ɣeni de. ¹³ A wo-leɣe zunui zeɣe, wo wuzeɣe, wo ɣale ma zunui naa vò be. ¹⁴ GALA Zebɛi-Pɛ-Maliɣii zaalai ve wo ya zunui naa ɣaazu, é va bu, é yeebe wo-ɣeeloin zoi va, ta Benzamen, ga ti ɣale ma wo vò. Nɔun nà, ni nà valasu dɔinti ma, gè vala ti ma!» ¹⁵ Ti sabalivai zeɣeni, ti walii ma veeda felegɔiti seɣe ya, ti li ga Benzamen balaa. Ti yeini Ezipete yooi zu, ti li, ti bɔɣɔ le ga Zozefe.

Zozefe keeɣeleaiti suzo fai ga pagɔ

¹⁶ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa ti va, é ɣe ná-naavolo unda nui ma: «Nui niiti te ná-pelei wu, suai ta vaa, è kpete, è daamii ɣevele beɣe, mazɔlɔɔ niima nuiti ta vaazu laamiizu pò be folo gaalɔgai ma.» ¹⁷ Zunui naama vaiti kpein keeni, niiti Zozefe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zozefe ná-pelei wu. ¹⁸ Ti luani siegi zu ti liini ga tiye la Zozefe ná-pelei wu, ti ɣeni ma: «Walii vaa ve, é ɣeni ada-bɔlɔiti su zoizu. Naa ɣa ti liizu ga adeye ma, ti vala ade va ga maabaai, ti de ɣe ga duɔiti, ti da-zoovalegiti seɣe.» ¹⁹ Ti maabuɣaai ma Zozefe ná-naavolo unda nui va, ti bɔeni pò nu leezuve pelelave. ²⁰ Ti ɣeni ma: «Gi maavaaye, maliɣii! Gi vaa ná zeizu ɣe ɣila, ga gi daamianigiti geya. ²¹ Siegi zu gi zeelii ma ve maanɛni ga gi ɲi ná kpidii, gi gá-bɔlɔiti daalaoni, eɣe ge weleni, é ná-walii ɣa ná-bɔlɔi laave, é ɣeni nɔ kpein ga walii naa lieɣi, gi pɔdii looni la. Gi vaave la volu. ²² Gi vaave balaa ga wali ɣiligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi la kwee be ɣa é gá-walii laani gá-bɔlɔiti su.»

²³ Naavolo unda nui ti woɣaavoteni, é ɣe ma: «À yiilei, wo mina lua! Wa-GALAGI ve, wo-ɣee ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa-bɔlɔiti su. Wa-walii zeelini zèa.» Naa volu é yeebeni Simiyɔn va, é lii la ti vò. ²⁴ E ti leeni Zozefe ná-pelei wu, é va ga zie ti vò, ti ɣɔɣɔiti maagba. E daamianigi veeni balaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵ Ti ɣeni sabalivaiti kevele beɣezu, ti da Zozefe maaboun, é ɣeezu é va folo gaalɔgai ma, mazɔlɔɔ é woni ti ma ga ta daami wosu vòma ta tiye.

²⁶ Siegi zu Zozefe vaani la ná-pelei wu, ti sabalivai veeni zea, nii é yeni ti ya, ti vaa la, ti nɔkɔni bu zooi ma. ²⁷ E ti ɣaazaɣani velei ti ɣevelei la, é ɣe ti ma: «Wo-ɣee ma vɔlɔzaɣagi, nii wo ná-fai woni, keɣeɣe? Toɣa de vulua?» ²⁸ Ti gooɣaavoteni, ti ɣe ma: «Da-wotige nui gi-ɣee ɣeɣeɣe, toɣa de vulua.» Ti maaveeni, ti nɔkɔ bu. ²⁹ Zozefe weleni, é Benzamen ɣa, nii é ɣeni ga deɣei, dee ná-doun zunui. E gaazaɣagi woni, é ɣe ma: «Wo-leɣe zunu ɣaabelagi ɣaa, nii wo ná-fai woni mà?» E ɣeni naa ma: «GALA ge è ɣaazumaawɔingɔ, doun zunu!» ³⁰ Zozefe ɣulani ga suvile, mazɔlɔɔ deɣei ɣaa vai zu be, naa keeni wuulee, gɔlɔ wɔin soni. E leeni daa velei wu, é wɔlɔ. ³¹ Naa volu é ɣaazuve gbani, é ɣula ná. E ɣaabaani é bɔɣɔ zuzo, é ɣeni ma: «À va ga daamianigi.»

³² Ti Zozefe nɔnɔi veeni zea ye, keeɣeleaiti tɔnɔi ɣe ye, Ezipete nuiti ti ɣeni laamiizu pò be, naati balaa tɔnɔ veeni ti ya ye, mazɔlɔɔ Ezipete nuiti ti la ɣeni kea, ti va laami vòma ta Ebulu nuiti, ti ɣaazu kɔzɔba va ɣeni ga naa. ³³ Zozefe keeɣeleaiti ti zeini gaazu ga ti

zɔlɔ pelei, é zo ma mɔungi ma, é li ma ɟaabelagi vɔ. Ti ɟeni wɛɛzu bɔɟɔ va, ti laavɔai, ti ɟilagilagi. ³⁴ Zozefe daamianigiti teveni ti vɔ, niiti ti ɟeni ná-tabalii ɟa. Benzamen ɟeni sɔlɔsu, ná zeizu ɟe lɔlu, é leve zɔiti ba. Ti bɔleni, ti ɟoozunɛ ta tiye.

44

Unma vai ye fai ga Benzamen

¹ Zozefe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é ɟe ma: «Niima zunuiti ta-bɔlɔiti daave ga daamianigiti, eɟevelei ta zie bu la, é ɛɛ ná-wali la ná-bɔlɔi la. ² Ná-kpɔle wɔwɔi, nii é ga walii, ɟa naa la loungo gelei ná-bɔlɔi la, é pɛɛ ná-molo zɔngɔi va.» Pɛɛ ungi Zozefe ná-deveiti kɛɛni.

³ Sobui, geelaalaogai ma, ti yeebeni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li. ⁴ Ti ɟulaai ma taai va, ti maa la ɟeni de ɟoozani, Zozefe ɟeni ná-naavolo unda nui ma: «Wuzɛɟe, li, é vile nui niiti polu. Siegi zu é ti ɟɔɟɔzu mɛɛnsu da, ɟa ɟe ti ma: «Lee vaa zu wo faa vagoi zuloozu ga faa ɲɔi? ⁵ Leeni vaa zu wo mɔliɟii ná-kpɔle wɔwɔi unmaai, nii a ɟa bɔle su, é ɟa seɟe, é adɔi bɛɛ la velela vele vai zu? Faa ɲɔu wola ɟana wo keai ga ná.» »

⁶ Pɛɛ ungi ti ɟɔɟɔzumɛɛnni, é bɔɛ ti vɔ, eɟevelei nɔ mɔliɟii boni la ma. ⁷ Ti goɟaavoteni, ti ɟe ma: «Leeni vaa zu mɔliɟii bɔɛzu ɟana ga naama zii? Da-wotigɛ nuiti ti la de naama ɟisie nɔpɛ boni ga ti naa ɟeɟala vaa ɲɔu ɟe! ⁸ Walii gi kaani gá-bɔlɔiti daave, gi vaave ga naa volu é vɔ, gi zeɟe la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li mɔnɔ walii baa mu zanu unmazu è-mɔliɟii ná-pelei wu. ⁹ Da-wotigɛ nuiti gi zaama, zɔi nɔpɛ kpɔle wɔwɔi ɟulazu zeevo su, naama nui ɟa za, giya bɔɟɔi gá ɟe ga mɔliɟii ná-duɔiti!» ¹⁰ Pɛɛ ungi ɟeni ti ma: «Naa zolooga eɟevelei wo bogai la. Zɔi nɔpɛ a ɟula zeevo su, naama nui ɟa ɟe ga ná-duɔi, naazu wɔun, wa ɟe ga sɔbalala nuiti.»

¹¹ ɛɛ ge ɟaazuvileni, é ná-bɔlɔi vile zɔoi ma, é daalao. ¹² Pɛɛ ungi ta-bɔlɔiti suveeleni, é tɔzeini ti-ma bakologi va, é gaabela ti-ma loungoi ma. Kpɔle wɔwɔi ɟaani Benzamen ná-bɔlɔi zu. ¹³ Ti ta-zeɟeiti balini ga, ɛɛ ge ná-soovale kasɔɟili volu, ti ɟale ma taazu.

¹⁴ Zuda ta kɛɛɟeleaiti ti zeelini Zozefe ná-pelei wu, naa ɟeni de ná-pelei wu, ti nɔkɔni bu zɔoi ma. ¹⁵ Zozefe ɟeni ti ma: «Leeni vaa ɟa wo keai ga nii? Wo la kwɛɛni baa, ga zunui eɟevelei gè la, gè ungaiziei wo, é lo velela vele vaiti ba?» ¹⁶ Zuda goɟaavoteni, é ɟe ma: «Lee ɟa gá bo mɔliɟii ma? Gá bɔɛ ɟale? Gá bɔɟɔ maalobo ɟale? GALA ge da-wotigɛ nuiti ta-vaagaazagi ɟula kelɛma. Giya ɟaa, gi ɟea ga mɔliɟii ná-duɔiti, giya-o, zɔi kpɔle wɔwɔi ɟaai zea-o.» ¹⁷ Keɛ Zozefe ɟeni ma: «Gè ɟizo naa ma, gè va naa ɟeɟala vaa ɟe! Nui nii kpɔle wɔwɔi ɟaai zea, naa ɟa a ɟe ga ná-duɔi. Keɛ wɔun, à li wo-ɟɛɛ vɔ ziileigi zu.»

¹⁸ Zuda maaɟugani Zozefe va, é ɟe ma: «Mɔliɟii, soma, é va bu da-wotigɛ nui bɔɛ é vɔ, naa mina ɟe ga da-yiigaawana vaa wola da-wotigɛ zunui laalɔɟoma, mazɔlɔ é ɟɛɛve eɟe Falagɔn. ¹⁹ Mɔunpa, mɔliɟii da-wotigɛ nuiti gaazaɟani, é ɟe gi ma: «Kɛɛɟe ɟa wo ve nei, baa wo-ɟɛɛloin taɟili?» ²⁰ Gi mɔliɟii woɟaavote ga, gi-ɟɛɛ ma vɔlɔzaɟagi ɟa ná, ta gi-leɟe zunu ɟilagi, nii é sɔlɔɟai pɔlɔzaɟagai ma, naa diei zaa. Nii ɟila kpe ka zɛgai dee ya, kɛɛɟe gola nei ve. ²¹ E ɟeni da-wotigɛ nuiti gi ma: «A li, wo vaa la pɔ, gè ka ga ɟaazuve ná bɔɟɔi.» ²² Gi mɔliɟii woɟaavoteni ga, zunu loungoi la zooga é va zeɟe kɛɛɟe va, nii naa laade, kɛɛɟe ɟa za. ²³ E ɟeni da-wotigɛ nuiti gi ma: «Ni wo-leɟei la yeni wo volu, wo va va, wo la mɔ ɟaazulaa gáazuve ma pɛ.» ²⁴ Siegi zu gi leai ma la mɔ volu da-wotigɛ nui gi-ɟɛɛ vɔ bɛ, gi mɔliɟii woɔiti boni ma.

²⁵ «Siegi zu gi-ɟɛɛ ɟeni ma la: «A ɟale ma, wo li, wo daamianigi ta ɟeya ade ve,» ²⁶ gi goɟaavoteni, gi ɟe ma: «Gi la zooga ɟalesu ma ná, kɛni ni gi-leɟe zunui ɟa gi va, gá yei naazu, mazɔlɔ ni gi-leɟe zunui la gi va, gi la zooga gi va ɟaazula zunui naa ɟaazuve ma.»

²⁷ Da-wotigɛ nui gi-ɟɛɛ ɟeni gi ma: «Wo kwɛɛni ga ànzai Lasele doun zunu felegɔ zɔlɔni bè. ²⁸ Gilagi ɟulani zèa, ná ɟisiezɔ ga, ɟiteɟitegi zu, dɔbɔ zuai ta ɟa é soni, é balivali ga, tɔzei gè la mɔ ɟeni kaani eyesu zaɟaza. ²⁹ Wa niima gelei zeɟena mɔnɔ, wo lii la, wo maɟooza la bà, faa ɲɔu a ɟɛɛna la, wa nɔundɛɟa ɟolegi yeizu gɔvealaazu soolei zu.»

³⁰ «Niizu, ni nà ɔalena ma da-wotigɛ nui kɛɛ ʋɔ bɛ, zunu loungoi la yɛni gi ʋolu, gi ʋa li, ta nii ti ɔilii bɔɔ ʋa, ³¹ toɔa za. Da-wotigɛ nuiti gá ɔɛ ga sɔba nuiti, ni gá da-wotigɛ nui gi-ɔɛɛ nɔundɛɔa ɔolegi yeina ɔɔvɛalaazu soolei zu. ³² E bɔdɛ naa maazu, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè yeelaani doungoi ná-fai ɔa. Gè ɔɛni kɛɛ ma: «Ni gè la ʋaani la ʋolu è ʋɔ, nà ɔɛ ga sɔba nu è letema eyɛsu ɔɔ.»

³³ «Màliɔii, nà è maanɛɛɛzu, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, nà yɛ zunu loungoi ʋotogi zu, gè ɔɛ ga màliɔii ná-duɔi, zunu loungoiti ti li ta dieni. ³⁴ Nà zoo lɛɛzu ɔale kɛɛ ʋɔ bɛ, ni zunu loungoi la liini pɔlu? Ee! Gè mina nimizai ɔa, nii é ʋaazu zeelizu kɛɛ ma!»

45

Zozefe bɔɔ lɛɛ vai ga kɛɛɔleaiti

¹ Zozefe la mɔ ɔɛni ziɛni ná wu, é ʋa bɔɔ zuzo naati kpein gaazu, ti ɔɛni loni maɔoolii zu. E woɔɔulani, é ɔɛ ma: «À nuiti kpein kula!» Nu nɔpɛ ge la ɔɛni yɛni Zozefe ɔoba, siɛgi zu é ɔɛni bɔɔ lɛɛzu la ga kɛɛɔleaiti. ² E wola woɔɔulani ga ɔɔɔi, eyɛsu Ezipete nuiti ti mɛni, ma wooi zeelini Falaɔɔn ná-pɛɛyɛɛi ma.

³ Zozefe ɔɛni kɛɛɔleaiti ma: «Nà ga Zozefe! Kɛɛ ɔa nɛi dɛ vulua?» Kɛɛ kɛɛɔleaiti ti la ɔɛni zooni ti ʋa tɔun gooɔaavote, mazɔɔɔ ti ɔɛni luazu ba, ti zasu da ɔali gaazu. ⁴ Zozefe ɔɛni kɛɛɔleaiti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à maabuɔa bà.» Ti maabuɔani ba. E ɔɛni ti ma: «Nà ɔa gè ga Zozefe, wo-ɔɛɛloin, nii wo pɔdini, ti ʋaa la Ezipete yooi zu. ⁵ Niizu, naa mina ɔɛ wo ʋɛ ga ziiɔɔɔ ʋaa, naa mina wo yiiɔaawana ga tei wo pɔdini. Pàavɛ ʋɛ, nu yɛnvui make vai ɔa é kɛa GALA ge tɛvɛ ʋɛ wo luɔɔ. ⁶ Mazɔɔɔ kona felegɔ ɔaa na, pului loai zooi zu, kona dɔɔluɔɔ ɔa dɛ ná ʋolu, wozawoli la ɔɛa, ɔaa molo leɔvɛ ʋaa. ⁷ GALA ge tɛvɛge wɔun wo luɔɔ, nii a kɛ wo yɛ vulua zooi ɔa, wo-yɛnvui make, naa ɔɛ ga kpɔba ʋaa wola. ⁸ Naa ɔa é ba, wa laade, wo ʋa tɛvɛ ʋɛ, kɛɛ GALA be. E sɛiɔvɛ ga Falaɔɔn kɛɛɔɛ, é kɛ ga ná-pɛɛi màliɔii, é kɛɛvɛ ga Ezipete yooi kpein ma ɔundigɔ wolai.

⁹ «À ɔale ma fala, wo li kɛɛ ɔoba. Wa ɔɛ ma: «E-loun zunui Zozefe ɔa é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge sɛiɔa ga Ezipete yooi kpein màliɔii. Suvilɛ, è ʋa pɔ bɛ! ¹⁰ Da ʋaazu zeizu ɔɔɛn yooi zu, è ɔɛ kɔbavɛ, da-o, è-loun zunuiti-yo, è lounlontiti-yo, wa da-ʋaalagiti, ta da-nikɛiti, é ʋɛɛ nii kpein ba, é ga è-ɔɔligiti. ¹¹ Miná ɔa nà è-maavai pɛ kɛ ná, naa ɔa a kɛ è la ʋala ga ani nɔpɛ ma, da-o, da-ʋɛɛyɛɛi-yo, ta nii kpein é ga dɔnɔi, mazɔɔɔ kona dɔɔluɔɔ ʋului ɔa dɛ ʋaazu.»

¹² «Wa bɔɔɔi wo kaa ga ɔaazuɔvɛ, dɛɔɛi Benzamɛn ɔalaa kaa ga ɔaazuɔvɛ, ga nà bɔɔɔgoi ɔa gè ɔɔɛzu wo ʋɔ. ¹³ ɔaazu unfegi kpein é bɛ Ezipete yooi zu, à li, wo naa zuɔula kɛɛ ma, nii kpein wo kaa ga ɔaazu, wo naa wo ma. A suvilɛ, wo ʋaa ga kɛɛ ʋɛ.»

¹⁴ Naa ʋolu, é yɛvilini dɛɔɛ zunui Benzamɛn ɔɔgi zu, é wɔɔɔ. Benzamɛn yɛɛ yɛni kɔgi ʋa, é da wɔɔɔ. ¹⁵ E kɛɛɔleaiti kpein nɛɛnɛni ɔalaa, é da wɔɔɔ. Naa ʋoluma, kɛɛɔleaiti ti yɛpɛni tɔun pɔ.

Falaɔɔn Zakɔɔɛ loli fai

Ezipete yooi zu

¹⁶ Zozefe kɛɛɔleaiti paa vai ma wooi vazani Falaɔɔn ná-pɛɛi wu. Naa nɛɛni Falaɔɔn ʋɛ ta ná-botigɛ nu wolaiti. ¹⁷ Falaɔɔn ɔɛni Zozefe ma: «Gɛ è-ɔɛɛleaiti ma: «A wa-loganiiti kasɔɔɔli, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo-ɔɛɛ zɛɔɛ ta wa-ʋɛɛyɛɛɛ wu nubusɛiti, naa ʋolu wo ɔale ma, wo ʋa pɔ bɛ. Nà zooi ʋasuvɛti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zooi ná-kulanuma ʋagɔiti sɔɔɔ, wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è ɔɛ ti ma: «A wotoloiti seɔɛ Ezipete yooi zu, wo-lontiti bɛ ta wo-anzaiti. Wa wo-ɔɛɛ ɔalaa seɔɛ, wo ʋa. ²⁰ Wo-yii mina ɔɔlogɔlo wo-ɔɔligiti faa zu, mazɔɔɔ anii ʋagɔiti ti Ezipete yooi zu, naati ta ɔɛ ga wɔnɔ.» »

²¹ Izelayɛle ná-dointi ti kɛɛni ɔana nɔ. Zozefe wotoloiti feeni ti ya, eɔvɛɛɛi Falaɔɔn ná-devei ɔɛni la. E daamianigiti feeni ti ya ɔalaa, nii ta mi pɛɛi zu. ²² E seɔɛ niineɛ veeni ti ɔilagilagi ya. E wali ɔaɛ unsavagɔ (300) veeni Benzamɛn ya, ta seɔɛ niineɛ lɔɔluɔɔ. ²³ E

soovale sine puugo leveni keefɛ ma, ti ɟasɔɟiliai ga Ezipete anii vapagiti, ta soovale saa puugo ti ɟasɔɟiliai ga moloi, ta bului, ta daamianigiti keefɛ ná-sie vai zu. ²⁴ Naa volu, é yeebeni keefɛleaiti ba, ti li, é ɟɛ ti ma: «À mina bɔɛ pelei zu.»

²⁵ Ti ɟaleni ma, ti zɛɟɛ Ezipete yooi zu, ti ɛ Kanaan yooi zu ti-ɟɛɛ Zakɔbe vɔ be. ²⁶ Ti ɟɛni ma: «Zozɛfe ɟa de vulua, toɟa é Ezipete yooi kpein unda.» Kɛɛ Zakɔbe ɟaaleini nɔ tɔɔn, mazɔɔ é la ɟɛni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zozɛfe ti woni ti ma. Zakɔbe wotoloiti kaani, niiti Zozɛfe ti leveni seɟɛ vai zu. Názu ɟa ti-ɟɛɛ Zakɔbe yiileini la bɔɟɔ ma. ²⁸ Izelayɛle ɟɛni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zozɛfe ɟa de vulua! Nà liizu, ɟɛ pɛɛ, aisa gè va za.»

46

Zakɔbe yei vai Ezipete yooi zu

¹ Izelayɛle vilɛni pelei zu, é da li, é vɛɛ naati kpein ba, ti ɟɛni ga nɔnɔi. Siegi zu é zeelini la Beel-Seeba, é zalaɟaiti kulani keefɛ Izaake ná-GALAGI vɛ. ² GALA ge bɔɛni Izelayɛle vɔ kulakɛɛmaiti su kpiddi naa. E tolini, é ɟɛ ma: «Zakɔbe! Zakɔbe!» Izelayɛle gooɟaavoteni, é ɟɛni ma: «Nà ɟaa!» ³ GALA ge ɟɛni ma: «Nà ga GALA, è-ɟɛɛ ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, mazɔɔ náve ɟa gè è ɟɛɛzu ná ga zii wola. ⁴ Nà bɔɟɔi ɟa gè yesu è va, de yei Ezipete yooi zu, nà bɔɟɔi nɔ ɟa mɔnɔ gè vaazu ɛɛzu ga de, gè è ɟɟula náve. Da zaana, Zozɛfe ɟa é vaazu è-ɟaazuvɛti pɛɛzu ma ga tɔ bɔɟɔi zeei.»

⁵ Zakɔbe zɛɟɛni Beel-Seeba. Izelayɛle ná-doun zunuiti ti ti-ɟɛɛ Zakɔbe zɛɟɛni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti ɛ wotoloiti su, niiti Falaɟɔn ti leveni ga ti ti zɛɟɛ ti zu. ⁶ Ti ta-logani bulugiti seɟɛni balaa, ta ti-yeaɟɔligiti kpein, ti ti zɔɔɔni Kanaan yooi zu. Pele ɟana Zakɔbe zeelini la Ezipete yooi zu, é vɛɛ ná-pɛɛyeɟɛi kpein ba. ⁷ E liini ga ná-pɛɛyeɟɛi kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

Zakɔbe ná-pɛɛyeɟɛi, nii é yeini Ezipete yooi zu

⁸ Izelayɛle ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zakɔbe ta ná-doun zunuiti.

Zakɔbe ná-doun zunu mɔungɛ, é sɔɔɔni, daaseigi ɟɛni ga Luβɛn. ⁹ Luβɛn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ɢeenɔke, Palu, ɢɛselon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiyɔn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Yemuwele, Yamin, Wɔɟade, Yakin, Sɔɟaal, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ɢɛɛleson, Keɟate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ɛɛl, Wɔnan, Seela, Peelɛse, ta Zeela. Kɛɛ ɛɛl ta Wɔnanni ti zaani Kanaan yooi zu. Peelɛse nɔnɔ ma loun zunuiti ti ɟɛni ga: ɢɛselon ta ɢamule.

¹³ Isakaal ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Tɔla, Puva, Yɔbe, ta Simelon.

¹⁴ Zaβulɔn ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Seelɛde, Elon, ta Yaaleyɛle.

¹⁵ Zunu lointi kana Lea ti zɔɔɔni Zakɔbe vɛ Padan-Alame, é vɛɛ ti-loun anzanui Dina va. Ti-vofodaiti pɛ ti ɟɛni ga nu vuusava maazu sava (33).

¹⁶ Gade ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Sifiyon, ɢagi, Suni, Eɛɛbon, Eli, Alɔdi, ta Aleeli.

¹⁷ Aɛɛl ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti-vaazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: ɢɛɛbɛɛl ta Malekiyele.

¹⁸ Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɟɔzu ta Zilepa, botiɟɛ anzanui nii Laβan feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti pɛ ti ɟɛni ga nu puugo maazu lɔzita (16).

¹⁹ Zakɔbe anzai Lasele ná-doun zunuiti ti ɟɛni ga: Zozɛfe ta Benzamɛn.

²⁰ Won ná-zalaɟa ɟɟula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate doun felegɔ zɔɔɔni Zozɛfe vɛ Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

²¹ Benzamen ná-doun zunuiti ti g̃eni ga: Beela, Beekel, Asebele, Geela, Naaman, Eyi, Lase, Mupime, Gupime, ta Aalede.

²² Zakobe mavofodaiti kana ti yɔgɔzu ta Lasele. Ti pe ti g̃eni ga nu puugɔ maazu naani (14).

²³ Dan ná-doun zunui g̃eni ga: Gusime.

²⁴ Nefetali ná-doun zunuiti ti g̃eni ga: Yaaseyele, Guni, Yeesele, ta Sileeme.

²⁵ Zakobe mavofodaiti kana ti yɔgɔzu ta Bilega, botige anzanui Laban feeni ná-doun anzanui Lasele ya. Ti pe ti g̃eni ga nu lofela.

²⁶ Nuiti ti yeni Zakobe va, ti va Ezipete yooi zu, ti g̃ulaai toun su, ti kpein kpɔga g̃eni ga nu vuulɔzita maazu lɔzita (66), Zakobe ná-doun zunuiti ti-anzaiti ti la naama gaalugi zu.

²⁷ Zozefe ná-doun zunuiti ti zɔlɔni Ezipete yooi zu: nu felegɔ. Zakobe ná-pelɛyefei ma nuɔusei liegɔi é yeini Ezipete yooi zu, é g̃eni ga nu vuulɔfela (70).

Zakobe zeizu g̃ula vai

Gɔsen yooi zu

²⁸ Zakobe Zuda leveni luɔɔ velei Zozefe va be, é bo ma ga é daagomi Gɔsen. Ti zeeliai ma Gɔsen yooi zu, ²⁹ Zozefe ná-wotoloi g̃evele beteni, é le su, é li Gɔsen, keeg̃e Izelayele laagomisu. E kaai ma nɔ feya, é vele ga kɔgi, é lebi wɔlɔzu zeei naa g̃ɔgi va. ³⁰ Izelayele g̃eni Zozefe ma: «Nà zoo zaazu niina, tɔzei gè è-gaazuve g̃aa, da de vulua!»

³¹ Zozefe g̃eni keeg̃eleaiti ma, ta keeg̃e ná-pelɛyefei: «Nà liizu, gè Falaɔn loo g̃isu, gè g̃e ma: «Kèeleaiti ta kèe veleyefei, niiti ti g̃ea Kanaan yooi zu, ti va, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani make nuiti, mazɔlɔ togani lo nuiti be, ti vaave ga ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nikeiti, ta nii kpein é ga ti-g̃oligiti.» ³³ Siegi zu Falaɔn a wo lolina da, é g̃e wo ma: «Begele ga wa da ke?» ³⁴ wa goog̃aavote ga: «Da-wotige nuiti gá ga togani lo nuiti, é tɔzei gi-ma loungo yeei ma, eyesu niizu, giya-o, gi-memewolani-yo.» Naa g̃evele ma, toga vaazu bu, wo ze Gɔsen yooi zu, mazɔlɔ togani lo nuiti belɛzegeve Ezipete nuiti be.»

47

Lebiyai Zakobe ná-pelɛyefei sɔlɔni

¹ Zozefe liini, é Falaɔn loo g̃isu, é g̃e ma: «Kèe ta kèeleaiti ti vaa, ti zefɛ Kanaan yooi zu, é vele ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga tɔnoi. Pele, ti lia Gɔsen yooi zu.» ² E nu lɔlugɔ zefeni keeg̃eleaiti su, é li, é ti le ga Falaɔn. ³ Falaɔn Zozefe keeg̃eleaiti gaazaɔani, é g̃e ti ma: «Wa-wotii ga ga begele?» Ti Falaɔn woog̃aavoteni, ti g̃e ma: «Da-wotige nuiti gá ga togani lo nuiti, eg̃evelei gi-memewolani ti g̃eni la.» ⁴ Ti g̃eni mɔnɔ Falaɔn ma: «Gi vaave lago zeizu zooi zu, tɔzei daamiani ge la mɔ da-wotige nuiti ta-logani bulugiti zea, mazɔlɔ pului wola bɔive Kanaan yooi zu. Va bu, da-wotige zunuiti gi ze Gɔsen yooi zu.»

⁵ Falaɔn g̃eni Zozefe ma: «È-g̃ee ta è-g̃eeleaiti paave è g̃oba. ⁶ Ezipete yooi ga è yeema. È-g̃ee ta è-g̃eeleaiti sei zooi vasuve. Ti ze Gɔsen yooi zu. Ni è kwee ga sɔbelama zunua ta ti zaama, ti ze nà-togani bulugiti unda.»

⁷ Zozefe vaani ga keeg̃e Zakobe, é deɛ ga Falaɔn. Zakobe tuya looni Falaɔn ve. ⁸ Falaɔn g̃eni Zakobe ma: «È-zii ma voloi ma g̃onagiti ti g̃ea ga dielegɔ?» ⁹ Zakobe Falaɔn woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Sii ma voloi ma g̃onagiti ti g̃eai sieziɛgi zu, ta ga kona ungila puusava (130). Sii ma voloi ma g̃onagiti ti la mɔinni, ti jɔuve, ti la zeelini jɛgelein memewolani ti-zii ma voloi ma g̃onagiti su, tɔnɔ ma ziezie voloiti.» ¹⁰ Zakobe tuya looni mɔnɔ Falaɔn ve, é zefɛ naa va be, é li.

¹¹ Zozefe keeg̃e ta keeg̃eleaiti seizu g̃ulani, é naa ta veeni ti ya ga tɔnɔ Ezipete yooi zu, zooi vasuve, Lamesese yooi zu, eg̃evelei Falaɔn ma levei veeni la zea. ¹² Zozefe keeg̃e ta keeg̃eleaiti kɔnɔkulani, é ti laazɔbo, ta keeg̃e ná-pelɛyefei kpein, eg̃evelei dointi tiegɔi g̃eni la.

*Zozefe ná-botii gvelei
pului ma zięgi zu*

¹³ Daamiani ge la mō gēni zōoi zu ná kpein, mazōlō pului wola bōini. Nubuseiti ti gānani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maavele ma. ¹⁴ Zozefe walii kpein gaaleeni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloi volu vele zu ti gēni geyazu. E naama walii leeni Falaḡōn ná-pēlei wu. ¹⁵ Sięgi zu walii benii da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti vaani Zozefe vō bē, ti gē ma: «Daamianigi ve gi ya! Keni nō gi za è gāazu, tōzei walii bega?» ¹⁶ Zozefe gēni ma: «Ni wali la mō ná, à wa-loganiiti fe, nà daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷ Ti gēni vaazu ga ta-loganiiti Zozefe vō. Zozefe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nikeiti, ta ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalegiti. E daamianigi veeni ti ya gāna naama gōnagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸ Sięgi zu naama gōnagi leveni da, ti vaani pō bē poluma gōnagi, ti gē ma: «Gi la dōḡfuzu nēgelein mālīgii va ga walii bega gi ya, ta gi vaa ga togani bulugi mālīgii vō, naa bega, é yega gi ma nō ga gi vaa ga gi-buseiti ta gá-yooiti, gi fe mālīgii ya. ¹⁹ Lee vaa zu gá li zaazu è gāazu, giya-o, gá-yooiti-yo? Gi veeena gá-yooiti ba, è gi gēya daamianigi vōtogiti su, gá gē ga Falaḡōn ná-duḡiti, giya-o, gá-yooiti-yo. Nii balaa gá faza, naa ve gi ya, naa gā a kē gi yē vulua, gi mina za, gá-yooiti gaa nakai mina yē.»

²⁰ Zozefe Ezipete yooi kpein geyani Falaḡōn vē, mazōlō Ezipete nuiti ti ta-balagiti pōdini, ti ḡilagilagi, tōzei pului bōini ti la. Zōoi gēni ga Falaḡōn vōgi. ²¹ E nubuseiti gaaleeni ba, é ti vū taa wolaiti su Ezipete ḡwēpelemaveti, é zo zōla vele, é li zōla vele. ²² Kēle é la gēni zalaḡa ḡula nuiti ta-yooi gēyani, tōzei Falaḡōn tō seini zalaḡa ḡula nuiti ta-vaa zu. Ti-gōnōgi gēni ga nii Falaḡōn gēni feezu ti ya. Naa gā é ba, ti la gēni ta-yooiti pōdini nēgelein.

²³ Zozefe gēni nubuseiti ma: «Gè wo gēyave za Falaḡōn vē, wo vee wa-yooiti ba. Ani zuwui vete, wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo leve zięgi zu, wa seizu lōlusiei ve Falaḡōn ya, seizu naanisiei zōiti ti gē ga wōnō, é gē ga kpalagiti ba zuwui, é wo gōnōkula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti wa-veleyeḡeiti bu.» ²⁵ Ti gēni ma: «Da gā è gi-yenvui yega gi ya, mazōlō gi zaalai zōlōḡe mālīgii è gāazu, gá gē ga Falaḡōn ná-duḡiti.» ²⁶ Zozefe naa gēeni ga tōgi Ezipete yooi kpein su, naa yēḡe ma zaḡaza, Ezipete yooiti ma zōlō ganii zeizu lōlusiei gā ga Falaḡōn nōnō. Keni nō zalaḡa ḡula nuiti ta-yooiti ka ti la ga Falaḡōn nōnō.

Zakōbe zii ma gōna gaabelagiti

²⁷ Izelayele nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, Gōsen yooi zu. Ti bōḡō zōlōni, ti buḡu, ti wola gāawōlō. ²⁸ Zakōbe kona puugō maazu lōfela gēni Ezipete yooi zu. Zakōbe zii ma voloi kpein ge gēni ga kona ungila puunaani maazu lōfela (147).

²⁹ Sięgi zu saa voloi maabuḡani la, é ná-doun zunui Zozefe lolini, é gē ma: «Ni dā va bu, é faabōḡō gē bē, nà è maanēnēzu, yeei lō kpālai wu, è minazeḡe bē, è nēbeii ḡula kēlema bē, ta woḡēḡiladai, ga è la màaḡulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Sięgi zu gē liizu la mēmewolani pō, ti zaai, dā kula Ezipete yooi va, è li ga ze, è màaḡulu ta-gābayeḡei zu.» Zozefe goḡaavoteni, é gē ma: «Nà kē gāna, eḡvelei è bogai la.» ³¹ Izelayele gēni ma: «Gōna bē.» Zozefe gōnani bē. Naa volu Izelayele nōkōni ná-betei unbuave.

48

*Zakōbe tuya loo vai
Zozefe ná-doun zunu felegōiti bē*

¹ Naama vaiti poluma, ti vaani, ti gē Zozefe ma: «Wēle, è-gēe gā zeebēzu.» E ná-doun zunu felegōiti seḡeni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti liini, ti daazeeli Zakōbe ma ga: «È-loun zunui Zozefe gā vaazu è vō bē.» Izelayele zūvikēiti kpein gaaleeni ba, é wuzēḡe, é zei ná-betei zu. ³ Zakōbe gēni Zozefe ma: «GALA Zēbeii-Pē-Mālīgii ḡulani bē kēlema Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni bē. ⁴ E gēni mā: «Nà è ḡēezu ga kpuḡu nu, gē è gāawōlō, gē

è gɛ ga zii mɔ̃nmɔ̃n. Nà niima yooi ve è-mavofodai ve, dɔ̃un dɔ̃ zɛgɛna ná, toɟa gɛ gɔ̃ ga è-mavofodai nɔ̃nɔ̃.»⁵ Doun zunu felegɔ̃iti ti zɔ̃lɔ̃ɔ̃gai è ve Ezipete yooi zu, aisa gè va va è vɔ̃ bɛ, Efelayime ta Manasee, naati ta gɛ ga nɔ̃nɔ̃iti, eɟɛvelei nɔ̃ Luβɛn ta Simiyɔ̃nni ti la zèa.⁶ Kɛɛ, dointi è ti zɔ̃lɔ̃ɔ̃ga niiti poluma, naati ta gɛ ga dɔ̃nɔ̃iti. Ta tɔ̃nɔ̃ ma vɔ̃gani zɔ̃lɔ̃ ti-lieni ta-yooi zu.⁷ Mazɔ̃lɔ̃ gè gɛni gɛlesu ma, gè dɔ̃ zɛgɛ Padan-Alame, Lasele zaani pelei zu kòbavɛ, Kanaan yooi zu, ná maa la gɛni gɔ̃ozani gola Efelata va. Miná gɛ gè maagɛfuluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu balaa ga Beteleyɛme.)

⁸ Izelayele wɛɛni Zozefe ná-doun zunuiti ba, é gɛ ma: «Bɛni ka ga niiti?»⁹ Zozefe kɛɛgɛ woogɛavoteni, é gɛ ma: «Dɔ̃un zunuiti kana, GALA ge ti vea zèa ve.» Izelayele gɛni ma: «Nà è maanɛɛnɛzu, ti maabuɟa lɛɛ bà, ga gè tuya loo ti ve.»

¹⁰ Izelayele gɛazuvɛti maabidini pɔ̃lɔ̃zɛgɛni maavele ma, é la mɔ̃ gɛni wozaɟaazu fɔ̃n. Zozefe ti zɛgɛni, é ti maabuɟa ba. Izelayele laavɛni ti-gomagavɛti, é ti nɛɛnɛ.¹¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Gè la gɛni gɛsiɛzu ga nà è-gɛazuvɛ gɛ vɔ̃lu mɔ̃nɔ̃, kɛɛ wɛɛ, GALA ge vaa bu vɔ̃lɔ̃ gè gɛazula è-lointi ma.»

¹² Zozefe ná-doun felegɔ̃iti kulani kɛɛgɛ niibiiti zɔ̃gɔ̃zu, é nɔ̃kɔ̃ zooi ma.¹³ Naa vɔ̃luma Zozefe ti felegɔ̃ pɛ seɟeni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelayele gɔ̃vɛzu velei, é Manasee zo ga gɔ̃vɛi, é naa lo ga Izelayele yeezazu velei, é ti maabuɟa ba.¹⁴ Kɛɛ Izelayele zeezai maalenɛ, é pɛɛ Efelayime unma, nii é gɛni ga lounɔ̃goi, é gɔ̃vɛzu vele yeei wuzɛgɛ, é pɛɛ Manasee unma. E zeeiti gaavɔ̃lani ba, anɛɛ ni Manasee gɛ é gɛni ga doun mɔ̃ngi.

¹⁵ E tuya looni Zozefe ve, é gɛ ma:
«GALAGI niigi kɛɛ Abalaame ta kɛɛ Izaake ti ziɛni gaazu,
GALAGI nii togai tɔ̃gɔ̃ sɛ̃i ma voloi pɛ su eyɛsu za,
¹⁶ geezuɟeelai nii é kizoga faa nɔ̃i kpein ma,
naa tuya loo niima zunu lounɔ̃goiti bɛ.
Ti dɔ̃ ti loli ga dàaseigi, ta kɛɛni daaseigi, Abalaame ta Izaake,
ti wola gɛawɔ̃lɔ̃ zooi zu ná pɛ.»

¹⁷ Zozefe kaani ga kɛɛgɛ gɛ yeezai laazu Efelayime unma, naa la gɛni nɛɛni bɛ. E kɛɛgɛ yeei zoni ga é seɟe Efelayime unma, é lii la Manasee unma velei.¹⁸ Zozefe gɛni kɛɛgɛ ma: «Mina kɛ gɛna kɛɛ, mazɔ̃lɔ̃ nii ma gelei gɛ é ga doun mɔ̃ngi. E-yeezai la nɔ̃ngi ma.»

¹⁹ Kɛɛgɛ gɛɛni, é gɛ ma: «Gè kwɛɛ, dɔ̃un zunu, gè suɟwɛɛ. Tɔ̃ balaagi toɟa vaazu gɛɛzu ga nuβuse mɔ̃nmɔ̃n, gaawɔ̃lɔ̃. Kɛɛ deɟe zunui gɛ wɔ̃lɔ̃zu, é leve tɔ̃un ba, mavofodaiti ta gɛ ga zii wola.»²⁰ Naama volo ná, é tuya looni ti felegɔ̃ ve, é gɛ ma: «Izelayele nuβuseiti ta wo-laaseigi wo ta-luyai zu, ti gɛ ma: «GALA ge è gɛ ga Efelayime ta Manasee gɛvele.» » Zekana é Efelayime leveni da Manasee luɟɔ̃.

²¹ Izelayele gɛni Zozefe ma: «Sàa yeei gɛna va zeelizu, wɛɛ GALA ka gɛɛzu wo va, toɟa wo gɛagale ma, é li ga woye, wo-mɛmɛwolani ta-yooi zu.²² Nɔ̃un nà, nà Sikeme yooi zɛgɛzu, gè da dɔ̃nɔ̃i ma, é leve è-gɛɛlointi tɔ̃nɔ̃i va, nii gè kulani Amɔ̃l nuiti zea, ga nà-boɟa zɔ̃kpɔ̃i, ta nà-kilɛgi.»

49

Zakɔ̃be tuya loo vai ná-doun zunu puugɔ̃ maazu felegɔ̃iti (12) bɛ

¹ Zakɔ̃be ná-doun zunuiti tolini, é gɛ ti ma: «À gɛale ba, gè faiti bo wo ma, niiti ti vaazu gɛɛzu ga woye velela velei.»

² A gɛale ba, wo woilo mà ga pagɔ̃, Zakɔ̃be ná-doun zunuiti!
A woilo wo-gɛɛ Izelayele wooi ma!

³ Luβɛn, dɔ̃ gɛ è ga dɔ̃un mɔ̃ngi,
nà-zɛbei ta sùvikɛi ma mɔ̃ngiti,

è-losuve wɔɔɔbai ti pɛ ba,
 è-zɛbei wɔɔɔbai ti pɛ ba.
 4 E yeeɣaaɔaai eɣe zievɛgi,
 è la mɔ nu ɣitela losuve zɔɔɔga,
 mazɔɔ è lɛɛve è-ɣɛɛ laa vetei zu,
 è nà-betei ɣɔzɔve è lɛɛ vai zu ná.

5 Simiyɔn ta Leevi ta ga keɛɣɛlointi,
 ta-woɣa zɔkpɔiti ta ga tooma aniiti.
 6 Zii mina vɔɔpɛɛ ta-yaava vai va nɛɣɛlein,
 nà-kisiei mina ɣili ta-ɣaalebai va!
 Mazɔɔ ti nu vaani ta-yiigulagi zu,
 ti nikeiti kɔɣɔvɔlu nataiti teveni ta-unsuɔi zu.
 7 Ta-yiigulagi ɣotove, mazɔɔ gola nɔuve,
 ta-yiibadii ɣotove!
 Nà ti ɣaaɣwe Zakɔbe nɔnɔiti saama,
 nà ti vaza Izelayɛle zaama.

8 Zuda, ɗa ɣa è-ɣɛɛlointi ti vaazu è maamusɛzu.
 E-yeei ɣa ɣe è zili nuiti kɔ poluve.
 E-ɣɛɛ ná-doun zunuiti ta ɣe nɔkɔsu è wu.
 9 Zuda, doun zunu, ɗa ga zala zine goi,
 nii é zeɣezu paa wosuve!
 E niibiiti pɛɛ su, é vɛɛ, eɣe zalai,
 eɣe zala zaai, ɓe ɣa a zoo é buzeɣe pɛɛzuve?
 10 Kundigilai ma lukpɔi la ɣulaa Zuda vɛɛyɛɣei va pɛ,
 anɛɛ tɔgi maazuɔaa nui ná-poogi la ɣulaa kɔɣɔ yɔɣɔzuveti,
 eyɛsu nii tukpɔi ga nɔnɔ naama nui va,
 nuiti ti ɣolo ɓe.
 11 Toɣa ná-soovalegi ɣili leezen lɔkulugi va,
 é ná-soovale saai ma yivoi ɣili ma lɔkulu pagɔi va.
 Toɣa ná-seɣei gba dɔɔ ɗei wu,
 é ná-seɣe maazu zeɣei gba leezɛin ma namai wu.
 12 Gaazuɣɛzeiti kpɔive su ga dɔɔi,
 nɔnɔi niigaiti koleve.

13 Zabuɔn ɣa zeɛi Kpoloɗe Wolai ɣobave yooiti su,
 toɣa zeɛi zielave, ɓatoiti tosuve,
 ná-zou ɣwepelemaɔveti ta zeeli Sidɔn yooi vɔ pelei.

14 Isakaal ɣa ga soovale sinei suɔaai,
 é laani togani make zasa felegɔiti zɔɣɔzuvɛ.
 15 E ɗa ka ga ná-dooɣo bosuve vage,
 zooi wola vage.
 E ɗa ɓili kasɔi wu,
 é ɗa ɓɔɣɔ lɔ duɔlai ma wotii zu.

16 Dan ɣa ná-nuɓuseiti tukpɔɣaaleve,
 eɣe Izelayɛle ná-bolodai gila.
 17 Dan ɣa ɣɛɛzu pelei zu ga kaalii,
 é ɣe ga pɛɛɣaalii pele goi zu,

é sooi ni kɔ́ɔ libiligi va,
soo ɔ́ma nui loo daazei.

¹⁸ Ee, Ɔ́oɔɔ GALAGI, kítoge ɔ́a-ɔ́izo fai va!

¹⁹ Toosu nuiti ta va Gade laalɔ́ɔma,
kele toɔa wuzede, é laale ti wu, é ti ziga ga ɔ́ɔɔi.

²⁰ Aseel ná-zooi zu ɔ́a daamianigi a ɔ́e ná ga bɔ́ɔa.
Toɔa masa daamiani pagɔ́i kpein kula.

²¹ Nefetali ɔ́a ga dopai, é ɔ́ɔɔ yeema, é ɔ́a vili,
é ɔ́a zivo vagɔ́iti pu.

²² Zozefe ɔ́a ga gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai,
gwaa wulu vagɔ́i ma vɔ́nɔ́bai, é zieungi ɔ́obave.
Ma bekegiti buzeɔ́ve, ti zele sigigi maazu.

²³ Ti ɔ́aɔ́oge ma, ti kilɔ́giti pili ma.
Kile pili nuiti ti ɔ́eni ga tɔ́un sili nuiti.

²⁴ Kele é ná-kilɔ́gi zoge kpaan tɔ́ ɔ́ɔɔi,
zeeiti suloge ga Zakɔ́be ná-Zebe-Su-Ɔ́ALAGI yeeiti,
nii é ga Izelayele make nui ta ná-fasai.

²⁵ E-ɔ́ee ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga ɔ́a-ɔ́ba nui,
GALA Zebɔ́i-Pɔ́-Maliɔ́ii, nii a tuya loo è ve,
ɔ́a tuyaiti sɔ́ɔ, ti zɔ́ɔzu maazuve geɔ́ɔɔlɔ́gi zu,
ta tuyaiti ti ɔ́ulazu zie ɔ́omave zooi wu,
ta doun mɔ́inmɔ́ingiti ta togani bulugiti.

²⁶ E-ɔ́ee ná-tuyaiti zeeɔ́aɔ́ave,
ti leve sɔ́ɔ nuiti tɔ́nɔ́iti ba,
eyesu é zeeli ɔ́oɔɔ gizeiti kwegi.
Tuyai naati ti yei Zozefe unma,
é yei, é la keeɔ́ɔlɔ́inti ta-ɔ́undigii losaamave!

²⁷ Benzamen ɔ́a ga zuluɔ́ui, nii é anii valizu ga,
sobui é ná-ani zogai mi,
kpɔ́kɔ́i, é kɔ́zoganii ɔ́aɔ́we.

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelayele ná-boloda puugɔ́ maazu felegɔ́iti (12), pele ɔ́ana ti-ɔ́ee
naama ɔ́eiti boni la ti ma, é ɔ́a tuya loo ti ve. E tuya looni ti ve, ese gilagilagi ta nɔ́nɔ́ ma
luyai.

Zakɔ́be zaa vai

²⁹ Naa volu é nii ma levei veeni ti ya ga: «Nà ga va liizu kèeni pɔ́, ti zaai. Wa màaɔ́fulu
mèmeɔ́wolani kobave, pugi zu, é Ɔ́ete nui Efelon ná-kpalagi zu, ³⁰ Makepeela balagi ma
vugi zu, Mamelee ɔ́obave, Kanaan yooi zu. Kpalagi naa ɔ́a Aɔ́balaame geyani Ɔ́ete nui
Efelon ma, é ɔ́e be ga maɔ́fulu bosuve. ³¹ Ná nɔ́ ɔ́a ti Aɔ́balaame ta anzai Sala maɔ́fuluni
ná. Ná nɔ́ ɔ́a ti Izaake ta anzai Eleɔ́eka maɔ́fuluni ná. Ná nɔ́ ɔ́a gè Lea maɔ́fuluni ná.
³² Kpalagi ta pugi é ɔ́eni su, ti ɔ́eyaa ɔ́eni de Ɔ́ete nuiti ma.»

³³ Siegi zu Zakɔ́be beni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani volu betei zu, zii
looni, é za, é li mèmeɔ́wolani pɔ́ ti zaai.

50

Zakabe maafulu vai

¹ Zozefe gɪzini keɛɛɛ ɣaazuve ma. E wɔlɔni ma, ɛ neɛne ga daave komagai. ² Naa volu Zozefe devei veeni dɔɔtɔlɔiti zea, niiti ti ɣeni ga ná-botigɛ nuiti, ga ti keɛɛɛ ɣevele beɛe fɔɔn. Dɔɔtɔlɔiti ti Izelayele ma vɔɔmai vɔɔni, ti da gulɔ maku neɛneɛgi ɲɔfɔ ma. ³ Keni ta la ke ga folo vuunaanigɔ (40), yeeɣeɣalai naa ɣa maanɛeni, ɛ ɣe, poomai da vɔ, gulɔi da ɲɔfɔ ma. Ezipete nuiti ti ná-wɔlɔi woni folo vuulɔfela (70) laawu.

⁴ Siegi zu saa wɔlɔi ma voloiti ti leveni da, Zozefe liini, ɛ bɔe Falaɣɔn ná-koizuve nuiti pɔ, ɛ ɣe ti ma: «Ni wa va bu, wo faabɔɔɔ ɣe bɛ, nà wo maanɛnezu ga wo li, wo niima wooiti bo Falaɣɔn ma: ⁵ «Kɛe ɣeni gè ɣona be, ɛ ɣeni mà: Nà ga va zaazu. Da màafulu kabayeɣei zu, nii gè bɔɔni Kanaan yooi zu. Nà pɔ gè le ná, gè kɛe maafulu, naa volu, nà ɣalesu ma, gè va.» » ⁶ Falaɣɔn gooɣaavoteni, ɛ ɣe ma: «Le, è è-ɣee maafulu, eɣevelei è ɣonani la tɔun be.»

⁷ Zozefe leɛni ga ɛ keɛɛɛ maafulu, Falaɣɔn ná-botigɛ nuiti kpein ti vilɛni polu, ta ná-koizu ɣewolaiti, ta Ezipete yooi zu ɣewolaiti kpein, ⁸ ta Zozefe ná-peleyeɣei kpein, keɛɛɛleaiti, ta keɛɛɛ ná-peleyeɣei, doungoiti nɔ ɣa ti ti yeni Gɔsen yooi zu, ɛ vee ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta soo nuiti ti ɣeni Zozefe volu balaagi, naa ɣa ɛ keɛni bebei wola laabaagɔni. ¹⁰ Ti zeelini Atade molo loɣazuve, nii ɛ zie wolai Zuluden volu velei, ti ma maafulu bo fai wɔlɔni, ti maawui. Zozefe keɛɛɛ leɛni, ɛ ke ga folo lɔfela, ɛ da keɛɛɛ zaa wɔlɔi wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ɣeni zeini zooi zu, ti ɣidaani saa vai naa ɣevelei wu, nii ɛ ɣeɛni Atade molo loɣazuve, ti ɣeni ma: «Saa wɔlɔ biin ka ga nii kpaai Ezipete nuiti ma.» Naa ɣa ɛ ba, ti naama molo loɣazuve laasei peɛni ga Aɛele-Miselayime.* Adave ná ɣa zie wolai Zuluden volu velei. ¹² Vele ɣana Zakabe ná-doun zunuiti ti ti-ɣee ná-deveiti keɛni la. ¹³ Ná-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maafuluni Makepeela balagi ma vugi zu, nii Abalaame geyani Gete nui Efelon ma, ga ɛ ɣe ga nɔnɔ ma maafulu bosuve, Mamelee ɣobave. ¹⁴ Zozefe begai ma ga keɛɛɛ maafulu, ɛ ɣaleni ma Ezipete, ta keɛɛɛleaiti, ta niiti kpein ti leɛni vɔɔma keɛɛɛ maafuluzuve.

*Ineɛneɛgi ɣee vai**Zozefe keɛɛɛleaiti ba*

¹⁵ Zozefe keɛɛɛleaiti ti kaai ma ga ti-ɣee zaa, ti ɣeni ma: «Ni sei Zozefe a ɣena, ɛ ɣe ga ade zili nu, faa ɲɔi kpein de keɛni la, ɛ ti vɔtokula ade ma!» ¹⁶ Ti keela wooi leveni Zozefe ma, ti ɣe ma: «Aisa è-ɣee va za, ɛ niima levei veeni, ɛ ɣe ma: ¹⁷ «Wa bɔe Zozefe vɔ ɣani ga: Nà è maanɛnezu, è-ɣeeleaiti ta-ɲamaba vai zuvaaye, ta ta-ɣotoi, mazɔlɔ ti faa ɲɔi ɣeeve ga de.» Gá è maanɛnezu, è-ɣee ná-GALAGI ná-botigɛ nuiti gá-ɣotoi zuvaaye niizu!» Zozefe wɔlɔni, siegi zu ti bɔɛni pɔ la ɣana. ¹⁸ Keɛɛɛlɔinti ti vaani tiya bɔɔi, ti la kɔɔwu, ti ɣe ma: «Giya ɣaa, gá ga da-wotigɛ nuiti.» ¹⁹ Zozefe ɣeni ti ma: «À mina lua, nà ɣa gè GALA potogi zu baa? ²⁰ Wo ɣisiɛni ga wo faa ɲɔu ɣe ga ze, keɛ GALA ge naa valiboni, ɛ ke ga faa vago, ga naa laazeeli, nii ɛ ɣeezu za, naa ɣa a ke nuɔuse mɔinmɔin zenvui ɣizo. ²¹ Niizu, degemu à mina mɔ lua, nà wo-maavaiti pe keɛzu, ta wo-lɔinti tɔnɔi.» E ti ɣaanɛneɛni, kpɔe velei ma ti vɔ ga pagɔ.

Zozefe zaa vai

²² Zozefe zeini Ezipete, ta ná-peleyeɣei. E yeni vulua, ná-konagi ɣe ga ungila puugɔ (110). ²³ Zozefe Efelayime mavofodaiti kaani, eyɛsu ɛ zavagi ɣa. Manasee ná-doun zunui Makiil ná-doun zunuiti ti zɔlɔni balaa kɔɔɔ ma. ²⁴ Zozefe ɣeni keɛɛɛleaiti ma: «Nà ga va zaazu. Keɛ GALA ka vaazu wo ɣulazu niima yooi tei su, ɛ li ga woye mɔnɔ zooi naa zu, nii ɛ ma minazegɛgi woni, ɛ ma ɣona wo Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakabe.» ²⁵ Zozefe ɣeni Izelayele lɔinti ma: «Keni wo ɣona, GALA ka vaazu wo maalobosu, zegema nɔpe ge la ba,

* **50:11** Aɛele-Miselayime: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «Ezipete nuiti ta-zaa wɔlɔ vai.»

wa le ga mà gfaeiti, wo ti maagooza ve va.» ²⁶ Zozefe ná-konagi gfaei ma ga ungila puugo (110), é zaani. Ti ma voo mai vɔɔni, ti da gulo maku neɛnɛgi ɲɔfɔ ma, ti da pooma gesui zu Ezipete yooi zu.

Egezode

Sevei nii laaseigi gja ga: Egezode

Poluve gja ga: Gula

Toğa Izelayele nuiti kula vai wosu Ezipete yooi va, ve ti gjeni ná Zozefe nɔnɔ ma zięgi zu, ti yeni ná, GALA ge tuya loo ti ve, ti wola buđu. Kele masa niine gili ge zeini Ezipete nuiti unda, nii é la gjeni faa nɔpe kwee, é va vile Zozefe va. E tɔzeini ga ti bɔla, é ti zo ga dułiti.

Gaafwesu 20:2 zu, nii é Egezode zewei zaamave, GALA ge boge Izelayele nuiti ma, é gje ti ma: «Nà gja gè ga è-Maliđii, da-GALAGI, nà gja gè è gfula Ezipete yooi va, ve è gjeni ná dułai zu.»

Wooi naati ti puuzu felegɔi zu, ta Egezode zewei ma ɔe ungi gfulazu kelema, ta suvaa ɔiin golai, ga GALA ka é ga: Ná-nubuseiti unmo GALAGI.

Naa volu, ma puuzu gfilagi nɔ gja é ga: «Tɔ puugɔiti» ma lɔzeigi, GALA ná-nɛɛbei maavele ma, é Izelayele nuiti unmoaga, toğa pɔ niina ga naati ti ta-nɛɛbei gfula kelema tɔun be, ga ti da ná-tɔgiti so.

Izelayele nuiti ti begai ma ga zeizu zɔlɔ ga pagɔ Ezipete yooi zu, ti buđuni, ti gje ga nubuse mɔinmɔin kona mɔinmɔin daawu, (Zenze 45:17 é li 20; ta 47:11), kele ti ɔɔgɔ veteni ga ti la dułai zu Ezipete masa niinei yeezu.

GALA ge la gjeni yeni nɔ welezu Izelayele nuiti ba ta-bɔlɔi zu, ti gjeni su, é va ɔe ti gfulazu su.

E yimazegjeni ga ti tađila, daa ga: Moize, ga é gje ga ta-lotugɔi, naa volu GALA ge ti maaloboni ná zeizu gje mɔinmɔin ga ná-zeeđaabaai.

E ɔini Ezipete nuiti da, eyesu Izelayele nuiti ti gfula ti ya dułai zu, ti ɔɔgɔ yeemalai zɔlɔ, ti li ta-yooi zu (1:1--15:21).

GALA kpegai ma ga lo ti luđɔ, é ti make, eyesu ti ɔe ga Sinayi gizei ma leveba wolai maazuɔude, (15:22--18:27). GALA ge Izelayele gjeni ga ná-nubusei, naama minazegegi maavele ma, é keeni Izelayele ve Sinayi gizei ma, ta ná-tɔgiti é deeni ga tiye (19:1--24:18).

Eyesu Moize da kalagiti sɔlɔ, niiti ti losu GALA seizu padegai ma zefge vlei lo fai va, (25:1--31:18) Izelayele nuiti ti liini mɔnɔ GALA baađulaba ɔetezu ɔɔgɔ ve, ti zanugi ɔete ga nike yivoi gvelei, naa gja é vaani ga GALA ná-ziiđaawana wolai ti laalɔgoma (32:1--34:35).

Sevei gja wooi gjaabelazu ga GALA seizu padegai ma zefge vlei lo fai, ve GALA a da va, é gfula kelema ti ve ná (35:1--40:38).

GALA GE IZELAYELE NUITI KULA VAI EZIPE TE YOOI VA

(1:1--15:21)

*Izelayele nuiti dɔo vai dułai zu
Ezipete yooi zu*

¹ Izelayele ná-doun zunuiti kaa, ti yeni Zakɔbe volu, ti va Ezipete yooi zu, ese ta ná-pelęyefei: ² Luβen, Simiyɔn, Leevi ta Zuda, ³ Isakaal, Zabulɔn ta Benzamen, ⁴ Dan, Nefetali, Gade ta Aseel. ⁵ Zakɔbe mavofodaiti tiegɔi gjeni ga nu vuulɔfela (70). Zozefe gjeni niina Ezipete yooi zu.

⁶ Zozefe zaani, keegleaiti kpein balaa, ta ti-ma gegalamaiti kpein. ⁷ Izelayele nuiti ti buđuni, ti mɔin, ti gjaawɔlɔ, ti da gje nɔ ga zobobe nuiti. Zooi zulaaveni ga tiye.

⁸ Masa niine zeini Ezipete yooi unda, nii é la gjeni Zozefe gwee. ⁹ E gjeni ná-nubuseiti ma: «À wele, Izelayele nubuseiti ti mɔinda de va, ti-zɛɛbei wɔlɔ dɔnɔi va. ¹⁰ Ade li, de ɔɔgɔ le ga da ga kelegjele nuiti ta-vaa zu. De pele ɔesa ta-buđu vai luđɔ, mazɔlɔ ni kɔɔ a vaana, ti mina ɔo de wɔinzege nuiti ba, ti va de zakpe, ti va gfula zooi va naa volu.»

¹¹ Názu gá ti gweléma nuiti seini la Izelayele nuiti unda, ti da ti bɔɔ ga boti baagiti, ti gɛni feezu ti ya ga maabaai. Pele gána ti taa wolaiti toni da Falaɣɔn vɛ, niiti ti ga Pitɔme ta Lamesese, anii makesuɔeti. ¹² Kɛɛ toun ta la gɛna ti bɔɔzu, ti maa bɛna mɔin nɔ, ti gaa da wɔɔɔ, eyɛsu Ezipete nuiti ti ti wɔinzege. ¹³ Ezipete nuiti ti Izelayele nuiti gola zopele jɔuni, ti vɛɛ ti unga ga duɔla baabaagi. ¹⁴ Ti eteai baani ti ma ga boti baabaagiti ti gɛni kɛɛzu, pɔɔ gaaɔ faiti, biliki loɣa vaiti, ta kpalaga wotiiti kpein, nii nɔ da gɛ ma wotii kpein, ti ti pɛ daani ti unma ga maabaai.

¹⁵ Ezipete masagi bɔɛni Ebulu nuiti ta-maavie bo anzanuiti pɔ, gilagi laaseigi gɛni ga, Sifela, zɔi gɛ ga Pua, ¹⁶ é gɛ ti ma: «Siɛgi zu wo maaviegi wosu da Ebulu anzanuiti pɔ bɛ, ni zunu loun vɛ, à naa vaa. Ni anzanu loun vɛ, à naa yɛ ná, é yɛ vulua.»

¹⁷ Kɛɛ maavie bo anzanuiti ti gɛni luazu GALA ba, ti la gɛni kɛɛni, eɣevelei Ezipete masagi boni la, ti gɛni doun zunuiti zɛsu vulua. ¹⁸ Ezipete masagi maavie bo anzanuiti tolini, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo naa gɛɛzu, wo da doun zunuiti zɛ vulua?» ¹⁹ Maavie bo anzanuiti ti Falaɣɔn woogaaɔvoteni, ti gɛ ma: «Ebulu nuiti ti-anzaiti ti la ga Ezipete anzanuiti kɛvele, ti zuloge, ta doin zɔɔɔsu pɛ, maavie bo anzanui mu ge va zeeli ná.»

²⁰ GALA ge tuya looni maavie bo anzanuiti bɛ. Nuɔuseiti maamɔinni, ti-zɛbɛi wɔɔɔ. ²¹ Tei maavie bo anzanuiti ti luani GALA ba, GALA ge ti-mavofodai gaaɔɔɔ. ²² Názu gá Falaɣɔn niima levei veeni la ná-nuɔusei kpein zea ga: «Zunu lointi kpein ta zɔɔɔ, wa naati pili ya zie wolai Nile wu, kɛɛ anzanu lointi kpein wa naati zɛ vulua.»

2

Moize zɔɔɔ fai ta ná-doungo ziegi

¹ Leevi ná-pɛɛyegei wu zunui ta liini, é anzanui ta zege ná-bolodai zu, é sei ga anza. ² Naama anzanui kogi zɛgɛni, é doun zunu zɔɔɔ. E kaani ga doungoi vage, é seɣeni, é dɔɔɣu alu savago laawu. ³ Tei é la mɔ gɛni zooga é va dɔɔɣu, é temu bɔɔgi zɛgɛni, é managi zie ba. Naa vɔlu é doungoi zɛgɛni, é da su, é li, é sei seeligiti saama zie wolai Nile gɔbave. ⁴ Doungoi die anzanui liini, é lo gɔozama tago, nii a kɛ é kwɛɛ, nii é vaazu gɛɛzu la.

⁵ Falaɣɔn ná-doun anzanui yeini zie wolai Nile vɔ pelei ga é maagba, ta ná-botigɛ anzanuiti, ti gɛni zieziɛsu zie wolai Nile laave. E wɛleni, é temu bɔɔgi gá seeligiti saama, é ná-botigɛ anzanui leveni ga é li, é sege. ⁶ E daalaoni, é doungoi gá laani su. Zunu loungoi gɛni de, é da wɔɔɔ. Naa maawɔin soni, é gɛ ma: «Ebulu nuiti ti-loin ta gaa.»

⁷ Doungoi die anzanui gɛni Falaɣɔn ná-doun anzanui ma: «Nà zoo nɛi gè li, gè doun gulasu anzanui ta loli é vɛ, Ebulu anzanuiti saama, naa gá a kɛ é da niimii ve doungoi nii ya é vɛ?» ⁸ Falaɣɔn ná-doun anzanui googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Li!» Anzanu loungoi liini, é doungoi dee loli. ⁹ Falaɣɔn ná-doun anzanui gɛni ma: «Li bè ga doungoi nii, è da niimii ve zea, nà vaazu è zalazu.» Anzanui doungoi zɛgɛni, é kula su. ¹⁰ Siɛgi zu doungoi wɔɔɔni la, é liini la Falaɣɔn ná-doun anzanui vɔ. Naa seɣeni, é kɛ ga ná-doun zunu. E daasei pɛɛni ga Moize,* mazɔɔɔ é gɛni ma: «Gè kulave ziei gá.»

Moize vela vai, é li Madiyan

¹¹ Naama ziegi zu, Moize wɔɔɔbai ma, é liini ná-nuɔuseiti pɔ bɛ, é wɛleni, é naati ta-woti baagiti pɛɛɛ. E Ezipete nui ta gaaani, é da kɛɛɣeloin Ebulu nui ta loɣa. ¹² E wɛleni gɔba, é kaai ma ga nu nɔpɛ ge la gɛni ná, é Ezipete zunui zoni, é paa, é dɔɔɣu naɣaegi zu. ¹³ E gɛlani naa vɔluma zobui, pɛɛɛ, Ebulu zunu felegɔ gɛni ná, ti da kɔ. Zɔi é la gɛni veeni, é gɛni naa ma: «Lee vaa zu è gɛɛloin loɣazu?» ¹⁴ E googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Bɛ gá é è zeida ga kundigii ta tukpɔgaaleve nui gi unda? Da gɛsiɛzu ga è paa, eɣevelei è Ezipete nui vaani

* **2:10** Moize: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «kula.»

la?» Moize luani, é gɛ ɓɔɔɓ ma: «Gaamazu fai nii ɔwɛɛgɛ na.» ¹⁵ Falaɔɔn naa mɛnini, nii é gɛɛni, é gɛni pɔ ga é Moize vaa.

Kelɛ Moize velani Falaɔɔn va, é li poun, é zeɪ Madiyan yooi zu. Kɛai ma zɛyɛgɛi ta ɔɔɔɔɔɔ, ¹⁶ anzanu loun lɔfela ti vaani zɛ zaɔɔɔɔɔɔ. Ti gɛni ga Madiyan zalaɔa ɔɔɔɔ nui ná-doun anzanuiti. Ti toganiiti ta-ɓɔɔɔ wosubɛti daaveni, ti ti-gɛɛ ná-togani bulugiti kɔ. ¹⁷ Kelɛ togani make nuiti ti vaani, ti ti ɓɛ. Moize wuzɛgɛni, é ti maalobo, é ta-logani bulugiti kɔ. ¹⁸ Siɛgi zu ti ɔaleni ma la ti-gɛɛ Leyuwɛle vɔ ɓɛ, naa ti ɔaazaɔani, é gɛ ti ma: «Lee vaa zu wo vaai fala za?» ¹⁹ Ti gooɔaavoteni, ti gɛ ma: «Ezipete zunui ta ɔa é gi maalobogai, é gi ɔɔɔɔ togani make nuiti zea, é zɛi zaɔɔɔɔ vɔɔɔ gi vɛ, é togani bulugi ɔɔ.» ²⁰ E gɛni ná-doun anzanuiti ma: «Mini ɔa é ná? Lee vaa zu wo zunui naa yɛgai mu? A tolina, é daamianigi ta mi.»

²¹ Moize yeezeini bu ga é zeɪ zunui naa vɔ ɓɛ, naa ma ge ná-doun anzanui Seefɔla zɛgɛ, é fe ɓɛ ga anza. ²² E doun zunu zɔɔɔni. Moize daasei pɛɛni ga Gɛɛlesome (nii poluɛ ga «seikɔɔɔmai»), mazɔɔɔ é gɛni ma: «Nà ga seikɔɔɔma nui, gè zeini zou ɔɔli su.»

GALA ge Izelayele nuiti kpain gooi mɛni fai

²³ Suɔoozaai ma, Ezipete masagi zaani. Izelayele nuɓuseiti ti gɛni ɓalasu nɔ de duɔlai zu, ti gɛni kpeei loozu. Kpeei ti gɛni toozu duɔlai zu, naa zeelini GALA ma. ²⁴ GALA ge ti ɓala gooi mɛnini. GALA ge ɔɔɔɔni ná-minazɛgɛgi zu, é boni Aɓalaame vɛ, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔɔɔ va. ²⁵ GALA ge wɛɛni Izelayele nuɓuseiti ba, ti maawɔin so.

3

Moize loli fai GALA ɓɛ

¹ Moize gɛni nɛkoi Zeetelo ná-togani bulugi makesu, nii é gɛni ga zalaɔa ɔɔɔɔ nui Madiyan yooi zu. E liini ga togani bulugi teɔɔɔɔɔɔ vɔlu velei, eyɛsu é li GALA ná-gizeɪ ma, Gɔɔɔɔɔɔ. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔni ɓɛ kelɛma abuzogi zaama, kpɔvɔ goi zaamaɔɔ. Moize wɛɛni, pɛɛɛ, abui soni kpɔvɔ goi va ná kpein, kelɛ kpɔvɔ goi la gɛni ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ. ³ Moize gɛni ma: «Nà latisu, gè li, gè niima laavɔɔ vaa wolai ɔa, lee vaa zu kpɔvɔ goi la ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ.» ⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI kaani ga toɔa na lati ga é ná ɔa. GALA ge yɛni kpɔvɔ goi zaamaɔɔ, é toli, é gɛ ma: «Moize! Moize!» E gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà ɔa!» ⁵ GALA ge gɛni ma: «Mina maabɔɔa vɛ va, ɔa-zavalagiti kula ɔɔɔɔa, mazɔɔɔ adavɛ vɛ è loni ná, zou vɛ gè maɔɔɔ vɛai ba.» ⁶ E gɛni ma vɔlu: «Nà ɔa gè ga è-gɛɛ ná-GALAGI, ta è-mɛmɛwolani Aɓalaame, Izaake, ta Zakɔɔɔ ta-GALAGI.» Moize ɔaazuɔɔɔ lɔɔɔɔni, mazɔɔɔ é gɛni luazu ga é mina wɛɛ GALA ba.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè nà-nuɓuseiti ta-ɓɔɔɔ ɔa Ezipete yooi zu, gè ta-ɓɛɛ wooi mɛniga, ti toozu ta-wɛɛma nuiti zea, gè ta-ɓɔɔɔ ɔwɛɛ. ⁸ Gè vaa ga gè ti unɔɔɔ, gè ti ɔɔɔɔ Ezipete nuiti zea, gè ɔ ga tiye zou vagoi zu, suwɔɔɔɔɔɔ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔvɔai ná, zooi nii Kanaan nuiti ti zeini su, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁹ Niizu Izelayele nuɓuseiti ta-ɓɛɛ wooiti ti zeelia mà, gè nimizai ɔa, nii Ezipete nuiti ti seizu ti ma. ¹⁰ Naa ɔa é ba, nà è levesu Falaɔɔn vɔ ɓɛ, è nà-nuɓusei Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.»

¹¹ Moize gɛni GALA ma: «ɓɛ ɔa é ga ze, gè liizu Falaɔɔn vɔ ɓɛ, ga gè Izelayele nuɓuseiti kula Ezipete yooi va?» ¹² GALA ge gɛni ma: «Nà gɛ è va, wɛɛ nii é gɛɛzu ga poogi ga nà ɔa gè è levesu: Siɛgi zu ɔa nuɓuseiti kulana la Ezipete yooi va, wa nɔkɔ bù gizeɪ nii ma.»

¹³ Moize gɛni GALA ma: «Nà liizu Izelayele nuɓuseiti pɔ ɓɛ, gè gɛ ti ma: «Wo-mɛmɛwolani ta-GALAGI tɛvɛgɛ wo vɔ ɓɛ.» Kelɛ ni ta ɔaazaɔana ga «daasei ka lee?» Nà ti wooɔaavote ɔale?»

¹⁴ GALA ge gɛni Moize ma: «Nà ga naa, nii é ná.» E gɛni ma mɔnɔ: «Pele ɔa ɔa Izelayele nuiti gooɔaavote da: «Zai é lolisu ga: Nà ná, naa ɔa é tɛvɛgai wo vɔ ɓɛ.» ¹⁵ GALA ge gɛni

Moize ma mənə: «Da bəe ɟani Izelayele nuiti pə: «Gooɟo GALAGI, é ga wo-memewolani Abalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI ɟa é tēvegai wo və be.» Dàaseigi ɟana eyesu ɟo, pele ɟana gè pə ga ti da woɟula mà la, yeeɟɟalaiti pɛ su. ¹⁶ Li, è Izelayele ɟewolaiti gaale ba, è ɟe ti ma: «Gooɟo GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI ɟulave bè kelema, nii é ga Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake, ta Zakəbe. E ɟe ma: Gè wɛɛa wo ma, gè naa ɟaa gaamazu, nii ti daazu wo ma Ezipete yooi zu. ¹⁷ Gè devea ga nà vaazu lɛɛzu ga woye, gè wo ɟula Ezipete yooi va, vɛ wo ná kpəɔi zu, gè li ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta ɢete nuiti, ta Aməɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta ɢeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, vɛ nənəi ta kəin guləi vooɔaai ná.» ¹⁸ Ta woilo è-woo ma. Da-o, Izelayele ɟewolaiti-yo, wa li Ezipete masagi və be, wo ɟe ma: «Gooɟo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI vaave gi və. Va bu niizu, gi folo savagə zɛ wo tevebai zu, ga gi li, gi zalaɟaiti kula Gooɟo GALAGI vɛ, é ga gá-GALAGI.» ¹⁹ Gè kwɛɛni ga Ezipete masagi la vaazu yeebesu wo va, wo va li, ni naa la ɟɛni ga zeemaɓai. ²⁰ Nà yeemaalesu, gè Ezipete yooi loɟa ga maabele vai ma ziiti kpein, gè vaazu kɛɛzu ti zaama. Naa vɔluma, toɟa vaazu yeebesu wo va, wo li. ²¹ Nà fai ta ɟe, nii a ke niima nuɓuseiti ti ɟaazu unfe sɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu. Siegi zu wo vaazu liizu la, wo la lia ga yeɔnaka ɲegɛɛin. ²² Izelayele anzanui ɟilagilagi ɟa wali anɲakaiti, ta zanu anɲakaiti, ta seɟeiti fali seɲoɟoi ma, ta naama anzanui ma, nii é ná-peleɪ wu, wo wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti maɟili la. Wa ti ɟula Ezipete nuiti zea, wo ti maavo.»

4

GALA ge ná-zɛbeɪ ɟula vai kelema

Moize vɛ

¹ Moize gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Ti la vaazu laazu dà, ti la woiloga gəoi ma. Kele ta vaazu ɟɛɛzu mà: «Gooɟo GALAGI la ɟulani è vɛ kelema.» » ² Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Lee ɟa é zoni è ya?» E gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Tukpəi vɛ.» ³ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Pili ya zooi ma.» E pilini ya zooi ma, naa latini, é ɟe ga kaalii. Moize vɛlani ba. ⁴ Gooɟo GALAGI ɟeni Moize ma: «Yeemaale, è so wəɔngi va.» E yeemaaleni, é so, naa latini, é ɟe vɔlu ga tukpəi zea. ⁵ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Da naa ɟe, naa ɟa a ke, ti la da ga Gooɟo GALAGI, ti-memewolani ta-GALAGI ɟulave kelema è vɛ, nii é ga Abalaame, Izaake, ta Zakəbe ta-GALAGI.»

⁶ Gooɟo GALAGI ɟeni ma mənə: «Yeevɛɛ è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni ɟakai zu. Naa vɔlu é seɟeni ná, pɛɛ, geei ɟulani zeei maave pɛ, koleai eɟe kobe kolegi. ⁷ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Yeei vɛɛ vɔlu è-ɟakai zu.» E yeei vɛɛni vɔlu kakai zu. Naa vɔlu é yeei zɛɟeni ɟakai zu, é latini, é ɟe vɔlu ga kəɔgi ɟevelei. ⁸ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Ni ti la laani è la, ti la ɟisəɔɔni poogi ma məungi ma, ta la poogi velesiei la. ⁹ Ni balaa ti la laani poo felegəi naati da, ti la woiloni è-wooi ma, da zɛ wɔlai Nile ma ɟei ta zeɟe, è pu ya zooi ma. Ziei è vaazu seɟezu zɛ wɔlai Nile ɟa, naa ɟa lati, é ɟe ga ɲamai zooi ma.»

¹⁰ Moize ɟeni Gooɟo GALAGI ma: «Ee, Məliɟii, gè la ga zunui nii daaɟəɔɔi, naa ma ge la təzeini bà wogi, baa veleina, anɛɛ voloi naa è təzeida la ga bəea pə, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, mazəɔɔ dāave ta nɛgi ti ɟilivɛ.» ¹¹ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Be ɟa é nu vului laave bɛɛa? Be ɟa a da nui ɟe ga boboi, baa goizuɔɔɔ nu, baa é ke ga wozagaa nu, baa gaazuɟole nu? Nà nə laade baa, nɛi gè ga Gooɟo GALAGI? ¹² Liina deɟemu ɟani, nà bəɟoi ɟa gè ɟɛɛzu è va, da ɟena bəea, nii è vaazu bosu, nà è ɟala ga naa.» ¹³ Moize ɟeni ma: «Ee, Məliɟii, nu ɟili teve, nii è pə è teve.»

¹⁴ Gooɟo GALAGI yiiɟaawanani Moize ma, é ɟe ma: «È-liɛ Aalən, Leevi nui, ɟa ná. Gè kwɛɛ ga daaɟəɔɔvɛ. Wɛɛ tə bəɟoɟo va, é vaazu è laaɟomisu. Siegi zu é è ɟaazu la, gola ɟoozu ɟa nɛɛ, ga ziimave pɛ. ¹⁵ Da bəe pə, è woiti pu da. Nəun nà, nà ɟe wo va, wa ɟena bəea, nà wo ɟala ga naa, nii wa ke. ¹⁶ Toɟa bəe è vɛ nuɓuseiti pə, é ɟe ga è-laave, dəun da ɟe GALA tosvɛ təun be. ¹⁷ Tukpəi nii zɛɟe ya, nii è vaazu poogiti kɛɛzu la.»

*Moize gale fai ma
Ezipete yooi zu*

¹⁸ Moize galeni ma, é li nekoi Zeetelo vɔ bɛ, é gɛni naa ma: «Nà pɔ gè li kèeleaiti pɔ bɛ, niiti ti Ezipete yooi zu, gè pɛtɛ ni ta dɛ vulua.» Zeetelo gɛni ma: «Li ziileigi zu.»

¹⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma Madiyan yooi zu: «Gale ma, è li Ezipete yooi zu, mazɔlɔ niiti kpein ti gɛa pɔ ti è vaa, naati ti zaa.» ²⁰ Moize anzai ta ná-doun zunuiti segeni, é ti ze soovale sinei gɔma, ti pele zo, ti da li Ezipete yooi zu. Moize GALA ná-tukpɔi zegeni ya.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Da galena ma Ezipete yooi zu, keni è maabɛle vaiti kpein kɛ Falaɔɔn gaaazu, nii gè ma zobogi veai è ya. Nɔun nà, nà vaazu kigi baazu, é la vaazu yeebesu nubuseiti ba, ti va li. ²² Da gɛɛzu Falaɔɔn ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi gaa: Izelayele gɛ ga dɔun zunu mɔungi. ²³ Gè bo è ma: Be dɔun zunui va, é li, é boti gɛ bè. Ni è la gɛ kɛeni, è va be ba, é va li, nà è-loun zunu mɔungi undaavili.» »

²⁴ Siegi zu Moize gɛni siei ma la, é gɔlani adave ta, ve é niini ná, Gɔɔɔɔ GALAGI daaɔomini, é gɛni pɔ ga é paa. ²⁵ Seefɔla dodo gɔtui zegeni, é ná-doun zunui ná-zunu anii ma gɔlɔ yɔkpɔgi levega, é fɔɔɔɔ Moize kɔligi va, é gɛ ma: «Da bè ga zinigi gè sɔlɔɔgai ga namai.» ²⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI zeni ná. Názu gɛ anzanui gɛni ma la: «Zinigi sɔlɔɔgai ga namai,» tatipɛɛvolui maavele ma.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni Aalɔn ma: «Li tevebai zu, è Moize laaɔomi.» Aalɔn liini, é Moize laaɔomini GALA ná-gizei ma, é nɛnɛ. ²⁸ Moize wooi kpein dɛeni ga Aalɔn, nii Gɔɔɔɔ GALAGI teveni pɔ, ta poogiti kpein é deveni ga é kɛ. ²⁹ Moize ta Aalɔn ti liini, ti Izelayele gɛwolaiti kpein gaale ba. ³⁰ Aalɔn voluvaawoni ga naama vaiti kpein, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti woni Moize ma. E poogiti kɛeni nubuseiti gaazu. ³¹ Nubuseiti ti laani da. Ti kwɛɛgai ma ga Gɔɔɔɔ GALAGI vaave Izelayele nuiti pɔ, ga é wɛɛ ti ma, é ta-maanɔɔi gɛ, ti bɔɔmaayeini, ti nɔkɔ bu.

5

*Moize ta Aalɔn ti lii laa mɔungi
Falaɔɔn vɔ bɛ*

¹ Naama vaiti tevegai ma, Moize ta Aalɔn ti liini Falaɔɔn vɔ bɛ, ti gɛ ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gaa: «Be ná-nubuseiti ba, ti li, ti fetii gɔla tevebai zu daaseigi lebi vaa ma.» » ² Falaɔɔn ti woogaavoteni, é gɛ ti ma: «Be gɛ é ga Gɔɔɔɔ GALAGI, ga gè gɔlo bɛ, gè be Izelayele nuiti ba, ti li? Gè la Gɔɔɔɔ GALAGI gɛwɛɛ, gè la yeebega Izelayele nuiti ba pɛ, ti va li.» ³ Ti gɛni ma: «Eɔulu nuiti ta-GALAGI gɔlavɛ keɛma gi vɛ. Va bu gi folo savagɔ zie wo tevebai zu, gi li, gi zalaɔaiti kula gá-GALAGI, Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ, naa gɛ a kɛ, é mina va seebɛ wola vɛɛzu gi va, baa a va kɔɔ vɛɛ gi va.» ⁴ Ezipete masagi gɛni ti ma: «Moize ta Aalɔn, leeni vaa zu wo nubuseiti segezu ta-wotiiti ma? A gale ma, wo wa-wotiiti kɛ.» ⁵ Falaɔɔn gɛni ma: «Niizu, niima nubuseiti ti mɔinda zoi zu, wa ta-wotiiti sugologolosu!»

*Falaɔɔn ta bɔ fai
Izelayele nuiti ta-wotii va*

⁶ Naama voloi nɔ, Falaɔɔn niima levei veeni nubuseiti ta-wɛɛma nuiti zea, ta ta-wotiige gundigɔiti, é gɛ ti ma: ⁷ «À mina mɔ tufa ve nubuseiti zea, egevelei é gɛa gɛɛzu la mɔungi zu, ga ti va bilikii loɔa, ti da li niina, tiya bɔɔi ti da tufai yɛvɛ. ⁸ Anɛɛ naa vɛ, bilikii liegɔi ti gɛa doɔazu mɔungi zu, wa naa nɔ la ti gɛkala. A mina ta gɔla naa la ga tago balaa, mazɔlɔ ta ga dɔvɛ nuiti, naa gɛ é kɛɛzu, ti kpeei loozu, ti da gɛ: «Be gi va, gi li, gi zalaɔaiti kula gá-GALAGI vɛ.» ⁹ A nui niiti kasɔgili ga botii, ti-un ka ye naa ma, ti mina woilo zɛɛ bɔɛzugulaiti ma.»

¹⁰ Nubuseiti ta-wɛɛma nuiti, ta ta-wotiige gundigɔiti ti liini, ti gɛ nubuseiti ma: «Falaɔɔn wooi gaa: «Gè la mɔ tufa veezu wo ya. ¹¹ Wa bɔɔi, à li, wo tufai gɛaizie bɔɔ vɛ, vɛ nɔpɛ wa

ka ná. Anεε naa ve, tanεpe ge la gfulazu wa-wotii la.» ¹² Nuβuseiti ti vazani Ezipete yooi zu ná pe, ti da tufa unkpulugiti zεve tufai votogi zu. ¹³ Ta-welema nuiti ti gfeni bεizu ti la, ti da gfe: «À wa-volo gila kuɣui be, eɣe nε siegi zu tufai gfeni la wo ya.» ¹⁴ Ti gfeni Izelayele nuiti ta-wotigfe gundigfiiti doɣazu, niiti Falagɔn ná-gwelema nuiti ti ti zeini ti unda. Ti gfeni gεezu ti ma: «Lee vaa zu wo la beni ga wogi ta za bilikii lieɣai loɣa, daai wo gakala, eɣevelei é laani la wo gakala mɔungi zu?»

¹⁵ Izelayele nuiti ta-wotigfe gundigfiiti ti liini, ti baazaɣa Falagɔn ma, ti gfe ma: «Lee vaa zu è gi zosu gani, gɛi gi ga da-wotigfe nuiti? ¹⁶ Ti la mε tufa veezu gi ya, gɛi gi ga da-wotigfe nuiti, ti da gfe gi ma: «A bilikiiti doɣa!» Gɛi gi ga da-wotigfe nuiti, ta gi loɣazu, tama da-nuβuseiti ka ti faaɣaazagi gɛai.» ¹⁷ Falagɔn ti woɣaavoteni, é gfe ma: «Wa ga dεεve nuiti, dεεve nu wolaiti! Naa gɣa é kεezu, wo gεezu ma: «Be gi va, gi li, gi zalagaiti kula Gɔɔɣɔ GALAGI ve.» ¹⁸ Niizu, à li, wa-woti gεezuve, nu la mε tufa veezu wo ya neɣelein, keɛe wa bilikii lieɣai nε ve, nii wo gfeni feezu.»

¹⁹ Izelayele nuiti ta-wotigfe gundigfiiti ti kaani ga ta ti maanɔɣozu nε seεe, ti da gfe ma: «Wo la tanεpe kulazu bilikii lieɣai la, nii é veezu folo-o-folo.» ²⁰ Ti gfulazuve Falagɔn vε be, ti zeelini Moize ta Aalɔn vε be, naati ti gfeni ti maaβunsu. ²¹ Ti gfeni ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI gɣa wo gɣazu, toɣa wo lukpɔɣaaleve! Wo gi maayogi zeɣea Falagɔn ta ná-botigfe nuiti be. Wo boɣa zεkpɔi laa ti-yeezaamaεe, ga ti gi vaa la.»

²² Moize gɣaleni ma Gɔɔɣɔ GALAGI vε be, é gfe ma: «Màliɣii, lee vaa zu é faa nɔi gɣea ga niima nuβuseiti? Lee vaa zu è tεvegai? ²³ Kaipa gè liini Falagɔn vε be, gè bεe pε è-laaseigi zu, toɣa faa nɔi gεezu nε ga niima nuβuseiti, da ma, è la da-nuβuseiti unmεɔni pe, è va ti gfula zea.»

6

GALA ge Izelayele nuiti unmεɔ fai laazeeli vai

¹ Gɔɔɣɔ GALAGI gfeni Moize ma: «Da vaazu petesu niizu, nii gè vaazu kεezu ga Falagɔn. Nà-zeeɣaaba wolai maavele gɣa é vaazu besu la Izelayele nuiti ba, ti li, toɣa ti bεezu, é ti gfula ná-zooi va.»

² GALA ge bεeni mεnε Moize vε, é gfe ma: «Nɔn nà, nà ga Gɔɔɣɔ GALAGI. ³ Gè gfulani keɛema Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakεbe, ga GALA Zεbei-Pε-Maliɣii, keɛe gè la gfeni bεɣɔ lεeni ga tiye ga dāaseigi gɣa ga Gɔɔɣɔ GALAGI. ⁴ Gè minazegeni ti ve, ga nà Kanaan yooi veezu ti ve, zooi naa, nii ti su ga seikɔɣoma nuiti. ⁵ Nɔn nà, gè Izelayele nuiti kpala gooi menige, niiti ti ga Ezipete nuiti ta-luɔiti. Gè gɣizege nà-minazegɣe zu. ⁶ Naa gɣa é ba, gfe Izelayele nuiti ma: «Nà ga Gɔɔɣɔ GALAGI, nà wo viesu, gè wo gfula boti baagi laawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. Nà wo unmεɔsu, wo gfula duɔlai zu, nii wo su ti ya. Nà wo unmεɔsu ga nà-zeeɣaabaai, naa gɣa gfe ga tukpɔɣaaleve wolai ti laalɔɣoma. ⁷ Nà wo zeɣezu, wo gfe ga nà-nuβuseiti, nà gfe ga wa-GALAGI. Wa sugwεε ga nà gɣa gè ga Gɔɔɣɔ GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo unmεɔsu, é wo gfula boti baagiti daawu, niiti Ezipete nuiti ti daazu wo unma. ⁸ Nà lεezu ga woye zooi naa zu, nii gè ma gɣonai woni ga nà fe Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakεbe. Nɔn nà, nà feezu wo ya, é gfe ga wεnε. Nà Gɔɔɣɔ GALAGI ve.»

⁹ Moize naama woiti boni Izelayele nuiti ma, keɛe naati ti la gfeni woiloni goo ma, mazεlε ti gfeni iɣoteve wolai zu, duɔla baaaba golai maavele ma, nii ti gfeni su.

¹⁰ Gɔɔɣɔ GALAGI bεeni Moize vε, é gfe ma: ¹¹ «Li, è bεe Falagɔn vε, Ezipete masagi, é be Izelayele nuiti ba, ti li, ti gfula ná-zooi va.» ¹² Moize Gɔɔɣɔ GALAGI woɣaavoteni, é gfe ma: «Izelayele nuiti ti la woiloni gɔoi ma. Falagɔn gɣa zoo gale woilosu gɔo ma, nèi kpεela baai?»

¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI bεeni Moize ta Aalɔn vε, é deveiti fe ti ya, é vile Izelayele nuiti ba ta Ezipete masagi Falagɔn, Izelayele nuiti kula vai zu Ezipete yooi va.

Moize ta Aalón ti-memewolaiti

¹⁴ Izelayele nuiti ta-veléyeyeféiti ma gúndiqíiti ti gfeni ga: Izelayele ná-doun zunu mǎungi é zǎbǎni, daa ga Luβen. Naa ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Geenǎke, Palu, Géselon, ta Kaalemi. Luβen nǎnǎ ma veléyeyeféiti kana.

¹⁵ Simiyǎn ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Yemuwéle, Yamin, Wǎgfade, Yakin, Sǎgfaal, ta Sayile, Kanaan anzanui ná-doun zunui. Simiyǎn ná-peleyeyeféiti kana.

¹⁶ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ti-mavofodaiti ti la: Geeleson, Keqate, ta Melali. Leevi zii ma gfonagiti ti gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

¹⁷ Geeleson ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Líβeni ta Simeyi, ta ta-veléyeyeféiti. ¹⁸ Keqate ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Amelame, Yiseqfaal, Geebelǎn, ta Uziyele. Keqate zii ma gfonagiti ti gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu savagǎ (133). ¹⁹ Melali ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Maali ta Musi. Naati ka ti ga Leevi ná-peleyeyeféiti, egevelei ti-mavofodaiti ti la.

²⁰ Amelame nazai Yǎkeeβede zeini ga anza, naa doun zunuiti sǎbǎni βe: Aalón ta Moize. Amelame zii ma voloi kpein ge gfeni ga kona ungila puusavagǎ maazu lǎfela (137).

²¹ Yiseqfaal ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Kǎlee, Neefegge, ta Zikeli. ²² Uziyele ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Mikayele, Elesafan, ta Siteli.

²³ Aalón Naason baazeelai Eliseeβa zeini ga anza, nii é ga Aminadaβe ná-doun anzanui, naa doun zunuiti sǎbǎni βe: Nadaβe, Aβiyu, Eleazaal, ta Itamaal.

²⁴ Kǎlee ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Asiil, Elekana, ta Aβiazafe. Kǎlee ná-doun zunuiti ta-veléyeyeféiti kana.

²⁵ Aalón ná-doun zunui Eleazaal, Putiyele ná-doun anzanui zeini ga anza, naa doun zunu zǎbǎni βe, é daasei pǎeni ga Finease. Naati ka ti ga Leevi lointi ta-veléyeyeféiti ma gúndiqíiti, egevelei ta-veléyeyeféiti ti la.

²⁶ Aalón ta Moize naati ka Gǎogǎ GALAGI gfeni ti ma: «À li, wo Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va, wo ti zeí kpasu ga pagǎ.» ²⁷ Moize ta Aalón gfa ti liini, ti bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, ga ti Izelayele nuiti kula Ezipete yooi va.

Gǎogǎ GALAGI ná-minazefegi niine vai Moize ve

²⁸ Siegi zu Gǎogǎ GALAGI bǎeni la Moize vǎ, Ezipete yooi zu, ²⁹ é gfeni ma: «Nǎ ga Gǎogǎ GALAGI. Li, è bǎe Ezipete masagi Falagǎn vǎ, naama vaiti kpein bo ma, nii gè bosu è ma.»

³⁰ Kǎle Moize Gǎogǎ GALAGI woogfaavoteni, é gfe ma: «Nǎn nǎ gfa kpǎela baai, Falagǎn gfa woilo gale gǎo ma?»

7

¹ Gǎogǎ GALAGI gfeni Moize ma: «Wéle, nǎ è losu GALA tosuve Falagǎn ve, è-liε Aalón gfe ga è laavaawo nui. ² Dǎun, da naati kpein bo, nii gè vaazu è levezu ma. E-liε Aalón gfa lati, é ti wo volu Falagǎn ma, ga é βe Izelayele nuiti ba, ti gfula ná-zooi va. ³ Nǎ ma, nǎn, nǎ Falagǎn gígi baazu, nǎ nǎ-poogiti ta nǎ-laavǎǎ vaiti ke, ná zeizu gfe mǎinmǎin Ezipete yooi zu. ⁴ Kǎle Falagǎn la vaazu woilosu wo-wooi ma. Názuve, nǎ yeeveezu Ezipete yooi ma, gè nǎ-nu βulugiti kula Ezipete yooi va, nǎ-nuβuseiti ti ga Izelayele nuiti, ga tukpǎgfaaleve wolai maavele. ⁵ Ezipete nuiti ta vaazu kwεesu naazu ga, nǎ ga Gǎogǎ GALAGI, siegi zu gè vaazu yeemaalesu da Ezipete yooi maazu, gè Izelayele nuiti kula ti zaama.»

⁶ Moize ta Aalón ti naa gfeni, egevelei nǎ kpein Gǎogǎ GALAGI devei veeni la ti ya. ⁷ Moize ná-konagi gfeni niina ga puulǎsava (80), Aalón ná-konagi gfe ga puulǎsava maazu savagǎ (83), siegi zu ti liini la, ti bǎe Falagǎn vǎ.

Aalón ná-tukpǎi lati fai, é gfe ga kaalii

⁸ Gǎogǎ GALAGI gfeni Moize ta Aalón ma: ⁹ «Ni Falagǎn a bǎena wo vǎ, é gfe wo ma: «A laavǎǎ vǎa gila ke,» da gfe Aalón ma: «Da-lukpǎi zefge, è pili Falagǎn gakala zooi ma.» Toqfa gfe ga kaalii.» ¹⁰ Moize ta Aalón ti liini Falagǎn vǎ βe, ti naa gfeni, nii Gǎogǎ GALAGI valini la ti

ma. Aalɔn ná-tukpɔi vilini zooi ma Falaɔɔn ɔakala ta ná-botigɛ nu wolaiti, naa latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹¹ Kɛɛ Falaɔɔn molikulagiti tolini, ta zoɔɔiti. Tiya balaa, ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. ¹² Ti kpein ti ta-lukpɔiti pilini zooi ma, naati ti latini, ti ɔɛ ga kaaliiti. Kɛɛ Aalɔn ná-tukpɔi ta-lukpɔiti kpɔleni. ¹³ Falaɔɔn ɔigi baani, é la ɔɛni woiloni Moizeni ta Aalɔn wooi ma pɛ, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la.

Maanɔɔɔ mɔungi:

Ziei lati fai, é ɔɛ ga namai

¹⁴ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Falaɔɔn ɔigi baa, é la kɛɛzu, é va be nuɔuseiti ba, ti va li. ¹⁵ Li Falaɔɔn vɔ be sobui nɔ, toɔa ɔulazu, é da li zie wolai Nile laave. Tukpɔi zo ya, nii é latini, é ɔɛ ga kaalii. ¹⁶ Da ɔɛɛzu Falaɔɔn ma: «ɔɔɔɔ GALAGI, Ebulu nuiti ta-ɔɔɔɔ, tɛvege è vɔ be ga gè bo è ma ga è be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi tevebai zu. Kɛɛ dɔun, zaɔɔaza é la de kɛɛni. ¹⁷ ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: «Da vaazu kwɛɛsu nii maavele ma, ga toɔa ga ɔɔɔɔ GALAGI. Nà vaazu zie wolai Nile loɔazu ga tukpɔi é zoni zèa, toɔa vaazu latisu, é ɔɛ ga namai. ¹⁸ Kaleiti kpein ti zie wolai Nile wu, ta za, zie wolai Nile makugi ɔa ɔula, Ezipete nuiti ta ɔaaɔa wafuun ga ti zie wolai Nile ta bɔle.» » ¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «ɔɛ Aalɔn ma: «Da-lukpɔi zeɔe, é yeemaale Ezipete nuiti ta-dɛiti ma: ta-dɛ wolaiti, ta-ma bekegiti, ta-boigiti, ta ta-dɛ yeɔe goiti. Ta ɔɛ ga namai, namai ɔa ɔɛ Ezipete yooi kpein su, gulu anijakaiti su ta kɔtu anijakaiti.» »

²⁰ Moize ta Aalɔn ti naa ɔɛni, nii ɔɔɔɔ GALAGI valini la ti ma. E tukpɔi wuzɛɔeni, é zie wolai Nile loɔa Falaɔɔn ɔaazu, ta ná-botigɛ nu wolaiti gaazu, Nile dɛi kpein ge latini ga namai. ²¹ Kaleiti ti zaani zie wolai Nile wu. Zie wolai Nile makugi ɔulani, Ezipete nuiti ti la mɔ ɔɛni zoosu ti va zie wolai Nile bɔle. Namai ɔɛni Ezipete yooi kpein su. ²² Kɛɛ Ezipete molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Falaɔɔn ɔigi baani, é la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔɛvelei nɔ ɔɔɔɔ GALAGI boni la. ²³ Falaɔɔn ɔaleni ma, é li ná-masa pelei wu, é la vɔɔ ɔisɔɔni niima vai ma negelein.

²⁴ Ezipete nuiti kpein ti zeɔeiti bɔni zie wolai Nile maɔɔoolii zu, ga ti kpɔɔɔde zɔɔɔ, mazɔɔ ti la ɔɛni zoosu ti va zie wolai Nile ta bɔle. ²⁵ ɔɔɔɔ GALAGI zie wolai Nile ɔologologai ma, é kɛɛni su ga folo lofela.

Maanɔɔɔi velesiei:

Zɔɔɔgiti ti zooi maabɔɔle fai

²⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Li Falaɔɔn vɔ be, è ɔɛ ma: «ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nuɔuseiti ba, ti li, naa ɔa a kɛ ti dɛbi. ²⁷ Ni è la ɔɛ kɛɛni, è va be ti va, ti va li, nà vaazu da-yooi kpein sugologolosu ga zɔɔɔgiti. ²⁸ Zie wolai Nile wuulaa ɔa ve ga zɔɔɔgiti, ta ɔula bu, ti le da-masa pelei wu, ti lɔ è laa velei wu, ta da-vetei zu, ti le da-wotigɛ nuiti ta-veleiti bu, ta da-nuɔuseiti pɔ beti, ta vu da-bulu mɔ zeɔeiti su, ta da-bulu vukɔ ɔaayɔ anijakaiti su. ²⁹ Zɔɔɔgiti ta le wo ma, wa da-nuɔuseiti, ta da-wotigɛ nuiti kpein.» »

8

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «ɔɛ Aalɔn ma: «Yeemaale ga da-lukpɔi zie wolaiti ma, ta ma bekegiti, ta kpɔigiti, zɔɔɔgiti ti le Ezipete yooi ɔa.» » ² Aalɔn yeemaaleni Ezipete dɛiti ma. Zɔɔɔgiti ti leeni, ti Ezipete yooi maabɔɔle. ³ Kɛɛ molikulagiti ti naa ɔɛɔalai ɔɛni ga ta-zoɔɔlaiti maavele. Ti zɔɔɔgiti puuni balaagi Ezipete yooi ɔa.

⁴ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é ɔɛ ti ma: «À ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛ, naa ɔa a kɛ é zɔɔɔgiti maɔɔooza gi va ga ná-nuɔuseiti. Nà besu wa-nuɔuseiti ba, ti li, ti zalaɔaiti kula ɔɔɔɔ GALAGI vɛ.» ⁵ Moize ɔɛni Falaɔɔn ma: «Masagi, va bu da bɔɔɔi è kui le ga ze, yeei gè vaazu ɔɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛzu la è vɛ, wa da-wotigɛ nuiti, ta da-nuɔuseiti, nii a kɛ é zɔɔɔgiti maɔɔooza è va, ta da-veleiti? Taɔila kpalaa ge la yeɔa ná, kɛni zie wolai Nile nɔ wu.» ⁶ Falaɔɔn ɔooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Lina nɔ.» Moize ɔɛni ma: «Toɔa ɔɛ ɔana, eɔɛvelei é

faliai la, naa ɔa a ke, e kwεε ga gala kili ge la ɔulani ga Ɔooɔɔ GALAGI, gá-ƆALAGI. ⁷ Zɔɔɔgiti ta maafooza e va, ta da-veleiti, ta da-wotigε nuiti, ta da-nubuseiti, taɔila kpalaa ge la yega ná, keni zie wolai Nile nɔ wu.»

⁸ Moize ta Aalɔn ti zegeni Falaɔɔn vɔ be, Moize wooɔulani Ɔooɔɔ GALAGI ma, zɔɔɔgiti ta-vaa zu, niiti e ti leveni Falaɔɔn laalɔɔma. ⁹ Ɔooɔɔ GALAGI naa ɔεeni, nii Moize falini ma. Zɔɔɔgiti ti zaani peleiti bu, ta koizuveti, ta dɔbɔiti su. ¹⁰ Ti ti ɔaalεeni ba kpifɔkpifɔ, makugi ɔeni ɔulazu zooi zu ná pe. ¹¹ Kele Falaɔɔn kaai ma ga faiti ti zolooga, e ɔooɔ ɔikpaani, e la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔvelei Ɔooɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi zavasiei:

Sosoligiti

¹² Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Ɔε Aalɔn ma: «Da-lukpɔi maale, e zooi ma vufiligi loɔa. Toɔa latisu ga sosoligiti Ezipete yooi zu ná kpein.» » ¹³ Zekana ti keeni la. Aalɔn yeemaaleni ga ná-tukpɔi, e zooi ma vufiligi loɔa la. E ɔeni ga sosoligiti, e vu nuiti ma, ta suaiti. Zooi ma vufiligi kpein ge ɔeni ga sosoligiti, Ezipete yooi kpein su. ¹⁴ Molikulagiti ti ta-zoɔolaiti kpein keeni, ga ti va sosoligiti kula, kele ti la ɔeni zooni. Sosoligiti ti vuuni nuiti ma ta suaiti. ¹⁵ Názu ɔa molikulagiti ti ɔeni la Falaɔɔn ma: «GALA ɔooɔi yee vɔgi ve!» Kele Falaɔɔn ɔigi baani, e la woiloni Moizeni ta Aalɔn woo ma, eɔvelei Ɔooɔɔ GALAGI bogai la.

Maanɔɔɔi naanisiεi:

Ɔegiti puu vai

¹⁶ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Wuzεge ga sobuzobui, e li, e lo Falaɔɔn ɔakala, siegi zu e ɔulazu la ga e li ziauve, da ɔε ma: «Ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Be ná-nubuseiti ba, ti li, naa ɔa a ke ti dεbi. ¹⁷ Ni e la beni ná-nubuseiti ba, ti va li, ná vaazu e laalɔɔma ga ɔegiti ti laabadiiai, wa da-wotigε nuiti, ta da-nubuseiti, naa veε da-veleiti ba. Ezipete nuiti ta-veleiti buulaa ɔa ve ga ɔegiti, ta zooi balaa laa ɔa ve. ¹⁸ Kele naama volo ná, ná zeeɔaaɔwεεzu ɔε Ɔosen yooi va, ve ná-nubuseiti ti zeini ná, ɔegiti ti la ɔεa miná ɔεgelein, naa ɔa a ke e kwεε ga ná ga Ɔooɔɔ GALAGI, ná naama yooi zu. ¹⁹ Ná zeeɔaaɔwεεzu ɔεεzu ná-nubuseiti ta da-nubuseiti ba. Laavɔ vai ma vooɔi naa ɔa ɔula kelema lina.» » ²⁰ Ɔooɔɔ GALAGI keeni ɔana. Ɔegiti ti laabadiiai, naati ma bulugi vaani Falaɔɔn ná-masa pelei wu, ta ná-botigε nuiti ta-veleiti bu, ta Ezipete yooi kpein su. Zooi ɔologoloni ɔegiti zea.

²¹ Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, e ɔε ti ma: «À li, wo zalaɔaiti kula wa-ƆALAGI ve zooi zu.» ²² Moize gooɔaavoteni, e ɔε ma: «É la zolooni lago pa ga e ɔε ɔana, mazɔɔɔ gá vaazu zalaɔaiti kulazu Ɔooɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, ti ga kɔzɔba aniiti Ezipete nuiti be. Ni gá zalaɔaiti kulana Ezipete nuiti gaazu, ti ga kɔzɔba aniiti ti ve, ti la gi zɔa ga kɔtui ba? ²³ Gá folo savagɔ zie wosu tevbai zu, gi zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, gá-ƆALAGI, eɔvelei e bogai la gi ma.» ²⁴ Falaɔɔn ɔε ma: «Nɔun ná, ná yeebesu wo va, wo li tevbai zu, wo zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, wa-ƆALAGI. Kele wa ɔena lia, à mina maafooza. A maanεnei wo bε.» ²⁵ Moize gooɔaavoteni, e ɔε ma: «Peε, ná ga ɔula e vɔ be, ná Ɔooɔɔ GALAGI maanεnezu e ve. Lina, ɔegiti ta maafooza Falaɔɔn va, ta ná-botigε nuiti, ta ná-nubuseiti, kele Falaɔɔn mina ye gi yaavazu, e va be yeebesu nubuseiti ba, ti va li, ti va zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve.» ²⁶ Moize ɔulani Falaɔɔn vɔ be, e Ɔooɔɔ GALAGI maanεne. ²⁷ Ɔooɔɔ GALAGI keeni eɔvelei Moize falini la ma, ɔegiti ti maafoozani Falaɔɔn va, ta ná-botigε nuiti, ta ná-nubuseiti. Gila kpalaa ge la ɔeni yeni ná. ²⁸ Kele niizu mɔnɔ, Falaɔɔn ɔooɔ ɔigi baani, e la yeebeni nubuseiti ba, ti va li.

9

Maanɔɔɔi laɔlusiεi:

Ɔooɔ zeebei veε vai suaiti ba

¹ Góogó GALAGI gfeni Moize ma: «Li Falaḡon ʋa be, è gfe ma: «Góogó GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi gaa: 'Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa gfa a ke ti dèbi. ² Ni è la gfe keeni, è va be ti va, ti va li, da ti zona, ³ Góogó GALAGI yeei gfa gfe da-loganiiti daalḡḡoma, niiti ti dḡḡḡiti su, sooiti, ta soovalegiti, ta nḡmeiti, ta nḡkḡiti, ta baalagiti, ta boliiti. Toḡa gfe ga dḡḡḡi, é wola nḡu. ⁴ Kele Góogó GALAGI gfa zeeḡaaḡweezu gfe Izelayele ná-toganiiti ba ta Ezipete nuiti ta-loganiiti. Niiti ti ga Izelayele nuiti tḡnḡi, gila kpalaa ge la zaa ti va.» ⁵ Góogó GALAGI kui levea ba, é gfe: «Lina, Góogó GALAGI gfa naa gfe zooli zu.»

⁶ Góogó GALAGI keeni gjana nḡ, poluma voloi. Ezipete nuiti ta-loganiiti kpein ti zaani, kele sua gila kpalaa ge la gfeni zaani Izelayele nuiti ta-loganiiti su. ⁷ Falaḡon keelai leveni ga ti gaazaḡagiti bo, peḡe, Izelayele ná-toganiiti gila kpalaa ge la gfeni zaani. Falaḡon gfiḡi baani, é la gfeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

Maanḡḡi lḡzitasiei:

*Divologiti ti lo fai
nuiti ta suaiti ba*

⁸ Góogó GALAGI gfeni Moize ta Aalḡn ma: «À yeelaave ga diḡi losuḡe ma yuḡui, Moize fobe geezu velei Falaḡon gfaazu. ⁹ Toḡa gfe ga fufiligi, é ʋee Ezipete yooi pe ma, é gfe ga divologi, é lo nuiti ta suaiti ba, é gfula ti ma, Ezipete yooi zu ná pe.» ¹⁰ Ti fuului ma yuḡui zegeni, ti li, ti lo Falaḡon gḡakala. Moize fobeni geezu velei, é gfeni ga divologiti, keai ga kula ma anii nuiti ta suaiti ma. ¹¹ Molikulagiti ti la gfeni zooni ti va va Moize gḡakala, tḡzei divologiti ba, mazḡḡḡo divologiti ti gfeni molikulagiti ba, eḡevelei é gfeni la Ezipete nuiti kpein ba. ¹² Góogó GALAGI Falaḡon gfiḡi baani, Falaḡon la gfeni woiloni Moizeni ta Aalḡn wooi ma, eḡevelei Góogó GALAGI bogai la Moize ma.

Maanḡḡi lḡfelasiei:

Sakḡtuiti puu vai

¹³ Góogó GALAGI gfeni Moize ma: «Wuzegfe ga sobuzobui, è li, è lo Falaḡon gḡakala. Da gfeezu ma: «Góogó GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi gaa: 'Be nà-nuḡuseiti ba, ti li, naa gfa a ke ti dèbi. ¹⁴ Mazḡḡḡo niizu, nà ʋaazu ga maanḡḡḡo vaiti kpein da bḡḡḡi è laalḡḡḡoma, ta da-wotigfe nuiti daalḡḡḡoma, ta da-nuḡuseiti daalḡḡḡoma, naa gfa a ke, è kwee ga kḡḡala nḡpe ge la ná eteai zu ná kpein. ¹⁵ Ni gè yeemaaleni, gè è loḡa ga saai, da-o, da-nuḡuseiti-yo, é ga wo nḡeḡea etea. ¹⁶ Kele gè è yeḡe vulua, naa gfa a ke, è nà-zebḡi gfa, ta ti dàaseigi wo eteai zu ná pe. ¹⁷ Da ba, è da pele besa nà-nuḡuseiti dii vai luḡḡ. ¹⁸ Naa gfa é ba, lina, niima leḡei ma, nà sakḡtui ʋuuzu zeeḡaaḡa, nii keḡala nḡpe ge la de gfeeni Ezipete yooi zu, é zo naa beḡe volo ma, eyesu niizu. ¹⁹ Deḡemu, da-loganiiti makesu beḡena ga pagḡ, ta nii kpein é ga dḡnḡ, é è ya eteave. Sakḡtui gfa ʋaazu ʋuuzu nuiti kpein ma ta suaiti, niiti ti ʋaazu yeḡsu eteave, ti la lḡḡḡuni peḡeiti bu, naati ta za.»

²⁰ Falaḡon ná-botigfe nuiti saama, niiti ti luani Góogó GALAGI laawooi va, naati ti ta-wotigfe nuiti ta ta-loganiiti teeni peḡeiti bu ga gaazuvilei. ²¹ Kele niiti ti la gfeni Góogó GALAGI laawooi lḡni yiima, ti va ke gfaazu ma ga faa, naati ti ta-wotigfe nuiti ta ta-loganiiti zeni eteave.

²² Góogó GALAGI gfeni Moize ma: «Yeemaale geeḡḡḡḡḡi ʋa pelei, sakḡtui ʋu Ezipete yooi kpein su nuiti ma, ta suaiti, ta tufaiti kpein dḡḡḡiti su, Ezipete yooi zu.» ²³ Moize ná-tukpḡi leteni geeḡḡḡḡḡi ʋa pelei. Góogó GALAGI tona kpune tugi leveni, ta sakḡtui, geeḡadei yeini eteai zu. Góogó GALAGI sakḡtui ʋuuni Ezipete yooi zu. ²⁴ Sakḡtui ʋuuni, mainmain gfeni saḡazu, geeḡadei da loo sakḡtuiti saama, gola yeeḡaaḡaani, keḡala la de gfeeni Ezipete yooi zu, kaipa é gfeeni ga bḡḡḡ you. ²⁵ Sakḡtui ʋuuni, é zeelini Ezipete yooi kpein ma ga nḡuda, nii kpein é gfeni eteave, é zo nuiti ma, é zeeli suaiti ma. Sakḡtui ʋuuni tufaiti kpein ma dḡḡḡiti su, é guluiti suḡḡḡḡoloni dḡḡḡiti su. ²⁶ Keni nḡ ʋe Izelayele nuiti ti gfeni ná, Gḡsen yooi zu, miná gfa sakḡtui la gfeni zeelini ná.

²⁷ Falaḡon Moizeni ta Aalón lolini, é ḡe ti ma: «Gè kotoi ḡea niizu. Góoḡo GALAGI ḡa solegai, ná-o, ná-nubuseiti-yo, gi la ʋeeni. ²⁸ A Góoḡo GALAGI maanɛɛɛna, nii a ke tona kpunɛ tugi mina mɔ ḡula, ta sakɔtui mina mɔ ʋu. Ná besu wo ʋa, wo li, nu la mɔ yeeviliga wo zu mɔnɔ.» ²⁹ Moize ḡeni ma: «Siɛgi zu gè ḡulazu la taai ʋa, ná zeeiti tɛɛzu Góoḡo GALAGI ma. Tona kpunɛ tugi maa ḡa leve, ta sakɔtui, naa ḡa a ke è kwɛɛ ga Góoḡo GALAGI ḡa po ge ga eteai. ³⁰ Kele gè kwɛɛ ga da-o, da-wotiḡe nuiti-yo, wo la de luazu Góoḡo GALAGI ʋa.»

³¹ (Gezei ta wɔlezegi ti ḡoloḡoloni, tɔzei wɔlezegi ḡulaa ḡeni de su ga niine, gezei ʋa ḡeni de ga niine. ³² Beleegi ta epotelegi ti la ḡeni ḡoloḡoloni, tɔzei ti nekege.)

³³ Moize ḡulani Falaḡon ʋɔ be, é li taa ʋoluʋe, é yeeiti tɛɛni Góoḡo GALAGI ma, tona kpunɛ gooi ta sakɔtuiti maaleveni, tonai la mɔ ḡeni ʋuuni zooi ma. ³⁴ Falaḡon kaai ma ga tonai, ta sakɔtui, ta tona kpunɛ gooit maalevea, é ḡeni nɔ ba, é da kotoi ḡe, é bɔḡo ḡigi baani, tɔ-o, ná-botiḡe nuiti-yo. ³⁵ Falaḡon ḡigi baani, é la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti ʋa li, eḡeʋelei nɔ Góoḡo GALAGI puuni la Moize la, é bo.

10

Maanḡoɔi lɔsavasiei: Kotogiti puu vai

¹ Góoḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Li Falaḡon ʋɔ be, mazɔlɔ ná ḡa gè kigi baai, ta ná-botiḡe nuiti zii, nii a ke gè ná-poogiti kula kelema ti zaama. ² Toḡa balaa ga è sugula è-lointi ma, ta ti-lointi, pelei gè Ezipete nuiti sogai da, ta poogi ma ziiti gè ti ḡulaa kelema ti zaama. Wa kwɛɛ naa maavele ma ga ná ga Góoḡo GALAGI.»

³ Moize ta Aalón ti liini Falaḡon ʋɔ be, ti ḡe ma: «Góoḡo GALAGI, Ebulu nuiti ta-GALAGI wooi ḡaa: «Da yɛsu ḡɛɛzu eyɛsu siɛgi bɛgele zu, ga è la bɔḡo unmaayeida bɛ? Be ná-nubuseiti ba, ti li, naa ḡa a ke ti dɛbi. ⁴ Mazɔlɔ ni è la ḡe keeni, è ʋa be ná-nubuseiti ba, ti ʋa li, wɛɛ, ná ʋaazu lina ga kotogiti da-yooi zu. ⁵ Ta zooi maaɔole, nu la zooga é ʋa zooi ḡa, ti anii mɔtaiti mi nii é ná, nii sakɔtui zegai wo ya, guluiti kpein ti bɛɛzu wo ʋe dɔbɔiti su, ta naati kpein miizu. ⁶ Ta da-ʋeleiti buulaave, ta da-wotiḡe nuiti kpein ta-ʋeleiti, ta Ezipete nuiti kpein ta-ʋeleiti. E-ḡɛni, ta è-ḡɛni ti-ḡɛni ti la ḡeni naa ḡeḡala ḡaani, kaipa ti ḡulani, ti da yɛnu zooi nii zu, eyɛsu niima voloi.» Moize ʋoluaveni, é ḡula Falaḡon ʋɔ be.

⁷ Falaḡon ná-botiḡe nuiti ti ḡeni ma: «Zunui nii ḡa ḡɛɛzu ga balii ḡale ade ʋe, eyɛsu siɛ kpegele zu? Bena nui niiti ba, ti li, ti Góoḡo GALAGI lɛbi, ta-GALAGI. E la de sugwɛɛ baa ga Ezipete undaa ḡana ʋili?» ⁸ Ti ʋaani ʋolu ga Moize ta Aalón Falaḡon ʋɔ be, naa ḡe ti ma: «À li, wo Góoḡo GALAGI lɛbi. Kele beni ka ti liizu?» ⁹ Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Gá liizu ga gá-nu niineiti ta gá-nu ʋɔlɔiti, gá liizu ga gi-loun zunuiti ta gi-loun anzanuiti, é ʋɛɛ gá-logani goiti ta ma wolaiti ba, mazɔlɔ keni gi fetii ḡula Góoḡo GALAGI lɛbi vaa ma.» ¹⁰ Falaḡon ḡeni ti ma: «Góoḡo GALAGI yɛ wo ʋa, ni ná bena wo ʋa, wo li, wa-o, wo lointi-yo! A dama ga bɔḡo, tɔzei maanḡoɔi ḡa wo ḡaiziezu! ¹¹ Kele é la ḡɛɛzu ḡana! Zunuiti à li, wo Góoḡo GALAGI lɛbi, mazɔlɔ naa ḡa wo maagaazaḡaboni!» Ti ti bɛɛni Falaḡon ʋɔ be.

¹² Góoḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale Ezipete yooi maazu, nii a ke kotogiti ti ʋa, ti ʋu Ezipete yooi zu, ti zooi ḡa lufaiti kpein mi, nii kpein sakɔtui zegai.» ¹³ Moize ná-tukpɔi maalen Ezipete yooi maazu, Góoḡo GALAGI ʋaani ga folo ḡulazu ʋele viilei zooi zu, naama voloi pɛ ta ma bidii pɛ. Sobui, folo ḡulazu viilei ʋaani ga kotogiti. ¹⁴ Kotogiti ti lɛni Ezipete yooi kpein ga, ti ʋuuni Ezipete yooi ḡa adave pɛ, naa wola bɔini, é leve mɔungi ʋa, koto ge la de mɔinni ḡana, keḡala la mɔ ḡea ʋelela ʋelei eyɛsu ḡo. ¹⁵ Ti zooi maave kpein seḡeni, zooi maaɔidini. Ti tufai kpein miini zooi ḡa, ta gulu waaiti kpein, nii kpein sakɔtui zeni ná. Daa undu ḡila kpalaa ge la ḡeni yɛni guluiti ga, anɛ tufaiti balaa dɔbɔiti su, Ezipete yooi kpein su.

¹⁶ Falaḡon Moizeni ta Aalɔn lolini ga gaazuvilei, é ḡe ti ma: «Gè koto ḡea Ḣooḡo GALAGI laalḡoma, wa-GALAGI, ta wo laalḡoma. ¹⁷ Kele nà-kotoi zuvaaye na, niima gelei nɔ zu. Ḣooḡo GALAGI maanene bè, wa-GALAGI, nii a ke é saa maanḡoi nii maḡooza bà niizu.» ¹⁸ Moize ḡulani Falaḡon vɔ be, é Ḣooḡo GALAGI maanene. ¹⁹ Ḣooḡo GALAGI vaani ga folo liizu vele viilei, gola yeeḡaabaai, é li ga kotogiti, é ti vili Seeli Kpolodei wu. Kotogi gila kpalaa ge la ḡeni yeni Ezipete yooi ná tanope. ²⁰ Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni beni Izelayele nuiti ba, ti va li.

Maanḡoi laavuusi:

Kpidii veE vai Ezipete yooi ma

²¹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Yeei maale geeḡolḡi vɔ pelei, kpidii veE Ezipete yooi zu, kpidii nu yeei a vooḡu ba.» ²² Moize yeei maalenii geeḡolḡi vɔ pelei, kpidii veE Ezipete yooi zu ná pe, nii gola ḡaaḡiligai, naa ḡeeni folo savago laawu. ²³ Nu la ḡeni bɔla ḡaazu, nu nape ge la ḡeni zeeḡeni zeizuve folo savago laawu. Kele wozakalagi ḡeni adaveti pe, ve Izelayele nuiti ti ḡeni náti.

²⁴ Falaḡon Moize lolini, é ḡe ma: «À li, wo Ḣooḡo GALAGI lebi. Wo-lointi ta zoo ti vile wo volu, keni wa-logani goiti ta ma wolaiti nɔ ḡa wa ti ye ve.» ²⁵ Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Keni è gá-loganiiti ze gi ya, nii a ke gi zalaḡaiti ta gala zalaḡaiti kula Ḣooḡo GALAGI ve. ²⁶ Gá liizu ga gá-logani bulugiti, ma voloka gila kpalaa ge la yega, mazɔɔ toḡa gi ta zeeḡe, gi Ḣooḡo GALAGI lebi la, gá-GALAGI. Eyesi gi zeeli ná, gi la kwee, nii lieḡoi gá kula ga zalaḡai Ḣooḡo GALAGI lebi vai ma.» ²⁷ Kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, Falaḡon la ḡeni keeni, é va be ti va, ti va li.

²⁸ Falaḡon ḡeni Moize ma: «Gula pɔ be! Dama ga bḡo, è va gàazuve ḡa mɔnɔ, mazɔɔ voloi da gàazuve vetɛ da, da za.» ²⁹ Moize ḡeni ma: «È boga! Gè la mɔ è-ḡaazuve ḡaa pe.»

11

Maanḡo ḡaabelagi

ma wooi wo fai

¹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Nà vaazu ga maanḡo ḡaabelagi Falaḡon vɔ ta Ezipete yooi. Naa a ḡeena, toḡa besu wo va, wo ḡula ve va. Sieḡi zu é besu la wo va ga wo li, toḡa wo be ve tete. ² Bɔe nubuseiti pɔ ga, zunui ḡilagilagi ta anzanui ḡilagilagi wali anijakaiti ta zanu anijakaiti fali seijḡoi ma.» ³ Ḣooḡo GALAGI keeni ḡana, eyesu nubuseiti ti ḡaazu unfe sɔɔ Ezipete nuiti gaazu, Moize bḡoi ḡeni ga nui nii unfemai ḡeni veezu be gola Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-botigɛ nuiti zea, ta nubuseiti pe.

⁴ Moize ḡeni: «Ḣooḡo GALAGI wooi ḡaa: «Kua zaamai ma yeeḡeḡalai, nà vaazu, gè leve Ezipete yooi zu. ⁵ Doun zunu mɔungi kpein ka za Ezipete yooi zu, Falaḡon é zeini masa kpɔkpɔgi ḡa, é zo naa ná-doun zunu mɔungi ma, eyesu é zeeli botigɛ anzanui ná-doun zunu mɔungi ma, nii é moloi zigazu, eyesu é zeeli toganiiti ti-yivo zine mɔungiti kpein ma. ⁶ Kpee wola ḡa loo Ezipete yooi kpein su, nii keḡala la de ḡeeni kaipa, ta keḡala la mɔ ḡea pe. ⁷ Kele Izelayele nuiti pɔ be, nu la ḡite balaa gile bɔzɔ woomeniga nu ma, ba mu sua ma, naa ḡa a ke wo kwee ga Ḣooḡo GALAGI zḡoḡu ḡeeve Ezipete va ta Izelayele.» ⁸ Naazu, da-wotigɛ nuiti kpein ta va, ti nɔkɔ bù, ti ḡe ma: «Gula ve va, wa nubuseiti pe, niiti ti è volu!» Naa volumna nà ḡula, gè li.» Moize ḡulani Falaḡon vɔ be ga ziiḡaawana wolai.

⁹ Ḣooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Falaḡon la woiloga wo-woo ma, naa ḡa a ke gè nà-maaḡele vaiti ke ga mɔinda Ezipete yooi zu.» ¹⁰ Moize ta Aalɔn ti naama maaḡele vaiti kpein keeni Falaḡon ḡaazu, kele Ḣooḡo GALAGI Falaḡon ḡigi baani, é la beni Izelayele nuiti ba, ti va li, ti va ḡula ná-zooi va.

12

Pake fetii lɔzei velei

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni Moize ta Aalɔn ma, Ezipete yooi zu: ² «Niima alugi ɔa ɔe wo ve ga alugiti ma mɔungi, toɔa ɔeezu wo ve ga konagi ma alu mɔungi. ³ A ɔe Izelayele vɛbei ma: «Niima alugi ma volo puugɔi ma, peleyeɔe ɔila baala zivo ɔila, ɔaa koi ɔila baala zivo ɔila, naa ɔa wa kula. ⁴ Ni peleyeɔe loive baala zivoi ma, wa seɔe ti ve ta kobave gelei, eɔevelei nuiti tieɔi la, wa baala zivoi naa ɔaaɔwe ga nii nu ɔilagilagi a zoo ɛ mi. ⁵ Toɔa ɔe ga baala zivoi, nii neevuzu la ba, ɛ ga ma zinei, ɛ kona gila kulaai. Wa zoo wo baala zivoi ɔaa boli yivoi zeɔe. ⁶ Wa make, wo ɔa peɛ eyesu alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14), Izelayele vɛbei kpein ka ti ɔɔdaaleve kpɔkɔi. ⁷ Wa ma ɔamai zo, wo ta zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, ve a mi nɔ. ⁸ Naama ɔidii nɔ, wa ma zuai mi, mɔgai abui ɔa. Wa mi ta bului nii leve la su, ta tufa wanaiti. ⁹ A mina ma undu mi, ɔaa wo va gili ziei wu, keɛ toɔa mɔ abui ɔa, nɔungi vee ma beɔaiti ba ta koozu aniiti. ¹⁰ A mina tanɔpe ze nɔ sobu va zeeli. Ni ta a yena nɔ sobui zeeli, wa naa ɔala. ¹¹ Weɛ velei wa mi la: saamaɔiligi ɔa ɔe wo zaama, wa-zavalagiti ti ɔe wo-ɔɔɔɔiti ga, wa-lukpɔi ɔe zoni wo ya. Wa mi ga gaazuvile. Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-Pakegi ve. ¹² Naama ɔidii, nɔ ziezu Ezipete yooi zu, ge Ezipete yooi zu loun zunu mɔungiti kpein paa, ɛ zo nuiti ma, ɛ li toganiiti pɔ. Nɔ Ezipete yooi nɔ-galagiti kpein tukpɔɔaaleve. Nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI. ¹³ ɔamai ɔa ɔe ga poogi wo ve peleti ma, ve wa ɔe nɔ. Nɔ ɔamai ɔaana, nɔ buɛ wo maazu, maanɔɔ la zeelia wo ma, nii a wo ɔoloɔolo, siegi zu ge vaazu Ezipete yooi loɔazu la.

Bului nii leve la su, naama vetii

¹⁴ « Naama voloi ɔa ɔe wo ve ga ɔizesui, wa ma ɔoozunɛei wo Gɔɔɔɔ GALAGI lebi vaa ma, ɛ ɔe ga ɔɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁵ Folo lofela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo mɔungi ma, wa levei ɔula wa-veleiti bu tete, mazɔɔ, nu nɔpe a bului miina, nii levei su, ɛ zo folo mɔungi ma, ɛ li folo lofelasiei vɔ, naa be ka leve Izelayele va. ¹⁶ Folo mɔungi, wa gaaleba ɔadegai wo, ɔofelasiei wa gaaleba ɔadegai wo. Nu nɔpe ge la boti nɔpe kea naama voloiti su. Wa zoo nɔ wo nu ɔilagilagi nɔ-daamianigi beɛ. ¹⁷ Bului nii leve la su, wa naama veti voloi make, mazɔɔ naama voloi ɔɔɔi nɔ ɔa ge wa-nu bulugiti kulazu la Ezipete yooi va, wa naama voloi make, ɛ ɔe ga ɔɔɔɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁸ Alugi ma mɔungi, ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma ɔɔkɔi, wa buluiti mi nii leve la su, eyesu folo vuufelegɔ maazu ɔilasiei (21) ma ɔɔkɔi. ¹⁹ Folo lofela laawu, leve nɔpe ge mina ɔa wa-veleiti bu, mazɔɔ nu nɔpe a bului miina levei su, naa be ka leve Izelayele vɛbei va, ɛ ɔeni ga seikɔɔma nu ɔaa zou loun. ²⁰ A mina bului mi nii levei su. Adaveti kpein wo zeini nɔti, wa buluiti mi nii leve la su. »

Maanɔɔi vuusiei: Doun mɔungiti saa vai

²¹ Moize Izelayele ɔewolaiti kpein tolini, ɛ ɔe ti ma: «A li, wo togani goi zeɔe wa-veleyeɔeiti be, wo paa Pakegi vaa zu. ²² Wa ɔizɔpe tufa ɔifɔgi zeɔe, wo ɔa ɔamai wu, nii ɛ ɔeezu kokoi zu, wa kokoi zu ɔamai zie daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti. Wo tanɔpe ge mina ɔula nɔ-pelei wu eyesu sobui zeeli. ²³ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI vaazu ziezu la Ezipete yooi zu, ga ɛ paai wo, a ɔamai ɔaana daamasagiti ma, maazuve ta kobave felegɔiti, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa buɛ kpogi maazuve, ɛ la bega faa zuɔoloɔolo geezuɔeelai va, ɛ va le wa-veleiti bu, ɛ va wo vaa.

²⁴ «Wa niima vai make kpaan ɔɔɔi ve ta wo-lointi be eɔe tɔgi eyesu ɔa. ²⁵ Siegi zu wo leezu la zoi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI feeze wo ve, eɔevelei nɔ-minazefegi la, wa make niima vai ma. ²⁶ Siegi zu wo-lointi ta ɔena la wo ma: «Niima vai voluve ɔa wo ve ga begele?», ²⁷ wa gooɔaavotegi ve, wo ɔe ma: «Pakegi ma zalaɔai ve, Gɔɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, nii ɛ buɛni

Izelayele nuiti ta-veleiti maazu Ezipete yooi zu, siégi zu é Ezipete nuiti paani la, é ada-veleiti make.» » Nuɓuseiti ti maayeini, ti náko. ²⁸ Izelayele nuiti ti liini, ti naa gɛ, egevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ta Aalɔn ya.

²⁹ Kua zaamai, Gooɔɔ GALAGI doun zunu mɔungiti kpein paani Ezipete yooi zu, é zo Ezipete masagi Falaɔɔn ná-doun zunu mɔungi ma, é li kasoɔa nui ɔɔ, naa ná-doun zunu mɔungi, ta toganiiti ti-yiɔo zine mɔungiti kpein. ³⁰ Falaɔɔn wuzegeni kpidii, tɔ ve, ná-botigɛ nuiti kpein be, ta Ezipete nuiti kpein. Kpee wolaiti ti looni Ezipete yooi zu ná kpein, mazɔɔɔ pɛɛ gila kpalaa ge la gɛni ná, ve nu la zaani ná.

³¹ Naama bidii nɔ zu, Falaɔɔn Moizeni ta Aalɔn lolini, é gɛ ti ma: «À wuzegɛ, wo gɛla nà-nuɓuseiti saama, wa Izelayele nuiti. A li, wo Gooɔɔ GALAGI lɛbi, egevelei wo boni la. ³² A wa-logani goiti sege, ta wa-logani wolaiti, egevelei wo boni la. A li, à tuya loo nà balaa bɛ.» ³³ Ezipete nuiti ti gɛni ɔɔzu nuɓuseiti da, ti balani ga ti gɛla zooi va, mazɔɔɔ ti gɛni gɛɛzu ma: «Gi kpein gi undaa gana vili.»

³⁴ Nuɓuseiti ti liini ga ta-bulu vukɔ gaaɔɔgai, nii é la gɛni de ɔokoloni. Ti bulu vukɔ gaaɔɔ anijakaiti maaveleveleni ta-zegɛiti su, ti ti la gɔmaveti. ³⁵ Izelayele nuiti ti naa gɛeni, nii Moize boni ti ma: ti wali anijakaiti falini Ezipete nuiti ma, ta zanu anijakaiti, ta segeiti. ³⁶ Gooɔɔ GALAGI keeni gana eyesu nuɓuseiti ti gaaazu unfe ɔɔɔ Ezipete nuiti gaazu: nii ti falini ti ma, ti naa veeni ti ya. Ti naati kulani Ezipete nuiti zea, ti ti maavo.

Izelayele nuiti kula vai

Ezipete yooi va

³⁷ Izelayele nuiti ti zegɛni Lamesese, ti li Sukɔte. Zunuiti ti gɛni ziezɔ gɔɔɔa, naati ti gɛni ga nu waaundɔzita (600 000) gɛgɛla, doungoiti ta anzanuiti ti la naama gaaɔɔɔ zu. ³⁸ Nui ma zii laalitaaligi kpein ge vilɛni ti volu, toganii wola mɔinni ti ya, ma goiti ta ma wolaiti. ³⁹ Ti bulu velevɛgiti mɔni, nii leve la su, ga bulu vukɔ gaaɔɔgai, ti zegɛni la Ezipete yooi zu, é la gɛni ɔokoloni, mazɔɔɔ ti ti ɔɛeni Ezipete yooi zu, ti la bɛna nekɛ, ta ti la gɛni zooga daamiani kpetɛzu ɔɔɔ ve, nii ta mi velela velei.

⁴⁰ Yeeɔɔgalai liegɔi Izelayele nuiti ti keeni Ezipete yooi zu, naa gɛni ga kona unnaanigɔ kona ɔuusavagɔ (430). ⁴¹ Kona unnaanigɔ kona ɔuusavagɔi (430), naama gona pileɔa voloi nɔ gɛ, Gooɔɔ GALAGI ná-nuɓuse bulugiti kpein ti gɛlani la Ezipete yooi va. ⁴² Yeei Gooɔɔ GALAGI ti gɛlani la Ezipete yooi va, é niigaazuɔɔai gɛni naama bidii. Izelayele nuiti ta ti-mavofodaiti kpein balaa, keeni ti niigaazuɔɔai gɛ naama bidii, Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai ma.

Tɔgi é lo Pakegi gɛla vai va

⁴³ Gooɔɔ GALAGI gɛni Moize ta Aalɔn ma: «Wɛɛ tɔgi va, Pakegi ma vaa zu: Wɛɛn gɛla kpalaa mina ma anii ta mi. ⁴⁴ Duɔi kpein nii geyaai ga walii, ta tatigai pelevolu, toɔa zoo é ta mi. ⁴⁵ Seikɔɔma nui ta botigɛ nui é zalazu, naati ti mina ta mi. ⁴⁶ Wa mi pelei nɔ wu. A mina gɛla ga ma zuai tanɔpe pelei va. A mina ma gɛai tanɔpe gale. ⁴⁷ Izelayele vebei kpein ka Pake fetii gɛla. ⁴⁸ Ni wɛɛin é zeini wo gɔɔɔma, naa gɛ pɔ é Pake fetii gɛla Gooɔɔ GALAGI ve, keeni zunu kpein é ná-pelei wu, ti lati pelevolu, naazu toɔa va, é fetii gɛla. Toɔa gɛ naazu ege zou loun, keɛɛ tatipelevolulala nu nɔpe ge mina ta mi. ⁴⁹ Tɔ gilagi naa nɔ gɛ é zeizu zou loin ma, ta seikɔɔma nui.»

⁵⁰ Izelayele nuiti ti keeni gana nɔ, egevelei Gooɔɔ GALAGI devei veeni la Moize ta Aalɔn ya. ⁵¹ Naama voloi ɔɔɔi nɔ gɛ, Gooɔɔ GALAGI Izelayele nuiti kulani la Ezipete yooi va, egevelei ti-ma bulugiti ti zeini la kpasu ga pagɔ.

13

Devei é lo Pakegi

ta doun mɔungiti ta-vai va

¹ Gooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ² «Doun zunu mɔungi kpein fe bɛ, niiti ta zɔlɔ Izelayele nuiti saama, nuɓuseiti ta toganiiti. Ma mɔungi kpein Izelayele nuiti pɔ be, ta ga nɔnɔ.»

³ Moize ɔeni nuɓuseiti ma: «À ɔize naama voloi zu, yeei wo ɔulani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI ná-zeeɔaabaai ɔa ɛ wo ɔulani la. Nu mina bului mi nii levɛi su. ⁴ Wa ɔulazu za Ezipete yooi va, molo ɔulasu alugi ma, wo li. ⁵ Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, ta ɔete nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, nii ɛ ma ɔonai woni wo-mɛmɛwolani be ga ɛ fe wo vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vooɔaai ná, wa niima lebiyai ve Gooḡo GALAGI vɛ, niima alugi bɔɔɔi nɔ ma. ⁶ Folo lɔfela laawu, wa ɔe buluiti miizu nii levɛ la su. Folo lɔfelasiei ma, fetii ɔa ɔe Gooḡo GALAGI lebi vaa ma. ⁷ Wa buluiti mi folo lɔfela laawu, nii levɛ la su. Bului nii levɛi su, naa mina ɔa wo-zeizuvɛ, nu mina levɛ ɔa wo vɔ be wa-yooi ɔa ná pɛ.»

⁸ «Naama voloi zu, wa suɔula wo-loun zunui ma ga: «Toɔa ga naama vai, nii Gooḡo GALAGI keeni bɛ, siegi zu gɛ ɔulani la Ezipete yooi va.» ⁹ Toɔa ɔe wo vɛ wo-yeei va ga poogi, ta tookisui wo-lovalavɛ, naa ɔa a ke Gooḡo GALAGI ná-tɔgi ɔe wo-laavɛ, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI wo ɔulavɛ Ezipete yooi va ga ná-zeeɔaabaai. ¹⁰ Wa niima levei zo, wo ke ma yeeɔeɔalal ma kona-o-kona.»

¹¹ «Siegi zu Gooḡo GALAGI leezu la ga woye Kanaan nuiti ta-yooi zu, eɔevɛlei ɛ ma ɔonai woni la wo vɛ, ta wo-mɛmɛwolani be, ga toɔa vaazu feezu wo vɛ, ¹² wa doun zunu mɔungi kpein fe Gooḡo GALAGI vɛ, anɛɛ toganiiti ti-yivoi ma mɔungiti ti sɔlɔsu, ma zineiti ta ga Gooḡo GALAGI nɔnɔ. ¹³ Wa soovale zivo mɔungi kpein unmɔɔ ga baala zivoi. Ni wo la unmɔɔni, wa kɔtɔɔavɛ wolo. Wa doun zunu mɔungi kpein unmɔɔ, wo-loun zunuiti saama. ¹⁴ Siegi zu wo-loun zunuiti ti wo ɔaazaɔasu la lina ɔa lina, ga: «Naa voluvɛ ɔa ga begele?», wa gooɔaavote ga: «Gooḡo GALAGI ná-zeeɔaabaai maavele ɔa ɛ ade ɔulani la Ezipete yooi va, duɔla vɛlei wu. ¹⁵ Tei Falaɔɔn ɔeni ɔelezu ga kikpaai, ga ɛ mina be ade va, de va li, Gooḡo GALAGI doun zunu mɔungi kpein paani Ezipete yooi zu, ɛ zo nuiti ti-loun zunu mɔungiti ma, ɛ li suaiti ti-ma yivo zine mɔungiti pɔ. Naa ɔa ɛ keezu, ade ma zine mɔungiti kpein kulazu la ga zalaɔai Gooḡo GALAGI vɛ, ta de doun zunu mɔungiti kpein unmɔɔsu la.» ¹⁶ Toɔa ɔe eɔe poogi wo-yeei va, ta wo-lovalavɛ, mazɔlɔ Gooḡo GALAGI ade ɔulani Ezipete yooi va ga ná-zeeɔaabaai.»

Seeli Kpoloɔei maazubude vai Izelayele nuiti be

¹⁷ Siegi zu Falaɔɔn beni la nuɓuseiti ba ga ti li, GALA ge la ɔeni liini ga tiye Filiseti nuiti ta-yooi zu vɛle, anɛɛ ni naa wola maaɔufani, mazɔlɔ GALA ge ɔeni ɔeezu ma: «Nuɓuseiti ti iɔnɔ ka leve, ti ɔale ma Ezipete yooi zu, ta ɔena kɔɔi ɔaa.» ¹⁸ Kele GALA ge ti ɔaaɔaleni ma, ɛ li ga tiye ga tevbai zu vɛlei, Seeli Kpoloɔei vɔ pelei. Izelayele nuiti ti ɔulani Ezipete yooi va, ti ɔasɔɔililal ga pagɔ.

¹⁹ Moize Zozefe ma ɔaeiti seɔeni ya, mazɔlɔ Zozefe ɔeni Izelayele ná-doun zunuiti ma: «À ɔonana, wo ɔe, GALA ka vaazu bɔsu wo va, wa le ga mà ɔaeiti ya, wo ti maagooza vɛ va.»

²⁰ Ti zegeni Sukɔte, ti li, ti vu Etame tevbai laavɛ. ²¹ Gooḡo GALAGI ɔeni liizu ti luɔɔ foloi tonabiingi zu, ɛ lo ti luɔɔ pelei zu, ta kpidi ɛ lo ti luɔɔ ga abuzogi, ɛ ti maagala, naa ɔa a ke ti zie folo vɛɛ kpidi va. ²² Tonaabiingi la ɔeni zegezu nuɓuseiti tuɔɔ foloi laawu, abuzogi balaa la ɔeni zegezu ti luɔɔ kpidi laawu.

14

Falaɔɔn ná-kɔvɛbeiti pile fai Izelayele nuiti polu

1 Góogó GALAGI bəeni Moize wə, é gɛ ma: 2 «Bəe Izelayele nuiti pə ga ti gale ma, ti uu Pi-Gaḡilote gakalave, Migatede ta kpolodei ti yəgəzuvə, Baale-Sefon letemave. Naama adave letemave gə wa uu ná, kpolodei gəbave. 3 Falaḡon gə vaazu gɛɛzu ma: <Izelayele nuiti ti loa ya zooi zu, tevebai ti maabəlega.> 4 Nà Falaḡon gɛgi baazu, toḡa vaazu viləsu ti volu, keke nà vaazu ləbiyai zəbəsusu ga Falaḡon ta ná-kəəvəbei maavele. Ezipete nuiti ta kwɛɛ ga nà ga Góogó GALAGI.» Izelayele nuiti ti kɛeni gəna nə.

5 E woni Ezipete masagi ma ga Izelayele nuɓuseiti ti vɛla. Názu gə Falaḡon ná-kisiei ta ná-botigɛ nuiti ta-gɛisiei latini la, é lo nuɓuseiti ta-vai va. Ti gɛni ma: «Leeni gə ade kɛai, ga de be fai Izelayele nuɓuseiti ba, ti li, da-wotiiti ti la mə gɛa?» 6 Falaḡon ná-wotoloji gɛvele bɛtəni, é ná-kəəvəbei vilə volu. 7 E wotolo biin gola undəzita (600) zɛgɛni ta Ezipete wotoloiti kpein, kəəḡo nuiti ti gɛni ti zu ga nu zavasavagi. 8 Góogó GALAGI Ezipete masagi Falaḡon gɛgi baani, Falaḡon vilə Izelayele nuiti polu. Izelayele nuiti ti gɛlani ga zəbei. 9 Ezipete nuiti ti viləni ti volu, sooti kpein, ta Falaḡon ná-wotoloiti, ta ná-soo bize zalavusuiti, ta ná-kəəbəgi, ti zeelini ti ma, názu ti vuuni kpolodei gəbave, Pi-Gaḡilote vɛle, Baale-Sefon letemave.

10 Falaḡon gɛni maabugazu ti va. Izelayele nuiti ti gəazuwuzɛgɛni, wɛɛ Ezipete nuiti ba, ti vaazu ti volu vɛlei. Izelayele nuiti ti wola luani, ti kpeei looni, ti woogula Góogó GALAGI ma. 11 Ti gɛni Moize ma: «Kabayegəa ti la Ezipete yooi zu baa, é vaazu ga giye ga gi za tevebai zu? Lee gə é kɛai ga giye, é gɛlazu ga giye Ezipete yooi va? 12 Naa laade gi bəna bo é ma Ezipete yooi zu baa ga: <Gi ye ná, gi botii gɛ Ezipete nuiti bɛ?> Mazəbə fizəgɛ gi ma ga gi botii gɛ Ezipete nuiti bɛ, é leve gi zaa vai va tevebai zu.» 13 Moize nuɓuseiti goodaavoteni, é gɛ ti ma: «À mina lua. A ye zeini vɛ, wo wɛɛ, vɛlei Góogó GALAGI vaazu wo gɛzusu la za. Mazəbə Ezipete nuiti wo ti gəazu za, wo la mə ti gəa eyesu pɛ. 14 Góogó GALAGI gə kəəi gə wo vɛ. Wəun, à ná lei təən.»

15 Góogó GALAGI gɛni Moize ma: «Lee vaa zu é woogulazu mà ga kpeei? Bəe Izelayele nuiti pə, ga ti da nə li. 16 Dəun, da-lukpəi wuzegɛ, yeemaale kpolodei ma, é bali su. Izelayele nuiti ta ləəzu kpolodei zaamave ga gəgəa vəəi. 17 Nəun nà, nà vaazu Ezipete nuiti kigi baazu, ga ti vilə ti volu. Nà vaazu ləbiyai zəbəsusu Falaḡon ta ná-kəəbəgi ná-faa zu, ta ná-wotoloiti, ta ná-soo bize zalavusuiti. 18 Ezipete nuiti ta kwɛɛ ga nà ga Góogó GALAGI, siəgi zu Falaḡon ta ná-wotoloiti ta ná-soo bize zalavusuiti, ta nà-ləbiyai gɛlana la keɛma.»

19 GALA ná-geezugeelai nii é gɛni liizu Izelayele vɛbei luḡo, naa ləveni ga ti volu vɛlei. Tonaḡiingi zɛgɛni balaa ti gakala vɛlei, é li, é lo ti volu vɛlei. 20 E ləni Ezipete nuiti ta-vɛbei ta Izelayele nuiti ta-vɛbei ti zəgəzuvə. Tonaḡiingi gɛni ga kpidi bəii gilazu vɛlei vɛ, ta é da wozagala kpidii zu zəla vɛlei vɛ. Ti la gɛni maabugani bəḡo va jɛgɛɛin kpidii.

21 Názu gə Moize yeemaaleni la kpolodei ma, Góogó GALAGI kpolodei gəaḡaleni ma kpidii jɛgɛɛin ga folo gɛlazu vɛle viiləi, nii gola yeegaaḡaai. E kpolodei vəəni, ziei vali su. 22 Izelayele nuiti ti ləəni kpolodei zaamave ga ti-gəgəa vəəi. Ziei gəaɛeni ba, é gɛ ga siḡigi ti-yeezazuvə ta ti-gəvɛzuvə. 23 Ezipete nuiti ti viləni ti volu kpolodei zaamave ga Falaḡon ná-sooti kpein, ta ná-wotoloiti, naa vɛɛ ná-soo bize zalavusuiti ba. 24 Ma gəelaalaosuvə sobui, Góogó GALAGI yəni abuzogi ta tonaḡiingi letemave, é wɛɛni Ezipete nuiti ma bulugi va, é Ezipete nu bulugiti kɛ wuulee. 25 E ta-wotoloiti kəḡəiti kulani ba, ti zie vai baa. Ezipete nuiti ti gɛni ma naazu: «Ade vɛla Izelayele nuiti ba, mazəbə Góogó GALAGI gə kəəi gəəzu ti vɛ de laaləḡma.»

26 Góogó GALAGI gɛni Moize ma: «Yeei maale kpolodei ma, ziei gə gəaḡalesu ma Ezipete nuiti ma, ta ta-wotoloiti, ta ta-zoo bize nuiti.» 27 Moize yeemaaleni kpolodei ma. Sobui zeelizuvə, kpolodei vaani daazuvə volu. Ezipete nuiti ti bizeni maabugazuvə ti va, keke Góogó GALAGI Ezipete nuiti tooni kpolodei zaamave. 28 Ziei gəaḡaleni ma, é wotoloiti maabəle, ta soo bize zalavusuiti, ta Falaḡon ná-kəəbəgi kpein. Niiti ti ləəni kpolodei zaamave Izelayele nuiti polu vɛlei, gila kpala ge la gɛni gɛlani. 29 Keke Izelayele nuiti

ti zieni ga ɔɔɔba vɔɔiti kpolodei zaamave. Ziei ɔaalɛeni ba eɔe sigigi, ti-yeezazuve ta ti-ɔuvezuvɛ.

³⁰ Naama voloi Ɔɔɔɔ GALAGI Izelayele ɔizoni, ɛ kula Ezipete nuiti zea. Izelayele Ezipete nuiti ma vɔomaiti kaani laani kpolodei laave. ³¹ Izelayele Ɔɔɔɔ GALAGI nã-zeeɔaabaai ɔaani, ɛ keeni Ezipete nuiti daalɔɔma. Nuɔuseiti ti luani Ɔɔɔɔ GALAGI va. Ti ɔidaaleveni Ɔɔɔɔ GALAGI ma, ta nã-botigɛ nui Moize.

15

Unmɔɔ guyei

¹ Nãzuvɛ, Moize ta Izelayele nuiti ti niima wuyei looni Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, ti ɔe ma:

«Nã guyei loozu Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, mazɔɔ ɛ nã-fɔnifaamai ɔulave keɛma, ɛ sooi ta kpize nui viliga kpolodei wu.

² Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga sùvikɛi ta nã-maamuse wuyeyiti ma ungi, toɔa ɛ ga nã-kizogi.

Toɔa ga nã-GALAGI, nã bɔɔɔ.

Toɔa ga kɛɛ nã-GALAGI, nã maamusezu.

³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga kɔɔɔfulubai.

Daaseigi ɔa ga Ɔɔɔɔ GALAGI.

⁴ E Falagɔn nã-wotoloiti ta nã-kɔɔɔgi viliga kpolodei wu,

nã-kɔɔɔfuluba ɔezɛiti maabɔɔlega Seeli Kpolodei wu.

⁵ Zie lakpatakpagiti ti ti maabɔɔleni,

ti yeini ziei ɔomavɛti eɔe kɔtui.

⁶ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, ɛ-yeezai maayikiɔve ga suvikɛi.

Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, ɛ-yeezai ɔa ɛ ɛ zili nui ɔaayɔni.

⁷ Ee, ɛ ɔaazu unfegi wɔɔɔvɛ!

Da naati tokasu, niiti ti wuzegɛzu ɛ laalɔɔma,

ɔa yeebesu ɔa-yiiɔaawana wolai va,

ɛ ti ɔala eɔe kpakui.

⁸ Ziei ma zigigiti ti loni ga ɛ-zokpa zu viileiti maavele.

Ziei ɔaalɛeni ba eɔe sigigi,

paliiti ti ɔaani kpe kpolodei zaamave.

⁹ Sili nui ɔeni ɔɛɛzu ma: «Nã vilɛ ti volu, gɛ ti zo.

Nã ta-naavoloi ɔaafwɛ, gɛ ta mi.

Nã boɔa zɔkpɔi mɛɛn, gɛ yeei vɛɛ ti ma.»

¹⁰ E laavuuvuuni, kpolodei ti maabɔɔleni.

Ti ɔeni loozu eɔe kena kpui ziei wu, ti wola yeeɔaabaai.

¹¹ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, be ɔa ɛ ga ɛ ɔevele galagiti saama?

Be ɔa ɛ ga ɛ ɔevele, maayikiaɔ padedai zu,

ɔaazu unfegi be, maamusei zoloogai ma,

ɛ laavɔɔ vaiti keɛzu?

¹² E yeezai maalenɔ nɔ,

zooi gi beɛ nuiti kpɔle.

¹³ Nuɔuseiti ɛ ti unmɔɔni, ɛ loni naati tuɔɔ ga ɔa-woɔɔɔɔɔladai,

ɔa losu ti luɔɔ ga ɛ-zuvikɛi, ɛ li ga tiye ɛ-zeizu padegai.

¹⁴ Nuɔuseiti ti mɛnini, ti zuɔali,

dualuagi Filiseti nuiti soga.

¹⁵ Edɔme ɔundigiti sasu ɔa ɔalizu,

sasubalii Moabe ɔɔɔɔfulubaiti soni,

Kanaan zeɔ wo nuiti ɔɔɔzulevea.

16 Maalua vai ta dualuagiti ta zeeli ti ma.

E-yeelokoi ná-bòlòlì maavele ma, ta g̃eezu ga òòòòòò ege kòtui, ee, G̃òòòò GALAGI, eyesu da-nubuseiti ti leve, da-nubuseiti è ti g̃eyaai.

17 Da liizu ga tiye, è ti zeì da-g̃izeì ma,

ee, G̃òòòò GALAGI, adave è ná òòòòòò ga è-zeizuve, ee, Malig̃ii, seizu òòòòòò, nii è-yeeiti ti kpeteni.

18 G̃òòòò GALAGI g̃a masadai g̃eezu eyesu g̃ò.»

19 Mazòlò Falag̃on ná-sooiti, ta ná-wotoloiti ta ná-soo òòòòòò zalaòusuiti ti lòòni kpolod̃ei zaamaòve. G̃òòòò GALAGI kpolod̃ei g̃aaòale ma ti ma, kele Izelayele nuiti ti zieni ga g̃òòòòòò vòòi kpolod̃ei zaamaòve.

20 Miliyame é ga GALA goo wo anzanui, Aalòn baazeelai, tamadegi zegeni. Anzanuiti kpein ti vileni polu ga tamadegiti, ti da kuai wo. 21 Miliyame g̃eni g̃uyei laazosu, é da g̃e ma:

«À g̃uyei loo G̃òòòò GALAGI ve, mazòlò é ná-bòlòlòlai g̃ula kelema, é sooì ta kpize nui viliga kpolod̃ei wu.»

IZELAYELE NUITI TA-ZIÈI TEUEBAI ZU

(15:22--18:27)

Mala òòòòòò

22 Moize liini ga Izelayele nuiti, ti zege Seeli Kpolod̃ei vòòòòòò. Ti Suul teuebai zu velei zegeni, ti zieni teuebai zu ga folo savagò, ti la g̃eni zie g̃aani òòòòòò.

23 Ti zeelini Mala, kele ti la g̃eni zooni, ti va Mala òòòòòò ta òòòòòò, tòòzeì é wanani. Naa g̃a é keeni, naama laaseigi vèeni ba ga Mala (nii poluve ga «wanave»). 24 Nubuseiti ti zeliì lònì Moize ma, ti g̃e ma: «Leeni g̃a g̃a kpolè?» 25 Moize woòòòòòò G̃òòòò GALAGI ma. G̃òòòò GALAGI gului ta leeni la. E ma òòòòòò ta vilini zieì wu, zieì neeni.

Miná g̃a G̃òòòò GALAGI tògiti ta deveiti feeni ná-nubuseiti zea ná. Miná g̃a é ti voluòòòòòò. 26 E g̃eni ma: «Ni wa woilona gòòòòòò ma ga pagò, nèì gè ga G̃òòòò GALAGI wa-G̃ALAGI, ni wa naa g̃eena, nii solegai g̃aazu, ni wa woilona nà-deveiti ma, ta ni wa nà-tògiti kpein sona, gè la seeòòòòòò taòòòòòò kpalaà pèa wo va, nii gè pèeni Ezipete nuiti ba, mazòlò nà ga G̃òòòò GALAGI, nii é wo g̃edesu.»

27 Ti zeelini Elime, ve zìeun puugò maazu felegò (12) g̃eni ná, ta òòòòòò wulu vòòòòòòòòòò (70). Ti vòòòòòò miná zìelave.

16

Manegi ta kakalogiti

1 Izelayele vèbèi kpein ge zegeni Elime, ti li, ti zeeli Sin teuebai zu, nii é Elime ta Sinayi ti yòòòòòòòòòò, folo puugò maazu lòòòòòòòòòò (15) ma, alugi velesìeì ma, ti g̃ulaai ma Ezipete yooi va. 2 Izelayele vèbèi kpein ge zeliì lònì Moize ta Aalòn ma teuebai zu. 3 Izelayele nuiti ti g̃eni ti ma: «Leeni vaa zu gi la zaani G̃òòòò GALAGI yeezu Ezipete yooi zu, siègi zu gi g̃eni la sua liòòòòòò koba, siègi zu gi g̃eni la bului miizu, gi yiòòòò kpe? Kele wo vaave ga giye teuebai niizu ga wo bèbèi nii kpein paa ga pului.»

4 G̃òòòò GALAGI g̃eni Moize ma: «Nà vaazu bului vòòòòòò, é zege geezuve. Nubuseiti ta vaazu g̃ulazu, ti da zève folo-o-folo nii liegò a kula g̃e, naa g̃a a ke gè ti voluòòòòòò, gè pète ni ta zie ga nà-tògi, òòòòòò ni ti la ziaa la. 5 Folo lòzitasìeì, siègi zu ti naa g̃evele òòòòòòòòòò la, nii ti vaazu la, nii ta da zève folo-o-folo, toòòòòòò g̃e ga ná zeizu felegò.»

6 Moize ta Aalòn ti g̃eni Izelayele nuiti ma: «Za kòòòòòò, wa vaazu kwèesu ga G̃òòòò GALAGI g̃a é wo g̃ula Ezipete yooi va. 7 Sobu, wa G̃òòòò GALAGI ná-lèbiyai g̃a, tòòzeì é wa-yelilomaiti mènigè, wo keai G̃òòòò GALAGI laalòòòòòò. Mazòlò g̃a ga leeni, wo zeliì losu gi ma?» 8 Moize g̃eni ma: «G̃òòòò GALAGI g̃a suai veezu wo ya za kòòòòòò, wo mi, sobui é

bului ve wo ya, wo mi, wo yiḡo. Gooḡo GALAGI zelilomaiti menige, wo ti gʻeai daalḡoma, mazḡḡo gá ga bʻegele? Giya lei wa-yelilomaiti ti va gʻe gʻeezu gi laalḡoma, Gooḡo GALAGI gʻa ti gʻeezu daalḡoma.»

⁹ Moize gʻeni Aalḡon ma: «Bo Izelayele vʻebai ma, ga ti maabuḡa Gooḡo GALAGI va, mazḡḡo é ta-yelilomaiti menige.» ¹⁰ Siegi zu Aalḡon gʻeni bʻeezu la Izelayele vʻebai kpein pḡ, ti gʻaavoteni ga tevbai vḡ pelei, pʻete, Gooḡo GALAGI ná-lebiyai ḡulani keḡema tonabiingi zu.

¹¹ Gooḡo GALAGI bʻeeni Moize vḡ, é gʻe ma: ¹² «Gè Izelayele nuiti ta-yelilomaiti menige. Gʻe ti ma: «Kpḡkḡi wa suai miizu, sobui wa yiḡo ga bului, wa vaazu kwʻeesu ga ná ga Gooḡo GALAGI, wa-GALAGI.» »

¹³ Kpḡkḡi, wḡniiti ti vaani, ti-ma zii gʻeai eḡe kakalogi, ti ti-vuuzuve maabidi. Sobui, nḡdagi gʻeni vʻeeni ti-vuuzuve maagoolii zu. ¹⁴ Siegi zu naama nḡdagi jʻeeleni la, ani goi ta gʻeni tevbai zu eḡe ani waa, eḡe kobe kolegi ma buun goiti, é zoi ma. ¹⁵ Izelayele nuiti ti wʻeleni ba, ti gʻe bḡḡo ma ti ḡilagilagi: «Leeni gʻa ga nii?» Mazḡḡo ti la gʻeni kwʻee, nii é gʻeni de. Moize gʻeni ti ma: «Bului ve Gooḡo GALAGI fea wo ya ga daamianigi. ¹⁶ Pʻete nii Gooḡo GALAGI deveai: Eḡe gilagilagi naa yeve, nii a zoloo ga ná-daamianigi, kḡḡo ganii jʻe gila nu ḡila, eḡevelei wa-nuiti tieḡḡi la. Eḡe ge ta zeḡe naati bʻe, niiti ti ná-seḡe ḡotai wu.»

¹⁷ Izelayele nuiti ti keeni ḡana. Tanigaa ti zeveni ga gola, tanigaa ma ti zeve ga tago. ¹⁸ Ti gʻeni kḡḡosu kḡḡo gani zu, zḡi é gʻeni zevezu ga mḡinda, é la gʻeni vḡovazu naa ya, zḡi ma é gʻeni tago nḡ yevezu, naa la gʻeni valasu. Eḡe ge gʻeni zevezu, é zoloo nḡ ná-daamianigi ma.

¹⁹ Moize gʻeni ti ma: «Nu nḡpe ge mina ta ye ná, é va yesu sobui.» ²⁰ Nui tanigaani ti la gʻeni woiloni Moize woo ma, ti ta yeni ná eyesu sobui. Keḡe koegiti ti vuuni su, naa makugi ḡulani. Moize yiḡaawanani naama nuiti ma. ²¹ Sobu ḡilagila, eḡe ge gʻeni naa yevezu, nii a zoloo ga ná-daamianigi. Siegi zu foloi ma liegi a la vaana la, gaa gʻeni wuunsu.

²² Foloi lḡzitasiei, ti gʻeni daamianigi zeizu felegḡi yevezu, wḡmʻeel zu felegḡo nu ḡila. Bʻebai ma ḡundiḡiiti kpein ti vaani, ti suḡula Moize ma. ²³ Moize gʻeni ti ma: «Naa ḡa Gooḡo GALAGI bogai, lina ḡa ga dooḡo folo nḡdegai Gooḡo GALAGI ve. A naa mḡ, nii é wo ya ga wo mḡ. A naa bḡḡ, nii é wo ya ga wo kpḡḡ, mḡtai nii kpein é yesu, wo naa make eyesu sobu.» ²⁴ Ti zeni ná eyesu sobui, eḡevelei Moize devei veeni la. Naa maku ge la gʻeni ḡulani, ta koegaa ti la gʻeni vuuni su jʻegelein. ²⁵ Moize gʻeni ma: «À mi za, mazḡḡo dooḡo foloi ve Gooḡo GALAGI ve. Za, wo la ta ḡaa adave tanḡpe eteave. ²⁶ Folo lḡzita laawu, wa gʻe zevezu, keḡe foloi lḡfelasiei ḡa ga dooḡo foloi, ta la gʻea ná, naama yeei.»

²⁷ Foloi lḡfelasiei ma, nubusei tanigaani ti ḡulani ga ti ta yeve, keḡe ti la gʻeni ta ḡaani. ²⁸ Názu ḡa Gooḡo GALAGI gʻeni la Moize ma: «Eyesu sie kpegele zu ḡa wo yesu ḡelezu la ná-deveiti ta ná-tḡgiti so fai va? ²⁹ A kwʻee ga Gooḡo GALAGI dooḡo foloi veeve wo ya, naa ḡa é ba, folo lḡzitasiei ma, toḡa folo felegḡo laamianigi veezu wo ya. Eḡe ge ye zeizuve, nu mina zeḡe zeizuve folo lḡfelasiei ma.» ³⁰ Nubuseiti ti dooḡo foloi maapeeni, ti looḡo folo lḡfelasiei ma.

³¹ Izelayele vʻelʻeyegʻei naama laamianigi laaseigi vʻeeni ga manegi. E ḡulani ga kḡliandelegi ma ḡaei, é ḡoleni, é nee ga gatḡi ḡevelei, nii kḡin ḡulḡi ba. ³² Moize gʻeni ma: «Weḡe nii Gooḡo GALAGI devea: A kḡḡo ganii zu ḡila make manegi zu, wo-mavofodaiti bʻe, lina ḡa lina, naa ḡa a ke ti bului ḡa, nii gè feeni wo ya, wo mi tevbai zu, siegi zu wo ḡulani la Ezipete yooi va.» ³³ Moize gʻeni Aalḡon ma: «Digii zeḡe, è kḡḡo ganii jʻe ḡila pu su manegi zu, è sei Gooḡo GALAGI ḡaazu, naa ḡa a ke é make wo-mavofodaiti bʻe lina ḡa lina.» ³⁴ Eḡevelei devei la, Gooḡo GALAGI feeni Moize ya, Aalḡon seini zeele woo zevei ma ḡesui ḡakalave, naa ḡa a ke, é make. ³⁵ Izelayele nuiti ti manegi miini kona vuunaanigḡo (40) laawu, eyesu ti zeeli zoi naa zu, ve nua ti gʻeni zeini ná. Ti manegi miini, eyesu ti zeeli Kanaan yooi ḡwʻegi ma.

³⁶ (Nu ḡilagilagi ḡḡnḡgi gʻeni ga kḡḡo ganii zu ḡila. Kḡḡo ganii nii daaseigi ga wḡmʻelegi, naa ḡa ga efagi ma ḡaagʻwesu puḡḡi.)

17

*Ziei g'ula vai G'ool'ee vasai va
(Gaalu Sevei 20:1-13)*

¹ Izelayele vebai kpein ge zefeni Sin tevbai zu, egevelei G'oo'oo GALAGI ná-devei feni la, é vile ta-zie vai va, ti liini, ti vu Lefidime. Ue nubuseiti ti la feni zie zol'oni ná, ti va b'ole.

² Názu g'a nubuseiti ti wuzefeni la Moize laal'oo'ma. Ti g'e ma: «À ziei ve gi ya, gi b'ole.» Moize ti woog'aa'voteni, é g'e ti ma: «Leeni vaa zu wo wuzegezu dàal'oo'ma? Leeni vaa zu wo G'oo'oo GALAGI zu'oo'oo'su?» ³ Nubuseiti ti feni ná, kp'ole w'oin da b'oi ti la, ti da zeli lo Moize ma. Ti feni g'eezu ma: «Lee vaa zu è gi g'ulaai Ezipete yooi va, ga è gi vaa ga kp'ole w'oin, giya-o, gi-lointi-yo, ta gá-loganiiti-yo?» ⁴ Moize woog'ulani G'oo'oo GALAGI ma, é g'e ma: «Leeni g'a ná ke, é lo niima nubuseiti ba? Ná tago n'ó ve, ti va ti s'oo ga k'otui.»

⁵ G'oo'oo GALAGI feni Moize ma: «Leve nubuseiti kakala velei, è Izelayele g'ewolai tanigaani sege, da-lukp'oi balaa sege, nii è zie wolai Nile lo'gani la, è li lu'oo velei. ⁶ W'ele, ná liizu, gè lo è lu'oo G'ool'ee g'otui ma, da k'otui lo'ga, ziei g'a g'ula ba, nubuseiti ta b'ole.» Zekana Moize keeni la, Izelayele g'ewolaiti gaazu. ⁷ E naama adave laasei p'eeni ga Masa ta Meeli'ba (niiti ti-voluveti ga «sug'oo'gi» ta «maag'aalii»), t'oozei Izelayele nuiti ti maag'aalii g'eeni ná, ti G'oo'oo GALAGI zu'oo'oo, ti da g'e ma: «G'oo'oo GALAGI g'a ade zaama nei, baa é la ná?»

Izelayele nuiti ti pile s'ol'oo fai

Amaleke nuiti ma

⁸ Amaleke nuiti ti vaani, ti k'ooi vee Izelayele nuiti ba Lefidime. ⁹ Moize feni Zozuwe ma: «Yiimazeg'e ga zunui tanigaa ade ve, wo li, wo vala Amaleke nuiti ba. Lina, ná liizu, gè lo gize unma'ee, GALA ná-tukp'oi zoni z'ea.» ¹⁰ Zozuwe naa g'eeni, nii Moize boni ma, ga é Amaleke zakpe. Moize vee Aal'ón va, ta Guul ti leeni gizei unma'ee. ¹¹ Siegi zu Moize a la yeei wuzeg'ena la, Izelayele feni pile s'ol'oo'su, ke'ele siegi zu a la yeei yeina la, Amaleke feni pile s'ol'oo'su. ¹² Tei Moize yeeiti sub'ol'oni, ti k'otui zefeni, ti da bu, é zee maazu. Aal'ón ta Guul ti zeeiti soni, gilagi lo kakama'ee, zoi lo z'oola velei, zeeiti maalegai yeni de kpaan eyesu foloi da. ¹³ Zozuwe pile s'ol'oni Amaleke ma ta ná-nubuseiti, ga bo'ga z'okp'oo g'aaligi.

¹⁴ G'oo'oo GALAGI feni Moize ma: «Niima vaiti seve sevei zu, é g'e ga g'izesu vaa, è bo Zozuwe ma ga, ná Amaleke ma zuwui g'aale'eezu gee'oo'oo'gi wu, nu la m'oo g'isiaa ti zu.»

¹⁵ Moize zala'ga g'ulazuve ta loni, é daasei p'eeni ga: «G'oo'oo GALAGI g'a ga ná-dal'apoi.» ¹⁶ E feni ma: «T'oozei nui ta yeei wuzeg'ea G'oo'oo GALAGI ná-masa kp'okp'oo'gi laal'oo'ma, G'oo'oo GALAGI ná-k'ooi g'a g'e Amaleke laal'oo'ma, yee'ee'galaiti pe su.»

18

*Moize nekoi Zeetelo
ná-daalima vai*

¹ Moize nekoi Zeetelo, Madiyan zala'ga g'ula nui, naa kpein menini, nii GALA ge keeni Moize ve ta ná-nubusei Izelayele nuiti, naa g'a é feni ga G'oo'oo GALAGI Izelayele nuiti kula vai Ezipete va. ² Moize nekoi Zeetelo Moize anzai Seef'ola zefeni, nii Moize yeebeni ba, é li kee'ge v'oo be volu, ³ ta ná-doun zunu feleg'ooiti balaa, gilagi laaseigi feni ga Geelesome (nii poluve ga «seik'oo'mai»), maz'ol'oo Moize feni ma: «Nà ga seik'oo'ma nui, gè zeini zou g'ili su.» ⁴ Zoi laaseigi feni ga Eliyez'ee (nii poluve ga «ná-GALAGI b'oo'ge b'aa»), maz'ol'oo é feni ma: «K'ee ná-GALAGI b'oo'ge b'aa, é ùnm'oo, é k'ula Falag'ón ná-bo'ga z'okp'oi ya.»

⁵ Moize nekoi Zeetelo liini tevbai zu ga Moize ná-doun zunuiti ta anzai, ve é feni vuuni ná, GALA ná-gizei g'oba. ⁶ E woolebeni Moize ma, é g'e ma: «N'òun nà, è-nekoi Zeetelo, p'aa'ee è v'oo be, ga è-anzai, é vee ná-doun zunu feleg'ooiti ba.» ⁷ Moize g'ulani é nekoi laag'omi, é n'ok'oo bu, é neene ga daave komagai. Ti b'oo'oo g'aaza'gani ta-g'edeyaiti ma vaa ma, naa volu ti leeni Moize ná-sege g'otai wu. ⁸ Moize naa kpein sug'ulani nekoi ma, nii G'oo'oo GALAGI

kɛɛni ga Falaɣɔn ta Ezipete yooi Izelayele ná-faa zu, kpɔɔiti kpein ti zeelini ti ma pelei zu, ta velei Ɔɔɔɔ GALAGI ti ɣulani la ti zu. ⁹ Zeetelo ɣoozunɛɛni faa vagɔi kpein ma vaa zu Ɔɔɔɔ GALAGI kɛɛni Izelayele nuiti bɛ, ta eɣɛvelei é ti unmoɔni la, é ti ɣula Ezipete nuiti zea. ¹⁰ Zeetelo ɣɛni ma: «Mamagi ɣa Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, nii é wo ɣula Ezipete nuiti zea, ta Falaɣɔn ya, nii é nuɔuseiti kula Ezipete nuiti ta-zobogi ya! ¹¹ Gè kwɛɛga niizu ga Ɔɔɔɔ GALAGI wɔɔɔvɛ, é leve galagiti kpein ba, é naa ɣulani keɛma, siɛgi zu Ezipete nuiti ti ɣɛni gaazumaavɔɔ vaiti kɛɛzu la ga Izelayele nuiti.» ¹² Moize nɛkoi Zeetelo gala zalaɣai ta zalaɣaiti kulani GALA bɛ. Aalɔn ta Izelayele ɣɛwolaiti kpein ti naama laamii woni vɔɔma ta Moize nɛkoi, GALA gaazu.

¹³ Poluma zobui, Moize zeini ga é nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaaleve. Nuɔuseiti ti loni Moize ɣakala, é zo sobui ma, eysesu kpɔkɔi zeeli. ¹⁴ Nii kpein Moize kɛɛni nuɔuseiti bɛ, nɛkoi naa ɣaani, é ɣɛ ma: «Lee ɣa é kɛɛzu niima nuɔuseiti bɛ? Lee vaa zu è zeizu da ɣila, nuɔuseiti kpein ti loni è ɣakala, é zo sobui ma, eysesu kpɔkɔi zeeli?» ¹⁵ Moize nɛkoi woɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Toɣa ga nuɔuseiti ka ti vaazu pɔ ga ti GALA gaazaɣa. ¹⁶ Siɛgi zu fai ta ɣɛɛzu la ti ya, ta vaazu pɔ, gè tukpɔi ɣaaleve ti yɔɣɔzu, gè GALA ná-deveiti ta ná-tɔgiti dɛɛ.»

¹⁷ Moize nɛkoi ɣɛni ma: «Nii è kɛɛzu, naa la vani. ¹⁸ Da bɔɣɔ suvikei besu fala, ta niima nuɔusei balaa é è va, mazɔɔ fai nii wuiɔvɛ è-zebei ma. Da ɣila è la zooga è va kɛ. ¹⁹ Niizu, woilona ɣɔoi ma, nà è lenɛsu, GALA ge ɣɛ è va! Ɔɛ ga nuɔuseiti gaazuvɛ GALA koba, da bɔɣɔi è li ga nuɔuseiti ta-vaiti GALA pɔ. ²⁰ Deveiti ta tɔgiti gaale ga tiye, pelei le ga tiye, nii maanɛai ti vile ba, ta kɛɛwotii nii maanɛai ti kɛ. ²¹ Yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti nuɔuseiti kpein saama, ti luazu GALA ba, zunuiti ti ɣiliai gaamai va, ti lobɛanii wɔinzeɣezu, è ti zeɣe, è ti zeɛ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɛiti, nu ungilagila kundigɛiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɛiti, ta nu vuupuu kundigɛiti. ²² Ti da nuɔuseiti ta-lukpɔi ɣaaleve sienɔpɛ, ti va ga faa biingiti è vɔ, tiya bɔɣɔiti ti faa goiti ma lukpɔi ɣaaleve. Ta ɣula da-ɣasɔi ma, wo seɣe vɔɔma. ²³ Ni da naa ɣɛɛna, GALA ge deveiti fe è ya, da zoo è zie bu ga pagɔ, niima nuɔuseiti kpein ta zeeli ziileigi zu ti vɔ bɛ.»

²⁴ Moize woiloni nɛkoi wooi ma, é naa kpein kɛɛni, nii naa boni ma. ²⁵ Moize yiimazeɣe ga sɔbelama zunuiti, Izelayele nuiti kpein saama, é ti zeɛ nuɔuseiti unda ga nu waagilagila kundigɛiti, nu ungilagila kundigɛiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundigɛiti, ta nu vuupuu kundigɛiti. ²⁶ Ti ɣɛni nuɔuseiti ta-lukpɔiti gaalevezu sienɔpɛ, ti ɣɛni vaazu ga faa biin golaiti Moize vɔ bɛ, tiya bɔɣɔi ti bɛna fai mɔtaiti ma lukpɔi ɣaaleve.

²⁷ Moize bɛni nɛkoi va, é li, naa liini ná-zooi zu.

GALA NA-MINAZEGE IZELAYELE NUITI Bɛ

19

(19:1–24:18)

Izelayele zeeli vai

Sinayi gizei vɔ bɛ tevebai zu

¹ Alugi zavasiɛi ma, ti ɣula vɔluma Ezipete yooi va, Izelayele nuiti ti zeelini Sinayi tevebai zu naama voloi. ² Ti zegeni Lefidime, ti liini, ti zeeli Sinayi tevebai zu, ti vuuni tevebai zu. Izelayele vuuni miná, gizei ɣakalavɛ.

³ Moize lɛɛni GALA pɔ pelei, Ɔɔɔɔ GALAGI tolini gizei unmaɔvɛ, é ɣɛ ma: «Wɛɛ, nii ɣa da bo Zakɔbe ná-peleyeɣeɣe ma, è daazeeli Izelayele nuiti ma. ⁴ Wa bɔɣɔgoi wo naa ɣaani, nii gè kɛɛni ga Ezipete nuiti, gè wo zegeni koɣe ɣovɛgiti su, gè va ga woye pɔ pelei. ⁵ Niizu, ni wa woilona ɣɔoi ma, ni wa makɛna ná-minazegɛgi ma, wa ɣɛ ga nɔnɔ ɣiteɣitegiti, nuɔuseiti kpein saama. Anɛɛ ni eteai kpein ka ga nɔnɔ, ⁶ wɔun wa, wa ɣɛ bè ga zalaɣa ɣula zii, nii padɛgai.» Wooiti kana da ti wo Izelayele nuiti ma.»

⁷ Moize liini, é nubuseiti ta-gɛwolaiti toli, é wooi nii kpein daani ti ve, egevelei Gooɔɔ GALAGI devei veeni la zea. ⁸ Nubuseiti kpein ti zolooni faa gila ma, ti ge ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔɔ GALAGI bogai.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Gooɔɔ GALAGI ma. ⁹ Gooɔɔ GALAGI geni Moize ma: «Wele, ná vaazu è vɔ tonabiin gaagiligi zu, naa ga a ke, siegi zu ge bɔezu la è vɔ, nubuseiti ti meni, ti la è la gɔ.» Moize nubuseiti gooi laazeelini Gooɔɔ GALAGI ma.

GALA kula vai keɛma *Sinayi gizei ma*

¹⁰ Gooɔɔ GALAGI geni Moize ma: «Li nubuseiti pɔ be, è ti jɔde za ta lina, ti ta-zegɛiti gba. ¹¹ Ti gevele betɛai gele foloi zavasiei ma, mazɔɔ foloi zavasiei ma, Gooɔɔ GALAGI ga vaazu yeizu nubuseiti kpein gaazu, Sinayi gizei ma. ¹² Da nubuseiti kwɛsuve leve ba gizei maagoolii zu, è ge ma: «A dama, wo mina le gizei ma, wo mina vɔɔɔɔ dakɔɔgave va. Nu nɔpe a vɔɔɔɔna gizei va, ta naama nui vaa. ¹³ Nu la yeevɔɔɔɔba ba, keɛ toɔɔa zɔɔ ga kɔtui, baa ti bɔ ga mɛɛinti, é geni ga sua, baa nu, é la yeɔa vulua jɛgelein.» Siegi zu baala sine minei ma vuvugi a veena la, tanigaa ta le gizei ma názu.»

¹⁴ Moize yeini nubuseiti pɔ pelei, é zɛge gizei ma, é nubuseiti jadeni. Naati ti ta-zegɛiti gbani. ¹⁵ E geni nubuseiti ma: «À gevele betɛ folo savagɔ laawu. A mina maabuɔa anzanu gila kpalaa ba.»

¹⁶ Foloi zavasiei, ma zobui, tonai kpuneni, mainmainti ti da saɔa, ta tonabiin gaagiligai geni gizei ma, puvu gooi wola gɔlani. Nubuseiti kpein ti geni zeini ti-vuuzuve, ti tɔzeini ga sasubalii, dualuagi maavele ma. ¹⁷ Moize nubuseiti kulani ti-vuuzuve, ti GALA daagomi. Ti liini, ti lo gizei gɔɔɔave. ¹⁸ Sinayi gizei kpein ge geni ga duulu letele, tɔzei Gooɔɔ GALAGI yeini ná, abui zaama. Naama luului geni gɔlazu ege abu zulugi zu luului, gizei kpein ge geni balizu ga zeeɔaabaai. ¹⁹ Puvu gooi geni leezu, tugi da zizi. Moize geni bɔezu, GALA ge geni gooɔaavotesu ga woo wola. ²⁰ Zekana Gooɔɔ GALAGI yeini la Sinayi gizei ma, gize losaamave. Moize leeni ná.

²¹ Gooɔɔ GALAGI geni Moize ma: «Yei, è nubuseiti kweteve, ta mina bude, é va va Gooɔɔ GALAGI vɔ pelei, faazubɛɛwo faa ma, ma mainmain undaa mina va vilisu ti zaama. ²² Zalaɔa gɔla nuiti bɔɔɔi ti maabuɔazu Gooɔɔ GALAGI va, ti bɔɔɔɔ jɔde, Gooɔɔ GALAGI mina va ta zɛgezu ti va.» ²³ Moize geni Gooɔɔ GALAGI ma: «Nubuseiti ti la zooga ti va le Sinayi gizei ma, mazɔɔ è gi lenegɛ ga gi kwɛgi la gizei maagoolii zu, maajɛi veɛ ba.» ²⁴ Gooɔɔ GALAGI geni ma: «Li, è yei, da leezu volu wa Aalɔn. Keɛ zalaɔa gɔla nuiti ta nubuseiti ti mina bude jɛgelein, ti va le Gooɔɔ GALAGI vɔ be, nii a ke saa mina va loozu ti zaama.» ²⁵ Moize yeini nubuseiti pɔ be, é bɔɛ ti vɔ.

20

GALA ná-to puugɔiti *(To Sevei Velesei 5:6-21)*

¹ GALA ge niima woiti kpein boni, é ge ma: ² Ná ga Gooɔɔ GALAGI, da-GALAGI, nii é è gɔlani Ezipete yooi va, duɔla velei wu.

³ Gala kiligaa ti mina ge è ve nɔnɔnɔ polu.

⁴ Mina ani maaniini saɔa bɔɔɔ ve jɛgelein, ta ani nɔpe baaɔfulaba, niiti ti geeɔɔɔɔɔ zu, baa niiti ti zooi ma, baa niiti ti zieiti bu zooi wu. ⁵ Mina nɔkɔ ti wu jɛgelein, mina ti lebi jɛgelein, mazɔɔ ná, Gooɔɔ GALAGI, da-GALAGI, ná ga GALAGI toloai, nii a da geɛgeiti ta-vaa jɔi votokula ti-lointi ma, eyɛsu é zeeli yamanii zavasiei ta naanisiei ma, niiti ti maayosegezu ve. ⁶ Keɛ ná da woogɛgɛladai ge, eyɛsu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati be, niiti ti nɛɛzu ve, ta ti ná-deveiti sosu.

⁷ Mina Gooḡo GALAGI, da-GALAGI laaseigi wo fuun negelein, mazaloo Gooḡo GALAGI ḡa naama nui leve ga saba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

⁸ Gize dooḡo foloi zu, è maane. ⁹ Da botii ḡe folo ləzitai zu, è da-wotii kpein ke. ¹⁰ Kele folo ləfelasiei ḡa ga Gooḡo GALAGI, da-GALAGI, ná-dooḡo foloi. Mina boti nape ke ma, da-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, da-wotigē zunuiti-yo, da-wotigē anzanuiti-yo, da-logania-o, ta weinti niiti ti zeini è ḡoḡoma. ¹¹ Mazaloo folo ləzita laawu Gooḡo GALAGI geeḡolagi beteni, ta zoi, ta kpoloḡei, ta ti zu aniiti kpein, é looḡoni foloi ləfelasiei ma. Naa ḡa é ba, Gooḡo GALAGI tuya looni dooḡo foloi ma, é make boḡo ve.

¹² E-ḡee ləbi ta è-lee, naa ḡa a ke è-zii ma voloiti suḡooza, naama yooi zu nii Gooḡo GALAGI, da-GALAGI feezu è ve.

¹³ Mina nu vaa negelein.

¹⁴ Mina weenzié bo negelein.

¹⁵ Mina unma wo negelein.

¹⁶ Mina zee zeele woo wo negelein è-zeiḡoḡoi laalḡoma.

¹⁷ Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡoḡoi ná-pelei va. Mina ḡaazuḡula negelein è-zeiḡoḡoi anzai va, baa ná-botigē zunui, baa ná-botigē anzanui, baa ná-nikei, baa ná-soovalegi, baa ani nape é ga è-zeiḡoḡoi nənə.

*Moize, GALA daa vaa wo nui
(Tə Sevei Velesiei 5:23-33)*

¹⁸ Nuḡuseiti kpein ti tona kpune tugiti menini, ti mainmainti kaa, ti puuḡi wooi meni, ti gizei ḡa abuzogi ba. Nuḡuseiti ti naati kaai ma, ti zasubalini, ti lo ḡoozama. ¹⁹ Ti ḡeni Moize ma: «Da boḡoi è da boe gi və, ḡá woilo ma, kele GALA ge mina boe gi və, ḡá va za.»

²⁰ Moize ḡeni nuḡuseiti ma: «À mina lua, mazaloo GALA paave ga é wo voluḡula, naa ḡa a ke, wo lua ba, wo mina koto ḡe.» ²¹ Nuḡuseiti ti ḡeni loni ḡoozama. Kele Moize maabuḡani tonabiingi va, ve GALA ge ḡeni ná.

Təgi é lo zalaḡa ḡulazuve va

²² Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: Uele ḡa da boe la Izelayele nuiti pə: Wo petege ga zège geeḡolagi zu, gè boe wo və. ²³ A mina galagaa bete boḡo ve ga walii baa zanugiti, wo va ti vokaḡo m̄. A mina naa ta ḡe boḡo ve negelein. ²⁴ Wa zalaḡa ḡulazuve lo bè ga pəloi, nii wa gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kula maazu, ga wa-vaalagiti ta wa-nikeiti. Ue nape gè ḡulazu ná kelema, ná va wo və be, ga gè tuya loo wo ve. ²⁵ Ni wa zalaḡa ḡulazuve lona bè ga kətui, à mina to ga kətu zaḡaai, mazaloo wa wa-zəlaiti peena kətui va, wa kəzə. ²⁶ A mina ná-zalaḡa ḡulazuve lo, wo va nu leezuve bete ba, nu a ḡena lea ga, kabei mina ḡula kelema.

21

Təgiti é lo duoi ba

Ebulu nuiti saama

(Leevi Nuiti 25:39-46;

Tə Sevei Velesiei 15:12-18)

¹ Təgiti pete, da dee ga tiye: ² Ni wa Ebulu nui ta ḡeyana ga duoi, toḡa botii ḡe kona dəzita laawu, kele dəfelasiei, toḡa ḡula, é wəloyai zəloo, é mina ani nape sala. ³ Ni tə ḡila ka é vaani, tə ḡila ka a li, ni anza ḡeeve zea, ta li ta anzai. ⁴ Ni maliḡii ḡa é anzai veeni zea, é doun zunuiti ta doun anzanuiti sələo, anzanui ta ná-dointi ta ḡe ga maliḡii nənə, tə ḡila ka a li názu. ⁵ Ni duoi a ḡena ma: «Maliḡii neeve bè, ta ànzai ta dointi balaa, gè la pə gè va ḡe boḡo yeema,» ⁶ naazu maliḡii ḡa lii la GALA kakala, é maabuḡa pelelave va, baa daamasagi va. Maliḡii ḡa goii wə ga kəlu ḡaazoḡagi. Duoi ḡa ye ná-botii zu ḡo.

⁷ Siegi zu zunui ta a ná-doun anzanui vədina la, ga é ḡe ga duoi, é la ḡula duolai zu, eḡevelei zunuiti ta ḡula la. ⁸ Ni wəin a zəḡena maliḡii ma, nii é ḡea deveni ga é seḡe ga anza, toḡa ze ná, nu ḡili ge unməo, kele zobo ge la ḡea zea ga é va pədi zii ḡili ma, a naa

ɣɛna é ɣɛa ga yaava nu anzanui letema. ⁹ Ni a devena ga é fulu ná-doun zunui ve, toɣa ke be, eɣevelei soloogai la anzanu lointi ma. ¹⁰ Ni a anza ɣili seɣena, é la ta ɣula ma mɔungi ná-daamianigi la, ta ná-seɣei, ta é la ɣɛlea naa ná-dakobai va. ¹¹ Ni é la ɣɛ naama vaa savagɔiti keeni be, toɣa zoo é li, é mina ani nɔpe sala.

*Tɔgiti é lo doɣa vai
ta nu maawana vaiti ba*

¹² Zɔi nɔpe a nu loɣana, é za, ta naama nui vaa. ¹³ Ni é la woya beteni tuɣɔ, ni GALA ge kea é ɣɛ zea ga tevezea vaa, ná ada betɛzu wo ve, ve a vela, é li, é loɣu ná. ¹⁴ Kele siegi zu nu a gaagilina la ma, é wuzegɛ seɣnɔɣɔi laalɔɣɔma, é kelegɛle nɔi ɣɛ ga é paa, anɛ ni diive, é loɣu ná-zalaɣa ɣulazuve, wa kula naa va, wo paa.

¹⁵ Zɔi nɔpe a keegɛ loɣa, baa dee, ta naama nui vaa.

¹⁶ Zɔi nɔpe a nubuse unma, é pɔdi, baa é make ya, ta naama nui vaa.

¹⁷ Zɔi nɔpe é keegɛ baa dee ɣotozu, ta naama nui vaa.

¹⁸ Siegi zu nua ti bɔɛzu la, gila ge seɣnɔɣɔi zɔɔ ga kɔtui, baa é doɣa ga zeebuin, ni é la ɣɛeni ga saa vaa, kele naa ma ge la ga seebei, ¹⁹ ni toɣa zoo é ná-tukpɔi zegɛ, é ziezie eteave, zɔi é doɣai wogai, faa la mɔ ɣɛa naa va, kele ná-botii koloɣologai ma, toɣa naa zala, é lati, é naa zale, eyesu é ɣɛde.

²⁰ Siegi zu zunui ta ná-duɔi loɣazu la ga tukpɔi, zunu baa anzanu, eyesu duɔi za zea, ta potokula ma.

²¹ Ni a yena vulua folo ɣila, baa felegɔ, ti la potokulaa ma, mazɔlɔ ná-walii ve.

²² Ni zunua ta bɔɛna, ti ziga anzanui ta va kogi ma, é doin zɔlɔ, faaba kili ge la sɔlɔni, ta alamanii zala nii anza zinigi deɛzu, ta sala faawo bo nuiti kakala. ²³ Kele ni faaba ka ɣulana su, zenvui voto ka ɣɛ ga zenvui, ²⁴ nu ɣaazugɛzɛgi voto ka ɣɛ ga nu ɣaazugɛzɛgi, nu niiga voto ka ɣɛ ga nu niiga, nu yeei voto ka ɣɛ ga nu yeei, nu ɣɔɣɔi voto ka ɣɛ ga nu ɣɔɣɔi, ²⁵ abu valai voto ka ɣɛ ga abu valai, maawanai voto ka ɣɛ ga maawanai, maabologi voto ka ɣɛ ga maabologi.

²⁶ Ni zunui ta a ná-duɔi loɣana gaazugɛzɛgi gilagi va, é ɣɛni ga zunu baa anzanu, é naa vala gaazugɛzɛgi ma, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, gaazugɛzɛgi zalai ɣana. ²⁷ Ni a ná-duɔi niigai ɣila kulana da, é ɣɛni ga zunu baa anzanu, toɣa yeebe ba, é li, é ɣula duɔlai zu, niigai zalai ɣana.

²⁸ Ni nikei a nu zigana ga minei, zunu baa anzanu, naa za, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui, nu mina ma zuai mi pa. Nike nui la mɔ faa zɔlɔga. ²⁹ Kele ni kaite, nikei ɣɛve ba, é da nuiti sigɔ ga minei, ti da nike nui lenɛ, é la welezu ma, siegi zu a zunu baa anzanu vaana la, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui, é za. Ta nike nui balaagi vaa. ³⁰ Ni ta zenvui unmɔɔ salai levena ma, toɣa naa kpein sala, nii a leve ma. ³¹ Siegi zu nikei a zunu loun baa anzanu loun zigana la, naama loɣi nɔ ɣa a zie. ³² Kele siegi zu nikei a duɔi zigana la, zunu baa anzanu, wali ɣae vuusavagɔ (30) ɣa a zo duɔ keegɛi ya, nikei ɣa zɔɔ ga kɔtui.

Tɔgiti é lo nu ɣɔligiti ba

³³ Ni zunui ta a zieyegɛi laalaogai yena de, baa ni zunui ta a zieyegɛi ta wɔɔna, é la daaɣuluni, nikei loo su, baa soovalegi, ³⁴ zieyegɛ nui ɣa toganii lieɣɔi ma walii zala kee nui ma, sua vooɔi ɣa ɣɛ ga tɔun nɔnɔ.

³⁵ Ni nui ta ná-nike zine a nui taɣili ná-nike zine zigana ga mineiti, naa za, ta nike zinei vɔdi, nii é vulua, ti walii ɣaagwe va, ti lati, ti nike vooɔi balaa gaagwe va. ³⁶ Kele ni kwɛɛge ga nikei é taɣili paai, keeve sigai wosu, ma nui la weleni ma jɛgɛlein, ma nui ɣa potogi leve ga nikei nɔ, nike vooɔi ɣɛ ga nɔnɔ.

³⁷ Ni nui ta a nike baa baala unmana, ni a kɔdaalevena, baa é pɔdi, toɣa nike zine loɔlugo ve nike ɣilagi votogi zu, ta baala naanigɔ baalagi votogi zu.

22

¹ Ni unma nui a zona unma wosuve ga maabaai, nu doḡa, é za, ti la ḡea ga sɔba nu jεgεlein, tɔun tetema saa vai zu. ² Kele ni foloi a tεena, ta ḡe ga sɔba nu tɔun tetemazu paa vai zu.

Unma nui kpein ka naa ɔotogi ve, nii é unmaai. Ni ani la zea, ta pɔdi ná-unma vai zu.

³ Ni nii é unmaai, niki baa soovalegi, baa baalagi, naa ḡa de vulua zea, toḡa naa ɔotogi ve ga ma vεedai.

⁴ Ni zunui ta a faa zuḡologolo keena kpalagi ta zu, baa kpelei ta zu, é be ná-toganiiti ba, ti daami wo seinjɔḡi ná-kpalagi zu, toḡa ma vaa zu belei ḡe ga ná-kpalagi zu ani ɔagɔi, baa ná-leezen belei zu ani ɔagɔi.

⁵ Ni abui a levena, é so dɔbɔi va, moloi nii daa ga belee, é so naama ḡilii va, baa nii é ma baḡai ḡa, baa é kpalagi ḡala, zɔi é abui loga, naa ḡa naama vai beḡe ga é potogi ve.

⁶ Ni nui ta a walii baa ani ḡiligaa ḡalivaana nui ta ma ga é make, ni ta ti unmana naa ná-pelei wu, unma nui ḡa ma vεedai ḡaḡale ma, ni ta sona. ⁷ Ni unma nui la zoni, peḡe nui ḡa lo GALA gaazu, é deḡe ga é la yeezeelini seinjɔḡi ḡɔligi ma. ⁸ Maḡaali vaa kpein, é lo niki vaa va, baa soovale faa, baa baala faa, baa seḡe vaa, baa tooya ani vaa, nii nu a ḡe ma: «Nii ve,» naama nu zeizu felegɔiti ta-vai laa ḡa zeeli GALA ma. Zɔi GALA ka peelalana, naa ḡa seinjɔḡi nɔnɔi ḡaḡale ma ga ma vεedai.

⁹ Ni nui ta a soovale, baa niki, baa baalagi, baa togani nɔpe feena nui ta ya ga é make ba, suai zeba é za, baa nata ḡale ba, baa é jεεε, nu nɔpe ge la kaani, ¹⁰ konai ḡa wo Ḣɔḡɔ GALAGI laaseigi zu ti felegɔ yɔḡɔzu, zɔi é suai makegai, naa ḡa bo ga é la yeevεeni seinjɔḡi ḡɔligi va. Togani nui ḡa yeezei konai naa wu, zɔi la ani nɔpe gaḡalega ma jεgεlein. ¹¹ Kele ni suai unmauve pɔ be, toḡa potogi ve ma nu ya. ¹² Ni suai valivalive ga, toḡa deḡe, é ḡe ga zeele wooi, é la mɔ naa voto fea, nii balivaliai ga.

¹³ Ni nui ta a togani ziingaona seinjɔḡi ma, nata ḡale suai naa va, baa é za, ma nui ḡaazu la ná, toḡa potogi ve. ¹⁴ Ni ma nui ḡa ná, poto ge la vea. Ni suai zala vaa ḡεεε de, sala zɔngɔi ḡa kula ḡe.

Pelei nu a GALA deḡi la ta nuḡuseiti

¹⁵ Ni zunui ta a anzalopo beai ta neenesona, nii maa la de zoni, é la koba, toḡa fulu naavoloi ḡula, é seḡe ga anza. ¹⁶ Ni doun keeḡei a ḡelena, é va fe zea, nii anzalopoti ta da vulu la, toḡa naa lieḡɔi zala ga walii.

¹⁷ A mina mɔta anzanui ye ná, é va ye vulua.

¹⁸ Nu-o-nu a la ga suai, ta naama nui vaa.

¹⁹ Zɔi a zalaḡaa ḡula gala kiligaa ve, é ḡula Ḣɔḡɔ GALAGI ḡila kpe polu, naa undaa ḡa vili.

²⁰ A mina seikɔḡoma nui zo pele jɔu jεgεlein, wo va suziḡa, mazɔlɔ wo ḡeni ga seikɔḡoma nuiti Ezipete yooi zu.

²¹ A mina poanzai baa podoin yiiḡɔlɔ vaa ḡe jεgεlein. ²² Ni wa ti yiiḡɔlɔna, ti woḡula mà ga kpeei, nà ti bain gooi mɛni. ²³ Nà wola yiiḡaawana wo laalɔḡoma, nà wo vaa ga kɔɔi, wo-anzaiti ta ḡe ga poanzaiti, ta wo-lointi ti ḡe ga podointi.

²⁴ Ni wa wali ḡuye vεena nà-nuḡuseiti ta ma, mɔne nui é wo ɔɔ be, à mina ḡe be eḡe kuye vεε nu, wo mina talama maaloli ma jεgεlein. ²⁵ Ni wa wo-zeinjɔḡi ná-seḡei zεḡena ga kpɔunmai, wa fe zea, aisa foloi va li. ²⁶ Mazɔlɔ ná-seḡe ḡilagi ve, é pεεzu ɔɔḡɔ ma. Ni naa a ḡulana zea, lee ḡa a pεε ɔɔḡɔ ma? A woḡulana mà ga kpeei, nà gooi mɛni, mazɔlɔ nà da nu maawɔinḡa.

²⁷ A mina GALA koto, wo mina woo jɔu wo wa-nuḡuseiti ta-ḡundiḡii ma.

²⁸ Wo maanεεε, wo va bè ga wa-molo levea mɔungiti, wo ke ga zalaḡai, ta wa-leezen de mɔungiti.

Wa wo-loun zunu m̄ungi ve z̄ea. ²⁹ Zekana wa k̄e la wa-logani wolai ta wa-logani goiti ta-vaa zu. Ma m̄ungi ǵa ȳe dee va folo l̄fela zu. Foloji l̄savasīi, wa fe z̄ea.

³⁰ Wa ǵe b̄e ga nu ǵadegaiti. A mina sua mi, nii balivaliai ga d̄ob̄oi zu. Wa naa vili ya gileiti bu.

23

T̄ogi é lo telebodai ǵee vai va

¹ A mina tiǵe woo vaza. A mina b̄o nu ǵou va, wo va z̄ee zeele woo wo. ² A mina vil̄e b̄eb̄ei volu ga wo va faa ǵou ǵe. Ni wo loliḡe ga wo zeele wooi ve, à mina lo naati polu, niiti ti m̄indai, wo va telebodai maave. ³ A mina lo m̄one nui volu ná-faawogi zu.

⁴ Ni wa ǵomina ga wo zili nui ná-nik̄ei b̄aa ná-soovalegi toai ya, k̄eni wo vaa la p̄o. ⁵ Nui é wo w̄ainzeǵezu, wa ná-soovalegi ǵaana, toai ná-kas̄oi wu, wa ma, wa in̄ēinsu ga daayei vai, wa v̄ee ba, wo daayei.

⁶ A mina m̄one nui ná-gaamai maave ná-tukp̄oi zu. ⁷ K̄eni wo b̄eteve z̄ee b̄oe wo fai va. A mina s̄obalala nui vaa ta telebo nui. Maz̄l̄o ḡe la s̄oba nui v̄eteǵa eǵe telebo nui. ⁸ A mina lob̄eani zo, maz̄l̄o lob̄eaniiti ta da naati gaazuḡole, niiti ti ǵaazuz̄eǵeai ma, ta ti telebo nuiti kp̄ae woiti maave.

⁹ A mina seik̄oǵoma nui maan̄oǵo. Wo kw̄eni wa b̄oǵoi nii seik̄oǵoma nui a da suzo, maz̄l̄o wo ǵeni ga seik̄oǵoma nuiti Ezipete yooi zu.

T̄ogiti é lo konagiti ba ta dooǵo foloi

¹⁰ Kona d̄ozita laawu, wa ani zuwui vaza wa-yooi ma, wo ba l̄n̄ogi z̄l̄o. ¹¹ K̄ele wa yeebe ba, wo z̄e ǵana n̄o, kona d̄ofelas̄īi, é naa ǵe dooǵogi zu. M̄one nuiti ti wa-nub̄usēiti saama, naati ti naa mi, nii ta ka, ta d̄ob̄o zuaiti ti naa mi, nii é ȳesu. Wa k̄e ǵana ga waleez̄en b̄elei, ta wa-wolive wuluiti.

¹² Folo l̄ozita laawu, wa wa-wotii ǵe. K̄ele folo l̄ofelas̄īi, wa looǵo, naa ǵa a k̄e wa-wotiḡe nik̄eiti ta wa-zoovalegiti ti looǵo, ta wa-lūoiti ta seik̄oǵoma nuiti ti lago looǵo.

¹³ A naa k̄pein so, nii ḡe bogai wo ma. A mina gala kiligaa laasei bo ǵeǵēin, nu mina ta m̄eni ǵeǵēin, é va ǵula wo-laave.

Konagi zu v̄eti wola savaḡoiti

(Egezode 34:18-26;

T̄o Sēvei Veles̄īi 16:1-17)

¹⁴ Ná zeizu ǵa ǵe sava konagi zu, wo da fetiiti kula d̄aaseigi l̄ebi vai zu. ¹⁵ Bului nii l̄eve la su, wa naama v̄etii make. Folo l̄fela laawu, naama z̄iegi deveai molo ǵulasu alugi ma, wa bului mi, nii l̄eve la su, eǵevelei ḡe ma levei veai la wo ya, maz̄l̄o naama alugi ma ǵa wo ǵulani la Ezipete yooi va. Nu n̄ape ge mina ǵula k̄elema ḡazu ga yeapaka. ¹⁶ Wa molo m̄o v̄etii make, wa-wotii zul̄n̄o m̄ungiti, nii wa faza kpalagave. Wa molo leve v̄etii make kona ǵaabelagi zu, siegi zu wo b̄esu la ga wa-wotii zul̄n̄ogi ǵaale ba. ¹⁷ Ná zeizu ǵa ǵe sava konagi zu, zunuiti k̄pein ti ǵula k̄elema ḡazu, n̄ēi ḡe ga wo-Maliǵii Ǵooǵo GALAGI.

¹⁸ Bului nii l̄evei su, à mina naa b̄o suai va, wo va kula ga n̄a-zalaǵai. A mina n̄a-fetii ma zalaǵai ma wul̄oi make kpidii laawu, é va ȳesu sobu va zeeli. ¹⁹ Wa va ga wa-yooi va l̄n̄o m̄ungiti Ǵooǵo GALAGI, wa-ǴALAGI ná-pelei wu.

A mina boli yivoi ǵili ga dee ná-ǵiimi d̄ei.

Kanaan yooi z̄l̄o fai ma minazeǵegi

²⁰ N̄oun n̄a, n̄a geez̄uǵelai ta levesu wo lūǵo, é wo make pelei zu, é wo laazeeli naama adave, ḡe ná b̄eteai. ²¹ A dama, wo b̄oǵo zo gaazu, wo ǵolo gooi v̄e. A mina z̄iib̄o vaa ǵe, t̄ozei é la wa-ǵotoiti suvaaȳega, maz̄l̄o d̄aaseigi ǵa t̄oun ba. ²² K̄ele ni wa ǵolona gooi

ve, ta ni wa naa kpein keena, nii gè bosu wo ma, nà gɛ ga wo zili nuiti sili nui, ta wo maayosege nuiti maayosege nui.

²³ Nà-geezugeelai gɛ lo wo luɔ, é li ga woye Amool nuiti pɔ be, ta Gete nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta nà ti-ma zuwui gaaleve. ²⁴ A mina nɔkɔ ta-galagiti bu, wo mina ti lebi. A mina vokɔɔ naama nubuseiti ma ti zie vele zu. Kele wa ti gologolo, wo ta-zale gɔɔ gɔtuiti kpezegele. ²⁵ Wa dèbi, nɛi gè ga Gooɔ GALAGI wa-GALAGI. Nà tuya loo wa-laamianigi ma, ta wa-bɔɔle dei. Nà seebei gɛla wo zaama, gè maagooza wo va. ²⁶ Anzanu la gɛa wa-yooi zu, nii kogi a zege ma, baa doun zɔɔtala anzanu. Nà wo-zii ma gɔnagi zuɔooza.

²⁷ Aisa wo va zeeli, nà dualuagi vu zoi zu nuiti su. Nà nubuseiti kpein daavili, gè ti zege pelei zu wo luɔ, niiti wa zeeli ti vɔ be. Nà wo zili nuiti kpein kpe, ti vela wo va. ²⁸ Nà kaogiti tevesu wo luɔ, ta Geeve nuiti kpe, ta Kanaan nuiti, ta Gete nuiti, ti maagooza wo va. ²⁹ Gè la vaazu ti beezu kona gila su, ti va maagooza wo va, naa gɛ a ke, zoi zu, nakai mina ye, dɔɔ zuaiti ti mina mɔin wo laalɔɔma. ³⁰ Nà ti beezu vaavaa, ti maagooza wo va, eyesu wo da wola mɔin, wo zoo wo zoi zɔɔ ga wɔnɔ.

³¹ Nà wa-gwepemaveti daazu, é zo Seeli Kpolodei ma, é zeeli Kpolode Wolai ma, ta é zo tevebai ma, é zeeli zie wolai ma. Mazɔɔ nà zoi gɛ nuiti dɔɔzu wo yeezu, wa ti be luɔ. ³² A mina minazege ke yɔɔzu wa tiye, baa wa ta-galagiti. ³³ Ti mina ze wa-yooi zu, naa gɛ a ke ti mina wo lɔ kotoi zu dɔalɔɔma, mazɔɔ wa ta-galagiti dɛbi, naa gɛ gɛ ga balii wo ve.

24

Minazegegi ma woolaamai

¹ GALA ge gɛni Moize ma: «Le Gooɔ GALAGI vɔ be, da bɔɔi wa Aalɔn, ta Nadaɔe ta Aɔiyu, ta Izelayele gɛwola vɔɔ vuulɔfela (70), wo ye goozama, wo nɔkɔ. ² Da gila kpe nɔ gɛ da maabuɔa Gooɔ GALAGI va. Zɔiti ti mina maabuɔa ba, nubuseiti ti mina ye é volu, ti va le.» ³ Moize vaani, é Gooɔ GALAGI woiti kpein bo nubuseiti ma, ta tɔgiti kpein. Nubuseiti kpein ti googaaavotegi veeni ga woo gila, ti gɛ ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔ GALAGI boga.» ⁴ Moize Gooɔ GALAGI woiti kpein seveni. Naa volu é wuzegeni ga sobuzobui, é zalaɔa gɛlazuve lo gizei gɔɔaave, é kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) pileni ga gɛzesui Izelayele ná-boloda puugɔ maazu felegɔiti (12) faa zu. ⁵ E Izelayele zinipoiti teveni, ga ti gala zalaɔaiti kula Gooɔ GALAGI ve, ta ti nike zineiti kula ga ziilei zalaɔaiti. ⁶ Moize namai ma lukpegi zegeni, é pu kokoiti su, é ma lukpegi zai zegeni, é pili zalaɔa gɛlazuve ma. ⁷ E minazegegi ma zɛvei zegeni, é kala nubuseiti gaazu. Ti gɛni ma: «Gá naa kpein ke, nii Gooɔ GALAGI boga, gá golo gooiti be.» ⁸ Moize namai zegeni, é faza nubuseiti ma, é gɛ: «Nii gɛ é ga namai nii é minazegegi maabakpasu, nii Gooɔ GALAGI kea wo yɔɔzu, egɛvelei niima bɔɔiti kpein ti la.»

Moize leɛ vai Sinayi gizei ma

⁹ Moizeni ti leeni gizei ma ta Aalɔn, ta Nadaɔe, ta Aɔiyu, é veɛ Izelayele gɛwola vɔɔ vuulɔfela (70) va. ¹⁰ Ti Izelayele ná-GALAGI gaani, kɔɔiti bu gɛai egɛ kɔtui nii daaseigi ga safilegi, kpiiniai egɛ geegɔɔlɔgi. ¹¹ Gooɔ GALAGI la gɛni faa nɔu nɔpe keeni ga Izelayele nu biingiti. Ti GALA kaani, naa volu ti daamii woni, ti bɔɔle.

¹² Gooɔ GALAGI gɛni Moize ma: «Le pɔ be gizei ma, è ye ná. Nà kɔtu gɔkologiti feezu è ya: tɔgi ta deveiti gè ti zɛveai Izelayele nuiti be, ti gɛla fai zu.» ¹³ Moize wuzegeni, ta Zozuwe, nii é ga ná-botigɛ nui, Moize leeni GALA ná-gizei ma. ¹⁴ E gɛni kewolaiti ma: «À gi maaboun ve, eyesu gi gale ma volu wo vɔ be. Wele, Aalɔn ta Guul ta yesu wo va ve, ni faagaaɔfulaba a gɛna ta ya, toɔa bo ti ma.» ¹⁵ Moize leeni gizei ma, tonabiingi veeni

gizei ma. ¹⁶ Góogó GALAGI ná-łebiyai yeini, é vee Sinayi gizei ma, tonabiingi veeni ma folo łozita laawu. Foloi łofelasiei, Góogó GALAGI Moize lolini tonabiingi zaamaue. ¹⁷ Góogó GALAGI ná-łebiyai gėvelei gėni Izelayele nuiti gaazu, egė abuzogi gize unmaue. ¹⁸ Moize łoni tonabiingi zaama, é łe gizei ma. Moize keeni gizei ma ga folo uuunaanigó (40) ta kpidi uuunaanigó (40).

GALA NA-SEGĖ VELE NADEGAI LO FAI MA LEVEITI

25

(25:1--31:18)

*Sege vele padegai
ma vebaniiti
(Egezode 35:4-9)*

¹ Góogó GALAGI bəeni Moize vó, é gė ma: ² Bo Izelayele nuiti ma, ti va pò ga vebaniiti. Wa so, é gıla nui kpein zea, nii faanee gıgi bə. ³ Wele vebanii va, nii wa so, é gıla ti ya: zanugi, ta walii, ta kolu bəigi, ⁴ ta geze biinii, ta ma bəigi, ta ma bəi səsəgi, ta geze vagəi kpaliai, ta boli leğai, ⁵ ta baala sine gıłbıti, ti loai ga ma bəigi, ta nuni gıłbıti, ta akasia wului, ⁶ ta fitina wulbi, ta tufa maku neenegiti ti ga siema wulo padegai ta ani maku neenegi ve, ⁷ ta kótu zongó baagi nii daaseigi ga wənikese, ta kótu zongó baa kiligiti zalağa gıla zegėi ma vaa zu, ta ma gakazu zegėi. ⁸ Ta seizu padegai lo bə, nà zeı ti zaama. ⁹ Wa ti kpein ke ga sege vele padegai gızavi pelei, é gė ga səlai kpein kazavi pelei, nii gə vaazu deezu ga de.

*Kesui
(Egezode 37:1-9)*

¹⁰ Ta kesui bete ga akasia wului. Sakpai gı gė ga metele gıla taata, kogi gė ga metele gıagwesui, ta səlgi gė ga metele gıagwesui. ¹¹ Da zanu kitei zie koozuve ta poluve, é daabegi gė ga zanugi, é gaku ma. ¹² Da zanugi gıawun, é bala naanigıiti kpete be, é ti vili goizu naanigıiti ba, bala felegó gilazu veleı ta bala felegó zóla veleı. ¹³ Da gulu zókpıiti kpete ga akasia wului, é zanugi zie ti ma. ¹⁴ Da gulu zókpıiti dó balaiti su, kesui gıakamaveti, ti kesui va, kesui da zegė ga tiye. ¹⁵ Gulu zókpıiti ta ye kesui ná-balaiti su, ti mina gıla ná. ¹⁶ Zeele woo zevıi gə feezu é ya, da da kesui zu. ¹⁷ Da kesui lakulugi bete ga zanu kitei. Sakpai gı gė ga metele gıla taata, kogi gı gė ga metele gıagwesui. ¹⁸ Geezugėela felegıiti ti laaseigi ga seelubein, da naati kpete ga zanu doğai, é ti vile kesui lakulugi laabe felegıiti ga. ¹⁹ Da seelubein gila kpete daabegi gılazuve gı, seelubein gila daabegi zóla veleı gı. Da seelubein felegıiti ta kesui lakulugi bete ga ani gıla nó. ²⁰ Seelubeinti ta ti-govegiti suvie maazuve, ti kesui lakulugi maalóğı ga ti-govegiti, ta gıavote bóğı ma. Seelubeinti ta gıavote kesui lakulugi ma. ²¹ Zeele woo zevıi gə feezu é ya, da da kesui zu. Da kesui laagılu. ²² Miná gı ná gė gıulazu ná kelema é ve, kesui lakulugi maazuve seelubein felegıiti zóğızuve. Ná gı gə vaazu bəezu ná é vó, é lo nà-deveiti kpein ba, Izelayele nuiti faa zu.

*Bului nii feai GALA be,
naa ma labalii
(Egezode 37:10-16)*

²³ Da tabalii bete ga akasia wului. Sakpai gı gė ga metele gıla, kogi gė ga metele lukpegi, səlgi gė ga metele gıagwesui. ²⁴ Da zanu kitei zie ma, é daabegi bete ga zanugi, é gaku ma. ²⁵ Da kakamaveti kpete ga nu yeave liegıi gėğala, é naa laabegi balaa kpete ga zanugi, é gaku ma. ²⁶ Da zanu bala naanigıiti to goizu naanigıiti ba, ti gė kóğı naanigıiti tetegi. ²⁷ Balaiti ta gė kakamaveti ba, gulu zókpıiti ta lo ti zu, tabalii zegė vai zu. ²⁸ Da gulu zókpıiti

kpete ga akasia wului, è zanugi zie ti ma, ti gɛ ga tabalii zege aniiti. ²⁹ Da digiiti kpete, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, naa vee ziawoiti ta kokoiti ba. Da ti gɛ ga zanu kitei. ³⁰ Da buluiti da tabalii ɣa, niiti ti veai bè, ti gɛ ná gàazu yeenope.

Fitina zeizuve
(Egezode 37:17-24)

³¹ Da fitina zeii anii bete ga zanu kitei doɣaai. Ti pe ti gɛ ga ani ɣila: kɔɣoi, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti ti ɣulaai ga gulu vuai. ³² Fitina zeii anii ma beke dozitaiti ta ɣula kakamaveti, ma beke savago ɣa gɛezu kakamave gilazuve, ta ma beke savago gɛ kakamave zoola velei. ³³ Maagili zolai ɣa gɛ sava ma beke dozitai ɣilagilagi pe ba, ti ɣulaai ga amandegi ma vuai. ³⁴ Maagili zoola naanigo ɣa gɛ fitina zeii anii ma wului va, ti ɣulaai ga amandegi ma vuai. ³⁵ Maagili zolai gila ka gɛ ma beke felefelegiti todazuve. ³⁶ Fitina zeii anii ɣa gɛ ga zanu kitei doɣaai. Baalobazuveti pe ti gɛ ga ani ɣila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maagili zoolaiti. ³⁷ Da ná-fitina lofelaiti kpete, ti zeizu maazuve, nii a ke é da wozagala gaazu. ³⁸ Ná-salava zo soolaiti ta ná-salava zege aninakaiti, ta gɛ ga zanu kitei. ³⁹ Da kilo vuusavago (30) zege zanu kitei zu, è kpete ga fitina zeii anii ta ma zoolaiti kpein. ⁴⁰ Dama, è ke ga naama ɣazavigi no, nii é leeni ga de gizei ma.

26

Sege vele nadegai ma landaiti
ta ma vee mazegefi
(Egezode 36:8-19)

¹ Da sege vele nadegai bete ga tanda puugo, ga geze vagoi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ² Tanda ɣilagi zakpai ɣa gɛ ga metele puugo maazu naanigo (14), kogi gɛ ga metele felego. Kɔɣoi ɣa gɛ ga ani ɣila no tandaiti kpein faa zu. ³ Tanda loolugoitii ta zeii boɣo la, zo loolugoitii balaa ta zeii boɣo la. ⁴ Da galu biiniiti giligili tandai ma bosu mɔungi laamave. Da ke ɣana no ga tandai ma bosu velesiei laamave. ⁵ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mɔungi laamave va, è galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu velesiei laamave va. Naama ɣaluiti ta zoloo boɣo ma ga felefele. ⁶ Da zanu kala puuloolugo (50) bete, è tandai ma bosuiti giligili boɣo va ga tiye. Sege vele nadegai ɣa gɛ ga ani ɣila kpe no.

⁷ Da boli leɣa landa puugo maazu ɣila (11) kpete, ti vee sege vele nadegai ɣoma. ⁸ Tanda ɣilagi zakpai ɣa gɛ ga metele puugo maazu loolugo (15), kogi gɛ ga metele felego. Kɔɣoi ɣa gɛ ga ani ɣila no tanda puugo maazu ɣilagiti (11) be. ⁹ Da tanda loolugoitii giligili boɣo va, ta è zo lozitaiti giligili boɣo va. Da tandai lozitasiei vee su fele sege velei laave. ¹⁰ Da galu vuuloolugo (50) giligili tandai ma bosu mɔungi laamave, da galu vuuloolugo (50) balaa giligili tandai ma bosu velesiei laamave. ¹¹ Da kolu boi kala puuloolugo (50) bete, è kalagiti do galuiti unsu. Da tanda ma bosuiti sei boɣo la ɣana, ti gɛ ga ani ɣila no. ¹² Sege velei ma landaiti ta vaazu voovazu ma ga ta tukpe, naa ɣa yei, é vu ga sege vele nadegai volu velei. ¹³ Metele ɣaagwesui é yesu kakamave gilazu velei, ta metele ɣaagwesui é yesu zoola velei, niiti ti yesu volu sege velei zakpai ma, naati ka ti yeizu sege vele nadegai ɣakama felegoitii, ti vee ma. ¹⁴ Da baala sine ɣoloitii kpete ga peemazegefi, toai ga ma boigi, sege velei vaa zu, è nuni ɣoloitii ma vee mazegefi vee maazu.

Sege vele nadegai
ma bedegiti
(Egezode 36:20-38)

¹⁵ Da kpedegiti kpete sege vele nadegai ve ga akasia wulu zeveti, ti loobado sege velei zuzo fai zu. ¹⁶ Kpedegi zoligoi ɣa gɛ ga metele loolugo, kogi gɛ ga metele ɣaagwesui. ¹⁷ Kpedegi ɣilagilagi pe kpadzuvu ɣaa ɣa zoba ma wulu zevu felegoi va. Zekana da ke la sege vele nadegai ma bedegiti kpein ba. ¹⁸ Da kpede vuufelego (20) bete sege vele nadegai ve, ti gɛezu

nu yeezazu vele. ¹⁹ Da dabu uuunaanigaiti (40) kpete ga walii, ti va la kpede uuufelegaiti (20) gilagilagi wu, kpadazu felegaiti be. ²⁰ Da kpede uuufelego (20) bete balaa sege vele nadegai ve, nu gbovezu vele. ²¹ Da dabu uuunaanigaiti (40) kpete balaa ga walii, ti va la kpede uuufelegaiti (20) gilagilagi wu, kpadazu felegaiti be. ²² Da kpede dozita bete sege vele nadegai bogave, folo liizu vele. ²³ Da kpede felego bete sege vele nadegai ma zoko felegaiti be, ti kpogave. ²⁴ Ta gili kpedegi zaiti ba, e zo buuve, e zeeli bala moungi ma ungame. Uele gana a ge la ga ti felego, ti vilegai soko felegaiti su. ²⁵ Kpede dosava ga naazu, e geezu sege vele nadegai bogave, e ve ta-labu puugo maazu lozitaite (16) ba, ti betei ga walii, kpede gila dabu felego.

²⁶ Da gulu zokpo lolugo bete kpedegiti be ga akasia wului, ti besa sege vele nadegai gakamave gilagi, ²⁷ ta gulu zokpo lolugo sege vele nadegai gakamave zoola vele ma bedegiti be, ta gulu zokpo lolugo sege vele nadegai bogave ma bedegiti be, folo liizu vele. ²⁸ Zaamazu wulu zokpoi ga kpedegiti maaleve, e zo kwegi ma, e li zoola vele. ²⁹ Da zanugi zie kpedegiti ma. Da ta-valaiti kpete ga zanugi, ga gulu zokpaiti ti lo ti zu. Da zanugi zie naama wulu zokpaiti ma. ³⁰ Da sege vele nadegai lo, egevelei ma gazarigi leni la ga de gizei ma.

Sege vele nadegai ma zefe zufooza golai

³¹ Da sege zufooza golai bete ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Da suvu ga seelubeinti ma votoi. ³² Toja zele ga zanu kalagiti ti tokpala naanigaiti ba, ti betei ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma, ti badai dabu naanigaiti ma, niiti ti betei ga walii. ³³ Da sege zufooza golai zele kalagiti buuve. Sege zufooza golai goozu vele, miná ga da zeele woo gesui le ná. Sege zufooza golai ga ge wo ve ga ada nadegai ta ada nadega wolai ti yeefaagweezuve. ³⁴ Da zeele woo gesui laagulu, ada nadega wolai vo be. ³⁵ Da tabalii vile sege zufooza golai fakalave, sege vele nadegai wu, lekpemave nu gbovezu. Fitina zeii anii ge tabalii letemave, lekpemave nu yeezazuve.

³⁶ Da sege zufooza golai tagili kpete sege vele laave ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai, e ge ga sege zuvuai. ³⁷ Toja zele ga zanu kalagiti ti tokpala lolugaiti ba, ti betei ga akasia wului, zanugi ziaai ti ma. Da kolu boigi gaawun, e ge ti ve ga ta-labu lolugaiti.

27

Zalaqa fulazuve (Egezode 38:1-7)

¹ Da zalaqa fulazuve bete ga akasia wului. Sakpai ga ge ga metele felego ta tukpe (2,5), kogi ge ga metele felego ta tukpe (2,5). Zalaqa fulazuve ga ge ga seki naanigi, soligoi ge ga metele gila ta tukpe (1,5). ² Da minaiti kpete goizu naanigaiti ba, ma minaiti ta bo ba, ti ge ga ani gila no. Da kolu boigi zie ti ma. ³ Da aninakaiti kpete zuvu zo fai zu, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zoo mite wolaiti, ta abu zefe anii. Da solai naati kpein kpete ga kolu boigi. ⁴ Da kolu veleai bete ga kolu boigi zalaqa fulazuve. Da kolu boi balaiti to kolu veleai va, goizu naanigaiti su. ⁵ Da pile zalaqa fulazuve lakologave wu, e zo buuve, eyesu e zeeli zalaqa fulazuve zoligoi zaamave. ⁶ Da gulu zokpaiti kpete zalaqa fulazuve ve, ga akasia wului, e kolu boigi zie ti ma. ⁷ Gulu zokpaiti ta lo balaiti su. Gulu zokpoi naati ta ge zalaqa fulazuve fakama felegaiti, siegi zu a gena va zefezu la. ⁸ Da zalaqa fulazuve bete ga gulu zevaiti, zefei ge koozu. Toja ge egevelei e leni la ga de gizei ma.

Sege vele nadegai ma goizuve (Egezode 38:9-20)

⁹ Da sege vele padegai ma goizuve beta. Lekpemeve nu yeezazuve, maazasa ga segei e ga geze vagoi kpaliai. Sasai zakpai de ga metele vuuloolugo (50) naama dakama mounsi. ¹⁰ Tokpala vuufelegoiti (20) ta lo dabu vuufelegoiti (20) ga, ti beta ga kolu boigi. Tokpalaiti ma galagiti ta ti zele koluiti ta de ga walii. ¹¹ Lekpemeve nu govezuve, sasai zakpai da de miná balaa ga metele vuuloolugo (50), naa de ga segei, ta tokpala vuufelegoiti (20), ta ta-labu vuufelegoiti (20), ti ga kolu boigi. Tokpalaiti ma galagiti ta ti zele koluiti ta de ga walii. ¹² Folo liizu velei, sasai dogi da de ga metele vuufelego maazu loolugo (25), naa de ga segei, ta ta-lokpala puugo ta ta-labu puugoiti. ¹³ Folo gulazu velei, sasai dogi da de ga metele vuufelego maazu loolugo (25). ¹⁴ Nu leezuve gobave gilazuve, sasai da de ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa de ga segei, ta tokpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁵ Nu leezuve gobave zoola velei, sasai da de miná ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa de ga segei, ta tokpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁶ Sasai laave vaa zu, sege zufoza golai da de ga metele puugo, e ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai, suuai, ta tokpala naanigo, ta ta-labu naanigoiti. ¹⁷ Sasai ma lokpala ma galagiti ta ti zele koluiti kpein ta de ga walii. Ta-labuiti kpein ta de ga kolu boigi. ¹⁸ Sasai zakpai da de ga metele vuuloolugo (50), kogi de ga puufelego maazu loolugo (25), soligo de ga metele felego ta tukpe (2,5). Segeiti ta de ga geze vagoi kpaliai, ta dabuiti ta de ga kolu boigi. ¹⁹ Soolai kpein deveai sege vele padegai ma wotii vaa ma, ta suzo koluiti kpein, ta sasai zuzo koluiti kpein ta de ga kolu boigi.

*Deveiti e lo seizu padegai
na-fitinaiti ba*

(Leevi Nuiti 24:1-4)

²⁰ Da devei ve Izelayele nuiti zea, ga ti va e vo ga wolive wulo vagoi, kpetai fitinai vaa zu, naa da a ke wo yeeye fitinaiti ba, yeenope ti mina za. ²¹ GALA daagomi sege velei wu, sege zufoza golai dakalave, nii e zeele woo gesui dakalave. Miná da Aalon ta na-doun zunuiti ta sei na, fitinaiti ti zo, e zo kpoko ma, eyesu geelaalao, Goofo GALAGI gaazu. Tofa ga gofo tigi Izelayele nuiti ti-mavofodaiti kpein be, ti maanai, ti so.

28

*Zalaqa gula zefeiti
(Egezode 39:1-7)*

¹ Da e-li-e Aalon maabuqa bofo va, ta na-doun zunuiti, ti zefe Izelayele nuiti saama, ga e ti ve be, na-boti vai zu, e ga zalaqa gula vai, Aalon ta na-doun zunuiti, Nadahe ta Abiyu, ta Elezaal ta Itamaal. ² Da zalaqa gula zefeiti kpete e-li-e Aalon ve, ti de ga tosuve ta na-lebiyai ma voogi. ³ Da boe naati kpein po, ti ga jeliqi nuiti, niiti ge ti laavegai ga gima yenvui, ta Aalon na-segeiti kpete, naa da a ke e ve be, e na-zalaqa gula wotii de. ⁴ Wele segeiti ba, ta ti beta: kakazu zefe gila, zalaqa gula zefe gila, tookoba wola gila, sefewuzefe gila nii suuai, boolo gila, ta saamaqili gila. Ta zalaqa gula zefe padegaiti kpete e-li-e Aalon ta na-doun zunuiti be, naa da a ke ti na-zalaqa gula wotii de. ⁵ Ta zanugi zefe ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai.

Zalaqa gula zefei

⁶ Ta zalaqa gula zefei beta ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Ta suvu ga zanu galui. ⁷ Ta kpakiga zefe felegoiti kpete, ti ze zalaqa gula zefei gaabelasu felegoiti da. ⁸ Zalaqa gula zefei ma lokoi da beta ga ma zii no. Tofa de ga zanugi, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Ta de ga ani gila ta zalaqa gula zefei.

⁹ Kotu zongo baagi nii daaseigi ga wonikese, da naa felego zefe, e Izelayele na-doun zunuiti daaseigiti seve ti ma, ¹⁰ ti-laasei dozita da zeve kotu gilagi ma, zoma laasei dozitaiti ti de kotui velesiei ma, efovelei ti zobo pelei la. ¹¹ Da Izelayele na-doun zunuiti daaseigiti

seve kɔtu felegɔiti ma, egevelei nu a da kɔtui zaɓa la, ege zeevozeba aniiti. Da ti bata ti-lɔɔzuɓeti ba, ti ga zanugi. ¹² Da ti ɗili zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefei ba, ti ɗe ga Izelayele ná-doun zunuiti ta-ɗizesui, nii Aalɔn segezu baki felegɔiti ga, ga ti-laaseigi Ɔoɔɓ GALAGI ɗaazu. ¹³ Da dɔɔzuɓeti felegɔ bete ga zanugi. ¹⁴ Da zanu galu felegɔiti fele, è ti lo dɔɔzuɓeti ba.

Kakazu zefei
(Egezode 39:8-21)

¹⁵ Da kakazu zefei bete, nii deveiti ti zefezu la, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. Da suvu ga zanu galui, ga zalaɓa ɗula zefei ɗevelei. ¹⁶ Kakazu zefei ɗa veɛ su fele, é ɗe ga seki naanigi. Sakpai ɗe ga zeelo gila, kogi ɗe ga zeelo gila. ¹⁷ Da kɔtu zongo baagiti nekpe ba, ma nekpe naanigoi zu: ma nekpe mɔungi zu, saaledoane gila, tɔpaze gila, ta emelode gila, ¹⁸ ma nekpei velesiei zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ɗila, ¹⁹ ma nekpei zavasiei zu, wɔpale gila, agate gila, ta ameeisete gila, ²⁰ ma nekpei naanisiei zu, kelizolite gila, wɔnikese gila, ta zasepe gila. Naama ɗotu zongo baagiti ta bata ti-lɔɔzuɓeti ba, ti ga zanugi. ²¹ Da Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti seve kɔtu puugo maazu felegɔiti (12) ma, egevelei nu a da kɔtui zaɓa la, ege zeevozeba aniiti. Boloda puugo maazu felegɔiti (12) daaseigiti ta ɗe ti ma, kɔtu ɗila, gila daasei, kɔtu ɗila, gila daasei. ²² Da zanu galuiti to kakazu zefei va, ti veleai ga zanu kitei. ²³ Da zanu balaɗae felegɔiti kpete, è ti lo kakazu zefei woizu felegɔiti ba. ²⁴ Da zanu galu felegɔiti to balaɗae felegɔiti ba, kakazu zefei woizu felegɔiti. ²⁵ Da zanu galu felegɔiti sokpaiti to dɔɔzuɓeti felegɔ va, niiti ti ɗiliai zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefe felegɔiti ba, nii a ke kakazu zefei ye velelave. ²⁶ Da zanu balaɗae felegɔ bete mɔno, è ti lo kakazu zefei woizu felegɔi zoiti ba, koozu velei, ná veɛzu zalaɓa ɗula zefei ma. ²⁷ Da zanu balaɗae felegɔ ɗiligaa bete, è ti lo zalaɓa ɗula zefei ma bakiga zefe felegɔiti ba, buuve, velela velei, ti-lodazuve ɗobave, zalaɓa ɗula zefei ma lokoi maazu. ²⁸ Kakazu zefei ná-balaɗaegiti ta ɗili zalaɓa ɗula zefei ná-balaɗaegiti ba, ga galu biinii, naa ɗa a ke, kakazu zefei ɗe zalaɓa ɗula zefei ma lokoi maazu, ti yeeɗaa mina ɗwe ta zalaɓa ɗula zefei.

²⁹ Siegi zu Aalɔn leɛzu la ada nadegai, Izelayele ná-doun zunuiti daaseigi ɗa ɗe ziilave, seveai kakazu zefei ma, nii deveiti ti zefezu la, ga é ma ɗizesui make yeenɔpe Ɔoɔɓ GALAGI ɗaazu. ³⁰ Anii niiti ti-laaseigi ga wuulimegi ta tumimegi, naati pu kakazu zefei zu, nii deveiti ti zefezu la, ti ɗeezu Aalɔn yiilave, siegi zu é leɛzu la Ɔoɔɓ GALAGI ɗaazu. Uele ɗana Aalɔn a peɛ la yiilave yeenɔpe, nii a ke é ɗe Ɔoɔɓ GALAGI yiima vai ɗweɛ, é lo Izelayele nuiti ba.

Zalaɓa ɗula zefei zoiti
(Egezode 39:22-31)

³¹ Da zalaɓa ɗula zefei ma lookɔba wolai ɗe ga geze biinii, ³² da koteve zaamazuve, nɔungi da lo ná, è daɗfale é ɗaku ma ga sege veleai taɗili, naa ɗa a ke é mina vali ga. ³³ Gului nii daa ga gelenadegi, da naama waai ma votoi ɗili daamave, é ɗaku ma ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, zanu tala koiti ti ɗe ti yoɗɔzuɓeti, ³⁴ zanu tala ko ɗila, gelenade gila, zanu tala ko ɗila, gelenade gila, naa ɗaku tookɔba wolai laamave ma. ³⁵ Aalɔn ɗa boɗo maaɗili la, é da botii ɗe, tala koiti gooi ɗa ɗe menisu, siegi zu é leɛzu la ada nadegai, Ɔoɔɓ GALAGI ɗaazu, ta siegi zu é ɗulazu la ná, é la zaa názu.

³⁶ Da zanu kitei ma zeeve goi bete, è sevei ɗe ma ga: «Feai Ɔoɔɓ GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazaɓa la. ³⁷ Da gili boɗoɓgi va ga galu biinii, kakala velei. ³⁸ Toɗa ɗe Aalɔn lovalave yeenɔpe, siegi zu é losu la gaazu, nɛi gè ga Ɔoɔɓ GALAGI. Naa maavele ma, nà yeezei Izelayele nuiti ta-veɛani nadegaiti bu, anɛɛ ni ta faaɗaazagiti keɛzu, ta ɗena ti vea zèa.

³⁹ Segewuzefei ta boɗoɓgi bete ga geze vagoi, è saamaɗiligi bete, è suvu.

⁴⁰ Da sefewuzefeiti kpete Aalɔn ná-doun zunuiti be, e saamaɣiligiti kpete ti ve, e bɔɔlogiti kpete ti ve, ti ge ga ti-losuve ta ta-lebiyai ma voogi. ⁴¹ Da e-lie Aalɔn ta ná-doun zunuiti maagili la. Da gulɔi zie ti ma, e ti ve be, e ti nade, naa ga a ke ti na-zalaɣa gɔla wotii ge. ⁴² Da vele kpuɣagi bete ti ve ga gezei, e ti-maɣnakaiti doogɔ, toga zo ti-zaamave, e yei ti-balaiti ma. ⁴³ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ti le boɣɔ ma, siegi zu ti leezu la GALA daaɣomi sege vele wu, baa siegi zu ti maaɣuɣazu la zalaɣa gɔlazuve va, ti va botii ge ada nadeɣai, naazu ti la gea ga soba nua negelein, ta ti la zaa. Naa ga ge ga googɔ togi Aalɔn ve ta mavofodaiti kpein be.

29

Zalaɣa gɔla nuiti fee vai GALA be (Leevi nuiti 8:1-36)

¹ Wele, nii da ke, Aalɔn ta ná-dointi fee vai zu be, naa ga a ke ti na-zalaɣa gɔla wotii ge. Nike zine bokpa gila sege, ta baala sine felego, neevuzu mina ge ti va, ² ta bului nii leve la su, ta bulu velevelegiti leve la su, gaayogai ga gulɔi, ta bulu leveiti, leve la su, gulɔi vuai ma, e ti bete ga bulu vuko vagɔi. ³ Da ti vu kpɔlo gila su, e va ga tiye kpɔlogi naa zu, e ti le, da gena nike zinei ta baala sine felegoiti kulaa ga zalaɣai. ⁴ Da li ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti GALA daaɣomi sege vele laave, e ti maagba ga ziei. ⁵ Da segeiti sege, e Aalɔn maagili ga sefewuzefeiti, ta tookɔba wolai, ta zalaɣa gɔla zefeiti, ta kakazu zefeiti, e saamaɣili ga zalaɣa gɔla zefeiti ma lokoi. ⁶ Da bɔɔlogi lo nɔungi va, e zanu seve goi gili kakalave, nii e ga fee vai ma voogi GALA be. ⁷ E siema wulo nadeɣai zefe, e ta vu nɔungi zu, e ta zie ma. ⁸ Da va ga ná-doun zunuiti, e ti maagili ga sefewuzefeiti. ⁹ Da ti zaamaɣili ga saamaɣiligiti, e bɔɔlogiti do tɔungiti ba. Ta na-zalaɣa gɔla wotii ge, togi gana eyesu go. Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti fe be.

¹⁰ Da va ga nike zine bokpaga GALA daaɣomi sege vele gɔkalave, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti-yeeiti pee nike zinei unmaave. ¹¹ Da nike zinei godaaleve Gooɣo GALAGI gaazu, GALA daaɣomi sege vele laave. ¹² Da nike zinei ma namai zefe, e ta zie zalaɣa gɔlazuve ma mineiti ma ga e-yeebɔgai. Da namai motai vu ya zalaɣa gɔlazuve goɣɔave. ¹³ Da ma wulɔi kpein sege, nii felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mooin vasuve, ta ma loɣo felegoiti ma, ta gulɔi e ti maave negelein, da naa gɔla zalaɣa gɔlazuve. ¹⁴ Kele da nike zinei motai gɔla wo-vuuzuve voluve: ma zuai, ta ma goɣo, naa ve ma booiti ba. Toga ga koto gba zalaɣai.

¹⁵ Da baala sinei tagila sege, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmaave. ¹⁶ Da baala sinei godaaleve, e ma namai zefe, e pili zalaɣa gɔlazuve ma, e gaku ma kpoo. ¹⁷ Da baala sinei leveleve, e kpulukpulu, e koozu zɔlaiti ta kɔɣoiti gba, e ti la kpulukpulugai ta ma ungi ma. ¹⁸ Da baala sinei pe gala zalaɣa gɔlazuve. Toga ga gala zalaɣai Gooɣo GALAGI ve, zalaɣai ve, nii abui galazu, makugi neai Gooɣo GALAGI ve.

¹⁹ Da zoma vaala sinei zefe. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta yeeiti pee baala sinei unmaave. ²⁰ Da baala sinei godaaleve, e ma namai ta zefe, e sie Aalɔn yeezazu vele woi yɔkpɔgi ma, ta ná-doun zunuiti zeezazu vele woi yɔkpɔgiti ma, ta ti-yeezazu yeezinekpogiti ma, ta ti-yeezazu goɣozinekpogiti ma. Da namai motai vili zalaɣa gɔlazuve ma, e gaku ma kpoo. ²¹ Da namai ta zefe, nii a ge zalaɣa gɔlazuve, ta siema wulo nadeɣai ta, e ti vaza Aalɔn ta ná-segeiti ma, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zefeiti ba. Pele gana da Aalɔnni fe la be, ta ná-segeiti, naa ve ná-doun zunuiti ta ta-zefeiti ba.

²² Da baala sinei ma wulɔi zefe, ta ma wɔngi, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ta ma mooin vasuve, ta ma loɣo felegoiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, ta zeezazu balai, mazɔɔ toga ga ti ze vai ma vaala sinei. ²³ Bului leve la su, naama boɣo, nii seidai Gooɣo GALAGI gɔkala, da bulu gila sege naama boɣo zu, ta bulu velevele gila gulɔi ba, ta bulu levele gila. ²⁴ Da ti kpein pu Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu, ti ti latege vai ma voogi

ḡe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. ²⁵ Naa uoluma, da ti ḡula niina ti ya, e ti ḡala zalaḡa ḡulazuue, gala zalaḡai maazu. Toḡa ga zalaḡai, nii abui galazu, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ue.

²⁶ Da Aalɔn zeɪ vai ma uala sinei ma ḡekegi zeḡe, e dateḡe vai ma uoogi ḡe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Naa ḡa ḡe ga doɔni. ²⁷ Da ti zeɪ vai ma uala sinei ma ḡekegi zeḡe ba ta ma balai, niiti ti ḡula ga dateḡe vai ma uoogi, ti zeḡe ba Aalɔn ue ta na-doun zunuiti. ²⁸ Ta ḡe ga Aalɔn ta na-doun zunuiti toɔ, naa ḡa ḡe ga ḡooḡo toḡi, nii Izelayele nuiti ta so, mazolo vebeanii ḡana seḡeai ba Izelayele nuiti ta-yiilei zalaḡaiti su. Naa ḡa ḡe ga Ḡooḡo GALAGI noɔ.

²⁹ Aalɔn a zaana, na-zalaḡa ḡula zeḡeiti ta ḡe ga na-doun zunuiti toɔ, ta ti loo ḡoba, siegi zu ti gulo ḡadegai ziezɔ la ti ma, ti zeɪ vai zu. ³⁰ Na-doun zunuiti su, nii a ḡe potogi zu, zalaḡa ḡula vai zu, naa ḡa too ḡoba folo lofela laawu, siegi zu e ḡeezu leezu la GALA daaḡomi seḡe uelei wu, ga e botii ḡe ada ḡadegai.

³¹ Da ti zeɪ vai ma uala sinei zeḡe, e ma zuai ḡili ada ḡadegai ta. ³² Baala sinei ma zuai ta bului a ḡe kpɔloḡi zu, Aalɔn ta na-doun zunuiti ti mi, GALA daaḡomi seḡe uelei laave.

³³ Nii keai ga koto ḡba anii, ta naa mi ḡana, naa ḡa a ke ti ve be, ta ti ti zeɪ. Nu ḡili noḡe ge la ta mia, mazolo ti ḡadegɛ. ³⁴ Ni ti zeɪ vai ma zalaḡa zuai ba ma bului ta ḡa yena na eyesu sobui, nu la mo mia ḡeglein, mazolo ti ḡadegɛ. Nii e yesu, da naa ḡala.

³⁵ Da zie ga deveiti kpein, ge ti vea e ya Aalɔn ta na-doun zunuiti ta-vaa zu. Da folo lofela ḡe ti zeɪ vai zu. ³⁶ Folo-o-folo, da nike zine ḡila kula ga zalaḡai koto ḡba vai zu. Da zalaḡa ḡulazuue ḡade ga naama ḡoto ḡba vai, e gulo zie ma ga e ḡade. ³⁷ Folo lofela laawu, da koto ḡba vaiti ke zalaḡa ḡulazuue, e ḡade, zalaḡa ḡulazuue wola ḡa ḡade. Nii kpein a uoḡu zalaḡa ḡulazuue va, naa ḡa ḡade.

*Gala zalaḡai,
nii a ḡe ḡulazu folo-o-folo
(Gaalɔ Sevei 28:1-8)*

³⁸ Folo-o-folo, da da kona gila baala sine felego ḡula ga zalaḡai zalaḡa ḡulazuue. ³⁹ Da baala zivoi ḡilagi ḡula ga zalaḡai sobui, e zoma uala zivoi ḡula ga zalaḡai kpokoi. ⁴⁰ Da baala zivo moɔngi ḡula ga zalaḡai, e pee bulu vuko vagoi kilo savago va, gaayogai ga wolive wulo vagoi ma litele ḡila ta tukpe (1,5), naa ue doo litele ḡila ta tukpe (1,5) ba. ⁴¹ Da baala zivoi velesiei ḡula ga zalaḡai kpokoi, e pee vebeani ḡila ba, ta puya zalaḡai, eḡevelei sobu gelei la. Zalaḡai ue, nii abui galazu, makugi neai Ḡooḡo GALAGI ue. ⁴² Toḡa ḡe ga gala zalaḡai, wo-mavofodaiti kpein ta ḡe kulazu folo-o-folo, gaazu, nei ge ga Ḡooḡo GALAGI, GALA daaḡomi seḡe uelei laave, miná ḡa na ḡe ḡulazu na kelema wo ue, ge da boe e uo.

⁴³ Miná ḡa na ḡe ḡulazu na kelema Izelayele nuiti be, naama adave ḡa ḡade ga na-lebiyai.

⁴⁴ Na GALA daaḡomi seḡe uelei ta zalaḡa ḡulazuue ḡade. Na Aalɔn ta na-doun zunuiti ḡade, ti da na-zalaḡa ḡula wotii ḡe. ⁴⁵ Na zeɪ Izelayele nuiti saama, ge ḡe ga ta-GALAGI. ⁴⁶ Ta kwee ga na ga Ḡooḡo GALAGI, ta-GALAGI, nii e ti ḡulani Ezipete yooi va, na zeɪ ti zaama. Na ga Ḡooḡo GALAGI, ta-GALAGI.

30

*Ani maku neenegiti
ma zalaḡa ḡulazuue
(Egezode 37:25-28)*

¹ Da zalaḡa ḡulazuue gila kpete ani maku neenegiti gala vai zu. Da kpete ga akasia wului. ² Toḡa ḡe ga seki naanigi, sakpai ḡe ga metele valisui, kogi ḡe ga metele valisui, soligoi ḡe ga metele ḡila. Ma mineiti ti ḡeezu ba, ta ḡe ga ani ḡila. ³ Da zanu kitei zie ma, gaave, ta kakamaveti, e ḡaku ma, ta ma mineiti ma na pe. Da daabegi bete ga zanugi, e ḡaku na pe ma. ⁴ Da zanu bala felego lo ba daabegi wuwe, kakama felegoiti, gulu zokpaiti ti da lo ti zu, seḡe vai zu. ⁵ Da gulu zokpaiti kpete ga akasia wului, e zanugi zie ti ma. ⁶ Da zalaḡa ḡulazuue lo seḡe zuḡooza golai ḡakalave, nii e zeele woo ḡesui ḡakalave, kesui lakulugi

ɣaazu letemave, nii é zeele woo zεvei maazuve, ve nà ɣe ɣulazu kelema ná è ve. ⁷ Miná ɣa Aalɔn a da ani maku neɛnɛgiti gala ná. Toɣa ɣe ta ɣalazu sobu-o-sobu, siegi zu a ɣe fitinaiti kevele βetezu la. ⁸ Aalɔn ɣa ɣe ta ɣalazu kpɔkɔi, siegi zu a ɣe fitinaiti kevele βetezu la. Ani maku neɛnɛgi ve, a ɣe ɣalazu yeenɔpe Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, wo-mavofodaiti kpein su. ⁹ A mina ani maku neɛnɛ ma zii ɣili kula ga zalaɣa, zalaɣa ɣulazuve, anɛɛ gala zalaɣa ɣili be, ɓaa vebɛani ɣili. A mina puya zalaɣa ɣila kpalaa pu ya ná. ¹⁰ Aalɔn ɣa da koto gba vaiti ke zalaɣa ɣulazuve minɛiti maazu, naa ɣe ɣila kona-o-kona. Toɣa ke ga koto gba zuai ma namai, naa ɣe ɣila kona-o-kona, wo-mavofodaiti kpein su. Zalaɣa ɣulazuve naa ɣa ɣe ga faa ɣadega wola Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu.

Seizu ɣadegai ma mulu ɣula vai

¹¹ Ɔooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize υɔ, é ɣe ma: ¹² «Siegi zu è Izelayele nuiti gaalusu da, ti ɣilagilagi ta ɓɔɣɔ unɔɔ ganii zala Ɔooɣɔ GALAGI ma, naa ɣa ɣe gaalugi ma ziegi zu, naa ɣa a ke maanɔɣɔ mina zeeli wo ma. ¹³ Niiti kpein ti ɣaalusu, naati ta vaazu wali ɣaei galamu ɓzita veezu, eɣevelei seizu ɣadegai ma wali ɣaei la. Naa ɣe ga vebɛanii, é zeɣe ba Ɔooɣɔ GALAGI ve. ¹⁴ Nu-o-nu é ɣeezu gaalugi zu, é zo kona υuufelegɔ (20) ma, é le zeemaazu, naa ɣa vebɛanii zala, nii é veezu Ɔooɣɔ GALAGI ve. ¹⁵ Naavolo nui la salaa, é va υoova ma, mɔne nui balaa la salaa, é va yei bu. Vebɛani ve, é veezu Ɔooɣɔ GALAGI ve, ga ti ɓɔɣɔ unɔɔ. ¹⁶ Da unɔɔ walii ɣula Izelayele nuiti zea, è dɔ GALA daaɣomi seɣe velei ma wotii zu. Toɣa ɣe ga kizesu vaa Izelayele nuiti be Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, nuɓuseiti unɔɔ fai zu.»

Maagba anɣakai (Egezode 38:8)

¹⁷ Ɔooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize υɔ, é ɣe ma: ¹⁸ «Da maagba anɣakai βete ga kɔlu ɓɔigi, ná-seiga anii balaa ɣa ɣe ga kɔlu ɓɔigi, maagba vaiti su. Da pile GALA daaɣomi seɣe velei ta zalaɣa ɣulazuve ti yɔɣɔzuve, è ziei υu su. ¹⁹ Naa ɣa Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta ɣe yeeiti ta ɣɔɣɔiti maagbazu la. ²⁰ Siegi zu ti leezu la GALA daaɣomi seɣe velei wu, ta ɓɔɣɔ maagba ga naama ɗei, naa ɣa a ke ti mina za, ta siegi zu ti maabuɣazu la zalaɣa ɣulazuve va, ga ti botii ɣe, ti zalaɣaiti gala ga abui Ɔooɣɔ GALAGI ve. ²¹ Ta ti-yeeiti ta ti-ɣɔɣɔiti maagba, naa ɣa a ke ti mina za. Naa ɣa ɣe ga ɣooɣɔ tɔgi, Aalɔn ve ta ná-doun zunuiti, ta ti-mavofodaiti kpein be.»

Gulɔ ɣadegai ta ma maku neɛnɛ kelei

²² Ɔooɣɔ GALAGI ɓɛni Moize υɔ, é ɣe ma: ²³ «Da ani maku neɛnɛ papagiti seɣe: miile gulɔ maku neɛnɛgi kilo ɓzita, ta sinamɔme maku neɛnɛgi kilo savagɔ, ta seeli maku neɛnɛgi kilo savagɔ, ²⁴ ta kasegi kilo ɓzita, eɣevelei seizu ɣadegai ma ɣɔɣɔgi la, ta wolive wulɔi litɛle ɓzita. ²⁵ Da naa ɣe ga siɛma wulɔ ɣadegai, eɣevelei gulɔ maku neɛnɛ kpɛte nui a da kpɛte la. Naa ɣa é ɣeezu ga siɛma wulɔ ɣadegai.

²⁶ «Naa ɣa da ta zie GALA daaɣomi seɣe velei ma, ta zeele woo ɣesui, ²⁷ ta taɓalii ta ná-sɔɔlaiti, ta fitina zeii anii, ta ná-sɔɔlaiti, ta ani maku neɛnɛgiti ma zalaɣa ɣulazuve, ²⁸ ta è sie gala zalaɣaiti kulazuve ta ná-sɔɔlaiti kpein ma, ta maagba anɣakai, é veɛ ná-seiga anii va. ²⁹ Da niima aniiti kpein fe bè, ti wola ɣa ɣade, nii kpein a vɔɔɣu ti va, naa ɣa ɣade. ³⁰ Da gulɔ ɣadegai zie Aalɔn ta ná-doun zunuiti ma, è ti ve bè, naa ɣa a ke ti nà-zalaɣa ɣula wotii ɣe.

³¹ «Da ɓɛ Izelayele nuiti pɔ, è ɣe ti ma: «Naa ɣa ɣe bè ga siɛma wulɔ ɣadegai, wo-mavofodaiti kpein su. ³² Nu mina ta zie ɓusei ma, ɣeɣelein. A mina ma zii βete ga kevele. Ɗadegɛ, wa da pɛte ga ɣade ganii. ³³ Nu-o-nu a ma zii βetena, ɓaa é ta zie nu ɣili ma, é la ga zalaɣa ɣula nu, naa be ka leve ná-nuɓuseiti ba.» »

Ani maku nɛɛnɛgi

³⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Moize ma: «Ani maku nɛɛnɛgi naati seɔe, ti ɔe tie: setaketegi, ta wɔnikesegi, ta galebanumegi, ta gulu mana maku nɛɛnɛgi. ³⁵ Da naa ɔe ga ani maku nɛɛnɛgi, supuai, eɔeɛvelei gulo maku nɛɛnɛ kpete nui a da kpete la, kpoloi ɔe ba. Toɔa ɔe ga ma ɔitei, eɔade. ³⁶ Da ke ga ma vukɔi, e sei zeele woo ɔesui ɔakalave, GALA daaɔomi seɔe vɛlei wu, ve na ɔe ɔulazu keɛma na e ve. Toɔa ɔe wo ve ga anii gola ɔadegai. ³⁷ A mina ani maku nɛɛnɛ kpete bɔɔɔ ve ɔeɔeɛɛin ga nii ɔeɛvele, siema vaa zu. Wa pɛte ga ani ve ɔadegai, makɛgai Gɔɔɔɔ GALAGI ɔila kpe na ve. ³⁸ Nu naɔe a naa ɔeɔala bɛtena, ga e da maku, naa be ka leve na-nubuseiti ba.»

31

Seɔe vɛle ɔadegai ma ɔeɛliɔi nuiti

(Egezode 35:30--36:1)

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize va, e ɔe ma: ² «Wɛɛ, ge yiimazeɔeɛve ga Bɛsaleyɛle, nii e ga Uli na-doun zunui, Guul na-dounloin, Zuda na-bolodai zu. ³ Ge daavege ga GALA Zɛnvui, ta ɔimalai, ta keɔeɔeɛle, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu, ⁴ e zoo faiti kazavisu, e zanugi bɛte, ta walii, ta kɔlu bɔɔi, ⁵ e kɔtu zɔngɔ baagiti saɔa, e ti ɔekpe ti-lɔɔzuɛti, e gului zaɔa, e botii ma zii kpein ke. ⁶ Ge kɔba nu vɛvɛ ba, nii e ga Wɔɔɔliyaɔe, Ayizamake na-doun zunui, e ɔula Dan na-bolodai zu. Ge keɔeɔeɛle vuuve naati kpein ziimave, niiti ti zoogai faa la, ga ti naa kpein ke, nii ge e leveai ma, ⁷ e zo GALA daaɔomi seɔe vɛlei ma, e li zeele woo ɔesui va, ta dakulugi, ta seɔe vɛlei ma zɔɔlaiti kpein, ⁸ ta tabalii ta na-sɔɔlaiti, ta fitinai zeii anii e ga zanu kitei, ta na-sɔɔlaiti kpein, ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuve, ⁹ ta gala zalaɔaiti kulazuve ta na-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta na-seiga anii, ¹⁰ ta botiɔe zeɔeɛti, niiti ti ga zalaɔa ɔula nui Aalɔn na-zalaɔa ɔula zeɔeɛti, ta na-doun zunuiti ta-zeɔeɛti zalaɔa ɔulazuve ma woti vai ma, ¹¹ ta siema wulo ɔadegai, ta ada ɔadegai ma ani maku nɛɛnɛgi. Ta naa kpein ke, eɔeɛvelei ge deveai la.»

Dooɔo foloi

¹² Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize va, e ɔe ma: ¹³ «Bɔe Izelayɛle nuiti va, e ɔe ti ma: «Wa na-dooɔo foloiti maɔe, mazɔɔ naa ɔa a ɔe nɔun na, ta wa, ade yɔɔzu, wo-mavofodaiti kpein saama, e ɔe ga poogi, nii nu a kwɛɛ la ga na ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii e wo ɔadesu. ¹⁴ Wa dooɔo foloi maɔe, mazɔɔ toɔa ɔe wo ve ga faa ɔadegai. Zɔi a kɔzɔna, ta naama nui vaa. Nu naɔe a boti ɔeena naama voloi ma, naa be ka leve na-nubuseiti ba, e ɔula ti zaama. ¹⁵ Folo lɔzita laawu, nu ɔa boti ɔe, keɛ foloi lɔfelasiɛi ɔa ɔe ga dooɔo foloi, feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. Zɔi naɔe a boti ɔeena dooɔo foloi, ta naama nui vaa. ¹⁶ Izelayɛle nuiti ta dooɔo foloi maɔe, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, e ɔe ga ɔooɔo minazeɔeɛge. ¹⁷ Toɔa ɔe ga poogi, na-o, Izelayɛle nuiti-yo, gi yɔɔzu, eyɛsu ɔo, mazɔɔ folo lɔzita laawu, Gɔɔɔɔ GALAGI geɔɔɔlɔgi ta zooi bɛtena. Folo lɔfelasiɛi e beni na-botii va, e looɔo.» »

Tɔgi ma ɔtu ɔokologiti

¹⁸ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI beni la ga bɔe Moize va Sinayi gizei ma, e zeele woo ɔokolo felegoiti feeni zea, kɔtu ɔokologiti, GALA ge seɛve ɔeai ti ma ga to bɔɔi zeebɛgai.

**MINAZEGE GI GOLOGOLO FAI
TA NIINE VAI**

32

(32:1--34:35)

*Nike yivoi maaniinigi bete vai
ga zanugi*

(Tɔ Sevei Velesiɛi 9:6-29)

¹ Nuɓuseiti ti kaai ma ga Moize lebiga, é la yeini, é va zeɓe gizei ma fala, ti ɗaalɛni ba Aalɔn maaɗoolii zu, ti ɗe ma: «Wuzegena, è galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔlɔ Moize nii, zunui tei é gi ɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwɛɛ nii keai la.» ² Aalɔn ɗeni ti ma: «À zanu goizu anigiti kula wo-anzaiti goizuweti, ta wo-loun zunuiti goizuweti, ta wo-loun anzanuiti goizuweti, wo va ga tiye pɔ.» ³ Nuɓuseiti kpein ti zanu goizu anigiti kulani woizuweti, ti va ga tiye Aalɔn vɔ. ⁴ E yeezeini zanugi wu, ti feeni zea. E gaawuunni, é pu zanu kpete ɗokologi zu, é kpete ga nike yivoi maaniinigi. Naa volu, ti ɗeni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo ɗulaai Ezipete yooi va.» ⁵ Siɛgi zu Aalɔn miná ɗaani la, é zalaɗa ɗulazuve ta beteni nike yivoi maaniinigi ve. E woɗulani, é ɗe ma: «Feti wola ɗa ɗe ga lina ɗooɗɔ GALAGI lebi vai ma!» ⁶ Ma ɗeelaalaogai ma, ti wuzegeni ga sobuzobui, ti gala zalaɗaiti ta ziilei zalaɗaiti kula. Nuɓuseiti ti zeini, ti daamii ta kpɔlei wo. Naa volu, ti wuzegeni, ti da ɗaɗo.

⁷ ɗooɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: «Yei, è li, mazɔlɔ da-nuɓuseiti, è ti ɗulani Ezipete yooi va, ti ɓɔɗɔ ɗɔzɔa. ⁸ Ti zeɓea gaamago nɔ naama velei va, nii gè deai ga tiye. Ti nike yivoi maaniinigi betea ɓɔɗɔ ve, ga zanu gaawuungai, ti nɔkɔ bu, ti zalaɗaiti kula be, ti ɗeni ma: «Izelayele nuiti, à wele wa-ɗalagi va, é wo ɗulaai Ezipete yooi va.» » ⁹ ɗooɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: «Nà kaazu ga niima nuɓuseiti ta ga nuɓuseiti ti zuvɔai. ¹⁰ Niizu, zè deɛ ná! Nà-ziiɗaawanai ɗa vaazu ti laalɗɔma, nà ti-ma zuwui ɗaalevezu, kele nà è ɗeezu ga zii wola.»

¹¹ Moize ná-GALAGI maanɛɛnɛni, ɗooɗɔ GALAGI, é ɗe ma: «Ee, ɗooɗɔ GALAGI, lee vaa zu da yiiɗaawanai vaazu da-nuɓuseiti daalɗɔma, niiti è ti ɗulaai Ezipete yooi va, ga da-zebe wolai, ta zeeɗaabaai? ¹² Ni da naa ɗeena, Ezipete nuiti ta ɗe ma: «Ti maanɔɗɔ vai ɗa é ti ɗulaai ma, ga é ti vaa gizeiti su, é ti-ma zuwu ɗaaleve eteai zu.» Da-yiiɗaawana wolai ye ná, è mina faa ɗu ɗe ga da-nuɓuseiti. ¹³ Gize Abalaame zu, ta Izaake, ta Izelayele, da-wotiɗe nuiti, niiti è ɗonani ɓɔɗɔ ma ti ve ga: «Nà wo-mavofodai mɔin eɗe geegɔlɔgi ma zomideɗaiti, zooi nii kpein gè ɓeezu ná-faa zu, ga nà fe wo-mavofodai ya, ta sɔlɔ, é ye ti ya ɗɔ.» » ¹⁴ ɗooɗɔ GALAGI zegeni faa ɗai volu, nii é ɗeni pɔ é ke ga ná-nuɓuseiti.

Moize ná-ziiɗaawanai

¹⁵ Moize yeini, é zeɓe gizei ma, zeele woo ɗokolo felegɔiti ti zoni zea, sevei ɗeɛni ti-ɗakama felegɔiti, ti zeɓeni zɔla vele ta zɔla vele. ¹⁶ GALA ka é kokologiti kpeteni, GALA ná-seve ɗeai ɗa é ɗeni ti ma, pɔɛai kokologiti ma.

¹⁷ Zozuwe nuɓuseiti gooi menini, ti da zɔngɔ, é ɗe Moize ma: «Kɔɔ bee wooi ɗa nuiti puuzuve.» ¹⁸ E gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Pile sɔlɔ nua ta-bee woo laade, pile sɔlɔtala nua ta-bee woo laade, guye woo ɗa gè menisu.»

¹⁹ Tei é ɗeni maabuɗazu ti-vuuzuve va, é nike yivoi ɗaani, nuiti ti ɗeni kuai wosu. Moize wola yiiɗaawanani. E kɔtu ɗokologiti pilini zooi ma, é ti wolowolo gize ɗɔɗɔave. ²⁰ E nike yivoi zegeni, nii ti kpeteni, é gala. E fukɔni, é ke ga fufiligi, é ma vukoi vaza ziei ɗa, é to Izelayele nuiti da, ti kpɔle.

²¹ Moize ɗeni Aalɔn ma: «Leeni ɗa nuɓuseiti ti keai ga de, è ti yegai ná, ti niima ɗoto wolai ɗe?» ²² Aalɔn gooɗaavoteni ga: «Màliɗii, ná-ziiɗaawanai mina wɔlɔ. Da ɓɔɗɔ è niima nuɓuseiti kwɛɛ, faa ɗai ɗa ti polu. ²³ Ti ɗeni mà: «Galagiti kpete gi ve, ti lo gi luɗɔ, mazɔlɔ Moize nii, zunui tei é gi ɗulaai Ezipete yooi va, gi la kwɛɛ nii keai la.» ²⁴ Gè ɗeni ti ma: «Niiti zanugi ti ya, ti kula ɓɔɗɔ ma.» Ti feeni zèa, gè pilini abui zu, niima nike yivoi ɗulani su.»

²⁵ Moize peteni ga nuɓuseiti ti lɔni faazupui zu, Aalɔn ti yeni faazupui naa zu, eyesu ti ɓɔɗɔ lɔ ti maayoseɗe nuiti ta-ɗeɗɗulasui zu. ²⁶ Moize lɔni ti-vuuzuve ma velelave, é ɗe ti

ma: «À va pò, wòiti wo ga Góogó GALAGI nǎnǎiti!» Leevi ná-bolodamaiti kpein ti gjaalɛni ba koba. ²⁷ E ɣeni ti ma: «Góogó GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi gja: «Wo gɣilagilagi ná-boɣa zókpó la goba, à leveteve nuiti puuzuve, wo lati naa ma, é zo zóoma velelavé, é li zóola velei, ɛse gilagilagi keɛgɛloun vaa, ɓaa bóolai, ɓaa ná-nui.» » ²⁸ Leevi nuiti ti keeni, eɣevelei Moize boni la, zunu waasavagó (3 000) gɛgala gja é zaani nuɓuseiti saama naama voloi. ²⁹ Moize ɣeni ma: «Za, wo vea Góogó GALAGI ve, mazólo wo gɣilagilagi la inɛineni ná-doun zunui ɓaa keɛgɛloin gɣula vai zu ga zalaɣai, nii a ke é tuyai yei wo ma za voloi.»

Moize ná-GALA maanɛɛnei

³⁰ Poluma zobui, Moize ɣeni nuɓuseiti ma: «Wo koto wola gɛɛve. Nà vaazu læzu niizu Góogó GALAGI vó bɛ. Tanisu nà wa-gotoi ma zuvaayegi zólo.» ³¹ Moize ɣaleni ma Góogó GALAGI vó bɛ, é gɛ ma: «Ee! Niima nuɓuseiti ti koto wola gɛɛve. Ti zanugi beteve bóɣó ve ga galagi. ³² Soma kae, è ta-gotoi zuvaayei! Ni naa laade, nà è maanɛɛnzú, dàaseigi gjaava, é gɣula da-zɛvei zu, è keai.» ³³ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Zoi é kotoi gɛai dàalóɣoma, naa gja nà daaseigi gjaava, é gɣula nà-sevei zu. ³⁴ Li niizuve, è li ga nuɓuseiti, ve gè ná læni ga de. Wɛɛ, nà-geezugeelai gja lo è luɣó. Keɛ nà-potokula voloi, ta ta-gotoiti suboloi gɣma.» ³⁵ Góogó GALAGI nuɓuseiti doɣani, tózei nike yivoi va, nii ti ɣeni Aalɔn ma, é kpete ti ve.

33

Siei wuzegɛ vai volu

¹ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Li, zegɛ ve, da-o, nuɓuseiti-yo, niiti è ti gɣula Ezipete yooi va. Lɛ zóoi vó pelei, nii gè ma minazegeni ga nà feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakóbe, gè gɛ ma: «Nà feezu è-mavofodai ya.» ² Nà geezugeelai ta levesu è luɣó, nà Kanaan nuiti kpɛɛzu è luɣó, ta Amóol nuiti, ta Gɛte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ³ Lɛ naama yooi zu, ve nǎnǎi ta kǎin guloi vóovaai ná. Keɛ ade la læzu vóoma, gè mina wo undaavili pelei zu, mazólo wa ga suvóo nuɓuseiti.»

⁴ Siegi zu nuɓuseiti ti naama bóɛ nǎiti menini da, ti gjaalɛni. Nu nǎpɛ ge la ɣeni bóɣó maagɣilini ga ná-sóola vagó. ⁵ Góogó GALAGI ɣeni Moize ma: «Gɛ Izelayele nuiti ma: «Wa ga nuɓuseiti ti zuvóai. Ni gè læni wo zaama yeedɛgala go laawu, nà la wo undaavili. Niizu, à wa-maagɣili zóola vagóiti kula bóɣó ma, nà pete, nii gè vaazu keɛzu wo ve.» » ⁶ Izelayele nuiti ti maagóozaai ma Góolebe gizei va, ti la mǎ ɣeni ta-maagɣili zóola vagóiti toozu gɣba.

GALA daagomi sege vele

⁷ Ta la ti-vuuzuve betena, Moize bena sege vele ɣadegai zegɛ, é to ti-vuuzuve voluve, tago maagóoza. E daasei pɛeni ga GALA daagomi sege vele. Nu-o-nu nii é ɣeni pǎ ga é Góogó GALAGI gjaazaɣa, naa ɣeni gɣulazu, é li GALA daagomi sege vele vó pelei, nii é ɣeni ti-vuuzuve volu velei. ⁸ Siegi zu Moize ɣeni liizu la sege vele ɣadegai wu, nuɓusei kpein ge ɣeni wuzegɛzu, ɛse ge ɣeni losu ná-sege vele laave, é gjaazulo Moize va, eyesu é lɛ sege vele ɣadegai wu. ⁹ Siegi zu Moize ɣeni læzu la sege vele ɣadegai wu, tonabiingi ɣeni yeizu, é lo sege vele ɣadegai laave, Góogó GALAGI ɣeni bóɛzu Moize vó. ¹⁰ Nuɓusei kpein ge ɣeni tonabiingi gjaazu, é da lo sege vele ɣadegai laave, naazu nuɓusei kpein ge bena wuzegɛ, é ye ná-sege vele laave, é nǎkǎ GALA bu. ¹¹ Góogó GALAGI ɣeni bóɛzu Moize vó gjaazuni ta gjaazu, eɣevelei nu a da bóɛ la bóola vó. Naa volu Moize bena gjaale ma ti-vuuzuve, keɛ ná-botigɛ zunu loungoi Zozuwe, Nun ná-doun zunui la ɣeni zegɛzu sege vele ɣadegai gjoozu velei.

Góogó GALAGI gɣula vai keɛma

Moize ve

¹² Moize ɣeni Góogó GALAGI ma: «Wɛɛ, è gɛɛve mǎ: «Lo niima nuɓuseiti tuɣó, è lɛ ga tiye,» da ma, è la naama nui læni ga ze, nii gǎ li, é màaza! Anɛɛ naa ve, è ɣeni mǎ: «Gè è gɣwɛɛ ga è-laaseigi, è zaalai zóloɣɛ gjaazu.» ¹³ Niizu, ni gè zaalai zóloɣɛ é gjaazu, da-veleiti

dεena ga ze, naazu nà è ɣwεε, gè zaalai zɔlɔɔ è ɣaazu mɔnɔ. Wεε, zii tɛi ka ga ɔa-nubusei.»
 14 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà losu è luɣɔ, nà bɔɣɔi. Nà dooɣo feezu è υε.»

15 Moize ɣeni ma: «Ni ɔa bɔɣɔi è la losu gi luɣɔ, mina gi zεɣε υε. 16 Toɣa ɣwεε ɣale ga gaama, ga gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, nɔn nà-o, ɔa-nubuseiti-yo? Siegi zu laade, ade ziezū la υɔɔma, ta siegi zu nà-o, ɔa-nubuseiti-yo, zɔɣɔzu ɣεεzu la gi va ga nubuseiti kpein ti eteai zu?» 17 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Nà naa ɣε, nii è maɣaazaɣaboga mà, mazɔlɔɔ è zaalai zɔlɔɔɣε gàazu, gè è ɣwεε ga è-laaseigi.»

18 Moize ɣeni ma: «Soma kae, è ɔa-lebiyai ε ga ze!» 19 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà levesu è ɣakalave, gè nà-padai kpein dεε ga ɔe, gè dàaseigi ε ga ɔe, nii é ga Ɔɔɔɔ GALAGI. Nà zaalai la naa ma, nii gè pɔ gè zaalai la ma. Nà maawɔɔɔɔɔ ɣε naa υε, nii gè pɔ gè maawɔɔɔɔɔ ɣε bε.» 20 E ɣeni ma mɔnɔ: «È la zooga è va gàazuυε ɣa, mazɔlɔɔ nui la zooga kàazu, é va ye vulua.» 21 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣε ma: «Wεε adave ta va, kɔbave, ɔa lo fasai ma. 22 Siegi zu nà-lebiyai levesu ɔa, nà è lɔɔzu fasa yeɣei ta zu, gè è maalɔɔɣu ga zèei, eyesu gè leve. 23 Naa υolu, nà yee ɣaɣale ma niina, ɔa pòlu velei ɣa, keε gàazuυε la zooga ɣaazu.»

34

Tɔgi ma ɣokolo niineiti saɣa vai (Tɔ Sevei Velesiei 10:1-5)

1 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Moize ma: «Kɔtu ɣokolo felegɔ zaɣa ga ma mɔungiti kevele. Nà wooiti seυezu naama ɣɔtu ɣokologiti ma, wooi niiti ti ɣeni ma mɔungiti ma, niiti è ti wolowoloni. 2 Sobuzobui, ɣεvele bεte, sobui nɔ, è ε Sinayi gizei ma, ɔa losu náυε kàkala, gizei unmaυε. 3 Nu nɔpε ge mina υile è υolu, wo va ε. Nu nɔpε ge mina bɔɣɔ ε gizei ma ná tanɔpε. Toganii ma go ɔaa ma wola mina ɔalaa daami wo gizei ma, ma lugi zu kpein.»

4 Moize kɔtu ɣokolo felegɔi zaɣani, eɣεvelei ma mɔungiti ti ɣeni la. Moize wuzegeni sobuzobui, é ε Sinayi gizei ma, eɣεvelei Ɔɔɔɔ GALAGI devei veeni la zea, é kɔtu ɣokolo felegɔiti seɣeni ya.

5 Ɔɔɔɔ GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo ná kobave, é Ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi leeni. 6 Ɔɔɔɔ GALAGI leveni kakalave, é woogulani, é ɣε: «Ɔɔɔɔ GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI, maawɔɔɔɔ GALAGI, nii é zaalai veezu, zii la ɣula fala, kpeɔai nubɔɣɔlai ta woogɣiladaɔi zu, 7 é woogɣiladaɔi ɣεεzu, eyesu é zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, é faa ɔai zuvaayesu, ta tɔ kologologiti, ta kotoi, keε é la sɔba nui zoga ga sɔbalala nu, a ɔa ɣεɣɣeiti ta-vaa ɔai υotokula ti-lointi ma, ta ti-lounlonti ma, eyesu é zeeli yamani zavasiei ta naanisiei ma.»

8 Moize zυvileni ga maavea zooi ma, é nɔkɔ. 9 E ɣeni ma: «Màligii, ni gè zaalai zɔlɔɔɣε è ɣaazu, ɣε gi zaama. Anεε ni suvɔɔ nubuseiti be, gá-vaa ɔaiti suvaayε, ta gá-ɣotoiti, gi zεɣε, è gi ɣε ga ɔnɔ.»

Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazεɣegi (Egezode 23:14-19; Tɔ Sevei Velesiei 10:1-5; 16:1-17)

10 Ɔɔɔɔ GALAGI gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà bɔɣɔ nà minazεɣegi ɣεεzu wo υε. Nà laavɔɔ vaiti keεzu ɔa-nubuseiti kpein gaazu, niiti ti ta la ɔe ɣεeni eteai zu ná tanɔpε, ziiti kpein saama. Nubuseiti kpein wo zeini ti zaama, ta Ɔɔɔɔ GALAGI ná-keεwotii ɣa, keεwotii nii maaluaai, nii nà ke ga è maavele.

11 «À dama ga devei gè feezu wo ya za. Nà vaazu Amɔɔl nuiti kpeεzu wo luɣɔ, ta Kanaan nuiti, ta Ɔεte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Ɔeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. 12 A dama, wo mina minazεɣε ke zooi zu nubuseiti bε, υε wo vaazu zeizu ná, naa ɣa a ke, ti mina ɣε ga balii wo

zaama. ¹³ Kele, keni wo ta-zalaḡa ḡulazuḡeti golo, wo ta-zale ḡoo ḡotuiti kpezeḡele, wo ta-zale ḡoo wuluiti teḡe ga. ¹⁴ A mina noko gala kili bu, mazolo na, nei ge ga Gooḡo GALAGI, daaseigi ḡa ga «nii toloai.» Na ga tolo GALAGI.

¹⁵ «À mina minazeḡe ke zoi zu nubuseiti be, naa ḡa a ke, ta kologologi ḡena ta ta-ḡalagiti, ti ti ḡo ga zalaḡaiti, ti mina wo loli, wo va ta mi. ¹⁶ A mina ti-loun anzanuiti seḡe wo-loun zunuiti be, ti-loun anzanuiti ta kologologi ḡena ta ta-ḡalagiti, ti mina wo-loun zunuiti maalele ga ti va da naa ta ḡe.

¹⁷ «À mina kolui ḡaawun, wo va kpete boḡo ve ga galagi.

¹⁸ «Bului nii leve la su, wa naama vetii make, folo lofela laawu, molo ḡulasu ziegi ma yeḡeḡalai zu, teḡeai ba, wa buluiti mi nii leve la su, eḡevelei ge devei veeni la wo ya, mazolo molo ḡulasu alugi ma ḡa wo ḡulani la Ezipete yooi zu.

¹⁹ «Doun moungi kpein ka ga nono, anee toganii ma yivo moungi ma zinei, e ḡeni ga nike yivo, baa baala zivo. ²⁰ Wa soovale zivo moungi unmoa ga baala zivoi. Ni wo la unmoani, wa kotogave wolo. Wa zunu loun moungi kpein unmoa. Nu nape ge mina ḡula kelema gaazu ga yeḡaka.

²¹ «Wa botii ḡe folo lozita laawu, wo looḡo folo lofelasiei, anee wozawoli ta molo leve ziegi zu ve.

²² «Wa dooḡoiti ma vetii ḡula, ga molo e ga beleegi ma moa moungi, ta molo leve vetii konagi a bena. ²³ Na zeizu ḡa ḡe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ḡula kelema Maligii gaazu, Gooḡo GALAGI, Izelayele na-GALAGI. ²⁴ Mazolo na ziiti kpeezu wo luḡo, na wa-ḡwepelemaveti boozu. Nu nape gaazu la ḡulaa wa-yooi va, siegi zu wo leezu la ga wo ḡula kelema Gooḡo GALAGI, wa-GALAGI gaazu, na zeizu ḡa ḡe sava konagi zu.

²⁵ «Bului nii levei su, a mina naa bo suai va, wo va kula ga na-zalaḡai. A mina Pakegi na-fetii ma zalaḡai make kpidii laawu, e va yesu sobu va zeeli.

²⁶ «Wa va ga wa-yooi va lon moungiti Gooḡo GALAGI wa-GALAGI na-pelei wu.

«À mina boli yivoi ḡili ga dee na-jiimi dei.»

²⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: «Wooi niiti seve, mazolo minazeḡegi ge keezu e ve, ta Izelayele ve, toḡa zoloosu niima woiti ma.» ²⁸ Moize keni Gooḡo GALAGI ḡoba nave ga folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). E la daami woni, ta e la zie boleni. E minazeḡe gooti seveni kokologiti ma, ti ga to puugoi ma woiti.

Moize gaazuve volo vai

²⁹ Moize yeini, e zeḡe Sinayi gizei ma, zeele woo ḡokolo felegoiti ti ḡeni zea, zeizuve e zeḡe gizei ma. E la ḡeni kwee ga gaazuve ḡeni volozu, tozei ti yepeni ta Gooḡo GALAGI. ³⁰ Aalon ta Izelayele nuiti kpein ti weleni Moize va, pete, gaazuve ḡeni volozu, ti ḡeni luazu ga ti va maabuḡa ba. ³¹ Moize ti lolini. Aalon ta beḡeiti ta-ḡundigiiiti kpein ti vaani po be, e boleni ti vo. ³² Naa voluma, Izelayele nuiti kpein ti maabuḡani ba. E deveiti kpein feeni ti ya, niiti e ti zoloni Gooḡo GALAGI ya, Sinayi gizei ma. ³³ Siegi zu Moize beni la ga boe ti vo, e seḡei veeni gaazu. ³⁴ Siegi zu Moize a la ḡena lea la Gooḡo GALAGI vo be, ga e boe po, e ḡeni seḡei ḡulazu gaazu, eyesu e ḡula. Siegi zu a la ḡulana la, e ḡeni naa wosu Izelayele nuiti ma, nii e ga devei e veeni zea. ³⁵ Izelayele nuiti ti ḡeni welezu Moize gaazuve, ti kaani ga gaazuve ḡeni volozu, Moize ḡeni seḡei veezu gaazu volu, eyesu e le, e boe Gooḡo GALAGI vo.

GALA NA-SEGE UELE NADEGAI LO FAI

35

(35:1–40:38)

Deveiti e lo dooḡo foloi va

¹ Moize Izelayele vebɛi kpein tolini, ɛ ɔɛ ti ma: «À pɛtɛ, faiti Ɔooɔɔ GALAGI ti leveai ga ti ɔɛ: ² Folo lɔzita laawu, nu ɔa boti ɔɛ, keɛ folo lɔfelasiei ɔa ɔɛ ga dooɔɔ foloi, feai Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. Zɔi nɔpɛ a boti ɔɛna naama voloi, ta naama nui vaa. ³ A mina abu ɔaazo dooɔɔ foloi, wo-zeizuvɛ tanɔpɛ.»

*Seɔe vɛɛ nadegai
ma vɛɛaniiti
(Egezode 25:1-9)*

⁴ Moize ɔɛni Izelayele vebɛi kpein pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: «Wɛɛ, nii ɔa Ɔooɔɔ GALAGI deveai: ⁵ A vɛɛanii zeɔe wo-ɔɔligiti ba, Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. Nu nɔpɛ faanɛɛ ɔɔigi bɛ, naa ɔa va ga vɛɛanii nii Ɔooɔɔ GALAGI vɛ: zanugi, ta walii, ta kɔlu ɔɔigi, ⁶ ta geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai, ta boli leɔai, ⁷ ta baala sinɛ ɔɔɔiti, ti loai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɔɔɔiti, ta akasia wului, ⁸ ta fitina wulɔi, ta tufa maku nɛɛnɛgiti ti ga siɛma wulɔ nadegai, ta ani maku nɛɛnɛgi vɛ, ⁹ ta kɔtu zɔngɔ ɔaagi nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zɔngɔ ɔaa kiligiti zalaɔa ɔula zeɔei ma vaa zu, ta ma ɔakazu zeɔei.

*Seɔe vɛɛ nadegai
ma zɔɔlaiti
(Egezode 39:32-43)*

¹⁰ «Wo zaama, niiti kpein ti zoogai faa la, nɛɛliɔi vai zu, ti va, ti naa ɔɛ, nii Ɔooɔɔ GALAGI deveai: ¹¹ seɔe vɛɛ nadegai, ta nɔ-seɔe vɛɛi, ta ma vɛɛmazeɔei, ta ma ɔalagiti, ta ma ɔɛɛgiti, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-tɔkpalaiti, ta nɔ-dabuiti, ¹² ta kesui ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta dakulugi, ta seɔe zuɔooza golai, ¹³ ta taɔalii, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-sɔɔlaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA bɛ, ¹⁴ ta fitina zeɔi anii, ta nɔ-sɔɔlaiti, ta nɔ-fitinaiti, ta gulɔi fitinai vaa zu, ¹⁵ ta ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuvɛ, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgi, ta pɛɛlavɛ ma zeɔe zuɔooza golai, nu lɛzuvɛ seɔe vɛɛ nadegai wu, ¹⁶ ta gala zalaɔaiti kulazuvɛ, ta kɔlu vɛɛai ɛ ga kɔlu ɔɔigi, ta nɔ-gulu zɔkpɔiti, ta nɔ-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta nɔ-seiga anii, ¹⁷ ta kooi ma zasai ma zeɔeiti, ma lɔkpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laavɛ ma zeɔe zuɔooza golai, ¹⁸ ta seɔe vɛɛ nadegai zuzo kɔluiti, ta kooi ma zasai zuzo kɔluiti, ta ta-ɔaluiti, ¹⁹ ta zalaɔa ɔula zeɔeiti ada nadegai vaa ma, zalaɔa ɔula nui Aalɔn nɔ-seɔeiti, ta nɔ-doun zunuiti ta-zeɔeiti zalaɔa ɔulazuvɛ ma wotiiti faa zu.»

Izelayele nuiti ta-veɛaniiti

²⁰ Izelayele vebɛi kpein ge zeɔeni Moize vɔ bɛ. ²¹ Niiti kpein ɛ ɔɛtɛni ti yiima, faanɛɛ ɔɔigi ɔɛni ti vɛ, ti vaani ga vɛɛanii Ɔooɔɔ GALAGI vɛ, GALA daaɔomi seɔe vɛɛi ma wotii ma vaa zu, nɔ-botii kpein faa zu, ta zalaɔa ɔula zeɔeiti faa zu. ²² Zunuiti ti vaani, anzanuiti ɔalaa, nu-o-nu nii faanɛɛ ɔɔigi a la ɔɛ bɛ, naati ti ɔɛni vaazu ga kɔbu aniiti, goizu anigiti, balaɔaegiti, ta balaiti, ta zanu ganiiti ma zii kpein. ɛɛ ge zanu vɛɛanii veeni Ɔooɔɔ GALAGI vɛ. ²³ Niiti kpein seɔeiti ti ɔɛni ti ya, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi, ta boli leɔai, ta baala sinɛ ɔɔɔiti toai ga ma ɔɔigi, ta nuni ɔɔɔiti, ti vaani ga tiye. ²⁴ Niiti kpein walii ta kɔlu ɔɔigi ma vɛɛanii ɔɛni ti ya, naati ti vaani ga tiye Ɔooɔɔ GALAGI vɔ. Niiti kpein akasia wului ɔɛni ti ya, a zoo ɔɛtɛzu ma vaa ma, ti vaani ga tiye. ²⁵ Anzanui niiti kpein ti zooni faa la, naati ti gezei ɔalini ga yei, ti vaani ga gezei nii ti kpalini, geze ɔiinii, ta ma ɔɔigi, ta ma ɔɔi sɔsɔgi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁶ Anzanui niiti kpein ti-yii ɔɛvele ɔɛtɛni ga pagɔ, ti zoogai faa la, naati ti boli leɔai ɔalini. ²⁷ Nuɔuseiti ta-ɔundigiti ti vaani ga kɔtu zɔngɔ ɔaagi, nii daaseigi ga wɔnikese, ta kɔtu zɔngɔ ɔaa kiligiti, zalaɔa ɔula zeɔei ma vaa zu, ta ma ɔakazu zeɔei. ²⁸ Ti vaani ga tufa maku nɛɛnɛgiti ta gulɔi, fitinai nɔ-fai zu, ta siɛma wulɔ nadegai ta ani maku nɛɛnɛgiti kpɛtɛ vai zu. ²⁹ Izelayele nuiti kpein, zunuiti ta anzanuiti, niiti faanɛɛ ɔɔigi ɔɛni ti vɛ, ga ti va ga ani Ɔooɔɔ GALAGI vɔ, nɔ-botiiti faa zu ɛ ma levei veeni Moize ya, naati ti vaani ga vɛɛaniiti Ɔooɔɔ GALAGI vɔ.

*Sege vεε nadegai
ma jεεliqi nuiti
(Egezode 31:1-11)*

³⁰ Moize qeni Izelayεle nuiti ma: «À wεε, Gooqo GALAGI yeeloge Besaleyεle va, nii ε ga Uli nά-doun zunui, Guul nά-dounloin, Zuda nά-bolodai zu. ³¹ GALA ge daavege ga GALA Zenvui, ta qimalai, ta kelegelegi, ta soofaalai, botii ma zii kpein faa zu: ³² ε zoo faiti kazaavisu, ε zanugi βεε, ta walii, ta kolu boigi, ³³ ε kotu zongɔ baagiti saqa, ε ti jεkpe ti-lɔzuveti, ε gului zaqa, ta ε jεεliqi wotii ma zii kpein ke. ³⁴ E kalagi ma vεεanii veeve be, zekana balaa ε keai la Wɔqoliyaβe ve, Ayizamake nά-doun zunui, Dan nά-bolodai zu. ³⁵ E ti laavege ga qimalai, ga ti botii ma ziiti kpein ke, nii ε qeni ga jεεliqi vai, ta faa niine laaqula vai, ta sege zuvu vai ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ta sege vεε vai. Ti zoogai jεεliqi vai ma zii kpein da, ta faa niine laaqula vai ma zii kpein.

36

¹ «Besaleyεle ta Wɔqoliyaβe, ta zunuiti kpein ti zooni faa la, niiti Gooqo GALAGI qimalai ta kelegelegi vuuni ti-yiimave, ti zoo ti botii qe, egevelei seizu nadegai naama wotii kpein ga qe la, ti lɔni botii zu, egevelei Gooqo GALAGI ma levei veeni la.»

² Moize Besaleyεle ta Wɔqoliyaβe lolini, ta zunuiti kpein qigi qeni ti ma, niiti Gooqo GALAGI kelegelegi vuuni ti-yiimave, niiti kpein ti-qigiti kevele βeteni ga ti qolo botiiti keε vai zu. ³ Ti vεεaniiti kpein seqeni Moize qaazu, niiti Izelayεle nuiti ti daani qisu, ti vaa la, naa qa a ke, seizu nadegai ma wotii qe. Sobu-o-sobu, nuiti ti qeni vaazu ga vεεaniiti Moize vɔ be mɔnɔ. ⁴ Nazu qa jεεliqi nuiti kpein ti qeni seizu nadegai ma wotii qeezu, ti qilagilagi ti botiiti zeni nά la, niiti ti qeni ti qeezu, ⁵ ti vaani, ti qe Moize ma: «Nubuseiti ta wola vaazu la, ε vuova botiiti keε vai ma, nii Gooqo GALAGI deveai ga ε qe.» ⁶ Moize devei woni ga ti sezei wo ti-vuuzuve, ga: «Nu nɔpe, zunu baa anzanu, ta mina mɔ vεεani qevele βεε seizu nadegai vaa zu.» Zekana ti pele leveni la nubuseiti tuqɔ, ti va va ga ta. ⁷ Sɔlaiti ti ti βeteni, ti kula qeeni, ε vuova botii kpein ma, ε qeni qeezu.

*Sege vεε nadegai
ma landaiti
ta ma vεεmazedεiti kpeε vai
(Egezode 26:1-14)*

⁸ Zunuiti saama, niiti kpein ti zoogai faa la, jεεliqi vai zu, ti sege vεε nadegai βeteni ga tanda puugɔ, ga geze vagɔi kpaliai, ta geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sɔsɔgi. Ti suvuni ga seelubeinti ma votoi. ⁹ Tanda qilagi zakpai qeni ga meteε puugɔ maazu naanigɔ (14), kogi qe ga meteε felegɔ. Kɔqɔgi qeni ga ani qila nɔ tandaiti kpein faa zu. ¹⁰ Ti tanda lɔlugɔiti seini boqɔ la, ti zɔ lɔlugɔiti balaa sei boqɔ la. ¹¹ Ti galu biiniiti qilifilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave. Ti keeni qana nɔ ga tandai ma bɔsu velesiei laamave. ¹² Ti galu vuulɔlugɔ (50) qilifilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave va, ti galu vuulɔlugɔ (50) qilifili tandai ma bɔsu velesiei laamave va. Naama qaluiti ti zolooni boqɔ ma ga felefele. ¹³ Ti zanu kala puulɔlugɔ (50) βeteni, ti tandai ma bɔsuiti qilifili boqɔ va ga tiye. Sege vεε nadegai qeni ga ani qila kpe nɔ.

¹⁴ Ti boli leqa landa puugɔ maazu qila (11) kpeeni, ti ti vεε sege vεε nadegai qɔma. ¹⁵ Tanda qilagi zakpai qeni ga meteε puugɔ maazu lɔlugɔ (15), kogi qe ga meteε felegɔ. Kɔqɔgi qeni ga ani qila nɔ tanda puugɔ maazu qilagiti (11) be. ¹⁶ Ti tanda lɔlugɔiti qilifilini boqɔ va, ta ti zɔ lɔzitaiti qilifili boqɔ va. ¹⁷ Ti galu vuulɔlugɔ (50) qilifilini tandai ma bɔsu mɔungi laamave, ti galu vuulɔlugɔ (50) balaa qilifili tandai ma bɔsu velesiei laamave. ¹⁸ Ti kolu boi kala puulɔlugɔ (50) βeteni, naa qa a ke tandai ma bɔsuiti ti ze da ga tiye, ti

ḡe ga ani ḡila nɔ. ¹⁹ Ti baala sine ḡɔlɔiti kpeteni ga pɛemazeḡei, toai ga ma bɔigi, seḡe vɛlei vɛ, ti nuni ḡɔlɔiti ma vɛemazeḡei vɛe maazu.

*Seḡe vɛle nadegai
ma bɛdɛgiti kpetɛ vai
(Egezode 26:15-37)*

²⁰ Ti kpedɛgiti kpeteni seḡe vɛle nadegai vɛ ga akasia wulu zɛvɛiti. Ti lɔɔbadɔni seḡe vɛlei zuzo fai zu. ²¹ Kpedɛgi zɔligɔi ḡeni ga metɛle lɔlugɔ, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ²² Kpedɛgi ḡilagilagi pɛ kpadɔzuvɛ ḡaazobani ma wulu zɛvɛ felegɔi va. Zekana ti kɛeni la seḡe vɛle nadegai ma bɛdɛgiti kpein ba. ²³ Ti kpedɛ vuufelegɔ (20) bɛteni seḡe vɛle nadegai vɛ, ti ḡeni nu yeezazu vɛlei. ²⁴ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni ga walii, ti va la kpedɛ vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁵ Ti kpedɛ vuufelegɔ (20) bɛteni balaa seḡe vɛle nadegai vɛ, nu ḡovɛzu vɛlei. ²⁶ Ti dabu vuunaanigɔiti (40) kpeteni balaa ga walii, ti va la kpedɛ vuufelegɔiti (20) ḡilagilagi wu, kpadɔzu felegɔiti bɛ. ²⁷ Ti kpedɛ dɔzita bɛteni seḡe vɛle nadegai bogavɛ, folo liizu vɛlei. ²⁸ Ti kpedɛ felegɔ bɛteni seḡe vɛle nadegai ma zoko felegɔiti bɛ, ti kpogavɛ. ²⁹ Ti ḡilini kpedɛgi zɔiti ba, ɛ zo buuvɛ, ɛ zeeli bala mɔungi ma unḡavɛ. Vɛle ḡana ɛ ḡeni la ga ti felegɔ, ti vilɛgai soko felegɔiti su. ³⁰ Kpedɛ dɔsava ḡa naazu, ɛ ḡeni seḡe vɛle nadegai bogavɛ, ɛ vɛe ta-labu puugɔ maazu lɔzitaiti (16) ba, ti bɛtɛai ga walii, kpedɛ gila dabu felegɔ.

³¹ Ti gulu zɔkpɔ lɔlugɔ bɛteni kpedɛgiti bɛ ga akasia wului, ti bɛsa seḡe vɛle nadegai ḡakamavɛ ḡilagi, ³² ta gulu zɔkpɔ lɔlugɔ seḡe vɛle nadegai ḡakamavɛ zɔla vɛlei ma bɛdɛgiti bɛ, ta gulu zɔkpɔ lɔlugɔ seḡe vɛle nadegai bogavɛ ma bɛdɛgiti bɛ, folo liizu vɛlei. ³³ Ti zaamazulu wulu zɔkpɔ bɛteni, ga ɛ kpedɛgiti maalevɛ, ɛ zo kwɛgi ma, ɛ li zɔla vɛlei. ³⁴ Ti zanugi zieni kpedɛgiti ma. Ti ta-valaiti kpeteni ga zanugi, ga gulu zɔkpɔiti ti ḡa lɔ ti zu. Ti zanugi zieni naama wulu zɔkpɔiti ma.

³⁵ Ti seḡe zuḡooza golai bɛteni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai. Ti suvuni ga seelubɛinti ma votoi. ³⁶ Ti akasia wulu lɔkpala naanigɔ bɛteni bɛ, ti zanugi zie ti ma. Zanu kalagiti ti ḡeni ti va. Ti walii ḡaawuunni, ti kpetɛ ga ma labu naanigɔiti. ³⁷ Ti seḡe zuḡooza golai taḡili kpeteni seḡe vɛlei laavɛ, ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vagɔi kpaliai, ɛ ḡeni ga seḡe zuvuai. ³⁸ Ti nɔ-tɔkpala lɔlugɔiti ta ta-ḡalagiti kpeteni. Ti zanugi zieni ti-unsuvɛti ma, ta ti ti zele kɔluiti kpetɛ ga zanugi. Ta-labu lɔlugɔi ḡeni ga kɔlu bɔigi.

37

*Kesui bɛtɛ vai
(Egezode 25:10-22)*

¹ Besaleyɛle kesui bɛteni ga akasia wului. Sakpai ḡeni ga metɛle ḡila taata, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui, sɔligɔi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ² E zanu kitei zieni koozuvɛ ta poluvɛ, ɛ dakɔlɔgi ḡe ga zanugi, ɛ ḡaku ma. ³ E zanugi ḡaawuunni, ɛ bala naanigɔiti kpetɛ bɛ. E ti vilini goizu naanigɔiti ba, bala felegɔ ḡilazu vɛlei ta bala felegɔ zɔla vɛlei. ⁴ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi zie ti ma. ⁵ E gulu zɔkpɔiti dɔɔni balaiti su, kesui ḡakamavɛti, kesui zɛḡe vai zu. ⁶ E kesui lakulugi bɛteni ga zanu kitei. Sakpai ḡeni ga metɛle ḡila taata, kogi ḡe ga metɛle ḡaaḡwɛsui. ⁷ E seelubɛin felegɔiti kpeteni ga zanu doḡai, kesui lakulugi laabe felegɔiti ga. ⁸ Seelubɛin ḡilagi ḡeni daabegi ḡilazuvɛ ḡa, seelubɛin ḡilagi ḡe daabegi zɔla vɛlei ḡa. E seelubɛin felegɔiti ta kesui lakulugi bɛteni ga ani ḡila nɔ. ⁹ Seelubɛinti ti ti-ḡovɛgiti suvieni maazuvɛ, ti kesui lakulugi maalɔḡu ga ti-ḡovɛgiti, ti ḡaavote bɔḡɔ ma. Seelubɛinti ti ḡaavoteni kesui lakulugi ma.

*Tabalii bɛtɛ vai
(Egezode 25:23-30)*

¹⁰ E tabalii beteni ga akasia wului. Sakpai gjeni ga metele gila, kogi ge ga metele lukpegi, soligoi ge ga metele gaaɣwesui. ¹¹ E zanu kitei ziɛni ma, ɛ daabegi bete ga zanugi, ɛ gaku ma. ¹² E kakamaɔeti kpete ga nu yeave liegoi gɛgala, ɛ naa laabegi bete balaa ga zanugi, ɛ gaku ma. ¹³ E zanugi gaaɣwunni, ɛ ke ga balaiti tabalii ve. E ti loni goizu naanigoiti ba, kɔgo naanigoiti tetegi. ¹⁴ Balaiti ti gjeni kakamaɔeti ba, gulu zɔkpɔiti ti loɔni ti zu, tabalii zege vai zu. ¹⁵ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi ziɛni ti ma, ti ge ga tabalii zege aniiti. ¹⁶ E anɔnakaiti kpeteni ga nu da ti ze tabalii ga: dijiiti, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, ta kokoiti, ta ziaɔoiti. E ti beteni ga zanu kitei.

Fitina zeɪ anii bete vai
(Egezode 25:31-40)

¹⁷ E fitina zeɪ anii beteni ga zanu kitei doɣaai. Ti pe ti gjeni ga ani gila: kɔgoi, ta ma wului, ta ma bekegiti, ta maaɣili zɔɔlaiti ti gɣlaai ga gulu vuai. ¹⁸ Fitina zeɪ anii ma beke dozitaiti ti gɣlani kakamaɔeti, ma beke savago gjeni kakamaɔe gilazuve, ta ma beke savago ge kakamaɔe zɔɔla velei. ¹⁹ Maaɣili zɔɔlai gjeni sava ma beke dozitai gɣlagilagi pe ba, ti gɣlaai ga amandegi ma vuai. ²⁰ Maaɣili zɔɔla naanigo gjeni fitina zeɪ anii ma wului va, ti gɣlaai ga amandegi ma vuai. ²¹ Maaɣili zɔɔlai gila ge gjeni ma beke felefelegiti todazuve. ²² Fitina zeɪ anii gjeni ga zanu kitei doɣaai. Baalobazuɔeti pe ti gjeni ga ani gila: ma wului, ta ma bekegiti, ta maaɣili zɔɔlaiti. ²³ E na-fitina lofelaiti kpeteni, ta na-salava zo sɔɔlaiti, ta na-salava zege anɔnakaiti, ti pe ti ga zanu kitei. ²⁴ Kilo vuusavago (30) ga ɛ segeni zanu kitei zu, fitina zeɪ anii, ta ma zɔɔlaiti kpein kpete vai zu.

Ani maku neɛnegi
ma zalaɣa gɣlazuve bete vai
(Egezode 30:1-5)

²⁵ E ani maku neɛnegiti ma zalaɣa gɣlazuve beteni ga akasia wului. E gjeni ga seki naanigi, sakpai ge ga metele valisui, kogi ge ga metele valisui, soligoi ge ga metele gila. Ma mineiti ti gjeni ba, ti ge ga ani gila. ²⁶ E zanu kitei ziɛni gaave, ta kakamaɔeti, ɛ kaku ma, ta ma mineiti ma. E daabegi beteni ga zanugi, ɛ kaku ma. ²⁷ E zanu bala felego loni ba, daabegi wuve, kakama felegoiti, gulu zɔkpɔiti ti da lo ti zu, sege vai zu. ²⁸ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ zanugi zie ti ma.

Siema wulo bete vai
(Egezode 30:22-38)

²⁹ E siema wulo naɣagai beteni, ta ani maku neɛnegiti, egevelei gulɔ maku neɛne kpete nui a da kpete la.

38

Gala zalaɣaiti kulazuve bete vai
(Egezode 27:1-8)

¹ E gala zalaɣaiti kulazuve beteni ga akasia wului. Sakpai gjeni ga metele felego ta tukpe (2,5), kogi ge ga metele felego ta tukpe (2,5). E gjeni ga seki naanigi, soligoi ge ga metele gila ta tukpe (1,5). ² E mineiti kpeteni goizu naanigoiti ba, ma mineiti ti bo ba, ti ge ga ani gila no. E kolu boigi ziɛni ti ma. ³ E zalaɣa gɣlazuve ma zɔɔlaiti kpein kpeteni: zuvu zo anɔnakaiti, ta peluiti, ta kokoiti, ta sua zɔo mite wolaiti, ta abu zege aniiti. E sɔɔlai naati kpein kpeteni ga kolu boigi. ⁴ E kolu vɛɛai beteni ga kolu boigi zalaɣa gɣlazuve. E pileni zalaɣa gɣlazuve lakolɔgave wu, ɛ zo buuve, eyesu ɛ zeeli zalaɣa gɣlazuve zoligoi zaamave. ⁵ E kolu boi balaiti kpeteni, ɛ ti lo kolu vɛɛai va, goizu naanigoiti su, gulu zɔkpɔiti ti va da lo su. ⁶ E gulu zɔkpɔiti kpeteni ga akasia wului, ɛ kolu boigi zie ti ma. ⁷ E gulu zɔkpɔiti doɔni balaiti su, zalaɣa gɣlazuve gakamaɔeti, ti ge ga sege aniiti. E zalaɣa gɣlazuve beteni ga gulu zɛveiti, ɛ zegei ge koozu.

Maagba aninakai βεε vai
(Egezode 30:17-21)

⁸ Anzanuiti niiti ti ɔeni botii ɔeezu GALA daaɔomi seɔe velei laave, naati ti vaani ga ta-ɔolu ɔai petegiti. Naati ka e ti βeteni ga maagba aninakai, e ɔeni ga kolu ɔoigi. Na-seiga anii balaa ɔeni ga kolu ɔoigi.

Seɔe velei nadegai
ma ɔoizuve βεε vai
(Egezode 27:9-19)

⁹ E koizuve βeteni. Nu yeezazu velei, seɔe e ga geze vagɔi kpaliai ɔa e ɔeni na ga sasai. Sasai zakpai ɔeni ga metele vuuloolugo (50). ¹⁰ Tɔkpala vuufelegɔiti (20) ti looni dabu vuufelegɔiti (20) ga, ti ga kolu ɔoigi. Tɔkpalaite ma ɔalagiti ta ti zele koluiti ti ɔeni ga walii. ¹¹ Lekpemaave nu ɔovezuve, sasai zakpai ɔeni mina balaa ga metele vuuloolugo (50), naa ɔe ga seɔe, ta tɔkpala vuufelegɔ (20), ta ta-labu vuufelegɔiti (20), ti ga kolu ɔoigi. Tɔkpalaite ma ɔalagiti ta ti zele koluiti ti ɔeni ga walii. ¹² Folo liizu velei, sasai ɔogi ɔeni ga metele vuufelegɔ maazu loolugo (25), naa ɔe ga seɔe, ta ta-lɔkpala puugɔiti ta ta-labu puugɔiti. Tɔkpalaite ma ɔalagiti ta ti zele koluiti ti ɔeni ga walii. ¹³ Folo ɔulazu velei, sasai ɔogi ɔeni ga metele vuufelegɔ maazu loolugo (25). ¹⁴ Nu leezuve ɔobave ɔilazuve, sasai ɔeni ga metele lofela ta tukpe (7,5), naa ɔe ga seɔe, ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁵ Nu leezuve ɔobave zola velei, sasai ɔeni mina ga metele lofela ta tukpe (7,5), ta tɔkpala savago, ta ta-labu savagoiti. ¹⁶ Seɔe niiti kpein ti ɔeni ga sasai, naati ti ɔeni ga geze vagɔi kpaliai. ¹⁷ Tɔkpalaite ma labuiti ti ɔeni ga kolu ɔoigi. Tɔkpalaite ma ɔalagiti, ta ti zele koluiti ti ɔeni ga walii, ta walii ɔeni veeni ti-unsuɔeti ma.

¹⁸ Sasai laave ma zeɔe zuɔooza golai zuvua ɔeni de ga geze biinii, ta ma ɔoigi, ta ma ɔai soɔoigi, ta geze vagɔi kpaliai. Sakpai ɔeni ga metele puugo. Soligai ɔeni ga metele felego ta tukpe (2,5), eɔevelei sasai ma zeɔe la. ¹⁹ Sasai laave ma lɔkpala naanigoiti ma labu naanigoiti ti ɔeni ga kolu ɔoigi. Tɔkpalaite ma ɔalagiti, ta ti zele koluiti ti ɔeni ga walii, ta walii ɔeni veeni ti-unsuɔeti ma. ²⁰ Seɔe velei nadegai zuzo koluiti kpein, ta sasai zuzo koluiti kpein ti ɔeni ga kolu ɔoigi.

Seɔe velei nadegai lo ganiiti
gaalu fai

²¹ Seɔe velei nadegai lo ganiiti ma ɔaalugi vete, seɔe velei nii zeele woo ɔesui ɔeni bu, e loni Moize na-devei wu, ga Leevi nuiti ta-ɔaabaai, Itamaal na-totugolai zu, zalaɔa ɔula nui Aalon na-doun zunui. ²² Uli na-doun zunui Besaleyete, Guul na-dounloin, Zuda na-bolodai zu, e naa kpein keeni, nii ɔooɔo GALAGI ma levei veeni Moize ya. ²³ Wɔɔoliyabe, naa ɔeni polu, e ga Ayizamake na-doun zunui, Dan na-bolodai zu, nii e ɔeni ga ɔeeligɔi nui, faa niine laaɔula nui, ta seɔe zuvu nui ga geze biinii, ta ma ɔoigi, ta ma ɔai soɔoigi, ta geze vagɔi kpaliai.

²⁴ Zanugi lieɔi nii e looni seizu nadegai ma wotiiti kpein su, e ɔeni ga kilo waagila (1 000) keɔala, eɔevelei seizu nadegai ma ɔooɔoigi la. ²⁵ Nubuseiti ti ɔaaluni, naati ta-walii ɔeni ga kilo waasavago unnaani puunaanigo (3 440) ɔeɔala, eɔevelei seizu nadegai ma ɔooɔoigi la. ²⁶ Nu ɔilagilagi ɔeni wali ɔaei ma vali saamai veezu, eɔevelei seizu nadegai ma wali ɔaei la. Zunu ɔilagilagi naa ɔeeni, niiti kpein ti ɔaaluni, e zo kona vuufelegɔ (20) ma, e le zeemaazu, naa ɔa e ɔeni ga zunu waaundozita maazu savago undoolu puuloolugo (603 550). ²⁷ Walii kilo waasavago unnaani puufelegɔ (3 420), naa ɔa gaawuunni, e ɔe ga seizu nadegai ma labuiti, ta seɔe zuɔooza golai ma labuiti. Dabuiti ti βetɔai ga walii nii, naati ti ɔeni ga ungila (100). ²⁸ Walii kilo vuufelegɔi (20) motai zoiti, naati ka e ti ɔaawuunni. E kalagiti ta sele koluiti kpeteni la tɔkpalaite be, ta e ti-unsuɔeti pee la. ²⁹ Kolu ɔoigi e ɔeni ga veβanii, e ɔeni ga kilo waafelego unnaanigo puufele maazu ɔila (2 421) keɔala. ³⁰ Ti GALA daaɔomi seɔe velei laave ma labuiti kpeteni ga naama ɔolu ɔoigi, ta

zalaḡa ḡulazuve, ta ná-kòlu vɛɛai, ta zalaḡa ḡulazuve ná-sòlaiti kpein, ³¹ ta koi ma zasai ma labuiti kpein, ta sasai laave ma labuiti, ta seḡe vɛɛ naḡegai zuzo kòluiti kpein, ta sasai zuzo kòluiti.

39

Zalaḡa ḡula zeḡeiti kpɛɛ vai (Egezode 28:1-14)

¹ Gezei niiti ti loai ga ma biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, naa ḡa ti kpɛɛni ga zalaḡa ḡula wotii ḡe zeḡeiti ada naḡegai ma vaa ma. Ti ti bɛɛni ga zalaḡa ḡula zeḡe naḡegaiti Aabn vɛ, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

² Ti zalaḡa ḡula zeḡe bɛɛni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui. ³ Ti zanugi ma seḡegiti sumaaleni, ti teveleve eḡe galui, ti gezei zuvu ga zanu galui, geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. ⁴ Ti kpakiga zeḡeiti kpɛɛni ba, ti zeini zalaḡa ḡula zeḡe ḡaabelasu felegɔiti da. ⁵ Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi bɛɛni ga ma zii nɔ, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. E ḡeni ga zanugi, ta geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti ḡeni ga ani ḡila ta zalaḡa ḡula zeḡe. ⁶ Ti kɔtu zɔngɔ baa felegɔiti kpatani ti-lòzuvɛti ba, ti ga zanugi, kɔtui nii daaseigi ga wɔnikese, niiti Izelayeɛ ná-doun zunuiti daaseigiti ti zɛvɛni ti ma, eḡevelei nu a ḡa kɔtui zaḡa la, eḡe zeevɔzeba anii. ⁷ Ti ti ḡilini zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, ti ḡe ga Izelayeɛ ná-doun zunuiti ta-ḡizɛsui, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Kakazu zeḡe bɛɛ vai (Egezode 28:15-30)

⁸ Ti kakazu zeḡe bɛɛni ga geze biinii, ta ma bɔigi, ta ma bɔi sɔsɔgi, ta geze vaḡɔi kpaliai. Ti suvuni ga zanu galui, ga zalaḡa ḡula zeḡe ḡevelei. ⁹ Kakazu zeḡe vɛɛni su fele, é ḡe ga seki naanigi. Sakpai ḡeni ga zeelo gila, kogi ḡe ga zeelo gila. ¹⁰ Ti kɔtu zɔngɔ baagiti nekpɛni ba, ma nekpɛ naanigɔi zu: ma nekpɛ mɔungi zu, saaledoane gila, tɔpaze gila, ta emelode gila, ¹¹ ma nekpɛi velesieɛi zu, gelenate gila, safiil gila, ta diama ḡila, ¹² ma nekpɛi zavasieɛi zu, wɔpale gila, agate gila, ta ameeɛisete gila, ¹³ ma nekpɛi naanisieɛi zu, kelizɔlite gila, wɔnikese gila, ta zasepe gila. Niima ḡɔtu zɔngɔ baagiti ti batani ti-lòzuvɛti ba, ti ga zanugi. ¹⁴ Ti Izelayeɛ ná-doun zunuiti daaseigiti seɛvɛni kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) ma, eḡevelei nu a ḡa kɔtui zaḡa la, eḡe zeevɔzeba aniiti. Boloda puugɔ maazu felegɔiti (12) daaseigiti ti ḡeni ti ma, kɔtu ḡila, gila daasei, kɔtu ḡila, gila daasei.

¹⁵ Ti zanu galu felegɔiti toni kakazu zeḡe va, ti vɛɛai ga zanu kitei. ¹⁶ Ti zanu dɔɔzuvɛ felegɔiti kpɛɛni ta zanu balaḡae felegɔiti. Ti balaḡae felegɔiti toni kakazu zeḡe woizu felegɔiti ba. ¹⁷ Ti zanu galu felegɔiti toni balaḡae felegɔiti ba, kakazu zeḡe woizu felegɔiti. ¹⁸ Ti zanu galu felegɔiti sokpaiti toni dɔɔzuvɛti felegɔ va, niiti ti ḡiliai zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, nii a ke kakazu zeḡe ye velelavɛ. ¹⁹ Ti zanu balaḡae felegɔi bɛɛni mɔnɔ, ti ti lo kakazu zeḡe woizu felegɔi zɔiti ba, koozu velei, ná vɛɛzu zalaḡa ḡula zeḡe ma. ²⁰ Ti zanu balaḡae felegɔ ḡili kpɛɛni, ti ti lo zalaḡa ḡula zeḡe ma bakiga zeḡe felegɔiti ba, buuvɛ, velela velei, ti-lodazuvɛ ḡobavɛ, zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu. ²¹ Ti kakazu zeḡe ná-balaḡaegiti gilini zalaḡa ḡula zeḡe ná-balaḡaegiti ba, ga galu biinii, naa ḡa a ke kakazu zeḡe ḡe zalaḡa ḡula zeḡe ma lokoi maazu, ti yeeḡaa mina ḡwɛ ta zalaḡa ḡula zeḡe. E ḡeni, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Zalaḡa ḡula zeḡe zɔiti kpɛɛ vai (Egezode 28:31-43)

²² Ti zalaḡa ḡula zeḡe ma lookɔba wolai bɛɛni, feɛai neḡeɛin nɔ ga geze biinii. ²³ Tookɔba wolai naa ḡo tevezuvɛ ḡeni saamavɛ, daaḡaleai é ḡaku ma ga seḡe taḡili, naa ḡa a ke é mina vali ga. ²⁴ Gului nii daa ga gelenadeḡi, naama waai ma votoi ḡa ti gilini

tookaba wolai laamave, ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, ta geze vagoi kpaliai. ²⁵ Ti zanu kitei ma lala koiti kpeteni, ti ti gili gelenadegiti zofozuвети, é faku tookaba wolai laamave, gelenadegiti zofozuвети, ²⁶ tala ko gila, gelenade gila, tala ko gila, gelenade gila, é faku tookaba wolai laamave ma, botii ma vaa zu, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²⁷ Ti sefewuzefeiti kpeteni Aalón ta ná-doun zunuiti be, ga geze vagoi, ²⁸ ta boologiti ga geze vagoi, ta vele kpuogagiti ga geze vagoi kpaliai, ²⁹ ta saamaogiligiti ga geze vagoi kpaliai, é ga geze biinii, ta ma boigi, ta ma boi sosogi, suvuai. Ti naa pe kpeteni, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁰ Ti zanu kitei ma zeve goi beteni masa boolo padegai va, ti seveni ga: «Feai Goofo GALAGI ve.» Seveai egevelei nu a da zeevozeba anii maazafo la. ³¹ Ti galu biinii lo ba, nii a ke ti gili boologi va, maazuve, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

*Sege vele padegai
ma wotii be fai
(Egezode 35:10-19)*

³² Uele gana sege vele padegai ma wotii kpein ge beni la, GALA daagomi sege vele. Izelayele nuiti ti naa kpein keeni, nii Goofo GALAGI ma levei veeni Moize ya, ti keeni gana no. ³³ Ti vaani ga sege vele padegai Moize vo: ná-sege vele, ta ná-solaiti kpein, kalagiti, kpedegiti, gulu zokpaiti, tokpalaiti, ta dabuiti, ³⁴ ta baala sine golo ma veemazegei toai ga ma boigi, ta nuni goloiti ma veemazegei, ta sege zufoosa golai, ³⁵ ta zeele woo gesui ta ná-gulu zokpaiti, ta dakulugi, ³⁶ ta tabalii, ta ná-solaiti kpein, ta buluiti ti veai GALA be, ³⁷ ta fitina zeii anii é ga zanu kitei, ta ná-fitinaiti, ta ná-solaiti kpein, ta fitinai ná-gulo, ³⁸ ta zalafo gulazuve nii zanugi zieni maave, ta siema wulo padegai, ta ani maku neenegi, ta sege zufoosa golai é nu leezuve sege vele wu, ³⁹ ta zalafo gulazuve é ga kolu boigi, ta kolu veleai é ga kolu boigi, ta ná-gulu zokpaiti, ta ná-solaiti kpein, ta maagba aninakai ta ná-seiga anii, ⁴⁰ ta koi ma zasai ma zefeiti, ta ma lokpalaiti, ta ma labuiti, ta sasai laave ma zefe zufoosa golai, ta ná-galuiti, ta ná-suzo koluiti, ta sege vele padegai wu wotige zolaiti kpein, GALA daagomi sege vele vaa zu, ⁴¹ ta zalafo gula zefeiti ada padegai vaa ma, zalafo gula nui Aalón ná-segeiti, ta ná-doun zunuiti ta-zefeiti zalafo gulazuve ma wotiiti faa zu.

⁴² Izelayele nuiti ti naama wotiiti kpein keeni, é zoloo ma, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴³ Moize botii kpein fefelefeleni. E kaani ga ti keeve, egevelei Goofo GALAGI deveni la. Názu fo Moize tuya looni la ti ve.

40

*Sege vele padegai lo fai
ta fee vai GALA be*

¹ Goofo GALAGI boeni Moize vo, é ge ma: ² «Alu mounji ma volo mounji, da sege vele padegai lo, GALA daagomi sege vele. ³ Da zeele woo gesui zeii bu, è maaloofo ga sege zufoosa golai. ⁴ Da va ga tabalii, è ná-solaiti sei ga. Da va ga fitina zeii anii, è fitinaiti kevele bete. ⁵ Da ani maku neenegi ma zalafo gulazuve vile, nii zanugi zieni maave, zeele woo gesui fakalave. Da sege zufoosa golai zele nu leezuve sege vele padegai wu. ⁶ Da gala zalafoiti kulazuve vile sege vele padegai fakalave, GALA daagomi sege vele. ⁷ Da maagba aninakai zeii GALA daagomi sege vele ta zalafo gulazuve ti yofozuвети, è ziei vu su. ⁸ Da koi ma zasai lo, é maagooli ná pe, è sege zufoosa golai zele sasai laave.

⁹ «Da siema wulo padegai zefe, è ta zie sege vele padegai ma, ta nii kpein a ge ná, è ti nade, ta ná-aninakaiti kpein. Tofo nade. ¹⁰ Da gulo padegai zie gala zalafoiti kulazuve ma, ta ná-solaiti. Da zalafo gulazuve ve be, naa fo a ke, zalafo gulazuve wola nade. ¹¹ Da gulo padegai zie maagba aninakai ma, è ve ná-seiga anii va, è nade.

¹² «Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti maabuɔa nu lɛɛzuvɛ va, GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi ɔakalavɛ, ɛ ti maagba ga ziei. ¹³ Da Aalɔn maagɔli ga zalaɔa ɔula zɛɔeiti. Da gulo ɔadegai zie ma, ɛ fe bɛ, ɛ zalaɔa ɔula losuvɛ ma wotii ɔɛ bɛ. ¹⁴ Da va ga ná-doun zunuiti, ɛ seɔewuzɛɔei loo ti ɔɔba. ¹⁵ Da gulo ɔadegai zie ti ma, eɔɛvelei ɛ guloi ziezɛ la ti-ɔɛ ma, naa ɔa a ke ti ná-zalaɔa ɔula wotii ɔɛ. Guloi a ziena ti ma, naa maavele ma, zalaɔa ɔula vai ma losuvɛ ɔa ɔɛ ti ya, ti-mavofodaiti kpein su.»

¹⁶ Moize naa kpein keeni, nii ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni zea. Zekana ɛ keeni la. ¹⁷ Konagi velesiei ma alu mɔungi ma volo mɔungi ɔa seɔe vɛlɛ ɔadegai loni la. ¹⁸ Moize seɔe vɛlɛ ɔadegai loni, ɛ ma labuiti kpeɛ, ɛ ma bɛɔegiti pile, ɛ gulu zɔkpɔiti dɔ ti zu, ɛ tɔkpalaiti to. ¹⁹ E tandai zuvieni, ɛ pɛɛ seɔe vɛlɛ ɔadegai ma. E pɛɛmazɛɔei vɛɛni maazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁰ E zeele woo ɔokolo felegɔi zɛɔeni, ɛ ti la kesui zu. E gulu zɔkpɔiti dɔɔni kesui ma valaiti su. E kesui lakulugi zeini kesui la. ²¹ E liini ga kesui seɔe vɛlɛ ɔadegai wu. E seɔe zuɔooza golai zelɛni, nii a ke ɛ zeele woo ɔesui maalɔɔɔ, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²² E tabalii vilɛni GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi wu, nu ɔvɛzu vɛlei, seɔe zuɔooza golai ɔakalavɛ. ²³ E buluiti puuni ga ga pagɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁴ E fitina zɛi anii vilɛni GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi wu, nu yeezazu vɛlei, tabalii letemavɛ. ²⁵ E ma vitinaiti kevele bɛɛni, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. ²⁶ E zalaɔa ɔulazuvɛ vilɛni, nii zanugi zieni maavɛ, GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi wu, seɔe zuɔooza golai ɔakalavɛ. ²⁷ E ani maku neɛɛgiti galani ga, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

²⁸ E seɔe zuɔooza golai zelɛni nu lɛɛzuvɛ seɔe vɛlɛ ɔadegai wu. ²⁹ E gala zalaɔaiti kulazuvɛ vilɛni seɔe vɛlɛ ɔadegai ɔakalavɛ, GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi. E gala zalaɔai ɔulani ná ta vɛɛaniiti, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ E maagba anijakai zeini GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi ta zalaɔa ɔulazuvɛ ti yɔɔzuvɛ. E ziei vuuni su maagba vaiti su. ³¹ Moize ta Aalɔnni, ta ná-doun zunuiti, ti ɔɔɔɔiti ta ti-yeeiti maagbani návɛ. ³² Ta la ɔɛna lɛa GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi wu, baa ti va maabuɔa zalaɔa ɔulazuvɛ va, ti ɔɛni bɔɔɔ maagbazu, eɔɛvelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³³ E koi ma zasai loni seɔe vɛlɛ ɔadegai ta zalaɔa ɔulazuvɛ maagoolii zu, ɛ seɔe zuɔooza golai zelɛ sasai laavɛ. Zekana Moize bɛni da ga botii ɔɛ.

ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai (Gaalɛ Sɛvɛi 9:15-23)

³⁴ Tonaɔiingi vɛɛni GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai seɔe vɛlɛ ɔadegai wuulaaveni. ³⁵ Moize la mɔ ɔɛni zoosu ɛ va lɛ GALA daagɔmi seɔe vɛlɛi wu, mazɔlɔ tonaɔiingi ɔɛni vɛɛni ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-lɛbiyai ɔɛni nɔ seɔe vɛlɛ ɔadegai laavesu ɔɔ. ³⁶ Siɛɔi zu tonaɔiingi ɔɛni wuzɛɔezɛ la, ɛ zɛɔe seɔe vɛlɛ ɔadegai maazu, názu ɔa Izelayɛle nuiti ti bɛna siei wo da, ti zɛɔe ti-vuuzuvɛ. ³⁷ Ni tonaɔiingi la dɛ wuzɛɔeni maazu, ti la ɔɛni liizu, eyɛsu voloi a la wuzɛɔena la. ³⁸ Mazɔlɔ ɔɔɔɔ GALAGI ná-tonaɔiingi ɔɛni seɔe vɛlɛ ɔadegai maazu foloi, kelɛ kpidii, abui ɔɛni zosu tonaɔiingi zu, Izelayɛle nuiti kpein ti ɔɛni kaazu kpezekele. Zekana ɛ ɔɛni ɔɛɛzu la ta-zie yeeɔɔɔɔalɛi kpein su.

Leevi Nuiti Ta-Zεvεi

Puuzu mɔungɪ ɟa dεεzu ga GALA ka yεsu GALA daaɟomi seɟe vεlei wu, ɛ Moize loli, ɛ ɔɔε pɔ. Sεvεi naati kpein su, GALA ka tɔgiti ta deveiti ma mɔinmɔin feezu Moize ya, Izelayεle nuiti ta-vaa zu, minazεɟεgi ɟε ba ga zɔi nɔpε a zιε ga tiye toɟa zεnvui wo (18:5, bogε Wɔl. 10:5).

Ti pε su, GALA ka Izelayεle nuiti kalasu ga vεlei ta faaɟaazagiti maala la, ti nεε GALA bε, ti ɔɔ faa ma, nii a ɟε seɟe vεlei ɟε ga komi bosuve ɟiteɟitegi.

Kenɪ niiti ti zalaɟaiti kulazu, ti kε eɟεvεlei deveiti ti la (1:1--7:38).

Unfemai ve zalaɟa ɟula nuiti bε, ti luva vεlei ɟε ga lebiya vaa (8:1--10:20).

Ni toɟa zoo ɟεεzu, nuɔusei ɟilagilagi βeteve kpusei zu ɟɔzɔba vaiti ba (11:1--16:34).

Ta zεnvu zuɟologologi, ta kala ɲɔiti kpein (17:1--27:34).

Nade GALAGI, nεεβε ɠALAGI, zεnvu su ɠALAGI, ɟa pɔ ɛ nά-nuɔuseiti pɔɔpεε nά-ɲadedai va (19:2), naa ɟa a kε ti li ga zεnvu vai ta nεεβε vai, ti daazeeli.

Naama ɟisiei zu, ɛ devei nii woni Izelayεle nuiti ma, nii Yesu ɔalaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ɟilagilagi maanεεve ɛ seɲɔɟɔi nεε ve, eɟε tɔ ɔɔɟɔi» (19:18, Mat. 22:39).

Tɔgi naati ta ɟulazu niima yeeɟεɟalai zu zεve ɟala nuiti filiba, kele toɟa kidaaleve nuiti toozu ɟisu folo-o-folo, ɛ maabakpa, ga woiti kpein ta nεεβε ɔɔfaamai GALA pɔ, toɟa ga zεnvu su vai nii nuɔusei βedei ba.

TɔGITI E UILE ZALAGAITI BA

(1:1--7:38)

Gala zalaɟaiti

¹ ɠɔɔɟɔ GALAGI Moize lolini, ɛ ɔɔε pɔ GALA daaɟomi seɟe vεlei wu, ɛ ɟε ma: ² «ɔɔε Izelayεle nuiti pɔ, ɛ ɟε ti ma: Siεgi zu nui ta veβeanii veezu la ɠɔɔɟɔ GALAGI ve, toɟa seɟe toɟanii ma wolaiti ɔaa ma goiti saama. ³ Ni nά-veβeanii ɟa ga toɟani wolai, ɛ ga gala zalaɟai, toɟa ma zinei ta ve, nεεvuzu mina ɟε ba. Toɟa kula GALA daaɟomi seɟe vεlei laave, ga ɠɔɔɟɔ GALAGI daazo. ⁴ Toɟa yeevεε gala zalaɟa loganii unmauve, naa ɟa nεε ɠɔɔɟɔ GALAGI ve, ga ɛ ɟε tɔun bε ga koto gba vai. ⁵ Toɟa nike zinei ɟɔdaaleve ɠɔɔɟɔ GALAGI ɟaazu. Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɲamai le ga ɠɔɔɟɔ GALAGI, ti pili zalaɟa ɟulazuve ma, ɛ ɟaku ma kpoloo, ɛ GALA daaɟomi seɟe vεlei laave. ⁶ Toɟa gala zalaɟa loganii ɟɔɔɔ, ɛ teveleve, ɛ kpulukpulu. ⁷ Zalaɟa ɟula nui Aalɔn nά-doun zunuiti ta abui la zalaɟa ɟulazuve, ti kovii vu abui ɟa. ⁸ Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɔulukpulugiti, ta ma ungi, ta ma wulɔiti da kovii maazu, zalaɟa ɟulazuve abui ɟa. ⁹ Toɟa koozu zɔɔlaiti ta kɔɟɔiti gba ga ziei. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti kpein gala zalaɟa ɟulazuve. Gala zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi nεai ɠɔɔɟɔ GALAGI ve.

¹⁰ «Ni nά-veβeanii a ɟεna ga gala zalaɟai, ɛ ga toɟani goi, baala zivoiti ɔaa boli yivoiti, toɟa ma zinei ɟula ga zalaɟai, nεεvuzu mina ɟε ba. ¹¹ Toɟa kɔdaaleve zalaɟa ɟulazuve ɟɔvεzuve, ɠɔɔɟɔ GALAGI ɟaazu. Zalaɟa ɟula nuiti, Aalɔn nά-doun zunuiti, ta ma ɲamai vili zalaɟa ɟulazuve ma, ɛ ɟaku ma kpoloo. ¹² Toɟa teveleve, ɛ kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wulɔi. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti la kovii maazu, puai abui ɟa, zalaɟa ɟulazuve. ¹³ Toɟa koozu zɔɔlaiti, ta ma ɟɔɟɔiti gba ga ziei. Zalaɟa ɟula nui ɟa ti kpein kula ga zalaɟai, ɛ gala, zalaɟa ɟulazuve. Gala zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi nεai ɠɔɔɟɔ GALAGI ve.

¹⁴ «Ni nά-veβeanii ɠɔɔɟɔ GALAGI ve, a ɟεna ga gala zalaɟai, ɛ ga wɔnii, toɟa va ga kpumagoi ɔaa poopɔ kpokpagi. ¹⁵ Zalaɟa ɟula nui ɟa va ga wɔnii zalaɟa ɟulazuve. Toɟa nɔungɪ volo ba, ɛ gala, zalaɟa ɟulazuve. Toɟa ma ɲamai leda zalaɟa ɟulazuve laamave. ¹⁶ Toɟa ma ɟɔzɔgi ta su aniiti kula su, ɛ ti vili ya zalaɟa ɟulazuve ɟɔbaave, folo ɟulazu vεlei,

zuu vilisuve. ¹⁷ Tođa wəni laavali kovegiti zəđəzuvu, kɛɛ é mina teve su. Zalađa ɟula nui ɟa wəni ɟala zalađa ɟulazuvu, kovii maazu, puai abui ɟa. Gala zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve.

2

Vebeaniiti ti ga ma vukəi

¹ «Siegi zu nui ta vebeani veezu la Ǿođo GALAGI ve, ná-vebeanii ɟa ɟe ga ani vukə vagoi. Tođa guləi vu ma, é ani maku nəenegi ɓə ba. ² Tođa vaa la zalađa ɟula nuiti pə, Aalən ná-doun zunuiti. Zalađa ɟula nui ɟa zeeɲe gila sege ani vukəi zu, nii guləi vuai ma, é ɓə ani maku nəenegi kpein ba, é gala, zalađa ɟulazuvu ga ɟizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve. ³ Nii é yesu vebeanii volu, naa ɟa ɟe ga Aalən ta ná-doun zunuiti tənə. Tođa ga anii ɲadega wola zalađa aniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve.

⁴ «Ni vebeani ve, nii é məsu fuului zu, é ɟe ga bulu velevelegiti leve la su, é kpete ga bulu vukə vagoi, gaayogai ga guləi, ɓaa bulu leveviti leve la su, guləi vuai ma.

⁵ «Ni vebeani ve, nii é ɟeesu kəlui maazu, tođa ɟe ga bulu vukə vagoi leve la su, gaayogai ga guləi. ⁶ Tođa ɟaleɟale, é bulukpulu, guləi vu maazu. Tođa ga vebeanii.

⁷ «Ni vebeani ve, nii é ɟeesu kəlu ligii ma, tođa ɟe ga bulu vukə vagoi, gaayogai ga guləi.

⁸ «Ta va ga vebeanii Ǿođo GALAGI və, nii kpeteai ga naama aniiti. Tođa ve zalađa ɟula nui ya, é vaa la zalađa ɟulazuvu. ⁹ Nii maanəai, é ɟula ga ɟizesui, zalađa ɟula nui naa zege ba, é gala, zalađa ɟulazuvu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve. ¹⁰ Nii é yesu vebeanii volu, naa ɟa ɟe ga Aalən ta ná-doun zunuiti tənə. Tođa ga anii ɲadega wola zalađa aniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve.

¹¹ «Vebeanii tanəpe wo ɟeezu feezu Ǿođo GALAGI ve, ta la ɓetea ga levei, mazəɓə wo la ani nəpe gala, nii levei a ɟe su, ɓaa kəin guləi, vebeaniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve. ¹² Wa zoo wo ta ɟula Ǿođo GALAGI ve, ga zooi va lənə məungiti ma vebeanii, kɛɛ é mina ɟala zalađa ɟulazuvu, ege vebeanii makugi nəai.

¹³ «Wa kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba. Kpoloi mina vala wa-vebeanii zu, wa-GALAGI ná-minazefegi ma vooigi ve. Keni kpoloi vu wa-vebeaniiti kpein ba.

¹⁴ «Ni wa zooi va lənə məungiti ma vebeanii veena Ǿođo GALAGI ve, wa ani ɟəpə niinɛiti gee de, naa volu wo ti wolowolo, ma vukəi ɟula. ¹⁵ Wa guləi vu ma, ta ani maku nəenegi. Vebeani ve. ¹⁶ Zalađa ɟula nui ɟa ma vukəi ɟilazuvu ɟala, ta guləi, é veɛ ani maku nəenegi kpein ba, é ɟe ga ɟizesui. Zalađai ve, nii abui galazu, Ǿođo GALAGI ve.

3

Ziilei zalađaiti

¹ «Ni nui ta ná-vebeanii a ɟena ga ziilei zalađai, ni tođa ga togani wolai, tođa ma zinɛi ɓaa ma zaai ɟula, nəevuzu mina ɟe ba, Ǿođo GALAGI ɟaazu. ² Tođa yeevee zalađa loganii unmauve, é kədaaleve GALA daaɟomi sege velei laave. Zalađa ɟula nuiti, Aalən ná-doun zunuiti, ta ma ɲamai vili zalađa ɟulazuvu ma, é ɟaku ma kpoloo. ³ Naama yiilei zalađai zu, nii a kula ba ga zalađai, é ɟalazu abui ɟa, Ǿođo GALAGI ve, naa ɟa é ga: ma wuləi felevelegai koozu zəɓlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁴ ta ma ləɟə felegəiti, ta ma wuləi felevelegai ti ma, é veɛzu ma zaamaləkaeiti ma, ta ma məoin vasuve, a kula ma ləɟəiti kobave. ⁵ Aalən ná-doun zunuiti ta naa veɛ gala zalađai va, nii a ɟe kovii maazu, ti gala zalađa ɟulazuvu. Zalađai ve, nii abui galazu, makugi nəai Ǿođo GALAGI ve.

⁶ «Ni tođa ziilei zalađai ɟulazu Ǿođo GALAGI ve, ga togani goi ta, tođa ma zinɛi ɓaa ma zaai ɟula, nəevuzu mina ɟe ba. ⁷ Ni baala zivoi ɟa a kula ga zalađai, tođa vaa la Ǿođo GALAGI ɟaazu. ⁸ Tođa yeevee zalađa loganii unmauve, é kədaaleve GALA daaɟomi sege

velei laave. Aalɔn ná-doun zunuiti ta ma ɲamai vili zalaɟa ɟulazuve ma, é ɟaku ma kpoloo. ⁹Naama yiilei zalaɟai zu, nii a kula ba ga zalaɟai, é ɟalazu abui ɟa, Ɔooɟo GALAGI ve, naa ɟa é ga: ma wulɔi, ta wɔɔngi kpein, a kula saamalɔkaei va, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁰ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹¹Zalaɟa ɟula nui ɟa naa ɟala zalaɟa ɟulazuve. Daamiani zalaɟai ve, nii abui galazu, Ɔooɟo GALAGI ve.

¹²«Ni ná-vebeanii a ɟena ga bolii, toɟa kula Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ¹³Toɟa yeevee zalaɟa loganii unmauve, é kɔdaaleve GALA daaɟomi seɟe velei laave. Aalɔn ná-doun zunuiti ta ma ɲamai vili zalaɟa ɟulazuve ma, é ɟaku ma kpoloo. ¹⁴Nii a kula ba ga zalaɟai, é ɟalazu abui ɟa, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, naa ɟa é ga: ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁵ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹⁶Zalaɟa ɟula nui ɟa naa ɟala zalaɟa ɟulazuve. Daamiani zalaɟai ve, nii abui galazu, makugi neai. Ma wulɔi kpein ka ga Ɔooɟo GALAGI nɔnɔi.

¹⁷«Nii ɟa ga ɟooɟo tɔgi wo-mavofodaiti kpein be, ve nɔpe wa zeí ná: Wo la sua wulɔi ta ɲamai mia pe.»

4

Koto gba zalaɟaiti

¹Ɔooɟo GALAGI ɔɔeni Moize vɔ, é ɟe ma: ²«Bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɟe ti ma: Siɛgi zu nui ta kotoi ɟeezu la, é la keeni ga gaagilimai, Ɔooɟo GALAGI ná-devei ta laalɔɟoma, é fai ta ɟe, nii maa la neeni ga é va ɟe, ³ni zalaɟa ɟula nui ve, gulɔ ɲadegai ziaai ma, é nubuseiti ke ga sɔba nu, ná-kotoi é keai naa maavele ma, toɟa nike zine bokpaga ɟula ga zalaɟai, nii neevuzu la ba, Ɔooɟo GALAGI ve, é ɟe ga koto gba zalaɟai. ⁴Toɟa va ga nike zinei GALA daaɟomi seɟe velei laave, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, é yeevee nike zinei unmauve, é kɔdaaleve Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ⁵Zalaɟa ɟula nui gulɔi ziaai ma, naa ɟa nike zinei ma ɲamai ta zeɟe, é lii la GALA daaɟomi seɟe velei wu, ⁶toɟa yeebeɟai lɔ ɲamai wu, é ɲamai vaza daa ɟe lɔfela, seizu ɲadegai ma zeɟe zuɟooza golai letemave, Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ⁷Zalaɟa ɟula nui ɟa ɲamai ta zie ani maku neenɛgiti ma zalaɟa ɟulazuve ma mineiti ma, nii é Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, GALA daaɟomi seɟe velei wu. Toɟa nike zinei ma ɲamai mɔtai vu ya gala zalaɟaiti kulazuve ɟɔɟɔave, nii é GALA daaɟomi seɟe velei laave. ⁸Toɟa koto gba nike zinei ma wulɔi kpein kula: ma wulɔi felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁹ta ma lɔɟo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é veezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, a kula ma lɔɟiti kobave. ¹⁰Zalaɟa ɟula nui ɟa tobazuve naati kula, eɟevelei ti ɟulazu la ziilei zalaɟa nike zinei va, é ti ɟala, gala zalaɟaiti kulazuve. ¹¹Kele nike zinei ma ɟɔlɔi, ta ma zuai kpein, é vee nɔngi va, ta kɔɟiti, ta ma ɟoozu zɔɔlaiti, ta ma ɔooiti, ¹²woo zuɔuɟa su, nii kpein zɛgai voluzu nike zinei va, toɟa li ga naa ti-vuuzuve voluve, ada ɲadegai ta, zuvu vilisuve, é gala abui ɟa, kovii maazu. Toɟa gala zuvu vilisuve.

¹³«Ni Izelayele vebɛi kpein ka é kotoi ɟea, ti la gaagilini ma, ti la sugweeni, ti naa ɟe Ɔooɟo GALAGI ná-tɔgi taɟila daalɔɟoma, fai nii ti maa la neeni ga ti va ke ɲegelein, ti ɔooɟo ɟe ɟana ga sɔba nu, ¹⁴kotoi ti keai, naa a ɟulana kele zu, bebei ɟa nike zine bokpa gila kula ga koto gba zalaɟai, ta vaa la GALA daaɟomi seɟe velei laave. ¹⁵Izelayele ɟewolaiti ta yeevee nike zinei unmauve, ti kɔdaaleve Ɔooɟo GALAGI ɟaazu. ¹⁶Zalaɟa ɟula nui nii gulɔi ziaai ma, naa ɟa li ga nike zinei ma ɲamai ta GALA daaɟomi seɟe velei wu, ¹⁷toɟa yeebeɟai lɔ ɲamai wu, é faza, ná zeizu ɟe lɔfela Ɔooɟo GALAGI ɟaazu, seɟe zuɟooza golai letemave. ¹⁸Toɟa ɲamai ta zie zalaɟa ɟulazuve ma mineiti su, nii é Ɔooɟo GALAGI ɟaazu GALA daaɟomi seɟe velei wu, ta toɟa ɲamai mɔtai vu ya gala zalaɟaiti kulazuve ɟɔɟɔave, nii é GALA daaɟomi seɟe velei laave. ¹⁹Toɟa nike zinei ma wulɔi kpein kula, é gala, zalaɟa ɟulazuve. ²⁰Toɟa nike

zinei naa ɗe, eɗevelei nɔ koto gba nika zinei ɗeezu la. Toɗa ke ɗana nɔ. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la ti ve, suvaa ɗa ye ti ve. ²¹ Toɗa li ga nika zinei ti-ɗuuzuve voluve, e gala, eɗevelei e nika zine mɔungi ɗalani la. Koto gba zalaɗai ɗana bebei na-faa zu.

²² «Siegi zu kundigii ta a kotoi ɗeena la, e la gaaɗilini ma, e ke na-GALAGI, Ɔooɗo GALAGI na-devei ta laalɗoma, e fai ta ɗe, nii maa la neeni ga e va ɗe, e boɗo ɗe ɗana ga sɔba nu, ²³ a na-kotoi ɗweena, nii e keai, toɗa boli zinei ɗula ga zalaɗai, nii neevuzu la ba. ²⁴ Toɗa yeevee boli zinei unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve, Ɔooɗo GALAGI ɗaazu. Koto gba zalaɗai ve. ²⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba zalaɗai ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, toɗa jamai motai vu ya gala zalaɗaiti kulazuve ɗɗɗaube. ²⁶ Toɗa ma wulɔi kpein gala zalaɗa ɗulazuve, eɗevelei ziilei zalaɗai ma wulɔi la. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la kundigii naa ve, na-kotoi vaa zu, suvaa ɗa ye be.

²⁷ «Ni nui ta ve, nubuseiti saama, e kotoi ɗeai, e la gaaɗilini ma, e naa ɗe Ɔooɗo GALAGI na-togiti ta laalɗoma, e fai ta ɗe, nii maa la neeni ga e va ɗe negelein, e boɗo ɗe ga sɔba nu ɗana, ²⁸ a na-kotoi ɗweena, e keai, toɗa boli zaai ɗula ga zalaɗai, nii neevuzu la ba, kotoi vaa zu nii e keai. ²⁹ Toɗa yeevee koto gba loganii unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve. ³⁰ Zalaɗa ɗula nui ɗa sui ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, e jamai motai vu ya zalaɗa ɗulazuve ɗɗɗaube. ³¹ Toɗa ma wulɔi kpein kula, eɗevelei ziilei zalaɗai ma wulɔi ɗulazu la, e gala, zalaɗa ɗulazuve, toɗa ɗe ga ani maku neenegi Ɔooɗo GALAGI ve. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la be, suvaa ɗa ye be.

³² «Ni sɔba nui a vaana ga baalagi ga koto gba zalaɗai, toɗa ɗe ga ma zaai, nii neevuzu la ba. ³³ Toɗa yeevee koto gba zalaɗa loganii unmauve, e kodaaleve, gala zalaɗa loganiiti kodaalevezuve. ³⁴ Zalaɗa ɗula nui ɗa sui ma jamai ta zeɗe ga yeebeɗai, e ta zie gala zalaɗaiti kulazuve ma mineti ma, e jamai motai vu ya zalaɗa ɗulazuve ɗɗɗaube. ³⁵ Zalaɗa ɗula nui ɗa ma wulɔi kpein kula, eɗevelei ziilei zalaɗa vaala gulɔi ɗulazu la, e gala, zalaɗa ɗulazuve, naa vee gala zalaɗai zɔiti ba, ti ɗalazu Ɔooɗo GALAGI ve. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la zunui naa ve, na-kotoi vaa zu e keai, suvaa ɗa ye be.

5

Kotoi niiti ti zuvaayesu ga koto gba zalaɗai

¹ «Ni nui ta a faa ɗaana, ɓaa e faa meni, naa volu e toligi meni ga zeeleiti ti va, keke e la keeni, nii e kwee, e va naama zeele wooi wo, na-faagaaza golai ma ɗasɔi ɗa la unma.

² «Siegi zu nui ta vooɗuzu la kooɗa anii ta va, e la suɗwee, kooɗa zuai ta ma vooimai, e ɗeni ga doo zua, ɓaa toganii ta, ɓaa kpokpo ganii, to boɗo ɗa ɗoo, e ɗe ga sɔba nu.

³ «Ni a vooɗuna nui ta ma zii nope ba, kooɗai, nii a zoo to balaa koozu, a suɗweena no feya, toɗa ɗe ga sɔba nu naazu.

⁴ «Ni nui ta a boena soleyai zu, e ɗona ga toɗa faa no ɗeezu ɓaa faa vagɔi, e la ɗidaani bu, a suɗweena no feya, toɗa ɗe ga sɔba nu naazu.

⁵ «Deɗemu, zoi e ɗeezu ga sɔba nu niima vaiti gila su, toɗa la zo ga ga na-kotoi. ⁶ Naa voluma na-kotoi vaa zu e keai, toɗa va ga baala saa gila ɓaa boli zaa gila, e ɗe ga koto gba zalaɗai, faazuɓete vai zu Ɔooɗo GALAGI letema. Zekana zalaɗa ɗula nui a koto gba vai ɗe la be, na-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zalaɗai

⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai zobo da, ɓaa boli zaai, na-kotoi vaa zu e keai, toɗa va ga kpumago felego, ɓaa poopoo kpokpa felego, faazuɓete vai zu Ɔooɗo GALAGI letema. Gilagi ɗe ga koto gba zalaɗai, zoi ɗe ga gala zalaɗai. ⁸ Toɗa va ga tiye zalaɗa ɗula nui vo, naa ɗa naa ɗula ga zalaɗai mounpa, nii maanai e ɗe ga koto gba zalaɗai. Zalaɗa ɗula nui ɗa kogi

vee ga, kee é mina nõungi gfula ga. ⁹ Tođa ma namai ta vaza zalađa gfulazuve laamave, é namai mətai leda zalađa gfulazuve đđđəave. Koto gba zalađai ve. ¹⁰ Tođa zəoma wəni đe ga gala zalađai, eđevelei deveai la tđgi zu. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, suvaa đa ye be.

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago felegə zəłə da, ɓaa poopə kpokpa felegə, tođa va ga vebeanii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo savagə bulu vukə vagoi zu. E mina gulə vu ma negelein, ta é mina ani maku neene pee ba balaa, mazəłə tođa ga koto gba zalađai.

¹² Tođa vaa la zalađa gfula nui və. Zalađa gfula nui đa zeepe gila seđe ga đizesui, é gala, zalađa gfulazuve, naa ve zalađai zəiti ba, ti đalazu Gəogə GALAGI ve. Koto gba zalađai ve.

¹³ Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la zunui naa ve, ná-kotoi vaa zu é keai, é lo naama vaiti tađila ba, suvaa đa ye be. Nii a ye voluzu, naa đa đe ga zalađa gfula nui nənə, eđevelei a da đe la ga vebeanii ma zalađai.»

Faazuβete zalađai

¹⁴ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ¹⁵ «Siegi zu nui ta đeezu la ga ladalala nu, é kotoi đe, é la gaafilini ma, é make aniiti ba ɓəđə ve, niiti ti veai Gəogə GALAGI ve, tođa baala sinei zeđe, nii neevuzu la ba, é kula ga faazuβete zalađai Gəogə GALAGI ve, ná-kotoi vaa zu, eđevelei səngəi la, é lo seizu nadeđai ma wali vaiti kevelei va. Faazuβete zalađai ve. ¹⁶ Tođa fe zalađa gfula nui ya, é pee anii ná zeizu ləlugəi đilazuve va, nii feai GALA be. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be ga baala sinei, nii kulaai ga faazuβete zalađai, suvaa đa ye be.

¹⁷ «Ni nui ta a koto đeena, é la suđwee, é naa đe Gəogə GALAGI ná-devei gila daaləđəma, fai niiti maa la neeni, ti va đe negelein, tođa ɓəđə đe ga səba nu, ná-faađaa golai ma đasəi đa la unma. ¹⁸ Tođa va ga baala sinei, nii neevuzu la ba, é fe zalađa gfula nu ya, ga faazuβete zalađai, é seđe togani bulugi zaama, eđevelei səngəi la. Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be, ná-kotoi vaa zu é keai, é la suđwee, suvaa đa ye be. ¹⁹ Faazuβete zalađai ve, zunui naa ɓəđə đeeni điteđite su ga səba nu Gəogə GALAGI letemazu.»

²⁰ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ²¹ «Siegi zu nui ta koto đeezu la, é đe ga ladalala nu Gəogə GALAGI letemazu, é zeei wo sejnəđəi ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é make, anii unmaai, ɓaa ta gfulaai su ga yaavai, ²² ɓaa é laamaɓa ga tooya anii đaa vai, ɓaa é zee đonai wo, é lo kotoi tanəpe ba, nubusei a zoo keezu, ²³ siegi zu a kotoi đeena la đana, é ɓəđə đe ga səba nu, anii nii é unma, ɓaa é ta gfula su ga yaavai, tođa naa votogi ve, ɓaa anii é đalivaani ma, ɓaa anii toai ya, é ka, ²⁴ ɓaa anii-yo-anii nii é zee đonai wosu, é lo ba. Tođa gaavnigai ve, é seizu ləlusieđi đilazuve đila pee ba, é teve anii kee nui və, naama voloi nə ma, yeei é ná-faa zubeete zalađai gfulazu la. ²⁵ Tođa va zalađa gfula nui və ga ná-faa zubeete zalađai, ná-kotoi vaa zu, Gəogə GALAGI đaa zu, ga baala sinei nii neevuzu la ba, é gfula togani bulugi zu, eđevelei səngəi la. ²⁶ Zekana zalađa gfula nui a koto gba vai đe la be Gəogə GALAGI đaa zu, suvaa đa ye be, é đeni ga faađaa zagi ma zii nəpe, é ɓəđə đeai su ga səba nu.»

6

Gala zalađaiti ta vebeanii ma ləđiti

¹ Gəogə GALAGI ɓəeni Moize və, é đe ma: ² «Niima levei ve Aalən ta ná-doun zunuiti zea, é đe ti ma: Gala zalađai ma ləđi đaa: Gala zalađai đa ye zalađa gfulazuve ma lutui zu, kpidii negelein eyesu sobui, zalađa gfulazuve ma abui đa ye sosu. ³ Sobui, zalađa gfula nui đa ná-seđei loo đəba, é vele kpudagi le ɓəđə ma, niiti ti ga gezei. Tođa zuvui gfula, nii abui kulaai gala zalađai đalazuve, tođa sei zalađa gfulazuve goba. ⁴ Naa voluma tođa ná-seđeiti pu, é tađiligaa loo, ga é li ga zuvui ti-vuuzuve voluve, ada nadeđai ta zu. ⁵ Abui đa ye sosu zalađa gfulazuve, é mina za negelein. Sobu-o-sobu, zalađa gfula nui đa abui lo kovii va, é

gala zalaḡai ɓete, é ziilei zalaḡaiti ma wulɓi ḡala. ⁶ Abui ḡa ye sosu ḡo zalaḡa ḡulazuwe, é mina za.

⁷ «Veɓanii ma lɔgi ḡaa: Aalɔn ná-doun zunuiti ta kula Ḣooḡɔ GALAGI ḡaazu, zalaḡa ḡulazuwe ḡakalawe. ⁸ Zalaḡa ḡula nui ḡa zeeɓe gila seḡe ani vukɔi zu, nii gulɔi uuai ma, é peɓe ani maku neɓeɓe kpein ba. Toḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuwe ga ḡizesui, makugi neai Ḣooḡɔ GALAGI we. ⁹ Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta veɓanii mɔtai mi. Ta mi ada ḡadegai ta, GALA daaḡomi seḡe velei ma ḡoizuwe, keke leve mina ḡe ba. ¹⁰ Nu mina leve uu ma, é va mɔ da. Tɔnɔi ḡana ḡe feai ti we ná-veɓaniiti su, ti ḡalazu abui ḡa. Ani we gola ḡadegai, eḡe koto gba zalaḡai ɓaa faazuɓete zalaḡai. ¹¹ Zunui kpein ka ta mi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama. Tɔgi ḡana wo-mavofodaiti kpein be eyesu ḡo, é lo veɓaniiti ba, ti ḡalazu Ḣooḡɔ GALAGI we. Nu-o-nu a vɔɔḡu ba, naa ḡa ḡade.»

¹² Ḣooḡɔ GALAGI ɓɔeni Moize ɓo, é ḡe ma: ¹³ «Wele veɓanii va, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta fe Ḣooḡɔ GALAGI we, foloi ta gulo ḡadegai ziena la ti ma: kilo savago ɓulu vukɔ vago zu, gilazuwe sobui, gilazuwe kpɔkɔi, eḡe folo-o-folo veɓanii. ¹⁴ Bulu vukɔi ḡa ḡaayo ga gulɔi, é la gee kɔlui maazu. Da geegai ta teveleveai ḡula ga zalaḡai, makugi neai Ḣooḡɔ GALAGI we. ¹⁵ Zalaḡa ḡula nui niigi, Aalɔn ná-doun zunuiti saama, gulo ḡadegai a zie ma ga é ze potogi zu, naa ɓalaa ḡa veɓanii naa ḡula. Ḣooḡɔ tɔgi we. Toḡa ḡala ḡegelein Ḣooḡɔ GALAGI ḡaazu. ¹⁶ Zalaḡa ḡula nui ná-zalaḡai kpein ka ḡala ḡegelein, tanɔpe ge la mia.»

Koto gba zalaḡai

¹⁷ Ḣooḡɔ GALAGI ɓɔeni Moize ɓo, é ḡe ma: ¹⁸ «Bɔe Aalɔn ɓo ta ná-doun zunuiti, è ḡe ti ma: Koto gba zalaḡai ma lɔgi vete. Adawe gala zalaḡai ḡɔdaalevezu ná, miná ḡa koto gba zalaḡa zuai ḡɔdaalevezu ná, Ḣooḡɔ GALAGI ḡaazu. Ani we gola ḡadegai. ¹⁹ Zalaḡa ḡula nui é koto gba zalaḡai ḡulazu, naa ḡa mi. Toḡa mi ada ḡadegai ta, GALA daaḡomi seḡe velei ma ḡoizuwe. ²⁰ Nu-o-nu a vɔɔḡu ma zuai va, naa ḡa ḡade. Ni ma ḡamai a vazana seḡe ma, we fazagai ná ma, miná ḡa gba ada ḡadegai ta. ²¹ Polo liḡii a ḡili su, naa ḡa wolo. Ni kɔlu ɓo digii ḡa a ḡili su, su ḡa ɓale, é gba ziei wu. ²² Zunui kpein é ga zalaḡa ḡula nui, naa pe ka ta mi. Ani we gola ḡadegai. ²³ Keke nu la zalaḡa zua nɔpe mia, nii ma ḡamai a va GALA daaḡomi seḡe velei wu, ga koto gba vai va ḡe ada ḡadegai. Ma zuai ḡa ḡala.

7

Faazuɓete zalaḡai

¹ «Wele faazuɓete zalaḡa lɔgi va: Ani we gola ḡadegai. ² Adawe ti gala zalaḡai ḡɔdaalevezu ná, miná ḡa faazuɓete zalaḡa zuai ḡɔdaalevezu ná. Ma ḡamai ḡa vili zalaḡa ḡulazuwe ma, é ḡaku ma kpoo. ³ Ta ma wulɔi kpein kula: ma wɔngi, ta ma wulɔi felevelegai koozu zɔlaiti ma, ⁴ ta ma lɔḡo felegɔiti, ta ma wulɔi felevelegai ti ma, é weezu ma zaamalɔkaeiti ma, ta ma mɔɔin vasuwe, a kula ma lɔḡoiti kobawe. ⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa naa ḡala zalaḡa ḡulazuwe. Faazuɓete zalaḡai we, nii abui galazu, Ḣooḡɔ GALAGI we. ⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zalaḡa ḡula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada ḡadegai ta. Ani we gola ḡadegai.

⁷ «Toḡa ḡe ḡana faazuɓete zalaḡai vaa zu, eḡevelei nɔ é la koto gba zalaḡai vaa zu. Tɔgi naa ḡa ga faa ḡila nɔ zalaḡa felegɔi naati faa zu, ma zuai ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui nɔnɔ, nii é kotoi gbazu. ⁸ Zalaḡa ḡula nui é vaazu gala zalaḡai ḡulazu, nui ta we, nɔnɔi ḡa ḡe ga gala zalaḡai ma ḡɔlɔgi, nii é kulaai ga zalaḡai. ⁹ Veɓanii kpein mɔgai fuului zu, ɓaa anii ḡee kɔlu liḡii ma, ɓaa anii ḡee kɔlui maazu, naa ḡa ḡe ga zalaḡa ḡula nui nɔnɔ, nii é kulaai. ¹⁰ Veɓanii kpein gaayogai ga gulɔi, ɓaa ma vɔɔi, naa ḡa ḡe ga Aalɔn ná-doun zunuiti kpein tɔnɔ, ti ḡilagilagi pe.

Ziilei zalaḡai

¹¹ «Ziilei zalaḡai ma lɔgi vete, nii nu a kula Ḣooḡɔ GALAGI we: ¹² Ni nui ta a ziilei zalaḡai ḡulana ga mama fee zalaḡai, toḡa kula ga ɓulu velevelegiti leve la su, gaayogai ga gulɔi, é we

bulu lɛvɛi va, nii lɛvɛ la su, gulɔi vuai ma, ta bulu vɛlɛvɛlɛgiti, kpɛtɛai ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga gulɔi. ¹³ Toɣa bului ɣula balaa, nii lɛvɛi su, ɛ pɛɛ nά-ziiɛi zalaɣai va, mama fee vai zu. ¹⁴ Vɛbɛani ɣilagilagi tago ɣa ɣula ma Ɔooɣɔ GALAGI vɛ. Naa volu ta ɣɛ ga zalaɣa ɣula nui nɔnɔ, nii ɛ ziiɛi zalaɣai ma ɣamai viliai. ¹⁵ Ziiɛi zalaɣa zuai ɣa mi, naama voloi nɔ ɛ ɣulazu la mama fee vai zu. Nu mina tanɔpɛ zɛ sobu va zeeli.

¹⁶ «Ni nui ta a zalaɣa ɣulana minazeɣe daazeeli vaa zu, ɣaa vɛbɛanii vaa zu ɛ daai ɣisu, ma zuai ɣa mi, naama voloi nɔ ɛ kulazu la, nii a yɛ voluzu, naa ɣa mi poluma zobui. ¹⁷ Nii ɛ yesu ga zalaɣa zuai mɔtai foloi zavasiei, naa ɣa ɣala. ¹⁸ Ni nu a naama yiilei zalaɣa zuai ta miina foloi zavasiei, zalaɣai laa la mɔ zoga, ɛ la faa vaa naa ma, nii ɛ kula. Toɣa ɣɛ ga anii kɔzɔai, nu-o-nu a ta miina, nά-faɣaaza golai ma ɣasɔi ɣa la unma.

¹⁹ «Ma zuai fɔɔɣuai kɔzɔba anii ta va, nu mina naa mi ɣegelein. Ma zuai ɣa ɣala.

«Nui niiti kpein ti la ɣɔzɔni tɔgi letemazu, naati ta zoo ti ziiɛi zalaɣa zuai ta mi. ²⁰ Kɛlɛ nui nii kɔzɔai tɔgi letemazu, naa a ziiɛi zalaɣa zuai ta miina, ɛ ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɛ ka lɛvɛ nά-nuɔuseiti ba. ²¹ Zɔi a vɔɔɣuna anii ta va, nii kɔzɔai, nuɔusei kɔzɔai, ɣaa suai kɔzɔai, ɣaa ani nɔpɛ ɛ ga kɔzɔba anii, ɛ ziiɛi zalaɣa zuai mi, ɛ ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi, naama nui ɛ ka lɛvɛ nά-nuɔuseiti ba.»

Tɔgi ɛ lo sua wulɔi ta ɣamai mii vai va

²² Ɔooɣɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ²³ «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: A mina niki, ɣaa baala, ɣaa boli wulɔi mi ɣegelein. ²⁴ Suai saai ɔɔɣ vɛ, ɣaa dɔɔɔ zuai ta paai, naama wulɔi ɣa zoo ɛ ɣɛ ga wo-maavai ta ɣɛɛ anii nɔ, kɛlɛ wo la mia ɣegelein. ²⁵ Zɔi a suai ma wulɔi ta mi, ɛ ɣulazu ga zalaɣai, ɛ ɣalazu abui ɣa Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, naama nui ɛ ka lɛvɛ nά-nuɔuseiti ba. ²⁶ Vɛ nɔpɛ wa ɣɛ nά, à mina ɣamai mi, wɔnii nɔnɔi, ɣaa suai nɔnɔi. ²⁷ Zɔi nɔpɛ a ɣamai mi, ma zii nɔpɛ, naama nui ɛ ka lɛvɛ nά-nuɔuseiti ba.»

Zalaɣa ɣula nuiti ti-laamiizuvɛ

²⁸ Ɔooɣɔ GALAGI ɔɛni Moize vɔ, ɛ ɣɛ ma: ²⁹ «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: Zɔi a nά-ziiɛi zalaɣai ɣula Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, toɣa Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔi zeɣe ba. ³⁰ Zalaɣai nii maanɛai ɛ ɣala abui ɣa, Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu, toɣa va ga naa ɔɔɣ vɛ, ma wulɔi, ta ma ɣekegi, ɛ ti lateɣɛ vai ma vooɣi ɣɛ Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu. ³¹ Zalaɣa ɣula nui ɣa ma wulɔi ɣala zalaɣa ɣulazuvɛ. Ma ɣekegi ɣa ɣɛ ga Aalɔn ta nά-doun zunuiti tɔnɔ. ³² Wa-yiilei zalaɣaiti ka, wa ma yeezazu balai ve zalaɣa ɣula nui ya. ³³ Aalɔn nά-doun zunuiti su, zɔi a ziiɛi zalaɣai ma ɣamai ta ma wulɔi ɣulana, naa ɣa ma yeezazu balai zɔlɔ, ɛ ɣɛ ga nɔnɔ. ³⁴ Mazɔlɔ ziiɛi zalaɣaiti su, nii Izelayɛle nuiti ti kulazu, ma ɣekegi ta ma balai niiti ta da ɣula ga dateɣɛ vai ma vooɣi, nà ti zeɣe, gè ti ve zalaɣa ɣula nui Aalɔn ya ta nά-doun zunuiti zea, ga ɣooɣɔ tɔgi Izelayɛle nuiti ta so.»

³⁵ Daamiizuvɛ ɣana, Aalɔn ta nά-doun zunuiti ti sɔlɔsu, zalaɣaiti su ti ɣalaai abui ɣa, Ɔooɣɔ GALAGI vɛ, ɛ zo naama voloi ma, yeei ti lɛzu la ga ti zalaɣa ɣula wotii ɣɛ. ³⁶ Naa ɣa Ɔooɣɔ GALAGI Izelayɛle nuiti devezu la, ga ɛ ve ti ya, ɛ zo naama voloi ma, yeei gulo ɣadɛgai ziaa la ti ma. Toɣa ɣɛ ga ɣooɣɔ tɔgi ti-mavofodaiti kpein bɛ.

³⁷ Gala zalaɣai ma lɔgiti kana, ta vɛbɛanii, ta koto gba zalaɣai, ta faazuɔɛte zalaɣai, ta nu zeɛ vai ma zalaɣai, ta ziiɛi zalaɣai. ³⁸ Ɔooɣɔ GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi ɛ devei veeni la Izelayɛle nuiti zea, ga ti ta-vɛbɛanii ve Ɔooɣɔ GALAGI vɛ Sinayi tevebai zu.

**ZALAGA ƆULA NU MɔUNGITI
FEE VAI GALA Bɛ**

8

(8:1--10:20)

*Aalɔn ta ná-doun zunuiti
fee vai GALA bɛ
(Egezode 29:1-37)*

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize uɔ, é gɛ ma: ² «Aalɔn zege ta ná-doun zunuiti uɔɔma, ta zalaɔa ɔɔla zegeiti, ta siɛma wulɔ ɔadegai, ta koto gba niki zinei, ta baala sine felegɔiti, ta bului leve la su, naama bɔɔɔgi. ³ Bɛbɛi kpein toli GALA daaɔomi sege velei laave.» ⁴ Moize naa gɛɛni, nii Gɔɔɔɔ GALAGI deveni ga é ke. E bɛbɛi gaaɛɛni ba GALA daaɔomi sege velei laave.

⁵ Moize gɛni bɛbɛi ma: «À pɛɛɛ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI deveai ga é gɛ.» ⁶ Moize vaani ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti, é ti maagba ga ziei. ⁷ E segefuzegɛi looni Aalɔn ɔɔba, é saamaɔɔili ga saamaɔɔiligi. E tookɔba wolai looni kɔba, é zalaɔa ɔɔla zegei loo maazu, é gili ga zalaɔa ɔɔla zegei ma lokoi. ⁸ E kakazu zegei vilini kɔbu, é wuulimegi ta tumimegi uɔ kakazu zegei zu. ⁹ E bɔɔɔɔgi lɔɔni nɔungi va, é zanu seve goi ɔɔili kakalave, nii é ga fee vai ma uoogi GALA bɛ, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

¹⁰ Moize siɛma wulɔ ɔadegai zɛgeni, é siɛ sege vele ɔadegai ma, ta aniiti kpein ti gɛni ná, vele ɔana é ti veeni la GALA bɛ. ¹¹ E faza daa gɛɛni lofela zalaɔa ɔɔlazuve ma. E gulɔi zieni zalaɔa ɔɔlazuve ma, ta ná-sɔɔlaiti kpein, ta maagba anijakai ta ná-seiga anii, naa ɔa a ke é ti ve GALA bɛ. ¹² E siɛma wulɔ ɔadegai uɔuuni Aalɔn nɔungi zu, é ta zie ma, nii a ke é fe GALA bɛ. ¹³ Moize vaani ga Aalɔn ná-doun zunuiti, é ti maagɔili ga segefuzegɛiti, é ti zaamaɔɔili ga saamaɔɔiligiti, é bɔɔɔɔgiti dɔ ti unba, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea.

¹⁴ E vaani ga koto gba niki zinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni koto gba niki zinei unmave. ¹⁵ Moize kɔdaaleveni, é ɔamai zege, é ta zie ga yeebɛɔai zalaɔa ɔɔlazuve ma minɛiti ma, é zalaɔa ɔɔlazuve ɔade. E ɔamai mɔtai uɔuuni ya, zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔɔɔave, é ɔade ga koto gba vai da gɛ ná. ¹⁶ E ma wulɔi kpein segeni, nii felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma lɔɔɔ felegɔiti, é bɔ ti-ma wulɔiti ba, é naa ɔalani zalaɔa ɔɔlazuve. ¹⁷ Kele é niki zinei mɔtai ɔalani ti-uuzuve voluve, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea: ma zuai, ta ma ɔɔɔi, naa veɛ ma booiti ba.

¹⁸ E vaani ga gala zalaɔai ma vaala sinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni baala sinei unmave. ¹⁹ Moize kɔdaaleveni, é ma ɔamai vili zalaɔa ɔɔlazuve ma, é ɔaku ma kpoo. ²⁰ E baala sinei leveveni, é kpulukpulu. E ma ungi ɔalani, ta ma bulukpulugiti, naa veɛ ma wulɔi va. ²¹ E koozu zɔɔlaiti gbani ga ziei, ta kɔɔɔiti. E baala sinei pɛ galani zalaɔa ɔɔlazuve. Gala zalaɔai gɛni de, zalaɔai nii abui galaai, makugi neai Gɔɔɔɔ GALAGI ve, egevelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²² E vaani ga zɔɔma vaala sinei, ti ze vai ma vaala sinei. Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti yeeiti pɛɛni baala sinei unmave. ²³ Moize baala sinei ɔɔdaaleveni, é ma ɔamai ta zege, é siɛ Aalɔn yeezazu vele woi yɔkpɔgi ma, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, ta zeezazu ɔɔɔɔzinekpotogi ma. ²⁴ E vaani ga Aalɔn ná-doun zunuiti, é ɔamai zie ti-yeezazu velei woi yɔkpɔgiti ma, ta ti-yeezazu yeezinekpotogiti, ta ti-yeezazu ɔɔɔɔzinekpotogiti. E ɔamai mɔtai vilini zalaɔa ɔɔlazuve ma, é ɔaku ma kpoo. ²⁵ E ma wulɔi zɛgeni, ta ma wɔɔngi, ta ma wulɔi kpein felevelegai koozu zɔɔlaiti ma, ta ma mɔɔin vasuve, ta ma lɔɔɔ felegɔiti, é bɔ ti-ma wulɔi va, ta zeezazu balai. ²⁶ Bului leve la su, naama bɔɔɔgi, nii seidai Gɔɔɔɔ GALAGI ɔakala, é bulu ɔila segeni naama bɔɔɔgi zu, ta bulu velevele gila gulɔi ba, ta bulu leveve ɔila, é ti uɔuuni zalaɔa zuai ma wulɔi ma, ta ma yeezazu balai ma. ²⁷ E naama aniiti kpein puuni Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea waa, ga ti ti latege vai ma uoogi gɛ Gɔɔɔɔ GALAGI gaaazu. ²⁸ Naa volu, Moize ti ɔalani ti ya, é ti ɔala, zalaɔa ɔɔlazuve, gala zalaɔai maazu. Ti ze vai ma zalaɔai gɛni de, zalaɔai nii abui galaai, makugi neai Gɔɔɔɔ GALAGI ve.

²⁹ Moize ti zeí vai ma vaala sinei ma ðekegi zefeni, é dateðe vai ma voogi ðe Gooðo GALAGI ðaazu. Moize nonoi ðeni ga naa, eðevelei Gooðo GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ Moize siema wulo ðadegai ta zefeni, ta ðamai ta, nii é ðeni zalaða ðulazuve. E ti vaza Aalón ta ná-segeiti ma, naa veé Aalón ná-doun zunuiti ta ta-zefei ba. E Aalón veeni GALA be, ta ná-segeiti, naa veé ná-doun zunuiti ta ta-zefei ba.

³¹ Moize ðeni Aalón ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ðili GALA daagomi sege velei laave. Miná ða wa mi ná, é veé bului va, nii é wo zeí vai ma bológi zu, eðevelei ge deveni la, ge ðe ma: «Aalón ta ná-doun zunuiti ta mi.» ³² Suai ta bului mótai é yesu, wa naa ðala. ³³ Wa ye GALA daagomi sege velei laave eyesu folo lofela, wo mina zefé ná, eyesu wo zeí voloi liegi laazeeli, mazoloo folo lofela ða é ðezu ga wo zeí voloi. ³⁴ Nii keai za, Gooðo GALAGI deveve ga naa ðe wo ve ga koto gba vai. ³⁵ Wa yesu deðemu GALA daagomi sege velei laave folo lofela, folo veé kpidi va, wa Gooðo GALAGI ná-deveiti so, naa ða a ke wo mina za, mazoloo naa ða ma levei veeni zèa.» ³⁶ Aalón ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein keeni, nii Gooðo GALAGI ma levei veeni ga Moize maavele.

9

Aalón ta ná-doun zunuiti ti loo vai botii zu

¹ Foloi losavasiei ma, Moize Aalón ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelayele ðewolaiti, ² é ðe Aalón ma: «Nike yivo zine ðila sege koto gba zalaða vai zu, ta baala sine ðila gala zalaða vai zu, neevuzu mina ðe tanope ba, è ti lo Gooðo GALAGI ðaazu. ³ Da boe Izelayele nuiti po, è ðe ti ma: «A boli zine ðila sege koto gba zalaðai vaa zu, ta nike yivo ðila, ta baala zivo ðila, kona gila keleiti, neevuzu mina ðe ti va, gala zalaðai vaa zu, ⁴ ta nike zine ðila, ta baala sine ðila ziilei zalaðai vaa zu, naa ða a ke, ti ðula ga zalaðai Gooðo GALAGI ðaazu, ta vebeanii, nii é ga ani vukoi, gaayogai ga guloi. Mazoloo za Gooðo GALAGI ða ðulazu kelema wo ve.» »

⁵ Nii Moize deveni, ti vaani ga naa GALA daagomi sege velei laave. Bebei kpein ge maabuðani ná va, ti lo Gooðo GALAGI ðaazu. ⁶ Moize ðeni ma: «Wa naa ðe, nii Gooðo GALAGI deveai, Gooðo GALAGI ná-lebiyai ða vaazu ðulazu kelema wo ve.» ⁷ Moize ðeni Aalón ma: «Maabuða zalaða ðulazuve va. Da-ðotoi gba zalaðai ðula, ta da-ðala zalaðai, è koto gba vai ðe boðo ve, ta nuðuseiti be. Nuðuseiti ta-vebeanii ðula, è koto gba vai ðe ti ve, eðevelei Gooðo GALAGI deveni la.»

⁸ Aalón maabuðani zalaða ðulazuve va, é nike yivoi ðodaaleve to boðoi ná-kotoi gba vai zu. ⁹ Aalón ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea. E yeebeðai looni ðamai wu, é ta zie zalaða ðulazuve ma mineiti ma. E ðamai mótai vuuni ya zalaða ðulazuve ðoðoave. ¹⁰ E ma wuloi ðalani zalaða ðulazuve, ta ma loðiti, ta koto gba zalaða zuai ma moin vasuve, eðevelei Gooðo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Kele é ma zuai ta ma ðolgi ðalani abui ða, ti-vuuzuve voluve.

¹² Aalón gala zalaða loganii ðodaaleveni. Ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea, é pili zalaða ðulazuve ma, é ðaku ma kpoloo. ¹³ Ti gala zalaðai veeni zea, teveleveai, é bulukpulu, é veé ma ungi va, é ti ðala zalaða ðulazuve. ¹⁴ E koozu zolaiti ta koðiti gbani, é ti ðala zalaða ðulazuve, gala zalaðai maazu.

¹⁵ Naa volu, é nuðuseiti ta-zalaðai ðulani. E boli zinei zefeni nuðuseiti ta-ðoto gba zalaðai, é kodaaleve, é kula koto gba vai zu, eðevelei zalaða zua mungi ðeni la. ¹⁶ E gala zalaðai ðulani, eðevelei deveai la togi zu. ¹⁷ E vebeanii ðulani, é zeeje gila sege su, é naa ðala zalaða ðulazuve. Naa la boni gala zalaðai va, nii kulaai sobui.

¹⁸ E nike zinei ðodaaleveni, ta baala sinei ga ziilei zalaðai, nuðuseiti faa zu. Aalón ná-doun zunuiti ti ðamai veeni zea, é pili zalaða ðulazuve ma, é ðaku ma kpoloo. ¹⁹ Ti nike zinei ta baala sinei ma wuloi veeni zea: ma wongi, ta ma wuloi é koozu zolaiti maavelevelegai, ta ma loðiti, ta ma moin vasuve. ²⁰ Ti ma wuloi puuni ma ðekegiti su,

é ma wulɔi ɟala zalaɟa ɟulazuwe. ²¹ Aalɔn ma ɟekegiti ta zeezazu balai zegeni, é ti latɛɟe vai ma voogi ɟe ɢooɟɔ GALAGI ɟaazu, eɟevelei Moize ma levei veeni la.

²² Aalɔn yeeiti tɛeni geezu nuɓuseiti pɔ pelei, é tuya loo ti ve. Kpegai ma ga koto gba zalaɟai ɟula, ta gala zalaɟai, naa veɛ ziilei zalaɟai va, é zegeni zalaɟa ɟulazuwe, é yei.

²³ Moize ta Aalɔn ti lɛeni GALA daaɟomi seɟe veleɪ wu. Siɛgi zu ti ɟulani la ná, ti tuya looni nuɓuseiti be. ɢooɟɔ GALAGI ná-lebiyai ɟulani keɛma nuɓuseiti kpein be. ²⁴ Abui ɟulani ɢooɟɔ GALAGI vɔ be, é gala zalaɟai ɟala, ta ma wulɔiti, niiti ti ɟeni zalaɟa ɟulazuwe. Nuɓuseiti kpein ti kaani. Ti kpeeti tooni ga koozunɛɛi, ti nɔkɔ.

10

Aalɔn ná-doun zunu felegɔiti

saa vai

¹ Aalɔn ná-doun zunuiti Nadabe ta Aɓiyu ti ta-ani maku neɛne gala ligiiti seɟeni, ti abulekaiti pu ti zu, ti ani maku neɛnɛgi vu maazu. Naazu ti vaani ga abu ɟiligi ɢooɟɔ GALAGI ɟaazu, niigi GALA ge la ɟeni ma leve veeni. ² Gaamago nɔ, abui ɟulani ɢooɟɔ GALAGI vɔ be, é ti ɟala. Ti zaani ɢooɟɔ GALAGI ɟakala.

³ Moize ɟeni Aalɔn ma: «Naa ɟa ɢooɟɔ GALAGI boni, siɛgi zu é ɟeni la: «Niiti ti maaɓuɟazu bà, keni ti unfe nà-ɲadedai ma. Nà lebiyai zɔlɔ nuɓuseiti kpein gaazu.» » Aalɔn maɟeni kpɔ.

⁴ Moize Mikayele lolini ta Elesafan, Uziyele ná-doun zunuiti, nii é ga Aalɔn keɛɟe keɛɟeloin, é ɟe ti ma: «À maaɓuɟa bà, wo wo-ɟɛelointi seɟe, wo li ga tiye ade-vuuzuwe voluwe, wo ti maaɟooza seizu ɲadegai va.» ⁵ Ti maaɓuɟani ba, ti ti zeɟe ta-zegewuzegɛiti su, ti li ga tiye ti-vuuzuwe voluwe, eɟevelei Moize boni la.

⁶ Moize ɟeni Aalɔn ma, ta Elezaal, ta Itamaal, Aalɔn ná-doun zunuiti: «À mina wɔundɛɟaiti ze yaɟaba, wo mina wa-zeɟeiti bali ga, saa wɔlɔ vai zu, naa ɟa a ke, wo mina za, wo va GALA ná-ziiɟaawanai maaloli bebeɪ kpein ma. A wo-ɟɛelointi Izelayele veleɪyɛɟeiti kpein ze ná, ti wɔlɔ naati ta-vaa zu, niiti ɢooɟɔ GALAGI ti ɟalaai ga abui, nii é gaazogai. ⁷ A mina zeɟe GALA daaɟomi seɟe veleɪ laave, naa ɟa a ke wo mina za, mazɔlɔ ɢooɟɔ GALAGI ná-siema wulɔ ɲadegai ɟa wo ma.» Ti naa ɟɛeni, nii Moize bogai.

Devei tanigaani,

é lo zalaɟa ɟula nuiti ba

⁸ ɢooɟɔ GALAGI bɔeni Aalɔn vɔ, é ɟe ma: ⁹ «Mina dɔɔ bɔle, baa kpɔleɔbɔle ani nɔpe, nii a nu ɟaazulati, ɟa-o, è-loun zunuiti-yo, siɛgi zu wa ɟe lɛɛzu la GALA daaɟomi seɟe veleɪ wu, naa ɟa a ke wo mina za. Naa ɟa ɟe ga ɟooɟɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein be. ¹⁰ Mazɔlɔ keni wo zoo zeeɟaagwɛɛzu ɟwɛɛsu ani ɲadegai ta ɲadetala geɪeɪ va, ta nii kɔzɔai ta nii é la ɟɔzɔni. ¹¹ A Izelayele nuiti kala ga tɔgi kpein, nii ɢooɟɔ GALAGI feeni ti ya ga Moize maavele.»

¹² Moize ɟeni Aalɔn ma, ta doun zunu felegɔiti ti yeɪni zea, Elezaal ta Itamaal: «À vebeanii mɔtai zeɟe, nii é la ɟalani abui ɟa ɢooɟɔ GALAGI ɟaazu. A mi zalaɟa ɟulazuwe ɟobave, leve mina ɟe ba, mazɔlɔ ani ve ɲadegai. ¹³ Wa mi ada ɲadegai ta, naa ɟa é ga wo-laamiizuwe, wa è-loun zunuiti, zalaɟa aniiti saama, ti ɟalazu abui ɟa ɢooɟɔ GALAGI ɟaazu, mazɔlɔ devei ɟa naa, é veeni zèa. ¹⁴ Ma ɟekegi ta ma balai niiti ti ɟula ga dateɟe vai ma voogi, wa naati mi ada ɲadegai ta, ɟa-o, è-loun zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è vɔ be, mazɔlɔ ti veeve wo ve, ga é leve dɔun è ve, wa è-loun zunuiti, Izelayele nuiti ta-yiilei zalaɟaiti su. ¹⁵ E ɟula gulɔiti polu, ti maanɛai ti ɟala, Izelayele nuiti ta va ga ma ɟekegi ta ma balai. Ti ɟulaai ma ga dateɟe vai ma voogi, ta ɟe ga dɔnɔ, wa è-loun zunuiti, ti è va, ɟooɟɔ tɔgi ɟa ɟe ga ná, eɟevelei ɢooɟɔ GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zineɪ ɟaizieni, keɛ galaa ɟeni de niina. E yiigaaawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aalɔn ná-doun zunuiti ti yeɪni ná, é ɟe ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo

la koto gba zalaḡa zuai miini ada naḡegai ta? Toḡa ga anii gola naḡegai, Ḡooḡo GALAGI feai wo ve, naa ḡa a ke wo bebei ná-faagazagi zeḡe, naa ḡa a ke wo ná-kotoi gba be Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. ¹⁸ Wele, wo la liini ga zalaḡa zuai ma namai seizu naḡegai ḡoozuve. Wo maaneeni, wo zalaḡai ma zuai mi ada naḡegai ta, eḡevelei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aalòn ḡeni Moize ma: «Wele, ti ta-ḡoto gba zalaḡai ḡulaa za, ta ta-ḡala zalaḡai Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. E suḡweeni so, nii keai ga ze. Ni za gè ḡea koto gba zalaḡai miini, naa a la ḡe ga faa vago Ḡooḡo GALAGI ḡaazu baa?» ²⁰ Moize naama woiti menini, é yeezei ti wu.

KỌZỌBA VAI TA NADE FAITI

11

(11:1–16:34)

*Sua naḡegaiti
ta kọzọba geleiti*

(Tọ Sevei Velesei 14:3-21)

¹ Ḡooḡo GALAGI bọeni Moize vọ ta Aalòn, é ḡe ti ma: ² «À bọe Izelayele nuiti pọ, wo ḡe ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, wele niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii pe mi, nii polokagi ḡaavaliai, é miizu, é da te volu. ⁴ Kele niiti wo la ti mia, anee ni ti-volokagi ḡaavalive, baa ti miizu, ti da te volu, naati ta ga niiti: naamei, anee ni toḡa miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini. Wa deve ga kọzọve. ⁵ Fasa wolii balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kọzọve. ⁶ Zabeii balaa, a miizu, é da te volu, kele polokagi ḡaa la valini, wa deve ga kọzọve. ⁷ Boigi balaa, polokagi ḡaavalive, kele é la miizu, é va da te volu, wa deve ga kọzọve. ⁸ A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vọḡu ti-ma voomai ta va. Wa ti leve ga ti ḡọzọve.

⁹ «Zie wu zuaiti kpein su, wele niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi ti va, ta maagala ti ma, ti zieiti bu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹⁰ Kele wa naati deve ga ti ḡọzọve, niiti kpein ma woeke ge la ti va, baa maagala la ti ma, ti kpein saama, ti yenvuzu ziei wu, é ḡeni ga kpolodeiti baa zie wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti ḡọzọve. A mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma voomai leve ga ti ḡọzọve. ¹² Wa naati kpein deve ga ti ḡọzọve wo ḡaazu, niiti ti zieiti bu, ma woeke ge la ti va, maagala la ti ma.

¹³ «Waniiti saama, wele niiti ka wa ti leve ga ti ḡọzọve, nu la ti mia: duai ma zii pe, koḡei ma zii pe, ¹⁴ seevei ma zii pe, ¹⁵ kalawonii ma zii pe, ¹⁶ sizigoii ma zii pe, buungi ma zii pe, ¹⁷ kpolode laave wonii ma zii tanigaa, ¹⁸ zie wonii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta zegbelutugi, ta devai.

²⁰ «Fuluani goi kpein kovegi ba, é da zie ḡoḡoiti ga, wa naati deve ga ti ḡọzọve wo ḡaazu. ²¹ Kele fuluaniiti kpein saama, ti ḡovesu, ti da zie ḡoḡoiti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti-begaiti ti ti-ḡoḡozapalagiti maazuve, ti da vili zooi ma. ²² Pete nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazinegi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani zọiti deve ga ti ḡọzọve, niiti ti ḡovesu, ta kọḡoi ti va.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo ḡọzọ, nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, naa ḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma voomai ta zeḡe, keni é ná-seḡeiti gba. Kọzọai ḡa ye de, eyesu kpọkọi. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga kọzọve, nii polokagi ba kele kọḡoi ḡaa la valini, baa é la miizu, é va da te. Nu-o-nu a vọḡu ta va, toḡa ḡọzọ. ²⁷ Wa naati kpein deve ga ti ḡọzọve, niiti ti-ḡoḡoi naani, ti ziezu ti-ḡoḡozapalagiti ga. Nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, toḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma voomai ta zeḡe, keni é ná-seḡeiti gba. Kọzọai ḡa ye de, eyesu kpọkọi. Wa ti leve ga ti ḡọzọve.

²⁹ «Pete, sua goiti saama, ti bokposu zooi ma, niiti wa ti leve ga ti ḡọzọve, naati ta ga: inegi ma zii pe, ³⁰ ta zeegoii, ta kooloi ma zii pe. ³¹ Wa ti leve ga ti ḡọzọve, sua goiti saama. Nu-o-nu a vọḡu ti-ma voomai ta va, toḡa ḡọzọ eyesu kpọkọi zeeli. ³² Sọla kpein, ti-ma voomai ta a vọḡu ba, naa ḡa ḡọzọ: gulu anijakai, baa seḡei, baa kọb, baa bọb, baa anijaka kpein nu a bede ḡula su. Keni é gba ga ziei, kele kọzọai ḡa ye de eyesu kpọkọi zeeli, naa volu toḡa

nade niina. ³³ Ni ti-ma uoomai a loona pɔlɔ ligii zu, su anii ɔa ɔɔzɔ, wa anijakai naa wolo. ³⁴ Daamiani kpein a ɔe ga nu mi, ni pɔlɔ ligii naa zu dei ta a uuuna ma, naa ɔa ɔɔzɔ. Ni ti-ma uoomai a loona anijakai nɔpe su, kpɔle ani kpein, nii a ɔe su, naa ɔa ɔɔzɔ. ³⁵ Sɔla kpein, ti-ma uoomai ta a vɔɔɔu ba, naa ɔa ɔɔzɔ. Ni a ɔena ga fuului ɔaa abu laazuuɔeti, wa ti ɔoloɔolo. Ti ɔɔzɔuɔe, wa ti leve ga ti ɔɔzɔuɔe. ³⁶ Ni a ɔena ga zieungi ɔaa zie makesuɔeti, naati ti la ɔɔzɔa, ti nadeɔai ɔa ye de, keɔe zɔi nɔpe a vɔɔɔu ti-ma uoomai ta va, naa ɔa ɔɔzɔ. ³⁷ Ti-ma uoomai ta a loona ani zuwu ma, nii e vazasu, naa nadeɔai ɔa ye de. ³⁸ Keɔe ni nu a ziei uuuna ani zuwui ma, ta ti-ma uoomai ta loo ani zuwui naa ma, wa deve ga kɔzɔuɔe.

³⁹ «Suaiti ti ɔeezu wo uɔe ga daamianigi, naa ta a zaana, zɔi a vɔɔɔu ma uoomai va, toɔa ɔɔzɔ eyɔsu kpɔkɔi zeeli. ⁴⁰ Zɔi a ma zua uoomai ta mi, keni e nɔ-seɔeiti gba. Kɔzɔai ɔa ye de, eyɔsu kpɔkɔi. Zɔi a ma uoomai zeɔe, keni e nɔ-seɔeiti gba. Kɔzɔai ɔa ye de, eyɔsu kpɔkɔi.

⁴¹ «Wa sua goi naati kpein deve ga ti ɔɔzɔuɔe, niiti ti bokposu zooi ma. Nu mina ta mi nɔeɔeɔe. ⁴² A mina sua goi naa tanɔpe mi nɔeɔeɔe, niiti ti bokposu zooi ma, anee niiti ti bokposu ɔogi ma, anee niiti ti ziezu ɔɔɔɔ naanigɔiti ga, ɔaa ɔɔɔɔ mɔinmɔingiti ga, mazɔlɔɔ wa ti leve ga ti ɔɔzɔuɔe. ⁴³ A mina ɔɔɔɔ ɔɔzɔ ga naama zuaiti ti bokposu. A mina ɔɔɔɔ ɔe ga nadeɔala nu ga ti maavele. ⁴⁴ Mazɔlɔɔ nɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ɔALAGI. A ɔɔɔɔ nade, wa nade, mazɔlɔɔ nɔun nadeɔe. A mina ɔɔɔɔ ɔɔzɔ ga naama zua goiti, ti bokposu zooi ma. ⁴⁵ Mazɔlɔɔ nɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI, nii e wo ɔula Ezipete yooi va, ga ge ɔe ga wa-ɔALAGI. A nade, mazɔlɔɔ nɔun nadeɔe.»

⁴⁶ Tɔgi ɔana, e uile suaiti ta-vai va, ta wɔniiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti yenvuzu zieiti bu, ta fuluaniiti ti bokposu zooi ma, ⁴⁷ naa ɔa a ke wo zɔɔɔzu ɔweɔe ani nadeɔaiti ba, ta niiti ti ɔɔzɔai, suai nu a mi, ta suai nu la mia.

12

Anzanui a doin zɔlɔna, naa nade fai

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize uɔ, e ɔe ma: ² «Bɔe Izelayeɔe nuiti pɔ, e ɔe ti ma: Siegi zu anzanui a kogi zɔena la, e doun zunu zɔlɔɔ, toɔa ɔɔzɔ folo lɔfela laawu. Toɔa ɔɔzɔ eɔe nɔ-alu kaa ziegi ma yeeɔeɔalɔ. ³ Foloi lɔsavasiɔi ma, dounɔi ɔa lati pɔeɔolu. ⁴ Toɔa ye de mɔnɔ ɔɔɔɔ nadesu folo uuusavagɔ maazu savagɔ (33) laawu, nɔ-namai vaa zu, e mina vɔɔɔu ani nadeɔa ɔila kpala ba, e mina li seizu nadeɔai, eyɔsu nɔ-nade foloiti daazeeli.

⁵ «Ni a anzanu loun zɔlɔna, kɔzɔai ɔa ye de ɔɔɔɔ felegɔ laawu, eɔe nɔ-alu kaa ziegi ma yeeɔeɔalɔ. Toɔa ye ɔɔɔɔ nadesu folo uuulɔzita maazu lɔzita (66) laawu.

⁶ «Siegi zu nɔ-nade foloiti daazeelizu la, zunu loin nɔ-faa zu, ɔaa anzanu loin nɔ-faa zu, toɔa va ga kona gila baala zivoi zalaɔa ɔula nui uɔ, GALA daaɔomi seɔe uɔeɔi laave, ga e ke ga gala zalaɔai, ta poopɔ kpokpa gila, ɔaa kpumago ɔila, e ke ga koto gba zalaɔai. ⁷ Zalaɔa ɔula nui ɔa ti ɔula ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, e koto gba vai ɔe be. Toɔa nade naama nama ɔula ba vai ma keai la. Tɔgi ɔana anzanui nɔ-faa zu, nii e zunu loin zɔlɔɔsu, ɔaa anzanu loin. ⁸ Ni ani la nu ya, a baala zivoi zɔlɔɔ da, toɔa kpumago felegɔ zeɔe, ɔaa poopɔ kpokpa felegɔ, gilagi ɔa ɔe ga gala zalaɔai, zɔi ɔe ga koto gba zalaɔai. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe be, toɔa nade.»

13

Tɔgiti e lo kulama zeeɔeiti ba

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni Moize ta Aalɔn uɔ, e ɔe ti ma: ² «Siegi zu nui ta ɔɔlɔgi maabokolosu da, ɔaa pɔvɔɔɔlɔi ɔe ma, ɔaa geɔeɔeɔe, nii e ɔeezu ga kulama zeeɔeiti kɔlɔgi ma, ta lii la zalaɔa ɔula nui Aalɔn uɔ, ɔaa nɔ-doun zunui taɔila pɔ. ³ Zalaɔa ɔula nui ɔa seeɔeiti ɔevele uɔe, nii kulaai kɔlɔgi ma. Ni ma leɔai ɔoleve su, e yei, sugooza kɔlɔgi va, toɔa ga kulama zeeɔeiti ma zii ta. Zalaɔa ɔula nui ɔa kevele uɔe, e deɔe ga nui naa ɔɔzɔuɔe. ⁴ Ni ani ɔolekolegi

é kólógi ma, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai la ǵoleni, zalaǵa ǵula nui ǵa naama nui le pelei wu, é daaǵulu ma, é ye ná folo lófela laawu. ⁵ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei la ǵe liini luǵoma, ta é la vazani kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa te pelei wu mǎnǎ ná zeizu velesiei, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ⁶ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete, ná zeizu velesiei foloi lófelasiei ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵadeǵe, povoǵuloi ve. Toǵa ná-seǵeiti gba, toǵa ǵade. ⁷ Kele ni povoǵuloi a vazana kólógi ma, é boǵo lea voluma ga zalaǵa ǵula nui, naa dee ga ǵadeǵe, toǵa boǵo le ga zalaǵa ǵula nui ná zeizu velesiei. ⁸ Naa ǵa kevele vete. Ni povoǵuloi vazage kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve.

⁹ «Siǵi zu kulama zeebei ma zii ta ǵeezu la nui ta va, ta lii la zalaǵa ǵula nui vo. ¹⁰ Naa ǵa kevele vete. Ni kólógi maaǵokologe, é ǵole, ta maaǵokolosuve ma leǵai ǵole, ta ma zua letegi bokolo su, ¹¹ kulama zeebei ve é naama nui ǵólógi wu. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove, é la tea pele wu, é va daaǵulu ma, mazalǎo kǎzove. ¹² Ni kulama zeebei a ǵulana ma, é kólógi maazeǵe, é zo nǎungi ma, eyesu é zeeli kǎǵiti ma, veti zalaǵa ǵula nui ǵaazulosu naati ba, ¹³ naa ǵa kevele vete. Ni a kaana ga kulama zeebei kólógi maave pe seǵea, toǵa dee ga nui nii seebei ba, ǵadeǵe, tǎzei maave ǵolea ǵegelein, ǵadeǵe. ¹⁴ Kele voloi ta ma zua letegi ǵaa la tǎun ba, toǵa ǵǎo. ¹⁵ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni a ma zua letegi ǵaana, toǵa dee ga kǎzove. Ma zua letegi ǵǎzove, kulama zeebei ma zii ta ve. ¹⁶ Ni ma zua letegi a valibona, é ǵole, toǵa li zalaǵa ǵula nui vo be. ¹⁷ Naa ǵa kevele vete. Ni kólógi maaǵolea, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui nii seebei ba, ǵadeǵe.

¹⁸ «Siǵi zu divologi losu la nui ta va, divologi zeǵe ba, é ǵede, ¹⁹ ve divologi ǵeni ná, ani budǎ ǵole ga ǵulana ná, ǵaa ani ǵolegi maaǵoikpǎigai, naama nui ǵa boǵo le ga zalaǵa ǵula nui. ²⁰ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni seebei yeive, suǵooza kólógi va, ta ma leǵai ǵole, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve, nii kulaai divologi zu. ²¹ Kele ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai va ǵole, toǵa nui naa le pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ²² Ni seebei a vazana kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²³ Kele ni seebei a yena ada ǵilagi nǎ, é la vazani maave, toǵa ga divologi ma vilii. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga ǵadeǵe.

²⁴ «Siǵi zu abui nui ta maaǵalazu la, ǵeleǵele kolegi ǵula galazuve vogi zu, ǵaa koleai maaǵoikpǎi, ²⁵ zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete. Ni ma leǵai a ǵolena ǵeleǵelegi zu, é yei suǵooza kólógi va, kulama zeebei ve, nii kulaai gala vilii zu. Zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁶ Kele ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei zuzasage, é la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵai va ǵole, toǵa nui naa le pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ²⁷ Zalaǵa ǵula nui ǵa kevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei vazaga kólógi ma, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga kǎzove. Kulama zeebei ma zii ta ve. ²⁸ Kele ni seebei a yena ada ǵilagi nǎ, é la vazani kólógi ma, suzasaga, gala vilii maaǵokologi nǎ ve, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga ǵadeǵe, mazalǎo gala vilii ve.

²⁹ «Siǵi zu seebei ǵeezu la zunui ta ǵaa anzanui ta nǎungi zu, ǵaa nekpei va, ³⁰ zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete. Ni zeive, suǵooza kólógi va, ma leǵai ma boikpǎigi ǵa su, pelevelegai, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga nui naa ǵǎzove. Ǵeleǵelegi ve, kulama zeebei ma zii ta ve é nǎungi zu, ǵaa é nekpei va. ³¹ Ni zalaǵa ǵula nui a kaana ga seebei la yeini, su va ǵooza kólógi va, ma leǵa vaǵo la ná, toǵa te pelei wu, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ³² Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lófelasiei ma. Ni ma leǵai ma boikpǎi ge la su ǵegelein, seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kólógi va, ³³ zai seebei ma, naa ǵa nǎungi wo ta kpei, kele é la miná woga, ve seebei ná. Zalaǵa ǵula nui ǵa te pelei wu mǎnǎ ná zeizu velesiei, é daaǵulu ma folo lófela laawu. ³⁴ Zalaǵa ǵula nui ǵa seebei ǵevele vete foloi lófelasiei ma. Ni seebei la vazani ma, é va yei, su va ǵooza kólógi va, zalaǵa ǵula nui ǵa dee ga ǵadeǵe. Toǵa ná-seǵeiti gba, toǵa ǵade. ³⁵ Kele ni seebei a vazana kólógi ma, deai

voluma ga jadede, ³⁶ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei vazage kōlogi ma, zalaḡa ḡula nui la mō wēlea ga ma leḡa bōikpōi faa, kōzove. ³⁷ Ni seebei la liini luḡōma gaazu, ma leḡa vagoiti ti vōnōga, seebei ḡedega, é jadede. Zalaḡa ḡula nui ḡa dēe ga jadede.

³⁸ «Siegi zu geleḡele kolegiti ti ḡulazu la zunui ta baa anzanui ta maave, ³⁹ zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni geleḡeleḡi ḡaaḡolekolege, seebei ve, é la jōuni, nui naa jadede.

⁴⁰ «Siegi zu zunui ta ḡeezu ná la, undeḡa la unma, toḡa ga kpaana nui, jadede. ⁴¹ Ni undeḡa la unma tosaamave, é va tovāla velei, kpaana nui ve kakala velei, jadede. ⁴² Kele ni seebei koleai maaḡōikpōi naa ḡa kpaanagi zu, kakala velei baa polu velei, kulama zeebei ḡana, kulaai kpaanagi zu. ⁴³ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Ni seebei bōkolege, é ḡole, maaḡōikpōi kpaanagi zu, polu velei baa kakala velei, kulaai ga kulama zeebei kōlogi ma, ⁴⁴ kulama zeebei ma zii ta ve, kōzove. Zalaḡa ḡula nui ḡa dēe ga kōzove. Nōungi zu ḡa seebei ná.

⁴⁵ «Seebe nui ḡa ná-seḡei vali ga, é too ḡōba, é nōundeḡaiti ze yaḡaba, é daave maalōḡu, é ḡa kpeei loo, é ḡa ḡe: «Kōzove! Kōzove!» ⁴⁶ Eyesu seebei be ba, toḡa ye kōzoyai zu. Tōzei kōzove, tō ḡila ka a ze yē, seizuve ḡa ḡe ga ti-vuuzuve voluve.

Fuinfuingiti maaḡili zōlaiti ma

⁴⁷ «Siegi zu fuinfuingi vogi a ḡena la seḡei zu, baala deḡa zeḡei zu, baa geze zeḡei zu, ⁴⁸ baa fele zeḡei zu, baa kōlo zeḡei ta va, baa kōlo zōlai tanōpe ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi vogi a biinkpiinna baa é bōikpōi seḡei zu, baa kōloi zu, fuinfuingi ve, maanēai é le ga zalaḡa ḡula nui. ⁵⁰ Zalaḡa ḡula nui ḡa kevele vete. Toḡa naama anii le pelei wu, é daaḡulu ma folo lōfela laawu. ⁵¹ Toḡa kevele vete foloi lōfelasiē ma. Ni fuinfuingi vogi a vazana seḡei zu, baa kōloi ma, toḡa ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa ḡōzove. ⁵² Toḡa seḡei ḡala, baa kōloi, niigi fuinfuingi vogi ba, mazōlo fuinfuingi ve, é sumiizu. Toḡa ḡala.

⁵³ «Kele ni zalaḡa ḡula nui a kaana ga fuinfuingi vogi la vazani seḡei zu, baa kōloi, ⁵⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi veai ba. Toḡa te pelei wu, é daaḡulu ma ná zeizu velesiē folo lōfela laawu. ⁵⁵ Zalaḡa ḡula nui ḡa fuinfuingi naa vete, anii naa gbaai voluma. Ni fuinfuingi vogi la zeḡeni ḡevele ma, anēe ni é la vazani, anii naa ḡōzove. Toḡa ḡala, anēe ni fuinfuingi ḡa gaazu vagoi baa gaazu jōi ma. ⁵⁶ Ni a kaana ga fuinfuingi vogi ḡaazasaga, anii naa gbaai voluma, toḡa ná leve seḡei va, baa kōloi. ⁵⁷ Ni fuinfuingi vogi a ḡulana mōnō kelema seḡei ma, baa kōloi, fuinfuingi ve, é sumiizu. Nii fuinfuingi veai ba, naa ḡa ḡala. ⁵⁸ Seḡei baa kōloi nii gbaai, fuinfuingi vogi zeḡe ba, naa ḡa gba volu ná zeizu velesiē, toḡa jadede.»

⁵⁹ Tōḡi ḡana, é vile ani nōpe ba, nii maave vuinfuinsu, é ḡeni ga baala deḡa zeḡei, baa geze zeḡei, baa fele zeḡei, baa kōlo zeḡei, baa kōlo zōlai tanōpe, pelegi a ḡwēe da ni jadede, baa ni kōzove.

14

Tōḡi é lo kulama zeebei ma jadede fai va

¹ ḡōḡō GALAGI bōeni Moize vō, é ḡe ma: ² «Wēle pelegi tōḡi a ḡe la, é vile kulama zeebe nui va, ná-jade foloi vaa zu. Ta vaa la zalaḡa ḡula nui vō. ³ Toḡa ḡula ti-vuuzuve va, é kulama zeebe nui ḡevele vete. Ni kulama zeebe nui ḡedega, ⁴ zalaḡa ḡula nui ḡa devei ve ga ti wōni feleḡō zeḡe, ti vulua, ti jadede, ta seḡele gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, ná-jade fai zu. ⁵ Toḡa devei ve ga ti wōnii gila kōdaaleve pōlo liḡii maazu, daavegai ga zieungi zu de. ⁶ Toḡa wōni vului zeḡe, ta seḡele gulu buḡai, ta geze bōi sōsōgi, ta ḡizōpe tufa biḡōgi, é ti lo wōnii ḡōdaaleveai ma jama wu. ⁷ Toḡa faza daa ḡe lōfela naa ma, nii kulama zeebei ḡea ma, maanēai ga é jadede. Naa volu toḡa dēe ga jadede, é yeebe wōni vului va, é li dōbōi zu.

⁸ «Zai é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa ná-segeiti gba, é bɔɔɔ maaleɔai kpein bo, a maagbana ziei wu, toɔa nade. Naa volu toɔa zoo é le ti-vuuzuve, keke é la zeida ná-sege ɔotai wu, eyesu folo lɔfela leve. ⁹ Folo lɔfelasiéi, toɔa maaleɔai kpein bo mɔnɔ, nɔungi ta kpɛléi, ta gaazu ɔɔ poluɔeti. Toɔa ná-segeiti gba, é busei maagba ga ziei, toɔa nade niina.

¹⁰ «Foloi lɔsavasiéi, toɔa baala zivo zine felegɔiti sege, niiti neevuzu la ti va, ta kona gila baala saai, nii neevuzu la ba, ta bulu vukɔ vagoi kilo taavuugo, nii gaayogai ga gulɔi, ta gulɔi litelé ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui nii é nade fai ɔeezu, naa ɔa zunui ɔula kelema, nii é bɔɔɔ nadesu, ta naama aniiti kpein ɔooɔo GALAGI ɔaazu, GALA daagomi sege vɛléi laave. ¹² Zalaɔa ɔula nui ɔa baala zivo zineiti gila sege, é kula ga faazubete zalaɔai, é vee gulɔi litelé ɔaagwesui va. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹³ Toɔa baala zivoi ɔɔdaaleve, ve ta ɔa koto gba zalaɔa zuaiti kɔdaaleve ná, ta gala zalaɔaiti, ada nadeɔai ta, mazɔlɔ faazubete zalaɔai ma zuai ɔa ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, eɔevelei koto gba zalaɔai ma zuai la, ani ve gola nadeɔai. ¹⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔa zuai ma namai ta zeege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va. ¹⁵ Toɔa gulɔi ta zeege, é pu ɔovezu yeei ɔa. ¹⁶ Toɔa yeebeɔai lɔ gulɔi wu, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lɔfela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁷ Toɔa gulɔi ta zeege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va, ve faazubete zalaɔa zuai ma namai ziaai ná. ¹⁸ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zeege, zegaí zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe tɔun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ¹⁹ Naa volumna, toɔa koto gba zalaɔai ɔula, é koto gba vai ɔe naa ve, nii é bɔɔɔ nadesu ná-kɔzɔba vai ma. Naa volu toɔa gala zalaɔa loganii ɔɔdaaleve. ²⁰ Toɔa gala zalaɔai ta vebeanii ɔula zalaɔa ɔulazuve. Toɔa koto gba vai ɔe zunui naa ve, naa ɔa nade.

*Nadedai é lo bala nui va,
nii kulama zeebeí ba*

²¹ «Ni toɔa ga bala nui, ná-sɔlɔogiti ti la kula ɔea su, toɔa baala zivo zine ɔila nɔ zeege, nii a ɔula ga faazubete zalaɔai, é dateɔe vai ma voogi ɔe, koto gba vai ɔe la tɔun be. Toɔa bulu vukɔ vagoi kilo savago zeege, gaayogai ga gulɔi, ta gulɔi litelé ɔaagwesui, é ɔe ga vebeanii. ²² Toɔa kpumago felegɔ zeege balaa, ɔaa poopoo kpokpa felegɔ, eɔevelei ná-sɔlɔogiti ti la. Gilagi ɔe ga koto gba zalaɔai, zoi ɔe ga gala zalaɔai. ²³ Folo lɔsavasiéi, toɔa va ga naama aniiti kpein zalaɔa ɔula nui vɔ, GALA daagomi sege vɛléi laave, ɔooɔo GALAGI ɔaazu, ná-nade fai zu. ²⁴ Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔai ma vaala zivoi zeege ta gulɔi. Toɔa ti lateɔe vai ma voogi ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁵ Toɔa faazubete zalaɔai ma vaala zivoi ɔɔdaaleve. Zalaɔa ɔula nui ɔa faazubete zalaɔa zuai ma namai ta zeege, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va. ²⁶ Toɔa gulɔi ta vu ɔovezu yeei ɔa. ²⁷ Toɔa yeebeɔai lɔ gulɔi ɔa, nii é kovezu yeei ɔa, é gulɔi vaza daa ɔe lɔfela ga yeebeɔai ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ²⁸ Toɔa gulɔi ta zeege, nii é kovezu yeei ɔa, é sie naa yeezazu woi yɔkpɔgi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, ta zeezazu yeezine kpotogi ma, naa vee zeezazu ɔɔɔɔzine kpotogi va, ve faazubete zalaɔa zuai ma namai ziaai ná. ²⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gulɔi mɔtai zeege, zegaí zea, é sie naa nɔungi ma, nii é bɔɔɔ nadesu, naa ɔa a ke é koto gba vai ɔe tɔun be ɔooɔo GALAGI ɔaazu. ³⁰ Naa volu toɔa kpumagoiti gila kula ga zalaɔai, ɔaa poopoo kpokpagiti gila, nii é zooga é sɔlɔ, ³¹ gilagi ɔa ɔe ga koto gba zalaɔai, zoi ɔe ga gala zalaɔai, é vee vebeanii va. Zalaɔa ɔula nui ɔa koto gba vai ɔe ɔooɔo GALAGI ɔaazu, naama nui ve, nii é bɔɔɔ nadesu.»

³² Nadedai ma lɔgi ɔana, naama nui vaa zu, nii kulama zeebeí ba, tama sɔlɔogiti ti la kula ɔea su.

Fuinfuin pelei nade fai

³³ ƆooƆo GALAGI ɔɔeni Moize ɔɔ ta Aalɔn, ɛ Ɔe ti ma: ³⁴ «Siegi zu wo lɔɔzu la Kanaan yooi zu, nii Ɔe feezu wo ya ga wɔnɔ, ni nà fuinfuingi ɔɔena pelei ta va, zooi zu wo sɔlɔɔsu, ³⁵ zoi nɔnɔ ga pelei, naa Ɔa li, ɛ daazeeli zalaƆa Ɔula nui ma, ɛ Ɔe ma: «Nà fuinfuingi ɔɔgi ɔɔɛsu nà-pelei va.» ³⁶ Aisa zalaƆa Ɔula nui va ɛ, ɛ va ná Ɔevele ɔɔɛɛ, toƆa devei ve ga ti pelei zuwo, naa Ɔa a ke, bu anii pe ge mina leve ga ti Ɔɔzɔɔɛ. Naa ɔɔluma zalaƆa Ɔula nui Ɔa ɛ pelei wu, ɛ ná Ɔevele ɔɔɛɛ.

³⁷ «ToƆa fuinfuingi ɔɔgi Ɔevele ɔɔɛɛ. Ni a kaana ga naa ɔɔgi Ɔa pelei va ga zefezegefegiti subeingai, ɔɔa ti maabɔikpɔigai, ti wɔai pelei zu sugooza, ³⁸ toƆa Ɔula pelei wu, ɛ lo daave, ɛ daaƆulu, ɛ ke ga folo lɔfela. ³⁹ ZalaƆa Ɔula nui Ɔa Ɔale ma ná, foloi lɔfelasiɛi ma. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazage pelei ma, ⁴⁰ toƆa deve ga ti kɔtui naati kula ná, niiti ti vuinfuingai, ti ti vili ya ti-ɔɔuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴¹ ToƆa pelei Ɔoozuve kpein foin, fufiligi kpein ti kpalesu, ta naa vili ya ti-ɔɔuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴² Ta kɔtuiti maaleve ga ma niine Ɔiligaa, ti pɔbi zefe, ti pelei zie.

⁴³ «Ni fuinfuingi ɔɔgi a ƆaaƆalena ma, ɛ Ɔula pelei Ɔoozuve ma, kɔtuiti kulaa ɔɔluma ná, maavɔin, ta pelei zie volu, ⁴⁴ zalaƆa Ɔula nui Ɔa Ɔale ma ná volu. Ni a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi vazage pelei Ɔoozuve, fuinfuingi ɔɔ, ɛ sumiizu. Pelei Ɔɔzɔɔɛ. ⁴⁵ Ta pelei wolo, ti ma Ɔɔtuiti seƆe, ta guluiti, ta sie ɔɔlɔiti kpein, ti li ga tiye ti-ɔɔuzuve ɔɔlube, ada Ɔɔzɔai ta. ⁴⁶ Zoi a ɛ pelei wu, siegi kpein su daaƆulugai la, naa Ɔa Ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi. ⁴⁷ Zoi a Ɔe laani pelei naa wu, naa Ɔa ná-seƆeiti gba. Zoi a laamiina pelei naa wu, naa ɔɔalaa Ɔa ná-seƆeiti gba.

⁴⁸ «Ni zalaƆa Ɔula nui nii ɛ Ɔalegai ma pelei wu, naa a kaana ga fuinfuingi ɔɔgi la vazani, pelei ziaa ɔɔluma, toƆa deɛ ga pelei naɔege, mazɔlɔɔ fuinfuingi bega. ⁴⁹ Pelei naɔe fai zu, toƆa wɔni felegɔ zefe, ta seɔele gulu buƆai, ta geze ɔɔi sɔsɔgi ta Ɔizɔɔpe tufa ɔifɔgi. ⁵⁰ ToƆa wɔni gila kɔdaaleve pɔlɔ liƆii maazu, daavegai ga zieungi zu ɔei. ⁵¹ ToƆa seɔele gulu buƆai zefe, ta Ɔizɔɔpe tufa ɔifɔgi, ta geze ɔɔi sɔsɔgi, ta wɔni vului, ɛ ti lɔ wɔni Ɔɔdaaleveai ma namai wu, ɛ faza daa Ɔe lɔfela pelei wu. ⁵² Zekana a pelei naɔe da, ga wɔnii ma namai, ɛ ɔɔe zieungi zu ɔei va, ta wɔni vului, naa ɔɔe seɔele gulu buƆai ta Ɔizɔɔpe tufa ɔifɔgi va, ta geze ɔɔi sɔsɔgi. ⁵³ ToƆa yeebe wɔni vului va, ɛ li ti-ɔɔuzuve ɔɔlube, ɔɔɔi zu. Zekana a koto gba vai Ɔe la pelei ɔɔ. Pelei Ɔa naɔe.»

⁵⁴ ToƆi Ɔana kulama zeeɔei kpein faa zu, ta geɛƆeɛe faiti, ⁵⁵ ta fuinfuingi ɛ Ɔulazu seƆeiti su, ɔɔa peleiiti ma, ⁵⁶ ta ada ɔɔokolo ba vaiti, ta pɔɔɔfulɔiti, ta geɛƆeɛegiti, ⁵⁷ ɛ kalagi wo, siegi zu anii Ɔɔzɔai la, ta siegi zu naɔegai la. ToƆi Ɔana kulama zeeɔei vaa zu.

15

Zunui ná-naɔetala vai

¹ ƆooƆo GALAGI ɔɔeni Moize ta Aalɔn ɔɔ, ɛ Ɔe ti ma: ² «À ɔɔe Izelayele nuiti pɔ, wo Ɔe ti ma: Zunu nɔpe kalana kolegi ba, kɔzɔɔɛ naa maavele ma. ³ Ná-kalana kolegi maavele Ɔa kɔzɔai la, ɛ Ɔeni Ɔulazu kpusei va, ɔɔa suzo pa de, kɔzɔɔɛ. ⁴ Bete nɔpe a la su, naa Ɔɔzɔɔɛ, ta ani nɔpe a ze ma, naa Ɔa Ɔɔzɔ. ⁵ Zoi a vɔɔƆu ná-betei va, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁶ Zoi a zeina ani ma, niigi ɛ Ɔea zeini ma, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁷ Zoi a vɔɔƆu kpusei va, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁸ A laaɔei ɔɔuna nu ma, nii naɔegai, keni naa ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ⁹ Seima ani nɔpe a ze ma togani Ɔoma, naa Ɔa Ɔɔzɔ. ¹⁰ Zoi a vɔɔƆu ani nɔpe ba, nii ɛ Ɔea tɔun bu, naa Ɔɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. Zoi a naama anii ta zefena, keni ɛ ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ¹¹ Nu-o-nu nii kalana kolegi ba, ɛ la yeagbani, a vɔɔƆuna nu va, keni naama nui ná-seƆeiti gba, ɛ maagba. Kɔzɔai Ɔa ye de, eyesu kpɔkɔi. ¹² Pɔlɔ liƆii kpein tɔun ka vɔɔƆuna ba, keni naa wolo, gulu aninakai kpein ka gba ziei wu.

¹³ «Siegi zu ná-kalana kolegi a ɔɔena la, toƆa folo lɔfela Ɔaalu ná-naɔe fai zu, ɛ ná-seƆeiti gba, ɛ maagba ga zieungi zu ɔei. Naa volu toƆa naɔe. ¹⁴ Folu lɔsavasiɛi ma, toƆa kpumago

felego zege, baa poopu kpokpa felego, e li Goofo GALAGI gakala, GALA daagomi sege veei laave, e ti ve zalafo gula nui ya. ¹⁵ Naa fa gilagi fe ga koto gba zalafoi, e zoi fe ga gala zalafoi, e koto gba vai fe toun be Goofo GALAGI gaazu, na-kalana kolegi vaa zu.

¹⁶ «Zunui nii maagologolosu, keni e busai kpein gba. Kozoi fa ye de, eyesu kpokoi. ¹⁷ Segei kpein, ta koloi kpein a vu ti ma, naati ta gba ziei wu. Ti gozoi fa ye de, eyesu kpokoi.

¹⁸ «Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti gilagilagi. Ti gozoi fa ye de, eyesu kpokoi.

Anzanui na-jadetala vai

¹⁹ «Anzanui nii namai gulazu ba, tozei na-alugi fa e kaazu, tofa ye na-jadetalai zu folo lofela laawu. Nu-o-nu a voofo ba, naa gozoi fa ye de, eyesu kpokoi. ²⁰ Bete nape a la su na-jadetala ziegi zu, naa fa gozo. Ani nape a zei ma, naa fa gozo. ²¹ Nu-o-nu nii a voofo na-betei va, keni naa na-segeiti gba, e maagba. Kozoi fa ye de, eyesu kpokoi. ²² Nu-o-nu nii a voofo anii ta va, nii e fea zeini ma, keni naa na-segeiti gba, e maagba. Kozoi fa ye de, eyesu kpokoi. ²³ Ni anii fa betei fa, baa ve seidai na, zoi a voofo ba, kozoi fa ye de, eyesu kpokoi. ²⁴ Ni zunu a laana ga anzanui naa, na-kozo vea toun ba. Kozoi fa ye de, folo lofela laawu. Bete nape a la su, naa fa gozo.

²⁵ «Anzanui nii namai a ye gulazu ba folo moimoin daawu, e gula na-alu kaa yeedefala zoloogaiti polu, baa namai lebi gulazu ba, e leve polomai va, kozoi fa ye de, na-nama vu ziegi kpein su, egevelei no na-alu kaa yeedefalai la. ²⁶ Bete nape a la su, naama nama gula ziegi laawu, naa fa gozo ege na-alu kaa vetei, ani nape nii a zeina ma, naa fa gozo, ege na-alu kaa ziegi zu no. ²⁷ Nu-o-nu a voofo ba, naa fa gozo, keni e na-segeiti gba, e maagba. Kozoi fa ye de, eyesu kpokoi.

²⁸ «Siegi zu e jadesu la na-nama vui ma, tofa foloi gaalu ga dofela. Naati poluma, tofa jade. ²⁹ Foloi lasavasi ma, tofa kpumago felego zege, baa poopu kpokpa felego, e li ga tiye zalafo gula nui vo, GALA daagomi sege veei laave. ³⁰ Zalafo gula nui fa gilagi gula ga koto gba zalafoi, e zoi fe ga gala zalafoi. Zalafo gula nui fa koto gba vai fe be Goofo GALAGI gaazu, nama vui ma vaa zu, nii e fea kozozu.

³¹ «Wa Izelayele nuiti maagfoza faiti kpein ba, ta ti gozo, naa fa a ke ti mina za ta-gozo vaiti su, ni ta na-sege veei jadegai gozona, nii e ti zaama.»

³² Togi gana naama zunui ve, nii kalana kolegi ba, baa maagologologai, e gozo, ³³ baa anzanui, nii kozoi ga na-alu kaa namai, baa zunui, baa anzanui, nii namai gulazu ba, baa zunui, nii e laazu anzanui goba, kozoi.

16

Togi e lo koto gba vai va konagi zu

¹ Goofo GALAGI boeni Moize vo, Aalon na-doun zunu felegoiti saa volumna, niiti ti bofo leeni ga Goofo GALAGI. ² Goofo GALAGI geni Moize ma: «Boe e-li Aalon vo, naa fa a ke, e mina da le yeenape ada jadega wolai, sege zufoza golai voluve, kesui lakulugi gakalave, nii e minazege kesui la, naa fa a ke e mina za, mazobo na gulazu kelema tonabiingi zu kesui lakulugi maazuve.

³ «Pete velegi Aalon a zoo leezu la ada jadega wolai: Toga nike zine bokpa gila sege ga koto gba zalafoi, ta baala sine gila ga gala zalafoi. ⁴ Toga sefewuzege jadegai loo goba, e ga gezei, e ma vele kpufofi le bofo ma, e zaamagili ga geze zaamagiligi, e ma woolagi lo unba. Zalafo gula zefeiti kana, niiti a bofo maagili ga tiye, e maagba volumna. ⁵ Toga boli zine felego gula Izelayele vebai ya ga koto gba zalafoi, ta baala sine gila ga gala zalafoi.

⁶ «Aalon fa koto gba vai fe ga na-nike zinei, tofa na-kotoi gba ta na-peleyegei. ⁷ Toga boli zine felegoiti sege, e va ga tiye Goofo GALAGI gakala, GALA daagomi sege veei laave.

⁸ Aalon fa kpakutoomai fe ga boli zine felegoiti, gilagi fe ga Goofo GALAGI nonoi, gilagi fe

ga nii kotoi yēsu da, é lii la. ⁹ Aalɔn ɔa boli zinei maabuɔa va, niigi kpakui loozu ma Gooɔɔ GALAGI ve, é naa ɔula ga koto gba zalaɔai. ¹⁰ Boli zinei niigi kpakui loozu ma, ga kotoi ye da, é lii la, naa ma vului ɔa vile Gooɔɔ GALAGI ɔakala, naa ɔa a ke, é koto gba vai ɔe, ta yeebe ba, é li tevebai zu, kotoi ye da.

¹¹ «Aalɔn ɔa koto gba vai ɔe ga ná-nike zinei. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei. Toɔa ná-koto gba nike zinei ɔodaaleve. ¹² Toɔa ani maku neene gala liɔii ta zeɔe, daavegai ga abulekaiti, seɔeai zalaɔa ɔulazuve Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, ta é zeeɔe felego zeɔe ani maku neeneɔi ma vukoi zu. Toɔa li ga naama aniiti seɔe zuɔooza golai voluve. ¹³ Toɔa ani maku neeneɔi vu abui ɔa Gooɔɔ GALAGI ɔaazu, naa ɔa a ke ani maku neeneɔi ma luului kesui lakulugi maalooɔu, nii é zeele woo ɔesui maazu, naazu é la mo za pe. ¹⁴ Toɔa nike zinei ma ɔamai zeɔe, é faza ga yeebeɔai kesui lakulugi ɔakala velei, folo ɔulazu velei, é ɔamai vaza ga yeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, kesui lakulugi ɔakala velei. ¹⁵ Toɔa koto gba woli zinei ɔodaaleve nuɔuseiti be, é li ga ma ɔamai seɔe zuɔooza golai volu velei. Uelei no é keai la ga nike zinei ma ɔamai, zekana no a kee la ga naa ma ɔamai, toɔa faza kesui lakulugi ma ta kakala velei.

¹⁶ «Uele ɔana a koto gba vai ɔe la ada ɔadega wolai ve Izelayele nuiti ta-ɔoɔba vaiti faa zu, ta ta-lo kologogiti kpein maavele zu, ti kotoi ɔeai ga ti maavele. Toɔa ke ɔana no GALA daaɔomi seɔe velei ve, mazolo toɔa koɔba nuɔuseiti saama. ¹⁷ Nu nope ge la ye ga GALA daaɔomi seɔe velei wu, siegi zu é leezu la ga é koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai, eyesu é ɔula ná. Toɔa koto gba vai ɔe to boɔɔi ve, ta ná-peleyeɔei, ta Izelayele vebei kpein be.

¹⁸ «A ɔena ɔulaa, toɔa li zalaɔa ɔulazuve, nii é Gooɔɔ GALAGI ɔakala, é koto gba vai ɔe, zalaɔa ɔulazuve ve, é nike zinei ta boli zinei ma ɔamai zeɔe, é sie zalaɔa ɔulazuve mineiti ma, maagoolii pe su. ¹⁹ Toɔa ɔamai vaza ga zeebeɔai, ná zeizu ɔe lofela, zalaɔa ɔulazuve ma. Toɔa kole, é ɔade, Izelayele nuiti ta-ɔoɔba vaiti faa zu.

²⁰ «Siegi zu é besu da ga koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve, toɔa boli zinei ma vului maabuɔa va. ²¹ Aalɔn ɔa yee felegoiti pee boli zinei ma vului unmave, é la zo ga maazu ga Izelayele nuiti ta-vaa ɔoiti kpein, ta ta-lo kologogiti kpein, niiti ti kotoi ɔea ga ti maavele. Toɔa ti la boli zinei unma, naa volu, é kpe, é li tevebai zu, zunu ɔila ge bo ba, nii kevele beɔeai. ²² Ta-vaa ɔoiti ta ye boli zinei va, ti kpe, é li tevebai zu, é li zooli naa zu, ve ná ɔakai.

²³ «Aalɔn ɔa le GALA daaɔomi seɔe velei wu, é geze zeɔeiti kula, niiti é ɔea ti looni teezuve ada ɔadega wolai. Toɔa ti la ná. ²⁴ Toɔa maagba ada ɔadegai ta, é ná-seɔeiti seɔe volu. Naa volu toɔa ɔula, é ná-gala zalaɔai ɔula, ta nuɔuseiti ta-ɔala zalaɔai, é koto gba vai ɔe boɔɔ ve, ta nuɔuseiti be. ²⁵ Toɔa koto gba zuai ma wuloi ɔala zalaɔa ɔulazuve.

²⁶ «Zoi a bolii be, nii kotoi yeɔai da, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba, naa voluma toɔa le niina ti-vuuzuve. ²⁷ Koto gba zalaɔai ma nike zinei ta koto gba woli zinei niiti ti ti-ma ɔamai zeɔeai, ti vaa la ada ɔadega wolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti-vuuzuve voluve, ti ma ɔoloiiti gala abui ɔa, ta ma zuai, ta ma booiti. ²⁸ Zoi a gala, naa ɔa ná-seɔeiti gba, é maagba. Naa volu toɔa le niina ti-vuuzuve.

²⁹ «Nii ɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi, alugi lofelasiei ma volo puugoi ma, wa zugi zo, wo la boti nope kea, é ɔeni ga zou loun, ɔaa weein nii é ga seikoɔoma nui wo zaama. ³⁰ Mazolo naama volo ná, ta koto gba vai ɔe wo ve, naa ɔa a ke wo ɔade. Wa ɔade wa-ɔotoiti kpein faa zu, Gooɔɔ GALAGI ɔaazu. ³¹ Toɔa ɔe wo ve ga dooɔo folo wolai, wa zugi zo. Toɔa ɔe wo ve ga ɔooɔo togi.

³² «Koto gba vai ɔa ɔe zalaɔa ɔula nui ya, nii guloi ziaai ma, feai be ga é vile keeɔe votogi zu zalaɔa ɔula vai zu. Toɔa boɔɔ maagili ga zalaɔa ɔula zeɔeiti, ti ga gezei. ³³ Toɔa koto gba vai ɔe ada ɔadega wolai ve, ta GALA daaɔomi seɔe velei ve, ta zalaɔa ɔulazuve ve. Toɔa koto gba vai ɔe balaa zalaɔa ɔula nuiti be, ta nuɔuseiti kpein be.

³⁴Toḡa ɣe wo ve ga ɣooḡo tḡgi, koto gba vai ɣa ɣe, naa ɣe ɣila kona-o-kona, Izelayele nuiti ta-ɣotoiti kpein faa zu.»

Naa ɣeɛni, nii ɣooḡo GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-NADEDAL

17

(17:1--27:34)

Zalaḡa ɣulazu ɣila kpegi

¹ ɣooḡo GALAGI boeni Moize vo, é ɣe ma: ² «Boe Aalɔn vo, ta ná-doun zunuiti, ta Izelayele nuiti kpein, é ɣe ti ma: Wele, nii ɣa ɣooḡo GALAGI deveai:

³ «Ni Izelayele nui ta a nikelɛi baa baalagi, baa bolii ɣoɔaalevena ga zalaḡai ti-voovuve, baa ti-voovuve voluve, ⁴ é la liini la GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é va ke ga vebeanii ɣooḡo GALAGI ve ná-seḡe veleɛi naɔdeḡai ɣakalave, naama nui ɣa ɣe ga soɔba nu, tɔzei é ɣamai vua. Kpe ka leve ná-nuɔuseiti ba, é ɣula ti zaama. ⁵ Naa ɣa a ke, Izelayele nuiti ti mina mo ta-zalaḡa aniiti kula doɔoiti su, kele ti da va ga tiye zalaḡa ɣula nui vo, ɣooḡo GALAGI ɣakala GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é ti ɣula ga zalaḡai ɣooḡo GALAGI ve, ga ziilei zalaḡaiti. ⁶ Zalaḡa ɣula nui ɣa ma ɣamai vaza ɣooḡo GALAGI ná-zalaḡa ɣulazuve ma, GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é ma wuloi ɣala, nii makugi a nee ɣooḡo GALAGI ve. ⁷ Ti la mo ta-zalaḡaiti kulaa zee ɣalagiti be, niiti ti-vaagɣulabaiti ti ga boli zineiti, niiti ti ɣea boḡo ɣoɔzu ga tiye. Toḡa ɣe ga ɣooḡo tḡgi ti ve, ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸ «Da ɣe ti ma moɔo: Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a gala zalaḡai ɣulana, baa zalaḡai taḡili, ⁹ é la liini la GALA daaḡomi seḡe veleɛi laave, é va kula ga zalaḡai ɣooḡo GALAGI ve, naama nui be ka leve ná-nuɔuseiti ba.

Tḡgi é lo ɣama mii vai va

¹⁰ «Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a ɣamai ma zii tanope miina, na voluave naama nui va, nii é ɣamai miizu, na naama nui beteve balaa ná-nuɔuseiti ba, é ɣula ti zaama. ¹¹ Mazoɔo ɣamai ɣa é ga kpeteanii kpein zenvui. Ge feeve wo ya, ga wo koto gba vai ɣe la zalaḡa ɣulazuve, wo-yenvuiti faa zu, mazoɔo tei é ga zenvui ma voogi, naa maavele ɣa ɣamai a kotoi gba la. ¹² Naa ɣa é ba, ge boge Izelayele nuiti ma ga, nu nape ge mina ɣamai mi wo zaama, anee seikɔḡoma nui ve, é mina ɣamai mi. ¹³ Ni Izelayele nui ta, baa seikɔḡoma nui ta, é ti zaama, a sua zona doɔo zie su, baa wonii, nii nu a mi, toḡa ma ɣamai vu zooi ma, é fufiligi vu gaazu. ¹⁴ Mazoɔo kpeteanii kpein, ni no toḡa vulua, zenvui ɣa ma ɣamai zu. Naa ɣa é ba, ge boge Izelayele nuiti ma ga, wo la kpusei tanope ma ɣamai mia, mazoɔo kpeteanii kpein zenvui ɣa ná-ɣamai zu, nu nape a ta miina, naa be ka leve Izelayele nuɔuseiti ba.

¹⁵ «Nu nape, é ɣeni zou loun zu, baa seikɔḡoma nuiti su, a sua miina saai boḡo ve, baa balivaliai ga, toḡa ná-seḡeiti gba, é maagba. Koɔoai ɣa ye de, eyesu kpoɔo. Naa volu, toḡa naɔde. ¹⁶ Ni é la ná-seḡeiti gbani, é va maagba, ná-faaḡaaza golai ma ɣasoi ɣa la unma.»

18

Daa koba vai ma maḡeei tanigaani

¹ ɣooḡo GALAGI boeni Moize vo, é ɣe ma: ² «Boe Izelayele nuiti po, é ɣe ti ma: Na ga ɣooḡo GALAGI, wa-ɣALAGI. ³ A mina naa ɣe, nii é ɣeezu Ezipete yooi zu, ve wo ɣeni zeini ná. A mina naa ɣe, nii é ɣeezu Kanaan yooi zu, ve ge liizu ga woye ná. A mina vile ta-lḡiti polu. ⁴ A ɣolo ná-deveiti be, wo make ná-tḡgiti ma, wo vile ti volu. Na ga ɣooḡo GALAGI, wa-ɣALAGI. ⁵ A ɣolo ná-tḡgiti be, ta ná-deveiti, nui nii a ziena ga tiye, naa ɣa zenvui wo naa maavele ma. Na ga ɣooḡo GALAGI.

⁶ «Wo tanɔpɛ ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai bɔɔɔ va. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee goba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛɛ unfe faa. Toɔa ɔɛ balaa ga è-lee unfe faa, mazɔɔ è-lee ve.

⁸ «Mina la è-ɔɛɛ anzai taɔili koba. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛɛ unfe faa.

⁹ «Mina la è-vaazeelai goba, è-ɔɛɛ ná-doun anzanui ve, baa è-lee ná-doun anzanui, anɛɛ ni kulavɛ su pɛɛyɛɛɛ taɔili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, baa è-loun anzanui ná-doun anzanui, mazɔɔ ɔa-unfe faa ve, ɔa bɔɔɔi.

¹¹ «Mina la ga è-ɔɛɛ anzai taɔili ná-doun anzanui. Toɔa ga è-ɔɛɛ ná-doun anzanui. Toɔa ga è-vaazeelai.

¹² «Mina la ga è-ɔɛɛ vaazeelai. Toɔa ga è-ɔɛɛ ná-nu ɔiteɔitegi.

¹³ «Mina la ga è-lee diɛ baa deɔe anzanu, mazɔɔ è-lee ná-nu ɔiteɔitegi ve.

¹⁴ «Mina la ga è-ɔɛɛ diɛ baa deɔe zunui anzai, mazɔɔ toɔa ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. Toɔa ɔɛ ga è-loin unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è-ɔɛɛloin anzai. Toɔa ɔɛ ga è-ɔɛɛloin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. E la ná-doun zunui ná-doun anzanui zeɔea, baa ná-doun anzanui nɔnɔ ma loun anzanui, mazɔɔ ta ga ná-nu ɔiteɔitegiti, naa ɔa ga faa ɔɔu wola.

¹⁸ «Ni è-anzai ɔa de vulua, mina diɛ baa deɔe anzanui ta zeɔe ga è-anza. Da toloi lɔ ti yɔɔɔzu.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa ziegi zu, nii é tɔun kɔɔɔzu.

²⁰ «Mina la ga è-zeiɔɔɔi anzai, ɔa bɔɔɔ ɔɔɔɔ la.

²¹ «Mina è-loin tanɔpɛ kula ga zalaɔa, é va ɔala kɔɔɔ ganigi ve daa ga Mɔɔke, deɔi vaa ma, è la ɔa-GALAGI lɔɔi ɔolɔɔloga. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

²² «Mina la ga zunui, eɔeɔeɔeɔ nu a laa la ga anzanui. Naa ɔa ga kɔɔɔba vaa.

²³ «Mina la ga sua, è va bɔɔɔ ɔɔɔɔ. Anzanu mina la sua goba. Baaɔulama vaa ve.

²⁴ «À mina bɔɔɔ ɔɔɔɔ ga naama zie veɔeɔi tanɔpɛ, mazɔɔ ziiti gè ti bɛɛzu wo luɔɔ, naati ti bɔɔɔ ɔɔɔɔve ga naama zie veɔeɔi kpein. ²⁵ Zooi kpein ge ɔɔɔɔ, gè ti maɔɔlo ta-vaɔaɔa golaiti faa zu, zooi unpiliga ga ná-nubuseiti.

²⁶ «Wɔun wa, wa ɔolo ná-tɔgiti bɛ, ta ná-deveiti, wo mina naama ɔɔɔɔba vai tanɔpɛ ke, é ɔeni ga zou loun, baa seikɔɔma nui, nii é wo zaama. ²⁷ Mazɔɔ kɔɔɔba vaiti kpein kana, zooi zu nubuseiti ti ɔeni keɛzu, niiti ti ɔeni zeini zooi ɔa mɔunɔ wo luɔɔ, zooi ɔɔɔɔ. ²⁸ Naa a ɔena, zooi la mɔ unpiliga ga woye, tɔzei wa-ɔɔɔba vaiti ba, eɔeɔeɔeɔ é unpilini la ga ziiti, ti ɔeni wɔun wo luɔɔ náve. ²⁹ Mazɔɔ niiti kpein ti vaazu naa ɔeɔala ɔɔɔba vaiti ta ɔeɛzu, ti be ka leve ta-nubuseiti ba, ti ɔula ti zaama.

³⁰ «Wa ɔolo ná-deveiti bɛ, naa ɔa a ke, wo la mɔ naama vaa ɔɔu wolaiti tanɔpɛ kea, nii é ɔeni ɔeɛzu wo luɔɔ, wo la bɔɔɔ ɔɔɔɔ ga naa ta. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.»

19

A ɔade, mazɔɔ ɔadeɔe

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Bɔe Izelayele veɔeɔi kpein ɔɔ, è ɔe ti ma: A ɔade, mazɔɔ ɔadeɔe, nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

³ «Eɛe gilagilagi ɔa unfe dee ta keɛɔe ma, é ná-dooɔo foloiti maɔne. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁴ «À mina ɔaavote kɔɔɔ ganigiti ma. A mina galagaa beɔe bɔɔɔ ve ga kɔlu ɔaawuungi. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, wa-GALAGI.

⁵ «Siegi zu wa ziilei zalaɔai ɔulana la Gɔɔɔɔ GALAGI ve, wa ke, nii a ke é daazo. ⁶ Ma zuai ɔa mi foloi wo kulazu la ga zalaɔai, baa poluma zobui. Nii é yesu ná eyesu foloi zavasiɛi, naa ɔa ɔala. ⁷ Foloi zavasiɛi, ni nu a ta miina, toɔa ɔe ga anii kɔɔɔai, zalaɔai laa la mɔ zoga.

⁸ Zai a ta miina, ná-faaɗaaza golai ma ɗasɔi ɗa la unma, mazɔlɔɔ toɗa naa ɗɔzɔzu, nii feai Ƴooɗɔ GALAGI ɔɛ, naama nui be ka leve ná-nubuseiti ba.

⁹ «Siɛgi zu wo moloji levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamaɔɛ ye ná, wo mina ná leve, wo mina ɗale ma posuyɛɛɛi ma. ¹⁰ A mina ani ɗɔpɔgiti kula balaa, niiti ti yeɗai wa-leezen belei zu. A mina ma waaiti zɛɔɛ, niiti ti loozu. Wa naa ye ná bala nuiti be, ta seikɔɗoma nuiti. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

¹¹ «À mina unma wo. A mina zɛɛ wo, baa wo ɔa woya beɛɛ, wo ɗilagilagi wo-zeijnɔɗi laalɔɗoma. ¹² A mina zɛɛ ɗona wo dàaseigi zu, mazɔlɔɔ wa wa-ƳALAGI lɔɗi ɗolɔɗolo. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹³ «À mina wo-zeijnɔɗi maanɔɗɔ vaa ɗɛ, wo mina unma wo. A mina ɗata nu ná-sala wali ma, é ɔa yesu poluma zobui. ¹⁴ A mina goizuɔlɔ nui ɗoto, wo mina ani nɔpɛ kpesa gaazuɗole nui luɗɔ, nii a ɗɔɗɔziɗa ba, keɛ wa ɗɛ ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁵ «À mina telebotala vaa nɔpɛ ke tukpɔɗaaleveiti su. A mina topolu ɗɛ bala nui baa nu wolai ɔɛ. Keɛ wa wo-zeijnɔɗi lukpɔɗaaleve ga soledai. ¹⁶ A mina lɔɗɔ ɗu vaa ɔɛɛ wa-nubuseiti ta ɔa. A mina zɛɛ zeele woo wo wo-zeijnɔɗi laalɔɗoma, a ɗɛ ga saa zaɓu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁷ «À mina wo-ɗɛɛloin wɔinzeɗe wo-yiimaɔɛ. A dama, wa ɗɛna zeli loga wo-ɗɛɛloin ma, wo mina koto la ɔɗɔ unma tɔun ná-faa zu. ¹⁸ A mina nɔnɔ ɔotokula vaa ɗɛ, wo mina faa ze yiima wa-nubuseiti ta laalɔɗoma. Wa wo-zeijnɔɗi nɛɛ ɔɛ, eɗɛ wa ɔɗɔi. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

¹⁹ «Wa ɗolo nà-deveiti be. A mina sua ma zii felegɔ ɔu ɔɗɔ ma, ti ɔa pɛɛpolu wo. A mina ani zuwu zii felegɔ woli wa-balagi ɔa. A mina seɗe loo ɗɔba feɛai ga gezei ma zii felegɔ.

²⁰ «Siɛgi zu zunui ta a laana ga duɔ anzanui ta, nii maazogai zunu ɗili be, é la unmɔni, é la ɔɗɔ yeema, ta faa zuɗolɔɗologi beɛɛ, keɛ ti la ti ɔa, mazɔlɔɔ anzanui naa la ɔɗɔ yeema.

²¹ Zunui ɗa ɔa ga baala sine ɗila, Ƴooɗɔ GALAGI ɔɔ, ga ná-faa zuɔɛɛ zalaɗai GALA daaɗomi seɗe ɔɛɛi laaɔɛ. ²² Zalaɗa ɗula nui ɗa koto gba vai ɗɛ tɔun be, Ƴooɗɔ GALAGI ɗakala, ná-kotoi vaa zu é keai, é ke ga baala sinei, é kulazu ga faazuɔɛɛ zalaɗai, kotoi naa é keai, suvaa ɗa ye be.

²³ «Siɛgi zu wo liizu la zoi ná zu, wa bena ga gwaa wului ma zii pɛ siin, wa ti-ma waaiti pɛɛɛ kona savagɔ laawu ga ti ɗɔzɔɔɛ, à mina ta mi ɗɛɗɛɛin. ²⁴ Konagi naanisiɛi ma, wa ti-ma waaiti kpein fe Ƴooɗɔ GALAGI ná-maamuse vaa zu. ²⁵ Konagi laɔlusieɛi ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa ɗɛɛna, wa-ɗulanumai ɗa li ga wɔlɔa. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

²⁶ «À mina sua nɔpɛ mi, nii ɗamai su. A mina ɔɗɔ lɔ zoɗɔ vaa zu, ta ungaizie vaa nɔpɛ. ²⁷ A mina wɔungiti buuwo, wo mina wo-ɔakalagiti bo. ²⁸ A mina wen dɔ wo-ɗɔlɔgi ma gɔɔɛ ɔɛ, wo mina pɔlɔpale lɔ ɔɗɔ ma. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

²⁹ «À mina wo-loun anzanui ɗaazu unfe seɗe ga wo ɔa dɔ kolɔɗologi zu, galagi tanɔpɛ dɛbi vaa ma, naa ɗa a ke zoi zu nubuseiti ti mina lɔ kolɔɗologi zu, ná zulaa a ɔa ve ga kɔzɔba vai. ³⁰ Wa nà-dooɗɔ foloiti maɗɛ, wo unfe seizu ɗadegai ma. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

³¹ «À mina li, wo ɔa gɔɔɛ laawooleve nuiti gaazaɗa, baa niiti gɔɔɛiti ti ɔɛɛɛɛ ɔɛɛɛɛ vaiti bosu ti ma. A mina ti ɗaizie, wo mina ɔɗɔ ɗɔzɔ ga tiye. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

³² «Wa wuzɛɗe un kolegiti kpein be, wo keɔwola ɔlɔbi lebi. Wa lua wa-ƳALAGI ɔa. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI.

³³ «Ni seikɔɗoma nui ta a ɔaana wo zaama wa-yooi zu, à mina suziɗa. ³⁴ Wa seikɔɗoma nui zo ga pagɔ, eɗɛ pelegi wo zou loin zosu da. Wa nɛɛ ɔɛ eɗɛ wa ɔɗɔi. Mazɔlɔɔ wo ɗɛni ga seikɔɗoma nuiti Ezipete yooi zu. Nà ga Ƴooɗɔ GALAGI, wa-ƳALAGI.

³⁵ «À mina telebotala vaa ɔɛ, tukpɔɔfaaleveiti su, anɛɛ kɔɔɔgiti su, ɔaa aniiti sɔligɔiti su, ɔaa aniiti buɔɔɔgiti su. ³⁶ Kɛni wa-ɔɔɔɔ ganiiti ti zɔle, bui velei zoloo. Nà ga ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va. ³⁷ Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-tɔgiti, wo ti makɛ, wo zie ga tiye. Nà ga ɔɔɔɔ GALAGI.»

20

Kotoiti ma zalai

¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni Moize va, é ɔɛ ma: ² «ɔɛ Izelayele nuiti ma: Nu-o-nu é ɔɛni Izelayele nuiti saama, ɔaa seikɔɔɔma nu, nii a ná-doin ta ɔulana ga zalaɔa salei ve, daa ga Mɔlɔke, ta naama nui vaa. Zooi zu nuɔɔɔɔiti ta sɔ ga kɔtui, é za. ³ Nɔun nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nuɔɔɔɔiti ba, tɔɔzei ba é ná-doin ta levege salei Mɔlɔke va, é sèizu ɔadegai ɔɔɔɔve, é dàasei ɔadegai ɔoloo. ⁴ Ni Izelayele nuiti ta gilina ba, ti ɔaazuve ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta levegai salei Mɔlɔke va, ni ti la paani, ⁵ nɔun, nà voluave ma nui va, ta ná-peleyeɔe, nà kpeteve ná-nuɔɔɔɔiti ba, é veɛ naati kpein ba, niiti ti kɔɔɔ gani kɔɔ vai ɔɛɛzu, eɔeɔvelei é kɛɛzu la salei Mɔlɔke ve.

⁶ «Ni nui ta a liina, é ɔɔve laawooleve nuiti gaazaɔa, ɔaa niiti ɔɔveiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, nii é ga kɔɔɔ gani kɔɔ vai ma zii, nà voluave naama nui va, gè kpeteve ná-nuɔɔɔɔiti ba. ⁷ A ɔɔɔ ɔade, wa ɔade, mazɔɔ nà ga ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ɔɔɔɔ GALAGI. ⁸ A nà-deveiti makɛ, wo zie ga tiye. Nà ga ɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɔadesu.

⁹ «Zoi nɔpe é kɛɔɔ ɔaa dee ɔotozu, ta naama nui vaa, tɔɔzei é kɛɔɔ ɔaa dee ɔotoa, ma ɔamai ɔa la tɔ ɔɔɔ unma.

¹⁰ «Siegi zu zunui ta a wɛɛɔɔɔ bona la ga seipɔɔɔ ta anza, wa wɛɛɔɔɔ nuiti felegɔ pe paa.

¹¹ «Ni zunui ta a laana ga kɛɔɔ anzai, é kɛɔɔ ɔaazu unfe segea, wa naama zunui ta naama anzanuiti paa. Ti-ma ɔamai ɔa la ti unma. ¹² Ni zunui ta a laana ga ná-doun anzai, wa ti felegɔ pe paa. Ti unfetala vai ɔea, ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹³ «Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti kɔɔɔba vai ɔea, wa ti vaa. Ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹⁴ «Ni zunui ta a anzanui ta dee zɔɔena, é ti felegɔ ze ga anza, naa ɔa ga faa ɔou wola. Ta ti savagɔ ɔala, naa ɔa a ke faa ɔou wolai naa mina ye wo zaama.

¹⁵ «Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa vaa, wo suai ɔalaa paa. ¹⁶ Ni anzanui ta a maabɔɔana suai ta va, é la koba, wa anzanui vaa, wo suai vaa. Ta ti pe paa, ti-ma ɔamai ɔa la ti unma.

¹⁷ «Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, kɛɔɔ ná-doun anzanui, ɔaa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é ɔɔɔ unfega. Unfetala vaa wola ɔana, ti be ka leve ta-nuɔɔɔɔiti ba, naa ɔa ɔe ta-nuiti pe gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faaɔaaza golai ma ɔasɔi ɔa la unma.

¹⁸ «Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi ɔaai, ti felegɔ pe ti be ka leve ta-nuɔɔɔɔiti ba, mazɔɔ ti ná-alugi ma ɔamai ɔaa.

¹⁹ «À mina la ga wo-lee die ɔaa dege anzanui ta, ɔaa wo-ɔɛ ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ɔiteɔitegi ta, ta-vaɔaaza golai ma ɔasɔi ɔa la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga kɛɔɔ die ɔaa dege zunui ta anza, é zunui naa ɔaazu unfe segea. Ti felegɔ ta ta-ɔotoi ma ɔasɔi zege, ta za ɔana nɔ, ti la doun zɔɔɔga.

²¹ «Ni zunui ta a kɛɔɔ anzai zeina, kɔɔɔba vaa ɔana, é kɛɔɔɔ unfega, ti la doun zɔɔɔga.

²² «Wa makɛ nà-deveiti ma, ta nà-tɔgiti, wo ti zo kpaan, naa ɔa a ke zooi ve gè vaazu liizu ga woye ná, ga wo ze ná, é la unpiliga ga woye. ²³ A mina zie ga zii naati ta-luvai, niiti gè vaazu ti ɔɛɛzu wo lugɔ, mazɔɔ ti naama ɔɛɔwotiiti kpein kɛɔve, naa velezege bɛ. ²⁴ Gè boga wo ma: Wa ɔa wo ta-yooi zɔɔɔsu, nà feezu wo ve ga wɔnɔ, zooi ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vooɔaai ná. Nà ga ɔɔɔɔ GALAGI, wa-ɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo yeeɔaafwea, wa zɔɔma ziiti.

²⁵ Wa zɔɔɔzu ɔe kɔzɔba zuaiti ta sua ɲadegaiti ba, ta kɔzɔba wɔniiti ta wɔni ɲadegaiti ba, naa ɔa a ke wo mina bɔɔɔ ɔe ga kɔzɔba vea, ga suaiti, ɔaa wɔniiti, ɔaa ga naati kpein, niiti ti bokposu zɔoi ma. Gè ti yeeɔaafwɛa, ta suai zɔiti, nii a ke wo kwɛɛ ga ti ɔɔzɔɔ.

²⁶ «À ɲade nɔn bɛ, mazɔɔɔ ɲaɔdege, nɔn nà, Gɔɔɔɔ GALAGI, gè wo yeeɔaafwɛɛɛɛ wa zɔɔma ziiti, naa ɔa a ke, wo ɔe ga nɔnɔiti.

²⁷ «Zunui ɔaa anzanui nii é ga gɔve laawooleve nui, ɔaa nii gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ma, wa sɔ ga kɔtui, é za. Ma ɲamai ɔa la unma.»

21

Deveiti é lo zalaɔa ɔula nuiti ba

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Bɔɛ zalaɔa ɔula nuiti pɔ, Aalɔn ná-doun zunuiti, è ɔe ti ma: Zalaɔa ɔula nui la bɔɔɔ ɔɔzɔa ná-nubuseiti saama gɔve maavele ma. ² E ɔula ná-nu ɔiteɔitegiti polu, dee, ɔaa keeɔe, ɔaa ná-doun zunui, ɔaa ná-doun anzanui, ɔaa keeɔeloin, ³ ɔaa ná-seelai, nii é la de zeini zunu ve. Toɔa zoo é bɔɔɔ ɔɔzɔ ná-seelai naa ve, tɔzei naa ɔa ná-peleyeɔei wu, é la de leeni zunu ɔili ná-pele wu. ⁴ Toɔa ga kundigii ná-nubuseiti saama, é la bɔɔɔ ɔɔzɔa, é va lɔɔɔi ɔolɔɔlo.

⁵ «Ni saa ɔa lona zalaɔa ɔula nuiti ma, ti la kpaana pea tɔungi zu, ti la ɔakalagiti boga, ti la pɔɔpale laa bɔɔɔ ma. ⁶ Ta ɲade ta-GALAGI ve, ti mina ta-GALAGI lɔɔɔi ɔolɔɔlo, mazɔɔɔ ta zalaɔaiti kulazu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, ná-daamianigi ve é ɔalazu abui ɔa. Ti maanɛɛve, ti ɲade. ⁷ Ti la koloɔlo anzanu zeida, ɔaa nii tɔɔɔi ɔolɔɔlogai. Ti la anzanu zeida, nii sinigi ɔeleai ba, mazɔɔɔ zalaɔa ɔula nui ɲadegɛ ná-GALAGI ve. ⁸ Wa pete ga ɲade nu, mazɔɔɔ toɔa é daamianigi ɔulazu ga zalaɔai wa-GALAGI ve. Toɔa ɔe ga ɲade nu wo ve, mazɔɔɔ nɔn ɲadegɛ, nɛi gè ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é wo ɲadesu. ⁹ Ni zalaɔa ɔula nui ná-doun anzanui a lɔɔɔi ɔolɔɔlolona ga é lo koloɔlogi zu, toɔa keeɔe lɔɔɔi ɔolɔɔlosu, ta gala, é za.

¹⁰ «Zalaɔa ɔula nui nii kundigilai zea, keeɔelointi maazu, nii gulo ɲadegai ziaai ma, ta nii zalaɔa ɔula zɛɛiti toai kɔba, é la nɔundɛɛiti zɛga yaɔaba, ta é la ná-seɛiti balia ga. ¹¹ E la lia pooma ɔoba, é la bɔɔɔ ɔɔzɔa, anɛɛ ni keeɔe a zaana, ɔaa dee. ¹² E la ɔula seizu ɲadegai va, naa ɔa a ke é mina seizu ɲadegai ɔɔzɔ, mazɔɔɔ feeve bè ga nà-siema wulo ɲadegai maavele. Nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI.

¹³ «Zalaɔa ɔula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁴ E la poanza zeida, ɔaa anzanui nii sinigi ɔeleai ba, ɔaa koloɔlo anzanu, ɔaa nii tɔɔɔi ɔolɔɔlogai, keɛ anzanui a ɔe seizu, keɛni é ɔe ga ná-bolodai zu anzalopo beai, é la de zunu vaa ɔwɛɛ. ¹⁵ Zalaɔa ɔula nui naa la mavofodai lɔɔɔ ɔolɔɔloga ná-bolodai zaama, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é tɔn ɲadesu.»

¹⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize vɔ, é ɔe ma: ¹⁷ «Bɔɛ Aalɔn vɔ, è ɔe ma: E-mavofodai zu zunui tanɔpe, nii nɛɛvuzu ba, naa mina maabuɔa ga é ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ¹⁸ Zunui tanɔpe, nii nɛɛvuzu a ɔe ba, naa la maabuɔaa ná va: gaazugole nu, ɔaa meɔele nu, ɔaa nii sokpai maavegai, ɔaa baalobazuve ta zɛɛai kevele ma, ¹⁹ ɔaa zunui ta, nii kɔɔɔi ɔaleai, ɔaa zeei, ²⁰ ɔaa zunui ta, nii gɔɔɔi polu, ɔaa é ga kutui, ɔaa gaazu wana nu, ɔaa dɔɔɔi ma, ɔaa kulama zeeɛi ba, ɔaa nii pɔɔɔɛzɛɔain woloai. ²¹ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn mavofodai zu, zunui tanɔpe nii nɛɛvuzu ba, naa mina maabuɔa ga é va zalaɔaiti kula, ti ɔalazu abui ɔa. Tei nɛɛvuzuve ba, é mina maabuɔa, é va ná-GALAGI ná-daamianigi ɔula ga zalaɔai. ²² Toɔa zoo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola ɲadegai, ta ani ɲadegaiti. ²³ Keɛ é la lia seɛe zuɔooza golai vɔ pelei, ta é la maabuɔaa zalaɔa ɔulazuve va, mazɔɔɔ nɛɛvuzuve ɔa ba. E la nà-ada ɲadegai ɔɔzɔa ta ma zɔɔlaiti, mazɔɔɔ nà ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii é ti ɲadesu.»

²⁴ Moize naama woiti daazeelini Aalɔn ma ta ná-doun zunuiti, é veɛ Izelayele nuiti kpein ba.

22

Maagnei é lo zalaŋa aniiti fai va

¹ Gooŋo GALAGI bœeni Moize vɔ, é gɛ ma: ² «Aalɔn ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maagne, é lo vebeani jadedegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti gɔlazu bè, naa gɔa a ke ti mina dàasei jadedegai goloŋolo. Nà ga Gooŋo GALAGI.

³ «Gɛ ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu nɔpe kɔzɔai a ye de, é maabuŋa vebeani jadedegaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti ti veezu bè, naama nui gɔa bɛ, é zeŋe gàazu. Nà ga Gooŋo GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aalɔn mavofodai zu, kulama zeebei a gɛ ba, baa kalajna kolegi, naa la vebeani jadedegaiti ta mia, eyesu é be ga jade. Zekana é la ga zɔi a vɔɔŋuna nui ta va, kɔzɔai ga poomai, baa é bɔŋo maafoloŋologai. ⁵ Zɔi a vɔɔŋuna kpokpo ganii ta va, é kɔzɔi maazɔɔ, baa nu vului ta, nii kɔzɔba anii ma zii tanɔpe a veena ba, é gɔzɔ ga naa, ⁶ zɔi a vɔɔŋuna ta va, naa gɔa ye kɔzɔyai zu eyesu kpɔkɔi, é la vebeani jadedegaiti ta mia, keni é maagba. ⁷ Foloi a bena ga da, toŋa jade, naa volu toŋa zoo niina é vebeani jadedegaiti ta mi, mazɔɔ ná-daamianigi ve. ⁸ E la sua voooma mia, baa nii balivaliai ga, nii a ke é mina bɔŋo gɔzɔ ga naa. Nà ga Gooŋo GALAGI.

⁹ «Zalaŋa gɔla nuiti ta nà-deveiti make, naa gɔa a ke ti mina koloŋolo, koto va la ti unma, ti mina va zaazu. Nà ga Gooŋo GALAGI, nii é ti jadesu.

¹⁰ «Izelayele nu nɔpe ge mina vebeani jadedegai ta mi, ni é la ga zalaŋa gɔla nu. Anɛɛ zalaŋa gɔla nui ma weein ta ná-botiŋe nui, ti la vebeani jadedegai ta mia. ¹¹ Kele duɔi nii zalaŋa gɔla nui geyaa, naa gɔa zoo é ta mi, ta nii balaagi sɔbɔgai ná-pelei wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zalaŋa gɔla nui ná-doun anzanui, sinigi la ga zalaŋa gɔla nu, naa la naa ta mia, nii seŋeai vebeani jadedegaiti ba. ¹³ Kele zalaŋa gɔla nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai, baa nii sinigi gɛleai ba, é la doun zɔbɔni, ta nii é vaazu galesu ma, é ye keeŋe ná-pelei wu, eŋevelei é ŋeni ná la, ná-nu niinelai zu, naa gɔa zoo é keeŋe ná-daamianigiti ta mi. Nu nɔpe ge la ta mia, ni é la ga zalaŋa gɔla nu.

¹⁴ «Ni nui ta a vebeani jadedegai miina, ki ge la ba, toŋa vebeanii lieŋɔi naa ve zalaŋa gɔla nui ya, é ta veɛ ba ga gaagwɛsu lɔɔlugɔi zeizu gɔlagi. ¹⁵ Zalaŋa gɔla nuiti ti mina Izelayele nuiti ta-vebeani jadedegaiti kɔzɔ, nii naati ti seŋezu ba Gooŋo GALAGI ve. ¹⁶ Ni naati ta ta-vebeani jadedegaiti miina, ta ta-vaagfaaza golai la bɔŋo unma, ti gɛ ga sɔba nuiti, mazɔɔ nà ga Gooŋo GALAGI, nii é ti jadesu.»

Suai niiti ta zoo gɔlazu ga zalaŋai

¹⁷ Gooŋo GALAGI bœeni Moize vɔ, é gɛ ma: ¹⁸ «Bɔɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti pɔ, naa veɛ Izelayele nuiti kpein ba, è gɛ ti ma: Nu kpein é ga Izelayele nu, baa ti ga seikɔŋoma nu Izelayele yooi zu, niiti ta gala zalaŋai gɔla Gooŋo GALAGI ve, minazeŋe daazeeli vaa zu, baa vebeanii vaa zu ti daai gɔsu, ¹⁹ nii a ke daazo, toŋa va ga togani zine gɔla, nii neevuzu la ba, é kula nikeiti saama, baa baalagiti, baa boliiti. ²⁰ A mina ani nɔpe kula ga zalaŋai, nii neevuzu a gɛ ba, mazɔɔ daa la zoga wo ve. ²¹ Ni zunui ta a toganii ma wolai baa ma goi ta gɔlana ga ziilei zalaŋai, é ŋeni ga minazeŋe daazeeli vai, baa é ŋeni ga vebeanii nii é daai gɔsu, neevuzu mina gɛ zalaŋa anii va, naa gɔa a ke daazo. Neevuzu nɔpe ge mina gɛ ba. ²² A mina sua nɔpe kula ga zalaŋai Gooŋo GALAGI ve, nii gaazugoleai, baa maaleŋefɛgai, baa koliiti ti ba, baa kavai gɔlaai ma, baa geleŋefɛgi gɔlaai ma. A mina naa gɔla zalaŋa gɔlazuve Gooŋo GALAGI ve. ²³ Nike zinei baa baala zivoi nii baalobazuve ta gɔozaai, baa ta buŋa, wa zoo wo naa gɔla ga zalaŋai baa vebeanii, nii wo daai gɔsu, kele naa gɛŋala zuai ma zalaŋai la daazoga minazeŋe daazeeli vaa zu. ²⁴ A mina sua gɔla ga zalaŋai Gooŋo GALAGI ve, nii pɔɔŋezɛŋain woloai, baa kulaai su, baa teveai ga. A mina naa ta gɛ ga zalaŋa wa-yooi zu. ²⁵ A mina suai naa ma zii tanɔpe geya ween ma, wo va kula wa-GALAGI ve ga zalaŋai. Mazɔɔ ti maaleŋefɛge, neevuzuve gɔa ba, daa la zoga wo ve.»

²⁶ Góogó GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ²⁷ «Siɛgi zu niki a zɔlɔna da, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, toɔa ye ma leei va, é ke ga folo lɔfela. E zo folo lɔsavasiɛi ma, eyesu zɔɔma voloiti, a ɔulana ga zalaɔai, nii abui galazu Góogó GALAGI vɛ, daa ɔa zo. ²⁸ A mina togani leei ta ma yivoi vaa vɔɔma folo ɔila nɔ. ²⁹ Wa ɔɛna mama fee zalaɔai ɔulaa Góogó GALAGI vɛ, wa kula vɛle bɛɛ, nii a ke daazo. ³⁰ Wa ti pɛ mi ma voloi nɔ ma, wo la ta ye ga ná, é va yesu sobui va zeeli. Nà ga Góogó GALAGI.

³¹ «Wa nà-deveiti so, wo zie ga tiye. Nà ga Góogó GALAGI.

³² «À mina dàasei ɔadegai ɔologolo, nà-ɔadedai ɔa maamusei zɔlɔ Izelayele nuiti saama. Nɔun nà Góogó GALAGI, nii é wo ɔadesu, ³³ nɛi gè wo ɔulaa Ezipete yooi va, ga gè gɛ ga wa-GALAGI. Nà ga Góogó GALAGI.»

23

Feti voloiti

¹ Góogó GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Feti voloi ɔa ga niiti, wo maanɛai wo ti ɔula, ti ga nà-feti voloiti. Naati ma vaa zu, wa nuɔuseiti toli, ti gaaleba ɔadegai wo.

³ «Ese ka ná-boti gɛ folo lɔzita laawu, keɛ foloi lɔfelasiɛi ɔa ga doogó foloi, gaaleba ɔadegai ɔa wo ma. Wo la boti nɔpɛ kea naama voloi. Doogó foloi ɔa gɛ de Góogó GALAGI lebi vai ma, vɛ nɔpɛ wa zeí ná.

⁴ «Wele Góogó GALAGI ná-feti volo ɔiligi tanigaa va, niiti wo maanɛai wo nuɔuseiti toli ma, ti gaaleba ɔadegai wo naama ɔuiti ma, ti logai.

*Pakegi ta bului leve la su,
naati ma vetii
(Gaalu Sevei 28:16-25)*

⁵ «Alu mɔungi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma bɔkɔi, kpidii a vɛɛna, naa ɔa é ga Góogó GALAGI ná-Pakegi. ⁶ Alugi naa ma volo puugɔ maazu lɔlusiei (15), naa ɔa gɛ ga bului nii leve la su, naa ma vetii, Góogó GALAGI lebi vai ma. Folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. ⁷ Folo mɔungi, wa gaaleba ɔadegai wo, wo la boti nɔpɛ kea, eɔvelei wa dá ke la. ⁸ Folo lɔfela laawu, wa zalaɔai ɔula, nii abui galazu, Góogó GALAGI vɛ. Folo lɔfelasiɛi ma, wa nuɔuseiti toli, wo gaaleba ɔadegai wo, wo la boti nɔpɛ kea, eɔvelei wa dá ke la.»

*Zooi va lɔnɔ mɔungiti
ma vetii*

⁹ Góogó GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é gɛ ma: ¹⁰ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, è gɛ ti ma: Siɛgi zu wo vaazu lɔzu la zooi zu, nii gè feezu wo ya, wa moloji levea, wa va ga ma ɔili ɔila, zalaɔa ɔula nui vɔ, wa-molo levea mɔungi zu. ¹¹ Doogó foloi vɔluma zobui, zalaɔa ɔula nui ɔa molo ɔilii lateɔɛ vai ma vooɔi gɛ, Góogó GALAGI ɔakala, naa ɔa a ke daazo wo vɛ. ¹² Voloi wo vaazu molo ɔilii lateɔɛ vai ma vooɔi gɛɛzu la, wa kona gila baala sinɛi zo, nii nɛɛvuzulu ba, wo kula ga gala zalaɔai Góogó GALAGI vɛ. ¹³ Wa bulu vukɔ vagoi kilo lɔzita vɛɛ ba, gaayɔgai ga gulɔi, eɔɛ vɛɛanii galaai abui ɔa, makugi nɛai Góogó GALAGI vɛ, ta puya zalaɔai litele ɔila ta tukpe (1,5) dɔɔi zu. ¹⁴ Aisa naama voloi va zeeli, wo vaazu ma ga vɛɛanii wa-GALAGI vɔ, à mina bulu mi, ɔaa ani ɔɔpɔ geega, ɔaa molo niinɛi. Naa ɔa ga ɔogó tɔgi wo-mavofodaiti kpein bɛ, vɛ nɔpɛ wa zeí ná.

*Pantekote voloi
(Gaalu Sevei 28:26-31)*

¹⁵ «Wa dɔɔɔi ɔaalu ga dɔfela, é zo doogó foloi vɔluma voloi ma, yeei wo vaazu la ga molo ɔili, wo dateɔɛ mà. ¹⁶ E zo doogó foloi ma voloi ma, wa folo vɔulɔlugɔ (50) ɔaalu, wo molo niinɛi ma vɛɛanii ɔili kevele bɛɛ Góogó GALAGI vɛ. ¹⁷ Wa va ga bulu felegɔ, wo

zeđe la wo-zeizuvε, wo ti lateđe, ti ɢilagilagi ɢa βεte ga bulu vukɔ vagɔi kilo lɔzita, ti mɔ ga lεvei. Naati ta ga zooli va lɔnɔ mɔungiti Ɔooɢɔ GALAGI vε. ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zivo lɔfela ɢula ga zalaɢai, nεεvuzu mina ɢe ti va, ta nike zine βokpa gila ta baala sine felegɔ, ti ɢula ga gala zalaɢai, ε vεε ta-veβanii va, ta ta-vuya zalaɢai. Zalaɢai vε, nii abui galazu, makugi nεai Ɔooɢɔ GALAGI vε. ¹⁹ Wa boli zinei ɢula ga koto gba zalaɢai, ta kona gila baala sine felegɔ, wo kula ga ziilei zalaɢai. ²⁰ Zalaɢa ɢula nui ɢa ti lateđe vai ma vooɢi ɢe, Ɔooɢɔ GALAGI ɢakala, ε vεε zooli va lɔnɔ mɔungiti ma bului va, ε vεε baala zivo felegaiti ba. Ta zeđe, ti ve Ɔooɢɔ GALAGI vε, ti ɢe ga zalaɢa ɢula nui nɔnɔi. ²¹ Naama voloi nɔ, wa nuβuseiti toli, ti gaaleba ɢadegai wo. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɗa ke la. Naa ɢa ɢe ga ɢooɢɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein βε, vε nɔpe wa zeɪ nά.

²² «Siεgi zu wo moloi levezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelamave ye nά, wo mina nά leve, wo mina ɢale ma posuyεvei ma. Wa naa ye nά bala nuiti βε, ta seikɔɢɔma nuiti. Nά ga Ɔooɢɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

Puvu fεε vetii

(Gaalu Sεvei 29:1-6)

²³ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize vɔ, ε ɢe ma: ²⁴ «βɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε ɢe ti ma: Alugi lɔfelasiei ma volo mɔungi ma, toɢa ɢe ga dooɢo folo wola wo vε, wo ɢitoo sù, wa puugiti fe, wo gaaleba ɢadegai wo. ²⁵ Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɗa ke la. Wa zalaɢai ɢula, nii abui galazu, Ɔooɢɔ GALAGI vε.»

Koto gba voloi

(Gaalu Sεvei 29:7-11)

²⁶ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize vɔ, ε ɢe ma: ²⁷ «Alugi lɔfelasiei ma volo puugɔi ma, naa ɢa ɢe ga koto gba voloi. Wa gaaleba ɢadegai wo, wo zugi zo, wo zalaɢai ɢula, nii abui galazu, Ɔooɢɔ GALAGI vε. ²⁸ Wo la boti nɔpe kea naama voloi, mazɔlɔ koto gba voloi vε, yeei koto gba vai maanεai ε ɢe la wo vε, Ɔooɢɔ GALAGI ɢaazu, wa-ƆALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii ε la zugi zoni naama voloi, naa βε ka leve nά-nuβuseiti ba. ³⁰ Nu nɔpe a boti ɢεena naama voloi, nά undaavili nά-nuβuseiti saama. ³¹ Wo la boti nɔpe kea. Naa ɢa ɢe ga ɢooɢɔ tɔgi wo-mavofodaiti kpein βε, vε nɔpe wo zeizu nά. ³² Toɢa ɢe wo vε ga dooɢo folo wolai, wa zugi zo. E zo alugi ma voloi laavuusiei ma βɔkɔi ma, ε li poluma zobui ma βɔkɔi vɔ, keni wo looɢo.»

Kota lo fetii

(Gaalu Sεvei 29:12-39)

³³ Ɔooɢɔ GALAGI βɔeni Moize vɔ, ε ɢe ma: ³⁴ «βɔε Izelayεle nuiti pɔ, ε ɢe ti ma: Ma alugi lɔfelasiei nɔ ma volo puugɔ maazu lɔlusiei (15) ma, naa ɢa ɢe ga kota vetii Ɔooɢɔ GALAGI vε, folo lɔfela laawu. ³⁵ Folo mɔungi, gaaleba ɢadegai ɢa wo. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɗa ke la. ³⁶ Folo lɔfela laawu, folo-o-folo wa gala zalaɢai gila kula, Ɔooɢɔ GALAGI vε. Foloji lɔsavasiei, wa gaaleba ɢadegai wo, wo gala zalaɢaiti kula Ɔooɢɔ GALAGI vε. Toɢa ɢe ga gaaleba ɢadegai GALA dεbi vai ma. Wo la boti nɔpe kea, eɢεvelei wa ɗa ke la.

³⁷ «Feti voloiti kana, Ɔooɢɔ GALAGI lεbi vai ma, niiti wo maanεai wo nuβuseiti toli ti ma, ti gaaleba ɢadegai wo. Ti zalaɢaiti kula, ti ɢalazu abui ɢa, ta veβaniiti, ta zalaɢaiti, ta puya zalaɢaiti, ε zoloo foloi ɢilagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa Ɔooɢɔ GALAGI nά-dooɢo foloiti maɢε, wo ti la wa-veβaniiti maazu, ta wa-minazegegiti, ta wa-veβaniiti kpein wo ti laai ɢisu, niiti wo ti veezu Ɔooɢɔ GALAGI vε.

³⁹ «Alu dɔfelasiei ma volo puugɔ maazu lɔlusiei (15) ma, siεgi zu wo zooli zu ani waaiti kulazu la, wa fetii ɢula Ɔooɢɔ GALAGI lεbi vai ma. Wa naa ɢe folo lɔfela laawu. Folo mɔungi ɢa ɢe ga dooɢogi, dɔsavasiei balaa ɢe ga dooɢogi. ⁴⁰ Folo mɔungi, wa gulu vagɔiti ma waai zeđe, ta dɔɔ laagiti, ta gulu βekegiti, ti ɢaabiiliai, ta zuela ɢulu βekegiti. Wa

ḡoozunε Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, wa-ḠALAGI, wo naa ḡε folo lɔfela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa fetii naa ḡula Ḡooḡo GALAGI lɛbi vai ma, folo lɔfela laawu. Toḡa ga ḡooḡo tɔḡi wo-mavofodaiti kpein bε. Wa ḡε kulazu alu dɔfelasiεi ma. ⁴² Wa zeii kotaiti bu folo lɔfela laawu. Izelayεle yooi zu, zou louti kpein ta zeii kotaiti bu, ⁴³ naa ḡa a kε, wo-mavofodaiti ti kwεε ga ḡε Izelayεle nuiti seini kotaiti bu, ḡε ti ḡulaai ma Ezipete yooi va. Nà ga Ḡooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.»

⁴⁴ Uele ḡana Moize kalagiti feeni la Izelayεle nuiti zea, ε vile Ḡooḡo GALAGI ná-feti voloiti ba.

24

*Deveiti
é lo seizu ḡadegai ná-fitinaiti ba
(Egezoḡe 27:20-21)*

¹ Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, ε ḡε ma: ² «Devei ve Izelayεle nuiti zea, ga ti va ε vɔ ga wolive wulɔ vɔḡɔi, kpeḡai fitinai vaa zu, naa ḡa a kε wo yeeye fitinaiti ba, yeenɔpe ti mina za. ³ GALA daaḡomi seḡe vεlei wu, seḡe zuḡooza ḡolai ḡakalavε, nii ε zeele woo ḡesui ḡakalavε, miná ḡa Aalɔn a sei ná, fitinaiti ti so, ε zo kpeḡai ma, eyesu geelaalao, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga ḡooḡo tɔḡi, wo-mavofodaiti kpein bε. ⁴ Toḡa fitinaiti kεvele bεḡe, fitina zeii anii ḡa, ε ga zanu kitei, ti da zo yeenɔpe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu.

Bului ε ḡeni veezu GALA bε

⁵ «Da bulu vukɔ vɔḡɔi zeḡe, ε bulu puuḡo maazu felegɔ (12) bεḡe, bului ḡilagilagi ḡa ḡε ga kilo lɔzita. ⁶ Da ti ḡεvele bεḡe zanu kitei ma labalii ḡa, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, ga seizu felegɔ. ⁷ Da ani maku neεneε kitei ta vɔ seizu ḡilagilagi ma. Naa vɔlu da ani maku neεneε kitei ḡala Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, bului vɔtɔḡi zu, eḡe ḡizesui. ⁸ Dooḡo foloi ḡilagilagi, ta da bului naati kεvele bεḡe yeenɔpe Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga minazeḡeḡi ε yesu ná ḡo, Izelayεle nuiti ta-vaa zu. ⁹ Bului naati ta ḡε ga Aalɔn ta ná-doun zunuiti tɔnɔ, ta ti mi ada ḡadegai ta, mazɔlɔ toḡa ḡε ti vε ga vεḡani ḡadega wolai, naati saama, niiti ti ḡalazu, Ḡooḡo GALAGI ḡaazu. Toḡa ga ḡooḡo tɔḡi.»

*Woo ḡɔu wo nuiti
ta nu vaa nuiti so pelei*

¹⁰ Yeeta, Izelayεle anzanu ḡila ta Ezipete zunu ḡila, ti-loun zunui vaani Izelayεle nuiti saama. Kpeḡi leveni ti-vuuzuvε, Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui ta Izelayεle zunui ta ti yɔḡɔzu. ¹¹ Izelayεle anzanui naa ná-doun zunui woo ḡɔiti boni GALA daalɔḡoma, ε koto. Ti vaani la Moize vɔ. Dee laaseigi ḡeni ga Selɔmite, Diḡeli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹² Ti makeni ga pagɔ, eyesu deve zɔlɔ Ḡooḡo GALAGI ya.

¹³ Ḡooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, ε ḡε ma: ¹⁴ «À woo ḡɔu wo nui ḡula wo-vuuzuvε va. Niiti kpein ti gooi mɛnigai, naati ti yeeiti pεε unma, naa vɔluma beḡei kpein ge sɔ ga kɔtui, ε za. ¹⁵ Da bɔε Izelayεle nuiti pɔ ga, nu-o-nu a ná-GALAGI ḡotona, naama nui ḡa ná-kotoi ma ḡasɔi zeḡe. ¹⁶ Zɔi nɔpe a woo ḡɔu wona Ḡooḡo GALAGI laaseigi laalɔḡoma, ta naama nui vaa, beḡei kpein ka sɔ ga kɔtui, ε za, ε ḡeni ga seikɔḡoma nu baa zou loun, tɔzei ε woo ḡɔi woga GALA daaseigi laalɔḡoma.

¹⁷ «Zɔi a nu vaana, ta naama nui vaa. ¹⁸ Zɔi a sua vaana, toḡa potɔḡi ve ga suai ta. Zenvui vɔto ka ḡε ga zenvui. ¹⁹ Ni nui ta a seijɔḡɔi maawanana, toḡa ḡε la, eḡevelei tɔ bɔḡɔi ε kea la ga zɔi. ²⁰ Nii a nu ḡaei ḡale, naama nui ḡaei ḡa ḡale, nu ḡaazuḡeḡeḡi vɔto ka ḡε ga nu ḡaazuḡeḡeḡi, nu niiga vɔto ka ḡε ga nu niiga. Ta naama maawanai ḡeḡalalai ḡε ga naa, nii ε kea ga zɔi. ²¹ Zɔi a sua vaana, toḡa potɔḡi ve. Kele zɔi a nu vaana, ta naama nui vaa.

²² «Tɔ ḡilagi nɔ ḡa seidai wo ma, seikɔḡoma nu vεε zou loun va, mazɔlɔ nà ga Ḡooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.»

²³ Moize b̄eni Izelayele nuiti p̄. Ti woo j̄au wo nui ḡulani ti-uuuzuve va, ti s̄o ga k̄otuiti, é za. Izelayele nuiti ti k̄eni ḡana, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

25

Zooi ná-dooḡo konagi (T̄o Sevei Velesiei 15:1-11)

¹ Ḡooḡo GALAGI b̄eni Moize ūo Sinayi gizei ma, é ḡe ma: ² «B̄oe Izelayele nuiti p̄, é ḡe ti ma: Siegi zu wo ūaazu leezu la zooi naa zu, ḡe feezu wo ve, wa da zooi ye ná, é da looḡo yeedeḡalai tanigaa zu, naa ḡa ḡe Ḡooḡo GALAGI ná-lebiyai vaa ma. ³ Kona d̄ozita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa-b̄alagiti su. Kona d̄ozita laawu, wa wa-leezen beleiti subete ga paḡo, wo gaawaai ḡula. ⁴ K̄ele kona d̄ofelasiei, dooḡogi ḡa ve zooi ya, dooḡogi ḡa ḡe Ḡooḡo GALAGI lebi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa-b̄alagiti ba. Wo la wa-leezen beleiti subetea. ⁵ Wo la molo ḡoḡoḡolu levea, wo mina leezen ḡula kpelei zu, nii su la b̄eteni. Naa ḡa ḡe ga dooḡogi j̄eḡelein zooi ve. ⁶ Zooi ná-dooḡogi zaala zu, wa ḡonagi z̄al̄o, w̄oun wa, wa-wotiḡe zunuiti, ta wa-wotiḡe anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta w̄een é zeini wo ḡoḡoma, ⁷ ta wa-loganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zooi va l̄onagi kpein ka ḡe ga daamianigi.

B̄oḡoyeema ta un̄m̄o konagi

⁸ «Wa dooḡo kona d̄ofela ḡaalu, kona d̄ofela zeizu l̄ofela, naa ḡa é ga kona uuunaaniḡo maazu taauuḡo (49). ⁹ Alu d̄ofelasiei ma voloi uuusiei ma, wa puuugi ve, gooḡula, koto gba voloi, wa puuugi ve wa-yooi kpein su. ¹⁰ Wa kona uuul̄olusiei (50) naa leve ga kona j̄adegai, wo b̄oḡoyeema laazeeli zooi zu ze wo nuiti kpein ma. Toḡa ḡe wo ve ga b̄oḡoyeema ḡonagi, ese gilagilagi ná-zooi ḡa ḡaaḡale ma p̄, ta ese ka ḡale ma ná-peleyeḡei wu. ¹¹ Kona uuul̄olusiei (50) ḡa ḡe wo ve ga b̄oḡoyeema ḡonagi: wo la ani zuwu vazaga, wo mina molo ḡoḡoḡolu leve, wo mina leezen ḡula kpelei zu, nii su la b̄eteni. ¹² Maz̄al̄o b̄oḡoyeema ḡonagi ve. Wa deve ga j̄adeḡe. Anii niiti ti ūn̄osu b̄oḡo ve kpalagi zu, wa naati mi.

¹³ «B̄oḡoyeema ḡonagi naa zu, ese gilagilagi ná-zooi ḡa ḡaaḡale ma p̄. ¹⁴ Ni wa zou ūodina, b̄aa wo geya Izelayele nui ta ma, à mina tooma vaa ḡe. ¹⁵ Wa zou ūodi z̄onḡoi b̄aa geya z̄onḡoi ḡweteve, é t̄ozei b̄oḡoyeema ḡona gaabelagi ma, konagi lieḡoi tevegai, ta molo levei lieḡoi a ḡe, aisa b̄oḡoyeema ḡonagi va zeeli. ¹⁶ Konagi ta a ḡena laa ta ma, wa s̄onḡoi ta la ma, konagi ma ge la ḡe de m̄oinni, wo ta ḡula s̄onḡoi la. Maz̄al̄o molo leve laa lieḡoi ḡa, é p̄adizu wo ma. ¹⁷ Wo tan̄pe ge mina loo seij̄oḡoi ma. Wa lua wa-ḠALAGI va, maz̄al̄o n̄a ga Ḡooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.

¹⁸ «À n̄a-t̄oḡiti so, ta n̄a-deveiti, wo ti make, wo zie ga tiye, wa ze zooi zu ziileigi zu. ¹⁹ Zooi ḡa ná-kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yiḡo, wo ze ziileigi zu. ²⁰ Ni wa ḡena ma: «Leeni ḡa ḡa mi konagi l̄ofelasiei, maz̄al̄o gi la tii ḡeeni, gi la ūaazu ani zuwu ma l̄on̄o kulazu?» ²¹ N̄a, n̄a-tuyai loo wo ve, konagi l̄ozitasiei, nii a kona savaḡo molo levei lieḡoi ve wo ya. ²² Wa tii ḡe konagi l̄osavasiiei ma, ta wa molo ūl̄om̄ai mi, eyesu molo levea niinei zeeli, wa ḡe ma ūl̄om̄ai miizu.

Poganiiti un̄m̄o fai

²³ «Zooi la ūodia, é va yesu ḡo, maz̄al̄o zooi ḡa ga n̄on̄o, wa p̄e be ga w̄einti, eḡe nuiti ti ūaai zeizu zooi zu yeedeḡala go laawu. ²⁴ Zooi zu ná kpein, ve wo ūaazu zeizu ná, é ḡe ga w̄on̄o, wa t̄ogi ze, é zobogi veezu ese pe be ga é ná-zooi un̄m̄o.

²⁵ «Ni Izelayele nui ta a ḡena zeap̄akalai zu, é ná-zooi ta ūodi, nii maaneai ga é lo un̄m̄o fai ḡa, é ga ná-nu ḡiteḡitegi, naa ḡa va, é naa un̄m̄o, nii k̄eloin p̄odia. ²⁶ Ni nui ta ḡa ná, nu la zea, maaneai ga é lo un̄m̄o fai ḡa be, ni a ani z̄al̄ona b̄oḡo ve, nii a ná-un̄m̄o fai ḡe la, ²⁷ toḡa t̄ozei ga konagiti gaaluga, é zo p̄odi voloi ma, é naa ūotogi ve, nii é laazu maazu

geya nui ve, ná-zooi gaaɗale ma pɔ. ²⁸ Ni é la ani zɔɔni, a potogi leve da, zooi gɗa ye geya nui yeezu, eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli. Toɗa gaaɗale ma, é gɗe zeezu, é gɗe ga nɔnɔ názu.

²⁹ «Ni nui ta a daa velei vɔdina taai ta zu, maalatigai ga sigigi, toɗa zoo é unmoɔ kona gila daawu, é zo pɔdi voloi ma. Ná-unmoɔ fai gɗa lebisu ga kona gila nɔ. ³⁰ Kele pelei naa togai taai ta zu, maalatigai ga sigigi, ni naa la unmoɔni kona gilagi gɗeezu é pile da, toɗa gɗe ga geya nui nɔnɔ niina eyesu gɗo, ta nɔnɔ mavofodai, ti la mɔ tevega, anee bɔɗɗoyeema gɗonagi a zeelina. ³¹ Peleiti ti taaiti su, sigi ge la ti ma, naati ta leve, egɗevelei zooi ma logiti ti la. Pɔdi nui gɗa zoo é unmoɔ, ni naa laade pelei gɗa leve ma nui vɔ bɔɗɗoyeema gɗonagi.

³² «Nii é ga Leevi nuiti ta-veleiti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nuiti ta zoo ti unmoɔ fai gɗe eyesu gɗo. ³³ Zoi a pelei ta geyana Leevi nu ma taai zu, toɗa gɗula pelei naa wu, pɔdiai ma, bɔɗɗoyeema gɗonagi ma. Mazɔɔ Leevi nuiti ta-veleiti ta-laaiti su, ta ga ta-voganii Izelayele nuiti saama. ³⁴ Kpalagiti ti ta-laaiti maaɗoolii zu, naati maa la neeni, ti va vɔdi, mazɔɔ tiya gɗa ta-voganii ve eyesu gɗo.

*Tɔgi é lo bala nuiti
maaɗuyeyi ba*

³⁵ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeɗɗaka nu wo gɗoba, aniiti balagai zea, wa yeezei bu, egɗevelei wo keezu la weinti baa seikɔɗoma nuiti be, naa gɗa a ke é zenvui wo wo gɗoba. ³⁶ A mina talama maaloli ma, baa kulanumai, wa lua wa-GALAGI va, wo-gɗeloin zenvui wo wo gɗoba. ³⁷ A mina kuye ve ga wa-walii, wo va ta la ma. Wo la wa-laamianigi vea zea ga lɔɗgi, wo va ta la ma. ³⁸ Nà ga Gɔoɗo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo gɗula Ezipete yooi va, ga é Kanaan yooi ve wo ya, naa gɗa a ke gè gɗe ga wa-GALAGI.

*Tɔgi é lo
nubuseiti unmoɔ fai va*

(Egezode 21:2-6;

Tɔ Sevei Velesiei 15:12-18)

³⁹ «Ni Izelayele nui ta a gɗena ga zeɗɗaka nu wo gɗoba, é bɔɗo vɔdi wo ma, à mina duɔla wotii la unma. ⁴⁰ Toɗa gɗe wo vɔ be, egɗe nui é botii gɗeezu, wo da sala, é gɗe egɗe seikɔɗoma yeedɗgala go nɔ zu. Toɗa ye wa-wotii laawu eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli. ⁴¹ Toɗa zege názu wo vɔ be, tɔ-o, ná-dointi-yo, é gale ma ná-bolodai zu, keegɗe voganii zaama. ⁴² Mazɔɔ nà-botigɗe nuiti be, gè ti gɗulaai Ezipete yooi va, ti la vɔdia, egɗevelei duɔiti ta vɔdi la. ⁴³ E la zeida unda ga maaɓa, kele wa lua wa-GALAGI va.

⁴⁴ «Ziiti ti wo-maaɗoolii zu, naati saama gɗa wa duɔ zunui baa duɔ anzanui zegena, ti gɗe ga wɔnɔ, tiya gɗa wa duɔiti geya ti zu. ⁴⁵ Niiti ti vaai zeizu wo zaama, yeedɗgala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta ti-mavofodaiti. Ta gɗe ga wɔnɔ. ⁴⁶ Wa ti ye ná, wa zegena ná, ti gɗe ga pogani wo-loun zunuiti be, ti gɗe ga tɔnɔ. Wa zoo wo ti make, ti gɗe ga duɔiti eyesu gɗo. Kele wo-gɗelointi tetemazu, ti ga Izelayele nuiti, wo tanɔpe ge mina ze keegɗeloin unga ga maaɓa.

⁴⁷ «Ni ween baa seikɔɗoma nu, a gɗena ga kpete nui, Izelayele nui ta gɗe ga zeɗɗaka nu koba, ni a bɔɗo vɔdina ween naa ma, baa seikɔɗoma nui naa ma, baa ween ná-bolodai zu nui ta ma, ⁴⁸ unmoɔgi ma zobogi maaneeve é gɗe be, anee ni é bega ga bɔɗo vɔdi. Keegɗeloin ta gɗa zoo é unmoɔ. ⁴⁹ Keegɗe die baa dege zunui ta, baa naa ná-doun zunui ta, baa ná-nu gitegitegi ta, é ná-bolodai zu, naa gɗa zoo é unmoɔ. Baa ni sɔɔ gani gɗa ná, nii zeelaai ma, toɗa bɔɗo unmoɔ. ⁵⁰ Ta geya nui ta konagi gaaɗu, é zo pɔdi voloi ma, é zeeli bɔɗɗoyeema gɗonagi ma. Unmoɔ salai gɗa leve, é zoloo nui ná-folo gɗila wotigɗe zalai ma, naa gɗa gaalusu, é zoloo konagi liegɔi ma. ⁵¹ Ni konagi wola mɔinve de, ná-unmoɔ fai zu, toɗa letemave ma walii gɗula, nii zunui naa geyai la. ⁵² Ni kona mɔinmɔin ge la mɔ yeni, eyesu bɔɗɗoyeema gɗonagi zeeli, toɗa gaalugi gɗe, é letemave ma walii gaaɗale ma, ná-unmoɔ fai zu, é zoloo naama gɗonagiti ma. ⁵³ Toɗa gɗe maligii vɔ be egɗe botigɗe nu, é da zalai zege konagi laawu. Naa la zeida unda, é va sopele jɔu ga maaɓa. ⁵⁴ Ni é la unmoɔni ga naama velei tanɔpe,

toɔa ye ná, eyesu bɔɔɔyeema ɔonagi zeeli, é ɔe bɔɔɔ yeema, tɔ-o, dointi-yo. ⁵⁵ Mazɔɔɔ Izelayele nuiti ta ga botiɔe nuiti bɛ, tɔzei gè ti ɔulani Ezipete yooi va. Nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.»

26

Tuyaiti

(Tɔ Sevei Velesiei 7:12-24;

28:1-14)

¹ «À mina kɔɔɔɔ ganigiti kpete bɔɔɔ ve. A mina vololiba vile, ɔaa sale ɔɔɔ ɔɔtu. A mina kɔtui tanɔpe saɔa, wo va da nɔkɔ bu wa-yooi zu, mazɔɔɔ nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI.

² «Wa nà-dooɔɔ foloiti maape, wo unfe sèizu ɔadegai ma. Nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI.

³ «Ni wa ziena ga nà-deveiti, wo ɔolo nà-tɔgiti bɛ, ni wa ti zona, ⁴ nà tonaiti fe wo ya ma yeeɔeɔɔalai ma, zooi ɔa ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵ Wa ye ɔɔ moloɔ loɔazu, eyesu dɔɔ bɛte yeeɔeɔɔalai zeeli, wo ye ɔɔ dɔɔ bɛte vai ɔeezu, eyesu ani zuwu vaza yeeɔeɔɔalai zeeli. Wa daamianigi zɔɔɔ ga mɔinda, wo zeɔ ga pagɔ ziiɔeigi zu, wa-yooi zu. ⁶ Nà ziiɔeigi lɔ zooi zu, wa ɔiimenii wo, faa nɔpe ge la wo ɔɔɔɔ. Nà sua vileiti kpein kula wa-yooi va, kɔɔ la ɔɔa wa-yooi zu. ⁷ Wa vile wo zili nuiti polu, wo zobo sɔɔɔ ti ma ga wa-woɔa zɔkpɔi, ti loo. ⁸ Wo zaama, nu lɔɔlugɔ ɔa pile sɔɔɔ nu ungila (100) ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuugɔ (10 000) bɛ. Wa-woɔa zɔkpɔi ɔa ɔe wo zili nuiti toozu bu. ⁹ Nà yeeyɛ wo va, gè wo ɔe ga kpuɔu nu, wo wola mɔin. Nà nà-minazegɛgi make kpaan wo ve. ¹⁰ Wa molo vɔɔlmai mi, wo mɔtai likpi vɔɔ, nii a ke wo ma niinei vuuzu zɔɔɔ. ¹¹ Nà sèizuve bɛte wo zaama, gè la mɔ ɔeɔa wo va pe. ¹² Nà zie wo zaama, gè ɔe ga wa-ƆALAGI, wo ɔe ga nà-nuɔuseiti. ¹³ Nà ga Ɔɔɔɔɔ GALAGI, wa-ƆALAGI, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, é wo ɔula duɔlai zu. Gè wa-unbawuluiti galeɔaleni, wo zie unbuzegɛi zu.

Foovooiti

(Tɔ Sevei Velesiei 28:15-68)

¹⁴ «Kɛɛ ni wo la woiloni ɔɔo ma, wo va zie ga devei niiti kpein, ¹⁵ ni wa nà-deveiti wɔinzeɔena, wo ɔeɔ nà-tɔgiti ba, wo la zieni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minazegɛgi ɔologolo, ¹⁶ à weɔ velegi gè vaazu wo zosu da: Nà ziiɔɔɔ lɔ wo zaama, kɔɔɔ kolegi ta kɔɔkpadiɔmai da wo zo, ti da wo-ɔaazuɔeti maaɔidi, ta da ɔula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuɔi faza fuun nɔ, mazɔɔɔ wo zili nuiti ta wa-molo leveaiti seɔe. ¹⁷ Nà ɔale ma wo laalɔɔma, wo-ɔɔɔɔɔɔɔti ta zobo sɔɔɔ wo ma. Niiti ti wo wɔinzeɔezu, naati ta zeɔ wo unda. Wa vɔla, anɛɛ ni nu la vileni wo vɔlu, é va da wo bɛ.

¹⁸ «Ni naa pe poluma, wo la woiloni ɔɔo ma, nà wo maɔolo ná zeizu ɔe ɔofela wa-ɔotoiti faa zu. ¹⁹ Nà wa-wasogi ma zeɔei ɔologolosu, geezuve ɔa ɔaa wo ma eɔe kɔlui, wa-yooi ɔe eɔe kɔlu ɔɔigi. ²⁰ Wo-zuvikei ɔa bɛ, é ɔula wo ya fuun, wa-yooi la mɔ ná-kulanumaiti fea, zooi ɔa wuluiti ti la mɔ waa.

²¹ «Ni wa ɔeɔna, wo la keeni, wo va woilo ɔɔo ma, nà wo loɔa ná zeizu ɔe ɔofela, eɔevelei wa-ɔotoiti ti la. ²² Nà dɔɔɔ zuaiti teve wo laalɔɔma, ti wo-lointi paa, ti wa-loganiiti suwuɔaaleve, ti wo maalɔi, wa-veleiti ta vaazu ɔeezu ga tevebaiti.

²³ «Ni, anɛɛ naa ve, wo la vaani bu, gè va wo maɔolo, wa sɔkpɛna, ²⁴ nà ɔalaa, nà wo zakpe, gè wo loɔa ná zeizu ɔe ɔofela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁵ Nà kɔɔiti teve wo laalɔɔma, tɔzei wo minazegɛgi ɔologologa. Wa ɔaalɛna ba wa-laaiti su, gè ɔɔɔ zeeɔei lɔ wo zaama, wa lɔ wo zili nuiti zeezu. ²⁶ Siegi zu gè wo vɔlasu la wo-ɔɔnɔgi ma, anzanu puugɔ ɔa bului mɔ fuulu ɔila su, ti vaa la wo vɔ, gaa a ɔweena, wa daami wo, wo la yiɔoa.

²⁷ «Ni, anɛɛ naa ve, wo la woiloni ɔɔo ma, wa sɔkpɛna, ²⁸ nà ɔalaa, nà wo zakpe ga ziiɔaawanai, gè wo loɔa ná zeizu ɔe ɔofela mɔnɔ, wa-ɔotoiti faa zu. ²⁹ Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰ Nà wa-zalaɔa ɔula adavɛti kologolo, ta wa-ani maku nɛɛnɛgiti ma zalaɔa ɔulazuɔeti, gè wo-ma vooɔaiti pu wa-ɔɔɔɔ ganigiti

ma uoomaiti ma, nà gɛlɛ wo va. ³¹ Nà wa-laaiti kɛ ga tevebai, gè wa-ada ɲadegaiti faza, wa-zalaɗa maku nɛɛnɛgiti ti la mɔ ziiɛida. ³² Nà bɔɗɔi, nà zooli zuɗolooɗo, wo zili nuiti ti vaai, ti zeɪ ná, naati koozu ɗa vili, ti laavɔ. ³³ Nà wo vaza ziiti saama, gè vile wo volu ga boɗa zɔkpɔi. Wa-yooi zu ɗa ɗolooɗo, wa-laaiti ta ɗɛ ga tevebai.

³⁴ «Naazu zooli ɗa dooɗo sɔlɔɔ, siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, wa ɗɛɛzu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zooli ɗa looɗo názu. ³⁵ Siɛgi kpein é kɛɛzu gaaleɪ zu, toɗa dooɗogi zɔlɔɔ, nii é la ɗɛa sɔlɔɔsu wa-looɗo konagiti su, siɛgi zu wo zeini la ná.

³⁶ «Wo zaama, niiti ti ɗɛɛzu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga dualuagi. Daai é ɲiikpisi, naa lugi ɗa ti maalua. Ta vɛla, eɗɛvelei nu a da vɛla la sili nui ná-boɗa zɔkpɔi va. Ta loo, anɛɛ ni nu la vilɛni ti volu. ³⁷ Ta bunɛsu bɔɗɔ ma, eɗɛvelei nu a ɗɛ la boɗa zɔkpɔi ɗakala, anɛɛ ni nu la vilɛni ti volu. Wo la ungalɔga wo zili nuiti kakala. ³⁸ Wo undaa ɗa vili zii ɗiligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi ɗa wo maaɓili. ³⁹ Niiti ta ye vulua wo zaama, naati ta bɔɗɔ undaavili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaagaaza golaiti ta ti-mɛmɛwolani ta-vaagaaza golaiti faa zu.

Gooɗo GALAGI ɗa ná-minazɛɗɛgi makɛ kpaan

⁴⁰ «Ta la zɔ ga, ga ta-vaagaaza golaiti, ta ti-mɛmɛwolani ta-vaagaaza golaiti, é lo wooveledaiti ba, ti ti ɗɛɛni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹ naa ɗa é kea gè ti zakpeni, gè li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta bɔɗɔmaayeina, ta ti ta-vaagaaza golai ma ɗuyɛi zala, ⁴² nà ɗize ná-minazɛɗɛgi zu, gi yɔɗɔzu gá ti-mɛmɛwolani, Zakɔbe, Izaake, ta Aɓalaame, nà ɗize balaa zooli zu. ⁴³ Mazɔlɔ ta ɗula zooli va, naa ɗa dooɗo sɔlɔɔ názu, siɛgi zu é gaaleɪ zu la, ti maagoozaai ba. Ta ta-vaagaaza golai ma ɗuyɛi zala, tɔzei ti ɗɛlɛni ná-deveiti ta ná-tɔgiti ba. ⁴⁴ Kele siɛgi zu ti ɗɛɛzu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, gè la ɗɛlɛa ti va ɲegelein, gè la ti-ma zuwu ɗaalevea, gè la ná-minazɛɗɛgi ɗolooɗologa ti letemazu, mazɔlɔ nà ga Gooɗo GALAGI, ta-GALAGI. ⁴⁵ Nà ɗizesu ná-minazɛɗɛ mɔungi zu ti-mɛmɛwolani tetemazu, niiti gè ti ɗulani la Ezipete yooi va, ziiti gaazu, ga gè ɗɛ ga ta-GALAGI. Nà ga Gooɗo GALAGI.»

⁴⁶ Kalagiti kana, ta deveiti, ta tɔgiti, niiti Gooɗo GALAGI ti zeini, ti yɔɗɔzu ta Izelayɛle nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maavele.

27

Minazɛɗɛ daazeeli zɔngɔi

¹ Gooɗo GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɗɛ ma: ² «Bɔɛ Izelayɛle nuiti pɔ, é ɗɛ ti ma: Ni nui ta a minazɛɗɛna ga é nui ta ɗɛ ga Gooɗo GALAGI nɔnɔ, toɗa ná-minazɛɗɛgi laazeeli ga sɔngɔi, ³ a lona zunui ta va, nii é kona vuufelegɔ (20) zɔlɔɔga, eyɛsu é zeeli kona vuulɔzita (60) ma, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuulɔlugɔ (50), é zoloo seizu ɲadegai ma walii ma. ⁴ Ni anzanu ve, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuusavagɔ (30). ⁵ Zunu loungoi, é zo kona dɔɔlugɔ ma, é li kona vuufelegɔ (20) vɔ, sɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae vuufelegɔ (20), anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ. ⁶ E zo alu gila ma, é li kona dɔɔlugɔ vɔ, zunu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae lɔɔlugɔ, anzanu loungoi ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae savagɔ. ⁷ E zo kona vuulɔzita (60) ma, é lɛ zeemaazu, zunui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ maazu lɔɔlugɔ (15), ta anzanui ma zɔngɔi ɗa ɗɛ ga wali ɗae puugɔ. ⁸ Ni zɔi é minazɛɗɛgi ɗɛai, naa ɗa ga zeɲaka nu, é la zooga é va sɔngɔi zala, toɗa va ga zɔi nii é kalivaai, é dɛɛ ga zalaɗa ɗula nui. Naa ɗa deve, é soloo ná-sɔlɔɔgi ɗɛvelei ma.

⁹ «Ni nu a minazɛɗɛna ga é suai ta ve Gooɗo GALAGI ve, nii a zoo ɗulazu ga zalaɗa, naa veeve Gooɗo GALAGI ve. ¹⁰ Nu la maavaliboga, nu la ma vagɔi votogi ɗɛa ga ma ɲɔi, ɓaa ma ɲɔi votogi ɗɛ ga ma vagɔi. Ni nu a suai votogi ɗɛɛna ga taɗili, ti felegɔ ta ve Gooɗo GALAGI ve.

¹¹ «Ni nu a minazegena ga é sua gɔzɔai ta ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii é la zooga gɔlazu ga zalaɔa, toɔa le ga zalaɔa gɔla nui, ¹² naa ga sɔngɔi leve, é zoloo pa pelei ɔaa nɔu velei ma, ná-devei ga ta yeezei bu. ¹³ Ni fee nui ga pɔ é unmo, toɔa ta la ma ga ɔɔlugɔi zeizu gɔlagi.

¹⁴ «Ni nui ta wɔinve ga é ná-pelei ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, é ke ga nɔnɔ, zalaɔa gɔla nui ga sɔngɔi leve, é zoloo ná-pagi ɔaa ná-nɔi ma, ta yeezei naa wu, sɔngɔi nɔpe é devezu. ¹⁵ Ni zɔi nii é feai, toɔa pɔ é unmo, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwesu ɔɔlugɔi gɔlazuve la sɔngɔi ma, naa ga ge ga nɔnɔ volu ga niine.

¹⁶ «Ni nui ta a ná-kpalagi veena Gɔɔɔɔ GALAGI ve, sɔngɔi lieɔi ga gɔwee, é zoloo ani zuwui lieɔi ma, nii a vaza ba, wali gae vuulɔlugɔ (50) moloi é ga wɔlezegi naama gɔlo unsavago (300). ¹⁷ Ni a ná-kpalagi veena ɔɔɔyeema gɔnagi ɔɔzeigi, ta va sɔngɔi lieɔi wu. ¹⁸ Ni toɔa ná-kpalagi ve ɔɔɔyeema gɔnagi a levena, zalaɔa gɔla nui ga sɔngɔi gaaalu, é zoloo konagi lieɔi ma, nii zegai ná, eyesu ɔɔɔyeema gɔnagi zɔi zeeli, ta ta gɔla sɔngɔi lieɔi la. ¹⁹ Ni kpala nui ga pɔ é ná-kpalagi unmo, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwesu ɔɔlugɔi gɔlazuve ve ba, egevelei zalaɔa gɔla nui a gɔda la sɔngɔi lieɔi wu, toɔa kpalagi zefe volu. ²⁰ Ni é la kpalagi unmo, é ɔɔdi zunui taɔili ma, zobo ge la mo ná, é va unmo, ²¹ ɔɔɔyeema gɔnagi a zeelina, kpalagi naa ga ge ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, é ge ga zalaɔa gɔla nui nɔnɔ, ege kpalagi nii feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve eyesu gɔ.

²² «Ni nui ta a kpalagi veena Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii é geyaa, é la veeni ná-poganiiti ba, ²³ zalaɔa gɔla nui ga gɔda sɔngɔi lieɔi wu, é zoloo konagi lieɔi ma, a ye ná, eyesu ɔɔɔyeema gɔnagi zɔi zeeli. Zou vee nui ga naama walii lieɔi zala, naama voloi nɔ yeei deveai la, mazɔɔ kpalagi veeve Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ²⁴ Kele ɔɔɔyeema gɔnagi ma, kpalagi ga gaaɔale ma naa ma, nii é geyani ma, nii zoi ɔɔɔi gea zea ga poganii.

²⁵ «Sɔngɔi kpein ka wo é zoloo seizu nadeɔai ma walii ma, nii ma gae gɔlagi wunegi ga galamu puugɔi.

²⁶ «Nu nɔpe ge la zooga é va ná-togani ma yivo moungi ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, mazɔɔ ma moungi kpein ka niina ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔi, é gɔni ga togani goiti ɔaa ma wolaiti ti-ma yivoiti. ²⁷ Ni toɔa ge ga sua gɔzɔai ta, é la gɔlaa ga zalaɔa, toɔa unmo, egevelei sɔngɔi la, é sɔngɔi ma gaaɔwesu ɔɔlugɔi gɔlazuve zefe, é pee ba. Ni é la unmo, toɔa ɔɔdi, egevelei sɔngɔi la.

²⁸ «Naa voluma, nii kpein nu a kona Gɔɔɔɔ GALAGI ma, kɔligaa zaama ti ga nɔnɔi, naa la zooga ɔɔdizu, ɔaa é va unmo, é gɔni ga nu vului, ɔaa toganii, ɔaa kpalagi é ga zeaɔligi. Nii kpein a gona Gɔɔɔɔ GALAGI ma, naa ga ge ga nɔnɔ ta anii gola nadeɔai. ²⁹ Anee ni nuɔusei ve a kona, nu la zooga é va unmo, ta naama nui vaa.

³⁰ «Zoi ná-puusieiti, é gɔni ga zoi va ɔnɔgiti, ɔaa guluiti gaawaaiti, ta ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, ani ve feai Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ³¹ Ni nui ta ga pɔ é ná-puusieiti ma anii ta unmo, toɔa sɔngɔi ma gaaɔwesu ɔɔlugɔi gɔlazuve zefe, é pee ba. ³² Puusie vai, nii é vilesu nikeiti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a levena puu, tukpɔi wu, puusieiti ga ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve. ³³ Togani nui la zooga é va ziimazegé ke, ma vagoi ta ma nɔi zu. Nu la ta maavaliboga ga taɔili. Ni nu a ta ɔotogi gɔena ga taɔili, ti felegɔ ta ge ga ani nadeɔai, ti la zooga unmoasu.»

³⁴ Deveiti kana Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya, Izelayele nuiti ta vaa ma, Sinayi gizei ma.

Gaalu Sevei

Sevei nii laaseigi veeve ga gaalu sevei, tōzei toḡa Izelayele nuiti gaalu fai wosu ná zeizu mōin. Izelayele nuiti kpegai ma ga tōgiti kpein sōlō, GALA ge feeni ti ya Sinayi gizei ma, ti ḡeni ḡevele βetezu ga ti vile pelei zu, nii é liizu zooi zu, nii GALA ge ma minazegeni Izelayele nuiti be (1:1--10:10). Ta-ziei ḡa de liizu ga tiye Kadese-Baalenea, nu lōozuve βōḡai zooi ná zu.

Kele ti luani ga ti lee vai zooi ná zu, keni mu naazu ti kona vuunaanigō (40) ḡe tevbai zu, ti ḡale ma, ti li volu ga lekpeima velei nu yeezazuve, nii a ke ti Moabe yooi maazōlō gaabelasu, ti kaku sie ḡoozagiti bo, kpolodēi vō pelei folo ḡulazu velei (10:11--21:35).

Gaagwesu gaabelagiti ta faiti ma ziiti deezu, niiti ti βogi zedai Moabe yooi va. Miná ḡa Izelayele a zoo é lō ga ná velei Kanaan yooi zu (22:1--36:13).

Sevei nii ḡa vilesu Egezode ta Leevi nuiti ta-zvevi ti polu, é GALA ná-nubuseiti kevelei le, ta-nubuselai zu, ve lada vai ta ineine faiti ti ná, ta iḡōdōi ta iḡotevei, ta βōlōi ta unmaayei. Toḡa GALA ná-woogēḡiladai leezu balaa, nii é la latiga, é va ḡe ga ma ḡou, ná-nubuseiti tetema, woogēḡiladai nii é la ná-to kpaangi ta ná-telebodai zegēa ma.

Moize ḡa tosuve ná baai Maligii ta ná-nubuseiti zōḡōzu, GALA ná-faiti maabakpa fai, toḡa ga naama ḡeelai, ta nii neebe ḡilibalai su, toḡa losu toun kakala balaa, é ḡe ga maalobo nui, nii é la βōlōa woovele nubuseiti ta-vaa zu.

IZELAYELE NUITI KEAI MA SINAYI TEVBAI ZU

(1:1--10:10)

Izelayele nuiti gaalu faa mōungi

¹ ḡōōḡō GALAGI βōeni Moize vō Sinayi tevbai zu, GALA daagōmi seḡe velei wu, alugi velesiei ma volo mōungi ma, ti ḡulaai ma Ezipete yooi va, ma ḡonagi velesiei. E ḡeni ma:
² «À Izelayele nubuseiti kpein gaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, wo zunuiti kpein gaalu, ³ é zo kona vuufelegō (20) ma, é le zeemaazu, nii dōin seeliai kōōḡō vai ma Izelayele nuiti saama. Wa Aalōn, wa ti ḡaalu ga kōōvebei ḡevelei.

⁴ «Zunu ḡilagila ka ḡe wo va, é ḡula bolodai ḡilagilagi zu, zunui nii a ḡe ga peleyeḡe ḡundigii. ⁵ Wele zunuiti daaseigiti ba, niiti ta βō wo va:

Luβen vō be, Elisuul, Sedeyuul ná-doun zunui,

⁶ Simiyōn vō be, Selumiyele, Sulisadayi ná-doun zunui,

⁷ Zuda vō be, Naason, Aminadaβe ná-doun zunui,

⁸ Isakaal vō be, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui,

⁹ Zaβulōn vō be, Eliabe, Geelon ná-doun zunui,

¹⁰ Zozefe ná-doun zunuiti pō be,

Efelayime vō be, Elisama, Amiyude ná-doun zunui,

Manasee vō be, Gameliyele, Peedaasuul ná-doun zunui,

¹¹ Benzamen vō be, Aβidan, Gideyōni ná-doun zunui,

¹² Dan vō be, Ayiyeeel, Amisadayi ná-doun zunui,

¹³ Aseel vō be, Pagiyele, Wōkelan ná-doun zunui,

¹⁴ Gade vō be, Eliazafe, Deyuwele ná-doun zunui,

¹⁵ Nefetali vō be, Ayila, Enan ná-doun zunui.»

¹⁶ Naati ka ti ḡeni ga nubuseiti gaazuveti, ti ti lolini. Ti ḡeni ga ta-wolodamaiti ta-lotuḡiti. Tiya ḡa ti ḡeni balaa ga Izelayele ḡōōḡōgi ma ḡundigiiiti.

¹⁷ Moize ta Aalōn ti zunui niiti kḡōni βōḡō va, niiti ziimazeḡegi ḡeni ga tiye ga ti-laaseigiti. ¹⁸ Ti nubuseiti pe gaaleeni ba, alugi velesiei ma volo mōungi ma. Ti Izelayele nuiti kpein gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. Ti zunuiti daaseigiti

seveni ga gilagila, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, ¹⁹ egevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Zekana Moize ta-ḡaalugi woni da Sinayi tevebai zu.

²⁰ Luḡen, Izelayele ná-doun zunu mḡungi, mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ²¹ Luḡen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuunaani maazu lozita undḡolugo (46 500).

²² Simiyon mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ²³ Simiyon ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡolu maazu taavuu unsavago (59 300).

²⁴ Gade mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ²⁵ Gade ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuunaani maazu loḡu undḡzita puulḡolu (45 650).

²⁶ Zuda mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ²⁷ Zuda ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡofela maazu naani undḡzita (74 600).

²⁸ Isakaal mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ²⁹ Isakaal ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡolu maazu naani unnaani (54 400).

³⁰ Zaḡulon mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ³¹ Zaḡulon ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡolu maazu lofela unnaani (57 400).

³² Zozefe ná-doun zunui Efelayime mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ³³ Efelayime ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuunaani undḡolu (40 500).

³⁴ Manasee mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ³⁵ Manasee ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuusava maazu fele unfelego (32 200).

³⁶ Benzamen mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ³⁷ Benzamen ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuusava maazu loḡu unnaanigo (35 400).

³⁸ Dan mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ³⁹ Dan ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡzita maazu fele undḡfela (62 700).

⁴⁰ Aseel mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ⁴¹ Aseel ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuunaani maazu ḡila undḡolugo (41 500).

⁴² Nefetali mavofodaiti tetemazu, ti zunuiti gaaluni ga gilagila, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kḡomave. ⁴³ Nefetali ná-bolodai zu nii gaaluni, naa ḡeni ga zunu waavuulḡolu maazu sava unnaanigo (53 400).

⁴⁴ Naati tiegɔi ɔa Moizeni ta Aalɔn ti gaaluni. Zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) niiti ti ɔeni ga Izelayele woloda ɔundigɔiti, naati ti bɔni ti va. ⁴⁵ Izelayele nuiti saama, niiti kpein ti ti ɔaaluni, eɔvelei ta-veleyeɔeiti ti la, ɛ zo kona vuufelegɔ (20) ma, ɛ le zeemaazu, niiti kpein ta la zoo ti li kɔmave, ⁴⁶ ti ɔeni ga zunu waaundɔzita zunu waasavagɔ undɔlu puulɔlu (603 550).

Leevi nuiti ta-vai

⁴⁷ Leevi nuiti ta-wolodai zu, ti-ɔee veleyeɔeiti bu, ti ɔaa la ɔeni luni ti zaama. ⁴⁸ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁴⁹ «Mina Leevi nuiti ta-wolodamaiti gaalu, mina ti ɔaalu Izelayele nuiti saama neɔelein. ⁵⁰ Seɔe vele ɔadegai, nii zeele woo ɔesui bu, naa ma wotii ve Leevi nuiti zea, ta ma zɔɔlaiti kpein, ta nii kpein ɛ ga naama vai. Ta seɔe velei zeɔe, ta nɔ-sɔɔlaiti kpein, ti nɔ-botii ɔe, ti vu seɔe vele ɔadegai maɔɔoolii zu. ⁵¹ Siegi zu seɔe vele ɔadegai a ɔena zeɔea la losuve, ɛ va li ada ɔili, Leevi nuiti ta kulakula ba, ti to volu ga niine, ve ta ɔe zeizu nɔ. Zɔi nɔpe a maabugana nɔ va, nii ɛ la ga Leevi nɔ-bolodai zu nui ta, ta naama nui vaa. ⁵² Izelayele nuiti ta vu ti-vuuzuve ti ɔilagilagi, nɔ-bolodai nɔ-poogi ɔobave. ⁵³ Kele Leevi nuiti ta vu seɔe vele ɔadegai maɔɔoolii zu, nii zeele woo ɔesui bu, naa ɔa a ke nɔ-ziiɔaawanai mina vuka Izelayele vebɛi ma. Leevi nuiti ta ɔe seɔe vele ɔadegai makɛsu.»

⁵⁴ Izelayele nuiti ti ɔoloni, ti deveiti kpein so, niiti ɔɔɔɔ GALAGI ti veeni Moize ya.

2

Izelayele nuiti puu velei

¹ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize ta Aalɔn vɔ, ɛ ɔe ti ma: ² «Izelayele nuiti ti ɔilagilagi ɔa vu nɔ-bolodai nɔ-poogi ɔobave, ta-veleyeɔeiti ta-voogi wu. Ta vu GALA daaɔomi seɔe velei letema, ta maɔɔoolii zu.

³ «Zuda nɔ-bolodai ɔa vu folo ɔulazu velei, nɔ-poogi wu, ga nɔ-kɔɔbɔgiti kevelei. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Naason, Aminadaɔe nɔ-doun zunui. ⁴ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔfela maazu naani undɔzita (74 600). ⁵ Isakaal nɔ-bolodai ɔa vu kobave. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Netaneyele, Suaal nɔ-doun zunui. ⁶ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu naani unnaanigɔ (54 400). ⁷ Zabulɔn nɔ-bolodai ɔa vu zɔɔla velei. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Eliaɔe, Geelon nɔ-doun zunui. ⁸ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu lɔfela unnaanigɔ (57 400). ⁹ Zuda nɔ-kɔɔbɔgiti ti-lieɔi ɔa ɔe ga zunu waaungila puulɔsava maazu lɔzita unnaanigɔ (186 400). Naati ka ta lo siei ma velei la.

¹⁰ «Luɔen nɔ-bolodai ɔa vu nu yeezazu velei, nɔ-poogi wu, ga nɔ-kɔɔbɔgiti kevelei. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Elisuul, Sedeyuul nɔ-doun zunui. ¹¹ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani maazu lɔzita undɔɔlugɔ (46 500). ¹² Simiyɔn nɔ-bolodai ɔa vu kobave. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Selumiyele, Sulisadayi nɔ-doun zunui. ¹³ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuulɔlu maazu taavuu unsavagɔ (59 300). ¹⁴ Gade nɔ-bolodai ɔa vu zɔɔla velei. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Eliazafe, Leyuwele nɔ-doun zunui. ¹⁵ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani maazu lɔlu undɔzita puulɔlugɔ (45 650). ¹⁶ Luɔen nɔ-kɔɔbɔgiti ti-lieɔi ɔa ɔe ga zunu waaungila puulɔlu maazu ɔila unnaani puulɔlugɔ (151 450). Naati ka ta ɔe velelaiti poluve sie wo fai zu.

¹⁷ «Naa voluma, Leevi nuiti ta vile ti volu ga GALA daaɔomi seɔe velei, sie wo fai zu. Ta ɔe kɔɔbɔ felegɔ mɔungiti ta kɔɔbɔ felegɔ ɔaabelagiti zɔɔɔzu. Uelei ti vu velei la, pele ɔana ta lii la, ɛse ge ye losu, ti ɔilagilagi, ta ta-voogiti.

¹⁸ «Efelayime nɔ-bolodai ɔa vu folo liizu velei, nɔ-poogi wu, ga nɔ-kɔɔbɔgiti kevelei. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Elisama, Amiyude nɔ-doun zunui. ¹⁹ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu waavuunaani undɔɔlugɔ (40 500). ²⁰ Manasee nɔ-bolodai ɔa vu kobave. Nɔ-kundiɔii ɔa ɔe ga Gameliyele, Peedaasuul nɔ-doun zunui. ²¹ Nɔ-kɔɔbɔgi lieɔi ɔa ɔe ga zunu

waavuusava maazu fele unfelego (32 200). ²² Benzamen ná-bolodai ga vu zoola velei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Abidan, Gideyoni ná-doun zunui. ²³ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuusava maazu loolu unnaanigo (35 400). ²⁴ Efelayime ná-kooɔɔgiti ti-liegoi ga gɛ ga zunu waaungila maazu losava ungila (108 100). Naati ka ta gɛ liizu togi zavasiei zu.

²⁵ Dan ná-bolodai ga vu nu gɔvezu velei, ná-poogi wu, ga ná-kooɔɔgiti kevelei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Ayiyeeɛɛl, Amisadayi ná-doun zunui. ²⁶ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuulozita maazu felego undofela (62 700). ²⁷ Aseɛl ná-bolodai ga vu kobave. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Pagiyele, Wəkəlan ná-doun zunui. ²⁸ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuunaani maazu gila undolugɔ (41 500). ²⁹ Nefetali ná-bolodai ga vu zoola velei. Ná-kundiŋii ga gɛ ga Ayila, Enan ná-doun zunui. ³⁰ Ná-kooɔɔgi liegoi ga gɛ ga zunu waavuuloolu maazu sava unnaanigo (53 400). ³¹ Dan ná-kooɔɔgiti ti-liegoi ga gɛ ga zunu waaungila puuloolugɔ maazu lofela undozita (157 600). Naati ka ta li ga gaabelagi ta ta-voogiti.»

³² Izelayele nubuseiti ti ti gaaluni ga peleyeŋei, ta ta-gooɔɔgiti kevelei, ti-liegoi gɛni ga zunu waaundozita zunu waasavago undoolu puuloolugɔ (603 550). ³³ Leevi nuiti gaa la gɛni luni Izelayele nui zoiti saama, eŋevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁴ Izelayele nuiti ti zieni ga deveiti pe, eŋevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. Naa ga é keeni, ti gɛni vuuzu ta-voogi goɔba. Ta gɛna ziaa, ti lo ga ta-woloda velei, ta peleyeŋei velei.

3

Aalɔn ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Aalɔn ta Moize ti-mavofodai vete, siegi zu Gooɔɔ GALAGI boeni la Moize vo Sinayi gize ma.

² Aalɔn ná-doun zunuiti daaseigiti kaa: ma mɔngi laaseigi gɛni ga Nadaɔe, naa volumai Aɔiyu ta Elezaal, ta Itamaal. ³ Ti gɛni ga zalaŋa gɔla nuiti, gulo padegai zieni ti ma, zobogi ve ti ya, ga ti zalaŋa gɔla wotii gɛ. ⁴ Kele Nadaɔe ta Aɔiyu ti zaani Gooɔɔ GALAGI gaazu Sinayi teɔebai zu, tozei ti vaani ga abu gɔligi. Ti la gɛni dounŋa zoloni. Elezaal ta Itamaal ti zalaŋa gɔla wotii gɛeni, ti-gɛe Aalɔn da wele ti ma.

Leevi nuiti kee vai zalaŋa gɔla nuiti ta-wotii zu

⁵ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é gɛ ma: ⁶ «Da ga Leevi mavofodai, è ma nubuseiti pu zalaŋa gɔla nui Aalɔn yeema, ga ti da bo ba. ⁷ Ta gɛezu ná-botii zu, ta nubuseiti ta-wotii, GALA daaŋomi seŋe velei gɔkala, ti ti-losuɔeti kpein ke, ti daazeeli, é lo seŋe vele padegai va. ⁸ Ti gaaba GALA daaŋomi seŋe velei wu zolaiti ma, ti ti make, ti gɛ Izelayele nuiti ta-wotii zu, ti ti-losuɔe kpein ke, ti daazeeli, é lo seŋe vele padegai vai va. ⁹ Da Leevi nuiti fe Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea. Ta veezu be ŋeglein, ti gɛ ga Izelayele nuiti gaazuve. ¹⁰ Da Aalɔn ta ná-doun zunuiti sei, ti zalaŋa gɔla wotii gɛ. Zoi nope a maabuŋana seŋe vele padegai va, nii é la ga ta-veleyeŋei wu nui ta, ta naama nui vaa.»

¹¹ Gooɔɔ GALAGI boeni Moize vo, é gɛ ma: ¹² «Wele, gè yiimazeŋea ga Leevi nuiti, Izelayele nuiti saama, doun zunu mɔngiti kpein potogi zu, Izelayele anzanuiti ti-loun mɔngiti. Ta ga nɔnɔiti. ¹³ Doun zunu mɔngi kpein ka ga nɔnɔ, é zo naama voloi ma, yeei gè Ezipete yooi zu loun zunu mɔngiti paani la, gè Izelayele loun zunu mɔngiti makeni boŋo ve, é zo nuiti ti-lointi ma, é li suaiti ti-yivoiti po. Ta ga nɔnɔ. Na ga Gooɔɔ GALAGI.»

Leevi nuiti gaalu fai

¹⁴ Gooɔɔ GALAGI devei veeni Moize ya, Sinayi teɔebai zu, é gɛ ma: ¹⁵ «Leevi mavofodaiti gaalu, eŋevelei ta-veleyeŋeiti ti la, ta ta-wolodamaiti. Da zunuiti kpein gaalu, é zo alu gila

ma, é le zeemaazu.» ¹⁶ Moize ti ghaaluni Góogó GALAGI ná-devei zu, egevelei é ma levei zólóni da.

¹⁷ Leevi ná-doun zunuiti daaseigiti ti gjeni ga: Geleson, Kefate ta Melali. ¹⁸ Geleson ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Libeni ta Simeyi. ¹⁹ Kefate ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Amelame, Yisefaal, Geebelon, ta Uziyele. ²⁰ Melali ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, egevelei ta-wolodamaiti ti la: Maali ta Musi. Leevi ná-bolodamaiti kana, egevelei ta-velयेgeiti ti la.

²¹ Geleson mavofodaiti ti gjeni ga Libeni ná-bolodamaiti ta Simeyi nónaiti. ²² Ti-liegó gjeni ga zunu waadofela undólugó (7 500), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ²³ Geleson ná-bolodamaiti ti-vuuzuve gjeni ga sege vele padegai volu vele, folo liizu vele. ²⁴ Geleson ná-bolodamaiti ta-gundiḡii gjeni ga Eliazafe, Layele ná-doun zunui. ²⁵ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele vaalobazuve niiti ma: sege vele padegai, ta ma vee mazegei, ta sege zugooza golai, nii é GALA daagomi sege vele laave, ²⁶ ta kooi ma zasai laave ma zege zugooza golai, ta sasai ma zegeiti, nii é sege vele padegai ta zalaḡa ḡulazuve maagoolii zu, é vee ta-galuiti ba. Tiya ḡa ti-gasó gjeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba.

²⁷ Kefate mavofodaiti ti gjeni ga Amelame ná-bolodamaiti, ta Yisefaal nónaiti, naa vee Geebelon ta Uziyele tónaiti ba. ²⁸ Ti-liegó gjeni ga zunu waadósava undózita (8 600), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti pe ka ti gjeni seizu padegai ma wotii zu. ²⁹ Kefate ná-bolodamaiti ti-vuuzuve gjeni ga nu yeezazu vele sege vele padegai ḡilazuve. ³⁰ Kefate ná-bolodamaiti ta-velयेgeiti ta-gundiḡii gjeni ga Elisafan, Uziyele ná-doun zunui. ³¹ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele ma zólai niiti ma: minazege kesui, ta tabalii, ta fitina zei anii, ta zalaḡa ḡulazuveti, ta seizu padegai ma zólaiti kpein, niiti botii gjeni gxezu ga tiye, ta sege zugooza golai. Tiya ḡa ti-gasó gjeni ga botii, nii togai naama aniiti kpein ba. ³² Leevi nuiti ta-gundiḡi wolai gjeni ga Elezaal, zalaḡa ḡula nui Aalon ná-doun zunui. Toḡa é gjeni welezu Leevi nuiti ma, niiti ti gjeni seizu padegai ma wotii zu.

³³ Melali mavofodaiti ti gjeni ga Maali ná-bolodamaiti ta Musi nónaiti. ³⁴ Ti-liegó gjeni ga zunu waadózita unfelegó (6 200), é zo alu gila ma, é le zeemaazu. ³⁵ Melali ná-bolodamaiti ta-velयेgeiti ta-gundiḡii gjeni ga Suliyele, Aḡiyayile ná-doun zunui. Ti-vuuzuve gjeni ga sege vele padegai ḡilazu vele nu ḡvvezuve. ³⁶ Ti-losuve gjeni ga ti gaaḡa GALA daagomi sege vele vaalobazuve niiti ma: sege vele padegai ma bedegiti, ta ma wulu zókpóiti, ta ma lópkalaiti, ta ta-labuiti, ta ta-zólaiti kpein niiti botii gjeni gxezu ga tiye, ³⁷ ta tókpalaiti ti gjeni ga kooi ma zasai, é ḡooli ma, é vee ta-labuiti ba, ta ti zuzo kóluiti, ta ta-galuiti.

³⁸ Moize-o, Aalon ta ná-doun zunuiti-yo, ti vuuni sege vele padegai gákalave, folo ḡulazu vele, GALA daagomi sege vele laave. Ti gjeni seizu padegai ma wotii gxezu Izelayele nuiti daaseigi zu. Zoi nópe a la maaḡufana ná va, ta naama nui vaa.

³⁹ Leevi nuiti kpein, niiti Moizeni ta Aalon ti ti ghaaluni, zunuiti, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, egevelei Góogó GALAGI ná-devei gjeni la, é lo peleyegeiti ba, ti gjeni ga zunu waavuufele maazu felegó (22 000).

Doun mǎungiti unmǎo fai

⁴⁰ Góogó GALAGI gjeni Moize ma: «Doun zunu mǎungiti kpein gaalu Izelayele nuiti saama, é zo alu gila ma, é le zeemaazu, é ti-laaseigiti seve. ⁴¹ Da Leevi nuiti fe bè, Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti potogi zu. Nà ga Góogó GALAGI. Leevi nuiti ta-loganiiti ta ḡe ga nònó, Izelayele nuiti ta-logani zine mǎungiti potogi zu.» ⁴² Moize doun zunu mǎungiti kpein gaaluni Izelayele nuiti saama, egevelei Góogó GALAGI ma levei veeni la zea. ⁴³ Doun zunu mǎungiti kpein gaaluni, é zo alu gila ma, é le zeemaazu. Ti-liegó gjeni ga waavuufele maazu fele unfele puulófela maazu savagó (22 273).

⁴⁴ Góogó GALAGI ḡóeni Moize vó, é ḡe ma: ⁴⁵ «Leevi nuiti fe bè, Izelayele nuiti ti-loun zunu mǎungiti potogi zu, ta Leevi nuiti ta-loganiiti, Izelayele nuiti ta-loganiiti potogi zu. Leevi

nuiti ta gɛ ga nɔnɔ. Nà ga Gɔɔgɔ GALAGI. ⁴⁶ Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti, zunu unfele puulɔfela maazu savago (273) unmoɔ fai zu, nii daai ma, ti yɔgɔzu ma ta Leevi nuiti, ⁴⁷ naa gɔ ga da wali gae lɔɔludɔɔlu kula ti gɪlagilagi unmoɔ fai zu. Wali gaei naa zoloo seizu ɲadegai ma walii ma, nii buɲegi ga galamu puugo. ⁴⁸ Da walii naa ve Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, ga naati unmoɔ ganii, niiti ti-liegɔi a leve Leevi nuiti tiegɔi va.» ⁴⁹ Moize unmoɔgi ma walii zoni, é gɪla naati zea, niiti ti-liegɔi buɔɔni Leevi nuiti maazu, ti unmoɔgai, ⁵⁰ é walii zoni, é gɪla Izelayele nuiti ti-loun zunu mɔungiti zea, é gɛ ga wali gaei waagila unsava puulɔzita maazu lɔɔlugɔ (1 365), egevelei seizu ɲadegai ma walii la. ⁵¹ Moize unmoɔgi ma walii veeni Aalɔn ta ná-doun zunuiti zea, é zoloo Gɔɔgɔ GALAGI ná-devei ma, egevelei Gɔɔgɔ GALAGI Moize bɔgɔi leveni la.

4

Kegate ná-doun zunuiti ta-wotii

¹ Gɔɔgɔ GALAGI bɔɔni Moize ta Aalɔn vɔ, é gɛ ti ma: ² «Kegate mavofodaiti gaalu, Leevi ná-doun zunuiti saama, egevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyegeiti, ³ é zo kona vuusavago (30) ma, é li kona vuulɔɔlugɔ (50) vɔ, nii nɔɲegi a zoloo GALA daagomi sege velei ma wotii ta gɛɛ vai ma.

⁴ «Kegate mavofodaiti ta-wotii vete, ta gɛ keɛzu GALA daagomi sege velei wu: ada ɲadega wolai ma gɔsɔi gɔ gɛ ti unma. ⁵ Siegi zu ta gɛ liizu la, ti zege ti-vuuzuvɛ, Aalɔn ta ná-doun zunuiti ta sege zuɔooza golai gɪla, ti zeele woo gɛsui maavelevele la, ⁶ nuni gɔɔɔi vɛɛ ma, ti sege biinii vɛɛ maazu, naa volu ti kesui zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁷ «Ta sege biinii vɛɛ tabalii ma, nii bului laazu ga GALA be, ti digiiti sei maazu, ta tazaiti, puya zalaɣai vaa zu, ta kokoiti, ta ziawoiti. Buluiti ti veai GALA be, naati ta ye ná tabalii gɔ. ⁸ Ta pɛɛmazege bɔi sɔsɔgi vɛɛ ma aniiti ma, naa volu ti nuni gɔɔɔi velevele ti ma, naa volu ti tabalii zege wulu zɔkpɔiti to ba.

⁹ «Ta sege biinii zege, ti felevele fitina zei anii ma, wozagala fai zu, ta ná-fitinaiti, ta ná-salava zo sɔɔlaiti, ta ná-salava zege anɲakaiti, ta ná-gulɔ anɲakaiti, ná-botii gɛɛ vai ma. ¹⁰ Ta ti maavelevele, ta ná-sɔɔlaiti kpein, nuni gɔɔɔi zu, ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹¹ «Ta pɛɛmazege biinii vɛɛ zalaɣa gɪlazuvɛ ma, nii zanugi ziɛni maave, ti maavelevele ga nuni gɔɔɔi, naa volu ti sege wulu zɔkpɔiti to ba. ¹² Ta anɲakaiti kpein sege, niiti ti botii gɛɛzu ga tiye seizu ɲadegai zu, ti ti vu sege biinii zu, ti ti maavelevele ga nuni gɔɔɔi, naa volu ti ti la kasɔ zege wului ma.

¹³ «Ta zalaɣa gɪlazuvɛ ma yuvui gɪla su, ti pɛɛmazege bɔigi vɛɛ niina gaazu, ¹⁴ naa gɔ ti sɔɔlaiti kpein puuzu maazu, niiti ti ga ná-botigɛ aniiti: abu zege aniiti, sua zɔɔ mite wolaiti, peluiti, ta kokoiti. Naa vɔluma ta nuni gɔɔɔi vɛɛ ti pɛ maazu, ti sege wulu zɔkpɔiti to ba.

¹⁵ «Siegi zu Aalɔn ta ná-doun zunuiti ti besu la ga seizu ɲadegai ta sɔɔlaiti maavelevele, ti lii ziegi zu, ti va zege vuuzuvɛ, Kegate ná-nuiti ta va niina, ti ti zege. Kele ti mina yeevɔɔgɔ ada ɲadegai ma anii ta va, ti va za. Kegate mavofodaiti tosvɛ gɔana, GALA daagomi sege velei ná-fai zu.

¹⁶ «Zalaɣa gɪla nui Aalɔn ná-doun zunui Elezaal losuvɛ gɔ ga, é da wele fitinai ná-gulɔi ma ta ani maku nɛɛnɛgi, ta veɛanii é gɪlazu folo-o-folo, ta siɛma wulɔ ɲadegai. Toɣa sege vele ɲadegai ma welema vai kpein ke, ta bu anii kpein, ta seizu ɲadegai, é vɛɛ ma zɔɔlaiti kpein ba.»

¹⁷ Gɔɔgɔ GALAGI bɔɔni Moize ta Aalɔn vɔ, é gɛ ti ma: ¹⁸ «À mina va bu ga Kegate nuiti ta-wolodai ma veleyegeiti ma zuwu gɔaleve Leevi nuiti saama. ¹⁹ Wele pelegi maanɛai wo ke la ti ve, nii a ke ti zɛnvui wo, ti mina za: Siegi zu ti vaazu la ani ɲadegaiti pɔ be, ɔɛi é ga Aalɔn, wa è-loun zunuiti, wa le, wo ɛɛ tosvɛ leɛ la, nii maanɛai é ke. ²⁰ Kegate nuiti ti maa la nɛɛni, ti va le ada ɲadegai eyɛsu pɛ, naa vete faa zu, anɛ yeegeɣala go nɔ laawu, ti va za.»

Geelesome nuiti ta-wotii

²¹ Gooḡo GALAGI b̄eni Moize ū, é ḡe ma: ²² «Geeleson mavofodai ḡaalu, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ²³ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma. ²⁴ Wele nii ḡa é ḡeezu ga Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti tosuve, nii ta ke, ta nii ta seḡe: ²⁵ ta da seḡe vele ḡadegai ma landaiti seḡe, ta GALA daaḡomi seḡe velei, ta ma veemazeḡeiti, ta nuni ḡl̄oi é veezu ti maazu, ta seḡe zuḡooza golai é GALA daaḡomi seḡe velei laave, ²⁶ ta koi ma zasai, nii é seḡe vele ḡadegai ta zalaḡa ḡulazuve maḡoolii zu, ta sasai laave ma zeḡe zuḡooza golai, é vee ta-ḡaluiti ba, ta naama zoolaiti kpein. Ta botii kpein ke, nii togai naa va. ²⁷ Geeleson mavofodaiti ta ta-wotii kpein ke Aal̄n ta ná-doun zunuiti ta-levei wu, ti naama ḡaso zeḡe, nii maan̄ai ti seḡe, ti ti-losuve laazeeli. ²⁸ Pele ḡana Geeleson nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, é lo GALA daaḡomi seḡe velei vai va. Ta ke, ti daazeeli zalaḡa ḡula nui Aal̄n ná-doun zunui Itamaal ná-devei wu.

Melali nuiti ta-wotii

²⁹ «Da Melali mavofodaiti gaalu balaa, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti. ³⁰ Da zunuiti kpein gaalu, é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma.

³¹ «Wele, nii ḡa maan̄ai ga ti da seḡe, GALA daaḡomi seḡe velei ma zoolaiti su: seḡe vele ḡadegai ma b̄ed̄egiti, ta ma wulu z̄okp̄oiti, ta ma l̄okpalaiti, ta ma labuiti, ³² ta t̄okpalaiti ti ḡeni ga koi ma zasai, é ḡooli ma, é vee ta-labuiti ba, ta ti zuzo koluiti, ta ta-ḡaluiti, ta s̄olai nii kpein fiz̄ogai ti loda vai zu. Wa ese ná-s̄ola lee la, nii a ḡe seḡezu. ³³ Pele ḡana Melali nuiti ta-veleyeḡeiti ta-wotii a ḡe la, ta ti-losuve, é lo GALA daaḡomi seḡe velei vai va. Naa ḡa ta ḡe keezu Itamaal yeezu, nii é ga zalaḡa ḡula nui Aal̄n ná-doun zunui.»

Leevi nuiti gaalu fai, niiti ti ḡeni botii zu

³⁴ Moize ta Aal̄n ta nuḡuseiti ta-ḡundiḡiiti ti Keḡate mavofodaiti gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁵ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma. ³⁶ Nii gaaluni ta-wolodamaiti su, naa ḡeni ga zunu waafeleḡo und̄ofela puulooluḡo (2 750). ³⁷ Keḡate ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe velei wu. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³⁸ Geeleson mavofodaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ³⁹ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁰ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, naa ḡeni ga zunu waafeleḡo und̄ozita puusavaḡo (2 630). ⁴¹ Geeleson ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni, nii kpein é ḡeni botii ḡeezu GALA daaḡomi seḡe velei wu. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la ti ya.

⁴² Melali ná-bolodamaiti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴³ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁴ nii gaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, naa ḡeni ga zunu waasavaḡo unfeleḡo (3 200). ⁴⁵ Melali ná-bolodamaiti kana, ti ti ḡaaluni. Moize ta Aal̄n ti ti ḡaaluni, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

⁴⁶ Leevi nuiti, Moize ta Aal̄n ta Izelaye nuiti ta-ḡundiḡiiti ti ti ḡaaluni, eḡevelei ta-wolodamaiti ti la, ta ta-veleyeḡeiti, ⁴⁷ é zo kona vuusavaḡo (30) ma, é li kona vuulooluḡo (50) ū, nii n̄pegi a zoloo GALA daaḡomi seḡe velei ma wotii ta ḡee vai ma, ⁴⁸ ti-lieḡoi ḡeni ga zunu waad̄sava und̄ooluḡo puul̄sava (8 580). ⁴⁹ Gooḡo GALAGI ḡa é devei veeni ga ti ti ḡaalu, Moize ese ná-boti leeni la, nii maan̄ai é ke, ta kas̄oi nii maan̄ai é seḡe, eḡevelei Gooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

5

Tɔgi é lo ɲade fai va

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ² «Devei ve Izelayele nuiti zea ga ti naati kpein kula bɔɔɔ zaama ti-vuuzuve, niiti ti ɔɔzɔai ga gee zeebei, ɔaa kalaja kolegi, ɔaa ti vɔɔɔɔai poomai ta va. ³ E ɔɛni ga zunu ɔaa anzanu, wa ti ɔɔɔa wo-vuuzuve va, ti mina wo-vuuzuve ɔɔzɔ, ve gè zeini ná wo zaama.» ⁴ Izelayele nuiti ti woɔzogi ɔɛni, ti naama nuiti kpein kulani ti-vuuzuve va, ti li ná voluve, eɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Unmai ma vaazuɔɔɔɔ

⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ⁶ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é ɔɛ ti ma: Ni zunu ɔaa anzanu a ɔaaɔona nui ta ma, toɔa ɔɛ ga ladalala nu Gɔɔɔɔ GALAGI letema, kɛni é leve ga sɔba nu. ⁷ Toɔa la zɔ ga ga kotoi é kɛai. Toɔa ma anii ɔaaɔale ma naa vɔ, nii é ɔaaɔogai ma, é kpɔ ba ga ma gaɔɔwɛsu lɔɔɔɔɔi zeizu ɔɔɔɔ. ⁸ Ni nui nii kpaɔɔomai wogai la, naa za, tama ná-pogani zeɔɔ nu la ná, nii faazuɔɔɔɔ a wo zeezaama, aniiti kpein ta ve Gɔɔɔɔ GALAGI ve, naa ɔa ga zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa ta ve zea, é ɔɔ baala sinɛi va, é ga koto gba zalaɔai sɔba nui ve. ⁹ Veɔɔani ɲadegai kpein Izelayele nuiti ta kula, faanɛɛ gelei nii a zeɔɔ ba, é ve zalaɔa ɔɔɔa nui ya, naa ɔa ɔɛ ga naa nɔnɔ. ¹⁰ Nii nui feezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, naa ɔa ve zalaɔa ɔɔɔa nui ya, nii nui a fe zalaɔa ɔɔɔa nui ya, naa nɔnɔ ɔana.»

Tolo vai é vile anzanui va

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, é ɔɛ ma: ¹² «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, é ɔɛ ti ma: Wɛɛ nii maɔɔai wo kɛ, ni anzanui ta a sinigi yaavana, é ɔɛ bɛ ga ladalala nu. ¹³ Ni zunu ɔɔɔi ka laana la, sinigi la ɔɔɔni ma, tɔɔzei é ɔɔɔɔ ɔɔzɔve dɔɔɔɔɔu, zeele la ná, a zeele woo wo daalɔɔɔma, tama é la zoni ná kɛɛzuve, ¹⁴ siɛgi zu tolo ɔɔɔi ɔɛɛzu la sinigi ve, é zoovi anzai ma, é ɔɛni ga ɔɔɔe vaa ɔaa zɛɛ, ¹⁵ toɔa vaa la zalaɔa ɔɔɔa nui vɔ bɛ, moloii nii é ga wɔɔɔzeɔɔi, toɔa naama ɔɔɔɔi kilo savagɔ zeɔɔ, é kɛ bɛ ga zalaɔai, é mina gulɔ vu ma, é mina ani maku nɛɛɛ pu ma, mazɔɔɔ toɔa ga tolo zalaɔai, veɔɔanii nii é faaɔaaza golai ma vai loozu nu ɔɔsu.

¹⁶ «Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa maaɔɔa ga anzanui seizu ɲadegai va, é lo Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaɔala. ¹⁷ Toɔa zie ɲadegai zaɔa pɔɔ ligi zu, é seɔe veɛ ɲadegai ma vuɔiligi yeve, é pu su. ¹⁸ Toɔa anzanui ɔaaɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaaɔ, é nɔungi vie, é veɔɔanii ve zea, nii é ná-faaɔaazagi ma ɔɔɔɔɔi wosu, naa ɔa é ga tolo zalaɔai, kɛɛ zalaɔa ɔɔɔa nui ɔɔɔi ɔa foovoo dɛ wanai zo ya. ¹⁹ Toɔa ɔɛ anzanui ma: «Da ɔɔnazu ga: Ni zunu ɔɔɔi ge la dɛ laani ga dɛ, é la dɛ ɔɔɔi ɔɔzɔni, é va è-zinigi yaava, kaipa è zeini bɛ, naazu foovoo dɛ wanai nii mina faa ɲɔu nɔɔe kɛ ga dɛ. ²⁰ Kɛɛ tama, è zeidai ma zini bɛ, ni è è-zinigi yaava, è ɔɔɔ ɔɔzɔ, è la zunu ɔɔɔi koba, ²¹ da ɔɔnazu, è yeezei niima voovooiti bu: Gɔɔɔɔ GALAGI è-balaiti fɔ, é è-ɔɔɔi lɛ da, eyɛsu da-nuɔɔɔɔi ta ɔɔna foovoo loa, ti pokɔɔ è ma. ²² Foovoo dɛi tɛi ge lɔ è ɔɔɔɔ, é è-ɔɔɔi lɛ da, é è-balaiti fɔ!» Anzanui ɔa ɔɔɔaavote, é ɔɛ ma: «Ungo, é ɔɛ ɔana!»

²³ «Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa foovoo vai niiti seve seve zu, é gba zie wanai wu. ²⁴ Toɔa zie wanai naa lo anzanui la, nii é ga foovoo dɛi, é kpɔle, é yei koozu. ²⁵ Aisa naa va ɔɛ, zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa tolo zalaɔai zeɔɔ anzanui ya, é dateɔe vai ma voogi ɔɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaaɔ, naa volu é vaa la zalaɔa ɔɔɔaɔve. ²⁶ Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa zeeɔe gila seɔe ba, é make ga ɔɔɔɔɔi, é gala, zalaɔa ɔɔɔaɔve, naa voluma, é ziei ve anzanui ya, é kpɔle. ²⁷ Ni gaama ve ga é ɔɔɔ ɔɔzɔve, é ɔɛ ga ladalala nui sinigi ve, foovoo dɛi ɔa yei koozuve, é naa wona, kogi lɛ da, kpalaɔi ta vɔ, eyɛsu ná-nuɔɔɔɔi ta ɔɔna foovoo loa, ti pokɔɔ ma. ²⁸ Kɛɛ ni anzanui la ɔɔɔ ɔɔzɔni, ni ɲadegɛ, faa ɲɔu nɔɔe ge la ɔɔa la, toɔa zoo é dounɔa zɔɔɔ volu.

²⁹ «Naa ɔa é ga tɔgi é vile tolo vai va, siɛgi zu anzanui é zini bɛ, é sinigi yaavazu la, é ɔɔɔ ɔɔzɔ, ³⁰ ɔaa ni tolo yii a lɔna zunui ta yiima, é zoovi anzai ma koloɔolo fai zu. Toɔa ɔɔɔa la Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaɔala. Zalaɔa ɔɔɔa nui ɔa naa ɔɛ, nii kpein seveai tɔgi zu. ³¹ Anzaziniɔi ɔa ɔɛ ga sɔbalala nu naazu, anzanui ná-faaɔaaza golai ma ɔaɔi ɔa la tɔ ɔɔɔi unma.»

6

*Nuiti ti bɔɔɔ ɔalivaazu**Gɔɔɔ GALAGI ma*

¹ Gɔɔɔ GALAGI bɔɔni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Bɔe Izelayele nuiti pɔ, è ɔe ti ma: Siɛgi zu zunui ta, baa anzanui ta bɔɔɔ ɔalivaazu la Gɔɔɔ GALAGI ve, é bɔɔɔ ɔalivaa minazefegi wo, ³ keni é bɔɔɔ zo, é mina dɔɔ bɔle, baa kpɔɔle ani nɔpe a nu ɔaazulati, é mina dɔɔ laba bɔle, anee kpɔɔle ani labai ta ma zii nɔpe nii a nu zo, é mina leezɛin ma dei ta bɔle, é mina leezɛin ta mi, ma undui baa ma vɔɔi. ⁴ Eyɛsu kalivaa ziegi be, é mina leezɛin vaalobazuve tanɔpe mi, é zo ma ɔaei ma, é li ma ɔɔɔ pɔ.

⁵ «Naama yeedefalalai kpein daawu, niiti kalivaai ti zu Gɔɔɔ GALAGI ma, nɔungi mina wo, eyɛsu naama yeedefalaiti daazeeli, toɔa ɔade niina, é nɔundɛɔai ta kpeleiti ze ná.

⁶ «Yeedefalalai kpein daawu, é deveai ga é bɔɔɔ ɔaliva Gɔɔɔ GALAGI ma, é mina maabuɔa nu vɔoma va. ⁷ E mina bɔɔɔ ɔɔɔɔ tɔgi letemazu, keeɔe ve, baa dee, baa keeɔeloun zunu ve, baa baazeela ve, ni naa ta a zaana, mazɔɔɔ ná-kalivaa vai GALA ma, naama vɔogi ɔa unmauve. ⁸ Kalivaa ziegi kpein daawu, toɔa ga nu ɔadegai Gɔɔɔ GALAGI ve.

⁹ «Ni nui ta a zaana koba kpaun, nɔungi é kalivaai, naa ɔɔɔɔ, toɔa nɔungi wo ta kpelei, folo lɔfelasiei ma, ná-ɔade foloi. ¹⁰ Foloi lɔsavasiei, toɔa li ga kpumago felegɔ baa poopo kpokpa felegɔ zalaɔa ɔula nui vɔ, GALA daaɔomi sege velei laave. ¹¹ Zalaɔa ɔula nui ɔa gila kula ga koto gba zalaɔai, é zɔi ɔe ga gala zalaɔai, kotoi keai ga é yeevɔɔɔu poomai va, naa gbaai ɔana. Naama voloi nɔ zu, toɔa nɔungi ɔaliva mɔnɔ ga niine. ¹² Toɔa bɔɔɔ ɔaliva volu ga niine Gɔɔɔ GALAGI ma, ná-kalivaa yeedefalaiti faa zu é ɔea deveni. Toɔa kona gila baala sinei ɔula ga faazuβete zalaɔai. Foloiti ti levegai, é mina mɔ naati gaalu, tɔzei ná-kalivaa voloiti ti ɔɔɔɔni.

¹³ «Tɔgi vete é vile bɔɔɔ ɔalivaa vai va: foloi ná-kalivaa vai besu la, naama voloi ta vaa la GALA daaɔomi sege velei laave. ¹⁴ Toɔa ná-zalaɔai ɔula Gɔɔɔ GALAGI ve: kona gila baala sine ɔila, nii neevuzu la ba, naa ɔa ɔe ga gala zalaɔai, ta kona gila baala saa ɔila, nii neevuzu la ba, naa ɔa ɔe ga koto gba zalaɔai, ta baala sine wolai, nii neevuzu la ba, naa ɔa ɔe ga ziilei zalaɔai. ¹⁵ Bului leve la su, toɔa va balaa ga naama bɔɔɔɔ: bului kpeteai ga bulu vukɔ vagoi, gaayɔgai ga gulɔi, ta bulu leveiti leve la su, gulɔi vuai ma, é bɔ ta-veβaniiti ba, ta ta-vuya zalaɔaiti. ¹⁶ Zalaɔa ɔula nui ɔa va ga ti pe Gɔɔɔ GALAGI ɔakala, é ná-koto gba zalaɔai ɔula, ta ná-gala zalaɔai. ¹⁷ Toɔa baala sine wolai ɔula ga ziilei zalaɔai Gɔɔɔ GALAGI ve, ta bului leve la su, naama bɔɔɔɔ, é kpɔ ná-veβanii va ta ná-puya zalaɔai. ¹⁸ Nui kalivaai, naa ɔa nɔungi wo, GALA daaɔomi sege velei laave. Toɔa nɔundɛɔai zefe ta kpelei, é ti vili abui ɔa, nii é ziilei zalaɔai wu. ¹⁹ Zalaɔa ɔula nui ɔa baala sine wolai ma bakigi zefe, nii giliai, ta bulu ɔila leve la su, ta bulu leve ɔila leve la su, é fe nui naa ya, nii é bɔɔɔ ɔalivaai, naa a βena ga nɔungi wo. ²⁰ Naa volu, zalaɔa ɔula nui ɔa ti lateɔe vai ma vɔogi ɔe Gɔɔɔ GALAGI ɔaazu. Daamianigi naati ɔadegɛ, ta ɔe ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔ, é bɔ ma ɔekegi ta ma balai va, niiti ti ɔula ga dateɔe vai ma vɔogi. Naa ɔea vɔluma, nii é bɔɔɔ ɔalivaai, naa ɔa zoo é dɔɔi bɔle niina.

²¹ «Tɔgi ɔana é vile naama nui va, nii é bɔɔɔ ɔalivaazu, é minazefegi ɔeai, nii maaneai é kula ga zalaɔai Gɔɔɔ GALAGI ve kalivaa vai zu, gaalu ge la naa va, nii a ɔe ga faaneai ma zobogi be ga é ke. Toɔa ke eɔevelei a minazefe la, é bɔ naa va, nii tɔgi bogai, é vile nui ɔalivaa vai va.»

Tuyai loo velei

²² Gɔɔɔ GALAGI bɔɔni Moize vɔ, é ɔe ma: ²³ «Bɔe Aalɔn ta ná-doun zunuiti pɔ, è ɔe ti ma: <Wele, vele ɔa wa ɔe tuya loozu la Izelayele nuiti be, wa ɔe ti ma:

²⁴ Gɔɔɔ GALAGI tuya loo wo ve, é wo make!

²⁵ Gɔɔɔ GALAGI yeezei wo wu ga pagɔ!

E zaalai la wo ma!

²⁶ Gooḡo GALAGI wele wo ma!

E ziileigi ve wo ve!»

²⁷ Zekana ta woofula la mà, Izelayele nuiti ta-vaa zu, nòun nà, nà tuya loo ti ve.»

7

Botii ləzei vai

sefe vele padegai wu

¹ Yeei Moize beni da ga sefe vele padegai lo, é gulo padegai zieni ma, é fe GALA be. E keeni ḡana nò ga ma zoolaiti, naa ve zalaḡa ḡulazuve va, ta ma zoolaiti. ² Pelayeḡe ḡundiḡiiti, ti ga bolodaiti ta-ḡundiḡiiti ti maaḡuḡani. Teiti ti loni gaalugi untuḡo. ³ Ti vaani ga vebeaniiti Gooḡo GALAGI ve: wotolo ləzita ti maazuveai, ta nike puugò maazu felegò (12), kundigì felegò wotolo ḡila, nike ḡilagila. Ti vaani ga tiye sefe vele padegai laave.

⁴ Gooḡo GALAGI bəeni Moize vò, é ḡe ma: ⁵ «Ta-vebeaniiti so. Wotoloi niiti, ta niki niiti, ta lo GALA daaḡomi sefe velei ma wotii zu. Da kaliva Leevi nuiti ma, eḡevelei ti ḡilagilagi ta-wotii bəɛma vai la.» ⁶ Moize yeezeini wotoloi bu, ta nikiiti, é ti ḡaaḡwe Leevi nuiti ba. ⁷ E wotolo felegò zəḡeni, ta nike naanigò, é fe Geelson ná-nuiti zea, eḡevelei ta-wotii bəɛma vai ḡeni la. ⁸ E wotolo naanigò ta nike ləsava ve Melali ná-nuiti zea, təzei botii lieḡo va, ti ḡeni keezu Itamaal yeezu, zalaḡa ḡula nui Aalən ná-doun zunui. ⁹ E la ḡeni ta veeni Keḡate ná-nuiti zea, mazələ naati ka ani padegaiti ma ḡasəi ḡeni ti unma, keeni ti bena ti zəḡe ḡoma.

Zalaḡa ḡulazuve laalao fai

ma vebeaniiti

¹⁰ Kundigiiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti, voloi ti zalaḡa ḡulazuve veeni la GALA be, ti daalao, ti gulo padegai zie ma. Kundigiiiti ti vaani ga ta-vebeaniiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ¹¹ Názu ḡa Gooḡo GALAGI ḡeni la Moize ma: «Kundigiiiti ti va ga ta-vebeaniiti, ti ḡilagilagi pe, nu ḡila, folo ḡila, zalaḡa ḡulazuve laalao fai zu.»

¹² Folo məungi, Naason, Aminadaḡe ná-doun zunui vaani, é ná-vebeanii le. Naa ḡa é ḡeni ga Zuda mavofodai nənəi. ¹³ E vaani ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undəsava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegò pe daavega ḡeni de ga bulu vukò vagəi, gaayəgai ga guləi, é va ḡe ga vebeanii, ¹⁴ ta zanu anijaka ḡila, buḡegi ga galamu ungila puugò (110), daavegai ga ani maku neḡegi. ¹⁵ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ¹⁶ ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ¹⁷ ta nike felegò, ta baala sine wola ləlugò, ta boli zine ləlugò, ta kona gila baala sine ləlugò, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Aminadaḡe ná-doun zunui Naason ná-vebeanii ḡeni ga naa.

¹⁸ Foloi velesi, Netaneyele, Suaal ná-doun zunui, Isakaal mavofodaiti ta-ḡundiḡii vaani, é ná-vebeanii le. ¹⁹ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undəsava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegò pe daavega ḡeni de ga bulu vukò vagəi, gaayəgai ga guləi, é va ḡe ga vebeanii, ²⁰ ta zanu anijaka ḡila, buḡegi ga galamu ungila puugò (110), daavegai ga ani maku neḡegi. ²¹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola ḡila, ta kona gila baala sine ḡila, gala zalaḡai vai zu, ²² ta boli zine ḡila, koto gba zalaḡai vai zu, ²³ ta nike felegò, ta baala sine wola ləlugò, ta boli zine ləlugò, ta kona gila baala sine ləlugò, ti ḡe ga ziilei zalaḡai. Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-vebeanii ḡeni ga naa.

²⁴ Foloi zavasiei, Eliabe, Geelon ná-doun zunui, Zaḡulən mavofodaiti ta-ḡundiḡii vaani, é ná-vebeanii le. ²⁵ E ḡeni ga tazai, é ga walii, buḡegi ga kilo ḡila ta tukpe (1,5), ta koko ḡila, é ga walii, buḡegi ga galamu undəsava (800), eḡevelei seizu padegai ma ḡəḡḡi ḡeni ḡeezu la, ti felegò pe daavega ḡeni de ga bulu vukò vagəi, gaayəgai ga guləi, é va ḡe ga

vebeanii, ²⁶ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ²⁷ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ²⁸ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ²⁹ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Geelon na-doun zunui Eliaɓe na-vebeanii gɛni ga naa.

³⁰ Foloji naanisiɛi, Elisuul, Sedeyuul na-doun zunui, Luβen mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ³¹ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ³² ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ³³ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ³⁴ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ³⁵ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Sedeyuul na-doun zunui Elisuul na-vebeanii gɛni ga naa.

³⁶ Foloji lozitasiei, Selumiyele, Sulisadayi na-doun zunui, Simiyon mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ³⁷ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ³⁸ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ³⁹ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁴⁰ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁴¹ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Sulisadayi na-doun zunui Selumiyele na-vebeanii gɛni ga naa.

⁴² Foloji lozitasiei, Eliazafe, Deyuwele na-doun zunui, Gade mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁴³ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁴⁴ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁴⁵ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁴⁶ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁴⁷ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Deyuwele na-doun zunui Eliazafe na-vebeanii gɛni ga naa.

⁴⁸ Foloji lofelasiei, Elisama, Amiyude na-doun zunui, Efelayime mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁴⁹ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁵⁰ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁵¹ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁵² ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁵³ ta nika felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti ge ga ziilei zalaɲai. Amiyude na-doun zunui Elisama na-vebeanii gɛni ga naa.

⁵⁴ Foloji losavasiei, Gameliyele, Peedaasuul na-doun zunui, Manasee mavofodaiti ta-ɲundigii vaani, e na-vebeanii le. ⁵⁵ E gɛni ga tazai, e ga walii, buɲegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, e ga walii, buɲegi ga galamu undosava (800), egevelei seizu naɲegai ma ɲoɲoɲi gɛni geɲzu la, ti felego pe daavega gɛni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, e va ge ga vebeanii, ⁵⁶ ta zanu aninaka gila, buɲegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neɲɲegi. ⁵⁷ E vaani balaa ga nika zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɲai vai zu, ⁵⁸ ta boli zine gila, koto gba zalaɲai vai zu, ⁵⁹ ta

nikε felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Peedaasuul na-doun zunui Gameliyele na-vebeanii deni ga naa.

⁶⁰ Foloi laavuusiεi, Aɗidan, Gideyoni na-doun zunui, Benzamen mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁶¹ E deni ga tazai, ε ga walii, buɗegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗegi ga galamu undosava (800), eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi deni deεzu la, ti felego pe daavega deni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de ga vebeanii, ⁶² ta zanu aninaka gila, buɗegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neεnεgi. ⁶³ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁶⁴ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁶⁵ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Gideyoni na-doun zunui Aɗidan na-vebeanii deni ga naa.

⁶⁶ Foloi vuusiεi, Ayiyezeel, Amisadayi na-doun zunui, Dan mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁶⁷ E deni ga tazai, ε ga walii, buɗegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗegi ga galamu undosava (800), eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi deni deεzu la, ti felego pe daavega deni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de ga vebeanii, ⁶⁸ ta zanu aninaka gila, buɗegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neεnεgi. ⁶⁹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁷⁰ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁷¹ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Amisadayi na-doun zunui Ayiyezeel na-vebeanii deni ga naa.

⁷² Folo puugo maazu gilasiεi (11), Pagiyεle, Wokelan na-doun zunui Aseel mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁷³ E deni ga tazai, ε ga walii, buɗegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗegi ga galamu undosava (800), eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi deni deεzu la, ti felego pe daavega deni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de ga vebeanii, ⁷⁴ ta zanu aninaka gila, buɗegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neεnεgi. ⁷⁵ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁷⁶ ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁷⁷ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Wokelan na-doun zunui Pagiyεle na-vebeanii deni ga naa.

⁷⁸ Folo puugo maazu velesiεi (12), Ayila, Enan na-doun zunui, Nefetali mavofodaiti ta-ɗundigii vaani, ε na-vebeanii ε. ⁷⁹ E deni ga tazai, ε ga walii, buɗegi ga kilo gila ta tukpe (1,5), ta koko gila, ε ga walii, buɗegi ga galamu undosava (800), eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi deni deεzu la, ti felego pe daavega deni de ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi, ε va de ga vebeanii, ⁸⁰ ta zanu aninaka gila, buɗegi ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neεnεgi. ⁸¹ E vaani balaa ga nike zine bokpa gila, ta baala sine wola gila, ta kona gila baala sine gila, gala zalaɗai vai zu, ⁸² ta boli zine gila, koto gba zalaɗai vai zu, ⁸³ ta nike felego, ta baala sine wola loolugo, ta boli zine loolugo, ta kona gila baala sine loolugo, ti de ga ziilei zalaɗai. Enan na-doun zunui Ayila na-vebeanii deni ga naa.

⁸⁴ Voloi ti zalaɗa ɗulazuve lateɗeni la Gooɗo GALAGI ma, ti gulo ɗadegai zie ma, kundigiiti ta-vebeaniiti ti deni ga: wali laza puugo maazu fele (12), wali ɗoko puugo maazu fele (12), zanu aninaka puugo maazu fele (12). ⁸⁵ Wali lazaɗi ɗilagilagi wuɗegi deni ga kilo gila ta tukpe (1,5), wali ɗoko ɗilagilagi deni ga galamu undosava (800), nii ti kulani, ti pe ge deni ga kilo vuufele maazu lofela ta tukpe (27,5) walii zu, eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi la. ⁸⁶ Zanu aninakai ɗilagilagi wuɗegi deni ga galamu ungila puugo (110), daavegai ga ani maku neεnεgi, nii ti kulani, naa kpein ge deni ga galamu waagila unsavago (1 300) zanugi zu, eɗevelei seizu ɗadegai ma ɗoɗoɗi la. ⁸⁷ Nii ti vaani la ga gala zalaɗai, naa deni ga: nike zine puugo maazu fele (12), baala sine wola puugo maazu fele (12), kona gila baala sine puugo maazu fele (12), ε veε vebeaniiti ba, ti deni peεzu ti va. Ti vaani balaa ga boli zine puugo maazu fele (12), koto gba zalaɗai vai zu. ⁸⁸ Ziilei zalaɗai ma vai zu, nii ti

kulani, naa gɛni ga: nɪkɛ zɪnɛ vuufɛle maazu naanigɔ (24), baala sɪnɛ wola vuulɔzita (60), boli zɪnɛ vuulɔzita (60), ta kona gɪla baala sɪnɛ vuulɔzita (60). Vɛbɛaniiti kɛni ga naati, ti gɪlani zalaɟa gɪlazuvɛ laalaosuvɛ, ti bɛgai ma ga fe GALA bɛ, ti gulo ɲadɛgai zɪɛ ma.

⁸⁹ Siɛgi zu Moize gɛni lɛɛzu la GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, ga ɛ va bɔɛ Gɔɔɟɔ GALAGI vɔ, ɛ gɛni wooi mɛnisu, ɛ da bɔɛ pɔ, ɛ zɛɟɛ kesui lakulugi maazuvɛ seelubɛin felegɔiti zɔɟɔzuvɛ, ti zɛidai zeele woo gɛsui maazu. E gɛni bɔɛzu pɔ.

8

Fitinaiti sei vɛlɛi ti-zeizuvɛti

¹ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ² «Bɔɛ Aalɔn vɔ, ɛ gɛ ma: Siɛgi zu ɛ fitina lɔfelaiti seizu la ti-zeizuvɛti, da ti zɛi ga pagɔ, nii a kɛ ti-ma zezei da gɪla fitina zɛi anii gɪkala, vɛlela vɛlɛi.»

³ Aalɔn kɛɛni gɪana. E fitinaiti seini, fitina zɛi anii gɪa vɛlela vɛlɛi, ɛgɛvɛlɛi Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ⁴ Pɛtɛ vɛlɛi fitina zɛi anii bɛtɛni la, ɛ gɛni ga zanu doɟai, ɛ zo kɔɟɔi ma, ɛ lɛ ma wulu vuaiti pɔ. Ti fitina zɛi anii bɛtɛni, ɛ zoloo naama gɪzavɪgi ma, nii Gɔɔɟɔ GALAGI dɛɛni ga Moize.

Leevi nuiti fee vai GALA bɛ

⁵ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ⁶ «Leevi nuiti seɟɛ Izelayɛle nuiti saama, ɛ ti ɲade. ⁷ Wɛlɛ vɛlegi da ti ɲade da. Da zɛi vaza ti ma, nii ɛ ga ɲade dɛi, ti kpekai zɛɟɛ, ti ti-busei maavu pɛ bo da, ti ta-zɛɟɛiti gba. Tɔgi letemazu ti ɲadɛgai gɪana. ⁸ Ta nɪkɛ zɪnɛ bɔkpa gɪla seɟɛ, ɛ vɛɛ vɛbɛanii va, nii soloogai ma, naa gɪa ɛ ga bulu vukɔ vagɔi, gaayɔgai ga guli. Dɔun da nɪkɛ zɪnɛ bɔkpagi vɛlesɛi zɛɟɛ, ɛ gɛ ga koto gba zalaɟai. ⁹ Da li ga Leevi nuiti GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi laavu, ɛ Izelayɛle nuɔusɛiti kpein toli. ¹⁰ Da Leevi nuiti maabuɟa Gɔɔɟɔ GALAGI va, Izelayɛle nuiti ti yɛi la ti ma. ¹¹ Aalɔn gɪa Leevi nuiti fe nɔun bɛ, Gɔɔɟɔ GALAGI, Izelayɛle nuiti bɛ, ta lɔ niina nà-botii zu. ¹² Leevi nuiti ta yɛi vɛɛ nɪkɛ zɪnɛ felegɔiti unmauve. Da ti gɪla ga zalaɟai, gilagi gɛ ga koto gba zalaɟai, zɔi gɛ ga gala zalaɟai, naa gɪa a kɛ koto gba zalaɟai gɪla Leevi nuiti bɛ, ɛgɛvɛlɛi tɔgi la. ¹³ Da Leevi nuiti to Aalɔn ta ná-doun zunuiti kakala, ɛ ti ve Gɔɔɟɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Pele gɪana, da Leevi nuiti sei la yɛ, Izelayɛle nuiti saama, ta gɛ ga nɔnɔiti. ¹⁵ E zo názu ma niina, ta lɔ botii zu, ti da kɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu.

«Maanɛvɛ ɛ Leevi nuiti ɲade, ɛ ti ve bè gɪana. ¹⁶ Mazɔlɔ ti vɛvɛ bè ɲɛgɛlɛin Izelayɛle nuiti saama, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. Gɛ Leevi nuiti seɟɛvɛ ga nɔnɔiti. ¹⁷ Mazɔlɔ doun zunu mɔungi kpein ka ga nɔnɔ, Izelayɛle nuiti saama, nuiti ti-lointi, ta suaiti ti-ma yivoiti. Voloi gɛ doun zunu mɔungiti paani la Ezipete yooi zu, naama yɛi gɪa gɛ ti makɛni la bɔɟɔ vɛ. ¹⁸ Gɛ Leevi nuiti seɟɛvɛ, ga Izelayɛle nuiti ti-loun zunu mɔungiti potogi. ¹⁹ Gɛ ti vɛvɛ Aalɔn ta ná-doun zunuiti bɛ Izelayɛle nuiti saama, ga ti Izelayɛle nuiti ta-wotii gɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, ta botii gɛ ti ya, koto gba vai zu. Naazu faa ɲɔu la gɛa ga Izelayɛle nuiti, mazɔlɔ ti la maabuɟazu seizu ɲadɛgai va.»

²⁰ Moize ta Aalɔn, ta Izelayɛle nu vɛbɛi kpein, ti naa gɛɛni Leevi nuiti ta-vaa zu, nii kpein Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni Moize ya, ɛ vilɛ ti va. ²¹ Leevi nuiti ti bɔɟɔ ɲadeni, ti ta-zɛɟɛiti gba. Aalɔn ti veeni Gɔɔɟɔ GALAGI vɛ, ɛ tɔgi ma ɲade fai laazeeli koto gba vai zu ti vɛ, nii a kɛ ti ɲade. ²² Naa voluma, Leevi nuiti ti lɔni botii zu, GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu, Aalɔn ta ná-doun zunuiti zeezu. Ti kɛɛni ta-vaa zu, ɛgɛvɛlɛi nɔ Gɔɔɟɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Leevi nuiti ta-wotifɛ gɔnagi liegɔi

²³ Gɔɔɟɔ GALAGI bɔɛni mɔnɔ Moize vɔ, ɛ gɛ ma: ²⁴ «Leevi nuiti ti kona vuufɛlegɔ maazu lɔlugɔi (25) zɔlɔɟai, ɛyɛsu ɛ lɛ zeemaazu, ta lɔ botii zu, ti da kɛ GALA daagɔmi seɟɛ vɛlɛi wu. ²⁵ Zɔi a kona vuulɔlugɔ (50) zɔlɔna, naa ná-botii gɪa gɪwɛ niina, ɛ la mɔ botii gɛa.

²⁶ Toɔa zoo é da bo keɛɔɛleaiti ba GALA daaɔomi seɔe velei wu, naati ta-wotiiti su, keɛe to boɔɔi la mo botii ɔea. Pele ɔana da Leevi nuiti ta-boti vaiti so da.»

9

Pake fetii ɔula vai tevebai zu

¹ Konagi velesiei ma alu maungi ma, ti ɔula voluma Ezipete yooi va, ɔooɔɔ GALAGI boeni Moize bo, Sinayi gizei ma levebai zu. E ɔeni ma: ² «Kenii Izelayele nuiti ti Pake fetii ɔula ma ɔu logai ma. ³ Wa ma vetii ɔula niima alugi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpakoi. Wa ma vetii ɔula, eɔevelei no deveiti ta toɔiti feai la, é lo ba.»

⁴ Moize boeni Izelayele nuiti po ga ti Pake fetii ɔula. ⁵ Ti ma vetii ɔulani Sinayi tevebai zu, alu maungi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpakoi, ti ke no kpein, eɔevelei ɔooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Nuiti ti la nadeni, é va zoloo toɔi ma

⁶ Nui tanigaani ti ɔeni ná, ti la zooni ti va Pake fetii ta ɔula, tozei ti boɔɔ ɔoɔoni ga ti voɔɔɔ vai poomai ta va. Ti liini ma volo ná no Moize bo be ta Aalon, ⁷ ti ɔe ma: «Toɔi maavele ma gi boɔɔ ɔoɔoɔe, tozei gi voɔɔɔe poomai va. Leeni vaa zu gi maa la neeni, gi va va ga gávebeanii, gi va fe ɔooɔɔ GALAGI ve booma, ga Izelayele nui zoiti, ma ɔu logai ma?» ⁸ Moize ɔeni ti ma: «À maaboun ve, ge li, ge woilo ɔooɔɔ GALAGI wooi ma, nii é bosu wa-vaa zu.»

⁹ ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ¹⁰ «Boe Izelayele nuiti po, é ɔe ti ma: Ni nui ta a ɔena ná wo zaama, niizu baa yeɔeɔgalaiti su ti vaazu, a boɔɔ ɔoɔona toɔi letemazu, tozei foɔɔɔe poomai ta va, baa é sie ma ɔoozama, toɔa zoo no é Pake fetii ɔula ɔooɔɔ GALAGI lebi vai ma. ¹¹ Alugi velesiei ma volo puugo maazu naanisiei (14) ma, kpakoi ɔa ta Pake fetii ɔula la, ti baala zivoi mi, ta bului nii leve la su, ti peɛ tufa wanaiti ba. ¹² Ti mina tanope ze sobu va zeeli, ti mina ma ɔaei tanope gale. Ta zie eɔevelei deveiti ti la, é lo Pakegi va. ¹³ Kele zoi nape nadegai toɔi letemazu, é la sie ma, é Pake feti vai ɔe ga faalakobai, naa be ka leve ná-nubuseiti ba, ná-faaɔaazagi ma ɔasoi ɔa la unma, tozei é la ná-vebeanii veeni ɔooɔɔ GALAGI ve ma ɔui ma. ¹⁴ Ni weein ta ɔa zeini wo zaama, é po é ɔooɔɔ GALAGI ná-Pake fetii ɔula, toɔa zie eɔevelei Pakegi ma logi la ta ma leveiti. Seikooɔma nu veɛe zou nu va, niima lo gila kpe no ɔa a ze ti ma.»

Tonabiingi nii é ɔeni ga poogi ga GALA ka ti zaama (Egezode 40:34-38)

¹⁵ Voloi seɔe vele nadegai ɔaaloni da, nii zeele woo ɔesui ɔeni bu, tonabiingi veeni ma. Kpakoi, eyesu sobui, é ɔeni seɔe vele nadegai ma eɔe abuzogi. ¹⁶ E ɔeni ɔana no yeenope su: Foloji, tonabiingi ɔeni veɛzu seɔe velei ma, kpidii ma ziegi zu, é ɔeni ɔulazu eɔe abuzogi. ¹⁷ Siegi zu tonabiingi ɔeni wuzeeɔe zu la, é zeɔe seɔe velei maazu, názu ɔa Izelayele nuiti ti bena lii la, ve a la lona ná, ti vu miná. ¹⁸ ɔooɔɔ GALAGI ná-devei ɔa Izelayele nuiti ti bena zeɔe la ti-vuuzuve, a la ná-devei veena, ti vu mono. Ni no tonabiingi ɔa de veeni seɔe vele nadegai ma, ti la ɔeni zeɔe zu ná. ¹⁹ Anɛ tonabiingi a la lebi pa seɔe vele nadegai maazu suɔooza, Izelayele nuiti ti ɔeni ɔolozu ɔooɔɔ GALAGI wooi ve, ti la ɔeni liizu. ²⁰ Tanisu tonabiingi ɔeni foloi tanigaani no ɔeezu seɔe vele nadegai maazuve, sienope su, ti ɔeni no ɔooɔɔ GALAGI ná-devei maabounsu, ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzeeɔe ti-vuuzuve. ²¹ Tanisu balaa tonabiingi bena ye adave ta no kpakoi eyesu geelaalao, baa é ke no ga folo ɔila, kpidi ɔila, é bena wuzeeɔe no feya, Izelayele nuiti ti wuzeeɔe ti-vuuzuve. ²² Ni a la yena seɔe vele nadegai ma, é ke ga folo felego, baa alu gila, baa é wola lebi suɔooza, Izelayele nuiti ti la ɔeni ti-vuuzuve valibosu, eyesu tonabiingi wuzeeɔe. ²³ ɔooɔɔ GALAGI bena devei

ve pe, Izelayele nuiti ti va vu ti-vuuzuve, baa ti va wuzege ti-vuuzuve. Ti gjeni ti-losuveli kpein keezu, ti golo Goofo GALAGI ná-deveiti be, egevelei é devei veeni la Moize ya.

10

Puvu felegaiti ti beteni ga wali

¹ Goofo GALAGI bœeni Moize vo, é ge ma: ² «Puvu felego bete ga wali lofai. Ta ge è ya, è da bebei loli da, é ge ga poogi nuiti be sie wo fai zu, wa gena zegea wo-vuuzuve. ³ Ta puvu felegaiti fœna vœma, bebei kpein ka maafo è vo be, GALA daafomi sege vœlei laave. ⁴ Ni ta puvu gilagi no veena, Izelayele gundigiti, bolodama gundigiti no ga, ta maafo è vo be. ⁵ Siegi zu wo feezu la ga goo gaabaingai, niiti ti vuuni folo gulazu vœlei, naati ta wuzege, ti siei lœzei. ⁶ Siegi zu wo feezu la ga goo gaabaingai, ná zeizu velesiei, niiti ti vuuni nu yeezazu vœlei, naati ta wuzege, ti siei lœzei. Puvu goo gaabaingai ga ge ga sie wo fai ma voogi. ⁷ Wa da fe balaa bebei loli fai ma, keke názu wo la puugi vea ga goo gaa va bain.

⁸ «Zalafa gula nuiti ti ga Aalon mavofodaiti, naati gila no ga ta da puugiti fe. Naa ga ge ga gofo tœgi, wo-mavofodaiti kpein be.

⁹ «Siegi zu wa gena la wa-yooi zu, wa gena lia kœmave wo zili nuiti daalœfo, ti laale wo wu, wa puugi ve, wo goo gaabain, naazu ná gize wo zu, nœi gœ ga Goofo GALAGI wa-GALAGI. Ná wo unmœ, gœ wo gula wo zili nuiti zea. ¹⁰ Wa puugi ve, wa-foozunœ voloiti, ta wa-volo wolaiti, ta alugi ma volo mœungiti, siegi zu wo gala zalafaiti kulazu la, ta ziilei zalafaiti. Toja ge ga zabui, wa-GALAGI gize wo zu. Ná ga Goofo GALAGI, wa-GALAGI.»

SIË E ZO SINAYI GIZEI MA, E ZEELI MOABE GWËPELEMAUË

(10:11--21:35)

Izelayele nuiti sege vai Sinayi gizei vo be

¹¹ Konagi velesiei, ma alugi velesiei ma volo vuufelego (20) ma, tonabiingi zegeni sege vœle padegai maazu, nii zeele woo gesui gjeni bu. ¹² Izelayele nuiti ti zegeni Sinayi tevbai zu, ti li, egevelei devei veeni la, é vile ta-zie vai va. Tonabiingi loni Palan tevbai zu. ¹³ Ma mœun ge gjeni ga nii ti va zege ti-vuuzuve, egevelei Goofo GALAGI ná-deveiti gjeni la, nii ti solœni Moize ya.

¹⁴ Nu bulugi nii gaalœai ba Zuda ná-poogi wu, naa mœunpa ka é vilœni pelei ma. Zuda mavofodaiti ta-nu bulugiti ti gjeni Aminadaœe ná-doun zunui Naason ná-deveiti bu.

¹⁵ Isakaal mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Suaal ná-doun zunui Netaneyele ná-deveiti bu.

¹⁶ Zaœulon mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Geelon ná-doun zunui Eliaœe ná-deveiti bu.

¹⁷ Naa voluma, ti sege vœle padegai gulakulani ba, Geleson mavofodaiti ta Melali mavofodaiti ti sege, ti vile pelei ma.

¹⁸ Naa volu, nu bulugi nii gaalœai ba Luœen ná-poogi wu, naa vilœni pelei ma. Luœen mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Sedeyuul ná-doun zunui Elisuul ná-deveiti bu. ¹⁹ Simiyœn mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Sulisadayi ná-doun zunui mavofodai Selumiyele ná-deveiti bu. ²⁰ Gade mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Deyuwele ná-doun zunui Eliazafe ná-deveiti bu.

²¹ Naa volu, Kegate mavofodaiti ti ada padegai ma zœolaiti segeni, ti vile pelei ma. Leevi nui zoiti ti gjeni sege vœle padegai vœpeezu ba, ti to, aisa Kegate nuiti ti va va.

²² Naa volu, nu bulugi nii gaalœai ba Efelayime ná-poogi wu, naa vilœni pelei ma. Efelayime mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Amiyude ná-doun zunui Elisama ná-deveiti bu. ²³ Manasee mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Peedaasuul ná-doun zunui Gameliyele ná-deveiti bu. ²⁴ Benzamen mavofodaiti ta-nu bulugi gjeni Gideyœni ná-doun zunui Aœidan ná-deveiti bu.

²⁵ Naa volu, nu bulugi nii gaaleai ba Dan ná-poogi wu, naa ɣeni ga voluzui, é vilɛ pelei ma. Dan mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Amisadayi ná-doun zunui Ayiyezeel ná-deveiti bu. ²⁶ Aseel mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Wɔkelan ná-doun zunui Pagiyele ná-deveiti bu. ²⁷ Nɛfetali mavofodaiti ta-nu bulugi ɣeni Enan ná-doun zunui Ayila ná-deveiti bu.

²⁸ Izelayele nuiti ta-nu bulugiti ta-zeikpasui ɣeni ga ná, siegi zu ta la ɣena siei woga da, ti va zeɣe ti-vuuzuve.

Ti zeɣe vai Sinayi

²⁹ Moize ɣeni nɛkoi, Madiyan nui Leyuwele ná-doun zunui Ɔɔbaɓe ma: «Gá ga li zoi naa zu, nii Ɔɔoɔɔ GALAGI minazeɣeni la gi ve, ga toɣa fe gi ve. Ua, ade li, da ɣe gaane zu, mazɔɔɔ Ɔɔoɔɔ GALAGI minazeɣeni ga toɣa faa vago ɣe Izelayele ve.» ³⁰ Ɔɔbaɓe ɣeni ma: «Gè la vilɛsu è volu. Ziimai ɣa ga gè ɣale ma nà-zoi zu, nà-nubuseiti pɔ be.» ³¹ Moize ɣilini ma, é ɣe ma: «Nà è maanɛɛɛzu, mina zeɣe gi volu, mazɔɔɔ è tevebai nii zuɣwɛɛ gola, ta adaveti gá zoo gi vu ná, da ɣe gi ve ga totuɣɔi. ³² Ni da gi maazaana, da ɔnɔ zɔɔɔ naama ani vagoiti kpein su, nii Ɔɔoɔɔ GALAGI vaazu ti veezu gi ve.»

³³ Izelayele nuiti ti liini, ti zeɣe Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-gizei ma, ti folo savago ziei woni. Naama volo savagoiti daawu, Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣeni loni ti luɣɔ, é da ada ɣaizie ti ve, ve ta looɣo ná. ³⁴ Siegi zu ta la zɛɣena la ti-vuuzuve, Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-tonabiingi ɣeni zelesu ti maazu foloi.

³⁵ Minazeɣe kesui lii la ɣilagila, Moize ɣeni GALA falii ɣɛɛzu, é da ɣe: «Wuzeɣe Ɔɔoɔɔ GALAGI, è zili nuiti ti vaza, niiti ti è wɔnzɛɣezu, naati ti vela è va!» ³⁶ Siegi zu ta la zeina la, é ɣeni ɣɛɛzu ma: «Ua volu Ɔɔoɔɔ GALAGI, da-nubuse bulu mɔinmɔingiti saama, ti ga Izelayele nuiti!»

11

Izelayele nuiti ta-unsuyeli lo fai

¹ Foloi ta, nubuseiti ti unsuyelii loni, ti daazeeli Ɔɔoɔɔ GALAGI ma. Siegi zu Ɔɔoɔɔ GALAGI naa mɛnini da, é yiiɣaawanani. Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-abui soni ti-vuuzuve, é naa ɣobave ɣala. ² Nubuseiti ti woɔfulani Moize ma, naa Ɔɔoɔɔ GALAGI maanɛɛɛ, abui za. ³ Ti naama adave laasei pɛɛni ga Tabeyela (nii poluve ga «ada ɣalai»), mazɔɔɔ ná ɣa Ɔɔoɔɔ GALAGI ná-abui soni ná ti-vuuzuve.

Bɛɛi suai maaloli fai

⁴ Nu ɣiligiti ti ɣeni ga wɛɛinti Izelayele nuiti saama, naati ti-yiimave laaveni ga gaazuɣulapɔ vaiti. Názu ɣa Izelayele nuiti ti tɔzeini la ga kpeei loa, ti da ɣe: «Ni gá la zoo gi da sua zɔɔɔ, gi mi!» ⁵ Gá ɣitoozu kalei zu, gi ɣeni miizu Ezipete yooi zu, geya la ba, ta kilikamaiti, ta paseteɣegiti, ta yava laa kpaazagiti, ta yava baazagiti, ta yava velevelegiti! ⁶ Niizu gá ga ɣana. Gi valage anii kpein ma, keni nɔ manegi, yeenɔpe nɔ manegi!»

⁷ Manegi ma ɣazavigi ɣeni eɣe kɔliandelegi ma ɣaei, gaazuve ɣe eɣe gulu mana maku nɛɛɛɛgi, daaseigi ga bedeliwume. ⁸ Nubuseiti ti bɛna ɣula, ti vaza, ti da zɛve, ti da golowolo ga daamiani siɣa ɣɔtui, baa ti siɣa kodai zu, ti gili diɣii zu, ti ke ga bulu velevelegi. Ná-nɛɛi ɣeai eɣe bulu velevelegi gulɔi ba. ⁹ E ɣeni vuuzu kpidiu ti-vuuzuve, ta nɔdai.

¹⁰ Pɛleyeɣei ɣilagilagi vuuni ná-seɣe ɣotai laave, é da kpeei loo. Moize nubuseiti gooi mɛnini, ti da wɔɔ. Ɔɔoɔɔ GALAGI wola yiiɣaawanani. Moize wola ɣaazuɣilini. ¹¹ E ɣeni Ɔɔoɔɔ GALAGI ma: «Lee vaa nɔu ɣa è kɛɛzu ga ze, nɛi gè ga da-wotiɣe nui? Lee vaa zu gè la zaalai zɔɔɔni è ɣaazu? Da zoo ɣale è niima nubuseiti kpein ta-ɣasɔi la nɔun unma? ¹² Nà ɣa gè niima nubuseiti kpein sɔɔɔga baa? Nà ɣa gè ti vilɛga etea baa, è ɣɛɛzu mà: «Ti veɛ yii la, eɣevelei doun deei a da ná-niimiɔɔlegi zo la,» gè naa ɣe eyɛsu gi zeeli naama yooi zu, nii è ma minazeɣe boni ti-mɛmɛwolani be, ga da feezu ti ya? ¹³ Mini ɣa nà suai zɔɔɔna, gè va gaagwɛ niima nubuseiti kpein ba, ti wɔɔɔzu kɔba, ti da ɣe ma: «Suai ve gi ya, gi mi!»

14 Gè la zooga, nà gila ko, gè va niima nuḅuseiti kpein ta-ḡasoi zeḡe. Gola wuiwe mà! 15 Ni da pɔ è zaalai la mà, zènvui zeḡe, aisa è va sò ḡani, gè mina nà-maanɔḡoi ḡa!»

Kundiḡi vuulḡelaiti (70) pɛɛ vai

Moize va

16 Ḣooḡḡ GALAGI ḡeni Moize ma: «Zunu vuulḡela (70) ḡaale ba bè, è ti ḡula Izelayeḡe ḡundiḡiiti saama, zunui niiti è ti ḡwɛɛ ga ta ga sɔbelama nua, nuḅuseiti ta-ḡundiḡiiti. Va ga tiye GALA daaḡomi seḡe vɛlei laave, wo lo ná vɔɔma, wa tiye. 17 Nà yeizu ná, gè bɔɛ è vɔ, nà ta zeḡe zènvui naa va, nii é è va, gè fe ti ya, naa ḡa a ke, wo niima nuḅuseiti ta-ḡasoi zeḡe vɔɔma, da ḡila è mina mɔ seḡe. 18 Da ḡe nuḅuseiti ma: «A bɔḡḡ ḡade lina voloi vaa zu, wa vaazu suai miizu, tɔzei wo wɔlɔve Ḣooḡḡ GALAGI woizu ga: Ee, ni gá la zoo gi sua mi! Gi ḡea gaane zu Ezipete yooi zu! Naa ḡa é ba, Ḣooḡḡ GALAGI ḡa vaazu suai veezu wo ya, wo mi. 19 Wa vaazu miizu ḡḡ, é la nɔ ga folo ḡila faa, baa folo felegɔ, baa folo lɔɔlugɔ, baa folo puugɔ, baa folo vuufelegɔ (20). 20 Kele wa yesu miizu eyesu alu gila, eyesu é ḡula wo-zokpai zu, unpili wɔin da wo zo. Mazɔlɔ wo Ḣooḡḡ GALAGI vɛleviliga, nii é wo zaama, wo wɔlɔa gaazu, wo ḡe ma: Leeni vaa zu deḡemu gi zeḡeai Ezipete yooi zu?» »

21 Moize gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Niima nuḅuseiti gè ti zaama, gá ga zunu waaundɔzita (600 000), è minazeḡe naati bɛ ga ta suai mi alu gila daawu ḡeḡeḡin! 22 Ta baalagiti paa ti vɛ, ta nikɛiti, é va kula ḡe ti va? Anɛɛ ni nu ḡa kpolodei wu ḡaleiti kpein kpeɛzu ti vɛ, toḡa kula ḡe nei?»

23 Ḣooḡḡ GALAGI gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Ḣooḡḡ GALAGI yee ḡa wola buḡa baa? Su la mɔ ḡoozani, da naa ḡa, ni ḡite vɛ, baa zɛɛ vɛ, ga ni nii nà bo, toḡa da vile su.»

GALA Zènvui yei vai

kundiḡi vuulḡelaiti (70) ma

24 Moize ḡulani, é Ḣooḡḡ GALAGI laawooi wo nuḅuseiti ma. Naa vɔlu, é zunu vuulḡelaiti (70) gaaleeni ba, ta-ḡundiḡiiti saama, é ti lo seḡe vɛlei maagoolii zu. 25 Ḣooḡḡ GALAGI yeini tonabiingi zu, é bɔɛ pɔ. Zènvui nii é ḡeni Moize va, é ta zɛḡeni naa va, é fe kundiḡi vuulḡelaiti (70) zea. Siɛgi zu zènvui yeini la ti ma, ti tɔzeini ga bɔɛa eḡe GALA goo wo nua, kele ti la ḡeni lebini ga.

26 Zènvui yeini balaa zunu felegɔ ma ti-vuuzuvɛ, gilagi laaseigi ḡeni ga Eledade, zɔi laaseigi ḡe ga Meedade. Zènvui yeini ti ma, mazɔlɔ ti-laaseigi zɛvɛni zunu vuulḡelaiti (70) saama, kele ti la ḡeni zɛḡeni ti-vuuzuvɛ, ti va li seḡe vɛlei vɔ bɛ. Ti tɔzeini ga bɔɛa eḡe GALA goo wo nua. 27 Zunu lounḡoi ta bizeni, é li, é bo Moize ma, é ḡe ma: «Eledade ta Meedade ta GALA ná-kulakɛɛma vaiti bosu ade-vuuzuvɛ.» 28 Nun ná-doun zunui Zozuwe, nii é ḡeni ga Moize ná-kpɔba nui, é zo ná-doungo ziegi zu ma, naa ḡeni ma: «Màliḡii, Moize, pele leve ti luḡḡ, ti bɛ naa ḡeɛzu!» 29 Moize ḡeni ma: «Da mà lolo ḡulazu? Ḣooḡḡ GALAGI ná-Zènvui yei Izelayeḡe nuḅuseiti pɛ ma, ti ḡe ga GALA goo wo nuiti!»

30 Moize ta Izelayeḡe ḡundiḡiiti ti ḡaleni ma ti-vuuzuvɛ.

Kakalogiti

31 Ḣooḡḡ GALAGI fiilei leveni kpolodei ḡa, é va ga kakalogiti, ti vu ti-vuuzuvɛ maagoolii zu, é ḡaku ná ma ga folo ḡila sie lieḡḡ. Ti zooi maabidini, eyesu é le ga meteḡe ḡila sɔliḡḡ.

32 Nuḅuseiti ti loni ḡḡḡma naama voloi, ta ma bidii kpein, ta mɔnɔ poluma voloi ḡeḡeḡin, ti da kakalogiti so. Nu nɔpɛ ge la ḡeni seḡeni, é va yei kilo waasavagɔ (3 000) zeeḡḡḡwu. Ti ti zuvieni, ti da fɔ ti-vuuzuvɛ maagoolii kpein su. 33 Suai naa yeini nɔ ti-laave, ti la de numani, eyesu Ḣooḡḡ GALAGI yiiḡaawana ti ma, é maanɔḡoi vɛɛ nuḅuseiti ba. 34 Ti naama adave laaseigi vɛɛni ga Kibelɔte-Ḣataava (nii poluvɛ ga «gaazuḡulapɔ ḡabayeḡeiti»), mazɔlɔ miná ḡa ti naati ma mɔinmɔin maagooluni ná, niiti daamii vai ma ḡaazuḡulapɔi ti zoni.

35 Nuḅuseiti ti siei lɔzeini, ti zeḡe Kibelɔte-Ḣataava, ti va Ḣaseelɔte, ti vu miná.

12

Miliyame ta Aalɔn ti vaa vai Moize ma

¹ Moize Kuse anzanui ta zefeni ga anza. Miliyame ta Aalɔn ti feni vaazu ma. ² Ti feni ma: «Moize gila nɔ lei Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔi pɔ! Kpɔɔɔɔe gá balaagi gi vɔ!» Gɔɔɔɔ GALAGI ti-wooi menini. ³ Tama Moize feni ga bɔɔɔɔmaayei nu gola, é leve nui pɛ ba eteai zu. ⁴ Gaamago nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI Moize lolini, naa vɛɛ Aalɔn va, ta Miliyame, é fɛ ti ma: «À gɔmi, wo savagɔ, GALA daagɔmi sege vɛɛi vɔ bɛ.» Ti liini ná. ⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI yeini tonabiingi zu, é lo sege vɛɛi laavɛ maazuve. E Aalɔn ta Miliyamɛni tolini. Ti felegɔ ti vaani. ⁶ E feni ti ma: «À woilo, nii é bɛ, gɛ bo wo ma! Siegi zu GALA goo wo nu a fɛna la wo zaama, ná, Gɔɔɔɔ GALAGI, ná da bɔɔɔɔ lɛɛ la kulakɛɛmai zu, gɛ bɔɔɔ pɔ segi zu. ⁷ Kɛɛ é la fana ga ná-botifɛ nui Moize, nii é ga lada nui ná-pɛɛwu vai kpɛin su. ⁸ Ná da bɔɔɔ pɔ ga wooi koleai, faa zúbidi laade, gɛ bɔɔɔ lɛɛ la, é ká. Lee vaa zu wo la luani, wo da va ná-botifɛ nui Moize ma?»

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani ti laalɔɔma, é li. ¹⁰ Tonaabiingi zefeni nɔ feya sege vɛɛi maazuve, geei vɛɛ Miliyame ma mɛɛ, koleai eɔɛ kobe kolegi. Aalɔn wɛɛni ba, é ka ga é fɛa ga gee nu. ¹¹ Aalɔn feni Moize ma: «Soma málígíí, è mina gá-gɔtoi ma ɔasɔi la gi unma, gi kɛai ɔimalalai zu! ¹² Ee, de-vaazeelai mina fɛ eɔɛ doin saai, é va zɔɔɔ, nii kpusei ta luulaai, aisa é va zɔɔɔ.»

¹³ Moize woɔɔɔɔɔɔ GALAGI ma, é fɛ ma: «Ee, GALA, ná è maanɛɛɛɛɛɛɛɛ, kɛɛɛ!»

¹⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI feni Moize ma: «Ni kɛɛɔɔ a la feni laadei vuuni gaazuve, é la bena ye ma unfegi zu, eyesu folo lɔfela? A kpɛ, é ɔula wo-vuuzuve va, é kɛ su ga folo lɔfela, naa voluma, wa yeezei bu niina, é va wo zaama.»

¹⁵ Miliyame ɔulani ti-vuuzuve va, é kɛ ga folo lɔfela. Nuɔuseiti ti yeini ti-vuuzuve, eyesu é va, é lɔ ti zaama mɔnɔ. ¹⁶ Naa voluma, ti zefeni Gaseelɔte, ti li, ti vu Palan tevebai zu.

13

Kanaan yooi zuvɛɛ fai (Tɔ Sevei Velesiei 1:19-33)

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔni Moize vɔ, é fɛ ma: ² «Zunuiti teve, ti Kanaan yooi zuvɛɛ, gɛ feezu Izelayɛle nuiti bɛ. Yeelo nu gila ba, bolodai ɔilagilagi zu, segeai kundigiiti saama.»

³ Moize Gɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni, é zunuiti teveni, ti zege Palan tevebai zu. Izelayɛle nuiti ta-ɔundigiiti ti feni ga tiye.

⁴ Ti-laaseigiti ti feni ga:

Luɔɛn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Samua, Zakuul ná-doun zunui.

⁵ Simiyɔn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Safate, Gɔli ná-doun zunui.

⁶ Zuda ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui.

⁷ Isakaal ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Yigale, Zozɛfe ná-doun zunui.

⁸ Efelayime ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Gɔsea, Nun ná-doun zunui.

⁹ Benzamɛn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Paleti, Lafu ná-doun zunui.

¹⁰ Zabulɔn ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Gadiyɛle, Sɔdi ná-doun zunui.

¹¹ Zozɛfe ná-bolodai ta Manasee, tɔnɔi feni ga: Gadi, Susi ná-doun zunui.

¹² Dan ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Amiyɛle, Gemali ná-doun zunui.

¹³ Asɛɛl ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Setuul, Mikayɛle ná-doun zunui.

¹⁴ Nɛfetali ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Naabi, Vɔfesi ná-doun zunui.

¹⁵ Gade ná-bolodai nɔnɔi feni ga: Geyuwɛle, Maki ná-doun zunui.

¹⁶ Zunuiti daaseigiti kana, niiti Moize ti leveni ga ti Kanaan yooi zuvɛɛ. Moize Nun ná-doun zunui Gɔsea laasei pɛɛni ga Zozuwe.

¹⁷ Moize ti lebegai ma ga ti Kanaan yooi zuvete, é gfeni ti ma: «À leve ga lekpehave nu yeezazuve yooi zu vele, wo zeeli gize yooi vɔ pelei, ¹⁸ wo gɔda zooi ná-fai wu. Wo ka vele é la, ta nuiti ti zeini ná, wo ti vete ni ti zuloge, baa ni zebe la ti ya, ni ti moɔnve, baa ni ti la moɔnni. ¹⁹ Wo zooi vete, ve ti zeini ná, ni page, baa ni jɔuve, ta-laa wolaiti ta gale, ni sigigi ga ti ma, baa ni é la ti ma, ²⁰ ani bete you ve, baa ani la beta ga, gulua ta ga, baa ti la ná? A yiilɔ! A zooi zu wulu waai tanigaa zege.»

E gfeni ga leezen waa moɔngi ma yeedegalai.

²¹ Zunui naati ti liini, ti zooi zuvete, é tɔzei Sin tevbai zu eyesu Legɔbe, Lebo-Gamate gɔbave. ²² Ti leeni lekpehave nu yeezazuve yooi zu, ti zeeli Geebelɔn. Ayiman ta Seesayi ta Talemayi nuiti ti zeini ná, Anake mavofodaiti. Geebelɔn laai lɔni, é ke ga kona dɔfela aisa Soan va lo, nii é Ezipete yooi zu. ²³ Ti zeelii ma Esekole nemai zu, ti leezen ansagɔgi ma beke gila teveni ba, nii leezen gɔpɔgi gfeni zelɔni ba. Bui vele ma, ti dɔɔni gului ga, nu felegɔ da gɔma, ti sege. Ti gelenade wului ma waaiti segeni balaa, ta koolegɔogiti. ²⁴ Ti naama adave laasei pɛeni ga Esekole nemai (nii poluve ga «anii gɔpɔgi ma nemai»), tɔzei leezen gɔpɔgi va, Izelayele nuiti ti teveni ná. ²⁵ Ti galeni ma, ti zege zooi vetesuve, folo vuunaanigɔ (40) ga ti keeni.

Nene puugɔ maazu felegɔiti (12) ta-voluvaawo gooi

²⁶ Ti vaani, ti Moize ga, ta Aalɔn, ta Izelayele vɛbei kpein, Palan tevbai zu Kadese. Ti voluvaawo ti ma ga nii kpein ti kaani, ti zooi zu wulu waaiti de ga tiye. ²⁷ Wele poluvaawo gooi va, ti boni Moize ma: «Gi zeelini zooi naa zu, ve é gi leveni ná. Gaama zu, zou ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná, naa wulu waaiti pɛte. ²⁸ Kele-o, nuiti ti zeini ná, ti wola zubaave. Taaiti bɔɔlɔve, sigigi ti ma. Gi Anake mavofodaiti balaa pɛtege ná. ²⁹ Amaleke nuiti ta zeini nu yeezazu vele. Gete nuiti, ta Yeebuse nuiti, ta Amɔɔl nuiti ta zeini gize yooi zu. Kanaan nuiti ta zeini Kpolode Wolai laave, ta Zuluden nemai zu.»

³⁰ Názu ga Kalebe gaabaani la ga é nuɔuseiti gaaɔbe, niiti ti tɔzeini niina ga wuzegɛa Moize laalɔgɔma. E gfeni ti ma: «Ade li ná! Ada vɔni zooi ma, de sege. Mazɔlɔ ma gaabaai ga ade ya.»

³¹ Kele zunuiti ti gfeni ga ná-siepoluiti, naati ti gfeni gɛezu ma: «Ma zobo ge la ade ve, de va laale nuuma nuɔuseiti bu, mazɔlɔ ti zubaave de va.» ³² Ti tɔzeini Izelayele nuiti gaazu ga zooi naa ná-fai zuvalaga, nii ti liini ti ka, ti gfeni ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toga ga zooi nii é naati paazu, niiti ti vaazu, ti ze ga. Nuiti kpein gi ti gaaí ná, ta ga nu gɔozagiti. ³³ Gi kooza nuiti kaave ná balaa, Anake mavofodaiti, nu gɔozagiti ma zuwuzui. Gi gɛa ti gɔba, é gɛ gi gaazu, ege gá gɛ ga kotogiti nɔ, tiya balaa, ti gaazu, gi gfeni ege kotogaa nɔ!»

14

Izelayele nuiti kpaka fai

¹ Izelayele nuɔuseiti kpein ti kpeei looni, ti nii wɔlɔzu naama bidii. ² Ti unsuyelii lɔni Moize ta Aalɔn laalɔgɔma. Nuɔuseiti kpein ti gfeni ti ma: «Ni sugila gi zaani Ezipete yooi zu, baa tevbai zu! ³ Leeni vaa zu Gɔogɔ GALAGI pɔ ga é va ga giye niima yooi zu, ti va gi vaa ga kɔɔi, gi-anzaiti, ta gi-lointi, ti va gɛ ga gi zili nuiti daamianigi? E la gɛa gi ve ga faa vago baa, ga gi gale ma Ezipete yooi zu?» ⁴ Ti gɔlagilagiti ti gfeni gɛezu bɔgɔ ma: «Ade yeelo kundigɔ gɔla ba, de gale ma Ezipete yooi zu!»

⁵ Moize ta Aalɔn ti looni zooi ma, ti laave Izelayele nuɔuseiti kpein gaazu, ti gaaɛai ba. ⁶ Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nu felegɔi naati, ti gfeni zɔiti ba, tɛiti ti liini zooi zuvete su, ti felegɔ ti ta-zegeiti balini ga, ⁷ ti gɛ Izelayele nuɔuseiti kpein ma: «Zooi nii gi subizaai, gi suvete, toga ga zou vago wola. ⁸ Ni Gɔogɔ GALAGI ga ade ve, toga ade lɔ zooi naa zu, é fe de ve, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vɔvɔaai ná. ⁹ Toga nɔ ga, à mina wuzegɛ Gɔogɔ GALAGI laalɔgɔma. A mina lua zooi naa zu nuiti ba, mazɔlɔ ta gɛezu nɔ

ga ade-góno, niinigi é gëa ti makësu, naa maagfooza ti va, tama Góogó GALAGI gá ade va. Defëmu, à mina lua ti va pa!»

¹⁰ Nubuseiti kpein ti gëni gëezu, ti ti zóo ga kótui, ti ti vaa, kelë gaamanó Góogó GALAGI ná-
lebiyai gfulani kelëma Izelayele nuiti bë GALA daagómi sege vëlei maazu. ¹¹ Góogó GALAGI
gëni Moize ma: «Niima nubuseiti ta yesu bèlevilisu eyesu siëgi bëgele zu? Ta yesu gëlezu ga
ti mina la dà, eyesu siëgi bëgele zu? Anëe gè poo gola moinmoin këa ti zaama. ¹² Nà dfo
zeebei vëezu ti va, gè ti-ma zuwu gaaleve, naa volu nà zii bëtezu, é gfula è zu, nii sèbei a
wólo, ta é moin Izelayele va!»

¹³ Moize Góogó GALAGI woogaaivoteni, é gë ma: «Ezipete nuiti ti kwëe ga dá gá è niima
nubuseiti kula ta-yooi va ga dá-zëbei. ¹⁴ Ti bogë niima you zu nuiti kpein ma. Ti menigë
ga dá, Góogó GALAGI, dá niima nubuseiti saama, dá bógó lëezu kpezekele. Ti menigë ga
dá-lonabiingi gá zelëni ti maazu, dá losu ti lugó foloi tonabiingi zu, ta kpidii abuzogi zu.
¹⁵ Ni dá niima nubusei kpein paana ege nu gila, zooiti ti è-gëevaiti ma woomëniiga, è ti gëai,
naati ta vaazu gëezu ma: ¹⁶ «Góogó GALAGI la bëna zobo sólo, é va li ga nubusei teiti zooi
naa zu, nii é ma gona woni ga é fe ti ya, naa gá é këai é ti vaa tevebai zu.» ¹⁷ Niizu Màligii,
nà è maanënezü, dá-zobogi gfula kelëma ga zëbei pë, egevelei è boni la gi ma ga: ¹⁸ «Góogó
GALAGI yii la dá ga gfula fala, kpetëve woogëgiladai zu, toga dá faagaaaza golai zuvaayë ta
to kologologi. Kelë é la dá ga saba nui levea ga sabalala nu, toga doun këëgëiti ta-vaagaaaza
golai zala ti-lointi ma, eyesu yamani zavasiei baa naanisiei.» ¹⁹ Nà è maanënezü, niima
nubuseiti suvaayë ga ta-vaagaaaza golai, dá-woogëgiladai maavele ma, egevelei nò è niima
nubuseiti suvaayësu da, è zo ti gfula voloi ma Ezipete yooi va, é zeeli za ma.»

²⁰ Góogó GALAGI gëni ma: «Gè ti maavaayëga, egevelei è falia la. ²¹ Kelë egevelei gè vulua
la ga gite, nèi gè ga Góogó GALAGI, ná-lebiyai eteai pë daavegai, gè gónaa ga: ²² Nui niiti
ti ná-lebiyai gëani, ta poo golaiti gè ti gëeni Ezipete yooi zu, ta tevebai zu, ti sügógó daa
gëa puu, ti la gólóni bè, ²³ ti tagila kpalaa, ti la zooi naa gaa, nii gè ma minazëgë boni,
gè góna su ti-mëmëwolani bë. Teiti kpein ti bèleviligai, tagila kpalaa ge la léa ná. ²⁴ Kelë
ná-botigë nui Kalëbe, gí kili ka é gëni naa vë, këvë bè ga woogëgila nu eyesu gó. Naa gá é
ba, ná lé ga naa, ma yooi zu, vë é liini ná, mavofodaiti ta naa zóló. ²⁵ Tei Amalëke nuiti ta
Kanaan nuiti ti zeini nëmëi zu, lina sobu nò, wa nuiti gaagalesu ma tevebai zu, wo li ga
Seeli Kpolodëi vó pelei.»

²⁶ Góogó GALAGI gëni Moize ta Aalón ma: ²⁷ «Nà niima nubusei jöiti zësu ná, ti dá
unsuyëlii lo dàalógóma, eyesu yeelë? Mazóló gè Izelayele nuiti ta-unsuyëliiti menigë, ti
tosu dàalógóma. ²⁸ Gë ti ma: «Góogó GALAGI wooi gaa: Egevelei gè vulua la ga gite, ná
wo zosu, egevelei wo woöiti bogai la góizu. ²⁹ Wa za tevebai tëi su, wo-ma vóomaiti ti
la ná. Wóiti döin ti wo gaaaluni, é zo kona vuufelegó (20) ma, é lé zeemaazu, mazóló wo
unsuyëlii logë dàalógóma, ³⁰ wo la móló zooi naa zu, nii gè ma minazëgëgi woni, gè góna
ga wa ze ga, keni Kalëbe, Yefunee ná-doun zunui, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui. ³¹ Kelë
wo-lointi, wo gëni gëezu ma ta gë ga wo zili nuiti daamiani, ná liizu ga tiye ma yooi zu,
ta zooi naa gwëe, nii wo bëleviligai. ³² Kelë woun, wa zaazu tevebai tëi su. ³³ Wo-lointi ta
gëezu ga teveteve nuiti, kona vuunaanigó (40) laawu. Ta wa-woovaladai ma zalai zóló
gana, nii wo këa ga ze, eyesu wo pë wo za tevebai zu. ³⁴ Folo vuunaanigó (40) gá wo kënë
zooi zuvëtesuvë, tama, wa wa-vaagaaaza golai ma zalai zóló kona vuunaanigó (40) laawu,
kona gila, folo gílagi votogi zu. Wa kwëe naazu ga wa gëlena bà, wa bala. ³⁵ Nà, Góogó
GALAGI, ná gá kpëai. Ungo, zekana gè vaazu niima nubusei jöiti sosu da, ti gíliiai va, ti
wuzëgë dàalógóma. Ta jëelëzu tevebai tëi su, ti za ná.»

³⁶ Zunuiti Moize ti leveni ga ti zooi zuvëte, ti galegai ma ma, ti nuiti unsuleveni, ti
unsuyëlii lo dàalógóma, ga zooi zu vaiti suvala pelei. ³⁷ Góogó GALAGI zunui naati
dogani, ti za, tózei ti zooi ná-fai zuvalani. ³⁸ Zunuiti ti liini zooi zuvëtesu, ti pë ti zaani,

keni Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta Kalébe, Yefunee ná-doun zunui, naati nɔ ɔa ti yeni vulua.

*Woozotala niinei
(Tɔ Sevei Velesi 1:41-46)*

³⁹ Siegi zu Moize Ɔooɔɔ GALAGI laawooi woni da Izelayele nuiti ma, nuɔuseiti gola ɔaaleini. ⁴⁰ Poluma zobui, ti wuzefeni ga sobuzobui, ti le gize yooi ɔa pelei, ti ɔe ma: «Gi koto ɔea, kele ga ga le, ve Ɔooɔɔ GALAGI ɔeai, é vile ná va.»

⁴¹ Moize ɔeni ti ma: «Leeni vaa zu wo zefezu Ɔooɔɔ GALAGI wooi volu? Wo la zobo solɔaga! ⁴² A mina le, mazɔɔ Ɔooɔɔ GALAGI la wo zaama. Wo zili nuiti ti mina wo vaa fuun. ⁴³ Mazɔɔ wa Amaleke nuiti kaazu luɔɔ, ta Kanaan nuiti, wa ɔooɔ vaa. Uelei wo voluavegai da Ɔooɔɔ GALAGI va, é la mɔ ɔea wo va.»

⁴⁴ Ti daani mee, keni ti leeni gize yooi ɔa pelei, kele Ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui la ɔeni liini, ta Moize balaa, ti va ɔula ti-vuuzuve va. ⁴⁵ Amaleke nuiti ta Kanaan nuiti ti ɔeni vuuni gize yooi zu, naati ti yeini, ti Izelayele nuiti sakpe, ti ti ɔoɔɔo, ti vile ti volu, eyesu ti li, ve ná laaseigi ga Ɔooɔɔ.

15

*Tɔgi é lo vebaniiti ba,
ta puya zalaɔaiti*

¹ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ɔa, é ɔe ma: ² «Bɔe Izelayele nuiti ɔa, é ɔe ti ma: Siegi zu wo zeelizu la zooi naa zu, gè vaazu feezu wo ve ga wo ze ná, ³ wa ɔena ɔa wo zalaɔaiti kula Ɔooɔɔ GALAGI ve, nii abui galazu, gala zalaɔai, ɔaa minazeɔe daazeeli zalaɔai, ɔaa vebaniiti nui daai ɔisu, ɔaa zalaɔai nii é vilesu wa-GALA fai ma veti voloi ta va, wa ke ga niki, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, nii é ɔalazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ⁴ Wa vebaniiti kɔa zalaɔa zua ɔilagilagi pe ba. Wa bulu vukɔ vagoi kilo savago ɔa ba, gaayogai ga gulɔi litelé ɔila ta tukpe (1,5), ⁵ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔooi litelé ɔila ta tukpe (1,5), ni zalaɔa zuai ɔa ga baala zivoi. ⁶ Ni baala sine wolai ve, wa vebaniiti ɔe ga bulu vukɔ vagoi kilo ɔzita, gaayogai ga gulɔi litelé felegɔ, ⁷ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔooi litelé felegɔ. Naama zalaɔaiti makugi ɔa nee Ɔooɔɔ GALAGI ve. ⁸ Ni niki zinei ɔa wo kulazu ga zalaɔai Ɔooɔɔ GALAGI ve, é ɔe ga gala zalaɔai, ɔaa minazeɔe daazeeli zalaɔai, ɔaa é ɔe ga ziilei zalaɔai, ⁹ wa bulu vukɔ vagoi kilo taaɔuugɔ ɔa ba ga vebaniiti, gaayogai ga gulɔi litelé savago, ¹⁰ ta puya zalaɔai ɔe ga ɔooi litelé savago. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve.

¹¹ «Pele ɔana wo maaneai wo niki zine zalaɔai ɔula la, ɔaa baala sinei, ɔaa baala sine yivoi, ɔaa boli yivoi. ¹² Toganii moin va vele-o-vele, vebaniiti ɔa ve ti ɔilagilagi va. ¹³ Izelayele nu ɔooɔɔgi kpein maaneve é naama logi zo, a ɔena zalaɔai ɔulaa, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ¹⁴ Tɔ gilagi naa nɔ ɔa a ze nuɔusei pe ma, ga faa ɔila nɔ anee weein é ga seikooɔma nui, ɔaa ná-peleyeɔei wo zaama wo-mavofodaiti kpein su, ni ta ɔa ti zalaɔa ɔula, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɔɔ GALAGI ve. ¹⁵ Nuɔusei pe ka tɔgi naa zo, ga faa ɔila nɔ toɔa la ese gilagilagi pe ma, Izelayele nu ve seikooɔma nu va. Naa ɔa ɔe ga ɔooɔ tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be, ta seikooɔma nui, Ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. ¹⁶ Tɔ gilagi, ta deve ɔilagi nɔ ɔa a ɔe ná wo pe be, wa seikooɔma nui.»

Bulu mɔungiti ma vebaniiti

¹⁷ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ¹⁸ «Bɔe Izelayele nuiti ɔa, é ɔe ti ma: Siegi zu wo zeelizu la zooi zu, ve gè losu wo luɔɔ, wo li ná, ¹⁹ wo ma you zu bului miizu, wa gilazu zeɔe ba ga vebaniiti Ɔooɔɔ GALAGI ve. ²⁰ Siegi zu wo bului mɔsu da, wa ma mɔungi zeɔe ba, wo kula be ga zalaɔai, eɔevelei wa da molo niinei nɔnɔi zeɔe ba la. ²¹ Vebaniiti ɔana, wa fe Ɔooɔɔ GALAGI ve, é ɔula wa-vuului ná-botii ɔea mɔungi zu, wo-mavofodaiti kpein su.

Tevezea g̃otoi ma zalaƒai

²² «Ni wa koto ƒeena, wo la gaaƒilini ma, wo la togi niiti kpein soni, niiti G̃ooƒo GALAGI ti veai Moize ya, ²³ é zo naama voloi ma G̃ooƒo GALAGI deveiti feeni la, eyesu é li wo-mavofodaiti p̃o velela velei, ²⁴ ni faaƒaazagi a ƒeena, é la ƒeeni ga gaaƒilima, é ƒe ga nuɓuseiti kw̃etala zu vaa, nuɓusei kpein ka nike zine bokpa gila kula ga zalaƒai, makugi neai G̃ooƒo GALAGI ve, é bo vebeanii va, ta puya zalaƒai, eƒevelei deveai la togi zu, ta boli zinei, nii a ƒe ga koto gba zalaƒai. ²⁵ Zalaƒa ƒula nui ƒa kotoi gba Izelayele nuɓuseiti kpein be, suvaa ƒa ye ti ve, tozei faaƒaazagi ve, ti keai, ti la gaaƒilini ma. Siegi zu ti vaazu la ga ta-zalaƒai, nii abui galazu, G̃ooƒo GALAGI ve, ta koto gba zalaƒai G̃ooƒo GALAGI ƒaazu, tozei ta-vaafaazagi vaa va, ti keai, ti la gaaƒilini ma, ²⁶ suvaa ƒa ye Izelayele nuɓuseiti kpein be, ta seik̃oƒoma nuiti, maz̃o nuɓuseiti ti naama vaafaazagi ƒeeve, ti la gaaƒilini ma.

²⁷ «Ni nu ƒila kpe no ve, é kotoi ƒeai, é la gaaƒilini ma, toƒa kona gila boli zaai ƒula ga koto gba zalaƒai. ²⁸ Zalaƒa ƒula nui ƒa kotoi gba G̃ooƒo GALAGI ƒaazu, nui naa ve, nii é kotoi ƒeai, é la gaaƒilini ma. Siegi zu é kotoi gbazu la be, naa zuvaa ƒa ye be. ²⁹ Siegi zu nu a koto ƒeena la, nii é la gaaƒilini ma, to gilagi nii no ƒa a ze nui pe ma, Izelayele nuiti ti ga zou lointi, ta seik̃oƒoma nuiti.

³⁰ «K̃ele nu-o-nu, nii a gaaƒili ma, é kotoi ƒe, Izelayele nui, é ga zou loin, ɓaa seik̃oƒoma nui, é G̃ooƒo GALAGI laƒo ƒoloƒologa, kpe ka leve ná-nuɓuseiti ba, é ƒula ti zaama. ³¹ E GALA daawooi veleviliga, é ná-deveiti koloƒolo, keni kpe ge leve ná-nuiti ba. Ná-faaƒaaza golai ma ƒas̃i ƒa la unma.»

Dooƒo foloi zo fai

³² Tei Izelayele nuiti ti ƒeni tevebai zu, ti zunui ta ƒaani, é ɗa kovii ƒale dooƒo foloi. ³³ Teiti ti soni ná, ti vaani la Moize ṽo ta Aal̃n, ta nuɓuseiti kpein p̃o. ³⁴ Ti mak̃eni ma ga pag̃o, tozei faa ñpe ge la ƒeni de leveni, é va vile naa va, nii a zoo é ƒe la. ³⁵ G̃ooƒo GALAGI ƒeni Moize ma: «Ta naama zunui vaa. Wa lii la wo-vuuzuve voluve, nuɓusei kpein ge so ga k̃otui.» ³⁶ Názu ƒa nuɓuseiti ti ƒulani la la, ti-vuuzuve voluve, ti so ga k̃otui, eyesu é za, eƒevelei G̃ooƒo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Geze yiizayizagi ma levei

³⁷ G̃ooƒo GALAGI ƒeni Moize ma: ³⁸ «Bo Izelayele nuiti ma ga, tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti geze yiizayizagi lo ta-veek̃oma zefeiti goizuve, ta geze ƒaali biinii. ³⁹ Siegi zu wo geze yiizayizagiti kaazu la, wa ƒize G̃ooƒo GALAGI ná-deveiti su, wo ɗa ke, wo la boƒo ƒakaga, wo va vile wo yiima vaiti polu, ta wa-ƒaazuƒulap̃oiti, niiti ti wo lozu woovaladai zu. ⁴⁰ Naazu wa ƒize ná-deveiti kpein su, wo ƒolo ti ve. Wa ɓade wa-GALAGI ve. ⁴¹ Ná ga G̃ooƒo GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ƒulaai Ezipete yooi va, ga é ƒe ga wa-GALAGI. Ungo, ná ga G̃ooƒo GALAGI, wa-GALAGI.»

16

K̃lee ɓaka fai

¹ K̃lee, Yiseƒaal ná-doun zunui, Keƒate ná-peleyeƒei wu, Leevi ná-bolodai zu zunui ta ƒeni de, é Luβen ná-bolodai zu zunu savago veeni boƒo va, Datan ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, ta Won, Peelte ná-doun zunui, ² ti wuzegeni Moize laal̃oƒoma, ti Izelayele nuiti nu unfeleg̃o puul̃oƒugo (250) veeni boƒo va, niiti ti ƒeni ga nuɓuseiti ta-ƒundig̃iiti, ti ƒeni ga ɓalaa nuiti tene nuiti maaɓogiti su, ti ga nuiti unfemai ti ve. ³ Ti ƒaal̃eni ba Moize ta Aal̃nni daal̃oƒoma, ti ƒe ti ma: «É kula ƒea! Nuɓusei kpein ka ɓadegai, G̃ooƒo GALAGI ƒa ade pe ba. Zobogi ɓegele ƒa é wo ya, ga wo ze G̃ooƒo GALAGI ná-bebei ƒa nii?»

⁴ Siegi zu Moize naama yelilomaiti menini da, é laaveeni zooi ma. ⁵ Naa volu é boeni K̃lee ṽo, ta polu nuiti, é ƒe ma: «Lina sobu, G̃ooƒo GALAGI ƒa naa le, nii é ga ññi ta nii

ɲadegai, a zoo maabuɖazu ba, nii é yiimazeɖezu la. ⁶ Wɛɛ nii wo vaazu kɛɛzu, Kɔlee ta polu nuiti kpein ta ani maku nɛɛɛ gala liɖiiti seɖe, ⁷ ti ti laave ga abulekaiti, ti ani maku nɛɛɛgi vu ga, Gɔoɖɔ GALAGI ɖaazu. Nii Gɔoɖɔ GALAGI a yiimazeɖe la, naa ɖa ɲadegai. E kula ɖɛa, Leevi ma zuwuzuiti!»

⁸ Moize ɖɛni Kɔlee ma mɔnɔ: «À woilo gòoi ma ga pagɔ, Leevi nuiti! ⁹ Naa ɖa wo ɖaazu ga faa go ɔaa, ga Izelayɛle ná-GALAGI yiimazeɖe ga woye ye, Izelayɛle nuɔuseiti saama, é zobo fe wo ve, wo maabuɖa ba, wo da botii ɖɛ Gɔoɖɔ GALAGI ná-seɖe veɛ ɲadegai wu, wo lo nuɔuseiti untuɖɔ, wo botii ɖɛ tɔun be? ¹⁰ E ma zobogi veeve wo ve ga wo da maabuɖa ba, wa è-ɖɛɛleaiti, Leevi nuiti. Naa ɖa wo zalaɖa ɖula nui losuve ɖaiziezu mɔnɔ? ¹¹ Naa ɖa é kea da-o, da-nuiti-yo, wo gilia ba, wo wuzede Gɔoɖɔ GALAGI laalɔɖoma! Mazɔɔ Aalɔn ɖa ga be, wo va ɖɛ unsuyelii losu daalɔɖoma?»

¹² Moize nu leveni ga ti Datan loli ta Aɔilame, Eliabe ná-doun zunuiti. Keɛ ti ɖɛni ma: «Gi la liizu! ¹³ E gi ɖula zou vaɔi va, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná, é va ga giye tevebai zu ga gi za, faa go ɖana ɔaa? Da ɖɛɛzu mɔnɔ, è zeɛ gi unda ɔaa? ¹⁴ E la vaani ga giye zou zu, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvaai ná! E la kpalagaa veeni gi ya, ɔaa kpelea ga gɔnɔ. Da niima nuiti kpein kaazu ga gaazuɖole nuiti? Ba-o, gi la liizu pe!» ¹⁵ Moize wola yiɖaawanani, é ɖɛ Gɔoɖɔ GALAGI ma: «Mina yeezei ta-veɛanii wu! Gè la ta-ɖɔli nɔpe kulani zea, folo ɖila ɔalaa, anɛɛ soovale gila pa, gè la de faa ɲɔu ɖɛɛni ga taɖila ɔalaa!»

¹⁶ Moize ɖɛni Kɔlee ma: «Da-o, è volu nuiti-yo, é ɔɔ Aalɔn va, à ɖula keɛma lina Gɔoɖɔ GALAGI ɖakala. ¹⁷ Wo ɖilagilagi, ani maku nɛɛɛ gala liɖii zeɖe, è ani maku nɛɛɛgi vu su, è va Gɔoɖɔ GALAGI ɖakala. Wa va ga ani maku nɛɛɛ gala liɖi unfelegɔ puulɔlugɔ (250), da-o, Aalɔn-o, wo ɖilagilagi ɖa nɔnɔi zo ya.»

¹⁸ Ti ɖilagilagi, ti ta-ani maku nɛɛɛ gala liɖii zeɖeni, ti abulekaiti pu su, ti ani maku nɛɛɛgi vu ga. Ti pe ti loni GALA daaɖomi seɖe veɛi laave, Moize ɔalaaɖi ta Aalɔn. ¹⁹ Kɔlee bebei ɖaalɛni ba ti laalɔɖoma GALA daaɖomi seɖe veɛi laave.

Naazu, Gɔoɖɔ GALAGI ná-lebiyai ɖulani keɛma bebei kpein be. ²⁰ Gɔoɖɔ GALAGI ɖɛni Moize ta Aalɔn ma: ²¹ «À ɖula niima nuɔuseiti saama, nà ti undaavilisu ɖaniɖanigi nɔ!» ²² Keɛ Moize ta Aalɔn ti laaveɛni zooi ma, ti maanɛɛni wo, ti ɖɛ ma: «Ee, GALA! GALAGI nii deve kpetaniiti kpein zenvui ma, da vaazu bebei kpein sosu ga nu ɖilagi ná-kotoi?»

²³ Gɔoɖɔ GALAGI ɖɛni Moize ma: ²⁴ «Bɔɛ nuɔuseiti pɔ, è devei ve ti ya ga ti maaɖooza Kɔlee ta Datan ta Aɔilameni ta-zeɖe ɖotaiti ba.»

²⁵ Moize wuzegeni zooi ma. Izelayɛle ɖundigii ti vileni polu, ti li Datan ta Aɔilame vu be. ²⁶ E ɖɛni nuɔuseiti ma: «À maaɖooza kotoba nui teiti ta-zeɖe ɖotaiti ba. A mina vuɔɖu ti-yeaɖɔligi tanɔpe ba, ni wo la wɔinni, wo undaa va vili ta-ɖotoiti faa zu!» ²⁷ Naazu, ti maaɖoozani Kɔlee ta Datan ta Aɔilameni ta-zeɖe ɖotaiti ba.

Datan ta Aɔilame ti ɖulani, ti lo ta-zeɖe ɖotaiti daave, ta ti-anzaiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun lointi. ²⁸ Moize ɖɛni ma: «Nii ɖa wa kwɛɛ da ga Gɔoɖɔ GALAGI ɖa é tèvega, ga gè kɛɛwotii niiti ke, gè la faa nɔpe kɛɛzu ɔoɖɔ ve ɖana nɔ. ²⁹ Ni niima nuɔuseiti ta zaana ga nu zaa vele nɔ, eɖevelei deveai la nuɔusei ma ga é za, naazu Gɔoɖɔ GALAGI laade é va vali mà, é va tève. ³⁰ Keɛ ni Gɔoɖɔ GALAGI a fai ta ɖɛɛna, nii keɖala la de ɖɛɛni, ni zooi a laalaona, é ti ɔɔle ta ti-yeaɖɔligiti kpein, ti ma vului yei gɔvealaazu, wa kwɛɛ naazu ga nui niiti ti ɲɛɖfulave Gɔoɖɔ GALAGI zu.»

³¹ Moize beni nɔ ga woo ɖaabela, zooi valini ga Datan ta Aɔilameni kɔɖowu. ³² Zooi laalaoni, é ti ɔɔle, ta ta-veɛyegeiti, ta Kɔlee ná-nuiti, ta ti-ɖɔligiti. ³³ Naama nuiti ti yeini gɔvealaazu ga ti ma vului, ta tɔnɔiti kpein. Zooi laaɖuluni ti ma volu. Pele ɖana ti ɖaalani da, nuɔuseiti saama. ³⁴ Ta-bee wooi menigai ma, Izelayɛle nuiti kpein ti ɖɛni loni ná maaɖoolii zu, ti bizeni, ti da kpeei loo, ti ɖɛ ma: «Ade bize, zooi mina ade ɔɔle, ada ɔalaa!»

³⁵ Abui gʻulani Gʻooḡḡ GALAGI ʋə bɛ, é zunu unfelegə puuləlugəiti (250) gala, niiti ani maku nɛɛnɛgi ɣɛni ti ya.

17

Bɛ ɣa a zoo é maabuɣa GALA ba?

¹ Gʻooḡḡ GALAGI ɔɔɛni Moize ʋə, é ɣɛ ma: ² «Bɔɛ Elezaal ʋə, zalaɣa ɣula nui Aalɔn ná-doun zunui, bo ma ga é ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti kula abui zu, é abulekaiti pu ya ɣoozama, mazəɔɔ diɣii naati ti ɲadega. ³ Nui niiti, ti zaai ta-ɣotoi maavele ma, à ta-ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti seɣe, wo ti loɣa, wo ti bɛtɛ ga kəlu ɔɔi sɛpɛgiti, nii a ʋɛɛ zalaɣa ɣulazuve ma. Diɣii naati ti ɲadega, mazəɔɔ ti ʋaave ga tiye pə. Ta ɣɛ ga poogi Izelaye nui ti bɛ.»

⁴ Zalaɣa ɣula nui Elezaal ani maku nɛɛnɛ gala liɣiiti seɣeni, niiti ti ga kəlu ɔɔigi, zunui niiti ti ʋaani ga tiye, abui naati galani. Ti ti loɣani, ti ti ɣɛ ga ma zɛpɛgiti, ti pɛɛ zalaɣa ɣulazuve ma. ⁵ Naa ɣa é ga ɣizɛsui Izelaye nui ti bɛ, ga nu nɔpɛ nii é la ga Aalɔn mavofodai, maa la nɛɛni, é ʋa maabuɣa Gʻooḡḡ GALAGI ʋa, é ʋa ani maku nɛɛnɛ kula ga zalaɣai gaazu, a ʋa ɣɛ eɣɛ Kəlee ta ná-nuɔuseiti, eɣɛvelei Gʻooḡḡ GALAGI devei veeni la Moize ya ga é bo ma.

Nuɔuseiti ti zeli lo fai Moize ta Aalɔn ma

⁶ Poluma zobui Izelaye nuɔuseiti kpein ti ɣɛni zeli losu Moize ta Aalɔn ma, ti ɣɛ ma: «Wo Gʻooḡḡ GALAGI ná-nuɔuseiti paave!» ⁷ Ti maabɔni ba Moize ta Aalɔn maagoolii zu. Ti ɣɛai ma latisu GALA daagomi seɣe ʋɛlei ʋə pelei, pɛtɛ, tonabiingi ʋɛɛni ma, Gʻooḡḡ GALAGI ná-lebiyai ɣulani kɛɛma. ⁸ Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daagomi seɣe ʋɛlei laave. ⁹ Gʻooḡḡ GALAGI ɣɛni Moize ma: ¹⁰ «À ɣula bebei tɛi saama, nà ti-ma zuwu ɣaalevezu ɣani nɔ.» Ti laaveɛni zooi ma. ¹¹ Naa ʋolu Moize ɣɛni Aalɔn ma: «Da-ani maku nɛɛnɛ gala liɣii zɛɣe fala, abulekaiti seɣe zalaɣa ɣulazuve, è pu su, è ani maku nɛɛnɛgi ʋu ga. Suvile, è lii la nuɔuseiti pə bɛ, è koto gba vai ɣɛ, mazəɔɔ Gʻooḡḡ GALAGI ná-ziiɣaawanai lokolevea, niizu maanəɣi təzeida.»

¹² Aalɔn naa ɣɛɛni, nii Moize boni ma. E ani maku nɛɛnɛ gala liɣii zɛɣeni, é ɔizɛ, é li nuɔuseiti saama. Naazu maanəɣi təzeini niina ga zeelia nuɔuseiti ma. E ani maku nɛɛnɛgiti galani, é koto gba vai ɣɛ nuɔuseiti bɛ. ¹³ E loni nui saama, niiti ti zaa ɣɛni de na, ta niiti ti ɣɛni vulua, maanəɣi ɔɔni. ¹⁴ Nui lieɣi é zaani naama maanəɣi zu, é ɣɛni ga nu waapuugə maazu naanigə undəfela (14 700), é ɣula niiti polu, ti undaavilini Kəlee ná-fai zu. ¹⁵ Aalɔn ɣaleni ma Moize ʋə bɛ GALA daagomi seɣe ʋɛlei laave, siɛgi zu maanəɣi ɔɔni la.

Aalɔn ná-tukpəi

¹⁶ Gʻooḡḡ GALAGI ɔɔɛni Moize ʋə, é ɣɛ ma: ¹⁷ «Devei ve Izelaye nui ti zea, ga bolodama ɣundiɣii ɣilagilagi tukpəi ɣila fe è ya. Tukpə puugə maazu felegə (12) ɣa bolodama ɣundiɣiiti ta fe è ya. E ti ɣilagilagi laaseigi zɛve ɛɛ nɔnɔ ma. ¹⁸ Da Aalɔn laaseigi zɛve Leevi ná-bolodai ná-tukpəi ma, mazəɔɔ bolodama ɣundiɣi ɣilagilagi ná-tukpəi ɣa ɣɛ ná. ¹⁹ Da ti la GALA daagomi seɣe ʋɛlei wu, zeele woo ɣɛsui ɣakalave, ʋɛ ada ɣɛ ɣomisu ná. ²⁰ Zunui nii gè yiimazeɣezu la, naa ná-tukpəi ɣa ʋəɔnɔ ba, naa ɣa a kɛ gè Izelaye nui ti ta-unsuyelii ɔɛ, nii ti bosu ɣoizu yeenəpɛ wo laaləɣma.»

²¹ Moize naama leveiti feeni Izelaye nui ti zea. Bolodama ɣundiɣiiti ɣilagilagi tukpəi ɣilagila feeni zea, é ɣɛ ga tukpə puugə maazu felegə (12). Aalɔn ná-tukpəi ɣɛni tənɔiti saama. ²² Moize ti laani Gʻooḡḡ GALAGI ɣaazu, seɣe ʋɛlei wu, nii zeele woo ɣɛsui ɣɛni bu.

²³ Poluma zobui, Moize lɛɛni seɣe ʋɛlei wu. E kaani ga Aalɔn ná-tukpəi, nii é laani Leevi ná-bolodai laaseigi zu, é ʋəɔnɔni ba, fuləɔiti gaavuye, gulu waai é ga amandegi, naa ma

ɓoigi ɗeni ba. ²⁴ Moize tukpɔi kpein seɗeni ɔlu seɗe ɔlei wu, Ɔooɗɔ GALAGI ɗaazu, ɛ li, ɛ dɛɛ ga Izelayele nuiti. Ti naa ɗaani nii keai, ɛɛ ge nɔ-tukpɔ zɛɗeni.

²⁵ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Moize ma: «Aalɔn nɔ-tukpɔi la ɔlu zeele woo ɗesui ɗakalawe. Toɗa makɛsu nɔ eɗe poogi niiti be, ta ɗe ti baaka, naa ɗa a ke ɛ ti ɓeteɓe unsuyeli lo fai va gaaazu, ti va za.» ²⁶ Moize keeni ɗana. E Ɔooɗɔ GALAGI wooi zoni, eɗeɓelei naa deveni la.

²⁷ Izelayele nuiti ti ɗeni Moize ma: «Wɛɛ, gi loa ya, gá zaazu ɗeɗelein! ²⁸ Nu-o-nu a maabuɗa Ɔooɗɔ GALAGI nɔ-seɗe ɔlei va, naa ɗa zaazu! Zekana gi pe gi ɗaabelazu la?»

18

Zalaɗa ɗula nuiti ta Leevi nuiti tosuɓe

¹ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Aalɔn ma: «Da-o, ɛ-loun zunuiti-yo, ta ɛ-ɗeɛ mavofodaiti, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗeezu seizu ɗadegai laalɗɔma, ma ɗasɔi ɗa la wo unma. Da-o, ɛ-loun zunuiti-yo, faaɗaaza golaiti kpein ti ɗeezu, wa-zalaɗa ɗula wotii ma ziegi zu, wa ɗa naama ɗasɔi a la wo unma. ² E-ɗeɛleaiti maabuɗa ɓoɗɔ va, Leevi nɔ-bolodai, ɛ-ɗeɛ nɔ-bolodai, ti ɗili ɛ va, ti ɓɔ ɛ va, wa ɛ-loun zunuiti wo ɗe botii zu seɗe ɔlei wu, nii zeele woo ɗesui bu. ³ Ta da-leveli zo, ti da seɗe ɔlei kpein make, keɛ ti la maabuɗaa seizu ɗadegai ma zoolaiti ba, anɛɛ zalaɗa ɗulazuɓe balaa, wa va lia zaazu, tiya-o, wa-o. ⁴ Ta ɗe wo va, da-wotii zu, ta ɗe GALA daaɗomi seɗe ɔlei wu wotii kpein su, ti da botii pe ke, nii maanɛai ga ti ke. Keɛ nu ɗili nɔpe ge la maabuɗaa wo va. ⁵ Wa ɗa seizu ɗadegai ma ɗasɔi a ɗe wo unma, ta zalaɗa ɗulazuɓe, nɔ-ziiɗaawanai loko la levea naazu, ɛ va yei Izelayele nuiti daalɗɔma. ⁶ A wɛɛ, ge yiimazɛɗeni ga wo-ɗeɛleaiti, Leevi nuiti, Izelayele nui zɔiti saama, ta ga nɔnɔi, ge ti veeɓe wo ya ga ti GALA daaɗomi seɗe ɔlei ma wotii ɗe. ⁷ Dɔun da Aalɔn, wa ɛ-mavofodaiti, wa wa-zalaɗa ɗula wotii ɗe, naa kpein su nii ɛ ɔlesu zalaɗa ɗulazuɓe va, ta nii ɛ ada ɗadega wolai, seɗe zuɗooza golai ɔluɓe, wo-ɗasɔi ɗana. Ge wa-zalaɗa ɗula wotii veeɓe wo ɓe ga faanɛi. Zɔi nɔpe a maabuɗana nɔ va, ga wo ɗeɓele, ta naama nui vaa.»

Zalaɗa ɗula nuiti ti-laamiizuɓe

⁸ Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni Aalɔn ma: «Woilo, nii dɔin Izelayele nuiti ti kulazu veɓani ɗadegaiti ba, nɔ ɓoɗɔi ge naa make fai ɗaliva ɛ ma. Ge fea ɛ ɓe, wa ɛ-mavofodaiti, wɔnɔi ɗa nɔ, naa ɗa ɗe ga ɗooɗɔ tɔgi. ⁹ Wɛɛ nii a ɗe ga wɔnɔi veɓani ɗadegaiti su, nii ɛ ga nɔnɔi, naa a zɛɗena ba, ɛ ɗala: nii dɔin Izelayele nuiti ti keɛzu be ga veɓaniiti moloi zu, ta koto gba zalaɗaiti, ta nɔ-faa zuɓeɛ zalaɗaiti, ti ɔaazu ga tiye pɔ. Naama ani ɗadega wolaiti ta ɗe ga dɔnɔ, wa ɛ-loun zunuiti. ¹⁰ Wa ti mi ada ɗadegai ta. Zunuiti nɔ ɗa ta mi. Ta ɗe ga ani ɗadega wolaiti wo ɓe.

¹¹ «É ɓude naa maazu, veɓanii niiti Izelayele nuiti ti feezu be, da naa ɗilazuɓe zɛɗe. Ge naa kpein fea ɛ ɓe, wa ɛ-loun zunuiti, ta ɛ-loun anzanuiti, naa ɗa ga ɗooɗɔ tɔgi. Nuiti kpein ta ɗe da-ɔlei wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi. ¹² Zooi va lɔnɔ mɔungiti ti feezu be, ge naati balaa fea wo ɓe, naa ɗa ɛ ga gulɔi, ta dɔɔ niinei, ta moloi, ¹³ zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein ti ɔaazu la Ɔooɗɔ GALAGI ɔɔ. Nuiti kpein ta ɗe da-ɔlei wu, ti la tɔ koloɗoloni, ta zoo ti ta mi.

¹⁴ «Nii kpein Izelayele nuiti ta konana ma ga nɔnɔi, naa ɗea balaa ga wɔnɔ. ¹⁵ Doun mɔungiti, ta togani mɔungiti, ta ti ve Ɔooɗɔ GALAGI ɓe, naati ta ɗe ga dɔnɔ. Keni ɛ doun zunu mɔungiti unmaɔ, ɛ togani yiɔo zine mɔungiti balaa unmaɔ, nii ɛ la zooga ɛ va ɗula ga zalaɗa. ¹⁶ Zunu loin unmaɔ ganii ɗa ɗula, a alu gila sɔlɔna, sɔngɔi ɗa ɗe ga wali ɗae lɔlugɔ, seizu ɗadegai ma valibogi zu, naama wali ɗaei ɗilagi ɗa ga galamu puugo. ¹⁷ Keɛ mina va bu, ti va nike yiɔo mɔungiti unmaɔ, ɓaa baala yiɔo mɔungiti, ɓaa boli yiɔo mɔungiti, ta ga zalaɗa ani ɗadegaiti. Wa ti-ma ɗamai vaza zalaɗa ɗulazuɓe ma, wo ti-ma wulɔi ɗula ga zalaɗai, nii abui galazu, makugi neai Ɔooɗɔ GALAGI ɓe. ¹⁸ Ti-ma zuai ɗa ɗe ga dɔnɔ,

egɛvelei zalaɟa zuaiti ta ɗa ɟe la, ma ɟekegi ta ma balai é ga zeezazu velei, niiti ti ɟula ga dateɟe vai ma uoogi. ¹⁹ Ani ɲadegaiti kpein Izelayele nuiti ti seɟezu ba Ɔooɟo GALAGI ve ta-veɛaniiti su, gè naati fea wo ve, ɗa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, naa ɟa ga ɟooɟo tɔgi. Toɟa ga minazefegi é la ɟologologa ta é la valiboga, wo yooɟu wa Ɔooɟo GALAGI ta è-mavofodaiti.»

²⁰ Ɔooɟo GALAGI ɟeni Aalɔn ma: «È la zou zolɔɔga, ga è ɓooɟo gele, Izelayele yooi zu, ɗɔnɔ nɔpe ge la ɟea ná, ti zaama. Nà ɟa gè ga ɗɔnɔi ta ɗa-ɓetei Izelayele nuiti saama.

Leevi nuiti ti-laamiizuve

²¹ «Puusiei nii kpein Izelayele nuiti ti kulazu, gè naa vea Leevi nuiti be ga tɔnɔ, botii vaa zu ti keezu, nii ti keezu GALA daaɟomi seɟe velei wu. ²² Izelayele nuiti ti la mɔ maabuɟaa GALA daaɟomi seɟe velei va, ti va koto zefɛ, ti va za. ²³ Leevi nuiti nɔ ɟa ta ɟe GALA daaɟomi seɟe velei wu wotiiti keezu, ni faaɟaaza gola ɟa ɟeena ná, tiya ɟa ma ɟasoi a la ti unma. Toɟa ɟe ga ɟooɟo tɔgi, wo-mavofodaiti kpein be. Ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama, ²⁴ mazolɔɔ nà puusiei kpein feezu Leevi nuiti be ga tɔnɔ, nii Izelayele nuiti ti kulazu Ɔooɟo GALAGI ve. Naa ɟa é kea, gè boni ti ma ga ti la zou zolɔɔga Izelayele nuiti saama.»

Leevi nuiti ta-vuusiei

²⁵ Ɔooɟo GALAGI ɟeni Moize ma: ²⁶ «Bo Leevi nuiti ma ga: «Siegi zu Izelayele nuiti ti vaazu ga puusieiti wo uɔ, gè feezu wo ya ga wɔnɔ, wa puusiei ɟula ba ga veɛanii Ɔooɟo GALAGI ve, naa ɟa é ɟeezu ga puusiei ma vuusiei. ²⁷ Wɔnɔ ma ɟuladai naa ɟa levezu ga, egɛvelei naa la, nii é ɟulazu molo loɟazuve ta ɗoo ɓetezuve. ²⁸ Pele ɟana wa ta ɟula da la, wa balaagi, é ɟe ga veɛanii Ɔooɟo GALAGI ve, é ɟula puusiei kpein ba, wo solɔɔsu Izelayele nuiti zea. Wa fe zalaɟa ɟula nui Aalɔn ya, é ɟe ga zalaɟai Ɔooɟo GALAGI ve. ²⁹ Faanɛi kpein wo solɔɔsu, wa veɛanii zefɛ ba Ɔooɟo GALAGI ve, wa ma vagɔi zefɛ ba, é ɟe ga ma vagɔ ɲadegai seɟeai ba ye.»

³⁰ «Da ɟe ti ma mɔnɔ: «Wa ma vagɔi ɟulana ba, mɔtai ɟa ɟe wo ve, Leevi nuiti, egɛvelei naa la, nii é ɟulazu molo loɟazuve ta ɗoo ɓetezuve. ³¹ Wa mi, ve nɔpe ná neai wo ve, wa wa-veleyeɟeiti, mazolɔɔ wo-zalai ɟana, botii kpein faa zu nii wo keezu GALA daaɟomi seɟe velei wu. ³² Wo la faaɟaaza nɔpe kea ga naa, tɔzei wo ma vagɔi zefɛve ba bè. Naazu wo la Izelayele nuiti ta-veɛani ɲadegaiti kɔzɔa ɲegelein, wo va za.»

19

Nade dei ná-fai

¹ Ɔooɟo GALAGI ɓɛni Moize ta Aalɔn uɔ, é ɟe ti ma: ² «Peɛe, devei nii ɟa é Ɔooɟo GALAGI ná-tɔgi zu: A bo Izelayele nuiti ma, ti va ga nike zaa ɓooigi, nii neevuzu la ba, ɓaa maa va leɟefe, nii é la de wozawolini. ³ Wa fe zalaɟa ɟula nui Eleazaal ya. Naa balaagi ɟa lii la wo-vuuzuve voluve, ti kɔdaaleve gaazu. ⁴ Toɟa ma ɲamai ta zo, é yeeɓɛɟai lɔ bu, é faza ná zeizu ɟe lɔfela GALA daaɟomi seɟe velei letema velei. ⁵ Naa volu, ta nike zaai naa ɟala gaazu: ma ɟolɔi, naa veɛ ma zuai va, ta ma ɲamai, naa veɛ ma ɓooiti pe ba. ⁶ Naa volu, zalaɟa ɟula nui ɟa seɟele gulu buɟai zefɛ, ta ɟizɔɔpe tufa ɓifɔgi, ta geze ɓoi sɔsɔgi, é ti vili abuzogi zaamave, ve nike zaa ɓooigi ɟalazu ná. ⁷ Naa pe poluma, zalaɟa ɟula nui ɟa ná-seɟeiti gba, é ɓooɟo maagba, aisa é va ɟale ma wo-vuuzuve, anɛɛ naa ve, kɔzɔai ɟa ye de tɔgi letemazu eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁸ Zoi balaagi a nike zaai ɟala, naa ɟa ná-seɟeiti gba, é ɓooɟo maagba, kɔzɔai ɟa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. ⁹ Zunu ɟila nii ɲadegai tɔgi letemazu, naa ɟa nike zaai ma yuvui ɟaale ba, é lii la wo-vuuzuve volu velei, é pu ada ɲadegai ta, ve a make ná Izelayele nuɓuseiti be, ɲade dei ɓete vai zu, koto gba vai zu. ¹⁰ Zoi a nike zaai ma yuvui ɟaale ba, naa balaa ɟa ná-seɟeiti gba, kɔzɔai ɟa ye de eyesu kpɔkɔi zeeli. Izelayele nuiti ta seikɔɟoma nuiti, ta tɔgi nii zo eyesu ɟo.

¹¹ «Nu-o-nu a vɔɔɔɔ nu vɔɔɔɔ va, kɔzɔai ɔa ye de, tɔgi letemazu, folo lɔfela laawu. ¹² Ni a bɔɔɔɔ nadena foloɔ zavasiei ta dɔfelasiei, ga niima dei, toɔa nade. Ni naa la ɔɔeni, kɔzɔai ɔa ye de. ¹³ Nu-o-nu nii a vɔɔɔɔ nu vɔɔɔɔ va, ɛ la bɔɔɔɔ nade fai ɔɔeni, toɔa ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-seɔe veɛe nadeɔai ɔɔzɔzu. Naama nui be ka leve Izelayele nuiti ba. Tɔzɔe nade dei la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

¹⁴ «Tɔgi vete, nii maanɛai ga wo so: Ni nu a zaana seɔe ɔotai wu, niiti kpein ti leɛzu nɔ, ta niiti kpein ti ɔeni nɔ, ti ɔɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu. ¹⁵ Aninakai kpein daalaogai, dakulu ge la veɛni da, naa ɔa ɔɔzɔ. ¹⁶ Ni nu a vɔɔɔɔnu nu vɔɔɔɔ va dɔbɔi zu, nu paa, baa ɛ za bɔɔɔ ve, baa ɛ vɔɔɔɔ nu ɔaei baa kabai va, kɔzɔai ɔa ye de folo lɔfela laawu.

¹⁷ «Nii a ke ɛ nade, ta nike zaai ma yuvui zɛɔe, nii kulaai ga zalaɔai, ɛ ɔala, koto gba vai zu, ti pu aninakai zu, ti zieungi zu dei vu ma. ¹⁸ Zunui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa ɔɔzɔɔpe tufa bifɔgi gila seɔe, ɛ dɔ ziei wu, ɛ ta vaza seɔe ɔotai wu, ve nui ta zaai nɔ, ta aninakaite ma, ta nuiti kpein ma ti ɔeni nɔ. Toɔa ke ɔana nɔ naama nui ve, nii fɔɔɔɔvai nu ɔaeite ba, baa nu vɔɔmai va, nii nui ta paai, baa saai bɔɔɔ ve, baa nii fɔɔɔɔvai kabai va. ¹⁹ Nui nii nadeɔai tɔgi letemazu, naa ɔa a ziei vaza zɔi ma nii kɔzɔai. Toɔa naa ɔe foloɔ zavasiei ta dɔfelasiei ma. Folo lɔfelasiei, zunui kɔzɔai, naa ɔa nɔ-seɔeite gba, ɛ bɔɔɔ maagba. Kpɔkɔi, toɔa nade.

²⁰ «Keɛ ni zunui nii kɔzɔai, ɛ la bɔɔɔ nadeni, kpe ka leve Izelayele nuiti ba, mazɔɔ toɔa ɔɔɔɔ GALAGI zeizu nadeɔai ɔɔzɔzu. Tɔzɔe nade dei la vazani ma, kɔzɔai ɔa ye de.

²¹ «Izelayele nuiti ta niima logi zo eyesu ɔ. Zɔi a nade dei vazana, naa ɔa nɔ-seɔeite gba. Zɔi a vɔɔɔɔnu naama dei va, naa ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi zeeli. ²² Zunui kɔzɔai, anii kpein a vɔɔɔɔ ba, naati ta ɔɔzɔ, nu-o-nu a vɔɔɔɔ nui va, nii kɔzɔai, tɔ bɔɔɔi ɔa ɔɔzɔ eyesu kpɔkɔi.»

20

Miliyame zaa vai ta Meeliɔa dei (Egezɔde 17:1-7)

¹ Konagi ma alu mɔungi, Izelayele nuɔuseite ti zeelini Sin teɔebai zu, ti vu Kadese. Minɔ ɔa Miliyame zaani nɔ, ti maɔɔulu nɔ.

² Zie la ɔeni nɔ. Nuɔuseite ti ɔaalɛni ba Moize ta Aalɔn laalɔɔma. ³ Ti kpɔe veɛni Moize va, ti ɔe ma: «Ee, ni gɔ la ɔeni zaani, siegi zu gi-ɔeɛleite ti ɔeni zaazu la, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu! ⁴ Leeni vaa zu wo vaai ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-nuɔuseite niima levebai zu, gi za gɔ gɔ-loganiite? ⁵ Leeni vaa zu wo zɛɔeai ga giye Ezipete yooi zu, wo va ga giye niima adave nimizai zu? Nu la zooga ɛ va ani nɔpe sin ve. Nu la kooleɔoole gulu ɔaazu ve, baa kpelei, baa gelenade gului. Zie vɔɔ ɔa ɛ la nɔ, nu va bɔɔle.»

⁶ Moize ta Aalɔn ti maɔɔozani bebei va, ti li GALA daaɔomi seɔe veɛi laave, nɔve ɔa ti looni nɔ, ti laavee zɔoi ma. Nɔzu ɔa ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-lebiyai ɔulani la ti ve keɛma. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, ɛ ɔe ma: ⁸ «Da-lukpɔi zɛɔe, wa ɛ-liɛ Aalɔn, wo nuɔuseite gaale ba. Wa bɔe fasa ɔotui vɔ ti ɔaazu, ɛ ziei ve. Da ziei ɔulazu fasa ɔotui naa va, ɛ fe nuɔuseite zea, ti bɔɔle ta ta-loganiite.»

⁹ Moize liini, ɛ nɔ-tukpɔi zɛɔe ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, eɔevelei naama levei veeni la zea. ¹⁰ Moize ta Aalɔn ti bebei lolini fasa ɔotui vɔ be, nii ɛ leɛni ga tiye. Moize ɔeni ti ma: «À woilo, wɔiti wo ga kololala nuiti! Wo laave da baa, ga gɔ zoo gi ziei ɔula fasa ɔotui tei ba wo ve?» ¹¹ Moize yeewuzɛɔeni, ɛ fasa ɔotui loɔa la ɔe fele ga nɔ-tukpɔi. Ziei ɔulani ga bɔɔba. Nuɔuseite ta toganiite ti zooni ti bɔɔle.

¹² Keɛ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ta Aalɔn ma: «Tɔzɔe wo la laani dɔ, wo va nɔ-nadedai wɔɔɔ Izelayele nuiti gaazu, naa maavele ma, wa la mɔ de, wa lo niima vebei luɔɔ, wo va lii la naama yooi zu, nii ge feezu ti ve.»

¹³ Meeliḃa ḃeiti kana, Meeliḃa laaseigi ḡa é ga «sakpegi.» Ná ḡa Izelayele nuiti ti kpḗci vεeni ná Gḡoḡḡ GALAGI va. Ná ḡa mḗnḡ é ná-ḗbiyai ḡulani ná keḗma ti vε.

Edḡme masagi ḡḗḗ vai

Izelayele leve fai va ná-zooi zu

¹⁴ Moize keelaiti teveni, ti zeḡe Kadεse, ti li Edḡme masagi vḡ bε. Ti ḡeni ma: «È-ḡḗḗloin Izelayele ḡḗ, è kpḗḃiti kpein kwεε, nii gi sḗḃḡgai. ¹⁵ Kaite gi-mεmεwolani ti liini Ezipete yooi zu, gi zeini ná kona mḗnmḗin daawu. Keḗ Ezipete nuiti ti gi zopele ḡḡuni, eḡḗvelei ti gi-mεmεwolani sopele ḡḡuni la. ¹⁶ Gi ḃainni Gḡoḡḡ GALAGI woizu, é gi woomeni. E ná-geezuḡeelai leveni, é gi ḡula Ezipete yooi va. Niizu ḡá Kadεse, taai nii é vuuni ḃa-yooi ma ḡwεpelemavε. ¹⁷ Va bu, gi leve ḃa-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, ḃaa kpelea, gi la wa-ḡḗḃyeḡe ḃḗ ḃḗlezu. ḡá vilεsu nḡ pele wolai nḡ ma, gi la zeḡezu ba, gi va li ga yeezazu vele, ḃaa ḡḡvεzu vele, eyεsu gi ḃa-yooi maazuḃudε.»

¹⁸ Edḡme masagi ḡooḡaavoteni, é ḡḗ ma: «Wo la levesu ná-zooi zu. Ni naa laade, ná kḗci vεε wo va.»

¹⁹ Izelayele ḡeelaite ti ḡeni ma: «ḡá ziezu nḡ ga pele wolai, ni ḡá ḃa-ḃḗ ta ḃḗlena, ḡá ḡá-loganiiti, ḡá sḗḡḡi ve è ya. Gi la faa ḡili nḡpe maḡaazaḡabosu è ma, keni nḡ è va bu, gi zie ḡḡḡa, gi leve ḃa-yooi zu.»

²⁰ Masagi ti woḡaavoteni, é ḡḗ ti ma: «Wo la levesu vε!»

Edḡme nuiti ti Izelayele laaḡḡomini ga kḗḃḡgi, ti wola mḗin, ti wola yeeḡaaḃaa, ²¹ ti pele besa ti luḡḡ, ti va leve ta-yooi zu, naa ḡa é kεeni Izelayele nuiti ti liini la ga pele ḡili.

Aalḡn zaa vai

²² Izelayele nuḃuseiti kpein ti zeḡeni Kadεse, ti zeeli Gḡḗl gizei ma. ²³ Gḡoḡḡ GALAGI ḃḗeni Moize ta Aalḡn vḡ, Gḡḗl gizei ma, Edḡme yooi ma ḡwεpelemavε, é ḡḗ ti ma: ²⁴ «Aalḡn ḡana va liizu mεmεwolani pḡ, ti zaai. E la ḃḗzu zooi naa zu, nii ḡḗ vaazu feezu Izelayele nuiti zea, mazḗḃḡ wo woozotalai ḡḗeni ga ná-deveiti, Meeliḃa ḃḗi ná-faa zu. ²⁵ Aalḡn zeḡe ta ná-doun zunui Elezaal, è ḗ ga tiye Gḡḗl gizei ma. ²⁶ Da Aalḡn ná-zalaḡa ḡula zeḡeiti kula kḗba, è ti loo ná-doun zunui Elezaal ḡḡba. Naazu Aalḡn ḡa li niina mεmεwolani pḡ, toḡa za miná.»

²⁷ Moize naa ḡḗeni, nii Gḡoḡḡ GALAGI deveni la. Ti savagḡ, ti ḗeni Gḡḗl gizei ma, nuḃuseiti gaazu. ²⁸ Moize Aalḡn ná-seḡeiti kulani kḗba, é ti loo ná-doun zunui Elezaal ḡḡba. Aalḡn zaani ná, gize unnavε. Moize ta Elezaal ti yeini, ti zeḡe gize unnavε. ²⁹ Izelayele nuḃuseiti kpein ti suḡwεeni ga Aalḡn zaa. Nuḃuseiti kpein ti ná-wḗḃi woni folo vuusavagḡ (30) laawu.

21

Izelayele nuiti ti zobo sḗḃḡ fai

Kanaan nuiti ma

¹ Masagi Alade, Kanaan nui, é ḡeni zeini ḗkpεmavε nu yeezazuve yooi zu, é mḗnini ga Izelayele nuiti ta levesu ga Atalime vele. E laḗḗeni ti wu, é tanigaa zo ti zaama ga duḡi.

² Izelayele nuiti ti minazeḡeni Gḡoḡḡ GALAGI vε, ti ḡḗ ma: «Ni ḃa niima nuḃuseiti ḃḗna gi yeezu, ḡá ta-laaiti kpein koloḡolo mεtu.» ³ Gḡoḡḡ GALAGI Izelayele nuiti gooi zoni, é zobogi ve ti vε, ti pile sḗḃḡ Kanaan nuiti ma. Izelayele nuiti ti ti zuwuḡaaleveni, ti ta-laaiti koloḡolo. Ti naama adavε laaseigi vεeni ga Gḡḗlema (nii poluve ga «é ḡologologa»).

Kaali ḡḗiti ta-vai

⁴ Izelayele nuiti ti zeḡeni Gḡḗl gizei ma, ti li ga Seeli Kpoloḃḗi vḡ pelei, nii a ke ti Edḡme yooi maala. Keḗ nuḃuseiti iḡḡ ge leveni pelei zu. ⁵ Ti tḗzeini ga ḃḗea GALA daalḡḡma ta Moize, ti ḃa ḡḗ ma: «Lee vaa zu wo gi ḡulaai Ezipete yooi va, wo va ga giye, gi va za tevebai zu? Mazḗḃḡ ḃulu la ná, zie la ná, niima maanḡḡ laamianigi wḗinzeḡea gi ma!»

⁶ Názu ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI kaali ɔaiti teveni la nuɔuseiti daalɔɔma, ti da ti ɔi. Izelayele nuɔusei zaani ga gola. ⁷ Nuɔuseiti ti vaani, ti Moize ɔa, ti ɔe ma: «Gi kotoi ɔeeni, siegi zu gi ɔea la Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma ta da ɔɔɔi. Niizu, soma e Gɔɔɔɔ GALAGI maanene, e kaali teiti kula gi ma!» Moize maanenei woni nuɔuseiti be.

⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, e ɔe ma: «Kaalii beɛe ga kɔlui, e sele gulu ɔoozagi va. Zai nɔpe kaali a ɔiina, e ɔaazuwuzeeɛe, e wele kaalii tɔna ba, naa la zaa.» ⁹ Moize kaalii beɛeni ga kɔlu ɔɔigi, e sele gulu ɔoozagi va. E zo názu ma, nu nɔpe kaalii a la ɔiina, e ɔaazuwuzeeɛe, e wele kaalii va, e ga kɔlu ɔɔigi, naa la mɔ ɔeni za.

Minazeeɛe zooi ma ɔwepelemave

¹⁰ Naa voluma, Izelayele nuiti ti zeeɛeni ti-vuuzuve, ti li, ti vu Wɔɔɔte. ¹¹ Ti zeeɛeni miná, ti li Iye-Aɔalime, nii e tevebai zu, gaavotegai Moabe yooi ma, folo ɔulazu velei. ¹² Naa voluma, ti liini, ti vu Zeelɛde nemei zu, ¹³ naa volu ti liini, ti vu zie wolai Aalenɔn volu velei, ziei naa ɔa e yeizu tevebai zu, e da ɔula Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, e ga kwepelegi Moabe yooi ta Amɔɔl nuiti ta-yooi yɔɔzu. ¹⁴ Naa ɔa e ba, boge e ɔole, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-kɔɔ vaiti ma zeevi zu ga: «Waɔeeɛe nii e Sufa, ta ma bekegiti, ta Aalenɔn, ¹⁵ e ɔɔ ma bekegiti ba, ti yeizu Aal taai vɔ pelei, tiya ɔa ti ga Moabe ɔwepelegiti.»

¹⁶ Ti zeeɛeni miná, ti li Beel. Kɔɔyeɛei naa ná-fai ɔa e keeni Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti gaale ba, ná ziei veezu ti ya.» ¹⁷ Izelayele nuiti ti niima wuyei looni, ti ɔe ma:

«Ziei ɔula kɔɔyeɛei zu, e le!

A maamusei wo!

¹⁸ A kɔɔyeɛei veɛe,

nii kundigiiti ti ɔɔni,

nii nu wolaiti ti ɔɔni

ga ta-lukpɔi ta ta-ɔakɔiti.»

Ti zeeɛeni tevebai zu, ti li Matana, ¹⁹ ti li Naɔaliyele, ta Bamɔte. ²⁰ Ti liini nemei zu, nii e Moabe yooi zu, gizei nii daaseigi ga Pizega, naa unmave, ve ná zeeɛgai tevebai maazu.

Izelayele pile sɔɔɔ fai masagi

Sifon ma ta masagi Wɔge

(Tɔ Sevei Velesiɛ 2:26--3:11)

²¹ Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sifon ma, ti ɔe ma: ²² «Va bu, gi leve da-yooi zu. Gi la ziezu kpalagaa zu, ɔaa kpelea, gi la wa-ɔɔɔyeɛe de ɔɔlezu. Gá vilɛsu nɔ pele wolai nɔ ma, eyɛsu gi da-yooi maazuɔude.»

²³ Anee naa ve, Sifon ɔeleni, e la beni ti va, ti va zie ná-zooi zu. E ná-kɔɔɔɔ nuiti pe gaalɛni ba, e li Izelayele nuiti daalɔɔma tevebai zu, e kɔɔi veɛe ti va Yaɔase. ²⁴ Keele Izelayele nuiti ti vɔnini ma, ti ná-zooi pe seɛe, e zo zie wolai Aalenɔn ma, nu yeezazu velei, e li zie wolai Yaɔake vɔ pelei, nu ɔvɛzuve, eyɛsu e li Amɔn nuiti ta-ɔwepelemave, folo ɔulazu velei, ná makega ɔeni de kpekpe. ²⁵ Izelayele Amɔɔl nuiti ta-laaiti kpein soni, e zeɛe ti zu, Geeseɔn taai la ma mee, ta maɔfoolii zu geleiti pe. ²⁶ Mazɔɔɔ Geeseɔn ɔeni ga taa wola, ve Amɔɔl nuiti ta-masagi Sifon ɔeni zeini ná, e zo naama ziegi zu ma, e kɔɔi veeni la Moabe masagi va, e zooi kpein seɛeni, e zeeli zie wolai Aalenɔn ma. ²⁷ Naa ɔa e ba, faaɔwe nuiti ti boni la, ti ɔe ma:

«À va Geeseɔn!

Sifon ná-taai lo volu,

e lo volu!

²⁸ Mazɔɔɔ abui ɔa vukazu, e da ɔula Geeseɔn,

abuzogi vazaga, e da ɔula Sifon ná-taazuve,

e Aal ɔala Moabe yooi zu,

ta Aalenɔn ada ɔaɔɔoozagiti maligiiti.

²⁹ Maanogɔi ɔa è ve, Moabe!
E loa ya, Kemose ná-nubusei!
E-loun zunuiti ti vela.
E-loun anzanuiti ti ɔea ga
Amool nuiti ta-masagi ná-duɔiti,
ungo, Sigon masagi.

³⁰ Gi gá-mεinti pilini Amool nuiti ma!
Niizu zooli pe ge ɔologologa,
é zo Gesebon, eyesu é zeeli Dibon.
Eyesu é li Nofa, é li ɔite Meedeɔa,
gi ti kpein kologoloni!»

³¹ Zekana Izelayele nuiti ti zeini la Amool nuiti ta-yooi zu. ³² Moize zou zuvete nuiti teveni, ti li, ti Yazael taai vete. Taaiti kpein ti ɔeni ba, Izelayele nuiti ti naati soni, ti Amool nuiti kpe ná.

Izelayele nuiti ti pile sɔlɔ fai

Basan masagi Woge ma

³³ Naa volu ti latini, ti li ga Basan vele. Basan masagi Woge ɔulani, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein, ti ti laaɔomi, ti va kooi ve ti va Edeleyi. ³⁴ ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Mina lua toun ba, mazoloo ge ɔa è yeezu, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein, é ve ná-zooi va. Da so, eɔevelei é Amool nuiti ta-masagi Sigon zoni da, nii é ɔeni zeini Gesebon.»

³⁵ Izelayele nuiti ti Woge vaani ta ná-doun zunuiti, ta ná-kooɔɔ nuiti kpein. Nu ɔila kpalaa ge la ɔulani. Ti ná-zooi zoni.

IZELAYELE NUITI KEAI MA MOABE NEMEI ZU

22

(22:1–36:13)

Balaame ta Balake ta-vai

¹ Izelayele nuiti ti liini mɔnɔ, ti vu Moabe nemei zu zie wolai Zuluden folo ɔulazu vele, Zeeliko letemave. ² Sipool ná-doun zunui Balake naa kpein kaani, nii Izelayele keeni ga Amool nuiti. ³ Moabe nuiti ti wola luani nubuseiti moin vai va. Moabe nuiti sasubalini Izelayele nuiti tuɔɔ. ⁴ Ti ɔooɔɔ ɔaani ta Madiyan nuiti ta-ɔundiɔiiti, ti ɔe naati ma: «Niima vee wolai ɔa vaazu, ti zooli ta maɔoolii kpein kologolo, eɔevelei nikiiti ta da tufaiti gaamii la ɔooɔi su.» Naama ziegi zu Sipool ná-doun zunui Balake ɔeni masadai ɔeezu Moabe yooi unda. ⁵ E keelaiti teveni Beyool ná-doun zunui Balaame ma Petool, zie wolai Ufelate ɔobave, zooli naa ɔa é zolooni su, é ɔe naa ma: «Wele nubuseiti kulave Ezipete! Ti vazaga adave pe, ti zeida ná-zooi letemave. ⁶ Niizu ná è maanenezu ga è va. Niima nubuseiti foovo bè, mazoloo ti-zeebi woolove nɔnɔi va. Tanisu ná zoo naazu ge vala ti va, ge vɔni ti ma, ge ti ɔe, ti ɔula zooli va. Mazoloo ge kwee, zoi da tuya loo be, tuyai ɔa naa ve, zoi da foovo, naa voovoo.»

⁷ Moabe ɔewolaiti ta Madiyan ɔewolaiti ti liini ga lobeanii, ungaizie vai zu, ti va fe Balaame ya. Ti zeelini Balaame vɔ be, ti Balake laawooi wo ma. ⁸ Balaame ti woɔɔaavoteni, é ɔe ma: «À ye ve za kpɔkɔi. Lina, ná ná-ɔooɔaavotegi ve wo ya, eɔevelei ɔooɔɔ GALAGI a ɔee la pɔ.» Moabe ɔundiɔiiti ti jiini pɔ be.

⁹ GALA ge vaani Balaame vɔ be, é gaazaɔa, é ɔe ma: «Nui begele ɔa ga niiti ti è vɔ be?»

¹⁰ Balaame ɔooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nuiti be Sipool ná-doun zunui Balake, Moabe masagi ti levegai, ga ti ɔe ma: ¹¹ «Nubuseiti ti ɔulaai Ezipete yooi va, niizu ti vea zooli zu mee. Ua, è ti voovo bè, tanisu ná zoo naazu ge ti zakpe, ge ti ɔe.» ¹² Kee GALA ge ɔeni Balaame ma: «Mina vile ti volu, wo va li. E la niima nubuseiti foovoa, mazoloo tuyai ɔa ti ma.»

¹³ Poluma zobui, Balaame liini, é gɛ kundigɛiti ma, niiti Balake ti leveni: «À gɛle ma wawooi zu, mazɔɔ Gooɔɔ GALAGI la yeezeini bu ga gè vile wo volu.»

¹⁴ Moabe zou zu gɛndigɛiti ti wuzegeni, ti gɛle ma Balake vɔ be, ti gɛni ma: «Balaame la keeni, é va vile gi volu, gi va va.»

¹⁵ Balake kundigɛi gɛligaa leveni, ti mɔin gola, é leve ma mɔungi va, ta unfemai veezu ti ve, é leve mɔun keleiti ba. ¹⁶ Ti vaani Balaame vɔ be, ti gɛ ma: «Sipɔɔl ná-doun zunui Balake gɛ: «Soma, è mina gɛle, è va è bɔ bà. ¹⁷ Nà è wola wɔɔɔ, nà naa pe ke, nii da maagaazaɔɔfabo mà. Kele keni è va, è nubusei teiti foovo bè.» »

¹⁸ Balaame Balake ná-botigɛ nuiti googaavoteni, é gɛ ti ma: «Anɛɛ ni Balake gɛ vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pelei laavegai, é fe zèa, gè la Gooɔɔ GALAGI, ná-GALAGI ná-devei tanɔpe kologologa, ma wola, baa ma go. ¹⁹ Kele tama, wa balaa, à ye ve za kpɔkɔi. Nà pɔ gè naa gɛwe, nii Gooɔɔ GALAGI gɛ pɔ é fai ta wo mà de.» ²⁰ Kpidii GALA ge vaani, é gɛ Balaame ma: «Ni niima zunuiti ti vaa è lolisu, à li wa tiye. Kele mina faa nɔpe ke, keni nii nà bona è ma.» ²¹ Balaame wuzegeni sobui, é ná-soovale saai maagili, ti li ta Moabe gundigɛiti.

Geezuɛelai pele leve vai

Balaame luɔ

²² GALA ge yigaaawanani sie vai naa zu. Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai loni pelei zu, é besa tuɔɔ. Balaame gɛni ná-soovale saai gɔma, ná-botigɛ nu felegɔ vilegai polu. ²³ Soovale saai geezuɛelai gɛani, boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu, é loni pele zaamaue. E zegeni pelei va, é li ga dɔɔi zu vele. Balaame tɔzeini ga doɔaa, é vaa la pelei zu.

²⁴ Geezuɛelai liini, é lo goozama pele zokogi zu, leezen beleiti zɔɔzu, kɔtu zidigi zɔɔla vele, é zɔɔla vele. ²⁵ Soovale saai Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai gɛani, é ziga kɔtu zidigi va, é Balaame gɔɔi bata kɔtu zidigi va. Naa balaa tɔzeini ga doɔaa.

²⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai leveni ti va mɔnɔ, é li, é lo pele boɔɔlogi zu, ve nu la zooga é va leve ná, ga nu yeezazu vele, baa nu gɔvezu vele. ²⁷ Siegi zu soovale saai kaani la, é veeni zooi ma, Balaame wu. Balaame yigaaawanani, é tɔzei ga sulooaa ga ná-tukpɔi. ²⁸ Gooɔɔ GALAGI soovale saai laave vieni, é bɔe Balaame vɔ, é gɛ ma: «Leeni gɛ gè keai ga de, è dɔɔa ná zeizu gɛa sava?» ²⁹ Balaame googaavoteni, é gɛ ma: «Mazɔɔ è neɔɔfulave sù. Ee, ni boɔa zɔkpɔi gɛni zèa, gè gɛa è vaazu gɛni nɔ!» ³⁰ Soovale saai googaavoteni, é gɛ ma: «Nà laade gè va gɛ ga da-zoovale saai, nii da da ze kɔma yeenɔpe? Zekaa nei nà da è zo da pɔɔmazu baa?» E googaavoteni, é gɛ ma: «Ba!»

³¹ Gaamago nɔ, Gooɔɔ GALAGI Balaame gaazuve zegeni ma, é Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai gɛ, é loni pele zaamaue, ná-boɔa zɔkpɔi zea, kulaai maalaɔɔagi zu. Balaame vileni niibiga, é nɔkɔ, é unpile zooi ma. ³² Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai gɛni ma: «Leeni vaa zu è da-zoovale saai loɔaai ná zeizu gɛ sava? Nà gɛ pàai, gè pele leve è luɔɔ, mazɔɔɔ siei nii è tɔzeidai, undaavili pelei ve. ³³ Soovale saai kàave, é màala ná zeizu gɛ sava. Ni é la gɛni màalaani, é ga gè è vaa, gè tɔun ze vulua.»

³⁴ Balaame gɛni Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai ma: «Gè gaazave, mazɔɔɔ gè la gɛa kwɛɛ ga da loni tuɔɔ pelei zu. Ni siei nii wanave è ma, gè gɛle ma.» ³⁵ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɛelai gɛni ma: «À li wa zunui teiti, kele keni nɔ è da woo gɛlagi nɔ wo, nii nà bo è ma.» Balaame ta kundigɛiti Balake ti leveni, ti vileni pelei zu, ti da li.

³⁶ Siegi zu Balake menini da ga Balaame vaa, é liini, é daagomi Moabe taa wolai zu, nii é zou gɛwɛmave gɔbave, zie wolai Aalenɔn gɔbave. ³⁷ Balake Balaame gaazaɔɔani, é gɛ ma: «Gè la keela mɔungiti teveni baa, ga è va? Leeni vaa zu è la vaani gaamago nɔ pɔ be? E gɛni gɛsiezɔu ga gè la zooga gè va è wɔɔɔ?» ³⁸ Balaame Balake woogaavoteni, é gɛ ma: «Wɛle, gè vaa è vɔ be. Da kaazu niina ga nà zoo bɔezɔ è vɔ bɔɔɔ ve gɛna nɔ? Wooi nii GALA ka pu dà, naa nɔ gɛ nà bo è ma.»

³⁹ Balaame vileni Balake volu, ti li Kiliyate-Gutesote. ⁴⁰ Balake nikeiti ta baalagiti kulani ga zalaɣai, é Balaame nonoi leve ma, ta kundigiiti ti yeni polu, ti va.

*Balaame tuya loo vai
Izelayele nuiti be*

⁴¹ Poluma zobui, Balake vaani, é Balaame laagomi, ti le Bamote-Baale, ve é geni Izelayele nubusei gilazuve gaazu ná.

23

¹ Balaame geni Balake ma: «Zalaɣa gulazu lofela lo bè ve, è nike zine lofela ta baala sine lofela gevele bete bè ve.» ² Balake naa geni, nii Balaame boni. Balake ta Balaame ti nike zine gila ta baala sine gila kulani ga zalaɣai, zalaɣa gulazuve gilagilagi. ³ Balaame geni Balake ma: «Gaalɔ, è lo da-gala zalaɣai goba. Nà maagoozazu, tanisu Gooɣɔ GALAGI ɣa vaazu é daagomi. Nà naama wooi laazeeli è ma, nii a kula keɛma bè.» E liini gizei ta ma, nii gulu la ma. ⁴ GALA ge gulani keɛma Balaame ve, naa geni ma: «Gè zalaɣa gulazu lofela loge, gè nike zinei ta baala sinei gulave ga zalaɣai, zalaɣa gulazuve gilagilagi.»

⁵ Gooɣɔ GALAGI wooi vuuni Balaame la, é ge ma: «Gale ma Balake vo be, è boe po ɣani.»

⁶ Balaame ɣaleni ma Balake vo be, nii é geni ná-gala zalaɣai goba, ta Moabe fundigiiti.

⁷ Balaame faalaalii nii woni, é ge ma:

«Moabe masagi Balake zegeve ga ze
Siili yooi zu gizeiti su.

E ge mà: «Ua, è Zakobe mavofodai voovo bè!

Ua, è da-yiigaawanai yei Izelayele laalɣoma!»

⁸ Nà naa voovoozu ɣale, nii GALA ge la foovooni?

Nà yigula ɣale nubuseiti ma, siegi zu Gooɣɔ GALAGI yii la gulani la?

⁹ Nà yesu fasa gizeiti unmave, gè pete,

nà yena gizeiti unmave, gè pete,

nubuse ve é zeizu ye,

zɔɣɔzu ɣa ti va ta zii zoiti.

¹⁰ Be ɣa a zoo é Zakobe mavofodai ma vebai gaalu,

baa é Izelayele nu bulugi gaalu?

Gè za, egevelei sole nui zaa velei la.

Gàabela velei ge ga nonoi gevelei.»

¹¹ Balake geni Balaame ma: «Leeni ɣa è kea ga ze? Gè è zegeve ga è sili nuiti foovo, wele da ba, è da tuya loo ti ve!» ¹² E geni ma: «Nà gena boea, gè la naa woga baa, nii Gooɣɔ GALAGI pua dà?»

Balaame ná-tuyai velesiei

¹³ Balake ge ma: «Ua pò be, de li ada tagili, ve da ti ɣa ná. Da ti gilazuve nɔ ɣa, è la ti pe kaa, miná ɣa da ti voovo ná nɔn be.»

¹⁴ E liini la Sofime kpalagave, Pizega gizei unmave, é zalaɣa gulazu lofela lo, é nike zine gila ta baala sine gila kula ga zalaɣai, ti gilagilagi maazu. ¹⁵ Balaame geni ma: «Lo ve da-gala zalaɣai goba, gè li munu, gè Gooɣɔ GALAGI laagomi.»

¹⁶ Gooɣɔ GALAGI gulani keɛma Balaame ve, é wooi vu da, é ge ma: «Gale ma Balake vo be, è boe po ɣani.» ¹⁷ Balaame ɣaleni ma Balake vo be, naa geni loni ná-gala zalaɣai gobave, ta Moabe fundigiiti. Balake geni ma: «Leeni ɣa Gooɣɔ GALAGI bogai?»

¹⁸ Balaame faalaalii nii woni, é ge ma:

«Balake wuzegé, è woilo!

Sipool ná-doun zunui, woilo gooi ma!

¹⁹ GALA ge la ga nubusei, é va zeei wo,

baa nu vulu, é va zege kpoe wooi va.

Nii é bogai, é la naa gɛa ɓaa?

Toɗa woo wo, é la su vai gɛa?

²⁰ Wɛɛ, gè devei zɔɔɔga ga gè tuya loo,

GALA ge tuya loa, gè la segezu ma.

²¹ E la telebotala vaa gɛaani Zakɔbe va,

é la saletala vaa gɛaani Izelayele nuɓuseiti ba.

Gɔɔɔɔ GALAGI, é ga ná-GALAGI, naa gɛa tɔun polu,

toɗa masadai ma gɔozunɛɛi zɔɔɔ ti vɔ be.

²² GALA ge ti gɛulani Ezipete yooi va,

suvikɛi gɛlavɛ ga tegui zuvikɛi ti vɛ.

²³ Zogolai la ga faa nɔpɛ Zakɔbe mavofodai gɛaazu,

ɓaa adɔbɛɛ vai Izelayele laalɔɔma.

Yeeɗɛɗala vagoi ma, toɗa da wo Zakɔbe ta Izelayele ma,

nii kpein GALA ge keɛzu.

²⁴ Niima nuɓuseiti ta wuzegezu eɗɛ zalai,

toɗa gɛaalsu eɗɛ zalai,

é da ná-sua zogai mi,

é da ná-sua zogai ma namai ɓɔle,

naa vɔluma gɛa niina a da laa la.»

²⁵ Balake gɛni Balaame ma: «Ni è la ti voovooni, mina tuya loo ti vɛ, ga tago ɓalaa.»

²⁶ Balaame googaaɔoteni, é gɛ ma: «Gè la boni è ma ɓaa ga nà naati kpein nɔ gɛ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI bosu?»

Balaame ná-tuyai zavasiɛi

²⁷ Balake gɛni Balaame ma: «Oa deɗɛmu, nà liizu ga de adavɛ taɗili, tanisu GALA ka petɛ názu ga da nuɓusei niiti foovo nɔun be. ²⁸ Balake liini ga Balaame Peyɔɔl gizei unmaɓɛ, nii é zelɛni teɓɛbai maazu. ²⁹ Balaame gɛni Balake ma: «Zalaɗa gɛulazu ɓɔfela lo bɛ, è niki zine ɓɔfela ta baala sine ɓɔfela gɛvele ɓɛɛ bɛ vɛ.» ³⁰ Balake naa gɛɛni, nii Balaame boni. E niki zine gɛla ta baala sine gɛla kulani ga zalaɗai, zalaɗa gɛulazuɓɛ gɛilagilagi.

24

¹ Balaame petɛni ga nɛɛvɛ Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ ga tuyai loo Izelayele vɛ, é la mɔ gɛni liini kulakɛɛma gɛli gaizɛzu, eɗɛ pelegi é gɛni keɛzu la zɔɔma ziegiti su, keɛ é gɛaazu latini teɓɛbai letema velei. ² E gɛaazuwuzegɛni, é Izelayele gɛa vuuni, eɗɛvelei ná-bolodaiti ti la. Názu gɛa GALA Zenvui yeini la tɔun ma. ³ Balaame faalaalii nii laazeelini, é gɛ ma:

«Beyɔɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi gɛa,

zunui nii gaazuzegɛai ma, ná-keela wooi gɛa,

⁴ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi gɛa,

é Zeɓɛi-Pɛ-Maliɗii ná-kulakɛɛmai gɛaazu,

siegi zu é loozu la suɗili, gaazuzegɛ ma:

⁵ Ee Zakɔbe, da-zegɛ gɛotaiti wola vage,

ta è-niizuɓɛti ɓalaa, Izelayele!

⁶ Ti da yei ga zuviega eɗɛ laasamagiti,

eɗɛ kpeleiti, ti zie gɔbavɛ,

eɗɛ alɔwɛ gului, Maliɗii siingai,

eɗɛ sɛdele gului, ti zɛlavɛ.

⁷ Ziei gɛa yeizu, é da gɛula seizuɓɛ,

zie mɔinmɔingiti ta ná-ani zuwuiti fae.

Ná-masagi gɛa zobogi zɔɔɔ Agage ma,

ná-masadai zeɓɛi gɛa wɔɔɔ.

⁸ GALA ge kulavɛ Ezipete yooi va,

teḡui zεbei ḡεḡalai ḡa é zea,
toḡa zobo sɔlɔɔ ziiti ma, ti ga sili nuiti,
é ti-ma ḡaeiti golowolo,
é ti zɔ ga ná-mεεinti.

⁹ Toḡa bili, é υεε eḡε zala zinεi,
eḡεvelei zala zaai la,
βε ḡa a kata ga é wuzeḡe?

Nui nii a tuya loo è υε, tuya ḡa naa υε,
nui nii a è voovo, foovooi ḡa naa zo.»

¹⁰ Balake yiiḡaawanani Balaame ma, é yealoḡani, é ḡeni Balaame ma: «Gè è loligε ga è va,
è sili nuiti foovo, wεε, ná zeizu ḡea sava, è da tuya loo ti υε. ¹¹ Tεi é ḡea ḡana, liina da-yooi
zu! Gè boni ga nà faanεε mɔinmɔin ke è υε, keε Ḡooḡo GALAGI è valagε faanεεiti sɔlɔɔ fai
ma.»

*Balaame GALA ná-kulakεlemaiti bo fai
Izelayele ná-faa zu*

¹² Balaame Balake wooḡaavoteni, é ḡe ma: «Gè bɔeni ḡani keelaiti pɔ, è ti leveni mà:
¹³ «Anεε ni Balake ḡa vaazu ga walii ta zanugi, nii é ná-masa pεlei laavegai, é fe zèa, gè la
zooga faa nɔpe keεzu ga ma vago, ba ma pɔu, Ḡooḡo GALAGI ná-devei laalɔḡama. Nà naa
nɔ wo, nii Ḡooḡo GALAGI a bo mà.» ¹⁴ Niizu nà ga li nà-nuḡuseiti pɔ. Ua, nà naa lεεzu ga de,
nii Izelayele nuḡuseiti ti vaazu keεzu ga da-nuḡuseiti, yeεḡεḡalaiti su ti vaazu.» ¹⁵ Balaame
faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:

«Beyɔl ná-doun zunui Balaame ná-keela wooi ḡaa,
zunui nii gaazuzεḡeai ma, ná-keela wooi ḡaa,

¹⁶ nui nii é GALA gooiti menisu, naa ná-keela wooi ḡaa,
nii é Anii-Pε-Unda ná-faaḡwεḡiti feai zea,
é Zebei-Pε-Maliḡii ná-kulakεlemai ḡaazu,
siεḡi zu é loozu la suḡili, gaazuzεḡe ma:

¹⁷ Nà pεtesu, keε niizu laade de,
nà sumɔsu, keε maa la de buḡani,
velela velei, somideḡai ta ḡa ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu,
masadai ma lukpɔi ḡa ḡe Izelayele zaama,
nii a ḡe Moabe nuiti goizu loḡazu,
toḡa Sete ná-doun zunuiti kpein doḡa tɔungi zu.

¹⁸ Toḡa Edɔme yooi zo, é ḡe ga nɔnɔ,
sili nuiti su, Seyiil yooi ḡa zo,
Izelayele ḡa ná-zeeḡaabaai le.

¹⁹ Nui nii é ḡulazu Zakɔbe mavofodai zu, naa ḡa masadai ḡe,
toḡa naati undaavili, niiti ti velazu, ti ḡula taaiti ba.»

*Balaame Izelayele zili nuiti
koloḡolo fai wo fai*

²⁰ Balaame Amaleke ḡaani. E faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:
«Amaleke ḡa é ga ziiti pε ti-ma mɔungi.
Keε gaabelasu, toḡa ḡologolosu.»

²¹ E Ken nuiti kaani. E faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:
«È-zeizuυε logε kpe,
è-laḡagi logε fasa ḡizei ma.

²² Keε Ken nuiti ta ḡe ga abui laamianigi.

Gaabelasu, Asuul nuiti ta li ga woye, ti wo ḡe ga kasoḡa nuiti.»

²³ Gaabelasu, é faalaalii nii laazeelini, é ḡe ma:

«Ee, maanogɔi nii é vaazu! Be ɔa a ye vulua GALA ná-keewotii luɔɔ?

²⁴ Kele keingiti ti ziei ɔa, ti vaazu, ti zege Kitime, ta Asuul nuiti maanogɔ, ti Eɔeel nuiti maanogɔ.

To balaa toɔa liizu undaaviligi zu.»

²⁵ Balaame liini, é ɔale ma ná-zooi zu. Balake balaagi liini ga vo pelei.

25

Izelayele nuiti ti bogɔ loo vai

kooɔɔ gani koo vaiti su

¹ Izelayele nuiti ti zeini Sitime. Nuɔuseiti ti toozeini ga bogɔ loo kologologi zu, ta Moabe anzanu lointi. ² Naati ti ti lolini ga ti zalaɔai ɔula ta-ɔalagiti be. Nuɔuseiti ti vaani bu, ti zalaɔa laamii wo, ti noko naati ta-ɔalagiti bu. ³ Ti voopeeni naati ta-ɔalagiti Baale-Peyool lebi vai va. Naama vai Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani ti laalooɔma. ⁴ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nuɔuseiti kpein gaale ba, é ta-ɔundigiti sele guluiti ba, foloi ɔa, gaazu, naa ɔa a ke na-ziiɔaawanai zege Izelayele maala.» ⁵ Moize ɔeni Izelayele lukpooɔaaleve nuiti ma: «Wo ɔilagilagi ná-nuiti paa, niiti ti voopeai Baale-Peyool lebi vai va.»

⁶ Zunu ɔila ge ɔeni Izelayele nuiti saama, é vaani ga Madiyan anzanu ɔila keeɔelointi saama, Moize ta Izelayele vebai kpein gaazu, naazu naati ti da wolo, GALA daaɔomi sege vebai laave. ⁷ Zalaɔa ɔula nui Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease naama vai ɔaai ma, é wuzefeni bebai zaama, é kpein zege, ⁸ é vile Izelayele zunui volu ná-sege ɔotai wu, é ti felego pe so vooɔma, kpein zunui volokula, é anzanui zo kobuve. Naazu nimiza vai beni Izelayele nuiti saama. ⁹ Nu waavuufelego maazu naanigo (24 000) ɔa é zaani nimizai naa zu.

¹⁰ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize vo, é ɔe ma: ¹¹ «Zalaɔa ɔula nui, Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ná-doun zunui Finease ɔa é na-ziiɔaawanai zegea Izelayele nuiti maala, na-ziiɔooli ɔa é ma ti zaama, naa ɔa é kea, nei ge ga GALAGI, na po ga ti na ɔila no debi, na-ziiɔaawanai zu, ge la mo Izelayele nuiti ma zuwu ɔaaleveni. ¹² Naa ɔa é ba, da ɔe ma: «Gè minazefegi ɔea toun be, nii a ɔe ga ziileigi ma ungi. ¹³ Toɔa ɔe ga toun nono, ta mavofodaiti. Zalaɔa ɔula wotii ɔa ɔe ga tono, yeedeɔalagai pe su, toozei é ná-ziiɔooli ɔulave kelema ná-GALAGI ve, é koto gba vai ɔeeve Izelayele nuiti ta-vaa zu.»

¹⁴ Izelayele zunui ti paani ta Madiyan anzanui vooɔma, daaseigi ɔeni ga Zimeli, Salu ná-doun zunui. E ɔeni ga Simiyon ná-peleyeɔe ɔundigii ta. ¹⁵ Madiyan anzanui nii ti paani, daaseigi ɔeni ga Kozebi, keeɔe laaseigi ɔeni ga Suul, nii é ɔeni ga bolodama moimoin ma ɔundigii, kulaai bolodai gila su Madiyan yooi zu.

¹⁶ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize vo, é ɔe ma: ¹⁷ «Vala Madiyan nuiti ba, é ti-ma zuwu ɔaaleve. ¹⁸ Mazolo ti ɔeni ga wo zili nuiti, ti laavegai ga kelegele noi, Peyool ná-fai zu, ta Kozebi, nii é ɔeni ga Madiyan ɔundigii ta ná-doun anzanui, nii é zaani, Peyool ná-nimiza voloi.»

Izelayele nuiti gaalu daa velesi

¹⁹ Nimiza vai naa levega voluma,

26

¹ Gooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal ma, nii é ga Aalɔn ná-doun zunui: ² «À Izelayele vebai kpein gaalu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, eevelei ta-veleyeɔeiti ti la, Izelayele nuiti kpein su, niiti ta zoo ti li kooave.» ³ Moize ta zalaɔa ɔula nui Elezaal, ti ɔeni ti vo Moabe nemai zu, Zuluden ɔobave, Zeeliko letemave, ti ɔe ma: ⁴ «Ada vaazu gaalugi wosu, é zo kona vuufelego (20) ma, é le zeemaazu, eevelei Gooɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

Izelayele nuɔuseiti pete, niiti ti ɔulani Ezipete yooi va:

⁵ Izelayele nii daa ga Zakabe, ná-doun zunu moungi é sálbani, daaseigi feni ga Luβen. Luβen ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti, ti feni ga: Geenoke mavofodaiti, Palu mavofodaiti, ⁶ Geselon mavofodaiti, ta Kaalemi mavofodaiti. ⁷ Luβen mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuunaani maazu savago undafela puusavago (43 730). ⁸ Palu ná-doun zunui feni ga Eliabe. ⁹ Naa fwa é feni ga Nemuwele keefwe, ta Datan, ta Abilame. Datan naa, ta Abilame ti feni ga kundigiti bebei untugw, ti wuzefeni Moize ta Aalon laalofoma, ta Kolee ná-nu bulugiti, siegi zu ti wuzefeni la Goofo GALAGI laalofoma. ¹⁰ Zoi laavalini, é ti maalofu, ta Kolee, siegi zu ná-nu bulugiti ti zaani la, ta siegi zu abui zunu unfelego puulofugw (250) falani la. Ti feni nubuseiti be ga kizesu vai. ¹¹ Kele Kolee ná-doun zunuiti ti la feni zaani.

¹² Simiyon ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Nemuwele mavofodaiti, Yamin mavofodaiti, Yakin mavofodaiti, ¹³ Zeela mavofodaiti, ta Sayile mavofodaiti. ¹⁴ Simiyon mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuufele maazu fele unfelego (22 200).

¹⁵ Gade ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Sefon mavofodaiti, Gagi mavofodaiti, Suni mavofodaiti, ¹⁶ Wozeni mavofodaiti, Eli mavofodaiti, ¹⁷ Alode mavofodaiti, ta Aleeli mavofodaiti. ¹⁸ Gade mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuunaanigw undofugw (40 500).

¹⁹ Zuda ná-doun zunuiti ti feni ga Eel ta Wanon. Eel ta Wanon ti zaani Kanaan yoi zu. ²⁰ Zuda ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Seela mavofodaiti, Pelese mavofodaiti, ta Zeela mavofodaiti. ²¹ Pelese ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti feni ga: Geselon mavofodaiti ta Gamule mavofodaiti. ²² Zuda mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuulafela maazu lozita undofugw (76 500).

²³ Isakaal ná-doun zunuiti, efwelei ta-wolodamaiti ti la, ti feni ga: Tola mavofodaiti, Pua mavofodaiti, ²⁴ Yasube mavofodaiti, ta Simelon mavofodaiti. ²⁵ Isakaal mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuulozita maazu naani unsavago (64 300).

²⁶ Zaβulon ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Seelde mavofodaiti, Elon mavofodaiti, ta Yaaleyale mavofodaiti. ²⁷ Zaβulon mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuulozita undofugw (60 500).

²⁸ Zozefe ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Manasee ta Efelayime. ²⁹ Manasee ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti feni ga: Makiil mavofodaiti, Galaade mavofodaiti, nii é feni ga Makiil ná-doun zunui. ³⁰ Galaade ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti feni ga: Yeezeel mavofodaiti, Geeleke mavofodaiti, ³¹ Aseliyele mavofodaiti, Sikeme mavofodaiti, ³² Semida mavofodaiti, ta Geefel mavofodaiti. ³³ Geefel ná-doun zunui Selofegade la feni doun zunua zolbani, kele é doun anzanuiti solbani, ti-laaseigiti kaa: Maala, Noa, Gogela, Mileka ta Tiilesa. ³⁴ Manasee mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuulofugw maazu felegw undafela (52 700).

³⁵ Efelayime ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Suteela mavofodaiti, Bekeel mavofodaiti, ta Taβan mavofodaiti. ³⁶ Suteela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti feni ga: Elan mavofodaiti. ³⁷ Efelayime mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuusavago maazu felegw undofugw (32 500). Zozefe ná-doun zunuiti kana, efwelei ti-mavofodaiti ti la.

³⁸ Benzaamen ná-doun zunuiti, efwelei ti-mavofodaiti ti la, ti feni ga: Beela mavofodaiti, Asebele mavofodaiti, Ayilame mavofodaiti, ³⁹ Sufame mavofodaiti, ta Gufame mavofodaiti. ⁴⁰ Beela ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti feni ga: Aalede mavofodaiti ta Naaman mavofodaiti. ⁴¹ Benzaamen mavofodaiti tiegwi feni ga zunu waavuunaani maazu lofugw undozita (45 600).

⁴² Dan ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Suḡame mavofodaiti. ⁴³ Suḡame mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuulɔzita maazu naanigɔ unnaanigɔ (64 400).

⁴⁴ Aseel ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Yimena mavofodaiti, Yisevi mavofodaiti, ta Belia mavofodaiti. ⁴⁵ Belia ná-doun zunuiti ti-mavofodaiti ti ḡeni ga: Geebeel mavofodaiti ta Malekiyele mavofodaiti. ⁴⁶ Anzanu loun ḡeni Aseel ya, daaseigi ḡeni ga Seela. ⁴⁷ Aseel mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuulɔlugɔ maazu savagɔ unnaanigɔ (53 400).

⁴⁸ Nefetali ná-doun zunuiti, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Yaaseyele mavofodaiti, Guni mavofodaiti, ⁴⁹ Yeesel mavofodaiti, ta Sileeme mavofodaiti. ⁵⁰ Nefetali mavofodaiti tieḡoi ḡeni ga zunu waavuunaanigɔ maazu lɔlugɔ unnaanigɔ (45 400).

⁵¹ Izelayele nuiti tieḡoi ḡeni ga zunu waaunderzita maazu ḡila undɔfela puusavagɔ (601 730).

Zooi ḡaaḡwe vai

⁵² Ḡooḡɔ GALAGI bɔeni Moize uɔ, é ḡe ma: ⁵³ «Zooi ḡaaḡwe bolodaiti ba, é zoloo nuiti tieḡoi ma. ⁵⁴ Bolodaiti ti mɔindai, da zooi ve ti ya ga bɔlɔa, niiti ti lɔidai, è zooi tago ve ti ya. Eɛe gilagilagi ná-zooi ḡa ve zea, é zoloo ti-liegɔi ma. ⁵⁵ Kele zooi ḡaa ḡa ḡwe ga kpakutoomai. Ta ti zɔlɔ ga tɔnɔ, eḡevelei ti-ḡeeni ta-wolodaiti daaseigi la. ⁵⁶ Zooi ḡaa ḡa ḡwe ga kpakutoomai, naati zɔḡɔzu, niiti ti wola mɔindai, ta niiti ti wola la mɔinni.»

Leevi nuiti gaalu daa velesi

⁵⁷ Leevi nuiti, ti ḡaaluni, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti ḡeni ga: Geeleson mavofodaiti, Keḡate mavofodaiti, ta Melali mavofodaiti. ⁵⁸ Leevi mavofodaiti ti ḡeni ga: Liḡeni mavofodaiti, Geebelɔn mavofodaiti, Maali mavofodaiti, Musi mavofodaiti, ta Kɔlee mavofodaiti. Keḡate Amelame zɔlɔni. ⁵⁹ Amelame anzai laaseigi ḡeni ga Yɔkeebede, Leevi ná-doun anzanui, nii é zɔlɔni Leevi ve Ezipete yooi zu. E dounda zɔlɔni Amelame ve ga Aalɔn ta Moize, ta Miliyame, nii é ḡeni ga ti-vaazeelai. ⁶⁰ Niiti ti zɔlɔni Aalɔn ve ti ḡeni ga Nadaḡe, Aḡiyu, naa ve Elezaal va, ta Itamaal. ⁶¹ Nadaḡe ta Aḡiyu ti zaani, naa ḡeni siegi zu ti vaani la ga abu ḡiligi Ḡooḡɔ GALAGI ḡakala.

⁶² Niiti ti ḡaaluni, zunuiti kpein é zo alu ḡila ma, é le zeemaazu, zunuiti ta zunu lointi, ti ḡeni ga zunu waafelegɔ maazu savagɔ (23 000). Ti la ḡeni ti veeni Izelayele nuiti ba, ti va ti ḡaalu, mazɔlɔ zou la ḡeni veeni ti ya Izelayele nuiti saama.

Gaalugi unseizuve

⁶³ Naati ka Moize ta Elezaal ti ti ḡaaluni Moaḡe nemeiti su, Zuluden ḡobave, Zeeliko letemave. ⁶⁴ Niiti kpein Moize ta zalaḡa ḡula nui Aalɔn ti ti ḡaaluni Sinayi tevebai zu, naa ta nɔpe ge la mɔ ḡeni niiti saama. ⁶⁵ Mazɔlɔ Ḡooḡɔ GALAGI ḡeni ti ma: «Ta zaazu tevebai zu.» Ḡila kpalaa ge la ḡeni yeni vulua, é ḡula Yefunee ná-doun zunui Kalébe volu, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe.

27

Tɔgi é lo anzanuiti ta-vogani zeḡe vaiti ba

¹ Anzanu loun lɔlugɔ ḡeni ná, ti-laaseigi ga: Maala, Noa, Ḡogela, Mileka, ta Tiilesa. Ti-ḡee laaseigi ḡeni ga Selɔfegade, Geebeel ná-doun zunui. Keegde wolani ti ḡeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee, ta Zozefe. Anzanu naati ka ti vaani, ² ti lo Moize ḡakala, ta Elezaal, ta kundijiti, ta bebe kpein, GALA daaḡomi seḡe velei laave, ti ḡe ma: ³ «Gi-ḡee zaave tevebai zu, kele é la ḡeni naati ta-bɔgi zu, niiti ti wuzegeni Ḡooḡɔ GALAGI laalɔḡma, Kɔlee ná-nu

bulugiti, keɛ é zaani ga kpɔɔɔ ɔotoi maavele, doun zunu la ɔeni zea. ⁴ Leeni vaa zu gi-ɔɛɛ laaseigi a ɔula ná-bolodai zaama, tɔzei doun zunu valagi maavele ma? Gi-vɔɔda ve, gi-ɔɛɛ keɛɔɔlointi saama.»

⁵ Moize liini ga ti-maavai ɔɔɔɔ GALAGI ɔakala. ⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: ⁷ «Gaamai ɔa Selɔfɔɔade ná-doun anzanuiti ti bosu. Da zooi ve ti ya, é ɔe ga tɔnɔi, ti-ɔɛɛ keɛɔɔlointi saama. Tiya ɔa ɔa ti-ɔɛɛ nɔnɔi leve ti vɔ. ⁸ Da bɔe Izelayele nuiti pɔ, é ɔe ti ma: Siɛgi zu zunui ta zaazu la, é la doun zunu yeni, wa ná-poganii ve ná-doun anzanui ya. ⁹ Ni doun anzanu la zea, wa ná-poganii ve keɛɔɔlointi zea. ¹⁰ Ni keɛɔɔlointi ɔa ti la be, wa ná-poganii ve keɛɔɔ keɛɔɔlointi zea. ¹¹ Ni keɛɔɔlointi ɔa ti la keɛɔɔ ve, wa ná-poganii leve ná-nu ɔiteɔitegi ta vɔ bolodai zu, naa ɔa a ye zea. Toɔa ɔe ga devei ta tɔgi Izelayele nuiti be, eɔevelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya.»

*Zozuwe ɔe vai ga Moize votogi
(Tɔ Sevei Velesiɛ 31:1-8)*

¹² ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Le Abalime ɔizei nii ma, é wele zooi va, gè feezu Izelayele nuiti be. ¹³ Da welezu ba, keɛɛ ɔa balaagi ɔa zaazu, é li è-memewolani pɔ, ti zaai, eɔevelei è-ɔeɔloin Aalɔn zaani la, é li memewolani pɔ ti zaai. ¹⁴ Mazɔɔ wo ɔeeve ga kololala nuiti ná-devei laalɔɔma, Sin tevebai zu, siɛgi zu bebei zu nuɔuseiti ti maɔaali ɔeɛni la, ti kpɔe veɛ bà. Wo la ɔeni ná-padedai maawuini nuɔuseiti gaazu, é lo ziei vai va, ti ɔeni maalolisu.» (Naa ɔeni ga Meeliɔa ɔe ná-fai é ɔeni Kadese, Sin tevebai zu.)

¹⁵ Moize bɔeni ɔɔɔɔ GALAGI vɔ, é ɔe ma: ¹⁶ «ɔɔɔɔ GALAGI é ga kpusei kpein ta-zenvuiti ta-GALAGI, ɔa bɔɔi yimazeɔe ga nu, é sei bebei unda, é ɔe ga kundigii, ¹⁷ nui nii a ɔe losu ti untuɔ kɔɔɔzuveti, é ɔa li ga tiye, é ɔa va ga tiye, nii a ke ɔɔɔɔ GALAGI ná-nuɔuseiti ti mina ɔe eɔevelei baalagiti ti la, ti make nu la ná.»

¹⁸ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Nun ná-doun zunui Zozuwe zeɔe, zunu ve nii zenvui zeini su, ɔa yeela ma. ¹⁹ Da lii la, é sei zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, ta bebei kpein, é deveiti fe zea ti ɔaazu. ²⁰ Da ɔa-ɔundigilai ma zobogi ta ve zea, naa ɔa a ke Izelayele vebei ɔolo be. ²¹ Toɔa ze zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, naa ɔa ɔa gaazaɔa toun be, ga anii nii daaseigi ga wuulimegi. Nii nɔpe a bona, vele ɔana Zozuwe ta Izelayele nuɔuseiti ta ta-ɔɔɔɔ vaiti so da.»

²² Moize keɛni, eɔevelei ɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la zea. E Zozuwe zeini zalaɔa ɔula nui Eleazaal ɔakala, ta bebei kpein. ²³ E yeeti daani ma, é deveiti fe zea, eɔevelei ɔɔɔɔ GALAGI boni la ma.

28

*Tɔgi é lo zalaɔaiti ba
(Egezɔde 29:38-46)*

¹ ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɔe ma: ² «Niima levei laazeeli Izelayele nuiti ma, é ɔe ti ma: Wa dama kpe, wo nɔnɔ ma veɛanii ve, yeɔeɔgala vagoi zu, é ga ná-zalaɔaiti, daamianigiti ti ɔalazu abui ɔa, ti be ga ani maku neai. ³ Da ɔe ti ma: Folo-o-folo, wa kona gila baala sine felegɔ ɔula, nii neevuzu la ba, ɔɔɔɔ GALAGI ve ga gala zalaɔai, nii abui galazu. ⁴ Da baala zivo ɔilagi ɔula ga zalaɔai sobui, é zɔɔma vaala zivoi ɔula kpɔkɔi, ⁵ naa veɛ veɛanii va, nii é ga bulu vukɔ vagoi kilo savago, gaayɔgai ga wolive wulo vagoi litele ɔila ta tukpe (1,5). ⁶ Gala zalaɔai ɔana, folo-o-folo, nii é ɔeezu ɔulazu, eɔevelei deveai la Sinayi ɔize ma. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁷ Wa puya zalaɔai bɔ baala zivo mɔungi va, ga dɔɔ baagi litele ɔila ta tukpe (1,5), ada padegai zu ɔa wa puya zalaɔai naa ɔula ná, ga dɔɔ baagi ɔɔɔɔ GALAGI ve. ⁸ Baala zivoi velesiɛi ɔa ɔula ga zalaɔai kpɔkɔi, veɛanii ta puya zalaɔai, niiti ti bɔgai sobu gelei va, naa ma ziiti nɔ bɔ ba. Zalaɔai ve, nii abui galazu, makugi neai ɔɔɔɔ GALAGI ve.»

Doofo foloi ma zalaɗaiti

⁹ «Doofo foloi, wa baala zivo felego ɗula ga zalaɗai, niiti ti kona gila no ɗea, neevuzu nope ge la ba, e vebeanii vu ma ga bulu vuko vagoi kilo lozita, gaayogai ga guloi, puya zalaɗai vu ma. ¹⁰ Wa gala zalaɗai naa ɗula doofo foloi ɗilagilagi. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai.

Alugi laaɗulazuve ma zalaɗai

¹¹ «Alugi laaɗulazuve, wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai Goofo GALAGI ve, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va. ¹² Wa vebeanii veega gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ¹³ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. Gala zalaɗai ve, zalaɗai nii abui galazu, makugi neai Goofo GALAGI ve. ¹⁴ Puya zalaɗaiti ta ɗeezu ga dooi litele savago, e veega nike zine ɗilagi va, litele felego veega baala sinei va, ta litele ɗila ta tukpe (1,5) ge veega baala zivoi va. Gala zalaɗaiti kana, ta ɗe ɗulazu alugi laaɗulazuve, alu-o-alu, konagi zu. ¹⁵ Wa boli zinei ɗula balaa ga koto gba zalaɗai Goofo GALAGI ve. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai.

*Pakegi ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:5-14)*

¹⁶ «Alu moungi ma volo puugo maazu naanisiei (14) ɗa ɗeezu ga Goofo GALAGI na-pakegi.

¹⁷ «Alugi naa ma volo puugo maazu loolusiei (15) ɗa fetii loozeizu ma. Bului nii leve la su, naa ɗa wa ɗe miizu eyesu folo lofela. ¹⁸ Folo moungi, wa gaaleba naɗegai wo, wo la boti nope kea, egevelei wa da ke la, ¹⁹ wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai Goofo GALAGI ve, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va. ²⁰ Wa vebeanii veega gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ²¹ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. ²² Wa boli zine ɗila kula ga koto gba zalaɗai, naa ɗa a ke koto gba vai ɗe wo ve. ²³ Naati kpein ta laazu gala zalaɗai maazu, e ɗulazu sobu-o-sobu. ²⁴ Folo-o-folo, folo lofela laawu, wa naama laamianigiti kula, nii abui galazu, makugi neai Goofo GALAGI ve. Wa ti ɗula ga zalaɗai, e bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-puya zalaɗai. ²⁵ Foloi lofelasiei, wa gaaleba naɗegai wo, wo la boti nope kea, egevelei wa da ke la.

*Pantekote voloi ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:15-22)*

²⁶ «Zooi va lonno mounigiti ma ɗoozunee voloi, wo vaazu vebeanii veezu la Goofo GALAGI ve, ga ani niineiti, doofoiti ma vetii, wa gaaleba naɗegai wo, wo la boti nope kea, egevelei wa da ke la. ²⁷ Wa nike zine bokpa felego ɗula ga gala zalaɗai, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, makugi neai Goofo GALAGI ve. ²⁸ Wa vebeanii veega gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai ga guloi: kilo taavuugo nike zinei ɗilagilagi ve, ta kilo lozita baala sinei ve, ²⁹ ta kilo savago baala zivoi ɗilagilagi ve. ³⁰ Wa boli zinei ɗula balaa, naa ɗa a ke koto gba vai ɗe wo ve. ³¹ Wa suai niiti kula, neevuzu mina ɗe ti va, ta ta-uyaya zalaɗaiti. Naa kpein ge bo gala zalaɗai va, e ɗulazu folo-o-folo, ta na-vebeanii.

29*Puvu fee vetii ma zalaɗaiti**(Leevi Nuiti 23:23-25)*

¹ «Alugi lofelasiei ma volo moungi, wa gaaleba naɗegai wo. Wo la boti nope kea, egevelei wa da ke la. Toɗa ɗe wo ve ga puvu fee yeei. ² Wa nike zine bokpa gila kula ga gala zalaɗai, ta baala sine ɗila, ta kona gila baala sine lofela, neevuzu mina ɗe ti va, makugi neai Goofo GALAGI ve. ³ Wa vebeanii veega gala zalaɗa zuaiti ba, toɗa ɗe ga bulu vuko vagoi, gaayogai

ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zinɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ⁴ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ⁵ Wa boli zinɛ ɖila kula ga koto gba zalaɖai, naa ɖa a kɛ koto gba vai ɖɛ wo vɛ. ⁶ Naama zalaɖaiti ta bɔ gala zalaɖaiti ba, niiti ti ɖulazu alu-o-alu ta folo-o-folo, ta ta-veɓaniiti, ta ta-vuya zalaɖaiti, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu ta-vaa zu. Zalaɖaiti be, niiti abui ti ɖalazu, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ.

Koto gba voloi ma zalaɖaiti

(Leevi Nuiti 23:26-32)

⁷ «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugɔi ma, wa gaalɛba ɲadegai wo. Wa zugi zo, wo la boti nɔpɛ kɛa. ⁸ Wa nɪkɛ zinɛ bɔkpa gila kula ga gala zalaɖai, ta baala sinɛ ɖila, ta kona gila baala sinɛ lɔfelaiti, nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ. ⁹ Wa veɓanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vɔgɔi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zinɛi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi vɛ, ¹⁰ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹¹ Wa boli zinɛi ɖula balaa ga ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ koto gba zalaɖai va, nii ɛ ɖulazu koto gba voloi, ta gala zalaɖai, nii ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta ta-vuya zalaɖaiti.

Kota lo fetii ma zalaɖaiti

(Leevi Nuiti 23:33-44)

¹² «Alugi lɔfelasiɛi ma volo puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, wa gaalɛba ɲadegai wo, wo la boti nɔpɛ kɛa, eɖɛvelei wa ɖa kɛ la. Wa fetii ɖula Gɔɔɖɔ GALAGI lɛbi vai ma, wa naa ɖɛ folo lɔfela laawu. ¹³ Wa nɪkɛ zinɛ bɔkpa puugɔ maazu savagɔ (13) ɖula ga gala zalaɖai, ta boli zinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va, makugi nɛai Gɔɔɖɔ GALAGI vɛ. ¹⁴ Wa veɓanii vɛɛ gala zalaɖa zuaiti ba, toɖa ɖɛ ga bulu vukɔ vɔgɔi, gaayɔgai ga gulɔi: kilo taavuugɔ nɪkɛ zinɛi ɖilagilagi vɛ, ta kilo lɔzita baala sinɛi ɖilagilagi vɛ, ¹⁵ ta kilo savagɔ baala zivɔi ɖilagilagi vɛ. ¹⁶ Wa boli zinɛi ɖula balaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

¹⁷ «Foloi velesiɛi ma, wa nɪkɛ zinɛ bɔkpa puugɔ maazu felegɔ (12) ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ¹⁸ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ¹⁹ Wa boli zinɛi ɖula balaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁰ «Foloi zavasiɛi ma, wa nɪkɛ zinɛ puugɔ maazu ɖila (11) kula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²¹ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²² Wa boli zinɛi ɖula balaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²³ «Foloi naanisiɛi ma, wa nɪkɛ zinɛ puugɔ ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁴ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁵ Wa boli zinɛi ɖula balaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁶ «Foloi lɔlusisiɛi ma, wa nɪkɛ zinɛ taavuugɔ ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ²⁷ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu. ²⁸ Wa boli zinɛi ɖula balaa ga koto gba zalaɖai. Naa kpein ge bɔ gala zalaɖai va, ɛ ɖulazu folo-o-folo, ta nɔ-veɓanii, ta nɔ-puya zalaɖai.

²⁹ «Foloi lɔzitasisiɛi ma, wa nɪkɛ zinɛ lɔsava ɖula ga zalaɖai, ta baala sinɛ felegɔ, ta kona gila baala sinɛ puugɔ maazu naanigɔ (14), nɛɛvuzu mina ɖɛ ti va. ³⁰ Wa veɓaniiti ta puya zalaɖaiti pɛɛ zalaɖa zuaiti ba, kɔɖɔgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɖɛvelei deveai la tɔgi zu.

³¹ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³² «Foloi ɓofelasiei ma, wa nike zine ɓofela g̃ula ga zalaɗai, ta baala sine felegɔ, ta kona gila baala sine puugɔ maazu naanigɔ (14), neɓvuzu mina g̃e ti va. ³³ Wa veɓaniiti ta puya zalaɗaiti pɛɛ zalaɗa zuaiti ba, kaɗɗgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɗevelei deveai la tɔgi zu.

³⁴ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³⁵ «Foloi ɓosavasiiei ma, wa GALA debi g̃aalebai wo. Naama voloi, wo la boti naɓe kea, eɗevelei wa da ke la. ³⁶ Wa nike zine g̃ila kula ga gala zalaɗai, baala sine g̃ila, ta kona gila baala sine ɓofela, neɓvuzu mina g̃e ti va, makugi neai G̃ooɗɔ GALAGI ve. ³⁷ Wa veɓaniiti ta puya zalaɗaiti pɛɛ zalaɗa zuaiti ba, kaɗɗgi liegɔi zoloo ti-liegɔi ma, eɗevelei deveai la tɔgi zu. ³⁸ Wa boli zinei g̃ula balaa ga koto gba zalaɗai. Naa kpein ge ɓɔ gala zalaɗai va, é g̃ulazu folo-o-folo, ta ná-veɓanii, ta ná-puya zalaɗai.

³⁹ «Naa g̃a wa ke G̃ooɗɔ GALAGI ve, wa-veɓi voloiti su, é g̃ula wa-veɓaniiti polu, wo ti laai g̃isu, ta wa-minazege daazeeli zalaɗaiti, ti ga wa-g̃ala zalaɗaiti, ta wa-veɓaniiti, ta wa-vuya zalaɗaiti, ta wa-yiilei zalaɗaiti.»

30

¹ Moize devei naati kpein boni Izelayele nuiti ma, niiti G̃ooɗɔ GALAGI ti veeni zea.

Tɔgi é lo minazefegiti ba

² Moize ɓɔeni Izelayele nuiti ma wolodama g̃undig̃iiti pɔ, é g̃eni ti ma: «Devei veɓe, nii G̃ooɗɔ GALAGI feai: ³ Siɛgi zu zunui ta minazefezu la G̃ooɗɔ GALAGI ve, ɓaa é konai wo, é vile fai ta va, nii é pɔ ga é ke, é la mɔ daawooi zefea ma. Toɗa naa kpein ke, niiti ti g̃ulaai da, é bo.

⁴ «Ni anzalopoi ta, nii é keɛge ná-pelei wu de, a minazefeg̃e keena G̃ooɗɔ GALAGI ve, é ɓooɗɔ g̃ili ga naa, ⁵ ni keɛge a ná-minazefeg̃e fai ta ná-kona vai zuɗweena, é ɓooɗɔ g̃iliai la, ni keɛge a maafena kpɔ, é la faa woni tɔun tetegi, ná-minazefeg̃e ta ná-konaiti kpein ta ye ma, niiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye. ⁶ Kele ni keɛge la yeezeini bu, yeei nɔ é faa g̃weɛgai la su, minazefeg̃e ta konai kpein é ɓooɗɔ g̃iliai la, naati ti la mɔ yega ma. G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye, mazɔɔ keɛge la yeezeini ti wu.

⁷ «Ni toɗa zini be, é minazefeg̃e g̃eai na, ɓaa é ɓooɗɔ g̃iliai na, ga kpɔei ta nii kulaai na da, é bo, ⁸ ta sinigi a faa g̃weena su, é maafeg̃e kpɔ tɔun tetegi voloi nɔ é faa g̃weɛgai la su, ná-minazefeg̃e ta ye ma, ta konaiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye, ta ye ma. ⁹ Kele ni sinigi la yeezeini bu, voloi nɔ é suɗweesu da, é minazefeg̃e g̃aava, nii é keai, ta kpɔei kulaai daave, niiti é ɓooɗɔ g̃iliai ga tiye, G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye.

¹⁰ «Poanzai, ɓaa anzanui ti g̃elɛai ba, minazefeg̃e naa a bo, ɓaa konai naɓe kulaai daave, nii é ɓooɗɔ g̃ilizu la, g̃iliai g̃a ye de.

¹¹ «Anzanui nii é zini be, naa a minazefeg̃e g̃eena, ɓaa é ɓooɗɔ g̃ili ga konai ta, ¹² sinigi a faa g̃weena su, é maafeg̃e kpɔ, é la yeeɗulani bu, é va g̃ele, ná-minazefeg̃e kpein ta ye ma, ta kona wooi naɓe é ɓooɗɔ g̃iliai la. ¹³ Kele ni sinigi a g̃elɛna, voloi nɔ é suɗweesu da, ná-minazefeg̃e kpein ta kona wooi kpein é lo tɔ ɓooɗɔi va, ɓaa daawooi va, naati ti la yega ma. Sinigi ti g̃aavaa, G̃ooɗɔ GALAGI g̃a suvaaye. ¹⁴ Sinigi g̃a zoo é ti ye ma, ɓaa é minazefeg̃e kpein koloɗolo, ɓaa konai kpein nii a zoo g̃elezu la anii ta va. ¹⁵ Ni sinigi la g̃elɛni, a maafena kpɔ eyesu poluma zobui zeeli, anzai g̃a g̃ili minazefeg̃e kpein su, ta kona woiti kpein su, é ti woga. E vaa bu ga é ti make, tɔzei é maafeg̃e kpɔ, é la faa woni, foloi é meniga da. ¹⁶ Kele ni toɗa ti zefeg̃e ma, foloi tanigaani tevega voluma, kpega voluma ga suɗwee, toɗa anzai ná-faaɗaaza golai ma g̃asɔi zefeg̃e.»

¹⁷ Tɔgiti kana, niiti Gooḡo GALAGI ti veeni Moize ya, é vile zunui ta anzai ti yɔḡɔzuve va, doun keeḡei ta ná-doun anzanui ti yɔḡɔzuve va, siegi zu é ga nu niinei, é keeḡe ná-pelei wu de.

31

Pile sɔlɔ fai Madiyan nuiti ma

¹ Gooḡo GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ḡe ma: ² «Izelayele nuiti tɔnɔi vɔtokula Madiyan nuiti ma, naa volu, da li niina è-memewolani pɔ, ti zaai.»

³ Moize bɔeni nuɓuseiti pɔ, é ḡe ti ma: «À zunui tanigaani maḡili ga kooḡo zɔlaiti wo zaama, ti li Madiyan nuiti daalɔḡoma, naa ḡa a ke, Gooḡo GALAGI ná-potokulai laazeeli Madiyan nuiti ma. ⁴ Bolodai ḡilagilagi zu, wa zunu waagila (1 000) kula ti zaama, wo ti leve kooḡave.»

⁵ Ti ziimazegegi woni Izelayele nuɓuseiti saama, bolodai ḡilagilagi zu, zunu waagilagila (1 000), ti-lieḡɔi ḡeni ga zunu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) ti maḡiliai kooḡo vai ma. ⁶ Moize ti leveni kooḡave, é Finease vee ti va, zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui, naa ḡa é ḡeni seizu ḡadegai ma zɔlaiti segezu, ta puugiti é va da poogiti dee la.

⁷ Ti kooḡo zɔlaiti seḡeni, ti li Madiyan nuiti daalɔḡoma, eevelei Gooḡo GALAGI devei veeni la Moize ya. Ti zunuiti kpein paani, ⁸ é bɔ Madiyan nuiti ta-masa dɔolugɔ va, ti ga: Evi, Leekeme, Suul, Guul, ta Leeɓa. Ti Beyɔl ná-doun zunui Balaame balaagi vaani ga boḡa zɔkpɔi. ⁹ Izelayele nuiti ti Madiyan anzanuiti ta ti-lointi soni ga duɔiti, ti li ga tiye. Ti ta-zuaiti soni, ta ta-logani bulugiti kpein, é vee ti-yeaḡɔligi kpein ba. ¹⁰ Ti abui lɔni ta-laaiti kpein ba, veti ti ḡeni zeini ná, ta ti-vuuzuveti kpein. ¹¹ Ti liini ga aniiti kpein ti ti zoni kooḡave, nuiti ti vee toganiiti ba. ¹² Ti liini ga duɔiti, ta koozoganiiiti, ta kooi zu aniiti Moize vɔ, ta zalaḡa ḡula nui Elezaal, ta Izelayele veei, naati ti ḡeni vuuni Moaɓe nemai zu, Zuludɛn ḡobave, Zeeliko letemave.

Kooḡo nuiti ḡade fai

¹³ Moize ta zalaḡa ḡula nui Elezaal ta bebei ná-kundiḡiiti kpein ti wuzegeni, ti li, ti laaḡomisuve, ti-vuuzuve volu velei. ¹⁴ Moize yiiḡaawanani kooḡulubaiti ma, nu waagilagila kundiḡiiti, ta nu ungilagila kundiḡiiti, niiti ti vaani, ti zeḡe kooḡave. ¹⁵ Moize ti ḡaazaḡani, é ḡe ti ma: «Lee vaa zu wo niima anzanuiti kpein zega vulua? ¹⁶ A ḡize su ga, tiya ḡa ti Balaame ná-tene gooi zoni, ti Izelayele nuiti dɔ woovaladai zu, Gooḡo GALAGI laalɔḡoma, Peyɔl ná-fai zu, naa ḡa é vaani ga maanɔḡɔi Gooḡo GALAGI ná-nuɓuseiti saama. ¹⁷ Niizu niina, à zunu lounḡoiti kpein paa, wo anzanui kpein paa, niiti ti zunu vaa ḡweegai na. ¹⁸ Anzanu lounḡoiti, niiti ti la de zunu laakoba vaa ḡwee, naati nɔ ḡa wa ti ye ná, wo ti make bɔḡo ve.»

¹⁹ «Wɔun wa, à li, wo vu ada ḡila ade-vuuzuve voluve, wo ye ná folo lɔfela laawu, wɔiti wo nu vaai, baa wo vɔḡu pooma va, wa bɔḡo ḡade foloi zavasiei, ta foloi lɔfelasiei, wa-o, wa-luɔiti-yo. ²⁰ Wa seḡeiti kpein ḡade balaagi, sɔla kpein kpeɛai ga kɔlɔi, baa boli leḡa zeḡei kpein, ta anɔnaka kpein é ga gului.»

²¹ Zalaḡa ḡula nui Elezaal bɔeni kooḡo nuiti pɔ, ti zegeni kooḡave, é ḡe ti ma: «À wele faazeikpasui va, é tɔgi zu, Gooḡo GALAGI ma levei veai Moize ya: ²² zanugi, walii, kɔlu bɔigi, kɔlui, foḡagi, ta bɔbɔgi, ²³ anii kpein nii a zoo lɔzu abui ḡa, é la ḡala, wa naa lɔ abui ḡa, é ḡade. Naa volu, wa ti lɔ balaa zie ḡadegai wu. Kele, sɔla kpein é la zooga lɔzu abui ḡa, wa naati dɔ nɔ zie ḡadegai wu. ²⁴ Wa wa-zegēiti gba, foloi lɔfelasiei, wa ḡade niina, naa vɔluma, wa zoo lɔzu ade-vuuzuve.»

Koozoganiiiti gaagwee vai

²⁵ Gooḡo GALAGI ḡeni Moize ma: ²⁶ «Zalaḡa ḡula nui Elezaal zeḡe, é vee è va, ta nuɓuseiti ta-veleyegēiti ma ḡundiḡiiti, wo koozoganiiiti gaalu, duɔiti ta toganiiti. ²⁷ Da koozoganiiiti

naati gaafwe su fele, ma vali saamai ve koofo nuiti zea, ma vali saamai ve nuusei zaiti kpein zea. ²⁸ Nii e deezu ga koofo nuiti toni, vebanii ga zege ba, e de ga Goofo GALAGI noni, nu gila ka zege nu undoolugoi (500) zaama, togani gila ka zege togani undoolugoi (500) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama. ²⁹ Ma vali saamai nii feai ti ya, da seje naa va, e fe zalaqa gula nui Elezaal ya, e de ga vebanii sejeai ba Goofo GALAGI ve. ³⁰ Ma vali saamai nii e deezu ga Izelayele nuiti toni, da nu gila seje nu uuloolugoi (50) zaama, e togani gila seje togani uuloolugoi (50) zaama, ma wolaiti ta ma goiti ta soovalegiti saama, e ti ve Leevi nuiti zea, niiti Goofo GALAGI na-sege vele padegai make fai galivaai ti ma.»

³¹ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti keeni, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

³² Koozoganiiti niiti koofo nuiti ti vaani la, naa geni ga: baalagi ta bolii waaundozita waa-uulofela maazu lolu (675 000), ³³ nika waa-uulofela maazu felego (72 000), ³⁴ soovale waa-uulozita maazu gila (61 000), ³⁵ anzanu loungoi niiti ti la geni de zunu laakoba vaa gwee, naati ti geni ga nu waa-uusavago maazu felego (32 000).

³⁶ Ma vali saamai nii e geni ga koofo nuiti toni, tiegoi geni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa-uusavago maazu lofela undoolu (337 500), ³⁷ naa ga undozita puulofela maazu loolugoi (675) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI noni, ³⁸ nika waa-uusavago maazu lozitari (36 000), naa ga puulofela maazu felegoi (72) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI noni, ³⁹ soovale waa-uusavago undoolugoi (30 500), naa ga puulozita maazu gilagi (61) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI noni, ⁴⁰ nuuse wapuugo maazu lozitari (16 000), naa ga nu uusavago maazu felegoi (32) zegeni ba, e de ga Goofo GALAGI noni. ⁴¹ Vebanii kpein e geni ga Goofo GALAGI noni, Moize naa zegeni, e pu zalaqa gula nui Elezaal yeezu, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

⁴² Ma vali saamai e geni ga Izelayele nuuseiti toni, nii Moize puuni ye, koofo nuiti toni voluma, ⁴³ naa geni ga: baalagi ta bolii waaunsavago waa-uusavago maazu lofela undoolu (337 500), ⁴⁴ nika waa-uusavago maazu lozitari (36 000), ⁴⁵ soovale waa-uusavago undoolu (30 500), ⁴⁶ nuuse wapuugo maazu lozitari (16 000).

⁴⁷ Ma vali saamai e geni ga Izelayele nuiti toni, Moize nu gilagilagi zegeni nu uulooludoolugi (50) kpein ba, e togani gilagilagi gula togani uulooludoolugi (50) kpein saama, e ti ve Leevi nuiti zea, niiti ti Goofo GALAGI na-sege vele padegai makesu, egevelei Goofo GALAGI ma levei veeni la zea.

Faanee wuugwee fai ma vebaniiti

⁴⁸ Koozogiti deve gundigiti, waagilagila kundigiti, ta nu ungilagila kundigiti, naati ti vaani naazu, ⁴⁹ ti de Moize ma: «Gei gi ga da-wotige nuiti, gi koofo nuiti gaaluga, niiti ti gea ga leveiti bu, ti gaavonige, zunu gila kpala ge la yeni na volu gi zaama. ⁵⁰ Gi gilagilagi ga vaazu ga zanu soolaiti Goofo GALAGI vo, ti de ga vebaniiti, nii gi ka, zanu balaiti, yolooiti, balaqaegiti, goizu anigiti, ta kovu ansaiti, e de ga koto gba anii tigi letemazu, gi-ooseiti faazu, Goofo GALAGI gaazu.»

⁵¹ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti yeezini naama soolaiti bu, ti ti veeni ti ya, ti betai ga zanugi. ⁵² Zanugi kpein nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila kundigiti ti gaaluni Goofo GALAGI ve, buyegi geni ga kilo ungila puulosaava maazu naanigo (184). ⁵³ Koofo nuiti ee ge na-koozoganiiti zegeni bofo ve. ⁵⁴ Moize ta zalaqa gula nui Elezaal ti zanugi zegeni, nu waagilagila kundigiti ta nu ungilagila (kundigiti zea, ti lii la GALA daafomi seje velei wu, e de ga gizesui Izelayele nuiti be, Goofo GALAGI gaazu.

32

*Galaade yooi vee vai**Gade ta Luβen mavofodaiti zea**(Tɔ Sevei Velesie 3:12-22)*

¹ Togani ɓulu golai ɗeni Luβen mavofodaiti ta Gade mavofodaiti zea. Ti kaani ga Yazεel yooi ta Galaade yooi ta ga ada vago toganiiti to fai zu. ² Ti ɓaani, ti zeeli Moize ma, ta zalaɗa ɗula nui Eleazaal, ta nuβuseiti ta-ɗundigiiti, ti ɗe ti ma: ³ «Taaiti ti ga, Atalɔte, Diβon, Yazεel, Nimela, Ɠeseβon, Elealee, Sebame, Neeβo ta Beyon, ⁴ zooi nii Ɠooɗɔ GALAGI feai Izelayele ɓe, toɗa ga zooi pagai togani lo fai ma. Tama, toganii wola mɔinɓe gi ya ɗei gi ga da-wotiɗe nuiti.» ⁵ Ti ɗeni ma: «Ni gi zaalai zɔɔɔge e ɗaazu, yeezei bu, e zooi nii ve gi ya, ɗei gi ga da-wotiɗe nuiti. Mina gi buɗe ga Zuludεn ɓolu ɓelei.»

⁶ Moize bolodama felegɔi niiti gooɗaavoteni, e ɗe ti ma: «Wa pɔ wo ye ɓe, wo-ɗeɓointi ta ɗεena lia kɔɔmave, naa ɗa ɗe ɗale? ⁷ Lee vaa zu wo pɔ Izelayele nuiti iɓteɓe ti leε vai zu zooi zu, nii Ɠooɗɔ GALAGI feezu ti ya? ⁸ Zekana kpein nɔ wo-ɗεeni ti keeni la, siɗgi zu ge ti leveni la, ti zeɗe Kadese-Baalenea, ti li, ti zooi ɓete. ⁹ Ti leeni, ti zeeli Esekale nemei zu, ti begai ma ga zooi ɓete, ti Izelayele nuiti iɓteɓeni ga ti mina li zooi zu, nii Ɠooɗɔ GALAGI feezu ti ya. ¹⁰ Ɠooɗɔ GALAGI yiiɗaawanani naama voloi, e ɗona, e ɗe ma: ¹¹ «Zunui niiti ti ɗulaai Ezipete yooi ɓa, e zo kona ɓuufelegɔ (20) ma, e le zeemaazu, naati ti la ɗaazulaa zooi ma, nii ge ma ɗona woga ga na feezu Abalaame ya, ta Izaake, ta Zakɔbe, mazɔɔɔ ti la ɓileni ɗooi ɓolu, ti ɓa ɗolo ɓe, ¹² e ɗula Kaleɓe ɓolu, Yefunee na-doun zunui, nii e ga Keenize nui, ta Nun na-doun zunui Zozuwe, niiti ti ɓileni Ɠooɗɔ GALAGI laawooi ɓolu, ti ɗolo ɓe.»

¹³ «Ɠooɗɔ GALAGI yiiɗaawanani Izelayele nuiti ma, e ti leɓeteɓe teɓebai zu kona ɓuunaanigɔ (40) laawu, eyεsu naama yamanii kpein ge zeɗe na, niiti ti Ɠooɗɔ GALAGI wanama vai ɗεeni. ¹⁴ Wele, wa ɗa wo wo-ɗεeni tosuɓe zeɗe, eɗeɓelei wo la ga kotoba nuiti ti zɔɔɔgai, wo Ɠooɗɔ GALAGI na-ziiɗaawanai ɗaalεezu ba Izelayele laalɗɔma. ¹⁵ Mazɔɔɔ ni wo la ɗe keeni, wo ɓa ɗolo tɔun ɓe, toɗa Izelayele ye nɔ teɓebai zu, wa ɗe ga zaɓui wo niima nuβusei kpein undaavili.»

¹⁶ Ti Moize woɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ba-o, ga sasaiti nɔ losu ɓe, ga-logani ɓulugiti faa zu, gi taaiti to ga-ɓeleɓeɗeiti ɓe. ¹⁷ Ɠoun gi letegi, ga ɓoɗɔ maaɗili ga kooɗɔ zɔɔlaiti gaazuvilei zu, gi lo Izelayele nuiti untuɗɔ, eyεsu gi lo ga tiye naama adaɓe, ɓe na veai ti ya. Ga-ɓeleɓeɗeiti gila nɔ ɗa ta ɗe yeɓu taaiti su, siɗgiti ti ti ma, nii a ke ti maalɔɗu zooi zu nuβuseiti ba. ¹⁸ Gi la ɗalega ma ga-ɓeleiti bu, eyεsu Izelayele nuiti gilagilagiti ti tɔnɔ ma yooiti ɔɔɔ. ¹⁹ Kele gi la mɔ zou zɔɔɔga Zuludεn ɓolu ɓelei, anεε na maaɗooza ɓa, tɔzei gi ɗɔnɔ ma yooi zɔɔɔga Zuludεn ɗakamave folo ɗulazu ɓelei.»

²⁰ Moize ɗeni ti ma: «Ni wa minazeɗe gooi naa laazeelina, ni wa ɓoɗɔ maaɗilina ga wo kooi ɗɔ Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, ²¹ ni wa-ɗooɗɔ nuiti kpein ta ɓoɗɔ maaɗili, ti Zuludεn buɗe, Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, eyεsu e sili nuiti kpein kpe ɗaazu, ²² ni wa ɗale ma, siɗgi zu nɔ zooi maaɗolozu la Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, faa la mɔ ɗea wo ɓa, wa vie naazu Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, ta Izelayele letegi. Naazu, niima ada yooɗzuɓe ɗa ɗe ga wɔnɔ Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu. ²³ Kele ni wo la ɗe keeni ɗana, wo koto ɗea Ɠooɗɔ GALAGI laalɗɔma. A suɗweε ga wa-ɗotoi ɗa wo ɗooɗzumεn! ²⁴ A taaiti to wa-ɓeleɓeɗeiti ɓe, wo sasaiti to wa-logani ɓulugiti ɓe. Nii e ɗulaa wo-la, wo bo, a zie ga naa.»

²⁵ Gade mavofodaiti ta Luβen mavofodaiti ti ɗeni Moize ma: «Da-wotiɗe nuiti ga ke, eɗeɓelei maɓiɗii devei wogai la. ²⁶ Gi-lointi, gi-anzaiti, ga-loganiiti, ta ga-logani ɓulugiti ta ye Galaade taaiti su. ²⁷ Ɠei gi ga da-wotiɗe zunuiti, gi pe gi maaɗilii ga kooɗɔ zɔɔlaiti, ga Zuludεn buɗe, gi kooi ɗɔ Ɠooɗɔ GALAGI ɗaazu, eɗeɓelei maɓiɗii bosu da.»

²⁸ Moize devei veeni ta-vaa zu zalaḡa ḡula nui Elezaal ya, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é vee Izelayele wolodama veleyeḡe ḡundigiiiti ba. ²⁹ E ḡeni ti ma: «Ni wa Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti, wa Zuludēn maazuḡudēna vōōma, ti maagiliai ga kōōḡō zōōlaiti, ti kōōi ḡō ḡōōḡō GALAGI ḡaazu, eyesu zōōi maagōlo wo ve, wa Galaade yōōi ve ti ya ga tōnō. ³⁰ Kele ni ti la Zuludēn budēni, ti ḡevele bēteai va ḡe de, ga wo kōōi ḡō vōōma, ta zei wo zaama Kanaan yōōi zu.»

³¹ Gade mavofodaiti ta Luḡen mavofodaiti ti goōḡaavoteni, ti ḡe ma: «Gá naa ḡe, nii ḡōōḡō GALAGI bogai gi ma, gei gi ga da-wotiḡe nuiti. ³² Gá budē, gi maagiliai ga kōōḡō zōōlaiti, ḡōōḡō GALAGI ḡaazu, Kanaan yōōi zu, kele ḡá ḡōnōi ma yōōi zōōō Zuludēn ḡakala velei.»

³³ Amōōl nuiti ta-masagi Sigon, ta Basan nuiti ta-masagi Wōḡe, Moize naati ta-masadai ta ta-yōōiti feeni Gade mavofodaiti zea, ta Luḡen mavofodaiti, é vee Manasee ná-bolodai ḡilazuve va, nii é ga Zozefe ná-doun zunui, é vee ta-laaiti ba, ta ma yōōiti ti ḡeni ti va.

³⁴ Taai niiti Gade mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: Diḡon, Atalōte, Alōweel, ³⁵ Atelōte-Sōfan, Yazeeel, Yōḡebēḡa, ³⁶ Bēte-Nimela, ta Bēte-Galan, taaiti siḡigi ti ma. Ti sasaiti toni togani ḡulugiti faa zu.

³⁷ Taai niiti Luḡen mavofodaiti ti ti loni, ti ḡeni ga: ḡeseḡon, Elealee, ta Kiliyatayime, ³⁸ Neeḡo, ta Baale-Meyon, naati ti-laaseigi valiboni, ta Siḡema. Ti daaseigiti pēeni taaiti ba, niiti ti ti loni.

³⁹ Makiil mavofodaiti, nii é ga Manasee ná-doun zunui, naati ti liini Galaade laalḡōma, ti vōni ma, ti zobo sōōō Amōōl nuiti ma, ti ḡeni zeini ná, ti ti zeḡe. ⁴⁰ Moize Galaade yōōi veeni ti ya, ti zeini ná. ⁴¹ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa wuzēḡeni, é li, é balaḡaiti so, é ti-laasei pēeni ga Yayiil ná-taaiti. ⁴² Nōḡa laalēni Kenate wu, é so, ta taaiti ti ḡilini ba, é tō bōḡōi daaseigi vee ti va.

33

Izelayele nuiti tevesuḡeti

¹ Peleiti pēte Izelayele nuiti ti leḡeni da, ti ḡulaai ma Ezipete yōōi va, ti zeidai kpasu, Moize ta Aalōn ti loni ti luḡō. ² Moize ti-vuuzuveḡeti ta ti-ziezuveḡeti seḡeni, eḡevelei ḡōōḡō GALAGI ná-devei ḡeni la.

³ Alu mōungu ma volo puugō maazu lōōlugōi (15) ma, Pakegi vōluma zobui, ti liini, ti zeḡe Lamesēse. Izelayele nuiti ti ḡulani bōḡō yeema zōōi va, Ezipete nuiti kpein gaazu ḡeni ti va. ⁴ Ezipete nuiti ti ḡeni ti-loun zunu mōungiti maagūluzu, niiti ḡōōḡō GALAGI ti vaani. Tukpōi ḡana é daalēni ta-ḡalagiti bu.

⁵ Izelayele nuiti ti zeḡeni Lamesēse, ti li, ti vu Sukōte. ⁶ Ti zeḡeni Sukōte, ti li, ti vu Etame, nii é teḡebai ḡaabelazuve. ⁷ Ti zeḡeni Etame, ti ḡaagale ma ga vōgi Pi-ḡaḡilōte vele, Baale-Sefon folo ḡulazu velei, ti li, ti vu Migedōle letemave. ⁸ Ti zeḡeni Pi-ḡaḡilōte, ti leve Seeli Kpolodēi zaamave, teḡebai vō pelei. Ti folo savagō zie woni Etame teḡebai zu, ti li, ti vu Mala. ⁹ Ti zeḡeni Mala, ti zeeli Elime, ve zie un puugō maazu felegō (12) ḡeni ná, ta dōō wulu vūulōfela (70), miná ḡa ti vūuni ná. ¹⁰ Ti zeḡeni Elime, ti li, ti vu Seeli Kpolodēi ḡobave. ¹¹ Ti zeḡeni Seeli Kpolodēi ḡobave, ti li, ti vu Sin teḡebai zu. ¹² Ti zeḡeni Sin teḡebai zu, ti li, ti vu Dōfeka. ¹³ Ti zeḡeni Dōfeka, ti li, ti vu Aluse. ¹⁴ Ti zeḡeni Aluse, ti li, ti vu Lefidime, ve nuḡuseiti ti la ḡeni zie zōōōni ná ga ti va bōōle.

¹⁵ Ti zeḡeni Lefidime, ti li, ti vu Sinayi teḡebai zu. ¹⁶ Ti zeḡeni Sinayi teḡebai zu, ti li, ti vu Kibelōte-Gataava. ¹⁷ Ti zeḡeni Kibelōte-Gataava, ti li, ti vu ḡaseelōte. ¹⁸ Ti zeḡeni ḡaseelōte, ti li, ti vu Litema. ¹⁹ Ti zeḡeni Litema, ti li, ti vu Limon-Peelēse. ²⁰ Ti zeḡeni Limon-Peelēse, ti li, ti vu Liḡena. ²¹ Ti zeḡeni Liḡena, ti li, ti vu Lisa. ²² Ti zeḡeni Lisa, ti li, ti vu Keḡeelata. ²³ Ti zeḡeni Keḡeelata, ti li, ti vu Safēel gizei ma. ²⁴ Ti zeḡeni Safēel gizei ma, ti li, ti vu ḡalada. ²⁵ Ti zeḡeni ḡalada, ti li, ti vu Makeelōte. ²⁶ Ti zeḡeni Makeelōte, ti li, ti vu Taḡate.

27 Ti zegeni Taḡate, ti li, ti vu Tala. 28 Ti zegeni Tala, ti li, ti vu Miteka. 29 Ti zegeni Miteka, ti li, ti vu Gasemona. 30 Ti zegeni Gasemona, ti li, ti vu Moseelote. 31 Ti zegeni Moseelote, ti li, ti vu Benee-Yaakan. 32 Ti zegeni Benee-Yaakan, ti li, ti vu Gool-Gidegade. 33 Ti zegeni Gool-Gidegade, ti li, ti vu Yotebata. 34 Ti zegeni Yotebata, ti li, ti vu Abelona. 35 Ti zegeni Abelona, ti li, ti vu Esiyon-Geebeel. 36 Ti zegeni Esiyon-Geebeel, ti li, ti vu Sin tevebai zu, toḡa é ga Kadese. 37 Ti zegeni Kadese, ti li, ti vu Gool gizei ma, Edome yooi ḡwemave.

38 Eḡevelei Gooḡo GALAGI ná-devei woni da, zalaḡa ḡula nui Aalón læeni Gool gizei ma, é za, Izelayele nuiti kulaai ma Ezipete yooi va ma ḡonagi vuunaanisiiei (40) ma, alugi loolusiiei ma volo mounḡi ma. 39 Aalón ná-konagi ḡeni ga kona ungila kona vuufele maazu savagó (123), sieḡi zu é zaani la Gool gizei ma.

40 Názu ḡa Alade masagi, Kanaan yooi zu nui, nii é ḡeni zeini zooi unda lekpeḡemave nu yeezazuve, naa menini da ga Izelayele nuiti ta vaazu.

41 Ti zegeni Gool gizei ma, ti li, ti vu Salemona. 42 Ti zegeni Salemona, ti li, ti vu Punon. 43 Ti zegeni Punon, ti li, ti vu Wóḡote. 44 Ti zegeni Wóḡote, ti li, ti vu Iye-Aḡalime, Moabe kwepemave. 45 Ti zegeni Iye-Aḡalime, ti li, ti vu Diḡon-Gade. 46 Ti zegeni Diḡon-Gade, ti li, ti vu Alemon-Diḡelatayime. 47 Ti zegeni Alemon-Diḡelatayime, ti li, ti vu Aḡalime gizeiti zoḡozuḡe, Neeḡo gizei ḡakalave. 48 Ti zegeni Aḡalime gizeiti ma, ti li, ti vu Moabe nemei zu, Zuludén ḡobave, Zeeliko letemave. 49 Ti vuuni Zuludén ḡobave, é zo Bete-ḡayesiḡote, é li Aḡele-Sitime, Moabe nemeiiti su.

Kanaan yooi zo fai ma levei

50 Gooḡo GALAGI bəeni Moize va, Moabe nemeiiti su Zuludén ḡobave, Zeeliko letemave, 51 é ḡe ma: «Bəe Izelayele nuiti pə, é ḡe ti ma: Sieḡi zu wo Zuludén buḡezu la, wo lo Kanaan yooi zu, 52 wa zooi zu nuiti kpein kpe luḡo, wo ta-ḡooḡo ganigiti kpein koloḡolo, ti ti beteai ga kətui, wo ta-vololibaiti kpein koloḡolo, ti beteai ga kolui gaawuungai, wo ta-zalaḡa ḡula adaveti kpein koloḡolo. 53 Wa zooi zeḡe ga wəno, wo zei ná, mazoloo ḡe zooi vea wo ya, é ḡe ga wəno. 54 Wa zooi ḡaagwe va, wa ke ga kpakutoomai, eḡevelei wa-wolodamaiti ti la. Niiti ti moinḡai, wa ta-yooi wəolo, wo fe ti ya, niiti ti la moinni, wa ta-yooi ve ti ya, kele gola mina wəolo. Eḡe ka naa zoloo, nii a ve zea ga kpakutoomai, wa ti zeḡe ga wəno, eḡevelei wo-ḡeeni ta-wolodamaiti ti la. 55 Kele ni wo la zooi zu nuiti kpeeni luḡo, ti zaama, niiti wa ti ye ná, ta ḡeezu ga ḡaingi, ti da vu wo-ḡaazuḡeti, ta ani ḡaazobagiti ti da wo-ḡo kakamaveti kpota, ta ḡe ga wo zili nuiti zooi naa zu, ve wo vaazu zeizu ná. 56 Názu ḡa ná wo zo da, eḡevelei ḡe deveni la ga ḡe ti zo da.»

34

Kanaan yooi ma ḡwepelegiti

1 Gooḡo GALAGI bəeni Moize va, é ḡe ma: 2 «Devei nii ve Izelayele nuiti zea, é ḡe ti ma: Sieḡi zu wo vaazu læezu la Kanaan yooi zu, wele zooi va, nii é vaazu veezu wo ya ga wəno, Kanaan yooi, é vee ná-kwepelegiti ba. 3 Lekpeḡemave nu yeezazuve, wa-you ḡwēgi loo ḡa zei Sin tevebai zu, é le ga Edome yooi zakpai. Folo ḡulazu velei, wo-ḡwēgi sogai lekpeḡemave nu yeezazuve, naa ḡa liizu, é lo Kpolode Wanai va, 4 wo-ḡwēgi zu ḡa bilisu gize yoḡozuḡe Akelaḡime, lekpeḡemave nu yeezazuve, é leve ga Sin vele, é zeeli Kadese-Baalenea, lekpeḡemave nu yeezazuve. E li ga Gasaal-Adaal vele, é leve ga Asemon vele, 5 é zo Asemon, é lati, é li, é zeeli Ezipete ḡotudēi ma, é vile Kpolode Wolai va.

6 «Wa-ḡwepemave é folo liizu velei, naa ḡa ḡe ga Kpolode Wolai.

7 «Wele nii é ḡeezu ga wa-ḡwepemave lekpeḡemave nu ḡovezuve, é zo Kpolode Wolai ma, wa kwēgi la, eyesu é zeeli Gool gizei ma. 8 Wa ḡwēgi la, é zo Gool gizei ma, é li Leḡo-ḡamate, é vile Sedade va, 9 é zo miná, é li ga Zifelon vele, é li, é vile Gasaal-Enan va. Lekpeḡemave nu ḡovezu vele ḡwepelegiti ḡana.

¹⁰ «Wa g̃wεpelemaυε leve ba folo g̃ulazu velei, é zo G̃asaal-Enan, é li Sefame vele, ¹¹ é zo miná, é yei Libela, Ayen folo g̃ulazu velei, kwεpelemaυε g̃a yeizu, é vile Kineelεte bolodεi va, folo g̃ulazu velei, ¹² é yei m̃oño ga zie wolai Zuludεn, é vile Kpolodε Wanai va. Wa-yooi g̃wεgiti kana.»

¹³ Moize Izelayεle nuiti kalani ga niima vaiti, é g̃ε ti ma: «Zooi g̃ana nii wo vaazu gaa g̃wεεzu ga kpakutoomai, G̃oo g̃o GALAGI devea ga é ve boloda taavuug̃oi ta ma lukpεgi ya. ¹⁴ Maz̃ol̃o Luβen nuiti ta-wolodamaiti, e g̃εvelei ta-υeleye g̃eiti ti la, ti ta-yooiti se g̃ea, ta Gade nuiti ta-wolodamaiti balaa, e g̃εvelei ta-υeleye g̃eiti ti la, Manasee ná-bolodai g̃ilazuυe balaagi ná-zooi ze g̃ea. ¹⁵ Boloda feleg̃oi naati ta boloda lukpεgi, ti t̃añoi ze g̃ea Zuludεn volu velei, Zeeliko letemaυε, folo g̃ulazu velei.»

Seikpasui é lo zooi g̃aa g̃wεε vai va

¹⁶ G̃oo g̃o GALAGI b̃oeni Moize υ̃o, é g̃ε ma: ¹⁷ «Wεε zunuiti daaseigiti ba, ti vaazu zooi g̃aa g̃wεεzu wo ỹo g̃zu: zala g̃a g̃ula nui Eleazaal, ta Nun ná-doun zunui é ga Zozuwe. ¹⁸ Wa bolodama g̃undi g̃ii g̃ilagilagi ze g̃e ga ti zooi g̃aa g̃wε. ¹⁹ Naama zunuiti daaseigiti ta ga:

Zuda ná-bolodai zu, Yefunee ná-doun zunui Kalεbe,

²⁰ Simiỹoñ ñoñoi, Amiyude ná-doun zunui Samiyεle,

²¹ Benzameñ ñoñoi, Kiselon ná-doun zunui Elidade,

²² Dan ñoñoi, Ỹogeli ná-doun zunui Buki é ga kundig̃ii,

²³ Zozεfe mavofodaiti su,

Manasee ñoñoi, kundig̃ii G̃aniyεle, Ef̃ode ná-doun zunui,

²⁴ Efelayime ñoñoi, kundig̃ii Kemuwεle, Sifetan ná-doun zunui,

²⁵ Zaβul̃oñ ñoñoi, kundig̃ii Elisafan, Paalenake ná-doun zunui,

²⁶ Isakaal ñoñoi, kundig̃ii Paletiyεle, Azan ná-doun zunui,

²⁷ Aseel ñoñoi, kundig̃ii Ayiyude, Sel̃omi ná-doun zunui,

²⁸ Nefetali ñoñoi, kundig̃ii Peda g̃εle, Amiyude ná-doun zunui.»

²⁹ Naati ka G̃oo g̃o GALAGI devei veeni ti ya, ga ti Kanaan yooi g̃aa g̃wε Izelayεle nuiti z̃o g̃zu.

35

Leevi nuiti ta-laaiti

¹ G̃oo g̃o GALAGI b̃oeni Moize υ̃o, Moabe nεmεiti su, Zuludεn g̃obavε, Zeeliko letemaυε. ² E g̃eni ma: «Devei ve Izelayεle nuiti zea, ga ti va bu, ti taai tanigaa ve Leevi nuiti zea ta-yooi zu, nii ti s̃ol̃o g̃ai ga t̃oño, υ̃eti ta zoo ti ze i náti. Wa náti maag̃ooliiti fe Leevi nuiti zea. ³ Naama laaiti ta g̃ε ga ti-zeizuυe. Ti-maag̃ooliiti su g̃ε ga ta-logani losuυeti, ti-yea g̃oligiti ti g̃ε ná, ta ta-logani βulugiti. ⁴ Taaiti maag̃ooliiti su, niiti wo ti veezu Leevi nuiti zea, zooi g̃a g̃ε ba, é g̃aku ma ga mεtele und̃oolug̃o (500), é t̃ozei sig̃igiti ma, é li polu velei maag̃oolii kpein su. ⁵ Wa k̃o g̃o, wo kwεgi la taa volu velei, ga mεtele waagila (1 000), é g̃aku ma kpoloo, taai g̃a g̃ε zaamazυe. Uele g̃ana zooi a g̃ε la, ta-laaiti maag̃oolii zu. ⁶ Wa yeelo taa l̃ozita va, wo fe Leevi nuiti bε, ti g̃ε ga maavela wosuυe, nui niiti ti nu vaazu, ti la gaag̃ilini ma, ta zoo ti vela, ti li ná, é υ̃ee taa υuunaanig̃o maazu feleg̃o (42) g̃iligaa va. ⁷ Taaiti wo vaazu ti veezu Leevi nuiti bε, tieg̃oi g̃a g̃ε ga puunaanig̃o maazu l̃osava (48), é υ̃ee ti-maag̃oolii ma-yooiti ba, ti g̃ilagilagi pε. ⁸ Taaiti wo vaazu ti ze g̃ezu Izelayεle nuiti ta-yooiti su, m̃oiñda g̃a g̃ula naati zea, niiti gola ti ya, tago ño g̃a a g̃ula naati zea, niiti é la m̃oiñni ti ya. Bolodai g̃ilagilagi g̃a ná-taai ta ve Leevi nuiti bε, e g̃εvelei a zoloo da s̃ol̃o g̃i ma, é vaazu bosu.»

*Maavela laaiti**(Tɔ Sevei Velesi 4:41-43;**19:1-13;**Zozuwɛ 20:1-9)*

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɛni Moize vɔ, ɛ ɔɛ ma: ¹⁰ «Bɔɛ Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɔɛ ti ma: Siegi zu wo Zuludɛn budɛzu la, wo lɛ Kanaan yooi zu, ¹¹ wa yeelo taai tanigaani ba, ta ɔɛ wo vɛ ga maavela laaiti, ni nu a nu vaana, ɛ la gaagɪlini ma, ɛ vela, ɛ li nɔ. ¹² Naama laaiti ta ɔɛ wo vɛ ga maavela laaiti, namai votokula nui va, naa ɔa a kɛ nu vaa nui mina za, aisa ɛ va ɔula kelema nuɔuseiti gaazu, nɔ-tukpɔi ɔaa va leve. ¹³ Wa yeelo taa lɔzita va, ti ɔɛ ga maavela laaiti, ¹⁴ wa taa savagɔ ve Zuludɛn volu vele, wo taa savagɔ ve Kanaan yooi zu. Naati ta ɔɛɛzu ga maavela laaiti. ¹⁵ Naama laa lɔzitaiti ta ɔɛɛzu ga maavela laaiti Izelayele nuiti bɛ, ta wɛɛinti, naa vɛɛ seikɔɔɔma nuiti ba, nu-o-nu nii a nu vaana, ɛ la gaagɪlini ma, minɔ ɔa a vela, ɛ li nɔ.

¹⁶ «Ni zunui ta a seijɔɔɔi loɔana ga kɔlu ani, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁷ Ni a sɔɔna ga kɔtu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁸ Ni a doɔana ga gulu, naa za, toɔa ga nu vaa nu. Ta nu vaa nui naa vaa. ¹⁹ Namai votokula nui ɔa nu vaa nui naa vaa, siegi zu ɛ maazɔɔɔsu da. ²⁰ Ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va ga wɔinzeɔɔmai, baa ɛ ani zeɔɔe, ɛ pili ma ga kisie nɔi, saa vaa ɔula su, ²¹ baa ni a doɔana ga yeei, sili vaa zu, saa vaa ɔula su, toɔa ga nu vaa nu, ta paa. Namai votokula nui naa ɔa nu vaa nui naa vaa, siegi zu ɛ yeezeelizu la ma.

²² «Kɛɛ ni zunui ta a zɔɔna seijɔɔɔi va, ɛ la gaagɪlini ma, ɛ la daani ɔisu, baa ɛ anii ta vili ma, ɛ la daani ɔisu, ²³ baa ɛ la naa ɔaazu, eyɛsu ɛ kɔtui loo ma, naa volu ɔɛ ga saai, ɛ la ga silijɔɔɔ, ɛ la faa nɔu bɛɛɛzu daalɔɔɔma, ²⁴ nuɔuseiti ta tukpɔɔaaleve, ɛ zoloo tɔgi ma, nu vaa nui ta namai votokula nuiti zɔɔɔzu. ²⁵ Nuɔuseiti ta nu vaa nui ɔizo, ti kula namai votokula nui ya. Nuɔuseiti ta gaagɔale ma maavela laai zu, vɛ pelaai, ɛ li nɔ. Toɔa ye nɔ eyɛsu zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai, nii gulɔ nɔdegai ziaai ma, naa za.

²⁶ «Ni nu vaa nui a budɛna maavela laai ma ɔwɛgiti maazu, vɛ pelaai, ɛ li nɔ, ²⁷ ni ta ɔomina ta namai votokula nui taa voluɛ, naa paa, ɛ la ɔɛa ga sɔba nu, nu vaa vaa zu. ²⁸ Mazɔɔɔ, nu vaa nui maanɛɛvɛ, ɛ ye maavela laai zu, eyɛsu zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai za. Zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai zaa voluma, nu vaa nui ɔa zoo ɛ ɔale ma nɔ-poganii unda.

²⁹ «Deveiti kana wo ma vaa zu, wo-mavofodaiti kpein su, vɛ nɔpɛ wa ze nɔ. ³⁰ Ni nui ta a nu loɔana, ɛ za, ta nu vaa nui vaa, zeeleiti gooi ma. Kɛɛ zeele ɔila ge la kula ɔɛa, peelalai va ve nui ya ga ti paa.

³¹ «À mina yeezei walii wu, nu vaa nui yɛnvui vaa zu, nii maanɛai ga ɛ za, mazɔɔɔ kɛni ti naama nui vaa. ³² A mina yeezei walii wu, wo va pelei ve zea, ɛ va ɔula maavela laai va, ɛ va ɔale ma nɔ-zooi zu, aisa zalaɔa ɔula ɔundiɔi wolai va za. ³³ A mina zooi ɔɔzɔ, vɛ wo vaazu zeizu nɔ, mazɔɔɔ namai ɔa da zooi ɔɔzɔ. Koto gba vaa la ɔɛa namai nɔ-faa zu nii puai, kɛni naama nui namai, nii ɛ namai vuai. ³⁴ Wo la zooi naa ɔɔzɔa, vɛ wo vaazu zeizu nɔ, vɛ nɔ balaagi gɛ vaazu zeizu nɔ, mazɔɔɔ nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI, nii ɛ zeini Izelayele nuiti saama.»

36*Tɔgi ɛ lo**pɛɛyɛɔɛiti ta-you vaiti ba*

¹ Pɛɛyɛɔɛ ɔundiɔiiti ti ɔulaai Galaade nɔ-bolodai zu, Makiil nɔ-doun zunui, Manasee nɔ-doun zunui, Zozɛfe nɔ-doun zunuiti ta-wolodamaiti saama, ti vaani Moize vɔ bɛ, ti bɔɛ pɔ, ta Izelayele nuiti ta-vɛɛyɛɔɛ ɔundiɔiiti, ² ti ɔɛ ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni mɔliɔii ya, ga ɛ zooi ɔaagɔwɛ Izelayele nuiti ba ga kpakutoomai. Naa voluma, mɔliɔii devei zɔɔɔni Gɔɔɔɔ GALAGI ya, ga ɛ gi-ɔɛloin Selɔfɛɔade nɔ-poganii ve nɔ-doun anzanuiti zea. ³ Ni

ta vuluna Izelayele nuiti ta-wolodamai taḡili ma, ta-voḡanii ḡa zeḡe gi-memewolani ta-voḡanii va, é vee bolodai naa, ná-poganii va, nii ti ḡiliai ba, naa maavele ma, ta ḡa ḡulazu poganii la, nii gaagweai gi va ga kpakutoomai. ⁴ Bəḡbyeema ḡonagi a zeelina Izelayele nuiti be, ta-voḡanii ḡa vee bolodai naa nənəi va, nii ti ḡilizu ba, toḡa zeḡe ḡá-wolodai nənə ma gelei va.»

⁵ Moize Ḣooḡo GALAGI ná-deveiti daazeelini Izelayele nuiti ma, é ḡe ti ma: «Zozefe mavofodaiti ta-wolodai ḡa gaamai wosu. ⁶ Peḡe nii Ḣooḡo GALAGI deveai Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ma: Ta zeḡi naama nuiti be, niiti ta ḡe ti vo, ni no ta zeḡi ti-ḡeeni ta-wolodai zu. ⁷ Izelayele yooi zu, poganii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta zu, é va li bolodai zəi zu, kee Izelayele nui ḡilagilagi ḡa ḡili keeḡeni ta-wolodai ma voḡanii va. ⁸ Anzanu loin ḡilagilagi kpein poganii a ḡe zea, Izelayele nuiti ta-wolodaiti su, keḡeni naa zeḡi zini be, keeḡe ná-bolodai zu, naa ḡa a ke Izelayele nuiti ḡilagilagiti ti ti-memewolani ta-voḡanii zəo. ⁹ Poganii tanəpe ge la ḡulaa bolodai ta va, é va li bolodai taḡili su, kee Izelayele nuiti ta-wolodaiti ta ḡili ti ḡilagilagi ta-voḡanii va.»

¹⁰ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti keeni, eḡevelei Ḣooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ Seləfeḡade ná-doun anzanuiti ti ga Maala, Tiilesa, Ḣoḡela, Mileka ta Noa, ti zeḡini ti-ḡe keeḡelointi ti-loun zunuiti be, ¹² ti zeḡini Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti be, ta-voḡaniiti ti yeḡeni ti-ḡeeni ta-wolodai zu.

¹³ Deveiti ta təḡiti kana, niiti Ḣooḡo GALAGI feeni Izelayele nuiti zea, ga Moize maavele, Moaəe neməi zu, Zuluden ḡobaue, Zeeliko letemaue.

Tɔ Sɛvɛi Vɛlɛsɛi Sɛvɛi lɔɔzeizuvɛ ma woo mɔungiti

Gaalu Sɛvɛi ɣaabelazuvɛ ɣa dɛɛzu ga adeye, ga Izelayɛle nuiti ti zeelia zou ɣwɛmavɛ, ti lɔɔ vai vɛ niina minazɛɣɛ zooi zu. Tɔ Sɛvɛi Vɛlɛsɛi ɛ vɛlɛsu polu, Moize bɔɛ la ɣɛni su sava Izelayɛle nuiti pɔ (1:1--4:43; 4:44--28:68; 28:69--30:20). Moize ti looni ɣɛsu ga GALA nɔkɛɛwotiiti, nɔ-nɛɛbɛi zu, nii kwɛ ge la ba, ɛ kɛɛni nɔ-nubusɛiti tetegi: ɛ minazɛɣɛ bo ti vɛ, ɛ lo ti lugɔ kona vuunaanigɔ (40) laawu tevɛbai zu, ɛ ti makɛ ti zili nuiti ti la ziɛni ti wu, ɛ nɔ-devɛiti ta nɔ-minazɛɣɛgiti fe ti ya.

Anɛɛ naa vɛ, ɛ la nɔ ga faiti ti ɣɛai, baa tɔgi ɛ veeni naa ɣwɛɛ fai nɔ volu. Kɛɛ Moize ɣa bɔɛzu eɣɛ tɛnɛbo nui, nii zɛbɛi ba, ɛ ti loli ga ti ɣɛzɛ ti-Maligii nɔ-woogɛɣɛɣiladai zu, ti lo naa ma, ti GALA kitei nɔ-kpɔfaamai ɣaizɛ. «Woilo, Izelayɛle! ɣɔɔɣɔ GALAGI da-ɣALAGI ɣa ɛ ga GALA gila kɛgi. Da ɣɔɔɣɔ GALAGI da-ɣALAGI nɛɛ vɛ ga ɛ-yii pɛ, ta ɛ-yɛnvui pɛ, ta ɛ-zuvikɛi pɛ» (6:4-5, bogɛ Mat 22:37 zu). Niima wooi ɣa kɛai ga dɔlɔgi lɔɔzeizuvɛ Izelayɛle nuiti bɛ, ɛ lo kidaalevɛ vɛlei va, ta folo-o-folo ɣALA fali vai.

Sɛvɛi nii ma ɣaagwɛsu naanigɔi ma ɣaabelagiti, felegɔi ɣa koozɔɣɛle bɔɛi wosu, ta kizɛsu vaa felegɔ: mɔunpa maamuse wuyɛi ɛ lolisu ga «Moize nɔ-guyɛi» (ɣaagwɛsu 32), ta tuyai Moize tooni Izelayɛle woloda puugɔ maazu felegɔiti (12) bɛ (ɣaagwɛsu 33), naa volu, vɛ nɔ dɛɛzu vɛlei ziimazɛɣɛgi ɣɛni la ga Zozuwe, ɛ lo Moize vɔtɔgi zu, ɛ va li ga Izelayɛle minazɛɣɛ zooi zu (ɣaagwɛsu 31), ta Moize nɔ-saa vai (ɣaagwɛsu 34).

Tɔ Sɛvɛi Vɛlɛsɛi tɛi su vaa wolai ɣa ga, «Tɔ sɛvɛi,» nii ɛ ɣaani GALA sei vɛlei wu Zeeluzalɛme, masagi Zɔziase nɔ-masadai ma ziɛgi zu (2Ma 22), naa ɣa ɛ ɣɛni ga faiti falibo fai lɔɔzeigi GALA pelei ma, nii masa niɛni tɔɔzeini. Su wooi ɣa ɣalasu sɛvɛ mɔinmɔin su minazɛɣɛ pɔlɔi zu (Masagiti, Zeeleemi), eyɛsu ɛ zeeli minazɛɣɛ niɛni zu (Mat 4:4, 7, 10; Mak 12:32).

Niiti ti kalasu niizu, ta mɔun keleiti, Tɔ Sɛvɛi Vɛlɛsɛi ɣa dɛɛzu ga undaanɛi nii nubusɛi pɛ ge gaizɛzu, kɛni nu ɣolo GALA bɛ pɛ, nii ɛ ga Kizo Nui ta Unmɔɔ Nui, ɛ va leɣa sɔlɔɔ, fai pɛ su.

MOIZE NA-KPɔɛZUGULA MɔUNGI

(1:1--4:44)

¹ Sɛvɛi nii ɣa woointi bosu, niiti Moize ti laazeelini Izelayɛle nuiti kɛin ma, Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, tevɛbai zu, pɛtu nɛmɛi zu Sufe letɛmavɛ. Nɛmɛi naa ɣa Palanni zɔɣɔzuvɛ ta taa naanigɔi zɔiti: Tɔfɛle ta Laban, naa vɛɛ ɣaseelɔte ta Di-Zaɣabe va. ² (Folo puugɔ maazu ɣila (11) siɛ ɣa ɛ nɔ, ɛ zo ɣɔɔlɛbɛ gizei ma, ɛ va ga Seyiil ɣizei ma vɛlei, ɛ zeeli Kadɛsɛ-Baalɛna.) ³ Kona vuunaanisiɛi (40) ma alu puugɔ maazu ɣilagi (11) ma volo mɔungiti ma, ti ɣula vɔluma Ezipete yooi va, Moize bɔɛni Izelayɛle nuiti pɔ, eɣɛvɛlei ɣɔɔɣɔ GALAGI devei veeni la zɛa ta-vaa zu. ⁴ Naa ɣɛɛni, siɛgi zu ɛ bɛni da ga vɔni Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon ma, nii nɔ-taa wolai ɣɛni ga ɣɛsɛbɔn, ta Basan masagi Wɔge, nii ɛ ɣɛni zeini Asetalɔte ta Edeleyi.

⁵ Zuludɛn volu vɛlei, Moabe yooi zu, minɔ ɣa Moize tɔɔzeini nɔ ga tɔgi nii yɔɣɔzulea ga tiye, ɛ ɣɛ ti ma:

⁶ ɣɔɔɣɔ GALAGI da-ɣALAGI bɔɛni de vɔ ɣɔɔlɛbɛ gizei ma, ɛ ɣɛ ma: «Wo wola lɛbigɛ zeini gizei nii vɔ bɛ. ⁷ A latina, wo li Amɔɔl nuiti ta-ɣɛzɛ yooi zu, ta nɔ maaɣooliiti su, vɛ Kanaan nuiti ti zeini nɔ, Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi zu, ta gizeiti ma, naa vɛɛ zɛlavɛ ma nɛmɛi zu va, ta lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ, ta Kpolodɛ Wolai ɣɔbavɛti, eyɛsu ɛ zeeli Liban ɣizeiti ma, ta zɛ wolai Ufelate ma. ⁸ A pɛtɛ, gɛ zooi tɛi fea wo vɛ. A li, wo zooi naa zɛɣɛ ga wɔnɔ, nii nɔun nɔ ɣɔɔɣɔ GALAGI gɛ ma ɣona woni wo-mɛmɛwolani bɛ, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbɛ va, ga gɛ fe ti vɛ, ta ti-mavofodaiti, ta zɛɣɛna nɔ.»

*Moize tukpɔɔfaaleve nuiti sei vai
(Egeɔɔde 18:13-27)*

⁹ Moize ɔɔni ma mɔnɔ: naama ziegi zu, gɛ bɔɔni wo vɔ ɔfani, ga: «Gɛ la zooga, nà ɔɔla, gɛ va lo wo luɔɔ. ¹⁰ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, wo maamɔinda, za wo mɔinda eɔɔ geegɔɔlɔgi ma zomideɔfai. ¹¹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, ta bɔ wo va ná zeizu ɔɔ ga waagila (1 000), é tuya loo wo vɛ, eɔɔvelei é minazegeni la! ¹² Nà ɔɔla, nà wa-ɔɔsɔi zegɛ ɔɔale, gɛ wa-vaiti gaagɔla ba, ta wa-bɔɛ vaiti? ¹³ A yeelo zunui tanigaani ba, wa-wolodaiti su, ti ga ɔɔima nuiti, ti ɔɔeleɔɔlegai, ta luɔɔ vagoi ti va, gɛ ti zeɛ wo unda.» ¹⁴ Wo gɔɔɔɔaavoteni, wo ɔɔe mà: «Nii é ɔɔisiaa su ga é kɛ, naa ɔɔa ga faa vago.» ¹⁵ Gɛ wa-wolodama ɔɔundiɔɔiti seɔɔeni, ɔɔima nuiti, luɔɔ vagoi ti va. Gɛ tanigaa zeɛ wo unda ga nu waagilagila kundidiɔɔiti, nu ungilagila kundidiɔɔiti, nu vuulɔɔludɔɔlu kundidiɔɔiti, ta nu vuupuɔ kundidiɔɔiti. Gɛ zɔiti kɛ ga faaɔɔaɔɔulaba nuiti wa-wolodaiti su. ¹⁶ Gɛ devei veeni naama ziegi zu, wa-lukpɔɔfaaleve nuiti zea, gɛ ɔɔe ti ma: «À woilo wo-ɔɔeleaiti goo ma, wo ti lukpɔɔfaaleve ti yɔɔɔzu vaiti su, ta ti-ɔɔeleaiti, ta wɛɛinti, ga telebodai. ¹⁷ A mina zeelɔɔzɔɔɔzu ɔɔe nuiti su, wa woilo mɔnɛ nuiti goo ma, ta zobobe nuiti. A mina lua nu nɔɔe ba, mazɔɔɔ GALA ka po ge ga tukpɔɔfaaleve vai. Ni fai ta a baana wo ya gola, wa vaa la pɔ bɛ, gɛ gaagɔla ba.» ¹⁸ Pele ɔɔana naama ziegi zu gɛ devei veeni la, ga nii kpein wa kɛ.

*Kpakagi é ɔɔɛni Kadɛse
(Gaalɔ Sevei 13:1-33;
14:20-45)*

¹⁹ Ade zegɛni Ɔɔɔlebe gizeɛ vɔ bɛ, de zie teveba wolai zu, nii maayikiai, de li ga Amɔɔl nuiti ta-ɔɔize yooi zu velei, eɔɔvelei Ɔɔɔɔɔ GALAGI ade leveni la. Ade zeelini Kadɛse-Baalenea. ²⁰ Gɛ ɔɔni wo ma: «Wo zeelia Amɔɔl nuiti ta-ɔɔize yooi zu, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI da-ƆALAGI fea de vɛ. ²¹ Pɛɛ, Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI zooi laa wo ɔɔakala. A le, wo seɔɔ ga wɔnɔ, eɔɔvelei Ɔɔɔɔɔ GALAGI, wo-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma. A mina lua. A mina bali.»

²² Wo pɛ wo maabuɔfani bà, wo ɔɔe mà: «Ade zunui tanigaa leve, ti zooi zuvɛɛ, ti va, ti voluvaawo ade ma, pelei da zie la, taaiti vɛ da li ná, ti naati deɛ.» ²³ Wo ɔɔisu vai naa nɛɛni bè. Naa ɔɔa é kɛɛni, gɛ yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) va wo zaama, boloda ɔɔla, zunu ɔɔla. ²⁴ Ti liini, ti le ga gize yooi vɔ pelei, eyɛsu ti li Esekɔle nɛmɛi zu, ti náti sumɔni. ²⁵ Ti vaani ga ma yooi ma wulu waaiti ya, ti deɛ ga adeye, ti voluvaawo, ti ɔɔe ma: «Zoo vago vɛ, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI da-ƆALAGI feezu de vɛ.»

²⁶ Kɛle wo la kɛɛni, wo va le. Wo bakani wa-ƆALAGI Ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-devei laalɔɔma. ²⁷ Wo bɔɔni unsu wa-zegɛ ɔɔotaiti bu, wo ɔɔe ma: «Tɛi ade wɔinzeɔɔe Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma, naa ɔɔa é de ɔɔulaai la Ezipete yooi va, é va de lɔ Amɔɔl nuiti zeezu, ti de undaavili. ²⁸ Mini ɔɔa ade liizu ná? Ade-ɔɔeleaiti ti de iɔɔtevea, ti ɔɔe ma: «Nuɔusea vɛ ti wola mɔindaɛ, ti wola ɔɔozakoozagai ade va, taaiti be ti wola wɔɔɔai, sigigi ti ma, é zeɛ geei va, gi Anake mavofodaiti kaave ná ɔɔite.» »

²⁹ Gɛ ɔɔni wo ma: «À mina bali. A mina lua ti va. ³⁰ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI, nii é loni wo luɔɔ, tɔ bɔɔɔi ɔɔa a kɔɔi ɔɔ wo vɛ, eɔɔvelei é kɛɛni la wo vɛ, wo gaazu, Ezipete yooi zu, ³¹ naa volu tevebai zu, wo kaani miná, Ɔɔɔɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo zegɛni, eɔɔvelei zunui a da ná-doun zunui zegɛ la, pelei kpein su, eyɛsu wo zeeli niima adave.» ³² Anɛɛ naa vɛ, wo la ɔɔni laani Ɔɔɔɔɔ GALAGI la, wa-ƆALAGI, ³³ nii é ɔɔni losu wo luɔɔ pelei zu, ga é wo-vuuzu ɔɔaizie, é ɔɔni losu wo luɔɔ kpidiɔ abuzogi zu, é pelei le ga woye, nii wo ziezu la, foloi é lo wo luɔɔ tonabiingi zu.

³⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wo ɔɔisu vai ɔɔwɛɛni, é yiiɔaawana, é minazegɛ ɔɔni: ³⁵ «Niima yamanii zu nuɔuse ɔɔiti taɔɔila kpalaa ge la zooi naa ɔɔa, nii gɛ ma ɔɔona woga ga gɛ fe wo-mɛmɛwolani zea, ³⁶ kɛni Kalɛbe, Yefunee ná-doun zunui, tɔ ɔɔa a ka. Nà zooi naa ve zea, nii siaai su, ta ná-doun zunuiti, tɔzeɛ sieve ga zɔimai.»

³⁷ Góogó GALAGI yijaawanani mà balaa wa-vaa zu, é gɛ mà: «Da balaagi, è la mɔ lea ná. ³⁸ Kɛɛ Nun ná-doun zunui Zozuwe, da-bɔba nui, naa ɔa le ná. Naa iɔɔɔ, mazɔɔ toɔa é ɔazu losu Izelayele nuiti tuɔɔ zoi zo fai zu. ³⁹ Wo-lointi, wo ɔeni ɔɛɛzu ma ta ɔe ga wo zili nuiti daamiani, ta wo-loun zunuiti, niiti ti la faa ɔagɔi ta faa ɔɔi yɔɔɔzuɔwɛɛ za, naati ka ti leɛzu ná, naati ka gè feezu ti ɔe, ti seɔe ga tɔnɔ. ⁴⁰ Kɛɛ wɔun, à ɔale ma, wo li ɔolu tevebai zu, Seeli Kpolodei ɔɔ pelei.»

⁴¹ Wo gòɔɔaavoteni, wo ɔe mà: «Gi koto ɔea Góogó GALAGI laalɔɔma. Gá leɛzu, gi kɔɔi ɔɔ, eɔeɔvelei Góogó GALAGI gá-GALAGI devei vea la gi ya.» Wo ɔilagilagi wo wa-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti seɔeni, wo ka ga faa go, wo leɛ vai gize yooi zu. ⁴² Kɛɛ Góogó GALAGI ɔeni mà: «Gɛ ti ma: A mina le, ta à mina kɔɔ ɔɔ, mazɔɔ gè la wo zaama ɔeɔeɔin, wo zili nuiti ta wo ɔolɔɔlo nɔ fuun.» ⁴³ Anɛɛ naa ɔe, gè ɔɔɔni ga ɔɔɔa wo ɔɔ, wo la woiloni, wo bakani Góogó GALAGI ya, wo leɛni ga goizuɔɔɔi gize yooi zu. ⁴⁴ Názu ɔa Amɔɔl nuiti ti zeini gize yooi zu, ti ɔulani, ti wo laaɔomi, ti ɔile wo ɔolu eɔe kɔingiti, ti laale wo wu, é zo Seyiil lugi zu, eyɛsu é zeeli Góɔlema.

⁴⁵ Wo ɔalegai ma ma, wo wɔɔni Góogó GALAGI ɔakala, kɛɛ Góogó GALAGI la ɔeni woiloni wo-wooi ma, é woizuɔɔɔni. ⁴⁶ Naa ɔa é kɛɛni wo yeini Kadese, wo wola lebi ná.

2

Edame ta Moabe ta Amɔn yooiti maazubude vai

¹ Ade latini, de li ga tevebai zu vele, de Seeli Kpolodei ma velei zo, eɔeɔvelei Góogó GALAGI boni mà la. Ade folo mɔinmɔin kɛɛni, de ɔa lati Seyiil ɔize yooi ma.

² Góogó GALAGI ɔeni mà: ³ «Wo lebiga latisu gize yooi tei ma. A latina ga lekɔemave nu ɔɔɔɔ velei. ⁴ Devei nii ve nuɔuseiti zea, ga wa ɔazu levesu wo-ɔeɔeɔaiti Ezawu ná-doun zunuiti ta-ɔwɛpelemave, ti zeini Seyiil yooi zu. Ta lua wo ɔa, kɛɛ à dama ga ɔɔɔ. ⁵ A mina laale ti wu, mazɔɔ gè la wo-ɔɔɔ losu nɔpe feezu ta-yooi zu, tɔɔzei gè Seyiil ɔize yooi veeve Ezawu ɔe ga nɔnɔ. ⁶ Wa daamianigi zɔɔɔ ti ya, ga wo geya ga walii, wo mi, anɛɛ ziei wa ɔe kɔɔlezu, wa ɔɔɔ ti ya ga wo geya ga walii.»

⁷ Mazɔɔ Góogó GALAGI wa-GALAGI tuya looɔe wo ɔe, wo-yeavaiti pe su, gwɛleɔe wo ma wa-ziei zu, teveba wolai nii zu. Kona ɔuunaanigɔ (40) ɔa Góogó GALAGI wa-GALAGI ɔa wo ɔa, wo la ɔalani ani nɔpe ma.

⁸ Ade-ɔeɔeɔaiti Ezawu ná-doun zunuiti ti zeini Seyiil yooi zu, ade ti yeini ɔoozama, de leve ti ɔa, de lago maagoozani Zuluden ma ɔetu nɛmɛi zu velei ɔa, ta Elate, ta Esiyon-Geebeɛl. Naa ɔolu, ade latini, de li ga Moabe tevebai zu velei.

⁹ Góogó GALAGI ɔeni mà: «À mina laale Moabe nuiti bu, wo mina kɔɔ ɔeɛ ti ɔa, mazɔɔ gè la ada nɔpe feezu wo ya ná-zoi zu, Lɔte ná-doun zunuiti ka gè Aal yooi veai ti ya ga tɔnɔ.»

¹⁰ (Eme mavofodaiti ka ti ɔeni zeini ná mɔungi, ma nuɔuseiti ti wɔɔɔni, ti wola mɔin, ti ɔoozakooza eɔe Anake mavofodaiti. ¹¹ Tiya balaagi ti ɔeni ti ɔeɔeɔe eɔe Leefa mavofodaiti, velei nɔ Anake mavofodaiti ti la, kɛɛ Moabe nuiti ti ɔeni ti lolisu ga Eme mavofodaiti. ¹² Góɔl nuiti ka ti ɔeni zeini Seyiil, Ezawu ná-doun zunuiti ti ti zoni, ti ti-ma zuwu ɔaaleve luɔɔ, ti ze ti-ɔotogi zu, eɔeɔvelei Izelayele kɛɛni la zoi naa zu, nii é zea, nii Góogó GALAGI feeni zea.)

¹³ Góogó GALAGI ɔeni ma mɔnɔ: «À wuzegena niizu, wo Zeelɔde ɔɔtudei buɔe.» Názu ɔa ade Zeelɔde ɔɔtudei buɔeni la. ¹⁴ Yeegɛɔalalade kɛɛni, de ɔa zie, é zo Kadese-Baalenea, é li Zeelɔde ɔɔtudei maazubude voloi ɔɔ, é ɔeni ga kona ɔuusava maazu losava (38), eyɛsu zunuiti ti zeelini kɔɔɔ vai ma, naati kpeini ti ɔeɔe de zaama, eɔeɔvelei Góogó GALAGI ma ɔonai woni la ti ɔe. ¹⁵ Góogó GALAGI ɔɔɔi ɔeni ti laalɔɔma, é ɔa ti ɔaa, eyɛsu ti ɔeɔe de zaama.

¹⁶ Siɛgi zu kɔɔɔɔ nuiti kpein ti ɲɛlɛni la nuɓuseiti saama ga ti za, ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni m̀a: ¹⁸ «Wa Moabe ɣwɛpelemave maazuɓudezu za, wo leve ga Aal taai ɣɔba velei, ¹⁹ wa vaazu maabuɣazu Amɔn nuiti ba. A mina laale ti wu, wo mina kɔɔ vɛɛ ti va, mazɔlɔɔ gè la ada nɔpɛ feezu wo ya Amɔn nuiti ta-yooi zu, Lɔte ná-doun zunuiti ka gè naa veai ti ya ga tɔnɔ.»

²⁰ (Naama adave leveni ga Leefa mavofodaiti ta-yooi, Leefa mavofodaiti ka ti ɣɛni zeini ná mɔungi, Amɔn nuiti ti ɣɛni ti lolisu ga Zamezume nuiti, ²¹ ti ɣɛni ga nuɓuseiti ti wɔɔlɔni, ti wola mɔin, ti ɣoozakooza eɣɛ Anake mavofodaiti. Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɣologoloni Amɔn nuiti, naati ti ti zo, ti ze ti-ɔotogi zu. ²² Uele ɣana Gɔɔɔɔ GALAGI keɛni la Edɔme nuiti be, ti ga Ezawu mavofodaiti, niiti ti zeini Seyiil, siɛgi zu é Gɔɔl nuiti kologoloni la, naati ti ta-yooi zoni, ti ze ná ti-ɔotogi zu, eyɛsu zaaɣaza. ²³ Avi nuiti ti zeini taa goiti su, eyɛsu é zeeli Gaza, Kafetɔɔl nuiti ti vaani, ti naati kologolo, ti ze ti-ɔotogi zu.)

²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛ ma: «À wuzegɛ, wo pele zo, wo zie wolai Aalenɔn ɓude. Wɛlɛ, gè Gɛseɓon masagi Siɣon Amɔɔl nui la wo yeezu, ta ná-zooi. A tɔɔzei ga kɔɔi vɛɛ ba, wo ná-zooi zegɛ ga wɔnɔ. ²⁵ Za, ná tɔɔzeizu ga wo-vaaluabai la nuɓuseiti kpein su, niiti ti zeini geɛɣɔlɔgi wu, ta lua wo va. Siɛgi zu ti wo-maawooi menisu da, ta ɓali, ti ɣɛ nɔ unga wuulee wo luɣɔ.»

Gɛseɓon masagi Siɣon ná-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:21-30)

²⁶ De yɛni Kedeemɔte tevebai zu, gè keelaiti teve Gɛseɓon masagi Siɣon ma, ga ziilei kpɔɛiti. Gè boni ma ga: ²⁷ «Va bu, gi leve ɗa-yooi zu. Gá levesu ga pele zakpai nɔ, gi la zegɛzu ba, gi va li ga yeezazu vele, ɓaa ɣɔvɛzu vele. ²⁸ Daamiani kpein gá mi, ɗa ti ɔɔdi gi ma, ziei nii kpein gá kpɔle, ɗa ti ɔɔdi gi ma, gá levesu nɔ ná ɣɔɣɔa. ²⁹ Naa ɣa Ezawu ná-doun zunuiti ti keɛni gi vɛ, niiti ti zeini Seyiil, zenɔ ɣana Moabe nuiti ti keɛni la gi vɛ, niiti ti zeini Aal taazuve. Va bu gi leve, eyɛsu gi Zuludɛn maazuɓude, gi lɔ zooi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI gá-GALAGI feezu gi vɛ.» ³⁰ Kele Gɛseɓon masagi Siɣon la ɣɛni keɛni, é va va bu, ade va leve pɔ be, mazɔlɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI kigi ɓaani, é ɣaazumaavɔ, nii a ke é lɔ wo yeezu, eɣɛvelei wo pɛtesu la za.

³¹ Naa vɔluma, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni m̀a: «Wɛlɛ, gè tɔɔzeida ga gè Siɣon ta ná-zooi lɔ wo yeezu. A tɔɔzei ga ná-zooi zegɛ ga wɔnɔ.» ³² Siɣon ɣulani ga ná-kɔɔɔɔgi pɛ, ti laale ade wu, ti kɔɔi vɛɛ ade va Yaɣase. ³³ Gɔɔɔɔ GALAGI ada-GALAGI ɗɔɔni de yeezu, de zobogi zɔlɔɔni ma, ta ná-doun zunuiti, ta ná-nuɓuseiti pɛ. ³⁴ Naama ziɛgi zu, ade ná-taaiti kpein soni da, de ti ɣologolo. Ade nuɓuseiti suwuɣaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta dɔungoiti, gila kpalaa ge la ɣulani. ³⁵ Toganiiti nɔ ɣa ade ti makɛni ɓɔɣɔ vɛ, ta kɔɔzɔganiiti, ade ti yevenɛi taaiti su, niiti ade ti zoni. ³⁶ E zo Alɔwɛl, zie wolai Aalenɔn ɣomave, ta taai naa nii é nɛmɛi zu, eyɛsu é zeeli Galaade, taa nɔpɛ ge la ɣɛni ná, nii ade la vɔnɛni ma, mazɔlɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI ti pɛ ɗɔɔni de yeezu. ³⁷ Kele wo la ɣɛni maabuɣani Amɔn nuiti ta-yooi va, anɛɛ zie wolai Yaɓɔke ɣomave, ta taaiti ti gize yooi zu, ta naama adaveti tanɔpɛ, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni ade ya ga de ɓaa ti maazu.

3

Basan masagi Wɔge ná-zooi zo fai
(Gaalɔ Sɛvɛi 21:31-35)

¹ Ade latini, de li ga Basan vele. Basan masagi Wɔge ɣulani, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein, ti ade laaɣomi, ti va kɔɔi vɛɛ ade va Edeleyi. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni m̀a: «Mina lua tɔun ba, mazɔlɔɔ gè ɗa é yeezu, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein, é vɛɛ ná-zooi va. Da so, eɣɛvelei é Amɔɔl nuiti ta-masagi Siɣon zoni da, nii é ɣɛni zeini Gɛseɓon.» ³ Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI Basan masagi Wɔge lɔɔni ade yeezu, é ɓɔ ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ba. De ti pɛ paani. Nu ɣila kpalaa ge la ɣulani. ⁴ Názu ɣa de ná-taaiti pɛ soni da, taa vɔulɔzita (60) ɣa é ɣɛni Aaleɣɔbe yooi

maaɖoolii zu, niiti Wɔge ɖeni masadai ɖɛɛzu ti unda, Basan yooi zu. Taa ɖila kpalaa ge la ɖeni yɛni, nii de la ɖeni soni. ⁵ Naama laa wolaiti toga ɖeni de gola, sigɖi gaagɔozagiti ti ti ma, ta kɔlu bogiti nu ti loozu. Taaiti ti ɖeni ná balaa, ti mɔindai, niiti sigɖi ge la ɖeni ti ma. ⁶ Ade taai naati pɛ kologoloni, eɖɛvelei de keɛni la ga Gɛseɓon masagi, Sigɔn, nɔnɔiti. Ade nuɓuseiti pɛ suwuɖaaleveni ti zu, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti. ⁷ Kɛɛ ade toganiiti soni ɓɔɖɔ vɛ, ta kɔɔzoganiiti niiti ti ɖeni taai naati su.

⁸ Zekana, naama zɛgi zu, ade adavɛ náti kulani la Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔiti zea, zooi nii é Zuludɛn volu velei, é zo zɛ wolai Aalenɔn ma, eyɛsu é zeeli Gɛɛlemɔn gizei ma. ⁹ (Sidɔn nuiti ti Gɛɛlemɔn gizei laasei pɛɛvɛ ga, Siliyɔn, Amɔɔl nuiti ti daasei pɛɛ ga Seniil.) ¹⁰ Ade zooi kpein soni, niiti ti ɖeni Basan masagi Wɔge ná-masadai zu: gize nɛmɛ zu laaiti kpein, ta Galaade yooi kpein, naa vɛɛ Basan yooi va, eyɛsu é zeeli Saleka taai ta Edeleyi taai ma. ¹¹ (Basan masagi Wɔge ɖila kpe ka é yɛni vulua, Leefa mavofodaiti saama. Ná-pooma ɖesui kpetɛai ga kɔtui, naa ɖa de Laba, Amɔn nuiti ta-laa wolai zu. Sakpai ɖa ga mɛtɛɛ naanigɔ, kogi ɖɛ ga mɛtɛɛ felegɔ.)

Zuludɛn folo ɖilazu vele yooi ɖaaɖwɛɛ vai

(Gaalɔ Sɛvɛi 32:1-42)

¹² Naama zɛgi zu, ade ɓeni ga zooi naati kpein so. Luɓɛn ta Gade nuiti ta-wolodamaiti ka gè zooi naa veeni ti ya, nii é Alɔwɛɛl letɛmavɛ lɛkpɛma nu ɖɔvɛzuvɛ, zɛ wolai Aalenɔn ma, ta Galaade ɖize yooi ɖilazuvɛ, é ɓɔ ná-taaiti ba. ¹³ Manasee ná-bolodai ɖilazuvɛ ɖa gè Galaade yooi mɔtai veai zea, ta Basan yooi kpein, nii Wɔge ɖeni masadai ɖɛɛzu unda. (Aalegɔɓe maaɖoolii kpein, é ɓɔ Basan kpein ba, naa ɖa é ɖeni lolisu ga Leefa mavofodaiti ta-yooi. ¹⁴ Yayiil é ga Manasee ná-dounloin ta, naa ɖa é Aalegɔɓe yooi kpein seɖeni, eyɛsu é zeeli Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɖwɛpelemavɛ, é daaseigi vɛɛni Basan laaiti ba, zaɖaɖa ta lolisu ga Yayiil ná-taaiti.) ¹⁵ Gè Galaade yooi veeni Makiil vɛ. ¹⁶ Gè Galaade ɖilazuvɛ veeni Luɓɛn nuiti bɛ, ta Gade nuiti, eyɛsu é zeeli zɛ wolai Aalenɔn ma, toɖa é ga kwɛpelegi, eyɛsu é zeeli zɛ wolai Yaɓɔke ma, Amɔn nuiti ta-ɖwɛpelemavɛ. ¹⁷ Folo liizu ɖwɛpelemavɛ ɖeni ga Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi, é zo Kineelɛte va, é zeeli Kpolodɛ Wanai ma. Folo ɖilazu ɖwɛpelemavɛ ɖeni ga Pizega ɖize ɖɔɖɔavɛ.

¹⁸ Naama zɛgi zu, gè niima levei veeni wo ya, ga: «Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI niima yooi vea wo vɛ, nii a kɛ é ɖɛ ga wɔnɔ. Wɔiti kpein wo ga zunuiti, wa da ɓɔɖɔ maaɖili ga kɔɔɖɔ zɔɔlaiti, wo leve wo-ɖɛɛleaiti tuɖɔ, Izelayɛle nuiti. ¹⁹ Wo-anzaiti, wo-lointi, ta wa-loganiiti nɔ ɖa ta yɛ ná, naama laaiti su gè ti veai wo ya. (Wa-loganiiti mɔinvɛ, gè naa zuɖwɛɛ.) ²⁰ Wa ɓɔ wo-ɖɛɛleaiti ba, eyɛsu Gɔɔɖɔ GALAGI dooɖɔ fe ti vɛ, eɖɛvelei é keai la wo vɛ, tiya balaagi ti zooi zɔɔɔ ga tɔnɔ, nii Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu tiya Zuludɛn volu velei. Názu ɖa wa ɖale ma la wa-yooiti su, niiti gè ti veai wo ya.

²¹ Naama zɛgi zu, gè devei veeni Zozuwe ya, gè ɖɛ ma: «È-ɖaazuvɛ naa kpein kaani, nii Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI keɛni ga masa felegɔiti, pele ɖana Gɔɔɖɔ GALAGI a kɛ la ga masadai kpein, vɛ è vaazu levesu ná. ²² A mina lua ti va, mazɔɔɔ Gɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɓɔɖɔi ɖa é kɔɔi ɖɔɔzu wo vɛ.»

Moize la lea Kana minazeɖe zooi zu

²³ Naama zɛgi zu, gè Gɔɔɖɔ GALAGI maanɛɛnɛni, gè ɖɛ ma: ²⁴ «Màligii, Gɔɔɖɔ GALAGI, è tɔɔzeida ga è wɔɔɔ velei ta è-zɛɓi lea ga ze, nɛi gè ga ɖa-wotiɖɛ zunui, mazɔɔɔ galagi ɓɛgele ɖa é geegɔɔɔɔ zu, ɓaa zooi ma, nii a zoo é vɔkɔɖɔ ɖa-ɖɛɛwotiiti ma, ta ɖa-vaa wolaiti? ²⁵ Nà è maanɛɛnzɛ zu ga è va bu, gè Zuludɛn maazubude, gè zou vagoi naa ɖa, nii é zɔɔla velei, naama ɖize you vagoi, ta Liban.» ²⁶ Kɛɛ Gɔɔɖɔ GALAGI yiiɖaawanani mà wa-vaa zu, é la mɔ ɖeni pɔ ga é va gɔɔmɛni. E ɖeni mà: «É kula ɖɛa! Mina mɔ ɓɔɛ pɔ ga naama vai ta. ²⁷ Lɛ Pizega gize ma, è ɖaazuzɛ, folo liizu velei, ta lɛkpɛma velei nu ɖɔvɛzuvɛ, ta nu

yeezazuwe, ta folo ɖulazu velei, è pɛte ga ɖaazuwe, mazɔɔ è la Zuludɛn nii maazuɔudɛa pɛ. ²⁸ Deveiti fe Zozuwe ya, è iɔɔɔ, è sebelɔ, mazɔɔ toɖa é losu niima nuɔuseiti tuɖɔ, é zoi nii ve tiya ga tɔnɔ, nii è vaazu pɛtesu.» ²⁹ Ade yɛni nɛmɛi zu, Bete-Peyɔɔ letemave.

4

Nu ɖolo vai GALA ná-tɔgiti be

¹ Niizu, Izelayɛle nuɔuseiti, à woilo tɔgiti ta deveiti ma, gè wo ɖalasu da. A ti zo, wo make ti ma, naa ɖa a ke wo zɛnvui wo, wo zoi zɔɔ ga wɔnɔ, nii Ɔɔɔɖɔ GALAGI, womeɛwɔlani ta-GALAGI feezu wo ve. ² A mina ta veɛ devei naa va, nii gè feezu wo ya, à mina tanɔpe seɖe ba. Wa ɖolo Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti be, velei gè feezu la wo ya. ³ Wo-ɖaazuwe naa ɖaani, nii Ɔɔɔɖɔ GALAGI keeni, é lo Baale-Peyɔɔ va. Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI naati kpein undaavilini wo zaama, niiti ti vɔɔpɛɛni Baale-Peyɔɔ lebi vai va. ⁴ Woiti wo ɖilini Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI va, wo pɛ wa vulua za.

⁵ Wo suɖweɛ ga gè wo ɖalage ga tɔgiti, ta deveiti, eɖevelei Ɔɔɔɖɔ GALAGI ná-GALAGI ma levei veeni la zèa, naa ɖa a ke wo so, wo make naama yooi zu, ve wo vaazu leɛzu ná, wo sɔɔ ga wɔnɔ. ⁶ A so, wo make, naa ɖa a wo ɖe ga ɖima nuiti, ta keɖeɖe nuiti, nuiti gaazu, ta naama vaiti meni, ti ɖe ma: «Zii wolai nii ɖa ga ɖima nu, ti ɖeɖeɖe.» ⁷ Zii beɖe ɖa é ná, anɛɛ zou wolaiti saama, nii ná-galagiti maabuɖaai ba, eɖevelei Ɔɔɔɖɔ GALAGI da-GALAGI maabuɖaai la de va, siɛgi zu de woɔɖulazu la ma? ⁸ Zii wolai beɖe ɖa é ná, nii tɔgiti ta deveiti ti zea, ti zɔlegai, eɖevelei niima lɔgi la, gè feezu wo ya za?

Kulakɛmaiti ti veai Sinayi gizei ma

⁹ Kele à dama ga bɔɖɔ, wo baa wo-yɛnvui maazu, wo-zii ma voloi pɛ su, wa va yeema naama vaiti ma, niiti ti ɖɛɛni wo ɖaazu, wo ga ti-ma zeeleiti, ti mina ɖula wo ɖisu. A ti le ga wo-lointi, ta wo-lounlointi. ¹⁰ A mina yeema naama voloi ma, yeei wo loni da Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI ɖakala, Ɔɔɔlebe gizei ma, siɛgi zu Ɔɔɔɖɔ GALAGI ɖeni mà la: «Niima nuɔuseiti gaale ba kàkalave, gè dàawooi le ga tiye, naa ɖa a ke ti tɔzei ga lua bà, ti-zii ma voloi pɛ su eteai zu, ti ti-lointi kala da.» ¹¹ Wo maabuɖani gizei va, wo lo kɔɖave. Abui soni gizei va, eɛɛsu é le geezuwe. Kpidii veeni, ta tonaɔiingi, ta bumugi. ¹² Ɔɔɔɖɔ GALAGI bɔɛni abui zaamave wo vɔ. Wo kpɔe woiti menini, kele wo la ɖeni gaazuwe ɖaani, wooi nɔ ɖa é ɖeni ná. ¹³ E ná-minazɛɖegi ɖulani keɛma wo ve, nii é wo leveni ga wo so, naa ɖa é ga tɔ puugɔiti. Naa volu é ti zɛveni kɔtu ɖokolo felegɔiti ma. ¹⁴ Naama zisɛgi zu, Ɔɔɔɖɔ GALAGI devei veeni zèa, ga gè wo ɖala ga deveiti ta tɔgiti, naa ɖa a ke, wo ti zo, wo da zisɛ ga tiye zoi naa zu, nii wo vaazu leɛzu su, wo seɖe, é ɖe wo ve ga wɔnɔ.

Kɔɔɖɔ ganigiti kɔɔ vai maɔɔɛ vai

¹⁵ Tɔzei wo la ɖeni nu nɔpe gaazu ɖaani, voloi Ɔɔɔɖɔ GALAGI ɖeni bɔɛzu la wo vɔ, abui zaamave, Ɔɔɔlebe gizei ma, à dama ga bɔɖɔ, ¹⁶ wo mina bɔɖɔ yaava, wo va kɔɔɖɔ ganigi ta beɛte bɔɖɔ ve, é va ɖe ga anii tanɔpe baɔɖulaba, zunu ɖevele, baa anzanui, ¹⁷ baa suai ta ɖevele, nii é vulua eteai zu, baa wɔnii, nii é ɖovesu geezuwe, ¹⁸ baa suai ta ɖevele, nii é bokposu zoi ma, baa kalei ta ɖevele, nii é zisɛ wu zoi wu. ¹⁹ A mina ungi wuzɛɖe, wo va wele geezuwe, wo va foloi vete, ta alugi, ta somideɖaiti, ta niiti kpein ti volozu geezuwe, wo va nɔkɔ ti wu, wo va da ti lebi. Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI naama vai yeɖe nuɔusei zɔiti zea, zoi ma geɖɔlɔgi wu ná pɛ. ²⁰ Kele wɔun, Ɔɔɔɖɔ GALAGI liini, é wo ɖaizisɛ, é wo volo abu zulugi naa zu, nii é ɖeni ga Ezipete yooi, é wo ɖe ga ná-nuɔuseiti, wo ɖe ga nɔnɔiti, eɖevelei wo la za.

²¹ Ɔɔɔɖɔ GALAGI yiiɖaawanani mà wa-vaa zu, é ɖona, é ɖe, gè la Zuludɛn maazuɔudɛa, gè va lo zou vɔgɔi zu, nii Ɔɔɔɖɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wɔnɔ. ²² Nɔnɔ nà, nà

zaazu deǵemu niima yooi zu, gè la Zuludēn maazubudēa jēgēlein, kele wōun, wa kpudēzu, wo zou vagoi naa zēgē ga wōnō. ²³ A dama, wo mina yeema minazēgēgi ma, nii Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI seǵeni wo vē, wo va kōoǵō ganigi ta bēte bōǵō vē, é va gē ga anii tanōpē baaǵulaba, nii a gē Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti daalōǵōma. ²⁴ Mazōlō Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI gēvē eǵē abui, nii é anii pē galazu, GALAGI nii toloi.

²⁵ Siēgi zu wo dointi sōlōosu da, ta dounlointi, wo lēbi zeini zooi zu, wa ǵakana, wo kōoǵō ganigi ta bēte ga ani nōpē baaǵulaba, wo wa-GALAGI Gōoǵō GALAGI wanama vai gēeni, wo ziiǵaawana, ²⁶ gē geēǵōlōgi ta zooi zoga za ga zeeleiti wo laalōǵōma, kulafiliba zaa baungi ǵa zeeli wo ma, wo jēle zooi ǵa, wo vaazu sōlōosu ga wōnō, wa Zuludēn budēna, wo-zii zu la ǵoozaa ná, mazōlō wa ǵoloǵolo jēgēlein. ²⁷ Gōoǵō GALAGI ǵa wo vaza nubuseiti saama, wo wola ǵaaǵalōi zii ǵiligiti saama, vē Gōoǵō GALAGI a li ga woye ná. ²⁸ Miná, wa gē gala kiligiti dēbizu, nii nubusei yēei kpētai ga gului baa kōtui, é la zooga é va wozāǵa, baa é va faa mēni, baa é va daami wo, baa é va ani maku mēni. ²⁹ Miná ǵa balaagi wo vaazu Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI ǵaiziezū ná volu, wa ka, ni wa ǵaiziena ga wo-yiimavē pē, ta wo-yēnvui pē. ³⁰ Niima vai kpein ka zeeli wo ma, wa-ǵidaaviligiti su. Naama ziegiti su ti vaazu, wa ǵale ma Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI vō, wo ǵolo gooi vē. ³¹ Mazōlō Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI ǵa ga maawōinǵaa GALAGI, é la ǵelēa wo va, é la wo ǵoloǵologa, é la yeema minazēgēgi ma, nii é ma ǵonai woni wo-mēmēwolani bē.

Gōoǵō GALAGI ǵila kpe nō ǵa é ga GALAGI

³² A ǵigaizie lēē su, fai niiti kpein ti ǵeai, aisa wo va zōlō, kaipa GALA ge nubusei bēteni, é kula etea, é zo gee bela, é li zōla vēle, fai nii keǵala la dē gēeni ga laavōo vai, ta ǵea baa? Nu nii ǵeǵala vaa mēniga baa? ³³ Nubuse galagi ta laawoo mēniga nei baa, é da bōē abui zaamavē, é la zaani, eǵēvelei keai la ga woye? ³⁴ Galagi bēgele ǵa é lia ná-nubuseiti ǵaiziezū, zii ǵiligiti saama, ga voluǵulaiti, ta laavōo vaiti, naa vēē maabēle vaiti ba, é kōoi ǵō ga yēei, é maalua vaiti kē, eǵēvelei Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI kēeni la wo vē, Ezipete yooi zu, wo-ǵaazuvē naa ǵa? ³⁵ E naa kpein dēeni ga woye, wo gē kwēē ga Gōoǵō GALAGI ǵa é ga GALA, taǵili nōpē ge la ná tōun polu. ³⁶ Daawooi zēgēni geezuvē, wo mēni, é wo ǵala, é ná-abu wolai lē ga woye zooi ma. Wo daawooiti mēnini, é ǵula abui zaamavē. ³⁷ Tōōzei é wo-mēmēwolani nēeni vē, é yiimazeǵē ga ti-mavofodaiti, ta ye ná ti volu vēlei, naa ǵa é kea, tō bōǵōi wo ǵula Ezipete yooi va, ga ná-zēbē wolai, ³⁸ é ziiti kpē wo luǵō, ti wola wōlōai, ti zūba wo va, é wo lō ta-yooi zu, é fe wo ya ga wōnō, eǵēvelei wo pētēsu da za. ³⁹ A suǵwēē deǵemu za, wo make ǵō wo-yiimavē, ga Gōoǵō GALAGI ǵa é ga GALA gila kpegē, geezuvē ta zooi ma, taǵili nōpē ge la ná tōun polu. ⁴⁰ Wa ná-tōgiti so, wo ti make, ta ná-deveiti, gē ti veezu wo ya za, naa ǵa a kē, wo undaanē, wa wo-lointi ti yēsu ná wa zaana, wo-zii zuǵooza zooi naa zu, nii Gōoǵō GALAGI wa-GALAGI feezu wo vē ga wōnō eyēsu ǵō.

Maavela wo taa savagōiti

⁴¹ Moize yeeloni taa savagō va Zuludēn folo ǵulazu vēlei, ⁴² ti gē ga maavela laai naama nui vē, nii é la ǵaaǵilini ma, é nu va, é la wōinzēgēni pōlōma, nu vaa nui ǵa vela, é li taai naa gila su, zēnvui ǵa ye zea. ⁴³ Luβēn ná-bolodamaiti tōnōi ǵēni ga Beesēel, nii é ǵēni tevebai zu gize nēmēi ma, Gade nuiti tōnōi ǵēni ga Lamōte, Galaade yooi zu, Manasee nuiti balaa tōnōi gē ga Gōlan, Basan yooi zu.

MOIZE NA-KPŌEZUǴULAI VELESIEI

(4:45--11:32)

⁴⁴ Tōgi vēte Moize dēeni ga Izelayēle nuiti. ⁴⁵ Ti ǵēni ga deveiti, ta tōgiti, ta kala gooiti é ti veeni Izelayēle nuiti zea, ti ǵulaai ma Ezipete yooi va. ⁴⁶ Naa gēeni Zuludēn volu vēlei, nēmēi zu, Bēte-Peyōal letemavē, Amōal nuiti ta-masagi Siǵōn ná-zooi zu, nii é ǵēni zeini Gēseβōn, nii Moize ta Izelayēle nuiti ti kōoi vēeni ba, ti vōni ma, ti ǵulaai ma Ezipete yooi

va. ⁴⁷ Ti ná-zooi zɛɣeni ga tɔnɔ, ta Basan masagi Wɔge ná-zooi. Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi naati ti ɣɛni Zuludɛn volu vɛlei, folo ɣulazu vɛlei. ⁴⁸ Izelayɛle zeini ná kpein, é zo Alɔwɛɛl, zɛ wolai Aalenɔn ɣomavɛ, é zeeli Siyon gizei ma, nii é ga ɢɛɛlemɔn, ⁴⁹ é ɔɔ Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi kpein ba, Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, é zeeli Kpolodɛ Wanai ma, Pizega ɣizei ɣɔɣɔavɛ.

5

Tɔ Puugɔiti (Egeɔɔde 20:1-17)

¹ Moize Izelayɛle nuiti pɛ tolini, é ɣɛ ti ma: A woilo, Izelayɛle nuɓuseiti, deveiti ta tɔgiti kaa, gɛ feezu wo ya za. A ti ɣala, wo ti zo, wo ɔa ti ɣɛ. ² ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI minazɛɣɛ boni de vɛ, ɢɔɔɛɛbe gizei ma. ³ E la ga de-mɛmɛwolani gila nɔ ɣa ɢɔɔɣɔ GALAGI minazɛɣeni ti vɛ, kɛɛ dea ɓalaa, dɛi pɛ de vɛ za, de vulua. ⁴ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɔɔɛni wo vɔ, ɣaazuni ta ɣaazu, gizei ma, abui zaama. ⁵ Naama zɛgi zu, gɛ loni wo yɔɣɔzu, wa ɢɔɔɣɔ GALAGI, gɛ daawooi laazeeli wo ma. Mazɔɔ wo luani abui va, wo la ɣɛni lɛɛni gizei ma. Pɛtɛ nii é boni, é ɣɛni: ⁶ «Nà ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI, nii é è ɣulani Ezipete yooi va, duɔla vɛɛi wu.

⁷ «Gala kiligaa ti mina ɣɛ è vɛ nɔn polu.

⁸ «Mina ani maaniini saɣa ɔɔɣɔ vɛ nɛɣɛɛɛin, ga anii tanɔpɛ baagɣulaba, niiti ti geɣɣɔɔɔgi zu, ɓaa niiti ti zooi ma, ɓaa zɛiti bu zooi wu. ⁹ Mina nɔkɔ ti wu nɛɣɛɛɛin, mina ti lɛbi nɛɣɛɛɛin, mazɔɔ nà, ɢɔɔɣɔ GALAGI, da-ɢALAGI, nà ga GALAGI toloai, nii a ɔa ɣɛɣɛɛiti ta-vaa nɔi vɔtokula ti-lointi ma, eyɛsu é zeeli yamanii zavasiɛi ta naanisɛi ma, niiti ti màayoseɣɛzu vɛ. ¹⁰ Kɛɛ nà ɔa woɔɣɣiladai ɣɛ, eyɛsu é zeeli yamani waagilasɛi (1 000) ma, naati bɛ, niiti ti nɛɛzu vɛ, ta ti nà-deveiti sosu.

¹¹ «Mina ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI laaseigi wo fuun nɛɣɛɛɛin, mazɔɔ ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣa naama nui leve ga sɔba nu, nii é daaseigi wosu fuun.

¹² «Dooɣo foloi leve ga maanɛɛba voloi, eɣɛvɛɛɛi ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veai la è ya. ¹³ Da botii ɣɛ folo lɔzitai zu, è ɔa-wotii kpein kɛ. ¹⁴ Kɛɛ folo lɔfelasɛi ɣa ga ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ná-dooɣo foloi. Mina boti nɔpɛ kɛ ma, ɔa-o, è-loun zunuiti-yo, è-loun anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ zunuiti-yo, ɔa-wotigɛ anzanuiti-yo, ɔa-wotigɛ nɛkɛiti-yo, ɔa-zoovalɛgiti-yo, anɛɛ ɔa-logania kpein, anɛɛ wɛɛinti niiti ti zeini è ɣɔɣɔma, naa ɣa a kɛ, ɔa-wotigɛ zunuiti ta ɔa-wotigɛ anzanuiti ti la looɣo ga è ɣɛvɛɛɛ. ¹⁵ Da ɣize su ga è ɣɛni ga duɔi Ezipete yooi zu, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ɣa è è ɣulani ná ga ná-zɛɣaabaai. Naa ɣa é ba, ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI è levea ga è dooɣo foloi maanɛɛ.

¹⁶ «È-ɣɛɛ lɛbi ta è-lee, eɣɛvɛɛɛi ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI ma levei veeni la è ya, naa ɣa a kɛ è-zii ma voloiti suɣooza, è ɔa-eteai zɛ undaanɛi zu, naama yooi zu nii ɢɔɔɣɔ GALAGI da-ɢALAGI feezu è vɛ.

¹⁷ «Mina nu vaa nɛɣɛɛɛin.

¹⁸ «Mina wɛɛnzɛ bo nɛɣɛɛɛin.

¹⁹ «Mina unma wo nɛɣɛɛɛin.

²⁰ «Mina zɛɛ zeele woo wo nɛɣɛɛɛin è-zeijnɔɣɔi laalɔɣɔma.

²¹ «Mina ɣaazuɣula nɛɣɛɛɛin è-zeijnɔɣɔi anzai va. Mina ɣaazuɣula è-zeijnɔɣɔi ná-pɛɛi va, anɛɛ ná-kpalagi, ɓaa ná-botigɛ zunui, ɓaa ná-botigɛ anzanui, ɓaa ná-nɛkɛi, ɓaa ná-soovalegi, ɓaa ani nɔpɛ é ga è-zeijnɔɣɔi nɔnɔ.»

²² Woiti kana, ɢɔɔɣɔ GALAGI ti woni wa-nuɓuseiti ma, é woɣula la gizei ma, abui zaamavɛ, tonabiingi zu, ta ɓumugi, é la tanɔpɛ daani ma. E ti zɛvɛni kɔtu ɣokolo felegɔiti ma, é ti ve zèa.

Moize, GALA daa vaa wo nui (Egeɔɔde 20:18-21)

²³ Wo wooi menigai ma, nii é ɣeni ɣulazu kpidii zu, tama abui gizei va, wo vaani pò be, wa wa-wolodama ɣundiɣiiti kpein, ta wa-ɣewolaiti, ²⁴ wo ɣeni: «Wεε, Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI ná-ɛbiyai ɛa ga giye, ta ná-bɔɔɔi ɣevelei, gi gooi meniga abui zaama, za gi kwεεga ga GALA ka zoo é bɔε nui ɔɔ, naa zoo é ye ná, é ye vulua. ²⁵ Keε niizu, lee vaa zu ɣá li bɔɣɔ bɔzu saai zu? Mazɔɔɔ abu wolai nii ɣa gi undaavili. Ni ɣá yena Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI wooi menisu, ɣá za. ²⁶ Nu ɣila balaa ka ná nei eteai zu, nii é zenvu su ƆALAGI wooi meniga ga gi ɣevele, é da bɔε abui zaama, é ye vulua, é la zaani? ²⁷ Li da bɔɣɔi, è woilo naa kpein ma, nii Ɔooɣɔ GALAGI ɣá-ƆALAGI bosu, naa ɔɔlu è ti wo gi ma, ɣá woilo ma, gi ke.»

²⁸ Ɔooɣɔ GALAGI wo-wooitɔ menini, wo ɣeai ma bɔεzu pò, é ɣe mà: «Gè niima nuɔuseiti daawooitɔ meniga, ti bogai è ma, ɣè vaa bu. ²⁹ Ni nɔ ta la kevele ɔagɔi naati makena, ti lua bà ti-yiimave, ti nà-deveiti so yeenɔpe, nii a ke tiya-o, ti-mavofodaiti-yo, ti undaanε eyesu ɣɔ! ³⁰ Li, è ɣe ti ma, ti ɣale ma ta-zeɣe ɣotaiti bu. ³¹ Keε ɔɔun, da yesu bà ɔε, nà deveiti, ta tɔgiti, ta faliiti bosu è ma, nii da ti ɣala da, ti so, ti da ke zooti naa zu, nii ɣè feezu ti ɔε ga tɔnɔ.»

³² Nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma levei vea wo ya, wa naa zo, wo da ke, à mina zeɣe gila kpalaa ba. ³³ Wa zie ga pelei naa nɔ neɣeɛin, nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo leveai ma, naa ɣa a ke wo da-eteai zie undaanεi zu, wo-zii zuɣooza, zooti naa zu, nii wo sɔɔɔsu ga wɔnɔ.

6

*A wa-ƆALAGI neε ɔε,
wo ná-deveiti so*

¹ A wεε deveiti ba, ta tɔgiti, ta faliiti, nii Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI dèveni ga ɣè wo ɣala da, nii a ke wo so, wo da ke, zooti naa zu wo bɔzu su, wo seɣe ga wɔnɔ, ² wo lua Ɔooɣɔ GALAGI va, wa-ƆALAGI, wo ɣolo wo-zii ma voloi pe su ná-deveiti be, ta ná-tɔgiti, ɣè ti veai wo ya. Ta ga wɔnɔ, wa wo-lointi ta ti-mavofodaiti, naa ɣa a ke wo-zii zuɣooza. ³ Naa ɣa é ba, Izelayele nuɔuseiti, à woilo ti ma, wo ɣaaɔa wo ɣolo ti ɔε, wo ti ɣe, nii a ke wo undaanε, wo wola mɔin naama yooi zu, ɔε nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɔoɔvaai ná, eɣevelei Ɔooɣɔ GALAGI, wo-mεmεwolani ta-ƆALAGI boni la wo ma.

⁴ A woilo, Izelayele nuɔuseiti! Ɔooɣɔ GALAGI ada-ƆALAGI ɣa é ga GALA gila kpegi. ⁵ Da Ɔooɣɔ GALAGI da-ƆALAGI neε ɔε ga è-yii pe, è-yenvui pe, ta è-zuvikei pe. ⁶ Wooi niiti ɣè ti veezu è ya za, ta ɣe è-yiimave. ⁷ E-lointi kala ga tiye, è yepe la ti ma, da ɣena zeini da-velei wu, ta da ɣena ziaa pelei zu, da ɣena laa, ta da wuzegena. ⁸ Ti ɣe ga poogi, ti ɔε è-yeei va, ti ɣe ga poogi è-lovalave. ⁹ Da seve da-velei ma laamasagi ma, ta da-laa zigɣidave ma.

*Izelayele maa la neεnɛni,
é va yeema ná-GALAGI ma*

¹⁰ Siεgi zu Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɛεzu la ga woye zooti naa zu, nii é ma ɣonai woni wo-mεmεwolani be, Abalaame, ta Izaake, naa veε Zakɔbe va, ga é fe wo ɔε, ta taa wolaiti ti ɔagai, niiti wo la ti lɔni, ¹¹ peɛiti ti laavegai ga ani ɔagɔiti, wa laade wo va naati pu ti wu, kɔɔyeɣeiti ti wɔai, wa laade wo va ti wɔ, leezen beɛiti, ta wolive wuluiti, wa laade wo va ti zin, ¹² siεgi zu wo laamiizu la, wo yiɣɔ, à dama ga bɔɣɔ, wa va yeema Ɔooɣɔ GALAGI ma, nii é wo ɣulaai Ezipete yooi va, duɔla velei wu. ¹³ A lua Ɔooɣɔ GALAGI va, wa-ƆALAGI, tɔ ɣila kpe ka wa deɛi, wo ɣona daaseigi zu. ¹⁴ A mina ɔɔɔpeε gala kiligiti ta-vaa va, nuɔuseiti ti wo-maaɣoolii zu ta-ɣalagiti, ¹⁵ mazɔɔɔ Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣa wo zaama, ga GALAGI nii toloai. Toɣa yiɣaawana wo laalɔɣɔma, é wo-ma zuwu ɣaaleve eteai zu.

¹⁶ A mina Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI zuɣɔɣɔ, eɣevelei wo keeni la Masa. ¹⁷ Keε à ɣolo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ná-deveiti ta ná-tɔgiti be, ta faliiti è ti woni wo ma. ¹⁸ Wa naa ɣe, nii Ɔooɣɔ GALAGI devezu ga sɔɔεε, ta page, naa ɣa a ke wo undaanε, wo zoo wo zou

vagɔi zɔlɔɔ ga wɔnɔ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔna woni wo-mɛmɛwolani bɛ, ¹⁹ ɛ wo zili nuiti kpein kpɛ wo luɔɔ, eɣɛvelei Gɔɔɔɔ GALAGI boni la.

²⁰ Siegi zu, velela velei, wo-loun zunuiti ti wo ɔaazaɔasɔ da ga: «Lee vaa zu Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI kala gooi niiti, ta deveiti, ta tɔgiti feai wo ya?», ²¹ wa ti woɔɔaavote ga: «Gi ɔeni ga duɔiti Falaɔɔn ya Ezipete yooi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani nɔ ga nɔ-zɛbɛi. ²² E laavɔɔ vaiti keeni gi ɔaazu, ta poo golaiti, nii ɛ ɔeni ga Ezipete yooi nimiza vai, ɛ ɔeni Falaɔɔn ta nɔ-pɛɛyeɣei kpein daalɔɔɔma. ²³ Kele ɔoun, ɛ gi ɔulani nɔ va, ɛ va ga giye ve, ɛ zooi ve gi ve, nii ɛ ma minazɛɣegi woni, ɛ ɔna gi-mɛmɛwolani bɛ. ²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI devei veeni ade ya, ga de tɔgi teiti so, de ke, de lua Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI va, naa ɔa a ke de undaanɛ eyɛsu ɔɔ, ɛ de-yɛnvui make, eɣɛvelei ɛ keezu la zaɔɔɔa. ²⁵ Adoun de letema, toɔa ga telebo faa, ni da Gɔɔɔɔ GALAGI da-GALAGI nɔ-deveiti sona, de make, eɣɛvelei ɛ boni la de ma.»

7

Kanaan nuiti ta ta-ɔɔɔɔ ganigiti (Egezoɔe 34:11-16)

¹ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu la ga woye, zooi naa zu wo seɣezu ga wɔnɔ, ɛ ziiti kpein kpɛ wo luɔɔ, Gɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, zii lɔfela ti mɔindai, ti-zɛbɛi wɔɔɔ wɔnɔi va, ² a ti lɔna wo yeezu, wa zobo sɔlɔna ti ma, wa ti zuwuɔaaleve. A mina minazɛɣe nɔpɛ ke ti ve, à mina ti maawɔingɔa. ³ A mina vulu ɔɔɔ ma wa nuɔusei naati. A mina wo-loun anzanu ve ti-loun zunu ve, wo mina ti-loun anzanu zɛɣe wo-loun zunu ve. ⁴ Ni naa laade, ta wo-lointi seɣezu Gɔɔɔɔ GALAGI va, ti da gala kiligiti dɛbi. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo laalɔɔɔma, ɛ wo-ma zuwu ɔaaleve gaamago nɔ. ⁵ Welɛ velei wa ti zo da: Wa ta-zalaɔa ɔulazuɔeti golo, wo ta-zale ɔɔɔ ɔɔtuiti kpezɛɣele, wo ta-zale ɔɔɔ wuluiti teve ga, wo ta-ɔɔɔɔ ganigiti gala. ⁶ Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti naɔegai Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve. E yiiamazɛɣeni ga woye ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɔe ga nuɔuseiti ti wola vizɔgai.

Maliɔii nɔ-woɔɔɔɔɔladai nɔ-minazɛɣe fai zu

⁷ E la ga wo mɔin ɔa bogai zɔɔma nuɔuseiti ba, naa ɔa ɛ keai, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔiliai la wo va, ɛ yiiamazɛɣe ga woye, mazɔlɔɔ woun ka wo lɔidai nuɔuseiti kpein saama. ⁸ Kele tɔzei Gɔɔɔɔ GALAGI wo neɛve ve, tɔzei toɔa pɔ ga ɛ nɔ-minazɛɣe konai laazeeli, nii ɛ boni wo-mɛmɛwolani ma, naa ɔa ɛ kea, ɛ wo ɔula ga nɔ-zeeɔaabaai duɔla velei wu, ɛ wo ɔula Ezipete masagi Falaɔɔn ya. ⁹ A suɔweɛ deɣemu ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ɛ ga gaama GALA gila kpegi. Woɔɔɔɔɔ GALAGI, ɛ nɔ-minazɛɣegi ta nɔ-woɔɔɔɔɔladai makeɔsu eyɛsu ɛ zeeli yamani waagilasiei (1 000) ma, naati bɛ, niiti ti neɛzu ve, ta ti nɔ-deveiti sosu. ¹⁰ Kele toɔa da naati sala gaamago nɔ, ɛ zoloo ta-ɔeɛwotiiti ma, niiti ti maayoseɣezu, ɛ ti undaavili. Toɔa naama nui zala gaamago nɔ, nii ɛ maayoseɣezu, ɛ zoloo nɔ-keɛwotii ma. ¹¹ Wa deveiti so mu, ta tɔgiti, ta kala gooiti, wo ti make, niiti gɛ ti veezu wo ya za, wo da zie ga tiye.

Tuyai ɛ koloi zu (Tɔ Sevei Velesiei 28:1-14)

¹² Ni nɔ wa ye woilosu tɔgiti ma, wo ti zo, wo zie ga tiye, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa nɔ-minazɛɣegi ta nɔ-woɔɔɔɔɔladai make wo ve, eɣɛvelei ɛ ɔonani la wo-mɛmɛwolani bɛ. ¹³ Toɔa wo neɛ ve, ɛ tuya loo wo ve, ɛ wo maamɔin, ɛ doun mɔinmɔin fe wo ya. Toɔa tuya loo wo ve zooi va lɔnɔgiti ma: wa-moloi ɛ ga beleeɣi, ta wa-lɔɔ ɔɔigi, ta wa-wulɔi, ɛ wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti kpuɔu vai maawɔɔɔ zooi zu, velei ɛ minazɛɣeni la, ɛ ɔna wo-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe wo ya. ¹⁴ Wa-luyai ɔa wɔɔɔ ziiti kpein tɔnɔi va. Zunu

ɓaa anzanu la ɗɛa wo zaama ga doun zɔlɔɔtala nu, wa-logani ɓulugi zu, gila kpala ge la ɗɛa ti zaama ga zivo vuulala gele. ¹⁵ Gooɗɔ GALAGI ɗa seeɓe nɔiti kpudɛ wo maazu, ɛ la naama ɗɔfɔ nɔi tanɔpɛ pɛa wo va, niiti ti zeelini Ezipete yooi ma, wo naa zuɗwɛɛ, keɛ toɗa ti leve naati ma, niiti ti wo maayoseɗezu ve.

¹⁶ Wa nuɓusei kpein suwuɗaaleve, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti lɔɔzu wo yeezu, ta maawɔin mina wo zo. A mina ta-ɗalagiti deɓi, toɗa ɗɛ ga balii wo ve.

Maliɗii ɗa ga na-nuɓuseiti make nui

¹⁷ Wa ɗisɛzu tanisu ga: «Zii niiti mɔinve gi va, ga ti zoo ɗale?» ¹⁸ A mina lua ti va. A ɗitoo naa zu nɔ, nii Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI keeni ga Falagɔn, ta Ezipete yooi kpein, ¹⁹ voluɗula wolaiti wo-ɗaazuve ti ɗaani, poogiti, ta laavɔɔ vaa wolaiti, Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-zeegaaɓaai, ɛ wo ɗulani la Ezipete yooi va. Ule nɔ ɗana Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI a naama nuɓuseiti kpein so da, niiti wo luazu ti va. ²⁰ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa kaogiti teve ti laalɗɔma, eyesu ti naati kpein paa, niiti ti yesu na, ti lɔɗfuzu wo va. ²¹ Wo zasu mina bali ti ɗaazu, mazɔlɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo zaama, GALAGI ve, bɔɔbai, ta maayikiai. ²² Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa zii naati kpe wo luɗɔ vaavaa, wo la zooga wo va ti-ma zuwu ɗaaleve gaamago nɔ, naa ɗa a ke, ɗɔɔ zuaiti ti mina mɔin, ti va wuzeɗe wo laalɗɔma. ²³ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa niima nuɓuseiti ɗɔ wo yeezu, ti ɗɛ unga wuulee, eyesu ti undaavili. ²⁴ Toɗa ta-masagiti ɗɔ wo yeezu, wa ti-laaseigi ɗaava geedɔlɔgi wu zooi ma, taɗila kpala ge la loga wo luɗɔ, eyesu wo ti pɛ koloɗolo. ²⁵ Ta-ɗalagiti ti ga vololibaiti, wa naati gala. A mina ɗaazuɗula wali va ɓaa zanugi, nii ɛ zelɛni ti va. A mina ta zeɗe ve, a va ɗɛ wo ve ga balii, mazɔlɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ti woinzeɗe. ²⁶ A mina ɛ ga kɔzɔba ani wa-veleiti bu, wo va ɗɔzɔ ga tɔun kevele. A naama anii ɗoloɗolo, wo ɗɛle ba, wo deve ga kɔzɔba anii, mazɔlɔ tɔgi ɗa ma.

8

Izelayele maaɗolo vai tevebai zu

¹ Deveiti kpein ge ti veezu wo ya za, wa ti zo, wo zie ga tiye, naa ɗa a ke wo zenvui wo, wo maamɔin, wo zooi naa zeɗe ga wɔnɔ, nii Gooɗɔ GALAGI ma ɗona woni womemewolani be. ² A ɗize peleiti kpein su, niiti Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI wo zieni ga tiye kona vuunaanigɔ (40) laawu, tevebai zu, ɛ baladai ɛ ga woye, ɛ wo voluɗula. E naa ɗɛeni, nii a ke ɛ wo ɗoozu vaa ɗitei ɗwɛɛ, ni wa ɗolo na-deveiti be, ɓaa ni wa ɗɛle. ³ Ungo, ɛ vaani bu, wo baladai ɗwɛɛ, ta pului, ɛ wo laamianigi ve ga manegi, nii wo la ɗeni kwɛɛ, womemewolani ɓalaa ti la ɗeni kwɛɛ. Naa maavele ma, ɛ ɗeni pɔ ɛ wo ɗala ga nui la zenvui woga ga daamianigi nɔ, keɛ keni ɓalaa ga woiti pɛ maavele ti ɗulazu Gooɗɔ GALAGI la. ⁴ Wa-zeɗe la ɗeni zaɗani wo ɗɔba, wo-ɗɔɗɔ la veni wo wu, naama ɗona vuunaanigɔ (40) laawu. ⁵ A suɗwɛ wo-yiimave ga Gooɗɔ GALAGI ɗa wo maaɗolozu, eɗevelei zunui na-doin maaɗolozu la. ⁶ A Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI na-deveiti so mu, wo zie ga na-peleiti, wo lua ba.

Suɗɔɗgiti ta wo minazeɗe zooi zu

⁷ Mazɔlɔ Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ɗa wo lɔɔzu zou vaɗɔi zu, zooi nii ziei mɔindai su, zieungiti ta zou deiti ti laani nemɛiti su, ta ti ɗulazu gizeiti ba. ⁸ Zou ve, nii moloiti kpein ti beɗezu ga, ti-laa ga belee ta wɔlezegi, ta leezen belei, ta kooleɗoole gului, ta gelenade gului, ta wolive wului, ta kɔin gulɔi, ⁹ ve wo la kpala laamii woga na, zou ve wo la valaga ani nɔpɛ ma na, kɔlui ɗa ma vasaiti su, wa zoo wo kɔlu ɓɔigi ɗula ma ɗizeiti su. ¹⁰ Wa daami wo, wo yiɗo, wa Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI mama zou vaɗɔi vaa zu, nii ɛ feai wo ya.

¹¹ A dama, wo mina yeema Gooɗɔ GALAGI wa-GALAGI ma, wo va ɓe na-deveiti sosu, ta na-fali woiti, ta na-tɔgiti, niiti ge ti veezu wo ya za. ¹² Siɛgi zu wo daami wosu la,

wo yiɔ, siɛgi zu wo pɛɛ vɔgɔiti tosu da, wo ɔa ni ti wu, ¹³ siɛgi zu wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ti mɔinzu la, walii ta zanugi mɔin wo ya, wo-yeaɔɔligi kpein ge mɔin, ¹⁴ à dama, wo yiilaa mina ve ga wasogi, wo va yeema Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma, nii é wo ɔulani Ezipete yooi va, duɔla vɛɛi wu. ¹⁵ E loni wo luɔɔ, wo zie teveba wolai zu, nii maayikiai, sulaavegai ga kaali ɔɔiti, ta akuɔɔtɔkaaliiti, ada vɔɔi, zie la ná, miná ɔa é ziei ɔulani ná fasai va. ¹⁶ Tevebai naa zu, é wo ɔɔnɔkulani ga manegi, nii wo-mɛmɛwolani ti la ɔɔni kwɛɛ. E naa pɛ kɛɛni, nii a kɛ é zeɔɔakalai ɛ ga woye, é wo vɔluɔɔgula, naa vɔluma é faanɛɛ ɔɛ wo vɛ. ¹⁷ A dama, wo mina ɔɛ ma wo-yiimave: «Nà ɔɔɔɔi nà-zobogi ta nà-zɛbeɛi ɔa gè niima naavoloiti sɔɔɔɔgai da.» ¹⁸ Wa ɔɔize Gooɔɔ GALAGI zu, wa-GALAGI, mazɔɔɔ toɔa é zobogi vea wo vɛ, wo naama naavoloiti sɔɔɔ, eɔɛvelei é dɛɛzu la za mɔnɔ, ga ná-minazeɔɔegi maavele, nii é ma ɔɔnai woni wo-mɛmɛwolani bɛ.

¹⁹ Ni gaama wa yeemana Gooɔɔ GALAGI ma, wa-GALAGI, wo vɛɛ gala kiligiti polu, wo ɔa ti ɛbi, wo ɔa nɔkɔ ti wu, nà dɛɛzu ga woye za, ga wo undaa ɔa vili. ²⁰ Ungo, wo undaa ɔa vili, eɔɛvelei Gooɔɔ GALAGI ziiti undaavilisu da wo luɔɔ, ni wo la woiloni Gooɔɔ GALAGI wooi ma, wa-GALAGI.

9

Izelaye le nuiti ta-ɔololalai

¹ A woilo, Izelaye le nuɔuseiti! Wa ga va Zuludɛn maazuɔudɛzu za, wo li, wo ziiti kpe, ti wɔɔɔvɛ wo va, ti-zɛbeɛi wɔɔɔ wɔnɔi va, ta taa wolaiti su, siɔɔgi ti ma, é zeɛ geei va, ² ta ga nuɔuseiti ti wɔɔɔbai, ti wola ɔɔozakooza, Anake mavofodaiti, wo ti ɔɔwɛɛ, wo ti-maawoo mɛnini ga: «Bɛ ɔa a zoo é Anake ná-doun zunuiti sakpe?» ³ A suɔɔwɛɛ vɔlu za, ga Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔɔɔɔi ɔa losu wo luɔɔ eɔɛ abui nii é galai wosu. Toɔa niima nuɔuseiti koloɔolo, é ti unmaayei wo vɛ, wa zobo sɔɔɔ ti ma, wo ti undaavili gaamago nɔ, eɔɛvelei Gooɔɔ GALAGI boni la wo ma.

⁴ Siɛgi zu Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti bɛɛzu la wo luɔɔ, à mina bo wo-yiimave: «Ada-zɔledai vɛ, é kɛɛzu Gooɔɔ GALAGI zooi veezu la de ya, ga adɔnɔ.» Mazɔɔɔ zii niiti ta-vaa ɔɔi ɔa Gooɔɔ GALAGI ti bɛɛzu la wo luɔɔ. ⁵ E la ga wo leleboge, ɔaa wo zɔlegɛ wo-yiimave, naa ɔa é kɛɛzu wo vaazu ta-yooi zɔɔɔsu da ga wɔnɔ, keɛ zii naati ta-vaa ɔɔi ɔa é kea, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI, ti bɛɛzu la wo luɔɔ, é daawooi laazeeli, nii é ma ɔɔna woni wo-mɛmɛwolani bɛ, Aɔalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. ⁶ A suɔɔwɛɛ deɔɔemu ga, é la ga wo leleboge, naa ɔa é kɛɛzu, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI niima you vɔgɔi veezu la wo ya, ga wɔnɔ, mazɔɔɔ wa ga nuɔuseiti ti zuvɔai.

Nuɔuseiti ta-vaaɔaazagi é lo nike yivoi va

⁷ A ɔɔize su, wo mina yeema, vɛlegi wo ɔɔni Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI yiiɔaawana vaiti kɛɛzu la tevebai zu. E zo wo ɔɔla voloi ma Ezipete, eyɛsu wo zeeli adave tɛi, wo ɔɔni wuzɛɔɔzu Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma. ⁸ Wo Gooɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Gooɔɔbe gizei ma, é yiiɔaawanani, wɔin ɔɔni ma ga é wo-ma zuwu ɔaaleve. ⁹ Siɛgi zu gè ɛɛni la gizei ma, ga gè minazeɔɔe kɔtu ɔɔkologiti seɔe, minazeɔɔegi nii Gooɔɔ GALAGI kɛɛni wo yɔɔɔzu wa tiye, gè yɛni náve, eyɛsu folo vuunaanigɔ ta kpidi vuunaanigɔ (40), gè la daami woni, gè la ɔɔɔleni. ¹⁰ Gooɔɔ GALAGI kɔtu ɔɔkolo felegɔiti feeni zɛa, GALA ge ti zɛvɛai ga yeebeɔai, ti zooloo woiti kpein ma, é ti woni wo ma gizei ma, abui zaamave, gaaleba voloi.

¹¹ Folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, Gooɔɔ GALAGI minazeɔɔe kɔtu ɔɔkolo felegɔiti feeni zɛa. ¹² E ɔɔni mɔ: «Wuzɛɔe, é yei gaamanɔ, é zɛɔe gizei ma, mazɔɔɔ ɔa-nuɔuseiti, é logai ti luɔɔ, é ti ɔɔla Ezipete yooi va, ti koto wola ɔɛa. Ti zɛɔea pelei va fala, nii gè deveni ga ti zie la. Ti kɔlu ɔaawuungai bɛtɛa ga kɔɔɔɔ ganigi.»

¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ m̀a: «G̀e niima nuɔuseiti pɛtɛga, ti zuvɔɔvɛ. ¹⁴ Be b̀a, g̀e ti-ma zuwu ɔaalevɛ, g̀e ti-laaseigi bale, ɛ ɔula geegɔɔɔgi wu. Zii niiti ta-zobogi wɔɔɔɔɔ, ti wola m̀aindai, ti leve niiti ba, ǹa ɛ ɔɛ ga naati ti-ɔɛɛ.»

¹⁵ G̀e yeini, g̀e zeɔe gizei ma, minazeɔe kokolo felegɔiti ti zoni z̀ea, abui ɔa so gizei va. ¹⁶ G̀e wɛɛni, pɛtɛ, wo kotoi ɔɛɛni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI laalɔɔɔma. Wo nɛɛ yivoi ɔɛɛni ga kɔlu ɔaawuungi. Wo zɛɔeni gaamago nɔ naama vɛlei va, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ǹa-fai zɛvɛni. ¹⁷ G̀e kokolo felegɔiti soni ga yee felegɔi, g̀e ti vili zoi ma, ti wolowolo wo ɔaazu.

¹⁸ Naa vɔluma g̀e laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, g̀e yeini ǹa, eɔɛvɛlei nɔ ɛ ɔɛni la m̀aungi, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40), g̀e la daami woni, g̀e la ɔɔɔeni, tɔɔzei koto wolai va, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛɛni, wo ziiɔaawana. ¹⁹ Mazɔɔɔ g̀e luani ziiɔaawanai naa va, ziiɔulagi nii Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni su wo laalɔɔɔma, ɛ ɔɛni pɔ ga ɛ wo-ma zuwu ɔaalevɛ. Kɛɛ ǹazu m̀anɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI g̀oɔɔaavoteni.

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI wola yiiɔaawanani Aalɔn ma balaa, ɛ ɔɛni pɔ ga ɛ undaavili. G̀e maanɛɛɛni Aalɔn balaa vɛ naama zɛgi zu. ²¹ Nii ɛ ɔɛni ga wa-ɔotoi ɔɛ ungi, nɛɛ yivoi naa wo kpɛɛni, g̀e galani, g̀e fukɔ, g̀e kɛ ga fufiligi, g̀e ma vukɔi vili kɔtudei ɔa, nii ɛ yeizu gizei ma.

Nubuseiti ta-vaaɔaaza kiligiti

²² Wo Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani m̀anɔ Tabeyela, ta Masa, ta Kibelɔte-Gataava. ²³ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wo leveni la ga wo zeɔe Kadɛse-Baalenea, ɛ ɔɛ wo ma: «À lɛ, wo zoi zeɔe ga wɔnɔ, nii g̀e feezu wo ya,» wo woozotalai ɔɛɛni ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI, wo la ɔɛni laani tɔun da, wo la ɔɛni woiloni goo ma. ²⁴ Kaipa g̀e wo ɔwɛɛni, wo la ɔloni Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

²⁵ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni ɔɛɛzu la, ɛ wo-ma zuwu ɔaalevɛ, g̀e laani Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔwu, g̀e yeini ǹa eyɛsu folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40). ²⁶ G̀e falini, g̀e ɔɛ ma: «M̀aligii, Gɔɔɔɔ GALAGI, mina ɔa-nubuseiti ma zuwu ɔaalevɛ, ɔnɔiti ɛ ti unmɔɔgai ga ɔa-zobogi, ɛ kulaai Ezipete yooi va ga ɛ-yeei ǹa-zɛɛi. ²⁷ Gize ɔa-wotidɛ nuiti su, Abalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔbe va. Mina niima nubuseiti so ga ti-zɔ nɔi, ta ta-vaa nɔi, ta ta-ɔotoi maavele! ²⁸ Ni naa laade, zoi nii ɛ gi ɔulaai su, naama nubuseiti ta ɔɛ ma: Gɔɔɔɔ GALAGI ti ɔulaɛ Ezipete yooi zu, ɛ va ti vaa tevɛbai zu, tɔɔzei zobo ge la ɔɛni bɛ, ɛ va li ga tiye zoi naa zu, nii ɛ ma vaa woni ti ma. ²⁹ Tama, ta ga ɔa-nubuseiti, ɔnɔiti, niiti ɛ ti ɔulaai ga ɔa-zobo golai, ta ɔa-yeɔɔaabaai.»

10

GALA ge ǹa-nubuseiti maavaayɛ fai (Egezɔde 34:1-10)

¹ Naama zɛgi zu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔni m̀a: «Kɔtu ɔokolo felegɔ zaɔa ga ma m̀aungiti kɛvɛle, ɛ lɛ pɔ bɛ, gizei ma, ɛ kesui ɔɛɛ balaa ga gului. ² Ǹa wooiti sɛvɛzu naama ɔtu ɔokologiti ma, wooi niiti ti ɔɛni ma m̀aungiti ma, niiti ɛ ti wolowoloni, ɔa ti la kesui zu.»

³ G̀e kesui ɔɛɛni ga akasia wului, g̀e kɔtu ɔokolo felegɔi zaɔani, eɔɛvɛlei ma m̀aungiti ti ɔɛni la, g̀e lɛni gizei ma, kokolo felegɔiti ti zoni z̀ea. ⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI sɛvɛi ɔɛɛni kokolo niinɛiti ma ga ma m̀aungiti kɛvɛlei, tɔ puugɔiti ɛ ti veeni wo ya gizei ma abui zaamaɛ, voloi wo ɔaalɛni ba la. E feeni z̀ea. ⁵ G̀e ɔaleni ma, g̀e gizei yei, g̀e kokologiti daani kesui zu, nii g̀e kpɛɛni. Ti yeɛ laani su, eɔɛvɛlei Gɔɔɔɔ GALAGI ma levei veeni la z̀ea.

⁶ (Izelayɛle nuiti ti zɛɔeni Beelɔte-Benee-Yaakan, ti li M̀oseela. Miná ɔa Aalɔn zaani ǹa, ti maɔgulu. Ǹa-doun zunui Eleazaal zeini potogi zu ga zalaɔa ɔula ɔundigɔ wolai. ⁷ Ti zɛɔeni miná, ti li Gudɛɔɔda, ti zeɔe miná, ti li Yɔteɔata, zoi vɛ zɛi wola m̀aindai ǹa.

⁸ Naama zɛgi zu ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaazɛɔeni la ga Leevi ǹa-bolodai, ga ti ɔa Gɔɔɔɔ

GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, ti lo kakala, nii a ke ti ná-botii ɣe, ti tuya loo nuɓuseiti be daaseigi zu, naa ɣa ti keɛzu zaɗɗa. ⁹ Naa ɣa é ba, Leevi nuiti ti la tɔnɔ zɔlɔni la zooi zu ti-ɣeeleaiti saama: Ƴooɗɔ GALAGI ɣa é ga tɔnɔi, eɣevelei Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI boni la ti ma.)

¹⁰ Gè yeni gizei ma, eɣevelei é ɣɛni la ma mɔngi, folo uuunaanigɔ (40) ta kpidi uuunaanigɔ (40). Ƴooɗɔ GALAGI gɔɗɗaavoteni mɔnɔ niizu, é zeɣe wo undaavili fai volu. ¹¹ E ɣɛni mà: «Wuzɛɣe, li, è lo niima nuɓuseiti tuɗɔ. Ti li zooi naa zu, ti seɣe ga tɔnɔ, nii gè ɣonani ti-mɛmɛwolani be ga nà fe ti ya.»

*Tɔgi é lo neɛbei
ta kolo ma vai va*

¹² Niizu Izelayɛle nuɓuseiti, leeni ɣa Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI pɔ ga wo ke be? Toɗa nɔ ga wo lua ba, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo neɛ ve, wo dɛbi ga wo-yii pe, ta wo-yɛnvui pe, ¹³ wo Ƴooɗɔ GALAGI ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti, gè ti veezu wo ya za, naa ɣa a ke wo undaane.

¹⁴ Welɛ, geeɗɔlɔ seɓɛɛ golai maɗɗoozaai, naa ɣa ga Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI nɔnɔ, naa veɛ zooi ta gaa aniiti kpein ba. ¹⁵ Anɛɛ naa ve, wo-mɛmɛwolani nɔ ɣa Ƴooɗɔ GALAGI ɣilini ti va, wo ti neɛ ve, ti voluma, wa ve wo ga ti-mavofodaiti, wa ɣa é yimazeɣea ga woye ziiti saama, eɣevelei wo kaazu la za. ¹⁶ A valibo mu wo-yiimave, wo mina ɗɔgi baa ga Ƴooɗɔ GALAGI laalɗɗoma. ¹⁷ Mazɔlɔ Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI ɣa é ga GALAGI nii é galagiti unga, maligii ti-Maligii, GALAGI nii bɔɔlɔi, zeeɗaabaai, maayiki, é la zeelɔzɔɗɔzu ɣɛɛzu, é la lobɛani zoga, ¹⁸ é telebodai ɣɛɛzu podoin ve, ta poanzai, seikɗɗoma nui neai be, é kɔnɔgi ta seɣei veezu zea. ¹⁹ A seikɗɗoma nui neɛ ve, mazɔlɔ wo ɣɛni ga seikɗɗoma nuiti Ezipete yooi zu.

²⁰ A lua Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI va, wo da dɛbi, wo ɣili tɔ ɣila kpe nɔ va, wa ɣena ɣonaa, wo ɣona daaseigi zu. ²¹ Tɔ ɣa é ga wa-maamusei ma ungi, toɗa ga wa-ƳALAGI, toɗa é keɛwoti wolaiti kea wo ve, ti maayikiai, wo-ɗaazuve ti ɣa. ²² Wo-mɛmɛwolani ti yeini Ezipete yooi zu, ti liegi ɣɛni ga nu uuulɔfela (70), niizu Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI wo ɣɛa ga maamɔin nu, eɣevelei geeɗɔlɔgi ɗaave zomideɗaiti ti la.

11

*A Ƴooɗɔ GALAGI neɛ ve,
wo ɗolo ná-deveiti be*

¹ Wa Ƴooɗɔ GALAGI wa-ƳALAGI neɛ ve, wo ná-deveiti so yeenɔpe, ta ná-tɔgiti, ta ná-kala gooiti, ta ná-fali wooiti. ² Wo la ga wo-lointi kevele, niiti ti la niima vaiti kwɛɛ, ti la ti ɗaani, woi wo ná za, wo naa ɗwɛɛ, nii Ƴooɗɔ GALAGI wo ɗalani da, bɔɔlɔ velei, ná-zeeɗaabaai, ta ná-zɛbei, ³ laavɔɔ uoogiti, ta keɛwotiiti é ti laazeelini Ezipete yooi zu, Falaɗɔn laalɗɗoma, Ezipete masagi, ta ná-zooi kpein daalɗɗoma, ⁴ nii é keɛni ga Ezipete ɗooɗɔ nuiti, ta ta-zooiti, ta ta-wotoloiti, velei é Seeli Kpolodɛi ɗaagɗaleni ma la, é vu ti ma, siɛgi zu ti ɣɛni wo zaɗalabosu la, é ti maalɔɗuni, ti ɗɛɛɛ ɗɛɗɛɛɛ. ⁵ Wo naa kpein kwɛɛ, nii é keɛni wo ve tevebai zu, eyɛsu wo va zeeli niima adave, ⁶ velei é Datan zoni da, ta Abilame, Eliabe ná-doun zunuiti, Luɓɛn ná-bolodai zu, siɛgi zu zooi laalaoni da ti ɗɔɗɔwu, é ti maɗɗulu ta ta-veleyeɣeiti, ta ta-zeɣe ɗotaiti, ta niiti kpein ti ɣɛni loni ti volu, Izelayɛle nuiti saama. ⁷ Mazɔlɔ wo keɛwoti wolai naa kpein kaani, nii Ƴooɗɔ GALAGI keɛni.

⁸ Naa ɣa é ba, à deveiti kpein so, gè feezu wo ya za, nii a ke wo zɛbei zɔlɔ, wo li, wo zooi zo, ve wo liizu, wo ná zeɣe ga wɔnɔ, ⁹ wo-zii zu ɗa ɗooza zooi naa zu, nii Ƴooɗɔ GALAGI ma ɗonai woni wo-mɛmɛwolani be, ta ti-mavofodaiti, zooi ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi uoovaai ná. ¹⁰ Mazɔlɔ zooi nii wo liizu, wo seɣe ga wɔnɔ, é la ga Ezipete yooi ɣevele, ve wo ɗulaai ná. Miná wa la ani zuwui vazana, keɛni wo ɓena kɔ, eɣe guulu kpelei. ¹¹ Zooi nii wo levesu, wo li, wo seɣe ga wɔnɔ, toɗa ga zooi nii gizeiti ti su ta neɛmeiti, é yeɓɛzu ga tona ɗɛi é zeɣezu

geezuve. ¹² Zou ve nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI daazɔbosu, ɛ ɔaaba ma, ɛ zo konagi ma volo mɔungi ma, ɛ li ma ɔaabelagi vɔ.

¹³ Ni wa ɔolona deveiti be, ge ti veezu wo ya za, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo da lebi ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe, ¹⁴ toɔa tonai vu wa-yooi zu, siegi zu maanɛi ɛ vu la, sama gelei ta foɔo gelei, wa wa-moloi ɔaale ba, nii ɛ ga beleegi, ta wa-lɔɔ niinei, ta wa-wulɔi, ¹⁵ toɔa tufa vagɔiti pu wa-lɔɔɔi zu, wa-loganiiti daamii vai zu, wa daami wo, wo yiɔo.

¹⁶ Wa dama ga bɔɔɔ, wo mina bɔɔɔ ye nɔ, wo va ɔaka, wo va li ga gala kiligiti pɔ pelei, wo va ti lebi, wo va nɔkɔ ti wu. ¹⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo ma, ɛ geegɔlɔgi laaɔfulu, tona la vu, zoi la aniiti pɔnɔga, wo undaa ɔa vili gaamanɔ zou vagɔi naa zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI fea wo ve.

¹⁸ Tɔgi niiti ge ti veezu, wa ti zeeve wo-yiimave, ti ɔe wo ɔisu, ti ɔili wo-yeeiti ba ege poogi, poogi ɔe wo-loualave va. ¹⁹ A wo-lointi kala ga tiye, wo yepe la ti ma, wa ɔena zeini wa-velei wu, ta wa ɔena ziaa pelei zu, wa ɔena laa, ta wa wuzegena. ²⁰ Wa ti zeeve wa-velei ma laamasagi ma, ta wa-laa zigidave ma. ²¹ Wo-ziiti ta wo-loun zunuiti siiti su ɔa ɔooza, ege geegɔlɔgiti siiti, niiti ti zeegei zoi maazu, naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI ma ɔona woni wo-memewolani be, ga ɛ fe ti ya.

²² Mazɔlɔ ni wa ɔolona devei niiti pe be, ge feezu wo ya ga wo make, wo Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo zie ga pelei kpein ɛ wo ɔalaga da, wo ɔili tɔ ɔilagi va, ²³ toɔa zii niiti kpein kpe wo luɔ, wa ziiti ta-yooi zege ga wɔnɔ, niiti ti mɔindai wo va, zebai ti va ti leve wo va. ²⁴ Adave kpein wo ɔɔɔɔlosu nɔ ma, minɔ ɔa ɔe ga wɔnɔ, wa-ɔwepelemave ɔa zeeli Liban tevebai ma, ta zie wolai Ufelate, eyesu ɛ zeeli folo liizu vele bolodei ma. ²⁵ Nu nɔpe ge la zooga ɛ va wo zakpe, egevelei ɛ boni la wo ma, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa dualuagi lɔ nuiti su wo luɔ, ti zasu da bali, zoi kpein su ve wo levesu nɔ.

Tuyai ta foovooi

²⁶ Ge tuyai ta foovooi zeida wo luɔ za, wo yiimazege: ²⁷ wa tuyai zɔlɔ, ni wa ɔolona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, ge feezu wo ya za, ²⁸ wa foovooi zɔlɔ, ni wo la ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-deveiti be, ni wa zegena pelei va, ge ma levei veezu wo ya za, wo ɔili gala kiligiti ba, niiti wo la ti ɔwee.

²⁹ Siegi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI liizu la ga woye zoi naa zu, ve wo nɔ zegezu ga wɔnɔ, wa tuyai loo Galizime gizei ma, wo foovooi loo Ebale gizei ma. ³⁰ Naama ɔize felegɔiti pe ta Zuluden volu velei, pelei nii ɛ folo liizu velei naa voluve, Kanaan nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuluden ma vetu nemai zu, Gilegale letemave, Mɔlee sene gului, naati kobave. ³¹ Mazɔlɔ wa ga va Zuluden budezu, wo li, wo zoi zo, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya. Wa sege ga wɔnɔ, wo ze nɔ. ³² Wa dama, wo ɔolo deveiti be ta tɔgiti, ge ti veezu wo ya za.

TɔGITI TA DEVEITI

12

(12:1–26:19)

¹ Wele tɔgiti ta deveiti ba, niiti wa ti zo, wo da zie ga tiye wo-zii ma voloi pe su, zoi naa zu, Gɔɔɔɔ GALAGI, wo-memewolani ta-GALAGI feezu wo ve, ga wo sege ga wɔnɔ.

GALA falizuve ɔe ɔila nɔ

² Wa naama adaveiti pe kpezegede, ve zii naati wo vaazu ti beezu, ti ɔeni ta-ɔalagiti debizu nɔ, gize ɔaagoozagiti ma, ta gize goiti, ta gulu wolaiti bu. ³ Wa ta-zalaɔa ɔulazuveti toka, wo ta-zale ɔɔ ɔtuiti kpezegede, wo ta-zale ɔɔ wuluiti gala, wo ta-ɔɔɔɔ ganigiti galeɔale, ti ga ta-ɔalagiti, wo ti-laaseigi bale, ɛ ɔula adave nati, ɛ neele. ⁴ A mina ti ɔee woti naama zii ta ɔe ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI. ⁵ Kele Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa yiimazegezu ga

adauve ta, wo-mavofodaiti kpein saama, ve ná a gɛ ga seizuve, miná gɛ wa li ná, wo da nɔkɔ bu. ⁶ Miná gɛ wa gala zalaɣaiti kula ná, ta zalaɣaiti, ta puusieiti, ta ɣuladaiti, ta minazeɣe daazeeli zalaɣaiti, ta vebɛaniiti wo daai ɣisu, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti. ⁷ Miná gɛ balaa wa daami wo ná, Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI gɛazu, wa-o, wa-veleyeɣeiti-yo, wo ɣoozune naama ani vagoi pe faa zu a gɛ wo ya, niiti Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI a tuya loo wo ve ti zu.

⁸ A mina faiti ke, eɣevelei ade keezu la za ve, ese ka naa gɛezu nɔ, nii pagai gaazu. ⁹ Tɔzei wo la de zeelini dooɣɔ bosuve, ta zoi zu, nii Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ. ¹⁰ Wa ga va Zuluden maazuɔudezu, wo ze zoi zu, nii Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, toɣa dooɣɔgi ve wo ya, é wo ɣula wo zili nuiti kpein zea, ti wo-maagoolii zu, wa ze zoi naa zu ziileigi zu. ¹¹ Adauve gɛ gɛ miná, nii Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazeɣe ga ná, ve daaseigi a ye ná va. Miná gɛ wa naati kpein kula ná, niiti gè wo levezu ti ma, wa-gala zalaɣaiti, ta wa-zalaɣaiti, ta wa-uuusieiti, ta wa-ɣuladaiti, ta vebɛaniiti wo minazeɣezu ga tiye Gɔɔɣɔ GALAGI ve. ¹² Wa ɣoozune Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI gɛazu, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotiɣe zunuiti, ta wa-wotiɣe anzanuiti, naa ve Leevi nuiti ba, ti zeini wa-laaiti su, mazɔlɔ naati ti la zou nɔpe sɔlɔni wo zaama.

¹³ A dama ga bɔɣɔ, wo mina wa-gala zalaɣaiti kula adauve tanɔpe nɔ, wa ná gɛ, ¹⁴ keɛ wa wa-gala zalaɣaiti kula naama adauve, ve Gɔɔɣɔ GALAGI a yeelo ná va, wa-wolodai ta zu, miná gɛ wa naa kpein ke ná, nii gè wo levezu ma. ¹⁵ Anɛɛ naa ve, siegi zu wɔin a wo zo da, wa zoo wo toganii ta vaa, wo ma zuai mi, é zoloo tuyai ma, nii Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI bosu wo ve, ve nɔpe wa ze ná. Nui nii kɔzɔai, baa nii ɲadegai, ta zoo ti ta mi, eɣe nɔ velei nu dopa zuai baa goe suai miizu la. ¹⁶ A mina nɔ ɲamai mi, keɛ wa pu ya zoi ma eɣe ziei.

¹⁷ A mina wa-moloi ma uuusiei mi wo-zeizuve, ta wa-lɔ niinei, ta wa-wulɔi, ta wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivoiti, anɛɛ minazeɣe ganii gila kpalaa, baa wa-vebɛaniiti wo daai ɣisu, ta wa-ɣuladaiti. ¹⁸ Wa gɛ nɔ Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI gɛazu, naama adauve, ve é yeelosu ná va, miná gɛ wa ti mi ná, wa wo-loun zunuiti, ta wo-loun anzanuiti, ta wa-wotiɣe zunuiti, ta wa-wotiɣe anzanuiti, ta Leevi nuiti ti zeini wa-laaiti su, wa ɣoozune Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI gɛazu, wa-wotii ma lɔnɔgiti kpein su. ¹⁹ A mina yeema Leevi nuiti ma, eyesu pe wo-zii ma voloi pe su, wa-yooi zu.

²⁰ Siegi zu Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI wa-yooi zuwɔlɔzu la, eɣevelei é minazeɣeni la wo ve, ni sua wɔin a wo zona, wa zoo wo naa kpein mi, nii a ne wo ve. ²¹ Ni adauve Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi gɛ ná, ná maagoozave wo va, wa-loganiiti Gɔɔɣɔ GALAGI feezu wo ve, wa zoo wo ta zeɣe ma wolaiti su, baa ma goiti su, wo paa, eɣevelei gè devei veeni la wo ya, wa zoo wo mi, ve wo zeini ná, eɣevelei wo pɔ la. ²² Wa mi, eɣevelei nu a da dopa zuai baa goe suai mi la, nui kɔzɔai, baa nii ɲadegai, naa felegɔ pe ka zoo é ta mi. ²³ A dama nɔ, wo mina ɲamai mi, mazɔlɔ ɲamai gɛ é ga zenvui, à mina zenvui bɔ suai va, wo va mi. ²⁴ A mina ta mi ɲegelein, wa pu ya zoi ma eɣe ziei. ²⁵ A mina mi, naa gɛ a ke wo undaane, wa wo-mavofodaiti, tɔzei wo naa gɛa, nii solegai Gɔɔɣɔ GALAGI gɛazu.

²⁶ Keɛ wa-loganiiti wo ti veezu GALA be, ta minazeɣe daazeeli zalaɣaiti, wa li ga naati naama adauve, ve Gɔɔɣɔ GALAGI yeelosu ná va. ²⁷ Wa gala zalaɣaiti kula, suai ve ma ɲamai va, Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuve. Wa-zalaɣai zɔiti ma ɲamai gɛ vaza Gɔɔɣɔ GALAGI wa-GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuve, wa zoo wo ma zuai ta mi.

²⁸ A ɣize devei niiti kpein su, gè feezu wo ya, à ɣolo ti pe be. Naazu wo undaa gɛ ne, wa wo-mavofodaiti, tɔzei nii pagai, é zɔle Gɔɔɣɔ GALAGI gɛazu, wa naa gɛezu.

*Nu mina vokɔɣɔ
Kanaan nuiti ma*

²⁹ Siēgi zu Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ziiti ma zuwu ḡaalevezu la wo luḡo, niiti wo liizu ti vo be, wo ti zo, siēgi zu wo ti beezu la, wo ze ta-yooi zu, ³⁰ à dama ga boḡo, wo mina ḡo ga ta-valii, wo va vokḡo ti ma, ti undaaviliga voluma wo luḡo. A mina voopee ta-ḡalagiti ta vaa va, wo va gaazaḡa bo ga: «Nuḡusei niiti ti ḡeni ta-ḡalagiti debizu ḡale? Gá pḡ gá balaagi gi ke ga ti ḡevele.» ³¹ Wo ḡevelei mina ḡe ḡana Gooḡo GALAGI wa-GALAGI letema. Mazoḡo zii naati ti ḡeni fai ma zii pe keezu, niiti ti Gooḡo GALAGI ḡaazu ga koḡoba vaiti, ti woin la ma. Ti yeni liizu la, ti da ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti gala ga zalaḡai ta-ḡalagiti be.

13

¹ Wa ḡolo devei kpein be, nii gè feezu wo ya, wo make, à mina tanope da ma, à mina tanope seḡe ba.

*Kooḡo gani koo nuiti maḡolo vai
Izelayele nuiti saama*

² Tanisu GALA goo wo nui ta ḡa wuzeḡe wo zaama, baa kulakelēma ḡaa nui, é poogi ta ve wo ya, é wo laavo, é maabele vai ta le ga woye. ³ Ni poogi baa maabele vai é bogai, naa laa a zeelina, é ḡe wo ma: «Ade li, de vile gala kiligiti polu, de ti lebi,» tama wo la galagi naati kwēe, ⁴ à mina woilo GALA goo wo nui naa wooi ma, baa kulakelēma ḡaa nui naa wooi ma, mazoḡo Gooḡo GALAGI wa-GALAGI seḡeve ga é wo voluḡula la, nii a ke é kwēe ni neeve wo ve, gaamai zu, ga wo-yii pe, ta wo-yenvui pe. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡila kpe no ḡa wa vile polu, wo lua ba, wo ḡolo ná-deveiti be, wo woilo goo ma, wo debi, wo ḡili toun ba. ⁶ Maanēve ga ti GALA goo wo nui naa vaa, baa kulakelēma ḡaa nui naa, mazoḡo kpeve ga nuiti ti kololalai ḡe Gooḡo GALAGI wa-GALAGI laaloḡoma, nii é wo ḡulani Ezipete yooi zu, é wo ḡula duḡa velei wu, mazoḡo é ḡeni pḡ ga é wo zeḡe pelei va, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni ga wo zie la. Wa faa nḡi loḡula ḡana boḡo zaama.

Wo wḡala mina wo ḡaka

⁷ Ni è-ḡeḡoin, è-lee ná-doun zunui, baa è-loun zunui, baa è-loun anzanui, baa è yiima anzai, baa è-wḡalai neai è ve, naa ta a suḡoḡona doḡoḡuzu ga é è le ga, é ḡe è ma: «De li, de gala kiligiti debi,» tama da-o, è-memewolani-yo, wo la ḡeni galagi naati kwēe, ⁸ galagiti ti wēen nuḡuseiti saama, ti buḡama, baa ḡoozama, ti zeini, é zo zou bela ga, é li zou bela ga, ⁹ mina kisu vai zo, mina woilo goo ma, mina maawoinḡa, mina maazasa, mina ná-kakagi loḡu. ¹⁰ E maanēve ga è paa. Yeewuzeḡe daaloḡoma mounpa, ga è paa, naa voluma, nuḡuseiti ti bo è va. ¹¹ Da so ga kotui, é za, tḡozei woin ḡea ma ga é è zeḡe Gooḡo GALAGI va, da-GALAGI, nii é è ḡulani Ezipete yooi va, duḡa velei wu. ¹² Izelayele nuiti kpein ta meni, ti lua, nu nḡe ge la mḡ naama ḡewoti nḡi ma zii ta ḡea wo zaama.

*Kololala nuiti maḡolo vai
Izelayele nuiti saama*

¹³ Ni wa menina taai taḡila ná-faa zu, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI feai wo ve ga wo ze su, ¹⁴ nu pakaiti kulave wa-nuḡuseiti boḡo no zaama, ti ta-laazu nuiti kala ga: «Ade li, de gala kiligiti debi,» tama wo la ḡeni galagi naati kwēe, ¹⁵ wa naa wuuzumo, wo ḡida bu, wo nuiti gaazaḡa ga pagḡo. Ni fai naa ḡa ga gaama, daazu ḡa ve nei, naama vaa nḡu wolai ḡeeve nei wo zaama, ¹⁶ wa taa nuiti kpein paa ga boḡa zḡkpḡi, ta toganiiti. Wa koloḡolo ta su anii kpein. ¹⁷ Wa koozoganii kpein gaale ba zaamazuve, wo taai ḡala neḡeḡein, é veé ná-koozoganii va ga zalaḡai Gooḡo GALAGI ve. Adave ná ḡa ḡe ga ve ná ḡoloḡologai, taai la mḡ loga volu eyesu pe. ¹⁸ A mina anii naa tanope seḡe, nii maape veai ba, naa ḡa a ke, Gooḡo GALAGI ná-ziiḡaawanai ḡaayei, é wo maawoinḡa, é wo maamoin, eḡevelei é ma ḡonai woni la wo-memewolani be, ¹⁹ wa woilona Gooḡo GALAGI wa-GALAGI woo ma, wo ḡolo ná-deveiti be, gè ti veezu wo ya za, wo naa ḡe, nii soḡegai Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡaazu.

14

*Fai niiti tɔgi zeidai ti ma,
é lo saa vai va*

¹ Wa ga Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-dointi. Saai a loona, à mina wɛn ɔaa pɔlɔpale lɔ ɔɔɔɔ ma, ɔaa wo va wɔungɔ ɔuyɛ wo-lovala vɛlei ga saa wɔlɔi ma vooɔi. ² Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, Gɔɔɔɔ GALAGI yiimazɛɛvɛ ga woyɛ, é wo ɔula ziiti kpein saama eteai zu, ga wo ɔɛ ga nɔnɔ yɛ.

*Sua ɔadegaiti ta ɔadetala geleiti
(Leevi Nuiti 11:1-47)*

³ A mina kɔzɔba ani nɔpɛ mi. ⁴ A wɛlɛ suai niiti ka wa zoo ti miizu: nɛkɛi, baalagi, ta bolii, ⁵ dopai ma zii pɛ, goegi ma zii pɛ, gize wolii, dɔɔɔ vaaalagi, dɔɔɔ wolii, ⁶ suai nii kpein polokagi ɔaavaliai, é miizu, é ɔa tɛ vɔlu. ⁷ Kɛlɛ niiti wo la ti mia, anɛɛ ni ti-volokagi ɔaavalivɛ, ɔaa ti miizu, ti ɔa tɛ vɔlu, naati ta ga niiti: ɔɔmɛi, zabeɛi, ta fasa wolii, anɛɛ ni ta miizu, ti ɔa tɛ vɔlu, kɛlɛ ti-volokagi ɔaa la valini. Wa ti leve ga ti ɔɔzɔvɛ. ⁸ Boigi ɔalaa, polokagi ɔaavalivɛ, kɛlɛ é la miizu, é va ɔa tɛ vɔlu, wa deve ga kɔzɔvɛ. A mina ti-ma zuai ta mi, wo mina vɔɔɔɔ ti-ma vooɔi ta va.

⁹ Ziɛ wu zuaiti kpein su, nii wa zoo wo mi, naa ɔa ga, niiti ma woekegi ti va, ta maɔɔalɔi ti ma. ¹⁰ Kɛlɛ à mina naati mi, niiti ma woeke ge la ti va, ɔaa maɔɔala la ti ma, wa naati deve ga ti ɔɔzɔvɛ.

¹¹ Wa zoo wo wɔni ɔadegai kpein mi. ¹² Kɛlɛ wɛlɛ niiti wo la zooga wo va ti mi: ɔuai ma zii pɛ, kɔɔɔi ma zii pɛ, ¹³ seevɛi ma zii pɛ, ¹⁴ ta kalawɔnii ma zii pɛ, ¹⁵ sizigoɛi ma zii pɛ, buungɛi ma zii pɛ, ¹⁶ ma wolaiti ta ma goiti, ¹⁷ kpɔlɔɔɔ laavɛ wɔnii ma zii tanigaa, ¹⁸ ziɛ wɔnii ma zii tanigaa, ta zɛgbɛlutugi, ta dɛvɛi.

¹⁹ Fuluani goi kpein kɔvɛgi ba, wa naati deve ga ti ɔɔzɔvɛ, à mina naati mi. ²⁰ Kɛlɛ wa zoo wo naati mi, niiti ti ɔvɛsu, ta ti ɔadegai.

²¹ A mina sua mi, nii saai ɔɔɔɔ vɛ. Wa zoo wo fe seikɔɔɔma nui ta ya, é wo vɔ bɛ, ga é mi, ɔaa wo pɔdi wɛɛin ta ma. Mazɔlɔɔ wa ga nuɔuseiti ti ɔadegai wa-GALAGI vɛ.

A mina boli yivoi ɔili ga dee ná-ɔiimi dɛi.

Puusɛ ɔula vai ma lɔgi

²² Kona-o-kona wa wa-ɔalagi zu aniiti kpein ma vooɔiɛi zɛɛ ba. ²³ Wa mi Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, naama aɔavɛ, vɛ daaseigi a zeɛ ná, é ɔɛni ga wa-moloi ma vooɔiɛi, ta dɔɔ niinɛi nɔnɔi, ta gulɔi nɔnɔi, é vɛɛ wa-loganiiti ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti ba, naa ɔa a kɛ wo lua Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI va eyɛsu ɔɔ, wo-zii ma voloi pɛ su. ²⁴ Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loozu la wo vɛ, é vooɔa gola, tanisu wo la zooga wo va lii la, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ɔɛ ná, tɔzɛi ná maɔɔooza vai va, ²⁵ wa puusɛi vɔdi, wo ma walii zɛɛ, wo lii la naama aɔavɛ, vɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ²⁶ Miná, wa zoo wo naa kpein geya, nii wɔin wo ma, toɔani ma wolaiti ta ma goiti, ta dɔɔi, ta kpɔlɛɔle ganiiti ta nu ɔaazulati, nii nɔpɛ nɛai wo vɛ, wo daami wo ná, Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔaazu, wo ɔoozuvɛ, wa-o, wa-vɛlɛyɛɛiti-yo.

²⁷ A mina yeema Leevi nuiti ma, ta ɔɛ wo zaama, mazɔlɔɔ ti la ada nɔpɛ sɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ ga wo ɔɛvɛle. ²⁸ Kona zavasaɔagi ma, wa konagi zavasiɛi ma vooɔiɛi zɛɛ wa-ɔalagi zu aniiti kpein ba, wo pu wa-laazuvɛ. ²⁹ Leevi nuiti, ti la ada nɔpɛ sɔlɔɔni zooi zu ga tɔnɔ, naati ta va, ta seikɔɔɔma nuiti, ta pɔdointi, ta poanzaiti ti zeini wa-laazuvɛ, ti daami wo, ti yiɔɔ. Naazu Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tuya loo wa-wotii kpein ma, niiti wa ɔɛ ti ɔɛɛzu.

15

*Kuyeiti suvaaye konagiti
(Leevi Nuiti 25:1-7)*

¹ Konagi lofelasieiti kpein ma, wa kuyeiti suvaaye. ² Wele kuyeiti suvaaye pelei va: Siegi zu kuyei zuvaaye konagi ma zezei wosu da, Goofo GALAGI lɛbi vai ma, nu kpein ɛ kuyei veai seɪnɔfoi ma, ɛ ga zou loin ga tɔun kevele, ɛ mina ani nɔpe maaloli ma. ³ Wa zoo wo boi weinti da ga ti ta-guyeiti sala, kele wa wo-zeɪnɔfoiti, zou lointi tɔnɔi ye nɔ, wo mina ani nɔpe maaloli ti ma. ⁴ Tama maa la nɛeni ga bala nu va ge wo zaama, mazɔbo Goofo GALAGI wa-GALAGI ga pɔ ga ɛ tuyai loo wo ve, ɛ vooɔa, zooi naa zu, nii ɛ feezu wo ve ga wɔnɔ, ⁵ ni nɔ wa woilo Goofo GALAGI wa-GALAGI wooi ma, deveiti ge ti veezu wo ya za, wo ti zo, wo da zie ga tiye. ⁶ Mazɔbo Goofo GALAGI wa-GALAGI ga tuya loo wo ve, egevelei ɛ minazegeni la. Naazu wa da wali guyei ve zou gɪligaa ma, wo la loɔo boga eyesu pe. Wa ze zii mɔinmɔin unda, kele tanɔpe ge la zeida wo unda.

⁷ Ni wo-zeɪnɔfoi, zou loin ta a loɔna baladai zu, naama yooi zu nii Goofo GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, a mina gaazumaavo be, wo va be kuyei veezu ma. ⁸ Kele wa naa ve ma ga kuyei, nii a kula kpede ma vai zu neglein. ⁹ A dama, kisie nɔi mina lo wo-yiimave, wo va ge ma: «Konagi lofelasiei maaɔufa, kuyeiti suvaaye konagi,» naa maavele ma, wo gaazu nɔi lo wo-zeɪnɔfoi zou loin va, ɛ ga bala nui, wo la ani nɔpe fea zea. Mazɔbo toga baazaga ga wo-lofo Goofo GALAGI ma, wa ge ga sɔba nu. ¹⁰ A kuyei ve ma, wo fe zea ga koozunɛi. A mina ke ga bala vaa. Naa a gɛena, Goofo GALAGI ga tuya loo wa-woti geai kpein ma, ta wa-woti gɛezuveti kpein. ¹¹ Bala nuiti ta ge nɔ fo wo zaama zooi zu, naa ga ɛ ba, ge wo levea ga wo ge ga faane ge nu, wo yeavie gola wo-zeɪnɔfoi zou lointi be, ta maanɔfo nuiti, ta bala nuiti ti zooi zu.

*Duɔiti kula vai duɔlai zu
(Egezode 21:1-11;
Leevi Nuiti 25:39-46)*

¹² Ni wo-geɛloin Ebulu nui ta, zunu baa anzanu, a bofo vɔdina wo ma, toga botii ge wo ve kona dozita laawu. Kele konagi lofelasiei ma, wa fie, ɛ zefe wo vɔ be, ɛ li. ¹³ Siegi zu wo fiesu la, ga ɛ ge bofo yeema, ɛ zefe wo vɔ be, ɛ li, a mina be ba, ɛ va li ga yeapaka. ¹⁴ Wa faane ge be, ɛ zoloo tuyai ma, nii Goofo GALAGI wa-GALAGI toa wo ve, wo sege wa-logani goiti ba, ta wa-moloi ɛ ga beleegi, ta wa-loi. ¹⁵ A gɪze su ga wa bofoi wo gɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, Goofo GALAGI wa-GALAGI ga ɛ wo unmoɔni. Naa ga ɛ keezu, ge niima levei veezu la wo ya za.

¹⁶ Ni wa-luɔi a gɛna, ɛ la pɔ ɛ zefe wo vɔ be, tɔzei ɛ gɪlia wo va, wa wa-veleyegei, toga gaane zu wo vɔ be, ¹⁷ naazu wa kolu gaazobagi zefe, wo goii ve wa-bogi va, wo bo. Naazu toga ge ga wa-wotige nui eyesu fo. Wa ke gɪna nɔ ga wa-wotige anzanui.

¹⁸ Naa mina ge wo ve ga faaba, duɔ vie fai zu wo ve, ɛ va li bofo yeema, ɛ zefe wo vɔ be, mazɔbo ɛ botii gea wo ve kona dozita laawu, ɛ botii gea wo ve, nii a ge ga sala zefe nui nɔnɔi zeizu felego gevele. Goofo GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo ve, naa kpein su, nii wo keezu.

¹⁹ Wa-loganii ma wolaiti ta ma goiti ma yivo mɔungiti, ti ga ma zineiti, a naati fe Goofo GALAGI wa-GALAGI ve. A mina boti ge ga wa-nikeiti ma yivo mɔungi. A mina wa-vaalagiti ma yivo mɔungiti maalegai leve. ²⁰ Wa-o, wa-veleyegeiti-yo, wa da mi konagi leve daa gɪlagila, Goofo GALAGI wa-GALAGI gaazu, naama adave, ve ɛ yeelosu nɔ va. ²¹ Ni neevuzu ga ba, ni toga lekpuzu, baa gaazugolea ve, baa neevuzu wola gɪli ge ge ba, a mina naa gula ga zalafo Goofo GALAGI wa-GALAGI ve. ²² Wa mi, ve wo zeini nɔ, nui nii koɔɔai, baa nii nadagai, naati seizu felegoiti pe ta zoo ti ta mi, egevelei nɔ nu a da dopai baa goegi mi la. ²³ Kele a mina ma jamai mi eyesu pe. Wa pu ya zooi ma, ege ziei.

16

Pake fetii (Egezode 12:1-20)

¹ A ɣaaɔa, molo ɣulasu alugi ma, wo Pake fetii ɣula Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma, mazɔlɔ naama alugi ma bidii ta ɣa Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI wo ɣulani la Ezipete yooi va. ² Wa niki ɣula ga Pake zalaɣai, ɔaa baalagi, ɔaa bolii, Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve a yeelo ná va, ga daaseigi ɣe ná. ³ Bului levei su, à mina naa ɔo Pake daamianigi va, wo va mi, keke folo lɔfela laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Ziizoolɔ bului naa ɣa wo ɣitoo su ga wo zeɣeni Ezipete yooi zu ga gaazuvilei. Naa maavele ma, wo-zii ma voloi pe su, wo-ɣi ka ye wo zeɣe voloi zu Ezipete yooi zu. ⁴ Naama volo lɔfelai kpein daawu, maa la neeni nu va levei vo gila kpala ka wo-zeizuve wa-yooi kpein su. Nii é ga suai é ɣulazu ga zalaɣai folo mɔungi ma ɔɔkɔi, nu mina tanɔpe make, é va yesu sobui va zeeli. ⁵ Wo la zooga wo va Pakegi ma zalaɣa zuai vaa taaiti pe nɔ zu, niiti Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti veezu wo ya ga wo-zeizuve. ⁶ Keni nɔ ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va, ga daaseigi ɣe ná, miná ɣa wa Pake zalaɣai ɣula ná. Wa zalaɣa zuai ɣɔdaaleve foloi daa ziegi zu, siegi zu wo wuzɣeni la Ezipete yooi zu. ⁷ Wa suai ɣili, wo mi naama adave, ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va. Poluma zobui, wa zoo wo li wa-zeɣe ɣotaiti bu. ⁸ Folo lɔzita laawu, wa ye bului miizu, nii leve la su. Folo lɔfelasiei, wa maaɔo naɣegai wo Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vai ma. A mina boti nɔpe ke naama volo ná.

Pantekote voloi ma vetii (Egezode 34:22; Leevi Nuiti 23:15-21)

⁹ Wa dɔɔɣɔi ɣaalu ga dɔfela. Wa gaalu fai lɔzei, siegi zu molo é ga beleegi, wa naa leve vai lɔzeina la, wo wɔlɔtai lɔ su nɔ feya. ¹⁰ Naa volu, wa dɔɔɣɔiti ma vetii ɣula Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma. Wa veɔaniiti fe be, wo daai ɣisu, é zoloo tuyai ma, nii wa-ƆALAGI a too wo ve. ¹¹ Wa ɣoozunɔ Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazu, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɣe zunuiti, wa wa-wotiɣe anzanuiti, wa Leevi nuiti ta ɣe zeini wa-laaiti su, ta seikɔɣɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ta ɣe wo zaama, naama adave, ve Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI yeelosu ná va ga daaseigi ɣe ná. ¹² Wa ɣize su ga wo ɣeni ga duɔiti Ezipete yooi zu. Wa ɣaaɔa, wo devei teiti so, wo zie ga tiye.

Kota lo fetii (Leevi Nuiti 23:33-43)

¹³ Siegi zu wo besu la ga molo loɣa, nii é ga beleegi, ta dɔɔ beɣe vai, wa kota vetii ɣula, wa naa ɣe folo lɔfela laawu. ¹⁴ Wa ɣe koozunɔ zu, wo da fetii ɣula, wa wo-loun zunuiti, wa wo-loun anzanuiti, wa wa-wotiɣe zunuiti, wa wa-wotiɣe anzanuiti, é veɣe Leevi nuiti ba, ta seikɔɣɔma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti ti zeini wo zaama. ¹⁵ Folo lɔfela ɣa wa ke fetii ɣa Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI lebi vaa ma, naama adave, ve é yeelosu ná va, tɔzei toɣa vaazu tuya loozu kpalagi zu anii kpein ma, ta botii kpein wa ke, naa ɣa a ke, wo ɣe koozunɔ zu, nii kwe ge la ba.

¹⁶ Ná zeizu ɣa ɣe sava konagi zu, zunuiti kpein ti ɣula keɣema Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɣaazu, naama adave, ve a yeelo ná va: bului nii leve la su naama vetii zu, ta dɔɔɣɔiti ma vetii zu, ta kota vetii zu. Nu nɔpe ge mina ɣula keɣema Ɔooɣɔ GALAGI ɣaazu ga yeapaka. ¹⁷ Keke ese gilagilagi ɣa va ga gala kɔɔi, é zoloo ná-sɔlɔɔgi ma, eɣevelei Ɔooɣɔ GALAGI wa-ƆALAGI tuya loa be la.

Tukpɔɣaaleve nuiti sei vai

¹⁸ Taaiti kpein Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ve, wa tukpɔɔaaleve nuiti sei naati, ta kundifiiti wa-wolodaiti su, ti da nubuseiti tukpɔɔaaleve ga telebodai. ¹⁹ A mina tukpɔɔi maave, à mina zeelɔzɔɔzɔzɔ ɔɔ, à mina lobeani zo, wo va yaava, mazɔɔ lobeanii ɔɔ da ɔɔma nuiti gaazuɔɔle, é sɔbalala nuiti ta-vai maave. ²⁰ A ɔɔaaba, wo tukpɔɔaaleve ga soledai, naazu wa zoo wo wa-eteai zie, wo zoi zeɔe ga wɔnɔ, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve.

Faiti tɔɔi zeidai ti ma

²¹ A mina sale ɔɔɔ wului ta lo zalaɔa ɔɔlazuve ɔɔbave, nii wo vaazu kpɔɔezu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve. ²² A mina sale ɔɔɔ ɔɔtu ɔɔaalo naa ɔɔbave, mazɔɔ naama ɔɔewotii ma ziiti wɔnzɔɔve Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ma.

17

¹ A mina sua ɔɔla ga zalaɔa Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve, nii neevuzuve tanɔɔe ge ba, é ɔɔni ga nikei, ɔɔa baalagi, ɔɔa bolii, mazɔɔ toɔa ɔɔe ga kɔzɔba ani Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve.

² Tanisu taaiti Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti veezu wo ve, zunui ta, ɔɔa anzanui ta ɔɔa ɔɔe ta zu, é da wa-GALAGI Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɔe, é ná-minazɔɔɔe ɔɔolɔɔlo, ³ é li, é da gala kiligiti dɔɔbi, é da nɔkɔ ti wu, é da nɔkɔ foloi wu, ta alugi, ɔɔa somideɔaiti kpein, nii é devei laalɔɔma nii gɔe feeni. ⁴ Wa ma woo menina feya, wo ɔɔwee faa ɔɔe su, à ná wola wuuɔe ga pagɔ. Ni gaama ve, fai naa ɔɔleve, faa ɔɔi naa ɔɔeve Izelaye nuiti saama, ⁵ nu ɔɔi naa, é ɔɔni ga zunu ɔɔa anzanu, wa vaa la nu leezuve taazuve, wo sɔ ga kɔtuiti, é za. ⁶ Nii maaneai é za, zeele felegɔ ɔɔa savagɔ ná-zeele wooi ɔɔa wa lo ma, wo paa, zeele ɔɔila ná-zeele woo la kula ɔɔe su. ⁷ Zeeleiti ta ɔɔe ga ma mɔungi ti kɔtuiti pili ma, paa vai zu, nubusei mɔaiti ta ɔɔ ti va niina. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔɔ zaama ɔɔana.

Faabaagiti ka ti-ma lukpɔi ɔɔa a leve GALA seizuve

⁸ Ni fai ta a vaana, é vile nu vaa vaa va, ɔɔa kpɔe vaa, ɔɔa nu maawana vaa, ɔɔa faa ta, nii kpaai, wa li ga naa, ve Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI yeelosu ná va. ⁹ Wa li, wo zalaɔa ɔɔla nuiti, Leevi nuiti peɔe, ta tukpɔɔaaleve nui é ná. Wa ti ɔɔazaɔa, ti tukpɔɔi ɔɔaaleve wo ve. ¹⁰ Wa ke ɔɔana, eɔeɔeɔe ta tukpɔɔi ɔɔaaleve la wo ve, ve Gɔɔɔɔ GALAGI yeelosu ná va. Wa ɔɔaaba, wo zie ga naa, nii ta wo ɔɔala da. ¹¹ Wa zie ga tɔ gooi, ta wo ɔɔala da, ta tukpɔɔi naa ti gaalevezu, wo mina zeɔe ta-leve gila kpala ba. ¹² Ni nui ta a ɔɔelena ga ná-wasogi maavele, é la woiloni zalaɔa ɔɔla nui wooi ma, nii é Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-botii zu, ɔɔa tukpɔɔaaleve nui é ná, zunui naa ɔɔa za. Wa faa ɔɔi ɔɔla ɔɔana Izelaye nuiti saama. ¹³ Nubuseiti ta menina, dualuagi ɔɔa ti kpein so, nu nɔɔe ge la mɔ waso fai naa ma zii ta ɔɔe.

Masadai

¹⁴ Siegi zu wo leezu la naama yooi zu, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ve, wo seɔe ga wɔnɔ, wo ze su, tanisu wa vaazu ɔɔezu ma: «Ade masa sei ɔɔɔ unda, eɔeɔeɔe zii zɔiti ti la, ti de-maagoolii zu.» ¹⁵ Wa masagi naa ze ɔɔɔ unda, nii Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI a yiimazɔe la. Zou loin ta ɔɔa wa seɔe, wo sei ɔɔɔ unda, wo la zooga wo va yeelo ween va ga wa-masagi. ¹⁶ Masagi naa mina sooi wola mɔin ɔɔɔ ya, é mina nubuseiti teɔe Ezipete yooi zu, ga ti li, ti soo mɔinda ɔɔe ná. Mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔni wo ma: «À mina mɔ ɔɔale ma, wo va zie ga pelei ná.» ¹⁷ Anzai mina mɔin, kigi a va vote, a va zeɔe GALA ba. E mina walii wola ɔɔale ba, ɔɔa zanugi.

¹⁸ Siegi zu a zeina la masa kpɔkpɔgi ɔɔa, toɔa tɔ sevei zeve ɔɔɔ ve, sevei ta zu, toɔa bo zalaɔa ɔɔla nuiti ma, ti ga Leevi nuiti, ga ti fe zea. ¹⁹ Naama zevei mina ɔɔla zea, é da kala

sii ma voloi pɛ su, naa ɔa a kɛ ɛ Ɔooɔɔ GALAGI nά-GALAGI ɔaazuluaba vai maaɔɔli, ɛ tɔ gooiti kpein so, ta deveiti, ɛ ɔa zɛ ga tiye,²⁰ naa ɔa a kɛ, ɛ mina vili kibɔɔlɔmai zu, ɛ va waso zou nuiti ma, ɛ va zɛɔe devei gila kpalaa ba, nii a kɛ, sii zuɔooza nά-masadaɪ zu, ta mavofodaiti, Izelayɛle nuiti saama.

18

Zalaɔa ɔula nui

Leevi nuiti daamiizuve

¹ Zalaɔa ɔula nui Leevi nuiti, ta Leevi mavofodai zɔiti kpein, ti la zou nɔpɛ sɔlɔɔga ga tɔnɔ, ɛɔvɛleɪ Izelayɛle nui zɔiti ti la. Ta ti-ɔnɔgi zɔlɔɔ gala zalaɔaiti su, ta ani vaɔɔi kpein niiti ti veezu Ɔooɔɔ GALAGI ve. ² Zou la ɔea ti ya ga tɔnɔ, zou lointi saama. Ɔooɔɔ GALAGI ɔa ɛ ga tɔnɔi, ɛɔvɛleɪ tɔ bɔɔɔi boni la wo ma.

³ Wɛɛ, ve nά a ɔe ga zalaɔa ɔula nuiti daamiizu, nuɔuseiti ta fe ti ya, niiti ta nikɛi ɔula ga zalaɔai, ɔaa baalagi, ta ma ɔakigi ve zalaɔa ɔula nuiti zea, ta ma ɔalɔiti, ta ma ɔuɔeɔgi.

⁴ Wa zooi va lɔnɔ mɔungiti kpein fe ti ya, ga moloi nii ɛ ga ɔeɛeɔgi, ta ɔɔɔ niinei, ta gulɔi, ta baala deɔa mɔungiti wa teve wa-vaalagiti ma. ⁵ Mazɔlɔɔ wa-wolodamaiti saama, Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI yiimazeɔeɔve ga Leevi nuiti ta ti-mavofodaiti, ɛ ti lo seizu ɔadegai ma wotii untuɔɔ daaseigi vaa zu eyɛsu ɔɔ.

⁶ Siɛgi zu Leevi nui ta zɛɔezu la Izelayɛle laai ta zu, ve ɛ ɔeni zeini nά, tɔɔzei wɔinve ga ɛ li ve Ɔooɔɔ GALAGI yeelogai nά va, ⁷ ɛ ɔa botii ɔe, Ɔooɔɔ GALAGI, nά-GALAGI laaseigi zu, ɛɔvɛleɪ nɔ keɛɔɔleaiti, Leevi nui zɔiti ti losu da Ɔooɔɔ GALAGI ɔakala. ⁸ Toɔa nɔnɔ ma laamianigi zɔlɔɔ, ɛ zoloo naati tɔnɔi lieɔi ma, naa la ɔoni pogani va lɔnɔgi va, ɛ ɔɔɔɔzu, nii ɛ sɔlɔɔni keɛɔɔni zea.

Zɛɛ ɔala goo wo nuiti ta-vai

⁹ Siɛgi zu wo lɛɛzu la zooi naa zu, nii Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ve, ɔ mina vɔkɔɔɔ keɛwoti ɔɔi naati ma, niiti zooi naa zu nuɔuseiti ti ti ɔeɛzu. ¹⁰ Nu nɔpɛ ge mina ɔe wo zaama, nii a nά-doun zunui ɔaa nά-doun anzanui ɔula ga zalaɔai, ɛ va gala abui ɔa. Nu nɔpɛ ge mina ungaizɛ vaa ɔe, ɔaa aɔɔɔve vaa, ɔaa zɔɔɔ vaa, ɔaa mɔta vaa, ¹¹ ɔaa foovoo vaa, ɔaa zɛnvu ɔaazaɔa faa, ɔaa sale vili ma vaa, ɔaa ɔvɛ ɔaazaɔa faa. ¹² Mazɔlɔɔ niiti ti naama vaiti keɛzu, naati wɔinzeɔeɔve Ɔooɔɔ GALAGI ma, tɔɔzei zooi nii wo vaazu lɔɔzu su, nuiti ti zeini nά, naati ti bɔɔɔ veeni naama vaiti zea, naa ɔa ɛ keɛzu Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔa ti ɔeɛzu wo luɔɔ. ¹³ Wɔun wo letegi, ɔ bɔɔɔ ve Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ve, peelalazu mina ɔe wo va. ¹⁴ Mazɔlɔɔ zii naati wo vaazu ti ɔeɛzu, ta ɔa woilo aɔɔɔve nuiti gooi ma, ta ungaizɛ nuiti, keɛ wɔun wa, Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI la ɔɔ ga wo va naa ma zii tanɔpɛ ke.

GALA goo wo nu ɔiteiti

¹⁵ Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɔa GALA goo wo nui ta wuzɛɔezu wo ve ga nɔun kevele, wo-ɔeɛleaiti saama. A woilo goo ma. ¹⁶ Naa zolooge naa ma, nii wo maaɔaazaɔaboni Ɔooɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ma, voloi wo ɔaalɛeni ba la Ɔɔɔɔbe gizei ma, wo ɔeni ma: «Gi la mɔ ɔɔ ga gi va Ɔooɔɔ GALAGI gά-ƆALAGI wooi mɛni, gi la mɔ ɔɔ gi va niima abu wolai ɔa. Gi la ɔɔ gi va za.» ¹⁷ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni mά naazu: «Gɛ vaa naa wu, nii ti bosu ɔani. ¹⁸ Nά GALA goo wo nui ta wuzɛɔezu ti ve, ti-ɔeɛleaiti saama, ga ɛ ɔeɛvele. Nά dāawooi vu da, toɔa naa kpein bo ti ma, nii nά deve ma. ¹⁹ Ni nui ta a ɔelɛna, ga ɛ mina woilo naa ma, nii ɛ bosu dāaseigi zu, nά bɔɔɔi, nά su ɔolo ve zea. ²⁰ Keɛ ni gala goo wo nui ta a ɔɔena dāaseigi zu ga gaazumaanɛi, ɛ wooi ta wo, nii gɛ la deveni ga ɛ bo, ɔaa ɛ ɔɔe gala kiligiti daaseigi zu, gala goo wo nui naa ɔa za.»

²¹ Tanisu, wa bɔɔɔ ɔaazaɔasu, ga: «Gά wooi naa ɔwɛɛ ɔale, nii ɛ la zɛɔeni Ɔooɔɔ GALAGI vɔ?» ²² Siɛgi zu gala goo wo nui ɔɔɛzu la Ɔooɔɔ GALAGI laaseigi zu, gooi la vɛɛni su, naa

la gɛeni, nii é bogai, Gooɔɔ GALAGI laade é va naama wooi wo. Gaazulei nɔ ɔa gala goo wo nui naa, a naa wo da. A mina va bu, é va wo laavɔ.

19

Maavela laaiti

(Gaalu Sevei 35:9-34;

Zozuwe 20:1-9)

¹ Siɛgi zu Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu ziiti kpɛɛzu la, niiti é pɔ é ta-yooi ve wo ya, siɛgi zu wo ti bɛɛzu la, wo ze ta-laaiti su, ta ta-velɛiti bu, ² wa taa savagɔ yɛ ná yɛ zoi zu, nii Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ. ³ Wa peleiti to ti va, nii a kɛ nu vaa nui da loɔɔfuzu ɔaizie ná, wa zoi valisu ga savagɔ, nii Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ.

⁴ Wɛle velei nu vaa nui maanɛai la, é bɔɔɔ maavela la, taai naati gila su, zenvui va ɔizo: ni é seijɔɔɔi vaave, é la gaagilini ma, naa ná-wɔnzegema ɔi ge la ɔɛa kisu kaipa. ⁵ A ɔɛna nɔ ga tanisu ti li ta boɔlai dɔbɔi zu, gulu levezuve, a yɛna gului vɔsu, zoovei ɔula ma ungi ɔa, é boɔlai zaɔa, é za. Zunui naa ɔa zoo é vela, é li taai naati gila su, zenvui ɔizo, ⁶ naa ɔa a kɛ, namai votokula nui mina lia vilesu polu, ná-ziiɔaawana wolai zu, é va so, ni siɛ ɔooza ka a wo, é va zeeli taai naa ma, a va paa, tama zunui naa maa la nɛeni, é va za. Wɔnzegema vaa la ɔɛa ti yɔɔɔzu kaipa ta seijɔɔɔi, é paai. ⁷ Naa ɔa é ba, gè devei vea wo ya, ga wo yeelo taa savagɔ va bɔɔɔ vɛ yɛ.

⁸ Ni Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI a wa-yooi zuwɔɔɔna, eɔvelei é minazegeni womeɛwɔlani bɛ, é zoi kpein fe wo ya, nii é minazegɛa ga é fe wo ya, ⁹ ni nɔ wa devei niiti so, wo da zie ga tiye, nii gè feezu wo ya za, wo Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɛɛ vɛ, wo zie sienɔpɛ su ga ná-pelei, wa taa savagɔ la taa savagɔi niiti ma bɔɔɔ vɛ, ¹⁰ naa ɔa a kɛ, nu la sɔbalala nu vaa, ma namai va vu zoi nii zu, nii Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, nu vaa nama ɔtoi la ɔɛa wo va naazu.

¹¹ Kɛɛ ni wɔnzegemai ɔa nui ta ɔisu seijɔɔɔi laalɔɔɔma, é da gaaveɛɛ, é so, é doɔa, naa za, é vela, é li, é ze naama laai taɔila su, ¹² ná-taazu ɔɛwɔlaiti ta nu leve kalama, a vaana, ti fe namai puai, naa votokula nui ya, naa ɔa a kɛ é za. ¹³ A mina maawɔingɔ, wa Izelayeɛ nade ɔana sɔbalala nui namai ma puai, wa ɔɛ gaɛɛi zu.

Kwɛmave ma maagɛɛ

ta zɛɛ zeele vai

¹⁴ Siɛgi zu wo zeizu la zoi naa zu, Gooɔɔ GALAGI wa-GALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ, à mina kwɛ ma ɔtui zɛɔɔ daazuve, nii é wo-zeijɔɔɔi ɔwɛgi lɛɛzu, nii nu mɔungiti ti daani, ti vaai ma.

¹⁵ Zeele ɔilagi ná-zeele wooi la zoga nu ɔilagi laalɔɔɔma, é va lo ná-faaɔaazagi va, baa ná-faa ɔi, baa kotoi tanɔpɛ nu a kɛ. Fai pɛ gaa ɔa ɔula ba nɔ, ga zeele felegɔ baa zeele savagɔ ná-zeele wooi maavele. ¹⁶ Ni zɛɛ zeelei a zɛɛi vɛɛna nui ta ma, faa ɔi ta ma vaa zu, ¹⁷ nu felegɔiti ti zakpegai, naati ta va Gooɔɔ GALAGI ɔakala, zalaɔa ɔula nuiti ta tukpɔɔaaleve nuiti kakala, niiti ti botii zu naama ziegi zu. ¹⁸ Tukpɔɔaaleve nuiti ta naa wuuɔɛ ga pagɔ gola. Ni ta kaana ga zeelei zɛɛi woni, zɛɛ zeele wooi nɔ ɔa é boni kɛɛɔloin laalɔɔɔma, ¹⁹ naazu wa naa ɔɛ la, nii é wɔinni ga é ɔɛ ga kɛɛɔloin. Uele ɔana wa faa ɔi ɔula la bɔɔɔ zaama. ²⁰ Zɔiti ta menina, ta lua, nu nɔpɛ ge la mɔ naa ɔɛɔala vaa ɔi ta ɔɛa wo zaama. ²¹ A mina maawɔingɔ ɔɛ, devei ɔa ɔɛ ga: Zenvui voto ka ɔɛ ga zenvui, nu ɔaazuɔɛzɛgi voto ka ɔɛ ga nu ɔaazuɔɛzɛgi, nu niiga voto ka ɔɛ ga nu niiga, nu yeei voto ka ɔɛ ga nu yeei, nu ɔɔɔi voto ka ɔɛ ga nu ɔɔɔi.

20

Kɔɔɔ vai ma lɔgiti

¹ Siégi zu wo liizu la kòomave wo zili nuiti daalóǫma, wo sooiti ka, ta kòǫǫ wotoloiti, ta kòǫǫ nuiti, ti mǫindai wo va, à mina lua ti va. Mazólóǫ Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI nii é wo ǫulani Ezipete yooi va, naa ǫa wo va. ² Wa ǫena ǫevele bεtea ga wo va kòǫi lózei, zalaǫa ǫula nui ǫa maaǫuǫa wo va, é bǫe kòǫǫ nuiti pǫ. ³ Toǫa ǫe ma: «À woilo ma, Izelayele nuiti! Wo vaa za, ga wo kòǫi ǫǫ wo zili nuiti daalóǫma. A mina iǫoteve wo-yiimave. A mina lua, wo zasu mina bali, wo-ǫigi mina zupu ti ǫaazu. ⁴ Mazólóǫ Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI ǫa losu wo luǫǫ, é kòǫi ǫǫ wo ve wo zili nuiti daalóǫma, naa ǫa a ke é wo ǫizo.»

⁵ Naa voluma, kundigíiti ta bǫe kòǫǫ nuiti pǫ, ti ǫe ti ma: «Nui ta ǫa wo zaama nei baa, nii é pεle logai, é la de niineni? E ǫale ma ná-taazu, a va za kòomave, nu ǫili ge va niine mǫunpa. ⁶ Nui ta ǫa wo zaama nei, nii é leezen belei leveai, é la de ma waa mǫungi ǫulani? E ǫale ma ná-taazu, a va za kòomave, nu ǫili ge va ná-leezen belei ma waa mǫungi ǫula. ⁷ Nui ta ǫa wo zaama nei, nii é anzanui ta maazogai, é la de fuluni? E ǫale ma ná-taazu, a va za kòomave, taǫili ge va ná-anzanu maazogai ze.» ⁸ Kundigíiti ta bǫe kòǫǫ nuiti pǫ mǫnǫ, ti ǫe ti ma: «Nui ta ǫa wo zaama nei, nii é luazu, iǫoteveai? E ǫale ma ná-taazu, a va keεǫeaiti iǫoteve ga bǫǫ ǫevele.» ⁹ Siégi zu kundigíiti ti besu da ga bǫe kòǫǫ nuiti pǫ, ta kundigíiti sei niina nu bulugiti unda.

¹⁰ Siégi zu wo liizu la taai zosu, wo bo taazeigiti ma ga, ti bǫǫ ve wo ya, kòǫǫ vaa mina ǫe ba. ¹¹ Ni ta vaana wo ǫisu vai wu, ti taai laalao wo ve, ta-nubuseiti kpein ta ǫe ga wa-wotigε nuiti, ti ǫe ga wa-luǫiti. ¹² Ta ǫelena wo ǫisu vai va, ti kòǫi laale wo wu, wa lati taai ma, wo sei keε su. ¹³ Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI ǫa dǫ wo yeezu, wa zunuiti kpein paa ga boǫa zǫkpǫi. ¹⁴ Keε anzanuiti, ta doungoiti, ta toganiiti, ta kòozoganiiti wa ka taazuve, wa naati kpein seǫe bǫǫ ve. Kòozoganiiti wa ti ǫula wo zili nuiti zea, wa naa zeǫe, Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI ǫa é naa veezu wo ve. ¹⁵ Zekana wa ke la ga naama laaiti kpein ti maǫoozaai wo va, niiti ti la bǫni naama yooi va, nii wo zeini su. ¹⁶ Keε naama laaiti ma nubuseiti, niiti Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI ta-yooi veai ga é ǫe wo ve ga wǫnǫ, nii kpein é yenvuzu ná, à mina tanǫpe ze vulua. ¹⁷ Wa niiti kpein suwugaaleve, niiti ti ga ǫete nuiti, ta Amǫal nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti, eǫevelei Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI ma levei veeni la wo ya, ¹⁸ naa ǫa a ke, ti mina wo ǫala ga ta-ǫologolo keεwotiiti ti keεzu, ta-ǫalagiti dεbi vai zu, wo va ta ǫe ti ǫevele, wo va kotoi ǫe Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI laalóǫma.

¹⁹ Siégi zu wo taai zeizu la keε su, suǫooza, aisa wo va so, à mina zoove veε maǫoolii zu wuluiti ba, ti waazu. Wa zoo wo ti-ma waaiti ta mi, keε à mina ti vǫ. Mazólóǫ dǫbǫzu wului la ga nubusei, nii wa li kòǫi loozu ma. ²⁰ Gului niiti ti la gwaa woga, nu va ma waai mi, naati nǫ ǫa wa zoo wo ti vǫ. Wa zoo wo ti zeǫe, ti ǫe ga gului, wo kòǫǫ zǫlaiti kpεte ga tiye taai naa laalóǫma, nii wo maalatigai, wo ze ma, é kòǫi ǫǫzu wo laalóǫma, eyesu é loo bu.

21

*Ni ta nu vaana,
nu la paa nui ǫwεε*

¹ Zooi nii Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI feezu wo ya ga wǫnǫ, ni ta nui ta vaana ná, wo ma vooimai ǫa dǫbǫi zu, wo la nu vaa nui ǫwεeni, ² wa-ǫundigíiti ta wa-lukpǫǫaaleve nuiti ta li naama adave, ti ná yǫǫzuvε ǫǫǫ, é zo poomai vǫ be va, é zeeli maǫoolii ma laaiti su, ³ ti ǫe kwεε nii maaǫuǫai. Naama laai ma ǫundigíiti ta nike zaa yivoi zeǫe, nii é la de botii ǫεeni, unbawulu la de vilini unba. ⁴ Ta lii la kǫtudεi ta vǫ be, nii é la da ga vǫa eyesu ǫǫ, ve nu la de wozawolini ná, baa nu va ani vaza ná. Miná ǫa ta nike yivoi ma zaai bǫbǫǫave wolo ná, kǫtudεi wu.

⁵ Názuve ǫa zalaǫa ǫula nuiti, Leevi nuiti ta maaǫuǫa la ná va, mazólóǫ tiya ǫa Góǫǫ GALAGI wa-GALAGI yiimazeǫeai ga tiye, ga ti ǫe ná-botii zu, ti da tuyai loo daaseigi zu.

Tiya ɔa ti maanɛai, ti kpɔɛ vaiti gaafula ba, ta doɔa vaiti, ta nu maawana vaiti. ⁶ Naa volu, kundigiti ti taai naa zu, nii deai ga maabuɔaɛ poomai va, ta yagba nɛ zaa yivoi maazu, nii kpɔɔɔaɛ woloai kɔtuɔi wu. ⁷ Ti ɔe ma: «Gi-yeeiti ti la ɔeni ga, nui nii ma nama vu nua, gi ɔazuve la faa nɔpe kaani, ɛ va lo ba, gá ɔe su ga zeele. ⁸ Ee, Ɔoɔɔ GALAGI, ɔa-nuɔuseiti maavaaye, Izelayele nuiti, ɛ ti unmaɔgai. Mina sɔbalala nu vaa vai ma ɔasɔi la ti unma.» Pele ɔana namai puai ma ɔoto gba vai a ɔe la ti ve. ⁹ Wa sɔbalala nu vaa vai ma ɔasɔi zeɔe ɔoɔ unma ɔana, tɔzei wo naa ɔea, nii sɔlegai Ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu.

Duɔ anzanuiti ta-vai

¹⁰ Siegi zu wo liizu la, wo kɔi loo wo zili nuiti ma, Ɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI ti lo wo yeezu, niiti wo ti ɔezu ga duɔiti, tanisu ti zaama, ¹¹ wo zaama ta a duɔ anzanu vaɔo ta ɔana, wɔin so, ɛ pɔ ga ɛ zeɛ be ga anza. ¹² Toɔa lii la ná-pelei wu. Anzanui ɔa nɔngi buye, ta ɛ zeezaingiti teve. ¹³ Toɔa ná-duɔ zeɔei vu, nii ɛ ɔeni kɔba. Toɔa zeɛ sinigi ná-pelei wu, ɛ wɔlo keɔɔe ta dee ta-vaa zu, alu gila daawu. Naa a levena, toɔa vile polu niina, ɛ ɔe ga sinigi, naa ɔe ga anzai. ¹⁴ Su a ɔoozana, wɔin a zeɔena zunui ma, toɔa be ba, ɛ li ve ná neai be. Zunui la zooga ɛ va pɔdi, ɔaa ɛ va dɔ duɔla zu, tɔzei ɛ laa koba, ti ɔo faa ma.

Doun zunu mɔungiti tosuve

¹⁵ Ni anza felegɔ a ɔena zunui ta ya, tanisu toɔa gilagi nɛ ve, ɛ leve zɔi va. Ni ti felegɔ ta dointi sɔlɔna be, tanisu doun zunu mɔungɛ ɔe ga anzanui naa nɔnɔi, nii gola la ziimani. ¹⁶ A ɔena pogani ɔaɔwɛa ná-doun zunuiti zɔɔzu, ɛ la zooga ɛ va doun mɔun tosuve ve anzanui naa ná-doun zunui ya, nii gola neai be, ɛ va kula naa ná-doun zunui ya, nii gola la ziimani, ni naa ɔa ɛ ga doun mɔungɛ. ¹⁷ Keni anzanui naa gola la nɛni be, ɛ ná-doun zunui ɔwɛɛ ga doun zunu mɔungɛ, ɛ pogani ma veɛda felegɔi ve zea, zeagɔligi kpein su. Mazɔlɔ doun zunui naa ɔa ɛ ga suvikei ma mɔungɛ, doun mɔun tosuve ɔa ga tɔun nɔnɔ.

Doun zunui nii kpakagai

¹⁸ Ni zunui ta ɔa ná, doun zunui ta zea, kpakagai, gaazule, ɛ la ɔloni keɔɔe ta dee ve, ni ta maɔolona, keɛ ɛ la ɔloni, ¹⁹ keɔɔe ta dee ta so, ti lii la taa ɔundigiti pɔ be, taa zigidaɛ. ²⁰ Ta ɔe kundigiti ma: «Gi-loun zunui vete, kpakagai, gaazule, ɛ la ɔloni gi ve, ɛ ɔea ga koloɔolo nu, ta dɔo ɔole nu.» ²¹ Ná-taazu zunuiti kpein ta sɔ ga kɔtui, ɛ za. Wa faa ɔi lɔɔɔula ɔana ɔoɔ zaama. Izelayele nuiti kpein ta ma wooi menina, ta lua.

Nu zelegai ma voomai ná-fai

²² Ni zunui ta a faa ɔi ta ɔena, soloogai ga ɛ za, wo sele gului va, ²³ ma voomai maa la nɛni ɛ va kpidii ɔe zeleni gului va. Wa maɔulu ma yeei nɔ, mazɔlɔ nii selegai gului va, naa ɔa ga foovooi GALA gaazu. A mina zooi ɔoɔ, nii Ɔoɔɔ GALAGI wa-ƆALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ.

22

A lua wo-wɔlaiti kɔligiti ba

¹ Wa wo-ɔeloin ná-nikei ɔaa ná-baalagi ɔaana, toai ya, à mina gaazumaavɔo ɔe, keni wo lii la pɔ. ² Ni wo la zeini ada gila wa wo-ɔeloin naa, maɔoozave wo va, ɔaa wo la kwɛni, à li ga toganii wa-velei wu, wo make ba wa-velei wu, eyesu ɛ maɔaazaɔabo, názu wa fe zea. ³ Zekana wa ke la ga ná-soovalegi, ɔaa ná-segei, ɔaa ani nɔpe nɔ wo-ɔeloin a toona ya, wo ka, à mina gaazumaavɔo vaa ɔe la. ⁴ Ni wa wo-ɔeloin ná-soovalegi ɔaana, ɔaa ná-nikei, toai pelei zu, à mina ɔaazumaavɔo, wo va leve ba, wa ɔo ba, wo buzeɔe.

Tɔgiti ɛ lo faa mɔinmɔin ba

⁵ Anzanu mina zunu zeɔe loo ɔoba, zunu mina anzanu zeɔe loo ɔoba, niiti kpein ti naama vai ɔezu, naati ta ga etea ɔologolo nuiti Ɔoɔɔ GALAGI ɔaazu.

⁶ Ni wa wɔni laɣa kaana pelei zu, é gului zu, ɓaa zooi ma, ma leei vɛeni ma ɣainti ma, ɓaa ma yiivoiti, à mina ma leei ta ma yiivoiti kpɔsu, wo va ti zeɣe. ⁷ A ɓe ma leei va, é ɣove, é li. Wa zoo wo ma yiivoiti seɣe. Wa ziena ɣana, wo undaa ɣa neɛ, wo-zii zuɣooza.

⁸ Ni wa pele niine lona, kɔmauve ɣaanemeai, keɓi wo sasai lo pele ɣomave, é ɣaku ma, nu a va ɣula ná, é va loo, a zaana, ma loɣɔ a va vee wo va.

⁹ A mina ani ɣiligaa zin wa-leezen ɓelei zu, ni naa laade, nii nɔpe a zɔɔɔna ná, leezɛinti, ta ani waai zɔiti, tɔgi ɣa ɣe ti ma. ¹⁰ A mina nike zinei ta soovale sinei ɓosu, wo va ti lo unbawulu ɣilagi wu, ti va wozai woli wo ve. ¹¹ A mina seɣe loo ɣɔba, nii felei zupuai ga baala deɣai ta gezei.

¹² Seɣei nii wo felevelesu ɓɔɣɔ ma, wa geze yiizayiizagi lo goizu naanigɔiti ba.

Vulu vai ma maɣne tanigaani

¹³ Ni zunui ta a anzanui ta zeina, ti ɓo faa ma, naa volumna, naa wɔinzeɣe ma, ¹⁴ é zee vaiti kpɛte anzanui laaloɣɔma, é kisie ɓɔi wo, é lo ba, é ɣe ma: «Gè la ɣeni ma ɓea zɛɣeni, gè fuluai ma, gè vile polu,» ¹⁵ naazu, anzanui keɣe ta dee ta ma ɓea voogi zeɣe, ti lii la taa ɣundiɣiiti pɔ taa zigɔdave, ti-zeizuve. ¹⁶ Keɣe ɣa ɣe ti ma: «Gè dɔun anzanui veeni zunui tɛi ɓe ga vului, keɣe é maɓoa, ¹⁷ é tɔzeida ga maɓoa, ga weenziɛ nu ve, é la ma ɓea zɛɣeni. Keɣe poogi vete, nii é deɣu ga dɔun anzanui ma ɓeai ɣeni de.» Ta maazaa kpidii ma lasuzeɣei zuvie taa ɣundiɣiiti gaazu, nii ɓamai vazagai su. ¹⁸ Taa ɣundiɣiiti ta zunui naa zo, ti faa la ma, ¹⁹ tɔzei é Izelayele anzanu ɓeai ta maɓoa, keɓi ti alamanii loo ma, ga wali ɣaei ungila (100), é fe anzanu loungoi keɣe ya. Toɣa ye zea ga anzai eysesu saai, ma zobo nɔpe ge la mɔ ɣea ɓe, é va ɣele ba.

²⁰ Keɣe tama, ni keɣe ga gaama, anzanu loungoi ná-kpea vai ma voogi la ɣaani, ²¹ ta anzanu loungoi ɣula, ti to keɣe ná-pelelave, ná-taazuiti ta so ga kɔtui, é za, tɔzei é etea ɣologolo faa ɣea Izelayele nuiti saama, é kologologi ɣe, keai ma keɣe ná-pelei wu. Pele ɣana wa faa ɓɔi looɣula la ɓɔɣɔ zaama, nii é wo ɣɔzɔzu.

Dakoba vaiti maɣne ti va

²² Ni ta zunui ta zona, é da la ga anzanui é zini ɓe, ta ti felegɔ pe paa, zunui ta anzanui. Wa faa ɓɔi looɣula ɣana Izelayele nuiti saama.

²³ Ni anzalopoi ta maazoge zunui ta ve, ta ɣomina ta zunui taɣili taazuve, é la koba, ²⁴ wa li ga ti felegɔ taa zigɔdave, wo ti zɔɔ ga kɔtui, ti za. Anzanu loungoi ɣa za, tɔzei é la kpee looni, anɛɛ ni taazuve ve, zunui ɣa za, tɔzei é ɓaagɔlaa seɣɔɣɔi anzai ma. Wa faa ɓɔi looɣula ɣana ɓɔɣɔ zaama. ²⁵ Ni dɔɔɔi zu ɣa zunui ɣomigai ná ga anzanu loungoi, nii maazogai, ni a sona, é la koba, zunui é dakobai wogai, naa ɣila nɔ ɣa a za. ²⁶ A mina faa nɔpe ke ga anzalopoi, mazɔɔ é la faaɣaaza faa nɔpe keɓi, nii soloogai saai ma. E ɓɔɣɔ ɣaani faaɓaagi laawu nɔ, eɣevelei zunu a vala la seɣɔɣɔi va, é paa. ²⁷ Anzalopoi maazogai, zunui ɣomigai da dɔɔɔi zu, é kpee loove, keɣe nu la vaani, é va ɓo ba.

²⁸ Ni zunui ta anzalopoi ta ta ɣomina, nii nu la de maazoni, é so zee va, é laa la, ti ti zo ná, ²⁹ zunui daai la, naa ɣa wali ɣae vuulɔlugɔ (50) ve doun keɣe ya, toɣa seɣe, é ɣe ga anza, tɔzei toɣa é ma ɓea zɛɣeai. Keɣe é la pilega, sii ma voloi pe su.

23

¹ Nu nɔpe ge la keɣe anzai tanɔpe seida ga anza, é mina ɓaagɔla keɣe ma ɣana.

Nui niiti maɣne ai ga ti ɣula maɓɔgi zaama

² Zunu nɔpe nii pɔɔɣezɛɣain woloai, ɓaa seɣɣagai, naa la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maɓɔgi zu.

³ Weɛn loun la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maɓɔgi zu, anɛɛ ti-mavofodai vuusiei ve, é la ɓa ɣooɣɔ GALAGI ná-maɓɔgi zu.

⁴ Amɔn nuiti ta Moabe nuiti ti la laa Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu, anɛ ti-mavofodai vuusɛi vɛ, ɛ la laa Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu. ⁵ E ɔɔ ɔana eyɛsu ɔɔ, tɔzɛi wo ɔulazuve Ezipete yooi va, ti la ɔɔni vaani wo vɔ pelei zu ga bulu baa zie, kelɛ ti Beyɔɔl nɔ-doun zunui Balaame lɛni ga wo laalɔɔma, nii ɛ ɔɔni Petɔɔl, Meezɔpɔtami yooi zu, ga ɛ wo voovo. ⁶ Kelɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI la ɔɔni kɛni, ɛ va woilo Balaame wooi ma, ɛ foovooi latini wo vɛ ga tuyai, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI wo nɛvɛ vɛ. ⁷ Wa-eteai pɛ su, ɔ mina yiizoolɛ ga ta-yiilei faa, baa ta-undaanɛ vaa.

⁸ A mina Edɔme nuiti wɔnzɛɔɔ, mazɔɔɔ wo-ɔɛɛlɔinti be, ɔ mina Ezipete nuiti wɔnzɛɔɔ, mazɔɔɔ wo ɔɔni ga seikɔɔma nuiti ta-yooi zu, ⁹ doun zunuiti ti ti zɔɔsu ti-mavofodai zavasɛi zu, naati ta zoo ti la Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-maabi zu.

Kɔɔɔɔ nuiti puuzuvɛ nade fai

¹⁰ Siɛɔi zu wo liizu la kɔɔmavɛ wo zili nuiti daalɔɔma, wa wa-ɔɔɔɔɔɔɔɔ vuuna, ɔ dama, wo mina faa nɔpɛ kɛ, a wo ɔɔzɔ. ¹¹ Ni zunui ta a ɔɔna nɔ, ɛ ɔɔzɔ tɔɔi letemazu, maagɔɔɔɔɔɔ kpidii, toɔa ɔɔla wo-vuuzuvɛ va, ɛ mina lɛ nɔ ga foloi. ¹² Kpɔkɔ voloi, toɔa maagba, foloi a daana, toɔa zoo niina ɛ la volu wo-vuuzuvɛ.

¹³ Wa adavɛ ta leve ba wo-vuuzuvɛ voluvɛ, etevɛ, minɔ ɔa wa ɔɔ liizu nɔ dɔɔzɔ. ¹⁴ Kɔɔɔɔ nui ɔɔilagilagi ɔa sɔɔlai ta make nɔ-kasɔi zu, siɛɔi zu maagɔɔɔɔ da, toɔa zɛɔɔi wɔ, naa volu a bɛna, ɛ nɔ-kpooi maagɔɔɔ. ¹⁵ Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ziezu wo-vuuzuvɛ, ɛ da wo make, ɛ zobogi vɛ wo vɛ, wo pile sɔɔɔ wo zili nuiti ma. Wo-vuuzuvɛ kpein maanɛvɛ, ɛ nade, GALA ge mina faa zolootala nɔpɛ ka wo zaama, nii a ɔɔ ga zaɔu, ɛ voluave wo va.

Tɔɔi ɛ lo duɔiti ba

¹⁶ Duɔi a velana, ɛ zɛɔɔ maligii vɔ bɛ, ɛ va, ɛ laɔɔu wo vɔ bɛ, ɔ mina gaagale ma volu maligii vɔ bɛ. ¹⁷ Toɔa ye wo zaama wa-yooi zu, vɛ nɔ a nɛ bɛ, wa-laai ta zu, vɛ a ɔɔ nɔ gaanɛ zu. A mina suziɔa.

Walii nui sɔɔɔsu koloɔɔɔɔ zu

¹⁸ Koloɔɔɔ anzanu nɔpɛ baa koloɔɔɔ zunu nɔpɛ ge mina ɔɔ Izelayɛle nuiti saama, galagi tanɔpɛ dɛbi vaa ma. ¹⁹ Anzanui baa zunui a koloɔɔɔɔ ɔɔna, ti sala, ɔ mina va ga ma walii tanɔpɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI nɔ-pelei wu, minazɛɔɔ daazeeli vaa zu. Mazɔɔɔ ti felegɔ pɛ ti maayo ge la Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ.

Kuyɛi maalamai ba

²⁰ A mina wo-ɔɛɛlɔin ɔata ga ɛ maalamai la walii ma, baa daamianigi ma, baa ani nɔpɛ ma, nii nu a seɔɔ ga ɛ ta la ma. ²¹ Wa zoo wo wɛn ɔata ga ɛ maalamai la ma, kelɛ ɔ mina maalama ɔula wo-ɔɛɛlɔin ya, naa ɔa a kɛ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI tuya loo wo vɛ, wo-yeavaiti kpein su, zooi naa zu, nii wo liizu wo seɔɔ ga wɔnɔ.

Minazɛɔɔ faiti

²² Wa minazɛɔɔ bona Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, ɔ mina suɔɔooza, wo daazeeli. Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa ma ɔuyɛi bɛ wo ma, wa koto zɛɔɔ ga naa. ²³ Ni wa bɔɔɔ zona, wo la minazɛɔɔ boni, wo la koto ɔɔni. ²⁴ Kelɛ minazɛɔɔ goo a ɔulana wo-laave, wo bo, kɛni wo so, wo daazeeli Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɛ, eɔvɛlei wo kulaa la yiima, wo boga wo-laave.

Siɛ vɛlei zu laamii

²⁵ Ni wa laɔna wo-zɛiɔɔɔi nɔ-leezɛn belei zu, wa zoo wo ma waai ta mi, wo yiɔɔ, kelɛ ɔ mina ta vu wa-anijaka zu, wo va lii la. ²⁶ Ni wa laɔna wo-zɛiɔɔɔi nɔ-kpalagi zu, moloi ɛ ga beleeɔi, wa zoo wo ma ɔɔpɔɔi ta ɔaavolososo ga yei, kelɛ ɔ mina wɔɔɔɔ la wo-zɛiɔɔɔi nɔ-moloi zu, wo va ta leve.

24

Vulu zaa vai

¹ Ni tanisu zunui ta a anzanui ta zeina, ti ye liizu la, wɔnzegɛ ma, tɔzei ɛ fai ta ɣa naa va, nii ɛ la nɛɛni bɛ, toɣa vulu zaa zɛvɛi bɛtɛ, ɛ fe zea, ɛ pile, ɛ ɣula nɔ-pɛlɛi wu, ² naa a zegɛna pɔ bɛ, ɛ li, ɛ zeɪ volu zunu ɣili bɛ, ³ ni wɔin a zegɛna naama zunui ma, ɛ vulu zaa zɛvɛi bɛtɛ, ɛ fe zea, ɛ kula nɔ-pɛlɛi wu, baa zunu ɣaabelagi nɔ, nii ɛ ɣɛa seini, naa za, ⁴ zunu mɔungi ɛ pilɛni, naa la mɔ zooga ɛ va sei ga anza, kɔzɔa voluma, mazɔbɔ naa ɣa ga fai kɔzɔai ɢɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu. A mina zooi zulaave ga kotoi, nii ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI feezu wo vɛ ga wɔnɔ.

Tɔgi zeikɔbɔgiti

⁵ Siɛgi zu zunui anzai zeizu la ga niine, suvaa ɣa ye ga kɔɔɣɔ vai, daaloba woti vaa la laa unma, toɣa ye nɔ-pɛlɛyɛɣɛi yeema, eyesu kona gila, anzai ɛ fuluai, ɛ naa ɣoozunɛɛ vai ɣɛ.

⁶ A mina wo-zeɪnɔɣɔi nɔ-molo ziɣa ɣodai ta etei ti felegɔ zegɛ vɔɔma ga kpɔunma. A mina vɔbɔ ɣite etei ɣula zea, mazɔbɔ wa naa ɣɛɛna, kɛɛvɛ eɣɛ wa zɛnvui ɣula zea.

⁷ Ni wa zunui ta ɣaana, ɛ nu vului ta unmaai wo-ɣɛɛlɔinti Izelayɛle nuiti saama, ɛ dɔ duɔlai zu, baa ɛ pɔdi, kɛni unma nui naa za. Wa faa nɔi lɔɔɣula ɣana bɔɣɔ zaama.

⁸ A dama ga gee zeebɛi, wo naa kpein so, wo zie la, nii zalaɣa ɣula nui Leevi nuiti ti wo ɣalasu da. Wa devei naati so, wo zie ga tiye, nii gɛ feeni ti ya. ⁹ A ɣize naa zu, nii ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI kɛɛni ga Miliyame, wo ɣɛai ma siei wosu, wo ɣulaai ma Ezipete yooi va.

¹⁰ Wa kuyɛi vɛɛna wo-zeɪnɔɣɔi ma, ɔ mina lɛ nɔ-pɛlɛi wu, wo va ma bɔunma ani zegɛ, ¹¹ wa kuye zo nui maaɔun eteavɛ, ɛ va ga nɔ-kpɔunma anii wo vɔ eteavɛ. ¹² Ni bala nui vɛ, ɛ nɔ-seɣɛ wolai veai wo ya ga kpɔunmai, aisa wo va la, kɛni wo nɔ-kpɔunma anii ɣaagale ma, wo fe zea. ¹³ A mina bɛ tevesu pɔ pa, foloi a ɣɛna daa, naa ɣa a kɛ a ɣɛna laa, ɛ pɛɛ bɔɣɔ ma, ɛ tuya loo wo vɛ. ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI ɣa naama vai leve wo vɛ ga telebodai.

¹⁴ A mina tooma vaa ɣɛ ga zeɔnɔka nui, baa maanɔɣɔ nui, wo va nɔ-folo wotii ma zalai ɣologolo, ɛ ɣɛni ga Izelayɛle nu, baa seikɔɣɔma nui nii ɛ zeini wo zaama, wa-yooi zu. ¹⁵ Kɛni wo salai ve zea, folo-o-folo aisa foloi va da, mazɔbɔ toɣa ga zeɔnɔka nui, kpalavɛ ga zalai zɔbɔ fai. Ni naa laade, toɣa kpee loo ɢɔɔɣɔ GALAGI woizu wo laalɔɣɔma, ma gotoi ɣa la wo unma.

¹⁶ Nu la doun kɛɛɣɛiti paa ti-lɔinti ta-ɣoto ɣɛai vaa zu, nu la dointi paa ti zɔbɔ nuiti ta-ɣoto ɣɛai vaa zu. Eɛɛ gilagilagi ɣa za tɔ bɔɣɔi nɔ-kotoi vaa zu, nii ɛ kɛai.

¹⁷ A mina tukpɔɣaaleve ga zeelɔzɔɣɔzu, wo va seikɔɣɔma nui lɔ, baa podoin. A mina poanzai nɔ-seɣɛi zo ga kpɔunma. ¹⁸ A ɣize su ga wo ɣɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu, ɢɔɔɣɔ GALAGI wa-ɢALAGI wo unmɔni. Naa ɣa ɛ kɛa, gɛ devei nii veezu ga wo zie la.

¹⁹ Siɛgi zu wo moloi levezu la wa-balagavɛ, wa yeemana molo ɣilii ta ma kpalagi zu, ɔ mina ɣale ma, wo va seɣɛ. A zɛ nɔ. Toɣa ye nɔ seikɔɣɔma nuiti bɛ, ta podointi, ta poanzaiti, naa ɣa a kɛ ɢɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo vɛ, fai kpein su wo kɛɛzu. ²⁰ Wa wolive wului ma waai loɣana ga, ɔ mina zie vɔgi zu, niiti ti yeɣai ma bekegiti ga, naati ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²¹ Zenɔ ɣana, siɛgi zu wo leezɛinti kulazu la, ɔ mina ɣale ma vɔgi zu, wo va ma ɣɔpɔgi mɔtaiti kula, niiti ti yeɣai ma bekegiti ba, naa ɣa ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti tɔnɔ, ta podointi, ta poanzaiti. ²² A ɣize su ga wo ɣɛni ga duɔiti Ezipete yooi zu. Naa ɣa ɛ ba, gɛ devei nii veezu wo ya, ga wo so, wo zie la.

25

¹ Kpɔɛ a ɣɛna zunu felegɔiti zɔɣɔzu, ta li tukpɔɣaalevezuvɛ, zɔi peai, faa la ɣɛa naa va, sɔba nui vɛelala. ² Ni maanɛvɛ ga ɛ loɣa, tukpɔɣaaleve nui ɣa pɛɛ zooi ma, ɛ doɣa pee nui ɣaazu ga kpakɔ nɛ tieɣɔi, nii soloogai nɔ-faa ɣologologi ma. ³ Kɛɛ ɛ la loɣaa, ɛ va buɔɛ

kpakɔ ƚɛ uuunaanigɔi (40) maazu, ti va ye doƒazu, ti va poova ma gola, wo va wo-ƒɛeloin ƒaazu unfe seƒe.

⁴ A mina nikelɔi laave ƒili, a ƒena moloi ƒaaliaga.

*Poanza zeɪ vai,
nii ɛ la de doun zɔlɔni*

⁵ Gɛɛƒelointi ta zeina ada ƒila, gilagi za, ɛ la doun zunu yeɪni, nii saai, naa anzai la ƒula kooi va, ɛ va zeɪ nu ƒili be, keke keɛƒeloin ƒa vile polu, ɛ sei ga anza, ɛ keɛƒeloun vai laazeeli.

⁶ Doun zunu mɔungi anzanui naa sɔlɔsu, toƒa leve ga keɛƒeloin saai naa nɔ-doun zunui, naa ƒa a ke daaseigi naa mina loo ya Izelayele nuiti saama. ⁷ Ni wɔin la zunui naa ma ga ɛ va nimɔƒɔi zeɪ, anzanui ƒa li taa ƒundiƒiiti pɔ be taa zifidave, ɛ ƒe ti ma: «Nimɔƒɔi ƒelɛve ga ɛ mina keɛƒeloin laaseigi ye Izelayele nuiti saama, ɛ la pɔ ɛ va seɪ, nɛi gɛ ga nimɔƒɔi.»

⁸ Taa ƒundiƒiiti ta toli, ti bɔe pɔ. Ni a lona kpaan, ɛ ƒe: «Gɛ la pɔ gɛ va seƒe.» ⁹ nimɔƒɔi ƒa maabuƒa ba taa ƒundiƒiiti gaazu, ɛ naa nɔ-savalagi ƒula kɔƒɔ va, ɛ laadeɪ vu gaazu. Toƒa bo, ɛ woƒula la, ɛ ƒe: «Zunui nii ɛ la pɔ ga keɛƒeloin nɔ-pelei ƒaa va lo, naama nui ƒa ƒe ga nii ƒevelei.» ¹⁰ Daaseigi ƒa veɛ ba Izelayele nuiti saama ga: «Zunui nii kɔƒɔa zavalagi ƒulaai kɔƒɔa, naa nɔ-pelei.»

Nɛpi lɔgi

¹¹ Siɛgi zu zunu felegɔti ti ƚɛpii ƒɔɔzu la, ni gilagi anzai a maabuƒana ti va, ɛ ƒe ɛ sinigi ƒula zɔi ya, naa be doƒazu, anzanui naa a yeemaalena, ɛ zunui zo tuƒɔ, ¹² wa zeeɪ leve ba. A mina maawɔingɔa.

Zɛɛ ƒɔƒɔganiiti

¹³ Kilo ƒɔtui ma zii felegɔ mina ƒe wo ya wa-bɔlɔi zu, gilagi wui, zɔi wuƚɛgi veƒa. ¹⁴ Kɔƒɔganii ma zii felegɔ mina ƒe wo ya wa-velei wu, gilagi wola wɔɔlɔ, zɔi wola loi. ¹⁵ Kilo ƒɔtui ta kɔƒɔganii, niiti ta ƒe wo ya, keni ti zɔle, ti zoloo su kpein nɔ, naa ƒa a ke wo-zii zuƒooza naama yooi zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo ve. ¹⁶ Mazɔlɔɔ nu nɔpe ɛ ziezu ƒana, nu nɔpe ɛ yaava vai naa ƒeezu, naa maayo ge la ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI ve.

Amaleke nuiti ta-vai

¹⁷ A ƒize su velei Amaleke nuiti ti wo zoni da pelei zu, wo ƒulazuve Ezipete yooi zu, ¹⁸ velei ti vileni la wo volu, ti voluzu nuiti so, fike la ƒeni wo zu, wo bɔlɔai, tɔzeɪ ti la ƒeni luazu GALA ba. ¹⁹ Siɛgi zu ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI dooƒɔ feezu la wo ve, ɛ wo ƒula wo zili nuiti zea, ti wo-maƒoolii zu, zooi naa zu ɛ feezu wo ve ga wɔnɔ, à Amaleke nuiti ma zuwu ƒaaleve geeƒɔlɔgi wu, ti-laaseigi bale, ta-ƒisiei ƚɛle. A mina yeema naa ma pa, wo ke.

26

*Minazeƒe zooi zu
wulu waa mɔungiti*

¹ Siɛgi zu wo zeelizu la naama yooi zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo ve ga wɔnɔ, siɛgi zu wo seƒezu la, wo zeɪ nɔ, ² wo ƒilagilagi ƒa ta zeƒe zooi ma lɔnɔ mɔungi va, ɛ vaazu sɔlɔsu zooi naa zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI feezu wo ya, toƒa ti vu kpɔlɔgi zu, ɛ li ve ƒɔɔƒɔ GALAGI wa-ƒALAGI yeelosu nɔ va ga daaseigi ƒe nɔ. ³ Toƒa li, ɛ zalaƒa ƒula nui ƒa, nii ɛ botii zu naama ziegi zu, ɛ ƒe ma: «Nà deɛzu za ga ƒɔɔƒɔ GALAGI ɔa-ƒALAGI ga gɛ la zooi naa zu, nii ƒɔɔƒɔ GALAGI ƒonani ade-mɛmɛwolani be nɔ-faa zu, ga ɛ fe de ve.» ⁴ Zalaƒa ƒula nui ƒa kpɔlɔgi ƒula zea, ɛ sei ƒɔɔƒɔ GALAGI nɔ-zalaƒa ƒulazuve ƒakalave.

⁵ Zunui ƒa bɔe ƒɔɔƒɔ GALAGI nɔ-GALAGI ƒaazu, ɛ ƒe: «Kɛwola ƒeni ga Alame nui, siezie nu, ɛ yeini Ezipete yooi zu ga nu bulu ko nɔ, ɛ zeɪ nɔ, ti ƒe ga zii wola nɔ, ti zebe, ti wola mɔin.

⁶ Keke Ezipete nuiti ti gi zopele ƚɔuni, ti gi wɔinzeƒe, ti gi lo duɔla ba golai zu. ⁷ Nɔzu ƒa gi kpee looni la ƒɔɔƒɔ GALAGI woizu, gi-mɛmɛwolani ta-ƒALAGI. E gi bala gooiti mɛnini, ɛ

gá-maawoin gá, ta gá-bóló, ta gá-voluḡulai, ⁸ é gi ḡulani Ezipete va ga ná-zeeḡaabaai, naa ḡeni ga kiteve vaa wola Ezipete nuiti be, ta poogiti, ta laavoo vaiti. ⁹ Naa volu, é loni gi luḡó, é va ga giye niima yooi zu, é zoi nii ve gi ve ga faanee, ve nonoi ta koin guloi vooavaai ná. ¹⁰ Naa gá é ba, ee, ḡooḡo GALAGI, gè vaa è vò za ga zoi ná-tóno mōungiti, zoi nii è fea bè.» Naa volumna, toḡa kpólógi zeí ḡooḡo GALAGI ná-GALAGI ḡakala, é nòkò bu. ¹¹ Naa volu, wa ḡoozunε, wa Leevi nuiti, ta seikōḡoma nuiti ti wo zaama, ani vagōiti kpein su, nii ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI fea wo ve, wa wa-veleyegeiti.

Kona savagò vuusieiti

¹² Siegi zu wo besu la ga wo zóló ganiiti kpein ma vuusiei zeḡe ba, konagi zavasiei ma, puusie ḡonagi ma, wa feena Leevi nuiti zea, ta seikōḡoma nuiti ti wo zaama, ta podointi, ta poanzaiti, ti ani zóló, ti mi, ti yiḡo, ve wo zeini ná, ¹³ naazu, wa nii wo ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ḡaazu, wo ḡe ma: «Nii kpein é ga ḡóno ná-pelei wu, gè naa ḡula ná, gè fe Leevi nuiti zea, ta seikōḡoma nuiti, ta podointi, ta poanzaiti, é zoloo deveiti kpein ma, è feeni zèa. Gè la ḡa-leveiti taḡila kpala koloḡoloni, ḡaa gè va yeema ta ma. ¹⁴ Gè la puusiei nii ta zeḡeni ba, gè va mi saa wóló wo faa zu, gè la ta zeḡeni ba, siegi zu kòzòa ḡeni de la, gè la ta veeni gòve ya. Gè ḡooḡo GALAGI ná-GALAGI wooi zogε, gè zie ga ḡa-leveiti kpein, è ti veeni zèa. ¹⁵ Ye geezuvε, è ḡaazulo è-zeizu ḡadegai va, geeḡólógi unḡave, tuya loo ḡa-nubuseiti be, Izelayele nuiti, ta zoi nii è feai gi ve, eḡevelei è ma ḡonai woni la gi-memewolani be, zoi ve nonoi ta koin guloi vooavaai ná.»

Minazeḡe goo ḡaabelagi

¹⁶ Za, ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ḡa bōezu wo vò, ga wo ná-deveiti so, ta ná-tōgiti. Wa ḡolo ti ve, wo ti zo ga yiimave pe, ta wo-yenvui pe. ¹⁷ Wo minazeḡea za ḡooḡo GALAGI ve, ga toḡa ḡe ga wa-ḡALAGI, ta wa zie ga pelei naa, nii é dea ga woye, wo ziima vaiti ke, wo ḡolo ná-deveiti ta ná-tōgiti be, wo woilo gooi ma. ¹⁸ ḡooḡo GALAGI letemazu, é minazeḡea wo ve za, ga wa ḡe be ga nubuseiti ti wola vizogai, niiti ti ḡolozu ná-deveiti be. ¹⁹ Ungo, ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ḡa pò wo yeeleve ziiti pe ba, é ti beḡeai, wo lebiyai zóló, wo-lōḡoi ḡula, wo-losuve wóló, wo ḡe ga nubuseiti ti ḡadegai be, eḡevelei é boni la.

MINAZEGE GI NIINE VAI

27

(27:1--28:68)

Tōgi zεve vai

¹ Nubuseiti ta-ḡewolaiti ti vileni Moize volu, é tōgi veeni Izelayele nuiti zea, é ḡe ti ma: Wa deveiti kpein so, nii gè feezu wo ya za. ² Foloji wa Zuludεn budε la, wo ló zoi naa zu, nii ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI feezu wo ve, wa kòtu baazagi ma zifigi ḡaale ba, wo kobegi zie ma. ³ Wa zie wolai budεna, wo tó gooi kpein seve kòtui naati ma. Wa ló ḡana naama yooi zu, nii ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI feezu wo ve, ve nonoi ta koin guloi vooavaai ná, eḡevelei ḡooḡo GALAGI, wo-memewolani ta-ḡALAGI minazegeni la wo ve. ⁴ Wa Zuludεn budεna, wa kòtu zifigi lo Ebale gizei ma, eḡevelei gè ma levei veezu la wo ya za, wo kobegi zie ti ma. ⁵ Naama adave nò ḡa wo zalaḡa ḡulazuve losu ná ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ve, ga kòtuiti, nii kòlu ani la de vōḡuni ba. ⁶ A mina ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve lo ga kòtu zaḡaai. Wa gala zalaḡaiti kula be naama zalaḡa ḡulazuve. ⁷ Wa ziilei zalaḡaiti kula, wo naa mi náve nò, wo ḡoozunε ḡooḡo GALAGI wa-ḡALAGI ḡaazu. ⁸ Wa niima ló gooiiti kpein seve kòtu zifigi ma ga pagò, nu ḡa zoo é kala ga pagò.

⁹ Naa volumna, zalaḡa ḡula nui Leevi nuiti ti vileni Moize volu, é bōeni mōno Izelayele nuiti kpein pò, é ḡe ti ma: Izelayele nubuseiti, à maḡe kpò, wo woilo! Za, wo ḡea ga ḡooḡo

GALAGI wa-GALAGI ná-nuɓuseiti. ¹⁰ A ɗolo deɗemu Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI laawooi be. A ná-deveiti so kpaan, ta ná-togiti gè ti veezu wo ya za.

¹¹ Naama volo ná nɔ ɗa Moize niima levei veeni la nuɓuseiti zea, é ɗe ti ma: ¹² Siegi zu wo Zuluden ɓudezu la, Simiyon ná-bolodamaiti, ta Leevi nɔnɔiti, ta Zuda nɔnɔiti, ta Isakaal nɔnɔiti, ta Zozefe nɔnɔiti, ta Benzamen nɔnɔiti, ta lo Galizime gizei ma, ti tuyai loo nuɓuseiti be. ¹³ Luɓen ná-bolodamaiti, ta Gade nɔnɔiti, ta Aseel nɔnɔiti, ta Zaɓulun nɔnɔiti, ta Dan nɔnɔiti, ta Nefetali nɔnɔiti, ta lo Ebale gizei ma, ti foovooi loo.

Foovooiti

¹⁴ Leevi nuiti ta kpɔei zeɗe, ti bo Izelayele nuiti ma ga woo wola, ti ɗe ma: ¹⁵ «Foovoo nu ɗa ga nui naa, nii é kooɗɗo ganigi ta ɓetezu, é pɔne, ɓaa é vololibai ɓetezu ga kɔlu ɗaawuungai, ga é to ada maalooɗuui ta zu, naa ɗeɗala ani ɓeteaiti, maayo ge la Gooɗɗo GALAGI be.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é ɓaagɗulazu keeɗe ta dee ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁷ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é ti ɗwepelemave ma ɗɔtui zeɗezu daazu ta seijnɔɗɔi, é ta vili ɓɔ pelei zu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁸ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a gaazuɗole nui ɗaka.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

¹⁹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é tukpooɗaaleve vai maavesu seikooɗoma nui laalooɗoma, ɓaa podoin, ɓaa poanzai.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁰ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga keeɗe anzai ta, mazɔɔ é ɓaagɗula keeɗe ma.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²¹ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga suai ma zii nɔpe.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²² «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga baazeelai, keeɗe ná-doun anzanui, ɓaa dee ná-doun anzanui.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²³ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a la ga mɔein.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁴ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai é seijnɔɗɔi vaazu dɔooɗuzu.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁵ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai a lobeani zo, ga é sɔbalala nui vaa.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

²⁶ «Foovoo nu ɗa ga naa, zai nɔpe é la ɗe unfema veeni tɔ gooi niiti be, é ti zo yooɗe, é la zieni ga tiye.» Nuɓusei kpein ka ɗe ma: «Amina!»

28

Tuya loo vaiti

(Leevi Nuiti 26:3-13;

Tɔ Sevei Velesiei 7:12-24)

¹ Ni wa ɗolona ga pagɔ Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI be, wo ná-deveiti so, wo zie ga tiye, niiti gè ti veezu wo ya za, Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɗa wo ɗe ga ma mɔungi, wo wɔɔɔ ziiti kpein ba eteai zu. ² Ni wa ɗolona Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI be, wele tuyaiti ba, é vaazu ti loozu wo be: ³ Toɗa tuya loo wo be taazuwe, ta ɓalaɗai zu. ⁴ Toɗa tuya loo wo be, é doun mɔinmɔin fe wo ya, é daamianigi ve wo ya ga ɓooɓa, é wa-nikeiti gaawooɓa, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ⁵ Toɗa tuya loo wa-ɓalagiti ta wa-ɓaɗa liɗiiti ma. ⁶ Toɗa tuya loo wo be, wa ɗena lia, ta wa ɗena vaa.

⁷ Gooɗɗo GALAGI ɗa wo zili nuiti suvaza, ta vaana laaleezu wo wu. Ta zie ga pele ɗila nɔ, ta ɗena vaa wo laalooɗoma, kee ta vela wo va, ti li ga pele lafela. ⁸ Gooɗɗo GALAGI ɗa tuya loo wo be, é molo ɗotaiti daave, wo ɓooɗɗo zɔɔ wo-yeavai pe su. Ungo, Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ɗa tuya loo wo be zooi naa zu, nii é feezu wo be.

⁹ Ni wa ɗolona Gooɗɗo GALAGI wa-GALAGI ná-deveiti be, wo zie ga pelei naati, é ti lea ga woye, toɗa wo ɗe ga ná-nuɓuseiti ti ɗadegai be, eɗevelei é minazegeni la. ¹⁰ Eteai zu nuɓuseiti kpein ta ka ga Gooɗɗo GALAGI laaseigi ɗa wosu wo be. Ta unfema ve wo be.

¹¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ani vaɔai kpein gaavɔni wo ve, zooi naa zu, nii ɛ minazeɔea, ɛ ɔona ma vaa zu wo-mɛmɛwolani be, ga ɛ fe wo ya: toɔa doun mɔinmɔin fe wo ya, wa-loganiiti ti buɔu, ti mɔin, ɛ daamianigi ve wo ya ga baɔba. ¹² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa na-naavolo makɛsu vaɔai laalao wo ve, geezuve, ɛ tonai vu wa-yooi zu ma yeeɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, ɛ tuya loo botii kpein ma, nii wo-yeei keezu. Wa kuyei vee zou mɔinmɔin ma, keɛ wa baɔɔi wo beɛ la ɔea ba ga wo kuye zeɔe. ¹³ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa tosu mɔungi ve wo ya ziiti kpein saama, wo la ɔea ga ma ɔaabɛla. Wa ye loni vɛlelavɛ na, wo la yeida bu, ni na wa woilosu Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI na-deveiti ma, ge ti veezu wo ya za, wo ɔolo ti ve, wo zie ga tiye, ¹⁴ wo mina zeɔe gila kpala ba, devei nii kpein ge feai wo ya za, wo mina ɔili gala kiligiti ba, wo va ti lebi.

Foovooi taɔiligaa
(Leevi Nuiti 26:14-46)

¹⁵ Keɛ ni wo la ɔe ɔoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ve, ni wo la ɔaabaaani, wo va na-deveiti ta na-togiti so, wo va zie ga tiye, niiti ge ti veezu wo ya za, weɛ foovooiti ba, ti vaazu zeelizu wo ma: ¹⁶ Toɔa wo ɔoto taazuve, ta baɔaɔai zu. ¹⁷ Toɔa wa-baɔogiti ta wa-baɔa ligiiti koto. ¹⁸ Toɔa wo ɔoto, ɛ la doun mɔinmɔin fea wo ya, ɛ va daamianigi ve wo ya ga baɔba, ɛ va wa-nikeiti gaawɔba, ta wa-vaalagiti, ta wa-woliiti. ¹⁹ Toɔa wo ɔoto, wa ɔena lia, ta wa ɔena vaa.

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeebe maanɔɔi va, ɛ va wo laalɔɔma, ta faazupui, ta wo ɔologolo fai, fai kpein su wa ɔe keezu, eyesu wo ɔologolo metu, su la ɔooza wo neɛ, taɔzei wo ɔlea ba, wo faa niiti ke.

²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔaɔ zeebe ɔili wo va, nii a wo-ma zuwu ɔaaleve zooi naa zu, nii wo vaazu baɔba ga wɔna. ²² Toɔa wo baɔba ga kɔba kolegi, kaɔkpadimai, ta kpɔbaɔbaɔba ma zii pe. Toɔa baɔba ɔili wa-baɔagiti su, ta siinziin ganigiti ta-zeebeiti. Naama maanɔɔi kpein ta vɛle wo volu, eyesu wo undaavili. ²³ Geeɔbaɔba ɛ wo maazuve, naa ɔa ba ɔe kɔlu baɔba, zooi wo ma, naa ba ɔe kɔlu. ²⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa fufiligi ta baɔbaɔba lebe wa-yooi zu tonai votogi zu, naati ka ta ɔe vuuzu wo ma, ti zeɔe geezuve, eyesu wo-ma zuwu ɔaaleve.

²⁵ Toɔa va bu, wo baɔe wo zili nuiti ba, ni wa ziena ga pele ɔila na, wo da li ti laalɔɔma, pele baɔba ɔa wa vɛla la ti va. Fai niiti ta ɔe zeelizu wo ma, naati ta eteai ma masadaiti kpein maalua. ²⁶ Wo-ma baɔbaɔba ta ɔe ga wɔniiti ta baɔba zuaiti daamianigi, nu naɔe ge la vaa, ɛ va ti niikpi wo maazu.

²⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo va, ɔeɔvelei ɛ ɔeni la ga Ezipete nuiti, ta puzeɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta baɔba, ta maabelegi niiti ti la zalea. ²⁸ Toɔa titi seebe ɔili wo ma, ta gaazuɔba, ta ɔimalalai, ²⁹ wo da yeevɛvɛ mɛmɛ foloi, ɔeɔvelei gaazuɔba nuiti ta da ke la kpidi zu. Wo-ɔeɔvɛvɛ tanɔpe su la baɔba. Yeenɔpe, keni na nuiti ti da loo wo ma, ti wo yeabaɔe, nu naɔe ge la baɔba wo va, ɛ va wo maaloba.

³⁰ Ni zunui ta a anzalopo maazona, zunui taɔili ka naa ba. Nui ta a pele lona, taɔili ka a ze naa wu. Nui ta a kpele levena, ta baɔba la ma waai ta mia. ³¹ Ta wa-nikeiti paa wo ɔaazu, keɛ wo la ma zuai tanɔpe mia. Ta wa-zoovalagiti unma wo ɔaazu, wo la baɔba volu baɔba. Wo zili nuiti ta wa-vaalagiti ta wa-woliiti kula wo ya, nu naɔe ge la baɔba wo va. ³² Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta ba zii ɔiligiti zeezu, wa ɔe naa ɔaazu, ti wɔin da wo zo, keɛ wo la zooga wo va faa naɔe ke. ³³ Zii wo la keɛ, naa ɔa a wa-yooi ma baɔba mi, ta botii kpein wo keezu, naama baɔbaɔba, nuiti ta ɔe na loozu wo ma ɔa, ti da wo ɔologolo. ³⁴ Naama vaiti ta ɔena ɔea wo ɔaazu, wo da ti ɔa, wo-ɔaɔba ɔa ɔula wo ya. ³⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa divologi lo wo-niibaɔba, ta wo-baɔbaɔba, toɔa lo wo-baɔba kpein ba, ɛ zo wo-ɔaɔbaɔba, ɛ le wɔungi zu, nii ɛ la baɔba eyesu pe.

³⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo baɔbaɔba zu, wa wa-masagi wa sei baɔba unda, wo li zii ta zaama, nii wa-o, wo-mɛmɛwolani-yo, wo la ɔeni keɛ baɔba. Wa baɔba kiligiti baɔba vai zu, niiti

ti ga guluiti, ta kətuiti. ³⁷ Nubuseiti kpein G̃ooḡo GALAGI a li ga woye ti ʋo be, wa-vai ḡa ti laavɔ, wo ḡe ti ʋe ga faalaalii, ti da ɲeḡfula wo zu.

³⁸ Wa ani zuwu m̃ainm̃ain faza wa-balagi zu, keke tago nɔ ḡa wa sɔlɔ, mazɔlɔ kotogiti ta ti pe kologolo. ³⁹ Wa leezen beleiti teve, wo boti ḡe ti zu, keke wo la dɔɔ zɔlɔga ba, wo ʋa kpɔle, wo la ma waa ḡila kpala sɔlɔga, wo ʋa kula, mazɔlɔ belekpelegiti ta ti pe mi. ⁴⁰ Wolive wului ḡa ḡe wa-yooi ḡa ná pe, keke wo la gulɔ zɔlɔga ma waai ʋa ga m̃ainda, anee nii wa ḡe siezu bɔḡo ma, mazɔlɔ wa-wolive ma ʋuai ḡa a ḡe ʋuuzu ya. ⁴¹ Wa doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔ, keke ti la ḡea ga wɔnɔ, mazɔlɔ ta ti lɔ duulai zu. ⁴² Kotogiti ta wa-wuluiti kpein gaami, ta zoi ḡaa lufaiti.

⁴³ Seikɔḡoma nuiti ta ḡe wo zaama, ti-losuʋe ḡa li ga wɔlɔa wɔnoi ʋa, woun wa ye nɔ yeizu bu ḡo. ⁴⁴ Tiya ḡa ta ḡe kuyei ʋeezu wo ma, keke woun wo la ani nɔpe sɔlɔga, wo ʋa kuye ʋee ti ma. Ta ḡe wo luḡo, wo ḡe ga ti ʋolu ʋelei.

⁴⁵ Naama voovooi kpein ka la wo unma, é ʋile wo ʋolu, é wo zo, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe, tɔzei wo la ḡolozu G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋe, wo ʋa ná-deveiti so, ta ná-tɔḡiti, niiti é ti veeni wo ya. ⁴⁶ Ta ḡe wo ʋe wa wo-mavofodaiti ga poogiti ta maabele vaiti, wa ḡisɔlɔ ga ti maavele.

⁴⁷ Tɔzei wo la botii ḡeeni G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋe ga koozuneei, wo-yiimaʋe ʋa zɔle, sieḡi zu anii pe ge ḡea ʋoovani la wo ya, ⁴⁸ wo zili nuiti G̃ooḡo GALAGI ti levesu wo laalɔḡoma, wa botii ḡe ti yeezu, pului zaama, ta kpɔle wain, wo ḡe seḡe ʋeelei zu, wo ʋala anii kpein ma, unbawului nii é ga kɔlu gelei, naa ḡa ta pili wo ḡoba, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe. ⁴⁹ G̃ooḡo GALAGI ḡa ʋa ga zii ta wo laalɔḡoma, é zeeḡe ḡoozama, zou bela ga, nii wo la daawooi menisu, toḡa loo wo ma, eḡe kogeí a ḡe loozu ná-daamianigi ma. ⁵⁰ Toḡa ḡe ga zii ná, zunuiti ti su, ti ḡaazumaavɔai, ti la unfema vea kewola ʋɔlɔ ʋe, ti la dounḡo maawɔingaa. ⁵¹ Ta wa-loganiiti mi, ta wa-yooi ʋa lɔnɔḡiti, eyesu ti wo-ma zuwu ḡaaleʋe. Wa za ga pului, mazɔlɔ ti la molo yeḡa wo ya, baa dɔɔi, baa gulɔi, baa nikiiti, baa baalagiti, baa boliiti, eyesu ti wo pe wo undaavili.

⁵² Ta wa-laaiti sei keke su, eyesu sigi gaagoozagiti wo ḡigi ti ʋa, naati ti loo bu, wa-yooi zu ná pe, ta wa-laaiti kpein sei keke su zoi zu ná pe, nii G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI feezu wo ʋe. ⁵³ Sieḡi pe daawu wo zaidai la keke su, wo zili nuiti ta ye bɔizu wo la, eyesu ʋoluḡulai naa zu, wo da wo-lointi mi, ungo, wa wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi, niiti G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI ʋaazu ti veezu wo ʋe. ⁵⁴ Zunui nii ná-fai wola ḡaanɔai wo zaama, naa ḡa wele keeḡeloin ʋa ga ɲuda, ta nebe anzai, ta doin niiti ta ye de zea, ⁵⁵ ga é mina ná-dointi ma zuai ta ve ti tanɔpe zea, make fai zu be ga tɔ bɔḡo ná-daamianigi, mazɔlɔ ani nɔpe ge la mɔ zea, tɔzei ʋoluḡulai ʋa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein sei vai ʋa keke su. ⁵⁶ Anzanui nii ná-fai wola ḡaanɔai wo zaama, é la ḡeni zoosu é ʋa ḡḡoʋe ʋee zou nakai ma, naa ḡa ḡaazu ɲoi lo nebe zinigi ʋa, ta ná-doun zunui, ta ná-doun anzanui, ⁵⁷ mazɔlɔ toḡa wain ga é doun ɲeḡi ta doun laḡagi mi dɔḡuzu, nii é sɔlɔgai, wain galui leveai nɔ feya, tɔzei ʋoluḡulai ʋa, wo zili nuiti ta da wo ma, ga wa-laaiti kpein maalati fai.

⁵⁸ Ni wo la tɔ gooi teiti kpein soni, ti sevei zu, wo ʋa zie ga tiye, wo ʋa naa lebi, nii lebiyai be, maayikiai, G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI, ⁵⁹ G̃ooḡo GALAGI ḡa wo loḡa ga laavɔ vai, wa wo-mavofodaiti, ga dɔfo zeebeiti taḡili wo ma, ta seebe ɲoiti taḡili wo ma. ⁶⁰ Dɔfo zeebe kpein é peeni Ezipete nuiti ba, wo ḡeni luazu ti ʋa. Toḡa naa kpein pee wo ʋa. ⁶¹ Naa ʋoluma, toḡa ʋa ga seebe ma zii pe ta dɔfo niiti ti-laasei ge la woni tɔ sevei nii zu, eyesu wo-ma zuwu ḡaaleʋe. ⁶² Wo m̃ain ʋa ga somideḡaiti tieḡo, wo wola maa ḡa lɔi, tɔzei wo la ḡoloni G̃ooḡo GALAGI wa-G̃ALAGI laawooi ʋe. ⁶³ Eḡevelei nɔ é neeni la G̃ooḡo GALAGI ʋe ga é faanɔai ḡe wo ʋe, wo wola m̃ain, zenɔ ḡana a ne la be m̃onɔ ga é wo undaavili, wo gologolo, wo ḡula zoi naa ʋa, nii wo ʋaazu lɔzu su, wo sɔlɔ ga wɔnɔ.

⁶⁴ Gooḡo GALAGI ḡa wo vaza eteai zu ná pε, nuḡuseiti saama. Wa gala kiligiti deḡi, nii wa boḡoi wo la ḡeni kwεε, baawo-mεmεwolani, galagiti ti ga gului, ta kətui. ⁶⁵ Zii naati saama, wo la ḡea gaane zu, wo la zeida ada, ve wa dooḡo soloo ná. Gooḡo GALAGI ḡa wo lo ziizoolai zu, wo ḡaazu da zoolε, iḡotevei da boi wo la, ⁶⁶ gaa nɔpe ge la ḡea wo luḡo vele vaiti ba, wa ḡe dualuagi zu, kpidi veε folo va, kito ge la ḡea wo ve wa-eteai vaa zu. ⁶⁷ Sobui a zeelina, wo da ḡe: «Ee, ni kpokoi ḡeni de!» Kpokoi wo ḡe ma: «Ee, ni sobui ḡeni de!» Toozei dualuagi maavele ma, nii wo soloo su wo-yiimave, ta naama vaiti maavele wa ḡe ti ḡaazu. ⁶⁸ Gooḡo GALAGI ḡa wo vile Ezipete velei ma, wo li keingiti su ga pelei naa, nii ge ḡeni wo ma: «Wo la mo ka volu pε.» Miná, zinaa pε ta anzaa pε, wa boḡo ve wo zili nuiti be, ga ti wo ḡeya, wo ḡe ga duoti. Kele, nu nɔpe ge la wo ḡeyaa.

MOIZE NA-KPŌEZUGŪLA ḠAABELAGI

(28:69--30:20)

⁶⁹ Wele minazeḡe gooiti ba Gooḡo GALAGI feeni Moize ya, naa ḡeeni Izelayele ná-faa ma Moabe yooi zu, é bo minazeḡegi va, nii é boni ti ve Ḡoolεbe gizei ma.

29

*Faiti GALA ge ti ḡeeni
Izelayele nuiti be*

¹ Moize Izelayele nuiti kpein tolini, é ḡe ti ma: Wo naa kpein kaani ga wa boḡoi wo-ḡaazuve, nii Gooḡo GALAGI keeni Ezipete yooi zu, ga masagi Falaḡon, ta ná-botigε nuiti kpein, ta ná-zooi pε. ² Wo voluḡula vaa wolai ḡaani, nii é seini ti ma, wo ḡeni ga zeelei poogiti ta maabele vaiti su, é ti ḡeeni. ³ Kele zaagaza, Gooḡo GALAGI la kwεε kigi veeni wo ve, baawozagḡa ḡaazuve, baawo faa meni goiyegεi.

⁴ Toge wo luḡo tevebai zu eyesu kona vuunaanigo (40), wa-zegε la zagani wo ḡoba, wazavala ge la zagani wo ḡoḡa. ⁵ Wo beḡe la vileni bulu mii vaa va, baawo doo bole vaa, anεε gaazulati gani nɔpe, naa ḡa a ke wo kwεε ga ná ga Gooḡo GALAGI, wa-ḠALAGI.

⁶ Ade zeelii ma adave tei, Ḡesebon masagi Sigon ta Basan masagi Woge, naati ti ḡulani, ti ade laagomi, ti kooi veε ade va, ade pile soloo ni ti ma. ⁷ Ade ta-yooi zoni, de fe Luḡen ná-bolodaiti zea ga tano, ta Gade ná-bolodaiti, naa veε Manasee ná-bolodai ḡilazuve va. ⁸ A ḡolo minazeḡegi tei ma woiti be, wo zie ga tiye, naa ḡa a ke wo-ḡεevaiti pε subεte.

*Minazeḡegi ḡa ga sabelama vaa
GALA gaazu*

⁹ Wa za losu Gooḡo GALAGI wa-ḠALAGI ḡaazu, wo pε, bolodama ḡundigiti, kewolaiti, ta kundigiti, Izelayele zunuiti kpein, ¹⁰ wo-lointi, wo-anzaiti, ta seikogoma nuiti ti wo zaama wo-vuuzuve, ti gului levezu wo ve, baawo ti ziei zagazu wo ve. ¹¹ Wa za ve, ga wo lo minazeḡegi zu, nii Gooḡo GALAGI wa-ḠALAGI po é bo wo ve za, ga konaiti, ¹² naa ḡa a ke wo ḡe ga ná-nuḡuseiti, to boḡoi ḡe ga wa-ḠALAGI, eḡevelei é boni la wo ma, eḡevelei é ma ḡonai woni la wo-mεmεwolani be, Abalaame, ta Izaake, naa veε Zakobe va. ¹³ Wa ḡila no laade, Gooḡo GALAGI va ḡe niima minazeḡegi wosu wo ve, ga konaiti, ¹⁴ toḡa wosu wo ve, woiti wo loni za Gooḡo GALAGI da-ḠALAGI ḡaazu, ta zoiti balaa ti ga de-mavofodaiti ti la de zoloo ni.

Maane ḡa kooḡo gani koo vai va

¹⁵ Wo kwεε velei ade ḡeni la Ezipete yooi zu, velei ade ziiti ta-yooiti maazuḡudeni la, ve wo ziēni ná. ¹⁶ Wo kooḡo gani ḡounougiti kaani, ti ga gului, ta kətui, naa veε wali ḡaei va, ta zanugi. ¹⁷ Nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, zunu, baawo anzanu, baawo peleyegε, baawo bolodai ta, nii kigi a zegε za Gooḡo GALAGI ada-ḠALAGI va, é va li zii naati ta-ḡalagiti debizu. A lua, ga nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, eḡe gului nii ma zapei ga nu vaa ani, baawo ani wana. ¹⁸ Nu nɔpe ge mina ḡe wo zaama, niima ḡona woiti meniga voluma, é va boḡo maamuse,

é va gɛ: «Fai pɛ ka zoloo nɔ̀un bɛ, anɛɛ ni nà vilesu kisu vaiti nɔ̀ volu.» Ni zooi nii zɛbɛai naa a maanɔ̀ɔi zɔ̀ɔna, zɔ̀i nii fɔ̀ai naa balaa gɛ ta zɔ̀ɔ. ¹⁹ Gɔ̀ɔɔ GALAGI la vaa bu, é va maavaayɛ. Kɛlɛ ná-ziiɔ̀gaawanai gɛ zeeli ma zunui naa, ná-ladalalai maavele ma, foovoo vaiti kpein ti zɛvɛai niima zɛvɛi tei su, naati ta la unma, toɔɔ daaseigi gaaɔa, é kula eteai zu. ²⁰ Nii a kɛ maanɔ̀ɔ, Gɔ̀ɔɔ GALAGI gɛ kpetevɛ Izelayɛle wolodamaiti kpein ba, eɔ̀velele minazegɛgi zu voovoo vaiti kpein seɔ̀vɛai la, niima lɔ̀ seɔ̀vɛi zu.

Kɔ̀ɔɔ gani kɔ̀ɔ vai ma zalai

²¹ Wo-mavofodaiti ti vaazu, wo-loun zunuiti ti wuzegɛzu, wa zegɛna ná, ta wɛɛin é vaazu, é zɛɔ̀ zou gɛli su gɔ̀ozama, ta zooi nii zu maanɔ̀ɔiti kaana, ta seebɛiti Gɔ̀ɔɔ GALAGI ti vɛai ba, ²² zooi pɛ galaai ga timinigi, ta kpoloi, nu la zooga é va ani nɔ̀pɛ sin ná, ani nɔ̀pɛ ge la vɔ̀nɔ̀ ga, tufa nɔ̀pɛ ge la mɔ̀ bɛtɛa ga, é gɛa ga faazupui gɛvele nii é gɛni Sɔ̀ɔme, ta Gɔ̀mɔ̀l, ta Adema, ta Sebɔ̀yime, vɛ Gɔ̀ɔɔ GALAGI ná ma vaiti supuni, ná-ziiɔ̀gaawanai ta ná-ziiɔ̀fulagi zu, ²³ ziiiti kpein ta gɛ ma: «Leeni vaa zu Gɔ̀ɔɔ GALAGI niima yooi zogai gani? Leeni gɛ é ga niima yiiɔ̀gaawana wolai?» ²⁴ Ta ti woogaaɔvɔte, ti gɛ ma: «Nii gɛvɛvɛ, tɔ̀zɛi ti gɛlɛvɛ minazegɛgi va, nii ti-mɛmɛwolani ta-GALAGI Gɔ̀ɔɔ GALAGI kɛɛni ti yɔ̀ɔzu, é ti gɛlaai ma Ezipete yooi zu. ²⁵ Tɔ̀zɛi ti liivɛ, ti gala kiligiti dɛbi, ti nɔ̀kɔ̀ gala kiligiti bu, ti la gɛni ti gɛwɛɛ kaipa, é la veeni ti ya ga tɔ̀nɔ̀. ²⁶ Naa gɛ é kɛa, Gɔ̀ɔɔ GALAGI ná-ziiɔ̀gaawanai va zooi nii laalɔ̀ɔma, é va ga maanɔ̀ɔ vai kpein, nii seɔ̀vɛai niima lɔ̀ seɔ̀vɛi zu. ²⁷ E ti lɔ̀ɔfulani ta-yooi zu ga ná-ziiɔ̀gaawanai, ta ná-ziiɔ̀fulagi, naa vɛɛ ná-ziiimaleɔ̀vɛi va. E ti bɛ, ti li zou gɛli su, vɛ ti zeini ná dɛ za.»

²⁸ Fai niiti ti lɔ̀ɔɔuai, Gɔ̀ɔɔ GALAGI da-GALAGI gɛ é naati kwɛɛ. Kɛlɛ niiti ti gɛlaai kɛlɛma, naati ta ga adɔ̀nɔ̀, da de-lointi eyɛsu gɔ̀, naa gɛ é ga tɔ̀gi nii zu woiti, nii maanɛai, de so, de zie la.

30

Galema volui GALA pɔ̀

¹ Woi niiti gɛ ti wogai wo ma, tuyai ta foovooi, ta vaazu gɛɛzu. Ni wa ti zona volu ga niine wo-yiimavɛ, nubusɛiti saama, vɛ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI vaazu wo bɛɛzu, wo vaza náti, ² ni wa gɛlena ma, wo va volu Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI vɔ̀, ni wa woilona gooi ma, wo gɔ̀lo bɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, wa wo-lointi, nii kpein nɔ̀ gɛ feezu wo ya za, ³ naazu, Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo niine, é wo maawɔingɛ, toɔɔ wo gɛalɛ ba, é va ga woye, wo gɛla nubusɛiti saama, vɛ wo gɛa vazani ná. ⁴ Anɛɛ ni wa gɛ pela velei zu, zou bɛla ga, Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ li, é wo gɛizie návɛ, é wo gɛalɛ ba, ⁵ é va ga woye naama yooi zu, nii wo-mɛmɛwolani ti sɔ̀lɔ̀gai, wa seɔ̀ ga wɔ̀nɔ̀. Toɔɔ wo undaanɛ, é wo mɔ̀in, wo leɔ̀ wo-mɛmɛwolani ba. ⁶ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ wo valibo wo-yiimavɛ, wa wo-mavofodaiti, naa gɛ a kɛ wo nɛɛ vɛ ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ, naazu, wa zɛnvui wo. ⁷ Foovoo vai niiti kpein gɛ ti zɛvɛai wo vɛ, naa gɛ zeeli wo zili nuiti ma, niiti ti wo maayoseɔ̀ɔzu, ti wo wɔ̀inzeɔ̀. ⁸ Wɔ̀un wa, wa gɛle ma, wo va tɔ̀un pɔ̀ volu, wo woilo gooi ma, wo ná-deveiti kpein so, nii gɛ feezu wo ya za. ⁹ Gɔ̀ɔɔ GALAGI wa-GALAGI gɛ undaanɛi gɛ wo vɛ, é wo-gɛevaiti kpein subɛtɛ, wo buɔ̀u ga doun mɔ̀inmɔ̀in, wa-loganiiti gola gɛawɔ̀lɔ̀, daamianigi vɔ̀vɔ̀va wo ya. Mazɔ̀lɔ̀ Gɔ̀ɔɔ GALAGI gɛ wɔ̀in ga wa-undaanɛi volu, eɔ̀velele é wɔ̀inni la ga wo-mɛmɛwolani ta-undaanɛi, ¹⁰ ni nɔ̀ wa woilo gooi ma, wo gɔ̀lo ná-tɔ̀giti bɛ, ta ná-deveiti, niiti ti zɛvɛai tɔ̀ seɔ̀vɛi nii zu, siɛgi zu wo gɛlesu ma la, wo va pɔ̀, ga wo-yiimavɛ pɛ, ta wo-yɛnvui pɛ.

Tɔ̀gi gɛ nu yiimavɛ

¹¹ Devele gɛ feezu wo ya za, é la baani, é va buɔ̀e wa-zɛbɛi maazu, baa maa va gɔ̀oza wo va. ¹² E la geɔ̀ɔlɔ̀gi zu, wa va gɛ ma: «Bɛ gɛ a lɛ geɔ̀ɔlɔ̀gi zu gi vɛ, é vaa la gi vɛ, é va su vai wo gi ma, naa gɛ a kɛ, gi so, gi zie la?» ¹³ E la kpoloɔ̀i volu velei, wa va gɛ ma: «Bɛ gɛ a

ɓudɛ gi vɛ kpɔloɗɛi volu vɛlei, ɛ vaa la gi vɛ, ɛ su vai wo gi ma, naa ɗa a kɛ gi so, gi zie la?»
 14 Wɔoɗi ɗa wo ɗɔba nɔ, toɗa wo-laavɛ, ta wo-yiimavɛ, ga wo so, wo zie la.

Zɛnvui ta saai

15 A wɛlɛ, za gɛ zɛnvui ta undaanɛɛi zeida wo luɗɔ, gɛ saai ta maanɔɗɔi ɓalaa seida wo luɗɔ. 16 Devei gɛ feezu wo ya za, naa ɗa ɛ ga, wo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ vɛ, wo zie ga pelei, nii ɛ dɛa ga woye, wo ɗolo nɔ-deveiti bɛ, ta nɔ-tɔgiti, ta nɔ-kala gooiti, naa ɗa a kɛ wo zɛnvui wo, wo mɔin, wo tuyai zɔlɔɔ Ɔooɗɔ GALAGI ya, wa-ƆALAGI, naama yooi zu, vɛ wo liizu nɔ, wo seɗe ga wɔnɔ. 17 Kɛlɛ ni wo-ɗigi a zɛɣena tɔun ba, ni wo la kɛni, wo va ɗolo bɛ, wa ɓɔɗɔ yɛna nɔ, wo da nɔkɔ gala kiligiti bu, wo da ti lɛbi, 18 nɔ wo loozu ɗisu naa luɗɔ za ga wo undaa ɗa vili. Wo-zii zu la ɗooza naama yooi zu Zuludɛn volu vɛlei, vɛ wo vaaazu liizu nɔ, wo seɗe ga wɔnɔ.

19 Gɛ geɗɗɔlɔgi ta zɔoɗi zoga za ga zeelei wo laalɔɗɔma, ga wo yiimazeɗe zɛnvui ta saai ti yɔɗɔzu, tuyai ta foovooi ti yɔɗɔzu. A yiimazeɗe ga zɛnvui, naa ɗa a kɛ, wo zɛnvui wo, wa wo-mavofodaiti. 20 A yiimazeɗe ga wo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI nɛɛ vɛ, wo ɗolo tɔun bɛ, wo ɗili ba ɗɔ, mazɔlɔɔ toɗa ɛ ga wo-yɛnvui, ɛ wo-zii zuɗoozazu, wo va zeɗi zɔoɗi naa ɗa, nii ɛ ma ɗona woni ga ɛ fe wo-mɛmɛwolani zea, Aɓalaame, ta Izaake, naa vɛɛ Zakɔɓɛ va.

MOIZE NA-FALIMAI TA SAA VAI

31

(31:1--34:12)

1 Moize ɓɛni Izelayɛle nuiti kpein pɔ ɗani, ɛ ɗɛ ti ma: 2 «Niizu gɛ kona ungila puufelegɔ (120) zɔlɔɔga, gɛ la mɔ zooga gɛ va lo wo luɗɔ. Ɔooɗɔ GALAGI ɗɛni mɔ, gɛ la Zuludɛn nii maazuɓudea. 3 Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɓɔɗɔi ɗa lo wo luɗɔ. Zii naati ti zeini nɔ, toɗa naati koloɗolo wo luɗɔ, wo zoo wo ta-yooi zeɗe ga wɔnɔ. Zozuwe ɗa ɛ losu wo untuɗɔ, eɗɛvɛlei Ɔooɗɔ GALAGI bogai la. 4 Ɔooɗɔ GALAGI ɗa ti ɗoloɗolo, eɗɛvɛlei ɛ Amɔɔl masagiti koloɗoloni da, Sigɔn ta Wɔge ta ta-yooi. 5 Toɗa zobogi ve wo vɛ, wo vɔni zii naati ma, wa ti zo kpein nɔ, eɗɛvɛlei gɛ wo leveni la. 6 A yiilɔɔ, wo zɛbɛzeɗe! A mina lua, ti mina wo zasubali, mazɔlɔɔ Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɓɔɗɔi ɗa liizu wo volu, ɛ la yeeɓega wo va, ɛ la ɗɛlɛa wo va.»

Zozuwe vile fai Moize votogi zu

7 Naa volu, Moize Zozuwe lolini, ɛ ɗɛ ma Izelayɛle nuiti kpein gaazu: «Yiilɔɔ, ɛ zɛbɛzeɗe, mazɔlɔɔ da ɗa ɛ lɛɛzu ga niima nuɓɛɛiti naama yooi zu, nii Ɔooɗɔ GALAGI ma ɗona woni ti-mɛmɛwolani bɛ, ɛ va fe ti ya. Da ɗa ɛ vaaazu liizu ga tiye, ti seɗe ga tɔnɔ. 8 Ɔooɗɔ GALAGI ɓɔɗɔi ɗa lo ɛ luɗɔ, toɗa ɗɛ ɛ va, ɛ la yeeɓega ɛ va, ɛ la ɗɛlɛa ɛ va. Mina lua ani nɔpɛ ba, ɛ zasu mina ɓali.»

Tɔ sɛvɛi ɗala yeeɗɛɗalaiti

9 Moize niima lɔ gooiti kpein sɛvɛni, ɛ kaliva zalaɗa ɗula nuiti ma, Leevi mavofodaiti, ti-losuve ɗɛni ga ti da Ɔooɗɔ GALAGI nɔ-minazeɗe kesui zeɗe, ta Izelayɛle ɗundiɗiiti kpein. 10 E niima levei veeni ti ya, ɛ ɗɛ ti ma: «Konagi lɔfelasiɛi ɗilagilagi kpein ma, kuye zuvaayɛ konagi laawu, kota vetii ma ziegi zu, 11 siegi zu Izelayɛle nuiti kpein ti vaaazu la, ti lo Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗakala, naama adavɛ, vɛ ɛ yeelosu nɔ va, wa tɔ gooi nii ɗala nɔ Izelayɛle nuiti kpein bɛ. 12 Wa nuɓɛɛiti kpein gaale ba, zunuiti, ta anzanuiti, ta doungoiti, ta wɛɛinti ti seikɔɗɔmai zu wo zaama, naa ɗa a kɛ ti pɛ ti tɔgi ɗala gooi meni, ti Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗaazuluabai maaleɛ, ti niima lɔ gooiti kpein so, ti da zie la, 13 ti-lointi ɓalaa, niiti ti la kwɛɛ, naati ta meni, ti Ɔooɗɔ GALAGI wa-ƆALAGI ɗaazuluabai maaleɛ, yeenɔpɛ, wo-zii ma voloi pɛ su, naama yooi zu wo vaaazu seɗezu ga wɔnɔ, wo Zuludɛn ɓudea voluma.»

*Izelayele nuiti ta ɔe ga
woovalada nuiti*

¹⁴ Ɔooɔɔ GALAGI ɔeni Moize ma: «Wɛɛ, è-zii ɔaabelazuwe maabuɔa. Ua ga Zozuwe, wo lo GALA daaɔomi seɔe velei wu, miná ɔa gè nà-deveiti feezu zea ná.» Moize ta Aalɔn ti liini, ti lo GALA daaɔomi seɔe velei wu.

¹⁵ Ɔooɔɔ GALAGI ɔulani keɛma ti ve miná, tonaɔiingi zu, é lo GALA daaɔomi seɔe velei laave. ¹⁶ E ɔeni Moize ɔɔ, é ɔe ma: «Wɛɛ, nágo ve na, è li è-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai. E zaa voluma, niima nuɔuseiti ta vaazu koloɔologi ɔɛɛzu ta gala kiligiti, naama yooi zu, ve ti vaazu liizu ná. Ta ɔeɛ bà, ti minazeɔeɔi ɔoloɔolo, nii gè keɛni ti ve. ¹⁷ Naa maavele ma, nà yiiɔaawana ti ma naama voloi zu. Nà ɔeɛ ti va, gè voluave ti va. Naazu, nuɔuseiti ta ɔe ga zii taɔili daamiani, kpɔɔ mɔinmɔin ka zeeli ti ma, ta faaɔaagiti. Naama voloi, Izelayele nuiti ta ɔe ɔooɔ ma: «Gaamazu, tɛi ada-GALAGI la mɔ de zaama, naa ɔa é keɛzu, niima maanɔɔiti ti zeelizu la de ma.» ¹⁸ Ungo, naama ziegi zu nà voluave ti va ɔeɛɛɛin, faa ɔoi kpein faa zu, nii ta ke, ta ɔaavotena gala kiligiti ma.

¹⁹ «À guyei nii zɛve niizu. Da ve Moize, Izelayele nuiti kala da, ti ɔa too, naa ɔa a ke, guyei naa ɔe bè ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁰ Nà liizu ga tiye zooi naa zu, ve nɔnɔi ta kɔin gulɔi ɔoovaai ná, gè minazeɔeni, gè ɔona ti-mɛmɛwolani be, ta daami wo, ti yiɔo, ta zeí ná, anii pe ge ɔoova ti ya, názu ɔa ta ɔaavote da gala kiligiti ma, ti ɔa ti lebi, ta zii ɔoloɔolo, ti nà-minazeɔeɔi ɔoloɔolo. ²¹ Siegi zu maanɔɔ mɔinmɔingi zeelizu la ti ma, ta faaɔaagi, naazu guyei nii ɔa ɔe ga zeelei ti laalɔɔma. Mazɔɔɔ ti-mavofodaiti ti la yeemaa, ti va be too vai va. Gè ti-yiimave ɔevelei ɔweɛ niina, aisa gè va li ga tiye zooi naa zu, nii gè minazeɔeni, gè ma ɔona wo ti ve.» ²² Naama volo ná nɔ ɔa Moize guyei naa zɛveni la, nii é Izelayele nuiti kalani da.

²³ Naa voluma, Ɔooɔɔ GALAGI ná-deveiti feeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ya, é ɔe ma: «Yiilɔɔ, è zɛɛzeɔe, mazɔɔɔ ɔa ɔa è vaazu liizu ga Izelayele nuiti naama yooi zu, nii gè minazeɔeni ma vaa zu, gè ɔona. Nɔun nà, nà ɔɛɛzu è va.»

²⁴ Siegi zu Moize ɔeni da ga tɔ gooiti kpein seve, seve ɔila su, ta la yeɛni voluzu, ²⁵ é niima levei veeni Leevi nuiti zea, niiti ti ɔeni Ɔooɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui zeɔeɔe, é ɔe ti ma: ²⁶ «À tɔ sevei nii zeɔe, wo da Ɔooɔɔ GALAGI wa-GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔobave. Toɔa yeɛsu ná, é ɔe ga zeelei Izelayele nuɔuseiti daalɔɔma. ²⁷ Tɔɔzei ba ga, gè kwɛɛ wa ga kololala nuiti, wo ɔakage. Ni za, nà vulua wo zaama, wo ɔa wuzeɔe Ɔooɔɔ GALAGI laalɔɔma, wa vaazu keɛzu ɔale, saa voluma! ²⁸ Niizu, à wa-wolodama ɔewolaiti gaale ba maaɔoolii zu, ta kundiiiti kpein, gè guyei ma woiti bo ti ma, nà geeɔɔɔɔ ta zooi zosu ga zeelei ti laalɔɔma. ²⁹ Gè kwɛɛ, gè ɔe, saa voluma, keni nɔ wo ɔooɔ ɔooɔ, wo zeɔe pelei va, nii gè ná-fai zɛvai. Naazu kpɔɔi ɔa zeeli wo ma velela velei, tɔɔzei wa Ɔooɔɔ GALAGI wanama vai ɔe, wo zie veleiti ta vaazu ná-ziiɔaawanai maalolisu wo ma.»

³⁰ Naa voluma, Moize guye woiti kpein deɛni ga Izelayele nu vebei, ti ti pe menini.

32

Moize ná-guyei

¹ Ee, geeɔɔɔɔgi, woilo, nà ɔɛɛzu.
Da ve, ee, zooi, daawooiti meni!

² Nà-faaɔweɔgi vu eɔe tonai,
gɔoi zie eɔe nɔɔai,
eɔe duɔui é tufa letɛi ɔa,
eɔe sabalagi é tufai ɔa.

³ Mazɔɔɔ nà Ɔooɔɔ GALAGI laaseigi wosu.
A ada-GALAGI maamuse!

⁴ Toɔa ga fasai, ná-keɛwotii laazeeliwe,

ná-peleiti pɛ sɔlegɛ,
woogɛɣɪla GALAGI vɛ, telebotala vaa la ziima,
toɣa telebogai, é zɔle.

⁵ Wɔun wa, tɔun tetemazu, wo yaavavɛ,
wo la mɔ ga ná-dointi,
tɔzei sɔgi ɣa wo va,
wa ga yaava nuiti, ta sɔletala nuiti.

⁶ Gɪmalala nuɔuseiti, ɣi ge la ti ma,
Gɔogɔ GALAGI zopelei ɣana wo vɛ?
Wo-ɣɛɛ laade ɔaa, wo ɔɛɛ nui?
Tɔ laade é va wo ɔɛɛ, é va wo zeɪ?

⁷ A ɣize wɔɔwɔɔ voloiti su,
wo ɣida yeegɛɣɪla ɣilagilagi ma ɣonagiti bu.
A wo zɔɔɔ nuiti gaazaɣa, ta dɛɛ ga woye.
A wa-nu vɔɔɔti gaazaɣa, ta wo ɣala da.

⁸ Siɛgi zu nii é Anii-Pɛ-Unda, é zooi veeni la nuɔuseiti bɛ,
é nuɔuseiti gaagwɛ, ti vaza zooi ɣa,
é zooti kwɛgi la,
é zoloo GALA dointi tieɣi ma.

⁹ Gɔogɔ GALAGI nɔnɔi ɣa é ga ná-nuɔuseiti,
Zakɔbe ná-dointi ka ti ga nɔnɔ.

¹⁰ E Izelayɛle ɣaani tevɛbai zu, ná zunakai,
vɛ nu la zeini ná, kɛni suaiti kpain gooi nɔ.
E sɛsɛboni, é seɣe, é kula su,
é ɣaaba ma, eɣe gaazuleegi.

¹¹ Kɛvɛ eɣe koɣei nii paai ma yivoiti maalogazu,
é ɣovesu ná-zivoiti maazu,
é ɣovegi zuvie, é ti zeɣe,
é ti zo ga ɣovedeɣaiti, é da li ga tiye.

¹² Gɔogɔ GALAGI ɣila kpe nɔ ɣa é loni ti luɣɔ,
gala kili gila kpalaa ge la ɣɛni ɔni ba.

¹³ E lɛeni ga tiye zooi ɣaagoozazuvɛ,
é ti ɣonɔkulani ga kpalaga aniiti.
E ti ɣonɔkulani ga kɔin gulɔi, é ɣulazu fasai va,
é wolive wuluiti pɔnɔni kɔtuɣɔtu zooi zu.

¹⁴ E ti ɣonɔkulani ga nɪkɛ zaaiti ta-nɔnɔi,
ta boli zaaiti ta-nɔnɔi,
é vɛɛ baala suai ma wulɔiti ba,
ta Basan yooi zu vaala golaiti, ta ma woli zinɛiti,
ta molo vɔpɔgi é ga ɔeɛegi,
ta dɔɔ ɔi papagi.

¹⁵ Su la ɣoozani, Yesulun, nii é ga Izelayɛle,
é ɔɔɣɔ maalɔɔai ma, é ɔakani.
E wɔɔloni, é ɔakpa, gaazuvɛ da volo.
E ɣɛɛni GALAGI va, nii é tɔun kpɛɛai,
é ná-kizo fasai vɛɛvili.

¹⁶ Izelayɛle nuiti ti GALA diini toloi ma,

təzei ti gaaveeni,
ti vile gala kiligiti polu,
ti ziiḡaawanani ga ti zii vele jɔiti.

17 Ti ḡea zalaḡaiti kulazu inegiti be,
niiti ti la vɔlɔ ga gala,
niiti ti la ti ḡwee, ti ḡulaai ga niine,
niiti wo-memewolani ti la ḡeni ti lebizu.

18 Izelayele, è yeema è make vasai ma, nii è zɔlɔḡai la,
è yeema GALA ma, nii é zenvui veai è ya.

19 Siegi zu Ḡoḡḡ GALAGI naa ḡaani la, é yiiḡaawanani,
təzei ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti ti baagɔni ma.

20 E boni, é ḡe ma: «Nà voluavesu ti va,
fai nii é vaazu ti zɔlɔsu, nà naa vete názu.
Mazɔlɔ nuḡuseiti be, ti yaavaai,
dointi be, ti la ga woḡḡḡḡḡ nu.

21 Ti kèa ga tolu nu ga naa maavele, nii é la ga gala,
ti ziiḡaawana ga kɔḡḡ ganigiti.
Nà balaa, nà ti ḡeezu ga tolu nuiti ga naa maavele, nii é la ga zii nɔpe.
Nà ti yiiḡaawanazu ga zii ta, nii ḡi ge la ma.

22 Mazɔlɔ nà-ziiḡaawana abui soga,
toḡa galai wosu, eyesu é zeeli ḡovealaazu bogi zu,
toḡa zoi ta gaa aniiti miizu,
é soga gizeiti kpogiti ba.

23 Nà maanḡḡi ḡiizisu ti ma,
nà nà-meeinti kpein pilisu ti ma.

24 Pului ḡa ti ḡologolo,
kɔlɔkpadimai vee ti va, dɔfɔi ti vaa.
Gè suaiti teve ti ma, ti da ti vali ga ga ti-jiigai,
ta kaali jɔiti ma wanai.

25 Koi yḡḡzuveti, boḡa zɔkpɔi ḡa ḡe ti volu miná,
é da ti vala ti-lointi ma,
peleiti bu, dualuagi ḡa zeeli ti pe ma,
zunu loungoiti, ta anzanu loungoiti,
ta jiiimiḡḡlegiti, ta kewola vɔlɔiti, ti pe.

26 Wɔin ḡeni mà ga gè ti pe ma zuwu ḡaaleve,
nuḡuseiti ti mina mɔ ḡisie ti zu eteai zu.

27 Kele gè luani ga ti zili nuiti ti mina jeeḡula nɔun su,
ti va ḡisie ga ta-zobogi ḡa é naa ḡea,
Ḡoḡḡ GALAGI laade, é va naati kpein ke.

28 Izelayele ḡa ga zii, nii balagai ḡi pagɔi ma,
ti valage kelegelegi ma.

29 Ni ti ḡeni ga ḡima nu,
ta la ḡe faiti zḡḡzugaazu,
ti ḡida velela vele vaiti bu.

30 Kɔḡḡ nu ḡilagi ḡa zoo ḡale é nu waagila (1 000) kpe?
Baa nu felegɔi nɔ nu waapuugɔi (10 000) be?
Naa la be naa ḡe, ni ti make vasai la ḡeni ti vɔdini,

ni Gɔɔɔɔ GALAGI la ɔɛni yeezɛɛni ti maazu.

³¹ Mazɔɔɔ ti zili nuiti ti kwɛɛ ga,
ta-ɔalagi ɛ ti makɛsu, naa la ga Izelayɛle nɔ-GALAGI ɔɛvele.

³² Ti ɔɛvɛ ɛɔɛ kpelei, nii ma zuwui zɛɔɛai Sɔɔɔme,
ta ga kpelei nii sɛɔɛai Gɔmɔɔɔ.

Ma lɔɔɔi gwaai wanavɛ,
leezɛn belei ma waai wanavɛ.

³³ Ta-lɔɔi ɔa ga kaali wanai,
toɔa ga pɛɛɔaali wana ɔɔi.

³⁴ Kɛɛ pɛɛɛ, nɔun nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI,
nii gɛ kɛvele ɔɛɛai dɔɔɔɔɔɔ,
gɛ make ba ti laalɔɔɔma.

³⁵ Nɔ ɔa gɛ ga potokula nui, gɛ ti zala, vɛlei soloogai la ti ma,
siɛgi zu ti-ɔɔɔɔi bunɛsu la.

Mazɔɔɔ ti ɔɔɔɔɔɔ foloi maabuɔa gola,
nii deveai ti ma, naa wola maabuɔa.»

³⁶ Ungo, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-nuɔɔɛiti tukpɔɔaalevɛ ga telebodai,
toɔa nɔ-botigɛ nuiti maawɔingɔa,
siɛgi zu ɛ kwɛɛsu la ga ti-zɛbɛi bega,
nu la mɔ ti zaama a ɔɛ ga duɔ, ɔaa ɔɔɔɔyeema nu.

³⁷ Nɔzu, toɔa ɔɛ ma:

«Wa-yɛɛ ɔalagiti ta mini mu?

Mini ɔa fasai nɔ, nii wo ɔɛni ɔitosu ba?

³⁸ Galagiti ti ɔɛni wa-zalaɔa zua wulɔiti miizu,
ti ɔa wa-vuya zalaɔai ma lɔɔi ɔɔle,
ti wuzɛɔɛ lɛɛ, ti ɔɔ wo va.

Ti ɔɛ wo vɛ ga wo make anii.

³⁹ A sugwɛɛ deɔɔɛmu, ga nɔ ɔila kpe ka gɛ ga GALAGI,
taɔili ge la nɔ nɔun polu.

Nɔ ɔa nɔ ɔa paai wo,

nɔ ɔila kpe nɔ ɔa nɔ ɔa zɛnvui ve,

nɔ ɔa gɛ maawanai woni, nɔ ɔa gɛ kɛɔɛsu,

nɔ sona, nu nɔpɛ ge la zooga ɛ va kula zɛa.

⁴⁰ Mazɔɔɔ gɛ yeelɛa geezu,

gɛ dɛɛ, gɛ ɔɛ ma:

«Eɔvelei gɛ vulua la ga ɔite, eyɛsu ɔɔ,

⁴¹ gɛ nɔ-boɔa zɔkpɔi ɔaalɛa,

gɛ wuzɛɔɛa potokulai ma,

nɔ nɔnɔ vɔtokulazu maayɔɛɔɛɛ nuiti ma,

gɛ naati kpein sala, niiti ti wɔinzeɔɛai.

⁴² Sili nuiti ti-ɔamɛi ɔa nɔ-mɛɛinti so ɛɔɛ dɔɔi,

nɔ-boɔa zɔkpɔi ɔa yiɔɔ ga nuiti ma zuai,

ta nu maawanaiti ta duɔiti ti-ma ɔamɛi,

ta sili nuiti ta-ɔundigɔiti tɔungiti.» »

⁴³ Zii ɔiligiti, ɔ ɔoozunɛ nɔ-nuɔɔɛiti ma!

Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa nɔ-botigɛ nuiti ti zaa vai vɔtokulazu,

toɔa potokulai ɔɛɛzu sili nuiti ma,

toɣa koto gba vai ɣɛɛzu zooi ve, ná-nubuseiti be.

⁴⁴ Moize ta Nun ná-doun zunui Zozuwe ti vaani, ti niima wuye woiti kpein kala nubuseiti be, naati ti menini.

Keni nuiti ti ɣolo

⁴⁵ Moize begai ma ga niima woiti kpein bo Izelayele nuiti ma, ⁴⁶ é ɣeni ti ma: «À ɣize niima woiti kpein su, nii gè keɛzu ga zeele wooi wo laalɔɣɔma za. Wa wo-lointi kala ga tiye, naa ɣa a ke, ti ɣolo tɔgi ná-deveiti kpein bu, ti zie la. ⁴⁷ Mazɔɔ é la ga wafuun goo wo ve, wa-eteai ɣa su, niima wooi maavele ma, wo-zii zu ɣa ɣooza naama yooi zu, nii wo vaazu sɔɔsu ga wɔnɔ, wa Zuludɛn buɔɛna.»

Moize zaa vai wo fai

⁴⁸ Naama volo ná nɔ, ɔɔɔɔ GALAGI bɔeni Moize vɔ, é ɣe ma: ⁴⁹ «Le Abalime ɣize nekpeiti ma, è le Neebo gizei ma, nii é Moabe yooi zu, Zeeliko letemave, è Kanaan yooi vetɛ, nii gè feezu Izelayele nuiti be ga tɔnɔ. ⁵⁰ Da zaazu gizei naa ma, nii è vaazu leɛzu ma, è li è-memɛwolani pɔ, ti zaai, eɣevelei è-liɛ Aalɔn zaani la ɔɔɔl gizei ma, é li memɛwolani pɔ ti zaai. ⁵¹ Tɔɔzei wo la ɣeni ga lada nu bè Izelayele nuiti saama, Meeliɔa ɔɛiti pɔ be, Kadese, Sin tevebai zu. Wo la ɣeni vaani bu, ná-ɣadedai va ɣula keɛma Izelayele nuiti gaazu. ⁵² Da ye ɣoozama, è zooi naa ɣa ga ɣaazu, nii gè feezu Izelayele nuiti be, keɛ è la lea ná.»

33

Moize tuyai loo vai

Izelayele nuiti be

¹ Tuyai vetɛ, nii GALA nui Moize tooni Izelayele nuiti be, aisa é va za. ² E ɣeni ma:

ɔɔɔɔ GALAGI vaave, é zeɣe Sinayi gizei ma,
é wuzeɣeve ti ve, eɣe foloi, é zeɣe Seyiil yooi zu,
toɣa volozu, é zo Palan ɣizei ma zoligɔ,
paave, é ɣula ná-geezuɣeela ɣadegai waawaagiti saama,
tɔ sevei ɣeni zea, abui ba.

³ Ungo, nubuseiti neɛve è ve,
ɔa makeɛsu naati ma, niiti ti ga ɔnɔiti,
ta vuuni è ɣɔɣɔwu, ti da è-laawooi meni.

⁴ Ada-vaa ɣa é tɔgi veeni la Moize ya,
Zakɔbe ná-nubuseiti ti sɔɔ ga tɔnɔ.

⁵ E ɣeni ga masagi Yesulun unda,
siegi zu nubuseiti ta-ɣundiɣiiti ti maaɔni da,
ta Izelayele wolodamaiti.

⁶ Luɔen zii zuɣooza, é mina za,
ná-nubuseiti ti la mɔinni, naati ye ná ɣɔ.

⁷ Weɛ nii ɣa é boni, é lo Zuda va:
Ee, ɔɔɔɔ GALAGI, woilo Zuda wooi ma.
Lo tuɣɔ, è lii la ná-nubuseiti pɔ.
Zeeiti ti maalobo,
ɔa ɔɔɔi ɣe ga ná-kpɔba nui sili nuiti daalɔɣɔma.

⁸ Leevi letegi, é ɣeni ma:
Ee, ɔɔɔɔ GALAGI! E wuulimegi ta tumimegi veeni ɔa-lada wotiɣe nuiti zea, Leevi mavofodaiti,

niiti è ti volufulaai Masa,
è ti zakpe Meeliḅa ḁeiti pḅ be.

⁹ Leevi, nii é ḁeezu keeḁe ta dee ta-vaa ma:

«Gè la welezu ti va!»

Teigi é la zeelḅzḅḅzu ḁeeni ná-doun zunuiti ta keeḁelointi zḅḅzu,
keai ga woḁeḁila nu è-laawooi ḁila nḅ ve, ta ḁa-minazeḁegi.

¹⁰ Leevi nuiti ta ḁa Zakḅbe ná-nuiti kala ga ḁa-leveli,

ti Izelayele nuiti kala ga ḁa-lḅgi,

ti ani maku neeneḁgiti gala è ve,

ti gala zalaḁai ḁula ḁa-zalaḁa ḁulazuve.

¹¹ Ee, Ḃḅḅ GALAGI, ta ḅḅ ta-zeḅei va,

è tuya loo botii kpein ma, ti keezu ga yeei.

Ti zili nuiti ta-ḁaaḅaai ḁologolo,

niiti kpein ti ti wainzeḁezu,

tanḅpe ge mina ungi wuzeḁe mḅnḅ eyesu pe.

¹² Benzamen letegi, é ḁeni ma:

Ḃḅḅ GALAGI neḅbe nui, toḁa zeini ziileigi zu tḅun koba,

GALA ka é makeḅu yeenḅpe,

toḁa zeini ná-gizeiti saama.

¹³ Zozefe letegi, é ḁeni ma:

Ḃḅḅ GALAGI tuya loove ná-zooi ve,

ga nḅḁa vaḁi é zeḁezu geezuve,

ta zou wu ḁe wolaiti,

¹⁴ ta gulu waa vaḁiti, foloi ti ḅḅizu,

ta gulu waai kpein neai, ti vḅnḅsu alu-o-alu,

¹⁵ ta veḅeani vaḁiti, gize vḅḅzagaḁiti ti feezu,

ta wḅḅwḅḅi zu ḁizeiti ta-lḅnḅ paḁiti.

¹⁶ Tḅnḅgi nii fizḅgai gola, é zooi laavegai.

GALA nii é ḁulani keḅema kḅvḅ goi zu,

nii abui ḁeni sosu ba, naa ná-faanḅei va,

é ḁe ga masa ḅḅḅḅgi Zozefe unba, teigi ziimazeḁegi wogai da,

é ḁe ga keeḁelointi ta-ḁundiḁii.

¹⁷ Unfemai ḁa Zozefe ve!

Suzeelive eḁe nike zinei.

Mine felegḅi ḁa ba, eḁe wḅḅwḅḅ legui,

naati ka a ḁa ziiti siḁa la,

é ti laavili, é li ga tiye zou ḅela ga.

Minei gilagi ḁa é ga Efelayime nuḅuse waawaagiti,

zḅi ḁa é ga Manasee ná-nuḅuse mḅinmḅingiti.

¹⁸ Zaḅulḅn letegi, é ḁeni ma:

Zaḅulḅn, ḁoozune ḁa-vḅḁi loo vaiti su.

Isakaal, ḁoun zei kpe ḁa-zeḁe ḁotaiti bu.

¹⁹ Wa nuḅuseiti toli wa-ḁize ḁaaḁoozagi ma,

wa zalaḁaiti kula ga telebodai,

kpoloḁei ta zieleve naḁaegi ta ḁe ga zaḅu,

wo naavolo mḅinmḅin sḅḅḅ.

²⁰ Gade letegi, é ḁeni ma:

Maamusèi gá Góogó GALAGI vè, nii é zou wolai veezu Gade vè.
Gade gá loogósu ege zala zaai,
a dá ná-sua zogai vali ga, é so kóogóiti ma, é li nòunkalagi vò.

²¹ E yiimazegeñi ga ma vagoi,
vè ná makègai bè, kundiñi laamiizuvè gána.
Tođa é loni nuβuseiti untugó,
é telebodai zìe, egevelei GALA ge pò la,
é zoloo faa zòlegaiti ma, ti wogai Izelayele ná-faa zu.

²² Dan letegi, é gèni ma:
Dan gá ga zala bokpági,
nii é vilisu, é zege Basan yooi zu.

²³ Nefetali letegi, é gèni ma:
Nefetali yiğoa ga faanèi,
é Góogó GALAGI ná-tuyaiti pè sòbòga.
Ná-zooi é segezu ga nòno,
tođa zo folo gfulazu, é li lekpeṃa nu yeezazuvè.

²⁴ Aseel letegi, é gèni ma:
Aseel gá ga tuya nu, Zakòbe ná-doun zunuiti saama.
Undaanè gè bè yè, keegèlointi saama,
kóogó gá lò gulò wu.

²⁵ Ná-taazuvè, sòogóiti ta gè ga kòlui ta kòlu bòigi,
ná-keḏeyai yè zea, sii ma voloi pè su.

²⁶ Ee, Yesulun, GALA pokóogóma la ná!
Tođa geeğólógi botasu, é va é bò è va,
maayikiṃe, tođa tonabiingiti su.

²⁷ Góogó GALAGI gá ga nu loogóuzuvè,
tođa ga dá-bòba nui góogó zooi ma.
Tođa è zili nui bè è luğó,
é gè è ma: «Suwuğaaaleve!»

²⁸ Naazu Izelayele zeini ziileigi zu,
Zakòbe ná-dointi ta-ḏeungi gá gfulazu ga pagò yè,
zooi ná zu, vè moloi, é ga beleegi, naa vònoṃsu ná, leezen belei ná,
geezuvè dá nòdai vaza ná ma.

²⁹ Izelayele nuiti, wo undaanèvè! Beni ka ti wo gèvele,
wò wo ga nuβuseiti Góogó GALAGI ti gízogai?
Tođa ga wa-góogó zèpègi, nii é vaazu é bò wo va.
Tođa balaa ga bođa zòkpò, nii wo pilè sòbòsu da.
Wo zili nuiti ta vaana wo vò ga bòogómaayèi,
wa góogólo ta-ada gaağoozagiti kpein ma.

34

Moize zaa vai

¹ Moize zègeñi Moabe nèmèi zu, é le Neebo gizei ma, Pizega unmaṃvè, Zeeliko letemaṃvè.
Góogó GALAGI zooi kpein ḏèni la, é zo Galaade yooi zu, eyesu é zeeli Dan taai ma,
² Nefetali yooiti, ta Efelayime ta Manasee, ta Zuda yooi, é zeì folo liizu vele bolòḏèi va, ³ ta
lekpeṃaṃvè nu yeezazuvè yooi, ta Zeeliko nèmèi, taai nii ḏò wuluiti ti su, é zeeli Sòwaal.

⁴ Góogó GALAGI gfeni ma: «Zooi gana, gè minazegefeni la, gè gona Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakóbe, gè gfe ti ma: «Nà feezu wo-mavofodaiti be.» Gè deeve ga de, è ka ga gaazuve, keke è la la ná pe.»

⁵ Miná gfa Góogó GALAGI ná-botigfe nui Moize zaani ná, Moabe yooi zu, egevelei Góogó GALAGI ná-devei gfeni la. ⁶ Góogó GALAGI maadfuluni miná, nemei zu, Moabe yooi zu, Bete-Peyool letemave. Nu nape ge la ná-kabayegfei gwenni, eyesu niizu. ⁷ Moize kona ungila puufelegó (120) zolóni, siegi zu é zaani la. Gaazu maa la gfeni bidini, ta la gfeni gulani ná-zebai la. ⁸ Izelayele nuiti ti Moize ná-saa wóbi woni folo vuusavago (30) laawu, Moabe nemei zu. Naa volu, góbi ta gaanenni é woni Moize ná-fai zu, naati gaabelani.

⁹ Nun ná-doun zunui Zozuwe laaveni ga gima yenvui, mazóbo Moize yeelaani ma. E zo názu ma, Izelayele nuiti ti gfoloni be, ti zie é zoloo deveiti ma, niiti Góogó GALAGI ti veeni Moize ya.

¹⁰ Kaipa, GALA goo wo nu la mō wuzegfeni Izelayele nuiti saama ga Moize gfevele, nii Góogó GALAGI gfeni kaazu gaazuni ta gaazu. ¹¹ Nu nape ge la vokógóga ma, poogiti ta maabele vaa wolaiti su, nii Góogó GALAGI teveni ga é ti gfe, Ezipete masagi Falagón gaazu ta ná-botigfe nu wolaiti, ta ná-nubuseiti kpein, ¹² ta zebesu gfeewotiiti ti maayikiai, niiti Moize ti gfeni Izelayele nuiti gaazu.

Zozuwe Ná-Sευει Sευει Iózeizυve ma woo mǒungiti

Zozuwe ná-sευει ǵa Kanaan yooi zo fai Iεεzu, ta Izelayele wolodamaiti sei velei zooli naa zu. Zozuwe, nii é ǵeni ga Moize υotogi, naa ǵa é loni ti Iuǵǵ.

Sευει nii zu vaiti ti ǵεeni, é zo kona waagila unnaanigo (1 400) ma, é li kona waagila unfelegǵ puunaanigo (1 240) zιεgi zu υǵ, aisa Yesu Kilista va zǵlǵ. Naa kpein ge ǵεeni kona υuusaυago (30) ǵεǵala laawu (14:10).

Izelayele nuβuseiti kulaai ma Ezipete yooi zu, ti kεeni ga kona υuunaanigo (40), aisa ti va Iǵ minazeǵe zooli zu, nii é ga Kanaan yooi.

Kanaan yooi zo fai ǵεvele βεteni ga faa saυago:

1 Kanaan yooi zo fai, (gaagǵwesu 1 é li 12 υǵ).

2 Zooli ǵaaǵwεε vai, (gaagǵwesu 13 é li 21 υǵ).

3 Zozuwe ná-eteai ǵaabelagi, (gaagǵwesu 22 é li 24 υǵ).

GALA ge zooli veeni ná-nuβuseiti zea, é ná-minazeǵegi laazeelini, nii é boni ti mεmεwolani βε, é niine ga Moize maavele.

GALA ta Izelayele nuiti zǵǵzυve, é lo Kanaan yooi vai va, faa ve bǵǵbai, eǵe ti ǵula vai Ezipete yooi zu. Ti ǵula vai Ezipete yooi va, GALA bǵǵǵi ǵa é ti maaloboni, é kǵǵi ǵǵ ná-nuβuseiti βε, ti li Iuǵǵma pile sǵlǵǵai zu.

Zooli ǵaaǵwεε vai, nii sǵlǵǵai, ta nii é la de zǵlǵǵni, é va ve εse gilagilagi ya, naa ǵa GALA ná-nεεβei Iεεzu, ga Izelayele nuiti pe ge bǵǵǵ you zǵlǵǵ ga tǵnǵ. Naama ǵisiei ǵa de adaveiti daaseigiti kalasu la, gaagǵwesui tanigaani su (gaagǵwesu 13, 15 ta 16 zu).

Kanaan yooi zo fai, ta gaagǵwεε vai, ǵa GALA ná-woǵǵǵiladai Iεεzu, ná-minazeǵegiti daazeeli vai zu, keε Zozuwe ná-sευει ǵa deεzu balaa ga keni nuβuseiti ti zεβεzeǵe. Izelayele nuiti sei vai zii ǵiligiti saama, niiti ti la GALA kwεε, naa ǵeni ga faabaagi, é ti li kidaalevelalai ma. Naa ǵa é kεeni Zozuwe nuiti gaalεni ba Sikeme, ti minazeǵe volu ga niine, naa ǵa bogai ga kpǵε ǵaabelagi gaagǵwesu 24 zu. Nuβuseiti ti minazeǵeni ga ti botii ǵε GALA βε. Izelayele nuiti, ta ta-yooi ná-faa υǵlǵmai, ma bǵεzuǵulai Iózeizυve ǵana, sienǵpe su keni Izelayele nuiti ti loo ǵisu ga ziimazeǵegi ti boni, ti Iǵ va faabaagi zu, keni ti naa laazeeli.

Zozuwe zεi vai nuβuseiti unda

¹ Ǵǵǵǵ GALAGI ná-botigε nui Moize zaa υoluma, Ǵǵǵǵ GALAGI ǵeni Nun ná-doun zunui Zozuwe ma, Moize ná-kpǵaba nui: ² «Nà-botigε nui Moize zaa. Niizu, ǵεvele βεtena, ǵa-o, niima nuβuseiti-yo, wo Zuludεn budε, wo Iǵ zooli naa zu, nii gε feezu Izelayele nuiti zea. ³ Adave nǵpe wo-ǵǵǵǵi a lona ná ma, gε miná vea wo υε, eǵεvelei gε boni la Moize ma. ⁴ Wa-yooi ǵa zo tevebai ma, eyεsu é zeeli Liban ǵizeiti ma, ta zιε wolai Ufelate, Ǵεte nuiti ta-yooi kpein ka ǵε su, é zεi Kpolodε Wolai va, folo liizu velei. ⁵ Nu nǵpe ge la loga é Iuǵǵ, è-zii ma voloi pe su. Nà ǵε è va, eǵεvelei gε ǵeni la Moize va, gε la yeebega è va pe, gε la ǵεlea è va ηεǵεlin. ⁶ Yiilǵ, è zεβεzeǵe, mazǵlǵ è-zaalai zu ǵa niima nuβuseiti ti zooli zǵlǵǵsu da ga tǵnǵ, nii gε ma minazeǵe boni ti-mεmεwolani βε, ga nà feezu ti ya. ⁷ Keni nǵ è yiilǵ, è zεβεzeǵe ga pagǵ, è ǵolo tǵ gooi kpein βε, nii nà-botigε nui Moize sεveni è υε, è zιε la, è mina zeǵe ba, è va li ga yeeza, baa ǵǵυει, naazu da zobo sǵlǵǵ fai kpein su, è kεεzu. ⁸ E ǵa tǵ sεvei nii ǵala, è da yepe ga su wooiti, è ǵisie ti zu folo υεε kpidi va, naa ǵa a ke è ǵolo su wooi pe βε, mazǵlǵ názu ǵa è-ǵεεvaiti subεtezυ la, è zobo sǵlǵǵ fai kpein su, è kεεzu. ⁹ Gε la boni è ma baa ga, yiilǵ, è zεβεzeǵe? Mina lua ani nǵpe ba, è zasu mina bali, mazǵlǵ nà, Ǵǵǵǵ GALAGI, ǵa-ǴALAGI, nà ǵε è va, υε nǵpe è liizu ná.»

*Zuluden bude vai
ma gēvele bētei*

¹⁰ Zozuwe niima leveiti feeni nuḅuseiti ta-ḡundigīiti zea, é ḡe ti ma: ¹¹ «À zie ade-uuuzuve ná pē, wo devei ve nuḅuseiti zea, ga ti daamianigi ḡevele bēte bōḡo ve, mazóló folo savagó voluma, wa Zuluden nii budezu, wo li, wo zoi zeḡe ga wónó, nii Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI feezu.»

¹² Zozuwe bōeni Luben ná-bolodai vó, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve, é ḡe ti ma: ¹³ «À ḡize devei zu, nii Ḣóḡḡ GALAGI ná-botigē nui Moize feeni wo ya, é ḡe wo ma: «Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI zoi vea wo ya, é dooḡḡgi ve wo ya.» ¹⁴ Wo-anzaiti, ta wo-lointi, ta wa-loganiiti ta ye Zuluden voluve folo ḡulazu velei, zoi naa zu nii Moize feeni wo ya, keḡe zunuiti kpein, ti ga kōḡḡ nuiti, wa bude, wo lo wo-ḡeḡeaiti untuḡḡ kōḡmave, wo yeeve ti ve, ¹⁵ eyesu Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI dooḡḡ fe ti ve ga wo ḡevele, ti zoi naa zóló, nii é feezu ti ve. Naa voluma, wa ḡale ma niina wónó ma yoi zu, wo zei ná pē, Zuluden folo ḡulazu velei, eḡevelei Ḣóḡḡ GALAGI ná-botigē nui Moize boni la.»

¹⁶ Ti Zozuwe woḡaavoteni, ti ḡe ma: «Devei kpein è fea, gá naa kpein so, ve nōpe è gi levesu ná, gá li miná. ¹⁷ Gá ḡolo è ve, eḡevelei gi ḡoloni la Moize ve. Ḣóḡḡ GALAGI, dá-ḢALAGI ḡe è va, eḡevelei é ḡeni la Moize va. ¹⁸ Zoi nōpe a bakana da-ḡundigīlai laalōḡma, é la ḡoloni dá-leveiti kpein bē, ta naama nui vaa. Yiiló nó, è zebēzeḡe!»

2

Zeeliko zuvete fai

¹ Nun ná-doun zunui Zozuwe nēne felegó leveni dōḡfuzu, ti zeḡe Akasia nēmei zu, é ḡe ti ma: «À li, wo zoi zuvete, ta Zeeliko bōbó.» Ti liini, ti ni koloḡolo anzanui ta ná-pelei wu, nii daaseigi ḡeni ga Laḡabe.

² Ti ḡeni Zeeliko masagi ma: «Wēḡe, Izelayeḡe nuiti seelive ve kpidii, ga ti zoi zuvete.» ³ Zeeliko masagi keelai leveni Laḡabe ma, é ḡe ma: «Zunuiti fe gi ya, ti niai dá-velei wu, mazóló zoi zuvete fai ḡa ti vaai ma.» ⁴ Keḡe anzanui zunu felegóiti seḡeni, é ti lōḡḡ, é ḡe ma: «Gaamazu, zunui naati ti vaani pò bē, keḡe ḡe la ḡeni ti-zeḡezu ḡwēe. ⁵ Sigī daave laaḡulu ziegi zu, fitilimave, ma zunuiti ti ḡulani, ti li, ḡe la kwēe, ve ti liai ná. A suvile, wo vile ti volu, wa ti ḡḡḡzumēnsu.»

⁶ Tōun é ti lēni peḡe ḡmave dooḡḡ bosuve, é ti lōḡḡ geze baku zigīgi wu, nii é kevele bēteni bōḡo ve ná-peḡe ḡmave. ⁷ Masagi ná-keelaiti ti vilēni ti volu pelei naa zu, nii é liizu Zuluden maalevesu velei. Ti ḡulani nō taai va feya, ti sigīgi laaḡulu ti volu velei.

*Laḡabe ta nēne felegóiti
ta-woolaamai*

⁸ Laḡabe lēni peḡe ḡmave dooḡḡ bosuve, é ma wēeinti ka, aisa ti va la. ⁹ E ḡeni ti ma: «Gè kwēeni ga Ḣóḡḡ GALAGI niima yoi veeve wo ve, dualuagi gi zoga, ve yōḡózuve nuḅuseiti kpein sasu ḡa balizu wo luḡḡ. ¹⁰ Mazóló gi mēnini ga Ḣóḡḡ GALAGI Seeli Kpolodei vōni su wo luḡḡ, siegi zu wo ḡulani la Ezipete yoi va. Gi naa mēnini, velei wo Amól nuiti tamasa felegóiti soni da, Sigón ta Wōge, ti ḡeni masadai ḡēezu Zuluden volu velei, folo ḡulazu velei, wo ti zuwuḡaaleve ta ta-nuḅuseiti, wo ta-yoi ḡologolo. ¹¹ Gi naama vaiti mēnigai ma, gi iḡḡ ge levea. Nu nōpe zii la lōa, é va lo wo luḡḡ. Tōzei Ḣóḡḡ GALAGI wa-ḢALAGI ḡa é ga GALA, geḡḡlōgi zu ta zoi ma. ¹² Niizu, à ḡonana bē, Ḣóḡḡ GALAGI laaseigi zu, ga faanēi ḡe keai wo ve, wa buuḡwēe, wa balaagi wo faanēe ḡe ná-peḡeḡe ve. A poogi ta ve zèa, nii ná la da. ¹³ A minazeḡe bē ga wa kēe ye vulua, ta dēe, ta kēe ná-dointi, ta tōnōiti kpein, wo la vaa bu, gi va za.» ¹⁴ Zunui niiti ti ḡeni ma: «Ni nō wo la gi maalōni, gi ḡonaa gi-yenvui ma, gá ḡe ga woḡeḡfila nu gá-minazeḡegi zu, gá ḡe ga faanēe wuuḡwēe nu è ve, siegi zu Ḣóḡḡ GALAGI zoi veezu la gi ve.»

¹⁵ Laɗaɓe ná-pelei ɗeni loni taai ma zigiɗi va, sigiɗi ɗoozuwe ɓoɗɓi ɗa é ɗeni zeini ná. Naa ɗa é keeni, é zooni é zunu felegoiti kula feneteleɗi laawe, é ti yei ga galui. ¹⁶ E ɗeni ti ma: «À li ga gize yooi zu velei, ni naa laade, wo la ɗulaa wo ɓee nuiti zea. A ɓoɗɗu ná folo savago laawu, eyesu ti ɗale ma. Naa volu, wa pele zo niina.» ¹⁷ Zunu felegoiti naati ti ɗeni ma: «Wele, velei gá minazefegi a ye ma la, nii è boga ga gi ke è ve, faa la ɗea gi va: ¹⁸ Aisa gi va va zooi zu, galu ɓoigi nii ɗili feneteleɗi laawe, nii gi ɗulaaɗi daawe, gi vile, è è-ɗee, ta è-lee, ta è-ɗeeleaiti, ta da-veleyefei kpein gaale ba da-velei wu. ¹⁹ Nu naɓe a budena da-velei ma bofalagi maazu, é ɗula eteawe, naa ma namai ɗa la to ɓoɗɓi unma, faa la ɗea gi va. Kele ni gá yeevooɗuna naa taɗila kpalaa ba, niiti ti è va pelei wu, naa ma namai ɗa la gi unma. ²⁰ Ni da gi maalɓona, faa la gi va, é lo konai va, gi bogai è ve.» ²¹ E ɗeni ti ma: «É ɗe, eɗevelei wa-minazefegi la!» E benɗi ti va, ti li. E galu ɓoigi ɗilini ná-feneteleɗi laawe.

²² Ti liini, ti zeeli gize yooi zu, ti ye ná, eyesu folo savago, eyesu ti ɗaizie nuiti ti ɗale ma. Ti ɗaizie nuiti ti ti ɗaizieni pele ɗobawe ná pe, ti la ti ɗaani. ²³ Zunu felegoiti ti yeini volu, ti zefge gize yooi zu, ti Zuludɗen buɗe. Ti zeelini Zozuwe vo be, Nun ná-doun zunui, ti voluvaawo ma ga nii kpein é zieni. ²⁴ Ti ɗeni Zozuwe ma: «Gaama ve, ɗooɗɗo GALAGI zooi kpein feeve ade ve, mazɓɓo zooi zu nuɓuseiti kpein sasu ɗa balizu ade luɗo.»

3

Zuludɗen buɗe vai

¹ Zozuwe wuzɗeni poluma zobui, ta Izelayele nuiti kpein ti zefge ti-voozuwe Akasia nemɗi zu, ti li, ti vo Zuludɗen zielewe, ti ni miná, aisa ti va buɗe. ² Folu savago voluma, nuɓuseiti ta-ɗundiɗiiti ti ti-voozuwe maaɗakuni, ³ ti devei niiti fe ti ya: «Siegi zu wa zalaɗa ɗula nuiti kaana la, Leevi nuiti ti ɗooɗɗo GALAGI wa-ɗALAGI ná-minazefge kesui zefgeai, wa zefge niina wo-voozuwe wo ná, wo vile ti volu. ⁴ Wa zooɗu ɗe ɓoɗɗo va wa minazefge kesui, ga kilo ɗila. A mina maaɗuɗa ba. Wa pelei ɗwee naazu, nii wa zie la, mazɓɓo kaipa wo la de zieni ga ná velei.»

⁵ Zozuwe ɗeni nuɓuseiti ma: «À ɓoɗɗo naɗe, mazɓɓo lina, ɗooɗɗo GALAGI ɗa laavoo vaa wolaiti keezu wo zaama.» ⁶ E ɗeni zalaɗa ɗula nuiti ma: «À minazefge kesui zefge, wo lo nuɓuseiti tuɗo siei zu.» Ti minazefge kesui zefeni, ti lo nuɓuseiti tuɗo.

⁷ ɗooɗɗo GALAGI ɗeni Zozuwe ma: «Za no, na toozeizu ga è woɓɓa Izelayele nuiti gaazu, ti kwee ga na ɗeezu è va, eɗevelei ge ɗeni la Moize va. ⁸ Devei nii ve zalaɗa ɗula nuiti zea, niiti ti minazefge kesui zefezu, ga ta zeelina Zuludɗen zie wolai laawe, ti-ɗoɗɓi a lona ziei wu, ti lo miná.»

⁹ Zozuwe ɓoeni Izelayele nuiti kpein po, é ɗe ti ma: «À maaɗuɗa, wo woilo ɗooɗɗo GALAGI wa-ɗALAGI laawooiti ma. ¹⁰ Pete velei wa kwee da ga zenvu su ɗALAGI, toɗa wo zaama, toɗa Kanaan nuiti kpe wo luɗo, ta ɗete nuiti, ta ɗeeve nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Amool nuiti, ta Yeebuse nuiti: ¹¹ Eteai pe Maligii ná-minazefge kesui ɗa Zuludɗen buɗezu wo ɗaazu. ¹² A yeelo zunu puugo maazu felego (12) va niina, Izelayele wolodaiti su, boloda ɗila, nu ɗila. ¹³ Siegi zu zalaɗa ɗula nuiti ti ɗooɗɗo GALAGI, eteai pe Maligii ná-minazefge kesui zefezu, naati ti-ɗoɗɓi vilesu la Zuludɗen wu, zie wolai ɗa levesu fele, ziei é zefezu maazu velei, naa ɗa lo, gaale ba eɗe sigiɗi.»

¹⁴ Nuɓuseiti ti ta-zefge ɗotaiti peeni su, Zuludɗen buɗe vai zu. Zalaɗa ɗula nuiti ti minazefge kesui zefeni, ti lo ti luɗo. ¹⁵ Molo leve ziegi zu ɗeni de, Zuludɗen a da ve yeenape, é buɗe ma ɗakegiti maazu. Siegi zu zalaɗa ɗula nuiti ti minazefge kesui zefezu la, ti-ɗoɗɓi maayeɓeni la ziei wu, ¹⁶ ziei nii é ɗeni yeizu, é da zefge maazu velei, naa zuzoni, é la mo ɗeni yeizu, é loni gaagoza eɗe sigiɗi, é li goozama, é zo Adame taai ma, é li Saaletan vele. Kele toon, buu velei, ziei nii é yeizu Kpolode Wanai vo pelei, Zuludɗen ma vetu nemɗi zu, naa ɗeni yeizu, eyesu é vo. Nuɓuseiti ti leveni Zeeliko letemawe. ¹⁷ Zalaɗa ɗula nuiti ti ɗeni

Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui zeḑezu, ti loni Zuludɛn zie laazuve, ná vɔai. Ti yɛni loni ná kpaan, eyɛsu nuiti kpein ti leve, ti-ḑoḑo maavɔai.

4

Kizɛsu ḑotu puugɔ maazu felegɔiti (12)

¹ Nuɓuseiti kpein kpegai ma ga Zuludɛn ɓude, Ḑooḑo GALAGI ḑeni Zozuwe ma: ² «À yeelo zunu puugɔ maazu felegɔ (12) va, boloda ḑila, nu ḑila. ³ A bo ti ma, ti li, ti kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) zeḑe, Zuludɛn zie laazuve, ve zalaḑa ḑula nuiti ti ḑea loni ná, wo li ga tiye adave wo niizu ná, za bidii.»

⁴ Zozuwe zunu puugɔ maazu felegɔiti (12) tolini, niiti é yeeloni ti va, Izelayele nuiti saama, boloda ḑila, nu ḑila, ⁵ é ḑe ti ma: «À leve Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui ḑakalave, wo li Zuludɛn zie laazuve, wo ḑilagilagi kɔtui ḑaizie, é da ḑoma, wo seḑe ga Izelayele wolodai lieḑo, ⁶ naa ḑa a ke, é ḑe ga poogi wo zaama. Siɛnɔpe su wo-loun zunuiti ta wo ḑaazaḑana la ga: «Niima ḑotuiti ta ga leeni wo ve?», ⁷ wa ḑe ti ma: «Zuludɛn leveni su fele Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui luḑo, siegi zu é ḑeni zie wolai ɓudezu la. Niima ḑotuiti ta ga ḑizɛsui Izelayele nuiti kpein be eyɛsu ḑo, é deɛ ga Zuludɛn leveni su fele.»

⁸ Izelayele nuiti ti naa ḑɛni, nii Zozuwe boni ti ma. Ti kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) zeḑeni Zuludɛn zie laazuve, kɔtu ḑilagila Izelayele wolodai ḑilagilagi ve, eḑevelei Ḑooḑo GALAGI deɛni la ga Zozuwe. Ti liini ga tiye ti-vuuzuve, ti ti la ná. ⁹ Zozuwe kɔtu puugɔ maazu felegɔ (12) ḑiligaa loni Zuludɛn zie laazuve, ve zalaḑa ḑula nuiti ti ḑeni loni ná, niiti minazeḑe kesui ḑeni ti ya. Kɔtui naati ta ná zaaḑaza.

¹⁰ Zalaḑa ḑula nuiti ti ḑeni minazeḑe kesui zeḑezu, ti yɛni loni Zuludɛn zie laazuve, eyɛsu devei nii kpein Ḑooḑo GALAGI boni Zozuwe ma, nuɓuseiti ti naati kpein ke. Zozuwe deveiti kpein keɛni, eḑevelei Moize feeni la zea. Nuɓuseiti ti ḑaazuvileni, ti leve. ¹¹ Siegi zu nuɓuseiti kpein ti leveni da zie volu velei, Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui ta zalaḑa ḑula nuiti ti leveni, ti lo nuɓuseiti untuḑo. ¹² Luɓɛn ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ḑilazuve, naati ta-zunuiti ti ḑeni ziezu Izelayele nui zɔiti tuḑo, ti maḑiliai ga kooḑo zoolaiti, eḑevelei Moize ma levei veeni la ti ya. ¹³ Kooḑo nu waavuunaanigo (40 000) ḑeḑala, ti maḑiliai ga kooḑo zoolaiti, naati ka ti liini kooḑo vai ma, Ḑooḑo GALAGI ḑaazu, Zeeliko nɛmɛi zu. ¹⁴ Naama voloi, Ḑooḑo GALAGI Zozuwe wooloni Izelayele nuiti gaazu, ti unfema veeni ná-kundigilai ve, eḑevelei no ti keɛni la Moize ve, sii ma voloi pe su.

¹⁵ Ḑooḑo GALAGI ḑeni Zozuwe ma: ¹⁶ «Devei ve zalaḑa ḑula nuiti zea, ti zeele woo ḑesui zeḑezu, ti le, ti ḑula Zuludɛn zie laazuve.» ¹⁷ Zozuwe naama levei veeni zalaḑa ḑula nuiti zea, é ḑe ti ma: «À le, wo ḑula Zuludɛn zie laazuve.» ¹⁸ Siegi zu zalaḑa ḑula nuiti, niiti ti Ḑooḑo GALAGI ná-minazeḑe kesui zeḑezu, ti ḑulani la zie laazuve, ti-ḑoḑo lo kakei ma, Zuludɛn dei laani su volu, é náti pe daave, é da yei, eḑevelei é ḑeni la pɔlomazu.

¹⁹ Nuɓuseiti ti Zuludɛn ɓudɛni, alu mɔungi ma volo puugɔi ma. Ti liini, ti vu Gilegale, Zeeliko ḑwepelemave, folo ḑulazu velei. ²⁰ Kɔtu puugɔ maazu felegɔiti (12) ti ti zeḑeni Zuludɛn zie laazuve, Zozuwe naati toni Gilegale. ²¹ Naa volu é ḑeni Izelayele nuiti ma: «Ni yei ta, wo-mavofodaiti ti ti-ḑɛni gaazaḑasu da ga kɔtui niiti ta ga leeni? ²² Wa gaale ga tiye, velei Izelayele nuɓuseiti ti Zuludɛn ɓudɛni la ga ḑoḑo vɔai, ²³ mazoloo Ḑooḑo GALAGI wa-GALAGI Zuludɛn vɔoni su daazuve, eyɛsu wo leve, eḑevelei é keɛni la ga Seeli Kpolodei gi luḑo, nii a ke gi ɓude. ²⁴ E naa ḑɛni, nii a ke eteai zu nuɓuseiti kpein ti kwɛɛ velei ná-zɛbei woolai la, naa ḑa a ke wa balaagi wo lua Ḑooḑo GALAGI wa-GALAGI va, wo da debi.»

5

¹ Amɔɔl nuiti ta-masagiti kpein ti zeini Zuludɛn folo liizu velei, ta Kanaan masagiti ti zeini Kpolodɛ Wolai laavɛ, ti mɛnini ga Gɔɔɔɔ GALAGI Zuludɛn vɔɔni su Izelayɛle nuiti tugɔ, eyɛsu ti leve. Ti iɲɔ ge leveni, nu nɔpɛ zii la ɣɛni lɔɔni, ɛ va lo Izelayɛle nuiti tugɔ.

*Buzeɣe niinɛgiti
tati fai pɛlevolu*

² Naama ziegi zu nɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Kɔtuiti kpɛtɛ ga boɣai, ɛ tatipelevolu vai lɔɔzei volu Izelayɛle nu niinɛi niiti ta-vaa zu.»

³ Zozuwe kɔtuiti kpɛtɛni ga boɣai, ɛ Izelayɛle nuiti tatini pɛlevolu gizei ɣɔbavɛ, Alalɔte (nii poluvɛ ga «tatipelevolui»). ⁴ Pɛtɛ, lee vaa zu Zozuwe ti latini pɛlevolu: Zunui nii kpein nɔ-konagi zeelini kɔɔɔɔ vai ma, ti ɣɔlani Ezipete yooi zu, naati pɛ ti zaani pelei zu, tevebai zu, ti ɣɔlaai ma Ezipete yooi va. ⁵ Ti pɛ ti latini pɛlevolu. Kele zunu loin kpein ɛ zɔlɔɔni pelei zu, tevebai buɔde ziegi zu, ti ɣɔlaai ma Ezipete yooi va, nu la ɣɛni naa tanɔpɛ tatini pɛlevolu. ⁶ Izelayɛle nuiti ti yɛni ziezu tevebai zu, ɛ ɣɛ ga kona vuunaanigɔ (40), eyɛsu zunuiti, ma ɣɛɣalamaiti, niiti ti zeelini kɔɔɔɔ vai ma, ti ɣɔlazuvɛ Ezipete yooi va, naati ti za. Tɔɔzei ti la ɣɛni Gɔɔɔɔ GALAGI wooi zoni. Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɔnani ga ɛ la ti yeɣa nɔ, ti va zooi naa ɣa ga ɣaazu, nii ɛ minazɛɣɛni, ɛ ɣɔna nɔ-faa zu ti-mɛmɛwolani bɛ, ga ɛ fe ade vɛ, vɛ nɔnɔi ta kɔin gulɔi vuɔvɔaai nɔ. ⁷ Ti-loun zunuiti ka ɛ ti zeini ti-votogi zu. Zozuwe ti latini pɛlevolu, tɔɔzei ti la ɣɛni de latini pɛlevolu, ta-zie wo siegi zu tevebai zu.

⁸ Siegi zu ti zunuiti pɛ tatini da pɛlevolu, ti yɛni ada ɣɔlagi, ti-vuuzuvɛ, eyɛsu ti ɣɛde. ⁹ Naa voluma, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Za, gɛ Ezipete unfegi zeɣea wo ɣaazu.»

Naa ɣa ɛ ba, adavɛ nɔ laaseigi vɛɛni ga Gilegale.* Daaseigi naa ɣa ɛ ba zaɣaza.

*Pake fetii
ta manegi be fai*

¹⁰ Siegi zu Izelayɛle nuiti ti ɣɛni vuuni la Gilegale, ti Pake fetii ɣɔlani alugi ma volo puugɔ maazu naanisiei (14) ma bɔkɔi, Zeeliko nɛmɛi zu. ¹¹ Poluma voloi nɔ, ti zooi va lɔnɔgi ta miini, bului nii levɛ la su, ta ani ɣae ɣeegai. ¹² Poluma voloi nɔ ɣa manegi betevɛni la vuɔ vai va, tɔɔzei ti ɣɛni zoosu ti ɣɔnɔ sɔlɔɔ ga zooi zu ziinziin ganigiti ma waaiti. Mane ge la mɔ ɣɛni nɔ Izelayɛle nuiti bɛ, ti ɣɛni niina Kanaan yooi zu ziinziin ganigiti miizu naama ɣɔnagi.

*Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii
vaa vai*

¹³ Foloi ta, Zozuwe ɣɛni Zeeliko ɣɔbavɛ, ɛ ɣaazuwuzɛɣɛni, ɛ zunui ta ɣa, ɛ loni kakalavɛ, nɔ-boɣa zɔkpɔi ɣɔlaai maalaɣagi zu, ɛ zoni zea. Zozuwe maabuɣani ba, ɛ gaazaɣa, ɛ ɣɛ ma: «Da ga gɔ-nui ta, baa gi zili nuiti ti ta?» ¹⁴ Zunui gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Ba-o. Nɔ ga Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii, unkula vele ɣa gɛ su.»

Zozuwe nɔkɔni, ɛ unpilɛ zooi ma, ɛ ɣɛ ma: «Mɔligii, nɔ ga da-wotigɛ nui, da-leveli ɣa ga bɛgeleni?» ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-kɔɔ ɣundigii gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Da-zavalagiti kula ɣɔɣɔa, mazɔlɔ adavɛ ɛ loni nɔ, naa ɲadegɛ.» Zozuwe gooi zoni, ɛ ke ɣana.

6

*Zeeliko zo fai
Izelayɛle nuiti bɛ*

¹ Zeeliko taai laaɣuluni kpekpe, Izelayɛle nuiti maavele ma. Nu la ɣɛni lɛɛzu, nu la ɣɛni ɣɔlazu. ² Gɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Wɛlɛ, gɛ Zeeliko lɔa ɛ yeezu, ta nɔ-masagi, ta nɔ-kɔɔɔɔ nu ɣɛzɛɣɛzɛgiti kpein. ³ Folo lɔzita laawu, da-o, da-ɣɔɔɔɔ nuiti-yo, folo-o-folo wa da lati taai ma, naa ɣɛ ɣɔla folo ɣɔla. ⁴ Zalaɣa ɣɔla nu lɔfela, niiti baala mine vuɔvugi

* 5:9 Gilegale: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «seɣeai.»

ti gɪlagilagi ya, naati ta lo minazege kesui luɔ. Folo lofelasiei, wa lati taai ma, ná ge lofela, zalaɔa gɪla nuiti ta puuugi ve niina. ⁵ Siegi zu nuɔuseiti ti baala sine vuugi ve wooi menisu da suɔoozaai, ese pe ka kpeei loo uɔma, taai ma zidigiti ta wolo gaamago nɔ. Nuɔuseiti ta taai zo, ese ge lo ga letegi.»

⁶ Nun ná-doun zunui Zozuwe zalaɔa gɪla nuiti tolini, é ge ti ma: «À minazege kesui zega, zalaɔa gɪla nu lofela baala sine vuu dofela zega, ti lo Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.» ⁷ Naa vɔluma é geni nuɔuseiti ma: «À li, wo lati taai ma, kooɔ zunu gefegezegiti kpein ti lo Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ.»

⁸ Nuɔuseiti ti keeni, egevelei Zozuwe devei veeni la. Zalaɔa gɪla nu lofelaiti, ti puu dofelaiti segeni, kpetei ga baala sine mineiti. Ti loni Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti toozei ga puuugi vea. Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui vileni ti volu. ⁹ Kooɔ nui tanigaa ti geni loni zalaɔa gɪla nuiti tuɔ, niiti ti geni puuugi veezu, ta kooɔ nui zoiti ti vileni kesui volu. Ti geni ziezu puuugi wooi ma. ¹⁰ Zozuwe naama levei veeni nuɔuseiti zea, é ge ti ma: «À mina kpee loo pa, nu mina wo woomeni, woo gɪla kpalaa mina gɪla wo-laave, eyesu foloi ná devei ve la wo ya, ga wo kpeei loo. Wa woogɪla niina.» ¹¹ Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui latini taai ma, ná ge gɪla. Naa volu ti liini ti-vuuzuve, ti ni ná kpidii.

¹² Zozuwe wuzegeni ga sobuzobui. Zalaɔa gɪla nuiti ti Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui zegeni. ¹³ Zalaɔa gɪla nu lofelaiti, ti puu dofelaiti segeni, niiti ti betei ga baala sine mineiti, naati ti vileni pelei zu monɔ, Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui luɔ, ti da ti ve. Kooɔ nui tanigaa ti loni ti luɔ, kooɔ nui zoiti ti vileni Gooɔ GALAGI ná-minazege kesui volu. Ti geni ziezu puuugi wooi nɔ ma. ¹⁴ Ti latini taai ma, ná ge gɪla, foloi velesiei. Naa volu ti gale ma ti-vuuzuve. Ti keeni gana nɔ folo lozitari kpein su.

¹⁵ Foloi lofelasiei ma, ti wuzegeni ga gosui, ti lati taai ma, ná ge lofela gana nɔ. Naama volo gɪla kpegi nɔ ti latini taai ma ga dofela. ¹⁶ Dofelasiei ma, zalaɔa gɪla nuiti ti puuugi veeni, Zozuwe geni nuɔuseiti ma: «À kpeei loo, mazoo Gooɔ GALAGI taai vea wo ve! ¹⁷ Taai ga gɪlazu ga zalaɔai Gooɔ GALAGI ve, ta su aniiti kpein. Keni kologolo anzanui Laɔabe gɪla kpe nɔ ga a ye vulua, ta niiti kpein ta ge ba ná-pelei wu, mazoo toga é zunuiti dooguni, niiti ade ti leveni. ¹⁸ Kee à dama! A ooɔ zo, wo dama ga nii maapei ba Gooɔ GALAGI ve. A mina naa tanope sege, nii maapei ba, wo va Izelayele vuuzuve lo nimizai zu, wo va maanoɔi ve ba. ¹⁹ Walii kpein, ta zanugi, ta kolu boi soolaiti, ta kolu zoalaiti, naa kpein feeve Gooɔ GALAGI ve. Ta vuuzu Gooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve.»

²⁰ Ti puuugi veeni. Nuɔuseiti ti menigai ma, ti kpeei looni, ti woogɪla la, sidigi woloni gaamago nɔ. Nuɔuseiti ti vilini taazuve, ese ge lo ga letegi, ti taai zo. ²¹ Ti taai zu nuɔuseiti pe suwugaaleveni, zunuiti ta anzanuiti, nu niineiti ta nu voliti. Anee nikeiti pe ka ti ti zuwugaaleveni, ta baalagiti, ta sovalegiti.

Laɔabe ta ná-nuiti make fai

²² Zozuwe geni zunu felegiti ma, niiti ti zoi zuveteni: «À li kologolo anzanui ná-pelei wu, wo anzanui naa gɪla, ta nonoiti kpein, egevelei wo minazegeni la be, wo gona.»

²³ Zunu felegiti ti liini zou zuvete fai ma, naati ti liini, ti Laɔabe gɪla, ta keege, ta dee, ta keegeleaiti, ta nonoiti kpein, ti ná-nuiti pe kula. Ti baa ti maazu, ti ti vu Izelayele nuiti puuzuve voluve. ²⁴ Ti taai galani, ta nii kpein é geni ná. Keni walii, ta zanugi, ta kolu boi soolaiti, ta kolu zoalaiti, ti naati puuni Gooɔ GALAGI ná-naavolo makesuve. ²⁵ Zozuwe kologolo anzanui Laɔabe yenvui makeni, ta ná-peleyegei, ta niiti kpein ti geni ga nono. E zeini Izelayele nuiti saama eyesu zaagaza. Mazoo é keelaiti dooguni ga pagɔ, niiti Zozuwe ti leveni Zeeliko vete fai ma.

²⁶ Naama ziegi zu, Zozuwe niima gonai woni, é ge ma: «Naama zunui ga ga foovoo nu Gooɔ GALAGI gaazu,

nii a wuzefɛ, ɛ ɔɛ ɛ Zeeliko taai lo volu.
 Ná-doun zunu mɔungi yɛnvui ɔa
 a ye buulaagi ma yefɛi wɔɔ vai zu.
 Ná-doun zunu ɔaabelagi yɛnvui ɔa
 a ye kpogiti too vai zu.»

²⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozuwe va, tɔɔɔi ɔɔɔlani zɔɔi pɛ su.

7

Akan ná-kotoi

¹ Izelayele nuiti ti woɔvalada vaa wola ɔɛni, ɛ lo aniiti ba, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI maɔɔɛi vɛɛni ti va, ga nu mina ta zefɛ. Zuda ná-bolodai zu nui ta, nii daa ga Akan, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɔedi ná-doun zunui, Zaɔedi nɔnɔ ma ɔɛɛɔɛi ɔɛni ga Zeela. Akan naa ɔa ɛ ma anii tanigaa zefɛni ɔɔɔɔ vɛ. Ɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaaawanani Izelayele nuiti ma.

² Zozuwe yɛni Zeeliko, ɛ zunuiti teve Ayi taazuve, Bete-Aven ɔɔɔave, Beetele folo ɔɔɔlazu velei, ɛ valini ti ma ga ti ma yooi zuvete. Nenɛgi naati ti liini, ti Ayi vete. ³ Ti ɔɔɔeni ma Zozuwe vɔ be, ti ɔɛ ma: «Nubusei kpein ge mina li, zunu waafelegɔ (2 000) ɔaa waasavagɔ (3 000) nɔ li, ta vɔni Ayi ma. Mina nubusei kpein kpɔɔ, de-zakpeɔɔɔiti ti la mɔinni.»

⁴ Naa ɔa ɛ keɛni ti kɔɔɔɔ nu waasavagɔ (3 000) leveni, ti li, ti laale taai wu, keɛ Ayi laaveaiti ti ti ɔɛni. ⁵ Ayi nuiti ti zunu vuusavagɔ maazu lɔzita (36) ɔɔɔgala vaani ti va. Ti vileni zɔiti polu, ti zefɛ nu leezuve taazuve. Ti vɔnini ti ma taai ma ɔɔɔi yeizuve, eyesu ti zeeli zanu kulazuve. Nubuseiti ti iɔɔ ge leveni, ti vala ta-zobogi pɛ ma.

⁶ Zozuwe ta Izelayele ɔɔɔwɔlaiti ti ta-zefɛiti balini ga, ti fufiligi vu tɔungiti ma, ti la zɔɔi ma Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazefɛ kesui ɔɔɔalave, ti yɛni ná, kpɔkɔi zeeli. ⁷ Zozuwe ɔɛni ma: «Ee, Málɔɔii, Ɔɔɔɔ GALAGI, lee vaa zu ɛ Zuludɛn maazuɔɔɔɔɔi ga niima nubuseiti, gi lɔɔ vai ve Amɔɔɔl nuiti zeezu ɔaa, ga ti gi undaavili? Ni gi yɛni suɔɔɔla Zuludɛn zie wɔlai volu velei! ⁸ Nɔun ná, Málɔɔii, leeni ɔa ná bo, niizu Izelayele nuiti ti velaa ti zili nuiti ba? ⁹ Kanaan nuiti ta zii zɔiti ti zeini zɔɔi zu, ta suɔɔwɛɛsu, ta gi maɔɔoolizu, ti gi-laaseigi ɔaa, ɛ ɔɔɔla zɔɔi ɔa. Naazu leeni ɔa ɛ keɛzu ga ɛ-laasei ɔɔɔai?»

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Zozuwe ma: «Wuzefɛ! Lee vaa zu ɛ yesu laani zɔɔi ma, ɛ laaɔɔɔɔɔi? ¹¹ Izelayele kotoi ɔɔɔvɛ. Ti minazefɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, nii gɛ boni ti vɛ. Ti maɔɔɔɔba aniiti seɔvɛ, ti ga nɔnɔiti, ti ti unma, ti zɛɛi wo, ti dɔ ɔɔɔɔ aniiti saama. ¹² Naa ɔa ɛ ba, Izelayele nuiti ti la loga ti zili nuiti tuɔɔ, ti va zie ti wu. Ta ye velazu nɔ ɔɔ ti zili nuiti ba, mazɔɔɔ tiya ɔɔɔɔi ti ɔɔa ga maɔɔɔɔba anii. Gɛ la yesu ɔɔ ɔɔɔɔ wo va, ni wo la naa ɔɔɔɔɔɔɔni, nii ɛ wo zaama ga maɔɔɔɔba anii. ¹³ Wuzefɛ, ɛ nubuseiti toli, ɛ ti ɔɔa. Bo ti ma ga ti ɔɔɔɔ ɔɔa lina vaa ma, mazɔɔɔ wɛɛɛ nii ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI bosu: Maɔɔɔɔba anii ɔa wo zaama, Izelayele nuiti. Wo la zooga wo va zie wo zili nuiti bu, ni wo la naa ɔɔɔlani ɔɔɔɔ zaama. ¹⁴ Lina sobu, wa vaazu, wo lo gɔazu ga boloda velei. Naa volu bolodai nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naati ta ɔɔɔɔ lɛ ga koi velei. Peɔɔyefɛi nii Ɔɔɔɔ GALAGI a yeelona ba, naama zunuiti ta ɔɔɔɔ lɛ niina ga gilagila. ¹⁵ Zɔi nɔpɛ a zona ga sɔba nui, ga toɔa ɛ maɔɔɔɔba anii zefɛai, toɔa ɔɔa ta nɔnɔiti kpein, tɔɔzei ɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazefɛgi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, ɛ ɔaaɔɔa ma vaa ɔɔa Izelayele nuiti saama.»

Akan ná-kotoi ma zalai zɔɔɔɔ fai

¹⁶ Poluma zobui, Zozuwe wuzefɛni ga sobui, ɛ Izelayele nuiti toli ga boloda velei. Zuda ná-bolodai ɔa ɛ zoni. ¹⁷ E ti lolini ga koi velei. Zeela ná-koi ɔa ɛ zoni. E Zeela ná-koi lolini. Zaɔedi ná-peɔyefɛi ɔa ɛ zoni. ¹⁸ E naama veɔyefɛi lolini ga zunui ɔɔɔlilagi. Akan ɔa ɛ zoni, Kaalemi ná-doun zunui, nii ɛ ga Zaɔedi ná-doun zunui, Zaɔedi nɔnɔ ma ɔɔɔɔɔi ɔɛni ga Zeela, Zuda ná-bolodai zu.

¹⁹ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Dòun zunu, lɛbiyai ve Ɔɔɔɔ GALAGI ve, Izelayele ná-GALAGI, unfemai ve be, naa lɛ ga ze, nii è keai, mina dɔɔɔɔ bà.»

²⁰ Akan Zozuwe woɔɔaavoteni, é ɣɛ ma: «Gaama ve, gè kotoi ɣɛɛve Ɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔɔma, Izelayele ná-GALAGI. Wele nii ɣa gè keai: ²¹ Gè seɣeungi ɣaani Babilɔne zɛɣei, pagai gola, é kɔɔzoganiiiti saama, ta wali ɣae unfelegɔ (200), ta zanu pagai nii buɣeigi ga galamu undɔɔlugɔ (500), gàazuɣulani ti va, gè ti zɛɣe. Ti lɔɔɣuve niina zoi wu, nà-seɣe ɣotai wu, wali ɣaei ɣa bu.»

²² Zozuwe numaa leveni Akan ná-seɣe ɣotai wu. Ti bizeni, ti li, ti aniiti dɔɔɣuai ɣa seɣe ɣotai wu, wali ɣaei laani bu. ²³ Ti ti pɛ kulani seɣe ɣotai wu, ti vaa la Zozuwe vɔ, ta Izelayele nuiti pɛ, ti ti vu Ɔɔɔɔ GALAGI ɣakala. ²⁴ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti Zeela ná-dounloin Akan zoni, ta walii, ta seɣeungi, ta zanu kpui, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-nikeiti, ta ná-soovalegiti, ta ná-baalagiti, ta ná-seɣe ɣotai, é ɔɔ zɛaɣɔligi kpein ba, ti li ga tiye Akɔɔl nɛmɛi zu.* ²⁵ Zozuwe ɣɛni Akan ma: «Lee vaa zu è maanɔɔɔi zɛidai gi ma? Ɔɔɔɔ GALAGI maanɔɔɔi zɛi è ma za!» Gaamanɔ Izelayele nuiti pɛ ti sɔɔni ga kɔtui, é za. Ti ná-nuiti pɛ sɔɔni ga kɔtui, ti za. Naa volu, ti ti pɛ gala ta zɛaɣɔligiti. ²⁶ Naa voluma ti kɔtu zifigi loni maazu, nii é ná zaaɣaza. Ɔɔɔɔ GALAGI yeeɣulani ná-ziiɣaawanai zu. Naa ɣa é kea naama adave laasei pɛai la ga Akɔɔl nɛmɛi zu, daaseigi naa ɣa é ba zaaɣaza.

8

Ayi taai zo fai

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni Zozuwe ma: «Mina lua, è zasu mina bali ɣɛɣɛɛin. Kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣe, wo li, wo laale Ayi taai wu. Mazɔɔɔ gè Ayi masagi lɔa è yeezu, ta ná-nubuseiti kpein, ná-taai ta ná-zoi pɛ. ² Da Ayi zo ta ná-masagi, eɣevelei è Zeeliko ta ná-masagi zoni da. Kele niizu, niiti ta ɣɛ ga wɔnɔ kɔɔzoganii zu, naa ɣa ɣɛ ga ti-yeaɣɔligiti, ta ta-loganiiti. Kɔɔɔɔ nui tanigaa lɔɔɣu taa voluve.»

³ Zozuwe ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein seɣeni, ti vile pelei ma, ti li, ti laale Ayi taai wu. Zozuwe yeeloni kɔɔɔɔ nu ɣɛzɛɣɛze waavuuɔavagɔ (30 000) va, é ti leve kpidii. ⁴ E niima levei veeni ti ya, é ɣɛ ma: «À li, wo lɔɔɣu taai voluve. A mina maagooza gola taai va, wo ɣevele bɛte wo pɛ. ⁵ Nɔun nà, gá nubuseiti ti bà, gá maabuɣazu taai va. Ayi nuiti ta ɣulana gi laaɣomisɔ, eɣevelei ti keeni la mɔungi, gá velazu ti va. ⁶ Ta ɣula, ti vile gi volu, eyesu gi ti yeeleve taai va, mazɔɔɔ ta ɣɛ ma: «Ta velazu gi va, eɣevelei é ɣɛeni la zai zu.» ⁷ Wa ɣula dɔɔɣu velei zu, wo taai zo. Ɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI dɔa wo yeezu. ⁸ Siegi zu wo vɔnisu da taai ma, wa abui lo ba. Wa ke, eɣevelei Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi la. A zɛ ga devei, nii gè fea wo ya.» ⁹ Zozuwe ti leveni, ti li, ti lɔɔɣu Beeteleni zɔɔɔzuve ta Ayi, Ayi folo liizu velei. Zozuwe yɛni nubuseiti saama naama bidii.

¹⁰ Zozuwe wuzɛɣeni sobuzobui, é ná-kɔɔɔɔ nuiti pɛte, naa volu é loni ti untuɣɔ, ta Izelayele ɣundigiiti, ti li Ayi laalɔɔɔma. ¹¹ Kɔɔɔɔ nuiti kpein ti vilɛni polu, ti yɛni liizu ɣana, eyesu ti zeeli taai letemave. Ti vuuni Ayi lekɛmave nu ɣɔvɛzuve, nɛmɛi ɣɛni ti yɔɣɔzu ta Ayi. ¹² Zozuwe zunu waadɔɔlugɔ (5 000) zɛɣeni, é ti lɔɔɣu Beetele ta Ayi ti yɔɣɔzuve, taa voluve folo liizu velei. ¹³ Kɔɔɔɔ nuiti ti zeini ti-vuuzu biingi, lekɛmave nu ɣɔvɛzuve. Niiti ti ɣɛni ti makɛsu voluzu velei, naati ti ɣɛni taa voluve folo liizu velei. Zozuwe niini naama bidii nɛmɛi zaamave.

¹⁴ Siegi zu Ayi masagi suɣwɛɛni da, é ná-zunuiti buzɛɣeni gaamanɔ, ti suvile, ti ɣula taai va, ti li kɔɔɔɔzuve, ti lo Izelayele laalɔɔɔma, Zuluden ma vetu nɛmɛi letemave. Masagi ɣi ge la ɣɛni ba ga ni nua lɔɔɣuve taa voluve tɔun daalɔɔɔma. ¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti keeni eɣe ta vɔni ti ma, ti vela, ti li ga tevbai zu vele. ¹⁶ Ti taazu nubuseiti kpein tolini ga ti vile ti volu. Ti vilɛni Zozuwe volu, ti yeeleve taai va. ¹⁷ Nu nɔpɛ ge la ɣɛni yɛni Ayi ta

* **7:24** Akɔɔl: daaseigi nii ti maaɔɔɔai va ta «maanɔɔɔi.»

Beetele taazuveti, nii é la gɛni gɛlani, é va li Izelayele nuiti kpɛɛzuvɛ. Ti taa laalaogai yɛni, ti vilɛ Izelayele nuiti polu.

¹⁸ Gɔɔgɔ GALAGI gɛni Zozuwe ma: «Da-bɛɛin maale Ayi letema velei, mazɔɔɔ nà dɔɔzu è yeezu.» Zozuwe kpɛɛin maalenɛ taai letegi. ¹⁹ Zozuwe yeemaalegai ma nɔ feya, zunuiti ti lɔɔgɛni, naati ti gɛlani, ti vili taai zu. Ti lɛɛni, ti so, ti abui vili ba.

²⁰ Ayi nuɓuseiti ti wɛɛni volu velei, ti duului gɛ, é da gɛla taai va, é da lɛ geezuvɛ. Ti la mɔ gɛni zobo nɔpɛ sɔɔɔni, ti va vela ga yeezazu vele baa gɔvɛzu vele. Pele leveni ti lugɔ ná pɛ, mazɔɔɔ Izelayele nuiti ti gɛni velazu, ti da li ga tevebai zu vele, naati ti gɛlani ma ti bɛɛ nuiti daalɔgɔma. ²¹ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti kaai ma ga zunuiti ti lɔɔgɛni, naati ti gɛlaa, ti taai zo, taai gɛla luului gɛni lɛɛzu, ti gɛaavoteni Ayi nuiti ma, ti laale ti wu. ²² Kɔɔgɔ nui zɔiti balaa, ti gɛlani taai va, ti li, ti vɛɛ zɔiti ba. Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kalini. Ti zobo sɔɔɔni ti ma, nu gɛla kpala ge la gɛlani, ti la gila kpala zɛni vulua. ²³ Kɛɛ ti Ayi masagi ma vului zoni, ti vaa la Zozuwe vɔ.

²⁴ Izelayele nuiti ti Ayi nuiti kpein paani, niiti ti gɛni balagaiti su, ta tevebai zu, veti ti vilɛni ti volu náti, ti ti pɛ paani ga ta-woɔga zɔkpɔiti, é zeeli ma gɛaabelagi ma. Naa voluma, Izelayele zunuiti kpein ti lɛɛni taazuvɛ, ti taazu nuɓuseiti mɔta zuwuɔgaaleve. ²⁵ Vele gɛna, naama voloi, nu waapuugɔ maazu felegɔ (12 000) undaavilini da, zunu, anzanu, nii kpein é gɛni ga Ayi nuɓuse. ²⁶ Zozuwe ná-kpɛɛin maalegai yɛni de, eyɛsu Ayi nuɓuseiti kpein suwuɔgaaleve. ²⁷ Anɛɛ naa vɛ, Izelayele nuiti ti toganiiti ta ani vɔgɔiti soni ga kɔɔzoganiiti, niiti ti gɛni taazuvɛ, eɣevɛlei Gɔɔgɔ GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya.

²⁸ Zozuwe Ayi gɛlani, é ná gɔlogɔlo, ná gɛ ga tevebai eyɛsu gɔ, zekana ná la zaagaza. ²⁹ Ti Ayi masagi zɛɛni gului va, é yɛni ná eyɛsu kpɔkɔi zeeli. Foloji gɛai ma daazu, Zozuwe devei veeni ga ti ma vɔoma yei, ti kula gului ma. Ti pilini ya nu lɛɛzuvɛ taazuvɛ, ti kɔtu zifigi vɔuni ma, naa gɛ ná zaagaza.

Tɔ sevei gɛla fai nuɓusei kpein gaazu

³⁰ Zozuwe zalaɔa gɛlazuvɛ loni Eɓale gizei ma, Gɔɔgɔ GALAGI vɛ, Izelayele ná-GALAGI. ³¹ E toni, eɣevɛlei Gɔɔgɔ GALAGI ná-botiɔɛ nui Moize ma levei veeni la Izelayele nuiti zea, niiti ti zɛvɛai Moize ná-tɔgi zu: zalaɔa gɛlazuvɛ nii togai ga kɔtuiti, niiti kɔlu ani la vɔɔgɛni ti va. Ti gala zalaɔaiti ta ziilei zalaɔaiti kulani ná Gɔɔgɔ GALAGI vɛ. ³² Tɔgi nii Moize seɓeni, Zozuwe naa zu woiti seɓeni kɔtuiti ma, Izelayele nuiti gaazu. ³³ Naama ziegi kpein su, Izelayele nuiti kpein, kɛwolaiti, ta kundiɔiti, ta tukpɔgaaleve nuiti, ti gɛni loni Gɔɔgɔ GALAGI ná-minazɛɔ kesui maagoolii zu, Leevi nuiti ti ga zalaɔa gɛla nuiti naati gaazu, tɛiti ti seɔezu. Seikɔgɔma nuiti ta Izelayele nu bɔɔbɔgiti, ti gɛni ná. Ti gɛlazuvɛ gɛni loni Galizime gizei letemavɛ, ti gɛlazuvɛ gɛni Eɓale gizei letemavɛ, eɣevɛlei Moize, Gɔɔgɔ GALAGI ná-botiɔɛ nui boni la kaite, ga ti da tuyai loo la Izelayele nuɓuseiti bɛ.

³⁴ Naa voluma, Zozuwe tɔ gooiti kpein kalani, tuya loo bɔɛiti ta foovoo geleiti, eɣevɛlei nɔ é gɛni la tɔgi ma zɛvɛi zu. ³⁵ Zozuwe ti pɛ kalani Izelayele nu vɛbɛiti kpein gaazu, nii kpein nɔ Moize feeni ga devei, é la tanɔpɛ zɛni voluzu, naa gɛni anzaiti gaazu, ta doungeiti, ta seikɔgɔma nuiti.

9

Gabaɔɔn nuiti ta-feleɔele nɔi

¹ Ma wooi zeelini masagiti kpein ma, niiti ti zeini zoiti su, niiti ti Zuludɛn folo liizu velei, gize yooiti su, ta Kpoloɔ Wolai laave ma nɛmɛi, eyɛsu é zeeli Liban yooi ma gɛizeiti ma. Gɛte masagiti, ta Amɔɔl geleiti, ta Kanaan geleiti, ta Feeleeze geleiti, ta Geeve geleiti, ta Yeebuse geleiti, ² ti gɛaaleɛni ba, ti zooloo su ga ti laale Zozuwe ta Izelayele nuiti bu.

³ Gabaɔɔn nuiti ti naa kpein mɛnini, nii Zozuwe kɛɛni ga Zeeliko ta Ayi. ⁴ Ti keleɔele nɔi bɛtɛni, ti li, eɣɛ ta ti leve siɛ ma, ti bɔɔ zagaɔiti pɛɛ ta-zoovalegiti kɔma, ti kɔɔ woole

vobzaɖagiti seɖe, baliai ga, ti daɖa. ⁵ Savala polomaiti ti ɖeni ti ɖoɖo, ti ti laɖagai, ti boɖo maagili ga seɖe vobomaiti. Buluiti ti ti beteni, naati ti vɔni niina, ti vuinfuin. ⁶ Ti vaani Gilegale, ti Zozuwe vete, ti boe ti vɔ ta Izelayele zunuiti, ti ɖe ma: «Gi zeɖeve ɖoozama zoi ta zu, gi va, gi wo maanenɛ ga ade minazeɖe bo yɔɖo zu.»

⁷ Izelayele zunuiti ti Geeve nui naati gooɖaavoteni, ti ɖe ti ma: «Be ɖa é kwɛɛ, ni wo la ga gi-zeinɔɖoiti ta? Niizu gi la zooga gi va minazeɖe bo wo ve.»

⁸ Ti ɖeni Zozuwe ma: «Gá pɔ gi ɖe ga da-wotigɛ nuiti.» Zozuwe ɖeni ti ma: «Be ɖa ga woye, mini ɖa wo zeɖeai ná?»

⁹ Ti gooɖaavoteni, ti ɖe ma: «Da-wotigɛ nuiti gi zeɖeve zoi ta zu, ɖoozama, gi va, tɔzei Gooɖo GALAGI, da-GALAGI maawooi va. Gi maawooi menigɛ, ta nii kpein é keeni Ezipete yooi zu, ¹⁰ velei é Amɔl nuiti ta-masagiti soni da, niiti ti ɖeni masadai ɖeezu Zuluden volu velei, Gesebon masagi Sigon, ta Basan masagi Wɔge, nii é ɖeni zeini Asetalote. ¹¹ Gá-ɖewolaiti, ta gá-you zu nuiti kpein ti ɖeni gi ma: «À sie ɖonogiti seɖe ya, wo li, wo Izelayele nuiti ka, wo ɖe ti ma: «Gá pɔ gi ɖe ga wa-wotigɛ nuiti. Ade minazeɖe bo yɔɖo zu.» ¹² Gá-buluiti pete, ti badia ɖeni de, siegi zu gi ti zegeni la ga sie ɖonogi, gi da ɖula gá-veleiti bu, foloi gi siei lɔzeini la, ga gi va wo vɔ be. Wele, niizu ti vɔa, ti da vuinfuin. ¹³ Niima lɔ wooleiti pete, ti ma niine ɖeeve de, gi ti laave, ti valia ga. Gá-zeɖeiti pete, ta gá-zavalagiti, ti pe ti vobzaɖaga, tɔzei sie ɖoozagi va.»

¹⁴ Izelayele nuiti ti ta-laamianigiti seɖeni, keɛ ti la ɖeni Gooɖo GALAGI ɖaazagani. ¹⁵ Zozuwe ziilei fai ma minazeɖegi ɖeeni ti yɔɖo zu, é ba ti-yenvui maazu. Nubuseiti ta-ɖundigiti ti minazeɖeni, ti ɖona.

¹⁶ Folo savago levegai ma, minazeɖegi woga volumna ti ve, pete nii é ɖeeni, Izelayele nuiti ti kwɛɛni ga ti-zeinɔɖoiti be, ti ɖeni zeini ɖoba. ¹⁷ Izelayele nuiti ti zegeni ti-zeizuve, ti folo savago zie wo, ti zeeli ta-laazuveti. Naama laaiti ta ga: Gabaɖon, Kefila, Beelote, ta Kiliyate-Yeyalime. ¹⁸ Izelayele nuiti ti la ɖeni ti vaani, tɔzei konai va bebeiti ta-ɖundigiti ti boni, Gooɖo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu. Kele nubuseiti ti unsuyelii loni kundigiti daalɔɖoma. ¹⁹ Kundigiti kpein ti deeni ga nubuseiti, ti ɖe ti ma: «Giya ɖa gi konai woni ti ve, Gooɖo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI laaseigi zu, niizu ade la zooga ade va vɔɖu ti va. ²⁰ A wele, velei ade vaazu ti zosu da, da ti yesu vulua, de mina Gooɖo GALAGI ɖaazu nɔ lo boɖo va, tɔzei konai va, gi boni ti ve.» ²¹ Kundigiti ti ɖe ti ma: «Ta yesu vulua. Kele keeni ti da kovii ɖale, ti da ziei zaɖa nubuseiti kpein be.» Naa ɖa é ɖeni ga kundigiti ta-levei.

²² Zozuwe Gabaɖon nuiti tolini, é ɖe ti ma: «Leeni vaa zu wo gi yaavani, wo kula ege wa ɖe ɖeni zeini ɖoozama, tama wo zeini gi ɖobave nɔ? ²³ Niizu, wo voovoo, wo la mɔ ɖula duɔlai zu, eyesu ɖo, wa kovii ɖale, wo da ziei zaɖa, ná-GALAGI ná-pelei wu.»

²⁴ Gabaɖon nuiti ti gooɖaavoteni, ti ɖe ma: «Gi keeni ɖana, tɔzei ti gi ɖobavaawoni, ga Gooɖo GALAGI, da-GALAGI devei veeni ná-botigɛ nui Moize ya, ga toɖa zoi kpein feezu wo ya, é ɖe wo gaa nui kpein undaavili, wa ɖena lia ga zeida ga. Wo vaazuve, gi wola luani, é lo gi-yenvui va. Naa ɖa é keeni, gi naa ɖeeni. ²⁵ Gá niina è yeezu, gi zo, eɖevelei soloogai la è ɖaazu, nii solegai.»

²⁶ Pele ɖana Zozuwe baani la ti maazu, ga Izelayele nuiti ti mina ti vaa. ²⁷ E ti losuve ɖeeni ga ti da kovii ɖale, ti da ziei zaɖa nubuseiti be, ta Gooɖo GALAGI ná-zalaɖa ɖulazuve, naama adave, ve é vaazu yeelosu ná va. Naa ɖa ti yegai keezu eyesu zaɖaza.

10

Kɔi é ɖoni Gabaɖon ta maagoolii zu

¹ Zeeluzalame masagi Adoni-Seedeke menini ga Zozuwe taai zoga, nii é ga Ayi, é kologolo metu, nii é keeni ga Zeeliko taai ta ná-masagi, naa ɖeɖalai ɖa é keeni ga Ayi ta ná-masagi. E menini balaa ga Gabaɖon nuiti ti yɔɖo zubeɛni ta Izelayele nuiti, ta zeini

ti zaama. ² E wola luani, mazɔɔ Gabaɔɔn ɔeni ga taa biin gola, eɔvelei nɔ masa taaiti ti la, ɛ wɔɔloni Ayi va, naa veɛ, zunuiti kpein ti ɔeni ga kɔɔɔ nu ɔezɛɔezɛgiti. ³ Naa ɔa ɛ keɛni, Zeeluzalɛme masagi Adɔni-Seedɛke keelaiti teveni Geebelɔn masagi Gɔɔgame ma, ta Yaalemute masagi Pileyame, ta Lakise masagi Yafia, ta Egelon masagi Debiil, ga ɛ wo ti ma ga: ⁴ «À va, wo yeeve bè, ade Gabaɔɔn zakpe, tɔzei ná-nuiti ti ziilei minazɛɔɔgi woga yɔɔɔzu ta Zozuwe, ta Izelayele nuiti.»

⁵ Naa ɔa ɛ keɛni, Amɔɔl nuiti ta-masa dɔɔlugɔiti, ti woolaani ma, Zeeluzalɛme gelei, ta Geebelɔn gelei, ta Yaalemute gelei, ta Lakise gelei, ta Egelon gelei, ti lo ta-zalaɔusuiti untuɔɔ, ti li Gabaɔɔn laalɔɔma. Ti Gabaɔɔn zeini keɛ su, ti laale taai wu.

⁶ Gabaɔɔn nuiti ti keelaiti teveni Zozuwe ma ti-ɔuuzuve Gilegale, ti ɔe ma: «Mina ɔele da-wotiɔe nuiti gi va. Va fala, ɛ ɔɔ gi va, ɛ gi ɔizo, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-masagiti ti zeini gize yooi zu, ti yeezoga, ti va gi laalɔɔma.»

⁷ Zozuwe ta kɔɔɔ nuiti kpein ti leɛni, ti zeɔe Gilegale, ta ná-kɔɔɔ nu ɔezɛɔezɛgiti. ⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zozuwe ma: «Mina lua naama masagiti ba, mazɔɔ gɛ zobogi vea ɛ ve, ɛ vɔni ti ma, ti taɔila kpalaa ge la zooga ɛ va ɛ zakpe.»

⁹ Zozuwe niini piin zizu, ɛ zo Gilegale. E ɔulani ti viliba, ɛ loo ti ma. ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ti zuvazani Izelayele nuiti tuɔɔ, kɔɔi ɔologoloni ti ya Gabaɔɔn ɔakalave. Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔni ti ma, ti vile ti volu pelei zu, ɛ leɛzu gize yɔɔɔzuve Bete-Gɔlon, eyɛsu ti zeeli Azeeka ta Makeeda. ¹¹ Siɛgi zu Amɔɔl nuiti ti ɔeni velazu la Izelayele nuiti ba, ti da yei ga pelei, ɛ gize yɔɔɔzuve Bete-Gɔlon, Gɔɔɔɔ GALAGI sakɔtu wolai yeini ti ma, ɛ zeɔe geezuve, ɛ da ɔu ti ma, eyɛsu ɛ zeeli Azeeka. Naa nui wola vaani, ɛ leve Izelayele nuiti ta-nu vaai va ga boɔa zɔkpɔi.

¹² Naama volo ná, Zozuwe woɔɔulani Gɔɔɔɔ GALAGI ma, yei Gɔɔɔɔ GALAGI feeni la Izelayele nuiti be ga ti pile sɔɔɔ Amɔɔl nuiti ma. Zozuwe woɔɔulani Izelayele nuiti kpein gaazu, ɛ ɔe:

«Foloi, lo kpe Gabaɔɔn maazuve!

Alugi, lo Ayalon nemɛi maazuve!»

¹³ Foloi loni, ɛ la niikpini. Alugi balaa loni, eyɛsu nuɔuseiti ti potokulai ɔe ti zili nuiti ma. Naa zɛveɛ «Telebo nui ná-sevei» zu. Foloi loni, ɛ teai ma, ɛ la daani eyɛsu folo ɔila kpalain.

¹⁴ Folo ɔila kpalaa ge la de ɔeɛni ga naama voloi ɔevele, naa luɔɔ baa naa voluma, ga Gɔɔɔɔ GALAGI va woilo nui woo ma ɔana, mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ ɔeni kɔɔi ɔɔzu Izelayele nuiti be.

¹⁵ Zozuwe ta Izelayele nuiti kpein ti ɔaleni ma ti-ɔuuzuve Gilegale.

Zozuwe masagiti paa vai

¹⁶ Masa dɔɔlugɔi naati ti velani, ti luɔɔɔ Makeeda, pugi zu. ¹⁷ Nui tanigaani ti Zozuwe ɔobavaawoni, ti ɔe ma: «Masa dɔɔlugɔiti dɔɔɔuve Makeeda, pugi zu.» ¹⁸ Zozuwe ɔeni ma: «À kɔtu wolaiti kilikili, wo da pugi laave, wo zunuiti sei ná, ti naa make. ¹⁹ Wɔun wa, à mina looɔɔ, à vile wo zili nuiti polu, à pele leve ti luɔɔ, ti mina le ta-laazuveiti, mazɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ti la wo yeezu.»

²⁰ Zozuwe ta Izelayele nuiti ti beɛni ga yeezeeli ti ma, nágo ti va ti-ma zuwu ɔaaleve, keɛni pela geleiti nɔ, niiti ti liini ta-laaiti su, niiti siɔigi ti ma. ²¹ Naa volu, nuɔuseiti kpein gaazɔlegai vaani ga pagɔ ti-ɔuuzuve, Zozuwe ɔɔ be, Makeeda. Naa voluma, ma yooi kpein su, nu nɔpe ge la mɔ ɔeni ɔɔzu Izelayele nuiti daalɔɔma.

²² Zozuwe ɔeni ti ma: «À pugi laalao, wo masa dɔɔlugɔiti kula su, wo va ga tiye pɔ.»

²³ Zekana ti keɛni la, ti masa dɔɔlugɔiti kulani pugi zu, ti li ga tiye pɔ, Zeeluzalɛme masagi, Geebelɔn masagi, ta Yaalemute masagi, naa veɛ Lakise masagi va, ta Egelon masagi.

²⁴ Siɛgi zu ti masagi naati kulani la, ti va ga tiye Zozuwe ɔɔ, Zozuwe Izelayele zunuiti kpein tolini, ta kɔɔɔ nu ɔundigɔiti niiti ti beɛni ba kɔɔɔzuve, ɛ ɔe ti ma: «À maabuɔa ba,

wo ɔ́ɔɔlo masagi niiti kɔ́da.» Ti maabuɔ́fani ba, ti ɔ́ɔɔlo ti-ɔ́ɔdaveti. ²⁵ Zozuwe ɔ́eni ti ma: «À mina lua, wo zasu mina ɔ́ali. A yiilɔ́, wo zέβεζεɔ́, mazɔ́ɔ́ vele ɔ́ana Ǿ́oɔ́ɔ́ GALAGI wo zili nuiti sosu da, niiti wo vaazu ti zakpesu.»

²⁶ Naa vɔ́luma, Zozuwe ti vaani, é ti zέle gulu lɔ́ɔ́lugoiti ba. Ti yeni zeleni ná eyesu kpɔ́kɔ́i.

²⁷ Foloi daa zιεgi zu, Zozuwe devei veeni, ga ti ti-ma vooṃaiti kula guluiti ba, ti ti vili ya pugi zu, ve masagiti ti lɔ́ɔ́funi ná. Naa vɔ́luma, ti daaɔ́ulu ga kɔ́tu wolaiti. Naati ta ná zaaɔ́aza.

Zooi lekpeṃave nu yeezazuve

zo fai

²⁸ Zozuwe Makeeda zoni naama voloi nɔ́. E taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni ta ta-masagi, é la ɔ́eni gila kpalaa zeni vulua. E Makeeda masagi zoni, eɔ́velei é Zeeliko masagi zoni da.

²⁹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zέɔ́eni Makeeda, ti li Liβena, ti laale bu. ³⁰ Ǿ́oɔ́ɔ́ GALAGI taai naa ta taa masagi lɔ́ni Izelayεle nuiti zeezu. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni, ti la gila kpalaa zeni vulua. Zozuwe ma masagi zoni, eɔ́velei é Zeeliko masagi zoni da.

³¹ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zέɔ́eni Liβena, ti li Lakise. Ti seini kele su, ti laale bu.

³² Ǿ́oɔ́ɔ́ GALAGI Lakise lɔ́ni ti yeezu, ti naa zoni foloi velesiei. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleve, niiti ti ɔ́eni ná, eɔ́velei ti keeni la ga Liβena. ³³ Geezeel masagi Ǿ́olame vaani Lakise maalobosu. Kele Zozuwe vɔ́nini ma, ta ná-nuβuseiti, é la gila kpalaa zeni vulua.

³⁴ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zέɔ́eni Lakise, ti li Egelon. Ti seini kele su, ti laale bu.

³⁵ Ti soni ma volo ɔ́ilagi nɔ́. Ti taa veaiti kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná. Zozuwe ná zuɔ́loɔ́loni ma yee nɔ́, eɔ́velei é keeni la ga Lakise.

³⁶ Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti zέɔ́eni Egelon, ti li Geeβelɔ́n, ti laale bu. ³⁷ Ti taai zoni, ti masagi ta nuβuseiti pe suwuɔ́aaleve, ta taa goiti ti ɔ́eni ba, naati su nuβuseiti, eɔ́velei ti keeni la ga Egelon. Zozuwe taai ɔ́loɔ́loni mεtu, é la ɔ́eni nu ɔ́ila kpalaa zeni vulua.

³⁸ Naa vɔ́luma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma Deβiil vele, ti laale bu. ³⁹ Ti taai zoni, ti taa masagi zo, ta taa goiti kpein ti ɔ́eni ba. Ti nuβusei kpein suwuɔ́aaleveni, niiti ti ɔ́eni ná, ti la gila kpalaa zeni vulua. Zozuwe Deβiil ta ná-masagi zoni, eɔ́velei é Geeβelɔ́n zoni da, ta ná-masagi, ta Liβena ta ná-masagi.

⁴⁰ Zozuwe zooi pe soni, é pile sɔ́lɔ́ni masagiti ma, ti ɔ́eni gize yooi zu, ta lekpeṃave nu yeezazuve yooi zu, ta zieleave ma nemεi, ta niiti ti ɔ́eni gize ɔ́aagoozagiti ma. E nu vului kpein suwuɔ́aaleveni, é la nuβusei ɔ́ila kpalaa zeni ná, eɔ́velei Ǿ́oɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ma levei veeni la. ⁴¹ E naa yɔ́ɔ́zuve ma yooi pe soni, é zo Kadεse-Baalenea, é zeeli Gaza, ta Gɔ́sen lugi zu, é zeeli Gaβaɔ́ɔ́n. ⁴² Kula laa ɔ́ila kpegi nɔ́ zu, é zobo sɔ́lɔ́ni masagiti kpein ma, é ta-yooiti pe so, mazɔ́ɔ́ Ǿ́oɔ́ɔ́ GALAGI, Izelayεle ná-GALAGI ɔ́eni kɔ́i ɔ́ɔ́zu ná-nuβuseiti be.

⁴³ Naa vɔ́luma, Zozuwe ta Izelayεle nuiti ti ɔ́aleni ma ti-vuuzuve Gilegale.

11

Kɔ́ wolai ɔ́ɔ́ vai

Meelɔ́me dei ɔ́obave

¹ Siεgi zu Ǿ́asɔ́l masagi Yaβin mεnini da ga Zozuwe pile sɔ́lɔ́ge, é keelaiti teveni Madon masagi Yɔ́baβe ma, ta Simelon masagi, ta Akεsafe masagi, ² ta naati ma ti ɔ́eni zeini gize yooi zu lekpeṃave nu ɔ́vεzuve, ta Zuluden ma vetu nemεi zu, zιε wolai Zeeneezalεte lekpeṃave nu yeezazuve, ta zieleave ma nemεi zu, ta folo liizu velei, Dɔ́al yooi zu. ³ E ta leveni Kanaan nuiti ma, folo ɔ́ulazu velei, ta folo liizu velei, ta Amɔ́al nuiti, ta Ǿ́εte nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Yeebuse nuiti ti gize yooi zu, ta Geeve nuiti ti Geelemɔ́n gizei ɔ́ɔ́ɔ́ave, Misepa yooi zu. ⁴ Naama masagiti ta ta-ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ nuiti kpein ti ɔ́ulani. Ti ɔ́eni ga beβei nii

məindai, eḡe kpoloḡei ḡoba naḡaegi. Soo bulugi ta wotoloiti ti ḡeni ti ya, ti wola məinni gola. ⁵ Naama masagiti kpein ti yeezoni, ti li, ti-uuuzuve beḡe Meelome ḡei ḡobave, ga ti kooi ḡo Izelayele laalḡoma.

⁶ ḡooḡo GALAGI ḡeni Zozuwe ma: «Mina lua ti va, mazoboo lina, niima yeeḡeḡalai ma, na ti loozu Izelayele nuiti zeezu, ti maawana, ti za. Da ta-zooiti kooḡoolu natai leve, e ta-wotoloiti gala.»

⁷ Zozuwe ta na-kooḡo nuiti ti ḡulani ti viliba, ti laale ti wu Meelome ḡei ḡobave. ⁸ ḡooḡo GALAGI ti looni Izelayele nuiti zeezu, ti voni ti ma, ti vile ti volu, eyesu ti zeeli Sidon taa wolai vo be, eyesu ti zeeli Miselefote-Mayime, eyesu ti zeeli Misepa nemai zu, folo ḡulazu vele. Ti pile solooni ti ma, eyesu ti la nu vulu ḡila kpalaa zeni na. ⁹ Zozuwe ti zoni, eḡevelei ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la zea. E ta-zooiti kooḡoolu natai teveni, e ta-wotoloiti gala.

Masagiti ta-laaiti so fai

¹⁰ Naama ziegi zu, Zozuwe ḡalesuve ma ga vogi, e ḡasool zoni, e ma masagi vaa ga boḡa zokpoi. Toun, moongi ḡasool ḡa e ḡeni ga masadai naati kpein ma laa wolai. ¹¹ Ti naa ḡologoloni, ti nuḡusei kpein suwuḡaaleve, nu vulu noḡe ge la ḡeni yeni na. Ti ḡasool ḡalani. ¹² Zozuwe masagi naati ta-laa wolaiti kpein soni balaa, e ti ḡologolo, e ma masagiti ta-tanuḡuseiti kpein suwuḡaaleve, eḡevelei ḡooḡo GALAGI na-botigee nui Moize ma levei veeni la. ¹³ Anee naa ve, Izelayele nuiti ti la ḡeni taa wolai taḡila kpalaa galani, niiti ti uuuni gizeiti ma, keni ḡasool no, nii Zozuwe galani. ¹⁴ Izelayele nuiti ti naavoloi kpein seḡeni boḡo ve, ta taazuve ma loganiiti, kelee ti nuḡusei kpein ma zuwu ḡaaleveni, ti la nu vulu ḡila kpalaa zeni na. ¹⁵ Devei nii kpein ḡooḡo GALAGI feeni na-botigee nui Moize ya, Moize feeni ḡana no Zozuwe ya, naa ma ge ti pe keeni ḡana no. E la ḡeni devei naa tanooḡe soni ga faavalagaazu vaa.

Zooi niiti Zozuwe ti zoni

¹⁶ Zozuwe zooi kpein soni: gize yooi, ta zooi nii e lekpeḡave nu yeezazuve, ta ḡosen yooi kpein, ta zieleve ma nemai kpein, ta Zuluden ma vetu nemai, ta gize yooi pe, ta lekpeḡave nu ḡovezuve ma nemai pe. ¹⁷ E masagiti soni, e ti vaa, e zo ḡalake gizei, nii e Seyiil ḡobave, lekpeḡave nu yeezazuve, eyesu e zeeli Baale-Gade, Liban vetugi zu, ḡeelemon gizei ḡoḡave, lekpeḡave nu ḡovezuve. ¹⁸ Kooi naa Zozuwe peeni naama masagiti ba, ti lebini ga ga gola. ¹⁹ Taa noḡe ge la ḡeni na, niiti ti zolooni ziilei faa ma ta Izelayele nuiti, keni ḡabaḡon, ve ḡeeve nuiti ti ḡeni zeini na. Izelayele nuiti ti kooi ḡooni, ti taai pe so. ²⁰ Ti-ḡigiti kpaai vai zeeḡeni ḡooḡo GALAGI vo, ga ti kooi ḡo Izelayele laalḡoma, nii a ke naa ti vaa, e mina ti maawoinḡa, kelee keni e ti zuwuḡaaleve, eḡevelei ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²¹ Naama ziegi no zu, Zozuwe liini, e Anake mavofodaiti sakpe, niiti ti ḡeni zeini ḡeebelon ḡizeiti ma, ta Debiil, ta Anaḡe, ta Zuda ḡize yooi zu, ta Izelayele ḡize yooi zu. E ti zuwuḡaaleveni, e ta-laa wolaiti kologolo. ²² Zii nii e ga Anake, naama nu noḡe ge la ḡeni yeni Izelayele yooi zu neḡelein. Tanigaani ti ḡeni zeini no Gaza laai zu, ta Gate, ta Asedode. ²³ Zozuwe zooiti pe seḡeni, eḡevelei ḡooḡo GALAGI faiti kpein boni la Moize ma. Zozuwe feeni Izelayele nuiti be ga tonoo, e gaagwe ti va, ga ti zeilei bolodaiti su. Ziileigi looni zooi zu, kooḡo vai be.

12

Masagiti niiti Moize vonini ti ma

¹ Masagiti peḡe, niiti Izelayele nuiti ti vonini ti ma, Zuluden folo ḡulazu vele, ti ze ta-yooiti su, e zo zie wolai Aalenon ma, eyesu e zeeli ḡeelemon gizei ma, folo ḡulazu vele, Zuluden ma vetu nemai zu. ² Ma moongi ḡeni ga Sigon, Amool nuiti ta-masagi, nii

é ɣeni zeini Ɔesebon, ná-masadai zoni Alɔwɛl ma, nii é zɛ wolai Aalenɔn ma vɛtugi laavɛ, é zeeli Galaade yooi ɣilazuvɛ, eyɛsu zɛ wolai Yaɔɔke vɔ bɛ, nii é ɣeni ga Amɔn nuiti ta-ɣwɛpelemavɛ. ³ Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi ɣeni zea, folo ɣulazu vɛlei, ta zɛ wolai Zeenezalɛte, lɛkpɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ, é zɛi Kpolodɛ Wanai va, Bɛte-Yesimɔte ɣobavɛ, ta lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ, zooi nii é Pizega ɣizei ɣɔɣɔavɛ.

⁴ Basan nuiti ta-masagi Wɔge, nii é ɣeni ga Leefa mavofodai ma ɣaabelagi ta, é ɣeni masadai ɣɛɛzu Asetalɔte ta Edeleyi unda. ⁵ E ɣeni masadai ɣɛɛzu Ɔɛlemɔn ɣizei ta Saleka ta Basan yooi pɛ unda, eyɛsu é zɛi Gesuul nuiti ta Maakate nuiti ta-ɣwɛpelemavɛ va, ta Galaade ɣilazuvɛ unda, eyɛsu é zɛi Ɔesebon masagi Sigɔn ná-kwɛpelemavɛ va.

⁶ Ɔooɣɔ GALAGI ná-botigɛ nui Moize ta Izelayɛle nuiti ti vɔnini naama masa felegɔiti ma. Moize ta-yooi veeni ga tɔnɔ Luβɛn ná-bolodai ya, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuvɛ.

Masagiti niiti Zozuwe vɔnini ti ma

⁷ Masagiti pɛtɛ, niiti Zozuwe ta Izelayɛle nuiti ti vɔnini ti ma Zuludɛn folo liizu vɛlei, é zo Baale-Gade, Liβan vɛtugi zu, é zeeli Ɔalake ɣizei ma, nii buzeɣɛai Seyiil vɛle. Zozuwe ti veeni Izelayɛle wolodaiti zea ga tɔnɔ, é gaagwɛ ti va. ⁸ Naama yooiti ti ɣeni ɣize yooi, ta zielavɛ ma nɛmɛi, ta Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi, ta ɣize wolaiti ma, ta Zudee tevebai zu, ta lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ yooi zu. Zooi naati ti ɣeni ga Ɔɛte nuiti ta-yooiti, ta Amɔɔl nuiti, naa vɛɛ Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ba, ta Ɔeeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ⁹ Masagiti ti pile sɔlɔɔni ti ma, ti ɣeni ga niiti: Zeeliko masagi, Ayi masagi Beetele ɣobavɛ, ¹⁰ Zeeluzalɛme masagi, Ɔeebelɔn masagi, ¹¹ Yaalemute masagi, Lakise masagi, ¹² Egelon masagi, Ɔeezɛɛl masagi, ¹³ Deβiil masagi, Ɔeedɛɛl masagi, ¹⁴ Ɔoolema masagi, Alade masagi, ¹⁵ Liβena masagi, Adulame masagi, ¹⁶ Makeeda masagi, Beetele masagi, ¹⁷ Tapua masagi, Ɔeeɣɛɛl masagi, ¹⁸ Afɛke masagi, Lasalon masagi, ¹⁹ Madon masagi, Ɔasɔɔl masagi, ²⁰ Simelon-Melon masagi, Akɛsafe masagi, ²¹ Taanake masagi, Megido masagi, ²² Keedɛse masagi, Yɔkeneyame masagi é ɣeni Kaalemɛle, ²³ Dɔɔl masagi é ɣeni Dɔɔl yooi zu, Ɔoyime masagi é ɣeni Ɔilegale ɣobavɛ, ²⁴ Tiilesa masagi. Masagiti tieɣɔi ɣeni ga nu vuusavagɔ maazu ɣila (31).

13

Zooi niiti ti la de zoni

¹ Zozuwe vɔlɔzagani niina. Ɔooɣɔ GALAGI ɣeni ma: «Wɛɛ, é vɔlɔzagaga, tama zooi wɔɔlɔvɛ de ná, nii é la de zoni. ² Zooi vɛtɛ, zɛgai ná: Filiseti nuiti ta-yooiti kpein, ta Gesuul nuiti ta-yooi kpein. ³ E zo Sigɔɔl deɛi ma, é yeizu Ezipete yooi zu vɛle, Ekelɔn kwɛmavɛ lɛkpɛmavɛ nu ɣɔvɛzuvɛ, naama adavɛ pɛ ka levezu ga Kanaan nuiti ta-yooi. Miná ɣa Filiseti nuiti ta-masada lɔɔlugɔiti ma laa wolaiti ti ná, Gaza, Asedɔde, Asekalɔn, Gate, ta Ekelɔn, ta Avi nuiti ta-yooi lɛkpɛmavɛ nu yeezazuvɛ. ⁴ Kanaan yooi pɛ ka de ná balaa, maanɛai é zo, é zo Meyala ma, nii é ga Sidɔn nuiti tɔnɔi, eyɛsu é zeeli Afɛke, Amɔɔl nuiti ta-ɣwɛpelemavɛ, ⁵ ta Ɔeebale nuiti ta-yooi, ta Liβan kpein, folo ɣulazu vɛlei, é zo Baale-Gade, Ɔɛlemɔn ɣizei ɣɔɣɔavɛ, eyɛsu é zeeli Leβo-Ɔamate, ⁶ nuiti kpein ti zeini ɣize yooi zu, é zo Liβan, é zeeli Mɛselefɔte-Mayime, Sidɔn nuiti kpein. Nà ti βɛɛzu Izelayɛle nuiti tuɣɔ. Naa ɣa é ba, naati kpein fe Izelayɛle ya ga kpakutoomai, eɣɛvɛlei ɣɛ ma levei veeni la, ⁷ zooi tɛi gaagwɛɛna, é fe boloda taavuugɔiti zea, ta Manasee ná-bolodai ɣilazuvɛ.»

Zooi ɣaaɣwɛɛ vai Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei

⁸ Manasee ná-bolodai ɣilazuvɛ zɔi ta Luβɛn ná-bolodai, ta Gade nɔnɔi, naati ti ta-yooi zɔlɔɔni. Ɔooɣɔ GALA ná-botigɛ nui Moize feeni ti ya Zuludɛn folo ɣulazu vɛlei, ⁹ é zo Alɔwɛl, zɛ wolai Aalenɔn laavɛ, eyɛsu é zeeli taa wolai ma, é pɛtugi zaamavɛ, é bɔ

gize nemei kpein ba, é zo Meedeɓa, eyesu é zeeli Diɓon, ¹⁰ ta Amɔɔl nuiti ta-masagi Sigon, nii é ɗeni masadai ɗeezu Geseɓon, naa ná-taa wolaiti kpein, é zeeli Amɔn nuiti ta-ɗwepelemawe. ¹¹ E ɓo Galaade yooi ɓalaagi va, ta Gesuul nuiti ta-yooi, ta Maakate nuiti, ta Geelemɔn gizei, ta Basan kpein é zeeli Saleka, ¹² ta Wɔge ná-masadai kpein Basan yooi zu, nii é ɗeni ga Leefa mavofodai ma ɗaabelagi, é masadai ɗeeni Asetalɔte ta Edeleyi. Moize zobogi zɔɓɓoni niima masagiti ma, é ti ɓe ta-yooi ɗa. ¹³ Kele Izelayele nuiti ti la ɗeni Gesuul nuiti ta Maakate nuiti kpeeni, naa ɗa é kea ti zeini Izelayele nuiti saama, zaaɗaza.

¹⁴ Leevi ná-bolodai ɗila kpe ka é la ɗeni zou zɔɓɓoni ga nɔnɔ. Kele gala zalaɗaiti, ti ga ɓooɗo GALAGI Izelayele ná-GALAGI nɔnɔi, naa ɗa é ga tɔnɔi, eɗevelei é woni la tɔun ma.

Luɓen ná-bolodai ná-zooi

¹⁵ Moize Luɓen ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la. ¹⁶ Zooi ti sɔɓɓoni, é zoni Alɔweel, zie wolai Aalenɔn laawe, ta taa wolai é petugi zaamawe, gize nemei kpein ma Meedeɓa ɗobawe, ¹⁷ é li Geseɓon, ta ma laa wolai kpein ti gize nemei ma: Diɓon, Bamote-Baale, Bete-Baale-Meyon, ¹⁸ Yaasa, Kedeemote, Meefaate, ¹⁹ Kiliyatayime, Sibema, Seelate-Gasaɗaal petugi ma ɗizei ma, ²⁰ Bete-Peyɔɔl, Pizega ɗizei ɗɔɗɔawe, ta Bete-Gayesimote. ²¹ Gize nemei maawe laa wolai naati kpein poluma, ti Amɔɔl nuiti ta masagi Sigon ná-masadai ma yooi kpein sɔɓɓoni, nii é ɗeni masadai ɗeezu Geseɓon. Moize zobogi zɔɓɓoni Sigon ma, ta Madiyan ɗundiɗiiti, ti ɗoloni Sigon ve, ti zeini zooi zu: Evi, Leekeme, Suul, Guul, ta Leeɓa. ²² Ungaizie nui Balaame, Beyɔɔl ná-doun zunui ɗeni naati saama, niiti Izelayele nuiti ti ti vaani ga boɗa zɔkpɔi. ²³ Luɓen mavofodaiti ta-ɗwepelemawe ɗeni ga Zuludɛn, ta zielawe.

Luɓen mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɗana, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Gade ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Moize Gade ná-bolodai nɔnɔi veeni zea, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la. ²⁵ Nii ti sɔɓɓoni ga zooi ná ɗeni ga: Yazeeel, ta Galaade laa wolaiti kpein, ta Amɔn nuiti ta-yooi ɗilazuwe, é zeeli Alɔweel, Laɓa letemawe, ²⁶ é zo Geseɓon, é zeeli Lamate-Misepee, ta Betɔnime, é zo Maɗanayime, é zeeli Deɓiil ɗwepelemawe, ²⁷ ta nemei zu, Bete-Galame, Bete-Nimela, Sukote, ta Safon, Geseɓon masagi Sigon ná-masadai ma yooi mɔtai. Naama yooi kpein é ɗeni zie wolai Zuludɛn voluwe. Zuludɛn ɗeni zou ɗwepelemawe, nii é folo liizu velei, eyesu é zeeli zie wolai Zeenezalate ɗaabelazuwe, lekɛmawe nu ɗovezuwe.

²⁸ Gade mavofodaiti ta-wolodai nɔnɔi ɗana, eɗevelei ta-veleyeɗeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Manasee ná-bolodai ɗilazuwe ná-zooi, nii é folo ɗulazu velei

²⁹ Naa voluma, Moize Manasee ná-bolodai ɗilazuwe nɔnɔi veeni zea, gaaɗwe ti va, velei ta-veleyeɗeiti ti la. ³⁰ Zooi ti sɔɓɓoni, naa ɗeni ga Basan, é zo Maɗanayime, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma yooi kpein, ta Yayiil ná-taa go vuulɔzita (60), ti kpein ti vuuni ma yooi zu. ³¹ Naa voluma, ti Galaade yooi ɗilazuwe zɔɓɓoni, ta Asetalɔte ta Edeleyi, Basan masagi Wɔge ná-masadai ma laa wolaiti. Ti ti pe ɗaaɗwe Makiil mavofodaiti ba, Manasee ná-doun zunui, velei ta-veleyeɗeiti ti la.

³² Zooi ɗana, nii Moize feeni Moabe yooi ma nemeiti su, Zuludɛn volu velei, Zeeliko letemawe, folo ɗulazu velei. ³³ Moize la ɗeni zou veeni Leevi mavofodaiti zea. ɓooɗo GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɗa é ga tɔnɔi, eɗevelei é boni la ti ma.

14

Kanaan yooi ɗaaɗwe vai Zuludɛn folo liizu velei

¹ Wελε nii Izelayele nuiti ti sɔlɔni ga tɔnɔ, Kanaan yooi zu, nii zalaɔa ɔfula nui Elezaal, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta boloda veleyeɔeiti ta-ɔfundigɔiti ti feeni ti ya. ² Zou ɔaagwεε vai ná, boloda taavuuɔi ta ma lukpεgi va, naa ɔɛeni ga kpakutoomai, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ³ Mazɔlɔ Moize zooi veeni niina boloda felegɔiti ta ma lukpεgi ya, Zuluden volu vele, folo ɔulazu vele, é la ɔɛni ta veeni Leevi nuiti zea. ⁴ Zozefe mavofodaiti ti ɔɛni ga boloda felegɔ, Manasee ta Efelayime, kele ti la ɔɛni zou veeni Leevi nuiti zea, keeni nɔ ta-laaiti, ta ná maagooliiti, ta-loganiiti faa zu, ta ve ta ti-ɔligiti make ná. ⁵ Izelayele nuiti ti keeni, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni la Moize ya, ti zooi ɔaagwεeni.

*Geebelɔn laai ta ma yooi
vee vai Kalebe ya*

⁶ Zuda ná-bolodamaiti ti maabuɔani Zozuwe va Gilegale. Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, nii é ɔɛni ga Keenize nui, naa ɔɛni ma: «È naa ɔwεε, nii ɔoɔɔ GALAGI boni GALA nui Moize ma, nɔn nà-faa zu, ta dɔun da-vaa zu, siegi zu ade ɔɛni la Kadese-Baalenea. ⁷ Gè kona vuunaanigɔ (40) zɔlɔni niina, siegi zu ɔoɔɔ GALAGI ná-botiɔe nui Moize tɔveni la, gè zeɔe Kadese-Baalenea, gè li zooi zuveɔe fai ma. Gè voluvaawoni ma, ga sɔledai zɔimave. ⁸ Kele zunuiti ti ɔɛni bà, naati ti nuɔuseiti ipɔteveni. Kele nɔn nà, gè zieni ga woogɛɔiladai ɔoɔɔ GALAGI, nà-GALAGI ná-pelei. ⁹ Naama volo ná, Moize niima ɔonai woni, é ɔe ma: «Gaamazu, zooi nii è ziaa su, naa ɔa ɔe ga dɔnɔi, wa è-mavofodai, eyesu ɔɔ, tɔzei è zieve woogɛɔiladai zu ga ɔoɔɔ GALAGI, da-GALAGI ná-pelei.» ¹⁰ Niizu peɔe, é ɔea ga kona vuunaanigɔ maazu lɔlugɔ (45), siegi zu ɔoɔɔ GALAGI ɔɔeni la Moize va, Izelayele ɔeai ma siei wosu tevebai zu, é mà vului makega ga ná-minazegɛgi maavele. Za, gè kona vuulɔsava maazu lɔlugɔ (85) zɔlɔga. ¹¹ Suloɔe de, eɔe naama voloi nɔ, yeei Moize tɔveni da siei ma, zebai ɔa de bà kooɔ vaa zu, eɔevelei é ɔɛni bà la naama ziegi zu, nà zoo de gè da li, gè da va. ¹² Niizu, gize yooi naa ve zèa, nii ɔoɔɔ GALAGI ma minazegɛgi woni bè ma volo ná. Mazɔlɔ è menini naama voloi nɔ ga Anake mavofodaiti ta ná, taa wolaiti ta ná, sigi ti ma. ɔoɔɔ GALAGI ɔe bà nɔ, nà ti be, eɔevelei ɔoɔɔ GALAGI boni la.»

¹³ Zozuwe tuya looni Kalebe ve, Yefunee ná-doun zunui, é Geebelɔn ve zea ga nɔnɔ. ¹⁴ Uele ɔana Kalebe, Yefunee ná-doun zunui, Keenize nui, Geebelɔn zɔlɔni da ga nɔnɔ eyesu zaagaza, tɔzei é zieni ga woogɛɔiladai, ɔoɔɔ GALAGI ná-pelei zu, Izelayele ná-GALAGI. ¹⁵ Mɔungi, Geebelɔn laaseigi ɔɛni ga Kiliyate-Aaleɔa. Aaleɔa ɔɛni ga zunui nii unfemai ɔɛni be gola, Anake mavofodaiti saama.

E zo názuve ma niina, kooi beni zooi zu, ziileigi ɔɛni ná pe.

15

Zuda ná-bolodai ná-zooi

¹ Zooi nii kpakutoomai feeni Zuda ná-bolodai ma veleyeɔeiti zea, é zeelini Edɔme ɔwεpelemave Sin tevebai zu, lekpeɔmave nu yeezazuve. ² Pele ɔana, ta-ɔwεpelemave lekpeɔmave nu yeezazuve, naa liini la Kpoloɔe Wanai ɔaabelazuve, é ze lekpeɔmave nu yeezazuve yooi va, ³ é li, é too ma lekpeɔmave nu yeezazuve, gize yoɔzuvε Akelaɔime, é leve ga Sin vele, é le lekpeɔmave nu yeezazuve Kadese-Baalenea, é leve miná ga ɔeselon vele, é le Adaal, é lati Kaalekaa vele, ⁴ é leve naa volu ga Asemon vele, é lo Ezipete ɔtɔudɛi va, kwεpelegi loni Kpoloɔe Wolai va. Naa ɔa é ga wo-ɔwεgi lekpeɔmave nu yeezazuve.

⁵ Folo ɔulazu vele, kwεpelemave ɔɛni ga Kpoloɔe Wanai, eyesu é ze ti loolave va ta Zuluden.

Lekpeɔmave nu ɔovεzuve, kwεmave zoni kpoloɔe zuzeizuve, nii é ti loolave ta Zuluden. ⁶ E leeni ga Bete-ɔogela vele, é leve Bete-Alaɔa, lekpeɔmave nu ɔovεzuve, é lo kotui va, ti ɔeezu ma Bɔɔan, Luɔen ná-doun zunui taɔila daasei kana, ⁷ kwεpelemave liini Debiil, é

leve Akool nemei zu, é li lekpepame nu gboezu velei Gilegale, é gize yagbozube Adumime letemave, katudei vo be, lekpepame nu yeezazube. Naa volu é leve En-Seemese zieungiti po be, é too ma En-Logele. ⁸ Kwepeligi leni, é leve ga Bene-Ginome vetugi zu vele, Yeebuse nuiti ta-gizei gogbaue, nii é ga Zeeluzalame, lekpepame nu yeezazube. Kwepeligi unteleni gizei ma, nii é vuuni folo liizu velei, Ginome vetugi zu, Lefayime vetugi gaabelazube, lekpepame nu gboezube. ⁹ E zo gize unmaue, é yei, é zeeli Nefetoea deungiti ma, é li Efelon gizei ma laaiti po pelei, aisa é va li ga Baala vele, nii é ga Kiliyate-Yeyalime. ¹⁰ E zo Baala, kwepelamaue, é lati folo liizu velei, Seyiil gizeiti po pelei, é leve Dobo gizei gogbaue, lekpepame nu gboezube, naa ga é ga Kezalon, é yei Bete-Seemese, é leve Timena. ¹¹ E zegé miná, é zeeli Ekelon gize gogbaue, lekpepame nu gboezube, é va Sikelon, é leve Baala gizei vo be, é li Yabeneyele, é lo Kpolode Wolai va.

¹² Folo liizu velei ma gwemave geni ga Kpolode Wolai laave. Uele gana kwepelamaveti ti geni la, é lo zoi va, é veeni Zuda mavofodaiti zea, egevelei ta-velayegeti ti la.

*Kalébe ná-zooi zo fai bogbo ve
(Tukpogaaave Nuiti 1:10-15)*

¹³ Ti Yefunee ná-doun zunui Kalébe nonoi veeni zea Zuda mavofodaiti saama, egevelei Gogbo GALAGI ma levei veeni la Zozuwe ya: Kiliyate-Aaleba, nii é ga Geebelon. Aaleba geni ga Anake memewolai. ¹⁴ Kalébe Anake mavofodaiti kpeni: Seesayi nuiti, Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹⁵ E zegéni miná, é li é Debiil nuiti sakpe. Mungi Debiil laaseigi geni ga Kiliyate-Seefel. ¹⁶ Kalébe geni ma: «Nà doun anzanui Akesa ve naama nui ve ga anza, nii a Kiliyate-Seefel zakpe, é so.» ¹⁷ Kalébe keegeloin Kenaze ná-doun zunui Wateniyele ga é ná zoni. Kalébe ná-doun anzanui Akesa veeni be ga anza.

¹⁸ Seelias ma sinigi vo be, é deni ga naa, ga naa kpalagi ta vali keege Kalébe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zegé ná-soovalegi goma. Kalébe gaazagani, é ge ma: «Leeni ga woin é ma?» ¹⁹ E googaavoteni, é ge ma: «Faanee ge bè! Zieungaa ve bè, mazobo zoi é seida su, lekpepame nu yeezazube, naa vooe.» Kalébe zieungiti feeni be maazu velei, ta buu velei.

Zuda mavofodaiti ta-laaiti

²⁰ Zuda mavofodaiti ta-wolodai nonoi gana, egevelei ta-velayegeti ti la. ²¹ Zuda mavofodaiti ta-laaiti ti geni lekpepame nu yeezazube, Edome gwepelamaue letegi, naati ti geni ga: Kabeseyele, Edael, Yaguul, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Keedese, Gasool, Itan, ²⁴ Zife, Teelame, Bealote, ²⁵ Gasool-Gadata, Keliyote-Geselon, nii é ga Gasool, ²⁶ Amame, Sema, Molada, ²⁷ Gasaal-Gada, Gesemon, Bete-Palote, ²⁸ Gasaal-Suale, Beel-Seeba, Biziyotiya, ²⁹ Baala, Iyime, Aseme, ³⁰ Eletolade, Kezile, Goolema, ³¹ Sikelage, Mademana, Sansana, ³² Lebayote, Silegime, Ayen, ta Limon. Taa wolai liegi geni ga taa vuufelego maazu taavuugo (29), ta ma laa goiti.

³³ Taai niiti ti geni zielave ma nemei zu, naati ti geni ga niiti: Esetawole, Soley, Asena, ³⁴ Zanoa, En-Ganime, Tapua, Ename, ³⁵ Yaalemute, Adulame, Soko, Azeeka, ³⁶ Saalayime, Aditayime, Gedeela, ta Gedeelstayime. Taa wolai liegi geni ga puugo maazu naanigo (14), ta ma laa goiti.

³⁷ Senan, Gadasa, Mighedale-Gade. ³⁸ Dilyan, Misepee, Yaketeyele, ³⁹ Lakise, Bosekate, Egelon, ⁴⁰ Kabon, Laamase, Kitelise, ⁴¹ Gedeelote, Bete-Dagon, Naama, ta Makeeda. Taa wolai liegi geni ga puugo maazu lozita (16), ta ma laa goiti.

⁴² Libena, Etel, Asan ⁴³ Yifeta, Asena, Nesibe, ⁴⁴ Keyila, Akezibe, ta Maleesa. Taa wolai liegi geni ga taavuugo, ta ma laa goiti.

⁴⁵ Ekelon ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ⁴⁶ taa wolai nii kpein é Asedode gobave, ta ma laa goiti, Ekelon ta Kpolode Wolai ti yagbozube.

⁴⁷ Asedode ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, ta Gaza ta ma laa goiti, ta ma balagaiti, eyesu é zeeli Ezipete gotudei ma, é li Kpolode Wolai laave.

⁴⁸ Gize yooi ma vele geleiti ti ɣeni ga: Samiil, Yatiil, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiliyate-Sana, nii é ga Debiil, ⁵⁰ Anaɓe, Esetemo, Anime, ⁵¹ Gɔsen, Gɔlon, ta Gilo. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu ɣila (11), ta ma laa goiti.

⁵² Alaɓe, Luma, Eseyan, ⁵³ Yanume, Bete-Tapua, Afeeka, ⁵⁴ Gumeta, Kiliyate-Aaleɓa, nii é ga Geebelɔn, ta Siyɔl. Taa wolai liegɔi ɣeni ga taavuugɔ, ta ma laa goiti.

⁵⁵ Maon, Kaalemele, Zife, Yuta, ⁵⁶ Zizeleyele, Yokedeyame, Zanoa, ⁵⁷ Kayen, Giɓea, ta Timena. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ, ta ma laa goiti.

⁵⁸ Galeɣule, Bete-Suul, Gedɔl, ⁵⁹ Maalate, Bete-Anɔte, ta Eletekon. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶⁰ Kiliyate-Baale nii é ga Kiliyate-Yeyalime, ta Laɓa. Taa wolai liegɔi ɣeni ga felegɔ, ta ma laa goiti.

⁶¹ Tevebai zu geleiti ti ɣeni ga: Bete-Alaɓa, Midin, Sekaka, ⁶² Niɓesan, Iil-Meela, ta En-Geedi. Taa wolai liegɔi ɣeni ga dɔzita, ta ma laa goiti.

⁶³ Zuda mavofodaiti ti la ɣeni zooni ti va Yeebuse nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzalɛme, naati ta de zeini ná zaaɣaza ta Zuda nuiti.

16

Zozefe mavofodai ná-zooi

¹ Zozefe mavofodai ná-zooi é sɔlɔɔni ga kpakutoomai, ma ɣwepelei tɔɔzeini Zuludɛn va, Zeeliko ɣɔbave, folo ɣulazu vele, zieungi letemave, nii é kpɔle de veezu taa nuiti zea. E zegeni miná, é le ga gize yooi zu vele, tevebai zu, é li Beetele. ² E zegeni Beetele, é li ga Luze vele, é leve Aaleke nuiti ta-ɣwepelemave Atalɔte vele. ³ Naa volu é yeini folo liizu vele, ga Yafelete nuiti pɔ pelei, eyesu Bete-Gɔlon ná ɣɔɣɔwu vele, é zeeli Geezeel, é lo Kpolode Wolai va. ⁴ Zooi ɣana, nii é ɣeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔi, Manasee ta Efelayime.

Efelayime ná-bolodai ná-zooi

⁵ Zooi vete, nii é veeni Efelayime mavofodaiti zea, eɣevelei ta-veleyegeiti ti la: Folo ɣulazu vele, ta-ɣwepelemave zoni Atalɔte-Adaal, é zeeli Bete-Gɔlon ná maazu vele. ⁶ E loni Kpolode Wolai va, folo liizu vele. Lekpemave nu ɣɔvezuve, kwepelemave liini ga Mikemetate vele, é lati ga folo ɣulazu vele, é Taanate-Silo maaleve, é li ga Yanoa vele. ⁷ Miná ɣa é yeini ná ga Atalɔte vele, ta Naalata, é lo Zeeliko va, é vile Zuludɛn va. ⁸ E zoni Tapua, é li folo liizu vele, Kana kɔtudei vɔ be, é lo Kpolode Wolai va. Naa ɣa é ɣeni ga Efelayime mavofodai nɔnɔi, eɣevelei ta-veleyegeiti ti la, ⁹ é ɓɔ taa wolaiti ba, ta ma laa goiti, niiti ti makeni ti ve, Manasee mavofodai ná-zooi zu. ¹⁰ Efelayime nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kanaan nuiti kpɛ, niiti ti ɣeni zeini Geezeel. Naati ta zeini ti zaama, zaaɣaza, kele Efelayime nuiti ti boti baagi kpein daani ti unma.

17

Manasee ná-bolodai ɣilazuve ná-zooi, nii é folo liizu vele

¹ Zooi ta veeni Manasee mavofodai ya, toɣa é ɣeni ga Zozefe ná-doun zunu mɔungi. Makiil ɣeni ga Manasee ná-doun zunu mɔungi, é ɣe ga Galaade keeɣe, toɣa é Galaade ta Basan yooiti sɔlɔɔni, Zuludɛn folo ɣulazu vele, mazɔɔ é ɣeni ga kɔɔɣɔ nu wola. ² Manasee mavofodai zɔiti ti zɔiti sɔlɔɔni, Zuludɛn folo liizu vele, eɣevelei ta-veleyegeiti ti la. Aɓiyeeel mavofodaiti ti ta zɔlɔɔni, ta Geeleke mavofodaiti, ta Aseliyele mavofodaiti, ta Sikeme mavofodaiti, ta Geefeel mavofodaiti, ta Semida mavofodaiti. Zozefe ná-doun zunui Manasee mavofodaiti kana, eɣevelei ta-veleyegeiti ti la.

³ Manasee wolodamai ta ɣeni ná, daa ga Selɔfɛɣade, doun zunu la ɣeni zea, keni nɔ anzanu lointi, ti-laasegiti kaa: Maala, Noa, Gɔgela, Mileka, ta Tiilesa. Selɔfɛɣade ɣeni ga

Geefeel ná-doun zunui. Keeḡe wolani ti ḡeni ga Galaade, ta Makiil, ta Manasee. ⁴ Ná-doun anzanui naati ti vaani zalaḡa ḡula nuí Eleazaal vò be, ta Zozuwe, Nun ná-doun zunui, ta kundig̃iiti, ti ḡe ti ma: «Ḡooḡo GALAGI devei veeni Moize ya, ga é zou ve gi ya, gi-ḡee keeḡelointi saama.» Ti zou veeni ti ya, ti-ḡee keeḡelointi saama, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la. ⁵ Manasee ná-bolodai zou puugò zòbòni, Galaade ta Basan yooiti ti la naama ḡaalugi zu, niiti ti Zuludèn folo ḡulazu velei, ⁶ mazòbò Manasee ná-doun anzanuiti ti zou zòbòni ná-doun zunuiti saama. Galaade yooi ma ge ḡe ga Manasee ná-doun zunui zòiti tònò.

⁷ Manasee ná-kwεpelemave zoni Aseel ma, é li Mikemetate nii é Sikeme letemave, é zeḡe miná, é yei Yamin vele, En-Tapua nuiti pò be. ⁸ Tapua yooi ḡeni ga Manasee mavofodaiti tònò, keḡe Tapua taai, nii é ḡeni Manasee kwεpelemave, miná ḡeni ga Efelayime mavofodaiti tònò. ⁹ Kwεpelemave loni Kana kòtudei va nu yeezazuve. Keḡe taa wolai niiti ti ḡeni ga kòtudei volu velei nu yeezazuve, naati ti ḡeni ga Efelayime nònò, anee ni ti ti ḡeni Manasee yooi ma. Manasee ná-kwεpelegi leveni kòtudei ḡoba, lekpeḡemave nu ḡvvezuve, é zeí Kpolodε Wolai va. ¹⁰ Naa ḡa é keeni, Efelayime ná-zooi liini ga lekpeḡema velei nu yeezazuve, Manasee nònò ma ge li ga lekpeḡema velei nu ḡvvezuve. Kpolodε Wolai ḡeni ga kwεmave, folo liizu velei. Lekpeḡemave nu ḡvvezuve, é zeini Aseel va, folo ḡulazu velei, é zeí Isakaal va.

¹¹ Manasee taa wola m̀ainm̀ain sòbòni balaa Aseel ná-zooi zu ta Isakaal. Ta ga Bete-Seyan ta ma laa goiti, Yibeleyame ta ma laa goiti, é vee Dòol balaagi va, ta ná-kovi savagòiti, niiti ti ga En-Dòol, Taanake, ta Megido, ta ma nuḡuseiti pe, ta ma laa goiti pe. ¹² Anee naa ve, Manasee ná-nuiti ti la ḡeni zooni ti va taa wolai naati su nuiti so, Kanaan nuiti ti yeini zeini ma yooi zu. ¹³ Siḡi zu Izelayele nuiti ti zebei zòbòni da, ti Kanaan nuiti dònò boti baagiti kee vai zu, keḡe ti la ḡeni zooni ti va ti bε.

Ta bò fai Zozεfe mavofodai ná-zooi va

¹⁴ Zozεfe mavofodaiti ti vaani, ti baazaḡa Zozuwe ma, ti ḡe ma: «Leeni vaa zu è zooi tago nò veai gi ya, ga kpakutoomai? Tama Ḡooḡo GALAGI tuya loa gi ve gola, niizu gi wola m̀ainda gola.» ¹⁵ Zozuwe ti woḡaavoteni, é ḡe ti ma: «Ni wo wola m̀ainda gola, ni Efelayime ḡize yooi la m̀ò kula ḡea wo va, à li Feeleeze nuiti ta-lòbòiti su, ta Leefa mavofodaiti, wo ná ta maazaḡa bòḡo ve.» ¹⁶ Zozεfe mavofodaiti ti ḡeni ma: «Gaamai ve gize yooi la kulaa gi va, naa volu kòlu wotoloiti ta Kanaan nuiti zea, ti zeini peḡugi zu, niiti ti Bete-Seyan, ta niiti ti logai ba, ta niiti ti zeini Zizeleyele peḡugi zu.» ¹⁷ Zozuwe ḡeni Efelayime nuiti ta Manasee nuiti ma, ti ga Zozεfe mavofodaiti: «Wa ga nuḡuseiti ti wola m̀aindai, wo-zebei wòlòba, wo la m̀ò v̀oniga zou go nò ma. ¹⁸ Keḡe wa gize yooi zeḡe, nii dòbò ma. Wa maazaḡa, wo zeí ná pe. Wa Kanaan nuiti kpe, anee kòlu wotoloiti ta ti ya, zebei ḡe ti va.»

18

Zooi ḡaaḡwεε vai boloda l̀felai zòiti ba

¹ Izelayele nuiti ti zooi zogai ma, ti maḡolo, ti ḡaalεeni ba Silo. Ti GALA daaḡomi seḡe velei loni ná. ² Boloda l̀fela ḡa é yeini Izelayele nuiti saama, niiti ti la ḡeni de tònò zòbòni.

³ Zozuwe ḡeni naazu Izelayele nuiti ma: «Yeḡeḡala lielegò ḡa de wo keezu faalakobai zu, wo va li, wo va zooi zeḡe ga wònò, nii Ḡooḡo GALAGI, wo-mεmεwolani ta-GALAGI feai wo ve? ⁴ A yeelo zunu savagò va bolodai ḡilagilagi zu, nà ti levesu ada. Ta wuzεḡezu, ti zooi zubize, ti ta-wolodamai nònò vete, ti ná-fai zeve, ti vaa la pò be. ⁵ Ta keezu su l̀fela, ti gaag̃we bòḡo va. Zuda ḡa yesu ná-kwεpelemave, lekpeḡemave nu yeezazuve. Zozεfe ná-peleyeḡei ḡa yesu ná-kwεpelemave, lekpeḡemave nu ḡvvezuve. ⁶ Wa zooi ḡaaḡwεεzu su l̀fela, wo va ve pò ga ma zevei. Nà kpakutoomai ḡεεzu wo ve, ve nò Ḡooḡo GALAGI da-GALAGI

ḡaazu. ⁷ Kεε Leevi mavofodai la zou nḡpe sḡbḡga ga nḡnḡ wo zaama, mazḡḡḡ Ḡḡḡḡ GALAGI ná-zalaḡa ḡula vai ḡa é ga tḡnḡi. Nii é ga Gade ná-bolodai, ta Luben ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve, naati ti tḡnḡi zḡḡḡge na, Zuluden volu velei, folo ḡulazu velei, nii Moize, Ḡḡḡḡ GALAGI ná-botiḡe nui feeni ti ya.»

⁸ Zunuiti ti yeeloni ti va ga ti zoi ḡaḡḡwe, naati ti pele zoni. Aisa ti va li, Zozuwe niima leveiti feeni ti ya, é ḡe ti ma: «À li, wo zie zoi zu, wo gaḡḡwe sevei zu, naa volu wo ḡale ma pḡ be. Silo ve nḡ ḡa, ḡe kpakutoomai ḡeezu ná wo ve, Ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazu.»

⁹ Zunui naati ti liini, ti zie zoi zu, ti gaḡḡwe sevei zu, ti ke su lḡfela, eḡevelei taa wolaiti ti la. Ti ḡaleni ma Zozuwe vḡ be, ti-vuuzuve Silo. ¹⁰ Zozuwe zoi ḡaḡḡweeni Izelayele nuiti ba ga kpakutoomai Silo, Ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazu, é bolodai ḡilagilagi nḡnḡi ve zea.

Benzamen ná-bolodai ná-zoi

¹¹ Zoi ma mḡungi kpakui looni ma, naa ḡeni ga Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nḡnḡi, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. Ná-zoi ḡweḡi ḡeni Zuda ná-bolodai ta Zozefe mavofodaiti ta-wolodaiti zḡḡzuve. ¹² Lekpema ve nu ḡovezuve, ti ḡweḡi zoni Zuluden va, é le Zeeliko ḡobave, lekpema ve nu ḡovezuve, é le gize yooi zu folo liizu velei, é li, é vile Bete-Aven levebai va. ¹³ Kwepemave leveni ga Luze vele, nii daa ga Beetele, lekpema ve nu yeezazuve, naa volu é yeini ga Atalḡte-Adaal vele gize maazuve, nii é Bete-Ḡolon ná ḡḡḡwu velei, lekpema ve nu yeezazuve. ¹⁴ Folo ḡulazu velei, kwepemave liini, é lati kpolodei vḡ pelei, é zo gizei va, nii é Bete-Ḡolon letemave, lekpema ve nu yeezazuve, é li, é lo Kiliyate-Baale va, nii é ga Kiliyate-Yeyalime, Zuda mavofodaiti ta-laa wolai. Folo liizu vele ḡwepelegi ḡana.

¹⁵ Lekpema ve nu yeezazu velei ma ḡweḡi zoni Kiliyate-Yeyalime va, é liini folo liizu velei Nefetoea deungiti pḡ be, ¹⁶ miná ḡa é yeini ná gize ḡḡḡave, nii é zeleni Bene-Ḡinḡme vetugi maazu, Lefayime vetugi zu, lekpema ve nu ḡovezuve. E yeini Ḡinḡme vetugi zu, Yeebuse nuiti ta-ḡize ḡobuve, lekpema ve nu yeezazuve, eyesu é zeeli En-Lḡgele. ¹⁷ E latini lekpe ma velei nu ḡovezuve, é lo En-Seemese va, naa volu é lo Gelilḡte va, gize yḡḡzuve Adumime letemave. E zo miná, é yeini kḡtui naa vḡ be, nii daa ga Bḡḡan, Luben ná-doun zunui taḡila daasei kana. ¹⁸ E leveni gizei ḡobuve lekpema ve nu ḡovezuve, nii selegai Zuluden ma vetu nemai maazu, é yeini petu nemai zu. ¹⁹ E liini Bete-Ḡḡgela ḡoba, lekpema ve nu ḡovezuve, é li, é lo Kpolode Wanai va ga nu ḡovezu velei tosuve Zuluden va. Lekpema ve nu yeezazuve vele ḡwepelegi ḡana.

²⁰ Folo ḡulazu velei, Zuluden ḡa é ḡeni ga kwemave.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nḡnḡi ḡana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, ta ta-ḡwepelemaveti é lati ti ma.

²¹ Benzamen mavofodaiti ta-laa wolaiti ti ḡeni ga niiti, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la: Zeeliko, Bete-Ḡḡgela, Emεke-Kesise, ²² Bete-Alaba, Semalayime, Beetele, ²³ Avime, Pala, Wḡfela, ²⁴ Kefaal-Amḡnayi, Wḡfeni, ta Geeba. Taa wolai lieḡi ḡeni ga puugḡ maazu felegḡ (12), ta ma laa goiti.

²⁵ Gabagḡn, Lama, Beelḡte, ²⁶ Mipepee, Kefila, Mḡsa, ²⁷ Leekeme, Yiilepeyele, Taleyala, ²⁸ Seela, Elefe, Yeebuse, nii é ga Zeeluzalme, Gibeate, ta Kiliyate. Taa wolai lieḡi ḡeni ga puugḡ maazu naanigḡ (14), ta ma laa goiti.

Benzamen mavofodaiti ta-wolodai nḡnḡi ḡana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la.

19

Simiyon ná-bolodai ná-zoi

¹ Zoi velesiei kpakui looni ma, naa ḡeni ga Simiyon ná-bolodai nḡnḡi, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la. Ta-yooi ḡeni Zuda nḡnḡi zaamave. ² Ta-yooi zu laaiti ti ḡeni ga niiti: Beel-Seeba, Seeba, Mḡlada, ³ Gasaal-Suale, Bala, Aseme, ⁴ Eletḡlade, Betule, Ḡḡlema, ⁵ Sikelage,

Bete-Maalekabote, Gasaal-Suza, ⁶ Bete-Lebayote, ta Saluŋen. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu savagɔ (13), ta ma laa goiti.

⁷ Ayen, Limon, Eteel, ta Asan. Taa wolai liegɔi ɣeni ga naanigɔ, ta ma laa goiti, ⁸ ta taa goiti kpein ti naama laa wolaiti maaɣoolii zu, eyesu é zeeli Baalate-Beel, nii é ga Lamate, lekpeɱave nu yeezazuve yooi zu.

Simiyon mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ⁹ Simiyon mavofodai ná-zooi zegeni Zuda nuiti tɔnɔi va, mazɔlɔɔ Zuda mavofodaiti ta-yooi ti sɔlɔni, gola baagɔni ti ma. Naa ɣa é keeni, Zuda ná-zooi Simiyon mavofodaiti maalatini.

Zaɓulɔn ná-bolodai ná-zooi

¹⁰ Zooi zavasiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Zaɓulɔn mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. Ta-yooi ma ɣwɛpeleɱave zeelini Salide. ¹¹ E leeni folo liizu velei, Maleyala velei, é zeidi Dabeesete va, naa volu kotudei nii é yeizu Yakeneyame ɣakalave. ¹² E zo Salide, é latini folo ɣulazu velei, Kiselote-Taɓɔɔl ɣwɛpeleɱave, é vile Dabelate va, é le Yafia. ¹³ E zegeni miná, é leve folo ɣulazu velei ga Gita-Geefeel velei ta Ita-Kasin, é lo Limon va, é lati, é zeeli Neya. ¹⁴ Lekpeɱave nu ɣovezuve, kwepeleɱave latini, é li Ganaton, é lo Yifeta-Ele vetugi va. ¹⁵ E ɓɔ Katate va, ta Naɣalale, ta Simelon, ta Yideyala, ta Beteleyeme. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu felegɔ (12), ta ma laa goiti.

¹⁶ Zaɓulɔn mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Isakaal ná-bolodai ná-zooi

¹⁷ Zooi naanisei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ¹⁸ Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Yizeleyele, Kezulote, Suneme, ¹⁹ Gafalayime, Siyon, Anaɣalate, ²⁰ Laɓite, Kisiyon, Aɓese, ²¹ Leemete, En-Ganime, En-Gada, ta Bete-Pasese. ²² Ta-ɣwɛpeleɱave lɔni Taɓɔɔl va, Saɣasima, ta Bete-Seemese, é lo Zuludɛn va. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puugɔ maazu lɔzita (16), ta ma laa goiti.

²³ Isakaal mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Asɛel ná-bolodai ná-zooi

²⁴ Zooi lɔlusiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Asɛel mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ²⁵ Ta-yooi zu laaiti ti ɣeni ga niiti: Gelekate, Gali, Beetɛn, Ake-safe, ²⁶ Alameelke, Ameade, Miseyale. Folo liizu velei ta-ɣwɛpeleɱave zeini Kaalemɛle va, ta Siɣɔɔl-Libenate. ²⁷ Naa volu, folo ɣulazu velei, é latini ga Bete-Dagon velei, é lo Zaɓulɔn yooi va, ta Yifeta-Ele vetugi, é li lekpeɱave nu ɣovezu velei, é zeeli Bete-Emɛke ta Neyiyele, é lɔni Kabule va nu ɣovezuve, ²⁸ Ebelon velei, ta Legɔɔbe, ta Gamon, ta Kana, eyesu é zeeli Sidon wolai ma. ²⁹ Kwepeleɱave lati mɔnɔ Lama velei, é lo Tiil taa wolai va siɣigi ma, Gɔza velei, é li, é lo Kpolodɛ Wolai va, ga Akezibe yooi va pelei, ³⁰ é ɓɔ Uma va, ta Afɛke, ta Legɔɔbe. Taa wolai liegɔi ɣeni ga puufelegɔ maazu felegɔ (22), ta ma laa goiti.

³¹ Asɛel mavofodaiti ta-wolodai nonoi ɣana, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Nɛfetali ná-bolodai ná-zooi

³² Zooi lɔzitasiei kpakui looni ma, naa ɣeni ga Nɛfetali mavofodaiti ta-wolodai nonoi, egɛvelei ta-velɛyegeiti ti la. ³³ Ta-ɣwɛpeleɱave zeelini Geelɛfe zɔli, é zo Saananime sene gului, ta Adami-Neekɛbe, ta Yaɓeneyele, é zeeli Lakume, é lo Zuludɛn va. ³⁴ E latini folo liizu velei, ga Azenote-Taɓɔɔl velei, é zɛge miná, é li, é lo Gukoke va, é zeidi Zaɓulɔn yooi va ga nu yeezazu velei, é lo Asɛel yooi va folo liizu velei, ta Yɛɣuda, Zuludɛn ɣeni ga folo ɣulazu velei. ³⁵ Taa wolaiti siɣigi ɣeni ti ma, naati ti ɣeni ga: Sidime, Sɛel, Gamate, Lakate,

Kineelēte, ³⁶ Adama, Lama, Ġasool, ³⁷ Keedēse, Edeleyi, En-Ġasool, ³⁸ Yileyon, Migedale-Ele, Ġoolēme, Bete-Anate, ta Bete-Seemēse. Taa wolai liegōi ġeni ga puugō maazu taavuuġō (19), ta ma laa goiti.

³⁹ Nefetali mavofodaiti ta-wolodai nōnōi ġana, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Dan nā-bolodai nā-zooi

⁴⁰ Zooi lofelasiēi kpakui looni ma, naa ġeni ga Dan mavofodaiti ta-wolodai nōnōi, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la. ⁴¹ Ta-yooi zu laaiti ti ġeni ga niiti: Sōleya, Esetawōle, Iil-Seemēse, ⁴² Saalaḡin, Ayalon, Yitela, ⁴³ Elon, Timenata, Ekelōn, ⁴⁴ Eletekee, Ġibeton, Baalate, ⁴⁵ Yēġude, Benee-Belake, Gate-Limon, ⁴⁶ Yaalekon dēi, ta Lakon, é bō zooi va, é Zafa letemaue.

⁴⁷ Dan mavofodaiti ti valani ta-yooi ma. Dan mavofodaiti ti lēni naazu, ti kōōi ue Leesēme va. Ti vōnini taai naa ma, ti su nuḡusei pe pa ga boġa zōkpōi, ti seġe ga tōnō, ti zei nā. Ti ti-mēmewolai Dan laaseigi ueeni Leesēme va.

⁴⁸ Dan mavofodaiti ta-wolodai nōnōi ġana, eġvelei ta-velēyēġeiti ti la, taa wolaiti ta ma laa goiti.

Timenate-Seela laai vee vai Zozuwe ya

⁴⁹ Siēgi zu Izelayele nuiti ti ḡeni la ga zooi ġaaġwe bōġō va, ti kwēgiti da, ti zooi ta veeni Zozuwe ue, Nun nā-doun zunui, é ġe ga nōnōi ti zaama. ⁵⁰ Eġvelei Ġōōġō GALAGI nā-devei ġeni la, taa wolai é yiimazeġeni la, naa ġa ti feeni zea, Timenate-Seela, nii é ġeni Efelayime ġize yooi zu. E taai naa loni volu, é zei nā.

⁵¹ Zooiti kana, niiti zalaġa ġula nui Eleazaal, ta Nun nā-doun zunui Zozuwe, ta pelēyēġe ġundiġiiti ti Izelayele wolodaiti su, ti gaagwēeni ga kpakutoomai, Ġōōġō GALAGI ġaazu, Silo, GALA daagōmi seġe velel laave. Pele ġana ti zooi ġaaġwe vai ġaabelani la.

20

Maavela wo taa lōzitaiti (Gaalū Sevei 35:9-34; Tō Sevei Velesi 4:41-43; 19:1-13)

¹ Ġōōġō GALAGI bōeni Zozuwe uō, é ġe ma: ² «Bōe Izelayele nuiti pō, é ġe ti ma: <A taaiti kpeḡe bōġō ue ga maavela laaiti, nii ġe ma vai woni wo ma ga Moize maavele. ³ Nu vaa nui nii a nu vaana, é la gaagilini ma, é ga tevezea vaa nō, toġa zoo é vela, é li nā. Toġa ġe ga wo-velazuue, ḡamai votokula nui va. ⁴ Nu vaa nui ġa vela, é li ma laai taġila su, toġa lo sigidave, é nā-fai le ga taa ġundiġiiti. Naati ta yeezei bu, é ye ti uō be taazuue, ti ada ve zea, ue a ye nā. ⁵ Namai votokula nui a vilēna polu, ti la nu vaa nui vea zea. Mazōlō é la gaagilini ma, é va seiḡōġōi va, é la ġeni ga naa zili nu pōlōma zu. ⁶ Toġa ye naama laazuue, eyesu é ġula kelema nuḡuseiti gaazu, ti nā-tukpōi ġaaleve, ḡaa eyesu zalaġa ġula ġundiġi wolai, nii é botii zu naama yeeġeġalai, naa za. Naama ziegi zu ġa nu vaa nui a ġale ma la nā-pelei wu, nā-taazuue, ue é velani, é zeġe nā.»

⁷ Ti yiimazeġeni ga Keedēse, taai nii é Galilee, Nefetali ġize yooi zu, ta Sikēme, nii é Efelayime ġize yooi zu, ta Kiliyate-Aaleḡa, nii é lolisu balaa ga Geebelōn, é Zuda ġize yooi zu. ⁸ Zuluden voluue, Zeeliko folo ġulazu velel, ti yeeloni Beesēel va, é zelēni tevebai maazu, Luḡen yooi zu, ta Lamōte, nii é Galaade, Gade yooi zu, ta Ġolan, nii é Basan, Manasee yooi zu. ⁹ Taaiti kana, ti yeeloni ti va, ti ġe ga maavela laaiti, Izelayele nuiti be, ta seiḡōġōma nuiti ta ġe ti zaama, nu-o-nu nii a nu vaana, é la gaagilini ma, naa ġa zoo é vela, é li nā, ḡamai votokula nui la pa, aisa é va ġula kelema nuḡuseiti gaazu, nā-tukpōi ġaa va leve.

21

Leevi nuiti ta-laa wolaiti

¹ Leevi nuiti ta-velleyeḡe ḡundigiiiti ti vaani zalaḡa ḡula nui Eleazaal va be, ta Nun ná-doun zunui Zozuwe, ta Izelayele wolodai zaiti ta-velleyeḡe ḡundigiiiti, ² Silo, Kanaan yooi zu. Ti baeni ti va, ti ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI devei veeni Moize ya, ga taaiti ti ve gi ya, ga gi zei ti zu, ta ti-maaḡooliiti, ve gá-loganiiti ta ḡe laamiizu ná.» ³ Izelayele nuiti ti taai tanigaa zefeni ta-yooiti su, ta ti-maaḡooliiti, ti fe Leevi nuiti zea, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ná-devei ḡeni la.

⁴ Kpakutoomai zolooni maunpa su Keḡate mavofodaiti ta-velleyeḡeiti ma. Ti zaama, Leevi nuiti ti ḡeni ga zalaḡa ḡula nui Aalón mavofodaiti, naati ti taa puugḡ maazu savagḡ (13) zolooni kpakutoomai zu, niiti ti Zuda, Simiyón, ta Benzamenni ta-wolodaiti ta-yooiti su. ⁵ Keḡate mavofodai zaiti ti taa puugḡ zolooni kpakutoomai zu, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu, ta Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu.

⁶ Geeleson mavofodaiti ti taa puugḡ maazu savagḡ (13) zolooni kpakutoomai zu, Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, nii é zeini Basan yooi zu.

⁷ Melali mavofodaiti, eḡevelei ta-velleyeḡeiti ti la, ti taa puugḡ maazu felegḡ (12) zolooni Luḡen ná-bolodai ná-zooi zu, ta Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta Zaḡulón ná-bolodai ná-zooi zu.

⁸ Izelayele nuiti ti naama laaiti ta ti-maaḡooliiti feeni Leevi nuiti zea ga kpakutoomai, eḡevelei Ḡooḡo GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

Keḡate mavofodai ná-taa wolaiti

⁹ Zuda ná-bolodai ná-zooi zu, ta Simiyón ná-bolodai ná-zooi zu, taai niiti ti ti veeni naati zea, ti-laaseigiti kaa, ¹⁰ ti ḡeni ga Keḡate ná-peleyeḡeiti tónḡ, Aalón mavofodaiti saama, Leevi ná-bolodai zu. Mazolḡo tiya ḡa kpakutoomai ti zoni maunpa. ¹¹ Ti Kiliyate-Aaleḡa veeni ti ya, nii é ga Geebelón, Zuda ḡize yooi zu, ta maaḡoolii. Aaleḡa ḡeni ga Anake keeḡe. ¹² Kee kpalagiti ta taa goiti ti ḡilini ma laai va, naati ti veeni Yefunee ná-doun zunui Kalebe ya ga nónḡ. ¹³ Taai niiti ti veeni zalaḡa ḡula nui Aalón mavofodaiti zea, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Geebelón, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Liḡena, ¹⁴ Yatiil, Esetemoa, ¹⁵ Ḡolon, Deḡiil, ¹⁶ Ayen, Yuta, é vee Bete-Seemese va. Taa wola taavuugḡ ḡana, ti solooni Zudani ta Simiyón ta-wolodaiti ta-yooi zu. ¹⁷ Taai niiti ti ti zolooni Benzamen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Gaḡaḡón, ta Geeḡa, ¹⁸ é vee Anatote va, ta Alemon, taa wola naanigḡ. ¹⁹ Taa wolai lieḡoi zalaḡa ḡula nuiti Aalón mavofodaiti ti solooni, é ḡeni ga taa wola puugḡ maazu savagḡ (13), é vee ti-maaḡooliiti ba.

²⁰ Leevi nuiti ti ga Keḡate mavofodai zaiti ta-velleyeḡeiti, naati ti taa wolaiti solooni ga kpakutoomai, Efelayime ná-bolodai ná-zooi zu. ²¹ Taai niiti ti ti zolooni, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Sikeme, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, Efelayime ḡize yooi zu, naa vee Geezeel va, ²² ta Kibesayime, é vee Bete-Ḡolon va, taa wola naanigḡ. ²³ Taai niiti ti ti zolooni Dan ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Eletekee, ta Giḡeton, ²⁴ ta Ayalon, é vee Gate-Limon va, taa wola naanigḡ. ²⁵ Taai niiti ti ti zolooni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Taanake, é vee Gate-Limon va, taa wola felegḡ. ²⁶ Taa wolai lieḡoi Keḡate mavofodai zaiti ti solooni, é ḡeni ga taa wola puugḡ, é vee ti-maaḡooliiti ba.

Geelesome mavofodai ná-taa wolaiti

²⁷ Leevi velleyeḡeiti ti ga Geeleson mavofodaiti, taai niiti ti ti zolooni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Ḡolan, nii é Basan yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, é vee Beesetela va, taa wola felegḡ. ²⁸ Taai niiti ti ti zolooni Isakaal ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Kisiyon,

ta Dabelate, ²⁹ ta Yaalemute, é vee En-Ganime va, taa wola naanigó. ³⁰ Taai niiti ti ti zóḡoni Aseel ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Misesale, Abedon, ³¹ Ḡelekate, é vee Legóḡe va, taa wola naanigó. ³² Taai niiti ti ti zóḡoni Nefetali ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Keedese, nii é Galilee yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Ḡamote-Dóḡ, é vee Kaaletan va, taa wola savagó. ³³ Taa wolai lieḡi Ḡeeleson mavofodaiti ti sóḡoni, é ḡeni ga taa wola puugó maazu savagó (13), é vee ti-maaḡooliiti ba.

Melali mavofodai ná-taa wolaiti

³⁴ Taai niiti ti ti veeni Leevi ná-peleyeḡei mótaiti zea, ti ga Melali mavofodaiti, Zaḡulón ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Yákeneyame, Kaaleta, ³⁵ ta Dimena, é vee Naḡalale va, taa wola naanigó. ³⁶ Taai niiti ti ti zóḡoni Luḡen ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Beeseel, Yaasa, ³⁷ ta Kedeemote, é vee Meefaate va, taa wola naanigó. ³⁸ Taai niiti ti ti zóḡoni Gade ná-bolodai ná-zooi zu, ta ti-maaḡooliiti, naati ti ḡeni ga: Lamote, nii é Galaade yooi zu, taai naa ḡeni ga nu vaa nuiti maavelazuve ta, ta Maḡanayime, ³⁹ ta Ḡeseḡon, é vee Yazeeḡ va, taa wola naanigó. ⁴⁰ Taa wolai lieḡi Melali mavofodaiti ti sóḡoni kpakutoomai zu, ti ga Leevi ná-peleyeḡei mótaiti, é ḡeni ga taa wola puugó maazu felegó (12).

⁴¹ Taa wolai lieḡi Leevi nuiti ti sóḡoni, Izelayele nui zóiti saama, é ḡeni ga taa wola vuunaanigó maazu lóḡava (48), é vee ti-maaḡooliiti ba. ⁴² Taa wolai naa ḡilagilagi pe, zooi ḡeni maaḡoolii zu, pele ḡana é ḡeni la, é lo taa wolai naati kpein ba.

GALA ge ná-minazeḡegi laazeeli vai

⁴³ Uele ḡana Ḡóḡḡ GALAGI zooi kpein feeni la Izelayele nuiti be, nii é ma ḡonai woni ti-memewolani be. Ti seḡeni ga tónó, ti zei ná. ⁴⁴ GALA ge dooḡḡi veeni ti ya ta-you ḡwemaveti pe, eḡevelei é ma ḡonai woni la ti-memewolani be. Ti zili nu nape ge la vónini ti ma, é ḡoni ti va, ti pile sóḡo ti zili nuiti kpein ma, ta la lóni ti luḡó. ⁴⁵ Faaneei kpein Ḡóḡḡ GALAGI ma minazeḡeni ga é ke Izelayele nuḡuseiti be, vele ḡana naa pe daazeelini la, tanape suḡaka la ḡeni yeni.

22

Bolodai niiti ti zeini Zuludén folo ḡulazu velei

¹ Zozuwe Luḡen zunuiti tolini ta Gade zunuiti, ta Manasee ná-bolodai ḡilazuve ma zunuiti, ² é ḡe ti ma: «Wo naa kpein keeve, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize ma levei veeni wo ya, wo ḡolove ná-devei kpein be. ³ Wo la beteveni wo-ḡeeleaiti ba sienape su, eyesu zaagaza, wo devei naa zoge, wo zie la, nii Ḡóḡḡ GALAGI wa-GALAGI feeni wo ya. ⁴ Niizu, Ḡóḡḡ GALAGI wa-GALAGI dooḡḡ fea wo-ḡeeleaiti be, eḡevelei é boni la ti ma. A pele zona, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu, wa-yooi zu, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize feeni wo ya ga wónó, Zuludén volu velei. ⁵ A dama, wo zie ga devei, wo tḡi zo, nii Ḡóḡḡ GALAGI ná-botigé nui Moize feeni wo ya. A Ḡóḡḡ GALAGI wa-GALAGI nee ve, wo zie ga ná-peleiti kpein, wo ná-deveiti so, wo zie la, wo ḡili toun ba, wo deḡi ga wo-yiimave pe, ta wo-yenvui pe.»

⁶ Zozuwe tuya looni ti ve, é ti vile, ti li ta-laaiti su. ⁷ Moize zou veeni Manasee ná-bolodai ḡilazuve ya ga nónó, Basan yooi zu. Zóma lukpeḡi nónó ma yooi zóḡoni Zuludén folo liizu velei, ti zei ná ta ti-ḡeeleaiti. Sieḡi zu Zozuwe ti vileni da, ga ti li ta-zeḡe ḡotaiti bu, é tuya looni ti ve, ⁸ é ḡe ti ma: «À ḡale ma, wo li wa-zeḡe ḡotaiti bu ga naavolo wolaiti, ta togani bulu golaiti, ta wali moinmoin gola, ta zanugi, ta kolu óḡiḡi, ta kalui, ta seḡeiti. Wa wo-ḡeeleaiti, à kóḡḡḡanii ḡaagwe va, nii wo kulaai wo zili nuiti zea.»

⁹ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, naa veε Manasee ná-bolodai gɪlazuve va, naati ti zegeni Izelayele nuiti pɔ be Silo, Kanaan yooi zu, ti gɪale ma Galaade yooi zu, zooi nii ti solɔni ga tɔnɔ Moize ya, Gooɔɔ GALAGI ná-devei zu.

*Zalaɣa gɪlazuve,
é gɛni Zuluden volu vele*

¹⁰ Siegi zu ti zeelini la Zuluden laave, ti gɛni de Kanaan yooi zu vele, Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, ti zalaɣa gɪlazuve loni zielave, gola maayikini. ¹¹ Izelayele nui zɔiti ti menini ga Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, ti zalaɣa gɪlazuve loge Zuluden laave, Kanaan yooi zu vele, Izelayele nui zɔiti koba vele.

¹² Izelayele nui zɔiti ti menigai ma, ti kpein ti gɪaalɛni ba Silo, ti va li ga kooi ti laalɔɔma. ¹³ Ti zunuiti teveni Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, Galaade yooi zu. Nuiti ti ti leveni, ta gɛni ga Finease, zalaɣa gɪla nui Elezaal ná-doun zunui, ¹⁴ kundigɪ puugɔ bɔni ba, boloda gɪla kundigɪ gɪla. Ti pe ti gɛni ga kundigɪi ta-velɛyegɛiti bu, Izelayele wolodamaiti su.

¹⁵ Ti liini Luβen ná-bolodai vɔ be, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, Galaade yooi zu, ti bɔeni ti vɔ, ti gɛ ti ma: ¹⁶ «Wele nii gɪ Gooɔɔ GALAGI ná-nubuseiti ti boga: Lee vaa zu wo woovaladai gɛezu, wo wuzegɛ Izelayele ná-GALAGI laalɔɔma? Lee vaa zu wo zegɛzu Gooɔɔ GALAGI volu niizu? Mazɔɔ wa zalaɣa gɪlazuvu lona bɔɔ ve za, wo la wuzegɛni Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma baa? ¹⁷ Ade faaɣaaza gola gɛeni Peyɔɔl, de la de beni ga ɲade naa ma zaagaza, anɛɛ nii é kpɔbi laani de ma. Naa la kulani baa? ¹⁸ Wa ga voluave za Gooɔɔ GALAGI va! Ni wa wuzegɛna za Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma, lina, zii gɪ gɪla Izelayele nubusei kpein ma. ¹⁹ Zooi nii feai wo ya ga wɔnɔ, ni naa gɔzɔve wo gɪazu, à va naama yooi zu, nii é ga Gooɔɔ GALAGI nɔnɔi, ve é seizuve betɛai ná, wo zei gi zaama. Kele à mina wuzegɛ Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma, à mina wuzegɛ gi laalɔɔma, wo va bɔɔ zalaɣa gɪlazuvu lo, é gɪla Gooɔɔ GALAGI da-GALAGI nɔnɔi volu. ²⁰ Siegi zu Zeela ná-doun zunui Akan faaɣaaza golai gɛeni la, é vile aniiti ba, niiti Gooɔɔ GALAGI maɲɛɛi veeni ti va, é ti zegeni, Izelayele nubuseiti kpein ti Gooɔɔ GALAGI ná-ziiɣaawanai zɔɔni, wo naa zɔɣweε ga pagɔ. Tɔ gɪla ta gɛni de, undaa va vili ná-faa ɲɔi vaa zu.»

²¹ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, ta Manasee ná-bolodai gɪlazuve, naati ti Izelayele wolodai zɔiti ta-gɪfundigɪiti googaaɔoteni, ti gɛ ti ma: ²² «Gooɔɔ GALAGI, GALAGI gɛgɪla la ná, ungo GALAGI gɛgɪla la ná, Gooɔɔ GALAGI naa gɣweε! Izelayele balaa ka kwεε! Ni kpaka faa gɪ gi keai ma, baa woovalada vaa, é mina gi gɪzo za voloi! ²³ Ni gi zalaɣa gɪlazuvu loge, nii a ke gi zegɛ Gooɔɔ GALAGI va, gi va da gala zalaɣaiti kula ná, ta veɛaniiti, ta ziilei zalaɣaiti, Gooɔɔ GALAGI bɔɔɔi gi zakpe! ²⁴ Kele ba-o, naa laade! Gi nii gɛεve, gi gɔozuvilini, gi da gɪsɛ ga lina gɪ lina, wo-mavofodaiti ti mina gɛ gi-mavofodaiti ma: «Lee bɔfaama gɪ é wo yɔɔɔzu, wa Gooɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI? ²⁵ Luβen ná-bolodai, ta Gade ná-bolodai, Gooɔɔ GALAGI bɔɔɔi la Zuluden gɛeni ga kwεpelemave ade yɔɔɔzu baa? Wɔnɔ la Gooɔɔ GALAGI ná-faiti su!» Wo-mavofodaiti ta gɛ ga zaɔu, gi-mavofodaiti ti betɛve Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai va. ²⁶ Naa gɪ é keeni, gi gɛ bɔɔɔ ma: «Ade zalaɣa gɪlazuvu lo.» E la ga gi va gɛ gala zalaɣa gɪlazuvu ná, baa zalaɣa gɪligaa, ²⁷ é gɛ nɔ ga zeele vaa ade yɔɔɔzu, ta ade-mavofodaiti zɔɔɔzu, ada zegɛna ná, gi Gooɔɔ GALAGI lɛbi vai gɛ tɔ bɔɔɔi gɪazu, ga gɪ-gɪla zalaɣaiti, ta gɪ-yiilei zalaɣaiti, ta gɪ-zalaɣa gɪligiti. Nii gi pɔ ga é mina gɛ, naa gɪ ga, yeeta, wo-mavofodai mina gɛ gɔnɔi ma: «Wa-vaa la Gooɔɔ GALAGI ná-faa zu!» ²⁸ Gi gɛni ma, ni yeeta ta naama bɔei wona gi ma, baa gi-mavofodaiti ma, gɪ ti woogaaɔote, gi gɛ ti ma: «A Gooɔɔ GALAGI ná-zalaɣa gɪlazuvu ma zii vetɛ, nii gi-mεmεwolani ti kpeteni, é la ga gala zalaɣaiti ti va da gɪla ná, baa zalaɣa gɪligaa, kele é gɛ ga zeele ade yɔɔɔzu.» ²⁹ Naa maagooza gi va, gi va wuzegɛ Gooɔɔ GALAGI laalɔɔma,

gi va voluave Gooḡo GALAGI va za, gi va zalaḡa ḡulazuve lo, gi va da gala zalaḡaiti kula ná, ta vebeaniiti, ta zalaḡa ḡiligiti, gi va bude Gooḡo GALAGI, gá-GALAGI ná-zalaḡa ḡulazuve maazu, nii é seizuue ḡakalave.»

³⁰ Siēgi zu zalaḡa ḡula nui Finease ta kundigiiiti, ta peleyeḡe ḡundigiiiti, ti naama woozudula gooiti kpein menini da, nii Luḡen ná-nuiti ti boni ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti, ti yiileini. ³¹ Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ḡeni Luḡen ná-nuiti ma, ta Gade ná-nuiti, ta Manasee ná-nuiti: «Gi kwεεga za ga Gooḡo GALAGI ḡa ade zaama, tḡzei wo la woovalada vaa ḡeēni Gooḡo GALAGI laalḡḡoma. Wo la Izelayele nuiti dḡḡni Gooḡo GALAGI yeezu, é va faa ḡḡu ḡe ga tiye.»

³² Zalaḡa ḡula nui Elezaal ná-doun zunui Finease ta kundigiiiti, ti zēḡeni Luḡen ná-nuiti pḡ be, ta Gade ná-nuiti, Galaade yooi zu. Ti vaani Kanaan yooi zu, Izelayele nuiti pḡ be, ti voluvaawo. ³³ Poluvaawogi naa Izelayele nuiti ziileini, ti GALA mama, ti la mḡ ḡeni faa woni ga ti va li, ti va kḡḡ veē Luḡen ná-nuiti ba, ta Gade ná-nuiti, ti va zḡoi naa ḡoloḡolo, nii ti zeini su. ³⁴ Luḡen ná-nuiti ta Gade ná-nuiti ti daaseigi veēni zalaḡa ḡulazuve naa va, ga «zeelei,» mazḡḡḡ ti ḡeni ma: «Toḡa ga zeelei ade yḡḡzu ga Gooḡo GALAGI ḡila kpe ka é ga GALAGI.»

23

Zozuwe ná-falima woo ḡaabelagiti

¹ Kona mḡinmḡin ge leveni, Gooḡo GALAGI dooḡogi veai ma Izelayele nuiti zea, é ti ḡula ti zili nuiti zea, niiti ti ḡeni ti-maḡoolii zu. Zozuwe wola vḡḡzaḡani niina. ² Zozuwe Izelayele nuiti kpein tolini, ta-ḡewolaiti, ta-ḡundigiiiti, ta-lukpḡḡaaleve nuiti, ta-ḡḡḡḡ nu ḡundigiiiti. E ḡeni ti ma: «Gè wola vḡḡzaḡaga. ³ Wḡun, wo naa kpein kaa, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI keēni ga zii ḡiligiti, wa-vaa zu. Mazḡḡḡ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡa é kḡḡi ḡḡḡni wo ve. ⁴ Wele, gè zḡoi veeni wo ya ga kpakutoomai, eḡevelei wa-wolodaiti ti la, zii naati ti zo fai yēgai voluzu, ta ziiti kpein gè ti-ma zuwu ḡaaleveni, é zo Zuludēn va, eyesu é zeeli Kpoloḡe Wolai ma, folo liizu velei. ⁵ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ti laavili, ti maḡḡooza wo va, é ti be wo luḡḡ, wa ta-yooi zēḡe ga wḡḡḡ, eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni la wo ma.

⁶ «À ḡaaḡa ga zēbei pē, wo naa kpein so, wo zie la, nii seveai, Moize ná-tḡ sevei zu, wo mina zēḡe ba ga yeezai, ḡaa ga ḡḡvei. ⁷ A mina zupu, wa zii niiti ti yēgai wo zaama. A mina ta-ḡalagiti daasei bo. A mina ta wo wa-ḡona wo faiti su. A mina ti lebi. A mina nḡkḡ ti wu. ⁸ Kele à ḡili Gooḡo GALAGI wa-GALAGI va, eḡevelei wo keēzu la zaḡḡa.

⁹ «Naazu Gooḡo GALAGI ḡa nuḡuse mḡinmḡingiti kpe wo luḡḡ, niiti ti zēbei wola wḡḡḡai, eyesu za zeeli, nu nḡpe ge la de loni wo luḡḡ, é va zoo wo la. ¹⁰ Wo zaama, nu ḡilagi ḡeni nu waagilagi (1 000) beēzu, mazḡḡḡ Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ḡeni kḡḡi ḡḡzu wo ve, eḡevelei é boni la. ¹¹ A dama ga ḡḡḡ gola, à Gooḡo GALAGI wa-GALAGI neē ve.

¹² «Mazḡḡḡ ni wa voluavena tḡun ba, wo ḡili ziiti ba, ti de wo zaama, wo vulu ḡḡḡ ma wa tiye, ni wa zupuna wa tiye, ¹³ à suḡwεε ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI la yēga zii niiti kpeēzu wo luḡḡ, kele ta ḡe wo ve ga tumḡi, ta balii, ta kpakḡi é wo loḡazu, ta ḡaingi é wo-ḡaazuve, eyesu wo undaavili zou vḡḡi zu, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI feeni wo ve.

¹⁴ «Nḡun nà, nà ga va zaazu. Niizu à suḡwεε ga pagḡ wo-yiimave ta wa-ḡisiēi zu, ga Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpḡe vḡḡḡiti ma wooi gila kpalaa suḡaka la yēni. Ti pe daazeelive wo ve, gila kpalaa suḡaka la yēni. ¹⁵ Eḡevelei Gooḡo GALAGI wa-GALAGI ná-minazeḡe kpḡe vḡḡḡiti boni la wo ma, ti laazeeli wo ve, toḡa maanḡḡ vaiti daazeeli wo laalḡḡoma, eyesu é wo-ma zuwu ḡaaleve, wo ḡula zou vḡḡi ḡa, nii é feai wo ve. ¹⁶ Ni wa minazeḡegi ḡoloḡolona, nii Gooḡo GALAGI wa-GALAGI boni wo ve, wo li, wo da gala kiligiti

dɛbi, wo da nɔkɔ ti wu, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yiiɔaawana wo ma, toɔa wo ɔula zou vaɔi naa va, nii ɛ feai wo ve, wo undaavili.»

24

Gaalɛba ɔaabelagi ti boni Sikeme

¹ Zozuwe Izelayɛle wolodamaiti kpein gaalɛni ba Sikeme. E Izelayɛle ɔɛwolaiti tolini, ta kundigiiti, ta tukpɔɔaaleve nuiti, ta kɔɔɔɔ nu ɔundigiiti. Ti loni GALA gaazu.

² Zozuwe ɔɛni nubuseiti kpein ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayɛle nɔ-GALAGI wooi ɔaa: «Suɔooza gola, wo-mɛmɛwolani, Teela bɔɔbɔ, Abalaame ta Naɔɔɔni ti-ɔɛɛ, naati ti zeini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ti ɔɛni gala kiligiti dɛbizu. ³ Gɛ wo-mɛmɛwola Abalaame zegeni zie wolai Ufelate volu vele yooi zu. Gɛ zieni la Kanaan yooi zu nɔ pɛ. Gɛ mavofodai mɔinni gola, gɛ Izaake ve zea ga doun zunui. ⁴ Gɛ Zakɔbe ta Ezawu veeni Izaake ya. Gɛ Seyiil ɔize yooi veeni Ezawu ve ga nɔnɔ. Zakɔbe ta nɔ-doun zunuiti ti liini Ezipete yooi zu.

⁵ « Suɔoozaai ma, gɛ Moizeni ta Aalɔn leveni, gɛ maanɔɔɔ vaa mɔinmɔin daa Ezipete yooi ma, naa voluma gɛ wo ɔula nɔ. ⁶ Gɛ wo-mɛmɛwolani kulani Ezipete yooi va, wo zeeli kpoloɔɔi ma. Ezipete nuiti ti vilɛni wo-mɛmɛwolani polu ga wotoloiti, ta soo bize zalavusuiti, ti zeeli Seeli Kpoloɔɔi vɔ bɛ. ⁷ Wo-mɛmɛwolani ti kpeei looni ɔoizu. Gɛ kpidii lɔni wo yɔɔzu wa Ezipete nuiti, gɛ kpoloɔɔi ɔaaɔale ma, gɛ pu ti ma, ɛ ti maalɔɔɔɔ. Wo naa kpein suɔwɛɛ ga pagɔ, nii gɛ kɛni ga Ezipete nuiti. Wo yɛni zeini tevebai zu, eyɛsu suɔooza.

⁸ « Gɛ liini ga woye Amɔɔl nuiti ta-yooi zu, niiti ti zeini Zuludɛn volu vele, folo ɔulazu vele. Ti kɔɔi veeni wo va, kɛɛ gɛ zobogi veeni wo ve, wo pile sɔlɔ ti ma. Wo ta-yooi zegeni ga wɔnɔ, gɛ ti ɔoloɔloni wo luɔɔ. ⁹ Sipɔɔl nɔ-doun zunui Balake, Moabe masagi wuzegeni, ɛ Izelayɛle zakpe. E Beyɔɔl nɔ-doun zunui Balaame lolini, ga ɛ wo voovo. ¹⁰ Kɛɛ gɛ la ɔɛni kɛni, gɛ va woilo Balaame wooi ma, tuyai ɔa ɛ tooni wo ve. Gɛ wo ɔulani Balake yeezu.

¹¹ « Wo Zuludɛn maazuɔudɛni, wo va Zeeliko. Naama laa wolai zu nuiti ti wo zakpeni, gɛ zobogi ve wo ve, wo pile sɔlɔ ti ma. Pele nɔ ɔana wo sɔlɔni la Amɔɔl nuiti ma, ta Feeleeze nuiti, ta Kanaan nuiti, ta Gɛte nuiti, ta Giilegase nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeebuse nuiti. ¹² Gɛ kaogiti teveni wo luɔɔ, ti Amɔɔl nuiti ta-masa felegɔi tɛiti kpeeni wo luɔɔ, ti ti maɔooza wo va, wa-woɔa zɔkpɔi ɔaa wa-mɛɛin laade, wo va ti bɛɛ la. ¹³ Gɛ zooi veeni wo ve, nii wo la tii ɔɛni ma, ta taa wolaiti wo la ti loni, wo zeizu ti zu, ta leezen ɔeleiti, ta wolive wuluiti, niiti wo la ti ziinni, kɛɛ wo ma waaiti miizu.»

Izelayɛle nuiti ti yimazeɔe vai ga Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi vai

¹⁴ Zozuwe ɔɛni ti ma: «Niizu, ɔ lua Gɔɔɔɔ GALAGI va, wo dɛbi ga sɔledai ta woɔɔɔɔɔladai. A gala kiligiti kula bɔɔɔ zaama, niiti wo-mɛmɛwolani ti ɔɛni ti lɛbizu zie wolai Ufelate volu vele ta Ezipete yooi zu. A Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. ¹⁵ Ni ɛ la nɛni wo ve ga wo Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, ɔ yimazeɔe za ga galagi naa, nii wa dɛbi, ɔaa naati niiti wo-mɛmɛwolani ti ti lɛbini zie wolai Ufelate volu vele yooi zu, ɔaa Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti, niiti wo zeini ta-yooi zu. Nɔ-o, nɔ-peleyeɔe-yo, ga Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi.»

¹⁶ Nubuseiti ti goɔɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Naama ɔisiei maɔooza gi va, gi va ɔɛɛ Gɔɔɔɔ GALAGI va, gi va gala kiligiti dɛbi! ¹⁷ Mazɔlɔ Gɔɔɔɔ GALAGI, gɔ-GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani Ezipete yooi va, gɔ gi-mɛmɛwolani, zooi nii gi ɔɛni su ga duɔiti. E poo golaiti kɛni gi ɔaazu, ɛ gi makɛni pelei zu, ve kpein gi zieni nɔ, ta nubuseiti kpein saama, niiti gi ta-yooi maazuɔudɛni. ¹⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɛ nubuseiti kpein kpeeni gi luɔɔ, ma un ge da ma mɛɛ ga Amɔɔl nuiti ti ɔɛni zeini zooi tɛi su. Gɔ balaagi, gɔ Gɔɔɔɔ GALAGI lɛbi, mazɔlɔ toɔa ga gɔ-GALAGI.»

¹⁹ Zozuwe ɣeni nuɓuseiti ma: «Wo la zooga wo ɓa Ƴooɗɔ GALAGI leɓi, mazɔɔɔ GALAGI ɓe ɲadegai, GALAGI ɓe toloai, é la wa-lɔ koloɗologiti suvaayega, ta wa-ɗotoiti. ²⁰ Wa ɗelena ba, wo ɗa gala kiligiti ɗeɓi, toɗa ɗale ma wo laalɗɗoma, é faa ɲai ɗe ga woye. E faanɛɛi ɗea ɓoluma wo ɓe, toɗa wo-ma zuwu ɗaaleɓe.»

²¹ Nuɓuseiti ti Zozuwe woɗɗaavoteni, ti ɗe ma: «Ba-o! Ƴooɗɔ GALAGI ɗa gá ɗeɓi.»
²² Zozuwe ɣeni ti ma: «Wo ɗea ga zeeleiti, wa ɓooɗɔi wo laalɗɗoma, ga wa ɗa wo yiimazeɗea ga Ƴooɗɔ GALAGI, ga wo ɗeɓi.» Ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá ga ma zeeleiti.»

²³ Zozuwe ɣeni ti ma: «Ni naa ɓe, à beteɓe gala kiligiti ba, ti wo zaama, wo lati Ƴooɗɔ GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, ga wo-yiimawe pe.» ²⁴ Nuɓuseiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Gá Ƴooɗɔ GALAGI leɓi, gá-ƳALAGI, gi ɗolo ná-deveiti be.»

Minazefegi unso fai

²⁵ Naama volo ná Sikeme, Zozuwe minazefegi unsoni nuɓuseiti be, é tɔgi ve ti ya, ta deveiti. ²⁶ Zozuwe niima vaiti kpein seɓeni GALA ná-To Seɓei zu. E kɔtu wolai zefeni, é gaalɔ sene gului wu, nii é ɣeni Ƴooɗɔ GALAGI zeizu ɲadegai. ²⁷ Zozuwe ɣeni nuɓuseiti ma: «Wele, kɔtui nii ɗa ɗeezu ga zeelei ade laalɗɗoma, mazɔɔɔ wooi kpein Ƴooɗɔ GALAGI bogai ade ma, é naati pe menige. Ungo, toɗa ɗe ga zeelei wo laalɗɗoma, ga wo mina ɗele wa-ƳALAGI ɓa.» ²⁸ Ti ɓegai ma, Zozuwe yeeɓeni nuɓuseiti ba, eɓe ge li, é zeɓi ná-poganii unda.

Zozuwe zaa vai

²⁹ Naama vaiti poluma, Nun ná-doun zunui Zozuwe, Ƴooɗɔ GALAGI ná-botige nui zaani, ná-konagi ɣeni ga kona ungila kona puugɔ (110). ³⁰ Ti maɗɗuluni zoi naa zu, nii é sɔɔɔni ga nɔnɔ, Timenate-Seela, Efelayime ɗize yooi zu, Gaase gizei lekpeɓawe nu ɗɓwezube.

³¹ Izelayele nuiti ti ɣeni Ƴooɗɔ GALAGI leɓizu, Zozuwe zii ma voloi pe su, saa ɓoluma ɓalaa, keɓolai naati sii ma voloi pe su, niiti ti yeni vulua Zozuwe ná-siegi kpein su, ti naama vaa wolaiti kpein kaai, niiti Ƴooɗɔ GALAGI ti ɗeeni Izelayele ɓe.

³² Zozefe ma ɗaeiti Izelayele nuiti ti ɓaani ga tiye, ti zeɗe ga tiye Ezipete yooi zu, ti naati maɗɗuluni Sikeme taazuɓe, zou goi naa zu, nii Zakɔbe geyani ga wali ɗae ungila (100), Ƴamɔɔl mavofodaiti ma, nii é ɣeni ga Sikeme keɗeɗe. Ná ɗeeni ga Zozefe mavofodaiti tɔnɔ ma yooi ta.

³³ Aalɔn ná-doun zunui Elezaal ɓalaagi zaani. Ti maɗɗuluni gizei ma, nii é veeni ná-doun zunui Finease ya, Efelayime ɗize yooi zu.

Tukpɔɔfaaleve Nuiti

Ta-Zɛvɛi

Sɛvɛi lɔɔzeizuve

Faiti ti zɛvɛai Tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati toge naama vaiti ba, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, Zozuwe ɣɛai ma loni ti untuɔɔ, eyɛsu naama ɣonagiti ti be niiti ti ɣɛɛni Samiyɛle nɔ-siegi zu, aisa masadai lɔɔ va ze.

Niima vaiti ti ɣɛɛni kona waagila unsavagɔ puulɔsava (1 380) ta kona waagila puulɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuve, ɔaa kona waagila unfele puufelegɔ (1 220) ta kona waagila puulɔlugɔ (1 050) yɔɔɔzuve, aisa Yesu Kilista va zɔlɔɔ.

Naama laaseigi, ga tukpɔɔfaaleve nuiti, naa ɣa ga nuiti ti zobogi zɔlɔɔni GALA ɔɔɔɔi yeezu, ɛ la ga faawo bo faa ɣila nɔ, keɛ ti loni nuɔuseiti untuɔɔ faiti pe su, ti ɣɛ ga ta-ɣundiɣiti. Ti bolodamai tanigaani kula ɔalaa faaɔaagiti su.

Tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi ɣaagwɛɛve su ga faa wola savagɔ:

1) Ma mɔungi ɣa naama vaiti dɛɛzu, niiti ti ɣɛɛni Izelayele nuiti keai ma zeizu ga niine Kanaan yooi zu, eyɛsu Zozuwe za (1:1 ɛ li 2:10).

2) Fai velesiei ɣa dɛɛzu, velegi GALA ga da nɔ-nuɔuseiti unmɔɔ da, ɛ yeelo nuiti ba, ɛ ti leve ti unmɔɔ fai naa ɣɛ (2:11 ɛ li 16:31).

3) Fai zavasiei ɣa dɛɛzu ga faazupui ɣɛni ɣɛɛzu Izelayele wolodama nuiti saama, aisa masadai va zei kpasu (gaagwɛsu 17 ɛ li 21).

Faiti kpein ti ɣɛɛni ga Izelayele nuiti, tukpɔɔfaaleve nuiti ta-zɛvɛi zu, naati ti ɣɛɛni tɔɔzei ti yɔɔɔzuve ɣɛvelei va ta GALA. Siegi zu ta la woɔvaladai ɣɛɛna la ga GALA, nuɔuseiti ti bena ti maanɔɔ, niiti ti zeini ti zaama, ta ti-maagoolii zu geleiti ɔalaa. Keɛ ta la ɣalena ma GALA ma, ti woɔɣula ma ga ɛ ɔɔ ti va, GALA ge ɣɛni ti unmɔɔsu. Yeenɔpe nɔ, tegai ɣɛni ti volu ga ti nɔkɔ gala kiligiti bu, niiti ti ɣɛni Kanaan yooi zu, ɔaa ti vile GALA polu ta ɔɔɔɔi ta-ɣulagaanɛɛzui vaa ma (gaagwɛsu 17 ɛ li 18), ɔaa ti yeema GALA nɔ-deveiti ma (gaagwɛsu 19 ɛ li 21). Ta la ɣɛna naa ɣɛa, undaavili pelei ɣa ti bena so, ni GALA ge la vaani, ɛ va ɔɔ ti va.

Fai zavasiei ɣa naa lɛɛzu, velei Izelayele nuiti ta la ɣɛ la, ni ta ɔɔɔ yeema nɔ, ti volu la zeini GALA ba. Toɣa dɛɛzu deɣemu ga, GALA nɔ-nuɔuseiti, gaazaɣagi ɣa ga, keɛni ɛ ɣwɛɛ, ga zobogi ɔɛgele ɣa ti wɔinni ti ta-eteai zie su? Soloo faa ɣa ga nɔ nei, ga ɛɛ ge nɔ-eteai zie, eɣvelei soloogai la nɔ gaazu?

*Lɛkpɛmave nu yeezazu vele wolodaiti
ta-yooi zo fai*

¹ Zozuwe zaai ma, Izelayele nuiti ti ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣaazaɣani, ti ɣɛ ma: «Gi zaama, be ɣa a li mɔunpa, ɛ kɔɔi veɛ Kanaan nuiti ba?»

² ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣɛni ma: «Zuda mɔunpa ka a li, ge zooi lɔa zeezu.»

³ Zuda nuiti ti ɣɛni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn nɔ-nuiti ma: «Ade le wo ɔɔ gi va zooi naa vaa zu, nii feai gi ya, ade Kanaan nuiti sakpe, ga ɔalaa ga vile wo volu, ade li naama yooi zu, nii feai wo ya.»

Simiyɔn nɔ-nuiti ti vileni ti volu ti li. ⁴ Zuda nuiti ti lɛɛni, ɔɔɔɔɔ GALAGI Kanaan nuiti dɔɔni ti yeezu, ta Feeleeze nuiti. Ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani naati ba Beezeke.

⁵ Ti masagi Adɔni-Beezeke ɣaani Beezeke, ti sakpeni, ti zobogi zɔlɔɔni Kanaan nuiti ma, ta Feeleeze nuiti. ⁶ Adɔni-Beezeke ɔizeni, keɛ ti vileni polu, ti so, ti zeezinekpogiti ta kɔɔzinekpogiti teveni ba. ⁷ Adɔni-Beezeke ɣɛni ma: «Masa puulɔfela (70), niiti ti ti-yeezinekpogiti, ta ti-ɣɔɔzinekpogiti teveni ba, naati ti ɣɛni daamianigi mɔtai yɛvɛzu, nii ɛ ɣɛni loozu, ɛ da ɣula nɔ-tabalii ɣa. GALA ge naa ɣɛa ga ze, nii ge keɛni.» Ti liini la Zeeluzalɛme, minɔ ɣa ɛ zaani nɔ.

⁸ Zuda nuiti ti laaleɛni Zeeluzalɛme wu, ti soni. Ti ma laai zu nuɓuseiti pɛ paa, ti abui lo taai va. ⁹ Naa voluma, ti liini ti kɔɔi vɛɛ Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini gize yooi zu, ta lekɛmave nu yeezazuve yooi zu, ta zialave ma nemɛi zu.

¹⁰ Zuda nuiti ti kɔɔi vɛɛni Kanaan nuiti ba, niiti ti ɣeni zeini Geebelɔn, nii daaseigi ɣeni mɔungi ga Kiliyate-Aaleɓa. Ti zobo sɔlɔɔni Seesayi nuiti ma, ta Ayiman nuiti, ta Talemayi nuiti. ¹¹ Ti zegeni miná, ti li ti Deɓiil nuiti sakpe. Mɔungi, Deɓiil laaseigi ɣeni ga Kiliyate-Seefeɛl. ¹² Kalɛbe ɣeni ma: «Nà dɔun anzanui Akesa ve naama nui vɛ ga anza, nii a Kiliyate-Seefeɛl zakpe, é so.» ¹³ Kalɛbe deɣei Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyɛle ɣa é ná zoni. Kalɛbe ná-doun anzanui Akesa veeni bɛ ga anza. ¹⁴ Seeliai ma sinigi vɔ bɛ, é dɛɛni ga naa, ga naa kpalagi ta vali kɛɛɣɛ Kalɛbe ma. Naa volu, Akesa vilini, é zeɣe ná-soovalegi ɣɔma. Kalɛbe gaazaɣani, é ɣɛ ma: «Leeni ɣa wɔin é ma?»

¹⁵ E googaaavoteni, é ɣɛ ma: «Faanɛɛ ɣɛ bè! Ziɛungaa ve bè, mazɔlɔɔ zooi è sèidai su, lekɛmave nu yeezazuve, naa vɔɔvɛ.» Kalɛbe ziɛungiti feeni bɛ maazu velei, ta buu velei.

¹⁶ Ken nuiti, Moize nekoi mavofodaiti, ti zegeni Zeeliko, Dɔza Taa Wolai, ta Zuda nuiti, ti li ti zeɪ nuɓuseiti saama, tevebai zu Zuda yooi zu, vɛ ná Alade lekɛmave nu yeezazuve. ¹⁷ Zuda nuiti ti ɓɔni ti-ɣɛɛloin Simiyɔn ná-nuiti ba, ti li ti Kanaan nuiti sakpe, niiti ti ɣeni zeini Sefate. Ti nuɓuseiti kpein suwuɣaaleveni, ti taai ɣologɔlo negelein. Ti taai naa laasei pɛɛni ga Gɔlema (nii poluɓe ga «é ɣologɔloga»). ¹⁸ Zuda nuiti ti Gaza zoni balaa, ta Asekalɔn, ta Ekelɔn, ta naama laa wolaiti maagoolii ma yooiti. ¹⁹ Gɔogɔ GALAGI ɓɔɣɔi ɣeni ti va, naa ɣa é kɛɛni Zuda nuiti ti zoo, ti gize yooi zo. Kɛɛ ti la ɣeni zooni, ti va pɛtugi zu nuiti kɛɛ, mazɔlɔɔ naati, kɔɔɣɔ wotoloiti ti ɣeni naati zea, nii é ga kɔlu geleiti. ²⁰ Kalɛbe Geebelɔn zɔlɔɔni, eɣɛvelei Moize ma levei veeni la. E Anake mavofoda savagoiti kɛɛni ná. ²¹ Benzamen mavofodai la ɣeni Yeeɓuse nuiti kɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Zeeluzalɛme, naati ta dɛ zeini Zeeluzalɛme zaagaza, ta Benzamen mavofodai.

Lekɛmave nu ɣɔvɛzu vele wolodaiti ta-yooi zo fai

²² Zozɛfe mavofodai balaa liini, é laale Beetele wu, Gɔogɔ GALAGI ɣeni ti va. ²³ Ti nuiti teveni ga ti Beetele taai vɛtɛ, nii mɔungi daaseigi ɣeni ga Luze. ²⁴ Keelaiti ti zunu ɣila kaani, é da ɣula taazuve, ti ɣeni ma: «Pele ɛ ga giye, vɛ gá lɔ ná taazuve, gá faanɛɛ ɣɛ è vɛ.» ²⁵ Pelei ta lɛɛ la taazuve, é naa lɛɛni ga tiye. Ti taa nuiti kpein paani, kɛɛ ti zunui naa ta ná-pɛɛyɛɣei yɛni ná, naati ti li. ²⁶ Zunui naa liini Gɛte nuiti ta-yooi zu, é taai loni ná, é daasei pɛɛni ga Luze, daaseigi naa ɣa é ba zaagaza.

²⁷ Manasee nuiti ti la ɣeni Bete-Seyan nuiti kɛɛni, ta Taanake nuiti, ta Dɔɔl nuiti, ta Yiɓeleyame nuiti, ta Megido nuiti, ta ti-vaalobaiti kpein. Kanaan nui naati ti yɛni zeini ma yooi zu. ²⁸ Siɛgi zu Izelayɛle nuiti seɓei wɔlɔɔni la, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da kɛ, kɛɛ ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

²⁹ Efelayime nuiti ti la ɣeni Kanaan nuiti kɛɛni, niiti ti ɣeni zeini Geezɛɛl, naati ti yɛni zeini Efelayime nuiti saama.

³⁰ Zaɓulɔn nuiti ti la ɣeni zooni ti va Kitelon nuiti kɛɛ, ta Naɣalɔle nuiti. Kanaan nui naati ti yɛni zeini Zaɓulɔn nuiti saama, kɛɛ naati ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da kɛ.

³¹ Aseɛl nuiti ti la ɣeni Ako nuiti kɛɛni, ta Sidɔn nuiti, ta Aalabe nuiti, ta Akeziɓe nuiti, ta Gɛleɓa nuiti, ta Afike nuiti, ta Legɔɓe nuiti. ³² Aseɛl mavofodaiti ti zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu, mazɔlɔɔ ti la ɣeni ti ɓɛɛni.

³³ Nɛfetali nuiti ti la ɣeni Bete-Seemɛse nuiti kɛɛni, ta Bete-Anate, ti yɛni zeini Kanaan nui naati saama, niiti ti ɣeni zeini zooi naa zu. Kɛɛ ti ɣeni boti baagi veezu taa wola felegai naati su nuiti zea, ti da kɛ.

³⁴ Amɔɔl nuiti, ti Dan ná-nuiti kɛɛni, ti ɛ gize yooi zu, ti la ɣeni vaani bu ga ti yei nemɛi zu. ³⁵ Amɔɔl nuiti ti yɛni zeini Gaal-Geelɛse, ta Ayalon, ta Saaleɓime, kɛɛ Zozɛfe

mavofodai zɛbei ɣeni liizu ga wɔɔlɔa ti laalɔɔɔma, ti ɣeni boti baagi veezu ti ya, ti da ke. ³⁶ Amɔɔl nuiti ta-ɣwɛpelemave liini gize yɔɔɔzuve Akelaɔime, ɛ zo Seela, ɛ li nɔ volu velei.

2

Izelayele nuiti ti la ɣeni ɣɛɛni ga woɔɣɛɣila nu

¹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai zɛɣeni Gilegale, ɛ va Bɔkime, ɛ ɔɔɛni Izelayele nuiti pɔ, ɛ ɣɛ ti ma: «Gɛ wo ɣulani Ezipete yooi va, gɛ vaani ga woye zooi naa zu, nii gɛ minazɛɣeni nɔ-faa zu, gɛ ma ɣonai wo, wo-mɛmɛwolani bɛ. Gɛ ɣeni ma: «Eyɛsu ɔɔ, gɛ la nɔ-minazɛɣɛɣi ɣolɔɣolɔga wo letema. ² Wɔun wa, wo la minazɛɣɛ boga niima yooi ma nuɔuseiti bɛ, wa ta-zalaɣa ɣulazuveti toka.» Kɛɛ wo la woiloni ɔɔoi ma. Lee vaa zu wo naa ɣɛɛni? ³ Nɔzu ɣa gɛ ɣeni la ma, gɛ la ti ɔɛɛzu wo luɔɔ, ta yɛsu wo ɣoba, ta-ɣalagiti ti ɣɛ ga baliiti wo luɔɔ.»

⁴ Siɛɣi zu Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-keelai niima woiti boni la Izelayele nuiti ma, nuɔuseiti ti tɔɔzeini ga wɔɔlɔa. ⁵ Ti naama adave laasei pɛɛni ga Bɔkime (nii poluve ga «ɔɔlɔ nuiti»). Ti zalaɣaiti kulani nɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI vɛ.

Zozuwe zaa vai

⁶ Zozuwe yeeɛɛni nuɔuseiti ba, Izelayele nuiti ti liini ti zooi zɛɣɛ, ti ɣilagilagi zɛi nɔ-pogani unda. ⁷ Nuɔuseiti ti ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI lɛbizu, Zozuwe zii ma voloi pɛ su, ta kɛwolai naati kpein ta-zieɣi zu, niiti ti ɣeni ma ta Zozuwɛni, ti kɛɛwoti wolaiti kpein kaani, niiti Ɔɔɔɔɔ GALAGI ti ɣɛɛni, Izelayele nɔ-faa zu.

⁸ Nun nɔ-doun zunui Zozuwe, Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-botifɛ nui zaani, siɛɣi zu nɔ-konagi ɣeni la ga unɣila puuɔ (110). ⁹ Ti maagɔluni nɔ-zooi ma, nii ɛ sɔlɔɔni ga nɔnɔ Timenate-Geelɛse, Efelayime ɣize yooi zu, Gaase gizei lɛkpɛmave nu ɣɔvɛzuve. ¹⁰ Ma ɣɛɣalamaiti kpein balaa ti zɛɣeni nɔ, ti za, ti li ti-mɛmɛwolani pɔ, ti zaai. Ɔɛɣalama ɣili ge wuzɛɣeni naati poluma, nii ɛ la ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣwɛɛ, anɛɛ kɛɛwotii nii ɛ kɛɛni Izelayele nɔ-faa ma.

Nuɔuseiti ti ɣɛɛ vai

Ɔɔɔɔɔ GALAGI va

¹¹ Nɔzu ɣa Izelayele nuiti ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣɛɛni la, ti Baale ɣalagiti dɛbini. ¹² Ti ɣɛɛni Ɔɔɔɔɔ GALAGI va, ti-mɛmɛwolani ta-ƆALAGI, nii ɛ ti ɣulani Ezipete yooi va, ti vɛlɛ gala kiligiti polu, nuɔuseiti ta-ɣalagiti saama, niiti ti ti-maagɔoolii zu. Ti ɣeni nɔkɔsu ti wu, ti da Ɔɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawana. ¹³ Uele ɣana ti ɣɛɛni Ɔɔɔɔɔ GALAGI va, ti da Baaleni dɛbi ta Asetaateiti.

¹⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI yiiɣaawanani Izelayele nuiti ma. E ɔɛni ti va, toosu nuiti ti loo ti ma, ɛ la ti maaloboni. E ti lɔɔni ti zili nuiti zeezu, niiti ti ɣeni ti-maagɔoolii zu, ti la zobo sɔlɔɔni, ti va lo ti zili nuiti daalɔɔɔma. ¹⁵ Siɛnɔpɛ su ta la liina la kɔɔmave, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni suɣolɔɣolosu ti ya, eɣɛvelei ɛ boni la ti ma, ɛ ma ɣonai wo. Uele ɣana ti lɔɔni la iɣɔteve wolai zu.

¹⁶ Ɔɔɔɔɔ GALAGI tukpɔɔgaaleve nuiti buzɛɣeni, niiti ti ti ɣizoni, ti ti ɣula ti zili nuiti zea, niiti ti ɣeni loozu ti ma. ¹⁷ Kɛɛ ti la ɣeni woilosu ta-lukpɔɔgaaleve nuiti gooi ma. Ti ɣeni nɔ ɔɔɔɔ ɣɔzɔzu ga gala kiligiti, ti da nɔkɔ ti wu. Ti ɣeni zɛɣɛzu gaamanɔ naama velei va, nii ti-mɛmɛwolani ti zieni la, niiti ti ɣoloni Ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔ-devei vɛ, ti la ɣeni vɔkɔɔɔni naati ma, ti zie velei ɣeni yɛ. ¹⁸ Siɛnɔpɛ su Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣeni tukpɔɔgaaleve nui levesu da, ɛ ɣeni ɣɛɛzu naa va, ɛ ti unmɔɔ, ɛ ti ɣula ti zili nuiti zeezu, tukpɔɔgaaleve nui naa nɔ-yeeɣɛɣalɔai kpein su. Mazɔlɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI a la nɔ-nuɔuseiti kaana, ti da kpeei loo unbawului wu, ti zili nuiti zea, ti da ti maanɔɔ, ti maawɔin ɣeni sosu. ¹⁹ Kɛɛ siɛɣi zu tukpɔɔgaaleve nui a la zaana la, nuɔuseiti ti ɔɛna tɔɔzei ga ɔɔɔɔ ɣɔzɔa mɔnɔ, ɛ leve ti-mɛmɛwolani tɔnɔi va, ti vɛlɛ gala kiligiti polu, ti da ti lebi, ti da nɔkɔ ti wu, ti la ɣeni yeeɛɛsu ti-zɔ ɣɔiti ba, ta ta-ɣikpaiti.

*GALA ge Izelayele lɔɔ vai
volufulai zu*

²⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ɔɛ ma: «Tɔɔzei niima nuɔuseiti ti nà-minazedegegi ɔolooɔoloo, nii gè boni ti-mɛmɛwolani bɛ, tɔɔzei ti la ɔoloni gòoi vɛ, ²¹ nɔun nà, gè la mɔ zii niiti gila kpalaa kpɛa, teiti ti yɛgai ná, eyɛsu Zozuwe za, ²² naa ɔa a kɛ gè ti ɔɛ ga Izelayele volufula anii, gè kwɛɛ, ni ta zɛ ga nà-pelei, eɔɛvelei ti-mɛmɛwolani ti zɛni la, ti ɔolo bè.» ²³ Gɔɔɔɔ GALAGI zii naati zɛni ná, ti ze ziiileigi zu, ɛ la ɔaazuvileni ga ti ɔɛa, teiti ɛ la ɔɛni ti lɔɔni Zozuwe yeezu.

3

¹ Ziiti petɛ, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti yɛni zooi zu, ga ti ɔɛ ga volufula anii Izelayele vɛ, tiya ɔa ti la ɔɛni Kanaan yooi zo fai ma ɔɔɔi ta ɔɔɔni. ² Naa ɔɛ ungi ɔɛni ga ɔɛɔalama niinei, ɛ wuzedegezi Izelayele nuiti saama, niiti ti la kɔɔɔɔ vaa ɔwɛɛ, naati ti kɔɔɔɔ vai maalele. ³ Gɔɔɔɔ GALAGI Filiseti nuiti ta-masada lɔɔlugɔi ma nuɔuseiti zɛni zooi zu, ta Kanaan nuiti kpein, ta Sidɔn nuiti, ta Geeve nuiti ti ɔɛni zeini Liban ɔizeiti ma, ɛ zo Baale-Geelemɔn gizeiti ma, eyɛsu ɛ zeeli Lebo-Gamate. ⁴ Zooi naati ti ɔɛni ná, Izelayele volufula vai ma, ni ta ɔolo deveiti bɛ, niiti Gɔɔɔɔ GALAGI ti veeni ti-mɛmɛwolani zea ga Moize maavele.

⁵ Izelayele nuiti ti zeini Kanaan nuiti saama, ta Gɛte nuiti, ta Amɔɔl nuiti, ta Feeleeze nuiti, ta Geeve nuiti, ta Yeeɔuse nuiti. ⁶ Ti zooi naati su nuiti ti-loun anzanuiti seini ga ti-anzaiti, ti ti-loun anzanuiti fe naati ti-loun zunuiti bɛ ga ti-anzaiti, ti da ta-ɔalagiti debi.

*Wɔteniyele,
tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda*

⁷ Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni. Ti yeemani Gɔɔɔɔ GALA ma, ta GALAGI, ti li ti da nɔkɔ Baaleni bu, ta Aseelani. ⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayele ma, ɛ ti vɔdini Meezɔpɔtami masagi Kusan-Liseyatayime ma. Ti duɔlai ɔɛni Kusan-Liseyatayime yeezu ga kona dɔsava. ⁹ Ti kpeei looni Gɔɔɔɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu wuzedegezi Izelayele nuiti bɛ, naa ti ɔizoni, Wɔteniyele ɔɛni ga naa, nii ɛ ɔɛni ga Kenaze ná-doun zunui, Kalɛbe degei. ¹⁰ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui ɔɛni tɔun ba. E ɔɛni ga tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda. E liini ga kɔɔi Kusan-Liseyatayime laalɔɔɔma, Meezɔpɔtami masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi veeni bɛ, ɛ pile sɔlɔɔ naa ma. ¹¹ Ziileigi ɔɛni zooi zu ná pɛ, kona vuunaanigɔ (40) laawu. Kenaze ná-doun zunui Wɔteniyele zaani.

*Eɔude,
tukpɔɔaaleve nui Izelayele unda*

¹² Izelayele nuiti ti Gɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni mɔnɔ. Naa maavele ma, Gɔɔɔɔ GALAGI Moabe masagi Egelon ipɔɔɔni, ɛ wuzedegezi Izelayele laalɔɔɔma. ¹³ Egelon Amɔn nuiti kpɔni ɔɔɔɔ vɛ, ta Amaleke nuiti, ti li ti laale Izelayele wu, ti zobogi zɔlɔɔni ma, ti kpe ti kula Zeeliko vɛ, Dɔza Taa Wolai, ti so. ¹⁴ Izelayele nuiti ti lɔɔni duɔlai zu, Moabe masagi Egelon yeezu, kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu.

¹⁵ Izelayele nuiti ti kpeei looni Gɔɔɔɔ GALAGI woizu, naa unmɔɔ nu leveni ti ma ga Eɔude, Benzamɛn nui, Geela ná-doun zunui, nii ɛ ɔɛni ga kɔvɛ nui. Izelayele nuiti ti valini ma ga ɛ li ga maazoloo ganii Egelon vɔ, Moabe masagi. ¹⁶ Eɔude boɔa zɔkpɔi ɔɛteni ɔɔɔɔ vɛ, ga gaavelegi, ɛ ɔɛ ga zeelo felegɔ ta tukpɛ (2,5), ɛ gilini ná-saamaɔiligi vɛ ná-segei wu, ga zeezazu vɛle kpalai ma. ¹⁷ E liini ɛ maazoloo ganii ve Egelon ya, Moabe masagi. Tama Egelon ɔɛni ga zunui, nii gola wɔlɔni. ¹⁸ Siɛgi zu ɛ ɔɛni da ga maazoloo ganii ve zea, ɛ yeeɔeni zunuiti ba, ti li, teiti ti vɛani ga anii naati. ¹⁹ Seeliai ma kɔɔɔɔ ganigiti pɔ bɛ, ti ga kɔtui, Gilegale ɔɔavɛ, ɛ ɔaleni ma volu, ɛ ɔɛ masagi ma: «Ee, masagi, keela woo ɔa zɛa, ɛ vɛ, ɛ ga dɔɔɔfuzu vaa.»

Masagi devei veeni ga ti be ba, niiti kpein ti ɔeni ná, naati pe ti ɔulani pelei wu. ²⁰ Názu ɔa Eɔɔde maabuɔani la masagi va, é ɔeni zeini sangasoɔ wu maazuve, nii é makeni boɔɔ ve dooɔo bosuve maazuve, fiilei ɔa. Eɔɔde ɔeni ma: «GALA ná-keela wooi ɔa é zèa, ga é wo è ma.» Masagi wuzegeni ná-kpɔkpɔɔi zu. ²¹ Eɔɔde ɔɔveɔi maalenɔi yeezazu velei, é boɔa zɔkpɔi meenni, é pu ba kogi zu. ²² Ma ungi balaa lɔni, ma meengi lɔa voluma, mawulɔi zieni ma meengi ma, é naa laaɔulu. Mazɔlɔo boɔa zɔkpɔi folokulani ga polu velei, é la ɔeni meenni, é va kula. ²³ Eɔɔde ɔulani ga pele volu velei, é daaɔulu, é sɔɔɔɔi loo.

²⁴ Siɔi zu é ɔulani la, masagi ná-botigɔe nuiti ti liini ti naa veɔe, ti kaani ga sangasoɔi ma velelaveti daaɔuluni, sɔɔɔɔi loo. Ti ɔeni ma: «Tanisu, toɔa ɔe latini pelei volu.» ²⁵ Ti bɔlɔni ga maaɔɔunga, keɔe tɔi é la ɔeni sangasoɔi ma velelaveti daalaoni maazuve, ti kpakui zegeni, ti daalao, peɔe ti-maliɔii ɔeni laani zooi ma, saai.

²⁶ Tɔi ti wola leɔini maaɔɔungi ɔa, Eɔɔde velani. Kɔɔɔɔ ganigiti ti ga kɔtɔi, é naati pɔ be maazuɔudeni, é vela é li Seyila. ²⁷ Seelɔi ma miná feya, é puuɔi veeni Efelayime ɔize yooi zu. Izelayeɔe nuiti ti yeini, ti zɔɔe ɔize yooi zu, é loni ti untuɔɔ.

²⁸ E ɔeni ti ma: «À vilɔe pɔlu, mazɔlɔo, ɔɔɔɔ GALAGI Moaɔe nuiti dɔa wo yeezu, wo zili nuiti.» Ti vilɔeni polu, ti Zuludɔn maalevesuveɔi so Moaɔe yooi letemave, ti la nu nɔpe zeni ná, é va zie wolai maazuɔude. ²⁹ Naama voloi, ti zunu waapuugɔ (10 000) vaani Moaɔe nuiti ba, ti pe ti ga zunuiti ti zuloga, kɔɔɔɔ nu ɔezɔɔezɔegiti, gila kpala ge la ɔulani. ³⁰ Naama voloi, Moaɔe unmaayeini Izelayeɔe yeewu. Ziileiɔi lɔni zooi zu, eyesu kona vuulɔsava (80) laawu.

Samegaal, tukpɔɔaaleve nui Izelayeɔe unda

³¹ Tɔun poluma, Anate ná-doun zunui Samegaal ɔa é wuzegeni. E zunu undɔzita (600) vaani Filiseti nuiti ba, ga nɔke maaɔeɔe lukpɔi kɔlu ɔaazɔɔagi ga. Tɔ balaa é Izelayeɔe nuɔuseiti unmɔni.

4

Deɔbola, tukpɔɔaaleve nui Izelayeɔe unda

¹ Eɔɔde zaa voluma, Izelayeɔe nuiti ti tɔzeini ga ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔea. ² ɔɔɔɔ GALAGI ti lɔni Kanaan masagi Yaɔin yeezu, nii é ɔeni masadai ɔeezu ɔasɔl taa wolai unda. Ná-kɔɔɔɔ ɔundigii ɔeni ga Sisela, é ɔeni zeini ɔalɔsete-ɔoyime. ³ Kɔlu wotolo untaavuugɔ (900) ɔa é ɔeni Yaɔin ya, é Izelayeɔe nuiti gola zopele jɔuni, kona vuufelegɔ (20) laawu. Naati ti kpeɔi looni ɔɔɔɔ GALAGI woizu ga é bɔ ti va.

⁴ Naama zieɔi zu, Lapidɔte anzai Deɔbola, GALA goo wo anzanui, é ɔeni ga tukpɔɔaaleve nui Izelayeɔe yooi zu. ⁵ E ɔeni zeizu dɔo wului wu, ti daasei peeni ga Deɔbola ná-dɔo wului, Lama ta Beetele ti yɔɔɔzuve, Efelayime ɔize yooi zu. Izelayeɔe nuiti ti ɔeni liizu pɔ be faawo bo fai ma. ⁶ Foloi ta, é keela leveni Balake ma, Aɔinoame ná-doun zunui, Keedɔse nui, Nefetali yooi zu, é ɔe ma: «Wɔle, ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayeɔe ná-GALAGI devei, nii veeve é ya: «Li é zunu waapuugɔ (10 000) laasei seve, Nefetali ná-bolodai zu, ta Zabulɔn ná-bolodai, è lo ti luɔɔ, wo li Taɔɔl ɔize ma. ⁷ Nà vaazu ga Yaɔin ná-kɔɔɔɔ ɔundigii Sisela è vɔ, zie wolai Kison vɔ be, ta ná-wotoloiti, ta ná-salaɔusuiti, nà ti lɔzu é yeezu.»

⁸ Balake Deɔbola woɔaavoteni, é ɔe ma: «Ni da vilɔe pɔlu, nà li, keɔe ni è la vilɔeni pɔlu, gè la lia.»

⁹ E ɔooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nà vilɔesu è volu, de li, keɔe è la leɔiya zɔlɔɔga pelei naa zu, è bɔɔɔ lɔzu su, mazɔlɔo ɔɔɔɔ GALAGI ɔa Sisela lɔzu anzanu yeezu.» Deɔbola vilɔeni Balake volu, ti li Keedɔse. ¹⁰ Balake Nefetali ná-bolodai lolini Keedɔse, ta Zabulɔn ná-bolodai. Zunu waapuugɔ (10 000) vilɔeni polu, Deɔbola veeni ti va, ti li.

¹¹ Ma ziegi nɔ zu, Geebeel, Ken nui, beteveni Ken nui zɔiti ba, Gɔɔaɔe mavofodaiti, Moize nekoi, é liini é ná-sege ɔotai lo Keedese, Saananime sene gului ɔobave.

¹² E woni Sisela ma, ga Aɔinoame ná-doun zunui Balake lea Taɔɔal gizei ma. ¹³ Sisela ná-salavusuiti gaaleeni ba, ta kɔlu wotolo untaavuugo (900). Ná-kɔɔɔɔ nuiti kpein ti liini Galɔsete-Gɔyime, zie wolai Kison vɔ be. ¹⁴ Deebola ɔeni Balake ma: «De liina! Za ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela lɔzu la è yeezu, è pile sɔlɔ ma. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔi ɔa losu è luɔɔ.» Balake loni zunu waapuugo (10 000) untuɔɔ, ti Taɔɔal gizei yei. ¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI Sisela beeni ta ná-wotoloiti, ta ná-salavusuiti, é ti pe kpeeni ga boɔa zɔkpɔi Balake luɔɔ. Sisela ɔulani ná-wotoloi zu, é vile ɔɔɔɔa, é vela. ¹⁶ Balake vileni wotoloiti polu, ta salavusuiti, eyesu ti zeeli Galɔsete-Gɔyime, ti Sisela ná-salavusuiti kpein paani. Nu ɔila kpalaa ge la ɔeni ɔulani.

¹⁷ Sisela bizeni ɔɔɔɔa, é li Ken nui Ebeel anzai Yayele ná-sege ɔotai wu, mazɔlɔ ziileigi ma minazefegi ɔeni Gasɔal masagi Yaɔin ta Geebeel ná-peleyefei ti zɔɔɔzu. ¹⁸ Yayele ɔulani, é Sisela laaɔomi, é ɔe ma: «Le ve, mɔliɔii, le pɔ be. Mina lua!» E leeni ná-sege ɔotai wu, naa peemazefei veeni ma.

¹⁹ E ɔeni ma: «Soma è zie ve zèa, gè ɔɔle, kpɔle wɔin ɔa mà.» E kɔlɔ woolei laalaoni nɔnɔi su, é fe zea, é ɔɔle, naa volu, é sefei ve ma.

²⁰ Sisela ɔeni ma: «Li è lo sege ɔotai laave, ni nu a vaana, é è ɔaazaɔa ga: «Nu ɔa ve?», ɔa ɔe ma: «Ba-ol!» »

²¹ Sisela wola ɔɔlɔ ɔeni de, é jiini poun. Geebeel anzai Yayele, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔbagi ta zefeni, é pee malitɔi va, é maabuɔa ba vaavaa, é kpadɔ nɔungi va, é folokula é zoi zo, é zaani.

²² Balake yeni Sisela beezu, é va ná, Yayele ɔulani é daaɔomi, é ɔe ma: «Va gè zunui le ga de, nii è gaiziezu.» E leeni naa vɔ be, é Sisela ɔa laani zoi ma, saai, sege ɔotai ma wulu ɔaazɔbagi nɔungi volokulaai.

²³ Zekana, naama volo ná, GALA ge zobogi veeni la Izelayele nuiti be, ti pile sɔlɔ Kanaan masagi Yaɔin ma. ²⁴ Izelayele nuiti ta-zobogi liini ga wɔlɔa, Kanaan masagi Yaɔin laalɔɔma, eyesu ti-ma zuwu ɔaalewe.

5

Deebola ná-guyei

¹ Naama voloi Deebola ta Aɔinoame ná-doun zunui Balake ti guyei looni, ti ɔe ma:

² Izelayele, ese nɔungi viege, kevele bete ga é kɔi ɔɔ,
nuɔuseiti ti ɔɔɔ veewe ga ti kɔi ɔɔ:

Gɔɔɔ GALAGI mama!

³ Masagiti, à woilo mà! Kundiɔiiti, à woilo!

Nà guyei loozu, ungo, nɔun, nà guyei loozu Gɔɔɔ GALAGI ve,
gè guyei loo Gɔɔɔ GALAGI lebi vai ma, Izelayele ná-GALAGI!

⁴ Ee, Gɔɔɔ GALAGI, siegi zu è Seyiil gizei yeini la,
è vaai ma, è zefe Edome yooi zu,

zoi balini, tonabiingi yeebeni tonai va, é vu.

⁵ Gizeiti ti buseni è luɔɔ,

Sinayi gizei ná-Gɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI.

⁶ Anate ná-doun zunui Samegaal ná-siegi zu,
Yayele ná-siegi zu, peleiti kpein ti laaɔuluni,
sie wo nuiti ti ɔeni ziezu ga kaku peleiti.

⁷ Ese pe ge ɔeleni Izelayele laa wolaiti ba,
ti ɔeleni ti va,

eyesu nà, Deebola, gè wuzeɖe,
gè wuzeɖe, eɖe doun deei Izelayele ve.

⁸ Izelayele nuiti ti yiimazeɖeni ga gala kiligiti,
gaamago nɔ, kɔɔi vaani ta-velelaveti.

Kɔɔɖɔ nui waavuunaanigɔ (40 000) ɖa é Izelayele,
kele kɔɔɖɔ zere gila kpalaa ge la ná, anee meen ɖila kpalaa.

⁹ Zi ɖa zoolɛzu Izelayele ɖundiɖiiti ta-vaa zu,
ti ɔɔɖɔ veai nuɔuseiti saama, ga ti kɔɔi ɖɔ.

A mamagi ve ɔɔɖɔ GALAGI ve!

¹⁰ Wɔiti wo lɛɛzu soovale saa ɖolegiti kɔma,
wɔiti wo zeini seɖe wolaiti su,

wɔiti wo ziezɔ peleiti su, à ɖigaizie!

¹¹ Niiti ti zieungiti kobave, ti da ziei ɖaaɖwe,

ta ɔɔɖɔ GALAGI ná-faanɛɛiti maamusezu,

ná-faanɛɛiti Izelayele ɖundiɖiiti tetema,

siegi zu ɔɔɖɔ GALAGI ná-nuɔuseiti ti yeini la, taa wolai ma zigɖidaveti.

¹² Wuzeɖe Deebola, wuzeɖe!

ɔaalɔ, guye ɖila too!

Aɔinoame ná-doun zunui Balake, wuzeɖe!

Li ga da-luɔiti.

¹³ Nui mɔtai zegai zobobe nuiti su,

GALA ge feeni naati be, ga ti zeini nuɔuseiti unda,

ɔɔɖɔ GALAGI feeni bɛ, ga nɔun gè ɖe kɔɔ ɖundiɖiiti saama!

¹⁴ Niiti ti pile ɔɔɔɔgai Amaleke ma, naati kulave Efelayime.

Benzamen vileni ti volu, toɖa ta-ɔɔɖɔ nuiti saama.

Makiil ná-peleyeɖei kundigiti kulani.

Zaɔulɔn ná-bolodai ma ge gaalu bo nuiti fe, ti sevei ɖe ga seve ɖe nui ná-tukpɔi.

¹⁵ Isakaal ná-kundigiti ti ɖeni Deebola va,

Isakaal ɖa Balake va,

ti yeini nemɛi zu.

Luɔɛn ná-nuiti saama, ɔɔɖɔɖaai woni,

kpɔɛzuɖulai woni, goolaama la ɖulani su.

¹⁶ Lee vaa zu è yeini loni togani make su felegɔi yɔɖɔzu,

è da woilo togani make nuiti kpain gooi ma?

Luɔɛn ná-nuiti saama, ɔɔɖɔɖaai woni,

kpɔɛzuɖulai woni, goolaama la ɖulani su.

¹⁷ Galaade yeini Zuluden volu velei.

Dan la zeɖeni ná-ɔatoiti koba.

Asɛɛl yeini zeini kpolodei laave,

é zeini kpe, ziileigi zu, ná-ɔato losuve.

¹⁸ Zaɔulɔn ɖa ga nuɔusei, nii teɖeai saai zu,

Nɛfetali balaagi, zenɔ ɖana é la, kɔɔɖɔzuve.

¹⁹ Masagiti, ti ziliai ga giye, Kanaan masagiti,

ti kɔɔi veeni gi va Taanake, Megido ɖeiti pɔ be,

kele ti la liini ga ani nɔpe, wali ɔaa kɔɔzogani.

²⁰ Geeɖɔɔɔgi zu, somideɖaiti ti kɔɔi ɖɔɔni,

ti vileni ti zie veleiti ba, ti Sisela zakpe.

²¹ Zie wolai Kison ti yeveni, é yei ga tiye,

wɔlɔwɔlɔ dɛ wolai, zɛ wolai Kison.
De zɛ ga zɛbɛi!

²² Sooiti ti leveni ga kpizɛi,
ti-ɔolokagiti tugi da ɔula, ti-lugi da ɔula zɔoi ma.

²³ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔeni ma:
«À Meelɔze voovo! A foovo, wo ná-taai zu nuiti foovo!
Mazɔlɔ ti la vaani, ti va bɔ Ɔɔɔɔ GALAGI va,
ti va bɔ Ɔɔɔɔ GALAGI va, kɔɔɔɔ ɔundigɔiti saama!»

²⁴ Yayɛle ɔa ga tuya nu anzanuiti saama,

Ken nui Ɔeebɛɛl anzai!
Tuyai ɔa bɛ, anzanuiti saama,
niiti ti zeini seɔe ɔotaiti bu!

²⁵ Sisela zɛi valini ma,
é nɔnɔi veeni naa ya.
E nɛke niimi dɛi ma wulɔi veeni zea lɛbiya bɔɔle nakai zu.

²⁶ E gulu ɔaazɔbɔagi zoni ga yeei gilagi,
é botiɔe nuiti ta-malitoi zeɔe ga yeezai.
E Sisela loɔani ga malitoi, é naa nɔungi valini su!
E tooni, é nɔungi bota.

²⁷ E zeini Yayɛle ɔɔɔɔwu,
é looni, é la.
E zeini kɔɔɔɔwu, é looni.
Uɛ é zeini ná, miná ɔa é looni ná, é zumaale, é za.

²⁸ Maazuvɛ, fenɛtɛlɛ laavɛ,
miná ɔa Sisela dee wɛlɛni ná, daavɔ, é ɔe:
«Lee vaa zu ná-wotoloi lɛbisu, é la vaazu?
Lee vaa zu ná-wotoloi ti liizu vaa?»

²⁹ E ɔeni naa wosu nɔ ɔɔ,
nii ná-botiɔe ɔima anzanuiti ti boni:
³⁰ «Salavusuiti ti kɔɔzɔganiiti ka ga bɔɔlɔa,
ti da ti ɔaaɔwɛ bɔɔɔ va:
Anzalopo ɔila, baa anzalopo felegɔ,
naa ve kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi ya.
Sisela ɔa seɔe zupu vɔɔɔi zɔlɔɔsu,
seɔeiti ti vɔdaai, ti zuvuai,
seɔe zuvua felegɔi ɔa loo zobo sɔlɔɔ nui ɔɔba.»

³¹ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, è zili nuiti undaavili ɔana!
Kɛlɛ niiti ti è nɛai vɛ,
naati ti volo ga foloi ɔeevele, a ɔena toa gola!

Ziileigi lɔni zɔoi zu kona vuunaanigɔ (40) laawu.

6

Madiyan nuiti ti Izelayɛle bɔlɔ vai

¹ Izelayɛle nuiti ti Ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛeni mɔnɔ. Naa ti lɔni Madiyan nuiti zeezu, kona dɔfela laawu. ² Madiyan nuiti ti Izelayɛle wola bɔlɔni. Madiyan nuiti ta-vaa ɔa é kɛeni, Izelayɛle nuiti ti lɔɔɔzuvɛti kpɛteni la gizeiti ba, ta pugiti, ta fasaiti. ³ Siegi zu Izelayɛle nuiti ta la tii ɔɛena la, Madiyan nuiti ti ɔeni lɛezu ta Amalɛke nuiti, sieziɛ nuiti

ti ga folo ɔulazu vele nuiti, ti li ti laalɔɔma. ⁴ Ti vuuzuve ɓeteni zooi zu, ti da zooi zu ɔulanumai kpein koloɔlo, Gaza maagoolii zu. Ti la ɔeni daamiani nɔpe zesu Izelayele nuiti zea, anee baalagiti, ɓaa nikeiti, anee soovalegiti. ⁵ Ti ɔeni vaazu ga ta-loganiiti, ta ta-zegɛ ɔotaiti, egɛ koto kpulugiti, nu la ɔeni zooga, ɛ va ti ɔaalu, tiya-o, ta-nɔmeiti-yo, ti ɔeni vaazu zooi zu, zooi ɔoloɔlo fai ma.

⁶ Izelayele wola valani, tɔzei Madiyan nuiti ba, Izelayele nuiti ti kpeei looni ɔooɔ GALAGI woizu. ⁷ Siɛgi zu ti kpeei looni la ɔooɔ GALAGI woizu, Madiyan ná-faa zu, ⁸ ɛ GALA goo wo nui leveni ti ma, naa ɔeni ti ma: «ɔooɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɔaa: «Gè leeni ga woye, gè wo ɔula Ezipete yooi va, gè wo ɔulani duɔlai ma velei wu. ⁹ Gè wo ɔizoni, gè wo ɔula Ezipete nuiti zea, ta niiti kpein ti ɔeni wo maanɔɔzu, gè ti ɓe wo luɔɔ, gè ta-yooi ve wo ya. ¹⁰ Gè ɔeni wo ma: Nà ga ɔooɔ GALAGI, wa-GALAGI, à mina nɔkɔ Amɔɔl nuiti ta-ɔalagiti bu, niiti wo zeini ta-yooi zu. Kele wo la woiloni ɔooi ma.» »

GALA ge vali vai Zeedeyɔn ma ga ɛ Izelayele unmɔɔ

¹¹ ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai vaani Wɔfela taazuve. E zeini sene gului wu, nii ɛ ɔeni loni Zoase ná-zooi zu, Aɓiyezeel ná-peleyeɔei wu nui. Ná-doun zunui Zeedeyɔn ɔeni moloi loɔazu, dɔɔ ɓɔigi ɓetɛzuve, ɛ da dɔɔɔ Madiyan nuiti ba. ¹² ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai ɔulani kelɛma ɓe, ɛ ɔeni ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa ɛ va, kooɔ nu wolai!»

¹³ Zeedeyɔn gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Ee, mɔliɔii, ni ɔooɔ GALAGI ɔa gi va, lee vaa zu niima maanɔɔ vaiti kpein ti zeizu gi ma? Poo golai naati ta mini, niiti gi-memewolani ti-ma vaiti boni gi ma, siɛgi zu ti ɔeni la gi ma: «ɔooɔ GALAGI ɔa ɛ gi ɔulani Ezipete yooi zu?» Niizu ɛ ɔelɛa gi va, ɛ gi lo Madiyan nuiti zeezu.»

¹⁴ ɔooɔ GALAGI ɔaavoteni ma, ɛ ɔe ma: «Li ga naama zɛɓɛi, nii ɛ ɛ va, da Izelayele nuiti unmɔɔ, ɛ ti ɔula Madiyan nuiti zeezu. Nà laade ɓaa, gè va ɔe ɛ levesu?»

¹⁵ Kele Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ee, mɔliɔii, leeni ɔa nà Izelayele nuiti kizo da? Nà-peleyeɔei ɔa gaalɔidai Manasee ná-bolodai zu, nà ɔa gè ga dounɔi kɛɛ ná-doun zunuiti saama.»

¹⁶ ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Kele nà ɔe ɛ va, da zobo sɔlɔɔ Madiyan nuiti ma, egɛ zunu ɔila nɔ.»

¹⁷ Zeedeyɔn ɔeni ma: «Ni ɛ zaalai laa mà, poo fe zèa, nii nà kwɛɛ da, ga Mɔliɔii, da ɔa ɛ ɓɔɛzu pɔ. ¹⁸ Nà ɛ maanɛɛɛzu, mina maagooza ve va, eyesu gè va ga nà-veɛanii, gè da ɛ ɔɔɔwu.»

Naa ɔeni ma: «Nà yesu ve, eyesu ɛ ɔale ma, ɛ va ve.»

¹⁹ Zeedeyɔn liini ɛ boli ɓokpagi ɓete, ɛ ɓɔ bulu vukɔi kilo vuusavagɔ (30) va, ɛ naa ɓeteni ga bului, nii leve la su. E suai vuuni kpɔlɔgi zu, ɛ sua ɔei vu pɔlɔ liɔii zu, ɛ li ga tiye pɔ sene gului wu, ɛ sei kakala.

²⁰ GALA ná-geezuɔelai ɔeni ma: «Suai zegɛ ta bului nii leve la su, ti la kɔtu wolai tei maazu, ɛ sua ɔei vu ti ma.» Zeedeyɔn gooi zoni. ²¹ Tukpɔi ɛ ɔeni ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai ya, ɛ naa zokpai loni suai va, ta bului nii leve la su. Abui soni kɔtu wolai va, ɛ suai ɔala, ta bului nii leve la su. Naa volu, ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai ɓeɛleni gaazu. ²² Zeedeyɔn kwɛɛni ga ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai ve. E kpeei looni, ɛ ɔe: «Màanɔɔa, Mɔliɔii, ɔooɔ GALAGI! Mazɔlɔ gè ɔooɔ GALAGI ná-geezuɔelai ɔaa, ga gàazuve.»

²³ Kele ɔooɔ GALAGI ɔeni ma: «Yiilei, mina lua, ɛ la zaazu.»

²⁴ Zeedeyɔn zalaɔa ɔulazuve loni náve ɔooɔ GALAGI ve, ɛ daasei pɛɛni ga: «Ziilei GALAGI.» Toɔa de ná, zaagaza Wɔfela taazuve, Aɓiyezeel ná-peleyeɔei zaama.

Zeedeyɔn Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔlo fai

²⁵ Ma ɓokɔi nɔ, ɔooɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «È-ɔeɛ ná-nike zinei zo, kona ɔɔfela gelei. Baale ná-zalaɔa ɔulazuve ɔoloɔlo, nii ɛ ga è-ɔeɛ nɔnɔi, sale ɔɔ wului ɛ loni koba,

naa balaa ɔɔɔɔɔɔ. ²⁶ Naama ɔɔɔɔɔɔ maazuve ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ, ga pagɔ, ɔɔɔɔɔ GALAGI, ɔɔɔ-GALAGI ve. Da niki zini velesi zo, ɔɔ kula ga gala zalaɔai, sale ɔɔ wului nii ɔɔ koloɔɔɔɔ, naa ɔɔ da seɔe, ɔɔ ke ga kovii.»

²⁷ Zeedeyɔn zunu puugɔ zɔɔɔɔɔɔ naiti saama, ɔɔ naa ɔɔɔɔɔɔ nii kpein ɔɔɔɔɔ GALAGI boni ma. Kele ɔɔ la ɔɔɔɔ zooni, ɔɔ va naa ɔɔ ga foloi, keni kpidii, tɔɔzei ɔɔ ɔɔɔɔ luazu keɔɔɔɔ nɔɔ-pɔɔɔɔɔɔɔɔ va, ta taaveaiti. ²⁸ Siɔɔi zu taaveaiti ti wuzɔɔɔɔɔɔ la ga sobuzobui, ti pɔɔɔɔɔ ga Baale nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ, sale ɔɔ wului ɔɔɔɔɔɔɔɔ, niki zini ɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ ga gala zalaɔai zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ, naa ɔɔɔɔɔ niinei. ²⁹ Ti ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ, ti da ɔɔ: «Be ɔɔ ɔɔ naa ɔɔɔɔ?»

Siɔɔi zu ti ɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ wosu da, ti ɔɔɔɔ ti ma: «Zeedeyɔn ve, Zoase nɔɔ-doun zunui, naa ɔɔ ɔɔ naa ɔɔɔɔ.»

³⁰ Gaamanɔ, taaveaiti ti ɔɔɔɔ Zoase ma: «È-loun zunui ɔɔɔɔ, keni ɔɔ za, mazɔɔɔ ɔɔ Baale nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta sale ɔɔ wului ɔɔ ɔɔɔɔ nɔɔ ɔɔɔɔ.»

³¹ Zoase maɔɔɔɔɔɔ zu nuɔɔɔɔɔɔ gooɔɔɔɔɔɔ, ɔɔ ɔɔ ti ma: «Wa ɔɔ wa Baale maalogi wo be ɔɔ? Wa ɔɔ wa ɔɔ ba, wo kizo? Nu-o-nu a Baale maalobona, ta naama nui vaa, aisa lina sobu. Ni Baale ɔɔ ga gala, ɔɔ ɔɔɔɔ maalogi wo ɔɔɔɔ ve, tɔɔzei ti nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ bezeɔɔɔɔɔ.»

³² E zo naama voloi ma, ti Zeedeyɔn laasei pɔɔɔɔ ga Yelubaale (nii poluve ga «baale ɔɔɔɔ maalobo»), tɔɔzei ti ɔɔ ma: «Baale ɔɔɔɔ maalobo tɔɔn daalɔɔɔma, tɔɔzei ɔɔ nɔɔ-zalaɔa ɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ.»

Zeedeyɔn poogi ɔɔɔɔɔ vai

³³ Madiyan nuiti ta Amaleke nuiti, siɔɔɔɔɔɔɔɔ nuiti ti ga folo ɔɔɔɔɔɔ vele nuɔɔɔɔɔɔ, ti ɔɔɔɔɔɔ ba, ti Zuludɔn buɔe, ti li ti vu Zizeleye nɔɔɔɔ zu. ³⁴ ɔɔɔɔɔ GALAGI nɔɔ-Zɔɔvui yeini Zeedeyɔn ma, ɔɔ lo su. E puuugi veɔɔɔ, ɔɔ Abiyeeɔɔ nɔɔ-pɔɔɔɔɔɔɔɔ lolini, ti vile polu. ³⁵ E keelaiti teveni Manasee nɔɔ-zooi zu, ti naati tolini ti vile polu. E keelaiti teveni Aseɔɔ nɔɔ pɔe, ta Zaɔɔɔɔ, ta Neɔɔɔɔ, naati ti leɔɔɔ ti ti laaɔɔɔɔ.

³⁶ Zeedeyɔn ɔɔɔɔ GALA ma: «Ni da pɔ, ɔɔ Izelaye ɔɔɔɔ ga ze, eɔɔvelei ɔɔ bogai la, ³⁷ wele, nii ɔɔ gɔ falizu ɔɔ ma, nɔ baala kɔɔɔ veɔɔɔ zooi ma, molo loɔɔɔɔ. Ni nɔɔɔai a vuuna baala kɔɔɔ nɔ ma, zooi nii ɔɔ maɔɔɔɔɔɔ zu, nɔ pɔ maavɔai ye de, nɔ kwɔe gɔ ɔɔ da pɔ ɔɔ Izelaye ɔɔɔɔ ga ze, eɔɔvelei ɔɔ bogai la.»

³⁸ Vele nɔ ɔɔna ɔɔ ɔɔɔɔ la. Poluma zobui, ɔɔ wuzɔɔɔɔɔɔ ga sobuzobui, ɔɔ li ɔɔ baala kɔɔɔ luɔa, ma nɔɔɔai kokoɔ laaveni.

³⁹ Zeedeyɔn ɔɔɔɔ GALA ma: «Mina yiiɔɔaawana mɔ, gaazaɔa gila kpe nɔ ɔɔ gɔ gɔ bosu ga de, poo gaabelagi ɔɔ vile baala kɔɔɔ va, tɔ gila kpe nɔ vɔai ye de, kele nɔɔɔai zooi maave kpein zebe maɔɔɔɔɔ zu.»

⁴⁰ GALA ge naa nɔ ɔɔɔɔ mɔnɔ kpidii naa. Baala kɔɔɔ gila kpe nɔ ɔɔ ɔɔai yeini de, nɔɔɔai vuuni zooi ma nɔ pɔ.

7

Zeedeyɔn ta kɔɔɔɔ nu unsavagɔiti (300)

¹ Poluma zobui, Yelubaale, nii ɔɔ ga Zeedeyɔn, ta nɔ-kɔɔɔɔɔɔ nuiti ti vileni pelei zu, ti liini ti vu Galɔde zieungi ɔɔɔɔɔ. Madiyan nuiti ti vuuni ti ɔɔvezu velei, ɔɔ zo Mɔlee ɔɔɔɔ va, eyɔsu ma nɔɔɔɔ zu. ² ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔɔɔ Zeedeyɔn ma: «Nuɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ, naati gola mɔɔɔve, gɔ va va bu, ti va pile solɔɔ Madiyan nuiti ma. Naa a ɔɔɔna, Izelaye nuiti ta waso nɔɔn ma, ti ɔɔɔɔ ga ti ɔɔɔɔ zebeɔ ɔɔ ti ɔɔɔɔ unmɔɔɔɔ da. ³ Niima ɔɔɔɔɔɔɔ wo da-ɔɔɔɔɔɔɔɔ nuiti saama, ɔɔ ɔɔ ma: «Be ɔɔ ɔɔ wo zaama, ɔɔ luazu sasu da bali? E maɔɔɔɔza Galaade ɔɔɔɔ va, ɔɔ li nɔ-taazu.» » Nɔ-kɔɔɔɔɔɔ nui zunu waavuuɔfele maazu felegɔ (22 000) ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ ma, ɔɔ yeini nɔ ga zunu waapuugɔ (10 000).

⁴ Kεε Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Kɔɔɔɔ nuiti gola mɔinwe de. Yei ga tiye kɔtudei ɔɔ be, miná ɔa suweengi wosu ná. Nii ná ɔe è ma: «Nii ɔa vile è volu,» naa ɔa vile è volu. Kεε nii kpein ná ɔe è ma: «Nii mina vile è volu, wo va li,» naa mina vile è volu, wo va li.»

⁵ Zeedeyɔn yeini ga ná-zunuiti kɔtudei laawe. Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «Nui nii kpein a laawe ziei ɔa, é da kpɔle ga gilei ɔevele, naati seɔe zɔiti ba, ti vilɛsu niibiɔa, ti da bɔɔle, è ti ɔu ye.» ⁶ Nui niiti ti ɔeni ziei bɔlezu, ti seɔe ga yeei, ti to la, naati ti ɔeni ga zunu unsavagɔ (300). Zɔiti kpein ti vilɛni niibiɔa, ti laawe ziei ɔa, ti da kpɔle.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zunu unsavagɔi (300) niiti ti ziei bɔlea ga yeei, naati ka gè wo unmoosu ga ti maavele, gè Madiyan nuiti dɔ wo yeezu. Nubusei mɔtaiti ti ɔale ma ta-veleiti bu.» ⁸ Naa volu, Zeedeyɔn Izelaye zunuiti kpein gaɔgaleni ma, εε ge li ná-seɔe ɔotai wu, é zunu unsavagɔ (300) nɔ make, naati ma ti ta-laamianigiti seɔeni, ta ta-ɔuugiti. Tama Madiyan nuiti ti ɔeni ɔuuni ti yeeɔɔɔwuwε nɔ nemεi zu.

Zeedeyɔn zili nuiti ta-ɔɔɔɔ nui ta segi wo fai

⁹ Naama bidi ná, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni Zeedeyɔn ma: «Li, è laale Madiyan nuiti bu ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, mazɔɔɔ gè ti lɔa è yeezu. ¹⁰ Ni da luazu ga è yei ná, à yei ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, wa da-wotigε nui Pula. ¹¹ Woilo, è naa meni nii ti bosu, naa ɔa è zεbele, da yei naa volu è laale ta-ɔɔɔɔɔɔ wu.» Zeedeyɔn ni yeini ta ná-botigε nui Pula, naati ta-ɔɔɔɔɔɔ ma mɔungi ɔɔ be. ¹² Madiyan nuiti, ta Amaleke nuiti, ta folo ɔulazu vele nuiti, ti vazaga ɔeni de nemεi zu, ti mɔin gola, eɔe kotogiti, nu la bena zoo é va ta-ɔɔɔɔɔɔ gaalu, ti mɔinni eɔe kpoloɔe ɔobave ɔaɔaegi.

¹³ Zeedeyɔn zeelii ma ná, wεε zunui ta ɔeni segi zuɔulazu bɔlai ta ma. E ɔeni ma: «Sεsuwe, wεε wɔɔlezegi ma bului gila ge ɔilikilini, é li é loo Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, seelii ma seɔe ɔotai ɔɔ be, é loɔani maazuwe ta buuwe va, é toka zooi ma.»

¹⁴ Bɔlai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ani ɔili nɔpe ta ga ná, keni Zoase ná-doun zunui Zeedeyɔn ná-boɔa zɔkpɔi, Izelaye zunui, nii GALA ge zobogi veai be, ga é pile sɔɔɔ Madiyan ma, ta ná-kɔɔɔɔ nuiti.»

¹⁵ Siεgi zu Zeedeyɔn segi zu wooi menini da, ta poluwo gooi, é nɔkɔni, é ɔale ma Izelaye nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, é ɔe ti ma: «À wuzεge, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi vea wo ve, wo pile sɔɔɔ Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ nuiti ma.»

¹⁶ Zeedeyɔn zunu unsavagɔiti (300) gaɔwεeni su sava, é puuugi veeni kɔɔɔɔ nui ɔilagilagi pe zea, ta pɔɔ ligi zunakai, nii ti ɔeni sɔmɔgi ɔaazosu, ti dɔ su. ¹⁷ E ɔeni ti ma: «Wa ɔe nɔun petesu, wo da naa nɔ ɔe, nii gè keezu. Ná zeelina nɔ feya ta-ɔɔɔɔɔɔ ɔobave, nii gè keezu, wo naa ɔe. ¹⁸ Siεgi zu gè puuugi veezu la, niiti kpein ti bà, wa puuugi ve wa balaagi ta-ɔɔɔɔɔɔ maɔoolii zu, wo ɔe ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI ve, Zeedeyɔn ve!» »

Gɔɔɔɔ GALAGI zobogi vee vai Izelaye ya

¹⁹ Zeedeyɔn ta zunu ungilagiti (100) ti zeelini Madiyan nuiti ta-ɔɔɔɔɔɔ zu, aisa kua zaamai. Naati ti kɔɔɔɔ maabeε nuiti maavaliboni nɔ feya. Gaamago nɔ, Zeedeyɔn ta ná-nuiti ti puuugi veeni, ti pɔɔ ligiiti golo, niiti ti ɔeni zoni ti ya. ²⁰ Ti-zeizu savagɔiti pe ti puuugi veeni, ti ta-ɔɔɔ ligiiti golo. Ti sɔmɔgi zoni ga ti-ɔɔve, puuugi ɔe ti-yeezai ɔa, ti da fe, ti da kpeei loo, ti ɔe ma: «À sogi wo ga wa-woɔa zɔkpɔi Gɔɔɔɔ GALAGI ve, ta Zeedeyɔn ve!»

²¹ Ti ɔilagilagi pe ge yeni loni losuwe, kɔɔɔɔɔɔ maɔoolii zu, zunuiti kpein ti velani ti ɔula kɔɔɔɔɔɔ va ga kpize, ti da kpeei loo. ²² Zunu unsavagɔi (300) ɔeai ma puuugi veezu, Gɔɔɔɔ GALAGI vaani bu, ga teiti ti ɔeni kɔɔɔɔɔɔ zu, ti veε bɔɔɔ ma ga boɔa zɔkpɔiti. Kɔɔɔɔɔɔ zu nui mɔtaiti ti bizeni, eyesu ti li Bete-Sita, ti li ga Seleela vele, ti zeeli Aɔele-Mεɔɔla taa wolai ɔɔ be, Tabate ɔobave.

*Izelayele ɔɔɔɔ nui zɔiti
ti vaa vai kpɔbai ma*

²³ Izelayele zunuiti ti ɔaalɛni ba, Nɛfetali geleiti, ta Aɛɛl ta Manasee geleiti, ti vilɛni Madiyan nuiti polu. ²⁴ Zeedeyɔn keelaiti teveni Efelayime ɔize yooi zu nɔ pɛ, ti ɔɛ ma: «À yei wo Madiyan nuiti daaɔomi, wo zɛ levesuɛti so ti luɔɔ, eyɛsu Bete-Bala, ta Zuludɛn levesuɛti.» Ti Efelayime zunuiti kpein tolini, ti yeini ti zɛ levesuɛti so, eyɛsu Bete-Bala, ta Zuludɛn levesuɛti. ²⁵ Ti Madiyan nuiti ta-ɔundigɔ felegɔ zoni, Wɔlɛbe ta Zeebe, ti Wɔlɛbe vaani fasai ma, daasei pɛai ga Wɔlɛbe vasai, ti Zeebe vaani dɔɔ bɔi kpɛɛzuɛ, nii daasei pɛai ga Zeebe nɔ-dɔɔ bɔi kpɛɛzuɛ. Ti vilɛni Madiyan nuiti polu, ti liini ga Wɔlɛbe nɔungi, ta Zeebe nɔungi, ti fe Zeedeyɔn ya, Zuludɛn volu velei, folo ɔulazu velei.

8

Efelayime nuiti ta-yiɔgaawana vai

¹ Efelayime zunuiti ti ɔɛni Zeedeyɔn ma: «Leeni vaa ɔa è keai ga giye? Lee vaa zu è la gi lolini, è liizuɛ Madiyan nuiti sakpesu?» Ti laalɛni bu, ti bɔɛ gola.

² Zeedeyɔn ti woɔgaavoteni, é ɔɛ ti ma: «Lee vaa wola ɔa gè keai, nii nu a pokɔɔna wɔnɔ ɔɛai ma? Efelayime nuiti, wo-losuɛ wo naa ɔɛai, posuyɛɛi naa la wɔɔɔni, é va leve Abiyɛzɛɛl nɔ-pɛɛyɛɛi nɔnɔ ma lɔɔ bɔi kpɛɛai va? ³ Naa pɛ poluma, wa ɔa GALA ge Madiyan ɔundigɔiti Wɔlɛbe ta Zeebe lɔɔni wo yeezu. Lee vɔkɔɔma vaa ɔa gè keeni ga woye naazu?» Zeedeyɔn nɔ-gooɔaavotegi ti yiileini, ti zeɔɛ ziiɔgaawanai volu.

*Zobo sɔlɔ fai
Madiyan masagiti ma*

⁴ Zeedeyɔn zeelɔi ma Zuludɛn ma, ta zunu unsavagɔiti (300), ti maazuɔudɛni, ti wola bɔɔɔi, keɛ ti ɔɛni nɔ ti zili nuiti kpɛɛzu. ⁵ Zeedeyɔnni seelɔi ma Sukɔte taa wolai zu, é ɔɛni taaveaiti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à bulua ve zunuiti zea, niiti ti màazaasu, mazɔɔɔ ti bɔɔɔ, tama nà dɛ Zeeba ta Salemuna bɛɛzu, niiti ti ga Madiyan masagiti.»

⁶ Sukɔte ɔundigɔiti ti gooɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Leeni vaa zu gá daamianigi ve da-ɔɔɔɔ nuiti zea? E yeeziɛ Zeeba ta Salemunani bu, baa ti lɔ è yeezu?»

⁷ Zeedeyɔn ɔɛni ti ma: «Ni é ɔɛa ɔana, siɛgi zu ɔɔɔɔ GALAGI Zeeba ta Salemuna lɔɔzu la zèezu, nà wo zuvala ga teɛbai zu ɔaingiti ta ɔaingi ma zii pɛ.»

⁸ Zeedeyɔn zeɔɛni nɔ, é li Penuwele, é fali ɔilagi naa nɔ woni ma laaveaiti ma. Penuwele nuiti ti gooɔaavote gilagi naa nɔ woni da, nii Sukɔte nuiti ti boni la. ⁹ E ɔɛni Penuwele nuiti ma: «Siɛgi zu kɔɔi a bena la, nà ɔalena ma ziileigi zu, nà wa-laaveaiti ta-vele ɔaɔɔɔza golai loka.»

¹⁰ Zeeba ta Salemuna ti ɔɛni Kaalekɔɔl ta ta-ɔɔɔɔ nuiti, ti-liegɔi ɔɛni ga zunu waapuugɔ maazu lɔɔlu (15 000). Naa nɔ ɔa é yɛni ti ya, folo ɔulazu vele nuiti ta-ɔɔɔɔ nuiti su zunu waaungila waaɔuufelegɔ (120 000) kpein ge zaani, niiti ti ɔɛni kɔɔi ɔɔɔzu ga boɔa zɔkpɔi.

¹¹ Zeedeyɔn lɛni ga teɛteɛve nuiti ta-velei, Nɔba folo ɔulazu velei ta Yɔgebeɔa, é liini é kɔɔlaɔai zakpe, nii é laani bɔɔɔ la, maagɔli la ɔɛni ma. ¹² Madiyan masa felegɔiti, Zeeba ta Salemuna, ti velani. Zeedeyɔn vilɛni ti volu, ti ti zo, dualuagi lɔɔni ta-ɔɔɔɔ nuiti su, ti vaza.

Sukɔte ta Penuwele nuiti suloɔa vai

¹³ Zoase nɔ-doun zunui, Zeedeyɔn zeɔɛzuɛ kɔɔmaɛ, é lɛni ga pelei, é gize yɔɔɔzuɛ ɔeɛɛɛ. ¹⁴ E zunu loungoi ta zoni, Sukɔte nuiti saama, é gaazaɔa, naa Sukɔte ɔundigɔiti ta keɛwolaiti daaseigi zɛɛni, é fe zea, ti ɔɛni ga zunu vuulɔfela maazu lɔfela (77). ¹⁵ Naa volu, é vaani Sukɔte nuiti pɔ bɛ, é ɔɛ ti ma: «À wɛɛ Zeeba ta Salemuna va, niiti wo pɔomuni ta-vaa zu, wo da ɔɛ mà: «Zeeba ta Salemuna ti lɔa è yeezu baa, gi va daamiani fe da-nuiti zea, niiti ti bɔɔɔi?» » ¹⁶ E Sukɔte taa ɔɛwolaiti soni, é teɛbai zu ɔaingiti kula, ta ɔaingi ma zii

pɛ, é ti zuvala da. ¹⁷ E Penuwele taaveaiti ta-vele ɔaagooza golai lokani balaa, é zunuiti paa.

¹⁸ Zeedeyɔn ɔeni Zeeba ta Salemuna ma: «Zunuiti ti ɔeni ɔale, niiti wo ti vaani Taɔɔl?»

Ti gooɔaavoteni, ti ɔe ma: «Ti ɔeni ga è ɔevele, ti ɔevelei ɔeni eɔe masa dounɔa.»

¹⁹ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Kèeleaiti kana, gi dee ma. Nà ɔonazu ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ni wo ti yeni vulua, wo la ti vaani, gè la bena wo vaa pɛ!» ²⁰ E ɔeni ná-doun zunu mɔungi Yeetɛel ma: «Wuzede, è ti vaa!» Kèle zunu loungoi la ɔeni ná-bogɔ zɔkpɔi ɔulani su, tɔzei é ɔeni luazu, mazɔɔɔ zunu loungoi nɔ ɔeni de de.

²¹ Zeeba ta Salemuna ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Wuzede, è gi vaa da bɔɔi! Mazɔɔɔ velei zunui la, zekana ná-zɛbei la!» Zeedeyɔn wuzede, é Zeeba ta Salemuna vaa. Naa volu, é ta-ɔomɛiti kɔbu yɔɔɔɔ vagoiti seɔeni.

Zeedeyɔn ɔele vai masadai va

²² Izelayele zunuiti ti ɔeni Zeedeyɔn ma: «Zei ga masagi gi unda, da zɛɔena ná è-loun zunui, naa volu è-lounlɔin, mazɔɔɔ è gi ɔizoga gi ɔula Madiyan nuiti zea.»

²³ Zeedeyɔn ɔeni ti ma: «Gè la zeizu wo unda ga masa, anɛɛ dɔun zunui ve, baa dɔunlɔin. ɔooɔɔ GALAGI ɔa é zeizu wo unda ga masagi.» ²⁴ Zeedeyɔn ɔeni ti ma mɔnɔ: «Nà faa ɔila bosu wo ma ga wo ke: Wo ɔilagilagi zanu goizu anigi gila fe bè, aniiti su ti zogai kɔi zu.» Zanu goizu anigiti ti ɔeni Madiyan nuiti zea, tɔzei vele ɔana tevebai zu nuiti ti ɔeni la.

²⁵ Ti ɔeni ma: «Gá ti ve ga koozune.» Ti seɔe wolai zuvieni, ɛɛ ge da goizu anigi vili su, é ɔula naa zu, nii é sogai kɔi zu. ²⁶ Zanu goizu anigi Zeedeyɔn sɔɔɔni, ti pɛ buɔegi ɔeni ga kilo vuufelegɔ (20). E kɔbu yɔɔɔɔiti sɔɔɔni balaa, ta seɔe bɔi pagɔiti, niiti Madiyan masagiti ti bena too ɔɔba, ta yɔɔɔɔ vagoiti, ti ɔeni ta-ɔomɛiti kɔbu. ²⁷ Zeedeyɔn zalaɔa ɔula zedei bɛɛni la, nii é ga kakazu gelei, é daani ná-taazuve, Wɔfela. Miná ɔa Izelayele nuiti ti bɔɔ ɔɔzɔni ná, tɔzei ti ɔeni nɔkɔsu bu. E ɔeni ga balii Zeedeyɔn ve ta ná-peleyeɔei.

Zeedeyɔn zaa vai

²⁸ Madiyan ɔoloni Izelayele ve, ti la mɔ ungi wuzede pɛ. Zoi zeini ziileigi zu, kona vuunaanigɔ (40) laawu Zeedeyɔn zii ma voloi pɛ su.

²⁹ Zoase ná-doun zunui Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, ɔaleni ma, é zeini ná-pelei wu.

³⁰ Zeedeyɔn doun zunu vuulɔfela (70) zɔɔni, kpɔɔ gelei, mazɔɔɔ anzai wola mɔinni.

³¹ Anzai Sikeme, nii é la ɔeni vuluni ga zɔiti kevele, naa doun zunu ɔila sɔɔni bɛ balaa, é naa laasei pɛni ga Abimeelɛke.

³² Zoase ná-doun zunui, Zeedeyɔn zaani, kele é pɔɔzafagi woni undaanɛi zu. Ti maaɔuluni keɔe Zoase ná-kabayede zu, Wɔfela taazuve, nii é ɔeni ga Abiyeeɛel ná-peleyeɔei nɔni.

³³ Siɛgi zu Zeedeyɔn zaani la, Izelayele nuiti ti tɔzeini ga koloɔologi ɔea ta Baaleni, ti Baale-Belite ɔeni ga ta-ɔalagi. ³⁴ Izelayele nuiti ti la ɔeni ɔizeni ɔooɔɔ GALAGI zu, ta-ɔALAGI, nii é ti vieni, é ti ɔula ti zili nuiti kpein zeezu, niiti ti ɔeni ti-maaɔoolii zu. ³⁵ Ti la ɔeni faanɛi wuuɔwɛeni, ga tago nɔpe, é va lo Zeedeyɔn ná-peleyeɔei va, nii é ga Yelubaale, faa vagoi nii kpein é keeni Izelayele letema.

9

Abimeelɛke zeini vai ga masagi Sikeme

¹ Yelubaale, nii é ga Zeedeyɔn, naa ná-doun zunui gila, nii é ga Abimeelɛke, naa ɔa é liini kekeni pɔ bɛ Sikeme, é bɔe dee ná-peleyeɔei wu nuɔuseiti pɔ, é ɔe ti ma: ² «À Sikeme nu wolaiti gaazaɔa, wo ɔe ti ma: «Leeni ɔa fiɔɔgai wo ma, Yelubaale ná-doun zunu vuulɔfelaiti (70) ti zeini wo unda, baa nu ɔila nɔ zeini wo unda?» A ɔize su ga wo ta ɔa ga ze, ada ga nama ɔilagi.»

³ Kekeni ti liini ti naama wootti daazeeli Sikeme nu wolaiti kpein ma. Naati kpein ti gɛtoni Abimeeleke va, mazɔ́ɔ́ ti ɣeni ma: «Gi ta ve.» ⁴ Ti wali ɣae vuulɔ́fela (70) veeni zea, ti seɣe Baale-Belite lɛbi vɛlɛi wu. Abimeeleke nu ɲakaiti ta teveteve nuiti seɣeni ga naama walii, ti vɛlɛ polu. ⁵ Naa voluma, é liini keeɣe ná-taazuve Wɔ́fela, é keeɣe Yelubaale ná-doun zunu vuulɔ́felaiti (70) paa, é ti pe paani kɔtu ɣilagi maazu. Keni Yɔ́tame ɣila kpe, Yelubaale ná-doun zunui, nii gola lɔ́ini ti zu, naa la ɣeni zaani, tɔ́zei é lɔ́ɔ́funi. ⁶ Sikeme nu wolaiti kpein ta Bete-Milo nubuseiti kpein ti ɣaalɛeni ba, ti Abimeeleke ze ga masagi, ti naa ɣeni sene gului wu Sikeme, zalaɣa ɣɔtu ɣaagoozagi ɣobave.

Yɔ́tame ná-faalaalii

⁷ Naa kpein ge woni Yɔ́tame ma. E liini é lo Galizime gizei unmauve, é ɔ́ɔ́eni ti vɔ́, é woogula la, é ɣe ma:

A woilo gòo ma, Sikeme nu wolaiti,
ni wa pɔ́ ga GALA ge wo woomeni!

⁸ Gulu wolaiti ti liini,
ga ti gulɔ́i zie masagi ma, é ze ga unda.
Ti ɣeni wolive wului ma:

«Zei gi unda ga masagi.»

⁹ Kee wolive wului ti woogaaivoteni, é ɣe ti ma:

«Gè be mà waai ma wulɔ́i vee vai va baa,
nii ta da GALA ta nubuseiti dɛbi la,
gè li gè ɔ́ɔ́ɔ́ ɔ́ɔ́ɔ́ ga gè ze ga guluiti unda?»

¹⁰ Guluiti ti ɣeni naazu kooleɣoole gului ma:

«Ua, è ze ga unda ga masagi!»

¹¹ Kee kooleɣoole gului ɣeni ti ma:

«Gè ɣele mà neei va, ta mà waa vagɔ́i,
gè li gè ɔ́ɔ́ɔ́ ɔ́ɔ́ɔ́ ga gè ze ga guluiti unda?»

¹² Guluiti ti ɣeni leezen ansaɣɔ́gi ma:

«Ua, dɔ́un è ze ga unda ga masagi.»

¹³ Kee leezen ansaɣɔ́gi ɣeni ti ma:

«Gè ɣele ná-dɔ́ɔ́i va,
nii é GALA ta nuiti koozunɛɛzu,
gè li gè ɔ́ɔ́ɔ́ ɔ́ɔ́ɔ́ ga gè ze ga guluiti unda?»

¹⁴ Názu ɣa guluiti kpein ti ɣeni la ɣain ba wului ma:

«Ua, è ze ga unda ga masagi.»

¹⁵ ɣain ba wului ti woogaaivoteni, é ɣe ti ma:

«Ni wo-yiimai ɣana, wo gulɔ́i zie mà,
wo kè ga masagi wo unda,
à va wo lɔ́ɔ́ɣu mà niinigi wu.

Ni wa ɣelena, abui ɣa ɣula mà ɣaingiti su,
é Liban sɛdele guluiti gala.»

¹⁶ Yɔ́tame ɣeni ma mɔ́nɔ́: «Niizu deɣemu, kisie vagɔ́i ɣa wo bogai nei, ta sɔ́ledai, Abimeeleke ze vai zu ga masagi? Faa vagɔ́ ɣana nei wo keai Yelubaale ná-peleyeɣei letema? Wo unfemai veeve be nei, é zoloo ná-keewoti vagɔ́iti ma, niiti é ti ɣeeni? ¹⁷ Mazɔ́ɔ́ kèe kɔ́i ɣɔ́ni wo ve, é ɣikulani zenvui zu kɔ́mave, é wo ɣulani Madiyan nuiti zea.

¹⁸ Wɔ́un, wo wuzegɛa kèe ná-peleyeɣei laalɔ́ɣoma za, wo ná-doun zunuiti paani, zunu vuulɔ́fela (70), kɔtu ɣilagi maazu. Wo ná-botiɣe anzanui ná-doun zunui Abimeeleke lo Sikeme ga masagi, tɔ́zei toɣa ga wo-ɣeloin. ¹⁹ Ni kisie vagɔ́i ɣana wo bogai za, ta sɔ́ledai, Yelubaale letema, ta ná-peleyeɣei, Abimeeleke wo yiima vai ɣe wo ve, wa balaa wo ziima

vai ɔɛ! ²⁰ Ni naa laade, abu ɔɩla ka ɔɩla Abimeeleke zu, nii a Sikeme nu wolaiti gala, ta Milo vɛleyeɔei, abu ɔɩla ka ɔɩla Sikeme nu wolaiti su, ta Bete-Milo nuiti, nii a Abimeeleke ɔɩla!»

²¹ Yɔtame vɛlani ɛ li ɛ lɔɔɔɔ Beel, miná ɔa ɛ yɛni ná, ɛ maagɔoza keɛɔɔloin Abimeeleke va.

Nuiti ti wuzɛɔe vai

Abimeeleke laalɔɔɔma Sikeme

²² Abimeeleke ɔɛni ga kundigii Izelayɛle unda kona savagɔ laawu. ²³ Naa vɔluma, GALA ge gooɔaɔaɔalala yɛnvui lɔni Abimeeleke ta Sikeme nu wolaiti zɔɔɔzu, naati ti wuzɛɔeni daalɔɔɔma, ²⁴ tɔɔzei faa ɩni va ɛ keɛni ga Yelubaale ná-doun zunu vɔulɔfelaiti (70), naa ɔa a ke ti ma ɩmai la Abimeeleke unma, tɔɔzei ti-ɔɛloin ve, toɔa ɛ ti vaani, Sikeme nu wolaiti ti bɔ ba. ²⁵ Nii a ke ti zoo Abimeeleke la, Sikeme nuiti, ti nuiti seini gizeiti unmaɛ, ti ti lɔɔɔ taa wolai ɔɔbavɛ, naama zunuiti ti ɔɛni loozu nuiti ma, niiti ti ɔɛni levesu ti ɔɔbavɛ. Ma wooi woni Abimeeleke ma.

²⁶ Yeeta, Eɔede ná-doun zunui Gaale, ta keɛɔɔlointi ti ɔɛni levesu Sikeme. Sikeme nu wolaiti kpein ti laani da. ²⁷ Ti liini ta-leezen beleiti su, ti ma waaiti kula, ti ti bɛɛɛ, ti koozunɛ vɛtii ɔɩla, ti li ta-ɔalagi ná-pelei wu, ti daamii wo, ti bɔɔle, ti Abimeeleke ɔɔto. ²⁸ Eɔede ná-doun zunui Gaale ɔɛni ɔɛɛzu ma: «Bɛ ɔa ɛ ga Abimeeleke, bɛ ɔa ɛ ga Sikeme, gi va botii ɔɛ Abimeeleke vɛ? Yelubaale ná-doun zunui laade ba, Zɛbule laade ɛ va ɔɛ ga ná-keelai? A botii ɔɛ Gamɔɔl zunuiti bɛ, nii ɛ ga Sikeme keɛɔɔ. Gɔun, leeni vaa zu gá botii ɔɛ Abimeeleke vɛ? ²⁹ Ni nui ta a niima nuɔuseiti ta-ɔundigilai veena zɛa! Nà la Abimeeleke maagɔoza. Nà la ɔɛ Abimeeleke ma: «Li ɛ ta bɔ da-zalavusuiti ba, ɛ va ɛ kɔɔi ɔɩ!»

³⁰ Zɛbule taa masa golai, naa mɛnini nii Gaale boni, Eɔede ná-doun zunui, gola yiiɔaawanani. ³¹ E keelaiti teveni dɔɔɔɔzu Abimeeleke ma, ɛ ɔɛ ma: «Wɛɛ, Eɔede ná-doun zunui Gaale, ta keɛɔɔlointi ti vaavɛ Sikeme, ti taai wuzɛɔea ɛ laalɔɔɔma. ³² Kɛni niina ɛ baɔa ga kuai, wa nuɔuseiti ti ɛ va, à lɔɔɔ ti va balaɔai zu. ³³ Sobui, foloi a ɔɩlana, da wuzɛɔe ɛ yei ti ma taa wolai zu. Siɛgi zu Gaale ta polu nuɔuseiti ta wuzɛɔena la ɛ laalɔɔɔma, da naa ɔɛ la, nii da-zɛbɛi a zoo da.»

³⁴ Abimeeleke ta nuɔuseiti ti ɔɛni polu, ti wuzɛɔeni ga kuai, ti li ti lɔɔɔ Sikeme ɔɔbavɛ, ti bɔɔ zeini su ga naanigɔ. ³⁵ Eɔede ná-doun zunui, Gaale ɔɩlani, ɛ lo taa zifidavɛ. Abimeeleke ta nuɔuseiti kpein ti ɔɛni polu dɔɔɔ vɛlei zu, ti ɔɩlani keɛma.

³⁶ Gaale ti ɔaani, ɛ ɔɛ Zɛbule ma: «Wɛɛ nuɔuseiti ba, ti gizei yeizu.»

Zɛbule gooɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Gizeiti ma niinigi ɔa ɛ kaazu ga numaa vɛ.»

³⁷ Gaale ɔɛni ma mɔnɔ: «Nuɔuseiti be ti yeizu zou zaamavɛ, bebɛi ɔa vaazu ga ungaizie sɛne gului ma vɛlei.»

³⁸ Zɛbule gooɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Da-bɔɛzuzɔɩla vagɔiti ta mini, dɛi ɛ ɔɛni ɔɛɛzu ma: «Bɛ ɔa ɛ ga Abimeeleke, gi va botii ɔɛ bɛ?» Nuɔuseiti ta ga naa, ɛ ɔɛni ti vɛlevɛsu? Liina niina ɛ kɔɔi vɛɛ ba!»

³⁹ Gaale lɔni Sikeme nu wolaiti tuɔɔ, ɛ kɔɔi vɛɛ Abimeeleke va. ⁴⁰ Abimeeleke vilɛni polu, ɛ vɛla naa va. Nu mɔinmɔin maawanani ti za, tanigaa ti looni, aisa ti va zeeli taa zifidavɛ.

⁴¹ Abimeeleke ɔɩwɛni Aluma. Zɛbule Gaale bɛɛni ta keɛɔɔleaiti, ti la zooni ti va ye Sikeme.

Abimeeleke Sikeme ɔolɔɔlo fai

⁴² Poluma zobui, Sikeme nuɔuseiti ti ɔɩlani balaɔai zu. Naa woni Abimeeleke ma, ⁴³ ɛ ná-kɔɔɔ nuiti seɔeni, ɛ ti ɔaagwɛ su ga seizu savagɔ, ɛ lɔɔɔ balaɔai zu, ti pelei bɔun. E kaai ma ga nuɔuseiti ta ɔɩlazu taa wolai zu, ɛ wuzɛɔeni ti laalɔɔɔma, ɛ ti zakpe. ⁴⁴ Abimeeleke ta nu zeizu lieɔi ɛ polu, ti vazani, ti lɔni taa zifidavɛ, nu bulu felegɔiti ti vɔuni naati kpein ma, niiti ti ɔɛni balaɔai zu, ti ti zakpe. ⁴⁵ E laalɛni taai wu, ɛ luva lɔni ba folo ɔɩla ɩɛɛɛɛin. Yɔvɛɛ ɛ va leɔa taai zo, ɛ zu nuɔuseiti pɛ paa ti ɔɛni ná. E taai lokani, ɛ kpoloi vaza ná.

⁴⁶ Siɛgi zu Mighedale-Sikeme nu wolaiti ti naa mɛnini da, ti velani ti li ti laɔɔɔ zu zɛɛɛi zu, ta-ɔalagɛ Belite nɔ-pɛɛi wu. ⁴⁷ E woni Abimeelɛke ma ga Mighedale-Sikeme nu wolaiti pɛ ti ɔaalɛɛni ba. ⁴⁸ Abimeelɛke lɛɛni Salemon gizei ma, ta nuɔusɛiti ti ɔɛni polu. E zoovei zɛɛɛni, ɛ gulu bekegi levega, ɛ kula ba, ɛ da ɔɔma. Naa volu, ɛ ɔɛni polu nuɔusɛiti ma: «Wo naa ɔaa, nii gɛ keai, ɔ suvile wo ke, eɔɛvelei gɛ keai la.» ⁴⁹ Nuɔusɛiti kpein ɛɛ ge gulu beke gilagila teveni, ti vile Abimeelɛke volu. Ti liini ti gulu bekegiti pu zɛɛɛi laave, ti abui lo ba, ti naa ɔala, ta nii kpein ɛ ɔɛni nɔ. Zekana ti Mighedale-Sikeme taaveaiti kpein undaavilini la, nu waagila (1 000) keɔɔala ɔɛni de, zunuiti ta anzanuiti.

Abimeelɛke zaa vai

⁵⁰ Naa voluma, Abimeelɛke liini Teeɛɛɛ. E laalɛɛni taai wu, ɛ so. ⁵¹ Pɛɛ ɔaaɔɔoza golai ɔɛni taa zaamave, ve zunuiti ta anzanuiti ti ɔɛni laɔɔɔ zu nɔ, ta taa nu wolaiti. Ti daaɔɔuluni bɔɔɔ ma, ti le kɔmave. ⁵² Abimeelɛke vaani pɛɛ ɔaaɔɔozaɔgi vɔ be, ve nɔ ɔɛni ga ti-laɔɔɔ zuve, ɛ laalɛɛni bu, ɛ maabuɔa pɛɛlave va, ga ɛ abui lo ba. ⁵³ Nɔzu ɔa anzanui ta molo ziga ɔɔtɔi looni la Abimeelɛke nɔungi zu, ɛ nɔunkalagɛ wolowolo. ⁵⁴ Gaamago nɔ, ɛ zunu loungei lolini, nii ɛ ɔɛni nɔ-kɔɔɔ zɔɔlai zɛɛɛ zu, ɛ ɔɛ ma: «Da-woɔa zɔkpɔi ɔɔla su, ɛ paa, naa ɔa a ke ti mina da ga ɔɛ ma: «Anzanu ɔa ɛ paani.» » Zunu loungei bɔɔni, ɛ za. ⁵⁵ Izelayɛle zunuiti ti kaai ma ga Abimeelɛke za, ɛɛ ge liini nɔ-taazu.

⁵⁶ Uele ɔana GALA ge Abimeelɛke nɔ-faa nɔi zalani la tɔ bɔɔɔi ma, nii ɛ keɛni ga keɛɔɔ, tɔzei keɛɔɔeloun vuulɔfelaiti (70) paa vai va. ⁵⁷ GALA ge Sikeme nuiti ta-vaa nɔi vɔtokulani tiya bɔɔɔi ma. Uele ɔana Yelubaale nɔ-doun zunui Yɔtame nɔ-foovooi laazeelini la.

10

Tɔla ta Yayiil, tukpɔɔaaleve nuiti Izelayɛle unda

¹ Abimeelɛke zaa voluma, Pua nɔ-doun zunui Tɔla, nii ɛ ɔɛni ga Dodo nɔ-dounloin, Isakaal nɔ-bolodai zu nui ta, naa ɔa ɛ wuzɛɛni ga ɛ Izelayɛle unmo. E ɔɛni zeini Samiil, Efelayime ɔize yooi zu. ² E ɔɛni Izelayɛle ga tukpɔɔaaleve nui kona vuufelegɔ maazu savagɔ (23) laawu. Naa voluma ɛ zaani, ti maɔɔuluni Samiil.

³ Yayiil Galaade nui ɔa ɛ zeini potogi zu, ga tukpɔɔaaleve nui Izelayɛle unda, kona vuufelegɔ maazu felegɔ (22) laawu. ⁴ Nɔ-doun zunui ɔɛni ga puusavagɔ (30), ti ɔɛni zeizu soovale vuusavagɔiti (30) kɔma, taa vuusavagɔ (30) ɔa ɛ ɔɛni ti ya, ti ti-laaseigi veɛni ga Yayiil nɔ-taaiti, zaɔɔaza naa nɔ ɔa ɛ ti va, ta vuuni Galaade yooi zu. ⁵ Yayiil zaani, ti maɔɔuluni Kamon.

Amɔn nuiti ti Izelayɛle nuiti kpɔɔ vai

⁶ Izelayɛle nuiti ti ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɔɛni mɔnɔ. Ti Baaleni deɛbini, ta Asetaateiti, ta Siili nuiti ta-ɔalagiti, ta Sidɔn nuiti ta-ɔalagiti, ta Moaɔe nuiti ta-ɔalagiti, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti. Ti ɔɛɛni ɔɔɔɔ GALAGI va, ti la mɔ ɔɛni deɛbizu. ⁷ ɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani Izelayɛle ma, ɛ ti vɔdi Filiseti nuiti ma, ta Amɔn nuiti. ⁸ E zo naama ɔonagi ma, eyɛsu kona puugɔ maazu lɔsava (18) laawu, ti Izelayɛle nuiti maanɔɔni, ti ti nimiza. Teiti ti ɔɛni Zuludɛn folo ɔɔlazɔ velei, Amɔl nuiti ta-yooi zu Galaade. ⁹ Amɔn nuiti ti Zuludɛn buɛni, ti kɔi veɛ Zuda va, ta Benzamɛn, ta Efelayime veɛyɛɛi. Izelayɛle nuiti ti ɔɛni kidaavili golai zu. ¹⁰ Izelayɛle nuiti ti baɛnni ɔɔɔɔ GALAGI woizu, ti ɔɛ ma: «Gi kotoi ɔɛa ɛ laalɔɔma, mazɔɔɔ gi ɔɛɛa ɛ va, gɔ-GALAGI, gi da Baaleni deɛbi.»

¹¹ ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni Izelayɛle nuiti ma: «E zo Ezipete nuiti ma, ɛ li Amɔl nuiti pɔ, ta Amɔn nuiti, ta Filiseti nuiti, ¹² ta Sidɔn nuiti, ta Amaleke nuiti, ta Maon nuiti, naati kpein ti wo nimizani, keɛ siɛgi zu wo kpee looni la ɔɔizu, gɛ la ɔɛni wo ɔizoni, gɛ va wo ɔɔla ti ya ba? ¹³ Keɛ wa ya, wo ɔɛɛni ba, wo da gala kiligiti deɛbi. Naa ɔa ɛ ba, gɛ la mɔ wo ɔizosu mɔnɔ. ¹⁴ A li wo kpei loo gala kiligiti goizu, niiti wo yimazeɛɛi ga tiye, ti wo ɔizo wa-maanɔɔ zɛɛgi zu!»

¹⁵ Izelayele nuiti ti ɣeni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma: «Gi kotoi ɣea, gi zo, eɣevelei è pɔ la. Kεε yiilɔ, è gi ɣizo za!» ¹⁶ Ti gala kiligiti kulani bɔɔɔ zaama, ti Ɔɔɔɔɔ GALAGI lɛbi. Ɔɔɔɔɔ GALAGI la ɣeni vaani bu, ga Izelayele ye kpɔlɔi zu.

¹⁷ Amɔn nuiti ti ɣaalɛeni ba, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Galaade, Izelayele nuiti ti ɣaalɛeni ba balaa, ti ta-ɣɔɔlaɣai vu Misepa. ¹⁸ Nuɔuseiti ta Galaade ɣundiɣiiti ti bɔɔɔ ɣaazaɣani ga: «Zunui bε ɣa a laale Amɔn nuiti bu? Togɔ ɣe ga Galaade nuiti kpein ta-ɣundiɣii.»

11

Zefetee,

tukpɔgaaleve nui Izelayele unda

¹ Galaade nui Zefetee ɣeni ga kɔɔɔɔ nu wola. E ɣeni ga koloɣolo anzanui ná-doun zunui, ti yɔɔɔzu ta zunui daa ɣeni ga Galaade. ² Zunui naa bɔɔɔ anzaɔ balaa ge zunu lointi sɔlɔni. Naati ti wɔɔlɔni, ti Zefetee bɛeni pɛleyeɣei wu, ti ɣe ma: «È la pogani zɔlɔɔga gi-ɣεε ná-pɛlɛi wu, mazɔlɔ da ga anzanu ɣili ná-doun zunu.» ³ Zefetee vɛlani, é maagɔoza keeɣeleaiti ba. E liini é zεi Tɔbe yooi zu. Nu nakaiti ma bulugi vileni polu, ti da siɛpolui wo.

⁴ Yeeɣɣalɔi tanigaa voluma, Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va. ⁵ Tɛi Amɔn nuiti ti kɔɔi vɛeni Izelayele va, Galaade ɣewolaiti ti liini, ti Zefetee loli Tɔbe yooi zu. ⁶ Ti ɣeni Zefetee ma: «Va è ɣe ga gá-ɣɔɔɣulubai, ade Amɔn nuiti sakpe.»

⁷ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wo la ɣeni wɔɔnzɛɣeni baa, wo va kpè, wo kùla kèε ná-pɛleyeɣei va? Lee vaa zu wo vaazu pɔ niina, tɛi wo kidaaviligi zu baa?»

⁸ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Naa mu ka é keai gi vaai è vɔ bε volu niizu, è lo gi luɣɔ, è Amɔn nuiti sakpe, è ɣe ga gá-ɣundiɣii, è bɔ Galaade nuiti kpein ba.»

⁹ Zefetee Galaade ɣewolaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Wa liina ga ze volu, gè Amɔn nuiti sakpe, ni Ɔɔɔɔɔ GALAGI a ti lɔna zèezu, nà ɣa ga ɣe ga wa-ɣundiɣii.»

¹⁰ Galaade ɣewolaiti ti ɣeni Zefetee ma: «Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣa ga zeelei, nii gi bosu gá zie ga è-wooi.» ¹¹ Zefetee vileni Galaade ɣewolaiti polu, ti li. Nuɔuseiti ti yeeloni ba, ti ke ga kundigii, ta kɔɔɣulubai bɔɔɔ unda. Zefetee naa kpein suɣulani, nii ti zolooni ma ta kewolaiti, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu Misepa.

Zefetee ná-keela wooi leve fai

Amɔn nuiti ma

¹² Zefetee keelaiti teveni Amɔn masagi ma, é ɣe ma: «Leeni ɣa é è ɣisu dàalɔɔma, è vaazu è da kɔɔi vɛε ná-zooi va?»

¹³ Amɔn nuiti ta-masagi keelaiti gooɣaavoteni, é ɣe ti ma: «Togɔ ga Izelayele ɣulazuve Ezipete yooi va, ti ná-zooi zɛɣeni, é zo zie wolai Aalenɔn va, é li zie wolai Yaɔke vɔ bε, é zeeli Zuludɛn ma nɛmɛi ma. A mináti fe zèa, ziileigi zu.»

¹⁴ Zefetee keelaiti teveni volu ga niine Amɔn nuiti ta-masagi ma, ¹⁵ ti liini ti ɣe ma: «Zefetee bogε ga: Izelayele la Moaɔbe you zɛɣeni, baa Amɔn nuiti ta-you. ¹⁶ Tɔɔzei Izelayele lɛeni é zɛɣe Ezipete, é zieni ga tevbai zu vɛlei, eyɛsu é zeeli Seeli Kpoloɔɛi ma, é zeeli Kadεse. ¹⁷ Názu ɣa Izelayele nuiti ti keelaiti teveni la Edɔme masagi ma, ti ɣe ma: «Soma gi leve ga da-yooi zu vɛle.» Kεε Edɔme masagi la ɣeni keeni, é va woilo. Ti ta leveni balaa Moaɔbe masagi ma, naa balaa ɣɛleni. Izelayele nuiti ti yeni Kadεse.

¹⁸ «Ti zieni tevbai zu, ti latini Edɔme yooi ma, ta Moaɔbe yooi, ti va ga Moaɔbe yooi folo ɣulazu vɛlei, ti vuuni zie wolai Aalenɔn voluve, ti la lɛeni Moaɔbe yooi zu, mazɔlɔ Aalenɔn ɣa é ga Moaɔbe you ɣwεgi.

¹⁹ «Izelayele nuiti ti keelaiti teveni Amɔl nuiti ta-masagi Sigon ma, Ɔεseɔn masagi, ti ɣe ma: «Soma, gi zie da-yooi zu, gi leve, gi li vε gi liizu ná.» ²⁰ Kεε Sigon la ɣeni wola laani Izelayele la, é va va bu ga naa va leve ná-zooi zu. E ná-nuɔuseiti kpein gaalɛeni ba, ti ti bɔun Yaɣase, ti kɔɔi vɛε ti va.

²¹ «Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Sigɔn ta ná-nuɔuseiti dɔɔni Izelayele yeezu, é pile sɔlɔɔ ti ma. Izelayele zɔɔi kpein soni, ve Amɔɔl nuiti ti ɔɔni ná. ²² Ti Amɔɔl nuiti ta-yooi kpein soni, é zo zie wolai Aalenɔn ma, eyesu é zeeli zie wolai Yaɔɔke ma, é zo tevebai ma, é zeeli Zuludɛn ma.

²³ «Niizu niina, ni Gɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, Amɔɔl nuiti kpea ná-nuɔuseiti Izelayele luɔɔ, da pɔ è ti bɛ ná baa? ²⁴ Nii nɔpe da-ɔalagi Kemɔse feeze è ya ga è so, è la naa zoga baa? Nii kpein Gɔɔɔɔ GALAGI, gá-GALAGI seizu gi luɔɔ ga gi seɔe, gi la naa zeɔea baa? ²⁵ E vizɔge mu Balake va baa, Sipɔɔl ná-doun zunui, Moabe masagi? E Izelayele zakpeni nei baa, baa é kɔɔ veeni ba? ²⁶ E ɔea ga kona unsavagɔ (300) Izelayele zeini Geseɔon, ta Alɔweel, ta taaiti ti ɔɔliai ti va, ta taa wolaiti kpein ti zie wolai Aalenɔn laave. Leeni vaa zu wo la ɔɔni ti ɔɔlani ti ya naama ziegi zu? ²⁷ Nɔun ná, gè la kotoba vaa nɔpe keeni è laalɔɔma, da ɔa è faa nɔi ɔeezu ga ze, è kɔɔi ve vai nɔun ba. Gɔɔɔɔ GALAGI, tukpɔɔgaaleve GALAGI, ɔe za ga tukpɔɔgaaleve nui Izelayele nuiti ta Amɔn nuiti zɔɔɔzu!»

²⁸ Amɔn nuiti ta-masagi la ɔɔni woiloni naama woiti ma, niiti Zefetee ɔɔni ti wosu ma.

Zefetee ná-minazefegi ta ná-pile sɔlɔɔ fai

²⁹ Naazu ve, Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Zefetee ma, é Galaade ta Manasee yooiti maazuɔudeni, é leve Misepa Galaade yooi zu, seɔeai ma miná, é liini luɔɔ, é laale Amɔn nuiti bu. ³⁰ Zefetee minazefeni Gɔɔɔɔ GALAGI ve, é ɔe: «Ni gaamazu da zobo feena bè, gè pile sɔlɔɔ Amɔn nuiti ma, ³¹ ná nu mɔungi naa ve è ve, gè kula ga gala zalaɔai, nii a ɔula ná-pelei wu, é va daaɔomisɔ, ná zobo sɔlɔɔna Amɔn nuiti ma kɔɔi zu, gè ɔale ma.»

³² Zefetee leveni é li Amɔn nuiti daalɔɔma, é kɔɔi ve ti va, Gɔɔɔɔ GALAGI ti lɔɔni zeezu. ³³ E ti wola zuɔɔolɔɔloni taa wola vuufelegɔ (20) zu, é zo Alɔweel, Minite vele, eyesu é zeeli Aɔele-Kelamime. Amɔn nuiti ti ɔɔloni Izelayele nuiti be.

Zefetee ná-doun anzanui ná-fai

³⁴ Zefetee ɔaleni ma volu ná-pelei wu Misepa. Wele, ná-doun anzanui ɔa é ɔulani, é daaɔomi ga tamadegiti ta kua wo faiti. Ná-doun ɔila kpegi ɔɔni de, zunu loun la ɔɔni zea, baa anzanu loun. ³⁵ E kaani nɔ feya, é ná-seɔeiti balini ga, é ɔe ma: «Ee, dɔun anzanu! E kpɔlɔa, da mɔanɔɔɔ nuiti saama! Gè minazefegɔ bogɛ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, gè la zeɔea ná-minazefegi volu.»

³⁶ E ɔɔni ma: «Kèe, ni è minazefegɔ boga, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, nii kulaai è laave, è bo, naa ɔe ga ze, niizu Gɔɔɔɔ GALAGI dɔnɔ vɔtokula è zili nuiti ma, Amɔn nuiti.» ³⁷ E ɔɔni keeɔe ma: «Faa ɔila ka gè falizu è ma, è ke bè, alu felegɔ ve bè, gè li ga bɔlɔlɔiti gizei ma, gi ná-kpea wɔlɔi wo.»

³⁸ Zefetee goɔgaavoteni, é ɔe ma: «Li!» E valini ma ga alu felegɔ. E liini gizei ma, ta bɔlɔlɔiti, ti ná-kpea wɔlɔi wo. ³⁹ Alu felegɔi vɔluma, é ɔaleni ma keeɔe vɔ be, naama ge ná-minazefegi laazeelini la. E la ɔɔni de zunu vaa ɔwee.

Naama yeei ɔa ma lɔgi zeini la Izelayele zaama ga, ⁴⁰ kona-o-kona, Izelayele anza-lopoiti ti da li, ti wɔlɔ ga folo naanigɔ Zefetee ná-doun anzanui ná-faa zu, nii é ga Galaade nui.

12

Zii ɔɔni Efelayime ta Galaade yɔɔɔzu

¹ Efelayime wolodai ma zunuiti ti gaaleeni ba, ti Zuludɛn buɔe, ti li Safon, ti ɔɔni Zefetee ma: «Leeni vaa zu è levegai, è li, è kɔɔi ve Amɔn nuiti ba, è la gi lolini, gi va vile è volu? Gá pɔ gi da-velei ɔala, gi è bɔ ba, è ɔala.»

² Zefetee ti woɔgaavoteni, é ɔe ti ma: «Kpɔe wola ɔa é ɔea loni gi va gá ná-nuɔuseiti, é lo gi yɔɔɔzuve va gá Amɔn nuiti. Siegi zu gè wo lolini la, ga wo va wo bɔ bà, wo la vaani wo

va bɔ̀ bà, wo va kùla ti ya. ³ Siɛgi zu gè kaani la ga gè la zooga ɔ̀itosu wo va, gè ɔ̀ikulani zènvui zu, gè liini nà ɔ̀ila, gè Amɔ̀n nuiti sakpe. Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ni zèezu. Lee vaa zu za wo vaazu dàalɔ̀ɔ̀ma, ga wo kɔ̀ vɛɛ̀ bà?»

⁴ Efelayime nuiti ti ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu: «Wa ya, Galaade nuiti, wa ga Efelayime nuiti ti vɛlaai, ti li Manasee.» Naa ɔ̀a é kɛɛ̀ni, Zɛfeteɛ Galaade zunuiti kpein gaale ba, é kɔ̀i vɛɛ̀ Efelayime nui naati ba, ti pile sɔ̀lɔ̀ ti ma. ⁵ Galaade nuiti ti Zuludɛn maalevesuvɛti soni Efelayime letemavɛ. Pela nuiti ti ɔ̀eni zɛɔ̀ɛzu Efelayime, naa ta a la ɔ̀ena: «Nà pɔ̀ gè leve,» Galaade nuiti ti ɔ̀eni gaazaɔ̀asu, ti ɔ̀e ma: «Da ga Efelayime nuiti ta?» A la ɔ̀ena ti ma: «Ba-o,» ⁶ ti ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu ma: «Da ɔ̀e <Siɔ̀lete.> » E ɔ̀eni ɔ̀ɛɛ̀zu «Ziɔ̀lete,» mazɔ̀lɔ̀ ti la ɔ̀eni zoosu ti va bo ga pagɔ̀. Naa ɔ̀a é ɔ̀eni kɛɛ̀zu, Galaade zunuiti ti ɔ̀eni ti zosu, ti da ti ɔ̀daaleve Zuludɛn maalevesuvɛ. Efelayime zunuiti ti undaavilini naama vai zu, é ɔ̀eni ga nu waavuunaani maazu fele (42 000).

⁷ Zɛfeteɛ ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀zita laawu. Naa vɔ̀luma Galaade nui Zɛfeteɛ zaani, ti maagɔ̀luni Galaade laa wolai ta zu.

Ibesan ta Elon ta Aɔ̀edon, tukpɔ̀ɔ̀aaleve nuiti

⁸ Tɔ̀un poluma, Beteleyɛme nui Ibesan ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ⁹ E doun zunu vuusavagɔ̀ (30) zɔ̀lɔ̀ni, ta doun anzanu vuusavagɔ̀ (30), é ti veeni Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti bɛ ga anzai, é anzanuiti fuluni ná-doun zunuiti bɛ, ti ɔ̀ula Izelayɛle wolodama ɔ̀iligiti su. E ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu, kona dɔ̀fela laawu. ¹⁰ Naa vɔ̀lu, Ibesan zaani, ti maagɔ̀lu Beteleyɛme.

¹¹ Tɔ̀un poluma, Zabulɔ̀n nui Elon ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona puugɔ̀ laawu. ¹² Saai ma, ti maagɔ̀luni Ayalon, Zabulɔ̀n yooi zu.

¹³ Tɔ̀un poluma, Aɔ̀edon, Pilaton nui ɔ̀ilele ná-doun zunui ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu. ¹⁴ E doun zunu vuunaanigɔ̀ (40) zɔ̀lɔ̀ni, ná-dounloin ɔ̀eni ga puusavagɔ̀ (30), ti ga zunuiti, ti pɛ ti ɔ̀eni zeizu soovale vuulɔ̀fela (70) ɔ̀ma. E ɔ̀eni ga tukpɔ̀ɔ̀aaleve nui Izelayɛle yooi zu kona dɔ̀sava laawu. ¹⁵ Naa vɔ̀lu, Pilaton nui ɔ̀ilele ná-doun zunui Aɔ̀edon zaani, ti maagɔ̀lu Pilaton, Efelayime yooi zu, Amaleke nuiti ta-ɔ̀ize yooi zu.

13

Samesɔ̀n zɔ̀lɔ̀ fai

¹ Izelayɛle nuiti ti Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI wanama vai ɔ̀ɛɛ̀ni mɔ̀nɔ̀. Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ti lɔ̀ni Filiseti nuiti zeezu kona vuunaanigɔ̀ (40) laawu.

² Zunui ta ɔ̀eni Sɔ̀leya, Dan ná-bolodai zu, daa ɔ̀eni ga Manoa. Anzai ɔ̀eni ga doun zɔ̀lɔ̀tala nui, é la ɔ̀eni zooni é va doun zɔ̀lɔ̀. ³ Foloji ta, Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI ná-geezuɔ̀elai ɔ̀ulani kelɛma anza nui naa vɛ, é ɔ̀e ma: «Wɛɛ̀, da ga doun zɔ̀lɔ̀tala anzai, é la dɛ doun zɔ̀lɔ̀ni, da kogi zɛɔ̀ɛzu, kelɛ è doun zunu zɔ̀lɔ̀. ⁴ Niizu, dama ga bɔ̀ɔ̀, mina dɔ̀ bɔ̀le, baa ani nɔ̀pɛ a nu ɔ̀aazulati, ta è mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai. ⁵ Mazɔ̀lɔ̀ da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Doungoi naa ɔ̀a yɛsu dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu pɛ, maa la nɛɛ̀ni, é va nɔ̀ngi wo, baa kpɛɛ̀i. Toɔ̀a a tɔ̀zei ga Izelayɛle ɔ̀ula Filiseti nuiti zeezu.»

⁶ Anzanui liini ná-koizu, é ɔ̀e sinigi ma: «GALA nui ta vaavɛ pɔ̀ bɛ, é ɔ̀ɛa ɔ̀ulani ga GALA ná-geezuɔ̀elai ta, gaamazu maayikiɔ̀vɛ. Gè la gaazaɔ̀ani ga vɛ seɔ̀ɛai ná, ta é la laasei dɛɛ̀ni ga ze. ⁷ Kelɛ kɛɛ̀vɛ mà: <Wɛɛ̀, da vaazu kogi zɛɔ̀ɛzu, è doun zunu zɔ̀lɔ̀. Niizu mina dɔ̀ bɔ̀le, baa gaazulati gani, ta mina ani mi, nii kɔ̀zɔ̀ai, tɔ̀zei doungoi naa yɛɛ̀ dee ɔ̀oozu, é ɔ̀aliva GALA ma, eyɛsu saa voloi zeeli.> »

⁸ Manoa Gɔ̀oɔɔ̀ GALAGI valini, é ɔ̀e ma: «Ee, Mɔ̀liɔ̀ii, GALA nui è tɛvɛni, é vaana mɔ̀nɔ̀ gi vɔ̀ bɛ, é gi ɔ̀ala ga nii maanɛai gi kɛ doungoi ná-fai zu, nii é zɔ̀lɔ̀su!»

⁹ GALA ge Manoa wooi menini, GALA ná-geezuɔɔelai vaani mɔnɔ anzanui vɔ be, siegi zu é ɔeni zeini la kpalagave, sinigi Manoa la ɔeni ba ná. ¹⁰ E suvileni é bize, é li, é bo sinigi ma, é ɔe ma: «Wele, zunui nii é vaani pò be zɔizu, é ɔula keɔema bè mɔnɔ.»

¹¹ Manoa wuzegeni, é vile anzai volu, ti li zunui vɔ be, é ɔe naa ma: «Da ɔa nei é bɔɔai anzanui nii vɔ?»

Naa gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Nà ve.»

¹² Manoa ɔeni ma: «Niizu è-laawooi a vilena su, tɔgi begele ɔa gá so doungoi ná-faa zu, leeni ɔa gá ke?»

¹³ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «È-anzai maaneve é bɔɔɔ zo naa pe su, nii gè boni ma. ¹⁴ E mina leezen ansaɔɔgi ma waai mi, é mina dɔɔ bɔle, ɔaa gaazulati gani, é mina ani nɔpe mi, nii kɔzɔai, é zie ga devei naa, eɔevelei gè boni ma la.»

¹⁵ Manoa ɔeni Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai ma, naazu: «Va bu gi è zuzo, gi boli yivo ɔila kpete è ve.»

¹⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ane ni da sùzosu, gè la da-laamianigi ta mia, keɔ ni da pɔ è gala zalaɔai ɔula Gooɔɔ GALAGI ve, naa ɔe!» Manoa la ɔeni kwɔe ga Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai ve.

¹⁷ E geezuɔɔelai ɔaazaɔani, é ɔe ma: «È-laaseigi? Naa ɔa a ke, nii è bogai, naa laa a zeelina, gi zoo gi è wɔɔɔ.»

¹⁸ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Lee vaa zu è gàazaɔasu dàaseigi ma? Daasei be maayikiai.»

¹⁹ Manoa boli yivoi zegeni, é kpɔ vɔɔanii va, é gala zalaɔa ɔula kɔtu wolai ma Gooɔɔ GALAGI ve. Laavɔ vaa ɔɔeni, siegi zu Manoa ta anzai ti ɔeni welezu la, ²⁰ abuzogi ɔeni leezu geezu velei, é da zɔge zalaɔa ɔulazuve, Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai leeni zalaɔa ɔulazuve ma abuzogi zu. Manoa ta anzai ti naa ɔaai ma, ti looni zooi ma, ti laave. ²¹ Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai la mɔ ɔeni ɔulani keɔema Manoani be ta anzai. Manoa kwɔeni naazu ga Gooɔɔ GALAGI ná-geezuɔɔelai ɔeni de.

²² Manoa ɔeni anzai ma: «Da zaazu ti, mazɔɔ de GALA kaa.»

²³ Anzai gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ni Gooɔɔ GALAGI ɔeni pɔ ga é de vaa, é la bena da-veɔanii ta gala zalaɔai zo, é la bena naama vaiti kpein de ga deye, é la bena naama vaiti kpein bo de ma.»

²⁴ Anzanui doun zunu zɔɔɔni, é daasei peɔ ga Samesɔn. Doungoi wɔɔɔni, Gooɔɔ GALAGI tuya looni be. ²⁵ Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui tɔzeini ga botii ɔea la Maɔanee-Dan, Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɔzuve.

14

Samesɔn Filiseti anzanui vulu vai

¹ Foloi ta, Samesɔn yeini Timena, é Filiseti nuiti ta-anzalopoi ta ɔaani. ² E ɔalegai ma ma, é boni keɔɔe ta dee ma, é ɔe ti ma: «Gè anzanui ta ɔaave Timena, Filiseti anzalopoiti saama, à li wo naa vulu bè ga anza.»

³ Keɔɔe ta dee ti ɔeni ma: «Anzanu la è-ɔeeleaiti ti-loun anzanuiti saama ɔaa, ta danuɔuseiti kpein, è liizu anzanu zɔgezu Filiseti nuiti pɔ be, naama latipɔleɔvolulala nuiti?»

Samesɔn ɔeni keɔɔe ma: «À naa zɔge bè, mazɔɔ naa zolooge mà.»

⁴ Keɔɔe ta dee ti la ɔeni kwɔe ga Gooɔɔ GALAGI ɔa é loni naama vaiti untuɔɔ, mazɔɔ naa ɔeni kpɔe ɔelegele gaiziezu é lo Filiseti nuiti ba. Naama ziegi zu Filiseti nuiti ka ti ɔeni zeini Izelayele nuiti unda.

⁵ Samesɔn yeini Timena ta keɔɔeni ta dee, ti zeelini leezen belei vɔ be, gaamago nɔ zala bokpagi ɔulani, é da zikɔ, é daagomi. ⁶ Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma, zea nakai, é zalai zoni, é bali ga, eɔevelei nu a da boli yivoi vali ga la. Keɔe é la ɔeni naa woni keɔɔe ta dee ma. ⁷ E yeini é bɔe anzanui vɔ, naa ná-fai wola neeni be.

⁸ Foloi tanigaani tevegai ma, é ɔaleni ma ga é li é vului ɔe, é zefeni pelei va, é li é zalai ma uoomai veɛ. E kɔingiti kaani, ti zalai ma uoomai zu, ta kɔin gulɔi. ⁹ E ta zefeni ya, é ɔa ziɛ, é ɔa kɔmɔ pelei zu. Siɛgi zu é zeelini la keɛɔɔ ta dee uɔ be, é ta veeni ti ya, naati ti ta miini. Keɛ é la ɔeni boni ti ma ga é kɔin gulɔi ɔulani zala uoomai zu.

Samesɔn faalaalii wo fai

Filiseti nuiti ma

¹⁰ Samesɔn keɛɔɔ yeini anzanui uɔ be. Samesɔn vulu vai ma laaɔolii woni, mazɔɔ zekana nu niineiti ti ɔeni keɛzu la. ¹¹ Ti kaai ma, ti yeeloni nu uususavagɔ (30) va ga ná-siɛpoluiti, ti ɔe ba.

¹² Samesɔn ɔeni ti ma: «Nà faalaalii ta wosu wo ma. Ni wa poluwona mà, aisa fetii ma volo lɔfelai va be, nà seɔewuzeɔe uususavagɔ (30) ve wo ya, ta seɔe wola uususavagɔ (30). ¹³ Keɛ ni wo la zooni wo va poluwo mà, wa ɔa wa seɔewuzeɔe uususavagɔ (30) ve zèa, ta seɔe wola uususavagɔ (30).»

Ti ɔeni ma: «Da-vaalaalii wo, gi meni.»

¹⁴ E ɔeni ti ma:

«Nii é mii wosu, nu laamianigi ɔulave naa zu,
Nii subaai, neɛ gelei ɔulani naa zu.»

Folo savagɔ laawu, nu niineiti ti la ɔeni zooni ti va faalaalii voluwo. ¹⁵ Foloi naanisiɛi, ti ɔeni Samesɔn anzai ma: «È-zinigi neɛneso, é faalaalii voluve wo è ma, è va è bo gi ma, ni naa laade, gá è ɔalazu, ɔa-o, ɔa-veleyeɔe-yo. Wo gi lolige ga wo loo gi zu baa?»

¹⁶ Samesɔn anzai tɔzeini ga wɔɔa daalɔɔma, é ɔa ɔe: «È la nèeni ve! Wɔin la è ma! E faalaalii woga nà-zou zu nuiti ma, è la poluve leɛni ga ze!»

Keɛ é ɔeni ma: «Gè la poluwoni kèe ma, aneɛ dèe balaa, ɔa ɔa ga poluwo è ma?»

¹⁷ E ɔeni wɔɔzu goizu fetii ma volo lɔfelaiti kpein daawu, foloi lɔfelasiɛi é faalaalii voluve woni ma, mazɔɔ anzanui bɔini da. Naa liini gaamanɔ é bo ná-nubuseiti ma.

¹⁸ Foloi lɔfelasiɛi, aisa foloi va da, taazuve nu niineiti ti ɔeni Samesɔn ma: «Leeni ɔa jemigai kɔin gulɔi va, be ɔa subaai zalai va?»

E ti wooɔaavoteni, é ɔe ti ma: «Ni wo la ɔeni wozai wolini ga nà-nike zaai, wo la bena gooɔaavote sɔɔɔ.»

¹⁹ ɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini ma, é yeini Asekalon. E zunu uususavagɔ (30) vaani, é ta-zɔɔlaiti seɔeni, é seɔe wolaiti feeni naati zea, niiti ti faalaalii voluve woni. Naa volu, gola yiigaawanai ɔa é ɔaleni ma la keɛɔɔ ná-pelei wu.

²⁰ Ti Samesɔn anzai veeni zunu loungoi naa ya, nii é ɔeni ga bɔɔlai vulu vai zu.

15

Samesɔn potokulai wo fai

Filiseti nuiti ma

¹ Yeeɔɔɔɔalalai tanigaa levegai ma, moloi é ga beleeɔi, naa leve ziegi zu, Samesɔn liini laaliizu anzai ma ga boli yiivoi, é ɔa ɔe: «Nà leɛzu ànzai ná-pelei wu.» Keɛ anzai keɛɔɔ la ɔeni keɛni, é va le ná.

² Naa ɔeni ma: «Gè ɔea laani da ga wɔin la è ma, gè fea è-wɔɔlai ya ga anza. Deɔe anzanui la vani, é va leve tɔun ba baa? Naa zeɔe tɔun potogi zu.»

³ Samesɔn ɔeni ti ma: «Niizu gè la mɔ ɔea ga sɔba nu Filiseti nuiti ta-vaa zu, ni nà faa ɔou ɔeena ga tiye.» ⁴ Samesɔn liini, é kove unsavagɔ (300) zo, é felefelegiti wɔɔngiti gili bɔɔɔ va, é sɔmɔgi ɔili ti-wɔɔn felegɔiti saama. ⁵ E abui loni sɔmɔgiti ba, é yeebe koveiti ba, ti vile Filiseti nuiti ta-moloiti su, nii é ga beleeɔi, ma ɔiliiti ta ma mɔɔiti ti ɔala, ta wolive beleiti.

⁶ Filiseti nuiti ti ɔeni ma: «Be ɔa é niima vai ɔeai?»

Ti ɔɔni ti ma: «Samesɔn ve, Timena nui nekoi, tɔɔzei naa anzai zedjeve, é fe bɔɔlai ya ga anza.» Filiseti nuiti ti liini, ti anzanui naa ɔɔala, ta keɔɔɔɔ.

⁷ Samesɔn ɔɔni ti ma: «Zekana wo keɔzu la ɔɔaa? Gè la mɔ looɔɔɔa eyɔsu gè nɔnɔ ɔɔotokula wo ma.» ⁸ E laaleɔni ti wu, é ti zuloɔani gola. Naa ɔɔolu, é li é zai Etame pugi zu.

Samesɔn vee vai Filiseti nuiti zea

⁹ Filiseti nuiti ti liini ti ɔɔu Zuda yooi zu, ti vaza Leyi vele. ¹⁰ Zuda nuiti ti gaazaɔɔagi woni, ti ɔɔe ma: «Lee vaa zu wo leai gi laaloɔɔma?»

Ti ɔɔni ti ma: «Gi vaave ga gi Samesɔn ɔɔili, gi naa ɔɔotokula, nii é keai ga giye.»

¹¹ Naa ɔɔa é keeni, Zuda yooi zu zunu waasaɔɔaɔɔ (3 000) liini Etame pugi zu, ti ɔɔe Samesɔn ma: «È la suɔwɔɔe ɔɔaa ga Filiseti nuiti ta zeini ade unda? Leeni ɔɔa é keai ga giye?»

E ti woɔɔaavoteni, é ɔɔe ti ma: «Gè ti zogɔ, eɔɔvelei ti sɔɔgai la.»

¹² Ti ɔɔni ma: «Gi vaave gi è ɔɔili, naa ɔɔolu gi è ve Filiseti nuiti zea.»

Samesɔn ɔɔni ti ma: «À ɔɔona bè, ga wo la paa wa ɔɔɔɔi.»

¹³ Ti gooɔaavoteni, ti ɔɔe ma: «Ba-o, gá pɔ nɔ ga gi è ɔɔili, gi è leve ti ɔɔu, keɔe gi la è vaazu.» Ti gilini ga galu niine felegɔ, ti kula pugi zu. ¹⁴ Siɔgi zu ti zeelini la Leyi, Filiseti nuiti ti kpeei looni ga koozunɔɔi, ti daaɔɔomi. Gooɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Samesɔn ma gaamanɔ. Galuiti ti ɔɔni zee va, naati ti ɔɔni eɔɔe gezei, nii abui galaai, gili ɔɔaluiti pɔ ti ɔɔuuni ya, ti ɔɔula zee va. ¹⁵ E soovalegi nekpe ɔɔae niinei ɔɔaani, é yeemaaleni, é seɔe, é zunu waagila (1 000) paani ga naa.

¹⁶ Samesɔn ɔɔni ma:

«Gè poomaiti gaale ba
ga soovale nekpe ɔɔae gilagi,
ungo gè zunu waagila (1 000) paa,
ga soovale nekpe ɔɔae gilagi.»

¹⁷ Siɔgi zu é beni la ga ɔɔe, é soovale nekpe ɔɔaegi vilini ya. Ti naama adave laasei pɔɔeni ga Lamate-Leyi.

¹⁸ Kpɔɔle wɔin wola ɔɔini da, é woɔɔulani Gooɔɔ GALAGI ma, é ɔɔe: «Da ɔɔa é kizo faa wolai nii ɔɔeai ga zèei, nèi gè ga da-wotige nui, niizu na ga za ga kpɔɔle wɔin, na ga loo tatipɔɔevolulala nuiti zeezaama?» ¹⁹ Gaamanɔ, GALA ge kɔtui ma yeɔe laalaoni, nii é Leyi, ziei ɔɔulani ná, Samesɔn ɔɔoleni, ziilei tɔɔn, ziila é zɔɔe zɔɔe ɔɔolu. Naa ɔɔa é keeni ti zieuŋgi naa laasei pɔɔeni ga En-Gakɔlee, naa ná-zieuŋgi, toɔa de ná zaagaza Leyi.

²⁰ Samesɔn ɔɔni ga tukpɔɔjaaleve nui Izelaye yooi zu, Filiseti nuiti ta-zieuŋgi zu kona ɔɔuufelegɔ (20) laawu.

16

Samesɔn ná-fai Gaza taazuve

¹ Samesɔn liini Gaza taazuve, é koloɔɔolo anzanui ta ɔɔaani ná, é leeni naa ná-pɔɔe wu. ² Ti ɔɔni Gaza nuiti ma: «Samesɔn zeelive taazuve.» Ti nu ɔɔulazuve kpein makeni kpidi, ti da maaɔɔun taa zididave. Anɔɔe naa ve, ti ɔɔaaleini kpidi jɔɔeɔeɔe, ti deve ga ti paa sobui.

³ Samesɔn yeini laani ɔɔin eyɔsu kua zaamai. Kua zaamai, é wuzegeni, é taai ma zidigi ma ɔɔo seveiti soni ta daamasa felegɔiti, é kpo sɔɔɔɔgi va, é ti pɔ pu ɔɔoma, é li ga tiye gize unmave Geebelɔn letemave.

Dalila Samesɔn yaava vai

⁴ Tago zuɔɔozaai ma, Samesɔn anzanui ta neeni ve, nii daa ɔɔni ga Dalila, é ɔɔni zeini Sɔɔleke nemɔi zu. ⁵ Filiseti nuiti ta-ɔɔundigiti ti liini naa ɔɔu be, ti ɔɔe ma: «Neenɔso deɔe, é kwɔe

ve ná-zεbe wolai zegezuzú ná, ta velei ga zobo sɔɔɔ da ma, gá gilizu, gi vɔni ma, gi ɔilagilagi ɔa wali ɔaei waagila ungi (1 100) fe è ya.»

⁶ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Nà è maanɛɛɛzú, ve dá-zεbe wolai zegezuzú ná, soma è ná le ga ze, ta leeni ɔa nu a è ɔili la, nu vɔni è ma.»

⁷ Samesɔn gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ni nu a ɔilina ga kilɛ galu niine lɔfela, niiti ti la de vɔni, zεbei ɔa ɔula zèa, nà ɔe nɔ eɔe nui mɔtaiti kevele.»

⁸ Filiseti nuiti ta-ɔundiɔiti ti vaani ga kilɛ galu niine lɔfelaiti Dalila vɔ, niiti ti la ɔeni de vɔni. E gilini ga naati. ⁹ Kele ti nuiti dɔɔɔuni koba pelei wu. Anzanui ɔeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» E kilɛ galui naati suleveleveni eɔe nɔ geze vuɔe ga ɔala abu ɔa. Ná-zεbei zegezuzú la ɔeni ɔweeni.

¹⁰ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Wεle, è gàaboloɔazu, zεiti ka è ti woga mà. Niizu nà è maanɛɛɛzú, soma è naa le ga ze, nii nu ɔa è ɔili la.»

¹¹ E ɔeni ma: «Ni ta ɔilina ga galu vɔɔni niineiti, ti la de botii ɔeɛni ga tiye, zεbei ɔa ɔula zèa, nà ɔe nɔ eɔe nui mɔtaiti kevele.»

¹² Dalila galu vɔɔni niineiti seɔeni, é gili ga tiye. Naa voluma, é ɔe ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!» Nuiti ma ti ɔeni loni koba pelewuɔe. Kele galuiti ti ɔeni zeei va, é ti leveniga eɔe geze ɔaali ɔila nɔ.

¹³ Dalila ɔeni Samesɔn ma: «Zaɔɔaza da gàaboloɔazu, zεiti nɔ ɔa è ti wosu mà. Deɛ ga ze, nii nu ɔa è ɔili la.»

Samesɔn ɔeni ma: «Ni dá nɔn kpaɔa lɔfelaiti felena geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului, nà vala ná-zεbei ma, nà ɔe eɔevelei nuɔusei mɔtaiti ti la.»

¹⁴ Keai ma niizu, Dalila nɔn kpaɔa lɔfelaiti feleni geze vele bakogi zu, è ti ze da ga pagɔ ga gului. E ɔeni ma: «Filiseti nuiti ta ga è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɔula ná-niimenii zu, é kpaɔo guluiti tɔɔɔulani.

¹⁵ Dalila ɔeni ma: «Da zoo ɔale è ɔe mà: «Gè è neɛve ve.» E la laani dà! Wεle, ná zeizu ɔea sava, è da gàaboloɔa, è la keeni, è va dá-zεbe wolai zegezuzú le ga ze.» ¹⁶ Tei folo-o-folo é ɔeni kpɔɔzu, é da zeli lo ma ga daawooiti, saa wɔin soni.

¹⁷ E ɔoozu vai pe boni ma, é ɔe ma: «Kpeka la de vɔɔuni nɔnɔngi va, tɔzei gè yeɛni dèe ɔoozu, gè ɔaliva GALA ma. Ni nɔnɔngi a wona, nà vala ná-zεbei ma, nà ɔe eɔevelei nuɔusei mɔtaiti ti la.»

¹⁸ Dalila kaai ma ga é ɔoozu vai pe boga ma, é wooleveni, ti Filiseti nuiti ta-ɔundiɔiti toli, é ɔe ti ma: «À vaana niizu, mazɔɔ è ɔoozu vai pe boga mà.» Filiseti nuiti ta-ɔundiɔiti ti liini pɔ be, ga waliiti ya. ¹⁹ E Samesɔn laani ɔɔɔi ma, naa ni, naa volu é zunui ta lolini, naa nɔndeɔa velea lɔfelaiti teve ga. Pele ɔana é tɔzeini la ga vɔniga ma, tɔzei ná-zεbei ɔulani zea.

²⁰ E ɔeni ma: «Filiseti nuiti ta ta è zo, Samesɔn!»

E wuunni, é ɔula ná-niimenii zu, é ɔe bɔɔ ma: «Nà ɔulazu, eɔevelei gè keai la mɔnɔngiti su, gè bɔɔ vie!» E la ɔeni kwεε ga ɔooɔ GALAGI zeɔea polu.

²¹ Filiseti nuiti ti soni, ti gaazuɔe felegɔiti kulani su. Ti yeini la Gaza, ti gili ga kɔlu bɔi yɔɔɔi, ti pili kasoi ɔa, é da molo ziɔa ɔɔtui lati.

Samesɔn ná-potokulai ta saa vai

²² Anɛ naa ve, nɔnɔngi buyega voluma, nɔndeɔai tɔzeini ga lea nɔnɔngi ma. ²³ Tama, Filiseti nuiti ta-ɔundiɔiti ti ɔaaleeni ba, ga ti zalaɔa wola ɔula ta-ɔalagi Dagon ve, ti ɔoozune. Ti ɔeni ɔeɛzu: «Gá-ɔalagi gi zili nui Samesɔn la gi yeezu.»

²⁴ Siɛgi zu nuɔuseiti ti kaani la, ti ɔoozunɛeni, ti ta-ɔalagi maamuse, ti ɔe ma:

«Gá-ɔalagi gi zili nui la gi yeezu,
toɔa é ɔeni gá-yooi ɔoloɔolosu,
é da gá-nu mɔnɔnɔngiti paa.»

²⁵ Tɛi ti wola ɔ̄oozunɛɛni, ti ɔ̄ɛni ma: «À Samesɔn loli, é va é ɔ̄aogi wo gi ve!» Ti Samesɔn lolini, é ɔ̄ɔla kasoi ɔ̄a, é da ɔ̄aogi wo ti ɔ̄aazu. Ti toni pɛlei ma bɛdɛgiti zɔɔɔzuve.

²⁶ Samesɔn ɔ̄ɛni zunu loungoi ma, nii é ɔ̄ɛni sosu zee va: «Lo tũɔ̄ɔ, è zèe veɛ kpɛdɛgiti ba, niiti pɛlei zeini ti ɔ̄a, gè yeeve ti ve.»

²⁷ Pɛle wolai naa laaveni ga nuɔ̄usei, zunuiti ta anzanuiti, Filiseti nuiti ta-ɔ̄undigũiti kpein ti ɔ̄ɛni ná. Seizeibosuve pɛle ɔ̄ɔmave, miná pɛ ka naa laaveni, nu waasavagɔ (3 000) ɔ̄a é ɔ̄ɛni ná, zunuiti ta anzanuiti, ti ɔ̄ɛni wɛɛzu Samesɔn va, é da ɔ̄aogi wo. ²⁸ Samesɔn woɔɔɔɔlani ɔ̄ooɔ̄ɔ GALAGI ma, é ɔ̄ɛ ma: «Màligĩi, ɔ̄ooɔ̄ɔ GALAGI! Nà è maanɛɛɛzu, ɔ̄ize sù, ee, GALA, zɛbɛi ve bè, niizu, naa ɔ̄ɛ ɔ̄ila kpe nɔ, gè gàazuɔ̄ɛzɛ felegɔi vaa vɔtokula Filiseti nuiti ma!»

²⁹ Samesɔn yeeveeni zaamazu bɛdɛ felegɔiti bɛ, pɛlei ɔ̄ɛni zeini ga, é vɔɔɔɔu ti va, zɔi ɔ̄ɛni zeezazuve, zɔi ɔ̄ɛ kɔ̄vezuve. ³⁰ Naa vɔlu é ɔ̄ɛni ma: «Gi za vɔɔma gá Filiseti nuiti!» E ti laavilini ga zɛbɛi pɛ, pɛlei woloni Filiseti nuiti ta-ɔ̄undigũiti ma, ta bɛbɛi, nii é ɔ̄ɛni ná. Nii é paani saazuve, naa mɔinni é leve keai ma vulua gele va.

³¹ Kɛɛɔ̄ɛleaiti ta ná-nuiti kpein, ti yeini, ti ma vɔomai zɛɔ̄ɛ, ti lii la, ga ti maɔ̄ɔɔlu Sɔleya ta Esetawɔle ti yɔɔɔzuve, kɛɛɔ̄ɛ Manoa ná-kabayɛɔ̄ɛi zu. E ɔ̄ɛni ga tukpɔɔaaleve nui Izelayele yooi zu kona vuufelegɔ (20) laawu.

17

Mika ná-zalaɔa ɔ̄ulazuve

¹ Zunui ta ɔ̄ɛni zeini Efelayime ɔ̄ize yooi zu, daaseigi ɔ̄ɛni ga Mika. ² E ɔ̄ɛni dee ma: «È-ɔ̄i ka su ga ti wali ɔ̄aei waagila ungila (1 100) unmani è ya, è unma nui voovooni gàazu. Nà ɔ̄a gè walii naa ɔ̄ɔlani è ya, toɔa pò bɛ.»

Dee ɔ̄ɛni ma: «ɔ̄ooɔ̄ɔ GALAGI tuya loo dɔ̄un zunui ve!»

³ E wali ɔ̄aei waagila ungilagi (1 100) veeni dee ya, naa ɔ̄ɛni ma: «Nà niima wali ɔ̄aei veezu ɔ̄ooɔ̄ɔ GALAGI ve ga nà bɔɔɔi zeei, é ɔ̄ɛ dɔ̄un zunui ve, ga vololibai ta kɔ̄ɔɔɔ ganigi é ga kɔ̄lui gaawuungai. Zekana gè feezu la è ya vɔlu.»

⁴ E wali ɔ̄aei veeni dee ya. Dee wali ɔ̄aei unfelegɔi (200) zɛɔ̄ɛni, é fe kɔ̄lu ɔ̄aawuun nui ya. Naa vololibai ta kɔ̄ɔɔɔ ganigi bɛɛɛni ga kɔ̄lu ɔ̄aawuungai. Ti ti vuuni Mika ná-pɛlei wu.

⁵ Mika naa, ada zɔ̄bɔ̄ni ná-pɛlei wu, ve é ɔ̄ɛni nɔkɔ̄su ná ti wu. E zalaɔa ɔ̄ɔla zɛɔ̄ɛi ta pɛle wu zalei taɔ̄iligaa bɛɛɛni, é ná-doun zunui ta zeɔ̄i ga ná-zalaɔa ɔ̄ɔla nui.

Mika ná-zalaɔa ɔ̄ɔla nui

⁶ Naama zɛɔ̄ɛi zu, masa ge la ɔ̄ɛni Izelayele unda. Eɛɛ ge ɔ̄ɛni naa nɔ ɔ̄ɛɛzu, nii pagai gaazu. ⁷ Zunu loungoi ta ɔ̄ɛni Beteleyɛme laai zu, Zuda yooi zu, Zuda ná-bolodai zu. E ɔ̄ɛni ga Leevi nui ta, é ɔ̄ɛni seikɔ̄ɔ̄mai zu. ⁸ Zunui naa zɛɔ̄ɛni Beteleyɛme taazuve, Zuda yooi zu, é li zeizu adave ta, ve a zeɔ̄i ná. E yeini zɛɛzu pelei zu, é zeeli Efelayime ɔ̄ize yooi zu, eyɛsu é zeeli Mika ná-pɛlei wu.

⁹ Mika ɔ̄ɛni ma: «Da zɛɔ̄ɛzu mini?»

E gooɔ̄aavoteni, é ɔ̄ɛ ma: «Nà ga Leevi nui, Beteleyɛme, Zuda yooi zu, nà liizu gè zeɔ̄i ve nà zoo zeizu ná.»

¹⁰ Mika ɔ̄ɛni ma: «Ye pò bɛ, è ɔ̄ɛ ga kèɛ, ta zalaɔa ɔ̄ɔla nui bè, nà wali ɔ̄ae puugɔ ve è ya kona gilagi laawu, é bɔ seɔ̄ɛiti ba, ta daamianigi.»

Leevi nui ná-botii lɔ̄zeini. ¹¹ E vaani bu ɔ̄ana, é ye zunui naa vɔ bɛ, naa balaa yeezeini bu, é deve ga ná-doun zunui ta. ¹² Mika Leevi nui zeini zalaɔa ɔ̄ɔla wotii unda, zunu loungoi naa ɔ̄ɛni ga ná-zalaɔa ɔ̄ɔla nui. E naa laazuveɛni ná-pɛlei wu. ¹³ Mika ɔ̄ɛni ma: «Niizu, gè kwɛɛga ga ɔ̄ooɔ̄ɔ GALAGI ɔ̄a faanɛɛ ɔ̄ɛ bè, tɔ̄zei Leevi nui nii ɔ̄a bà ga zalaɔa ɔ̄ɔla nui.»

18

Zou ɔaizie vai Dan mavofodaiti be

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɔeni Izelayele unda. Dan mavofodaiti ti ɔeni zou ɔaiziezu, ve ta zeini ná. Mazɔɔ eyesu naama ziegi zu zeeli, ti la ɔeni de zou zɔɔɔni Izelayele velayegei zɔiti saama. ² Dan mavofodaiti ti zunu ɔezeɔze dɔɔlugɔ ɔulani bɔɔɔ zaama, ti zefe Sɔleya ta Esetawɔle, ti li ti zoi vete, ti ziezie su. Ti ɔeni ti ma: «À li, wo zoi zuvete.»

Ti zeelini Efelayime ɔize yooi zu, eyesu ti li Mika ná-pelei wu, ti ɔi ná. ³ Ti maɔɔɔaai ma Mika ná-pelei va, ti Leevi zunu loungoi wooi vaɔɔɔlabai ɔwɔeni, ti ɔale ma, ti ɔe ma: «Be ɔa paai ga de ve? Leeni ɔa è keezu ve? Leeni vaa zu è yesu ve?»

⁴ Nii kpein Mika keeni be, è naati boni ti ma, è ɔe ti ma: «Toɔa ɔa sàla, gè ɔea ga ná-zalaɔa ɔula nui.»

⁵ Názu ɔa ti ɔeni ma la: «Gá è maanɔɔɔzu, GALA gaazaɔa de, gi kwɔɔ ni siei gi tɔzeida, toɔa zoloo.»

⁶ Zalaɔa ɔula nui ti woɔaavoteni, è ɔe ti ma: «À li ziileigi zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo va, siei zu wo tɔzeizu.»

⁷ Zunu lɔɔlugɔ naati ti liini, ti zeeli Layise. Ti nuɔuseiti kaani ti zeini ná, ti laai bɔɔɔ la, ga Sidɔn nuiti kevele, ti yiileidai kitogi zu. Nu nɔpe ge la ɔeni ti bɔɔzu ti-maɔɔoolii zu, baa è va zeini ta unda. Ti maɔɔoozani Sidɔn nuiti ba, kpɔfaama la ɔeni ti yɔɔɔzu ta nu nɔpe.

⁸ Zunu lɔɔlugɔ naati ti ɔaleni ma, ti li ti-ɔeɔleaiti pɔ be Sɔleya ta Esetawɔle, naati ti ɔeni ti ma: «Lee vaa ɔa siei ma?»

⁹ Ti ɔeni ti ma: «À wuzefe! Ade le ti laalɔɔma, mazɔɔ gi zoi ɔaave, gola vage. Toɔa ɔale! Wa zeini nɔ, wo la faa wosu! A mina ɔe ga dɔɔve nui. A pele zo, wo li wo zoi naa zo! ¹⁰ Wa zeelina náve, wa nuɔuseiti ka ná, ti laai bɔɔɔ la. Zou ve gola wɔɔɔai, GALA ge fea wo ya, ada ve nu la valaga ani nɔpe ma ná, anii nii kpein nɔ è eteai zu.»

¹¹ Zunu undɔzita (600), Dan mavofodaiti su, naati ka ti ta-ɔɔɔ zɔɔlaiti segeni, ti zefe Sɔleya ta Esetawɔle. ¹² Ti leeni, ti kɔɔɔɔai vu Kiliyate-Yeyalime voluve, Zuda yooi zu. Naa ɔa è ba, naama adave laasei peai ga Maɔanee-Dan, zaɔɔza (nii poluve ga «Dan ná-kɔɔɔɔai»). ¹³ Ti zefeni miná, ti li Efelayime ɔize yooi zu, eyesu ti zeeli Mika ná-pelei wu.

¹⁴ Zunu lɔɔlugɔ niiti ti liini Layise yooi zuvete su, naati ti ɔeni ti-wɔɔlaiti ma: «Wo suɔwɔe nei baa, ga zalaɔa ɔula zefe ɔa pelei nii ta wu, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, ta kɔɔɔ ganigi taɔili, nii è ga kɔlu ɔaawuungai? A naa leve, nii wa ke.» ¹⁵ Ti ɔaleni ma miná, ti le Leevi zunu loungoi ná-pelei wu, Mika ná-pelei wu, ti tuvɔgi wo. ¹⁶ Názu niina, Dan mavofodaiti, nu undɔzitai (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya, ti ɔevele beɔeai kɔɔɔ vai ma, naati ti ɔeni loni pelɔlave. ¹⁷ Zunu lɔɔlugɔ niiti ti liini zoi zuvete su, naati ti leeni, ti vololibai zefe, ta zalaɔa ɔula zefe, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi, nii è ɔeni ga kɔlu ɔaawuungai. Zalaɔa ɔula nui ɔeni loni pelɔlave ta nu undɔzitaiti (600) niiti kɔɔɔ zɔɔlai ɔeni ti ya.

¹⁸ Zalaɔa ɔula nui zɔiti kaai ma, ti le Mika ná-pelei wu, ti vololibai zefe, ta zalaɔa ɔula zefe, ta pele wu zaleiti, ta kɔɔɔ ganigi è ga kɔlu ɔaawuungai, è ɔeni ti ma: «Leeni ɔa wo keezu miná?»

¹⁹ Ti goɔaavoteni, ti ɔe ma: «Maɔe kpɔ! Yeeve la, è vile gi volu, ɔe ga ɔeɔgei gi ve, ta zalaɔa ɔula nui. Fizɔge è ma nei baa, è ɔe ga zalaɔa ɔula nui zunu ɔilagi nɔ ve, baa è ɔe ga zalaɔa ɔula nui bolodai ve, ta peleyegei ve, Izelayele yooi zu?»

²⁰ Zalaɔa ɔula nui wola ɔoozune naama vai zu. E zalaɔa ɔula zefe zefeni, ta pele wu zaleiti, ta vololibai, è vile nuɔuseiti saama.

²¹ Ti pele zoni, ti ɔa li, ti doungoiti toni lugɔ, ta toganiiti, ta kasɔiti.

²² Ti maɔɔoozaai ma Mika ná-pelei va, Mika zeinɔɔɔiti ti bɔɔɔ lolini, ti vile Dan ná-nuiti polu. ²³ Ti ɔeni kpeei loozu Dan ná-nuiti polu, naati ti ɔaleni ma, ti ɔe Mika ma: «Leeni ɔa keai, è toligi wosu ɔana?»

²⁴ E ti wooɔaavoteni, é ɔɛ ti ma: «Nà-galagiti gè ti βeteni, wo ti zedɛa, é vee zalaɔa ɔula nui va, wo lia ga tiye, lee ɔili ka niina zegai zèa, wa gaazaɔa mà vaa zu?»

²⁵ Dan ná-nuiti ti gooɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Mina gi woizuɔɔɔ! Tanisu gi zaama, nui tanigaa yiiɔaawana, ti loo è ma. Toɔa ɔɛ ga è undaavili faa, wa da-veleyeɔei.» ²⁶ Dan ná-nuiti ti pele zoni, ti da li. Mika kaai ma ga ta-zobogi wɔɔɔve nɔnɔi va, é ɔaleni ma, é li ná-pelei wu.

Dan mavofodaiti ti zeii vai Layise

²⁷ Nii kpein Mika kɔɛteni, zekana Dan ná-nuiti ti naati seɔeni la, ti li ga tiye, é vee zalaɔa ɔula nui va, é ɔeni zea. Naa voluma, ti laaleeni Layise wu, ti nuβuseiti paa, niiti ti ɔaaleni, ti laai βɔɔ la, ti zeini ziileigi zu, naa volu ti abui loni taai va. ²⁸ Nu nɔpe ge la ɔeni vaani, é va βɔ ti va, mazɔɔ ti maɔɔoozani Sidɔn yooi va, kɔɔfaama la ɔeni ti yɔɔzu ta nu nɔpe, ná ɔeni nemei zu, nii é Bete-Logɔbe.

Dan ná-nuiti ti taai loni volu, ti zeii ná. ²⁹ Ti taai laasei peeni ga Dan, ti-memewola Dan laaseigi, Izelayele ná-doun zunui, kee mɔungi daaseigi ɔeni ga Layise. ³⁰ Dan ná-nuiti ti vololibai naa ɔaalni ná, ti Zonatan zeii ga zalaɔa ɔula nui, Dan mavofodaiti be, nii é ɔeni ga Gelesome ná-doun zunui, Moize ná-dounloin. Naa mavofodaiti ka ti ɔeni naama wotii ma, eyesu ti li ga tiye duɔlai zu. ³¹ Vololibai nii Mika kɔɛteni, ti naa makeni, GALA pelei nii é ɔeni Silo, naa ná-yeeɔɔɔalal kpein daawu.

19

Gibeaa laaveaiti ta-vaa ni

¹ Naama ziegi zu, masa ge la ɔeni Izelayele unda. Leevi nui ta ɔeni ná, é ɔeni zeini Efelayime ɔize yooi ɔaabelazuve, é anzai ta zedɛni Beteleyeme Zuda yooi zu, nii é la vuluni ga zɔiti kevele. ² Kee anzanui naa βɔɔ lɔni kologologi zu, é zedɛni pɔ be, é ɔale ma keeɔe vɔ be Beteleyeme, é keeni ná ga alu naanigo. ³ Sinigi wuzedɛni, é li pɔ be, é va βɔe pɔ, é ziila, é lii la. Ná-botigɛ zunu loungoi ɔeni ba, ta soovale felegɔ. Anzanu loungoi naa leeni keeɔe ná-pelei wu, siegi zu keeɔe zunui ɔaani la, é yeezeini bu ga koozunɛ.

⁴ Nekoi, anzanu loungoi keeɔe, naa yeevilini su, é ye naa vɔ be, é ke ná ga folo savago. Ti da daamii wo, ti da βɔɔle, ti da ni ná. ⁵ Foloji naanisiɛi, ti wuzedɛni ga sobuzobui, Leevi nui ɔevele βeteni ga é li. Kee anzanu loungoi keeɔe ɔeni nekoi ma: «Ani go mi, è zebe zɔɔɔ, wa li niina.»

⁶ Ti zeini, ti daamii wo, ti βɔɔle vɔɔma ti felegɔ. Naa volu anzanu loungoi keeɔe ɔeni anza zinigi ma: «Deve, è ni ve, è yiilei.» ⁷ Anza zinigi wuzedɛni ga é li, kee nekoi ɔilini ma, é kpidi ɔila keeni ná mɔnɔ. ⁸ Foloji lɔlusieɛi, é wuzedɛni ga sobuzobui ga é li. Anzanui keeɔe ɔeni ma: «Nà è maanɛnɛzu, ani go mi, wo naa maaβoun, foloi gaayei.» Ti felegɔ pe ti daamii woni.

⁹ Anza zinigi wuzedɛni, ga ti li ta anzai nii é la ɔeni fuluni ga zɔiti kevele, ta ná-botigɛ zunu loungoi, kee anzai keeɔe ɔeni ma: «Wele foloi gaayei, woza lia, à ni ve, foloi lia. A ni ve, è yiiɔaalei, lina wa wuzedɛni ga sobuzobui, wo vile pelei zu, è li da-laazu.» ¹⁰ Anza zinigi la ɔeni pɔ ga é va ni ná, é wuzedɛni, é li. E zeelini Yeebuse ɔakalave, nii é ga Zeeluzalame, ta soovale felegɔiti ti maɔɔilii, ta anzai nii é la ɔeni vuluni ga zɔiti kevele.

¹¹ Siegi zu ti zeelini la Yeebuse, foloi wola liini niina. Botigɛ zunu loungoi ɔeni maligii ma: «Ade li, de lati Yeebuse nuiti ta-laai tei ma, ade ni ná.»

¹² Maligii gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ba-o, ade la laazu zii ɔiligiti ta-laazu, ve Izelayele nu la ná, ada niizu Gibeaa.» ¹³ E ɔeni mɔnɔ ná-botigɛ zunu loungoi ma: «Ade li, de maabuɔa nuuma adaveti ta va, Gibeaa βaa Lama, de ni ná.» ¹⁴ Ti yeni ziezu eyesu foloi da, siegi zu ti maabuɔani la Gibeaa va, nii é Benzamen yooi zu. ¹⁵ Ti latini eyesu ti zeeli miná, ti ni Gibeaa. Leevi nui leeni, é lo taa zaama. Nu nɔpe ge la ɔeni suzoni, é va daazuvee ná-pelei wu, ga é ni ná.

¹⁶ Gaabelasu, kɛwola ɔlɔi ta ɔaani kpɔkɔi, ɛ zɛɛ boti ɔɛɛzuvɛ kpalagavɛ, zunui naa ɔɛni ga Efelayime ɔize yooi zu nui ta, ɛ ɔɛni zeini Giɓea, kɛɛ nɔvɛ nuiti ti ɔɛni ga Benzamɛn nuiti. ¹⁷ E ɔaazuwuzɛɛni, ɛ wɛɛin ɔa taa zaamavɛ. Kɛwolai ɔɛni ma: «Da liizu mini? Da zɛɛzu mini?»

¹⁸ E gooɔaavoteni, ɛ ɔɛ ma: «Gá zɛɛɛzu Beteleyɛme Zuda yooi zu, gá liizu Efelayime ɔize yooi ɔaabelazuvɛ, miná ɔa gɛ zɔlɔni ná. Pàavɛ, gɛ zɛɛ Beteleyɛme Zuda yooi zu, ná liizu Gooɔɔ GALAGI ná-pɛɛi wu, kɛɛ nu nɔpɛ ge la ná, nii ɛ yeezeizu bù. ¹⁹ Tama, tufai ɔa gi ya soovalegiti kɔnɔ fai zu, ta bului ɔalaa, ta dɔɔi, gi vɛ ga ànzai ta ná-botigɛ nui, gi ɔɛɛ la ani nɔpɛ ba.»

²⁰ Kɛwolai ɔɛni ma naazu: «Ziileigi ɔɛ ɛ vɛ! Gɛ minazɛɛga ga ɛ-maavai pɛ, ɛ la nia taa zaamavɛ.» ²¹ E ti lɛɛni ná-pɛɛi wu, ɛ tufai vɛ soovalegiti zea. Siɛvɛaiti ti ɔɔɔiti maagbani, naa ɔlɔ ti daamii wo, ti ɔɔɔɛ.

²² Siɛgi zu ti ɔɛni ɔoozunɛɛzu la, taazuvɛ zunuiti, nu ɔakaiti, ti ɔaani ti ɔaku pɛɛi ma, ti ɔa daa ziga, ti ɔa ɔɛ kɛwola ɔlɔi ma, pɛɛ kɛɛ nui: «Zunui ɔula, nii tɛai ɛ ɔɔ bɛ, gi ɔɛɛ ɔula la!»

²³ Pɛɛ kɛɛ nui ɔulani, ɛ li ti ɔɔ bɛ, ɛ ɔɛ ti ma: «Ba-o, kɛɛɛaiti, à mina faa ɔɔ ɔɛ, ná wo maanɛɛɛzu, tɔɔzei zunui nii ɔa ga mà wɛɛn, à mina tɔɔɔ ɔolɔɔolɔ faa ɔɛ. ²⁴ Wɛɛ dɔun anzanui ɔa, kpeaai, ta zunui anzai, ná ɔulazu ga naati. A loo naati ma, wo naa ɔɛ nii wo wɔinni wo kɛ. Kɛɛ à mina tɔɔɔ ɔolɔɔolɔ faa wolai naa ɔɛ ga zunui nii.»

²⁵ Zunui naati ti la ɔɛni woiloni goo ma. Názu ɔa Leevi nui anzai zoni la, ɛ kula eteavɛ. Ti ɔuuni ma, ti ɔoova ma, ɛ zo kpidi ma eyɛsu sobui, naa ɔlɔ sobuzobui ti yeeɛ ba.

²⁶ Sobui, anzanui naa ɔaani, ɛ loo zunui naa ná-pɛɛɛlavɛ, vɛ sinigi ɔɛni ná, eyɛsu woza ɔala.

²⁷ Sobui sinigi wuzɛɛni, ɛ pɛɛi laalao, ɛ ɔula, ɛ ɔa li ná-siɛi ma. Kɛɛ anzanui naa, ɛ ga anzai nii ɛ la ɔɛni fuluni ga zɔiti kɛvɛɛ, ɛ naa ɔaani laani nu lɛɛzuvɛ pɛɛi wu, zɛɛiti pɛai kpofalagi ma. ²⁸ E ɔɛni ma: «Wuzɛɛ, de li!» Kɛɛ gooɔaavote ge la ɔɛni veeni. Sinigi sɛɛni, ɛ pɛɛ soovalegi gila kɔma, ɛ ɔilɛ pɛɛi zu, ɛ ɔa li ná-taazu.

²⁹ Seeliai ma ná-pɛɛi wu, ɛ boɔai zɛɛni, ɛ anzai levelevɛ, ɛ kɛ ga ma bulukpulu puugo maazu felegɔ (12), ɛ tevɛni Izelayɛɛ yooi zu ná pɛ. ³⁰ Niiti kpein ti naa ɔaani, ti ɔɛni ma: «Nii ɔɛɔala vaa nɔpɛ ge la ɔɛ ɔɛni, nu la ɔɛ ta ɔaani, kaipa Izelayɛɛ nuiti ti lɛɛni, ti ɔula Ezipete yooi ɔa, eyɛsu zaagaza. A ɔisii su, wo ɔɔɔ ɔa, wo deve wo!»

20

Izelayɛɛ nuiti ti devei wo fai

Benzamɛn nuiti daalɔɔma

¹ Izelayɛɛ nuiti kpein ti ɔaani, ɛ zo Dan ɛ li Beel-Seeɓa, eyɛsu Galaade yooi zu, bebɛi ɔaalɛni ba Gooɔɔ GALAGI ɔakala eɔɛ nu ɔila nɔ Misepa. ² Nuɔuseiti ta-ɔundigɔiti kpein, ti ga Izelayɛɛ wolodamaiti, ti ɔɛni GALA ná-nuɔuseiti ta-maaboɔgi zu, zunu waaunnaanigo (400 000) ɔɛni ná, niiti ti ɔɛni ziezu ɔɔɔa, boɔa zɔkpɔi ɔɛni ti ya. ³ Benzamɛn nuiti ti menini ga Izelayɛɛ nuiti ti lɛɛni Misepa. Izelayɛɛ nuiti ti ɔɛni ma: «Vɛɛi faa ɔɔi nii ɔaai la, à naa wo lɛɛ gi ma.»

⁴ Leevi nui nii ti anzai ɔaani, naa ɔɛni ti ma: «Ànzai nii ɛ la ɔɛni vuluni ga zɔiti kɛvɛɛ, gá naa ɔa gi ɔaani Giɓea Benzamɛn yooi zu, ga gi ni ná. ⁵ Taavɛaiti ti laalɛni nɔun bu. Kpidii, ti pɛɛi maalatini, vɛ gɛ ɔɛni ná, ti ɔɛ ti pàa. Ti ɔilɛni ànzai ɔlɔ, ti yɛ laazu la eyɛsu ti paa. ⁶ Gɛ ma ɔoomai zɛɛni, gɛ televɛvɛ, gɛ sei su puu maazu fele (12), gɛ tevɛ Izelayɛɛ yooi zu ná pɛ. Tɔɔzei ɔamaba vai ɛ ga tɔɔɔ ɔolɔɔolɔgi niima zii ɔɛa Izelayɛɛ yooi zu. ⁷ Wɛɛ, Izelayɛɛ nuiti wo kpein ka, wo ɔaalɛai ba, à unpilɛna, wo faa ɔila deve!»

⁸ Nuɔusei kpein ge wuzɛɛni sɔ gilagi zu, ti ɔɛ ma: «Nu ɔila kpalaa ge la ɔalesu ma ná-seɛ ɔotai wu, nu ɔila kpalaa ge la liizu ná-pɛɛi wu. ⁹ Wɛɛ nii ade kɛɛzu niina ga Giɓea nuiti, ada kpakutoomai ɔɛɛzu, ade kwɛɛ nii da kɛ ga tiye. ¹⁰ Izelayɛɛ wolodai kpein su,

ada nu puugɔ zefezu nu ungilagi (100) zu, ta nu ungila (100) nu waagilagi (1 000) zu, ta nu waagila (1 000) nu waapuugɔi (10 000) zu, ta liizu ti daamiani gaizie nubuseiti be, naa ga a ke ta galena ma, ade Gibeaa zo, nii é Benzamen yooi zu, egfevelei ta-ɲamaba vaa ɲoi la, ti keai Izelayele yooi zu.» ¹¹ Zekana Izelayele zunuiti kpein ti gaaleeni ba la taai laalɔɔɔma, egfe zunu gila kpe no.

¹² Izelayele wolodaiti ti zunuiti teveni Benzamen ná-peleyegei ma, ti gfe ma: «Namaba vai, nii ɲoudai, naa gfeve gale wo zaama? ¹³ Gaamago no, su mina gfoza, à nu ɲakaiti fe gi ya, niiti ti Gibeaa, gi ti undaavili, gi faa ɲoi gila Izelayele zaama gana!»

Benzamen nuiti ti la gfeni keeni, ti va woilo ti-gfeleaiti goo ma, Izelayele nuiti. ¹⁴ Benzamen nuiti ti zefeni ta-laa wolaiti su, ti gaale ba Gibeaa, ti va li ga kooi Izelayele laalɔɔɔma. ¹⁵ Benzamen nuiti gaaluni ma volo ná, ti gfeni ga, zunu waavuufele maazu lozita (26 000), niiti boɔa zɔkpɔi gfeni ti ya, Gibeaa taaveaiti ti la naama gaalugi zu, tɔzei naati tiegi gfeni ga nu undɔfela (700), ti ga kooɔɔ no gfezegfegiti. ¹⁶ Naama gfoɔɔɔ nuiti saama, kove nui gfeni ti zaama ga nu undɔfela (700), naati kpein ti gfeni zoosu ti kotui vili ga felevelegi, ti la voola nu undega gila kpegi va. ¹⁷ Ti Izelayele nuiti gaaluni balaa, ti gfeni ga nu waaunnaani (400 000), niiti boɔa zɔkpɔi ti ya, ti ga kooɔɔɔ nuiti, Benzamen nuiti ti la naama gaalugi zu.

Kooi gfo vai

Benzamen nuiti daalɔɔɔma

¹⁸ Izelayele nuiti ti wuzefeni, ti le Beetele, ti GALA gaazaɔa, ti gfe ma: «Gi zaama be ga a le de mounpa, é Benzamen nuiti sakpe?»

Gooɔɔ GALAGI gfeni ma: «Zuda nuiti ka ta le ti tɔzei.»

¹⁹ Geelaalaoni no feya, Izelayele nuiti ti wuzefe ti ta-gfoɔaɔai vu Gibeaa gfova. ²⁰ Ti gfulani, ti li ga ti kooi ve Benzamen nuiti ba, ti boɔɔ zeini su, ti lo Gibeaa laawu. ²¹ Benzamen nuiti ti gfulani Gibeaa, ti Izelayele nui vaani kooɔɔɔzuve naama volo ná ga nu waavuufele maazu fele (22 000). ²² Nubuseiti, Izelayele nuiti, ti boɔɔ ɲɔɔɔni, ti gfevele beteni kooɔɔ vai ma mɔno ga niine naama adave no, ve ti gfeni vuuni ná folo moungi. ²³ Izelayele nuiti ti leeni, ti wɔlo Gooɔɔ GALAGI gaazu, eyesu kpɔkɔi zeeli. Ti Gooɔɔ GALAGI gaazaɔani, ti gfe ma: «Gi maaneve nei gi koo laale Benzamen nuiti bu, gi-gfeleaiti?»

Gooɔɔ GALAGI gfeni ti ma: «À li ti laalɔɔɔma.»

²⁴ Poluma zobui, Izelayele nuiti ti laaleeni Benzamen nuiti bu volu, ná zeizu velesiei. ²⁵ Ná zeizu velesiei naa, Benzamen nuiti ti gfulani Gibeaa, ti ti laaɔomi, ti nu waapuugɔ maazu losava (18 000) vaani Izelayele gfoɔɔɔ nuiti ba, kooɔɔɔzuve, ti zoogai boɔa zɔkpɔi vilisu.

²⁶ Izelayele nuiti kpein, ti ma vebaiti ti leeni Beetele. Ti yeni zeini ná, Gooɔɔ GALAGI gakala, ti da wɔlo, ti zugi zo eyesu kpɔkɔi, ti gala zalaɔaiti kula, ta ziilei zalaɔaiti Gooɔɔ GALAGI gakala. ²⁷ Ti Gooɔɔ GALAGI gaazaɔani mɔno. Naama ziegi zu, miná ga Gooɔɔ GALAGI ná-minazefe kesui gfeni ná. ²⁸ Eleazaal ná-doun zunui, Finease, nii é ga Aalon ná-dounloin, naa ga é gfeni botii zu naama gonagi. Ti gfe ma: «Gi maaneve gi li mɔno, gi gi-gfeleaiti sakpe, Benzamen mavofodaiti, baa gi looɔɔ?»

Gooɔɔ GALAGI gfeni ti ma: «À li, mazɔlo lina, ná zobo feezu wo ve, wo pile sɔlo ti ma.»

²⁹ Izelayele nuiti, ti zunuiti seini dooɔfuzu Gibeaa maagoolii zu. ³⁰ Naa volu, ti liini, ti laale Benzamen nuiti bu ná foloi zavasiei. Ti boɔɔ zeini su kooɔɔ vai ma Gibeaa luɔɔ, egfevelei ma moun felegɔi gfeni la. ³¹ Benzamen nuiti ti gfulani kooɔɔ vai ma, ti beni boɔɔ va, ti yeebeteve taai va. Ti tɔzeini ga nuiti paa nubuseiti saama, egfevelei no ti keeni la mounngiti su, pelei naati su, nii gilagi leezu ga Beetele vele, gilagi da li ga Gibeaa vele balaɔai zu. Izelayele zunui ti paani, é gfeni ga nu vuusavagɔ (30).

³² Benzamen nuiti ti gfeni gfezu ma: «Ade voniga ti ma ga moungi no gfevelei.»

Kele Izelayele nuiti ti gfeni gfezu: «Ade vela ti va, de ti beteve taai va, de li ga tiye pelei zu.»

³³ Izelayele zunui kpein ge zefeni losuɔeti, ti bɔɔɔ ɔfevele beɛ Baale-Tamaal. Izelayele ná-nuiti ti lɔɔɔfuni, naati ti zefeni Maalee-Geeba, ve ti ɔfeni ná. ³⁴ Kɔɔɔɔ nu ɔfexexexex waapuugo (10 000), niiti zeelobai woni ga tiye Izelayele zaama, naati ti zeelini Gíbea ɔakalave. Kɔɔɔi wola bɔini, keɛ Benzamen nuiti ti la ɔfeni kwɛɛ ga maanɔɔɔi ɔa vaazu ti va. ³⁵ ɔɔɔɔ GALAGI Benzamen nuiti sakpeni Izelayele ve, naama voloi, Izelayele zunuu waavuufelegɔ maazu lɔɔlugɔ ungi (25 100) paani, ti pe ti zoogai kɔɔi ɔɔɔzu ga boɔa zɔkpɔi.

³⁶ Benzamen nuiti ti kwɛɛni ga Izelayele nuiti ti pile sɔɔɔga ti ma. Izelayele zunuiti ti keɛni, eɔe ta ɔe velazu Benzamen nuiti ba, keɛ ti-ɔɔi ɔfeni ta-ɔɔɔɔ nuiti ba, niiti ti lɔɔɔfuni Gíbea ɔobave. ³⁷ Názu ɔa nui naati ti lɔɔɔfuni, ti ɔɔlani la, ti loo Gíbea zu, ti vaza taazuve, ti nuiti undaavili. ³⁸ Ti zolooni ma ta Izelayele ɔɔɔɔɔ nui zɔiti, ga ti abui lo, ma luului wuzegɛ taazuve, é da le geezuve. ³⁹ Izelayele zunuiti ti ɔaavoteni volu ti ma, ga kɔɔɔɔi. Benzamen nuiti ti nu vuusavago (30) ɔefala vaani niina ti va, naa maavele ma, ti ɔfeni ɔfexexex ma: «Ti voluazoga, ti da vela ade va, eɔfevele é ɔfeni la kɔɔɔɔ volo mɔungi zu.»

⁴⁰ Gaamanɔ, duulu wolai tɔzeini ga wuzegɛa taazuve. Benzamen nuiti ti latini, ti ka ga abuzogi ɔa ta-laai va, ma abuzogi da le geezuve. ⁴¹ Názu ɔa Izelayele zunuiti ti ɔaleni ma la Benzamen nuiti daalɔɔɔma, naati ti wola zuluani. Mazɔɔɔ ti undaaviligi ɔaani, nii é ɔfeni ti luɔɔ. ⁴² Ti voluaveni Izelayele zunuiti ba, ti da li ga tevebai zu vele. Keɛ kɔɔi la ɔfeni buɔeni ti maazu, niiti ti zefeni taazu velei, naati ti ɔfeni ti vaazu, tɔzei ti ɔfeni ti yɔɔɔzu. ⁴³ Izelayele nuiti ti Benzamen nuiti maalatini, ti vileni ti volu, ti da ti vaa, ve kpein ti ɔfeni ɔfexexex ti looɔ ná, eyesu Gíbea letemave, folo ɔɔlazu velei. ⁴⁴ Ti Benzamen zunuu waapuugo maazu lɔsava (18 000) vaani, ti pe ti ga kɔɔɔɔ nu ɔfexexexegiti. ⁴⁵ Niiti ti yeni vulua, naati ti bizeni, ti li tevebai zu, Limon fasai va pelei, ti nu waadɔɔlugɔ (5 000) vaani naati saama pelei zu, ti vile ti volu, eyesu ti zeeli Gidome, ti nu waafelegɔ (2 000) vaa ti va miná.

⁴⁶ Benzamen nui lieɔi é zaani, é ɔfeni ga zunuu waavuufele maazu lɔɔlu (25 000), ti pe ti ga kɔɔɔɔ nu ɔfexexexegiti. ⁴⁷ Zunuu undɔzita (600), niiti ti voluaveni, ti vela ti li tevebai zu, Limon fasai va pelei, naati ti yeni miná eyesu alu naanigo. ⁴⁸ Naa voluma, Izelayele nuiti ti ɔaavoteni Benzamen nuiti daalɔɔɔma, ti da zunuiti paa ga boɔa zɔkpɔi taaiti su, ta toganiiti, ta niiti kpein nɔ ti ɔfeni ti ɔaazu luɔɔ. Ti abui loni taaiti kpein ba, ma yooi zu, niiti ti ti ɔaani.

21

Benzamen mavofodai vuu vai su volu

¹ Zunuiti ti ɔonani Misepa ga ti la mɔ ti-loun anzanu vea Benzamen nu ve ga vulu.

² Nuɔuseiti ti vaani Beetele, ti yeni zeini ná GALA kakala eyesu kpɔkɔi. Ti yeni zɔngɔzu, ti da wɔɔ gola, ³ ti da ɔe ma: «Leeni vaa zu, ɔɔɔɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI, niima vaa ɔɔu zii ɔeai Izelayele? Leeni vaa zu Izelayele valagai za ná-bolodai gila ma?»

⁴ Poluma zobui, nuɔuseiti kpein ti wuzegɛni ga sobuzobui, ti zalaɔa ɔɔlazuve loni náve. Ti gala zalaɔaiti kulani ta ziilei zalaɔaiti. ⁵ Naa volu, Izelayele nuiti ti ɔfeni bɔɔɔ ma: «Izelayele wolodai kpein su, ma begele ɔa é laade zaama, gaalebai zu, ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu?» Mazɔɔɔ ti konai woni naama nui laalɔɔɔma, nii é la vaani ɔɔɔɔ GALAGI ɔakala Misepa, é woni ga ta naama nui vaa.

⁶ Izelayele nuiti ti-ɔfexexex Benzamen ná-fai ma maawɔin ti zoni, ti da ɔe ma: «Za, bolodai gila kpetevea Izelayele va. ⁷ Leeni ɔa ada ke ti ve, nii a ke niiti ti yegai vulua, naati ti anza zɔɔɔ? Tɔzei de ɔonani ɔɔɔɔ GALAGI ve, ga de la de-loun anzanuiti ta vea ti ya ga anza.»

⁸ Ti ɔfeni ma: «Nui ta ɔa ná nei baa, Izelayele ná-bolodaiti saama, nii é la leɛni Misepa, ɔɔɔɔ GALAGI ɔakala?» Ti kaani ga Yaɔeese nii é Galaade, naa ná-nu ɔila kpalaa ge la ɔfeni vaani kɔɔlaɔai zu, ta maaɔɔi zu. ⁹ Ti nuɔuseiti gaalugai ma, Yaɔeese nii é Galaade, ti la ɔfeni naa ná-nu ɔila kpalaa kaani.

¹⁰ Nuɓuseiti ti kɔɔɔɔ nu waapuugo maazu felegɔ (12 000) leveni, ti devei ve ti ya, ti ɔɔ ti ma: «À li Galaade yooi zu, wo Yaɓeese laaveaiti pe paa, anzanuiti pe ta doungoiti. ¹¹ Wɛle velei wa ke la, à zunuiti kpein suwuɔaaleve, ta anzanui kpein niiti ti zunu vaa ɔwɛɛ.» ¹² Kɔɔɔɔ nui naati ti anzalopo ɓea unnaanigo (400) ɔaani Yaɓeese taaveaiti saama, Galaade yooi zu, niiti zunu la ɔɔni de vɔɔɔɔni ti va. Ti liini ga tiye, Silo kɔɔlaɔɔai zu, Kanaan yooi zu.

¹³ Nuɓuseiti kpein ti keelaiti teveni Benzamen nuiti ma, niiti ti laɔɔɔɔni Limon fasai ma, nii a ke ti yɔɔɔɔzuɓete, ziileigi ɔɔ ti zaama. ¹⁴ Benzamen nuiti ti ɔɔaleni ma. Ti anzanuiti feeni ti ya, niiti ti la ɔɔni ti vaani Yaɓeese, Galaade yooi zu, kele é la ɔɔni kula ɔɔni ti va.

¹⁵ Benzamen nuiti maawɔin nuɓuseiti soni, tɔɔzei ɔɔɔɔ GALAGI zeɔɔe naka wɔɔni Izelayele wolodamaiti saama. ¹⁶ Bebei ma ɔɔndiɔɔiti ti ɔɔni ma: «Ada ke ɔɔale, de va anzanu zɔɔɔ zɔiti be, ti yegai vulua, tɔɔzei Benzamen anzanuiti kpein undaaviligɛ?» ¹⁷ Ti ɔɔni ma mɔɔɔ: «Niiti ti yegai vulua Benzamen nuiti saama, naati ti ta-voganiiti make, naa ɔa a ke bolodai ta ɔa mina vala ba Izelayele zu. ¹⁸ Kele ade la zooga de va de-loun anzanui ta ve ti ve ga anza.» Mazɔɔɔ Izelayele nuiti ti konai woni, ti ɔɔ ti ma: «Naama nui ɔɔtove, nii a anza ve Benzamen nui ta ya!» ¹⁹ Ti ɔɔni ma: «Wɛle kona-o-kona ɔɔɔɔ GALAGI ná-fetii ɔa da ɔɔla Silo, nii é Beetele lekɔɔemave nu ɔɔvezuve, é lo pelei naa va folo ɔɔlazulu velei, nii é zeɔɔezu Beetele é da li Sikeme, ta Lebɔna lekɔɔemave nu yeezazuve.»

²⁰ Naa volu, ti niima levei veeni Benzamen nuiti zea, ti ɔɔ ti ma: «À li wo laɔɔɔ ná, leezen beleiti su. ²¹ Siɛgi zu wo Silo anzalopoitii kaazu la, ti da kuai wo, ti da lati, wa ɔɔla leezen belei zu, wo ɔɔlagilagi ɔa anzalopo ɔɔla so ɔɔɔ ve ga anza, wo li ga tiye Benzamen yooi zu. ²² Ni ti-ɔɔni, ɔaa ti-ɔɔeleaiti, ta vaana ti baazaɔa gi vɔ be, gá ɔɔ ti ma: «A gi maawɔingɔ, mazɔɔɔ gi la anzanu zɔɔɔni ti ve kɔɔi zu. Wa laade wo va fe ti ya, ni wa ɔɔni de, wa la ɔɔ ga sɔba nu.» »

²³ Zekana Benzamen zunuiti ti keeni la, ti anzanuiti seɔɔni ga ti-liegɔi, é ɔɔla anzalopoitii saama, niiti ti ɔɔni kuai wosu Silo, naa volu ti li ga tiye. Ti ta-laaiti to volu, ti zeii ná, ta-voganiiti saama ti ɔɔlagilagi pe. ²⁴ Naama ziɛgi nɔ zu, Izelayele nui zɔiti ti liini ta-wolodaiti su, ta-veleyeɔeiti bu, ti ɔɔlagilagi ti zeii ta-voganiiti unda.

²⁵ Naama ziɛgi zu, masa ge la ɔɔni Izelayele unda. Eɛe ge ɔɔni naa nɔ ɔɔezu, nii pagai gaazu.

Lute Ná-Sɛvɛi Lute ná-sɛvɛi lɔɔzei velei

Be ɔa é ga sɛvɛi nii ɔe nui: Nu la kwɛɛ.

Sɛvɛi nii zu bɔɛ ma ungi: GALA ná-zaalai ta ná-gaazumaawɔingɔi ɔa naati kɔnɔ fe, niiti ti ɔigi losu ba.

Sɛvɛi nii ɔe ziegɔ: Kona waagila kona ungi (1 100) siegi zu, Yesu Kilista zɔlɔɔ siegi yeelugɔ.

Lute ná-fai zie velei ɔa de ɔigi loozu tukpɔɔaaleve nuiti ta-ziegɔ zu, ti ɔeai ma Izelayele nuɔuseiti untugɔ.

Sɛvɛi nii ɔe ungi ta ɔa ga, é deɛ eɔvelei anzanu ɔili ge vaani la, é zɛi GALA ná-nuɔuseiti saama. Naa maavele ma, sɛvɛi nii ɔaa: Lute ná-woogɛɔɔladai maabakpasu, nii nu ɔa vokɔɔ ma, é lo sinigi ná-pɛleyeɔeɔi va, é veɛ Izelayele ná-GALAGI va. Toɔa naa ɔvelei læɛzu, eɔvelei GALA ge Moabe nui Lute mɔɛin veeni la, ná-woogɛɔɔladai vaa zu. Lute ta deemɔɔin Naomi ti maanɔɔni mɔungɔ ti ɔeni ga maawɔin nuiti, keɛ ti ɔulani naa zu, ti ɔe ziileigi zu ta undaanɛi. Sɛvɛi nii zu vai zuɔula ve ga pagɔ, toɔa lɔɔɔ vagɔ wosu, é lo woogɛɔɔladai va ga nuɔuseiti zɔɔɔzu nɛɛɛi maavele, ta é vɛile GALA ná-kitogi va é nui zu.

Boaze ɔvele bɛtɛni ga é Lute unɔɔ, tɔzei ba: Elimeeleke nii é ɔeni ga ná-nu bɔɔbɔgi, zobo ge la ɔeni bɛ, é va unɔɔ. Boaze ɔa ga Kilista ma voogi, nii paai naa laazeelizu, nii togi la zooni é va ke: E nuiti unɔɔni.

Lute ná-doun zunui zɔlɔɔ fai ɔa ga sɛvɛi nii zu vai ma ɔiingi: Doin naa ɔa é ɔeni ga masagi Davide keɛɔɔe wolai, toɔa ga keɛɔɔe wolaiti ti ta.

Lute Moabe anzanui ɔa Yesu Kilista bɔɔɔi mavofodai zaama. (Matiyo 1:5)

Elimeeleke ná-pɛleyeɔeɔi ná-maanɔɔɔ vai

¹ Tukpɔɔaaleve nuiti ta-ziegɔ zu, pului looni Izelayele nuiti ta-yooi zu. Beteleyeme laai é Zuda yooi zu, naama zunui ta liini ta anzai ta ná-doun zunui felegɔiti, ga ti lago zɛi Moabe yooi zu. ² Zunui naa laaseigi ɔeni ga Elimeeleke, anzai laaseigi ɔeni ga Naomi, ta ná-doun zunui felegɔiti daaseigiti ti ɔeni ga Maalon ta Kiliyon. Ti ɔeni ga Efelata nuiti, Beteleyeme laai zu Zuda yooi zu. Ti zeeliai ma Moabe yooi zu, ti zeizuve bɛtɛni ná. ³ Naomi zinigi Elimeeleke zaani, anzanui ɔila ko yɛni niina ná, ta ná-doun zunui felegɔiti. ⁴ Ti Moabe anzanuiti seini. Gilagi laaseigi ɔeni ga Wɔɔlepa, felesiei laaseigi ɔe ga Lute. Ti zeini ná kona puugɔ laawu. ⁵ Maalon ta Kiliyon ti zaani balaa ti felegɔ pe. Naomi yɛni ná, balagai ná-doun felegɔiti ma ta sinigi.

Lute ta Naomi ti lii vai Beteleyeme

⁶ E yɛni Moabe yooi zu, é meni ga ɔɔɔɔ GALAGI undaanɛɛ laa ná-nuɔuseiti bɛ, é daamianigi vea ti ya. E wuzɛɔeni, tɔ-o, ná-doun anzaiti-yo, ga ti zɛɔe Moabe yooi zu. ⁷ Ti zɛɔeni ti-zeizuve, ta ná-doun anza felegɔiti, ti vɛile pelei ma, ga ti ɔale ma Zuda yooi zu. ⁸ Naomi ɔeni naazu ná-doun anza felegɔiti ma: «À ɔale ma, eɛɛ ge li dee ná-pɛlei wu. ɔɔɔɔ GALAGI faabɔɔɔ ɔe wo ve, velei wo kea la wo-zinigiti bɛ, niiti ti zaai, ta wo kea la ná balaa bɛ. ⁹ ɔɔɔɔ GALAGI wo ɔilagilagi zeivele bɛtɛ zini pelei wu, wa ɔe bu!» E ti nɛɛnɛni. Ti tɔzeini ga wɔlɔa. ¹⁰ Ti ɔeni ma: «Ba-o, ada liizu vɔɔma ɔa-nuɔuseiti pɔ bɛ.»

¹¹ Naomi ɔeni ti ma: «À ɔale ma, dɔun anzanuiti! Lee vaa zu wa vɛile pɔlu? Doun zunua ta kɔozu mɔnɔ baa, ta ɔe ga wo-zinigiti? ¹² A ɔale ma, dɔun anzanuiti. A li! Mazɔlɔɔ gɔla vɔlɔve na, gɛ va zɛi zini bɛ. Anɛɛ balaa ná ɔɛɛzu ma: «Kito ka bɛ, ga za bidii, gɛ ve zini bɛ ga

gè zunu lounḡa zóló,»¹³ wa naati maaḡoun ga ti wóló, wa ḡe wo zeí vai va zini be naazu ḡaa? Ba-o, doun anzanuiti! Mazóló ná-kpólóí wólóúe wónáí va, ta mónó ḡóḡḡ GALAGI yeewuzegéúe dàalóḡma.»

¹⁴ Ti wólóni mónó. Wólépa deemón nēnēni, ti bali ma, keḡe Lute ḡilini ba. ¹⁵ Naomi ḡeni Lute ma: «Pete, è-zeebáí ḡalega ma ná-nubuseiti pó ta ná-galagiti. ḡale ma, è vilé è-zeebáí volu.»

¹⁶ Keḡe Lute ḡeni ma: «Mina bóí dà ga gè zeḡe è volu, ga gè ḡeḡe è va! Úe dá li ná, ná li miná, ve dá zeí ná, ná zeí miná. Da-nubuseiti ta ḡe ga ná-nubuseiti, dá-ḡALAGI ḡa ḡe ga ná-GALAGI. ¹⁷ Úe dá za ná, ná za miná, màaḡulu ná. ḡóḡḡ GALAGI sò ná-ziiḡaawanai pe su, ni ani ḡili ka kpètevena è va, é ḡula saai volu!» ¹⁸ Naomi kaai ma ga wóinúe ga ti li vóma, é zēni kana niina.

¹⁹ Ti felegó ti zieni vóma, eyesu ti zeeli Beteleyeme. Sieḡi zu ti læni la Beteleyeme, taai kpein ge búseni ti maavele ma, anzanuiti ti ḡeni ḡeēzu ma: «Naomi ḡa nei ḡaa?» ²⁰ E ḡeni ti ma-o: «À mina mó tòli ga Naomi,* kēni Mala.† Mazóló Zebēi-Pe-Maliḡii eteai ḡaa mà. ²¹ Dīizúúe, zēi laavega ḡeni de, ḡóḡḡ GALAGI vaa ga ze zēapakai. Lee vaa zu wa tòli ga Naomi? Tózei ḡóḡḡ GALAGI voluavega bà, Zebēi-Pe-Maliḡii màanóḡa.»

²² Zekana Naomi ta ná-doun anzai Lute, Moabe nui, ti vaani la, ti zeḡe Moabe yooi zu. Ti zeelini Beteleyeme, moloi nii daa ga wólézeḡi, naa leve vai lózeidai nó kpein.

2

Lute molo ḡpḡḡgi yēve vai Boaze ná-kpalagave

¹ Naomi zinigi ná-nui ta ḡeni ná. E ḡeni ga zobobe nu kpetai, Elimeelēke ná-peleyeḡei wu, daaseigi ḡeni ga Boaze. ² Moabe nui Lute ḡeni Naomi ma: «Nà è maanēnēzu ga è va bu, gè li molo ḡpḡḡ gaiziezuúe kpalagave, naama nui wosuúe, nii a màawóinḡa.» E ḡeni ma: «Li, doun anzanu.»

³ E liini molo ḡpḡḡ gaiziezuúe kpalagi ta zu, molo leve nuiti pogi zu. E zolooni nó kpein ga kpalagi naa ḡeni ga Boaze nónáí, nii é ḡeni ga Elimeelēke ná-peleyeḡei wu nui.

⁴ Ná tago keai ma, Boaze vaani, é zeḡe Beteleyeme, é ḡe molo leve nuiti ma: «ḡóḡḡ GALAGI ḡe wo va!» Ti goḡḡaavoteni, ti ḡe ma: «ḡóḡḡ GALAGI tuya loo è ve!»

⁵ Boaze ḡeni ná-botigē zunui ma, nii é ḡeni weḡezu molo leve nuiti ma: «Anzanu lounḡoi nii ḡa ga ḡe ná-doun?» ⁶ Botigē zunui é ḡeni weḡezu molo leve nuiti ma, naa goḡḡaavoteni, é ḡe ma: «Moabe anzanu lounḡoi ta ve, nii ti vaai ta Naomi, ti zeḡe Moabe yooi zu. ⁷ E bogē mà ga gè va bu, é dá molo ḡpḡḡgiti gaizie, molo ḡiliiti zóḡózu, molo leve nuiti polu velei, é dá ti ḡaale ba. Paa yee ma za sobui, toḡa loni nó eyesu niizu, é lago looḡḡe nó kotai wu.»

⁸ Boaze ḡeni Lute ma: «Woilo, doun anzanu, mina li molo ḡpḡḡ gaiziezu kpalala kili su, mina màaḡooza ve va, ye ná-botigē anzanuiti ba. ⁹ Weḡe ve moloi levezu ná kpalagi zu, è li ti volu. Gè ná-botigē zunuiti tēnēge ga ti mina vóḡu è va. Sieḡi zu kpóle wóin è zosu da, da li zie liḡiiti pó be, è bóle ga nii botigē zunuiti ta saḡa.» ¹⁰ E vilēni niibigá zooi ma, é nókó, é ḡe ma: «Gè zaalai zólóḡe ḡale è ḡaazu, ga è ḡeēzu mà bebe, nēi gè ga wēen anzanui?»

¹¹ Boaze goḡḡaavoteni, é ḡe ma: «Ti naa kpein bogē mà, nii è kea è-leemón ve, è-zinigi zaa voluma, velei è zeḡeai la è-ḡe ta è-leeni ba, ta zooi è zólóḡai su, ga è va nubuseiti pó, niiti è la ḡea ti ḡwēe pólomazu. ¹² ḡóḡḡ GALAGI naa ḡe è ve, nii è kea. ḡóḡḡ GALAGI, Izelayeḡe ná-GALAGI, nii è vaa, è lóḡu kovegi wu, naa è ḡónókula ga gola.» ¹³ Lute ḡeni ma: «Ee, Màliḡii, gè zaalai zólóḡa è ḡaazu! Mazóló è ḡānēnēa, ta è bóea pò, è ziiila, nēi, gè ga dá-wotigē anzanui. Anēe naa ve, nōun, gè la ga dá-wotigē anzanuiti gila kpalaa kevele.»

¹⁴ Daamii zieḡi zu, Boaze ḡeni ma: «Maabúḡa, è daamii wo, dá-bulu búḡai ló guulu dabai wu.» E zeini molo leve nuiti kobave. Boaze ani ḡae ḡeegai veeni zea. E miini, é yiḡo, é

* 1:20 Naomi: daaseigi nii poluúe ga «koozunēe anzanui.» † 1:20 Mala: daaseigi nii poluúe ga «ziiḡóló anzanui.»

mətai make. ¹⁵ Naa volu é wuzegfeni posuyevéi ma. Boaze niima levei veeni ná-botigé zunuiti zea, é gɛ ti ma: «À yeezei bu ga é posuyevéi gɛ balaa molo giliiti zɔɔzɔ. A mina kpɔlɔ. ¹⁶ Anɛɛ wa ma gɔpɔgi tanigaa gɔla ma giliiti ba, ga wo zɛ ná, é zɛvɛ, wo mina zelilo ma.»

¹⁷ E posuyevéi gɛɛni kpalagavɛ eyɛsu kpɔkɔi. E naa lofani, nii é zɛvɛni. E kilo vuusavagɔ (30) bɔlɔ gila daaveni ga molo gɔamagi nii daa ga wɔɔlezegi. ¹⁸ Nii é zɛvɛni, é naa zɛgɛni, é lii la taa zu, é dɛɛni ga deemɔɔn. E ná-daamianigi mətai balaa gɔlani, é ti ve zea. ¹⁹ Deemɔɔn gɛni ma: «Mini gɔa è posuyevéi gɛai ná za? Mini gɔa è botii gɛai ná za? Tuya gɔa naa vɛ, zɔi é è zɛsɛbogai!» E naa kpein sugɔlani deemɔɔn ma, nii kpein é zieni su. Naa volu, é gɛni ma: «Zunui nii gè botii gɛai pɔ bɛ, daa gɔa ga Boaze.» ²⁰ Naomi gɛni ná-doun anzai ma: «Gɔɔgɔ GALAGI tuya loo naama nui vɛ, teigi é maawɔingɔai gɛɛzu naati bɛ, ti vulua, ta naati bɛ, niiti ti zaai!» Naomi gɛni ma mɔnɔ: «Zunui naa gɔa ga da-nu gɛtegɛte, toɔa ga naati ti ta, niiti ti-losuvɛ ga ti de unmɔɔ.»

²¹ Moaɔɛ nui Lute ta laani ma, é gɛ ma: «Kɛvɛvɛ mà balaa: «Yɛ ná-botigé nuiti ba, eyɛsu ti bɛ ga ná-moloi leve.» » ²² Naomi gɛni ná-doun anzai Lute ma: «Naa vagɛ, dɔun anzanu, ga è gɛ ná-botigé anzanuiti ba, naa gɔa a kɛ nu mina è bɔlɔ kpalagi tagɛli su.»

²³ Naazu, é yɛni Boaze ná-botigé anzanuiti ba, é da posuyevéi gɛ, eyɛsu moloi nii daa ga wɔɔlezegi ta moloi nii daa ga beleegi, naati ti leve vaiti kpein ti bɛ. Naa pɛ su é gɛɛni deemɔɔn vɔ bɛ.

3

Lute ná-maanɛɛni

¹ Yeeta Lute deemɔɔn Naomi gɛni ma: «Dɔun anzanu, ná pɔ gè è zeivele bɛtɛ, naa gɔa a kɛ è gɛ undaanɛi zu. ² E kwɛɛni ga Boaze nii è gɛa ná-botigé anzanuiti ba, naa gɔa ga da-nui ta. Tama za kpɔkɔi, toɔa liizu moloi gɔavɛɛzu, ná-molo lofazuve. ³ Maagba, è gɔlɔ maku nɛɛnɛgi zie bɔɔɔ ma, è da-zɛgɛ vagɔiti too, è yei molo lofazuve. Mina bɔɔɔ lɛɛ la, eyɛsu é bɛ ga daamii wo, é bɔɔle. ⁴ Siɛgi zu é liizu la, é la, ná vɛtɛ, vɛ é laazu ná. Naa volu maabuɔa ba, è segei tago wuzɛgɛ kɔɔɔiti ma, è la. Tɔ bɔɔɔgo, toɔa naa wo è ma, nii maanɛai ga è kɛ.» ⁵ Lute gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà naa kpein kɛ, nii è boga mà.»

⁶ E yeini molo lofazuve, é naa kpein kɛɛni, nii deemɔɔn deveni ma. ⁷ Boaze laamiini, é bɔɔle, koozunɛɛni ziimavɛ. E liini, é la molo giliiti poluvɛ. Lute vaani naazu vaavaa, é segei zɛgɛ kɔɔɔiti ma, é la. ⁸ Kua zaamai, zunui naa wuunni kami, é lati, é ka ga anzanui ta gɔa laani kɔɔɔiti bu. ⁹ E gɛ ma: «Bɛ gɔa ga dɛ?» Naa gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Nà vɛ, Lute vɛ, da-wotigé anzanui. Baa màazu, mazɔlɔ vɛlei è la ga gi bɔɔɔ nu, unmɔɔ fai ma losuvɛ veevɛ è ya nɔun tetema.»

¹⁰ E gɛni ma: «Gɔɔgɔ GALAGI tuya loo è vɛ, dɔun anzanu! Faa gɔaabelagi nii gɔa dá-woogɛgɛladai lɛɛzu mɔnɔ, é leve ma mɔungɛ va, mazɔlɔ è la nu niineiti gaizieni, balá nua, baa kpɛtɛ nua. ¹¹ Niizu, dɔun anzanu, mina lua nɛgɛlein. Nà naa kpein kɛ è vɛ, nii è bosu, mazɔlɔ nɔbuse pɛ ge sugwɛɛ ga da ga anzanu zɔbelama. ¹² Gaamai vɛ ga unmɔɔ fai ma losuvɛ gɔa zèa, kɛɛ tagɛli ka ná, nii é nɔun tuɔɔ. ¹³ Ni vɛ. Lina, ni toɔa pɔ é unmɔɔ fai ma losuvɛ gɛ è vɛ, é kɛ. Kɛɛ ni é la nɛɛni bɛ ga é kɛ è vɛ, gè gɔna Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, nɔun, ná kɛ è vɛ. Yɛ laani eyɛsu sobu.»

¹⁴ E yɛni laani kɔɔɔiti bu eyɛsu sobui. E wuzegfeni ga kpidiɔidigi, nu la dɛ zooga è va nu maabɛɛgaga gɔa. Mazɔlɔ Boaze gɛni ma: «Maa la nɛɛni ga nu va sugwɛɛ ga anzanu lɛvɛ molo lofazuve.» ¹⁵ E gɛni ma: «Da-zɛgɛ wolai zuvie, è so.» E soni. Naa su lɔzita gɔɔɔni moloi zu, é pu su, é daale bu. Naa volu é lɛɛni taa zu.

¹⁶ Lute vaani deemɔɔn vɔ bɛ. Naomi gɛni ma: «Da vɛ baa, dɔun anzanu?» Lute naa kpein sugɔlani, nii zunui naa kɛɛni bɛ. ¹⁷ E gɛni ma: «É su lɔzita veevɛ bè moloi zu, é gɛ mà: «E la lia ga yeapaka è-leemɔɔn vɔ bɛ.» » ¹⁸ Naomi gɛni ma: «Yɛ vɛ, è yiilei, dɔun anzanu,

eyesu è kwεε velei niima vai vaazu besu da, mazólóó zunui nii la doogó nǎpe boga jεgεlein, keni a niima vai gaabelana za.»

4

Lute vulu vai Boaze ve

¹ Boaze liini taa zigfidave, é zeí ná. Petε, zǎi unmmǎo fai ma losuve gfeni zea, nii Boaze ná-fai woni, naa vaani, é da leve. Boaze gfeni ma: «Uaa lee ve, zeí lee ve.» Naa vaani, é zeí. ² Boaze nu puugó zεgfeni taa gfwolaiti saama, é gfeni ti ma: «À zeí lee ve.» Ti zeini. ³ Naa volu é gfeni naama nui ma, nii unmmǎo fai ma losuve gfeni zea: «È sufwεeni ga Naomi va, é zεge Moabe yooi zu. Toǵa pǎ é zou buǵai vǎdi, nii é ga ade-gfεeloin Elimeeleke nǎnǎi. ⁴ Gè gfsiεve ga gè naa wo è ma, ga è geya taa veaiti gaazu, ta nà-nubuseiti ta-gfwolaiti gaazu. Ní da pǎ è unmmǎo, unmmǎo. Ní è la unmmǎosu, dεε ga ze, gè gfe kwεε, mazólóó da gfa mǎunpa ma losuve è ya. Nà gfa é zèa dǎun è voluma.» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà pǎ gè zǎoi unmmǎo.»

⁵ Boaze gfeni ma: «Foloi è zǎoi geyazu la Naomi ma, da Moabe nui Lute balaagi zeí naama zεigi zu, nii é ga poanzai, nii a ke vofoda gfe sinigi va, nii saai, niiti ta ná-poganii zεge.»

⁶ Zǎi unmmǎo fai ma losuve gfeni zea, naa googfaavote, é gfe ma: «Ní naa ve, gè gfelea unmmǎo tosuve va, gè mina va nà-poganii glogolosu. Unmmǎo fai ma losuve zεge ga dǎnǎ, mazólóó gè la zooga gè va unmmǎo.»

⁷ Izelayele nuiti saama mǎungi, faa nǎpe a la gfeni gilia ba, é lo unmmǎo faa va, ba a anii maavalibo faa va, gilagi bena ná-savalagi gfula gǵǵǵi gfa, é fe zǎi ya, naa bena gfe ga poogi Izelayele nuiti be ga naama vai bεtea. ⁸ Zǎi unmmǎo fai ma losuve gfeni zea, naa gfeni Boaze ma: «Zǎoi geya bǵǵǵ ve,» é ná-savalagi gfulani gǵǵǵa.

⁹ Boaze gfeni naazu kewolaiti ta nubuseiti kpein ma: «Wo gfa ga zeeleiti za, ga nii kpein é gfa ga Elimeeleke nǎnǎ ta Kiliyon, naa vεε Maalon va, gè naati pε geyaa Naomi ma. ¹⁰ Gè Moabe nui Lute zeida balaa, é gfe ga ànza, nii é gfeni ga Maalon anzai, ga nii saai naa laaseigi mina jεele ná-poganii zaama, naa gfa a ke nii saai naa laaseigi ye gǵ kεεgfeleaiti saama, sólóó taa zigfidave. Wo gfa ga ma zeeleiti za.»

¹¹ Nubusei niiti kpein ti gfeni taa zigfidave ta kewolaiti, ti gfeni ma: «Gá ga naama zeeleiti! Anzanui é lee zu da-velei wu, Gǵogǵ GALAGI ke ga Zakǎbe anzaiti Lasele ta Leani kevele, niiti ti felegǎiti ti Izelayele veleyeǵei logai! Da bǵǵǵi balaa, tuyai gfe è ma Efelata, ta è lǵǵ zólóó Beteleyeme! ¹² Vofodai nii Gǵogǵ GALAGI fee zu è ya ga anzanu loungoi nii maavele, é da-veleyeǵei gfe ga Peelese ná-peleyeǵei gfevele, nii Tamaal sólóoni Zuda ve!»

¹³ Boaze Lute zεgfeni, é ke ga anza, é daani volu. Gǵogǵ GALAGI vaani bu Lute kogi zεge, é doun zunu zólóó. ¹⁴ Anzanuiti ti gfeni Naomi ma: «Mamagi gfa Gǵogǵ GALAGI ve, nii é la vaani bu, è va vala za peleyeǵei make nui ma, GALA ge ke daaseigi wǎólóó Izelayele nuiti saama faan! ¹⁵ Doin nii gfa è-yenvui niine, é è make da vǎlǎzǎǵana, mazólóó è-loun anzai nii è nεai be, ta fizǎgai è ve zunu loun lǎfela va, naa gfa é sólóǵgai.» ¹⁶ Naomi doin zεgfeni, é pεε yii la. Tǎ gfa é kulani su. ¹⁷ Anzanuiti ti gfeni ga seijnǵǵiti, naati ti gfe ma: «Doun zunu zólóǵga Naomi ve!» Ti daasei pεeni ga Wǎbεde. Toǵa é gfeni ga Izayi kεεǵε, é gfe ga Davide kεεǵεwola.

Davide memewolaiti

¹⁸ Peelese mavofodaiti ta ga: Peelese Gεselon zólóoni, ¹⁹ Gεselon Lame zólóó, Lame Aminadaǵe zólóó, ²⁰ Aminadaǵe Naason zólóó, Naason Salema zólóó, ²¹ Salema Boaze zólóó, Boaze Wǎbεde zólóó, ²² Wǎbεde Izayi zólóó, ta Izayi Davide zólóó.

Samiyele Ná-Sευε Məungi SAMIYELE NA-FAI

(1:1–7:17)

Ane lii vai GALA sei vεlei wu Silo

¹ Efelayime zunui ta ɣeni Lama, Səfe ɣovii ma, Efelayime ɣize yooi zu. Daaseigi ɣeni ga Elekana. E ɣeni ga Yeləɣame ná-doun zunui, kεwola ɣeni ga Təɣu ná-doun zunui Eliyu. Təɣu naa, keεɣe ɣeni ga Sufe. ² Anza felegə ɣa Elekana seini. Ma məungi laa ɣeni ga Ane, felesiei laa ɣe ga Penina, dointi ti ɣeni Penina ve, keke ta la ɣeni Ane ve.

³ Kona-o-kona Elekana bena zeɣe ná-taazuve, é li Silo, é nəko ɢooɣo GALAGI wu, Fai-Pε-Maliɣii. Eli ná-doun zunu felegəiti, ɢofeni ta Finease, naati ti ɣeni ga ɢooɣo GALAGI ná-zalaɣa ɣula nuiti Silo taazuve. ⁴ Zalaɣai ɣula laa ɣilagila, Elekana ve, é bena ma zuai ta ɣaaɣwe Penina ta ná-dointi ba. ⁵ Keke Ane nənoi bena wəlo ga seizu felegə, təzei Ane wola nəeni Elekana ve, anεε ni GALA ge la ɣeni doun veeni naa ve. ⁶ Sinianzai Penina la ɣeni looɣosu ga gaazu unfe seɣeai, mazəlo ɢooɣo GALAGI la ɣeni doun veeni be. ⁷ Kona-o-kona, naa nə ɣa ti ɣeni daawu. Penina da Ane yiiɣəlo, teε laa ɣilagila ɢooɣo GALAGI ze vεlei wu.

Ti yeni naazu konagi ta, Ane təzei ga é da wəlo, é da ɣele daami wo fai va. ⁸ Sinigi Elekana gaazaɣani, é ɣe ma: «Ane, lee vaa zu è wəlozu, è da ɣele daamianigi va? Toɣa ɣale, è bəɣo maawəinzu? Nə ɣila gè la vizəni doun puugə va è ve baa?»

Ane ná-GALA maanεenɛi

⁹ Ti daamii wogai ma, ti bəle Silo, Ane wuzegeni, é li zalaɣa ɣulazu velei, zalaɣa ɣula nui Eli ɣeni zeini ná-kpəkpəgi ɣa, ɢooɣo GALAGI ze vεlei laave. ¹⁰ Təzei ziiɣəloa ɣeni de koozu gola, é ɢooɣo GALAGI maanεenɛni, é da wəlo gola. ¹¹ E minazegegi woni, é ɣe: «Ee, ɢooɣo GALAGI, Fai-Pε-Maliɣii! Ni da nə-kpəlo vεtəna, è gəazumaawəinɣa, ni è la yeemani mà, ni da doun zunu veena bə, nə fe è ve, ɢooɣo GALAGI, sii ma voloi pε su, kpeka la wəɣua nəundəɣai ta kpεlei va eyesu pε.»

¹² Tεi Ane ləbini ɢooɣo GALAGI valizu, Eli ɣeni dakəlogiti niikpi pelei zuməsu. ¹³ E ɣeni naa lakəlogiti kaazu, ti da niikpi, keke nu la ɣeni woo nəpε menisu, mazəlo Ane ɣeni GALA falizu yiimaave. Eli ɣisieni ga dəoi ɣa é Ane zogai. ¹⁴ Eli ɣeni Ane ma: «Da ɣulazu niima ɣevelei zu yeelε? Li, è da-ləoi ɣula ɣaazu ada ɣili pele.»

¹⁵ Ane gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, məliɣii, dəo lei é va ɣe bà, gè la dəo bəleni, baa gaazulati gani nəpε. Keke zii ɣa é bəlozu kəozu. Nə ve ga gè nə-ziiɣəloi lε ga ɢooɣo GALAGI. ¹⁶ Mina pəte ga anzanu nakai, ziiɣəlo latevəgai ɣa é kea gè ləbiga nə-GALA falii zu.»

¹⁷ Eli gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ni naa ve, li, ziiɣeigi ɣe è ve, Izelayele ná-GALAGI è woogaaavote, nii è falia ma, é naa ve è ya!»

¹⁸ Ane Eli woogaaavoteni, é ɣe ma: «Da-nubəɣəlai zoo é ye bà.» Naa woga vɔluma Ane ve, é liini, é daamii wo, gaazuve ze ga pagə. ¹⁹ Poluma zobui, kpidiɣidigi, Elekana ta ná-pεleyeɣe pε ti liini, ti nəko ɢooɣo GALAGI wu, naa vɔluma, ti ɣaleni ma, ti li ta-laazu Lama.

Elekana bεdɛni anzai Ane ma, ɢooɣo GALAGI ge naa maawəinɣaani. ²⁰ Ane kogi zegeni naama ɣonagi nə laawu, é zunu loun zəlo, é ɣe ma: «Doin nii laa ɣa ga Samiyele, mazəlo gè falivε ɢooɣo GALAGI ma.»

Ane ná-doin ɣalivaa vai GALA ma

²¹ Naa vɔluma, Elekana ta ná-pεleyeɣe pε ti ɣeni liizu məno Silo, ga ti naama zalaɣai ɣula, nii ta da kula kona-o-kona, ɢooɣo GALAGI ve, ta é ná-minazegegi laazeeli, nii é keeni.

²² Kεε Ane la ɣeni uileni ti volu naama ziei zu, é ɣeni sinigi ma: «Nà naa maabɔunsu, eyesu doin laaɣula niimii va, naazu nà lii la niina Silo, gè fe Ɔooɣɔ GALAGI ve, nii a ke doin tei ge ye Ɔooɣɔ GALAGI ya, sii ma voloi pe su.»

²³ Sinigi Elekana ɣeni ma: «Ke eɣevelei è devea la, naa maabɔun eyesu è doin laaɣula niimii va. Ɔooɣɔ GALAGI ge ke, nii é minazeɣea la, naa laazeeli.» Ane yeni ná, é da niimii ve dongoi ya, eyesu naa laaɣula niimii va.

²⁴ Doin laaɣulaai ma niimii va, dee Ane seɣeni, é lii la Silo, anεε ni dongoi laida ɣeni de de. E kona savago nike zinei zeɣeni, é veε bulu vukɔi kilo vuusavago (30) va, ta kɔlɔ woole ɣila daavegai ga dɔɔi. ²⁵ Ti nikei vaani, ti kula ga zalaɣai, naa voluma, ti liini ga dongoi Eli vɔ. ²⁶ Ane ɣeni ma: «Ee, mɔliɣii, è-ɣi ka naa zu nei baa, ga anzanui ta vaani, é da Ɔooɣɔ GALAGI vali è ɣobave? GALA ka kàazu, eɣevelei è vulua la ga ɣite, gaamazu nà ɣeni de. ²⁷ Wele, doin nii ɣa gè ɣeni falizu GALA ma. Tama Ɔooɣɔ GALAGI fea zèa. ²⁸ Nà balaagi, nà pɔ ga gè kaliva Ɔooɣɔ GALAGI ma, toɣa ga nɔnɔ sii ma voloi pe su.» Ti nɔkɔni ná Ɔooɣɔ GALAGI wu.

2

Ane ná-mama guyei

¹ Ane GALA falini ɣani:

«Zii laavege ga koozunεei, Ɔooɣɔ GALAGI zaalai zu.

Gè unbuzegɛi zɔlɔɔga Ɔooɣɔ GALAGI zaalai zu,

nà zoo niina gè bɔε, gè sili nuiti gooɣaavote,

kòozunεεve, tɔɔzei GALA ge bɔga bà.

² Ɔooɣɔ GALAGI ɣeɣala la ná, tɔ ɣila kpe ka ɲadegai.

E ɣula tɔun polu, gala kili ge la ná,

gala kili ge la ná, é va ɣe ga fasai, ga gɔnɔ ma ƆALAGI ɣevele.

³ A wa-waso kpɔɛiti kpelana mu pele zu,

ta poomu gooiti ti ɣea ɣulazu wo-laaveti.

Mazɔlɔ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa ga GALAGI, nii é fai pe kwεε,

toɣa é nuɔuseiti ta-ɣεεwotiiti buɲegi ɣɔɣɔsu.

⁴ Kɔɔɣuluɔa wolaiti ta-ɣilegiti ti ɣaleɣalea,

kele zebesulala nuiti ti zεbei zɔlɔɔga.

⁵ Zɔiti ti yiɣoa ɣea de, naati ta laamiani gaiziezu.

Kεε niiti mu pului ɣea ti ma, ti la mɔ beɔeni ga ti boti ɣe pe, ti va ɣɔnɔ sɔlɔ.

Doun zɔlɔɔtala anzanui doun lafela zɔlɔɔga, zɔi ma doin ɣea mɔinni zea, naa maaloga.

⁶ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa a da paai wo, é lati, é zenvui ve,

tɔ ɣa a da nui yenvui yei gɔvealaazu,

tɔ nɔ ɣa balaa a da nui yenvui ɣula gɔvealaazu.

⁷ Ɔooɣɔ GALAGI ɣila kpe ka a da baladai ve,

é kpeɛi balaa fe.

Tɔ ɣa a da nui maayei,

kele toɣa da nui unbuzegɛ balaa.

⁸ Toɣa da bala nui wuzegɛ, é kula fufiligi zu,

é zeɲaka nui wuzegɛ, é kula kpogagi zu,

é seizu ve ti ya, seizumaanεεgiti saama,

é unfema losuve ve ti ya.

Zooi ma beɔegiti, ta ga Ɔooɣɔ GALAGI nɔnɔ,

tiya ɣa é eteai zeini ti ma.

⁹ Ɔooɣɔ GALAGI ɣa da baa ná-woogɛɣila nuiti maazu, ti-ziezuve pe.

Kele faa nɔu ge nuiti undaa ga vili kpidii zu, mazɔɔ nu nɔpe ge la vɔniga faa ma, ga tɔ bɔɔɔi zɛbei.

¹⁰ Zɔiti ti wuzɛgezu Gɔɔɔɔ GALAGI laalɔɔma, ti kpein ti zu ga ɔɔɔɔɔɔ.

Gɔɔɔɔ GALAGI ga yesu geeɔɔɔɔ zu, ɛ bain ga tiye, ege geeɔɔɔɔ lugi.

Toɔa eteai lukpɔɔaaleve, ɛ zeeli zou bela ga naa pe.

Toɔa zobogi ve nɔ-masagi ya,

nii ɛ gulɔi ziaai ma, ɛ ta vɛɛ sɛbei va.»

¹¹ Naa pe poluma, Elekana ɔaleni ma, nɔ-taazu Lama, kele zunu loungoi Samiyele yeni Silo, ɛ da botii ge Gɔɔɔɔ GALAGI ve, zalaɔa ɔula nui Eli ɔɔɔɔ.

Eli nɔ-dointi ta-vai

¹² Eli nɔ-doun zunuiti ti ɔeni ga nu nakaiti, ti la ɔeni unkesu Gɔɔɔɔ GALAGI ma. ¹³ Wɛɛ, ti zie velei ɔeni ga nii, nii ti ɔeni keezu ga bebei: nu nɔpe ɛ vaazu ga zalaɔai kula vai ma, zalaɔa ɔula nui nɔ-botige nui ɔeni liizu, naama nui vɔ be, siegi zu zalaɔa zuai geezu la abui ɔa, ɛ da ɔili, a ɔena lia sua zɔɔ mite wolai ɔa zea, nii niigai ga ga savagɔ. ¹⁴ E bena mite wolai lɔ anɔnakai zu, nii ɛ ga digii, ɔaa pɔɔ liɔii, ni naa laade kokoi, nii nɔpe mitei naa a lɔna ba, naa ɔa ɛ ga zalaɔa ɔula nui nɔnɔi. Naa ɔa ti ɔeni keezu ga Izelayele nuiti kpein, niiti ti ɔeni vaazu Silo zalaɔa ɔula vai ma. ¹⁵ Yeeta bena ɔele ɔite, ti va ge ti zalaɔa zuai ma wulɔiti gala, zalaɔa ɔula nui nɔ-botige nui bena va, naama nui vɔ be, ɛ ge ma: «Zalaɔa ɔula nui nɔ-mɔ suai ve, mazɔɔ ɛ la vaazu giliai ta zosu, ma undui nɔ ɔa ɛ pɔ.»

¹⁶ Ni zunui nii ti nɔ-zalaɔai ɔulazu, naa a ɔena ma: «Zena de, gi be ga ma wulɔi gala, da va niina, nii nɔpe ɛ pɔ, ɛ naa zege,» zalaɔa ɔula nui nɔ-botige nui bena ge ma: «Ba, keni ɛ fe niizu, ɛ la na keeni, nɔ ta zege ga zeeɔaabaai.»

¹⁷ Niima zunu loungoiti sɔgi wola nɔuni, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu, tɔzei veɔɔani niiti nuiti ti ɔeni feezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, zunu loungoi niiti ti ɔeni naa geezu ga fuun gani.

¹⁸ Kele doungoi Samiyele ɔeni nɔ-botii geezu Gɔɔɔɔ GALAGI ve, kɔba zegei ɔeni ga zalaɔa ɔula zegei.

Samiyele ta sɔɔɔ nuiti

¹⁹ Kona kula laa ɔilagila, Samiyele dee bena sege maavɔnigi beɛ be, ta la ɔena lia ta sinigi Silo, zalaɔa ɔula vai ma, ɛ ɔeni liizu ga naama zegei nɔ-doin vɔ. ²⁰ Eli tuya looni Elekana ta anzai ve, ɛ ge ti ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI va bu ga ɛ doun ɔiligaa zɔɔ ɛ-anzai nii va, niiti ta ge ga Samiyele vɔtogi, nii ɛ fea Gɔɔɔɔ GALAGI ve.» Naa voluma, ti ɔaleni ma ta-laazu. ²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI Ane maavɔnɔani, polu ge ga Ane zunu loun savagɔ, ta anzanu loun felegɔ ɔiligaa zɔɔɔni volu. Naama ziegi zu Samiyele ɔeni ba, ɛ da wɔɔɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu.

Eli ta nɔ-dointi

²² Eli vɔɔzaɔani niina ga gola. E nɔ-doun zunuiti sie velei ma woo menini, ɛ vile Izelayele nuiti ba, ɛ menini ga nɔ-doun zunuiti ta vɔɔ laazu ga anzanuiti, niiti ti ɔaalɛzu ba GALA daaɔomi sege velei laave. ²³ Eli ɔeni nɔ-doun zunuiti ma: «Leeni ɔa ge menisu, ɛ vile wo va? Eɛ pe ka wo-lɔɔ nɔi wosu, tɔzei wo zie velei la vani. Leeni vaa zu wo naa geezu? ²⁴ Dɔun zunuiti, a yeeɔula naazu, nii ge menisu ɛ vile wo va, naa la vani. Wa Gɔɔɔɔ GALAGI nɔ-nubuseiti diizu tɔ koloɔologiti ma. ²⁵ Ni nui ta a koto geena bɔɔla nubusei ta laalɔɔma, GALA ka ɛ ga tukpɔɔaaleve nui naazu, kele zai ɛ kotoi geezu, Gɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi laalɔɔma, be ɔa a naama nui maavaawo?» Eli nii kpein boni, kele nɔ-doun zunuiti ti la ɔeni keeni, ti va ti-ge woɔi zɔ, tɔzei Gɔɔɔɔ GALAGI deveni niina ga ti za.

²⁶ Samiyele ma zunu loungoi ɔeni wɔɔɔzu, ɛ da GALA ta nubuseiti ziilaa.

*Nimizai é zeini
Eli ná-péleyeḡei ma*

²⁷ Yeeta GALA goo wo nui ta vaani, é ḡe Eli ma: «Woilo niima nii GALA ge bosu è ma: «E sugwεε kala, ga è-mεmεwolani keai ma Ezipete yooi zu, Falaḡon ná-pélei wu ga duḡiti, ḡe bḡḡo læni ga tiye, tiya-o, ta-veleyeḡeiti-yo. ²⁸ Izelayele veleyeḡei kpein saama, è-mεmεwola Aalbn ḡa ḡe yiimazeḡeni la, ga é ḡe ga ná-zalaḡa ḡula nui. E da lo ná-zalaḡa ḡulazuve, é da ná-zalaḡaiti daazeeli mà, é da ani maku neenεḡiti gala bè, ta é da ḡaazaḡa. ḡe ti-laamiizu veeni, tḡ-o, mavofodai-o, zalaḡa zuaiti ba, niiti Izelayele nuiti ti vaazu la. ²⁹ Toḡa ḡale mu, wo beleyeḡulazu ná-zalaḡaiti ta ná-vebeaniiti ba, nii ḡe ma levei veai, ga é da ḡe ná-pélei wu? Lee vaa zu è è-loun zunuiti fizḡsu bà? Wo da bḡḡo ḡonḡkula ga zalaḡa zuai vasuḡeti, niiti ná-nuḡuseiti, Izelayele nuiti, ti vaazu la pò?

³⁰ « «Naa ḡa é ba, tei é ḡea ḡana, nèi ḡe ga Izelayele ná-GALAGI, ḡoi ḡa é ga nii: ḡe minazeḡeni è ve, da-o, da-veleyeḡeiti-yo, ta è-mεmεwolani tḡnḡ ma veleyeḡei balaa, ga wa ḡa wo ga ná-botiḡe nuiti yeenḡpe eyesu ḡo. Kele, nḡun ná, ḡḡḡo GALAGI, ná bosu è ma ga minazeḡeḡi naa li poun. Mazḡḡḡ ná da ḡaazu unfegi ve naati be, niiti ti dèbizu, kele niiti ti bèlèlalazu, unfegi ḡa da yei ga tiye. ³¹ Su la ḡooza, ná vaazu da-veleyeḡeiti, ta è-mεmεwola nḡnḡ ma veleyeḡeiti zuvikei ḡulazu ti ya, naa ḡa a ke, nu vḡḡzaḡa nḡpe ge mina mḡ ḡe da-veleyeḡeiti wu. ³² Da wεle, è è zili nui ḡa, é da ḡaaḡa sèi velei ma. Fai pe ka ḡe ga pagḡ Izelayele veleyeḡeiti ve, naama zieḡi zu nu la mḡ kewola vḡḡ nḡpe kaa, da-velei wu. ³³ Naa pe ge ḡεε va, ná vaazu è-mavofodai ḡila makεsu, ná-zalaḡa ḡulazuve ḡobave, nii a ke é da nimiza bḡḡo ma, ga toloi ta kitevei. Názu ma, da-veleyeḡeiti wu nui mḡtaiti kpein ta za, ti-ma niinelai zu.

³⁴ « «Nii é vaazu ḡεεzu ga è-loun felegḡiti, ḡofeni, ta Finease, naa ḡa é ḡεεzu ga poogi è ve, ga nii ḡe bosu gaamai ve, tḡḡzei, ti felegḡo pe ta zaazu folo ḡila kpe. ³⁵ Naa vḡluma, ná yiimazeḡe ga zalaḡa ḡula nu bḡḡo ve, ḡe sei, nii a ḡe ga lada nu, toḡa zie ga ná-kisieiti, ta zḡimai vaiti. Ná mavofodai beḡe ba, nii a ye ná ḡo, é ḡe ga zalaḡa ḡula nui, masagi ḡoba, nii ḡe yiimazeḡe zu la, ḡe ḡulbi zie ma. ³⁶ Zai a ye vulua è-mavofodai zu, naa ḡa va zalaḡa ḡula nui naa vḡ be, é vile niibiḡa kakala, nii a ke é va wali ḡilagi zḡḡḡ, baa bulu buḡa ḡila ko. Toḡa zalaḡa ḡula nui naa maanεεε, é ḡe ma: Soma, è boti ve zèa, zalaḡa ḡulazuve, nii a ke ḡe bulu buḡa go zḡḡḡ ga kḡnḡḡi.» »

3

Samiyele loli fai GALA be

¹ Zunu lounḡoi Samiyele ḡeni ḡḡḡo GALAGI ná-botii ḡεεzu, Eli ḡobave. Naama zieḡi zu, ḡḡḡo GALAGI la ḡeni bḡeni nuiti pḡ, valafala, ti la mḡ ḡeni ná-kulakelema vaiti sḡḡḡsu valafala.

² E ḡeni ga kpidii ta, zalaḡa ḡula nui Eli ḡeni laani daazuve, naama zieḡi zu Eli ḡaazuḡeti maabidini niina. E la mḡ ḡeni wozaḡaazu fḡn. ³ Samiyele balaa ḡeni GALA sei velei wu, é ḡeni laani minazeḡe kesui ḡobave, naazu GALA ná-fitinai da zo de. ⁴ Naama zieḡi zu, ḡḡḡo GALAGI Samiyele lolini, Samiyele ḡe ma: «Nà ḡaa!»

⁵ Samiyele bizeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligε.»

Eli ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «ḡè la toli boni, ḡale ma, è li, è la.» Samiyele liini, é la volu.

⁶ ḡḡḡo GALAGI Samiyele lolini volu. Samiyele wuzegeni, é li Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligε.»

Eli ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Dḡun zunu! ḡè la toli boni, li, è la.»

⁷ Samiyele ma ge la ḡeni de ḡḡḡo GALAGI ḡwεε, tḡḡzei kaipa naa la ḡeni de bḡeni tḡ bḡḡi vḡ.

⁸ ḡḡḡo GALAGI Samiyele lolini volu, ná zeizu zavasiεi. Samiyele ḡaleni ma Eli vḡ be, é ḡe ma: «Nà ḡaa, mazḡḡḡ è tòligε.»

Eli gaagaani niina ga Gooḡo GALAGI ḡa é doungoi lolisu. ⁹ Eli ḡeni Samiyele ma naazu: «Liina, è la, ni da toli kili menina, da ḡe ma: «Bœna, Gooḡo GALAGI, da-wotigē nui woilogē.» » Samiyele liini, é la daazuve.

¹⁰ Gooḡo GALAGI vaani, é lo kobave, é toli ga ma mœungiti kevele, é ḡe ma: «Samiyele! Samiyele!»

Samiyele gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Bœna, mazɔɔ nēi gè ga da-wotigē nui gòilogē.»

¹¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Nà vaazu faa laazu Izelayele nubuseiti ma, nu-o-nu a ma wooi menina, daa ḡa vɔ. ¹² Naama voloi, maanḡɔi nii kpein gè deveai Eli ta ná-peleyeḡei ve, nà ti pe daazeeli, gè la gila kpalaa zega voluzu. ¹³ Gè deuve la ga, nà ná-peleyeḡei veelalazu eyesu ḡo, mazɔɔ é ḡea suḡwee ga ná-dointi ta bēlɔlɔazu, kele é la keeni, é va naati maḡolo. ¹⁴ Naa ḡa é ba, gè ḡona Eli ná-peleyeḡei ve, gè ḡe ma: «Zalaḡai baa vebeaniiti ti la zooga ti va Eli ná-peleyeḡei ná-kotoi gba eyesu pe.» »

¹⁵ Samiyele yeni laani eyesu geelaalao. Naa voluma, é wuzegeni, é GALA sei vɛlei ma vɛlelaveti daalao. Kele nii GALA ge boni ma, é ḡeni luazu ga é va naa wo Eli ma. ¹⁶ Kele Eli tolini, é ḡe ma: «Samiyele, doun zunui!»

Doungoi gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡaa.»

¹⁷ Eli ḡe ma: «Lee ḡa Gooḡo GALAGI bogai è ma? Mina tanɔpe dœḡu bà. GALA ka è zo ná-ziiḡaawanai pe su, ni da gila kpalaa dœḡuna bà!» ¹⁸ Samiyele daani ma kpe, é ti pe daazeeli ma, é la ḡeni tanɔpe dœḡuni Eli va. Eli ḡeni ma: «Tɔ ḡa é ga Gooḡo GALAGI, é naa ḡe, nii pagai gaazu.»

¹⁹ Samiyele ḡeni wɔɔɔzu, Gooḡo GALAGI ḡeni ba yeenɔpe, wooi ḡilagilagi kpein é ḡeni bosu, Gooḡo GALAGI laaseigi zu, ti pe daa ḡeni zeelizu. ²⁰ Naa ḡa é keeni, Izelayele kpein, é lœzei Dan, é zeeli Beel-Seeba, ti pe ti kwœeni, ga Samiyele ḡa ga Gooḡo GALAGI ná-keelai. ²¹ Gooḡo GALAGI la ḡeni beni ḡula vai va kelema Silo, mazɔɔ miná ḡa é ḡeni bœḡo leezu ná ga Samiyele, é da daawooi lee la.

4

¹ Samiyele ḡeni naama wooi laazeelizu Izelayele pe ma, nii é ḡeni sɔɔsu Gooḡo GALAGI ya.

Minazeḡe kesui zeḡe vai

Filiseti nuiti be

Izelayele nuiti ti ḡulani ga ti Filiseti nuiti daaḡomi ga kœi, Izelayele ná-kœuvebei vuuni Eben-Ezeel. Filiseti nuiti ti tœni vu Afeke taazuve. ² Filiseti nuiti ti lopele beeni kœḡo vai ma, ti kœi lœzeini ta Izelayele nuiti. Kœi bœini ga gola, Filiseti nuiti ti zeelini Izelayele nuiti ma, ti nu waanaanigɔ (4 000) ḡeḡala vaani ti zaama, kœḡozuve. ³ Zœiti ti velani, naati ti ḡalegai ma ma kœlaḡai zu, Izelayele lotuḡoiti ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu ga: «Lee vaa zu Gooḡo GALAGI ade yegana Filiseti nuiti ti da vœni ade ma?» Ti ḡeni bœḡo ma: «Ade li Silo, ade va ga GALA ná-minazeḡe kesui. Naa a ḡena ade zaama, toḡa ade ḡizo ade zili nuiti zeei ma.»

⁴ Ti numaa leveni Silo, Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡalama, Fai-Pe-Maliḡii, nii é zeini seelubeinti unda. Zalaḡa ḡula nui Eli ná-doun zunu felegœiti ḡœfeni ta Finease ti yeni minazeḡe kesui volu, ti va.

⁵ Ti zeelii ma ga minazeḡe kesui kœlaḡai zu, Izelayele ḡœuvebei woḡulani ga kœozunœi, eyesu zooi bali ti wu, ve ti ḡeni ná. ⁶ Filiseti nuiti ti zœngɔ wooi naa menigai ma, ti ḡeni bœḡo ḡaazaḡasu, ti da ḡe ma: «Kpee wolai nii voluve ḡa ga leeni, Ebulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu?» Ti menini ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡa ti vaai la Izelayele ná-kœlaḡai zu. ⁷ Ti wola luani, ti da ḡe bœḡo ma: «Ade maanḡɔa, tœzei GALA ge va Ebulu nuiti ta-ḡœlaḡai zu, é la ḡea ḡana pœlœma. ⁸ Ade maanḡɔa-o! Bœ ḡa a ade ḡula zebœsu ḡalagi niiti zea? Galagi teiti ka ti maanḡɔi ma zii mœinmœin seini Ezipete nuiti ma, tevebai zu. ⁹ A

zasulo! Filiseti nuiti, wo ɔɛ ga zunu ɔɔɔɔɔɔ! Wo mina va lɔɔzu duɔlai zu, Eɔulu nuiti zea, eɔɛvelei ti ɔɛa la wo ya duɔlai zu, naa ɔa é ba, à zunuyai ɔɛna, wo kɔɔi ɔɔ.»

¹⁰ Filiseti nuiti ti kɔɔi lɔɔzeini, ti vɔnini Izelayele ma, eɛɛ pɛ ge ɔa ɔize ga lɔɔɔua ná-seɔe ɔotai wu. Ti vɔnini Izelayele ma ga gola, nu waavuuɔavagɔ (30 000) ɔa é zaani Izelayele va.

¹¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni, Eli ná-doun zunu felegɔiti ma, ɔɔfeni ta Finease, naati ti za kɔɔi zu.

Eli ta ná-doun anzai ti zaa vai

¹² Naama volo ɔilagi nɔ, zunu ɔila ge ɔizeni, é ɔula kɔɔlaɔɔai zu, é ɔeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta, é vaani Silo, ná-seɔeiti balivaliai ga, fufiligi nɔungi pɛ unma, ziiɔɔɔi maavele ma. ¹³ Teai ma taazuve, Eli ɔeni zeini ná-kpɔkpɔgi ɔa, pele ɔɔbave, é ɔa maabɔungi wo, tɔɔzei zii ɔeni zoolɛzu ga GALA ná-minazeɔe kesui ma vai. Zunui tei paai ma, é nuuma wooi wo taazuve, nuɔuseiti pɛ ti kpeei ɔulani bu.

¹⁴ Eli naama ɔeei mɛnigai ma, é gaazaɔɔagi woni, ga: «Lee ma ɔee ɔa é loozu?»

Zunui tei ge vaani, ga é naama vai laazeeli Eli ma. ¹⁵ Naama ziegi zu, Eli zii ma voloi ɔeni ga kona vuutaavuu maazu lɔsava (98), gaazuɔɔoleni niina. ¹⁶ Zunui ɔeni Eli ma: «Pɛlave, gè zeɔe kɔɔɔɔzuve za nɔ.»

Eli ɔeni ma: «Leeni ɔa keai, doun zunu?»

¹⁷ Keelai gooɔavoteni, é ɔe ma: «Izelayele ɔizaa Filiseti nuiti ba, gi loove bu ga gola. E-loun zunu felegɔiti saave vɔɔ kɔɔi zu, ɔɔfeni ta Finease. GALA ná-minazeɔe kesui ɔalaagi zeɔeɔe Filiseti nuiti be.» ¹⁸ Siegi zu keelai ɔɔeni la, é vile minazeɔe kesui va, Eli ɔulani ná-kpɔkpɔgi ɔa, é buɔe ɔɔɔ maazu, é loo kpogi ɔɔbave, kpɔɔoi woloni, é za. Mazɔɔɔ, Eli vɔɔɔaɔɔani niina, é wuini ɔɔɔ ma ɔalaa. Eli Izelayele lukpɔɔaaleveni kona vuunaanigɔ (40) laawu.

¹⁹ Ná-doin, Finease anzai ɔogi ɔaawɔɔni niina. E mɛnigai ma, ga ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeɔe, naa vɔluma, keemɔɔin ta sinigi ti zaa, anzanui nii zeini ɔɔɔvɔlu, é doin zɔɔɔ, tɔɔzei koozu wanai soni gaamanɔ. ²⁰ Tei é ɔeninina zaazu, anzanui niiti ti ɔeni koba, naati ti ɔeni ma: «Mina lua, mazɔɔɔ è zunu loun zɔɔɔga.» Kele é la vɔɔ ɔeni woiloni naa ma, é va ta zeɔe ba ti ve. ²¹ E doin laasei pɛeni ga I-Kaɔɔde (nii poluve ga «lebiya la mɔ ná»). Mazɔɔɔ é ɔeni ma: «GALA ná-lebiyai zeɔea Izelayele va.» Keai ma naa wosu, é ɔisieni, é vile GALA ná-minazeɔe kesui va, nii Filiseti nuiti ti seɔeni, ta keemɔɔin ta sinigi ti zaa vai. ²² E woɔɔulani, é ɔe ma: «Ungo, lebiyai ɔula Izelayele va, mazɔɔɔ Izelayele zili nuiti ti lia ga GALA ná-minazeɔe kesui.»

5

Minazeɔe kesui vai

Filiseti nuiti pɔ be

¹ Filiseti nuiti ti GALA ná-minazeɔe kesui zeɔeni Eɔen-Ezɛɛl, ti lii la Asedɔde taazuve. ² Ti teeni ta-ɔalagi Dagon ná-pɛlei wu, ti da maaniini saɔai naa ɔɔbave. ³ Asedɔde nuiti ti wuzɛɔeni sobuzobui, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai zoi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave. Ti buzeɔeni, ti to tosuve. ⁴ Poluma zobui mɔnɔ, ti wuzɛɔeni kpidiɔidigi, ti ka ga Dagon ɔa laani daaveai mɔnɔ zoi ma, ɔɔɔɔ GALAGI ná-minazeɔe kesui ɔakalave, nɔungi ta zee felegɔiti teveai ba, ti vazagai kpofalagi maazu, kpusei nɔ ɔa é yeini ná niina. ⁵ Naa ɔa é kea, Dagon ná-zalaɔa ɔula nuiti, ta niiti kpeini ti leɛzu Dagon ná-pɛlei wu Asedɔde, ti la ɔa ga zie kpofalagi ma, zaɔɔa.

⁶ ɔɔɔɔ GALAGI ná-zɛbei leeni ga Asedɔde nuiti, é dualuagi lɔni ti zu, é puzeɔulagi veeni ti va, Asedɔde ta ná-zoi pɛ su. ⁷ Asedɔde nuiti ti naama vai ɔaai ma, é ɔa ɔe ga tiye, ti ɔeni ma: «Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɔe kesui la lebiga ada-laazuve, mazɔɔɔ zeei ná-zɛbei ɔa ade laalɔɔma, ada-o, ada-ɔalagi Dagon-o.»

⁸ Ti Filiseti ɣundiɣiiti tolini Asedode taazuwe, ti ti ɣaazaɣa, ti ɣe ma: «Lee ɣa ada ke ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui nii?»

Naati ti ti woogaaɔoteni, ti ɣeni ti ma: «Kenii Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui leve Gate.» Ti liini ga GALA ná-minazeɣe kesui miná. ⁹ Kele ti lia volumna la, Gooɣo GALAGI wuzegeni Gate taai laalɔɣoma. Dualua golai lɔoni ti pe su, puzegulagi ti zoni, é lɔzei doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ.

¹⁰ Gaamago nɔ, ti GALA ná-minazeɣe kesui ɣulani naa va, ti lii la Ekelɔn. Kele ti zeeliai ma la Ekelɔn, Ekelɔn nuiti ti kpee wolai looni, ti ɣe ma: «Ti va ga Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui ada-laazuwe, nii a ke ade za, adeya-o, ada-nubuseiti-o!» ¹¹ Tiya balaa, ti Filiseti ɣundiɣiiti tolini, ti ɣe ti ma: «À Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣaaɣale ma ná-zooi zu, ni naa laade, gi kpein gá vaazu zaazu, giya-o, gá-nubuseiti-o!» Mazɔlɔɔ nuiti ti ɣeni zaazu ga duɔi taazuwe ná pe. Mazɔlɔɔ GALA ge ná-zebɛi leeni ga tiye gola. ¹² Nui niiti saai a la voola ti va, puzegulagi ɣa é bena naati so, naa maavele ma, taai zu nubuseiti kpain gooi leeni geegɔlɔgi zu.

6

GALA ná-minazeɣe kesui ɣaaɣale ma vai Izelayele yooi zu

¹ Gooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui keeni ga alu dɔfela Filiseti nuiti ta-yooi zu. ² Filiseti nuiti, ti ta-zalaɣa ɣula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti gaaleeni ba, ti ɣe ti ma: «Leeni ɣa gá ke ga Gooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui? A pele le ga giye, nii gá leve da, gi daazeeli ná-zooi zu.»

³ Naati ti ti woogaaɔoteni, ti ɣe ma: «Ni wa Izelayele ná-GALAGI ná-minazeɣe kesui levesu ná-zooi zu, à mina ma nakai nɔ leve. Kenii wo faazuɔete zalaɣaa ɣula be. Wa naa ɣeena, wa ɣede, wa kwɛɛ leeni vaa zu é wuzegezu wo laalɔɣoma sienɔpe.»

⁴ Filiseti nuiti ti ti ɣaazaɣani volu ga: «Faazuɔete zalaɣai ma zii begele ɣa gá kula?»

Zalaɣa ɣula nuiti ta velela vele vaa wo nuiti ti ti woogaaɔoteni, ga: «À zanu sɔla lɔlugɔ beɛ, é ɣe ga puzegulagi vaagulabai, ta zanu sɔla lɔlugɔ, nii é ɣeezu ga inegiti baaɣulabai, naa ɣa é zoloosu Filiseti ɣundiɣi lɔlugɔiti tieɣoi ma, mazɔlɔɔ kpakɔ ɣilagi nɔ ɣa seeliai wo ma, wa-o, wa-ɣundiɣiiti-yo. ⁵ A wa-vuzegulagiti ta inegiti baaɣulabaiti kpete, niiti ti faa zuɣologologi ɣeezu zooi zu, wo zeba wo lebiyai ve Izelayele ná-GALAGI ve, tanisu toɣa ná-ziiɣaawanai ye ná, é bosu wo laalɔɣoma, wa-o, wa-ɣalagiti-yo, ta wa-yooi. ⁶ A mina ɣikpa ga Falaɣɔn ta Ezipete nuiti kevele. Wo ɣize su, ga GALAGI nii ɣa é naati kpɔlɔni ga kevele moimɔin, eyesu naati ti be Izelayele va, é ɣula duɔlai zu.

⁷ «À wotolo niinei beɛna, wo nike zaa felegɔ zeɣe, niiti ti-ma yivoiti ti jiiimii ɔlezu, nike zaai niiti unbawului laade laani ti unma kaipa. Wo ti ɣili wotoloi va, kele wo li ga ti-ma yivoiti togani make pelei wu. ⁸ A Gooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, wo da wotoloi zu, wo zeba wo kesui taɣili seɣe, wo zanu sɔlaiti pu su, niiti wo ti ɣulaai ga wavaa zuɔete zalaɣai, Gooɣo GALAGI ve, à naama ɣesui la minazeɣe kesui ɣoba, wotoloi zu, wo be wotoloi va, é da li. ⁹ Wa losu, wo da wele nikeiti ba. Ni ta liina ga Izelayele yooi zu vele, kwɛpelema vele, ve vele Beɛte-Seemese ná, wa kwɛɛ naazu, ga Izelayele ná-GALAGI ɣa é maanɔɣoi niiti seida ade ma. Kele, ni ti la liini ga naa vele, ada ɣe ma naazu: «Tɔ laade zee va ɣe ade va, kele niima vai vaave nɔ ɔɔɣo ve.» »

¹⁰ Filiseti nuiti ti ziɛni ga naama lenɛ gooi. Ti koima nike felegɔi zɛgeni, ti ti ɣili wotoloi va, ti nike yivoiti te togani make pelei wu. ¹¹ Ti Gooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui laani wotoloi zu, ta kesui nii zanu sɔlaiti ti su, puzegulagi ta inegiti baaɣulabai. ¹² Nike zaaiti ti liini ga Beɛte-Seemese vele, ti lete nɔ tein, ti da li ga bainga, ti la ɣeni zɛgeni pelei va, ti va li ga yeezazu vele, baa ɣɔvɛzu vele. Filiseti ɣundiɣiiti ti yɛni ti volu, eyesu ti zeeli Beɛte-Seemese ɣwɛpelema ve.

¹³ Bete-Seemese nuiti ti ɣeni neme wolai zu, molo levezuve. Ti minazeɣe kesui ɣaai ma, ti wola ɣoozuneni. ¹⁴ Wotoloi zeelini Bete-Seemese nui, Zozuwe ná-kpalagi zu, wotoloi loni kɔtu wolai ɣobave. Nuiti ti wotoloi ma wuluiti teveleveni, ti balivali, ti zeba ti nike felegaiti ke ga gala zalaɣai Ɔooɣo GALAGI ve. ¹⁵ Leevi nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣulani wotoloi zu, ta kesui nii zanu soolaiti ti ɣeni su, ti ti la kɔtu wolai maazu. Naama volo ɣilagi nɔ, Bete-Seemese nuiti ti gala zalaɣaiti kulani Ɔooɣo GALAGI ve, ta zalaɣai taɣiligaa. ¹⁶ Siegi zu Filiseti ɣundiɣiiti ti miná ɣaai ma la, ti ɣaleni ma naama voloi nɔ Ekelɔn.

¹⁷ Filiseti nuiti ti faazuβete zalaɣai ɣulani Ɔooɣo GALAGI ve. Zanu soola loolugɔ ɣeni de, nii é ɣeni ga ta-βuzɛɣulagi vaaɣulabai, é zoloo ta-laa wola loolugɔi niiti tieɣoi ma: Asedode, Gaza, Asekalo, Gate, ta Ekelɔn. ¹⁸ Inegiti baaɣulabaiti balaa ti ɣeni ná, naa balaa zolooni taai naati ma, niiti Filiseti ɣundiɣi loolugɔiti ti zeini ti unda, é lozei taa wolaiti ma, niiti siɣigi ti ma, é li taa goiti pɔ, niiti siɣi ge la ti ma. Kɔtu wolai nii Leevi nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui laani ma, Bete-Seemese nui Zozuwe ná-kpalagi zu, naa ɣa de ná, zaaɣaza, ga niima vaiti ma zeelei.

¹⁹ Ɔooɣo GALAGI yeeβene Bete-Seemese nuiti ma, nu vuulɔfela (70) ɣa é zaani ti zaama, mazolo ti weleni minazeɣe kesui zu. Bebei kpein ge naama zaa wɔbi woni, tozei Ɔooɣo GALAGI vooɣuni ti va gola. ²⁰ Bete-Seemese nuiti ti ɣeni ma: «Be ɣa a zoo é lo Ɔooɣo GALAGI ɣaazu, GALA ɣadegai nii? Be vooɣa ɣa ada zoo ade ná-minazeɣe kesui leve ná, nii a ke é zeɣe ade vɔ be?» ²¹ Ti keelaiti teveni Kiliyate-Yeyalime nuiti ma, ti ɣe ti ma: «Filiseti nuiti ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui ɣaaɣalega ma, à va, wo seɣe, wo lii la wa-laazuve.»

7

¹ Kiliyate-Yeyalime nuiti ti vaani, ti Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui zeɣe, ti lii la, ti te Abinadabe ná-pelei wu, gizei ma. Ti yiimazeɣeni ga ná-doun zunui Eleazaal, ga é da make Ɔooɣo GALAGI ná-minazeɣe kesui va.

Izelayele nuiti paa vai volu

Ɔooɣo GALAGI vɔ

² E lozei minazeɣe kesui va voloi ma Kiliyate-Yeyalime, suɣoozani gola, kona vuufelegɔ (20) leveni niina. Naazu Izelayele nuiti kpein ti ɣeni balakpalasu, mazolo woin ɣeni ti ma, ga ti va volu Ɔooɣo GALAGI vɔ. ³ Samiyele ɣeni Izelayele velayeɣei pe ma: «Ni wa ɣalesu ma Ɔooɣo GALAGI ma ga wo-yii pe, à gala kiligiti kula boɣo zaama, ta saleiti ti-laa ga Asetaatee, wo ɣili Ɔooɣo GALAGI va ga wo-yii pe, wo to ɣila kpe debi, naazu toɣa wo ɣizo, é wo ɣula Filiseti nuiti zea.» ⁴ Izelayele nuiti ti Baaleni ta Asetaateiti kpein kulani boɣo zaama, ti la mo ɣeni ani ɣili nope debini, keni Ɔooɣo GALAGI ɣila kpe nɔ.

⁵ Samiyele ɣeni ti ma: «À Izelayele nuiti kpein gaale ba Misepa, ge Ɔooɣo GALAGI maaneene wa-vaa zu.»

⁶ Ti ɣaaleeni ba Misepa, ti da ziei zaɣa, ti da pu ya zoi ma, Ɔooɣo GALAGI ɣaazu. Ti zugi zoni naama voloi, ti laani zo ga ga ta-ɣotoiti, ti ɣe ma: «Gi kotoi ɣea Ɔooɣo GALAGI laalɔɣma.» Misepa ɣa Samiyele ɣeni ná ga Izelayele ná-tukpɔɣaaleve nui.

Izelayele vɔni fai Filiseti nuiti ma

⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini da ga Izelayele ɣaaleve ba Misepa, ta-ɣundiɣi loolugɔiti ti deveni ga ti va ti kooi ve Izelayele va. Izelayele nuiti ti ma wooi menigai ma, ti luani ga gola Filiseti nuiti ba. ⁸ Ti ɣeni Samiyele ma: «Mina maagɛ kpɔ, è da woɣula ade ve Ɔooɣo GALAGI ma, ada-ƆALAGI, nii a ke é ade ɣizo Filiseti nuiti ma.» ⁹ Samiyele baala zivoi zegeni, nii é ɣeni de niimii bolezu, é kula ga gala zalaɣai Ɔooɣo GALAGI ve. Naa volumna, é Ɔooɣo GALAGI maaneene Izelayele ve, Ɔooɣo GALAGI goɣaavoteni.

¹⁰ Siégi zu Samiyele ɣeni gala zalaɣai ɣulazu la, Filiseti nuiti ti maabuɣani Izelayele va, ga ti kooi veɛ ba. Kele naama volo ná, Ɔooɣo GALAGI geebaɗe lu golai vilini ti zaama, é ti be, ti voluazo. Izelayele nuiti ti vonini ti ma. ¹¹ Izelayele nuiti ti ɣulani Misepa va, ti vile Filiseti nuiti polu, ti da ti be, ti da ti vaa, ti yeni Filiseti nuiti polu, eyesu ti zeeli Bete-Kaal taa ɣooɣowuɛ.

¹² Samiyele woogulani, é ɣe ma: «Ɔooɣo GALAGI boɣe ade va, eyesu ade zeeli ve.» E kotu wola ɣila seɣeni, naazu é kpaɗo Misepani zoɣozuɛ, ta Seen, é daaseigi veɛ ga Ebeɛn-Ezeel (nii poluɛ ga «kpɔba ɣotui»). ¹³ Filiseti nuiti gaazu unfegi zeɣeni naazu pa, ti la mo ɣeni buɗeni ta-ɣwɛpelemaɛ maazu, ti va vili Izelayele yooi zu vele. Mazoɓo Ɔooɣo GALAGI yeewuzegeni ti laalɔɣoma Samiyele zii ma voloi pe daawu. ¹⁴ Izelayele laa wolaiti kpein, niiti ti ɣeni Filiseti nuiti zea, naati kpein, ti ɣaaɣaleni ma volu, ti zeeli Izelayele ya, é zo Ekelɔn, é li Gate, é veɛ naa maagoolii ma yooi pe ba, ti ɣulani ti ya. Ziileigi ɣeni Izelayele nuiti zoɣozu ta Amool nuiti.

¹⁵ Samiyele ɣeni ga tukpɔɣaaleɛ nui, sii ma voloi pe daawu, Izelayele yooi zu. ¹⁶ Kona-o-kona, Samiyele bena leve zoi zu, é toozei Beetele, é li Gilegale, é zeeli Misepa, é da Izelayele nuiti tukpɔɣaaleɛ, naama laaiti su. ¹⁷ Naa pe poluma, é bena ɣale ma Lama, ve ná-pelei ɣeni ná, miná ɣa é bena Izelayele nuiti tukpɔɣaaleɛ ná. Ná no ɣa é zalaɣa ɣulazuɛ beɛteni ná Ɔooɣo GALAGI ve.

MASA FAI LɔɔZEI UELEI

8

(8:1–12:25)

Masa gaizie vai Izelayele ve

¹ Samiyele vɔɓzaɣagai ma, é ná-doun zunuiti seini votogi zu, tukpɔɣaaleɛ vai ma, Izelayele yooi zu. ² Ná-doun zunu mɔungi laaseigi ɣeni ga Zowele, felesiei laaseigi ɣe ga Aɗiya. Ti zeini Beel-Seeɓa, ga ti da tukpɔɣaaleɛ miná. ³ Kele ti la ɣeni vileni ti-ɣee Samiyele zie velei volu. Tei walii ná-neɛbei ɣeni ti-yiimaɛ ga gola, ti ɣeni lobeaniiti sosu, ti da tukpɔi ɣaaleɛ ga telebotalai.

⁴ Naa ɣa é keeni, Izelayele ɣundiɣiiti kpein ti maaboni Lama, Samiyele vɔ be. ⁵ Ti ɣeni Samiyele ma: «Da ɣaa, è vɔɓzaɣagai, tama è-lointi ti la ziezuzo ga pagɔ, ga è ɣevele. Naa ɣa é ba, masa seinu gi unda, nii a ɣe gi levezu, eɣevelei é ɣeezu la zooma yooiti su.»

⁶ Naama wooi wanani Samiyele ma, ga ti ɣee vai ma: «Masa sei gi unda, nii a ɣe gi levezu.» Samiyele Ɔooɣo GALAGI valini. ⁷ Ɔooɣo GALAGI Samiyele woogaaɓoteni, é ɣe ma: «Woilo Izelayele nuiti gooi ma, nii ti maagaaɓaɓaɓoga, yeezei naa wu. Mazoɓo da laade ti va ɣe ɣelezu è va, ná ɣa ti ɣelezu bà, ga gè mina mo ɣe ga masagi ti unda. ⁸ Nii ti keezu ga de, naa no ɣa ti keezu ga ze kaite, é toozei voloi gè ti ɣulani la Ezipete yooi va, duɗalai zu, ta da ɣele bà, ti da gala kiligiti deɓi. ⁹ Naa ɣa é ba, nii ti boga naa ɣe ti ve, kele ti lenɛ ga gola, è naati deɛ ga tiye, nii kpein a ɣe ga masagi zoɣiti.»

¹⁰ Samiyele liini, é Ɔooɣo GALAGI wooi pe daazeeli beɓei ma, niiti ti ɣeni ɣeezu ma, é masa sei ti unda. ¹¹ Samiyele ɣeni ti ma: «À woilo fai niiti ma, niiti ti ɣeezu ga masagi zoɣi: mounpa, toɣa wo-loun zunuiti seɣe, é ti ɣe ga ná-salaɓusuiti. Ti ɣe ga ná-kooɣo wotolo biɛe nuiti, ɓaa ná-sooiti kpize nuiti, ɓaa niiti ti ziezuzo to boɣo ná-wotoloi ɣakalave. ¹² Toɣa yiimazeɣe ga tanigaa, é ti ɣe ga nu waagilagilagiti ta-ɣundiɣiiti, é tanigaa ɣe ga nu vuulɔɓludɔɓlugiti ta-ɣundiɣiiti salaɓusuiti saama. Toɣa tanigaa ɣe ga ná-wozawoli nuiti, zoiti ti ɣe ga ná-molo leve nuiti. Toɣa taɣiligaa zeɣe, é ti ɣe ga ɣain bo nuiti, ti da kooɣo zoɗolaiti gain, ta ma wotoloi va zoɗolaiti. ¹³ Toɣa wo-loun anzanuiti seɣe, é tanigaa ɣe ga gulɔ maku neɛne kpete nuiti, ɓaa daaɣoli wo nuiti, ɓaa bulu beɛe nuiti. ¹⁴ Toɣa wa-balagiti seɣe, ta wa-leeɛn beɛleiti, ta wa-wolive beɛe vɔpagiti, é ti ve ná-botigɛ nu wolaiti zea. ¹⁵ Toɣa puusiei ɣula wa-ani zuwuiti ba, ta wa-leeɛn beɛleiti, é ti ve ná-nu wolaiti

zea, ta ná-botigē nu wolaiti. ¹⁶ Toḡa wa-wotigē nuiti, zunuiti ta anzanuiti seḡe, naa bō wa-nu niineiti ba, niiti ti ga zebesu geleiti, ta wa-zoovalegiti, ti da botii ḡe be. ¹⁷ Toḡa waloganiiiti ma vuusieiti seḡe, wa bōḡoi, wa ḡe ga ná-duḡiti. ¹⁸ Naama voloi, wa kpeei loo ga wa-masagi laabḡoi, nii wo yiimazeḡeai la, keḡe Ḣooḡo GALAGI la woiloga wo-wooi ma.»

¹⁹ Izelayele nuiti ti la ḡeni keeni, ti va Samiyele wooi zo, ti ḡeni ma: «Ḣá vaa ḡana! Gi ḡe masagi ḡe nō gi unda, ²⁰ naa ḡa a ke, ḡá balaa gi ḡe ga zōoma yooiti kevele, ḡá-masagi da gi lukpōḡaaleve, é da lo ḡá-ḡōvbeḡeiti tuḡo, gi da kōoi ḡo vōoma.»

²¹ Samiyele begai ma ga Izelayele nuiti ta-bōei naati meni, é ti pe daazeelini Ḣooḡo GALAGI ma. ²² Ḣooḡo GALAGI ḡeni Samiyele ma: «Yeezei naa wu, nii ti maḡaazaḡaboga è ma, masagi zei ti unda.»

Naa voluma, Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «Ese pe ge liina ná-taazu.»

9

Sayile soovale saaiti gaizie vai

¹ Zunui ta ḡeni Benzamen mavofodai zu, nii daa ḡeni ga Kise, Abiyele ná-doun zunui ḡeni de, Abiyele keeḡe ḡeni ga Selḡol, Selḡol keeḡe ḡe ga Bekolate, Bekolate keeḡe ḡe ga Afia, Afia balaa ḡeni ga Benzamen mavofodai zu nui ta ná-doun zunui. Kise ḡeni ga zebesu nu.

² Zunu loun ḡila ge ḡeni Kise nii ya, nii daaseigi ḡeni ga Sayile, zunu loungo vāpa ge ḡeni de. Izelayele nuiti saama, tanōpe ge la ḡeni zeelini su pagi zu, é ḡoozani é leve ti pe ba.

³ Yeeta, Kise ná-soovale saaiti ti looni ya, é da ḡe ná-doin Sayile ma: «Botigē nui gila seḡe, wo li, wo soovale saaiti gaizie.» ⁴ Sayile ta ná-botigē nui ti Efelayime ḡize yooi zubizeni, ti leve miná va, ti li ga Salisa yooi zu vele, ti la soovale saaiti kaani. Ti liini mōnō ga Saalime yooi zu vele, ta Benzamen yooi zu vele, keḡe ti la ti ḡaani pe.

⁵ Ti zeelii ma Sufe yooi zu, Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «De ḡale ma taazu, ni naa laade, keḡe ḡa vāazu yeemazu soovale saaiti fai ma, é yiizoolē ga deye.»

⁶ Ná-botigē nui ḡeni ma: «GALA goo wo nui ta ḡa taai nii zu é de luḡo, tōḡoi wola ḡulave, nii nōpe é bosu, naa ḡa da vilesu. De li, de gaazaḡa, bafo toḡa de lii vele le da-zie niizu.»

⁷ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Ungo, keḡe leeni ḡa de liizu la zunui tōna pō? Daamianigi beḡa da-bḡḡiti su, vebeani ḡili ge la de ya, nii da fe GALA goo wo nui ya. Leeni ḡa é de ya?»

⁸ Ná-botigē nui ḡeni ma: «Wali ḡila ka de zēa, nā naa ve GALA goo wo nui ya, é pelei le ga deye, nii da zie la.»

⁹ (Mōungi, Izelayele nuiti pō be, ta la ḡena lia GALA gaazaḡasu, ti bēna ḡe bōḡo ma: «À va, ade li wozāḡaa nui vō be.» Mazḡḡo nii daaseigi ga «GALA goo wo nui» za, naa laa ḡeni ga «wozaḡaa nui.»)

¹⁰ Sayile ḡeni ná-botigē nui ma: «Gaama ḡa è ya, de liina.» Ti liini ga taai naa zu vele, ve GALA goo wo nui ḡeni ná. ¹¹ Ti ḡeai ma taa ḡizei leezu, ti ḡomini ga anzalopoiti, ti da gizei yei zie zaḡazuve, ti naati gaazaḡani, ti ḡe ma: «Wozāḡaa nui ḡa nei taazuve?»

¹² Anzalopoiti ti ti woḡaavoteni, ti ḡe ma: «Ungo, paa ḡa feya wo luḡo, paave za ḡa-laazuve, tōzei taai kpein ka za zalaḡa ḡulazu, zalaḡa ḡula adave ma. A li fala. ¹³ Wa vāazu kaazu, wa leena nō feya taazuve, é va ḡe é li zalaḡa ḡula adave daamii vai ma. A liina fala, wa ka, tōzei nuḡuseiti ti la daami woga tōun polu, mazḡḡo toḡa tuyai loo zalaḡai ma pe, niiti ti loligai, naati ti va daami wo.»

Sayile lii vai

Samiyele vō be Lama

¹⁴ Ti liini taazuve, nu leezuve taai zu, Samiyele da ḡula ga ti vō pelei, é va li zalaḡa ḡula adave.

¹⁵ Tama Sayile va ḡe é va, folo ḡila ge yēni naa luḡo, Ḣooḡo GALAGI niima vai le ga Samiyele. ¹⁶ E ḡe ma: «Lina, niima yeḡeḡalai nō zu, nā zunui ta levesu è ma, é ḡula Benzamen yooi zu. Da ḡuloi zie ma, è ke ga masagi nā-nuḡuseiti unda, Izelayele nuiti.

Toḡa ti unmo, é ti ḡula Filiseti nuiti zea. Mazolo gè nà-nuiti ta-boloi ḡaa, gè ti bain gooi meniga.»

¹⁷ Samiyele Sayile ḡaai ma, Ḣooḡo GALAGI ḡeni ma: «Zunui nii ḡa gè ḡeni ná-fai wosu è ma, nii ḡa é masadai ḡeezu nà-nubuseiti unda.»

¹⁸ Sayile maabuḡani Samiyele va, nu leezuve taazuve, é ḡe ma: «Wozagaa nui ná-pelei le ga ze.»

¹⁹ Samiyele gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡa gè ga wozagaa nui, lo tugo, de li zalaḡa ḡula adave. Ada laamiizu uoma za, lina sobu, nà bena ga da-ḡidaavili faiti kpein suḡula è ma, nà be niina è va, è da li. ²⁰ Nii é ga soovale saaiti, ti loai ya ma volo zavasie ḡa, mina mo yiizoolé ga naati, mazolo ti naati kaave na. Kele é bude naa maazu, ani vagoi niiti kpein ti Izelayele yooi zu, naati ta ga be nono? Da laade baa? Da-o, è-ḡee ná-peleyeḡei-yo?»

²¹ Sayile gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Lee vaa zu è naa wosu mà? Nèi gè ga Benzamen mavofodai zu nui ta no, nii gaalidai Izelayele wolodai kpein su. Kèe ná-pelei lei é va loi Benzamen wolodamai kpein saama baa?»

²² Samiyele leeni ga Sayile, ta ná-botigé nui, daamii wo pelei wu, é seizu vago ve ti ya velelave, naama nu vuusavagoti (30) saama, niiti ti lolini daamii wo fai ma. ²³ Samiyele ḡeni daḡoli wo nui ma: «Da ga suai gè ḡea feeni è ya, ga è make ba ye.»

²⁴ Daḡoli wo nui sua balai zegeni, é ve baalobai pe ba, é vaa la, é da Sayile ḡakala. Samiyele ḡeni Sayile ma naazu: «Nii ḡa gè ḡea makeni è ve, siegi zu gè nuiti toligai ma la daamii vai ma, toḡa ná, miina.» Zekana é ḡeeni la Sayile ta Samiyele ti daamii woni uoma naama voloi. ²⁵ Naa voluma, ti zegeni zalaḡa ḡula adave, ti yei ga taazu vele. Samiyele ta Sayile ti liini, ti ze dooḡo bosuve, pelei maazuve, ti da yepé.

Samiyele gulbi zie vai Sayile ma

²⁶ Poluma zobui, Sayileni ta ná-botigé nui ti wuzegéai ma, Samiyele Sayile lolini dooḡo bosuve pelei maazuve, é ḡe ma: «De liina, gè è vu ga pele.» Sayileni ti vileni pelei ma ta Samiyele, ti da li. ²⁷ Ti zeelii ma taai ḡwemave, Samiyele ḡeni Sayile ma: «Bo da-wotigé nui ma, é leve velelave.» Naa liini ga velela velei. Samiyele ḡeni Sayile ma: «Lo de, nii Ḣooḡo GALAGI bogai, gè naa le ga de.»

10

¹ Samiyele ná-gulo woolei laalaoni, nii é ḡeni zea. E gulbi vuuni Sayile nungi ma. E neeneni ga daave komagai, é ḡe ma: «Ḣooḡo GALAGI gulbi ziaa è ma, è va ḡe ga ná-nubuseiti ta-lotugoi. ² Za, da balina ma, da liizu, è ḡula zunu felego ma Lasele ná-kabai ḡobave, Selesa Benzamen yooi zu, ta vaazu ḡeezu è ma: «Soovale saai niiti è ḡea liini ti ḡaiziezu, ti ti ḡaa. E-ḡee la mo yiizoolézu ga naati, wa-yiizolei ḡa è ma niina, é da boḡo ḡaazaḡa ga: Toḡa ke ḡale, é va ná-doun zunui ḡa?»

³ «Da zegeni miná, da lago liizu poun, è zeeli gulu wolai ma, é Taḡol. Wa ḡomisu miná, wa zunu savago, ti da li Beetele GALA debi vai ma, boli yivo savagoi ḡa ma mungi ya, bulu savagoi zoni felesiei ya, kolo woole ḡila ge zoni savasiei ya, daavegai ga dooi. ⁴ Ta vaazu laaliizu è ma, ti bulu felego ve è ve, yeezei bu.

⁵ «Naa voluma da zeelizu Gibea-Eloyime, ve Filiseti nuiti ta-ḡundigii gila ge zeini ná. Da ḡena lea taazuve, wa ḡomisu wa GALA goo wo nuiti ma bulugi, ti da zeḡe zalaḡa ḡula adave, geingein gani gein nuiti ti ti lugo, ti da konigi ḡein, ta papai, ta tamadegiti, ti da koolei ve. GALA goo wo nui naati, ti da GALA ná-kulakelema vaiti bo. ⁶ Ḣooḡo GALAGI ná-Zenvui ḡa yeizu è ma, da balaagi, è da GALA ná-kulakelema vaiti bo ga ti ḡevele, da valibosu, è ḡe ga nu niine. ⁷ Niima vaiti kpein daa ḡa zeelina, da kwee naazu ga GALA ka è va. Naazu nii maaneai ga è ke, naa ḡe.

⁸ «Naa pe poluma da tosu da tugo, è li Gilegale, nà vaazu, gè è ḡa ná, gala zalaḡaiti kula vai ma, ta ziilei zalaḡaiti. Da maabounsu ná folo lofela laawu, eyesu gè va, gè naa le ga de, nii maaneai ga è ke.»

⁹ Sayile voluaveni nɔ feya Samiyele va, é ɗa li, GALA ge zii maavaliboni, nii kpein Samiyele boni ma, ti pe daazeelini naama voloi nɔ. ¹⁰ Seeliai ma Gibeá, GALA goo wo nu bulugi daaɗomini, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa é vili ti zaama, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo. ¹¹ Zɔiti kpein ti ɗeni kwɛɛ kaite, ti kaai ma, é ɗa GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, GALA goo wo nuiti saama, ti ɗeni ɓɔɗɔ ɗaazaɗasu, ga: «Leeni ɗa keai ga Kise ná-doun zunui? Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama ɓaa?»

¹² Naama nui ta ɗeni ma: «Be ɗa mu é ga ta-ɗalamɔin?» Miná ɗa faalaalii naa zɔɔni ná, ga: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama ɓaa?» ¹³ Sayile begai ma ga GALA ná-kulakelɛma vaiti bo, é liini zalaɗa ɗula adave.

¹⁴ Sayile keeɗe keeɗeloin ɗeni ma: «Mini ɗa wo ɗea liini ná, wa ɗa-wotigɛ nui?»

E ɗeni keeɗe keeɗeloin ma: «Gi ɗea liini soovale saaiti gaiziezu, keɛ gi la ti ɗaani, naa ɗa é kea, gi lia, gi Samiyele ɗaazaɗa.»

¹⁵ Keeɗe keeɗeloin ɗeni ma: «Leeni ɗa mu Samiyele boga wo ma?»

¹⁶ Sayile gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Keeɗe nɔ gi ma, soovale saaiti kaave na.» Keɛ Sayile la ɗeni keeni, é va naa wo keeɗe keeɗeloin ma, nii Samiyele boni, é vile masa fai va.

Sayile zai vai ga masagi Izelayele unda

¹⁷ Samiyele Izelayele nuɓuseiti pe tolini ɗooɗɔ GALAGI ɗaazu Misepa, ¹⁸ é ɗe ti ma: «ɗooɗɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI wooi ɗaa: «Ná ɗa gè Izelayele ɗulani Ezipete yooi zu, gè ɗe la. Gè wo unɓɔ, gè wo ɗula Ezipete nuiti zea, ta zɔɔma masa zooiti, niiti ti ɗeni wo wɔinzegezu.» ¹⁹ Wa ɗa za, wo ɗelezu wa-GALAGI va, tama ka é wo ɗizoni wa-yiibɔɔi yeedɗalalai, ta wa-maanɔɗɔ voloiti su. Wo ɗe nɔun ma: «Masa sei gi unda.» Naa ɗa é ba, à ɗaale ba ɗooɗɔ GALAGI ɗakala ga bolodama velei, ta peleyeɗe velei.»

²⁰ Samiyele Izelayele nuiti teveni ga bolodama velei, Benzamen ná-bolodamaiti ka zeelobai woni ga tiye. ²¹ Samiyele Benzamen ná-bolodamaiti teveni ga peleyeɗe velei, ziimazeɗegi zolooni Mateli ná-peleyeɗei ma, naati saama, Kise ná-doun zunui Sayile ɗa ziimazeɗegi zolooni ma. Ti gaizieni, keɛ ti la kaani. ²² Ti ɗooɗɔ GALAGI ɗaazaɗani volu, ti ɗe ma: «Zunui taɗili kana ɓaa, nii paai ve?»

ɗooɗɔ GALAGI ti woɗaavoteni, é ɗe ti ma: «À weɛ, ɗooɗuɓe kasɔiti poluɓe.»

²³ Ti bizeni, ti li, ti vaa la, é lo bebei zaama, gaagoozani ti pe ba. ²⁴ Samiyele ɗeni bebei pe ma: «À weɛ, zunui tei ka ɗooɗɔ GALAGI yiimazeɗeni la, keɗala nɔpe ge la wo zaama.»

Ti pe ti woɗulani, ti ɗa ɗe ma: «Masagi lebi ɗe ke faan!»

²⁵ Naa voluma, Samiyele daani ma kpe é naa ɗe ga tiye, niiti maaneai ti ɗe ga masagi laamiizuɓe ta tosuɓe, é lati, é seɓe, é da ɗooɗɔ GALAGI lebizuɓe. Kpegai ma, é nuɓuseiti pe gaagalen ma, eɓe ge li ná-taazu. ²⁶ Sayile balaa ge ɗaleni ma ná-taazu, Gibeá, sɔbelama nui tanigaa ti vileni polu, niiti GALA ge puuni ti yiima, ga ti ɗili tɔun ba. ²⁷ Anɛɛ naa ve, nu ɗakai tanigaa ti ɗeni ná, ti ɗa ɗe ma: «Lee ma ɓɔba ɗa nii a zoo keezu ade ve?» Ti ɗeni beɗelalazu, ti la ɗeni vebeani nɔpe feeni be. Keɛ Sayile la ɗeni faa woni.

11

Sayile vɔni fai Amɔn nuiti ma

¹ Amɔn nuiti ta-masagi Naɗase vaani ga ná-kooɓebei, é Yaɓeese taai zai keɛ su, nii é Galaade yooi zu. Yaɓeese nuiti ti ɗeni Naɗase ma: «Ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, gá ɗolo è ve.»

² Keɛ Naɗase ti woɗaavoteni, ga: «Ni wa pɔ ade minazeɗe bo yɔɗɔzu, keeni wo va bu, gè wo yeezazu vele ɗaazuɗezegiti kula su, wo ɗilagilagi pe, gè unfegi ɓu Izelayele nuiti pe gaazu ga naa.»

³ Yaɓeese ɗewolaiti ti ɗeni Naɗase ma: «ɗooɗɔ ɗila ku ve gi ve, gi keelaiti teɓe Izelayele yooi zu ná pe. Ni nu nɔpe ge la zɔɔni, nii a kpɔba ve gi ve, gá ɓɔɗɔ ve è ya naazu.»

⁴ Keelaiti ti zeelini Giḃea, Sayile ná-taazuve, ti naama vai pe bo taazuve nui pe ma. Beḃei pe ge wɔlɔni. ⁵ Naa zolooni nɔ Sayile da zeḡe kpalagave ga ná-nikeiti. E gaazaḡagi woni, é ḡe ma: «Lee ḡa keai ga nubuseiti ti wɔlɔzu?» Ti Yabeese nuiti daawooi laazeelini ma.

⁶ Naama wooiti menigai ma Sayile ve, GALA Zenvui yeini ma, ziiḡaawanani ga gola. ⁷ Sayile nike felegɔ zoni, é ti vaa, é subulukpulu, é fe keelaiti zea, é ti leve Izelayele yooi zu ná pe, é vali ti ma ga: «Nu nɔpe é la keeni, é va li kɔɔḡɔzuve Sayile ta Samiyele volu, zekana ma nui ná-nikeiti ta bulukpulu da.» GALA maapeigi yeini Izelayele nuiti pe ma, ti lua gola, ti ḡulani, ti da li ná, eḡe nu ḡila nɔ. ⁸ Sayile ti ḡaaluni Beezke. Izelayele wolodamai zɔiti ti ḡeni ga nu waaunsavagɔ (300 000), Zuda wolodamaiti ti ḡe ga nu waauusavagɔ (30 000).

⁹ Ti ḡeni Yabeese ḡeelaiti ma: «À li, wo ḡe Yabeese nuiti ma, Galaade yooi zu: «Lina, wa unmɔɔgi zɔlɔ, siɛgi zu foloi gaalɔsu da.» » Keelaiti ti liini, ti naama wooi wo Yabeese nuiti ma, é ḡeni ga koozunee wola ti ve. ¹⁰ Ti ḡeni Amɔn nuiti ma: «Lina ḡá bɔḡɔ ve wo ya, nii nɔpe wo pɔ, wo naa ḡe ga giye.»

¹¹ Poluma voloi, Sayile ná-kɔuveḃei ḡaagwɛeni su ga savagɔ. Ti lɔni Amɔn nuiti ta-ḡɔlaḡai zu ga gosui, ti yeini naati paazu, eyesu folo gaalɔgai. Zɔiti ti la ḡeni zaani, naati ti vazani ga gilagila, ti tanɔpe ti la ḡeni volu fele.

¹² Izelayele nuiti ti ḡeni Samiyele ma: «Beni ka ti ḡeni ḡeezu ma: «Sayile la masadai ḡea gi unda?» A ti ve gi ya, gi ti vaa.»

¹³ Kele Sayile ḡeni ti ma: «À mina nu nɔpe paa za ḡeḡala foloi, mazɔlɔ ḡɔḡɔ GALAGI fonifaamai vea ade ve za, Izelayele nuiti.»

¹⁴ Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «À va, ade li Gilegale, ade laa la Sayile ná-masadai maazu, ade maabakpa.» ¹⁵ Beḃei pe ge ḡaalɛeni ba Gilegale. Ti bo ḡɔḡɔ GALAGI ḡaazu, ti maabakpa, ga Sayile ḡa ga masagi. Ti ziilei zalaḡaiti kulani ḡɔḡɔ GALAGI ve. Sayile ta Izelayele nuiti pe ti wola ḡoozunɛeni.

12

Samiyele ná-falima bɔɛiti

¹ Samiyele ḡeni Izelayele nuiti ma: «Wo kaa, gè woiloga wo-woo ma, nii wo ḡea pɔ, gè naa pe kea wo ve, gè masagi zeida wo unda. ² Za vɔluma, masagi nii ḡa a da lo wo luḡɔ niina. Nɔun gè lo ga wo luḡɔ, é lɔzei mà loungo yee ma, é zeeli za ma. Gè vɔlɔzaḡa ga, nɔundɛḡaiti ti ḡolea, dɔinti balaa kana ti wo zaama. ³ Nà losu za wo ḡaazu, gè wo ḡaazaḡa, à ḡoḡaavote, ḡɔḡɔ GALAGI ḡaazu, ta masagi nii é gulɔi ziaai ma. Wo zaama, be ḡa gè ná-nike, baa ná-soovale kula zea? Be ḡa gè mɔneɛ, baa gè suziḡaa, wafuun? Be ḡa é lobɛani vea zèa, nii a ke gè ḡaazu vee ma, ná-faaḡaazagiti ma? A bo deɛ mà, ni nà ḡe ani nɔpe kulani nu ya telebotala maazu, nà ti pe gaagale ma.»

⁴ Ti ḡoḡaavoteni ga: «È la gi mɔneni, è va gi zuziḡa fuun, è la balaa lobɛani nɔpe kulani nu ya.»

⁵ Samiyele ḡeni ti ma volu: «ḡɔḡɔ GALAGI, ta wa-masagi, ta ga zeelei, ga wo la sɔ kaani bà, nii wa pɛelala su.»

Ti ḡeni ma: «Ungo, zekana é la.»

⁶ Samiyele ḡeni nubuseiti ma, mɔnɔ: «ḡɔḡɔ GALAGI ḡa é yiimazegeni ga Moize ta Aalɔnni ga ti wo-mɛmɛwolani kula Ezipete yooi zu. ⁷ Naa ḡa é ba, à ḡaalɛna ba ḡɔḡɔ GALAGI ḡakala, gè wo ḡitoo naama vaa wolaiti su, niiti é ti ḡea wo ḡizo faa zu, wa-o, wo-mɛmɛwolani-yo.

⁸ «Zakɔbe ta ná-nubuseiti, ti liai ma Ezipete yooi zu, kpɔlɔi yeini zeizu ti ma, ti ḡɔḡɔ GALAGI lolini, ga é bɔ ti va, naa ḡa é keeni ḡɔḡɔ GALAGI Moize ta Aalɔnni teveni, ti ti ḡula Ezipete yooi va, ti va ga tiye, ti ze zoi nii zu, ve ade ná za. ⁹ Kele wo-mɛmɛwolani ti ḡelɛni ḡɔḡɔ GALAGI va, ta-GALAGI. Naa ḡa é keeni, ḡɔḡɔ GALAGI yeebeni ti va la, ti lɔ

Gasool góogfulubai Sisela yeezu, ta Filiseti nuiti, ta Moaþe masagi, niiti ti kooi veeni ti va. ¹⁰ Ti woogfulani manoo Góogfo GALAGI ma, ti la zo ga ga ta-gotoiti, ti gfe ma: «Góogfo GALAGI, gá ga saba nu, mazoloo gi gfelea è va, gi da koofo ganigiti debi, Baaleni, ta Asetaateiti. Kele gi unmoò niizu, è gi gula gi zili nuiti zea, naa a gfeena, gá è lebi.» ¹¹ Naa voluma, Góogfo GALAGI Zeedeyon leveni, é Bedan leve, ta Zefetee, é gaabela ga ze, na Samiyele, ga é wo gizo wo zili nuiti ma, niiti ti gfeni wo-maagfoolii zu, naa ga é kea, wo zeini ziileigi zu zooi zu.

¹² «Wo Amon nuiti ta-masagi Naqase gfaai ma, é da va kooi veezu wo va, wo gfeni ma: «Masa sei gi unda.» Wo naa gfe, egfe Góogfo GALAGI lei, é va gfe ga wa-masagi. ¹³ Wa-masagi gfaa mu, egfevelei wo yiimazegea la da, ta wo maagaazaqaboga da ma. Góogfo GALAGI ga é seida wo unda. ¹⁴ E lozei za ma, ni wa Góogfo GALAGI lebina, wo botii gfe be, wo gfolo be, ni wo la wuzegeni ná-togiti daalofoma, ni wa-o, wa-masagi-yo, wa vilena Góogfo GALAGI volu, fai pe ka gfe ga pagoo. ¹⁵ Kele ni wo la woiloni gooi ma, wa wuzegena ná-deveiti daalofoma, Góogfo GALAGI ga yeewuzegfe wo laalofoma ga gola, egfevelei é keeni la ga wo-memewolani.

¹⁶ «À ye losuветi, wo laavoo vaa wolai ga, nii Góogfo GALAGI vaazu keezu wo gaazu. ¹⁷ Fogoi lei ade va gfe su baa? Na Góogfo GALAGI valizu, é yeebe geebadei va, ta tonai, ti va, wo kwee ga naati ga faa nou wola ga wo kea Góogfo GALAGI gaazu, ga wo masa gaizie bofo ve.»

¹⁸ Samiyele Góogfo GALAGI valini, naama voloi Góogfo GALAGI tonai vuuni, é geebadeiti too. Izelayele nuiti pe ti luani Góogfo GALAGI va, ta Samiyele. ¹⁹ Ti pe ti gfeni Samiyele ma: «Da-GALAGI maanene gi ve, nii é ga Góogfo GALAGI, nii a ke gi mina za, mazoloo gá-gotoi zoiti pe poluma, gi ta laa ma, ga gi masa gaizie bofo ve.»

²⁰ Samiyele gfeni ti ma: «À mina lua. Wa ga wo niima vaa noi gfaa, kele à mina voluave Góogfo GALAGI va, kele à debi ga wo-yii pe. ²¹ Wa voluavena ba, naa volu ga ga wo vile koofo ganigiti polu, niiti zobo ge la ti ve, ti va bo nu va, baa ti va nu gizo, mazoloo ta ga fuun ganiiti. ²² Neve Góogfo GALAGI ve, ga é wo gfe ga ná-nubuseiti, naa ga é ba, é la gfelea wo va, mazoloo tofa po ga lebiyai ve daasei golai ve. ²³ Niima é ga ndun tetegi, GALA ge kizo naama foto wolai gfee vai ma, toun daalofoma, ga ge va be maanenei wosu wo ve. Na yesu wo galasu ga pelei pagai, ta solegai. ²⁴ Wa ma, à lua Góogfo GALAGI va, wo debi gaamai zu, ga wo-yii pe. Mazoloo à gize faa wolaiti su, é ti gfaai wo gaazu. ²⁵ Kele ni wa faa noi gfeena, wo undaa ga vili, wa-o, wa-masagi-yo.»

SAYILE NA-MASADAI

13

(13:1–31:13)

Izelayele baka fai

Filiseti nuiti daalofoma

¹ Sayile ná-konagi gfeni ga puusavago (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigo maazu felego (42) ga é keeni masadai zu, Izelayele unda.

² Sayile yeeloni salavusu waasavago (3 000) va, Izelayele nuiti saama, nu waafelegoi (2 000) yeni koba Mikemase ta Beetele gize yooi zu, mota waagilagi (1 000) vileni ná-doun zunui Zonatan volu, ti li, ti zeii Giþea, Benzamen yooi zu. Sayile nubusei motaiti gaagaleni ma, ese ge li ná-pelei wu.

³ Yeeta, Zonatan Filiseti nuiti ta-goolagfai zoni, nii é gfeni Geeþa. Naama wooi zeelini Filiseti nuiti ma. Sayile gfeni ti puuugi ve Izelayele yooi zu ná pe, mazoloo é gfeni bosu, é da gfe ma: «Keeni Ebulu nuiti pe ti sugwee.» ⁴ Izelayele nuiti pe ti menini ga Sayile Filiseti nuiti ta-goolagfai zogee, naa maavele ma, Izelayele woinzegea Filiseti nuiti ma. Izelayele goovebei pe ge gfaaleeni ba Sayile goba, Gilegale.

⁵ Filiseti nuiti balaa, ti ta-gɔɔvebei gaaɛeni ba, ga ti kɔɔi vɛɛ Izelayele va. Kɔɔɔ wotolo waasavagɔ (3 000) ga é gɛni ti ya, soo bize zalaɔusu waadɔzita (6 000), salaɔusuiti ti mɔin, é gɛ kpoloɔɛi laaɔɛ naɔaegi. Ti tɔnɔ ma gɔɔlaɔɔai vuuni Mikemase, folo gɔɔlazu velei Bete-Aven letemaɔɛ. ⁶ Izelayele nuiti ti kaai ma ga faaɔaagi ga ti daawu, mazɔɔɔ ti zili nuiti ti ti gɔtani, ti gɛni laɔɔfuzu pugiti su, pɛtugiti su, zɛgɛiti su, kɔtu yɛgɛiti su, ta zɛyɛgɛiti su niiti ti zuvɔai. ⁷ Eɔulu nuiti saama, tanigaa ti Zuludɛn maalevesuɛ buɔeni, ga ti li, ti laɔɔɔ Gade ta Galaade yooi zu.

Naazu Sayile gɛni dɛ Gilegale, ná-kɔɔvebei koba, ti da bali ga dualuagi. ⁸ Folo lafela laawu, ti gɛni Samiyele bɔunsu, mazɔɔɔ é boni ga toɔa vaazu. Keɛ é la gɛni dɛ vaani Gilegale, kɔɔɔ nuiti ti tɔzeini ga ti da vaza, ti da zɛgɛ Sayile gɔba.

Sayile ná-faaɔaazagi

⁹ Sayile gɛni ti ma: «À va ga zalaɔa loganiiti pɔ, gala zalaɔaiti, ta ziilei zalaɔaiti.» Tɔ bɔɔɔi é gala zalaɔai gɔlani. ¹⁰ Kpesuɛ ga kula, Samiyele da zeeli ná. Sayile liini, é daaɔomi, é tuɔɔ.

¹¹ Samiyele gɛni ma: «Lee ga è keai?»

Sayile gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Siɛgi zu gè kaa la, ga ná-kɔɔɔ nuiti ta ta zɛgɛ kɔba, da ma, é la vaani fala toligi ma, nii bogai, Filiseti nuiti ma gaalɛai na ba Mikemase, ¹² gè gɛni ma: «Filiseti nuiti ta vaazu ti loo gi ma Gilegale, aisa gi va Gɔɔɔ GALAGI maanɛɛɛ!» Naa ga é kea, gè gɛelala vaa gɛa, gè gala zalaɔai gɔla.»

¹³ Samiyele gɛni Sayile ma: «È gɔmalala vaa gɛɛɛ, é la gɔloni devei naa vɛ, nii Gɔɔɔ GALAGI, da-GALAGI feai é ya. Ni é ná-devei zoni, é gɛa vaazu bu da-veleyɛgɛi yɛ masadai zu eyɛsu gɔ, Izelayele unda. ¹⁴ Keɛ tei é la gɔloni Gɔɔɔ GALAGI ná-deveiti bɛ, da-masadai la yɛga ná gɔ. Gɔɔɔ GALAGI devea ga é ziima nui gɛaizɛ, é naa zɛi ná-nubusɛiti unda, Izelayele nuiti.»

Kɔɔɔ nuiti ti gɛvele bɛtɛ vai

¹⁵ Naa voluma, Samiyele zɛgɛni koba Gilegale, é li Gibea, Benzamɛn yooi zu. Sayile ná-kɔɔɔ nuiti gaaluni, niiti ti gɛni koba, ti gɛ ga nu undɔzita (600). ¹⁶ Sayile ta ná-doun zunui Zonatan, ta ta-gɔɔɔ nuiti, niiti ti gɛni ti va Geeɔa, Benzamɛn yooi zu, ti lopele bɛtɛni kɔɔɔ vai ma, naazu Filiseti nuiti balaa, ti lopele bɛtɛa Mikemase. ¹⁷ Faa zugɔlogɔlo kɔɔvebei gɔlani Filiseti nuiti ta-gɔɔlaɔai zu, ti gaaɔwɛ su ga savagɔ, ma mɔungiti ti Wɔfela velei zoni, Suale yooi zu vele. ¹⁸ Felesɛiti ti li ga Bete-Gɔlon vele, savasiɛiti ti li ga kwɛpelema velei nii é liizu ga pɛtugi zu vele, nii daa ga Sebɔyime vɛtugi, tevebai vɔ pelei.

¹⁹ Naama zɛgɛi zu, gɛin bo nu nɔpɛ ge la gɛni Izelayele yooi zu ná tanɔpɛ, mazɔɔɔ Filiseti nuiti ti gɛni ma: «Ade pele bɛsa Eɔulu nuiti tuɔɔ, ga ti mina boɔa zɔkpɔ baa kpɛɛn bɛtɛ bɔɔɔ vɛ.» ²⁰ Keni, Izelayele nuiti pɛ ti bɛna li Filiseti nuiti pɔ bɛ, ga ti ta-wozawoli nɛkɛiti ta-gɛliiti gaali, ta zoovɛiti, naa vɛɛ zɛgɛ wɔɔ gɔluiti ba, ta kɔtu wolo gɔluiti. ²¹ Siɛgi zu wozawoli nɛkɛiti ta-gɛliiti, ta kɔtu wolo gɔluiti, ta gaazava kɔluiti, ta zoovɛiti, ti-gaa a la zaana, baa togani makɛ nuiti ta-gɔlu gaaɔɔbagi zokpai zɔle fai zu, keni ti li Filiseti nuiti pɔ bɛ.

²² Kɔɔɔ voloi zeeliai ma, boɔa zɔkpɔ nɔpɛ ge la nu nɔpɛ zea, anɛ kpɛɛin, keni Sayile ta Zonatan ni gɔ ta gɛni ti ya.

²³ Filiseti gɔɔvebei gila ge vaani, é gize yɔɔɔzu velei zo Mikemase gɔbaɔɛ.

14

Zonatan kɔɔi vɛɛ vai Filiseti nuiti ta-gɔɔlaɔai gila ba

¹ Yeeta, Sayile ná-doun zunui Zonatan gɛni ná-kɔɔɔ zɔɔla zɛgɛ nui ma: «Va, de li Filiseti gɔɔvebei nii vɔ bɛ, nii é kwɛpelegi volu velei.» Keɛ Zonatan la gɛni faa woni kɛɛgɛ ma.

² Sayile ɣeni zeini Gibeá taa ɣwemave, gului ta wu, nii daa ga gelenade gului, nii é Migelon. Kooɣɔ nu undɔzita (600) ɣeɣfala ɣa é ɣeni zea. ³ Zalaɣa ɣula nui, nii é ɣeni loni naa ɣoba, zalaɣa ɣula zeɣei kɔba, daa ɣeni ga Ayiya, Ayituɔe ná-doun zunui. Ayituɔe keeɣɣeloin ɣeni ga I-Kaɔɔde. Ti-ɣee laaseigi ɣeni ga Finease, Eli nii é ɣeni ga zalaɣa ɣula nui Silo, naa ná-doun zunui. Nu nɔpe ge la ɣeni suɣwɛɛ ga Zonatan lia ada.

⁴ Pelei nii Zonatan soni, nii a ke é zeeli Filiseti ɣooɔɔgi ma, ma velei ɣeni laani fasa ɣaazoba felegai yooɣzuve, niiti ti-laa ga ɔsese, ta Senee. ⁵ Ma mɔungi ɣeni loni lekɣemave nu ɣooɣzuve Mikemase letemave, felesiei ɣeni loni lekɣemave nu yeezazuve Geeɔa letemave.

⁶ Zonatan ɣeni zunu loungoi ma: «Da, de vala tatipelevolulala nui teiti ta-ɣooɣaɣai va, tanisu ɔooɣɔ GALAGI ɣa vaazu ɔosu de va. Mazooɔ zobogi ɣa be, é kizogi wo, ga nu bulu ko nɔ, eɣevelei a kee la ga nu bulu golai.»

⁷ Zunu loungoi ɣeni ma: «Nii é è ɣisu, de naa ɣe. De li, kèvele ɔeteve ga gè vile è volu, ve nɔpe è pɔ ga de li ná.»

⁸ Zonatan ɣeni ma: «Da ziezu vaavaa, de zeeli nui niiti ma, eyesu de ɣula ti viliba. ⁹ Ni ta de ɣaana, ti ɣe de ma: «A lo miná, à mina zeɣe ná, eyesu gi zeeli wo ma,» da ye de-losuve, de la lia ti vɔ be. ¹⁰ Kele ni ta ɣeena de ma: «A le ve,» da liizu, naa ɣa é deezu ga ɔooɣɔ GALAGI ɣa vaazu bu, de vɔni ti ma.»

¹¹ Siegi zu ti ɔooɣɔ leeni la, ga Filiseti nui naati, niiti ti ɣeni kooɣaɣai naa zu, naati ti ɔainni, ti ɣe ma: «À wele Ebulu nuiti ba! Ti ɣula zeɣeiti su, vɛti ti ɣea looɣuni náti.» ¹² Ti ɣeni Zonatan ta zunu loungoi ma, nii é kooɣɔ zoolaiti seɣezu: «À le ve, gi ɔooɣɔ le ga woye.»

Zonatan ɣeni ná-botigɛ nui ma: «Vile pòlu, de le gize unmave. Mazooɔ ɔooɣɔ GALAGI zobogi vea Izelayele ya, ga é vɔni ti ma.»

¹³ Zonatan veeni ya, é da zie. Filiseti nuiti ti ɣeni loozu Zonatan ɣooɣowu, zunu loungoi ná-kooɣɔ zoolaiti ti ɣeni zea, naa da ti vaa ga polu velei. ¹⁴ Nu vuufelegɔ (20) ɣa Zonatan ta ná-kooɣɔ zoola zeɣe nui, ti paani ada loilo koi miná. ¹⁵ Filiseti ɣooɣaɣai zu ɣeni nɔ wuulee, beɔeiti kpein ti ɣeni ná maagoolii zu laaiti su, ti pe ti luani. Dualuagi taa make kooɔɔgi zoni, ta nepi ɣoo gelei nii é ɣeni Filiseti nuiti zea. Naa pe poluma, zooi tɔozeini ga é da bali, naa ti mɔta ɣe unga wuulee.

¹⁶ Taa maabe nuiti, niiti Sayile ti vileni Gibeá taai ma, nii é Benzamen yooi zu, naati ti Filiseti nu bulugi ɣaani, ti da vaza, ti da li pele ungi pe su. ¹⁷ Sayile ɣeni ná-kooɣɔ nuiti ma, niiti ti ɣeni koba: «À gaalugi wo deɛ, wo ka niiti ti ɣulaai ade zaama, ti li.» Ti gaalugi woni, ti ka ga Zonatan ta ná-kooɣɔ zoola zeɣe nui, ti la ti zaama.

¹⁸ Sayile ɣeni Ayiya ma: «Maabuɣa ga ɔooɣɔ GALAGI ná-minazeɣe kesui.» Mazooɔ naama voloi minazeɣe kesui ɣeni Izelayele nuiti zea. ¹⁹ Siegi zu Sayile ɣeni ɔooɣzu la zalaɣa ɣula nui vɔ, zongoi wola ɣeni wooɣzu Filiseti nuiti saama. Sayile ɣeni zalaɣa ɣula nui ma: «Yeegula niina naa zu.»

²⁰ Sayile ná-kooɣɔ nuiti gaaleeni ba, ti li kooɣɔzuve. Ti ti zili nuiti kaani, ti da ɔooɣɔ vaa ga boɣa zokpɔiti, é ɣeni ga faazupu wolai. ²¹ Ebulu nuiti ti ɣeni Filiseti nuiti zea de, duɔlai zu, ti yenii ti volu, ti li kooɣaɣai zu, naati ti latini ga Izelayele nuiti pɔ pelei, ti veɛ naati ba, niiti ti ɣeni Sayile ta Zonatan volu. ²² Izelayele nuiti balaa, niiti ti looɣuni Efelayime ɣize yooi zu, naati ti menini ga Filiseti nuiti ti velani, ti ɣulani, ti da Filiseti nuiti kpe, ti da ti vaa. ²³ Naama voloi ɔooɣɔ GALAGI unmoogi veeni Izelayele ve, ti yenii kooi ɣa eyesu ti leve Bete-Aven va.

²⁴ Ma voloi Izelayele nuiti ti wola ɔooɣni, mazooɔ Sayile ti vileni foovooi laawu, é ɣe ma: «Ni gè la de wanaɣulani sili nuiti ba, zoi nɔpe a daami wona, kpakɔ va ɣe é zeeli, ma nui voovooɣe.» Naa maavele ma, nu nɔpe ge la ɣeni daamiani nɔpe miini.

²⁵ Ti pe ti zeeli ɔooi ta zu, ve gului ta ɣeni ná, koin guloi ma yeɣei zu, é da vu ya zooi ma. ²⁶ Ti zeelii ma gului naa ma, ti pe ti kaani, koin guloi da yei la. Kele tanɔpe ge la ɣeni yeevileni ga, é va te la, mazooɔ ti ɣeni luazu foovooi va, nii Sayile tooni. ²⁷ Kele Zonatan la

ḡeni keeḡe wooi menini, siegi zu naa ḡeni foovooi loozu la bebei laalḡḡoma. Kpakui é ḡeni zoni zea, é naa lḡni kḡin gulḡi ḡa, é dḡ la, gaamago gaazuzeini ga pagḡ. ²⁸ Kḡḡḡ nui gila ge ḡeni ma: «È-ḡee foovooi loove ga: Zḡi a daami wona za, naama nui voovooe. Toḡa é kea, ese pe suvikei ḡulaai.»

²⁹ Zonatan ḡeni ma: «Kèe ḡa é kpḡḡi zeida bebei ma. A welena, velei gè zebai zḡḡḡa la, kḡin gulḡi nii ta ḡḡmḡgai ma bè. ³⁰ Ni kḡḡḡ nuiti pe ti daami woni za, ga aniiti ti zogai kḡḡi zu, ade ḡea Filiseti nuiti paazu, é leve nii va keai.»

³¹ Naama voloi Izelayele vḡnini Filiseti nuiti ma, ti ye ti volu ti zeḡe Mikemase, ti zeeli Ayalon. Ti zovikei pe ge ḡulani niina ti ya. ³² Ti looni ani naati su ti zogai kḡḡi zu. Ti baalagiti ta nikeiti ta nike yivoiti soni, ti ti vaa náve nḡ, ti da suai veē ma ḡamai va, ti da mi.

³³ Nui ta vaani, é ḡe Sayile ma: «Nuḡuseiti ta ga kotoi ḡe ḡḡḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ta suai veēzu ma ḡamai va, ti da mi.»

Sayile bairini ga tiye, é ḡe ti ma: «Wa ga woovalada nuiti! A kḡtu wolai ta ḡilikili fala, wo vaa la ve. ³⁴ Naa voluma, à leve ga boga ese pe ma, ga ti ḡaale ba pḡ be, ese ga ḡena vaa, é va ga ná-nikei, baa ná-baalagi, ve ḡa maanai ga ti ta-loganiiti kḡdaaleve ná, ta da mi niina, naa ḡa a ke, ti mina kotoi naa ma zii ḡe ḡḡḡḡ GALAGI laalḡḡoma, ga ti da suai veē ma ḡamai va, ti da mi.» Naama bḡkḡi, ese pe ge vaani ga ná-toganii, ti kḡdaaleve miná. ³⁵ Sayile zalaḡa ḡulazuve beḡeni miná ḡḡḡḡ GALAGI ve. Naa ḡa é ḡeni ga ma mḡungi, nii é kḡḡeni ḡḡḡḡ GALAGI lebi vaa ma.

³⁶ Sayile ḡe ma: «Ade li za bidii, ade loo Filiseti nuiti su, eyesu geelaalao, ade ti-ḡḡligiti seḡe ga zeeḡaabaai, ade mina be nu ḡila kḡalaa ba, zenvui va ye su.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii neai è ve, naa ḡe.»

Kele zalaḡa ḡula nui ḡe ma: «Ade ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazaḡa de.»

³⁷ Sayile ḡḡḡḡ GALAGI ḡaazaḡani, é ḡe ma: «Nà zoo nei gè yei Filiseti nuiti polu? Nà liina, da ke nei baa, è ti lḡ gi yeezu, gi vḡni ti ma?» Kele GALA ge la ḡeni gooḡaavoteni naama voloi.

³⁸ Sayile Izelayele ḡundigḡiiti pe gaaleeni ba, é ḡe ti ma: «À faiti buuveḡe ga pagḡ, wo ḡe kwēe kotoi nii keai za. ³⁹ Gè ḡonaa ḡḡḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, Izelayele ná-unmḡḡ GALAGI, ga: Zḡi é niima vaa ḡḡi ḡeai, keḡni é za, anee balaa dḡun zunui Zonatan ve.» Kele bebei zaama, nu nḡpe ge la ḡeni gooḡaavoteni.

⁴⁰ Sayile da ḡe ti ma: «Wo pe à lo ga vepema ḡila pele, nà-o, dḡun zunui Zonatan-o, gi lo ga vepema ḡila pelei, gi felegḡ.»

Nuiti ti ḡeni ma: «Nii nḡpe è pḡ, naa ḡe.»

⁴¹ Sayile ḡeni ḡḡḡḡ GALAGI ma: «Izelayele ná-GALAGI! Gaamai ḡula keḡema.» GALA ná-gooḡaavotegi é feeni, naa Sayile ta Zonatan zoni, faa zeḡe nuḡuseiti ba niina. ⁴² Sayile devei veeni, ga kḡakutoomai ḡe ti yḡḡzu ta ná-doun zunui Zonatan. Naa ḡeai ma, Zonatan ḡa é zoni.

⁴³ Sayile ḡeni Zonatan ma: «Nii è keai, bo deē mà.»

Zonatan ḡeni ma: «Gè kḡin gulḡi tago ḡḡḡḡge ga tukḡḡi bogi, nii é ḡea zèa. Nà ḡaa, kèvele beḡeue ga gè za.»

⁴⁴ Sayile ḡe ma: «È gaamai woga, keḡni è za, Zonatan. GALA ge sḡ ná-ziiḡaawanai pe su, ni è la zaani.»

⁴⁵ Kḡḡḡ nuiti ti ḡeni Sayile ma: «È ḡe ma lee? Zonatan za! Naa li poun! Nii é ḡea ga zaḡui, é zobogi ve Izelayele ve sili nuiti ma. Gi ḡonaa ḡḡḡḡ GALAGI ma, nii é vulua, ga gi la vaa bu pe, ga nḡundeḡai gila kḡalaa ge va loo zooi ma, mazḡḡḡ, nii é keai za, é naa ḡeeve GALA ná-kḡḡbai zu.» Naa ḡa é keeni kḡḡḡ nuiti ti Zonatan ḡizoni da saai ma.

⁴⁶ Sayile la mḡ ḡeni vileni Filiseti nuiti polu, naati ti ḡaleni ma ta-yooi zu.

Sayile ná-fḡnifaamaiti sili nuiti ma

⁴⁷ Sayile masadai zolobogai ma Izelayele unda, é kooi veeni sili nuiti pe ba, ti gñeni maagoolii zu, Moabe nuiti, Amón nuiti, Edome nuiti, Soba yooi zu masadaiti, ta Filiseti nuiti. Naama gñoi pe su, é gñeni vonisu sili nuiti ma. ⁴⁸ E ná-zebesulai læeni, siégi zu é vonini da Amaleke nuiti ma, é Izelayele gñula naati zea, niiti kpein ti gñeni zeağoligiti segezu ga zeeğaaɓaai.

⁴⁹ Sayile zunu lounɗa zoloboni, ti-laaseigiti ti gñeni ga: Zonatan, Yisevi, ta Malekisua. E doun anzanu felego zoloboni balaa, ma mounɗi laa gñeni ga Meelaabe, felesiei laa gñe ga Mikale. ⁵⁰ Sayile anzai laa gñeni ga, Ayinoame, Ayimaase ná-doun anzanui gñeni de. Sayile ná-kooğuluba wolai laa gñeni ga, Abeneel, Neel ná-doun zunui, Neel naa gñeni ga, Sayile keeɗe degei. ⁵¹ Toozei, Kise nii é ga Sayile keeɗe, naati ta Neel ga ti gñeni gñe ma, ti-gñe laa gñeni ga, Abiyele.

⁵² Siégi kpein Sayile keeni masadai zu, kooi gñeni no ti yooğzu ta Filiseti nuiti ga zeeğaaɓaa. Naa ga é keeni, Sayile a la zunui ta gñana, é ga zebesu nu, ɓaa é ga ziiloo nu, é gñeni naa zeegezu, é do ná-kooɓogi zaama.

15

GALA keɗe vai Sayile va

¹ Yeeta, Samiyele gñeni Sayile ma: «Nà ga Gooğo GALAGI tɛbeni, ga gè guloi zie è ma, è gñe ga Izelayele ná-masagi, niiti ti ga ná-nuiti. Woilo naa ma, nii é po gè bo è ma. ² Gooğo GALAGI Fai-Pe-Maliğii wooi gñaa: «Ki ka su ga Izelayele zeegezuve Ezipete yooi zu, Amaleke nuiti ti pele besani tuğo. ³ Naa ga é ba, li, è vala ti va, è ti-yeağoligiti pe kona GALA ma. Nii kpein é ga fuluani, naati pe suwuğaaɓe, è mina gaazumaawoingaa nope ke, toozei zunuiti ma, é li anzanuiti po, ta doungoiti, naa veɗe niimiɓolegiti pe ba, nikiiti balaa, ta baalagiti, noɓeiti, ta soovalegiti.» »

⁴ Sayile ná-kooɓebei gñalaeni ba, é ti gñalu Telayime taazuve. Izelayele wolodai zoiti ta-gooğo nuiti ti gñeni ga nu waaunfelego (200 000), Zuda wolodai zu geleiti ti gñeni ga, nu waapuugo (10 000). ⁵ Sayile loni ti luğo, eyesu ti zeeli Amaleke nuiti ta-laai gɓavae, é zeba é nuiti pile, ti loogu, ti pelei ɓoun, ti luğo nemei zu. ⁶ Sayile gñeni Ken nuiti ma: «À mina ye Amaleke nuiti saama, à maagooza ti va. Gè la po ga nii gè seizu ti ma, wa va wano zoloo su, mazoloo, wo gñeni ga woogɗila nu Izelayele nuiti be, ti zeegezuve Ezipete yooi zu.» Ken nuiti ti gñulani Amaleke nuiti saama.

⁷ Sayile Amaleke nuiti paa vai loozeini Gavila, é ye ti volu, ti zeeli Suul, taai nii é Ezipete gɓavae, folo gñulazu vele. ⁸ Sayile Amaleke nuiti ta-masagi Agage zoni ga ma vului, é nuɓusei motaiti suwuğaaɓe ga boğa zokpo. ⁹ Keɗe Sayile ta ná-kooğo nuiti ti Agage yeni vulua, ta togani vagoiti, niiti ti zoni kooi zu, baalagiti, nikiiti, boliiti, togani niiti ti wola wulbai, ta baala zivoiti, ti la gñeni keeni, ti va naati suwuğaaɓe. Keɗe zoiti ti la gñeni vani, tosu la ti va, naati ka ti ti zuwuğaaɓe.

¹⁰ Gooğo GALAGI ɓeni Samiyele oo, é gñe ma: ¹¹ «Gè nimizaa ɓoğo ma, ziimazege vai zu ga Sayile, ga gè ke ga masagi, mazoloo é voluavega bà, nà-devei nii gè fea zea, é la ziɛni ga naa.» Samiyele yiiɓoloni koozu, kpiddi negelein, é gñeni Gooğo GALAGI maanenɛzu.

¹² Poluma zobui, Samiyele wuzegeni ga sobuzobui, é li é Sayile gñe. E yeni pelei zu, é meni ga Sayile læeni Kaalemele gizei ma, ga é gizesu ani vile ná, naa voluma, é gñaleni ma, é yei ga Gilegale vele.

¹³ Samiyele zeeliai ma Sayile ma, naa daagomini, é gñe ma: «Gooğo GALAGI tuya loo è ve! Devei nii Gooğo GALAGI feai zèa, gè kea.»

¹⁴ Samiyele gñeni ma: «Mini gñe baalagiti kpain gooi zeegezu ná, nii gè menisu, ta nikiiti kpain gooi, é loozu goɗizu?»

¹⁵ Sayile ɣeni ma: «Kɔɔɔɔ nuiti ka ti yiimazeɣeai ga baalagiti ta nikeiti ma vapagiti, ti zeɣe ga tiye Amaleke nuiti pɔ be, ga ti va ɣe ga zalaɣai, da-GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI ve. Gi mɔtaiti suwuɣaaleve neɣelein.»

¹⁶ Samiyele ɣeni Sayile ma: «Ɔwe mina! Naa kula ɣea su. Be ge naa wo e ma, nii Ɔɔɔɔ GALAGI deeni ga ze kpidii tevegai.»

Sayile ɣeni ma: «Awa, boena.»

¹⁷ Samiyele ɣeni ma: «Siegi zu e la ɣeni boɔɔ ɣaazu la ga soɔelama nu, nazu ɣa e ɣea la ga masagi Izelayele wolodamaiti unda, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa e gulɔi zie e ma, e ɣe ga masagi Izelayele unda. ¹⁸ Tama Ɔɔɔɔ GALAGI e zie velei lea, e devei ve e ya, ga e li, e Amaleke nuiti suwuɣaaleve, kotoba nui naati, e kɔɔi veɛ ti va, eyesu e ti zuɣoloɣolo. ¹⁹ Lee vaa zu e la ɣoloni Ɔɔɔɔ GALAGI na-devei ve? Lee vaa zu e Ɔɔɔɔ GALAGI wanama vai ɣeezu, e da aniiti seɣe, niiti ti zogai kɔɔi zu?»

²⁰ Sayile ɣeni Samiyele ma: «Na ma, koɔove Ɔɔɔɔ GALAGI na-devei ve, nii e fea zea, nii e tevegai keevai ma, ge naa ɣeeve, ge ɣale ma ga Agage, Amaleke nuiti ta-masagi, ge nui mɔtaiti suwuɣaaleve Ɔɔɔɔ GALAGI ve. ²¹ Kele kɔɔɔɔ nuiti ka ti baalagiti ta nikeiti ma vapagiti seɣeai, anii naati su ti zogai kɔɔi zu, niiti maanea ɣeni de ga maapei veɛ ti va Ɔɔɔɔ GALAGI ve, ti naati seɣeve ga ti va ɣe ga zalaɣai Gilegale Ɔɔɔɔ GALAGI ve, nii e ga da-GALAGI.»

Woozogi vizoge zalaɣai va

²² Samiyele gooɣaavoteni, e ɣeni ma:

«Ɔɔɔɔ GALAGI wainve nei ga zalaɣaiti ta gala zalaɣaiti, eɣevelei waindai la ga nu ɣolo daawooi ve?

Wele, woozogi vizoge zalaɣaiti ba, kolo vizoge e leve baala sineiti ma wulɔi va.

²³ Mazɔɔɔ zai e kololalai ɣeezu, naa ɣouve eɣevelei ungaizie wo fai la.

Boɔmaayeilalai ɣouve, ta ga ɣevelei no ta ani ɣoo vai.

Tei e Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi viliga ya, to balaa e e viliga ya, e masadai ɣula e ya.»

²⁴ Sayile kpɔei zeɣeni, e ɣe Samiyele ma: «Ge kotoi ɣea, mazɔɔɔ ge Ɔɔɔɔ GALAGI na-devei ɣologologa, ta dɔno ma lenɛ gooiti, e ti veai zea. Ge sumɔga dualuagi ma, ga ge mina kɔɔɔɔ nuiti ziɣaawana, ge woiloga naa ma, nii ti maɣaazaɣaboga ma. ²⁵ Nii ge e maaneɛnezu la, naa ɣa ga, e soma e na-kotoi nii zuvaaye, e va, de li, ge noko Ɔɔɔɔ GALAGI wu.»

²⁶ Samiyele gooɣaavoteni, e ɣe ma: «Ba-o, de la liizu uɔɔma, mazɔɔɔ e Ɔɔɔɔ GALAGI na-deveiti daavilige, naa ɣa e kea, to balaa e e laaviliga, e masadai ɣula e ya Izelayele unda.»

²⁷ Tei Samiyele ɣeni voluavesu, ga e ɣale ma, Sayile soni na-seɣei lakolɔgi va, e vali ga, ma buɣai ye zea. ²⁸ Samiyele ɣeni ma: «Dele ɣana Ɔɔɔɔ GALAGI Izelayele masadai valizu ga la, e kula e ya za, e fe taɣili zea, nii fizogai e va. ²⁹ Suɣwee ga Maligii nii e ga Izelayele na-lebiyai, e la zee woga, e la nimiza boɔɔ ma ga nuɔusei ɣevele.»

³⁰ Sayile ɣeni ma volu: «Ge kotoi ɣeeve, kele anee naa ve, soma e unfema ve zea na-nuɔuseiti ta-ɣundiɣiiti gaazu, ta Izelayele nuiti pe gaazu. Soma e vile polu, de li, ge noko da-GALAGI wu, nii e ga Ɔɔɔɔ GALAGI.» ³¹ Samiyele vileni Sayile volu, ti li, Sayile noko Ɔɔɔɔ GALAGI wu.

³² Samiyele ɣeni ti ma: «A va ga Amaleke masagi Agage po.» Agage ɣeni vaazu koozunɛai, e da ɣisie ga saai ɣa na a buɔe maazu. ³³ Kele Samiyele ɣeni Agage ma: «Da-wogɔ zɔkpɔi ɣa e anzanui ma moimoin balani ti-lointi ma, naa maavele ma, da balaa e-lee ɣa vala e ma za.» Samiyele Agage vaani Gilegale, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣaazu.

³⁴ Naa voluma, Samiyele ɣaleni ma Lama, Sayile balaa ge ɣaleni ma ná-taazu Gíbea. ³⁵ Samiyele la mɔ ɣeni ɣaleni ma volu, é va li Sayile ɣa vaa ma, eyesu saa voloi zeeli. Kele Sayile ma yiizooléi ɣeni ma, mazɔlɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣaleni niina Sayile va, é ɣe Sayile mina mɔ ɣe ga masagi.

16

GALA ge yiimazeɣe vai ga Davide ga masa niinei

¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «Da yesu wɔlɔzu, eyesu yeelɛ, Sayile ná-faa zu? Nɔn gè ɣelea ba, nii a ke gè Izelayele masadai ɣula zea. Da-wulɔ minci laave, è li Beteleyeme taazuwe. Nà è levesu Izayi ná-pelei wu, mazɔlɔɔ gè yiimazeɣewe ga ná-doun zunui gila, ga é ɣe ga masagi.» ² Samiyele ɣeni ma: «Naa ɣa zoo é ɣe ɣale? Sayile a menina, toɣa pàa.» Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni ma: «Nike bokpa gila seɣe, è lii la, ɔa ɣeezu ma: «Pàave zalaɣa ɣulazu Gɔɔɔɔ GALAGI we.» ³ Da Izayi loli zalaɣa ɣulazuwe. Nii gè pɔ ga è ke, nà naa le ga de niina. Nui nii gè deezu ga de, naa ɣa è gulɔi ziezu ma bè.»

⁴ Samiyele ɣoloni Gɔɔɔɔ GALAGI wooi we, é liini Beteleyeme. Taa ɣewolaiti ti Samiyele ɣaai ma, ti yiizooleni, ti gaazaɣa, ti ɣe ma: «È vaa ungi ɣa ga faa vago baa?» ⁵ Samiyele ɣeni ti ma: «Ungo, pàave zalaɣa ɣulazu Gɔɔɔɔ GALAGI we. A bɔɔɔɔ nadena zalaɣa ɣula vai ma, wa va niina pɔ pelei.» Samiyele Izayi ta ná-dointi tolini ga ti bɔɔɔɔ nade, ti va zalaɣa ɣulazuwe.

⁶ Naati paai ma, Samiyele Eliabe ɣaani, é ɔa ɣe bɔɔɔɔ ma: «Tanisu nii ɣa Gɔɔɔɔ GALAGI yiimazeɣeai la.» ⁷ Kele Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «È ɣaazu mina ɣula kpusei ta kooza velei va, mazɔlɔɔ gè la yiimazeɣeni la. Gè la faiti petesu ga eɣevelei nuiti ti kaazu la. Nuɔusei belagi ɣa nɔ ga nii é kaazu ga ɣaazuwe, kele nɔn, nà ɔa wele nui yiimawe.»

⁸ Naa voluma, Izayi Abinadabe lolini, é deɛ ga Samiyele, kele Samiyele ɣeni ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii balaa.» ⁹ Naa voluma, é vaani ga Sama. Samiyele ɣeni ma volu: «Gɔɔɔɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii balaa.» ¹⁰ Izayi ná-doun lofela leeni ga Samiyele ɣana nɔ, kele Samiyele ɣeni ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI la yiimazeɣeni ga nii tanɔpe.» ¹¹ Samiyele Izayi ɣaazaɣani, é ɣe ma: «È-loun zunuiti tie ka ná baa?» Izayi ɣeni ma: «Ti-ma loungoi ɣa dɔɔɔi zu, é ɔa baalagiti make.» Samiyele ɣeni ma: «Nu leve, ti toli, é va, tɔzei ade la zalaɣa laamii lɔzeizu polu, keni a vaana.»

¹² Izayi nu leveni, ti Davide loli, é va. Davide ɣeni ga zunu loungoi, é ɣeni ga kpɔi nu, gaazuɣezeti seidai su ga pagɔ, dɔɔɔi balaa ga pagɔ. Gɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Samiyele ma: «Tɔ ɣaa, wuzefe, è gulɔi zie ma.» ¹³ Samiyele gulɔ minci zegeni, é gulɔi zie Davide nɔngi ma, keeɣelointi gaazu. Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui yeini Davide ma naama voloi, é yeni ba ɣɔ. Samiyele begai ma, é ɣaleni ma Lama.

GALA Zenvui zeɣe vai Sayile va

¹⁴ Gɔɔɔɔ GALAGI ná-Zenvui zegeni Sayile va, zenvu nɔi ta levega ɣeni de Gɔɔɔɔ GALAGI we, naa ɔa nɔngi zeɣe ma. ¹⁵ Sayile ná-botigɛ nuiti ti ɣeni ma: «Gi sugweɛ ga GALA ge zenvu nɔi ta levega, nii é dɔngi zeɣezu ma. ¹⁶ Naa ɣa é ba, ni ɔa devei veena nɔ gi ya, gá nu ɣaiziezu, nii soogai kɔnigi ɣeinsu, naa ɣa a ke, siɛgi zu zenvu nɔi a dɔngi zegeni ma, ɣeingein gani ɣein nui ɣa kɔnigi ɣein, naazu dɔngi zu ɣa la ga pagɔ.»

¹⁷ Sayile ɣeni ti ma: «Zèe ɣa bu, à ɣeingein gani ɣein nu ɣaiziena bè, wo vaa la pɔ.» ¹⁸ Ná-botigɛ nui gila ge kpɔei zegeni, é ɣe ma: «Gè zunu loungoi ta ɣaave Beteleyeme taazuwe, Izayi ná-dointi saama, sooge kɔnigi ɣeinsu. Toɣa ga kɔɔɔɔ nu wola, é bude naa maazu, sooge bɔezu ga pagɔ, page gola, Gɔɔɔɔ GALAGI ɣa ba.»

¹⁹ Sayile keelaiti teveni Izayi ma ga ti ɣe ma: «Masagi ɣe è Davide leve ma, è-loin nii é baalagiti makesu.» ²⁰ Izayi bului tanigaa zegeni, ta kɔlɔ woole ɣila, nii dɔɔi su, ta boli yiivo ɣila, é ma ɣasɔi la soovalegi volu, ná-doin Davide li ga tiye Sayile wɔ. ²¹ Davide zeelini nɔ

feya Sayile υο βε, é ló naa ná-botii zu. Davide ná-fai nε vele ma Sayile υε, é segeni, é kε ga ná-kooḡo zoolaiti seḡe nui. ²² Sayile keela leveni Izayi ma, é ḡε ma: «È-loin Davide ná-fai wola nεευε βè, βε é ye kòba, é da boti ḡε βè.» ²³ E lózei naama voloi ma, zεννυ ɲɔi GALA ge ḡeni tevesu, naa a la Sayile nɔungi zεḡena ma, Davide βena kɔnigi zεḡe, é da ḡein. Sayile nɔungi zu ḡeni laazu ga pagɔ, é lago vizɔ, zεννυ ɲɔi maagooza ba.

17

Goliath malimasakεei leve fai

Izelayele nuiti ma

¹ Filiseti nuiti ti ta-ḡooḡogiti gaalεeni ba, ti va kooi loo. Ti bɔḡḡo ḡaalεeni ba Soko, Zuda yooi zu. Ti ta-ḡooḡoḡai υuuni Efese-Damime, Soko ta Azeeka ti yooḡozuυε. ² Sayile ta Izelayele ḡooḡogiti balaa ti bɔḡḡo ḡaalεeni ba. Ti ta-ḡooḡoḡai υu Ela υetugi zu, ti lopele βeteni kooḡo vai ma, Filiseti nuiti daalooḡoma. ³ Naa ḡεai ma, Filiseti nuiti ti ḡeni gize ḡila ma, Izelayele nuiti balaa ti ḡε gizei taḡili ma, zoolá velei, pεtugi ḡε ti yooḡozu.

⁴ Filiseti nuiti ta-ḡooḡofuluḡai ḡila ge ḡulani ti zaama. Gate taazuυε nu ḡeni de, daaseigi ḡeni ga Goliath, soligi ḡeni ga, metεle savagɔ. ⁵ Maagilia ḡeni de ga kɔlu bɔi bɔolɔgi, kɔlu zεḡei nii é ga kaka make gelei, naa balaa ḡeni ga kɔlu bɔigi, buɲεgi ḡeni ga kilo υuulɔzita (60). ⁶ Kpekazuυeti makega ḡeni de ga kɔlu bɔi kokologiti, kpeεn goi é ḡeni zeleni kpaki poluυε, naa balaa ḡeni ga kɔlu bɔigi. ⁷ Ná-kpeεn wolai ma wului baagɔni, eḡε seḡe vele nui ná-gba gului, nii a da seḡei υu ma, kpeεin ma mεεngi wuɲεgi ḡeni ga kilo lɔfela. Ná-kooḡo zεpε seḡe nui ḡeni loni tuḡo.

⁸ Filiseti nui loni Izelayele ḡooḡo nuiti daawu, é ḡε ti ma: «Lee vaa zu wo lopele βetεzu kooḡo vai ma? Nɔun ná ga Filiseti nui, wa ma, wa ga Sayile ná-duoiti. A nu ḡila kula, é va gi kooi ḡo gá tɔ. ⁹ Ni a vɔnina m̀, é p̀aa, gá ḡε ga wa-luɔiti, kele ni ná ḡa ga vɔni ma, gè paa, wa ḡε ga gá-luɔiti. ¹⁰ Za, gè malimasakεei levea ga Izelayele ḡooḡoḡi! A nu ḡila kula, gi kɔ gá tɔ.» ¹¹ Siεgi zu Sayile ta ná-kooḡoḡi ti Filiseti nui naa wooi mɛnini da, ti zasubalini, ti wola lua.

Davide lii vai Izelayele ḡooḡoḡai zu

¹² Davide ḡeni ga Efelata υeleyeḡei wu nu, Izayi ná-doun zunui gila, nii é ḡeni zeini Beteleyeme, Zuda yooi zu, doun zunu lɔsava ḡa é ḡeni zea. Sayile ná-siεgi zu, Izayi υolooḡafani niina ga gola. ¹³ Izayi ná-doun zunu mɔun savagɔiti ti vileni Sayile volu kooḡozuυε. Ma mɔungi laa ḡeni ga Eliabe, felesiei laa ḡeni ga Abinadaβe, savasiei laa ḡeni ga Sama. ¹⁴ Davide ḡa é ḡeni ga dounḡoi ti pε su. Diε savagɔiti ti vileni Sayile volu kooḡozuυε. ¹⁵ Davide ḡeni liizu kooḡoḡai zu, é da ḡale ma Beteleyeme, keεḡε ná-baalagiti make fai zu. ¹⁶ Sobu ḡilagila, kpɔkɔ ḡilagila, Filiseti nui ḡeni losu Izelayele laawu. E kεeni ga folo υuunaanigɔ (40).

¹⁷ Názu ḡa Izayi ḡeni la ná-doun zunui Davide ma: «Kilo υuusavagɔ (30) zεḡe, ani ḡae ḡeegai zu, è lii la, ta bulu puugɔi, è ti ve è-lieni zea, kooḡoḡai zu. ¹⁸ Folomaze puugɔi niiti balaa seḡe, è li, è fe ta-ḡooḡo ḡundigii ya, nii é nu waagila (1 000) unda. Li, è ka, ni è-lieni keḡεḡε, da ḡena vaa, ti sabaliva ve è ya, è vaa la p̀. ¹⁹ Da ti ḡaazu Sayile υο βε, ta Izelayele ḡooḡoḡi pε, Ela υetugi zu. Ta kooi ḡa, ta Filiseti nuiti.»

²⁰ Poluma zobui, Davide wuzεḡeni ga sobuzobui, é keεḡε ná-baalagiti kaliva nu ḡili ma, ga naa da ti make. Kasɔi nii maanεeni ga é lii la, é naa zεḡeni, eḡεvelei keεḡε boni ma la. Davide zeelini nɔ kpein, siεgi zu kooḡuveβei ḡeni lopele βetεzu la kooḡo vai ma, ta ti da kooḡo beei loo. ²¹ Izelayele nuiti ti lopele βeteni, Filiseti nuiti ti lopele βete, kooḡo vai ma. ²² Davide ná-kasɔiti kalivaani kasɔ make nui ma, é li ga kooḡozu velei, é dieni tuυɔ. ²³ Davide ḡεai ma bɔεzu dieni p̀, é kaani ga, zunu ḡila ka ḡulazu Filiseti nuiti saama, daa ga Goliath, Gate nu ḡeni de, é da ma bɔε ḡilagi nɔ wo. Davide gooi mɛnini. ²⁴ Izelayele ḡooḡoḡi nuiti kpein ti kaai ma, ti wola luani, ti vela. ²⁵ Ti da ḡε bɔḡḡo ma: «Wa zunui nii ḡaazu? Toḡa na va mɔnɔ,

ga é Izelayele voomu, zai nɔpɛ a zoo é zunui nii vaa, masagi ɔa naavolo mɔinmɔin fe ma nui ya, é ná-doun anzanui ve be ga vului, naa volu é ma nui keɛɛ ná-pɛɛyɛɛɛ ɔula mului zu, Izelayele yooi zu.»

²⁶ Davide zunuiti gaazaɔani, niiti ti ɔeni koba, é ɔɛ ti ma: «Leeni ɔa ta fe naama nui ya, nii a zoo é Filiseti nui nii vaa, é unfe kasɔi zeɔe Izelayele unma? Filiseti nui nii ɔa ga leeni, tatipɛɛvolulala nui tɛi, a zɛnvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomu?» ²⁷ Ti Davide woɔɔaavoteni, ga minazeɔe gooi nii bogai naama nui vaa ma, nii a zoo é paa.

²⁸ Diɛ Eliabe goomenini, ti da yeɛɛ ta zunuiti. E yiigaawanani, é ɔɛ Davide ma: «Lee ɔa è vaai keɛzu ve? Be ɔa è baala kpulu koi yeɛgai zea, tevebai zu? Gè da-wasogi ɔwɛɛ, ta kibɔɔɔlmai, nii è è-yiimave. E vaave ga è kɔɔɔɔzuve ɔa.»

²⁹ Davide diɛ ɔaazaɔani, é ɔɛ ma: «Leeni ɔa gè kea ga faa nɔi? Gaazaɔa nɔ ɔa gè boga.» ³⁰ Davide voluaveni diɛ va, é gaazaɔagi wo ga kɔɔɔɔ nui taɔfili, é ma ɔaazaɔa gilagi nɔ woni, ga nu mɔinmɔin, ti da goɔɔaavote gilagi nɔ ve zea.

Davide ɔɔɔɔ ɔula vai ga ti kɔ ta Gɔliate

³¹ Davide ɔɔɛ wooi zeelini ɛɛɛ pɛ ma, Sayile ɔɔɔɔi balaa mɛnini, é Davide lolini. ³² Davide ɔɛni Sayile ma: «Maliɔii, nu nɔpɛ ge mina ɔɔɔɔ iɔɔteve Filiseti nui tɛi ná-faa zu, nɛi gè ga da-wotiɔe nui, ná liizu, gi kɔ gá tɔ.»

³³ Sayile ɔɛni Davide ma: «Ba! E la zooga liizu laalɛɛzu Filiseti nui nii wu, mazɔɔɔ da ga zunu lounɔ nɔ, tama toɔa ga kɔɔɔɔ nu kaite ma lounɔ zie su.» ³⁴ Davide ɔɛni Sayile ma: «Siegi zu nɛi gè ga da-wotiɔe nui, ná la ɔena kɛɛ ná-baala kpulugiti makesu la, zalai ɔaa file zuai ta a la vaana ga é togani gila kula baala kpulugi zaama, ³⁵ gè ɔena vile polu, gè toganii naa ɔula daave. Ni zalai ɔaa file zuai a la ɔalena ma, é laalɛ bɔ, gè ɔena so kɔma leɔai va, gè ye doɔazu, gè paa. ³⁶ Uele ɔana gè zalai ta file zuai ma mɔinmɔin paani la. Zekana nɔ gè keɛzu la ga Filiseti nui nii, tatipɛɛvolulala nui tɛi, mazɔɔɔ é zɛnvu su GALAGI ná-kɔɔɔɔgi voomuga. ³⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI nii é kula zalai ta file zuai zaingiti zea, naa ɔa zoo é kula Filiseti nui tɛi zea.»

Sayile ɔɛni Davide ma: «Liina, Gɔɔɔɔ GALAGI ye è va.» ³⁸ Naa woga volumna, Sayile Davide maagilini ga tɔ ɔɔɔɔi ná-kɔɔɔɔ zɔɔlaiti, é kɔlu ɔai ɔɔɔɔgi lɔ unba, é kaka make kɔlu zeɔe loo kɔba. ³⁹ Kɔɔɔɔ maagili zɔɔlai naati poluma, Davide Sayile ná-boɔa zɔkpɔi ɔilini zaama, é ɔɛ é zie la, keɛ é la ɔeni zooni é va zie. Tɔzei, é la ɔeni naa ma pɔlɔma. E ɔeni Sayile ma, naazu: «Gè la zooga gè va zie ga niiti pɛ, gè la ma pɔlɔma.» Davide ti kpein kula ɔɔɔɔ ma. ⁴⁰ E ná-tukpɔi zɛɛni, é yei kɔtudei ɔɔbave, é yiimazeɔe ga kɔtu lɔɔlugo náve, niiti ti maaloungai, é ti lɔ ná-ɔɔlɔi zu, é ná-fɛɛveɛɛgi zeɔe, é li Filiseti nui laalɔɔma.

Davide vɔni fai Gɔliate ma

⁴¹ Filiseti nui ta ná-kɔɔɔɔ zeɛɛ seɔe nui balaa, nii é ɔeni tuɔɔ, ti ɔeni maabuɔazu Davide va, vaavaa. ⁴² Filiseti nui wɛɛni ga pagɔ, é Davide ɔaai ma, é leɔeni su, mazɔɔɔ zunu lounɔ ɔaazui ɔeni ba, é ga kpɔi nu, pagai, dɔtɔai. ⁴³ Filiseti nui ɔainni ga Davide, é ɔɛ ma: «Da kàazu ga gile ɔaa, è vaazu dàalɔɔma ga kpakuiti?» Kpegai ma ga Davide voovo, ná-galagiti kpein daaseigi zu, ⁴⁴ é ɔeni Davide ma: «Da ve, gè è-ma zuai ve wɔniiti zea, ta dɔɔɔ zuaiti, ga ti-ɔɔnɔgi.»

⁴⁵ Davide goɔɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Dɔun da vaazu dàalɔɔma ga boɔa zɔkpɔi, ta kpeɛin, naa veɛ kpeɛn goi va, keɛɛ nɔun ná vaazu è laalɔɔma Gɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, Fai-Pɛ-Maliɔii, Izelayele ɔɔɔɔgi ná-GALAGI, nii è poomugai. ⁴⁶ Za, Gɔɔɔɔ GALAGI zaalai zu, ná vɔnisu è ma, gè è vaa, gè dɔungi leve è va. Foloji va ɔɛ é li za, ná Filiseti ɔɔveɛɛiti ma voomaiti keɛzu ga wɔniiti, ta dɔɔɔ zuaiti kɔnɔgi. Naazu etea pɛ ka kwɛɛ ga GALA ka Izelayele ve. ⁴⁷ Beɛɛi nii pɛ ka kwɛɛ ga Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa da nu ɔizo, boɔa zɔkpɔi vaa la ba, ɔaa kpeɛin. Mazɔɔɔ, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa po ge ga kɔi, toɔa wo lɔazu za gi yeezu.»

⁴⁸ Gaamago nɔ, Filiseti nui tɔɔzeini ga ɖeɓeɓe ɓeɓe, ɛ va maaɓuɗa Davide va. Davide suvileni ga ɓizaa kooɗɔzuɓe, ɛ da li Filiseti nui laaɗomi su. ⁴⁹ Davide yeelɔni nɔ-ɓɔɓi zu, ɛ kɔtu ɗila seɓe, ɛ pili ga nɔ-feɓeɓeɓe. Kɔtui li nɔ, ɛ vile Filiseti nui lovalave, ɛ lo nɔngi zu, Filiseti nui ɗula unga, ɛ laave zɔɔi ma. ⁵⁰ Davide vɔni pelei ɗana Filiseti nui ma, boɗa zɔkpɔ la ɗeni zea, keni nɔ-feɓeɓeɓe nɔ, ta kɔtu ɗila kpe naa nɔ ɗa ɛ Filiseti nui zɔɔni la, ɛ paa. ⁵¹ Davide ɓizeni, ɛ zeeli Filiseti nui ma, ɛ naa nɔ-boɗa zɔkpɔi ɗula ma laɗagi zu, ɛ nɔngi leve ba. Filiseti nui ti kaai ma ga, ta-ɗɔɗɗuluɓai zaa, ti velani.

⁵² Izelaye ta Zuda ɗɔɗɗo nui ti vileni Filiseti nui polu, ti da koo ɓeei loo, ti yeni Filiseti nui kpeɓzu, eyesu ti zeeli peɗugi ɗobave, ta Ekelɔn taa zigidave. Filiseti nui niiti ti ti vaani, naati ma vooɓi vazani Saalayime velei ma, eyesu ɛ zeeli Gate ta Ekelɔn. ⁵³ Izelaye nui ti zefeni Filiseti nui polu, ti ɗale ma naati ta-ɗɔɗɗaɗaɗa zu, ti da naati zeaɗɗiligi seɓe. ⁵⁴ Davide Filiseti nui nɔngi zefeni, ɛ lii la Zeeluzalame. Keɓe ɛ naa nɔ-kooɗɗo zɔɔlaiti puuni nɔ-seɓe ɗotai wu.

⁵⁵ Siɛgi zu Sayile Davide ɗaani la, ɛ da li Filiseti nui laalɗoma, ɛ nɔ-kooɗɗuluɓai Aɓenɛel ɗaazaɗani, ɛ ɗe ma: «Zunu loungoi nii ɗa ga ɓe nɔ-doun zunu?» Aɓenɛel ɗeni ma: «Ee, masagi, GALA ka kaaazu, eɗeɓeɓe ɛ vulua la ga ɗite, gaamazu ge la naama vai ɗweɓe.» ⁵⁶ Masagi ɗeni ma: «Gaazaɗa bo, ɛ ɗe zunu loungoi nii keɓeɗe ɗweɓe.» ⁵⁷ Davide ɗaleɗa ma ma, kpegai ma ga Filiseti nui vaa, Aɓenɛel loni tuɗo, ti li Sayile vɔ ɓe. Filiseti nui nɔngi ɗeni de zoni Davide ya. ⁵⁸ Sayile Davide ɗaazaɗani, ɛ ɗe ma: «Doungo, ɓe doun zunu ɗa ga de?» Davide gooɗaavoteni, ɛ ɗe ma: «Nɔ ga da-wotiɗe nui Izayi nɔ-doun zunui, Beteleyeme nui.»

18

Zonatan nɔ-neɓeɓe ɛ vile Davide va

¹ Davide ɓegai ma ga ɓɔe Sayile vɔ, Zonatan ɗilini Davide va ziimave. E Davide neɓeni ve, eɗe tɔ ɓɔɗɔi. ² Naama voloi, Sayile la ɗeni beni Davide va, ɛ va li keɓeɗe vɔ ɓe, ɛ Davide makeni ɗoba. ³ Zonatan ta Davide ti minazeɗe boni yooɗɗu, tɔɔzei Zonatan Davide neɓeni ve, eɗe tɔ ɓɔɗɔi. ⁴ E nɔ-seɓe wolai ɗulani ɗoba, ɛ fe Davide ve, naa vee nɔ-kooɗɗo zeɗeiti ba, ɛ nɔ-boɗa zɔkpɔi ta nɔ-kilegiti feeni Davide ve, ta nɔ-saamaɗiligi. ⁵ Ue nɔpe Sayile a la Davide leve nɔ kooɗɗu, Davide ɗeni vɔnisu naa ma, naa ɗa ɛ keɓeni, Sayile pileni da nɔ-kooɗɗo nui unda. Davide nɔ-fai wola neɓeni beɓe ve, ta Sayile nɔ-botigɛ nu wolaiti.

Sayile toloi ɗula vai ga Davide

⁶ Davide ɓegai ma ga Filiseti nui vaa, ti ɗaleɗa ma ma, ti zeɗe kooɗɗuɓe, anzanuiti ti ɗulani Izelaye laaiti pe su, ti masagi Sayile laaɗomi, ti da kuai wo, ti da guyei loo, ga koozune woo wolai, ti da tamadegiti ta geingein ganigi taɗiligaani gein. ⁷ Ti pe ti ɗeni guyei loozu vooɓa ga koozuneɓi, ti da ɗe ma: «Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma, Davide ma ge vɔni nu waaɓuupuugiti ma!»

⁸ Sayile naama vai zefeni ga faa nɔu, ɛ yiiɗaawana ga gola, ɛ da ɗisiɛ ga: «Ta waa seizu vooɓuugiti feezu Davide ya, ti da waa seizu ɗilagilagiti fe zea. Masadai nɔ ɗa ɛ la de zea.» ⁹ E lazei naama voloi ma, Sayile ɗeni weɓeɓe Davide va niina ga toloi.

¹⁰ Poluma voloi, GALA ge zenvu nɔi gila teveni, ɛ lo Sayile zu, ɛ tɔɔzei ga ɛ da kulakelɛma vaiti bo nɔ-pelei wu. Davide ɗeni nɔ-kɔnigi ɗeinsu, eɗeɓeɓe ɛ ɗeni keɓeɓe la zooɓa voloitu su. Sayile nɔ-kpeɓin ɗeni zoni zea. ¹¹ Sayile nɔ-kpeɓin vilini, ɛ da ɗe ɓɔɗɗo ma: «Nɔ sɔɔzu, ge kpaɗo pelei va.» Keɓe nɔ zeizu ɗeni fele, Davide da zeɗe tuɗo.

¹² Sayile luani Davide va, mazɔɔo ɗooɗɗo GALAGI ɗeni Davide vɔlu, keɓe ɛ zeɗeɗa toun polu. ¹³ Naa ɗa ɛ keɓeni, Sayile Davide maaɗoozani la ɓɔɗɗo va, ɛ sei salaɓusu waagila (1 000) unda. Davide ta nɔ-salaɓusuiti, ti ɓena li kooɗɗuɓeti. ¹⁴ Ue nɔpe Davide a la li nɔ, ɛ ɗeni

zobogi zólóosu fai pɛ su, mazóló Góogó GALAGI ɣeni polu. ¹⁵ Sayile naama vónifaama wolaiti kaai ma, ta vɛeni ná-duai va. ¹⁶ Kɛɛ Davide ná-fai wola nɛeni Izelayele vɛ, ta Zuda nuɓuseiti pɛ bɛ, mazóló toɣa é ɣeni losu ti luɣɔ ta-ɣóogó vaiti su.

Davide Mikale vulu vai

¹⁷ Yeeta, Sayile ɣeni Davide ma: «Wɔin ɣa mà ga gè dòn anzanu mɔungi Meelaɓe ve è vɛ ga vului, ni da ɣena bè ga kooɣfuluɓa wola, è da lo Góogó GALAGI ná-kóiti tuɣɔ.» Naa wosu vɛ bɛ, é ɣeni ɣisiɛzu ga: «Nà ɓóɣɔi gè la paazu, Filiseti nuiti ka ti paazu.» ¹⁸ Davide gooɣaavoteni, é ɣɛ ma: «Nà ga leeni, ɓaa tosu vɛ begele ɣa é kɛɛ vɛlei va, Izelayele yooi zu, gè ɣɛ ga masagi nɛkoi?» ¹⁹ Kɛɛ siegi zeelii ma, ga Sayile ná-doun anzanui Meelaɓe ve Davide ya ga anzai, kɛɛɣɛ tatini, é fe Meɣɔla nui Adeliyɛle ya ga vului.

²⁰ Sayile ná-doun anzanui velesiei, nii daa ɣeni ga Mikale, naa Davide nɛeni vɛ. Sayile menigai ma, koozunɛeni ga gola. ²¹ Mazóló é ɣeni ɣɛɛzu ɓóɣɔ ma: «Nà feezu bɛ ga vului, nii a kɛ, é ɣɛ bɛ ga balii, Filiseti nuiti ti paa.» Sayile ɣeni Davide ma volu: «Da zoo è ɣɛ ga nɛkoi niina.»

²² Sayile ɣeni ná-botigɛ nu wolaiti ma, ti ɓɛ Davide vɔ ga pagɔ, ti ɣɛ ma: «Da-vai nɛa masagi ta ná-nuɓuseiti bɛ. Va bu za ga è ɣɛ ga masagi nɛkoi.» ²³ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti liini, ti naama wooiti daazeeli Davide ma. Kɛɛ Davide ti woogaaavoteni ga: «Toɣa wo ɣaazu ga faa go ɓaa, ga nɔn gè ɣɛ ga masagi nɛkoi? Nà ga bala nu nɔ, ta tosu wola la bà.»

²⁴ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti liini, ti Davide ná-gooɣaavotegi laazeeli Sayile ma. ²⁵ Sayile ɣeni ti ma: «À ɣɛ Davide ma: «Masagi la vulu zɔngɔ ɣaiziezu ná-doun anzanui vaa zu. Nii nɔ wɔin ma, naa ɣa é ga, zunu ani laayɔɓɔ ungi (100), Filiseti nuiti saama, naa ɣa é ɣɛɛzu ga ná-wanaɣulai sili nuiti ba.» » Sayile naa woni, nii a kɛ, é Davide undaavili Filiseti nuiti zea.

²⁶ Sayile ná-botigɛ nu wolaiti ti vaani, ti naa wo Davide ma. Naama wooi Davide ɛnɛkɛni, nii a kɛ, é ɣɛ ga masagi nɛkoi. Kui nii masagi toni, naa va ɣɛ é zeeli, ²⁷ Davide ta ná-kóogó nuiti ti liini ti Filiseti nu unfelegɔ (200) va, ti naati ta-zunu aniiti daayɔɓogiti teve. Davide vaani ga ti pɛ gaavɔnigai, é fe masagi ya, nii a kɛ, é ɣɛ ga naa nɛkoi. Sayile ná-doun anzanui Mikale veeni Davide vɛ ga anza. ²⁸ Sayile gaɣaai ma ga Góogó GALAGI ɣa Davide va, ta Davide nɛɛvɛ tɔ ɓóɣɔi ná-doun anzanui Mikale vɛ, ²⁹ Sayile ná-dualuagi wóɓɓni, é lo Davide va, é ɣeni naa wɔinzeɣezu niina nɔ yeenɔpɛ.

³⁰ Naama ziegi zu, Filiseti ɣundiɣiiti ti ɣeni liizu ga kooi, Izelayele nuiti daalɔɣma. Kɛɛ ti lii laa ɣilagila ga kooi, Davide ɓena zobo sɔɓɔ gola, é leve Sayile ná-kóogófulubaiti pɛ ba. Naa ɣa é kɛɛni, tɔɣɔi ɣulani gola.

19

Zonatan Davide maalobo fai

¹ Sayile ɓɛni ná-doun zunui Zonatan vɔ, ta ná-botigɛ nu wolaiti, ga ti Davide va. Kɛɛ Sayile ná-doun zunui Zonatan Davide nɛeni vɛ ga gola. ² E Davide ɣoba vaa woni, é ɣɛ ma: «Kɛɛ Sayile ɣa pɔ ga é è va. Naa ɣa é ba, wele ɓóɣɔ ma, lina sobu, mina ɣula keɛma, lɔɣu. ³ Gá kɛɛ, gá vaazu ɣulazu, gi ziezie kpalagi naazu, vɛ è lɔɣuai ná. Nà ɓɛzu kɛɛ vɔ ga da-vai, gè kisu vai ɣwɛɛ, é vile è va, gè va, gè bo è ma.»

⁴ Zonatan ɣeni Davide maamuse ɓɛiti bosu kɛɛɣɛ Sayile ɣoba, é ɣɛ ma: «Masagi mina ɓóɣɔ ɣɛ ga sɔba nu ná-botigɛ nui Davide ná-faa zu, mazóló é la faa ɣaazani è ma. Kɛɛ ná-botii pɛ kɛɛvɛ ga undaane è vɛ. ⁵ E ɣikulani zenvui zu, é li, é Filiseti nui va, naa ɣeni ga unɓɔ faa wola, nii Góogó GALAGI kɛɛni Izelayele pɛ bɛ. Da ɓóɣɔi è miná ɣaani, è ɣoozunɛ naama vai zu. Lee vaa zu mu da li ɓóɣɔ lɔzu kotoi naama zii zu, ga è sɔbalala nui ma jamai vu, lee vaa zu da Davide va nɔ fuun?»

⁶ Sayile woiloni Zonatan ná-kpɔɛiti ma, é gɛ ma: «Gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga Davide la zaa.» ⁷ Zonatan Davide lolini, é naama bɔɛiti pɛ bo ma, é lo Davide luɔɔ, é lii la Sayile vɔ bɛ. Davide ná-botii lɔɔzeini Sayile vɔ bɛ ga mɔungi gɛvele.

Davide gizo fai anzai Mikale ve

⁸ Tɛi kɔɔi lɔɔzeini volu, Davide liini, é kɔɔi vɛɛ Filiseti nuiti ba, é vɔni ti ma ga gola, naati ti vela ba.

⁹ Zenvu jɔi nii Gɔɔgɔ GALAGI tevɛni, naa lɔɔni Sayile zu, é gɛni zeini ná-pɛlei wu, ná-kpɛɛin zoni zea. Davide gɛni zeini, é da kɔnigi gɛin. ¹⁰ Sayile gɛni pɔ ga é Davide zɔ, é kpadɔ pɛlei va ga ná-kpɛɛin. Kɛɛ Davide lekɛni kpɛɛin luɔɔ, kpɛɛin bɔdɔ pɛlei va. Davide bizeni, é vela. Ma bidii nɔ, ¹¹ Sayile keelaiti tevɛni Davide ná-pɛlɛlavɛ, ga ti ná makɛ, ti va paa sobui. Kɛɛ Davide anzai Mikale boni ma, é gɛ ma: «Ni è la velani za bidii, lina, è zaa.»

¹² E kulani fenɛtɛlei laavɛ, é ze. Davide velani, é li. Pele gana é gɔlani la. ¹³ Naa vɔluma, Mikale pɛɛ wu zalei zɛgɛni, é da betɛi zu. E boli gɔlɔi zɛgɛ, é dɔ unba, é segei vɛɛ ma.

¹⁴ Siɛgi zu Sayile keelaiti tevɛni da, ga ti Davide zo, é gɛni ti ma: «É la gɛdɛni.» ¹⁵ Sayile ti gaaɔaleni ma, ga ti Davide vɛtɛ. E gɛni ti ma: «À zɛ ná-betɛi zu, wo vaa la pò, nii a kɛ gè paa.» ¹⁶ Keelaiti ti gɔlɛni ma volu, wɛɛ, pɛɛ wu zalei gɔ é gɛni laani betɛi zu, boli gɔlɔi laani unbu.

¹⁷ Sayile gɛni Mikale ma: «Lee vaa zu è yàavaai gani, è bɛ sili nui va, é vela?» Mikale gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Tɔ gɔ keai mà: <Zɛna, gè li. Ni naa laade, nà è vaazu.> »

Davide vela vai Samiyele vɔ bɛ

¹⁸ Davide vela vɛlei gana, é li Samiyele vɔ bɛ Lama. Nii pɛ Sayile kɛɛni, é naati pɛ boni Samiyele ma. Naa vɔluma, ti felegɔ ti liini, ti ze. Nayɔtɛ. ¹⁹ Nuiti ti liini ti gɛ Sayile ma: «Wɛɛ, Davide gɔ Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ.» ²⁰ Sayile nuiti tevɛni ga ti Davide zo. Kɛɛ ti liai ma, ti GALA goo wo nu bulugi gɔani, ti da kulakɛɛma vaiti bo, Samiyele loni ti luɔɔ, GALA Zenvui yeini ti ma, tiya balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²¹ Sayile menigai ma, é taɔiligaa leveni mɔnɔ, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. Sayile taɔiligaa leveni ná zeizu zavasiɛi, naati balaa, ti da kulakɛɛma vaiti bo. ²² Sayile bɔɔɔi liini Lama. Seeliai ma zɛyɛgɛ wolai ma, nii é Seeku taazuɔvɛ, é gaazaɔgɔi woni, é gɛ ma: «Mini gɔ Samiyele ta Davide ti ná?» Ti gooɔaavoteni, ti gɛ ma: «Ta Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ.» ²³ Diizuɔvɛ miná, GALA Zenvui yeini ma, tɔ balaa pɛlei zu, é gɛni kulakɛɛma vaiti bosu, é da li, eyesu é zeeli Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ. ²⁴ Seeliai ma, é segei gɔlani gɔba tɔ balaa, é da kulakɛɛma vaiti bo, tɔ balaa Samiyele gaaazu. E looni sugili, maɔnakai yeini laani zooi ma, naama voloi, ta ma bidii. Naa gɔ é kea, ti gɛni ma: «Sayile balaa kana GALA goo wo nuiti saama baa?»

20

Davide ta Zonatan ta-woolaamai

¹ Davide velani, é zɛgɛ Nayɔtɛ, Lama gɔbavɛ. E liini, é Zonatan gaaazaɔa, é gɛ ma: «Leeni gɔ gè kea? Nà-faaɔaazagɛ gɔ ga leeni, kotoi bɛgele gɔ gè kea è-gɛɛ laalɔɔgɔma, é gɛɛzu é pàa?» ² Zonatan gooɔaavoteni, é gɛ ma: «Naa li poun! E la zaa. Kɛɛ la dɛ faa nɔpɛ kɛɛni, ni é la boni mà. Lee vaa zu mu kɛɛ nii lɔɔguzu bà? Faa nɔpɛ ge la naazu.» ³ Davide gɛni ma: «Nà gɔnazɔ è vɛ ga è-gɛɛ kwɛɛni ga bɔɔlai gɔ ga dɛ, toɔgɔ gɛ gɛsiɛni nɔ ga: <Kɛni Zonatan mina faa gɔwɛɛ niima vai zu, ni naa laade, zii gɔ bɔɔ.> Kɛɛ gè gɔnaa Gɔɔgɔ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma, dɛi è vulua, nà bosu è ma ga kɔɔɔ lo daa gila nɔ gɔ é gi yɔɔɔzu gá saai.»

⁴ Zonatan gɛni Davide ma: «Nii nɔpɛ è pɔ, bo mà, nà kɛ è vɛ.» ⁵ Davide gɛni ma: «Lina gɔ é ga alu niinɛi ma vɛtii, maanɛɛvɛ gè daami wo masagi ná-tabalii gɔ. Kɛɛ va bu, gè li, gè lɔɔɔu dɔbɔi zu, eyesu foloi zavasiɛi kpɔkɔ. ⁶ Ni è-gɛɛ a kaana ga gè la ná, da gɛ ma: <Davide maanɛɛnɛvɛ ga gè bɛ ba, é li fala ná-taazu Beteleyɛme. Mazɔlɔɔ ná-pɛɛyɛgɛi pɛ ka zalaɔai

gʉlazu, nii ta ɗa kula kona-o-kona.» ⁷ Ni a ɗena ma: «Naa vage,» naazu ziileigi ɗa bè ɗa-wotiɗe nui. Kele, ni a yiiɗaawanana, kwεε ga é devea ga é paa. ⁸ Da woogɗɗiladai le ga ze naazu, nɛi gè ga ɗa-wotiɗe nui, mazɔɔ de minazeɗea ɓɔɗɔ ve ga nεεbei, Gooɗɔ GALAGI laaseigi zu. Ni nà ɗe ga sɔba nu faa nɔpe su, paa ɗa ɓɔɗɔi, kele mina li ga ze è-ɗεε vɔ.»

⁹ Zonatan ɗeni ma: «Naama ɗigi maagooza bà poun! Ni nà kwεena ga kèe ɗa pɔ é faa ɗou ɗe ga ɗe, nà bo è ma.» ¹⁰ Davide ɗeni Zonatan ma: «Ni è-ɗεε ɗa è woogaaavotena ga ɗouɗa, ɓe ɗa è tevesu ga é bo mà?» ¹¹ Zonatan ɗeni Davide ma: «Oa, de li ɗɔɗɔi zu.» Ti felegɔ ti liini ɗɔɗɔi zu.

¹² Zonatan ɗeni ma: «Gè minazeɗea Gooɗɔ GALAGI laaseigi zu, Izelayele ná-GALAGI, ga lina, ɓaa lina a levena, niima yeedɗɗalal ma, nà kèe ɗoozu ɗaazaɗasu, gè ná-kisiɛiti kwεε. Ni ná-kisiɛiti page, é vile è va, naazu nà bo è ma. ¹³ Kele, ni kèe ɗa pɔ é faa ɗou ɗe ga ɗe, gè la kɛeni, gè va bo è ma, Gooɗɔ GALAGI sò ná-ziiɗaawanai pe su. Nà ɓe è va, è li ziileigi zu. Gooɗɔ GALAGI ɗe è va, eɗevelei é ɗeni la kèe va. ¹⁴ Ni nà de vulua, zie bè ga Gooɗɔ GALAGI ná-woogɗɗiladai, nii a ke gè mina za. ¹⁵ Da-woogɗɗiladai mina zeɗe māvofodaiti ba, anεε ɓalaa, Gooɗɔ GALAGI ɗa è zili nuiti pe kulazu eteai zu.»

¹⁶ Zonatan minazeɗegi ɗeni ti yɔɗɔzu ta Davide ná-peleyeɗei. Kpegai ma, é ɗe ma: «Ni ɗa minazeɗegi nii ɗologolona, Gooɗɔ GALAGI ɗa è loɗa ga è zili nuiti ta-ɓakɔi.»

¹⁷ Naa vɔluma Zonatan ɗeni Davide ma, é ɗona ga toɗa nεε ve eyesu ɗɔ. Mazɔɔ Zonatan Davide nεeni ve eɗe tɔ ɓɔɗɔi.

¹⁸ Zonatan ɗeni ma: «Lina, ta kwεesu ga è la vaani alu niinei ma vetii zu, tɔzei è-zeizuve ɗakai ɗa ɗεezu lee. ¹⁹ Lina a levena, li ve è loɗfuni ná, siegi zu niima vaiti pe tɔzeini la, ɗa loɗɗu Ezele ɗɔtui ɗobave. ²⁰ Nà kilɛgi vilisu sava kɔtui vɔ pelei, gè ɗa tete anii ta ma. ²¹ Naa vɔluma, nà nà-botidɗe zunu loungoï levesu, ga è ti zeɗe. Ni nà ɗena ma: «Wele, kilɛ kaeiti ta è vɔlu velei, ɗale ma, è ti zeɗe,» naazu, ɗa zoo vaazu, mazɔɔ fai pe page è luɗɔ. Gè ɗonaa Gooɗɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa nɔpe ge la ná, nii ɗa lua ba. ²² Kele ni nà ɗena zunu loungoï ma: «Li poun, kilɛ kaeiti maagoozave è va,» naazu, li, mazɔɔ Gooɗɔ GALAGI ɗa é pɔ ga è li. ²³ Wooi ɗana de giliai ba, ɓɔɗɔ yɔɗɔzu, ɗa-o, nà-o, Gooɗɔ GALAGI va bu, de ye woogɗɗiladai zu, eyesu ɗɔ.»

Sayile deve vai ga é Davide va

²⁴ Davide liini, é loɗɗu ɗɔɗɔi zu. Alu niinei ma vetii ɗula yeei, kpɔkɔi, masagi liini, é ze tabalii ɗakala daami wosuve. ²⁵ Masagi zeini seizuve, ve a ɗa ɗe ná pɔɔma, é voluzei pelei va, Zonatan zeini é ɗaavote ma, Abenεel zeini Sayile ɗoba, kele Davide seizuve ɗakai ɗeni de. ²⁶ Sayile la ɗeni faa nɔpe boni naama voloi, é ɗeni ɗisiɛzu ga naa ɗa ɗe kɔzɔba vai ta ɗeni kazemazu. ²⁷ Kele, fetii ma voloi velesiei, Sayile Davide seizuve ɗakai ɗaai ma mɔnɔ, é Zonatan ɗaazaɗani, é ɗe ma: «Toɗa ɗale gè la Davide ɗaazu daami wosuve, wogi, ta za?»

²⁸ Zonatan googaaavoteni, é ɗe ma: «Davide ɗola maanεεnεve ga gè ɓe ba, é li Beteleyeme. ²⁹ Kεεve mà: «Nà è maanεεnεzu, yeebe bà, gè li. Mazɔɔ, gá zalaɗa ɗulazu peleyeɗei wu, gá-laazu, ɗiε tɔligε ma vai ma. Naa ɗa é ba, va bu bè, gè li gè ɗaazula nà-nuiti ma.» Naa ɗa é kea, Davide la feti laamii woni è vɔ ɓe.»

³⁰ Sayile wola yiiɗaawanani Zonatan ma, é ɗe ma: «Da ga tuva vele ɗou anzanui ta kololala anzanui ná-doun zunui. Gè suɗwεε ga è Izayi ná-doun zunui ɗea ga è-wɔlai, ɗa-unfe kana, è-lee ná-unfe ge ɗe lee. ³¹ Kele, woilo nii ma, gè bosu è ma: ni nu laali nuu ɗa vulua, è la ɗea ziilei su pe, è la masadai zɔɔɗa eyesu pe. Naa ɗa é ba, nu leve naa luɗɔ, ti so, ti vaa la pɔ, keni é za.»

³² Zonatan keeɗe Sayile woogaaavoteni, é ɗe ma: «Lee vaa zu é zaazu? Lee ɗa é kea?» ³³ Sayile ná-kpεein vilini ga é Zonatan zɔ. Zonatan gaagaaani naazu ga keeɗe deveve ga é Davide vaa. ³⁴ E wuzɗeni ga ziiɗaawanai, é la daami woni naama voloi. Tɔzei zii ɗeni zoolɛzu ga Davide ná-faa, keeɗe ɗeni poomusu ga gola.

Davideni ti vali vai ta Zonatan

³⁵ Poluma zobui, Zonatan liini dɔɔɔi zu, ve ti zolooni ná ma, ta Davide. Botigɛ zunu loungo ɣila ge ɣeni polu. ³⁶ E ɣeni naa ma: «Bize, è li, kilɛ kaeiti gè ti vilisu, è ti yeve.» Botigɛ zunu loungoi bizeni, Zonatan kilɛ kae ɣila pilini, é kpude naa maazu. ³⁷ Zunu loungoi maabuɣaai ma, kilɛ kaei baɔɔzuvɛ va, Zonatan ɣeni ma: «Kilɛ kaei maagoozavɛ è va. ³⁸ Li ga suvilɛ, mina ye miná!» Zonatan ná-botigɛ zunu loungoi mɛɛinti gaalɛni ba, é li ga tiye maligii vɔ. ³⁹ Zunu loungoi la ɣeni faa nɔpɛ gaagaaani, keni Zonatanni ta Davide ɣa ti ɣeni gaagaaazu yɔɣɔzu. ⁴⁰ Zonatan ná-kilɛgi, ta ná-mɛɛinti feeni ná-botigɛ zunu loungoi ya, é ɣɛ ma: «Li ga tiye taazu.»

⁴¹ Zunu loungoi liai ma, Davide ɣulani dɔɔɣuzuvɛ kɔtu zigigi voluvɛ, é nɔkɔ ná zeizu ɣɛ sava, Zonatan ɣakala, é unpilɛ zooi ma. Ti felegɔ ti bɔɣɔ nɛɛnɛni, ti lɛbi wɔɔzu, Davide bɔɔbɔ ge wola wɔɔni. ⁴² Naa vɔluma, Zonatan ɣeni Davide ma: «Li ziileigi zu. ɢize bɔɔla vai ma minazɛgegi zu, de felegɔ de boga yɔɣɔzu, ɢooɣɔ GALAGI laaseigi zu, de ɣɛ ma: «ɢooɣɔ GALAGI va bu, de ye woogɛɣiladai zu, eyɛsu ɣɔ, da-o, nà-o, ta de-mavofodaiti!» »

21

¹ Davide wuzɛgeni, é li, Zonatan balaa ge ɣale ma, é lɛ taazu.

Davide vela vai Ayimeeleke vɔ bɛ

² Davide liini Nɔbe, zalaɣa ɣula nui Ayimeeleke vɔ bɛ. Naa kaai ma, é daagomini ga kpalii, é gaazaɣa, é ɣɛ ma: «Lee vaa zu da ɣila è vaazu, nu nɔpɛ ge la è volu?» ³ Davide googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Masagi tɛvege keela ma, é ɣɛ: «Nu nɔpɛ ge mina faa ɣwɛɛ niima vai zu, nii gè è levesu ma, ta devei nii gè feezu è ya.» Naa ɣa é kea, gè ada lea ga nà-nubuseiti ga gi ɣomi ná. ⁴ Daamiani kpɛgele ɣa é è ya ɣani? Bulu lɔɔlugɔ ve zèa, baa nii nɔpɛ da sɔɔɔ.»

⁵ Zalaɣa ɣula nui googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Bulu ɣili ge la zèa, keni nii makegai ɢooɣɔ GALAGI vɛ. Da zoo ti zɛgezu, è li ga tiye da-nuiti bɛ, ni ti la anzanu vaa ɣɛɛni niizuvɛ.»

⁶ Davide googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Siɛnɔpɛ su gi nii ɣɛɣala vai ta ma la, tɔ ka gi ma, é vile anzanu vai va. Ni gá ɣɛna lia kɔɔɣɔzuvɛ ta nɔ, nà-siɛpoluiti pɛ ta-ɣɔɣɔ zɔɔlaiti pɛ ɲadegɛ, toɣa buɔɔ naa maazu, niima ziei zu.» ⁷ Zalaɣa ɣula nui bulu ɲadegai naati feeni Davide ya, mazɔɔ taɣili ge la ɣeni ná. Bului naati fea ɣeni de ɢooɣɔ GALAGI vɛ, naa vɔluma ti ti ɣulani zalaɣa ɣula labalii ɣa, ti maavalibo fai zu ga ma niinei.

⁸ Naama voloi, Sayile ná-botigɛ nui ta ɣeni ɢooɣɔ GALAGI ná-zalaɣa ɣulazuvɛ, ga é fai ta ɣaaɣula ba, ti yɔɣɔzu ta GALA. E ɣeni ga Edome nu, daa ga Dɔwɛge, tɔ ɣa é ɣeni ga Sayile ná-baala make nuiti ta-ɣundigii. ⁹ Davide zalaɣa ɣula nui Ayimeeleke gaazaɣani volu, é ɣɛ ma: «Kpɛɛin la è ya, baa boɣa zɔkpɔ? Masagi ná-keela ziegi nii ɣɛvɛ ga gaazuvilɛ vaa, tɔ ɣa é kea gè la ná maazɔɔni, gè va nà-boɣa zɔkpɔi zɛge, baa kɔɔɣɔ zɔɔlai taɣili.» ¹⁰ Zalaɣa ɣula nui googaaɔoteni, é ɣɛ ma: «Filiseti nui ɢɔliate ná-boɣa zɔkpɔi ɣa é vɛ, nii è paani Ela pɛtugi zu. Maavelevege seɣei ta zu, toɣa laani zalaɣa ɣula zɛgei voluvɛ. Ni da pɔ ga è sege, sege, tɔɔzei taɣili ge la gi ya vɛ, keni tɔ nɔ.» Davide ɣeni ma: «Fe zèa, tɔɔzei keɣala la ná.»

Davide lii vai Filiseti nuiti pɔ bɛ Gate

¹¹ Davide wuzɛgeni, é vela Sayile va, naama voloi nɔ. E liini Akise vɔ bɛ, Gate masagi. ¹² Akise ná-botigɛ nu wolaiti ti ɣeni ma: «Davide la ga nii baa, zooi ma masagi? Nii lei ti ɣeni guyei loozu bɛ, ti da kuai wo, ti da ɣɛ ma:

«Sayile vɔnini nu waagilagilagiti ma,
Davide ma ge vɔni nu waavuuuugiti ma?» »

¹³ Davide naama woosti seɣeni ga sɔbelama vaa, é wola lua Gate masagi Akise va.

¹⁴ Davide bɔɣɔ ɣɛɛni ga bɔloɣa nui Filiseti nuiti gaazu, é da zeevɔzebaiti ke kpogiti ma,

é da 6e daade nagi va, naa da yei kpelai ga. ¹⁵ Akise gɛni ná-botigɛ nu wolaiti ma: «Wa kaazu wa ɔɔɔi ga zunui tei nɔungi zegea ma! Lee vaa zu wo vaazu la pɔ? ¹⁶ Boloɔa nu vala ka é mà ɔaa, wo vaazu ga niima gelei ga é da boloɔa vaiti ke gaaazu? Wa gɛsiɛzu ga nii ga kezu ná-pelei wu ɔaa?»

22

Davide gɛɛ vai ga kɔɔ lotuɔi

¹ Davide zegeni miná, é li, é loɔɔu Adulame vugi zu. Keɛgɛlointi ta ná-peleyeɛɛi wu nuiti pe ti menigai ma, ti liini pɔ be. ² Naa voluma, maanɔɔɔ nuiti pe, ta niiti kuyei gɛni ti ma, ta niiti ti goozu la gɛni nɛni, naati pe ti gaalɛni ba Davide gɔba, é gɛ ga ta-gundiɔi. Ti gɛni ga nu unnaanigɔ (400) gɛgala.

³ Davide zegeni miná, é li Misepee, Moabe yooi zu. E gɛni Moabe masagi ma: «Nà è maanɛnɛzu, ga kɛni ta dèe ti va, ti zeii ve, eyesu gè da sò pelei ga, Gɔoɔɔ GALAGI ve.»

⁴ Davide liini ga keɛgɛ ta dee, Moabe masagi ná-koizuve. Ti yeni miná siegi naa pe su Davide kɛni dɔɔɔi zu.

⁵ Yeeta, GALA goo wo nui Gade gɛni Davide ma: «Gula dɔɔɔi nii zu, gale ma, è li Zuda yooi zu.» Naazu Davide liini, é lo Geelɛte lɔɔi zu.

Sayile Ayimeelɛke vaa vai ta ná-peleyeɛɛi wu nuiti

⁶ Sayile gɛni Gibeaa, é zeini gizei ma, tamalise wului ma niinigi wu, ná-kpeɛin zoni zea, ná-botigɛ nuiti kakugai ma. E menini ga ti Davide ta ná-nuiti kaave. ⁷ E gɛni ná-botigɛ nuiti ma: «Benzamen nuiti, à woilo gɔoi ma! Wa gɛsiɛzu ga Izayi ná-doun zunui nuu ga kpalagiti fe wo pe zea, ta leezen beleiti? Wa gɛsiɛzu ga toɔa wo zeii nu ungilagilagiti unda, ta nu waagilagilagiti unda ɔaa? ⁸ Lee vaa zu mu, wo pe wo yaavai loozu mà? Mazɔlo wo tanɔpe ge la boni mà ga dɔun zunui ti, ta Izayi ná-doun zunui, Davide, ti minazegeni yɔɔɔzu. Wo tanɔpe ge la yiizooleni ga é va dɛɛ ga ze, ga dɔun zunui ga ná-botigɛ nui laavilisu mà, nii a ke é bali le tɔɔɔ, eɛvelei ade kaazu la za.»

⁹ Edome nui Dɔwege, nii é gɛni Sayile ná-botigɛ nu wolaiti saama, naa Sayile woɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Gè Izayi ná-doun zunui gaaave, é va Nɔbe, Ayituɔe ná-doun zunui Ayimeelɛke vɔ be. ¹⁰ Ayimeelɛke Gɔoɔɔ GALAGI gaaazaɔage Davide ve, é daamianigiti fe zea, é Filiseti nui Goliata ná-boɔa zɔkpɔi ve zea.»

¹¹ Masagi nuiti teveni, ga ti va ga Ayituɔe ná-doun zunui Ayimeelɛke, nii é gɛni ga zalaɔa gɔula nui, ta ná-peleyeɛɛi wu nuiti pe, ti ga zalaɔa gɔula nuiti Nɔbe. Ti pe ti vaani, ti ɔɔɔ le ga masagi. ¹² Sayile gɛni ma: «Woilo ga pagɔ, Ayituɔe ná-doun zunui!» Naa goɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Gɔi logɛ, màliɔi.»

¹³ Sayile gɛ ma: «Lee vaa zu wa Izayi ná-doun zunui wo woyai loozu mà? Lee vaa zu è bului ta boɔa zɔkpɔi veai zea, è Gɔoɔɔ GALAGI gaaazaɔa be, nii a ke, é wuzegɛ daalɔɔma, é bali le tɔɔɔ, eɛvelei é kezu la za?» ¹⁴ Ayimeelɛke masagi woɔɔaavoteni, é gɛ ma: «Dawotigɛ nuiti saama, be ga é ga woɔɔgɛɛi nu, ga Davide gɛvele? E ga è-nekoi, é ga è make nui, naa pe poluma tɔ lei unfema wolai va gɛ zea da-velei wu ɔaa? ¹⁵ Ma moun ge la ga nuu balaa, gè va gɛ GALA gaazaɔasu be. Kele naa li poun! Gè la gɛsiɛni kaipa ga gè woya lo è ma. Tɔ ga é ba, mina niima gɛsɔi la unma, ɔaa ná-peleyeɛɛi wu nubuseiti unma, mazɔlo ge la faa nɔpe kwɛɛ niima vai zu.»

¹⁶ Masagi gɛni ma: «Ayimeelɛke, da zaazu, wa da-peleyeɛɛi wu nuiti pe.»

¹⁷ Naa voluma masagi gɛni make nuiti ma, ti gɛni kobave: «À li, wo Gɔoɔɔ GALAGI ná-zalaɔa gɔula nuiti paa, mazɔlo tiya balaa ti ɔɔge Davide va, ti gɛa kwɛni ga toɔa velazu, ti la boni mà.» Kele, masagi ná-botigɛ nuiti ti la gɛni kɛni, ti va yeevɔɔɔu Gɔoɔɔ GALAGI ná-zalaɔa gɔula nuiti ba. ¹⁸ Masagi gɛ vele gana Dɔwege ma: «Li, è zalaɔa gɔula nuiti paa.» Edome nui Dɔwege ga é latini, é zalaɔa gɔula nuiti paa. Naama voloi, zunu vuulɔsava

maazu laalugɔ (85) ɔa ɛ paani, niiti zalaɔa ɔula zefei ɔeni ti ɔɔba. ¹⁹ E Nɔbe nuiti paani mɔnɔ ga boɔa zɔkpɔi, zalaɔa ɔula nuiti ta-laazuwe. E tɔzeini zunuiti ma, ɛ li anzanuiti, ta doungoiti pɔ, naa veɛ niimiɔlegiti ba, ta balaa nikeiti, ta soovalegiti, ta baalagiti, ɛ ti pe paani.

²⁰ Keni Aɔiataal, nii ɛ ɔeni ga Ayimeeleke nɔ-doun zunui, ɛ ga Ayituɔe nɔ-doun loin, naa ɔila kpe nɔ ɔa ɛ zooni ɛ vela, ɛ li Davide vɔ be. ²¹ Aɔiataal boni Davide ma ga Sayile ɔooɔɔ GALAGI nɔ-zalaɔa ɔula nuiti paave. ²² Davide ɔeni Aɔiataal ma: «Gɛ gaɔaani ga Edɔme nui Dɔwege ɔa li nɔ ti, ɛ niima vaiti daazeeli Sayile ma, tɔzei ɛ ɔeni Nɔbe naama voloi. Da-veleyefei wu nuiti saa vai ma ungi ɔa ɛ ga ze. ²³ Naa ɔa ɛ ba, ye kɔba, mina lua, mazɔɔ zɔi ɛ zɛnvui ɔaiziezu, toɔa da balaa ɛ-yenvui ɔaiziezu. Kele ni da kɔba, nɔ ɛ make ga pagɔ.»

23

Davide Keyila taai unmoɔ vai

¹ Ti vaani, ti ɔe Davide ma: «Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea Keyila taai wu, ti da moloji unma molo loɔazuwe.» ² Davide ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ɛ ɔe ma: «Nɔ zoo nei gɛ li, gɛ kɔɔi veɛ Filiseti nui niiti ba?» ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Ungo, li, da vɔnisu ti ma, ɛ Keyila taai ɔula ti ya.»

³ Kele Davide nɔ-nuiti ti ɔeni ma: «Zuda yooi zu mu ka gi nɔ dualuagi zu, gɔ liina laalezu Filiseti nuiti bu Keyila, ta la vea dualuagi va ba?»

⁴ Davide ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔani volu, ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavote, ɛ ɔe ma: «Wuzefe, ɛ li Keyila, mazɔɔ nɔ Filiseti nuiti dɔɔzu ɛ yeezu.»

⁵ Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti ti da li Keyila, ti kɔɔi veɛ Filiseti nuiti ba, ti naati ta-logani bulugi zo, ti vɔni naati ma ga gola. Uele ɔana Davide Keyila nuiti unmoɔni da. ⁶ Siegi zu Ayimeeleke nɔ-doun zunui, Aɔiataal ɔeni velazu la Davide vɔ be Keyila, ɛ liini ga zalaɔa ɔula zefei ya, ti ɔeni ɔooɔɔ GALAGI ɔaazaɔasu da.

⁷ Ti liini, ti ɔe Sayile ma: «Davide ɔa Keyila.» Sayile ɔe ma: «GALA ge dɔa zɛezu, mazɔɔ ɛ ɔooɔɔ laa bali ɔa, ga dii vai ɛ le taai naa zu, kpogi da, ta pilisuiti.»

⁸ Sayile nɔ-nuiti pe gaaleeni ba, ga ti li, ti Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti sei kele su, Keyila taazuwe. ⁹ Davide suɔweeni ga Sayile maabotevea, ɛ ɔeni zalaɔa ɔula nui Aɔiataal ma: «Da ga zalaɔa ɔula zefei.» ¹⁰ Davide ɔeni ma: «ɔooɔɔ GALAGI, Izelayele nɔ-GALAGI, gɛ meniga ga Sayile ɔa fevele betezu ga ɛ va, ɛ Keyila taai ɔologolo nɔun maavele ma. ¹¹ Keyila ɔundigiti ta vaazu feezu zea ba? Tɔun ka vaazu ga ɔite, egevelei gɛ menigai da, nei gɛ ga da-wotige nui? ɔooɔɔ GALAGI, Izelayele nɔ-GALAGI, zoo ɛ naa le ga ze.» ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Ungo, toɔa vaazu.»

¹² Davide ɔeni ma volu: «Sayile ɔa vaana, Keyila ɔundigiti ta vaazu gi levesu pɔ ba, nɔ-o, nɔ-nuiti-yo?» ɔooɔɔ GALAGI ɔe ma: «Ta wo levesu pɔ.»

¹³ Davide ta nɔ-kooɔɔ nuiti ti ɔulani Keyila taai va. Ti ɔeni ga nu undɔzita (600) ɔefala, ti li ve ta zoo ti li nɔ. Sayile menigai ma ga Davide ɔulaa taai va, ɛ nɔ-kooɔɔgi ɔaɔaleni ma.

Zonatan nɔ-daalimai

¹⁴ Davide zeelini Zife tevebai zu, ɛ ze gize ɔakamave nɔ zelegai. Sayile ɔeni ɔaiziezu folo-o-folo, kele GALA ge la ɔeni feeni zea.

¹⁵ Davide suɔweeni ga Sayile vilega polu, ga ɛ paa. E yeni ɔoolesa, Zife tevebai zu. ¹⁶ Nɔzu ɔa Sayile nɔ-doun zunui Zonatan wuzefeni la, ɛ vile pelei ma, ga ɛ li ɔoolesa, ɛ Davide ipɔɔɔ GALA nɔ-fai zu. ¹⁷ E ɔe ma: «Mina lua, mazɔɔ kɛe Sayile, yee la zeelia ɛ ma pe. Da masadai ɔeezu Izelayele unda, nɔun gɛ ɔe ga da-zeikobai. Kele ɔooɔi suɔwee ga zekana ɛ ɔeezu la.» ¹⁸ Ti felegɔ ti minazefegi ɔeeni yooɔzu, ɔooɔɔ GALAGI ɔaazu. Davide yeni ɔoolesa, Zonatan ɔale ma nɔ-taazu.

Sayile voola vai Davide va

¹⁹ Zife nui tanigaa ti liini Giḃea, Sayile vɔ be, ti gɛ ma: «Davide lɔɔɣuɛ gi zaama, dɔɔɣuɛ Gɔɔlesa, ada zɛɛgiti Gakila gizei ma, teɛɛbai zu lɛkpɛmaɛ nu yeezazuɛ. ²⁰ Ee, masagi, ni da pɔ ga è Davide zo, va nɔ, gá fe è ya.»

²¹ Sayile ti woɔɣaavoteni, é gɛ ti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI tuya loo wo vɛ, wɔi màawɔin wo zogai. ²² Nà wo maanɛɛɛɛzu, à li dɛ, wo teɛsuɛti kwɛɛ, bɛ gá é kaa? Mazɔlɔɔ gè mɛnigɛ ga kelegɛlegɛ gola. ²³ A faiti buuɛɛ, wo dɔɔɣuzɛti kwɛɛ, naa vɔluma wo va, wo ma gáamai wo mà. Nà yɛ wo vɔlu, naazu ade li. Ni toɣa zooi zu, nà gaizie Zuda yooi ma zokogi pɛ su.» ²⁴ Zife nuiti ti toni da Sayile luɣɔ, ti da li Zife. Naazu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti, ti gɛni Maon teɛɛbai zu, Zuludɛn ma vɛtu nɛmɛi zu, nii é teɛɛbai zu lɛkpɛmaɛ nu yeezazuɛ.

²⁵ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti liini gaiziezu. Davide mɛnigai ma, é yeini, é zɛi fasa gizeiti saama, Maon teɛɛbai zu. Sayile mɛnigai ma, é vɛlɛni Davide vɔlu teɛɛbai zu. ²⁶ Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛni ziezu gizei gákamavɛ gilazu vɛlei, Davide ta nɔnɔiti ti da zie zɔɔla vɛlei. Davide gɛni vɛlazu ga suvile Sayile va. Sayile ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛnina zeelizu Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti ma, ti va ti maagaku, ti ti zo, ²⁷ eyɛsu keela zeeli Sayile ma, é gɛ ma: «Va fala! Filiseti nuiti ti kɔɔi vɛa zooi va.» ²⁸ Sayile gɛlɛni ma ga vɔlu vɛlei, é zɛgɛ Davide vɔlu, é li, é Filiseti nuiti daagomi, ga kɔɔi. Naa gá é kɛɛni ti miná laasei pɛɛni ga Zeeɣaaɣwɛ Vasai.

24

Davide gɛlɛ vai Sayile vaa vai va

¹ Davide zɛgɛni miná, é li, é zɛi En-Geedi, adavɛti náti maazɔlɔɔsu baai. ² Sayile gɛlegai ma ma, é zɛgɛ Filiseti nuiti polu, é mɛnini ga Davide gá En-Geedi yooi ma levebai zu. ³ E yeeloni nu waasaɔagɔ (3 000) va, niiti ti ga salaɔusu gɛzɛgɛzɛgiti Izelayɛle yooi ná pɛ su. Tɔ-o, naati-yo, ti li Davide ta ná-kɔɔɣɔ nuiti gaiziezu, eyɛsu ti zeeli Dɔɔɔ Woliiti Ta-Vasaiti ma.

⁴ E zeelini baala sasai ma, nii é gɛni pele gɔbavɛ, pugi ta gɛni miná. Sayile lɔɔni pugi naa zu, ga é lɔ dɔɔɔ zu. Davide ta ná-nuiti ti gɛni pugi naa bɔmavɛ.

⁵ Davide ná-kɔɔɣɔ nuiti ti gɛni ma: «Pɛɛ yeegɛgalai gá nii Gɔɔɣɔ GALAGI ma minazɛgɛ boni, ga é è zili nui lɔ è yeezu, nii a kɛ nii nɛai è vɛ, è naa gɛ la.» Davide wuzɛgɛni, é li, é Sayile ná-segei laavɛ ta leve ba, Sayile la looni ga naa. ⁶ Davide naa gɛai ma, zii doɣani, tɔɔzei é Sayile ná-segei wolai ta leveni ba. ⁷ E gɛ ná-kɔɔɣɔ nuiti ma: «Gɔɔɣɔ GALAGI màkɛ, ga gè mina nii gɛgala vai ta gɛ eyɛsu pɛ, gè va yeeloo màligii ma, nii Gɔɔɣɔ GALAGI gulɔi ziaai ma, mazɔlɔɔ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gulɔi ziaa ma.»

⁸ Davide ná-kɔɔɣɔ nuiti suzoni ga naama wooi, é la kɛɛni, naati ti va vala Sayile va. Sayile wuzɛgɛni, é gɛla pugi zu, é da li.

⁹ Naa vɔluma, Davide wuzɛgɛni, é gɛla pugi zu, é vɛlɛ Sayile vɔlu, é da toli, é gɛ ma: «Ee, masagi! Màligii!» Sayile wɛlɛni vɔlu, Davide vɛlɛni niibigá, é unpilɛ zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁰ Davide gɛni Sayile ma: «Lee vaa zu è woilosu naati goo ma, niiti ti gɛɛzu è ma: «Davide gá pɔ é faa nɔu gɛ ga dɛ?» ¹¹ Da bɔɣɔi è naa gaa za ga è-gaazugɛzeiti, ga Gɔɔɣɔ GALAGI gɛa za è lɔɔni zèezu, pugi zu. Ti gɛa gɛni mà, gè è vaa, kɛlɛ gè è yɛgɛ ná, gè gɛ ma: «Gè la yeeloozu màligii ma, mazɔlɔɔ toɣa Gɔɔɣɔ GALAGI yiimazɛgɛai la, nii é gulɔi ziaai ma.» ¹² Ee, kɛɛ, wɛlɛna da-zɛgɛ wolai lakɔlɔgi va, é zèa. Ni gè da-zɛgɛ wolai lakɔlɔgi ta levea ba, kɛlɛ gè la è vaani, gaagá ga naa ga sili vaa la kɛsu, baabuzɛgɛ daalɔɣɔma vaa, gè la balaa koto gɛɛni è laalɔɣɔma. Dɔun ka è gáiziezu ga è pàa. ¹³ Gɔɔɣɔ GALAGI gá é gɛɛzu ga tukpɔɣaaleve nui de yɔɣɔzu, da-o, nà-o. Gɔɔɣɔ GALAGI gá nɔnɔi vɔtokula è ma, kɛlɛ nɔun gè la yeevɔɔɣuzɛ è va. ¹⁴ Eɣɛvɛlei faalaalii vɔlɔmai bosu la ga: «Sujɔu nuiti nɔ gá sujɔi gá da gɛla ti zu.» Kɛlɛ, nɔun, zèei la gɛa è laalɔɣɔma. ¹⁵ Bɛ gá mu Izelayɛle masagi liizu daalɔɣɔma ga kɔɔi? Bɛ gá

è vilésu polu? Gile vooмай, koe fəfə goi nə. ¹⁶ Góogó GALAGI gá telebodai gɛ, tə gá é gɛɛzu ga tukpəgaałevə nui de yəgəzu, ɔa-o, nə-o, togá maałobo, togá tukpəi lo bɛ, é kula è ya.»

¹⁷ Davide begai ma ga naama bəɛiti bo Sayile ma, Sayile gaazaɣani, é gɛ ma: «Dòun zunu Davide, ɔa bəgəbəgə ka gè è woomənisu nəi baa?» Sayile təzeini ga é ɔa wəłə gola. ¹⁸ Naa voluma, é gɛni Davide ma: «È lelebogɛ, é leve nòun ba, mazəłə è nu bəgəłai gɛa bɛ, nòun gè faa nəi gɛ ga de. ¹⁹ E nu bəgəłai gɛla kələma za, nii è kɛɛzu bɛ, təzei Góogó GALAGI gɛa fəeni è ya, kələ è la pàani. ²⁰ Ni nui ta a gɛłana sili nui viliba, togá ɔa zɛ ná, é li bəgə yeema baa? Nii è kɛa bɛ za, Góogó GALAGI bəgəi naama gɛłanumai ve è ya. ²¹ Gè kwɛɛga niina ga, ɔa gɛɛzu ga masagi, Izelaye le masadai gá ze ga pagə è yeezu. ²² Gónana bɛ, Góogó GALAGI laaseigi zu, ga è la māvofodai gaałevə, naa voluma, è la kɛɛ vɛłi laaseigi bəlega.»

²³ Davide gónani Sayile vɛ. Sayile gɛłeni ma ná-taazu, Davide bala a ta ná-kəogó nui ti ti gale ma ti-ləoguzuvɛ.

25

¹ Naama ziegə zu Samiyele zaani. Izelaye le nui ti pɛ ti gaałɛni ba, ti ná-saa wəłəi wo, ti maagɛłuni ná-taazuvɛ Lama.

*Nabale faanɛ wuuɣwɛɛtalai
gɛɛ vai ga Davide*

Naa voluma, Davide viləni pelei ma, é li ga Palan tevbai zu vɛle. ² Zunui ta gɛni Maon, é ga kpɛtɛ nu wola, kəligiti ti gɛni Kaalemele taa goi zu. Baalagi gɛni zea ga waasavagə (3 000), bolii gɛ zea ga waagila (1 000). Niima ziegə zu é gɛni Kaalemele, é ɔa ná-baalagiti maalegəi leve. ³ Zunui nii gɛni ga Kaləbɛ mavofodai zu nui ta, daa gɛni ga Na bəle, anzai laa gɛ ga Abigayile. E gɛni ga gɛma anzanu, pagai bala a, kələ sinigi ná-fai bəani, sɛnəu.

⁴ Davide mənini tevbai zu ga Nabale gá ná-baalagiti maalegəi levezu. ⁵ E yeeloni zunu loungo puugə va, ná-nui saama, é gɛ ti ma: «À li Kaalemele, wo Nabale lu bɛ. ⁶ Wo gɛ ma: «E-zii zu gəoza! Ziileigi gɛ è vɛ, ɔa-o, ɔa-vɛłeyɛgəi-yo, ta nii pɛ é ga dənə. ⁷ Gè mənige ga ɔa ɔa-vaalagiti maalegəi levezu. Tama ɔa-vaala makɛ nui ti gɛa gi va, gi la faa nəu gɛni ga tiye, ti la valani ani nəpɛ ma, yeeɣɛgalai naa pɛ su, nii ti kɛa Kaalemele. ⁸ Ti gaaza gá ma, ta zoo ti bo è ma. Naa gá é ba, yeezei nə-zunu loungoiti bu ga pagə, təzei gi vaa gi zoloo fəti voloi ma. Naa maavele ma, nii nəpɛ é è ya, naa ve gi ya, gəi gi ga ɔa-wotigə nui ti, gá è-loun zunui Davide.» »

⁹ Davide ná-zunu loungoiti sełiai ma, ti naama woiti pɛ daazeelini Na bəle ma, Davide laaseigi zu. Naa voluma ti maagɛ kpə. ¹⁰ Na bəle ti woogaa voteni, é gɛ ti ma: «Bɛ gá é ga Davide? Bɛ gá é ga Izayi ná-doun zunui? Niizu botigə nu mənimən ka vɛlazə, ti zɛgə ta-luə kɛɣɛiti pə bɛ. ¹¹ Nòun gè nə-bului, ta nə-ziei zɛgə, ta nə-suai, nii gè kɛvele bɛtəai nə-baala maalegəi leve nui ti bɛ, gè fe naama nui ti zea, niiti gè la ti-zɛgəzu gɣwɛɛ?»

¹² Davide ná-zunu loungoiti ti voluazoni, ti gale ma, ti Na bəle ná-kpəɛiti pɛ daazeeli Davide ma. ¹³ Davide gɛni naazu ná-kəogó nui ti ma: «Wo gɛłagilagi pɛ ge ná-bogə zəkpəi gɛli zaama.» Davide ta ná-nui ti pɛ ti ta-wo gá zəkpəiti gilini zaama. Nu unnaanigə (400) gá é viləni polu, nu unfelegə (200) yɛ kasəiti koba.

*Abigayile bə fai Davide va
ga ná-gɛmalai*

¹⁴ Na bəle ná-botigə nu gɛla ge liini, é naama vaiti pɛ daazeeli Na bəle anzai Abigayile ma, é gɛ ma: «Davide kełaiti tevegɛ, ti zɛgə tevbai zu, ga ti gá-galaməin lu bɛ, kələ é la yeezeini ti wu ga pagə. ¹⁵ Nui naati ma, ti gɛni ga nu vagə gi vɛ, ti la faa nəu nəpɛ kɛni ga giye, ani nəpɛ ge la gɛłani gi ya, yeeɣɛgalai naa pɛ su, nii gi kɛni ti goba. ¹⁶ Kpidii vɛɛ folo va, ti gɛa gi ma ga sigigi, yeeɣɛgalai naa pɛ su, nii gi kɛni ti goba, gi ɔa baalagiti kənəkula. ¹⁷ Naa gá é ba, gɛsiɛ naazu ga pagə, nii ɔa kɛ, mazəłə ni è la faa gɛni, maanəgəi gá é vaazu gá-galaməin və, ta ná-pɛłeyɛgəi. Tə ma, to gá ga nu naka, nu la zooga faa nəpɛ bosu ma.»

¹⁸ Aḅigayile suvilēni, é ḅulu unfelego (200) zeḅe, kolo woole felego dooi zu, baala doolugo niiti ti ḅevele ḅetea ḅeni de niina, kooḅo gani zu loolugo ani ḅae ḅeegai zu, leezen vooi zeeḅe ungiila (100), ta kooḅoole dooi ma ḅuun ba unfelego (200), é ti pe daani soovalegiti koma. ¹⁹ E ḅe ná-botigē nūiti ma: «À lo tūḅo, nà wo volu.» Sinigi Nabale la ḅeni faa nape kwēe naama vaiti su.

²⁰ E ḅeni zeini ná-soovalegi ḅoma, é da yei, gizei ḅeni gaazu luḅo. Naazu ma Davide ta ná-kooḅo nūiti ti da va ga po pelei, gaamago é ḅooḅo ḅaani naati kakala.

²¹ Naazu Davide begai ga ḅe ḅooḅo ma: «Gè nii ḅoligiti makeḅe nō fuun teḅebai zu, ga ta mina loo ya, é nà-faa vagoi zuloa ga faa ḅoi. ²² GALA ge sō ná-ziiḅaawanai pe su, ni é zo za ma, é li lina vo, nà zunu ḅila kpalaa ze ná vulua Nabale ná-pelei wu.»

²³ Aḅigayile Davide ḅaai ma, é ḅulani ná-soovalegi ḅoma ga suvilē, é ḅaazuyei zoi ma, é noko Davide ḅooḅowu. ²⁴ Naa voluma é looni kooḅowu, é ḅe ma: «Maliḅii, va bu ga niima vaa ḅoi pe ge ḅe ga unma ḅaso! Va bu, nēi gē ga da-wotigē anzanui, gē ḅoe è vo, woilo ḅoo ma. ²⁵ Maliḅii, mina wēle nu ḅakai Nabale va, mazolo daaseigi sogē ḅezeḅeze: daa ḅa ga Nabale, poluḅe ga nu ḅakai, tama ḅele ḅana é ziezu la. Nēi gē ga da-wotigē anzanui, gē la zunu loungoiti kaani, niiti è ti leveni. ²⁶ Kele gē ḅonaa ḅooḅo GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma ḅei è vulua, ga ḅooḅo GALAGI ḅa é pele ḅesaga è luḅo ga è mina lo nu vaa vaa zu, ḅaa è va potokulai ḅe ḅooḅo ve. Maliḅii è zili nūiti pe ti ḅe ga Nabale ḅevele. ²⁷ Yeezei veḅanii nii wu, gē vaa la, è gaḅwe zunu loungoiti ba, niiti ti è volu, maliḅii. ²⁸ Soma è nà-faa ḅoi zuvaaye ḅē, nēi gē ga da-wotigē anzanui. Daaḅe da ga ḅooḅo GALAGI ḅa masadai veezu è ya, da-o, da-ḅeḅeḅe-yei-yo, mazolo maliḅii da losu ḅeezu ḅooḅo GALAGI ná-kooḅo vaiti su. Ni nu a wēlena è zie ḅelei va, è-zii ma voloiti su, nu la è ḅa ga ḅaba nu. ²⁹ Ni nui ta a vilēna è volu ga é è vaa, ḅooḅo GALAGI da-GALAGI ḅa maliḅii è-yenvui make ḅoba, nii a ke è ye fulu nūiti saama. Kele toḅa è zili nui yenvui vili ya poun, eḅe feḅevele ka ani vili ya. ³⁰ Siegi zu ḅooḅo GALAGI ḅesu la ga faa vagoi naati pe ke è ve, niiti é minazeḅeai ga tiye è ve, é è ḅe ga Izelayele ná-totuḅoi, ³¹ maliḅii è-yii la ḅoloa è ḅoozu, ḅaa è va nimiza ḅooḅo ma ga è va ḅe nu vaani nō fuun, ḅaa è va potokulai ḅe ḅooḅo ve. Siegi zu ḅooḅo GALAGI ḅesu la ga faa vagoi ḅe è ve, maliḅii, ḅize sū, nēi gē ga da-wotigē anzanui.»

³² Davide ḅeni Aḅigayile ma: «Mamagi ḅa ḅooḅo GALAGI ve, Izelayele ná-GALAGI, nii é leḅega za daḅomisu. ³³ Tuya ḅa è ma da-ḅimala vagoi ma vaa zu, tuya ḅa è ma balaa è pele ḅesa fai zu tūḅo ga gē mina nu vaa, gē mina potokulai ḅe ḅooḅo ve. ³⁴ Gaamazu gē ḅonaa ḅooḅo GALAGI ma, Izelayele ná-GALAGI, nii é vulua, ga é pele ḅesage tūḅo ga gē mina faa ḅoi ḅe ga de. Ni naa laade, ni è la ḅeni daḅomini fala, é zo niizu ma, é li lina sobui vo, zunu ḅila kpalaa ge la mo ḅeni yeḅa vulua Nabale ná-pelei wu.» ³⁵ Davide yeezeini veḅanii wu, nii Aḅigayile vaani la po, é ḅe naa ma: «ḅale ma, è li da-ḅelei wu, ziiḅeigi ḅe è ve. Gè è woomēniga, gē yeezei bu, eḅevelei è bogai la mà.»

Davide Aḅigayile zeḅe vai ga anza

³⁶ Aḅigayile zeelii ma, é kaani ga Nabale ḅa fetii ḅulazu eḅe masa. Gola ḅoozunēni, dooi sogai, é la ḅeni faa nape boni naa ma, eysesu sobui. ³⁷ Kele sobui, Nabale ná-dooi ḅulaai ma gaazu, anzai naama vaiti pe boni ma, niiti ti leḅegai. Nabale yii doḅani, suvidi. ³⁸ Folo puugo leḅegai ma, ḅooḅo GALAGI doḅani, é za.

³⁹ Davide menigai ma ga Nabale zaa, é ḅeni ma: «Mamagi ḅa ḅooḅo GALAGI ve, nii é maaḅoboga, siegi zu Nabale ḅeni poomusu la. Mamagi ḅa be, é pele ḅesaga tūḅo, ga gē mina faa ḅoi ḅe. To ḅa é Nabale ná-faa ḅoi ḅaso la to ḅooḅo unma.»

Naa voluma, Davide keela leveni Aḅigayile ma ga naa ḅe ga anzai. ⁴⁰ Ti zeelini Aḅigayile vo ḅe Kaalemēle, ti ḅe ma: «Davide gi leḅege è vo ḅe, mazolo toḅa po ga è ḅe ga anza.» ⁴¹ E wuzegeni gaamanō, é noko zoi ma, é ḅe ma: «Kēvele ḅeteve, ga gē ḅe ga duoi, gē da maliḅii ná-botigē nūiti kooḅoiti maḅba.» ⁴² Naa voluma é wuzegeni, é ze soovalegi ḅoma, é vilē

pelei ma ta Davide ná-keelaiti, ná-botifé anzanu loolugɔ ɔa é maazaani. Uele ɔana é ɔeni la ga Davide anzai.

⁴³ Tɛi Davide Zizeleyele nui Ayinoame zɛɔeni, ti felegɔ ti ɔeni ga Davide anzaiti.

⁴⁴ Mikale nii é ɔeni ga Davide anza mɔungi, naa keɛɔɔ Sayile feeni Paleti ve ga vului, Layise ná-doun zunui, nii é ɔeni ga Galime nui.

26

Davide ɔele vai volu

Sayile vaa vai va

¹ Zife nuiti ti liini Giɔea, ti ɔe Sayile ma: «Davide looɔvɔe ɔakila ɔize ma, tevebai ɔobave.»

² Sayile liini Zife tevebai zu, ga é Davide ɔaizie. Nu waasavagɔ (3 000) ɔa é ɔeni polu, niiti ti ga salavusu ɔezɛɔezɛgiti Izelayele yooi ná pe su. ³ E ná-kooɔaɔai vuuni ɔakila ɔize ma, tevebai ɔobave pele laave. Naama ziegi zu Davide ɔeni niizu tevebai zu. E menigai ma ga Sayile vilɛge polu, é ɔa ɔaizie tevebai zu, ⁴ é nenɛgiti teveni dɔoɔguzu, é kwɛeni naazu ga Sayile vaa ga ɔite.

⁵ Davide wuzɛɔeni, é vile pelei ma, é zeelini ve Sayile ná-kooɔoɔgi vuuni ná, é wele ga pagɔ, é Sayilɛni daazuve ɔa, ta ná-kooɔfuluɔai Aɔenɛel, Nɛel ná-doun zunui. Sayile ɔeni laani kooɔaɔai zaamave, ná-salavusuiti ti laani maɔoolii zu.

⁶ Davide ɔete nui Ayimeeleke lolini, ta Aɔisayi, Seluya ná-doun zunui, Zoabe keɛɔɔloin, é ti ɔaazaɔani, é ɔe ti ma: «Wo zaama, ɔa ɔe ɔa gi liizu Sayile vo be, kooɔaɔai zu?» Aɔisayi ɔe ma: «Nɔun, kɛvele ɔeteve ga de li.»

⁷ Davide ta Aɔisayi ti looni kooɔvebei zaama ga kpidii, ti Sayile ɔaani laani zaamazuve, kooɔaɔai zu, ná-kpɛɛin ɔadɔai unbuave zooi ma. Aɔenɛel ta salavusuiti ti laani maɔoolii zu.

⁸ Aɔisayi ɔe Davide ma: «GALA ge è zili nui lo a za è yeezu. Va bu gè so ga kpɛɛin, ná ɔe ɔila nɔ, felesie vaa la ba.»

⁹ Kele Davide ɔeni Aɔisayi ma: «Mina paa! Mazoɔo ɔe ɔa a yeeloo naama nui ma, nii GALA ge yiimazɛɔeai la, é gulɔi ziaai ma, ma nui ɔe ga soɔbalala nu? ¹⁰ Gè ɔonaa ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga ɔooɔɔ GALAGI ɔooɔi ɔa é nii yenvui zɛɔezu ga saai, ɔaa é undaavili kooi zu. ¹¹ ɔooɔɔ GALAGI kizo naa ma, gè va yeevooɔɔ naama nui va, nii é gulɔi ziaai ma. Kpɛɛin nɔ zɛɔe, nii é unbuave, ta zie woolei, de li.»

¹² Davide kpɛɛin ta zie woolei zɛɔeni, niiti ti ɔeni Sayile unbuave, ti ɔa li. Nu nɔpe ge la ti ɔaani, nu la looni ga ná, tanɔpe ge la ɔalaa wuunni, ti pe ti ɔeni niizu, mazoɔo ɔooɔɔ GALAGI niimɛni wolai leveni ga tiye.

¹³ Davide pɛtugi maaleveni, é lo gize unmaave ɔoozama, ti yooɔzu ɔooza ta Sayile ná-kooɔaɔai. ¹⁴ E tɔozeini ga woogula Nɛel ná-doun zunui Aɔenɛel ma ta ná-kooɔvebei, é ɔe ma: «Aɔenɛel, è la ɔooɔaavotesu?» Aɔenɛel ɔeni ma: «Be ɔa ga de, ɔe è ɔainsu masagi woizu?»

¹⁵ Davide kpɔei zɛɔeni volu, é ɔe Aɔenɛel ma: «Da ga zunu ɔiteɔite, è ɔeɔala nɔpe ge la Izelayele, lee vaa zu mu è la masagi makeni, è-maliɔii? Mazoɔo nuɔuseiti saama nui ta vaave, ga é è-maliɔii ɔa-masagi vaa. ¹⁶ Nii è keai, é la vani. Gè ɔonaa ɔooɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga wo maanɛuve ga wo za, mazoɔo wo la masagi makeni, wo-maliɔii, nii ɔooɔɔ GALAGI gulɔi ziaai ma. Welɛna! Mini ɔa masagi ná-kpɛɛin ta ná-zie woolei ti ná, niiti ti ɔea unbuave?»

¹⁷ Sayile Davide wooi ɔwɛeni, é ɔe ma: «Dɔun zunu Davide, è-wooi ɔa gè menisu ɔaa?» Davide gooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ungo, masagi maliɔii, ɔooi ɔa è menisu.» ¹⁸ E ɔeni ma: «Lee vaa zu maliɔii vilɛsu polu, nɛi gè ga ná-botifé nui? Lee ɔa gè kea? Faa ni ɔeɔele ɔa é ga soɔgi? ¹⁹ Niizu, maliɔii, soma é woilo ɔooi ma, nɛi gè ga ná-botifé nui: Ni ɔooɔɔ GALAGI ɔa é è laavilisu mà, naazu é soma é yeezei zalaɔa ɔila bu, naa ziilei, kele ni nuiti ka ti è laavilisu mà, ɔooɔɔ GALAGI ɔa ma nuiti foovo, mazoɔo ta kpɛɛezu ga ti kula zooi

va za, nii Gooḡo GALAGI feai ná-nuḡuseiti zea ga tṅṅ, keεve eḡe ta ḡe ḡeεzu mà: «Li, è gala kiligiti dḡbi.» ²⁰ Keε, ee! Mà ḡamai mina vu kae Gooḡo GALAGI ḡaazu ḡḡpoluma, mazḡḡ Izelayeḡe masagi liiḡe ga kḡḡi koe fḡḡo go nḡ laalḡḡma, eḡe ta ḡe kakalo kpεεzu gizeiti ma.»

²¹ Sayile ḡainni, é ḡe ma: «Gè kotoi ḡea. ḡale ma è va, dḡun zunu Davide, mazḡḡ ḡe la mḡ faa ḡḡu nḡpe kea ga de, tḡzei zḡnvui vizḡga za è ḡaazu. ḡimalala vaa ḡa ḡe keai, ḡe faaḡaaza golai ḡea.» ²² Davide ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Masagi, da-ḡeεin ḡa é ḡe, da-wotiḡe nui gila ge va é seḡe. ²³ Gooḡo GALAGI ḡa εε pe ná-telebodai, ta ná-woḡeḡḡiladai zulḡnḡgi ve zea, mazḡḡ Gooḡo GALAGI ḡea è veeni zḡa za, keε ḡe la vaani bu, ḡe va yeevḡḡḡu naa va, nii ná-gulḡi ziaai ma. ²⁴ Eḡeḡvelei è-yḡnvui vizḡga la ḡaazu za, nḡ ḡalaa zḡnvui vizḡ ḡana kae Gooḡo GALAGI ḡaazu, é kḡla kidaaviligi pe su.» ²⁵ Sayile ḡeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI tuya loo è ḡe, dḡun zunu Davide. Da vaazu faa wola mḡinmḡin keεzu, nii nḡpe da tḡzei, ti pe su ḡa nεε.» Naa ḡoluma Davide liini ga ḡḡ pelei, Sayile ḡalaa ge li ná-taazu.

27

Davide laḡḡu vai ḡolu Filiseti nuiti ḡḡ be

¹ Davide ḡisieni, é ḡe ḡḡḡ ma: «Yeeta Sayile ḡa vaazu ḡḡnisu mà, é ḡaa. Nii ḡagai ga ḡe ke, naa ḡa ga ḡe ḡela, ḡe li, ḡe laḡḡu Filiseti nuiti ta-yooi zu, nii a ke Sayile looḡo ḡaiziεzu Izelayeḡe yooi zu, naazu kḡla ḡana zea.» ² Davide wuzegeni, ta nu undḡzitai (600) niiti ti ḡeni ba, ti li Maoke ná-doun zunui Akise ḡḡ be, Gate masagi. ³ Davide ta ná-kḡḡḡo nuiti ti liini, ti ze Gate masagi Akise ḡḡba, εε pe ta ná-peḡeḡeḡe, Davide ḡalaa, anza feḡḡḡiti ti ḡeni zea, Ayinoame Zizeleyeḡe nui, ta Kaalemḡe nui Aḡigayile poanzai, nii Naḡale zeni. ⁴ Ti liini, ti naa laazeeli Sayile ma, ga Davide ḡela, é li Gate. Sayile looḡoni Davide ḡaiziε vai va.

⁵ Davide ḡeni Akise ma: «Ni da ke è faaḡḡḡ ḡe bḡ, seizu ve zḡa dḡḡḡu laai ta zu, ḡe nḡ li, ḡe ze ná. Mazḡḡ é la ga faa ḡaḡḡ ga nḡi ḡe ga da-wotiḡe nui, ḡe ze è ḡḡba, masa taai zu.» ⁶ Naama voloi nḡ Akise Sikelage laai veeni zea. Tḡ ḡa é kea Sikelage ḡeni la ga Zuda masagiti tḡṅ eyesu za. ⁷ Davide keeni Filiseti yooi zu ga kona gila, alu naanigḡ.

⁸ Davide ta ná-kḡḡḡo nuiti ti ḡeni liizu, ti da kḡḡi ḡeε Gesuul nuiti ba, ta ḡiileze nuiti, ta Amaleke nuiti, nuḡusei niiti ti ḡeni zooi naazu kaite Suul letegi, é zeeli Ezipete yooi ḡḡwepelemave. ⁹ Davide ḡeni naama yooi zuḡoloḡolosu, é la ḡeni zunu ḡaa anzanu yeḡu vulua. E ḡeni vaazu ga baalagiti, boliiti, nikeiti, soovalegiti, ḡḡmḡiti, ta seḡeiti, a la ḡalena ma, é ḡeni liizu Akise ḡḡ be. ¹⁰ Akise ḡena Davide ḡaazaḡa, é ḡe ma: «ḡeni ka za wo kḡḡi ḡeai ti va?» Davide ḡeni ḡooḡaavotesu, é ḡe ma: «Zuda yooi lekḡemave nu yeezazuḡe,» ḡaa «Yelaameyeḡe yooi lekḡemave nu yeezazuḡe,» ḡaa «Ken yooi lekḡemave nu yeezazuḡe.» ¹¹ Davide la ḡeni nu nḡpe zεsu vulua, é ḡeni ga zunu, ḡaa anzanu, é va lii la Gate ḡḡ, mazḡḡ é ḡeni ḡeεzu ḡḡḡ ma: «Ti mina poluvaawo bo ga sḡḡi ḡa nii ḡaa nii.» Naa nḡ ḡa Davide ḡeni keεzu, yeeḡḡḡalai pe daawu, nii é keeni Filiseti nuiti ta-yooi zu. ¹² Akise laani Davide la ga gola, é da ḡe ḡḡḡ ma: «Davide ḡḡḡ wḡinzeḡea ná-nuiti ma, Izelayeḡe nuiti, toḡa yeḡu ḡḡ ḡḡ, é da botii ḡe bḡ.»

28

¹ Naama ziεgi zu Filiseti nuiti ti ta-ḡḡḡbeḡi ḡaalεeni ba, ga ti kḡḡi ḡeε Izelayeḡe va. Akise ḡeni Davide ma: «Keeni è kwεε ga da-o, da-nuiti-yo, wa ḡeεzu ḡi ḡḡ pelei kḡḡi nii zu.»

² Davide ḡeni Akise ma: «Naa ḡaḡe, da vaazu kaazu, nḡi ḡe ga da-wotiḡe nui, nii ḡe vaazu keεzu.» Akise ḡeni Davide ma ḡolu: «Gè è zeḡea ga màke nui, eyesu ḡḡ.»

Sayile lii vai ḡḡve laawooleve anzanui ta ḡḡ be

³ Ná laa yɔɔɔzu, Samiyele zaani, Izelayele pɛ ge ná-saa wɔlɔi wo, ti maagfulu ná-taazuve Lama. Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti pɛ kulani Izelayele yooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma.

⁴ Filiseti nuiti ti gaalɛni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔɔai vu Sunɛme. Sayile Izelayele pɛ gaalɛni ba, ti ta-ɔɔlaɔɔɔai vu Gileboa. ⁵ Sayile Filiseti nuiti ta-ɔɔlaɔɔɔai ɔaai ma, dualuagi soni, sasuɔalini gola. ⁶ Sayile Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔɔani, keɛ Ɔɔɔɔɔ GALAGI la keɛni, é va gooɔaavote, ga segiti, ɔaa gaazaɔa sɔɔlaiti, ɔaa GALA goo wo nuiti maavele. ⁷ Sayile ɔɛni ná-botigɛ nuiti ma: «À anzanui ta ɔaizie bè, nii a zoo é gɔvɛiti daawooleve, gè li pɔ bɛ, gè gaazaɔa.» Ná-botigɛ nu wolaiti ti ɔɛni ma: «Anzanui ta ɔa En-Dɔɔl, nii a ɔa gɔvɛiti gaazaɔa.»

⁸ Sayile ɔɔɔɔ maavaliboni, é seɛe ɔiligaa loo ɔɔba, é zunu felegɔ vile volu, ti li En-Dɔɔl, ti zeelini anzanui vɔ bɛ ga kpiddi, Sayile ɔɛ ma: «Nà pɔ ga é velela vele vaiti bo bè, ga é gɔvɛi ta laawooleve bè, nii gè ɔɛɛzu, è toli.»

⁹ Anzanui ɔɛni ma: «È suɔwɛɛ sɔ ga Sayile gɔvɛ laawooleve nuiti kulave zooi va, ta niiti gɔvɛiti ti velela vele vaiti bosu ti ma, ɔa ɔɛɛzu é balii le tũɔɔ ɔaa? Sàa vai ɔa é pɔ ɔaa?»

¹⁰ Sayile ɔɔnani Ɔɔɔɔɔ GALAGI laaseigi zu, é ɔɛ ma: «Gè ɔɔnaa Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma, nii é vulua, ga faa ɔɔu nɔpɛ ge la ɔula niima vai zu, é va zeeli è ma.»

¹¹ Anzanui ɔɛni ma: «Bɛ ɔa é ɔɛɛzu gè toli è vɛ?» Sayile ɔɛ ma: «Samiyele loli bè.» ¹² Siɛgi zu anzanui Samiyele ɔaani la, é wola ɔainni, é ɔɛ Sayile ma: «Lee vaa zu è yaavazu? Da ɔa é ga Sayile.»

¹³ Masagi ɔɛni ma: «Mina lua, keɛ ɔeɛgele ɔa é kaazu?» Anzanui ɔɛ ma: «Galagi ta ma zii ɔa gè kaazu, é ɔa ɔula zooi wu.»

¹⁴ Sayile ɔɛ ma: «Kɛvelei ɔa ɔale?» Anzanui gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Kɛwola vɔlɔi ve de, é leɛzu, maavelevelegai ga seɛi.» Sayile kwɛɛni ga Samiyele vɛ, é unpilɛni zooi ma, é nɔkɔ.

¹⁵ Samiyele ɔɛni Sayile ma: «Lee vaa zu è ná-doogɔgi zuɔologologai? Lee vaa zu è tɔlisu?» Sayile gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Nà ziiɔɔɔ wolai zu, Filiseti nuiti ti kɔɔi laalea bù, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ma ge zeɛa bà, é la gɔɔaavoteni ga GALA goo wo nuiti ɔaa segiti maavele. Gè è loligɛ ga nii ná ke, è naa le ga ze.»

¹⁶ Samiyele ɔɛ ma: «Lee vaa zu mu è tɔlisu, ni Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɛleá è va, é ɔɛa ga é zili nui? ¹⁷ Ɔɔɔɔɔ GALAGI naa laazeelia, nii é ɔɛni gè bo è ma. E masadai ɔulaa è ya, é fe è ɔɔba nui ta ya, Davide ya. ¹⁸ Tei è la keɛni, è va ɔɔlo Ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-devei vɛ, velei é ɔɛni ɔɛɛzu, é yeevɛɛ la Amaleke nuiti ma, ná-ziiɔaawanai zu, è la naa ɔɛɛni. Naa ɔa é kea, Ɔɔɔɔɔ GALAGI è zosu la ɔani za. ¹⁹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa vɔlɔ wo loɔzu Filiseti nuiti zeezu, ɔa-o, Izelayele nuiti-yo. Da-o, è-lointi-yo, wa vaazu pɔ pelei lina, Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa Izelayele ɔɔvɛbɛi pɛ ɔa Filiseti nuiti zeezu.»

²⁰ Gaamago Sayile yɛni loni, é loo zooi ma, mazɔlɔ é wola luani Samiyele laawooi va. Naa volu, tei é la ɔɛni daami woni foloi, ta kpiddi, zɛbɛ la mɔ ɔɛni zea.

²¹ Anzanui vaani Sayile ɔɔba, é ka ga naa wola luave, é ɔɛni Sayile ma: «Pɛɛ, nɛi gè ga ɔa-wotigɛ anzanui, gè woiloga è-woo ma, gè ɔikula zɛnvui zu, gè naa ɔɛ, nii è boga mà.

²² Da ɔalaa woilona, ɔa-wotigɛ anzanui wooi ma: ɔɛ gè bulu ɔuɔa ɔila kevele ɔɛɛ è vɛ, è mi, nii a ke è zɛbɛ zɔlɔ, è wuzɛɛ, è vile pelei ma, è ɔa li.»

²³ Sayile ɔɛlɛni, é ɔɛ ma: «Gè la daami wosu.» Keɛ ná-botigɛ nuiti, ta anzanui, ti ɔaini da, Sayile ma ge woilo ti-woo ma. E wuzɛɛni zooi ma, é zeɛi betei zu.

²⁴ Anzanui nike ɔokpagi vaani, nii é ɔɛni zea, é ɔa makɛ, é bulu vukɔi zeɛe, é gaayɔ, é kpɛɛ ga buluiti, nii leve la su. ²⁵ Anzanui daamianigi naati feeni Sayile ta ná-botigɛ nuiti zea. Ti ɔɛgai ma ga daamii wo, ti wuzɛɛni, ti li ma ɔidi naa nɔ.

29

Filiseti nuiti ti Davide ɔaagale vai ma

¹ Filiseti nuiti ti ta-g̃oovebei pe gaalɛni ba Afɛke, Izelayele ná-k̃oɔlafai vu zie ungi g̃obave, nii é Zizeleyele. ² Filiseti g̃undigiiti ti maabuɣani ga ta-nu ungilagiti, ta ta-nu waagilagiti. Davide ta ná-k̃oɔɔf̃o nuiti ti vilɛni masagi Akise volu, ti g̃eni voluzu velei. ³ Filiseti g̃undigiiti ti g̃eni ma: «Beni ka ga Eɓulu nui niiti?» Akise ti woog̃aavoteni, é g̃e ti ma: «Davide ve, Izelayele masagi Sayile ná-botig̃e nui, é folo m̃ainm̃ain, ta kona m̃ainm̃ain kea k̃oba, g̃e la de s̃o kaani, nii nu a peelala su, é lozei paa yee ma, é zeeli za ma.»

⁴ Kɛle Filiseti g̃undigiiti ti yig̃aawanani Akise ma, ti g̃e ma: «Zunui nii g̃aag̃ale ma, ve é seidai ná. E mina yei gi volu k̃oɔɔzuvɛ, é mina va g̃eezu ga gi zili nui k̃oɔɔf̃o ziegi zu. Nii la vaazu maliɣii enekesu, k̃eni é g̃á-nubusei ta leve naa ṽ.» ⁵ Davide nii ño laade ti g̃eni guyei loozu be, ti da kuai wo, ti da g̃e ma:

«Sayile ṽnini nu waagilagilagiti ma,
Davide ma ge ṽni nu waauppuugiti ma?»

⁶ Akise Davide lolini, é g̃e ma: «G̃e g̃onaa G̃oog̃o GALAGI ma, nii é vulua, ga da ga s̃ole nu, neuve b̃e ga g̃e da è g̃a k̃oba, ade da lo, ade da g̃ula, ada k̃oovebei, mazolo kaipa é vaani k̃oba, g̃e la de è-z̃o kaani, è ye ga su za zeelia. Kɛle, è maayo ge la Filiseti g̃undigiiti be. ⁷ Naa g̃a é ba, g̃ale ma, è li, ziileigi g̃e è ve, nii a ke Filiseti g̃undigiiti wanama vaa mina g̃e.»

⁸ Davide g̃eni Akise ma: «Lee g̃a g̃e kea mu, leeni g̃a è kaai bà, nèi g̃e ga da-wotig̃e nui, é lozei paa yee ma è g̃oba, é zeeli za ma, nii a ke g̃e mina li, g̃e va k̃oɔi g̃o maliɣii zili nuiti daalɔf̃oma?»

⁹ Akise Davide woog̃aavoteni, é g̃e ma: «G̃e kwɛni ga è neuve b̃e, eg̃e GALA ná-geezuɣeela, kɛle Filiseti g̃undigiiti ka ti g̃eai mà: «E la vilɛsu gi volu k̃oɔɔzuvɛ.» ¹⁰ Naa g̃a é ba, à wuzeg̃e lina sobuzobu, da-o, da-g̃alam̃ain ná-botig̃e nuiti-yo, niiti ti vilegai è volu, à wuzeg̃e sobui, woza zu a g̃eena kala, wo da li.»

¹¹ Poluma voloi sobuzobui, Davide ta ná-k̃oɔɔf̃o nuiti ti wuzeg̃eni fala, ti g̃ale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. Filiseti nuiti ti liini Zizeleyele.

30

Amaleke nuiti ti loo vai Sikelage zu

¹ Amaleke nuiti ti k̃oɔi veeni Sikelage va, ta Zuda yooi va, lekɛmave nu yeezavuve. Siegi zu Davide ta ná-k̃oɔɔf̃o nuiti ti zeelini la foloi zavasiei Sikelage, ti kaani ga ti taai g̃ologologɛ, ti galaai ga abui. ² Ti anzanuiti soni, ta niiti pe ti g̃eni taazuvɛ, doungo veɛ kpakolo ba. Ti la g̃eni nu ñape paani, kɛle ti ti zoni, ti pele zo, ti da li. ³ Davide ta ná-k̃oɔɔf̃o nuiti ti zeeliaz ma taazuvɛ, ti taai g̃aani galaai. Ti-anzanuiti, ta ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti, ti zogai ga k̃oɔ luɔiti, ti li ga tiye. ⁴ Davide ta nubuseiti ti g̃eni polu, ti t̃ozeini ga bainga, ti da w̃olo, eyesu zeb̃e pe ge g̃ula ti ya. ⁵ Ti Davide anza feleg̃oiti pe soni ga duɔi, Ayinoame Zizeleyele nui, ta Abigayile poanzai, nii Kaalemele nui Nabale zeni.

⁶ Davide yii wola b̃oloni, mazolo nubuseiti ti g̃eni g̃eezu, ti s̃o ga k̃otui, é za, t̃ozei ti g̃ilagilagi pe ti yii g̃eni zoolezu ga ti-loun zunuiti, ta ti-loun anzanuiti ta-vai. Kɛle Davide b̃oɔf̃o g̃alivaani G̃oog̃o GALAGI ma, ná-GALAGI, é zebe niine z̃ol̃oni volu.

⁷ Davide g̃eni zalaɣa g̃ula nui Ayimeeleke ná-doun zunui Abiataal ma: «Va ga zalaɣa g̃ula zeg̃ei, nii G̃oog̃o GALAGI g̃aazaɣasu da.» Abiataal vaani la, é fe zea. ⁸ Davide G̃oog̃o GALAGI g̃aazaɣani, é g̃e ma: «Nà zoo nei g̃e vile niima nuiti polu? Nà vilɛna ti volu, nà ti g̃oɔɔzumɛn nei?» G̃oog̃o GALAGI goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Vile ti volu, da ti g̃oɔɔzumɛnsu, nii pe ti liai la, è ti pe unm̃o.»

⁹ Davide ta ná-nu und̃oitaiti (600) ti vilɛni pelei ma. Ti zeeliaz ma Bez̃oal k̃otud̃ei ma, tanigaa ti yeni miná. ¹⁰ Davide vilɛni ño pelei ma, nui naati polu, ta nu unnaanig̃o (400), nu unfeleg̃o (200) zoiti ti b̃oloni, ti la zooni ti va Bez̃oal k̃otud̃ei bud̃e, naati ti yeni miná.

¹¹ Ti Ezipete zunui ta g̃aani d̃ɔɔi zu, ti so, ti lii la Davide ɔɔ. Ti bului veeni zea, é mi, ti ziei ve zea, é b̃ɔɔle, ¹² ti kooleg̃oolegi ma waa ṽɔɔi ta veeni zea, ta zeeɲe feleg̃o leezen ṽɔɔi zu. Kpegai ma ga daamii wo, é zeb̃e z̃ɔɔɔni, maz̃ɔɔ é keeni ga folo savag̃o, ta kp̃idi savag̃o, é la daami wosu, é la b̃ɔɔlezu.

¹³ Davide gaazaɣani, é g̃e ma: «Be ná-nu g̃a ga de? Mini g̃a è zefezu ná?» E goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Nà ga Ezipete zunu loungo, Amaleke zunui ta ná-duɔ g̃a ga ze, folo savag̃o g̃a ná-duɔ keeg̃ei t̃ɔai ya, maz̃ɔɔ gè la g̃edeni. ¹⁴ K̃ɔɔi g̃a gi liai gi too, Kel̃ete yooi zu lek̃p̃emave nu yeezazuve, Zuda yooi, ta Kal̃ebe yooi lek̃p̃emave nu yeezazuve, gi abui loge balaa Sikelage va.»

¹⁵ Davide gaazaɣani, é g̃e ma: «Da ke è lo t̃uɣ̃ɔ, de zeeli k̃ɔɔb̃ɔgi naa ma?» Ezipete zunu loungoi g̃eni Davide ma: «G̃ona bè GALA daaseigi zu, ga è la p̃aa, ta è la f̃èa ná-duɔ keeg̃ei ya, naa a g̃ena, nà lo è luɣ̃ɔ, de zeeli ti ma.»

Davide zie vai Amaleke nuiti bu

¹⁶ E loni Davide luɣ̃ɔ, ti zeeli Amaleke nui naati ma, ti vazagai naama you ỹɔɣ̃ɔzube, ti da daamii ta kp̃ɔɔlei wo, ti da fetii g̃ula, koozuñei maavele ma, é l̃ɔzei naama ani m̃oinm̃oingi vaa va, nii ti soni k̃ɔɔi zu, Filiseti yooi, ta Zuda yooi zu. ¹⁷ Davide k̃ɔɔi ṽeɲeni ti va gosui, é ye ti vaazu, eỹesu poluma voloi kp̃ɔk̃ɔi. Tañɔpe ge la g̃ulani zea, keeni zunu loungo unnaanig̃ɔiti (400), niiti ti zeini ɲ̃ɔmeiti k̃ɔma, ti ṽela. ¹⁸ Davide naati pe unm̃ɔni, niiti Amaleke nuiti ti ti zefeni, é anza feleg̃ɔiti balaa unm̃ɔni. ¹⁹ Ti la g̃eni valani nu g̃ila kp̃alaa ma, doungoa zu, kp̃akologaa zu, zunu loungo, b̃aa anzanu loungo, nii pe é zoni k̃ɔɔi zu, ti la valani gilazu balaa ma. Nii pe ti kulani ti ya, Davide g̃aleni ma ga ti pe. ²⁰ Davide togani ṽeleveleg̃iti, ta ma baazag̃iti soni, nui niiti ti g̃eni loni togani bulugi naati tuɣ̃ɔ, ti g̃eni g̃eezu ma: «À ka, nii g̃a Davide sogai k̃ɔɔi zu.»

K̃ɔɔzoganii g̃aag̃we vai

²¹ Davide zeelini nu unfeleg̃ɔiti (200) ma, niiti ti b̃ɔɔni, ti la g̃eni zooni ti va ṽile polu, ti ỹeni Bez̃ɔɔl k̃atudei ɔɔ be. Naati ti vaani Davide laag̃omis̃u, ta nui niiti ti g̃eni polu. Davide maabuɣ̃ani ti va, é ti luɔɔ. ²² Nui niiti ti g̃eni Davide ɔɔlu, nu ɲ̃ɔiti ta nu ɲ̃akai tanigaa ti g̃eni ti zaama, ti da g̃e ma: «Tei ti la ade maazaani k̃ɔɔɣ̃ɔzube, nii pe ade sogai k̃ɔɔi zu, t̃ɔñɔ la ba, keeni ti-anzaiti, ta ti-lointi ñɔ g̃a ta ve ti ya, ti da li.» ²³ Kele Davide g̃eni ti ma: «K̃ẽl̃ointi, à mina naa g̃e, ga nii G̃ɔɔg̃ GALAGI feai ade ya, maz̃ɔɔ é ade makega, é naati d̃ɔ ade yeezu, niiti ti laaleai ade wu. ²⁴ Be g̃a é woilosu wo-woo ma niima vai zu? Z̃ɔi diai k̃ɔɔɣ̃ɔzube, ta nii zegai kas̃ɔiti koba, t̃ɔñɔi g̃a g̃eezu ga g̃evele, ti g̃aag̃we ỹɔɣ̃ɔzu ɔɔma.» ²⁵ Uele g̃ana è g̃eeni la, é l̃ɔzei naama voloi ma, é li ga naa luɣ̃ɔ ṽelei, ti naa g̃eeni ga t̃ɔgi, ta devei Izelaye yooi zu, zaag̃aza t̃ɔgi naa g̃a ná.

²⁶ Davide liai ma Sikelage, aniiti ti zogai k̃ɔɔi zu, é naati g̃aag̃weeni, é ta leve b̃ɔɔlaiti ma, Zuda g̃undig̃iiti, é g̃e ti ma: «Wo-zabai g̃aa, kulaai anii naati su, ti zogai k̃ɔɔi zu, nii k̃ɔai G̃ɔɔg̃ GALAGI zili nuiti daal̃ɔg̃oma.» ²⁷ Uele g̃ana é keeni la Beetele geleiti be, é ta leve Lam̃ote g̃undig̃iiti ma ti lek̃p̃emave nu yeezazuve yooi zu, é ta leve Yatiil g̃undig̃iiti ma. ²⁸ E ta leve Al̃ɔweel g̃undig̃iiti ma, ta Sifem̃ote g̃undig̃iiti, é ta leve Esetemoa g̃undig̃iiti ma. ²⁹ E ta leve Lakale g̃undig̃iiti ma, é ta leve Yelaameyele laa wolaiti su g̃undig̃iiti ma, ta Ken laa wolaiti su g̃undig̃iiti ma. ³⁰ E ta leve G̃ɔlema g̃undig̃iiti ma, ta B̃ɔɔl-Asan g̃undig̃iiti, é ta leve Atake g̃undig̃iiti ma. ³¹ E ta leve Geebel̃on g̃undig̃iiti ma, ta ṽe k̃pein Davide ta ná-k̃ɔɔg̃ɔ nuiti ti leveni ná.

31

Sayile zaa vai

(1 D̃ɔɔb̃ Sevei 10:1-12)

¹ Filiseti nuiti ti k̃ɔɔi ṽeɲeni Izelaye nuiti ba. Izelaye nuiti ti ṽelani ti va, ti-ma m̃oinm̃oin ge zaani ti zaama, Gileboa gizei ma. ² Filiseti nuiti ti g̃aavoteni ga g̃itefite

Sayile ma, ta ná-doun zunuiti. Ti ná-doun zunuiti paani: Zonatan, Abinadaḅe, naa vee Malekisua va. ³ Kooi ḡaavoteni Sayile nō ma niina. Kile pili nuiti ti kaani, é wola lua.

⁴ Sayile ḡeni ná-kooḡo zoolá zeḡe nui ma: «Da-woḡa zokpōi ḡula ma laḡagi zu, é pàa, nii a ke tatipelevolulala nui niiti ti mina va pàazu, ti va ḡaaḡula mà.» Kele naa la ḡeni keeni, tōzei é ḡeni ḡalizu ga dualuagi. Sayile ḡoḡoi da ná-boḡa zokpōi zeḡe, é lo ga. ⁵ Ná-kooḡo zoolá zeḡe nui kaai ma ga é zaa, tō ḡalaa é lōni nōnō ma woḡa zokpōi ḡa, ti pe ti za.

⁶ Uele ḡana Sayile ta ná-doun zunu savagōiti ti zaani la folo ḡila kpegi, ta ná-kooḡo zoolá zeḡe nui, é vee ná-kooḡo nuiti ba. ⁷ Izelayele nui niiti ti ḡeni petugi volu vele, ta zōiti ti ḡeni Zuludēn volu vele zōma ḡakei ma, ti kaai ma ga Izelayele ḡōvobei vela, ta Sayile vee ná-dointi ba, ti za, tiya ḡalaa ti ḡulani ta-laaiti su, ti vela. Filiseti nuiti ti vaani, ti ze naama laaiti su.

⁸ Poluma voloi Filiseti nuiti ti vaani kōo lōḡoi zu, nii a ke ti poomaiti kōligiti seḡe. Ti Sayile ta ná-doun zunu savagōiti ma voomaiti kaani Gileḡoa ḡizei ma. ⁹ Ti Sayile nōungi leveni ba, ti ná-kooḡo zoolaiti seḡe. Naa volu ti ta-vōnifaamai ma wooi laazeeli Filiseti yooi ná pe su, daazeeli nubuseiti ma ta ta-ḡōḡo ganigiti ta-veleiti bu. ¹⁰ Ti Sayile ná-kooḡo zoolaiti daani Asetaateiti ta-velei wu, ti ma voomai zele Bete-San zidḡi va.

¹¹ Siḡi zu Galaade yooi zu Yaḡeese laaveaiti, ti naa menini da, nii Filiseti nuiti ti keai ga Sayile, ¹² kooḡo nu ḡezegzegiti ti va, naati ti vilēni pelei ma, ti ni piin ziezū, ti va, ti Sayile ma voomai ḡula Bete-San zidḡi va, ti ná-doun zunu savagōiti ma voomaiti seḡe ḡalaa, ti li ga tiye Yaḡeese, ti ti ḡala miná. ¹³ Ti ti-ma ḡaeiti seḡeni, ti naati maagulu, tamalise wului wu, nii é Yaḡeese. Naa voluma, ti zugi zoni folo lōfela laawu.

Samiyele Ná-Sευει Velesiεi DAVIDE NA-MASADAI

Sayile ta Zonatan ti zaa vai wo fai Davide ma

¹ Sayile gɛnina zaani, siεgi zu Davide gɛaleni ma la, é va, é zεi Sikelage, kpegai ma ga vɔni Amaleke nuiti ma. E folo felegɔ gɛeni Sikelage. ² Foloi zavasiεi, zunui ta gɛulani Sayile ná-kɔɔlaɣai zu, é va, kɔba zegeiti balivaliai ga, fufiligi vuuni nɔungi ma. Seeliai ma Davide gɔba, é looni zooi ma, é nɔkɔ Davide gɔgɔwu.

³ Davide gaazaɣani, é gɛ ma: «Mini gɛa è zegezu ná?» E gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Pèlavε, gè zege Izelayele ná-kɔɔlaɣai zu.» ⁴ Davide gɛni ma: «Lee gɛa keai? Nà è maanεεnezυ, bo dεε mà.» Naa gɛni ma: «Izelayele gɔvεbeεi bizaα kɔɔi va, ti zunu mɔinmɔin paa ti zaama. Sayile bɔgɔi ta Zonatan ti zaa.»

⁵ Davide zunu loungoi naa gɛazaɣani, nii é gɛni poluvaawogi wosu, é gɛ ma: «È kwεεgε gale ga Sayile ta ná-doun zunui Zonatan ti zaa?» ⁶ Zunu loungoi gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Solooge nɔ kpein ga gè gɛa Gileboa gizei ma, gè Sayile gɛa, é da zεε ga ná-kpεεin ma ungi, kɔɔgɔ wotoloiti ta soo bize zalavusuiti ti da maabuɣa ba. ⁷ E wεleni volu, é kà, é tòli, gè gɛ ma: «Yoo, masagi.» ⁸ E gɛazaɣani, é gɛ mà: «Bε gɛa ga dε?» Gè gɛ ma: «Nà ga Amaleke nu.» ⁹ E gɛni mà: «Maabuɣa bà, è pàa. Mazɔlɔɔ gaazulatigi sɔga, anεε ni zenvui gɛa dε sù.» ¹⁰ Gè maabuɣani ba, gè paa, mazɔlɔɔ gè kaani ga é la mɔ yenvua ná-tooi volu ma. Naa voluma gè masa bɔɔlɔgi gɛla unma, gè balai gɛla zeei va. Tiya gaa, pàavε ga tiye màliɣii vɔ.»

¹¹ Davide gɔba zegeiti soni, é ti balivali ga. Koba nuiti pε ti ta-zegeiti balivalini ga ga kevele. ¹² Ti saa wɔlɔi woni, ti bɔgɔ maawɔin, ti zugi zo eyesu kpɔkɔ, Sayile ta Zonatan ta-vaa zu, naa vεε Gɔɔgɔ GALAGI ná-kɔvεbeεi va, ta Izelayele nuiti pε ta-vaa zu, niiti ti zaani kɔɔi zu.

¹³ Davide zunu loungoi gɛazaɣani volu, nii é poluvaawogi woni ma, é gɛ ma: «Mini nu gɛa ga dε?» Naa gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Kεε gɛa ga Amaleke zunui ta, nii paai seikɔgɔmai ma zooi nii zu.» ¹⁴ Davide gɛni ma volu: «Lee vaa zu è la luani, è yeemaalega, è naama nui vaa, nii Gɔɔgɔ GALAGI yiimazegeai la, é gulɔi ziaai ma?»

¹⁵ Davide ná-kɔɔgɔ nui gila tolini, é gɛ ma: «Va, è paa.» Kɔɔgɔ nui Amaleke nui naa vaani. ¹⁶ Davide gɛni ma: «È zaa vai ma ungi gɛa ga da bɔgɔi, mazɔlɔɔ da bɔgɔ gɛa è bɔgɔ maalɔa, siεgi zu è gɛa la ma: «Nà gɛa gè naama nui vaa, nii Gɔɔgɔ GALAGI yiimazegeai la, é gulɔi ziaai ma.»»

Saa wɔlɔ wuyei Davide tooni Sayile ta Zonatan ma

¹⁷ Davide saa wɔlɔ wuyei nii bεtεni, é too Sayile ta Zonatan ma. ¹⁸ E devei veeni ga ti Zuda mavofodaiti pε kala ga ma guyei. Guyei vε daa ga «Kilegi.» Σευεε «Telebo nui ná-σευει» zu.

¹⁹ Izelayele, da-gɔɔgɔ nu wolaiti ti zaa, da-gizeiti ma!
Toɣa gale kɔɔgɛlulɔba wolaiti toai?

²⁰ A mina ma wooi laazeeli Gate,
ma wooi mina wo Asekáln koi yɔgɔzuvεti,
nii a ke Filiseti anzanu loungoiti ti mina gɔozunε,
nii a ke tatipεεvolulala nuiti ti-loun anzanuiti ti mina guyei loo,
ti va da kuai wo.

²¹ Eε, Gileboa gizeiti, duβu mina mɔ vu wo ma, ta tona,
tii nɔpε gε mina mɔ gɛ wo-gakamavεti, é va da bεtε.

Mazɔlɔ ná ɔa baafɔlɔaai ná kɔɔɔɔ nuiti ta-ɔɔɔɔ zepɛgiti ma,
Sayile ná-kɔɔɔɔ zepɛgi, nii gulɔi la mɔ ziaa ma eyesu pɛ.

²² Zonatan ná-kilɛgi la ɔɛa ɔulazu volu, aisa é va sili nuiti paa,
é la ɔɛa zɛɔɛzu kɔɔɔɔɔɔiti sɛbei luɔɔ,
Sayile ná-bogɔa zɔkpɔi la ɔɛa ɔaafɔalesu ma,
keni a la losuve ɔɛena.

²³ Sayile ta Zonatan ti ɔɛa nɛɛni nuiti bɛ, ti-zii ma voloi pɛ su,
ti la balaa ɔaafɔwɛɛni saai zu.
Ti zuvilɛni, é leve kɔɔɔɔiti ba,
ti ɔaaba, é leve zalaiti ba.

²⁴ Izelayele anzanu loungoiti, à wɔlɔ Sayile ná-faa zu,
nii é ɔɛa seɔɛ biingiti toozu wo ɔɔba, ti vagai,
é ɔɛa zanu sɔɔlaiti gilizu wa-zɛɔɔiti ba.

²⁵ Toɔa ɔale kɔɔɔɔluɔba wolaiti toai kɔɔi zaama?
Naa ɔɛɛve ɔale, Zonatan zaai gize unmauve?

²⁶ Zii ɔa bɔlɔzu kɔɔzu ɔa-vaa zu, Zonatan,
kɛɛloin, bɔɔla vagɔi nii gola ɔɛa nɛɛni bɛ.
Da-wɔɔla vai wola ɔɛa vani nɔun bɛ,
é va é leve anzanui ná-nɛɛbei va.

²⁷ Toɔa ɔale kɔɔɔɔluɔba wolaiti toai?
Toɔa ɔale kɔɔɔɔ nu wolai niiti undaaviligai?

2

Davide zeɛi vai ga Zuda masagi Geebelɔn

¹ Naama vaiti poluma, Davide ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazaɔani, ga ni toɔa zoo liizu, é zeɛi Zuda
laa wolai gila su. ɔɔɔɔ GALAGI gooɔaavoteni, é ɔɛ ma: «Ungo, ɔa zoo liizu.» Davide ɔɛ
ma: «Taai ma bɛgele zu?» ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ ma: «Geebelɔn.»

² Davide liini zeizu miná ta anza felegɔiti, Zizeleyele nui Ayinoame, ta Aɔigayile,
poanzai nii Kaalemɛle nui Nabale zɛni. ³ E liini balaa ga ná-kɔɔɔɔ nuiti pɛ, ta ta-veleyeɔɔiti,
ti li, ti zeɛi Geebelɔn maafoolii zu laaiti su. ⁴ Zuda nuiti ti vaani miná, ti gulɔi zie Davide
ma ga é ɔɛ ga Zuda masagi.

Davide mɛnini ga Yabeese nui niiti ti Galaade, ti Sayile maafɔluuve. ⁵ Davide keelaiti
teveni ti ma, é ɔɛ ti ma: «ɔɔɔɔ GALAGI tuya loo wo ve, tɔzei woɔɔɔɔɔiladai naa va, nii wo
kea wo-maliɔii Sayile ve, ga wo maafɔlua. ⁶ ɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔi balaa zoo é nuɔɔɔɔlai ta
woɔɔɔɔiladai ɔɛ wo ve. Nà wa-nuɔɔɔɔlai ɔɔɔɔala ɔɛ wo ve. ⁷ A zɛbɛzɛɔɔ, wo ɔɛ ga gaaba nu
wolaiti. Wo-maliɔii Sayile zaa, keɛ à sugwɛɛ ga Zuda nuiti ti gulɔi zieve mà, ga gè ɔɛ ga
ta-masagi.»

Isebaale zeɛi vai ga Izelayele masagi

⁸ Naama ziegi zu, Sayile ná-kɔɔɔɔluɔbai, Nɛɛl ná-doun zunui Aɔenɛɛl liini ga Sayile ná-
doun zunui Isebaale Maɔanayime taazuve. ⁹ E liini, é dɛɛ ga naa ɔa é ga masagi Galaade,
Asuul, Zizeleyele, Efelayime, ta Benzamɛn yooiti unda, subuɔa zu Izelayele yooi kpein.
¹⁰ Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-konagi ɔɛni ga puunaanigɔ (40), siegi zu é zeini la
ga Izelayele masagi. Kona felegɔ ɔa é kɛɛni masadai zu. Keɛ Zuda wolodamaiti ti ɔilini
Davide va. ¹¹ Davide masadai ɔɛni Zuda wolodai unda kona ɔɔfela, alu ɔɔzita laawu
Geebelɔn.

Tetele kɔɔi Zuda ta Izelayele yɔɔɔzu

¹² Nεel ná-doun zunui Aβenεel ta Sayile ná-doun zunui Isebaale ná-kooǵo nuiti ti zegeni Maǵanayime, ti da li ga Gaβaǵon vele. ¹³ Seluya ná-doun zunui Zoabe ta Davide ná-kooǵo nuiti balaa ti vileni pelei ma, ti zeizu felego pe ti ǵomi kpoigi ǵobave nii é Gaβaǵon, ti lopele βete, zaiti ti lo zie voluve, zaiti balaa ti lo zie voluve.

¹⁴ Aβenεel ǵeni Zoabe ma: «Nà pǵ ga da-zunu loungoi tanigaa ta nǵnǵi tanigaa ti kǵ ga gilagila.» Zoabe ǵeni ma: «Zèe ǵa bu.» ¹⁵ Kooǵo nu puugo maazu felego (12) ǵulani Benzamen ma wolodamaiti saama, ta Sayile ná-doun zunui Isebaale letegi, salausu puugo maazu felego (12) ǵula Davide ná-kooǵo nuiti saama. ¹⁶ Kooǵo nui ǵilagilagi zili nu zoni nǵungi va, é boǵa zǵkpǵi lo ko kakamave, eyesu ti pe ti loo uǵoma. Ti Gaβaǵon ǵobave miná laasei peeni ga Boǵa Zǵkpǵ Balagi. ¹⁷ Kooi wuzegeni ti yǵǵo zu, é boi. Davide ná-nuiti ti zieni Aβenεel ta Izelayele nuiti bu naama voloi.

¹⁸ Seluya ná-doun zunui savago ǵeni salaususiti saama: Zoabe, Aβisayi, ta Azayele. Azayele vegani boǵo ma, é bize, eǵe dopai é dǵboi zu. ¹⁹ E vileni Aβenεel volu, é da kpe. E vileni naa volu, é la zegeni polu, é va li ga yeezazu vele baa ǵovezu vele. ²⁰ Aβenεel ungi latini, é gaazaǵagi wo, é ǵe ma: «Azayele, da ǵa è pǵlu?» Azayele ǵe ma: «Ungo, nà ve.»

²¹ Aβenεel ǵeni ma: «Li ga yeezai, baa ǵovei, è vile salausu zunu loungoi nii gila polu, è ná-kooǵo zǵlaiti kula zea.» Kele Azayele la ǵeni keeni, é va zeǵe polu. ²² Aβenεel ǵeni ma volu: «Zeǵe pǵlu, lee vaa zu è dǵizu è vaa vai ma? Nà zoo ǵale gè wele è-liε Zoabe ǵaazu?»

²³ Kele Azayele la ǵeni keeni, é va zeǵe polu. Aβenεel ná-kpeein ma ungi lo Azayele ǵogi zu, é ǵula ga polu vele. E looni gaama, é za ná nǵ. Nu nǵpe a la zeelina ve Azayele zaai ná, keni a la lo.

²⁴ Zoabe ta Aβisayi ti vileni nǵ Aβenεel volu, foloi daazuve kpein ti da zeeli Ama ǵize ma, Giya letemave, Gaβaǵon tevebai zu vele. ²⁵ Benzamen nuiti ti ǵaaleni ba, ti βun boǵo ma Aβenεel ǵobave, ti gize unma ve zo. ²⁶ Aβenεel da woǵula Zoabe ma, é ǵe ma: «Ade la looǵoga kooi ǵoozu boǵo laalǵoma ga boǵa zǵkpǵi? E la gaǵaazu ga niima vaiti gaabelagi ǵa ga faa nǵu? Lee ǵa è maaβǵunsu, è va bo da-nuiti ma ga ti zeǵe ti-ǵεlǵointi polu?» ²⁷ Zoabe goǵaavoteni, é ǵe ma: «Gè ǵonaa Ǵooǵo GALAGI ma, nii é vulua, ni è la ǵeni boeni ǵana, nà-nuiti ti ǵea yesu wo βεezu eyesu lina sobu.» ²⁸ Zoabe puuugi veeni, kǵvebei pe ge loni, ti looǵo kooi va ta Izelayele nuiti kpe va.

²⁹ Aβenεel ta ná-kooǵo nuiti ti zieni naama βidii neǵelein, Zuluden ma vetu nemei zu, ti zeeli Zuluden ma, ti kpude, ti Bitelon maaleve, ti zeeli Maǵanayime.

³⁰ Zoabe zeǵeai ma Aβenεel volu, é ná-kǵvebeiti pe gaaleni ba. E ǵula Azayele volu, nu puugo maazu taavuugo (19) ǵiligaa ǵa ti la ǵeni boeni toligi ma, Davide ná-nuiti saama. ³¹ Kele Davide ná-nuiti ti nu unsavago nu vuulǵozita (360) vaani Benzamen nuiti ta Aβenεel ná-nuiti saama. ³² Ti liini ga Azayele ma voomai, ti maǵulu keeǵe ná-kabai zu Beteleyeme. Zoabe ta ná-kooǵo nuiti ti niini piin ziezu, ti zeeli Ǵeeβelǵn geelaalaosuve.

3

¹ Kooi lebini Sayile ná-peleyeǵei ta Davide ná-peleyeǵei yǵǵo zu, kele Davide ná-peleyeǵei zebei ǵeni liizu ga wǵǵa, Sayile ná-peleyeǵei zebei da li ga veleveleǵa.

Davide ná-doun zunuiti ti zǵboi Ǵeeβelǵn

² Davide doun zunua zǵboi Ǵeeβelǵn. Ma mǵungi laa ǵeni ga Amenǵn, Zizeleyele nui Ayinoame ná-doun zunui. ³ Felesiei laa ǵe ga Kileyabe, Aβigayile ná-doun zunui, Kaalemεle nui Naβale ná-poanzai. Savasiei laa ǵeni ga Aβesalǵme, Maaka ná-doun zunui, Gesuul masagi Talemayi ná-doun anzanui. ⁴ Naanisiei laa ǵe ga Adǵniya, Ǵagite ná-doun zunui. Dǵlusiei laa ǵeni ga Sefatiya, Aβitale ná-doun zunui, ⁵ ta dǵzitasiei laa ǵe ga Yiteleyame, Davide anzai Egela ná-doun zunui. Davide ná-doun zunuiti kana, ti zǵboi be Ǵeeβelǵn.

Aβenεel ǵili vai Davide va

⁶ Kooi g̃eai ma Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei ta Davide ná-p̃el̃eyeg̃ei ỹog̃ozu, Aβeñel losuβe maabakpani Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei wu. ⁷ Anzai g̃eni Sayile ya, nii é la vuluni ga z̃oiti kevele, daa ga Lisepa, Aya ná-doun anzanui. Isebaale da zeli lo Aβeñel ma, é g̃e ma: «Lee vaa zu é laai k̃e anzai g̃oba?» ⁸ Naama wooiti ti wola wanani Aβeñel ma, é g̃e Isebaale ma: «Da k̃azu ga gile, nii é botii g̃eazu Zuda βe ba? Kaite na woog̃e g̃iladai g̃eazu è-g̃e Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei βe, naa βe k̃e g̃elointi ba, ta b̃olaiti. Gè la vaani bu, è va loo Davide yeezu. Da g̃a è faag̃aaza daazu unma za, anzanui nii maavele ma. ⁹ GALA ge sò ná-zii g̃aawanaiti p̃e su, ni gè la losuβe k̃ein k̃eeni, naa laazeeli vai zu, nii G̃oog̃o GALAGI minazegea la Davide βe, é konai wo maazu, ¹⁰ é g̃e toga Izelayele ta Zuda masadai g̃ulazu Sayile ná-p̃el̃eyeg̃ei ya, é fe Davide ya, é l̃ozei Dan, é li Beel-Seeba.» ¹¹ Isebaale la g̃eni zooni é va goog̃aavote ga woo g̃ila kpalaa, maz̃ol̃o é g̃eni wola luazu ba.

¹² Aβeñel keelaiti teveni Davide ma, é g̃e ma: «βe g̃ili ka ñoño ga z̃ooi nii? De minazege ke ỹog̃ozu, na z̃oo gè b̃o è va, gè Izelayele p̃e tati è ma.» ¹³ Davide g̃eni ma: «Zèe g̃a bu, da minazege b̃og̃o ỹog̃ozu, k̃e faa g̃ila k̃e maazu: da g̃ena vaa, k̃eni è va d̃e ga Sayile ná-doun anzanui Mikale.» ¹⁴ Naama ziegi zu, Davide keelaiti teveni Sayile ná-doun zunui Isebaale ma, é g̃e ma: «Anzai Mikale ve zèa, nii gè fuluai ga Filiseti nuiti ta-zunu ani laaỹob̃o ungilagi (100).»

¹⁵ Isebaale Mikale zeg̃eni sinigi Paletiyele ṽo βe, Layise ná-doun zunui. ¹⁶ Paletiyele vil̃eni polu, é da w̃ol̃o, é ỹeni polu, ti zeeli Ba g̃ulime. Ti zeel̃iai ma niina, Aβeñel g̃eni ma: «Galena ma, è li.» E g̃aleni ma.

¹⁷ Aβeñel b̃oeni Izelayele g̃ewolaiti p̃o, é g̃e ti ma: «Kaite w̃oin g̃ea wo ma ga Davide g̃e ga wa-masagi. ¹⁸ Yee g̃e galai zeelia, wo naama g̃eewotiiti ke. Maz̃ol̃o G̃oog̃o GALAGI minazegeβe, é g̃e ma: «Nà-boti g̃e nui Davide g̃a gè nà-nuiti Izelayele nuiti unm̃oosu ga maavele, gè ti g̃ula Filiseti nuiti zea, ta ti zili nuiti p̃e zea.» »

¹⁹ Aβeñel b̃oeni g̃ana ño Benzamen mavofodai ṽo. Naa voluma é liini Geebel̃on, é naama vaiti daazeeli Davide ma, nii ti zolooni ma ta Izelayele nui m̃otaiti, naa βe Benzamen mavofodai zu nuiti ba. ²⁰ E zeelini Davide ṽo βe Geebel̃on, ta zunu vuufeleg̃oiti (20), niiti ti maazaani. Davide daami wola g̃evele βeteni ti p̃e βe. ²¹ Aβeñel g̃eni Davide ma: «Nà liizu, gè Izelayele nuiti p̃e gaale ba da-zobogi wu, m̃aligi masagi, minazegegi g̃a g̃e wo ỹog̃ozu, da masadai g̃e, velei ñope è p̃o la.» Naa voluma Davide yeeβeni Aβeñel va, é li ziileigi zu.

Zoaβe Aβeñel vaa vai

²² Su la goozani, Zoaβe ta Davide ná-nuiti ti da unkula, ti zef̃e k̃omave ta. Ti vaani ga ani m̃ainm̃oin, niiti ti ti zoni k̃ooi zu. Aβeñel la m̃o g̃eni Davide ṽo βe Geebel̃on, maz̃ol̃o Davide βeni ba, é li ziileigi zu. ²³ Siegi zu Zoaβe ta ná-siepoluiti ti zeelini la, ti g̃eni ma: «Ñeel ná-doun zunui Aβeñel g̃ea vaani masagi ṽo βe, naama ge βe ba, é li ziilei su.» ²⁴ Zoaβe liini masagi ṽo βe, é g̃e ma: «Lee g̃a è keai? Aβeñel vaave è ṽo βe, d̃oun è ze ná, é li b̃og̃o yeema. ²⁵ E Ñeel ná-doun zunui Aβeñel g̃w̃e s̃o! Ni paave è ṽo βe, naa g̃a ño ga é è yaava, é è lii veleit̃i ta è vaa veleit̃i k̃w̃e, naa voluma é naa p̃e k̃w̃e, nii è k̃eazu.»

²⁶ Zoaβe g̃ulani masagi ṽo βe, é keelaiti teve Aβeñel volu. Ti Aβeñel g̃aag̃aleni ma, é zef̃e zieyeg̃ei ṽo βe z̃oligo, nii é Sila. Davide g̃w̃e faa la g̃eni naa zu. ²⁷ Aβeñel g̃alegai ma ma Geebel̃on, Zoaβe liini la d̃oog̃uzu, taai ma zig̃idave goozu velei, eg̃e a g̃e d̃oog̃uzu vaa wosu naa ma. Ti zeel̃iai ma miná, Zoaβe bog̃ai l̃oeni Aβeñel g̃ogi zu, é paa, nii a ke é deg̃ei Azayele vaa vai votokula.

²⁸ Davide naama wooi menigai ma, nii keai, é g̃eni ma: «Nà-o, nà-masadai-yo gi-zo ge la Ñeel ná-doun zunui Aβeñel zaa vai zu G̃oog̃o GALAGI g̃aazu eỹesu g̃o. ²⁹ Ma g̃as̃o p̃e ka laazu Zoaβe ta ná-p̃el̃eyeg̃ei unma! Mavofodai zu mina vala p̃e ga: kalaj̃a kole nu, ba ge nu, ba nui a g̃e zel̃esu ga tukp̃oi, é da zie, ba nui a za ga bog̃a z̃okp̃oi, ba nui daamianigi a

6e valasu zea.» ³⁰ Zoabe ta degei Abisayi ti Abenael vaani, mazoloo é ti-legei Azayele vaani Gabagón góoi zu.

³¹ Davide gjeni Zoabe ta koofo nuiti pe ma, ti gjeni polu: «À wo goba zegeiti bali ga, wo bofo maagili ga saa wolo wo segei, wo Abenael ná-saa wobi wo.» Davide gjeni ziezú pooma gesui volu velei. ³² Ti Abenael maagfuluni Geebelón, Davide kpeei gulani bu. Eyesu nubuseiti pe ti gjeni koba, ti da wolo. ³³ Masagi saa wolo wuyei nii looni Abenael ma, é gje ma:

«Lee vaa zu é zaai, Abenael, ga nu jakaiti saa velei?

³⁴ E-yeeiti su la gjea gfilini,
yolofó la gjea è-gófoiti su,
kele è-ma voomai loove,
egje nui nii toosu nuiti ti valaai ba.»

Nubuseiti pe ti toozeini ga woba volu. ³⁵ Naa voluma ese pe ge boini Davide la ga é daami wo, siegi zu foloi gjeni ná la de, kele é konai nii woni, é gje ma: «GALA ge sò ná-ziiğaawanai pe su, ni ná bulu buğa gila kpalaa miina, baa gè daamiani nape mi, foloi va gje é da.» ³⁶ Nubuseiti pe ti faa gweeni, é lo naa va, ti va bu, egvelei ti gjeni vaazu la masagi gje vai pe bu. ³⁷ Koovebeiti pe ta Izelayele pe ge kweeni naama voloi ga masagi zo ge la Neel ná-doun zunui Abenael ná-saa vai zu.

³⁸ Masagi gjeni ná-botigje nuiti ma: «Wo sugwe nei baa, ga masa gila ta é ga nu wola gila, naa ga toai za Izelayele? ³⁹ Masa guloi zieve mà, kele zebe wola la de zèa. Seluya ná-doun zunui niiti ma, ta ga zebesú nu wolaiti. Goofo GALAGI bofoi faa jou gje nui zala, é zoloo ná-faa jou ma.»

4

Isebaale zaa vai

¹ Siegi zu Sayile ná-doun zunui Isebaale menini la ga Abenael zaa Geebelón, zebai gulani zea, ta dualuagi Izelayele nuiti pe soni. ² Zunu felego gjeni Isebaale ná-devei wu, ti ga koofo kundifiti, gilagi laa gjeni ga Baana, zoi laa ga Leekaabe, ti-gje gjeni ga Benzamen nui Limon, Beelote taazuve nu gjeni de. (Beelote gjeni ga Benzamen nuiti po. ³ Beelote nuiti ti velani, ti li, ti zei Gitayime, ti-mavofodaiti ta de miná zaağaza.)

⁴ Zunu loun gila ge gjeni Sayile ná-doun zunui Zonatan ve, koofo felegoi pe maalegefegai. Zizeleyele góoi ma ziegi zu, kona doolugo ga é gjeni zea. Sayile ta Zonatan ti zaa wooi vaai ma, down zo anzanui sejeni, é vela la, é ye gaazuvilei zu, é too, naa gófo felegoiti ti gula bu. Daa gjeni ga Mefibaale.

⁵ Beelote nui Limon ná-doun zunu felegoiti Leekaabe ta Baana ti leeni Isebaale ná-pelei wu folo gaalgai, naa gjeni laani folo niimenii zu. ⁶ Ti leeni pele goozuve egje ta gje molo zegezu, ti bogai vu kogi zu. Naa volu Leekaabe ta keegeloin Baana ti velani, ti li. ⁷ Ti leeni pele goozuve, siegi zu é gjeni laani la, é da loogo ná-betei zu daa velei wu, ti paa. Ti nongu leveni ba, ti bize la, ti ni piin ziezú Zuluden ma vetu nemei zu. ⁸ Ti liini ga Isebaale nongu masagi Davide vo Geebelón, ti gje ma: «Sayile ná-doun zunui Isebaale nongu ga, é zili nui Sayile nii é gjea è gaiziezú ga é è vaa. Goofo GALAGI maliqii masagi nonoi votokulaa Sayile ta mavofodaiti ma za.»

⁹ Davide Beelote nui Limon ná-doun zunu felegoiti googaavoteni, Leekaabe ta Baana, é gje ti ma: «Gè gonaa Goofo GALAGI ma, nii é vulua, nii é unmoogai, é kula kidaaviligiti pe su, ¹⁰ zoi é vaani pò Sikelage, é Sayile zaa vai wo mà, é gjeni kaazu ga woo niine vago ga é daazeelizu mà, gè gjeni ti so, ti paa, naa ga é gjeni ga ná-woo niine vagoi zulonogi, nii gè feeni zea. ¹¹ Siegi zu mu faa jou gje nuiti wo sobalala nui vaazu la ná-pelei wu, daazuve, gè la ma jamai maagaazağaboga wo ma baa, nii é wo-yeeiti ma? Nà wo gulazu zoi va!»

¹² Gaamago Davide devei veeni ná-nuiti zea, ti ti vaa, naa voluma ti ti-yeeiti ta ti-ḡḡḡḡiti teve ti va, ti ti zele Geebelon kpoigi ḡḡḡḡ. Ti Isebaale nɔungi zedgeni, ti maagulu Abenel ná-kabai zu Geebelon.

5

Izelayele masagi Davide (1 Dɔlɔ Sevei 11:1-3)

¹ Izelayele wolodamai zɔiti pe ti vaani Davide vɔ be Geebelon, ti ge ma: «Ada ga zii gila, ta nama gila. ² Kaite Sayile ná-masadai ma ziegi zu gi unda, da ga è geni losu Izelayele ná-kɔiti tuḡḡ. Ḡḡḡḡ GALAGI minazegeni è ve, é ge ma: «Da ga è geezu ga ná-nubusei Izelayele maabe nui, è ge ga ná-totuḡḡi.» » ³ Izelayele ge wolaiti pe ti vaani masagi Davide vɔ be Geebelon. Miná ga ti minazege keeni ná yḡḡḡzu Ḡḡḡḡ GALAGI gaazu. Ti gulɔ zienu ma, kee vai zu ga Izelayele pe ma masagi.

⁴ Davide ná-konagi geni ga puusavago (30), siegi zu é zeini la ga masagi. Kona vuunaanigo (40) ga é keeni masadai zu. ⁵ E kona dɔfela ta alu dɔzita geni Geebelon, Zuda wolodamaiti unda, é ke ga kona vuusavago maazu savago (33) masadai zu Zeeluzalame, Zuda ta Izelayele wolodamaiti pe unda.

Zeeluzalame zo fai (1 Dɔlɔ Sevei 11:4-9; 14:1-2)

⁶ Masagi ta ná-kɔḡḡḡ nuiti ti liini Zeeluzalame laalḡḡḡma, nii a ke ti kɔi ve Yeebuse nuiti ba, niiti ti geni zeini naama yooi zu. Naati ti geni Davide ma: «È la lea taai nii zu pe! Mazɔlɔ anee gaazuḡḡole nuiti ta dekpu nuiti ta è laavili.» Naa volu geni ga Davide la lea taazuve pe. ⁷ Kee Davide Siyon zoni, taai nii makegai ga sigi gaagoozagiti, ti ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.»

⁸ Naama voloi, Davide geni ná-kɔḡḡḡ nuiti ma: «Zoi é pɔ é zie Yeebuse nuiti bu, é leve nɔ ga zie yei velei, é zoi wu, toḡḡa zeeli ti ma, dekpu nui ta gaazuḡḡole nui niiti wɔinzegeve ma.» Miná ga faalaalii naa zedgeni ná ga: «Gaazuḡḡole nui ta dekpu nui ti la lea pelei wu.» ⁹ Davide zeini taazuve, é ná laasei pee ga «Davide ná-taa wolai.» E ta bɔni taai zebai va ga peleititi ta sigigiti, niiti é ti loni maagoolii zu. ¹⁰ Davide zebai geni liizu ga wɔlɔba, tama Ḡḡḡḡ GALAGI Fai-Pe-Maliḡḡi geni ba.

Tiil masagi Gilame ná-keelaiti (1 Dɔlɔ Sevei 14:1-2)

¹¹ Tiil masagi Gilame keelaiti teveni Davide ma, é se dele guluiti teve ma, ta pe le maalee nuiti, naa ve kɔtu zaḡḡa nuiti ba. Ti masa pelei loni Davide ve. ¹² Davide kweeni naazu ga Ḡḡḡḡ GALAGI tɔun toga ga Izelayele masagi, ta é geni ná-masadai gaawɔlɔzu, ná-nubuseiti maavele ma, Izelayele nuiti.

Davide ná-doun zunuiti *ti zɔlɔni Zeeluzalame* (1 Dɔlɔ Sevei 3:5-9; 14:3-7)

¹³ Davide zedgai ma Geebelon, é li zeizu Zeeluzalame, é anza giligaa vuluni, ta é tanigaa zei, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele. E doun zunuiti ta doun anzanuiti sɔlɔni naati ba. ¹⁴ Davide ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti zɔlɔni Zeeluzalame: Samua, Sɔbaɔe, Natan, Salɔmɔn, ¹⁵ Yiɔbaal, Elisua, Neefege, Yafia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ta Elifeelɔte.

Davide ná-fɔnifaamaiti Filiseti nuiti ma (1 Dɔlɔ Sevei 14:8-16)

¹⁷ Siegi zu Filiseti nuiti ti menini la ga ti Davide zeida ga Izelayele masagi, ti guloi zie ma, ti laeni gaizie vai ma. Davide ma wooi menini, e yei koolagai zu. ¹⁸ Filiseti nuiti ti vaani ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ¹⁹ Davide Goofo GALAGI gaazaɗani, e ge ma: «Nà zoo nei ge li Filiseti nuiti daalofoma? Da ti lo nei zèezu baa?» Goofo GALAGI goofaavoteni, e ge ma: «Li, tawzei zege ma nape ge la ba, na Filiseti nuiti dawzu e yeezu.»

²⁰ Davide zeelini Baale-Pelasime, e voni ti ma miná. Davide geni ma: «Goofo GALAGI zege wawwe sili nuiti ta-goofoɗo va tufo, egevelei ziei a da kaagai golo la.» Naa ga e keeni, ti na laasei peeni ga Baale-Pelasime (nii poluwe ga «Maligii nii e zege wawzu»). ²¹ Filiseti nuiti ti ta-goofoɗo ganigiti tooni ya miná, Davide ta na-koofoɗo nuiti ti naati sege.

²² Filiseti nuiti ti galeni ma volu ga kooi, ti vu Lefayime vetugi zu. ²³ Davide Goofo GALAGI gaazaɗani volu. Naa goofaavoteni, e ge ma: «Mina ti laagomi. Gula ga ti volu velei, da zeelizu ti ma guluiti tetemawe. ²⁴ Siegi zu e nu fofo lugi menisu da guluiti saama, zuvile, e va, mazaloo nazu ga ge losu da e lufo, nii a ke ge voni Filiseti nuiti ma.» ²⁵ Davide naa geni, nii Goofo GALAGI boni ma. E vonini Filiseti nuiti ma, e da ti be, e zo Geeba, e zeeli Geezel.

6

Davide lii vai ga minazege kesui Zeeluzalme (1 Dolo Sevei 13:1-14)

¹ Davide Izelayele fofo nu vapagiti gaaleni ba volu, ti ge ga nu waavuusavago (30 000). ² Naa voluma, e vileni pelei ma ta naama foowebeti pe, ti da li Baalee-Zuda ga ti va ga GALA na-minazege kesui, nii Goofo GALAGI laaseigi maalolisu ma, Fai-Pe-Maligii, e zeini seelubeinti unda. ³ Ti minazege kesui gulani Abinadaabe na-pelei wu gize unmawe, ti da wotolo niinei zu. Abinadaabe na-doun zunuiti Uza ta Ayiyo ga ti geni loni wotoloi lufo. ⁴ Ti minazege kesui zegeni Abinadaabe na-pelei wu gize unmawe, ti da lii la. Ayiyo geni ziezuzo wotoloi lufo. ⁵ Davide ta Izelayele nuiti pe ti geni goozuneezu Goofo GALAGI gaazu, ti da geingein ganigi ma ziiti pe gein, niiti ti betai ga sipele gului, naa ve konigiti ba, ta papaiti, tamadegiti, sekeiti, ta kotegiti.

⁶ Ti zeelii ma Nakon na-molo lofazuwe, nikeiti ti buneni, ti geni geezu, ti GALA na-minazege kesui loo. Uza yeemaaleni, e so. ⁷ Goofo GALAGI yiigaawanani Uza ma, e dogo nawe no, tawzei na-faagaazagi va. Uza zaani miná, GALA na-minazege kesui jobawe.

⁸ Davide yiigaawanani, mazaloo Goofo GALAGI nii gefala lofai woni ga Uza. Na laasei ge veeni ga Pelese-Uza (nii poluwe ga «e gulawe Uza ma»), naama laaseigi ga de e ba zaagaza. ⁹ Naama voloi Davide wola luani Goofo GALAGI va, e da bofo gaazaɗa ga: «Nà zoo fale ge le ga Goofo GALAGI na-minazege kesui po be?» ¹⁰ Davide la geni vaani bu, e va li ga Goofo GALAGI na-minazege kesui po be, Davide na-taa wolai zu. Ti liini la Gate nui Wobede-Edome na-pelei wu. ¹¹ Goofo GALAGI na-minazege kesui yeni na alu savago laawu. Goofo GALAGI tuya looni Gate nui Wobede-Edome ve ta na-peleyegei pe.

Minazege kesui zeeli vai Zeeluzalme (1 Dolo Sevei 15:25--16:3)

¹² E woni Davide ma ga Goofo GALAGI tuya loowe Wobede-Edome na-peleyegei ve ta noniti pe, GALA na-minazege kesui maavele ma. Nazuwe Davide liini, e GALA na-minazege kesui zege Wobede-Edome na-pelei wu, e lii la Davide na-taa wolai zu, koozunee wolai zaama. ¹³ Minazege kesui zege nuiti ti koofo lo dozita geai ma, Davide nike zine wola gila ta nike bokpa gila kulani ga zalaɗai. ¹⁴ Davide geni kuai wosu ga zebai pe Goofo GALAGI gaazu, maagilii na ga geze zegei, kulaai ga zalaɗa gula nuiti ta-zegei.

¹⁵ Uele gana Davide ta Izelayele nuiti pe ti liini la ga Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui Zeeluzaleme, ga koozunε wooiti ta puvu fεε wooiti.

¹⁶ Tei Gooḡo GALAGI ná-minazeḡe kesui ḡeni lεεzu Davide ná-taa wolai zu, Sayile ná-doun anzanui Mikale loni, é da wεle fenεtεle laave. E masagi Davide ḡaani, é da vili, é da kuai wo Gooḡo GALAGI ḡaazu. E Davide vεlevεleni yiimaυε.

¹⁷ Ti vaani ga GALA ná-minazeḡe kesui, ti da seḡe ḡotai wu, nii Davide toni bε. Davide gala zalaḡaiti ta ziilei zalaḡaiti kulani Gooḡo GALAGI υε. ¹⁸ Davide beḡai ma ga zalaḡai naati kula, é tuya looni nuḡuseiti bε, Gooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii laaseigi zu. ¹⁹ E zεba é daamianigi ḡaaḡwε Izelayele nuiti pe ba, zunuiti ta anzanuiti, εεε gilagilagi ḡulu ḡilagila solḡoni, ta sua mḡgai, é υεε leezen vḡoi ma ḡuun gilagila ba. Naa voluma, εεε pe ge ḡaleni ma ná-pelei wu.

²⁰ Davide ḡaleni ma ná-pelei wu ga é tuya loo ná-pele wu nuiti bε. Sayile ná-doun anzanui Mikale daaḡomini, é ḡe ma: «Ee! Gaamazu Izelayele masagi lebiya zḡḡḡe za, é ḡḡba ḡakai ḡulaυε ná-botiḡe nuiti ta-wotiḡe anzanuiti gaazu, eḡe zunu ḡakai ta nḡ!»

²¹ Davide Mikale woḡaaυoteni, é ḡe ma: «Gooḡo GALAGI ḡa ge ná-koozunεεi ḡulaai gaazu, nii é yiimazeḡeai ga ze, é è-ḡεε ye ná, ta ná-peleyeḡeai pe, é kε ga ná-nuḡuseiti Izelayele nuiti ta-lotuḡoi. Nà koozunεεi ḡula de volu, deḡi vai ma. ²² Nà de ḡḡo vεlevεlesu volu, é leve nii va keai, ge ḡḡḡmaaye. Kele naa pe ge ḡεε va, lebiyai ḡa ve bε, botiḡe anzanui naati zea, niiti è vaazu ti ma.» ²³ Sayile ná-doun anzanui Mikale la ḡeni doun zḡḡoni, eyεsu é za.

7

GALA ná-minazeḡeḡi Davide mavofodaiti bε (1 Dḡḡ Sevei 17:1-15)

¹ Tei masagi Davide zeini ná-pelei wu, ta Gooḡo GALAGI dooḡo feeni zea, é kula sili nuiti pe zea, niiti ti ḡeni maḡoolii zu, ² é ḡeni GALA goo wo nui Natan ma: «Wεle! Nà ḡiizu masa pelei wu, nii togai ga seḡele gului, GALA ná-minazeḡe kesui ma ge da ḡi seḡe vεle wu.» ³ Natan masagi woḡaaυoteni, é ḡe ma: «Li, nii nḡpe é è yiima, è ke, mazḡḡ Gooḡo GALAGI ḡa è va.»

⁴ Kele naama ḡidii, Gooḡo GALAGI ḡḡeni Natan υḡ ḡani: ⁵ «Li, è ḡe ná-botiḡe nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI wooi ḡaa: Da ḡa è ḡεεzu è pele lo bε, υε ná zeí ná? ⁶ E lḡzei Izelayele nuiti kula yee ma bε Ezipete yooi zu, é zeeli za ma, seizu la ga pele wu, ge ḡeni ti va seḡe vεlei wu, GALA daaḡomi seḡe vεlei wu. ⁷ Yeḡeḡalalai nii pe ge keeni Izelayele nuiti polu, ge ḡeni totuḡoiti seizu, kele ti zaama ḡe ḡa ge ḡeni ma: Lee vaa zu wo la pele losu bε ga seḡele gului?»

⁸ «Peε, nii ḡa è liizu niina, è bo ná-botiḡe nui Davide ma: «Gooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: Nà ḡa ge è zεḡeni baala makesuυε tufa letεiti su, ge è ḡe ga ná-nuḡuseiti Izelayele nuiti ta-lotuḡoi. ⁹ Nii pe è yeeυua bu, zεḡe è va naati pe su, ge è zili nuiti pe suwuḡaaleυε. Nà lebiya laasei feezu è ya, ga etea nu wolaiti tḡnḡi ḡευele. ¹⁰ Nà seizu veezu ná-nuḡusei Izelayele nuiti zea, υε ta zeí ná, ti la luaa ani nḡpe ba, telebotala nuiti ti la mḡ tḡzeida ga ti va da ti ḡḡḡ ga ma mḡungi zu ḡευele, ¹¹ eḡευelei tukḡḡaaleυε nuiti ta-zieḡi ḡeni la, niiti ge ti zeini ná-nuḡusei Izelayele nuiti unda. Nà dooḡogi veezu è ya, ge è unmḡḡ è zili nuiti ma. Naa voluma, nḡun ná, Gooḡo GALAGI, ná dεεzu ga de ga da-vεleyeḡeai ḡa ḡεεzu ga masa peleyeḡeai.

¹² «Siεḡi zu è lii voloi zeelizu la è-mεmεwolani pḡ, ná è-mavofodai ta ḡḡḡḡḡ sei ga è-υotogi masadai zu, ge ná-masadai zeí. ¹³ Tḡ ḡa é vaazu pele losu bε, ná ḡaa ná-masa kḡkḡḡḡi maazu eyεsu ḡḡ. ¹⁴ Nà ḡḡḡi ná ḡe bε ga ḡεεḡeai, tḡun ge ḡe bε ga doun zunu. Ni a

faa nõu g̃eena, nà maag̃olo, eg̃evelei doun keeg̃ei a ða ná-doin maag̃olo la. ¹⁵ Kele gè la nà-nubog̃olai maag̃oozaa ba pe, eg̃evelei gè maag̃oozani la Sayile va, nii gè dikpini, gè è vile ga potogi. ¹⁶ Da-veleyeg̃ei ta ða-masadai ta zeï ga pagõ g̃àazu eyesu g̃õ, ða-masa kpõkpõgi la niikpiga eyesu g̃õ.»

¹⁷ Natan liini, é niima bõeiti pe ta ma g̃ulakelẽmaiti pe daazeeli ga pagõ Davide ma.

Davide ná-maanẽẽni
(1 Dõbõ Seveï 7:16-27)

¹⁸ Naa g̃eai ma, Davide liini, é zeï Gõogõ GALAGI g̃aazu, é GALA fali g̃ani: «Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, nà ga leeni, nà-peleyeg̃ei balaa ka ga leeni, è liizu dàazeelizu, ve gè ná? ¹⁹ E la mõ naa g̃aani ga faa wola, Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, è minazeg̃ea volu bè, nèi gè ga ða-wotig̃e nui, ga velela vele vaiti ti maag̃oozaai, é vile nà-masa peleyeg̃ei va. Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, velei g̃ana ða ða nubusei zo da nei? ²⁰ Lee g̃ili ka nà bo è ma, é vee nii va? Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, ða bõg̃õ è kwèe, nèi gè ga ða-wotig̃e nui. ²¹ Da-minazeg̃egi ta ða-leveiti maavele g̃a é kea, è niima vaa wolaiti kea, è lati, è ti g̃ula bè kelema, nèi gè ga ða-wotig̃e nui.

²² «Ee, Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, è wõlõve! Nu nõpe ge la ga è g̃evele, gaamazu gala kili nõpe ge la ná, é g̃ula è volu, eg̃evelei nõ gi menigai la ga gi-woiyeg̃eiti. ²³ Eteai zu, zii bẽgele g̃a é ga ða-nuiti Izelayele nuiti kevele, nii è liai, è ti unmõ, ti g̃e ga ða-nubuseiti, ta è bõg̃õ wõlõ? E la zii g̃iligi tanigaa bẽeni baa ta ta-g̃alagiti ða-nubuseiti tug̃õ, niiti è ti unmõogai, è ti g̃ula Ezipete yooi va. ²⁴ E ða-nubusei Izelayele nuiti seida ga ti g̃e ga ða-nubuseiti eyesu g̃õ. Da ma, Gõogõ GALAGI, è g̃ea ga ta-GALAGI.

²⁵ «Niizu niina, Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, soma kae, è baa ða-minazeg̃egi maazu, nii kea bè, nèi gè ga ða-wotig̃e nui, ta nà-masa peleyeg̃ei ve. Ke, eg̃evelei è boga la. ²⁶ Naazu ða lebiyai zõlõ eyesu g̃õ, ta nuiti ti g̃e ma: «Gõogõ GALAGI, Fai-Pe-Malig̃ii g̃a é ga Izelayele ná-GALAGI!» Nèi gè ga ða-wotig̃e nui Davide, nà-masa peleyeg̃ei mina niikpi pe è g̃aazu. ²⁷ Mazõlõ, ee, Gõogõ GALAGI Fai-Pe-Malig̃ii, Izelayele ná-GALAGI, ða bõg̃õ g̃a è ðea ga ze, nèi gè ga ða-wotig̃e nui, ga ða masa peleyeg̃ei losu bè, naa g̃a é kea gè gaabaa zõlõga, gè niima maanẽẽni wooi laazeeli è ma.

²⁸ «Niizu niina, Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, ða g̃a è ga GALA, è-laawooiti ta ga gaamai, ða ma ka è minazeg̃ea bè ga undaaneï nii, nèi gè ga ða-wotig̃e nui. ²⁹ Soma mu niina, è tuya loo nà-masa peleyeg̃ei ma, nii a ke é ye ná g̃õ è g̃aazu. Mazõlõ, Màlig̃ii, Gõogõ GALAGI, ða g̃a è minazeg̃ea, ða-luyai maavele nõ g̃a a ke, nèi gè ga ða-wotig̃e nui, nà-masa peleyeg̃ei tuya zõlõ.»

8

Davide zobo sõlõ fai
zõma ziiti ma, ti maag̃oolii zu
(1 Dõbõ Seveï 18:1-13)

¹ Naa vòluma Davide võnini Filiseti nuiti ma, é ti g̃aazu unfe sege, é ta-g̃aabaai g̃ula ti ya.

² E võnini balaa Moabe nuiti ma. Niiti é ti zoni, é ti laani zoi ma, é ti g̃aag̃we su ga seizu savagõ ga galui. Nu zeizu savagõ zaama, é seizu felegõiti paani, é seizu g̃ilagi ye vulua. Moabe nuiti ti g̃oloni Davide ve, ti ða mului zala ma.

³ Naa vòluma Davide võnini Sõba masagi Gadadeezeel ma, Leg̃õbe ná-doun zunui, siegi zu é g̃eni liizu la ga ná-masadai zeida volu zie wolai Ufelate maave. ⁴ Davide soo bize zalavusu waagila undõfela (1 700) zoni, ta sie kõgõa zalavusu waavuufelegõ (20 000). E wotolo bize zoo ungila (100) makeni. E mõtaiti kõgõvòlu pataiti teveni.

⁵ Siili yooi zu nuiti ti g̃eni Damase, naati ti vaani bõsu Sõba masagi Gadadeezeel va. Davide nu waavuufelegõ maazu felegõ (22 000) vaani ti va. ⁶ Naa vòluma, Davide kundig̃iiti seini Damase yooi zu Siili nuiti saama. Siili nuiti ti g̃oloni Davide ve, ti ða mului

zala ma. Gooḡḡ GALAGI ḡeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ḡeni liizu ná ga kooi. ⁷ Davide zanu kooḡḡ zepɛgiti seḡeni, niiti ti ḡeni Gadaḡeezeel ná-salavusuiti zea, é li ga tiye Zeeluzalɛme. ⁸ Davide kolu bɔi mɔinmɔin seḡeni masagi Gadaḡeezeel ná-taa wolaiti su, Beeta ta Beelbtayi.

⁹ Siɛgi zu Gamate masagi Tɔyi mɛnini da ga Davide vɔnige Gadaḡeezeel ná-kooḡbeiti pe ma, ¹⁰ é ná-doun zunui Yolame leveni Davide ma ga é tuvo, ta é mama fala vai zu Gadaḡeezeel va, é vɔni ma, tɔzei Tɔyi ta Gadaḡeezeel ti ḡeni kooi ḡa nɔ ḡɔ. Yolame liizuve, é liini ga soalai ma zii pe, niiti ti ḡeni ga walii, zanugi, ta kolu bɔigi. ¹¹ Masagi Davide ti veeni Gooḡḡ GALAGI ve, eḡvelei é keeni la niina ga walii ta zanugi, nii é kulani zɔma zii ḡiligiti zea, niiti é vɔnini ti ma: ¹² Edome nuiti, Moabe nuiti, Amɔn nuiti, Filiseti nuiti, ta Amaleke nuiti, ta nii kpein é soni kooi zu, é kula Sɔba masagi Gadaḡeezeel ya, Leḡɔbe ná-doun zunui.

¹³ Davide loḡḡi mɔta ḡulani, siɛgi zu é ḡaleni la ma, fɔnigai ma Edome nu waapuugo maazu lɔsavai (18 000) ma, Kpolo Uɛtugi zu. ¹⁴ Naa voluma, é kundigiiiti seini Edome yooi ná pe su. Edome nuiti pe ti ḡoloni Davide ve. Gooḡḡ GALAGI ḡeni fɔnifaamai veezu Davide ve, ve kpein é ḡeni liizu ná ga kooi.

*Davide ná-botigɛ nu wolaiti daaseigiti
(1 Dɔbɔ Sevei 18:14-17)*

¹⁵ Davide masadai ḡeeni Izelayele pe unda, é ḡeni tukpɔi ḡaalevezu ga soledai ná-nuḡuseiti pe be. ¹⁶ Seluya ná-doun zunui Zoabe ḡa é ḡeni ná-kooḡbeiti unda, Ayilude ná-doun zunui Zɔzafate ḡe ga seve make nui, ¹⁷ Ayituḡe ná-doun zunui Sadake, ta Aḡiataal ná-doun zunui Ayimeeleke ti ḡe ga zalaḡa ḡula nuiti, Selaya ḡe ga seve ḡe nui. ¹⁸ Yeḡɔyada ná-doun zunui Benayaḡu ḡa é ḡeni Kelete nuiti ta Peelete nuiti unda, niiti ti ḡeni ga masa make nuiti. Davide ná-doun zunuiti ti ḡeni ga zalaḡa ḡula nuiti.

9

Davide yeezei vai

Zonatan ná-doun zunui Mefibaale wu

¹ Davide gaazaḡagi woni, é ḡe ma: «Sayile ná-pele wu nui ta yeḡe nei vulua? Nà pɔ ḡe woḡḡḡḡlada ḡe be, Zonatan maavele ma.» ² Sayile ná-peleyeḡei wu botigɛ nui gila ge ḡeni ná, daa ga Siḡa. Ti vaani la masagi vo be. Davide gaazaḡani, é ḡe ma: «Da ḡa è ga Siḡa?» E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà ḡa ḡe ga Siḡa, da-wotigɛ nui.» ³ Masagi da gaazaḡa, é ḡe ma: «Nu vulu nɔpe ge la yeni Sayile ná-peleyeḡei wu, nii nà zie be ga GALA ná-woḡḡḡḡladai?» Siḡa gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Zonatan ná-doun zunui gila ka de ná, nii kooḡḡ felego pe maaleḡeḡgai.» ⁴ Masagi ḡeni ma: «Mini ḡa é ná?» Siḡa gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Toḡa Lodebaal, Makiil ná-pelei wu, Amiyele ná-doun zunui.» ⁵ Masagi Davide nu leveni, ti li, ti seḡe Lodebaal, Amiyele ná-doun zunui Makiil ná-pelei wu.

⁶ Siɛgi zu Sayile ná-dounloin, é ga Zonatan ná-doun zunui Mefibaale zeelini la Davide ḡakala, é nɔkɔni masagi wu. Davide tolini, é ḡe ma: «Mefibaale!» Naa ḡe ma: «Wele nà va, da-wotigɛ nui.» ⁷ Davide ḡeni ma: «Mina lua. Nà woḡḡḡḡlada ḡeezu è ve, è-ḡee Zonatan maavele ma. Nà è-ḡewola Sayile ná-zooi pe feezu volu é ya, da bɔḡḡi da ḡe laamiizu nà-taḡalii ḡa folo-o-folo.» ⁸ Mefibaale nɔkɔni, é ḡe ma: «Masagi, lee vaa zu è yiizoolɛzu ga ze, nɛi ḡe la vizɔni gile voomai va?»

⁹ Masagi Siḡa lolini, Sayile ná-botigɛ nui, é ḡe ma: «Nii kpein é ḡea ga Sayile ta ná-peleyeḡei nɔnɔ, ḡe ti pe fea è-maliḡii ná-dounloin ya. ¹⁰ Da ve-o, è-loun zunuiti be-o, da-wotigɛ nuiti be-o, wa ḡeezu tii ḡeezu be. Nii wa sɔlɔna, wo vaa la, naa ḡa é ḡeezu ga è-maliḡii ná-peleyeḡei ḡɔnɔgi. Mefibaale bɔḡḡi ḡa ḡeezu laamiizu nà-taḡalii ḡa folo-o-folo.» Siḡa ma, zunu loun puugo maazu loḡugɔ (15) ḡa é ḡeni zea, ta botigɛ nu vuufelegɔ (20). ¹¹ Siḡa ḡeni masagi ma: «Nii kpein maliḡii masagi bogai mà, nɛi ḡe ga da-wotigɛ nui, nà

ti pe keezu.» Mefibaale ma ge geni daami wosu masagi ná-tabalii ga, ege masagi ná-doin ta. ¹² Zunu loun gila ge geni Mefibaale ya, nii daa geni ga Mika. Siba ná-pele wu nuiti pe ti geni botii geezu Mefibaale ve. ¹³ Mefibaale yeni Zeeluzalame, é da laami masagi ná-tabalii ga. Kogfo felegaiti pe maalegefeni.

10

Amón masagi Davide ná-keelaiti unfe fai (1 Dolo Sevei 19:1-5)

¹ Naa volumna Amón masagi zaani, ná-doun zunui Ganun zei potogi zu ga masagi. ² Davide geni ma: «Nà woogefilada geezu Ganun ve, egevelei keege Nagase woogefiladai geni la bè.» Davide ná-botige nui tanigaa leveni ga ti bena fe be keege zaa vai zu. Siegi zu Davide ná-botige nuiti ti zeelini la Amón yooi zu, ³ Amón lotugaiti ti geni ta-masagi Ganun ma: «Da kaazu ga è-gee ná-lebiya ga é keezu Davide gaanene nua levesu la è ma baa? Taai gwee fai ta pete fai laade baa, nii a ke ti va kologolo yeeta?»

⁴ Ganun Davide ná-keelaiti soni, ti ti-beleiti gilazuve ti bo, ti ti goba zefaiti tevega, é zo bu, é le ti-zaamave letemave, ti be ti va, ti da li. ⁵ Davide menini nii keai. E keela leveni ti lugfo, mazoboo naati ti wola unfeni. E ge ti ma: «À ye Zeeliko eyesu wo-beleiti ti le volu, wa va niina.»

Davide voni fai Amón ta Siili nuiti ma (1 Dolo Sevei 19:6-19)

⁶ Amón nuiti ti kaani ga ti bogfo woinzegea Davide ma. Ti salavusuiti gaizieni zou giligaa zu: salavusu waavuufelago (20 000) Siili nuiti saama ti Bete-Legobe, ta Soba, salavusu waagila (1 000) Maaka masagi vo be, ta salavusu waapuugo maazu felego (12 000) Tobe vo pelei. ⁷ Davide menigai ma, é Zoabe leveni ti laalofoma, ta Izelayele gaoobeiti pe.

⁸ Amón nuiti ti julani, ti lo kogfo vai ma, ta-laa wolai laave. Siili zalavusuiti, niiti ti zegeni Soba ta Legobe ta Tobe, é ve Maaka zalavusuiti ba, naati pe ti geni loni ye ko lobi zu. ⁹ Zoabe kaai ma ga kogfozuve ga fele voma, velelave ta voluzu vele, é yeeloni kogfo nu gefegezegiti ba, é ti vile Siili nuiti daawu kogfo vai ma. ¹⁰ E kooobei motai ma lotugolai galivaani kegefeloin Abisayi ma, naati ti lo Amón nuiti daawu kogfo vai ma. ¹¹ Zoabe geni kegefeloin Abisayi ma: «Ni Siili nuiti zeevi ka moinna ma, da va, é bo ba. Ni Amón nuiti zeevi ka moinna è ma, na va, ge bo è va. ¹² Zebzege, ade kooi go, de da-nubuseiti maalobo, ta da-GALAGI ná-taaiti. Gogfo GALAGI naa ge, nii pagai gaazu!»

¹³ Zoabe ta ná-kooobei ti lopele beteni kogfo vai ma, Siili nuiti daalofoma, naati ti velani ba. ¹⁴ Amón nuiti ti kaai ma ga Siili nuiti ti vela, tiya balaa ti velani Abisayi va, ti li ta-laazu. Zoabe zegeni Amón nuiti polu, é gale ma Zeeluzalame.

¹⁵ Siili nuiti ti kaai ma ga Izelayele nuiti ti voniga ti ma, ti ta-gaoobei pe gaaleni ba. ¹⁶ Masagi Gadadeezel keela leveni, ga ti Siili nui zaiti gaale ba, niiti ti zie wolai Ufelate volu vele. Gadadeezel ná-kogfulubai Sobake loni ti lugfo, ti zeeli Geelame.

¹⁷ Davide faa gwegai ma su, é Izelayele gogfo nuiti pe gaaleni ba, ti Zuluden bude, ti li Geelame. Siili nuiti ti gevele beteni ga ti vala Davide va, ti kooi lozeini. ¹⁸ Kele ti velani Izelayele nuiti ba. Davide kogfo wotolo undofela (700) zu zalavusuiti paani, ta soo bize zalavusu waavuunaanigo (40 000). Zeezelini balaa ta-gogfulubai Sobake ma, naa za nave. ¹⁹ Tei masagi niiti kpein ti boni Gadadeezel va, ti kaani ga Izelayele ziaa ti wu, ti ziileigi gaizieni yogfozu ta Izelayele, ti golo Izelayele ve. Naa volumna Siili nuiti ti geni luazu ga ti va li bosu Amón nuiti ba.

11

Davide ta Bate-Seeba ta-vai

¹ Poluma ɗonagi, yeeɗɗeɗgalai nii masagiti ta da lii la kooɗɗozuɗe, Davide Zoabe ta na-kooɗɗo nu wolaiti teveni, ti lo Izelayele ɗooɗɗo nuiti kpein tuɗo. Ti Amɔn yooi zuɗologoloni, ti ta-laa wolai Laɓa zeɪ keɛ su. Keɛ Davide yeɪni Zeeluzalɛme.

² Yeeta kpɔkɔ voloi, Davide wuzɛɗeni folo niimɛnii zu, ɛ da zieziɛ dooɗo bosuɗe, na ɓɛɛɛai na-masa peɛi ɗɔmauɗe. E yeɪni miná, ɛ anzanui ta ɗa, ɛ da maagba, gola vagai. ³ Davide nu leveni ga ti anzanui naa volu ɗaazaɗa bo. Ti ɗe ma: «Eliame na-doun anzanui Bate-Seeɓa uɗe, ɗete nui Ilii anzai.» ⁴ Davide numaa leveni, ti li, ti toli. E vaani Davide uɗo be, naa la koba. To ma kpega ɗeni de no feya ga ɗade fai ɗe na-alugi ɗa voluma. E ɗaleni ma na-peɛi wu. ⁵ Naa voluma, ɛ kaani ga kogi ɗa ma, ɛ keela leɗe Davide ma, ɛ ɗe ma: «Kogi ɗa ma.»

⁶ Davide keela leveni Zoabe ma ga naa ɗete nui Ilii leɗe ma. Zoabe devei veeni naa ya, ga ɛ li masagi uɗo be. ⁷ Ilii zeelini Davide ma, naa Zoabe ta kooɗɗeɓei maagaaɗaɗabo ma, ta kooi ɗeɗelei. ⁸ Naa voluma Davide ɗeni ma: «Li da-ɗoizu, ɛ looɗo.» Kulaai ma masagi uɗo be, naa veɓeɓanii leveni ma. ⁹ Keɛ Ilii la ɗeni keɛni, ɛ va li na-peɛi wu. E laani masagi na-peɛleɗe, ta maliɗii make nuiti.

¹⁰ Ti boni Davide ma ga Ilii la liini na-peɛi wu. Davide tolini, ɛ ɗe ma: «Siei ɗa ɛ zeɗezu ma, lee vaa zu ɛ la liini da-ɗoizuɗe?» ¹¹ Ilii gooɗaavoteni, ɛ ɗe ma: «Minazeɗe kesui, ta Izelayele kpein, ɛ uɗe Zuda va, ta niizu kotaiti bu, kooɗɗuluɓai Zoabe ta na-salavusuiti ta koo laɓɓi va. Na zoo ɗale, ge naati ze miná, ge li na-peɛi wu, ge laami, ge ɓooɗe, ta ge la anzai ɗoba? GALA ka kaazu, eɗeɗelei ɛ vulua la ga ɗite, gaamazu ge la naama vaa zii ɗea eyesu pe.»

¹² Davide ɗeni ma: «Ye uɗe mɔno za, lina, ge ɓe ɛ va, ɛ li.» Ilii yeɪni Zeeluzalɛme naama voloi, ta poluma zobui. ¹³ Davide tolini ga ti daami wo uɗoɗa pɔ be, ɛ dooɗi veeni zea, naa ye kpolezu eyesu dooɗi so. Keɛ kpɔkɔi, Ilii liini mɔno, ti la ta maliɗii make nuiti. E la keɛni, ɛ va li na-peɛi wu.

¹⁴ Poluma zobui Davide seɗe ɗeɓeni Zoabe ma, ɛ fe Ilii ya ga ɛ lii la. ¹⁵ Seɗe naa zu wooi ɗeni ga nii: «Ilii uɗe ɗeɗeleɗe, uɗe kooi ɓoɗɗai na, wo ɗula volu, wo maagooza ba, nii a ke ti yeezeeli ma, ɛ za.»

¹⁶ Zoabe ɗeɗe ma taai zeizu keɛ su, ɛ Ilii uɗeni, uɗe na zogai kpe ti zili nuiti ta-zalavusu wolaiti be. ¹⁷ Niiti ti ɗeni taai naa zu, naati ti ɗulani, ti kooi vala Zoabe va. Ti salavusui tanigaa ta ɗuluɓai tanigaa vaani Davide na-kooɗɗeɓei va. ɗete nui Ilii ɗeni naati saama, ti zaai.

¹⁸ Zoabe wooleveni Davide ma, ɛ kooi ɗeɗelei pe suɗula ma. ¹⁹ Zoabe ɗeni keelai ma, nii ɛ ɗeni liizu ga wooleɗegi: «Da bena ga kooɗɗozuɗe vai pe bo masagi ma, ²⁰ ni a yiɗaawanana, ɛ ɛ ɗaazaɗa ga: «Lee vaa zu wo wola maabuɗaai taai va ɗana kooɗɗo ziegi zu? Wo la suɗweɗe ga nu ɗa zoo yesu sigigi unɗaɗe, ɛ kilɛgi uɗi? ²¹ Wo-ɗi ka su nei ɓaa anzanu ɗa ɛ Yelubeesete na-doun zunui Abimeelɛke vaani Teeɓese? E la ɗeni yeɪni sigigi unɗaɗe, ɛ kotu wolai uɗi ma, ɛ paa? Lee vaa zu wo wola maabuɗaai sigigi va?» Da ɗe ma niina: «Da-wotiɗe nui ɗete nui Ilii ɓalaa saauɗe kooi zu.»

²² Keelai liini ga ɛ wooleɗegi wo Davide ma, nii a ke nii pe Zoabe boni ma, ɛ li, ɛ bo Davide ma. ²³ E ɗeni Davide ma: «Taai maabe nuiti ti ɗea de zieni gi wu, ti ɗulani gi laalɗoma, ti va dooɗi zu, keɛ gi ti laavilige, eyesu taa zigidaɗe. ²⁴ Naazu ɗa kilɛ pili nuiti ti yeɗa la sigigi unɗaɗe, ti kilɛgiti pili, masagi da-zalavusui tanigaa zaauɗe, da-wotiɗe nui ɗete nui Ilii ɗa naati saama, niiti ti zaai.»

²⁵ Davide ɗeni keelai ma: «Nii ɗa da bo Zoabe ma: «Mina niima vai zeɗe ga faaba. Kooi zuɗaka la da ga ɗula. Gaaba, ɛ taai zo, ɛ koloɗolo.» Li, ɛ Zoabe ipɔdo ga naama wooi.»

²⁶ Siegi zu Ilii anzai menini da ga sinigi zaa, ɛ naa na-saa wɔɔi woni. ²⁷ Saa wɔɔi ma voloitɛ tevegai ma, Davide nu leveni daagomisɛ, ɛ naa leɛni na-peɛi wu, ɛ ɗe ga anzai, ɛ doun zunu zoɔɔni be. Keɛ nii Davide keɛni, naa wanani ɗooɗo GALAGI ma.

12

GALA goo wo nui Natan zelilo fai Davide ma

¹ Gooḡo GALAGI Natan leveni Davide ma. E liini pɔ be, é gɛ ma: «Zunu felego ɣeni taai ta zu, zɔi ga kpete nu, bɔlai ga bala nu. ² Nikeiti ta baalagiti ti moinni kpete nui ya. ³ Baala saa yivo ɣila kpe nɔ ɣa é ɣeni bala nui ya, nii é geyani, é da to, naa ɣeni baagɔzu pɔ be ná-dointi koba. E ɣeni zunui ná-daamianigi miizu, é da bɔle ná-ziawɔi zu, é da la zeeloko zu, é ɣeni zea ege ná-doun anzanu. ⁴ Yeeta ween ɣulani kpete nui ma, kele toun ge la ɣeni pɔ ga é va ná-toganii ta zege, baalagiti baa nikeiti saama, é va gili ma weein ve ga kɔnɔgi. E liini, é bala nui ná-baala saa yivoi zo, é kpete ga ma weein ɣonɔgi.»

⁵ Davide wola yiigaawanani naama zunui ma, é gɛ Natan ma: «Gè ɣonaa Gooḡo GALAGI ma, nii é vulua, ga nui nii é naama vai ɣea, maaneve ga é za. ⁶ Baala zivoi é segeai, toga naama veda naanigɔi ve, mazɔlɔ é la gaazumaawɔingaa ɣeni.»

⁷ Natan ɣeni Davide ma naazu: «Da ɣa é ga zunui naa! Gooḡo GALAGI Izelayele ná-GALAGI wooi ɣaa: «Nà ɣa gè gulɔi ziaa è ma ga é gɛ ga Izelayele masagi, gè è ɣula Sayile ya. ⁸ Gè è-maligi Sayile ná-pelei lɔ è yeezu, gè anzaiti pu è yeezu, gè è zei ga Izelayele ta Zuda unda ga masagi. Ni naa pe ge ɣea ga faa go, kɛvele betea ɣea de ga gè vɛɛani ɣiligaa la ma. ⁹ Lee vaa zu mu è dàawooi vɛvɛlesu, è da wànama vai gɛ? E Gete nui Ilii vaave ga boɣa zɔkpɔi, è anzai zege, è ke ga dɔnɔ, to bɔɣɔi ma è paa ga Amɔn nuiti ta-woɣa zɔkpɔi. ¹⁰ Naa ɣa é ba, toomai la mɔ zegea da-velei va pe, mazɔlɔ è pɛvɛlega, è Gete nui Ilii anzai zege ga dɔnɔ.» ¹¹ Gooḡo GALAGI wooi ɣaa: «Nà vaazu ga maanɔɣɔi è vɔ, è ɣula da-veleyeɣei nɔ wu, nà è bɔɣɔ anzaiti segezu è ɣaazu, gè ti ve nu ɣili zea, é la ga tiye ese pe gaazu. ¹² Doun è dɔnɔi ɣeeve dɔɣufuzu, nɔn nà nii ɣeezu Izelayele pe gaazu, folo wolai.» »

¹³ Davide ɣeni Natan ma: «Gè kotoi ɣea Gooḡo GALAGI laalɔɣoma.» Natan ɣeni Davide ma: «Gooḡo GALAGI da-ɣotoi maavaayega, è la mɔ zaazu. ¹⁴ Kele tei niima vai maavele ma, è yeeɣeɣalai vea Gooḡo GALAGI zili nuiti zea ga ti woo ɣai wo ma, doin sɔlɔɣai è ve, toga za.»

Davide ná-faaɣaazagi ma zalai

¹⁵ Natan ɣaleni ma ná-koizu. Gooḡo GALAGI seebe wolai vilini dounɣoi ma, nii Ilii anzai sɔlɔni Davide ve. ¹⁶ Davide GALA maaneɛɛni dounɣoi ve. E zugi zoni, é ɣi piin laani zoi ma. ¹⁷ Ná-pelei wu wotiɣe nu wolaiti ti looɣoni ba ga é wuzegɛ, kele é ɣɛleni, é la keeni, ti va laami vɔma.

¹⁸ Folo lɔfela vɔluma, dounɣoi zaani. Davide ná-botiɣe nuiti ti la ɣeni zosu ti va bo ma, mazɔlɔ ti ɣeni ɣeezu bɔɣɔ ma: «Dounɣoi ɣeai ma vulua, é la woiloni ade-woo ma. Ada zoo ɣale, ade gɛ ma, dounɣoi zaa? Toga faa ɣou gɛ ga bɔɣɔ.» ¹⁹ Davide kaani ga ná-botiɣe nuiti ta bɔezu laa wu. E gaɣaani ga dounɣoi zaa. E ti ɣaazaɣani, é gɛ ma: «Dounɣoi zaa baa?» Ti gɛ ma: «É zaa.»

²⁰ Naazu Davide wuzegeni zoi ma, é maagba, é gulɔ maku neɛɛgi zie bɔɣɔ ma, é ná-segei maavalibo, é li Gooḡo GALAGI ná-pelei wu, é nɔkɔ ná. Naa vɔluma é liini ná-koizu, é gɛ ti daamianigi ve zea, é laami. ²¹ Ná-botiɣe nuiti ti gaazaɣani, ti gɛ ma: «Nii è keai, naa vɔlube ɣa ga leeni? Siɛgi zu dounɣoi ɣea la vulua, è zugi zogɛ, è da wɔlɔ. Tei é zaa, è wuzegɛ, è da laami.» ²² E ti woɣaavoteni, é gɛ ma: «Siɛgi zu dounɣoi ɣea la de vulua, gè ɣea zugi zosu, gè da wɔlɔ, mazɔlɔ gè ɣea ɣeezu ma: «Be ɣa é kwɛɛ ni Gooḡo GALAGI la màawɔingaa, é va dounɣoi yenvui ye su?» ²³ Ni é zaa, lee vaa zu nà li zu sosu? Naama zobo ka bè, gè zenvui vu su? Nɔn nà liizu pɔ pelei, kele toun ge la mɔ vaazu ga pɔ pelei.»

Salɔmɔn zɔlɔ fai

²⁴ Davide maabugani anzai Bate-Seeba va, é gaanɛɛɛ, é laani koba, naa doun zunu ɣili sɔlɔ be vɔlu, é daasei peɛ ga Salɔmɔn. Gooḡo GALAGI dounɣoi naa neeni ve, ²⁵ é naa

laeni ga Davide ga GALA goo wo nui Natan maavele. Naama neɛbei maavele ma, doungoi laaseigi vɛeni ga, Yedidia (nii poluve ga «Gooɔ GALAGI neɛɲɔɔɔ»).

Davide Amɔn nuiti ta-laa wolai
Laɓa zo fai

(1 Dɔɔ Sevei 20:1-3)

²⁶ Naama ziegi zu kooɔfuluɓai Zoabe laaleɛni Amɔn nuiti ta-laa wolai Laɓa wu, ɛ masa koizuve zoni. ²⁷ Nazu ɔa ɛ keelaiti teveni la Davide ma, ɛ ɔe ma: «Gɛ laalea Laɓa wu, gɛ buu vele ɔoizuve zoga vɔɔ, ve zie makesuve na. ²⁸ Kooɔvebei mɔtai ɔaaleɛna ba mu, ɛ va, ɛ taai ze keɛ su da ɔɔɔɔ, ɛ so. Gɛ la pɔ ga gɛ so, ma lebiyai pe ge va va pɔ.» ²⁹ Davide kooɔvebei mɔtai pe gaaleɛni ba, ɛ li, ɛ laale Laɓa wu, ɛ naa zo. ³⁰ Davide masa ɔɔɔɔgi zegeni, nii ɛ ɔeni ta-masagi unma. ɔɔɔɔgi naa ɔeni ga zanu tetelegi, buɲegi ɔeni ga kilo vuusavago (30), kɔtu zɔngɔ ɔaagi ɔila ge ba. Ti dɔɔni Davide unma. E ɔulani taai naa zu ga ani mɔinmɔin, niiti ɛ ti zoni kooi zu. ³¹ Nubusei niiti ti ɔeni zeini na, ɛ naa tanigaa ɔeɛni ga sii zie nuiti, kɔtu ɔolo nuiti, gulu vɔ nuiti, ɛ tanigaa ɔe ga biliki loɔa nuiti. Uele ɔana ɛ keɛni la ga nubuseiti pe, niiti ti ɔeni Amɔn laaiti su. Naa vɔluma, Davide ta kooɔvebeiti pe ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme.

13

Amenɔn ta Tamaal ta-vai

¹ Naa vɔluma, peɛe nii ɛ ɔeɛni, zeela ɔila ge ɔeni Davide na-doun zunui Aɓesalɔme ya, pagai ga gola, daa ga Tamaal. Davide na-doun zunui Amenɔn wɔinni la. ² Amenɔn zeeɓeni ga ziiɔɔɔ, ɛ vile na-seelai Tamaal va, nii wɔin ɔeni ma. E ɔeni Amenɔn ɔaazu ga fai maayikiai, ga ɛ va maabuɔa naa va, mazɔɔ naa la ɔeni de zunu vaa ɔweɛ. ³ Amenɔn ɔɔɔɔ la ta ɔeni na, gola ɔeleɔeleɔai, daa ga Yɔnadaɓe, Davide keɛɔɔloin Simea na-doun zunui ɔeni de. ⁴ E ɔeni Amenɔn ma: «Lee vaa zu ɔei ɛ ga masa doin, ɛ ɔɔɔ maawɔinzu ɔani sobu-o-sobu? E la pɔ ɛ va bo ma?» Amenɔn gooɔaavoteni, ɛ ɔe ma: «Tamaal ɔa wɔin ma, keɔloin Aɓesalɔme na-seelai.» ⁵ Yɔnadaɓe ɔe ma: «La betei zu, ɛ ɔɔɔ ɔe ga seeɓe nui. Siegi zu ɛ-ɔeɛ a vaana la, da ɔe ma: «Va bu, na-seelai Tamaal va, ɛ daamii ve zɛa, ɛ kpɛɛ gaazu, tɔ ɔɔɔɔ ɛ fe zɛa, gɛ mi.» »

⁶ Amenɔn laani, ɛ ɔɔɔ ɔe ga seeɓe nui. Masagi liini weɛzu ma, Amenɔn ɔe masagi ma: «Na ɛ maaneɛɛzu, soma na-seelai Tamaal va, ɛ deɔe buun felegɔ ɔeɛ gaazu, tɔ ɔɔɔɔ ɛ ti ve zɛa, gɛ ti mi.» ⁷ Davide keela leveni Tamaal ma na-pelei wu, ɛ ɔe ma: «Li ɛ-liɛ Amenɔn na-pelei wu, ɛ kɔnɔ gili.»

⁸ Tamaal liini die Amenɔn vɔ be, ɛ ka laani, ɛ bulu vukɔi yeɓeni, ɛ gaayo, ɛ deɔe buun felegɔ ɔeɛ die ɔaazu, ɛ gili. ⁹ E ma ligii zɛge, ɛ daaloka gaazu. Keɛ Amenɔn ɔelɛni daami va. E ɔe ma: «À nuiti kula na-pelei wu!» Eɛe pe ge ɔulani na-pelei wu. ¹⁰ Amenɔn ɔeni niina Tamaal ma: «Vaana ga deɔe buungiti daa velei wu, miná ɔa ɛ ti veezu na zɛa da ɔɔɔɔ, gɛ ti mi.» Tamaal liini ga deɔe buungiti, ɛ ti ɔetɛni die Amenɔn ve, naa laa velei wu. ¹¹ Siegi zu ɛ ɔeni feezu la zɛa, Amenɔn soni, ɛ ɔe ma: «Va, de la, zeela!» ¹² Tamaal ɔe ma: «Ba, diɛ, mina vu ma! Naa la da ga ɔe Izelayɛle. Mina unfetala vai naa ɔe!» ¹³ Naa ɔea vɔluma, mini ɔa na li na ga na-unfegi? Da ɔalaa, da ɔɔɔ ɔula naazu ga unfetala nu Izelayɛle. Lee vaa zu ɛ la lia, ɛ bo masagi ma? E la ɔeɛa feɛ vai va ɛ ve.» ¹⁴ Keɛ Amenɔn la ɔeni keɛni, ɛ va woilo goo ma, ɛ soni ga maabaai, ɛ vu ma, ɛ laa la.

¹⁵ Naa ɔeai ma, maayo ge zegeni Amenɔn ve, ɛ naa wɔinzegeni ga gola, ɛ leve naa na-neɛbei va, nii ɛ ɔeni ziima. E ɔeni naa ma: «Wuzɛɛɛna ve, ɛ li!» ¹⁶ Tamaal ɔeni ma: «Ba! Mina kpɛ ɔana, naa ɔa ɔe ga faa ɲɔu wola, ɛ leve nii va, ɛ keai ga ze niina.» Keɛ ɛ la keɛni mɔnɔ, ɛ va woilo goo ma. ¹⁷ E na-botigɛ zunu loungoi lolini, ɛ ɔe ma: «Anzanu loungoi nii ɔula ma pelei wu, ɛ pelei vilisu ga polu velei.» ¹⁸ Botigɛ zunu loungoi kulani eteave, ɛ pelei vilisu ga polu velei.

Sege vapagi ta gɛni Tamaal gɔba, pɔnɛai, naama zɛgei ma zii gɔ masagi nɔ-doun anzanuiti ti bɛna too gɔba, niiti ti la dɛ zunu vaa gwɛɛ. ¹⁹ Tamaal zuvui vuuni nɔungi ma, ɛ nɔ-sege vɔnɛgi vali ga, nii ɛ gɛni kɔba, ɛ yeela unma, ɛ da li ga wɔla.

²⁰ Kɛɛgɛloin Aɛsalɔme gɛni ma: «È-gɛɛloin Amenɔn vuuvɛ ɛ ma baa? Nii gɛ bosu ɛ ma niina, zeela, maagɛ kpɔ, da-zeelai vɛ. Mina naama vai zɛge yii vɔ.» Tamaal yɛni niina diɛ Aɛsalɔme nɔ-pelei wu, ege anzanui nii sinigi gɛɛɛɛ ba.

²¹ Masagi Davide naama vaiti mɛnini, ɛ wola yiiɛaawana. ²² Aɛsalɔme la gɛni faa nɔpɛ boni Amenɔn ma. E naa wɔinzegeɛni, mazɔlɔ naa vuuni nɔ-seelai Tamaal ma.

Aɛsalɔme potokulai gɛɛ vai nɔ-seelai vɛ

²³ Kona felegɔ vɔluma, baala maaleɛa leve nuiti ti gɛni Aɛsalɔme ya Baale-Gasɔl, Efelayime gɔbavɛ. E masagi nɔ-doun zunuiti pɛ tolini nɔ. ²⁴ E liini masagi vɔ bɛ, ɛ gɛ ma: «È kwɛɛni ga nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui nɔ nɔ-baalagiti maaleɛai levezu. Masagi soma tɔ-o, nɔ-botigɛ nuiti-yo, wo va pɔ bɛ, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui.» ²⁵ Kɛɛ masagi gɛni ma: «Ba-o, doun zunu, gi pɛ gi la vaazu, naa gɔ gɛ ga kasɔ wola ɛ unma.» Aɛsalɔme bɔini da, kɛɛ masagi gɛɛni toligi va, ɛ tuya looni nɔ bɛ.

²⁶ Aɛsalɔme gɛni ma: «Ni ɛ la mɔ kɛɛni ɛ va va, va bu kɛɛloin Amenɔn li, ɛ gi maaza.» Masagi gɛni ma: «Lee vaa zu ɛ liizu, wo maazaasu?» ²⁷ Aɛsalɔme nɔ-kpɔidai maavele ma, masagi bɛni Amenɔn va, ti li ta masagi nɔ-doun zunuiti pɛ.

²⁸ Aɛsalɔme devei veeni nɔ-botigɛ nuiti zea, ɛ gɛ ti ma: «Wa Amenɔn gɔana feya koozunɛai ga dɔɔi, ta nɔ gɛna wo ma: «A Amenɔn loɛa,» nɔzu wa paa niina. A mina lua, nɔ gɔ gɛ devei veai wo ya. A zɛbɛzɛge, wo gɔaba.» ²⁹ Aɛsalɔme nɔ-botigɛ nuiti ti nɔ-devei zoni, ti Amenɔn va. Gaamago masagi nɔ-doun zunui zɔiti ti wuzɛgeɛni daami wosuvɛ, ɛɛ ge ɛ nɔ-soovale fuului gɔma, ɛ vela.

³⁰ Ti yɛni pelei ma, Davide mɛni ga Aɛsalɔme masagi nɔ-doun zunuiti pɛ paavɛ, gila kpala ge la gɔlani. ³¹ Masagi wuzɛgeɛni, ɛ nɔ-segeiti balivali ga, ɛ la zoi ma. Nɔ-botigɛ nu wolaiti pɛ ti gɛni loni koba, ta-zegeiti balivaliai ga.

³² Davide kɛɛgɛloin Simea nɔ-doun zunui Yɔnadabɛ kpɔɛi zɛgeɛni, ɛ gɛ ma: «Mɔliɛii masagi mina gɛsiɛ ga masagi nɔ-doun zunuiti pɛ ka ti zaai, Amenɔn gɛla ka saai. Kaite yeei ɛ vuuni la nɔ-seelai Tamaal ma, Aɛsalɔme gɛni gɛɛzu, toɛa paazu. ³³ Mɔliɛii masagi mina niima vai zɛge mu yii vɔ, ɛ va da gɛsiɛ ga nɔ-doun zunuiti pɛ ka ti zaai. Amenɔn gɛla nɔ gɔ saai.»

³⁴ Aɛsalɔme bɔgɔi velavɛ.

Siɛgi zu ada maabɛ nui wɛɛni la gɔozama, ɛ nu mɔinmɔin golai gɔani, ti da va ga polu velei, gize gɔkamavɛ. ³⁵ Yɔnadabɛ gɛni masagi ma: «Wɛɛna masagi nɔ-doun zunuiti ba, ti vaazu, egevelei nɔ gɛ gɛa bosu la ɛ ma, nɛi gɛ ga da-wotigɛ nui.» ³⁶ Kpɛsuvɛ ga bɔɛ, masagi nɔ-doun zunuiti ti unkulani. Ti pɛ ti wɔlɔni ga gola, masagi balaa ta nɔ-botigɛ nuiti ti wɔlɔni gola.

³⁷ Aɛsalɔme velani, ɛ li Gesuul masagi Talemayi vɔ bɛ, Amiyude nɔ-doun zunui. Davide gɛni nɔ-doun zunui zaa wɔlɔni wosu folo-o-folo. ³⁸ Aɛsalɔme yɛni pela velei zu Gesuul, ɛ kɛ ga kona savagɔ. ³⁹ Masagi Davide loogɔni Aɛsalɔme bɛɛ vai va, mazɔlɔ gaanɛnɛa gɛni de niina Amenɔn zaa vai zu.

14

Aɛsalɔme gɛla ma vai Zeeluzalɛme

¹ Seluya nɔ-doun zunui Zoabɛ kaani ga masagi yiimaalɛida Aɛsalɔme letɛgi. ² E keela leveni Tekoa, ti va ga anzanui ta, nii gola zoogai faa bɛtɛzu, ɛ gɛ ma: «Bɔgɔ gɛ ege da gɛ saa wɔlɔ wosu, ɛ saa wɔlɔ zɛgei loo gɔba, mina gulɔ maku nɛɛɛ siɛ bɔgɔ ma, gɔazuvɛ gɛ ege

anzanui nii é ná-nui ta zaa wóló wosu kaite. ³ Da li niina masagi vó bε, nii gè bosu è ma, è naa wo ma.» Zoabe naa læeni la, nii maanæeni é bo masagi ma.

⁴ Tekoa anzanui liini masagi vó bε, é nǎkó bu, é gε ma: «Ee, masagi, kǐzo.» ⁵ Masagi gfeni ma: «Leeni gá è pǎ?» E gfeni ma: «Masagi! Nà ga poanzai, sǐnigi zaa. ⁶ Doun zunu felegó gá é gεa zèa, nèi gè ga da-wotigε anzanui. Ti felegó ti kǎoni dǎbǎi zu, nu la ná, é va ti gaaǵwε, zǎi da bǎalai loǵa, é paa. ⁷ Pεleyeǵei pε buzeǵe vele gána dàalǎǵóma, ti gε mà: «Zǎi é bǎalai vaai, fe, gi paa, tǎzei é kεεǵeloin vaave. Vele gána gá pogani zeǵe nui undaavili da gaama.» Ta naa gεena, ta nà-kito gaabelagi gologolosu naazu. Sǐnigi laaseigi ta mavofodai gá pεele zoi gá.»

⁸ Masagi gfeni anzanui ma: «Li da-laazu, nà deveiti feezu da-vaa zu.» ⁹ Tekoa anzanui gfeni ma: «Mǎligǐi masagi, niima vaaǵaazagi yε ga giye, gá nà-pεleyeǵei, masagi gε ga sǎbalala nu, ta mavofodaiti, niima vai zu.» ¹⁰ Masagi gfeni ma: «Ni nu nǎpε ka zeli lona è ma niima vai zu, vaa la pǎ, toǵa è yε ná.»

¹¹ Anzanui kpǎei zεǵeni volu, é gε ma: «Masagi soma, é minazeǵe bè Gǎoǵó GALAGI laaseigi zu, ga potokula nui mina ta vεε nà-maanǎǵǎi va, ga é va zǎi vaa, nii zεǵai zèa.» Masagi gooǵaavoteni, é gε ma: «Gè gónaa Gǎoǵó GALAGI ma, nii é vulua, ga è-loin unma undǵai gila kpalaa ge la loa zoi ma.»

¹² Anzanui gfeni ma: «Da va bu nei, mǎligǐi masagi, gè faa gǐli bo de è ma, nèi gè ga da-wotigε anzanui?» Masagi gε ma: «Bǎena.» ¹³ Anzanui kpǎei zεǵeni volu, é gε ma: «Lee vaa zu mu è gǐsǐi gána, é lo GALA ná-nubuseiti ba? Mazǎlǎ wooi niiti maavele ma, è ti wogai feya, masagi, è bǎǵó gǵwεεε ga sǎba nu, mazǎlǎ è la Aǎesalǎme gaaǵaleni ma, nii è kpǎei. ¹⁴ Yeeta ade pε ada zaazu, eǵe zǐei puai ya zoi ma, nu la zooga zεvezu. GALA ge la da ga zεnvu gǐla nu ya, kele toǵa da pelei gǵaizǐe ga nii kpǎei, é mina yε pela velei zu. ¹⁵ Da kaana, pǎai gè bǎe è vǎ, toǵa ga nubuseiti kevelei gá, é mǎaluai, gè gε bǎǵó ma: «Nà liizu, gè bǎe masagi vǎ, tanisu toǵa zǐe ga nà-tεnε gooi, nèi gè ga ná-botigε anzanui. ¹⁶ Tanisu toǵa ke é baa mǎazu, nèi gè ga ná-botigε anzanui, zunui naa laalǎǵóma, nii é gεa pǎ é gi laazeǵe etea, gá dǎun zunui, ga é gi gǐla nubuseiti saama, niiti GALA ge yǐimazeǵeai ga tiye ga ti gε ga nǎnǎ.» ¹⁷ Kèεve bǎǵó ma: «Mǎligǐi masagi laawooi gá gε ga zǐilei kpǎe bè.» Mazǎlǎ mǎligǐi masagi gεεve eǵe GALA ná-geezuǵelai ga é faa vǎǵǎi ta faa pǎi yǎǵǎzuǵula. Gǎoǵó GALAGI da-GALAGI yε è va.»

¹⁸ Masagi gfeni anzanui ma: «Nà balaa, nii gè è gaaazaǵasu ma, mina tanǎpε dǎǵu bǎ.» Anzanui gε ma: «Mǎligǐi masagi, bǎena.» ¹⁹ Masagi kpǎei zεǵeni volu, é gε ma: «Zoabe lei é va gε volu niima vai pε su?» Anzanui gε ma: «Ee, mǎligǐi masagi, GALA ka kǎazu, eǵevelei è vulua la ga gǐte, nii kpein mǎligǐi masagi boga, nu la zooga zeǵezu ba, è va li ga yeeza baa gǎvezu vele. Ti pε ka ga gaamai, da-wotigε nui Zoabe gá é tǎvega, ga gè bǎe è vǎ. Nii kpein maanǎi ga gè bo, nèi gè ga da-wotigε anzanui, tǎ gá é ti pε pua dà. ²⁰ Ni da-wotigε nui Zoabe naa gεa, toǵa pǎ é niima vai gǐla ga kevelei taǵǐli. Kele gǐgi gá mǎligǐi ya, eǵe GALA ná-geezuǵelai. Nii kpein é gεεzu zoi zu, é ti pε kwεε.»

²¹ Masagi liini, é gε Zoabe ma: «Nii è boga, gè vaa bu. Liina, è va ga zunu loungoi Aǎesalǎme vε.» ²² Zoabe nǎkǎni masagi wu, é gε ma: «GALA ge tuya loo è vε, masagi! Gè kwεεga ga è yǐilaave mà, tǎzei è naa gεa, nii gè bogai è ma, nèi gè ga da-wotigε nui.» ²³ Zoabe wuzǵeni, é li Gesuul, é Aǎesalǎme zeǵe ná, é vaa la Zeeluzalǎme.

²⁴ Masagi gfeni ma: «Aǎesalǎme mina zeeli pǎ bε, é li ná-pǎei wu.» Aǎesalǎme liini ná-pǎei wu, é la gaaazulaani masagi ma.

Davideni ta Aǎesalǎme ti yǎǵǎzubεte vai

²⁵ Izelayele yooi zu, Aǎesalǎme gεǵala la gfeni ná pagi zu, é zo kǎǵǎave, é lε unmauve, ná pε paga gfeni de. ²⁶ Konagi besu gǐlagila, é gfeni nǎungi wosu, mazǎlǎ nǎun deǵai gfeni wuizu ma. Ti bena nǎun deǵai gǎǵó, é gε ga, kilo felegó ta tukpε (2,5), eǵevelei masagi ná-kǎǵǎgiti

ti la. ²⁷ Aβesalome zunu loun savagɔ zɔlɔni, ta anzanu loun gɔla, nii é gɛni ga anzanu vapa gola, daa gɛni ga Tamaal.

²⁸ Aβesalome keɛni ga kona felegɔ Zeeluzalɛme, é la liini masagi gɔkala. ²⁹ Yeeta é Zoabe lolini ga é naa leve masagi vɔ be, keɛ Zoabe la gɛni keɛni, é va li pɔ be toligi ma. Aβesalome tolini ná velesiei zu, keɛ Zoabe la gɛni keɛni. ³⁰ Názu gɔ Aβesalome gɛni la ná-botigɛ nuiti ma: «À wɛɛ! Zoabe ná-kpalagi gɔ nɔnɔi goba. A li, wo abui vili ba.» Aβesalome ná-botigɛ nuiti ti abui vilini Zoabe ná-kpalagi va. ³¹ Zoabe wuzegeni, é li Aβesalome vɔ be, é gaazaɣa, é gɛ ma: «Lee vaa zu da-wotigɛ nuiti ti abui logai ná-kpalagi va?» ³² Aβesalome gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Gè è loligɛ, è la keɛni, è va va. Gè gɛa gɛɛzu, gè è leve, è masagi gɔazaɣa, è gɛ ma: «Lee vaa zu sɛgeai Gesuul, gè va? Maanɛni nɔ gè ye ná.» Nà pɔ niina ga gè gɛ masagi gɔkala niizu, ni nà ga sɔba nu, é pàa!» ³³ Zoabe liini masagi vɔ be, é naa ná-doin laawooiti pɛ daazeeli ma. Masagi Aβesalome lolini. Diai ma, é nɔkɔ masagi wu. Masagi Aβesalome neɛni ga daave komagai.

15

Aβesalome wuzegɛ vai

Daide laalɔɣma

¹ Naa vɔluma Aβesalome kɔɔɣɔ wotolo gɔla ta sooiti gaizieni bɔɣɔ vɛ, ta nu vɔvɔlɔgɔ (50), niiti ti gɛni bizezu ná-wotoloi gɔkala. ² E gɛni wuzegɛzu ga sobuzobui, é lo pele gɔbave. Nu nɔpɛ a la gɛna lia masagi vɔ be tukpɔɣaaleve vai ma, Aβesalome gɛni gaazaɣasu, é gɛ ma: «Da ga taa begele zu nu?» Naa a la gɛna ma: «Nà ga Izelayele wolodai zu nui ta.» ³ Naazu Aβesalome gɛni gɛɛzu ma: «È lii ungi vage, keɛ nu nɔpɛ ge la masagi vɔ be, a woilo è-woo ma.» ⁴ E βena gɛ ma vɔlu: «Ee, ni nà gɔ gè gɛni tukpɔɣaalevezu zooi nii zu, niiti kpein kpɔɛ baa goomaɣaali ti yɔɣɔzu, ta la gɛ vaazu pɔ, nà ma, nà la gɛ ta-lukpɔi gɔalevezu ga telebodai.» ⁵ Ni nui ta a la maabuɣana ga é nɔkɔ be, é gɛni yeemaalesu ma, é so, é buzegɛ, é neɛne. ⁶ Zekana Aβesalome gɛni keɛzu la ga nui pɛ nɔ a gɛ liizu masagi vɔ be tukpɔi gɔaleve vaa ma, naa gɔ é yeni keɛzu, é neɛ Izelayele nuiti be.

⁷ Kona naanigɔ vɔluma, Aβesalome gɛni masagi ma: «Va bu, gè li Gɛɛbelɔn, gè minazegɛgi laazeeli, nii gè kea Gɔɔɣɔ GALAGI vɛ. ⁸ Mazɔlɔ nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè minazegɛ keɛni, siegi zu gè gɛni la Gesuul, Siili yooi zu. Gè gɛni ma: «Ni Gɔɔɣɔ GALAGI a gaaɣalena ma Zeeluzalɛme, nà zalaɣa gɔla be.» ⁹ Masagi gɛni ma: «Li, ziileigi gɛ è vɛ.» Aβesalome liini Gɛɛbelɔn.

¹⁰ Keai ma miná, é keelaiti teveni Izelayele wolodaiti pɛ ma, é gɛ ti ma: «Siegi zu wa puu fɛɛ wooi mɛnina la, wa gɛ ma: «Aβesalome gɛa ga masagi Gɛɛbelɔn.» ¹¹ Nu unfelegɔi (200) niiti Aβesalome ti lolini, ti zegɛ Zeeluzalɛme, ti vile polu ladalai zu, ti la gɛni faa nɔpɛ kwɛɛ ná-kisie zu. ¹² Keai ma zalaɣai gɔlazu, é nu leveni Gilo taazuve ga ti Gilo nui Ayitɔfele loli, é gɛni ga Davide ná-tɛne bo nui. Woyai zɛbei wola wɔlɔni, ta nubusei gɛni liizu ga mɔinda Aβesalome vɔlu.

Daide vela vai

¹³ Nui ta vaani, é gɛ Davide ma: «Izelayele nuiti ti gɔavotega Aβesalome ma.» ¹⁴ Davide gɛni ná-botigɛ nuiti ma, niiti kpein ti gɛni koba Zeeluzalɛme: «À wuzegɛ, ade vela, mazɔlɔ ade gɔla gɛleɣele kili ge la ná Aβesalome ya. A suvile, wo li, ni naa laade, toɣa zuvilezu ga é zeeli ade ma, é faa nɔu gɛ ga adeye, ta é le taazuve ga boɣa zɔkpɔi, é da nuiti paa.» ¹⁵ Masagi ná-botigɛ nuiti ti gɛni ma: «Masagi, nii nɔpɛ è devezu, gá è yeema.»

¹⁶ Masagi ta ná-peleyegɛi pɛ ti vileni gɔɣɔa, ti vela, keɛ é anza puugɔ yeni ná, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, ga ti da wɛɛ kooi ma. ¹⁷ Masagi gɔlazuve taai va ta nubuseiti pɛ, ti lago loni pele gɔabelagi gɔbave. ¹⁸ Ná-botigɛ nuiti kpein ti gɛni levesu koba, ta tɔ bɔɣɔi make nuiti niiti ti gɛni ga Kelete nuiti ta Peelete nuiti, naa vɛɛ Gate nu undɔzitaiti (600) ba, niiti ti zegɛni Gate, ti vile masagi vɔlu, ti da lo tuɣɔ.

¹⁹ Masagi g̃eni Gate nui Itayi ma: «Lee vaa zu da balaa è vilesu gi volu? Gale ma, è li, è ye masa niinei goba, mazoloo da ga w̃een ve, ti è g̃ulaai da-yooi va. ²⁰ E vaave pò be su la de g̃oozani, nà è vilesu g̃ale m̃onò g̃og̃oma za gi volu? Gè la de ṽolò kw̃ee mini g̃a gè liizu ná. Gale ma, è li wa è-g̃eelointi. G̃ooḡ GALAGI zoo é nuḡog̃olai ta woog̃eg̃iladai g̃e è ve.»
²¹ Itayi masagi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Gè g̃onaa G̃ooḡ GALAGI ma, nii é vulua, ta da balaa ma dei è vulua, ga ve ñope m̃aliḡii masagi è liizu ná, nà è volu, saai zu baa z̃envui zu.»
²² Davide goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Naa vage. Levena mu velevave.» Gate nui Itayi leveni velevave ta ná-nuḡuseiti pe, é ve ta-veleyegeiti ba. ²³ Bebei levesuve, nuḡuseiti pe ti g̃eni w̃olozu. Masagi Seedel̃on vetugi budeni, ta polu nuiti pe. Ti tevbai zu velei zoni.

Davide woog̃eg̃ila botig̃e nuiti z̃e fai Zeeluzal̃eme

²⁴ Zalaḡa g̃ula nuiti Sad̃oke ta Aḡiataal balaa ti g̃eni ná, ta Leevi nui niiti ti g̃eni GALA ná-minazeḡe kesui z̃eḡezu. Naati ti minazeḡe kesui laani zooi ma, eyesu nuḡusei pe ge be ga g̃ula taai va. ²⁵ Masagi g̃eni Sad̃oke ma: «Gale ma ga GALA ná-minazeḡe kesui taazu. Ni G̃ooḡ GALAGI g̃a p̃o é faaḡog̃o g̃e b̃e, toḡa va ga ze volu, é va bu gè ná-minazeḡe kesui g̃a, ta seizuve. ²⁶ Kele ni a g̃eena mà: «Ziima nu la m̃o ga de,» naazu é sò velei é p̃o la.»
²⁷ Masagi g̃eni zalaḡa g̃ula nui Sad̃oke ma volu: «Da wozag̃aazu? Gale ma, é li taazu ziileigi zu, woloun feleg̃oiti ti wo maaza, è-loin Ayimaase, ta Aḡiataal ná-doin Zonatan. ²⁸ Ñoun nà maaḡungi wosu g̃og̃ozu tevbai zu, zie maalevesuve g̃obave, eyesu gè wo-laag̃eela zoloo.»
²⁹ Sad̃oke ta Aḡiataal ti g̃aleni ma ga GALA ná-minazeḡe kesui Zeeluzal̃eme, ti ye ná.

³⁰ Davide g̃eni Wolive g̃izei l̃ezzu, é da w̃olò, é seḡei veai ñoungi ma, é g̃eni z̃iezu ga k̃og̃oa jakai. Zoiti pe ti g̃eni polu, ti seḡeiti p̃eeni t̃oungiti ma balaa, ti da le ga w̃olò. ³¹ Ti vaani, ti g̃e Davide ma: «Ayit̃ofele g̃a woya gili nuiti saama, niiti ti Aḡesal̃ome volu.» Davide g̃eni ma: «Ee, G̃ooḡ GALAGI, Ayit̃ofele ná-tene gooiti sup̃aka g̃ula.»

³² Davide zeel̃iai ma gize unmave, ve nu ñok̃osu ná GALA bu, Aaleke nui G̃usayi g̃ulani ga polu velei, k̃oba z̃eḡei val̃iai ga, fufiligi ñoungi ma. ³³ Davide g̃eni ma: «Ni da vilena p̃olu, da g̃eezu ga k̃asò. ³⁴ Kele ni da g̃alena ma taazu, è g̃e Aḡesal̃ome ma: «Ee, masagi, nà ga da-wotig̃e nui, gè botii g̃ea è-g̃ee ve eyesu za zeeli, niizu niina da g̃a gè botii g̃eezu è ve,» naazu da zoo è pele besa b̃e Ayit̃ofele ná-tene gooiti tuḡo. ³⁵ Zalaḡa g̃ula nuiti Sad̃oke ta Aḡiataal ta g̃eezu è va. Nii ñope da menina masagi ná-pelei wu, da li, è bo ti ma. ³⁶ Ti-loun feleg̃oiti ta ná, Sad̃oke ná-doun zunui Ayimaase ta Aḡiataal ná-doun zunui Zonatan. Woi ñope wo menisu, naati ka wa vali ti ma, ti va, ti bo mà.»
³⁷ Davide b̃olai G̃usayi g̃aleni ma naazu taazu, siḡi zu Aḡesal̃ome g̃eni l̃ezzu la Zeeluzal̃eme.

16

Davide ta Mefiḡaale ná-botig̃e nui Siḡa

¹ Davide lago leveni ño gize unmave va, é Mefiḡaale ná-botig̃e nui Siḡa g̃a, é vaazu daag̃omis̃u ga soovale feleg̃o ti maag̃il̃iai ta ti g̃asog̃il̃iai ga bulu unfeleg̃o (200), ta leezen ṽoo buun ungila (100), naa ve gulu waa ungila (100) kil̃i ba, ta k̃olò woole g̃ila d̃ooi zu.
² Masagi gaazag̃ani, é g̃e ma: «Lee g̃a è p̃o è ke ga nii pe?» Siḡa goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Soovalegiti ta ga masagi ná-peleyegei ñonò, ti da ze ti g̃oma, bului ta gulu waaiti ti g̃e ga g̃oñogi buzeḡe niinegiti be, d̃ooi g̃e ga kp̃ool̃e dei naati be, ta b̃olò tevbai zu.»
³ Masagi g̃eni ma volu: «Mini g̃a mu da-g̃alam̃oin ná-doun zunui ná?» Siḡa masagi woog̃aavoteni, é g̃e ma: «Zeg̃e Zeeluzal̃eme, mazoloo é g̃ea g̃eezu b̃og̃o ma: «Izelayele veleyegei g̃a k̃e ná-masadai ve z̃ea niina.»
⁴ Masagi g̃eni Siḡa ma naazu: «Ni zekana é la, nii pe é ga Mefiḡaale ñonò, gè ti pe fea è ya.» Siḡa g̃eni ma: «Nà ñok̃osu è g̃og̃owu. Da-vaab̃og̃oi zoo é ye bà, m̃aliḡii.»

Simeyi Davide voovoo vai

⁵ Masagi Davide zeeliani ma Baɗfulime, zunui ta ɗulani taa goi naa zu, é ga Sayile ná-pelɛyeɗeɗe wu nui ta. Zunui naa laaseigi ɗeni ga Simeyi, é ga Geela ná-doun zunui. E ɗeni ɔaazu ga Davide voova, ⁶ é da kɔtuiti pili Davide ta ná-botigɛ nuiti ma, anɛɛ ni nuɓuseiti ta salavusuiti ti ɗakuni naa ma, kɔvɛzu ɔelei ta zeezazu ɔelei. ⁷ Simeyi ɗeni woogulazu, é da Davide voovo, é da ɗe ma: «Leve, leve, nu ɔaa nui, nu ɓakai!» ⁸ Ɔooɗo GALAGI Sayile ná-pelɛyeɗeɗe ma ɓamai laa è unma, Sayile nii è masadai ɗeezu potogi zu. Ɔooɗo GALAGI masadai ɗula è ya, é fe è-loin Aɓesalɔme ya. Wele da ɔa za, è maawɔindai, eɗeɔelei soloogai la è ma, mazɔɔ da ga nu ɔaa nui.»

⁹ Názu ɗa Seluya ná-doun zunui Aɓisayi ɗeni la masagi ma: «Lee ɔaa zu nu ɗa gile ɔoomai nii ye ná, é da málígii masagi voovo? Va bu gè li, gè nɔungi leve ba.» ¹⁰ Masagi gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Wɔnɔi ɗa naa zu ga leeni, Seluya ná-doun zunuiti? Mazɔɔ ni Ɔooɗo GALAGI ɗa keai ma é fɔovo, ɓe ɗa a zelilo ma?» ¹¹ Naa ɔoluma Davide ɗeni Aɓisayi ta ná-botigɛ nuiti pe ma: «Ni dɔun zunui nii gè ɔɔɔɔgai ná ɓooɗi, naa ɗa ɗeezu é pàa, Benzamen nui nii la kea, é ɔa leve naa ɔa ɓaa? A ze ná dɔin, é foovooi loo, mazɔɔ Ɔooɗo GALAGI ɗa é boga ma. ¹² Tanisu Ɔooɗo GALAGI ɗa ná-maanɔɗi ɔetesu, é za voovooi lati ga tuyai.»

¹³ Davide ta ná-nuiti ti ɗeni liizu nɔ, Simeyi ɓalaa ɗeni ziezu Davide ɗobave gize ɗakamave, é da foovooi loo, ta é da kɔtui ta fufiligiti pili. ¹⁴ Gaaɓelagi, masagi ta polu nuiti ti zeelini, ti wola ɓɔɓai. Miná ɗa ti loogoni ná.

Aɓesalɔme zeeli vai Zeeluzalɔme

¹⁵ Aɓesalɔme ta Izelayele nuɓuseiti pe ti leeni Zeeluzalɔme, Ayitɔfele ɗeni ba. ¹⁶ Siegi zu Davide ɓɔɓai Aaleke nui Ɔusayi zeelini la Aɓesalɔme ɗobave, é ɗeni ma: «Masagi lebi ɗeke, é lebi ɗeke faan!» ¹⁷ Aɓesalɔme ɗeni Ɔusayi ma: «Da-woogɛɗiladai pe kana, é ɔile è-wɔɔlai ɔa? Toɗa ɗale, è la ɔileni polu?» ¹⁸ Ɔusayi gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Ba, nui nii Ɔooɗo GALAGI ta nuɓusei niiti, naa ɔee kooɗo nuiti pe ba, ti yiimazeɗeai la, naa ɗa gè ɔilesu polu, gè ye koba. ¹⁹ Tɔun ɔɔɔ, nui ma zii pe tei ná da botii ɗe ɓe. ɓɔɓai ná-doun zunui la ga ɗe ɓaa? Ɔelei nɔ gè ɗea la ga è-ɗee ná-botigɛ nui, zenɔ ɗana gè botii ɗeezu la è ɔe.»

²⁰ Aɓesalɔme ɗeni Ayitɔfele ma: «À da tenɛgi wo ɔɔma. Ada ke ɗale?» ²¹ Ayitɔfele gooɗaavoteni, é ɗe ma: «Li, è la ga è-ɗee anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, é ti yeɗai masa pelei wu, ga ti da make. Izelayele pe ka kwee naazu ga è leɗea è-ɗee zu, naazu niiti pe ti è volu, ta zebɛ ɔɔɔ.» ²² Ti seɗe ɗotai loni Aɓesalɔme ɔe, dooɗo bosuve ná ɓeteai pelei maazu, miná ɗa é laani ná ga keeɗe anzaiti, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, Izelayele nuiti pe gaazu.

²³ Naama ziegi zu kuɗe ɗeni Ayitɔfele ná-tenɛ gooiti pe ba, eɗe nu ɗa GALA ɓooɗi ɗaazaɗa, zekana ná-tenɛ gooiti pe ti ɗeni la Davide ɔe ta Aɓesalɔme ɓalaa ɓe.

17

Ɔusayi Ayitɔfele ná-tenɛ gooi maaɗaali vai

¹ Ayitɔfele ɗeni Aɓesalɔme ma: «Be gè yeelo nu waapuugo maazu felegɔ (12 000) ɔa, gè ɔile Davide ɔolu za ɓidii nɔ. ² Ná zeelizu ma siegi zu kpɔɔɓai la, zebɛ la mɔ zea. Ná faa zupui ɔilisu pɔ ɓe. Niiti kpein ti polu, naati ti ɓize, gè masagi ɗila nɔ ɔaa. ³ Naa ɔoluma gè ɗale ma ga nuɓuseiti pe. Mazɔɔ ni zunui naa a zaana, nii è gaiziezu, nuɓuseiti pe ta ɗale ma è ɔɔ. Ti zeii zeii zu.» ⁴ Naama wooi zooloni Aɓesalɔme ta Izelayele nu wolaiti pe ma.

⁵ Aɓesalɔme ɗeni ma: «Aaleke nui Ɔusayi loli deɛ, ade tɔ ɓalaa goomeni.» ⁶ Ɔusayi leai ma Aɓesalɔme ɔɔ ɓe, Aɓesalɔme gaazaɗani, é ɗe ma: «Wele nii ɗa Ayitɔfele boga, gi naa ɗe, nii é bogai, ɓaa ɗigi taɗili ka è ɔe?» ⁷ Ɔusayi Aɓesalɔme woogaaavoteni, é ɗe ma: «Niima gelei zu, Ayitɔfele ná-tenɛ gooi la ɔani.» ⁸ Ɔusayi ɗeni ma: «È è-ɗee ɗwee sɔ ta ná-nuiti! Ta ga zebɛsu zalavusuiti, ti ɔileɔe eɗe zuluɓui, nii ma yiwoi ɗulaai zea dɔɔi zu. E-ɗee ɗa ga kooɗo

nui, é la vaazu kpidii g̃eezu nubuseiti saama. ⁹ De b̃eazu g̃ani, toḡa g̃e laḡfua k̃atu yeḡei ta zu, b̃aa ade taḡili. Ni t̃o g̃a zeina ga da-g̃oḡḡ nui tanigaa ti zaana ti ya, ma wooi ga m̃eni é wo ga: «Abesalome ná-nuiti ti loa bu.» ¹⁰ Naazu, añee zebes̃u zalavusui, niiti zala yii ti g̃oozu, naati p̃e ta g̃e iḡotevei zu. Maz̃ol̃o Izelaye p̃e ge kw̃ee ga è-g̃ee g̃a ga k̃oḡfuluḡa wolai, ta k̃oḡḡ nu wolaiti ta ba. ¹¹ Nà p̃o ga Izelaye nuiti p̃e ti g̃aale ba è g̃oba, é lazei Dan, é zeeli Beel-Seeḡa, da-g̃oḡvebei g̃a m̃ain eg̃e k̃polod̃ei laave ma naḡaegi. Da b̃oḡḡi è lo ti luḡḡ k̃oḡḡzuve. ¹² Ada zeelizu Davide ma ade ta, ve d̃oḡḡuai ná, ade loo ma, eg̃evelei ñodai a da ve la zoi ma. T̃o-o, ná-siepoluiti-yo, tañp̃e ge la g̃ula ade ya. ¹³ Ni a laḡfuna taai ta zu, Izelaye nuiti p̃e ta va ga galuiti, ade taai naa m̃een p̃etugi zu, é kobave, eyesu k̃atu g̃ila k̃palaa ge mina m̃o g̃e ná.»

¹⁴ Abesalome ta Izelaye nuiti p̃e ti g̃eni ma: «Aaleke nui G̃usayi ná-teñegi viz̃oge, é leve Ayit̃ofele ñoñi va.» Maz̃ol̃o G̃oḡḡ GALAGI deveni ga é Ayit̃ofele ná-teñe pag̃oi loo bu, nii a ke é va ga maañoḡḡi Abesalome ma.

Davide Zulud̃en bud̃e vai

¹⁵ G̃usayi liini zalaḡa g̃ula nuiti Sad̃oke ta Ab̃iataal ṽo b̃e, é Ayit̃ofele ná-teñe gooi laazeeli ti ma, ta nii t̃o b̃oḡḡi é bogai Abesalome ta Izelaye nu wolaiti p̃e ma. ¹⁶ E g̃eni ti ma volu: «À nu leve fala Davide ma, é bo ma ga, é mina ḡi za tevebai zu zie maalevesuve g̃obave, kele é Zulud̃en bud̃e, é li poun, nii a ke ti mina za ta ná-siepoluiti.»

¹⁷ Zonatan ta Ayimaase ti g̃eni En-L̃og̃ele, botiḡe anzanui g̃ila ge g̃eni liizu, é da keela wooi wo ti ma, nii maañeni ga ti li, ti bo Davide ma. Maz̃ol̃o ti maa la g̃eni ñeni ga ti le taazuve, naa g̃a a ke nu mina ti g̃a. ¹⁸ Kele zunu loungo g̃ila ge ti g̃aani, é li, é bo Abesalome ma. Keela feleg̃oti ti liini ga gaazuvile, ti liini, ti le Baḡulime zunui ta ná-pele wu. Zieyeḡe g̃eni ná-koizuve, ti laḡḡuni zeg̃ei naa zu. ¹⁹ P̃ele deei seḡe wolai zeg̃eni, é p̃ee zeg̃ei la, é ani g̃ae zig̃ai ṽuuni ma, nu ñp̃e ge la b̃ena gaag̃a ga ani g̃a ná.

²⁰ Abesalome ná-keelaiti ti vaani anzanui naa ṽo b̃e, ti g̃e ma: «Mini g̃a Ayimaase ta Zonatan ti ná?» Anzanui ti woḡaavoteni, é g̃e ma: «Ti ziei bud̃ea.» Ti naati gaizieni, kele ti la g̃eni Ayimaase ta Zonatan g̃aani. Ti g̃aleni ma Zeeluzaleme.

²¹ Ti liai ma, Ayimaase ta Zonatan ti g̃ulani zieyeḡei zu, ti li, ti keela wooi wo Davide ma. Ti Ayit̃ofele ná-teñe gooi laazeelini Davide ma, nii é boni daal̃oḡma. Naa voluma ti g̃eni ma: «À wuzeḡe, wo ziei bud̃e ga suvile.» ²² Davide ta nui niiti k̃pein ti g̃eni polu, ti Zulud̃en bud̃eni. Geelaalaosuve kaani ga ti p̃e ti levega.

²³ Ayit̃ofele kaai ma ga ná-teñe gooi la zoni, é leeni ná-soovalegi g̃oma, é li ná-taazu. K̃pegai ma ga vali ná-pele wu nuiti ma, é b̃oḡḡ zel̃eni, é za, ti maḡulu keeḡe ná-kabai zu.

Davide zeeli vai Maḡanayime

²⁴ Davide zeelini Maḡanayime. Abesalome ta Izelaye g̃oḡḡ nuiti p̃e ti Zulud̃en bud̃eni. ²⁵ Abesalome Amasa g̃eeni ga ná-k̃oḡfuluḡai, Zoabe votogi zu. Amasa t̃ona ge g̃eni ga Izelaye zunui ta ná-doun zunu, nii daa g̃eni ga Yitela. Amasa dee laa g̃eni ga Ab̃igayile, Naḡase ná-doun anzanui, nii é g̃eni ga Zoabe dee Seluya baazeelai. ²⁶ Izelaye nuiti ta Abesalome ti ta-g̃oḡlaḡai ṽuuni Galaade yooi zu.

²⁷ Davide zeelii ma Maḡanayime, zunui tanigaa ti daaḡomini: Naḡase ná-doun zunui S̃oḡi, é ga Laḡa nui, Am̃on nuiti ta-laa wolai, ta Lodeḡaal nui Am̃iyele ná-doun zunui Makiil, naa ve Baalezilayi va, L̃og̃elime nui Galaade yooi zu. ²⁸ Zunui niiti ti vaani ga daama aniiti, ta anipakaiti, ta dig̃iiti, ti va ga moloi nii é ga beleegi ta w̃olezegi, ti va ga bulu vuk̃oi, ta ani g̃ae geegaiti, ti va ga t̃oḡḡ baazagiti ta ma velevelegi. ²⁹ Ti vaani m̃oño ga k̃oin gul̃oi, ta ñike ḡiimi d̃ei ma wul̃oi, naa ve folomazegi va, ta baalagiti. Ti naati p̃e feeni Davide ta ná-nubuseiti zea, nii a ke ti laami, maz̃ol̃o ti g̃eni g̃eezu b̃oḡḡ ma: «Numai niiti ti b̃ol̃a ga siei ti boga tevebai zu, pului ta k̃p̃oole w̃oin g̃ana ti ma.»

18

Abesalome ná-kòvèbèi loo vai bu

¹ Davide kòvò nuiti gaaluni, niiti ti gèni polu. E nu waagilagila kundigíiti ta nu ungilagila kundigíiti seini ti unda. ² Davide kòvèbèi gaaɔwɛɛni su sava, é ma mɔungi ve Zoabe ya, é felesiei ve Zoabe keɛɛfɛloin Abisayi ya, Seluya ná-doun zunui, é savasiei ve Gate nui Itayi ya. E zɛba é gɛ tɔ bɔɔɔi toɔa vilɛsu ti volu kòvòzuvɛ. ³ Kɛɛ kòvò nuiti ti gèni ma: «Kpele-o, è la vilɛsu gi volu! Mazɔlɔɔ ni gá velana, é la gɛa ga faa biin gi zili nuiti gaazu, anɛɛ balaa gi gɛlazuvɛ pɛ ka zaazu, ti la naa gɛa ga faa biin. Kɛɛ da gɛla, è gɛɛvɛ eɛɛ nu waapuugɔ (10 000) gi zaama. E gɛla naa volu balaa, fizɔgɛ ga è yɛ taazuvɛ, è da kpɔbai leve gi ma.» ⁴ Masagi gèni ti ma: «Nà naa gɛɛzu, nii pagai wo gaaazu.» Masagi loni taa zigɛdave gɔbavɛ, siɛgi zu kòvèbèi gèni gɛlazulu la, nu ungilagilagiti ta nu waagilagilagiti. ⁵ Masagi devei veeni nu savagɔi niiti zea, Zoabe, Abisayi, ta Itayi, é gɛ ti ma: «Nà wo maanɛɛɛzu, à mina faa nɔu gɛ ga zunu lounɔi Abesalome.» Bɛbèi pɛ ge masagi woomɛnini, é da devei naa ve kòvèbèi ma gundigíiti zea, é vilɛ Abesalome va.

⁶ Kòvèbèi lɔni dɔbɔi va ga ti Izelayele nuiti daagɔmi ga kòvò. Ti kòvò lɔni ga, Efelayime lɔbɔi zu. ⁷ Davide ná-kòvògi vɔnini Izelayele gelei ma ga gola, nu waavuuɛlegɔ (20 000) gɛ ti paani Izelayele va. ⁸ Kòvò nuiti ti vazani ma zou gɛɛgi naa zu. Naama voloi nui liegi é zaani dɔbɔi zu, naa mɔinni, é leve niiti ba, boɔa zɔkpɔi ti vaani.

Zoabe Abesalome vaa vai

⁹ Abesalome wɛɛni, é bɔvò gɛ Davide ná-nuiti kakala. E bizeni ná-soovale fuului gɔma, naa li, é lɔ sene gulu wola ta ma bɔvò zu. Abesalome nɔungi batani gulu bekegiti zɔvòzuvɛ, é yeni zelɛni geɛɛɔlɔgi ta zɔvò yɔvòzuvɛ, ná-soovale fuului gɛla bu, é da li. ¹⁰ Kòvò nui gɛla ge kaani, é li, é bo Zoabe ma. E gɛ ma: «Gè Abesalome gaaɛ zelɛni sene gului va.» ¹¹ Zoabe gèni ma: «È kaavɛ! Leeni vaa zu è la paani náɛ nɔ? Nà la wali gae puugɔ ve è ya ta saamaɔili gila.» ¹² Kɛɛ kòvò nui googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Ba-o, anɛɛ ni wali gae waagila (1 000) ka da la kòvò, è fe zèa, gè la kea, gè va yeelo masagi ná-doun zunui ma, mazɔlɔɔ gi goomɛnini, é fali nii wo wo ma, da-o, Abisayi-yo, ta Itayi, é gɛ wo ma: «A dama ga nu nɔpɛ ge mina faa nɔu gɛ ga zunu lounɔi Abesalome.» ¹³ Tɔ vɔlɔ ni gè gɛkulani zɛnvui zu, gè paa ná, gè ke eɛ faa la gɛla su, masagi a la mɛni nɔ, mazɔlɔɔ faa la da ga lɔɔɔu ba, da bɔvò balaa è la bɛna màavaawo.» ¹⁴ Zoabe gèni ma: «Gè la nà-yeɛɛɛgalai gɔlɔgɔlɔsu è ma!» E kpaku gaaɔvɔba savagɔ zɛgɛni, é li, Abesalome yɛnvui su dɛ zelɛni gului va, é ti badɔ naa yii va. ¹⁵ Zunu lounɔ puugɔi niiti ti gèni Zoabe ná-kòvò zɔlaiti segezu, naati ti gɛkuni Abesalome ma, ti mɔta va.

¹⁶ Zoabe puuvugi vɛɛni ga ti loogɔ kòvò va. Ná-kòvèbèi gɛɛni ma, ti zɛgɛ Izelayele nuiti polu. ¹⁷ Ti Abesalome zɛgɛni, ti pili zɛgɛ boma gɔoza golai ta zu, ti kɔtu zigɛ golai lo maazu. Názu Izelayele nuiti eɛɛ ge da li vɔ da.

¹⁸ Abesalome gɛai ma vulua, é kɔtu gɛla kpadɔni Masagi Ná-Pɛtugi zu ga gɛzɛsui, mazɔlɔɔ é gèni gɛɛzu bɔvò ma: «Zunu loun la bɛ, nii tɔvò gɛ yɛ ba eɛɛsu gɔ.» E tɔ bɔvò daaseigi vɛɛni gɛzɛsu gɔtui naa va, zaagaza daa gɛ ga «Abesalome ná-gɛzɛsu gɔtui.»

Davide Abesalome zaa vai mɛni fai

¹⁹ Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase gèni Zoabe ma: «Va bu, gè li, gè niima woo niine vɔgɔi laazeeli masagi ma, ga Gɔvò GALAGI ná-gaamai vea zea, é unmɔɔga, é kula sili nuiti zea.» ²⁰ Zoabe gèni ma: «È la zooga gɛɛzu ga woo niine vɔgɔ laazeeli nu za, da zoo gɛɛzu la yee gɛli, kɛɛ za è la zooga liizu niima wooi wosu, mazɔlɔɔ masagi ná-doun zunui zaavɛ.» ²¹ Zoabe gèni Etiyɔpi zunui gila ma: «Nii è kaai, li, è naa wo masagi ma.» Zunui naa nɔkɔni Zoabe gɔvòwu, é wuzɛgɛ, é li ga kpizɛi. ²² Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase kpɔɛi zɛgɛni volu, é gɛ Zoabe ma: «Nii a gɛlana su, naa gɛla su! Kɛɛ bɛ bà, gè bizɛ Etiyɔpi zunui volu.» Zoabe googaaɔvoteni, é gɛ ma: «Lee bizɛ gɛ è pɔ è bo, bɔɛ? Da-undaanɛ nɔpɛ ge la nii gɛgɛla woo laazeeli vai zu.» ²³ Ayimaase gèni ma volu: «Nii a gɛlana su, naa gɛla su!»

Kele nà pò gè bize.» Zoabe da gɛ ma niina: «Bizena mu.» Ayimaase bizeni, é li ga Zuludɛn ma nɛmɛi zu vele, é leve Etiyopi zunui va.

²⁴ Davide gɛni zeini taai ma zifidave goozu vele. Taai maaɓe nui lɛni sigigi ga, é wele zeemaalegi zu, é zunu gila ka, é da va ga kpizei. ²⁵ Taai maaɓe nui woofulani, é daazeeli masagi ma. Masagi gɛni ma: «Ni tɔ gila be, toɗa vaazu ga woo niina vago.» Zunui naa gɛni maaɓufazu ga kpizei. ²⁶ Taai maaɓe nui wɛleni mɔnɔ, é zunu gili ka, é da va ga biza, é woofulani sigida make nui ma, é gɛ ma: «Wele zunu gili ba, é vaazu ga biza tɔ gila.» Masagi gɛni ma: «Tɔ balaa toɗa vaazu ga woo niine vago.» ²⁷ Taai maaɓe nui gɛni ma: «Nà kaazu ga ma mɔungi bize vele gɛɛve eɗe Sadɔke ná-doun zunui Ayimaase.» Masagi gɛ ma: «Nu vago ve, toɗa vaazu ga woo niine vago.»

²⁸ Ayimaase maaɓufani masagi va, é gɛ ma: «Fai pe ka zizu ga pagɔ!» E nɔkɔni masagi wu, é gɛ ma: «Mamagi ga Gooɗɔ GALAGI ve, da-GALAGI, nii é va bu, è vɔni naati ma, niiti ti gɛa wuzegeni mɔligii masagi laalɔɗɔma.» ²⁹ Masagi gaazaɗani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Abesalɔme gɛdege faa la ba?» Ayimaase googaavoteni, é gɛ ma: «Siegɛ zu Zoabe gɛa tɛvesu la è vɔ be ga botigɛ nui taɗili vɔɔma, gɛ gɛa nuiti kaazu, ti da wola gɛ unga wuulee, kele gè la kwɛɛ lee ma vaa wuulee be.» ³⁰ Masagi gɛni ma: «Zi su, è lo ve.» Ayimaase zieni su, é da maaɓungi wo.

³¹ Etiyopi zunui unkulani názuve, é gɛ ma: «Woo niine vago ga gè vaazu daazeelizu mɔligii masagi ma, mazɔɔɔ Gooɗɔ GALAGI da-gaamai vea è ya, é è unmoaga, é è gula è zili nuiti zea.» ³² Masagi gaazaɗani, é gɛ ma: «Zunu loungoi Abesalɔme gɛdege faa la ba?» Etiyopi zunui googaavoteni, é gɛ ma: «Nii seeliai zunu loungoi naa ma, é zeeli faan mɔligii masagi zili nuiti ma, ta niiti ti wuzegɛzu daalɔɗɔma.»

19

Davide ná-doun zunui zaa wɔɔɔi

¹ Masagi bɔlɔni ziimave naazu, é lɛzu ga wɔɔa pele gaagoozagi wu sigidave, é da gɛ ma: «Ee, dɔun zunui, Abesalɔme, dɔun zunui! Ee, dɔun zunui, Abesalɔme! Ni nɔun gè zaani nɔ è-votogi zu! Ee, Abesalɔme, dɔun zunui, dɔun zunui!»

² Ti liini, ti gɛ Zoabe ma: «Masagi ga wɔɔzu, é da bɔɗɔ maawɔin Abesalɔme ná-faa zu.» ³ Naama voloi ma vɔnifaamai ma goozunɛi latini ga saa wɔɔi nubusei pe be, mazɔɔɔ ti menini ga masagi gaazuɗilive ná-doun zunui zaa vai zu. ⁴ Ma volo gɛlagi nɔ, kooɗɔ nuiti pe ti lɛni taazuve ga dɔɔɗui, eɗe kooɗɔ nuiti ti velaai kooi va, ti da unfe. ⁵ Masagi segei vɛni gaazu, é da gɛ nɔ ma: «Ee, dɔun zunui Abesalɔme! Ee, Abesalɔme dɔun zunui, dɔun zunui!»

⁶ Zoabe lɛni pò be pelei wu, é gɛ ma: «È unfegi yeida za ga da-gɔɔɗɔ nuiti, niiti ti woyenvuiti kizoga, da-o, è-loun zunuiti ta è-loun anzanuiti-yo, naa vɛ è-anzaiti pe ba. ⁷ Niiti ti è wɔinzegezu, naati ka è ti nɛzu ve, è naati wɔinzege, niiti ti è nɛzu ve. E dea za ga da-gɔɔvebei ma gundigii ta da-gɔɔɗɔ nuiti, naati zenvui la ga ani nɔpe è gaazu. Gè kwɛɛga niina ga ni Abesalɔme yɛni vulua, gi pe gi za, naa a la nɛ è ve. ⁸ Wuzegɛ niina, è gula mu, è bɔe da-gɔɔɗɔ nuiti pò ga ijɔdɔɔ wootti. Mazɔɔɔ gè gɔnaa Gooɗɔ GALAGI ma ga ni è la gɛlani, nu nɔpe ge la yege è va za bidii. Naa ga jɔu è ma, é leve maanɔɗɔi pe ba, niiti ti zeeliai è ma, é zo da-loungo zie su ma, é zeeli za ma.» ⁹ Masagi gɛlani naazu, é ze sigidave. Ti daazeelini kooɗɔ nuiti pe ma ga masagi janu, é zeini sigidave. Ti pe ti gaalɛni ba koba.

Davide fale ma vai Zeeluzalɛme

Abesalɔme ná-kooɗɔ nuiti ti velani, ɛɛ ge li ná-pele wu. ¹⁰ Izelayele vɛleyegɛi pe bu nuiti ti gɛni gɛzu bɔɗɔ ma: «Masagi ga é ade unmoaga ade zili nuiti ma, ma un ge da ma ga, tɔ ga é ade unmoaga Filiseti nuiti ma. Kele niizu Abesalɔme maavele ma, é velaa, é gula zooi

va. ¹¹ Aβesalōme nii ade gulɔi ziaa ma, ga é gɛ ga ada-masagi, naa zaa kɔɔi zu. Leeni gɛ mu wo maabɔunsu, Davide loli fai zu, é va zeɪ vɔlu ga masagi?»

¹² Nii é gɛni wosu Izelayele yooi zu ná pɛ, Davide mɛnini, é wooleve ga ti bo zalaɣa gɔla nuiti ma, Sadɔke ta Aβiataal, ti gɛ ti ma: «À li, wo gɛ Zuda wolodai ma gɔndigɛti ma: «Lee vaa zu wo gɛɛzu ga gaabela wo vaa vai zu ga masagi seizuve? ¹³ Wa ga masagi keɛgɛlɔinti, wo gɛ ga zii gɛla, ta nɔma gɛla. Leeni vaa zu mu wa gɛ ga nu gɛabela wo vaa vai zu ga masagi?» ¹⁴ A gɛ Amasa ma: «Da ga zii gɛla, ta nɔma gɛla. GALA ge sò ná-ziiɣaawanai pɛ su, ni gè la é gɛɛni ga kɔɔɣuluɔbai Zoabe vɔtɔgi zu.» » ¹⁵ Naa maavele ma, Davide Zuda nuiti pɛ kigi gɛavoteni bɔɔɔ ma eɣɛ nu gɛla nɔ. Ti gɛni masagi ma naazu: «Gale ma, é va, wa da-wotigɛ nuiti.»

Davide Simeyi maavaayɛ fai

¹⁶ Masagi gɛleni ma vɔlu, é zeeli Zuludɛn laave. Zuda nuiti pɛ ti liini ga kpizeɪ Gilegale, ga ti masagi laaɣomi, é ziei leve. ¹⁷ Geela ná-doun zunui Simeyi, Benzamɛn nui nii é gɛni ga Baɣulime nui, naa vilɛni Zuda nuiti polu, ti li masagi laaɣomisu. ¹⁸ Ta Benzamɛn nu waagila (1 000) ka ti liini. Sayile ná-pɛleyeɣɛi wu botigɛ nui Siβa liini βalaa, ta ná-doun zunu puugɔ maazu lɔɔlugɔiti (15), naa vɛɛ ná-botigɛ nu vɔuufelegɔ (20) va. Ti pɛ ti yeini ga gaazuvileɪ Zuludɛn laave masagi laaɣomisu. ¹⁹ Naama zie su, bebei da ziei leve ga masagi ná-pɛleyeɣɛi, ta é naa gɛ, nii nɛai masagi vɛ. Masagi Zuludɛn levegai ma, Geela ná-doun zunui Simeyi looni masagi gɔɔɔwu, ²⁰ é gɛ ma: «Màligɛii masagi mina sò ga ná-faaɣaazagi, é mina gɛze su ga foloi é gɛni gɔlazu la Zeeluzalɛme va, gè faa nɔu gɛɛni la, é va naa make yii ma. ²¹ Mazɔlɔ nɛi gè ga da-wotigɛ nui, gè sugwɛɛ ga gè koto gɛɛve, ná gɛ gè ga nu mɔungi Zozɛfe mavofodaiti saama, gè va, gè màligɛii masagi laaɣomi.»

²² Seluya ná-doun zunui Aβisayi gɛni ma naazu: «Simeyi maa la nɛɛni, é va za βaa? Teigi é masagi voovoai, nii Gɔɔɔ GALAGI gulɔi ziaai ma?» ²³ Davide gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Lee gɛ é ade yɔɔɔzu, Seluya ná-doun zunuiti, wa-o, ná-o? Wo liizu bɔɔɔ gɛɛzu ga sili nuiti kevele. Za gɛ nɛi ga ku, nii nu gɛ Izelayele nui ta vaa ma? Ladalai la zèa za βaa ga ná masadai gɛɛzu de Izelayele unda?» ²⁴ Masagi latini Simeyi ma, é gɛnani bɛ, é gɛ ma: «È la zaa.»

Mefiβaale woozuguɣa fai Davide vɛ

²⁵ Sayile ná-doun loin Mefiβaale βalaa ge liini masagi laaɣomisu. E lɔzeɪ naa gɔla voloi ma Zeeluzalɛme va, é zeeli naa gɛle ma voloi ma, Mefiβaale la gɛni gɛaβaani kɔɔɔiti ma, é la βɛɛi woni, é la ná-seɣɛiti gbani βalaa. ²⁶ Seeliai ma masagi vɔ bɛ, naa gaazaɣani, é gɛ ma: «Mefiβaale, leeni vaa zu è la vilɛni pɔlu?»

²⁷ E masagi wooɣaavoteni, é gɛ ma: «Ee, màligɛii masagi, ná-botigɛ nui gɛ é yàavaai, ni naa laade, gè gɛni ma: «Nà ná-soovalegi gɛvele βɛtezu, gè zeɪ kɔma, gè vile masagi vɔlu, mazɔlɔ ná ga maaleɣɛfe nu.» ²⁸ Kele ná-botigɛ nui vaa è vɔ bɛ, é zɛɛi vɛɛ mà. Kele màligɛii masagi, da ga eɣɛ GALA ná-geezugeelai. Nii nɔpɛ soloogai è gɛazu, naa gɛ. ²⁹ Kèwola Sayile ná-pɛleyeɣɛi wu nui tanɔpɛ ge la gɛa ani gɛli maabɔunsu è ya keni saai, kele anɛɛ naa vɛ, è yeezeɪve nɔn bu, gè gɛ naati saama, niiti ti daami wosu da-laβalii gɛ. Zobogi βɛgele gɛ é bè ga gè kpɔba gɛli fali màligɛii masagi ma?»

³⁰ Masagi gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Da-bɔɛzuɣuɣa mɔinmɔingi yɛ ná kana, gè deveve ga wo Sayile ná-zooiti gaagwɛ va, wa Siβa.» ³¹ Mefiβaale gɛni masagi ma: «Siβa ti pɛ seɣe vɔlɔ vɛ. Tei nɔ màligɛii masagi gɛlesu ma ga vago, naa gɛ gè gɛa pɔ.»

Davide Baalezilayi mɛɛin vee vai

³² Galaade nui Baalezilayi βalaa zɛgeni Lɔgelime, é va masagi vɔuzu ga pele Zuludɛn zielave, ta é vali naa ma zielave. ³³ Kona vɔulɔsava (80) gɛwola vɔlɔ gɛni de. Tɔ gɛ é gɛni masagi βɛdɛma vai pɛ gaagɔlazu ba, naa gɛai ma Maɣanayime, tɔzeɪ é gɛni ga kpɛte nu

wola. ³⁴ Masagi gɛni Baalezilayi ma: «Oile pòlu, de ziei bude, de li Zeeluzalame, nà è bɛdema vai pɛ gaafula ba pò bɛ.»

³⁵ Kɛlɛ Baalezilayi gooɣaavoteni, é gɛ ma: «Sii ma gɔnagi yɛga voluzu ga dielegɔ, gè vilɛsu è volu, de li Zeeluzalame? ³⁶ Kona vuulɔsava (80) ɔa é zèa, gè la mɔ zoosu gè va ani vagɔi ta ani ɲɔi yɔɔɔzɔɔɔɔɔ. Nèi gè ga da-wotigɛ nui, gè la vɔlɔ zoosu gè va naati ta-nɛɛi yɔɔɔzɔɔɔɔɔ, niiti gè ti miizu, ta niiti gè ti bɔlezu. Gè la zoosu balaa gè va guye loo zunuiti ta guye loo anzanuiti goo vaaɣulaba ɔa. Lee vaa zu nà li gɛɛzu ga màligii masagi unma ɣaso? ³⁷ Nà Zuludɛn budezu nɔ, de lago li. Gè la gɛte kwɛɛ lee vaa zu masagi da li mɛɛin veezu ɣani. ³⁸ Va bu, nèi gè ga da-wotigɛ nui, gè ɣale ma nà-pelei wu, gè za nà-taazu, kɛɛ ta dèe ta-ɣabaiti koba. Wɛlɛ da-wotigɛ nui Kimeɣame va, toɣa yɛsu è volu, nii nɔpɛ è pɔ è kɛ bɛ ga ma vagɔ, naa gɛ bɛ.» ³⁹ Masagi gɛni ma: «Zèe ɔa bu, bɛ Kimeɣame vile pòlu, nii nɔpɛ è pɔ, nà kɛ bɛ. Nii nɔpɛ wɔin è ma, nà kɛ è vɛ.»

⁴⁰ ɛsɛ pɛ ge Zuludɛn budeai ma, masagi balaa kpudɛai ma, é Baalezilayi nɛɛnɛni ga daave komagai, é tuya loo bɛ. Naa vɔluma Baalezilayi ɣaleni ma ná-taazu. ⁴¹ Masagi liini ga Gilegale vele, Kimeɣame gɛni polu. Zuda ɣɔvɛbɛi pɛ, ta Izelayele ɣɔvɛbɛ ɣilazuvɛ pɛ ge gɛni ná, siɛgi zu masagi gɛni Zuludɛn budezu la.

Maaɣaalii lɔ vai Zuda ta Izelayele yɔɔɔzɔ

⁴² Kɛlɛ Izelayele nuiti ti maabuɣani masagi va, ti gɛ ma: «Lee vaa zu gi-gɛɛlɔinti Zuda nuiti ti vaai, ti è zeɣe dɔɔɣuzu, ti Zuludɛn bude ga de, da-o, da-vɛɛyɛɣei-yo, ta nubusɛi niiti pɛ ti ɣea è volu?» ⁴³ Zuda nuiti ti ti wooɣaavoteni, ti gɛ ma: «Gá-o, masagi-yo, gi bɔge é leve wo va. Toɣa ɣale wo yiiɣaawanazu naazu? Gi zɛlɛ ka bogai masagi va baa? Baa vɛɛɛni bɛgele ɣa é fea gi ya?» ⁴⁴ Izelayele nuiti ti gɛni ma: «Masagi ɣa ga gɔnɔ ná zeizu gɛ puu, é leve wo va, gi leve ɣa Davide bɔɔɔi ma, é leve wo va. Toɣa ɣale mu, wo gi vɛɛlɛlazu ɣani? Gɛi gi ɣea ga nu mɔungi, gi gɛ ma: «Ade va ga ada-masagi.» » Kɛlɛ Zuda nuiti ta-wooɣaavotegi yeeɣaabaani, é leve Izelayele nuiti tɔnɔi va.

20

Seeba baka fai Davide laalɔɣma

¹ Nu ɲakai ta gɛni návɛ, daa ga Seeba, é gɛni ga Benzamɛn nui, Bikeli ná-doun zunui. E puugɛi vɛɛni, é wooɣula, é gɛ ma: «Faa la ade yɔɔɔzɔ ada Davide, ade la bɔni faa nɔpɛ ma ada Izayi ná-doun zunui. Adei de ga Izelayele nuiti, ɛsɛ pɛ ge li ná-pele wu!» ² Izelayele nui zɔiti pɛ ti zɛɣeni Davide va, ti vile Bikeli ná-doun zunui Seeba volu. Kɛni Zuda nuiti nɔ ɣa ti yɛni ta-masagi va, ti yɛni polu, ti zeɣe Zuludɛn zɛlavɛ, eyɛsu ti zeeli Zeeluzalame.

³ Davide zeelɛi ma masa pelei wu, é anza puugɛiti gaizɛni, niiti ti la vuluni ga zɔiti kevele, niiti é ti yɛni ga ti da wɛlɛ kɔii ma. E ti vuuni pele ɣila bu, vɛ ná makɛgai ga pagɔ. E gɛni ti bɛdema vaiti pɛ gaafulazu ba, kɛlɛ é la mɔ gɛni laani ti ɣoba pɛ. Naati ti yɛni pele laaɣulugai wu eyɛsu ti zaa voloi zeeli, ti ta-eteai zɛ eɣe poanzaiti.

Zoabe Amasa vaa vai

⁴ Masagi gɛni Amasa ma: «Gè folo savagɔ vea è ya, è Zuda ɣɔvɛbɛi pɛ toli bɛ, wo va vɛ.» ⁵ Amasa masagi ná-devei laazeelini, kɛlɛ kui leveni, nii masagi toni.

⁶ Davide gɛni Aɣisayi ma: «Bikeli ná-doun zunui Seeba ɲɔudɔ, é leve Aɣesalɔme va niina. Liina mu, é lo masa makɛ kɔvɛbɛi luɣɔ, wo vile polu, é mina lɔɣuzɔ zɔlɔ taa wolai ta zu, nii siɣigi ma, vɛ ade yee la zeelia ma ná.» ⁷ Aɣisayi liini ga Zoabe ná-kɔvɛbɛi, ta Kelɛte nuiti, naa vɛɛ Peelete geleiti ba, ta kɔɔɣuluɔa ɣiteiti. Ti zɛɣeni Zeeluzalame, ti li Bikeli ná-doun zunui Seeba zosuvɛ.

⁸ Ti zeelɛi ma kɔtu wolai ma, nii é Gaɣaɣɔn, ti Amasa ɣaani, é da va ga ti vɔ pelei. Zoabe saamaɣiligi ta ɣilini ná-seɣei maazu, boɣa zɔkpɔi gɛni ma laɣagi zu, giliai saamaɣiligi va. Siɛgi zu Zoabe gɛni maabuɣazu la Amasa va, boɣai looni. ⁹ Zoabe gɛni Amasa ma: «È

gɛdɛgɛ, kɛɛloun?» E Amasa bɛɛi zoni ga zeezai, ɛ nɛnɛ ga daavɛ komagai. ¹⁰ Amasa la ɣɛni boɣa zɔkpɔi ɣaani ga pagɔ, nii ɛ ɣɛni Zoabe ɣɔvɛi ɣa. Naa zɛba ɛ boɣai lɔ kogi zu, ɛ koozu zɔɔlaiti pu zooi ma. Amasa zaani gaamanɔ, Zoabe la mɔ ɣɛni boɣai vuuni ba, nɔ va ɣɛ fele. Naa vɔluma Zoabe ta kɛɛɣɛloin Aɔisayi ti pele zoni, ti vilɛ Bikeli nɔ-doun zunui Seeba ɣaizie vai ma.

¹¹ Zoabe nɔ-kɔɔɣɔ nui gila ge ɣɛni loni Amasa ma vooɔmai ɣobavɛ, ɛ ɔa ɣɛ ma: «Zɔiti kpein ti Zoabe ta Davide vɔ, naati ti vilɛ Zoabe vɔlu.» ¹² Amasa maagɔkɔni ma namai zu pele ɣɛzei zu. Kɔɔɣɔ nui naa kaai ma ga kɔɔvɛbei pɛ ka vaazu, ti ɔa lo, ɛ Amasa ma vooɔmai zegeni pelei zu, ɛ ɔa kpalagi ta zu, ɛ segei vɛɛ ma. ¹³ Pooɔmai zɛgeai ma pelei zu, kɔɔɣɔ nuiti pɛ ti leveni, ti vilɛ Zoabe vɔlu, Bikeli nɔ-doun zunui Seeba ɣaizie vai ma.

Seeba nɔ-fai ɣaabelasuvɛ

¹⁴ Ti Izelayele yooi nɔ pɛ subizɛni, ti li ga Aɔɛle-Bɛte-Maaka vɛle. Beel nuiti pɛ ti ɣaalɛni ba, ti vilɛ Zoabe vɔlu. ¹⁵ Zoabe ta nɔ-kɔɔvɛbei ti zeelini Aɔɛle-Bɛte-Maaka taai ma, ti sei kelɛ su. Ti sigigi loni taai laalɔɣɔma, ɛ zeeli taai ma zigigi ɣɛɣala. Nuɔusei niiti ti ɣɛni Zoabe vɔlu, naati ti tɔzeini ga sigigi wuɣula, nii a ke ɛ va ɣolo.

¹⁶ Anzanui ta ɣɛni nɔ, ɛ ga ɣima nu, naa yenɛ taazuvɛ, ɛ bain, ɛ ɣɛ ma: «À woilo dɛɛ! A bo Zoabe ma, ɛ soma ɛ maabuɣa vɛ, nɔ pɔ gɛ bɔɛ pɔ.» ¹⁷ Zoabe maabuɣani, anzanui ɣɛ ma: «Da ɣa ɛ ga Zoabe?» E ɣɛ ma: «Eyei, nɔ vɛ.» Anzanui ɣɛ ma: «Woilo ɣoɔ ma, nɛi gɛ ga ɔa-wotigɛ nui.» Zoabe ɣɛ ma: «Gɔdiloge.» ¹⁸ Anzanui ɣɛ ma: «Mɔungi ti ɣɛni ɣɛɛzu ma: «A li, wo gaazaɣa bo Aɔɛle, naama vai ɣa ɣaagula ba.» ¹⁹ Gɔ naama nuiti saama, niiti ti yiileidai, ta ti ga woogɛɣila nuiti Izelayele. Da ma, ɔoun, ɔa pɔ ɛ taai naa ɣologolo, nii ɛ Izelayele ga taa biin gola! Lee vaa zu ɛ pɔ ɛ Gɔogɔ GALAGI nɔnɔi ɣologolo?»

²⁰ Zoabe ɣɛni ma: «Naa li poun! Gɛ la vaani taa ɣologolo faa ma, baa gɛ ani nɔpɛ sugologolo. ²¹ Naama vaa laade. Kelɛ Efelayime ɣize yooi zu zunui ta ɣa nɔ, daa ga Seeba, Bikeli nɔ-doun zunui vɛ. Naa ɣa ɛ wuzɛgeai masagi Davide laalɔɣɔma. A tɔ ɣila nɔ ve zɛa, gɛ maagooza taai va.» Anzanui ɣɛ Zoabe ma: «Naa zolooga! Gɔ nɔungi vili niina ɛ ma sigigi vɔlu vɛlei.»

²² Anzanui liini, ɛ bɔɛ seipɔɣɔiti pɔ ga ɣimalai. Ti Bikeli nɔ-doun zunui Seeba nɔungi leveni ba, ti pili Zoabe ma. Zoabe puɔugi vɛɛni, ɛɛɛ pɛ ge vaza, ti zɛge sigigi ma, ti ɣale ma ta-vɛɛiti bu. Zoabe ɣaleni ma masagi vɔ bɛ Zeeluzalɛme.

Davide nɔ-botigɛ nu wolaiti daaseigiti

²³ Zoabe ɣɛni Izelayele ɣɔvɛbeiti pɛ unda. Yɛɣoyada nɔ-doun zunui Benaya ɣa ɛ ɣɛni Kelɛte nuiti ta Peeɛte nuiti unda. ²⁴ Adɔlame ɣa ɛ ɣɛni pɔɔtɔ wotiiti unda. Ayilude nɔ-doun zunui Zɔzafate ɣɛni ga sevɛ make nui. ²⁵ Seva ɣɛni ga sevɛ ɣɛ nui, Sadɔke ta Aɔiataal ti ɣɛ ga zalaɣa ɣula nuiti. ²⁶ Yayiil nui Iila ɣɛni balaa ga zalaɣa ɣula nui Davide vɛ.

21

Kona savagɔ vului loo vai

¹ Davide nɔ-siegi zu, pului looni, ɛ ke ga kona savagɔ. Davide Gɔogɔ GALAGI ɣaazaɣani, naa gooɣaavote, ɛ ɣɛ ma: «Sayile maavele vɛ, ta nɔ-peɛyɛgei, ɛ ga nama vu vɛɛyɛgei, mazɔɔɔ ɛ Gaɔaɣɔn nuiti paani. ² Masagi Gaɔaɣɔn nuiti tolini. Ti la ɣɛni ga Izelayele nu, kelɛ Amɔɔɔl nuiti mɔtaiti ge ɣɛni de. Izelayele nuiti ti minazɛɣeni ti vɛ ga ti la naati pa, kelɛ anɛɛ naa vɛ, Sayile nɔ-gaabaai ɛ ɣɛni zɛa Izelayele nuiti ta Zuda nuiti bɛ, ɛ ɣɛni ɣɛɛzu, ɛ ti zuwuɣaaleve. ³ Davide ɣɛni Gaɔaɣɔn nuiti ma: «Lee ɣa nɔ ke wo vɛ? Lee ɣa nɔ kula ga zalaɣai niima ɣoto gba vai zu, nii a ke wo tuya loo Gɔogɔ GALAGI nɔ-nuɔuseiti bɛ?»

⁴ Gaɔaɣɔn nuiti ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Kpɔɛi ɛ gi yɔɣɔzu gɔ Sayile ta nɔ-peɛyɛgei, su la bɛtɛa ga walii baa zanugi, gɔ lei balaa gɔ Izelayele nui tanɔpɛ paa.» Masagi ɣɛni ti ma: «Lee ɣa mu wo pɔ gɛ ke wo vɛ?» ⁵ Ti gooɣaavoteni, ti ɣɛ ma: «Tɛi zunui nii ɣɛa ɣɛɛzu, ɛ gi

undaavili, ta é gi zuwuɗaaleve Izelayele yooi ná pɛ su, ⁶ gi bɛdɛi ɗa mavofodai zu zunu lɔfela va, gi ti zɛɛ gului va Gooɗɗo GALAGI ɗaazu, Sayile nii Gooɗɗo GALAGI yiimazɛgeni la, naa ná-taazuve Gibeá.» Masagi ɗeni ma: «Nà ti lɔzu wo yeezu.»

⁷ Masagi Zonatan ná-doun zunui Mefibaale yeni ná, tɔzei minazɛgegi va, ti keeni yooɗzu ta Sayile ná-doun zunui Zonatan, Gooɗɗo GALAGI ɗaazu. ⁸ Kele masagi Aya ná-doun anzanui Lisepa ná-doun zunu felegaiti soni, niiti é ti zɔlɔni Sayile ve, Aalemɔni ta Mefibaale, ta Sayile ná-doun anzanui Meelaabe ná-doun zunu lɔlugaiti, é ti zɔlɔni Meɗɗa nui Baalezilayi ná-doun zunui Adeliyele ve. ⁹ E ti ve Gaɓaɗɗon nuiti zea, ti ti zɛɛ gize unmauve Gooɗɗo GALAGI ɗaazu. Ti nu lɔfela pɛ ti zaani uɔma. Ti zaani nɔ é zoloo moloi nii daa ga wɔlezegi, naa leve volo mɔungi ma.

¹⁰ Aya ná-doun anzanui Lisepa saa wɔlɔ wo segei zɛgeni, é pɛɛ wu fasai ma, molo leve volo mɔungi, eyɛsu tonai vu ti ma, é ɗeni wɔniiti kpɛɛzu poomaiti ma foloi, é ɗa dɔɔ zuaiti kpɛ kpidii. ¹¹ Ti liini, ti naa wo Davide ma, nii Aya ná-doun anzanui Lisepa keeni, Sayile anzaai nii é la ɗeni vuluni ga zaiti kevele. ¹² Davide liini naazu, é Sayile ma ɗaaiti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaaiti maavali Yaabeese nuiti ma, Galaade yooi zu. Mazɔlɔ naati ka ti ti-ma uɔomaiti segeni Bete-San taa zaamave, ve Filiseti nuiti ti ti zɛɛni ná, siɛgi zu ti vɔnini la Sayile ma Gileboa. ¹³ Ti zɛgeni miná ga Sayile ma ɗaaiti ta ná-doun zunui Zonatan ma ɗaaiti, ti va ga tiye, ti kpɔ zaiti ba, ti zɛɛni. ¹⁴ Ti liini, ti Sayile ma ɗaaiti ta Zonatan ma ɗaaiti maagulu Sayile keɛɛɛ Kise ná-kabai zu, Seela, Benzamen yooi zu. Ti masagi ná-deveiti pɛ daazeelini. Naa voluma GALA ge zooi maawɔnɗaani.

Kooi niiti ti ɗɔni

Filiseti nuiti daalɔɗma

(1 Dɔlɔ Sevei 20:4-8)

¹⁵ Kooi tɔzeini mɔnɔ Filiseti nuiti ta Izelayele yooɗzu. Davide ta ná-kooɗɗo nuiti ti liini, ti vala Filiseti nuiti ba. Davide bɔlɔa ɗeni de niina. ¹⁶ Lafa mavofodai zu nui nii daa ɗeni ga Yisebi-Benɔde ɗeni ɗɛɛzu, é Davide vaa. Boɗa zɔkpɔ niinei ɗeni keelave, kpɛɛin é ɗeni zea, ma mɛɛngi ɗeni ga kɔlu bɔigi, buɗegi ga kilo savago ɗɛɗala. ¹⁷ Kele Seluya ná-doun zunui Aɓisayi vaani, é bɔ Davide va, é Filiseti nui va. Davide ná-kooɗɗo nuiti ti ɗeni ma naazu: «È la mɔ vilega gi volu kooɗɗuɔve, naa ɗa a ke Izelayele ná-lanboi mina za.»

¹⁸ Kooi taɗili su mɔnɔ, Filiseti nuiti daalɔɗma Gɔbe, Gusa nui Siɓekayi Safe vaani, naa balaa ɗeni ga Lafa mavofodai ta. ¹⁹ Naa volu kooi taɗili su mɔnɔ Filiseti nuiti daalɔɗma Gɔbe, Beteleyeme nui Yaalee-Wɔlegime ná-doun zunui Eleganan Gate nui Gɔliate vaani, nii ná-kpɛɛin ma wului wɔlɔni, eɗe sege vele nui ná-gba gului. ²⁰ Kooi taɗili su mɔnɔ Gate, zunui ta ɗeni ná, koozaai, zeebɛɗaiti ta kooɗɗɛɗaiti ti ga dɔzitaɗzita, ti pɛ kpɔga ɗe ga puufele maazu naani (24). E ɗeni ga Lafa mavofodai ta tɔ balaa. ²¹ E malimasakeɛi leveni ga Izelayele nuiti, Davide keɛɛɛloin Simea ná-doun zunui Zonatan paani. ²² Lafa mavofoda naanigai niiti ti zɔlɔni Gate, ti pɛ ti zaani Davide ta ná-kooɗɗo nuiti zeezu.

22

Davide ná-guyei

(Guyeiti 18)

¹ Davide niima wuyei looni Gooɗɗo GALAGI ve, siɛgi zu naa unmaɔni da, é kula sili nuiti kpɛin zeezu, ma un ge la ma mɛɛ ga Sayile. ² E ɗeni ma:

«Gooɗɗo GALAGI ɗa ga ná-fasai, ná-siɗigi, unmaɔ nui,

³ GALAGI nii é ga ná-fasai, ve gè lɔɗɗuzu ná,

ná-kooɗɗo zɛɛgegi, zobogi nii é kizosu,

ná-siɗi gaagoozagi, dɔɗɗuzuɔve,

kizo nui, nii é kizosu tosu nuiti ma.

⁴ Mamagi ɗa Gooɗɗo GALAGI ve!

Siɛgi zu gè tolini da, gè vieni, gè ɖula sili nuiti kpein zea.

⁵ Mazɔɔ saai ma ɖe lakpatakpagiti ti màaɔɔleni,
é ɖa màalua, eɖeɖelei kɔtuɖei la, é faa zuɖologologi ɖeezu.

⁶ Gɔvealaazu ɖaluiti ti veleveleni mà,
saai ná-tumɔiti ti ɖe tũɖɔ, ti ɖa màalua.

⁷ Nà-kidaaviligi zu, gè woɔɖulani Gɔoɖɔ GALAGI ma,
gè woɔɖulani nà-GALAGI ma,
é yeɖi ná-masa peɖei wu, é gɔmɛni,
nà-kpee wooi looni goizu.

⁸ Naazu, zooi ɔalini, é niikpi,
geɖɔɔlogi ma wuulaagiti ti ɔalini,
ti niikpini ná-ziiɖaawanai maavele ma.

⁹ Duului ɖa ɖulazu sokpayeɖeiti su,
abui nii é galai wosu, naa ɖa ɖula daave,
ga tiɖilekai é ɖa ɖala.

¹⁰ E geɖɔɔlogi ziɛni su, é yei,
tonaɔiin gaadɖiligai kɔɖɔi wu.

¹¹ E leɛni seeluɔɔɛin ɖɔma, é ɖa ɖove,
é ɖula keɛma fiɛi ɖovegiti kɔma.

¹² E ɔɔɖɔ maaveleveleni ga kpidii, é laɔɖu su,
fiɛe wolai ma ɔidii zu, tonaɔiin gaadɖiligai zu.

¹³ Wozakalagi, nii é ɖeni tuɖɔ,
abulekaiti ti ɖeni zosu ba.

¹⁴ Gɔoɖɔ GALAGI ɖa zikɔzu geɖɔɔlogi zu,
GALA nii é Anii-Pe-Unda, naa wooi ɖa ɖulazu.

¹⁵ E mɛɛinti pilini ga é sili nuiti suvaza,
é mainmainti pilini, nii a ke ti voluazo.

¹⁶ Kpoloɖei ɔomave ɖulani keɛma,
eteai ma wuulaagiti maa ɖe kala,
ga Gɔoɖɔ GALAGI ná-kpaazaɖai maavele,
ta sokpayeɖeiti su viɛi!

¹⁷ E yeemaaleni, é ye geezuve, é nɔn so,
é mɛɛn, é kũla ziɛ wolaiti ga.

¹⁸ E kũlani sili nu wolai ya,
niiti ti wɔinzegezu, tama ti zuɔaai nɔn ba.

¹⁹ Ti wuzɛɖeni dɔalɔɖɔma nà-kidaavili foloi,
keɛe Gɔoɖɔ GALAGI ɖa é loni pɔlu.

²⁰ E kũlani faaɔaagi zu,
é kũlani, mazɔɔ nɛɛve be.

²¹ Gɔoɖɔ GALAGI vaani bu, é sɔ eɖeɖelei nà-telebodai la,
é keɛni bè, eɖeɖelei zɛeiti ɖade peɖei la,

²² mazɔɔ gè Gɔoɖɔ GALAGI ná-peleiti sogɛ,
gè la maagoozani nà-GALAGI va, ga faa ɖɔu ɖee vaa maavele.

²³ Gàazu ɖa ná-tɔgiti ba yeenɔpe,
gè la zɛgezu ná-deveiti ba.

²⁴ Gè ɖeni ga ziimai ɖe nui,

gè ɓɔɓɔ zoni ga gè mina faaɗaaza gola ɗɛ.

²⁵ Ƴooɓɔ GALAGI sàlani nà-telebo fai maavele ma, eɗevelei nɔn ɲadegai la tɔun gaazu.

²⁶ Zɔi é è ɓɛ ga woogɛɗfila nui, ɗa ɗɛ naa ɓɛ ga woogɛɗfila nui, zɔi peelalazu la ba, peelalazu la è ɓa naa letema.

²⁷ Zɔi ɲadegai, ɗa ɗa-ɲadedai leezu ga naa, niiti ti ga yaava nuiti, ɗa ɗa-ɗimalai leezu ga naati.

²⁸ Da maanɔɓɔ nuiti kizosu, ɗa wɛlezu gaazuleɛ nuiti ba, è ti maayei.

²⁹ Da ɗa è ga nà-wozakalagi, ee, Ƴooɓɔ GALAGI! Ƴooɓɔ GALAGI ɗa nà-kpidii zu ɗɛ kala.

³⁰ Ni ɗa bà, nà vili salavusu bulugi zaama, ni nà-GALAGI ɗa bà, nà vili gè buɗe sigiigi maazu.

³¹ GALA ná-peleiti daazeeliɓɛ, Ƴooɓɔ GALAGI laawooi ɗoleɓɛ. GALA ka ga kɔɔɓɔ zɛɓɛgi naati kpein ɓɛ, niiti ti ɓɔɓɔfuzu tɔun polu.

³² Mazɔɔɔ ɓɛ ɗa é ga GALA, ni Ƴooɓɔ GALAGI laade? Ƴɛ ɗa é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

³³ GALA ka é ga nà-siɗi gaagoozagi, nii zeeɗaabaai, é nà-pelei ɓɛɛ ga pagɔ.

³⁴ Toɗa kɔɗɔiti keezu, eɗɛ dopai ɗɔɗɔiti, é tò ada ɗaagoozagiti.

³⁵ Toɗa é màalelezu ga kɔɔɓɔ vai, kilɛgi é ga kɔlu ɓɔigi kpili fai baai, zèeiti ta mɛɛin vilisu ga naa.

³⁶ Unmɔɔgi è bosu ga ze, naa ɗa é ga nà-kɔɔɓɔ zɛɓɛgi, ɗa-ɓɔɓaiti ta sɛɓelɔɔzu.

³⁷ E-zaalai zu, nà ziezu valafala, kɔɗɔiti ti la liizu ga.

³⁸ Nà vilisu sili nuiti polu, gè ti zugologolo, gè la ɗalega ma, ni gè la ti-ma zuwu ɗaaleveni.

³⁹ Gè ti-ma zuwu ɗaaleveni, gè ti vali ga, ti la mɔ wuzɛɗɛa, ti loo kɔɗɔ wu.

⁴⁰ Da sàamaɗilizu ga zɛɓɛi kɔɔɓɔ vai ma, ɗa sili nuiti toozu bu bɛ.

⁴¹ Da sili nuiti kpɛɛzu tùɗɔ, nà wɔnzɛɗɛ nuiti kologolo.

⁴² Ti kpɔba nu ɗaiziaa, ti la sɔɓɔni, ni ta Ƴooɓɔ GALAGI lolina, naa la ti woogaaɓotesu!

⁴³ Nà ti ɗɛɛzu ga zooi ma vufiligi, gè ti wolowolo, gè zie ti zu, eɗɛ pele zu valavalai.

⁴⁴ E kùla nà-nuɓuseiti ta-ɓaka fai laawu, è màkega ga zii ɗiligiti ta-ɗundiɗii. Nuɓuseiti gè la ti ɗwɛɛ, naati ta botii ɗɛɛzu bɛ.

⁴⁵ Wɛɛinti ta ɓaazu, ti ɗa tɛ su. Nà ti levena nɔ feya, ti ɗolo bɛ gaamanɔ.

⁴⁶ Wεεinti ta iṅotevei zu,
ti zasu ḏa bali, ta ḡena ḡulaa ta-zigigi zu.

⁴⁷ Ḡooḡḡ GALAGI ḡa vulua! Mamagi ḡa be, toḡa é ga ná-fasai!
Ese pe ge ná-GALAGI maamuse, ná-kizo fasai.

⁴⁸ GALAGI é zobo feezu bè, gè nònò uotokula,
é ziiti kolozu bè,

⁴⁹ ḏa kùlazu sili nuiti zea.
Da sèizu wòinzeḡe nuiti unda,
é kùla nu ṅòiti zea!

⁵⁰ Naa ḡa é ba, ná è maamuse zii ḡiligiti saama, ee, Ḡooḡḡ GALAGI!
Nà guyei loo è-laaseigi lèbi vaa ma.

⁵¹ Ḡooḡḡ GALAGI unmòò faa wolai ḡea ná-masagi ve.
Toḡa woḡḡḡladi ḡeezu naa ve, nii gulò ṅadegai ziaai ma,
nii é ga Davide, ta mavofodai, eyesu ḡò!»

23

Davide ná-woo ḡaabelagiti

¹ Davide ná-woo ḡaabelagiti kaa:

Davide bəe wooi, Izayi ná-doun zunui,
tosu ba nu wolai bəe wooi,
nii Zakəbe ná-GALAGI yiimazeḡeai la, é gulò ziaai ma,
Izelayele yiima wuye loo nui.

² Ḡooḡḡ GALAGI ná-Zenvui bəea ga màavele,
é daawooi vua dà.

³ Izelayele ná-GALAGI bəea,
Izelayele ná-fasai ḡeni mà:
«Zòì é masadai ḡeezu nuiti unda ga telebogi,
ta é keezu GALA gaazuluabai zu,

⁴ kulave ga foloi, é ḡulazu sobui,
é volozu geezuve, ve tonabiin ge la ná,
ma zezei ta tonai ti ḏa tufai vònò zooi ma.»

⁵ Nà-peleyeḡeai la ḡana baa GALA gaazu?

Toḡzei é ḡooḡḡ minazeḡe keevu bè,
é gaḡula ba, é make ga pagò.

Toḡa vaazu ga ná-kizogi,
é zìima vaiti daazeeli.

⁶ Kele nu ṅakaiti kpein keevu eḡe ḡaingiti ti vilisu ya,
toḡzei nu la ti zeḡea ga yeṅaka.

⁷ Zòì é pò é ti zeḡe,
keni é kolui baa kpein ma wului zeḡe,
ti ḡala abui zu náve nò.»

Davide ná-kòḡḡuluḡa wolaiti daaseigiti

(1 Dòò Seveì 11:10-47)

⁸ Wele Davide ná-kòḡḡuluḡa wolaiti daaseigiti ba: Ma mounḡi ḡeni ga Yəsəbe-Baseeḡete, Taakemən mavofodai, é ḡeni ga kòḡḡuluḡa savagòiti ta-lotuḡòì. Daa ḡeni balaa ga Esenee nui Adino. Tò ḡa é nu undòsava (800) vaani vòoma kòḡḡo laa ḡila su.

⁹ Toun polumai g̃eni ga Dodo ná-doun zunui Elezaal, Aḡoa nui ta ná-doun loin. E g̃eni k̃oḡfuluḡa savag̃iti saama, niiti ti yeni Davide va, siegi zu ti malimasak̃ei leveni la ga Filiseti nuiti, naati gaaleai ma ba k̃oḡḡ vai ma, naazu Izelayele ḡoḡvebei da ḡula volu, ti da l̃oḡḡ. ¹⁰ Kele Elezaal loni kpaan, é yeni Filiseti nuiti paazu, zeei ḡata boḡa z̃okp̃oi va ga kp̃ol̃i. Naama voloi ḡoḡḡ GALAGI f̃onifaama wola veeni Izelayele ya, k̃oḡvebei maabud̃ani Elezaal va ño ga ti poomaiti k̃oligiti seḡe.

¹¹ Toun polumai g̃eni ga Sama, ḡalaal nui Agee ná-doun zunui. Filiseti nuiti ti ḡaal̃eni ba Leyi. T̃oḡḡ belei ta g̃eni náve, Izelayele nuiti ti g̃eni velazu Filiseti nuiti ba. ¹² Kele Sama loni kpalagi zaama, é ná zo volu, é da Filiseti nuiti paa. ḡoḡḡ GALAGI f̃onifaama wola veeni Izelayele ya.

¹³ Yeeta molo levei l̃oḡzeizuve, k̃oḡfuluḡa vuusavag̃iti (30) saama, nu savag̃o yeini Davide ḡoba Adulame vugi zu, siegi zu Filiseti ḡoḡḡg̃i gila ge g̃eni ḡaal̃ezzu la ba Lefayime vetugi zu. ¹⁴ Davide g̃eni názu ná-d̃oḡḡ wosuve, siegi zu Filiseti ḡoḡḡg̃i gila ge zeini la Beteleyeme. ¹⁵ Ani w̃oin ta Davide zoni ño sa, é ḡe ma: «Be ḡa a va bè ga Beteleyeme taa loave ma dayeḡei zu ḡei ta p̃ò, ḡè kp̃ole?» ¹⁶ K̃oḡfuluḡa savag̃iti ti l̃oḡni Filiseti ḡoḡlaḡai zu, ti ziei zaḡa z̃ieyeḡei zu, é Beteleyeme taa loave. Ti vaani la, ti fe Davide ya, kele é la g̃eni keeni, é va kp̃ole. E feeni ḡoḡḡ GALAGI ve, é pu ya z̃ooi ma. ¹⁷ E g̃eni ma: «ḡoḡḡ GALAGI k̃izo nii ḡeḡala vai ḡee vai ma! Kulave eḡe ña ḡe naama nuiti ma ḡamai ḡolezu, niiti ti ḡikulaai ti-yenvuiti su, ti li.» E ḡel̃eni kp̃ole vai va.

L̃oḡḡ ḡula faa wolai ḡana k̃oḡfuluḡa wola savag̃i naati ti keeni.

¹⁸ Zoabe keeḡeloin Aḡisayi, Seluya ná-doun zunui ḡa é g̃eni ga nu savag̃iti ta-ḡundig̃ii. T̃o ḡa é nu unsavag̃o (300) vaani ga ná-kp̃ein. E l̃oḡḡ z̃ol̃oḡni naazu nu savag̃iti saama. ¹⁹ T̃oḡḡ ḡulani ti savag̃o zaama, é ḡe ga ta-ḡundig̃ii, kele é la g̃eni zeelini nu savag̃o m̃oḡngiti su.

²⁰ Benayaḡu, Yeḡoyada ná-doun zunui, é g̃eni ga k̃oḡfuluḡa wolai ta ná-dounloun, nii é g̃eni ga Kabeseyele nu, é l̃oḡḡḡula faa wolaiti keeni. Benayaḡu naa ḡa é Moabe ḡoḡfuluḡa wola feleḡo vaani. T̃o ḡa ḡalaa, k̃ole vuk̃oi yeni vuuzu foloi ta, é yeini z̃ieyeḡei ḡomave, é zalai va. ²¹ T̃o ḡa m̃oḡ é Ezipete nui ta vaani, nii gola maayikini, kp̃ein zoni zea. Tukp̃o ño ḡa é g̃eni zoni Benayaḡu ya, é vili Ezipete nui naa ma, é naa ná-kp̃ein ḡula zea, é paa la. ²² L̃oḡḡ ḡula faa wolaiti kana Benayaḡu keeni, Yeḡoyada ná-doun zunui, é l̃oḡḡ wola z̃ol̃oḡni k̃oḡfuluḡa wola savag̃o ḡiligi niiti saama. ²³ E l̃ebiya wola z̃ol̃oḡni nu vuusavag̃iti (30) p̃e ba, kele é la g̃eni zeelini nu savag̃o m̃oḡngiti su. Davide seini t̃o ḡoḡḡi make zalaususiti unda.

²⁴ Niiti ḡalaa ti g̃eni nu vuusavag̃iti (30) saama: Zoabe keeḡeloin Azayele, Beteleyeme nui Dodo ná-doun zunui Eleganan, ²⁵ Sama ta Elika, ḡal̃ode nu feleḡoiti, ²⁶ Peelete nui Geelese, Tekoa nui Ikeese ná-doun zunui Iila, ²⁷ Anat̃ote nui Aḡiyez̃eel, ḡusa nui Meḡunayi, ²⁸ Aḡoa nui Salemon, Net̃ofa nui Maḡalayi, ²⁹ Net̃ofa nui Baana ná-doun zunui Geeleḡe, Liḡayi ná-doun zunui Itayi, Giḡea nui Benzameñ yooi zu, ³⁰ Pilaton nui Benayaḡu, Naḡalee-Gaase nui ḡidayi, ³¹ Alaḡa nui Aḡi-Aleḡon, Baaleḡume nui Azemavete, ³² Saaleḡon nui Eliaḡa, Benee-Yasen, Zonatan, ³³ ḡalaal nui Sama, Alaal nui Salaal ná-doun zunui Ayiame, ³⁴ Aḡasebayi ná-doun zunui Elifeel̃ete, Maaka zunui ta dounloun g̃eni de, Gilo nui Ayit̃ofele ná-doun zunui Eliame, ³⁵ Kaalemele nui ḡeselayi, Alaḡe nui Paalayi, ³⁶ Soḡa nui Natan ná-doun zunui Yigeyale, Gade nui Bani, ³⁷ Am̃on nui Seel̃eke, Beel̃ote nui Naalayi, nii é g̃eni Seluya ná-doun zunui Zoabe ná-k̃oḡḡ z̃ol̃olaiti seḡezu, ³⁸ Iila ta Gaḡeḡe, Yeet̃el̃ nu feleḡoiti, ³⁹ ta ḡete nui Ilii.

Ti p̃e kp̃oḡa g̃eni ga nu vuusava maazu l̃ofela (37).

24

Davide Izelayele nuiti daaseigiti seve vai (1 Dɔɔ Sevei 21:1-26)

¹ Yeeta Gɔɔɔɔ GALAGI yiiɔaawanani mɔnɔ Izelayele nuiti ma, é Davide li ti laalɔɔɔma ga, é Izelayele ta Zuda nuiti daaseigiti seve. ² Masagi ɔeni naazu ná-kɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Zoaɔe ma, nii é ɔeni koba: «Leve Izelayele yooi ná pɛ su, é zo Dan, é li Beel-Seeɔa, nuɔuseiti daaseigi zɛve, nii a ke gè ti-lieɔɔi ɔwee.» ³ Zoaɔe ɔeni ma: «Da-GALAGI é ga Gɔɔɔɔ GALAGI, naa ke é nuɔusei mɔin su ga seizu unɔila (100), ta mɔliɔii masagi ka ga ɔaazu! Kele leeni ve mɔliɔii masagi pɔ ga é naa ɔeɔala vai ɔe?»

⁴ Kele masagi la zɛɔeni wooi volu, nii é boni Zoaɔe ta kɔɔveɔe ma ɔfundigii ma. Ti vileni pelei ma ga ti li, ti Izelayele nuiti daaseigiti seve. ⁵ Ti Zuluden buɔeni, ti vu Alɔwee, taa wolai yeezazuve nii é Gade nɛmei zaama, Yazee ɔobave. ⁶ Ti zɛɔeni miná, ti li Galaade ɔovi ma ta Taatime-Gɔdesi yooi. Ti zɛsu, ti li ga Dan-Yaan vele eyɛsu ti zeeli Sidɔn. ⁷ Ti zeelini Tiil taa wolai zu sigigi ma, naa volu ti liini Geeve ta Kanaan laa wolaiti pɛ su. Gaabelagi zu, ti zeeli Beel-Seeɔa, Zuda yooi zu lekɔɔɔma nu yeezazuve. ⁸ Uele ɔana ti zooi ná pɛ subizeni la, alu taavuuɔɔ folo vuufelegɔ (20) laawu, ti ɔaleni ma Zeeluzalɛme. ⁹ Zoaɔe daasei sevei ma voluvaawogi woni masagi ma: Izelayele ɔeni ga zunu waaundɔsava (800 000), niiti ta zoo liizu kɔɔ ma, Zuda geleiti ti ɔeni ga zunu waaundɔɔɔɔ (500 000).

¹⁰ Gaamago Davide gaɔaani ga toɔa ga sɔba nu, mazɔɔ é nuɔuseiti daaseigiti seveni. E ɔeni Gɔɔɔɔ GALAGI ma: «Gè faaɔaaza gola ɔea ga nii ɔee vai! Naa ɔa é ba, Gɔɔɔɔ GALAGI, sùvaaye ga ná-faa ɔoi kae, nèi gè ga dá-wotiɔe nui, mazɔɔ gè kwɛeni ga gè nii ɔeeve eɔe ɔimalala nu.»

¹¹ Davide wuzɛɔeai ma poluma zobui, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni GALA goo wo nui Gade vɔ, nii é ɔeni Davide ɔoba, é ɔe ma: ¹² «Li, è ɔe Davide ma: «Gɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa: Ná faa savagɔi niiti gila seizu è ma, yiimazeɔe ga gila, gè sei è ma.» » ¹³ Gade liini Davide vɔ be, é keela wooi wo ma, é ɔe ma: «Leeni ɔa è pɔ ga gè sei è ma: Kona ɔafela pului ɔe dá-yooi zu? Baa alu savagɔ é dá bize è zili nuiti ba, ti wuzɛɔezu è laalɔɔɔma? Ni naa laade, ɔafai va dá-yooi zu folo savagɔ laawu? Gisie su ga pagɔ, è yiimazeɔe, è naa wo mà, nii ná li, gè bo tève nui ma.» ¹⁴ Davide Gade wooɔaavoteni, é ɔe ma: «Ziiɔɔɔ wolai ɔa gè su! Ade loo Gɔɔɔɔ GALAGI yeezu, mazɔɔ ná-gaazumaawɔinɔɔi zuwɔɔɔve, kele gè mina loo nuiti zeezu!»

¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔafɔ zeeɔeai leveni Izelayele yooi zu, ma yee zobui nɔ eyɛsu é zeeli kui ma teveai ba. E tɔɔzei Dan, é zeeli Beel-Seeɔa, é zunu waaɔuulɔfela (70 000) vaa. ¹⁶ Tei geezuɔeelai ɔeni yeemaalesu Zeeluzalɛme ma ga é kologolo, Gɔɔɔɔ GALAGI nimizani ɔɔɔɔ ma ga naama vaa ɔoi. E ɔeni geezuɔeelai ma, nii é ɔeni faa zuɔologologi ɔeezu nuɔuseiti saama: «Yeei leena ba, naa kula ɔea su.» Geezuɔeelai ɔeni niina Yeeɔuse nui Alavena ná-molo loɔazuve ɔobave.

¹⁷ Davide geezuɔeelai ɔaai ma, é dá nuɔuseiti paa, é ɔeni Gɔɔɔɔ GALAGI ma: «Ná ɔa gè kotoi ɔeai, ná ɔa gè faaɔaazagi ɔeai. Kele nuɔusei niiti, leeni ɔa ti kea? Dòɔa mu, ná gila, ná-o, ná-peleɔeɔe-yo.»

¹⁸ Naama voloi nɔ, Gade liini Davide vɔ be, é ɔe ma: «Wuzɛɔe, è li Yeeɔuse nui Alavena ná-molo loɔazuve, è zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gɔɔɔɔ GALAGI ve.» ¹⁹ Davide liini ná, eɔevelei Gɔɔɔɔ GALAGI valini la Gade ma ga é bo ma. ²⁰ Alavena ɔaazuwuzɛɔeni, é masagi ɔa ta ná-botiɔe nuiti, ti dá va. E liini naazu, é nɔkɔ masagi ɔɔɔɔwu. ²¹ E gaazaga, é ɔe ma: «Toɔa ɔale, mɔliɔii masagi, è vaazu pɔ, nèi gè ga dá-wotiɔe nui?» Davide ɔe ma: «Gè vaa, gè molo loɔazuve ve ɔeya è ma, gè zalaɔa ɔulazuve ɔete ná Gɔɔɔɔ GALAGI ve, nii a ke ɔafai nii maɔɔooza nuɔuseiti ba.»

²² Alavena gɛni Davide ma: «Molo loɣazuɓe zeɣe. Zalaɣai nii è pɔ è kula, è naa ɣula. Nikɛiti ka gala zalaɣai vai zu, wotoloi ma wuluiti ta nikɛiti gili wuluiti ta ɣe ga kovii. ²³ Ee, masagi, gè ti pɛ fea è ya. Ɔooɣɔ GALAGI é ga da-ƆALAGI, naa yeezei kae è wu ga pagɔ.»

²⁴ Keɛ masagi gɛni Alavena ma: «Ba-o, nà geyazu è ma ga songɔi ɣiteɣitegi. Gè la gala zalaɣa ɣulazu nà-GALAGI Ɔooɣɔ GALAGI ɓe, nii gè la bɔɔni ma.» Davide molo loɣazuɓe ɣeyani ta nikɛiti ga wali ɣae ɓuulɔɔlugɔ (50). ²⁵ E zalaɣa ɣulazuɓe bɛɛni miná Ɔooɣɔ GALAGI ɓe, é gala zalaɣaiti ta ziilei zalaɣaiti kula. Názu ɣa Ɔooɣɔ GALAGI zoi maawɔingani la, ɔɔfoi maagooza Izelaye va.

TENE Faalaaliiti SEVEI lɔ̀zeigi

Tene Faalaaliiti ma zɛvei ɔ́a ga ɔ́ima zɛvei ta. ɔ́ima zɛvei naa ta ɔ́a é ga Zɔ̀be nɔ̀nɔ̀i, ta Tenebo Nui nɔ̀nɔ̀i. Bɔ̀lɔ̀zu ɔ́eni ga Salɔ̀mɔ̀n nɔ̀nɔ̀i (1:10; 10:1; 25:1), ɔ́ima nu zɛbele golai Izelayele nui. ɔ́oɔɔɔ GALAGI ɔ́imalai veeni zea ye (1Ma 5:9-13). Kele ɔ́ima nui taɔ́iligaa ti ɔ́eni ná, Izelayele ɔ́uɔ́ui zu. Naati ti losu ɔ́eeni sevei nii ɔ́ee vai va (22:17; 24:23), Aguul ta Lemuwele bɔ̀bɔ̀ (30:1; 31:1).

Kidafaawui ma ungi ta ɔ́ima nuiti ta-ɔ́alagiti ti ɔ́eni ga «ɔ́imalai,» naa ɔ́a ga gaamai, nii koleai ga wooi ma mɔ̀inmɔ̀in: Faaɔ́aɔ́gai, kelegelegi, kisiɛ vagoi, faaɔ́weigi, nu zie vele vagoi (1:1-5). ɔ́imalai nii ɔ́a ga zɛnvui zu ɔ́imalai, kalagi nu a zie la.

Niima zɛvei zu, ɔ́imalai nii ɔ́a lɛzu «tene faalaaliiti» su. Naa zɛive su tago ga kevele felegɔ̀, ti ziezɛ vɔ̀ɔ̀ma, ti da bɔ̀ɔ́ laavokɔ̀ɔ́, ti da bɔ̀ɔ́ laazeeli, ɔ́aa ti da ɔ́e bɔ̀ɔ́ laalɔ̀ɔ́ma. Zekana faalaalii ma mɔ̀inmɔ̀in ge la, é zo gaafwesɛ 10 é li 31 zu. Kele tanisu, ma lotodai tanigaa zugoozave (é zo gaafwesɛ 1 é li 9; 31:10-31).

Tɔ̀zeizuve nɔ̀ ɔ́a sevei nii woo biingi veai naa, nii é ná-kala gooi pe unda: Solooge ga nu lua ɔ́oɔɔɔ GALAGI va (1:7; 3:7; 8:13; 9:10; 22:4; 31:30; naa ɔ́eɔ́alaiti). Naama ɔ́imalai ɔ́a losu eteai zu faiti kpein ba: Nuɔ̀useiti ta-bɔ̀faamai, faazeikpasui, tɔ̀nɔ̀ba vaiti, vulu vai, botige vai, ta naa ɔ́eɔ́alaiti.

Baalobazu mɔ̀ungi zu (é zo gaafwesɛ 1 é li 9 zu), sevei ɔ́e nui ɔ́a ná-kalagi veezu, eɔ́e doun keeɔ́i é ná-doun zunui ɔ́alasu (1:10; 2:1; 4:1; ta naa ɔ́eɔ́alaiti), mazɔ̀lɔ̀ vele ɔ́ana ɔ́oɔɔɔ GALAGI naati kalasu da, niiti é ti neai ve (3:12). ɔ́imalai, pokɔ̀ɔ́gai nuɔ̀usei ma (1:20; 8:1; 9:1), nii é zɛnvui ma ɔ́eela wooi laazeelizu (3:16, 18, 22), é ɔ́e Titigi laalɔ̀ɔ́ma (9:13), nii é nuiti tɛzu ga, é ti li kotoi ɔ́ee vai ma, naama voogi bɔ̀ɔ́i ɔ́a é ga kologolo anzanui (2:15; gaafwesɛ 5). Mazɔ̀lɔ̀ nui bɔ̀ɔ́ ɔ́imala la zea, kenɛ é fali (2:3, 4). GALA ka a da fe (2:6), ná-Zɛnvui vɔ̀ (1:23).

Sevei vaalobazuve velesiɛi (é zo gaafwesɛ 10 é li 31) ɔ́aa ɔ́a belazu ga anzanu vagoi ná-fai, nii sulogai, ɔ́imalai ma ɔ́itoosui (31:10-31).

SEVEI lɔ̀zeigi ta SEVE ungi

¹ Salɔ̀mɔ̀n é ɔ́eni ga Davide ná-doun zunui, ta Izelayele masagi, naa ná-tene faalaaliiti:*

² Ti ɔ́e ungi ɔ́a ga ti nu ɔ́ala ga ɔ́imalai, ti nu ɔ́evele beɛɛ,
é kpɔ̀eiti gaafɔ̀, niiti ti woni ga kelegelegi.

³ Ti nui ɔ́ala ga sie veleɛi ná-eteai zu, kelegelegi vɔ̀,
é lelebo, é zɔ̀le, é zoloo su.

⁴ Ti ɔ́i pagɔ̀i ve naati zea, niiti ti la de faa mɔ̀inmɔ̀in kwɛeni,
ti faaɔ́weigi ta kidafaawui ve zunu loungoiti zea.

⁵ ɔ́ima nui woilo, toɔ́a ta bɔ̀ ná-soofaalai va,
zɔ̀i kelegelegai, naa ɔ́a zie vele vagoi zɔ̀lɔ̀.

⁶ Ta zoo ti tene faalaalii ma lɔ̀ɔ́fuzu vai tanigaani kwɛɛ,
ta ɔ́ima nuiti daawooiti ma lɔ̀ɔ́fuzu vaiti poluveti.

⁷ ɔ́oɔɔɔ GALAGI ɔ́aazuluabai ɔ́a é ga faaɔ́weigi lɔ̀zeizuve,†
faaɔ́aɔ́aalala nui ɔ́a da ɔ́imalai velevele ta kalagi.

Dama ga zunu loungo ɔ̀iti

* **1:1** Faalaali laaseigi, ta Salɔ̀mɔ̀n laaseigi ma vaa zu, wele sevei lɔ̀zeizuve. † **1:7** Wele veti: 9:10; 15:33; 31:30; Zɔ̀b 28:28; Guy 111:10.

⁸ Dòun zunu, woilo, è dama ga faafwēgi, è sàlòosu è-ḡee ya, mina è-lee ná-tene gooiti da ḡoba.

⁹ Mazòlò ta ḡe ga masa bòlò pagòì è unba, ta ḡe ga kòbu ani vagoì è ḡòbu.

¹⁰ Dòun zunu, ni faa ḡòu ḡe nuiti ta pò, ti è ḡaazule, mina yeezei bu.

¹¹ Ta ḡena ma: «Dile gi volu!

Ade li de nuiti tevesuve maabòun, de ta vaa, de laale nui ta wu lein nò,‡ anee ni é la faa ḡaazani.

¹² De ti-ma vului bòle, eḡevelei ḡòvealaazu a da ke la, ti ḡeele ḡeḡelein ga naati kevele, niiti ti yeizu kabai zu.

¹³ Ade ti-ḡòli pagòiti seḡe, de da-veleiti buulaave da.

¹⁴ Da dònò zòlòosu gi vò, ada bòsu wali bòlò ḡilagi ma ade pe!»

¹⁵ Dòun zunu, mina vile ti volu, è va zie ga ta-velei, maafòoza ta-velei va.

¹⁶ Mazòlò ti-ḡòḡòiti suvilève faa ḡòu ḡee vai zu, ti zuvilève ḡamai vuu zu.

¹⁷ Mazòlò toḡa ga fuun faa, wònii da tumòì ḡa, é da zeì tuḡò.

¹⁸ Kele tiya bòḡòì ḡa ti yaavai zeizu bòḡò luḡò, tiya bòḡòì ti-yenvui ḡa ti balii laazu tuḡò.

¹⁹ Zekana naati gaabelazuve la, niiti ti ta-ḡetei wosu ga kakama vaiti su, tònò ḡòì ḡa da sàlò nui undaavili.

Gimalai ḡa toligi wosu ta tenegi

²⁰ Gimalai ḡa kpeei loozu taazuve peleiti su, toḡa woḡfulazu maabò bosuveti.

²¹ E toligi wo maabò bosuve, é ná-keela wooi wo taa loave, é ḡe:§

²² «Gimalala nuiti, wa ḡimalala vaiti neezu ve, eyesu yeele? Neefulasu nuiti, wo-yiimai ḡa ḡeezu ga neefulasui, eyesu yeele? Faafaaḡaalala nuiti, wa yesu faafwēgi wainzeḡezu, eyesu yeele?

²³ A woilo ná-tene gooiti ma! Wèle ná ná-keleḡeḡeḡe ve wo ya, ná dàawooiti deḡ ga woye.

²⁴ Tòzei ḡè wo lolini, wo ḡele, tòzei ḡè yeeleteni, nu nòpe ge la ma wèle woni,

²⁵ wo ná-tene gooiti kpein pilini ya, wo la vaani ná-zelilomaiti bu,

²⁶ naa ḡa é ba, ná balaagi, ná wo ḡee, siegi zu maanòḡòì vaazu wo vò, ná neefula wo zu, siegi zu kidaaviligi zeelizu la wo ma,

²⁷ siegi zu kidaaviligi vaazu la wo vò, eḡe fiile wolai, siegi zu maanòḡòì zeelizu la wo ma, eḡe tòngòlò fiilei, siegi zu koozuviligi ta kidaaviligi vaazu la wo vò.

²⁸ Naazu, ta woḡula mà, ḡè la ti woḡaavotega,

‡ **1:11** lein nò: Boge Ebulu wooi zu ga: fuun nò, 6aa fai un ge la ba. § **1:21** Faawo bo nuiti ti ḡena zeì taa loave (31:23; Lut 4:11; Zòḡ 29:7).

ta gàizie, ti la kàa.*

²⁹ Toḡa ɣe ɣana, tɔzei ti faagwɛgi wɔinzeɣeɣe,
ti la yiimazeɣeni ga Gɔoɣo GALAGI ɣaazuluabai,

³⁰ tɔzei ti la vaani nà-tene gooiti bu,
ti laabeeluni ga nà-zelilomaiti,

³¹ ti zie velei ma lɔnɔgi ɣa a ɣe ga ti-ɣɔnɔgi,
ti bɔɣo lene gooiti ta ɣe ga ti-laamianigi, eyesu mɔtai ye.

³² Mazɔlɔ ɣimalala nui ná-kakagi ɣa da paa,
faagaaɣaalala nui ná-ziizoolɛlalai ga bɔɣo, naa ɣa a da too ya.

³³ Kɛɛ zɔi a woilo ɣooi ma, naa ɣa ze gaaneɛi zu,
é ná-eteai zie ziileigi zu, é la luaa maanɔɣoi va.»

2

ɣimalai ɣa ga ani biingi dɔɣuui

¹ Dòun zunu, ni da dàawooiti sona,
ni da nà-deveiti makeɛna è-yiimave,

² ni da woilona ɣimalai ma,
è è-yii ve kelegelegi ya,

³ ungo, ni da woogulana faagaaɣai ma,
ni da kelegelegi ɣaiziena,

⁴ ni da gaiziena ga walii ɣevele,
ni da daana ma kpe, è gaizie ga naavolo ɣevele,*

⁵ názu ɣa è Gɔoɣo GALAGI ɣaazuluabai ɣweesu da,
ɣa zoo è GALA kwɛɛ.

⁶ Mazɔlɔ Gɔoɣo GALAGI ɣa a da ɣimalai ve,
daawooi ɣa a da faagwɛgi ta kelegelegi ve.

⁷ Toḡa undaanɛɛ vai makeɛsɔle nuiti be.
Eɣe kɔɔɣo zɛpegi, toḡa naati makeɛ, niiti ti ziezɔ telebodai zu.

⁸ Niiti ti ta-eteai ziezɔ ga sɔledai, toḡa bɔ naati ba.
Niiti ti be ga woogɛɣila nuiti, toḡa baa naati ta-velei maazu.

⁹ Da zoo è faiti zɔɣɔzuɣa, telebodai, ta sɔle fai, ta faagaamai,
è pele vaɣɔiti kpein kwɛɛ.

¹⁰ Mazɔlɔ ɣimalai ɣa va é ze è-yiimave,
faagwɛgi ɣa ɣe ga è yiima vaiti.

¹¹ Kidafaawui ɣa è makeɛ,
kelegelegi ɣa baa è maazu,

¹² ga ti è unmɔɔ, ti è ɣula pele ɣɔiti su,
ta nu ɣɔiti ta-yaava bɔɛiti,

¹³ niiti ti ɣɛɛzu gaama velei va,
ti da zie ga pelei subidiai.

¹⁴ Ti-yiimai ga faa ɣɔu ɣɛɛ vai,
ti ɣoozunɛɛzu ga ti lɔ woya vai zu.

¹⁵ Ti zie veleitɛ maaɣegai,
ta-veleitɛ suzeivɛ.

¹⁶ Naazu, da ɣizo wɛɛnzie anzanui ná-tegai ma,
é ga koloɣolo anzanui woo nɛɛnɛgiti ti da,†

¹⁷ nii keleai sinigi va, é ɣeni zea ma niine yeei,
é yeema ná-vulu minazeɣegi ma, nii é boni ná-GALAGI laaseigi zu.‡

* **1:28** Wɛɛ vɛti: Zel 11:11; Mis 3:4. * **2:4** Wɛɛ vɛti: 3:14-16; 8:11; 16:16; Zɔb 28:12-19; TbN 7:11; 9:16-18. † **2:16**
Wɛɛ vɛti: 5:3, 20; 7:5. ‡ **2:17** Wɛɛ vɛ: Mal 2:14-16.

- 18 Mazɔ́ɔ maalaavena saai ɔ́ pelei, ɔ́ ná ga seizuɔ́,
 siɛ velei ɟa liizu la ɟɔ́vɛalaazu. §
 19 Niiti kpein ti liizu pɔ́ bɛ, taɟila kpalaa ge la ɟalega ma ɔ́lu, é va va,
 taɟila kpalaa ge la zɛnvu velei ɟaa.
 20 Yiimazeɟe ga nu ɔ́agɔiti siɛ velei,
 zɛ ga telebo nuiti siɛ velei.
 21 Mazɔ́ɔ sole nuiti ta zeɪ zooi* zu,
 gaama nuiti ta yɛ zeini ná.
 22 Kɛɛ nu ɲɔiti tɔ́ ɟa ɟula ná,
 woovele nuiti ta ɟula ná va.

3

Nu ɟito GALA ba

- 1 Dòun zunu, mina yeema nà-kala gooitɪ ma,
 makɛ nà-deveiti ma è-yiimavɛ.
 2 Mazɔ́ɔ ta ta ɔ́ili da-voloi lieɟɔiti su, ta è-zii ma ɟonagiti,
 ti undaanɛɛi ve è ɔ́.
 3 Mina ɔ́ala woogɛɟiladai ma, ta gaamai,
 ti ɟili ɟɔ́bu, è ti zɛvɛ è-yiimavɛ.
 4 Naazu, da zaalai zɔ́ɔ GALA ta nuɓuseiti ze,
 è ɔ́ɟɔ ɔ́agɔi zɔ́ɔ, è leve ga ɟima nui.
 5 ɟaliva ɟɔ́ɟɔ GALAGI ma ga è-yiimavɛ pɛ,
 mina ɔ́luzei è ɔ́ɟɔ ɟelegelegi va.
 6 Ziimai ɟaizɛ è-ɟɛɛvaiti kpein su,
 toɟa è zɛ vele ɔ́agɔiti dɛɛ ga dɛ.
 7 Mina ɔ́ɟɔ zeɟe ga ɟima nu,
 lua ɟɔ́ɟɔ GALAGI va, è maagɔoza faa ɲɔi va.*
 8 Toɟa ɟɛ ga kɛdɛyɪi è-ɓusei ɔ́,
 ta è-ɟaɛiti niine vai.
 9 ɟɔ́ɟɔ GALAGI lebi, ga è zɔ́ɔ gani ɔ́agɔiti,
 ta è zɔ́ɔ ganii ma mɔ́ungiti kpein.
 10 Naazu, da-molo ɟotaiti daa ɟa ve gola,
 da-ɔ́ɔ liɟiiti daa ɟa ve ga dɔ́ niineiti.
 11 Dòun zunu, mina ɟɛɛ ɟɔ́ɟɔ GALAGI ná-maagɔloi va,
 mina ná-zelilomai ɔ́ɛɛɛɛ. †
 12 Mazɔ́ɔ nii ɟɔ́ɟɔ GALAGI nɛai ɔ́, naa ɟa a da zeli lo ma,
 eɟɛvelei doun kɛɛɟi a da kɛ la ná-doun zunui ɔ́, nii nɛai bɛ.

Gimalai ta undaanɛɛi

- 13 Undaanɛɛ nu ɟa ga naama zunui, nii é ɟigi zɔ́ɔɔgai,
 zunui nii é ga kidafaawu nui!
 14 Mazɔ́ɔ kulanumai é sɔ́ɔsu, naa vizɔ́ɛ walii nɔ́nɔi va,
 ná-tɔ́ngi vizɔ́ɛ zanu kitei va.

§ **2:18** Tati pelei taɟili balaa ka ga nii: ná-pelei maalaavena ga saai ɔ́ pelei. * **2:21** zooi: Naa ɟa ga minazeɟe zooi.
 Wɛɛ ɔ́eti: Zen 17:8; Guy 37:29. † **3:7** Boge mɔ́nɔ Wɔ́l 12:16 zu. † **3:11** Niima wooiti boge mɔ́nɔ Eɓu 12:5-6 zu. Wɛɛ
 balaa ɔ́eti: Zɔ́ɔ 5:17, 1Kɔ 11:32.

15 Fizogε é leve kotu zongɔ baagi pe ba,
è yiima anii tanɔpe ge la vizoga ga toun kevele.‡

16 Sii zufoozai ga gɔmalai yeezai ga,
kɔvei ga, naavoloi ta lebiyai ga é miná.

17 Peleiti é nu vilesu ti va, naati page,
ná-peleiti kpein ta gomisu undaanεεi vɔ be.

18 Toɔa ga zenvu wului§ naati be, niiti ti sosu kpe,
niiti ti makεsu ma, naati undaanεεve.*

19 Gɔogɔ GALAGI ná-gɔmalai ga é zoi beteni la,
ná-kelegelegi ga é geeɔɔlogi beteni la.

20 Ná-gɔmalai vɔ, zou wu deiti kulave, ti la zoi ma,
tonaɔiingiti ti da tonai vu.

21 Doun zunu, gɔli kelegelegi va, ta kidafaawui,
mina zege ti volu eyesu gɔ.

22 Mazɔɔ ta ge ga zenvu vagɔi è ya,
da ge naazu ga zaalamai.

23 Naazu, è-gɔ su ga gala, è da li ga lii vele,
è-gɔgɔi la zigaa.

24 Ni da laana, maagɔli la gea è ma,
da-niimenii gaagaane.

25 E la luaa kulafiliba vaaɔa ba,
baa faa zufoologologi nii a zeɔ nu nɔiti ma.

26 Mazɔɔ Gɔogɔ GALAGI ga ge ga da-gɔtogi,
toɔa balii kpein sege è lugɔ.

27 Siεnɔpe su zobogi è ve la,
mina gele, è va be bɔsu naati ba, niiti ti balaai.

28 Mina ge è-zeɔnɔgɔi ma:

«Li è va volu, lina, ná fe!»

Tama anii è ya, nii da fe zea.

29 Mina faa nɔu betε gɔsu, è-zeɔnɔgɔi laalɔgɔma,
nii toun ka zeini kpe è gɔba.

30 Mina nu nɔpe sakpe wafuun,
ni é la faa nɔu nɔpe keeni ga de.

31 Mina gaazuɔula toosu nuiti ba,
è mina vokɔgɔ ti zie velei ma.

32 Mazɔɔ yaava nuiti maayosegeve Gɔogɔ GALAGI ve,
kele toɔa da goozu vai le ga naati niiti ti zɔlegai.

33 Gɔogɔ GALAGI ga da nu nɔi ná-peleyegei voovo,
naazu ma, toɔa da tuya loo telebo nuiti seizuve ve.

34 Toɔa da neɔɔgɔla neɔɔgɔlasu nuiti su,
kele toɔa da gaazu vagɔi lo bɔgɔmaayei nuiti ba.†

35 Lebiyai ga a ge ga gɔma nuiti tɔnɔi,

‡ 3:15 Wele ve: 2:4. § 3:18 zenvu wului: Wele veti: 11:30; Zen 2:9. * 3:18 undaanεεve: Boge ná tanigaa ga sii zufoozai. Wele veti: 4:10, 13; 9:11; 13:14; TbN 7:12. † 3:34 Boge mɔnɔ, ga geleke woo zεve vɔlɔmai, veti: Zak 4:6; 1Pi 5:5.

kele faaḡaḡaalala nuiti tənɔi ḡa ḡe ga unfegi.

4

Doun keeḡei nà-tene gooiti

¹ Dòun zunuiti, à woilo ḡeeḡe lenε gooiti ma,
à woilo ga pagɔ, wo kelegelegi ḡwεε.

² Nà kala pagɔ veezu wo ya,
à mina nà-kala gooiti pili ya.

³ Gè ḡeni kèε ya, ga doun zunu ḡilagi,
dèe nèeni ve gola, eḡe doun zunu ḡila kpegi.

⁴ Kèε ḡeni kàlasu, é ḡa ḡe mà:
«Dàawooiti so ga è-yii pe,
nà-deveiti so, ḡa zenvui wo.

⁵ Ḡimalai ḡaizie, ta kelegelegi,
mina yeema dàawooiti ma, mina zeḡe ti va.

⁶ Mina ḡele ḡimalai va, toḡa bɔ è va,
nεε ve, toḡa baa è maazu.

⁷ Wεε ḡimalai lɔzeigi va: Ḡimalai ḡaizie,
kelegelegi ḡaizie ga è zɔlɔ ganii kpein.*

⁸ Bɔlɔ, toḡa è wuzegε,
ni ḡa ḡilina ba, toḡa ḡe ga lɛbiya è ve.

⁹ Toḡa bɔlɔ pagɔi lɔ è unba,
é è maḡili ga masa bɔlɔ maayikiai.»

¹⁰ Woilo dòun zunu, dàawooiti gaḡa,
naazu, ḡa è-zii zuḡooza.†

¹¹ Gè è ḡalagε ga ḡimalai ma velei,
gè lo è luḡɔ telebo peleiti su.

¹² Ni ḡa ḡena ziaa ḡana, è-ḡɔḡɔ zu la ḡataga,
ni ḡa ḡena biza, è-ḡɔḡɔi la zifaa.‡

¹³ Ḡili kpaan è maḡolo vai va, nii è sɔlɔḡai, mina too ya,
ye ḡilini ba, mazɔlɔ naa ḡa è-yenvui su.

¹⁴ Mina zie ga nu nɔiti ta-velei,
mina vile naati kevelei volu, niiti ti faa nɔi ḡεεzu.

¹⁵ Maḡooza ta-velei va, mina zie la,
zeḡe ba, è zie ye.

¹⁶ Mazɔlɔ faa nɔu ḡe nui naati, ti la nia, ni ti la faa nɔi ḡεeni,
ta vala niimenii ma, ni ti la nui ta looni.

¹⁷ Mazɔlɔ ti-ḡɔnɔgi ḡa ga faa nɔi,
ta-bɔle lɔi ḡa ga sunulai.

¹⁸ Telebo nuiti ta-velei ḡεεve eḡe, geelaalaosu wozakalagi,
nii ma wozakalagi ḡaa yesu wɔlɔzu, eyesu foloi te.

¹⁹ Faa nɔu ḡe nuiti ta-velei ḡεεve eḡe kpidii,
ti la ti ḡɔḡɔziḡa ani ḡwεε.

²⁰ Dòun zunu, woilo dàawooiti ma,
woilo ga pagɔ kpɔε woiti ma.

* **4:7** Wεε Yesu ná-faalaalii va, é bogai Mat 13:45-46 zu. † **4:10** Wεε ve: 3:18. ‡ **4:12** Wεε veti: 3:23; 4:19; 10:9; Guy 18:37; Eza 40:30-31.

- 21 Mina yeema ti ma,
kele make ti ma è-yiimave.
22 Mazoloo niiti ti yeezeizu ti wu, ta va ga zenvui naati po,
ti kedeyai ve ti-busei ya.
23 Make è-yii ma, é leve anii pe ba,
mazoloo tofa zenvui wo fai ma ungi su.
24 Mina be è-laave va, é va da zeeiti bo,
mina è-lakologiti ze ná, ti va da yaava boeiti bo.
25 Gaazulo gakala velel va,
wele gkalave ga pagō.
26 Pelei zubele, ve è ziezú ná,
pelei è laai da, zie ga naa.
27 E mina zefé ba, è va li ga yeezazu velel, 6aa gōvezu velel,
gōgōgūla faa jou gēe vai zu.

5

Wēenziēgi ga da nui vaa

- 1 Doun zunu, woilo ga pagō nà-gimala wooi ma,
woilo nà-kelefele gooití ma,
2 naa ga a ke, è zoo kidafaawui la,
faagwēgi ga gē è-laawooiti su.
3 Mazoloo wēenziē anzanui laawooiti neeve ege kōin gulōi,
ti vage ege siēma wulōi.*
4 Kele ná-fai gaabelazuve gaa ga da wana ga nu, ege siinziin ganigi, nii wanaai,†
gaalive ege bofa zōkpōi, nii gaave fele.
5 Siē velel ga da li ga nui saai vō pelei,
kōgōiti ta da zeeli gōvealaazu.
6 E la da ga yiizoolē ga, é zie ga zenvu velel,
é la sugwēē ga tofa ziezú ga kaka peleití.
7 Niizu defēmu, doun zunu, woilo gōoi ma,
mina gēle dāawooiti ba,
8 Maagōoza naama anzanui ma zii va,
mina maabuḡa ná-pelelave va,
9 naa ga a ke, è mina è gaazu unfegi lo zunu ḡili zeezu,
da-eteai mina lo zunu jou‡ yeezu.
10 Ni naa laade, è-moolēzuve ga gē ga wēinti daamiizu,
da-wotii zulōnōgi ga gē ga pele ḡili bu ani,
11 naa ga a ke, è mina li balasu, da-eteai gaabelazuve,
siēgi zu è-busei kpein suyōkōgai na la,
12 è mina gē ma:
«Leeni vaa zu gē maagōloi wōinzeḡeni?
Leeni vaa zu tenēgi la ḡeni zoni zii ma?
13 Leeni vaa zu gē la ḡeni woiloni nà-kalamōinti gooití ma?
Gē la woiloni naati gooi ma, niiti ti kālani?
14 Ná tago nō, gē va gē maanōḡoi zu,

* 5:3 Wele veti: 2:16; 7:6-27; 22:14. † 5:4 siinziin ganigi nii wanaai: Abisente, tufa wanawanagi, é ḡeni ga faa wanai (TSV 29:17; Zel 9:14; Amō 6:12) 6aa kotoi ná-ani vili koozui voogi (Gəl 3:15; Kul 8:10-11). ‡ 5:9 Anza zinigi (6:34-35) ga zoo è gē ma, keni tōgi zei è ma (Lev 20:10; TSV 22:22). Wele balaa veti: Ezk 16:35-40; Zan 8:5.

nuḅuseiti ta-maaḅogi zaama.Š»

E-anzai nεε ve

15 E-anzai ɔεευε eɔe zeɔe ɔei.

Bḅole ga zeɔe ɔei naa!*

16 Mina è yiima vai ye ná, é va da yei taazuve peleiti su, eɔe ziei, é va da vaza maaḅo bosu wolaiti.

17 E yiima vaiti ti ɔe ga da ɔila kpe nḅ ɔnḅ!

Ti mina ɔe ga wo ḅoma wa anzanu ɔiligiti.

18 ɔoozunε yeenḅe su, wo eteai zie vḅ, wa anzanui naa, nii è yimazegeni la, è-ma nu niinelai zu.

19 E-anzai ná-fai ɔaanεευε, ná-fai vage eɔe dopai.

Kpusei da-ɔoozunεei laazeeli yeenḅe.

ɔoozunε sienḅe su ná-nεεbei zu.

20 Dḅun zunu, leeni vaa zu è ɔaazuɔulazu nu ɔili anza va?

Leeni vaa zu da ziilei gaizie naama anzanui ya, nii é la ga ɔnḅ?

21 ɔooɔo GALAGI ɔa nui kpein sie velei zumḅsu.

Toɔa εεεwotii vetεsu.

22 Faa nḅu ɔe nui ɔa da zo, tḅ ḅḅɔi ná-faaɔaaza golai nḅ zu,

toɔa da zo, ga tḅ ḅḅɔi ná-kotoi va ɔaluiti nḅ.

23 Undaa ɔa vili, tḅzei é la zooni ḅḅɔ zosu,

ná-boloɔai ɔa a da paa.

6

Zeelaga vai

1 Dḅun zunu, ni è ḅḅɔ ɔεευε ga zeelagai è-wḅolai ta maagɔye vai zu,

ni è minazegeni è-zeiḅḅɔi ve,*

2 ni è ḅḅɔ ɔilia ga è-laawooiti,

ni è ḅḅɔ ɔea ga kasoɔa nu ga è-laawooiti maavele,

3 naa ma, nii da ke dḅun zunu, ḅḅɔ vie,

tḅzei è loa è-zeiḅḅɔi yeezaama,

li è ḅḅɔmaayei be, è ɔoi da ga maanεεnei.

4 Mina va bu, niimenii va lo è-ɔaazu,

ḅaa è-ɔaazuɔolḅgiti ti va pεε ma mεε.

5 Bḅɔ vie ga dopai ɔevele, é ɔulazu dosoiti zea,

eɔevelei wḅnii a da ke la, é ɔula wḅni zo nui ná-tumḅi zu.

Naka nui ná-fai

6 ɔei è ga naka nui, li lεε pupuiti pḅ be, è ti vetε,

ti zie veleiti sumḅ, è ɔigi zḅḅḅ.

7 Ta-welema nu la ná,

ta-ɔalamḅn la ná, ta-ɔundigḅi la ná,

8 ta da ti-ɔḅnḅgi beεε, foɔo undaɔulazuve,

ti ti-laamianigi ɔaale ba molo leve ziegi zu.

9 Naka nui, da yesu laani, eyesu yeele?

Siεgi begele ɔa è wuzegezu la, è ɔula da-niimenii zu?

Š 5:14 Nii voluve ɔa ga zḅngḅ zelebai ta unfegi kelemave kpaun (6:33), eyesu é ná-faaɔaaza golai zulḅnḅgi zḅḅḅ (Lev 20:10). * 5:15 Naa ɔa ga: «anzanui nii è yimazegeni la, è-ma nu niinelai zu» (5:18). * 6:1 Zeelaga vai wola ɔeni Izelaye nui saama, nii a ke ti ḅaa ta-naavoloiti maazu, ni kuye zeɔe nui la kuyei ɔulani, zeelagai ɔa é ḅena kula, é ḅena kpḅunmai leve ga koligi ta, ḅaa ná-nui ta (Zen 43:9; 44:32; Eza 38:14; Guy 119:122). Naa ɔeɔala vai ɔa Tene Faalaalii Zεvei pḅ, é tḅgi zei ma (11:15; 17:18; 20:16; 22:26; 27:13).

10 E lago ni, è lago g̃aazuvee ma,
 è yeeiti da b̃oḡo ma, è lago zaamale,†
 11 kee naama ziegi zu, baladai g̃a g̃ula è viliba eḡe siezie nui,
 nimizai zeeli è ma eḡe k̃oḡo nui.

Yaava nui ná-fai

12 Nu nakai g̃a ga telebotala nui,
 toḡa a da li ga zee b̃oḡiti boga,
 13 é da g̃aazuve loo ma, é da g̃oḡiti gaaloḡa,
 é da poogiti ke ga yeebeḡaiti,
 14 yaava g̃isiei ño g̃a é ziimave,
 faa ñoi ño g̃a a da g̃isie su yeeñope,
 é da kp̃oleve vai ḡe.
 15 Naa g̃a é ba, kologolo fai g̃a ḡe ga kulafilibai,
 naa g̃a ba ḡila ño, é ḡologolo, ma zale la ná.‡

Nii G̃oḡo GALAGI w̃inzeḡezu

16 Faa l̃ozita g̃a ná, nii beḡfulaai G̃oḡo GALAGI ve,
 toḡa ṽolo ga d̃ofela, niiti ti ga maḡneei:
 17 gaazulee g̃aazui, zee wo neḡi,
 nui s̃o ge la ba, nuiti ti naa ma namai vuuzu ga ti-yeeiti,
 18 nu yii nii é g̃isiezu telebotala vaiti su,
 nu g̃oḡiti ti zuvilaai b̃izezu faa ñou ḡeezuve,
 19 zee zeelei, é zee zeele wooi wosu,
 ta z̃oi é kp̃oi levezu ḡeḡḡelointi z̃oḡzu.

W̃enziegi zakpe pelei

20 D̃oun zunu, ḡize è-ḡee ná-deveiti su,
 mina è-lee ná-tene gooiti too ya!
 21 Make ti ma yeeñope è-yiimave,
 ti zele ḡabu.
 22 Ta lo è luḡo da-ziei zu,
 ti è make è-laazuve,
 ti yepe è ṽo, da wuunna.
 23 Maz̃ol̃o devei g̃a ga lanboi,
 kalagi ḡe ga wozakalagi,
 zelilogi ta maḡfoloi, ta ga pelei é lo zenvui va.
 24 Ta è make w̃enzie anzanui zie velei ma,
 ta è-zeiḡḡoi anzai ná-kp̃e neeneḡi ma. §
 25 Mina g̃aazuḡula ná-pagi va è-yiimave,
 mina b̃oḡo ye ná, é va è zeḡe ga gaazuḡoḡiti.
 26 Maz̃ol̃o kologolo anzanui maavele ma, da vala da-bulu buḡai ño ma,
 kee anzanui é zini be, da ḡe è vala è-yenvui pe ma.
 27 Nu g̃a zoo nei é abui l̃o ná-zuvai zu,
 é la ná-seḡeiti kpein gala baa?
 28 Nu g̃a zoo nei é zie abulekai g̃a,
 é la k̃oḡiti gala baa?
 29 Zeño ḡana é la, ga naama nui nii é ṽilesu seiḡḡoi anzai volu,
 a ṽoḡuna ba, salalalai la yeḡa.
 30 Nu la unma nui veleviliga, nii é unmai wosu ga é kogi zulaave,

† 6:10 Wele ve: 24:33-34. ‡ 6:15 Wele veti: 1:26; 24:22; Z̃oḡ 34:20. § 6:24 Wele 5:3 zu, ta sugulazuve.

tɔ̀zei ani la zea, nii a mi.

³¹ Anɛɛ naa ve, ni ta sona, maanɛɛve é potogi ve ga seizu lofela, ani vagoi kpein é ná-pelei wu, toɟa naa pe fe.*

³² Kele zoi é wɛɛenziɛgi ɟɛɛzu anzanui vɔ, naa valage faaɟaagai ma, da naa ɟɛɛna, da boɟo ɟologolosu, da boɟoi.

³³ Toɟa kpɔ̀loi zɔ̀lɔ̀ ta baagulamai, ná-unfegi la bega eyɛsu ɟɔ.

³⁴ Mazɔ̀lɔ̀ toloi ɟa da anzazinigi yiiɟula, é la maawainɟa ɟea, yeei é potokulai ɟɛɛzu la.

³⁵ E la unmoɔ gani nɔ̀pe soga, é la vaa bu ɲeglein, anɛɛ ni da lobeani moimoin tevesu.

7

Wɛɛnzo anzanui ɟa da zunu loungoi ɟaka

¹ Dòun zunu, mina yeema dàawooiti ma, ná-deveiti make.

² Ni da pɔ̀ è zenvui wo, ná-deveiti so, è make ná-kala gooiti ma, eɟe è-ɟaazuleegi.

³ Ti lo yeebeɟaiti ba, eɟe balaɟaegiti, ti zɛve yiimave.

⁴ Gimalai leve ga è-vaazeelai,* è kelegelegi leve ga è-wɔ̀lɔ̀lai,

⁵ ga ti è ɟizo wɛɛenziɛ anzanui ma, ta è-zeiɲɔ̀ɟoi anzai ná-tega boɛ nɛɛnɛgiti ma.

⁶ Foloji ta, gè ɟeni loni ná-fenetelei laave,† gè da wele eteave.

⁷ Gè buzeɟe niinɛgiti kaani, ti la de faa pe poluɟwɛɛ, ti zaama, zunu loungoi ta ɟeni ná, balagai ɟigi ma.

⁸ E ɟeni ziezɔ̀ taazuve pelei zu, adave tɔ̀na ve naama anzanui ta ɟeni loni ná, é liini ga naa ná-pelei vɔ pelei.

⁹ E ɟeni ga fitili pɛɛzɔ̀ve, foloi liini niina, kpidi tɔ̀zeini niina ga vea.

¹⁰ Kele wele, anzanui daagomini, maagiliai eɟe koloɟolo anzanu, yaava ɟigi be.

¹¹ E da zɔ̀ngɔ, su la zoga, kɔ̀ɟɔ̀iti ti la yeɟa loni kpe ada ɟila.

¹² Taa zaamave veleiti su, ta ada wolaiti, adave pe ka é ná-balii laazu ná.

¹³ E zunu loungoi zo, é nɛɛnɛ, é ɟaazulo gaazuve va, é ɟe ma:

¹⁴ «Ziilei zalaɟaiti ka gè ɟea ti ɟulazu, za nɔ̀ ɟa gè ná-minazɛɟegi laazeeliai la.‡

¹⁵ Wele nii ɟa é kea gè ɟula, gè va è laagomisu,

* **6:31** Nii voluve ɟa ga keni ma nu potogi ve. Tɔ̀gi ná-devei ɟeni ga ma nu potogi ve ga ma veɛda felego, baa naanigo, baa ni gola zu ɟa baagona, ma nu ma veɛda loɔ̀lɔ̀gi ve (Egz 22:1-16). * **7:4** baazeelai: Nɛɛbe wooi ɟa ga nii, to ɟa é naa leɛzu nii é lolisu ga «nɛɛbe anzanui,» Guye Vagoi zu (GyU 4:9-10, 12; 5:1). † **7:6** Fenetelei laave: Fɔ̀vɔ zɔ̀oiti su feneteleti daalaoga ɟeni de, kolu ansa velevelegiti ti vileni ti la, é da ta ɟula foloi ma zezeiti da. Nui a ɟena pelei wu, toɟa nu vete, kele nu la yeɟa etea velei, é va ma nu vete. ‡ **7:14** Nui nii ti ná-zalaɟai ɟulazu, naa bena zalaɟa zuai ɟilazuve mi ta ná-peleyeɟei (Lev 7:12-15), folo moɔ̀ngi ta felesiei (Lev 7:15-16). Zunu loungoi nii lolige naama laamii wosuve.

gè g̃ea p̃ò gè è g̃a, gè è g̃aa.

¹⁶ Gè nà-betei g̃aaβetea, ga dasuzeg̃ei suvuai,
ta geze zeg̃ei é ga Ezipete gelei. §

¹⁷ Gè dàazuve makugi ñea ga,
miilegi, ta al̃w̃egi ta kañlegi.

¹⁸ Ua de l̃o ziimađ̃ei zu, eỹesu sobui zeeli,
de l̃o β̃ođ̃oyiimai ma ñeβ̃ei zu.

¹⁹ Maz̃l̃o s̃inigi la ve, p̃elei wu,
diĩve sĩe g̃ooza ma.

²⁰ E wali m̃ainm̃ain segeve ya,
keni alugi a zeina gize la, é va va.»

²¹ E ṽonini ma ga ná-kelegelegi,
é m̃enni ga ná-woo ñeñegiti.

²² Gaamago ño, é vil̃eni anzanui naa volu,
eg̃e ñikei ti liizu la paazuve,
eg̃e bolođ̃a nui, ti gilizu ga, ti maag̃olo,

²³ eỹesu m̃ein s̃o zii va,
eg̃e w̃onii é g̃aazuvilezu ga é vili tum̃oi zu,
é la iñinesu ga z̃envui, é faabaagi laawu.

²⁴ D̃oun zunuiti, niizu niina, à woilo g̃oi ma!
A dama ga dàawooiti!

²⁵ Wo-yii mina valibo, é va vil̃e anzanui niima zii volu!
A mina g̃aka, wo va vil̃e ná-pelei va!

²⁶ Maz̃l̃o ná-nu maawanaiti m̃ainve, niiti ti zaai,
ta niiti é ti undaaviligai, ti g̃eni ga z̃ebes̃u nu wolaiti.

²⁷ Ná-pelei g̃a é ga g̃ovealaazu velei,
nii é yeizu saai zeizuve.

8

Gimalai g̃a woog̃ulazu

¹ A woilo, g̃imalai g̃a toligi wosu,
kelegelegi g̃a woog̃ulazu.*

² Tođ̃a loni ada g̃aađ̃oozagiti maazuve pele g̃obave,
pele zađ̃alaṽeti.

³ Taa loave, sig̃i daaṽeti,
nu l̃ezuve taazuve, tođ̃a woog̃ulazu:

⁴ «Nuiti, wa g̃a gè woog̃ulazu wo ma,
nuβ̃useiti, wa g̃a gè β̃ozeu wo ṽo.

⁵ W̃aiti wo la de faa m̃ainm̃ain kw̃enni, à kidafaawui maag̃oli,
faag̃aag̃aalala nuiti, à g̃e ga kelegele nuiti.

⁶ A woilo dẽe, maz̃l̃o faa β̃iin ka gè bosu wo ma,
telebo kp̃eiti ka ti g̃ulazu dàave.

⁷ Maz̃l̃o gaama β̃eiti ka gè ti wosu,
m̃aaj̃ẽi g̃a ga z̃ee β̃eiti.

⁸ D̃aawooiti kpein s̃olege,
tañpe su la zeini, b̃aa é va g̃e ga z̃ee β̃oe, b̃aa yaava β̃oe.

§ 7:16 Ezipete gezei wola g̃eni g̃aiz̃ezu, s̃ongoi wola baani (Eza 19:9; Ezk 27:7). E g̃eni ga kp̃etei ma voogi (31:22).

* 8:1 Wele ve: 1:20.

9 Ti pe gaadfalage naama nui ve, nii kelegelegai,
ti gòle naama nui ve, nii kalagai.

10 Nà-kalagi gè bosu ga woye, à naa woin gè, é leve walii va,
faagwègi vizoge zanugi va, anee zanu kitei.

11 Mazoloo gimalai vizoge kabu yalofò vagòiti ba,
ani vagò nòpe ge la zooga vokòfòsu toun ma.†

12 Nòun nà, nà ga gimalai, sèizuve ga ga kidafaawui,
sòoge faagwègi ta kidafaawui zolòosu.

13 Goofo GALAGI gaazuluabai ga é ga, è zili ga faa noi.
Niiti gè ti woinzegezu, ta ga,
gaazuleei, wasogi, faa nou velei, ta zee wo daave.

14 Tene goo vagòiti, ta kidafaawui ta ga nònò,
nà ga gè ga kelegelegi, zobogi ga ga nònò.

15 Masagiti ta masadai geezu nòun sabui zu,
kundiñiti ti togiti sei, niiti ti zolegai.

16 Sabui zu ga kundiñiti ti kundiñilai geezu la,
ta seizumaanee giti ti pe ta ga tukpòfaaleve nuiti ti zolegai.

17 Nòun nà, naati kpein neeve bè, niiti ti nèezu ve,
niiti ti gàizezu, naati ta pète.

18 Naavoloi ta lebiyai ta ga nòun nònò,
ta undaaneei ta ani vagòiti ti yesu ná gò.

19 Nà-tòngi vizoge, é leve zanugi va, anee zanu kitei,
kulanumai gè feezu naa baagòve walii va.

20 Nà ziezu telebo pelei zu,
pìlege sole peleiti ba,

21 gè va ani vagò ve naati be, niiti ti nèai ve,
gè ta-veleiti buulaave ga naavoloi.

22 Gè gèni Goofo GALAGI ya,‡ kaite ná-botiiti tòzeizuve,
aisa ná-boti mòngiti tanòpe ge va gè.

23 Gè zeini kaite wòlwòlò,
aisa eteai va bete.

24 Siègi zu gè zòlòni da, kpolodèi la gèni de ná,
baa zieungiti, zèiti ti va dà gùla ti zu.

25 Gè zòlòni pe, aisa gizeiti ti va bete,
aisa gize bufegiti ti va gùla,

26 GALA ge la gèni de zoi beteni, ta zou yòfòzuveti,
anee eteai ma vufili mòngi.

27 Gè gèni ná niina, siègi zu é geegòlògi zeini su la,
é kwegi la, é tati zie wolai ma.

28 Siègi zu é tonabiingiti seini su la geezube,
é zèbei ve zieungiti be, ti dà gùla ga keejaabaai.

29 Siègi zu é kpolodèi gwegi laani la, zèiti ti mina bude maazu,
siègi zu é eteai ma wuulaagi gazaavini da,

30 gè gèni koba, egè ná-botigè fundigì,
gè gèni ziilaazu folo-o-folo,
gè gèni kuai wosu gaazu yeenòpe,

† 8:11 Wèle ve: 2:4. ‡ 8:22 Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: Goofo GALAGI yimazegefi ga ze, Goofo GALAGI gèyani,
Goofo GALAGI sòlòni, baa Goofo GALAGI kpèteni.

31 gè ða kuai wo ná-etea βεταί zu,
gè ða nà-ziilaai zóló núbuseiti saama.

32 Niizu ðoun zunuiti, à woilo gòoi ma,
wa ðe ga undaanεε nuiti, ni wa ziena ga nà-peleiti!

33 A woilo nà-kala gooiti ma,
wa ðe ga ðima nuiti.

A mina da ðoba pe!

34 Undaanεε nu ða ga naati, niiti ti woilosu gòo ma,
niiti ti losu nà-pelelave folo-o-folo,
ti ðaaáazu nà-pelelave ma!

35 Mazóló zoi a kà, naa zenvui zólóga,
é Góogó GALAGI ná-kpábai zólóga.

36 Kεε zoi nape é la ðoloni bè, naa ða βóðó βólózu,
niiti kpein ti wðinzegezu, saai nεεve naati be.»

9

Gimalai ða toligi wosu

1 Gimalai ná-pelei loni,
é ma βede ðafelaiti saðani.

2 E toganiiti paani, é ðoi ðevele βεε,*
é taβalii ðaáβεteni.

3 E ná-botiðe anzanuiti teveni toli bosuve,
ti leeni adaveti, ða ðe ná, è zεε taai maazu, ti ða ðe:

4 «Wòiti wo la ðe faa moinmoin kwεε, à vaa leε ve.»
E boni naati ma, niiti ti la ðelegefeleni, é ðe:

5 «À va, à nà-bului ta mi,
à ðoi βóle, nii gè supuai.

6 A ðeε nuiti ta-ziepolui va, niiti ti la ðe faa moinmoin kwεε, wa zenvui wo.
A zie ga kelegele pelei!

7 Zoi a zelii lo waso nui ma, naa ða ða belelalai zóló,
zoi a nu ðoi maáfolo, naa ða ða poomugi zóló.

8 Mina ðeεðulasu nui zógi wo ma, mazóló toða è woinzege,
kεε ðima nui zógi wo ma, toða è nεε ve.

9 Ungo, ðima nui lene, ta ða βó ná-ðimalai va.
Telebo nui ðala, ta ða βó ná-faaðwεgi va.

10 Gimalai lázeigi† ða é ga Góogó GALAGI ðaazuluabai,
è GALA Nadegai ðwεε, é ga kidafaawui.‡

11 Mazóló ðoun nà, ðimalai, sàbu zu,
è-zii ma voloiti su ða ðooza,
è-zii ma ðonagiti suðooza.§

12 Ni ða ga ðima nu, ða suðulanumai zóló,
ni ða ga waso nu, ða ðila kpe ka ða sulónogi zóló.»

Titigi ða toligi wosu

13 Titigi ða ga eðe anzanui é zóngózu,

* 9:2 Folo ðulazu vele yooiti su, ti βena ðoi zupu ga ani maku nεεnεgiti, nii a ke ti ta vεε ná-nεei va (Eza 5:22). † 9:10
Wεε 1:7 zu, ta suðulazuve. ‡ 9:10 E GALA Nadegai ðwεε: Tanigaa ta bosu ga: nu ðadegaiti ta-vaagwεgi. § 9:11
Wεε ve: 3:18.

é la faa gaaɗaazu, é la faa ɗwɛɛ.

¹⁴ Toɗa zeini ná-pelelave,
seizuwe ɗa ga adaveti ti zeleɗgai taai maazu.

¹⁵ E ɗa teve nuiti toli,
niiti ti liizu ga pele zakpai,

¹⁶ «Zoi é la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɗale ma, é va ve!»
Zoi balagai ɗigi ma, é ɗe naa ma:

¹⁷ «Ziei unmaai neɛ ve,
daamianigi é miizu ɗooɗfuzu, naa neɛ ve!»

¹⁸ Ti la suɗwɛɛ ga ta ta li laazu ɗovɛiti ma,
niiti anzanui naa ti lolisu, naati ta niina ɗovealaazu.

Tene gooi ma ziiti

10

¹ Salɔmɔn ná-tene faalaaliiti.

ɓima loun zunui ɗa ɗa ɗe ga keɗɗe ná-koozunɛɛi,
faaɗaɗaalala loun zunui ɗe ga dee ná-ziizoolɛi.

² Naavoloi ɗolɔ pelei ɗoudai, é la faa vaa eyesu pe,
kele nii é ná-eteai zizu telebogi zu, naa ɗa ɗa ɗizo saai ma.

³ ɓooɗɗo GALAGI la telebo nui yegana, é va ɓolɔ ga pului,
kele toɗa ɗele nu ɗoi yiima vaiti ba.

⁴ Zoi é la yeevea faa va, naa ɗa ɗa ɗe ga bala nu,
kele zeemavebogi ɗa ɗa nu ɓete.

⁵ Nii é ani ɗaalɛɛzu ba, foɗo undaɗfulazuwe, naa ɗa ga doun zunui, nii kelegɗelegai,
kele zoi é niizu molo leve ziegi zu, doun zunui ɗa ga naa, nii ɓaa ɗa ɗula ma.

⁶ Tuyaiti ta vuuni telebo nui unmaɛ,
kele nu ɗoi laawooiti ta ɗa tooma vai maalɔɗu.

⁷ Telebo nui ná-kizesui ɗa ɗa ɗe ga tuyai taɗiligaani be,
kele zeemai ɗa ɗa wo nu ɗoiti daaseigi ma.

⁸ Zoi ɗigi ma ziimave, naa ɗa ɗa deveiti so,
kele nui é kpɛɛzuɗula ɗakaiti bosu, naa ɗa ɗa ɓoɗo loo ya.

⁹ Zoi é zizu ɗoledai zu, naa ɗa zizu ziileigi zu,
kele zoi é zizu ga pele zuzeigiti, naa volu ɗa ɗula.

¹⁰ Nii é gaamai ɓooɗfuzu ɓoolaiti ba,* naa ɗa ti ɓolɔzu,
kele zoi é zeli losu ti ma gaamai zu, naa ɗa vaazu ga ziileigi.†

¹¹ Telebo nui laawooiti ta ga zenvu ɗeungi,‡
kele nu ɗoi laawooiti ta ɗa tooma vai maalɔɗu.

¹² Wɔinzeɗemai ɗa ɗa sakpegi ɗaazo,
kele neɛbei ɗa ɗa faaɗaazagi pe suvaaye.§

¹³ Keleɗele nui laawooi ɗa ɗa ɗe ga ɓima ɓɛi,
kele faaɗaɗaalala nui voluwe nɔnɔi ɗa ga kpakɔi.

¹⁴ ɓima nuiti ta ɗa faaɗwɛgi ɗaale ba,
kele siegi zu faaɗaɗaalala nui ɓɛɛzu la, maanɔɗɔi maa la mɔ ɗoozani ba.

¹⁵ Kpɛɛ nui yeaɗɗligi ɗa be ga taa wolai sigigi ma,
kele bala nui ná-maawɔin ɗa ɗa koloɗolo.

¹⁶ Telebo nui ná-tɔnɔgi ɗa ɗa lo tuɗɔ, é zenvui wo,

* **10:10** nii é gaamai ɓooɗfuzu ɓoolaiti ba: Eɓulu wooi zu, naa ɗa ga: zoi é gaazu gilagi vɛɛzu ma. † **10:10** kele zoi é zeli...ziileigi: Ule ɗana é la geɗke woo zɛve ɗolɔmai zu. Puuzu ɓasavai ɗaabelasuɛ ɗa Eɓulu woo zɛvei bogai ve volu.

‡ **10:11** Wele ve: 3:18. § **10:12** Boge mɔnɔ veti: Zak 5:20; 1Pi 4:8.

kele nu noi zolooigi ga da ge ga faa nou ge anii.

17 Zoi e woilosu tene gooi ma, naa zenvu velei zefea,
kele zoi e gefezu zelilomai va, naa bofo loa ya.

18 Wooveledai gana, da wainzefemai boofuna,
zoi e levesu ga tofo gologologi fea, naa ga ga gimalala nui.

19 Zoi e kpoei zufulazu gola, e la bega to kologologi feezu,
kele zoi a laave zo, naa ga ga zunui, nii gi pagoi ma.

20 Telebo nui laawooiti ta ga walii padegai,
kele tosu la faa nou ge nuiti ta-gisiei va.

21 Telebo nui laawooiti ta da bo nubuse mainmain ba,
kele gimalala nuiti ta da za, toozei ti valage faagafai ma.

22 Goofo GALAGI laa luyai ga a da kulagaaneezui ve,
e la koozuwili faa nape pilega polu.*

23 Faa noi gee vai ga ga gago faa gimalala nui ya,
efevelei gimalai gee vai la ga gago faa gima nui ya.

24 Nii nu noi luazu ba, naa ga a da soloo,
kele nii telebo nuiti ta wain ge, naa ga da ve ti ya.

25 Siegi zu tongolo fiilei levesu da, nu noi ga da neele!
Kele telebo nui ga loni ani ma, nii e na eyesu fo.

26 Efevelei ani bodai a da ke la ga nu niigai,
duului balaa ga vuuna nu gaazuve a da ke la,
zekana naka nui la, naati be niiti ti tevesu.

27 Goofo GALAGI gaazuluabai ga da nui na-eteai zufoosa,
kele faa nou ge nui na-konagiti su ga da bufa.†

28 Telebo nui na-maaboongi volu ga ge ga koozuneei,
kele faa nou ge nuiti ta-gitigi ga gologolo.

29 Goofo GALAGI na-pelei ga ga sigigi woofegila nuiti maagoolii zu,
kele tofa ga naati kologolo sabu, niiti ti faa noi feezu.

30 Telebo nui la niikpiga eyesu pe,
kele faa nou ge nuiti ti la yega zoi zu.

31 Telebo nui laave ga da gimalai wo,
kele yaava nuiti negi ga leve ga.

32 Telebo nui lakolagiti ti nubofolai gwee,
kele faa nou ge nuiti daave yaava.

11

1 Goofo GALAGI maapei ga ga zee gogo bo ganiiti,
kele kiloiti ti laazeelii, naati neeve be.*

2 Wasogi volu anii ga e ga wainzefemai,
kele gimalai ga loni bofo maayei nuiti kobave.

3 Ladalai ga loni sole nuiti tufo,
kele yaava nuiti ta-woyai ga da lati, e ti gologolo.

4 Naavoloi la levea ga ani nape, tukpogaave voloi,
keni telebodai gee vai no ga a nu gizo saai ma.

5 Telebo nui na-ladalai ga da na-eteai zole,
kele faa nou ge nui bofo vaa noi ga a da too.

6 Telebo nui na-solegi ga da kizo faabaagiti ma,

* **10:22** Tati pelei tagili balaa ka ga nii: Nuusei na-kolai la zooga tanape kposu ba. † **10:27** Wele veti: 11:31; 13:21; 14:26-27; 19:23. * **11:1** Wele veti: 16:11; 20:10, 23; Lev 19:36; Amos 8:5; Mis 6:9-12.

kele woovele nuiti koozu gisiei ga da ge ga balii, ti gɔo la.

⁷ Siégi zu nu nɔi zaazu la, ná-kitogi pe ge gologologa, ná-kitogi é gɛni ga naavoloi, naa loa ya.

⁸ Telebo nui ga gɔla kidaaviligi zu, faa nɔu ge nui vile potogi zu.

⁹ Nui é gɛlezu GALA ba, naa ga da zɔiti kologolo ga daawooiti, kele telebo nuiti gɛmalai vɔ, ta gɛzo.

¹⁰ Siégi zu telebo nuiti undaanɛzu la, taai kpein koozu ga da ne, siégi zu faa nɔu ge nuiti undaavilisu da, nuiti ta da woogɔla ga koozunɛi.

¹¹ Sɔle nuiti daa luyai ga da va ga bɔgɔzɔlɔɔgi ta-laazuve. Kele faa nɔu ge nuiti daa bɔei ga da kologolo.

¹² Zɔi é seɪnɔgɔi velevilisu, naa la ga faagaaɔaa nu, kele nui nii é faa gaagaaazu, naa ga da maage kpɔ.

¹³ Fama wo nui ga da dɔɔgɔzu vaiti kula keɛma, kele sɔbelama nui ga da ti make gɔozu.

¹⁴ Siégi zu totugɔ bagɔ la zɔoi ve la, nubuseiti ta da loo bu, kele kizogi ga da zɔlɔ tene bo nu mɔinmɔingiti zea.

¹⁵ Zɔi é yeelaazu wɛɛn maaguyei ga, toga baa ma, kele zɔi é gɛlezu zeelaga† vai va, naa ga ge ziileigi zu.

¹⁶ Anzanu vagɔi ga da lebiyai zɔlɔ, suba zunuiti ti naavoloi zɔlɔ.

¹⁷ Zunui é nubɔgɔlai gɛɛzu, naa ga keɛzu bɔgɔ nɔ ve, kele sunɔu zunui ga bɔgɔ maanɔgɔzu.

¹⁸ Faa nɔu ge nui ga da yaava lɔnɔgi gaizie, kele zɔi é telebodai gɛɛzu, naa ga da zala gɛitei zɔlɔ.

¹⁹ Zekana, telebodai gaabelazuve ga ga zenvui, kele zɔi é vilesu faa nɔi volu, naa ga saai laagomisu.

²⁰ Gɔogɔ GALAGI la wɔinni ga naati, niiti ti-yiimave laavegai ga yaavai, kele toga losu naati polu, niiti ti ziezɔ ga sɔledai.

²¹ Gaamazu, faa nɔu ge nuiti salalalai la yega, kele telebo nuiti ti-mavofodaiti ta gɛzo.

²² Anzanui nii pagai, kele balagai gɛgi ma, keɛve ege zanu balaɔaegi piligai boigi zokpai va.‡

²³ Telebo nuiti wɔinma vaa gɛla kpegi nɔ ga faa vagɔi.

Nii nɔ faa nɔu ge nuiti ta zoo ti gɛto ba, naa ga nɔ ga GALA ná-ziiɔaawanai.

²⁴ Tanigaa ta da faanɛi ge gola, tama ti da wola bɛte.

Tanigaa ma ti da gɛkpa naavoloi ma gola, tama ti da vala.

²⁵ Faanɛe ge nui ga da sɔlɔgi wo gola, zɔi a nu gɔ ga kpɔledɛi, tɔ balaa ka kpɔledɛi zɔlɔ.

²⁶ Nubuseiti ta da molo make nui voovo, zɔi é gɛɛzu, é va pɔdi ga daabaai, kele ta da tuya loo naa ve, nii é liizu la ga é pɔdi.

²⁷ Zɔi é faa vagɔi gɛɛ vai gaiziezɔ, naa ga da undaanɛi zɔlɔ, kele zɔi é faa nɔi gaiziezɔ, faa nɔi ga da zeeli naa ma.

²⁸ Zɔi a voluzei ná-naavoloi va, naa ga loo bu, kele telebo nuiti gaa ga wɔlɔ ege gulu wola, nii gaalaagi mɔindai.

²⁹ Zɔi a googaaavazagi lɔna ná-peleyegei wu, toga subɔnɔgi zɔlɔ ga fiile wolai, faagaaɔaalala nui ga ge ga gɛma nui ná-duɔi.§

† **11:15** Zeelaga: Wele 6:1 zu, ta sugulazuve. ‡ **11:22** Folo gɔlazu vele yooi zu anzanuiti ti bena zanu balaɔaegi vili gɛna ti-zokpaiti ba (Zen 24:47; Ezk 16:12). § **11:29** Tɔzei kuyeiti ba, é ti zegaai nɔ, é la gɛdaani bu. Wele vɛti: 14:9; 22:7.

³⁰ Telebo nui ná-kεεwotiiti ta ga zenvu wului,*
 gima nui gá da nui taḡiligaa vile pele va.

³¹ Ni telebo nui gá zalai zólósu gaamanó eteai zu,
 koleve balaa ga, faa ɲóu gε nui ta kotoba nui, ta ti-zalai zóló!†

12

¹ Zóì nεai be ga maagfólo, faagwεgi wóin gá naa ma,
 keke zóì zelilomai gáawanazu la, naa la gεlegeleni.

² Nu vagóì gá da Góogó GALAGI ná-undaanεεi zóló,
 keke Góogó GALAGI gá da naama nui veelala, nii é kisiε ɲóiti bosu.

³ Suɲóu vai la da ga nui losu βεtea,
 keke zóì sólegai naa ló la gúlaa.

⁴ Ziiló anzanui gá da sinigi nóungi wuzεge,
 keke anzanui é unfetala vai gεεzu, toḡa sinigi va ga kae wana zeeβei.

⁵ Telebo nuiti ta-gísiεiti ta faa zóle faiti nó va,
 keke faa ɲóu gε nuiti siε velei gá nó ga yaavai.

⁶ Faa ɲóu gε nuiti daawooiti ta ga baliiti ti nui vaazu,
 keke telebo nuiti daawooiti ta da ti gízo.

⁷ Faa ɲóu gε nuiti ta lokana, ti la mó gεa ná!
 Keke telebo nuiti ta-velei gá ye loni kpaan.

⁸ Nui gá da maamusei zóló, é zolóo ná-kisiε vagóiti ma,
 keke zóì kigi la zóleni, naa wóin gá zeḡe.

⁹ Fizóge nu gε ga nui zobo ge la be, botiḡe nu gíla nó gε è ya,
 è va gε ga nui toḡóì gúlaai, keke é valasu kónógi ma.

¹⁰ Telebo nui gá da gáaba ná-toganiiti ma,
 keke faa ɲóu gε nuiti koozu vai gá ga gaazumaavóì nó.

¹¹ Zóì é ná-tii gεεzu, naa gá daamianigi zóló ga bóóló,
 keke zóì é vilesu gaavalaba vaiti polu, naa valage gígi ma.

¹² Nu ɲóì gáazu gá da gúla faa ɲóu gε nuiti daamiizuve va,
 keke telebo nuiti ma zapei gá a da gwaa wo.

¹³ Faa ɲóu gε nui gá da gó ga tó βóḡóì ná-zεεiti ma valii,
 keke sóle nui gá da gúla faabaagiti kpein su.

¹⁴ Nui laawooi vó, toḡa zoo é undaanεε wola gáale ba,
 eḡevelei nu a da ná-botii ma zalai zóló da.

¹⁵ Gímalala nui ná-pelei zólegε tó βóḡóì gáazu,
 keke gíma nui gá da woilo zóiti tene gooi ma.

¹⁶ Gímalala nui gá da ná-ziigáawanai gúla kelema gaamago nó,
 keke gíma nui gá da ná-daazuḡóli vaiti buubóle.

¹⁷ Nui é gaamai gúlazú kelema, naa gá telebo fai lεεzu,
 keke zεε zeelei gá da yaavai gε.

¹⁸ Kpóεzúḡula ɲakaiti ta da maawanai wo eḡe boḡa zókpóì,
 keke gíma nuiti daawooi gá da va ga kedεyai.

¹⁹ Gaama nui gá ye ná gó,
 keke zóì é zεεi wosu, naa la lεbiga.

²⁰ Niiti ti faa ɲóiti kpεtezu, naati ziimavεti daavege ga yaava vaiti,
 niiti ti nuiti tenεsu ga faa vagóì, naati ta da koozunεεi zóló naa zu.

²¹ Maanóḡo nópe ge la zeelia telebo nui ma,
 keke kpólóì gá da gε faa ɲóu gε nuiti unma.

* **11:30** zenvu wului: Wele vεti: 3:18; Zen 2:9. † **11:31** Wele vε: 10:27. Niima woóiti bogε mánó, gεleke woo zεve vólómai zu, 1Pi 4:18 zu.

22 Gooḡo GALAGI la woinni ga zee wo nuiti,
kele toḡa gaama wo nuiti polu.
23 Gima nui la da ga ná-faagwēgi zulea,
kele gimalala nui ḡa da zeze ga ná-faagaaḡaalalai.
24 Niiti ti botii ḡeezu gola, naati ta da lo faa wolaiti untuḡo,
kele naka nuiti ta da lo duolai zu.
25 Ziizolei a ḡena nui yiimave, toḡa da vo,
kele inoḡoo boei ḡa da nui ḡoozune.
26 Telebo nui ḡa da ḡe ga velela vago boolaiti be,
kele faa nḡu ḡe nuiti sie velei ḡa da ti ḡaka.
27 Sua be nui nii dooveai, naa la sua zolooḡa, é va gee.
Faa vagoi, nii pagai ti pe ba nubusei ná-faa zu, naa ḡa ga é ḡe ga botiḡe nu.
28 Ue telebodai ḡeezu ná, miná ḡa zenvui ná,*
naama velei ḡa nu ḡizosu saai ma.

13

1 Gima loun zunui ḡa da ḡize maagoloi zu, keeḡe bogai la,
kele waso doun zunui la da ga woiloga zeliloma ḡila kpalaa ma.
2 Da zoo é ani vagoiti soloo ga nu laawooiti maavele,
kele faa nḡu ḡe nuiti ta-etea ziei ḡa ga toomai.
3 Zoi a dama ga daawooiti, naa ḡa zenvui makesu,
zoi é kpoei wola zuḡulazu, é la ḡidaazu bu, naa ḡa da boḡo loo ya.
4 E la faa vaa doove nui ma, gaazu va ḡula ani va,
kele botiḡe nu wolai ḡa da naa zoloo, nii woin ma.
5 Telebo nui ḡa da zee boeiti woinzeḡe,
kele nu nḡi ḡa da unfe fai ḡe, ta toḡo ḡologolo fai.
6 Zoi é sie velei zolegai, telebodai ḡa da naa make,
kele faa nḡi kotoba nuiti ti keezu, naa ḡa a da ti undaavili.
7 Tanigaa ta keezu eḡe ta bete, tama ani nope ge la ti ya,
tanigaa ti boḡo ḡe eḡe bala nu, kele anii ti ya ga gola.
8 Tanisu naavolo nui ḡa da ani zala, é va zenvui unmoo,
kele bala nu la woiloga zeliloma ma.
9 Telebo nui ḡa volozu, eḡe wozakalagi gola volozu,
kele faa nḡu ḡe nui ḡeeve eḡe lanboi, nii é zaazu.
10 Sakpegi kpein ka ḡulazu wasogi zu,
ḡimalai ḡa naati zea, niiti ti woilosu tenegiti ma.
11 Naavoloi nii solooḡai ga wuugi, gaa ḡa da vala ba,
kele nii solooḡai vaa, vaa, naa ḡaa ḡa da woobo.
12 Nui ná-kitogi a ḡologolona, toḡa da ziiḡoḡo,
kele nui yiima vai a ḡeena, naa ḡeeve eḡe zenvu wului.*
13 Zoi a wooi velevilina, naa ḡa subologomo,
kele zoi a devei zona, naa ḡa ma zalai zoloo.
14 Gima nui ná-kalagi ḡa ga zenvu deungi,†
toḡa da kaka faiti kpude nu maazu, niiti ta ḡe ga nu zaa vaa.
15 Kevele vagoi ḡa da zaalai la nu ma,
kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va.‡
16 Gima nu la faa ḡea, ni é la ḡigaizieni su,

* 12:28 Wele veti: 3:18; 10:11. * 13:12 zenvu wului: Wele veti: 3:18; Zen 2:9. † 13:14 zenvu deungi: Wele ve: 3:18.

‡ 13:15 Kele gaabelazu la yaava nuiti ta-velei va: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: Kele yaava nuiti ta-velei zie la baave.

keɛ ɢimalala nuiti ta ɗa ta-ɢimalala vaiti sule.
 17 Keelai ɲɔɗɗai, naa ɢa ɗa lo maanɔɗɗi zu,
 keɛ gooleve nui solegai, naa ɢa ɗa faiti subete.
 18 Baladai ta unfegi ɢa naama nui luɗɗo, nii ɛ ɢelezu maagoloi va,
 keɛ zoi a va tene gooiti bu, naa ɢa lebiyai zoloo.
 19 Toɗa ga faa bagɔ nui wɔɪnma vai laazeeli,
 keɛ ɢimalala nuiti ti la wɔɪnni ga ti yeeɗula faa ɲɔɪ zu.
 20 Nui ɛ ziezu ɢima nuiti polu, toɗa ɗa ɢe ga ɢima nu,
 keɛ zoi ɛ zeizeisu ɢimalala nuiti koba, naa ɢa faabaagi zoloo.
 21 Maanɔɗɗi ɢa kotoba nuiti polu,
 undaanɛɛi ɢa ɗa telebo nui zala.‡
 22 Zunu bagɔi ɢa ɗa poganii ye na mavofodaiti be,
 keɛ kotoba nui na-salooɗgiti makege ga telebo nuiti tonɔ.
 23 Bala nui na-woza wogai zu ɢa a ɗa ɗɔnɔgi zoloo na, ga boolba,
 keɛ telebotalai ɢa ɗa ɗɔnɔgi ɗologolo.
 24 Zoi ɛ ɢelezu na-doun zunui loɗa vai va, naa la neeni be,
 zoi ɛ neezu ve, naa la ineinega maagoloi vai va.
 25 Telebo nui ɢa ɗa daami wo, ziila,
 keɛ faa ɲɔu ɢe nuiti koozu ɲakai ɢa ɗa ye de.

14

1 ɢima anzanui na-peleyeɗei loni,
 keɛ ɢimalala gelei nonɔi woloni to boɗɗi.
 2 Zoi ɛ ziezu telebodai zu, naa ɢa ɗa zie ɢooɗɗo GALAGI ɗaazuluabai zu,
 keɛ zoi ɛ ziezu ga yaava veleiti, naa ɢa ɗa pelevele.
 3 ɢimalala nui ɢa ɗa maagoloi zoloo ga daawooiti maavele,
 ɢima nuiti ti-lakolɗgiti ta ɗa ti make.
 4 Ue woza woli nike la na, daamianigi ɢa daamii ɲakai zu,
 keɛ nike zinei zuvikei ɢa a ɗa tonɔ golai ve.
 5 Zeelei solegai, ɛ la zee woga pe,
 keɛ zee zeelei ɢa ɗa zee boɗɗi bo.
 6 Ane ni neeɗulasu nui ɢa ɢimalai ɗaizie, ɛ la salooɗga,
 keɛ kidafaawu nui ɢa ɗa faaɗweɗgi zoloo yooɗe no.
 7 Maagooza faaɗaɗaɗalala nui va,
 mazoloo ɛ la ɗi gila kpalaa fea ɛ ve.
 8 Kidafaawu nui ɢa ɗa sie velei vete, toozei toɗa ga ɢima nui,*
 faaɗaɗaɗalala nuiti ta ɗa loo ya ta-ɢimalalai bo.
 9 ɢimalala nuiti ta ɗa neeɗula zɔɗɔzubete vai zu,
 keɛ undaanɛɛi ɢa ɗa ɢe soɗe nuiti saama.†
 10 Eɛe no ɢa ɛ na-ziizoolɛi ɗwee, ta na-koozunɛɛi,
 nu ɗili ge la zooga ɛ va nonɔ zoloo naa zu.
 11 Faa ɲɔu ɢe nuiti ta-velei ɢa wolo,
 keɛ soɗe nuiti ta-zeɗe ɗotai ɗaa ɢa woolo.‡
 12 Nu mɔɪnmɔɪn ka ɗisiɛzu ga pelei ti ma page,
 keɛ tonun, ta pelei ma, nii gaabelasu, ɛ liizu ga tiye, ɛ ti lo saai zu.
 13 Neɛi ɢa zoo ɛ ziizoolɛi ɗaazumaalooɗu,
 koozunɛɛi ɢa zoo ɛ ɗaabela ga ziizoolɛi.

§ 13:21 Wele ve: 10:27. * 14:8 Tati pelei taɗili balaa ka ga nii: Kidafaawu nui na-ɢimalai ɢa ɗa bo ba, ɛ sie velei vete. † 14:9 Tati pelei taɗili balaa ka ga niiti: keɛ ɗi pagɔi ɢa soɗe nuiti be, ɗaakele soɗe nuiti ta po ti undaanɛɛi zoloo. ‡ 14:11 Wele ve: 3:33.

- 14 Kɔzɔba nui ɔa da nɔ-kɛɛwotiiti ma ɔfulanumai zɔlɔɔ,
 kɛɛ nu vɔgɔi ɔa ɔfoozune nɔnɔ ma zie veleiti ma ɔfulanumai zu. §
- 15 Nui nii ɛ la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, toɔa da la naati kpein da, niiti ti wosu ma,
 kɛɛ kidafaawu nui ɔa da zie ga kelegele.
- 16 Gima nui ɔa da lua faa nɔi va, ɛ voluave,
 kɛɛ ɔɔimalala nui ɔa da yiiɔaawana, ɛ ke, tɔzei daave ɔɔɔ la.
- 17 Ziiɔula nui ɔa da ɔɔimalala vaiti ke,
 nui kigaizie nɔi ziimave, toɔa da wɔinzeɔemai maaloli ɔɔɔ ma.
- 18 Nuiti ti la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naati ta-voganii ɔa ɛ ga ɔɔimalalai,
 kɛɛ kidafaawu nuiti ta-masa ɔɔɔɔgi ɔa ɛ ga faaɔwɛgi.
- 19 Nu nɔiti ta da unmaayei nu vɔgɔiti be,
 faa nɔu ɔe nuiti ɔalaa ta da ke ɔana nɔ telebo nuiti ta-velelavɛ.
- 20 Bala nui la neeni nu nɔpe be, anɛɛ seinoɔɔiti,
 kɛɛ kpetɛ nui wɔɔlaiti mɔinve gola.
- 21 Zɔi ɛ seinoɔɔi wɔinzeɔezu, naa ɔa koto ɔɛɛzu,
 kɛɛ undaaneɛ nu ɔa ga naa, nii ɛ maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaazu.
- 22 Niiti ti ɔisiezɔ faa nɔi zu, naati ta kaka pelei ma,
 kɛɛ niiti ti ɔisiezɔ faa vɔgɔi zu, naati ta keɛzu nuɔɔɔɔlai ta gaamai zu.
- 23 Botii kpein ka kulanumai ba,
 kɛɛ pului ɔa kɔɔɛzuɔula wafuungi volu.
- 24 Gima nuiti ta-masa ɔɔɔɔgi ɔa ɛ ga ta-naavoloi,
 ɔɔimalala nuiti ta-vaaɔaaɔaalalai ɔa ɛ ga ta-litigi.
- 25 Gaama wo zeele ɔa da zenvuiti kizo,
 kɛɛ zee wo zeele ɔa ga yaava nu.
- 26 Zɔi ɛ luazu ɔɔɔɔɔ GALAGI va, naa ɔa kito gola zɔlɔɔ,
 nɔ-doun zunuiti ti dɔɔɔɔzu zɔlɔɔ pɔ be.*
- 27 ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔa ɛ ga zenvu deungi,
 toɔa nu ɔizo saai nɔ-baliiti ma.
- 28 Nuɔusei nɔ-mɔin ɔa ɛ ga masagi nɔ-lebiyai,
 kɛɛ nuɔuseiti maavele vai ɔa da kundigii ɔolɔɔɔ.
- 29 Zɔi zii la ɔula fala, naa ɔa nɔ-ɔɔimala wolai leɛzu,
 kɛɛ ziiɔula nui ɔa da nɔ-ɔɔimalalai zule.
- 30 Ziileigi ɔa ɛ ga kpusei nɔ-sii zuɔoozagi,
 kɛɛ toloi ɔa ɛ ga seebei ma ɔaeiti su.
- 31 Nu a bala nui maanɔɔɔna, ɛ Kpetɛ Nui veleveleɔa,
 kɛɛ nu a maanɔɔɔ nuiti maawɔingaaana, ɛ ti Beɛɛ nui lebiya.
- 32 Faa nɔu ɔe nui nɔ-yaavai ɔa da toka,
 kɛɛ kitogi ɔa da ɔe telebo nui ya, eyɛsu saai.
- 33 ɔɔimalai ɔa da ze kelegele nui yiimave,
 naa ɔwɛɛɔe ɔalaa ɔɔimalala nuiti saama.
- 34 Telebodai ɔe vai ɔa da zoi wɔɔɔ,
 kɛɛ kotoi ɔa ga nuɔuseiti kpein unfe faa.
- 35 Masagi nɔ-unfemai ɔa da ɔe botiɔe nui naati be, niiti ti botii ɔeɛzu be ga ɔɔimalai,
 kɛɛ zɔi ɛ unfe fai ɔeɛzu, nɔ-ziiɔaawanai ɔa da zeeli naa ma.

15

1 Goɔfaavote pagɔi ɔa da ziiɔulagi ɔaayei,

§ 14:14 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kɛɛ nu vɔgɔi ɔevelei vizɔɔe nɔnɔi va, ɔaakele nu vɔgɔi ɔevelei ɔaagoozave nɔnɔi va.
 * 14:26 Wele ve: 10:27.

kele nu maawana boei ga da kpoei zuwoblo.

² Zoi e kalagi wosu ga gimalai, toga da kala woin ge nu ma, kele gimalala nui ga da gimalala vaiti no wo.

³ Goofo GALAGI gaazuve ga adave pe, e da nu noiti ta nu vagoti sumo.

⁴ Nu laawoo vagoti keeve ege zenvu wulu wolai, kele faa no ge negi ga da ziiologologi ge.

⁵ Gimalala nui ga da keege na-tene gooti pelevele, kele zoi e yeezeizu zelimoi wu, naa ga bofo leezu ga gima nu.

⁶ Naavolo mainmain ka e telebo nui na-pelei wu, kele nii kpein nu noi sobosu, toga da ge ga ziizolei ma ungi.

⁷ Gima nuiti daawooi ga da faafwegi vaza, kele faagaagalala nuiti ziimave la gana.

⁸ Goofo GALAGI maapei ga ga faa no ge nuiti ta-zalagaiti, kele sole nuiti ta-GALA maanene woorti neeve be.

⁹ Goofo GALAGI maapei ga ga faa no ge nui zie velei, kele naama nui neeve be, nii e vilesu telebodai volu.

¹⁰ Zoi e zezezu faa vagi volu, faa wola ga la ma ga maafolo, zoi e zelimoi woinzegezu, naa undaa ga vili.

¹¹ Goofo GALAGI govealaazu ta undaavili zezezagai, zu vaiti kpein kwee, nubuseiti zii fwee fai ga ga leeni toun be!

¹² Waso nui neebe vaa la ga nu zeli lo ma, e la da ga li gima nuiti po be.

¹³ Koozuneei ga da nu gaazuve volo, kele ziiboli ga da nu gaalei.

¹⁴ Kelegele nui ga da gaaba faa maafoli vai ma yeenope, kele gimalala nui fonogi ga da ge ga gimalala vaiti no.

¹⁵ Maanofu nui zii ma voloi kpein nove, kele zoi undaneai, naa ga da ge feti gula vai laawu no fo.

¹⁶ Fizoge nu da ani go no zobo, e ge ga Goofo GALAGI gaazuluaba nu, e va li naavolo wola sobosu, nii ziiboli polu.

¹⁷ Fizoge nu tufa wuulugi ma laamii wo, kpeteai neebe zu, e va li nike wulo miizu, ni woinzegemai ga na.

¹⁸ Zii gula nui ga da kpoeiti suwoblo, kele zoi zii ga la wana fala, naa ga da sakpegiti gaayei.

¹⁹ Naka nui na-pelei geeve ege gain sasai, kele sole nuiti ta-velei ga ga soli.

²⁰ Gima loun zunui ga da keege goozune, kele faagaagalala zunui ga da dee velevili.

²¹ Gimalalai ga ga koozuneei naama nui ve, nii balagai faagaagai ma, kele zunui kelegelegai, toga da zie soledai zu.

²² Faa mainmain ka da gazavi, ti la zolooga tozei gaazafatalai va, kele ti zu ga da bete, ni tenbo nua ta na.

²³ Koozune vaa ve zunui ve, siegi zu e bofo woofaavotegi veezu la, ziilei faa ve, ni kpoei a wona ga bo yeegefala!

²⁴ Kelegele nui ga da zie ga pelei, nii e leezu geezuve zenvui vo be, naa ga kizosu govealaazu ma, nii e buu velei.

²⁵ Goofo GALAGI ga da waso nuiti ta-velei gologolo, kele toga da baa poanzai foligiti maazu.

- 26 Gooḡo GALAGI maanḡei ḡa ga kisie nḡiti,
kele kpḡe vagoiti ka a da va ti wu.
- 27 Zḡi é wḡinni vele-o-vele, é beḡe, toḡa da ná-pelḡyegḡei lo kpḡoi zu,
kele zḡi é lobḡanii wḡinzeḡezu, naa zii zu ḡa ḡooza.
- 28 Telebo nui ḡa da ḡḡigaizie, aisa é va gooḡaavotegi ve,
kele faa nḡu ḡe nuiti ta da faa nḡi vaza ga laave.
- 29 Gooḡo GALAGI maagḡoozave faa nḡu ḡe nuiti ba,
kele toḡa da woilo telebo nuiti ta-maanḡeḡe woiti ma.
- 30 Nuḡoḡolai ma ḡaazuve ḡa da koozunḡei ve,
nui a woo niine vagoi menina, toḡa da inḡo, é zeeli ma ḡaeiti ma.
- 31 Zḡi é woilosu tene gooiti ma, ta ḡo ba etea ziei zu,
naa zeizu ḡa ḡima nuiti saama.
- 32 Zḡi é ḡeḡezu ga zeli minna lo ma, naa ḡa ḡoḡo veleveḡesu,
kele zḡi é woilosu tene gooiti ma, naa ḡa ḡi pagḡiti sḡo.
- 33 Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai ḡa da nu ḡala ga ḡimalai,*
aisa nu va lebiya zḡo, keni é ḡoḡomaayei pe.†

16

- 1 Nuiti ta da ta-vaiti seikpasu,
kele Gooḡo GALAGI ḡa woo ḡaabelagi zea.
- 2 Eḡe pe ka da ḡisie ga nii kpein é keḡzu page,
kele Gooḡo GALAGI ḡa é de-ḡeḡvaiti ma ungi ma lukpḡi ḡaalevezu.
- 3 Da-vaiti pe ze Gooḡo GALAGI yeezu,
da-vaa zeikpasuiti su ḡa beḡe.
- 4 Ani kpein kpḡe ungi ḡa ná, Gooḡo GALAGI ve,
anḡe faa nḡu ḡe nuiti, ta ná maanḡo voloi ve.
- 5 Waso nuiti maayo ge la Gooḡo GALAGI ve,
koleve ga ti zalalalai la yega.
- 6 Faaḡaaza golai ḡa da gba ga nuḡoḡolai ta gaamai,
Gooḡo GALAGI ḡaazuluabai vo, nu ḡa da maagḡooza faa nḡi va.
- 7 Nui zie velei a neḡna Gooḡo GALAGI ve,
toḡa da ti yḡḡozubḡe ta sili nuiti.
- 8 Fizḡe ani goi nu sḡoḡsu, é zḡo telebodai zu,
é va sḡo golai wo, yaavai zu.
- 9 Nui ḡa da faa zeikpasui ḡe,
kele Gooḡo GALAGI ḡa lo kḡḡoḡolu pe.
- 10 Masagi a ḡena ḡeḡa, daawooi ḡa ga GALA gooi,
a ḡena tukpḡi ḡaalevea, daave minna wooveleda ḡe.
- 11 Gooḡo GALAGI wḡinve ga kiloiti ti laazeelii,
toḡa devezu, velei kḡḡo ganiiti maanḡai ti ḡe la.*
- 12 Faa nḡu ḡe vai maayoseḡeḡe masagiti be,
mazḡo telebodai ḡeai ḡa a da ná-zobogi maawui.
- 13 Masagi wḡinve ga naati, niiti ti-laawooiti sḡegai,
naati neḡve be, niiti ti ḡeḡzu ga gaamai.
- 14 Siḡi zu masagi yiḡaawanazu la, ná-ziiḡulagi ḡeḡve eḡe saa ḡeelai,
kele ḡima nui ḡa zoo é gaḡe.
- 15 Siḡi zu masagi ḡaazulo pelei vasu da, naa ḡa é ga zenvui,

* 15:33 Weḡe 1:7 zu, ta sugḡulazuve. † 15:33 Weḡe ve: 18:12. * 16:11 Weḡe 11:1 zu, ta sugḡulazuve.

ná-nubɔɔɔɔlai ɔɔɔɔe eɔɔe foɔfo ɔɔulazu lonabiingi.†
 16 ɔɔimalai zɔɔɔɔ fai vizɔɔɔe zanu kitei ɔɔaale ba vai va,
 kelegelegi maaɔɔɔgai levege walii va!‡
 17 Sɔɔle nuiti ta-velei ɔɔa é ga, è voluave faa ɔɔɔi va,
 zɔɔi é ɔɔaabaazu sie velei ma, naa ɔɔa zenvui ɔɔizosu.
 18 Wasogi ɔɔa a da va ga nu ɔɔologolo fai,
 kibɔɔɔɔmai ɔɔa a da va ga tooi.
 19 Fizɔɔɔe nu ɔɔɔɔmaayei, wa ɔɔɔɔmaayei nuiti,
 wo va li ɔɔosu kɔɔzoganii ma, wa waso nuiti.
 20 Zɔɔi é ɔɔidaazu kala gooitii bu,§ naa ɔɔa undaaneei zɔɔɔɔ,
 undaaneei nu ɔɔa ga naama nui, nii é ɔɔitosu ɔɔoɔɔɔ GALAGI va.
 21 Zɔɔi é ga ɔɔima nui ziimave, naa ɔɔa ta da ɔɔe ma, kelegele nui,
 kpɔɔe neenegi ɔɔa a da pile sɔɔɔɔ.
 22 ɔɔimalai ɔɔa da zenvui ve naati zea, niiti ti ziezii la,
 ɔɔimalala nuiti salai ɔɔa ga ɔɔimalalai.
 23 Ni ɔɔimalai ɔɔa nui yiimave, toɔa da ɔɔe ga kidafaawui,
 ná-yepei é bosu, naa ɔɔa da faa vaa meni nuiti ma.
 24 Kpɔɔe vagoiti keeve eɔɔe kɔɔin gulɔɔi,
 nii neai zenvui ve, pagai ga keɔe ganii kpusei vaa zu.
 25 Ta ɔɔa ná, sie velei zɔɔlegai gaazu,
 keɔe gaabelazuve ɔɔa ga saa velei.
 26 Pului ɔɔa da ɔɔe ga botiɔe nui ná-kpɔɔbai,
 daave ɔɔa da di botiɔe vai ma.
 27 Nu ɔɔakai ɔɔa da faa ɔɔi ɔɔevele ɔɔete,
 daawooiti keeve eɔɔe abulekai, é galai wosu.
 28 Yaava nui ɔɔa da kpɔɔeiti teve,
 zɔɔɔɔzuzii nui ɔɔa da ɔɔɔɔla nuiti bali ma.
 29 Sunɔu nui ɔɔa da seijɔɔɔi yaava,
 é naa vile pelei va, nii ɔɔoudai.
 30 Zɔɔi é ɔɔaazuveezu ma ga é ɔɔisii yaava ɔɔee vaiti su,
 é lakɔɔogiti pu bu, naa ɔɔega ga faa ɔɔi ɔɔe.
 31 Undeɔa ɔɔolegiti ta ga ɔɔbiya wɔɔɔɔgi,
 ta da zɔɔɔɔ sɔɔledai zu.
 32 Zɔɔi zii la ɔɔula fala, naa vizɔɔɔe kɔɔɔɔfulubai va,
 nui é ɔɔɔɔ zosu, naa vizɔɔɔe zɔɔi va, é taa wolai zosu.
 33 Ta da kpakutoomai ɔɔe ga, ti velela vele vaiti kwee,
 keɔe ɔɔoɔɔɔ GALAGI ɔɔa a da deve ɔɔabelagi wo.

17

1 Fizɔɔɔe bulu buɔa vɔɔ goi ɔɔe nu ya, è da mi ziileigi zu,
 nu va ɔɔe pelei naa wu, daamiani pagɔi kpein ge ná, keɔe sakpegi la ɔɔega ná.
 2 Botiɔe nui é ga ɔɔima nui, naa ɔɔa da zei doun zunui unda, nii é ɔɔaɔɔulama vai ɔɔeezu.
 Toɔa nɔɔɔ zɔɔɔɔ poganii zu ɔɔeeɔeaiti saama.
 3 Wali ɔɔaei ta zanugi, ti ɔɔa ɔɔa da wun ga abui, ma nɔɔɔi va ɔɔula ba,
 vele ɔɔana ɔɔoɔɔɔ GALAGI nuiti zii voluɔɔulazu la.
 4 Zɔɔi é faa ɔɔi ɔɔeezu, toɔa da woilo faa ɔɔu ɔɔe nuiti goo ma,
 zee nui ɔɔa da woilo, woo ɔɔu wo neɔgiti goo ma.

† 16:15 Foɔfo ɔɔabelasu lonai ɔɔa é deezu ga tufaiti pɔɔɔɔ siegi zeelia. Toɔa ga kpɔeii ta koozuneei ma voogi (TSV 11:14).

‡ 16:16 Wele ve: 2:4. § 16:20 Tati pelei taɔiili balaa ka ga niiti: zɔi é ga kidafaawu nui, ɔaa zɔi é woilosu GALA daawooi ma.

- ⁵ Da neefulana bala nui zu, Kpete Nui ga è unfesu, zoi é goozuneezu seinofoi ná-maanfo vai zu, salalalai la yega.
- ⁶ Nu voloti ta-lexiya wolofo ga é ga ti-lounlonti, lonti ma zaalai ga é ga ti zolo nui.
- ⁷ Nu woozufezei la zolooni faagaagaalala nui ma, zekana no, zeei la zolooni la kundifii ma.
- ⁸ Tanigaa ta da gisie ga, loxanii ga ge ti ve ga undaaneei, naa ga ta bofo zolo su, ta-vai pe su.
- ⁹ Zoi é po é nee nui be, naa ga da to kologologiti suvaaye, niiti ti geai la, tozei da gena sugulaa kenein, naa ga da è-wolaiti maagooza è va.
- ¹⁰ Zeliloma gilagi ga da faa vaa kelegele nui ma, é leve kpako ne ungi (100) ba, ta faagaagaalala nui lofa la.
- ¹¹ Nu noi ga da buzefe daalofoma vai no gaizie, keelai é la maawingga gea, naa ga da leve daalofoma.
- ¹² Nu gomi ga file zua leei, nii ná-zivoiti kulaai zea, naa vizoge, è va gomi ga faagaagaalala nui é ná-titidai zu.*
- ¹³ Ni nu a faa vagoi zalana ga faa noi, maanofoi la zefea maala pe.
- ¹⁴ Sakpegi lozei, naa ga é ga è ziei lufolosuve laavie, zefe ná, aisa kpaei va leve.
- ¹⁵ Nii é losu faa nou ge nui volu, ta zoi é telebo nui veelalazu, ti felego pe ti maayosegeve Goofo GALAGI ve.
- ¹⁶ Walii a gena gimalala nui ya, leeni ga a ke la? Tofo zoo é gimalai geya la baa? Kele gi pagu la zea.
- ¹⁷ Bala nui ga da nebei ge yeenope. Geefeloin ga da kpobai ge, faabaagi a vaana.†
- ¹⁸ Keni nui balagai gigi ma, naa ga a da minazefe, é bofo ge ga zeelagai, nu giligi ná-kuyei zala vai zu.‡
- ¹⁹ Nui kpoeba vai neai be, to kologologi neeve be. Zoi kiboolmai su, naa woinve ga é bofo gologolo.
- ²⁰ Nui yaavai ziimave, é la undaane zolofa, zoi é ga ne felegi, naa ga lo nimizai zu.
- ²¹ Zoi é faagaagaalala loun zunui zoloosu, ziizolei ga da ge ma. Gimalala loun zunui, keege goozu la ga ne.
- ²² Ziilaai ga ga kedeya zabu wola, kele kitevei ga da nui zupegi be.
- ²³ Yaava nui ga da loxanii zo, ti doofu sefei wu, nii a ke é tukpoi maave.
- ²⁴ Gimalai maabufove kelegele nui va, kele gimalala nui gaazuve ga liizu faiti po, niiti é la zooga é va ti zolo.
- ²⁵ Faagaagaalala loun zunui keege ga da ge ziiholi zu, é ge ga ziiologologi naa ve, nii é solofa.
- ²⁶ E la zolooni, nu va fuun gani gula sobalala nui ya, tofo ga telebotala vaa, è va unfema nui lofa.
- ²⁷ Nui nii é ziaa faa moimoin su, naa ga da dama, é mina boe ga gola, kelegele nui ga da yeegefalai zefe, é da gisie.

* 17:12 Wele veti: 2Sa 17:8; Woz 13:8. † 17:17 Tati pelei tagili balaa ka ga nii: geefeloin ta ga da zolo faabaagi ma voloi vaa zu. ‡ 17:18 Wele 6:1 zu, ta sugulazuve.

28 Gimalala nui balaa a da leve ga gima nu, ni toga zoo maagesu kpɔ. Zoi é laafulusu, naa ga é ga zunui nii kelegelegai.

18

1 Nui nii kpalai ga fakalave nɔ, toga da maagooza zɔiti ba, toga da yiigaawana, gima vai kpein daalɔgɔma.

2 Gimalala nui yiima vaa la ga faagaaɔaa vai, keni ná-kisieiti sule vai.

3 Siegi zu nu nɔi vaazu la, wɔinzegemai ga da vile polu, ti va. Unfegi ga da vile baaɔfulamai volu.

4 Nui bɔe woosti ti da, ta ga ziei buuzeidai gola, gimalai ma deungi ga ga kɔtudei, é zulusu.

5 Maa la neeni, nu va lo faa nɔu ge nui volu, è va telebo nui veelala ná-gaamai zu.

6 Gimalala nui ná-kpɔeiti ta da sakpegi loo, daawooi ga da dogai maaloli ma.

7 Gimalala nui a gena bɔea, toga da bɔɔɔ gologolo fai ge, kpɔɔ woosti ta da ge ga baliiti, é gɔ ga tiye.

8 Zɔɔzuzuzie nui ná-kpɔeiti keeve egɛ ani jemigiti, ta da yei ti zeeli nu goozuve.

9 Zoi é ná-botige vai maagɔnɔɔsu, ta ga ani gila, ta zoi é kologolosu.

10 Gɔɔɔ GALAGI ga ga sigi golai, telebo nui ga da bize, é li ná, é ge ziileigi zu.

11 Kpete nui ná-naavoloi ga é ga ná-taa wolai, toga da gigaizie ga toga ga sigigi, nii a zoo tɔun makɛsu.

12 Siegi zu wasogi nui yimave laavesu da, kologolo geei zeelia. Aisa è va unfemai zɔɔ, keni è zoo bɔɔmaayeizu.*

13 Zoi é googaavotegi veezu, aisa é va woilo kpɔe ma, é wosu, toga ná-gimalalai gila kelema, é zɔngɔ zele bɔɔ va.

14 Kisie vagɔi ga zobo fe nui ve, é zie seebei wu, kele kisie vagɔi a valibona ga inɔtevei, be ga a pu su volu?

15 Kelegele nui wɔinve ga é faagwɛgi zɔɔ, gima nui ga da gaaba ga é woilo kpɔeiti ma, ta nu gala.

16 Faanɛi ga da peleiti daalao, é nu laazeeli nu wolaiti ma.†

17 Nu mɔungi é baazaɔazu, toga da ge egɛ toga gaamai zea, eyesu tukpɔɔɔɔi va é goosti sakpe.

18 Kpakutoomai ga da sakpegi be, toga da balaa nu wolaiti sege unga.

19 Nu zeeli vai baave geɛgeɛloin ma, nii maawanaai, é leve taa wolai va, nii sigigi ma. Kpɔe geve egɛ sigigi laave ma zɔɔgiti.

20 Eɛe ka da daawooiti ma lɔnɔgiti kɔɔ, é yiɔ ga tiye, toga yiɔ ga niiti, dakɔɔgiti ti ti veai.

21 Saai ta zenvui ta zoo zɔɔɔsu nui negi zabui zu.

Zoi kpɔezuɔfulai neai be, keni é va subolo gɔmɔ fai wu.

22 Nui a anzai zɔɔna, é undaanɛi zɔɔga, faanɛ ga naa, é sɔɔgai Gɔɔɔ GALAGI ya.

23 Bala nui ga da bɔe ga maanɛne wooi,

* 18:12 Wele ve: 15:33. † 18:16 Wele ve: 17:8.

kpεte nui gooḡaavotegi wo ga zeeḡaabaai.

²⁴ Nui nii bɔɔlai mɔindai, ta polu kpɔɔ vai ma, keɛle nu wɔɔla ḡitei ḡa da ḡili è va, é leve è-ḡεloin va.

19

¹ Fizɔḡe nu ḡe ga bala nu, è eteai zie ladalai zu, è va ḡe ga faaḡaaḡaalala nui, nii zeai.

² E la vizɔni nu nɔpe ma, é va vala faaḡwεgi ma, zɔi é ḡɔḡɔzuvilezu, toḡa da faaḡaazagi ḡe.

³ Nui ná-ḡimalalai ḡa da ná-pelei ḡaavala ba, é da yiiḡaawana Ḣooḡɔ GALAGI ma niina.

⁴ Naavoloi ḡa da nui wɔɔlai mɔin gola, keɛle bala nui bɔɔlai ḡa da ḡeɛ ba.

⁵ Zeε zeelei zalalalai la yeḡa, doḡai la voolaa naa va, nii é zeεi vazasu.

⁶ Nu mɔinmɔin ka da sɔbelama nui maamuse gaazu, εse ka pɔ é ḡe ga naa bɔɔlai, nii é faanεei ḡεεzu.

⁷ Bala nui la neeni keεḡelointi be, ba mu ná-siepoluiti, naati ta da maḡfooza ba. Sieḡi zu é wɔinni la ga é bɔε ti vɔ, ti la mɔ koba.

⁸ E kigaiziei maḡɔli, da naa ḡεεzu da bɔḡɔi da-undaanεei vaa ma, da ḡilina ḡimalai va, da undaanεei zɔɔɔ.

⁹ Zeε zeelei zalalalai la yeḡa, zɔi é zeεi vazasu, naa ḡa bɔḡɔ loozu ya.

¹⁰ E la vizɔni ḡimalala nui ma, é va eteai zie gaane zu, sɔnaga duɔi va ḡe ga kundig̃iiti deve nu.

¹¹ Nui ná-ḡimalai ḡa a da vɔni da ná-ziiḡulagi ma, toḡa be ga lebiya, é ná-faawanamaiti suvaaye.

¹² Masagi ná-ziiḡulagi maayikiye eḡe zalai zikɔ wooi, keɛle ná-faanεei ḡεεve eḡe nɔḡagi, nii é tufai ḡa.

¹³ Faaḡaaḡaalala loun zunui ḡa ga keεḡe ná-nimizai. Kpɔeleve anzanui ḡεεve eḡe zie goi, nii é vilesu peinpein maa la levezu.

¹⁴ Nu ḡa zoo è pelei ta anii kpein sɔɔɔ ga pogani è-ḡεeni zea, keɛle Ḣooḡɔ GALAGI ḡila kpe nɔ ḡa a zoo, é ḡima anzanui ve nu ya.

¹⁵ Dɔɔvei ḡa da nui wui bɔḡɔ ma, zɔi nakaai, pului ḡa so.

¹⁶ Nii é devei zosu, naa ḡa baazu zenvui maazu, zɔi é la ḡaabaazu sie vele ma, naa ḡa za.

¹⁷ Zɔi a bala nui maawɔinḡa, lɔdɔ kana é feezu Ḣooḡɔ GALAGI ya, naa ḡa naa ve zea, nii maanεai ga é sɔɔɔ.

¹⁸ E-loun zunui maḡolo gelegele, sieḡi zu kitogi ná la de,* keɛle mina wɔin ga paa vaa.

¹⁹ Nui ziiḡulazu, keni ti ani ḡula zea.

Ni ti la ani ḡulani zea, ti zobo fea be ga é tɔzei volu.†

²⁰ Woilo tene gooti ma, va zeliimai wu, gaabelasu, da ḡe ga ḡima nu.

²¹ Nui ḡa da faa mɔinmɔin kevele beεe ná-kisiei zu,

* **19:18** sieḡi zu kitogi ná la de: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: mazɔɔɔ kito ka de ná. † **19:19** ti zobo fea be ga é tɔzei volu: Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: ta tɔzei volu, ba ta ta bɔ baa vai va.

kele Goofo GALAGI ná-devei ga daa a da zeeli.

²² Nii nubusei po nui ná-fai zu, naa ga é ga woogefiladai, kele tama, bala nui vizoge woovalada nui va.

²³ Goofo GALAGI gaazuluabai ga da bo nu va, è zenvui wo,‡ anii pe ge ge è ya, è kpidiiti sie, maanofa la zeelia è ma.

²⁴ Naka nui ga da yeelo baqa gokoi zu, kele doo vai daave, naa baa.

²⁵ Siegi zu ti waso nui lofazu la, zoi é la de faa moimoin kwenni, naa ga da gi soloo, zelii lo kelegele nui ma, toga faagwegi zoloo.

²⁶ Zoi é keege zopele nouzu, é dee be, naa ga ga doun zunui é unfe fai gezu, ta baagfulama vai.

²⁷ Doun zunu, da bena woilosu kala gooi ma, da voluave faagwe kpoeiti ba.

²⁸ Zeele noi ga da tukpogaaleve vai gaavala ba, faa nou ge nuiti daave ga da telebotalai mi.

²⁹ Tukpoi gevele beveve ga é loo negfulasu nuiti ma, dofa bakoi ga ga faagaaalala nuiti polu zaamave nono.

20

¹ Dooi ga ga negfulasu anii, kpole anii é nu gaazulatisu, toga ga zolema anii, nu-o-nu é bofo loozu ya su, naa la zooga é va ge ga gima nu.

² Masagi a yiigaawanana, maa ga da yiki ege zalai ziko wooi, dei da masagi ná-ziiigaawanai gaazuleena, è-yenvui ga faabaagi laawu.

³ Nu maagooza sakpegi va, naa ga ga lebiya vaa. Keni gimalala nui ga a da woizubolo, é lo su.

⁴ Doove nui la ge keni, é va wozai woli ma yeedegalai, ani la gea ná, nii a teve molo levei zu.

⁵ Kiseiti ti nubusei yiimave, ta ga ziei buzeidai, kelegele nui ga soogai ta zafazu.

⁶ Nu moimoin ka da ná-woogefiladai zule, kele mini ga sobelama nui a ga ná?

⁷ Telebo nui ga zizu ná-saledai zu, undaanee vaa wola ga naa, ná-dointi be, a zefena naa.

⁸ Siegi zu masagi zeizu la tukpogaalevezuve, toga da faa noi yofozuga, ga wele laa gilagi no.

⁹ Be ga a zoo é ge ma: «Ziimave goleavena, ge padega koto la mo ba?»

¹⁰ Nu kiloi ta kofa ganii ma zii felegaiti sege, é va nuiti yaava, naa ga ga Goofo GALAGI maapei ba vaa.*

¹¹ Zunu loungoi ga da bofo gevele le ga ná-keewotiiti, nu ka ni soki ga va, é zole.

¹² Nu woiyegai é faa menisu, nu gaazuve é wozagaazu, Goofo GALAGI ga é ti gilagilagi pe kpetea.

¹³ Mina niimenii wola nee ve, è mina gaabela baladai zu. Wuzefe ga sobuzobui, da daamiani soloo, è bolo ba.

¹⁴ Ani geya nui ga da ge ma: «É la vani! E la vani!» Kele a zefena ná, é bofo maamuse ga anii naa zoloo fai.

¹⁵ Zanugi ma vaa la baani, kobo ani vagoi moimove,

‡ 19:23 Wele ve: 10:27. * 20:10 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve.

kεε anii nii fizogai ti pe ba, naa ga é ga, nu laawooi é faafwεgi veezu.

¹⁶ Ni nui ta a bεgε gεna ga zeelaga è vε bε, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwεε, ná-segei zege ga kpounmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwεε.

¹⁷ Daamianigi unmaai, mounpa toga da nεε, kεε naa volu, toga da gε ga kεtui, é nui laave laave.

¹⁸ Faiti ti gazaivisu, ti laa ga da zeeli ga tεε pagoti maavele. Da gεna lia kεmave, gaalugi wo, è faiti kpetε.

¹⁹ Zoi é fama bεi vazasu, naa ga dεεguzu vaiti kulazu. A mina bε faa ma, wa nuiti ti kpεzεgula nakaiti bosu.

²⁰ Zoi a kεεgε voovo ta dee,[†] zii ga loo, ege lanboi é zaazu kpidi bεi zu.

²¹ Poganii sεεogai ga gaazuvilei mounpangi zu, tuya la gεa ma naa volu.

²² Mina gε ma: «Nà nònε votokula!» Gito Gεogε GALAGI va, toga è gizo.

²³ Gεogε GALAGI maape ga ga kεgε ganii daa la zeelini, é la vaa zεε giloι wu.[‡]

²⁴ Gεogε GALAGI ga é losu nui lugε ná-eteai zu. Nubusei ga zoo gale é pelei gwεε, nii é ziezε la?

²⁵ Polu la vani nui ma, è va ani ve Gεogε GALAGI ve ga gaazuvilei, baa è minazege pe, è va lega gigaizie su.[§]

²⁶ Gima masagi ga da faa nou gε nuiti so, é faa la ti ma, maawingja la su.

²⁷ Nui ná-faagaaga gigi ga ga lanboi, nii Gεogε GALAGI feai, toga é nui yiimave vaiti pe fεgεfεgεfεsu.

²⁸ Nubεgεlai ta woogεgiladai ga a da masagi make, ná-nubεgεlai ga é ná-masa kpεkpεgi zei vele βεεzu la.

²⁹ Zεbei ga é ga buzege niinεgiti ta-vadai, kεwola vεbiti ta-unfemai ga é ga undεga golegi.

³⁰ Maawana valai ga ga faa noi gεde salei, zekana é la, dogai ga da zeeli kisieiti ma, niiti ti lεεguai.

21

¹ Masagi yii ga Gεogε GALAGI yeezu, ege ziei é yeizu, é da lii la, ve nape ná neai bε.*

² Eεε ka da gisie, ga nii kpein é kεεzu page, kεε Gεogε GALAGI ga é de gεε vaiti ma ungi ma lukpεi gaalevezu.

³ Nui a telebo fai ta sεle fai gεεna, naa ga fizogai Gεogε GALAGI gaazu, é leve zalafaiti ba.

⁴ Gaazulei ta waso zenvui, faa nou gε nuiti ta-eteai kpein ka ga kotoi.

⁵ Zoi é gaaabaazu, é faazeikpasuiti ke, naa zεεogi zu ga wεε, kεε zoi é faiti kεεzu ga gaazuβadii, naa ga li é lε pului zu.

⁶ Niiti ti ta-βεεi zεεεsu zεεi zu, ta ga faagaagaalala nuiti ti bizεzu, ti lε saai zu.

⁷ Faa nou gε nuiti ta-zupεi ga da li ga tiye,

[†] 20:20 Faa nou wola ga ga nii tε ge zeini ma kpaan, zoi a la kologolo, ti βena naa va (Egz 21:17; Lev 20:9; TSV 27:16).

[‡] 20:23 Wele 11:1 zu, ta sugulazuve. § 20:25 Wele ve: TbN 5:3-5. * 21:1 Pεε velei é keeni la ga Neβukadenεzaal (Dan 4:28-29, 32) ta Siluse (Eza 45:1-3; Esd 6:22). Wele vεti: 16:1, 9; 19:21; 20:24.

mazoloo ti la vaani bu, ti va ladalai ge.

⁸ Namaba nuiti ta da vile pele gongugi volu, kele lada nuiti sie velel zolege.

⁹ Fizoge nu zeil fiile zosuve sokogi zu pele gomave, wo va li bosu zeizu ma, wa kpeleve anzanui.

¹⁰ Faa nou ge nui yiimai ga ga faa nou gee vai, anee bolalai bogoi, e la loga maazu.

¹¹ Maagolo bakoi a zeelina waso nui ma, zoi e la de faa mainmain kwee, naa balaa ga da gi soloo,

da gima nui galana, toga da faagwengi zoloo.

¹² Telebo nui† ga da gida naa kpein bu, nii e geezu faa nou ge nuiti ta-velei wu, siegi zu ti lozu la maanogoi zu.

¹³ Nui nii e la woilosu maawoin nui na-kpee wooi ma, to bogoi ga kpeei loo, e la googaavote soloo ga.

¹⁴ Faaneei e geezu doogfuzu, naa ga da zii gaawanai gaayei. Lobeanii e levesu doogfuzu, naa ga da zii gula golai gaayei.‡

¹⁵ Toga ga koozune vaa telebo nui ve, sole fai a gena gea, kele naa ga ga nimiza vai faa nou ge nui ve.

¹⁶ Nui nii e zefezu gi pagoi ma velel va, na-doofo bosuve ga geezu ga goveiti ta-maabogi zu.

¹⁷ Zoi bogoyiimai neai be, toga kpalai gwee, zoi e bogfo veai dooi ya, ta etea gaazufulapoi, e la beta eyesu pe.

¹⁸ Faa nou ge nui ga e ga telebo nui unmao ganii, yaava nui ge ga sole nuiti tonoi.

¹⁹ Fizoge nu zeil zoi ta zu naa vooi, e mina zeil kpeleve anzanui goba, zii gaawanaai.

²⁰ Gima nui zeizuve, nu ga da ani naavolo vagoti ka na, ta gulo makegaiti, faagaagalala nui ga da naati suvaza, niiti ti zea.

²¹ Zoi e gaabaazu, e ge ga telebo nu, ta woogefilada nu, sii zu ga gooza, toga zo ga telebodai ta unfemai.

²² Gima nui ga laalena taa wolai wu, nii salavusu gezegzegiti ti maabeezu, e sigigi loka, nii taai gitogai ba.

²³ Zoi e baazu daave maazu ta negi, naa ga bogfo gizo kidaavili faa mainmain ma.

²⁴ Neegulasu nui ga ga waso nui, ta gaazulee nui, nii waso datevegai diizu faiti kee vai ma.

²⁵ Naka nui ga da za, toozei ziima vaiti daa la zeelizu, mazoloo e la po e va yeevee fai nape ba.

²⁶ Yeenape, toga gaazufulapoi laawu, kele telebo nui ga da ti pe kwee, e la ta makega bogfo ve.

²⁷ Faa nou ge nuiti ta-zalagai ga ga ziimazie ganii, sonaga ta vaana kulazu ga kisie noi.

²⁸ Zee zeelei undaa ga vili, kele zoi e gaamai wosu, nii e menini, zobo ka naa ve sienape su e boe.

²⁹ Faa nou ge nui ga da bogfo gula ga lada nu, kele sole nui ga da gaaba sie velel ma.

³⁰ Nubusei na-gimalai, ta na-kelegelegi ta na-kisie, naati tanape ge la zooga, e va li Goofo GALAGI yiimai laalofoma.

† 21:12 telebo nui: Tati pelel tagili balaa ka ga nii: telebo GALAGI. ‡ 21:14 Wele veti: 17:8, 23.

³¹ Ta da sooiti maagfili kooḡo voloi laalooḡoma,
kele pile sɔlɔ fai ḡa ḡooḡo GALAGI yeezu.

22

¹ Toḡoḡulagi vizooḡe naavolo wolaiti ba,
è unfe zɔiti ma, naa vizooḡe, é leve walii va ta zanugi.

² Kpete nui ta bala nui ti boḡe faa ḡila ma:
ḡooḡo GALAGI ḡa é ti felego pe kpetea.

³ ḡima nui ḡa da maanoḡoi ḡa é vaazu, é lekpe tuḡo,
kele nui é la de faa moinmoin kwee, naa ḡa da zie ná ḡobave, é ma boḡi zɔlɔ.

⁴ Boḡomaayei ta ḡooḡo GALAGI ḡaazuluabai ma ḡulanumai ḡa ga,
kulagaanezui, ta unfemai, ta sii zuḡoozai.

⁵ Yaava vele, ḡaingiti ka ti su, ta baliiti, maanei nu maagooza ba,
ni è-yenvui woin ḡa è ma.

⁶ Doungoi ḡala ga pelei maanei é zie la,*
anee siegi zu é vɔlɔzaḡasu da, é la zeḡea ba.

⁷ Kpete nui ḡa da zei, bala nui unda.

Kuye zeḡe nui ḡa ga duoi, kuye vee nui ya.

⁸ Zoi a telebotalai vaza, toḡa teve ga maanoḡoi,
ná-zobogi ḡa ḡologolo, nii é toomai ḡeezu la.

⁹ Nui é nuḡoḡolai ḡeezu seiḡoḡoiti be, toḡa tuyai zɔlɔ,
tozei ta boḡu ná-daamianigi ma ta bala nui.

¹⁰ Neegulasu nui be, kpoei ḡa be,
goomaagfaaliiti ta poomugiti ta be.

¹¹ Ni nu woinve é ḡe ga masagi neeḡoḡoi,
keni kisie vagoti ti nee be, ta neene kpoeiti.

¹² ḡooḡo GALAGI ḡa welezu faagwegi ma,
kele toḡa da yaava nui ná-kisieiti supu.

¹³ Naka nui ḡe: «Zalai ḡa loni eteave,
é mina lia bálizu ga pelei zu taa zaamave!»

¹⁴ Weenzi anzanuiti daave ḡa ga zeḡezaḡai suḡoozaai,
nui ḡooḡo GALAGI yiiḡaawanazu ma, naa ḡa loo su.†

¹⁵ ḡimalalai ḡilive doungoi yii va,
maagfola bakoi ḡa maagooza ba.

¹⁶ Zoi é bala nui laazuḡolizu, é va tɔnɔ sɔlɔ ba,
ta zoi é vebeaniiti feezu kpete nui ve, naati gaabelazuve ḡa ḡe ga baladai.

ḡima nuiti daawooiti

¹⁷ Dama, è woilo ga pagoo ḡima nuiti gooi ma,
yiilaalao faagwegi luḡo, gè feezu è ya.

¹⁸ Mazɔlɔ fizooḡe è ti make ḡisu,
è ḡevele beḡe yeenooḡe, è da ti zuḡula.

¹⁹ Woinve ga è ḡito ḡooḡo GALAGI va,
naa ḡa é ba, za, ná è ḡalasu, da balaagi.

²⁰ Gè la tene gooiti ta kidafaawu vaiti seveni è ma,
ná zeizu va ḡe ga puusavago (30),‡ baa?

²¹ Naati ta kala kitei ve è ya, soloogai kitogi ma.

* **22:6** Tati pelei taḡfili balaa ka ga niiti: doungoi maagfola ga sie vele, baa doungoi maagfola ná-eteai bozei ziegi zu.

† **22:14** Wele veti: 2:16; 5:3, 5; 6:24; 7:5. ‡ **22:20** puusavago: Nii wola la ḡoleni Eḡulu wooi zu. Tati pelei taḡfili balaa ka ga niiti: mounpa, baa niiti ti wola vagai.

Ni nui ta a è levena, gaamai g̃aiziezu,
da zoo è faa gaamaiti bo ma, kisufala.

²² Mina lo bala nui ná-zobotalai ma, è va maavo,
mina maawoin nui maanog̃o tukpog̃aalevezuve.

²³ Tɔɔzei G̃oog̃o GALAGI g̃a ti maalobo,
tog̃a naama nuiti zenvui g̃ula ti ya, niiti ti zɔiti zeag̃oligiti kulazu ti ya.

²⁴ Mina ziiḡaawanawana nu zeizei,
mina ziiḡula nu ḡe ga ziepolunog̃o,

²⁵ è va li bog̃o maag̃olozu ga sie velei,
è va bali la bog̃o lug̃o da-eteai zu.

²⁶ Mina ḡe naati saama, niiti ta ḡe ga zeelagaiti,
ziingao faa zu, ta kuye zeḡe vaa zu. §

²⁷ Mazɔlɔɔ ni ani la è ya, è va sala,
ta è bog̃o vetei g̃ula è ya, è laazu ga.

²⁸ Mina kwεpelema vɔlɔzag̃agi zeḡe daazu,
nii è-mεmεwolani ti daani.

²⁹ Ni da zunui ta ḡaana ḡigi ma ná-botii zu,
tog̃a zoo é botii ḡe masagiti bε,
é mina ye naati saama, niiti ti la ga sɔbelama nu.

23

¹ Ni da ḡena zeini daami wosuve taḡali g̃a,
wa unfema nui ta, dama ga ná-fai.*

² Ta g̃ula da-vului la,
ni è ḡulukpuge.

³ Mina daamiani pag̃ɔiti nɔ vete,
tanisu ta feezu è ya kisie nɔi maazu.

⁴ Mina bog̃o bog̃o ga è bεte vai,
ḡele vɔlɔ ma ḡisiei va. †

⁵ E ḡeezu nɔ, è ḡaazulo naavoloi va, toun é bega ga nεele,
mazɔlɔɔ tog̃a kovegiti tosu bog̃o va, é ḡove, é li ḡoozama, eḡe koj̃ei é geezuve.

⁶ A mina bog̃o daamiani ma, wa nui é ga ziiɔodog̃o nui,
è ḡaazu mina g̃ula daamiani pag̃ɔiti ba.

⁷ Mazɔlɔɔ nui ve kpegai na ga deve, é ḡe ma: «Laami, è bog̃ole.»
Kele gaamai zu, é la è vɔ ziimave.

⁸ Da unpili ga ma buḡai è miai,
woo nεεnεgiti è ti wogai, ti la mɔ faa vaa.

⁹ Mina bog̃e faag̃aag̃aalala nui vɔ,
tog̃a è bog̃e woo vag̃ɔiti baag̃ula.

¹⁰ Mina kwεpelema vɔlɔzag̃agi maavalibo,

§ 22:26 Wele 6:1 zu, ta sufulazuve. * 23:1 dama ga ná-fai: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: dama ga nii è è-ḡakalave.

† 23:4 Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: ḡe ga keleḡele nu è kwεpelezu.

è va wain ga è podointi ta-yooi zeje.‡

11 Tɔɔzei ti maalobo nu wola ga ná,
GALA bɔɔɔi ga ti maalobo è laalɔɔma.

12 Yiilɔɔ maagɔloi wu, è sɔlɔɔsu,
è woilo faagwɛgi ma galagi ma, é wosu ga de.

13 Mina inɛinɛ ga è-loin maagɔlo vai,
anɛɛ ni da dogazu ga kpakɔ ɲɛ tieɔ, é la zaa.

14 Naa ga zoo é kaka faiti kpudɛ maazu,
niiti ta la ge ga undaavili faa.

15 Dɔun zunu, ni da gɪlina gɪmalai va ga è-yii pɛ,
nà koozunɛɛ wola zɔlɔɔ naa zu.

16 Siɛgi zu è bɔɛzu la ga gaamai,
toɔa bɛ ga koozunɛɛ wola.

17 Mina gaazugula faa ɲɔu ge nuiti ba,
kele yeenɔpe golo Gɔɔɔ GALAGI ɔɛ.

18 Mazɔlɔɔ da velela velel zɔlɔɔ,
da-gɪtogi la gɪlogɪloga.

19 Woilo gɔo ma ga pagɔ, dɔun zunu, è ge ga gɪma nu,
è yiivilɛ sɔle pelei va.

20 Mina vilɛ dɔɔ bɔle nuiti polu,
baa naati niiti ti bɔɔɔ veezu daamii nɛɛnɛgiti zea.

21 Mazɔlɔɔ dɔɔ bɔle nuiti, ta gɪlukpu nuiti, ta da gaabela nimizai zu,
ɲiimɛni wo nuiti balaa, ná tago vena, ti bɔɔɔ maagɪli ga seje zaɔaiti.

22 Woilo è-geɛ wooi ma, nii é è zɔlɔɔga,
mina è-lee vɛlɛvɛlɛ, siɛgi zu é vɔlɔzaɔasɔ da.

23 Gaamai gaizie, ta gɪmalai, ta kalagi, ta faawuuzumɔgi,
mina ti zuɔologɔlo.

24 Telebo nui keɛge ga da ge koozunɛɛi zu gɔ,
undaanɛɛ nu ga ga naa, nii é gɪma loun zunui zɔlɔɔsu.

25 E-geɛ ta è-lee ti gɔozunɛ è ma,
naama undaanɛɛi ge ga anzanui naa nɔnɔ, nii é è zɔlɔɔga eteai zu.

26 Dɔun zunu, la nɔun da,
è siɛ velel wuuzumɔ.

27 Mazɔlɔɔ kologɔlo anzanui ga ga zɛgezaɔai suɔoozaai,
wɛɛnzie anzanui ga ga kɔlɔyɛgei sulɔidai. §

28 Toɔa da pele bɔungi wo, ege toosu nu,
toɔa da zunu mɔinmɔin ke ga woovalada nu.

29 Bɛ ga é kpeei loozu ga: «Ee, dèe, mɔanɔɔa»?

Bɛ ga kpɔɛ wafuungiti ti losu ba, maa da wana un ge la ba?

Bɛ ga gaazugezeiti kpɔidai su?

30 Naati, niiti ti lebisu dɔɔ bɔlezuɔɔɛ,
tei ti dɔɔ zupuiti kpɔlezu.*

‡ 23:10 Wɛlɛ ɔɛti: 15:25; 22:28; TSV 19:14. § 23:27 Wɛlɛ ɔɛ: 5:5. * 23:30 Wɛlɛ 9:2 zu, ta suɔulazuɔɔɛ.

31 Mina wεε dɔɔi va pelei va,
 é nesu, é da volo vεεlei zu, é da yei vaa.
 32 Toɔa da gaabela ga, é nui ni eɔe kaalii,
 é nu wo eɔe kpokpo ganii ma wanai ba.
 33 E-ɔaazuυe ɔa faa ɔiligiti ka,
 è-ɔigi ta è-laawooiti ta zupu.†
 34 Toɔa ɔe è ɔisu, eɔe da ɔe laani kpoloɔei zaamaυe,
 eɔe ɔato zu nui, é zeleni ga ma wului, fiile wolai da niikpi.
 35 E da ɔe ma: «Ta dɔɔazu, gaa la wanazu ga ze,
 ti pooleni ga kpakɔi, gè la gaagaaani!
 Nà wuunsu yeelε? Keni gè ani zɔlɔɔ, nii nà kpɔle mɔnɔ!»

24

1 Mina ɔaazuɔula faa ɔɔu ɔe nuiti ba,
 mina wɔin ga ta-ziepolui.
 2 Mazɔlɔɔ ta-ɔisiei ɔa nɔ ga ti suɔoloɔolo,
 ti da ɔɔe, é vile faa ɔɔi va, ti vaazu keezu.
 3 Pelei ɔa da lo ga ɔimalai,
 kelegelegi ɔa a da sapezie.
 4 Faagwεgi ɔa a da buuυeti daave ga
 ani vagoiti ti vizɔgai.
 5 Zunui ɔigi ma, toɔa ga zunui suzeelii,
 zɔi faagwεgi zea, ta ɔa da ɔɔ sebei va.
 6 Mazɔlɔɔ faazeikpasu vagoi ɔa da zoo è kɔɔi ɔɔ la,
 tene bo nuiti ta-mɔin ɔa kizogi a da zɔlɔɔ su.
 7 ɔimalala nui la zooga é va ɔima vaiti gaagaa.
 Naa ɔa é ba, keni é da maagε kpɔ, ta ɔena taa vaiti devea.
 8 Zɔi ná-kisiei ga é faa ɔɔi ɔe,
 naa laa ɔa ɔe ga tɔɔɔ ɔoloɔolo kalamɔin.
 9 ɔimalala nui ná-kidafaawui ɔa ga kotoi,
 ɔeɔɔulasu nui maayoseɔeυe nuɔuseiti be.
 10 Da iɔteυena kpɔɔi ma ziegi zu,
 è-zεbei maa ɔa velevεe!
 11 Naati unmɔɔ, niiti ti liizu ga tiye ga ti ti lɔ saai zu,
 naati kizo, niiti ti liizu ga tiye kazemazu, ga ti ti vaa.
 12 Mina ɔe ma: «Ee, gè la ɔea sugwεe!»
 GALA nii é fai pe kwεε, nii é ɔεεzu è-yiimaυe,
 naa la zɔɔɔzuɔwεε baa?
 Ungo, zɔi é è-yenvui makεsu, naa kwεε,
 toɔa εε gilagilagi zala, eɔeveyei ná-kεεwotiiti ti la.
 13 Dɔun zunu, kɔin gulɔi ɔɔmɔ, mazɔlɔɔ kɔin gulɔi vage,
 ma ɔemigi ɔa neε è-laave.

† 23:33 Wεε υe: 6:10-11.

14 Gítoosú, ga gímalai vage da-eteai ma vaa ma.
Ni da zooná è zie la, da zoo è goozuné uelela velei,
da-gítogi la gílogíloga.

15 Mina woya lo telebo nui ná-pelei ma, ga faa nòu,
mina seizuvé gílogílogo.

16 Mazólo anee ni telebo nui loo la ga géezu lofela, toga wuzege,
kele faa nòu ge nuiti su ga da bezegele ga maanogoi.

17 Mina goozuné ni è zili nui a loona,
ni a loona kpólo zu, mina kua wo ga koozunéi.

18 Góogó GALAGI ga naa ga ga wanama vaa,
é la mò yigaaawana ma.

19 Mina yigaaawana naati ta-vaa zu, niiti ti faa nòu géezu,
mina gaazufula faa nòu ge nuiti ba.

20 Mazólo kulanuma la naati tufo, niiti ti faa nòu géezu,
ti-yenvui ga za ege lanboi.

21 Dòun zunu, unfe Góogó GALAGI ma ta masagi.
Mina vóokpo naati ba, niiti ti po ga ti fai pe falibo.*

22 Mazólo ti gílogílogo fai ga gula ti viliba,
be ga é kpólo gwéé, nii Góogó GALAGI ta masagi, vaazu seizu ti ma?

Gíma nuiti ta-léngi taqíligaa

23 Wéle nii ga gíma nuiti ti boga mánó.

Topolui ga ga faa nòu tukpólo gaalevezuvé.

24 Ni tukpólo gaaleve nui a gèna faa nòu ge nui ma:

«Só ge la è va,»

nuóuseiti ta foovo, ziiti ti yigaaawana ma.

25 Kéle tama zóiti ti faa nòu ge nui veelalazu,
naati ta ge gaane zu, tuya ga loo ti vé, é ge ga ta-undaanéé.

26 Goofoavotegi é veezu ga gaamai,
naa ga ga bóolalai ma voogi.

27 Aisa è va da-velei lo,
keni è etea vele wotiiti ké dé,
è da-balagi gèvele géte, é zoloo molo levei ma.

28 Mina zeele woo wo fuun è-zeijnogoi laalógóma,
mina nu yaava ga è-laawooi.

29 Mina ge ma: «Nà sosu, egevelei é sòni da,
nà seizu zunu tei zea, egevelei é keni la ga ze.»

30 Gè leveni naka nui ta ná-kpala kpelamavé,
gímalala nui ná-leezen belei laavé.

31 Wéle, kpólo gaingiti ta gui nòiti ti gèni vónosu ná pé,
sigígi é gèni ma ga sasai, naa woloni.

* 24:21 niiti ti po ga ti fai pe falibo: Tati pelei taqíli balaa ka ga nii: niiti ti ga lofo ba nuiti.

³² Gè naa g̃aai ma, gè t̃aazeini ga g̃igaizie,
nii gè p̃eteni, g̃igi gè s̃al̃oni naa ma, é g̃eni ga:

³³ è l̃ago ni ño, è l̃ago g̃aazuvee ma f̃oin ño,
è zaamale, è yeeiti da b̃oḡo ma.

³⁴ Naama ziegi zu, baladai g̃a na va è ṽo, eg̃e nui é g̃ulazu è viliba,
maanḡoḡi g̃ula è viliba eg̃e toosu nui.

Sal̃m̃on ná-tene faalaalii taḡiligaani

25

¹ Wel̃e Sal̃m̃on ná-tene faalaalii tanigaani ba m̃oño, niiti Zuda masagi Ezeekias̃e ná-nuiti ti ti g̃aal̃eni ba.*

² Ada GALA d̃ebizu t̃aazei d̃oḡfuzu vaiti ba, é ti g̃eezu,
ada masagiti d̃ebizu siegi zu ti ta-wotiiti kulazu la kel̃ema.

³ Ade la kw̃ee, geei wuzeg̃eve é g̃we mini, b̃aa mini g̃a z̃ooi b̃omave g̃wegai ná.
Ade la zooga, de va masagiti ta-g̃is̃ieiti kw̃ee balaa.

⁴ Ni nu a wali g̃aei ma ñoḡoiti kulana ba,
g̃ain bo nui g̃a k̃pete ga anij̃aka.

⁵ Ni nu a faa ni nu g̃e nuiti k̃p̃ena masagi maag̃oolii zu,
toḡa ná-zobogi w̃oḡo, a g̃ena telebodai g̃ea.

⁶ Mina b̃oḡo w̃oḡo masagi g̃aazu,
mina ze i nu wolaiti seizuve.†

⁷ Maz̃oḡo fiz̃oge ti g̃e ma: «Va è ze unfema zeizuve,»
ti va li è unfesu nu wolaiti gaazu.

⁸ Nii da ka, naa mina g̃e ga zaḡu, è va suvile ga nu loliga tukp̃oḡaalevezu.
Ni nui naa b̃ae velei a è unfena, leeni g̃a da ke?

⁹ Ni k̃p̃ae a g̃ena wo ỹoḡo zu wa è-z̃eij̃oḡo, a gaaḡula ba wa t̃o,
kel̃e mina taḡili ná-d̃oḡfuzu vaa g̃ula kel̃ezu.

¹⁰ T̃aazei a menina, toḡa è ṽoomu,
è-l̃oḡo g̃a g̃ologolo eyesu g̃o.‡

¹¹ K̃p̃aei maab̃eteai ga pag̃o, naa wola ṽage,
eg̃e zanu s̃ol̃ai, maag̃iliai ga wali g̃aei.

¹² Z̃oi é woilosu g̃ima nui ná-tene gooi ma ga pag̃o,
toḡa be ga zanu balaḡaegi g̃evele, ta zanu kitei ma g̃oḡu anigi.

¹³ Molo leve voloi ma liegi zu, zie lei g̃a da g̃e ga nu yiilei ganii.
Zekana, goog̃eg̃ila keelai a z̃eg̃ena ná-s̃ie ma, toḡa da malig̃ii yiilei.

¹⁴ Nui é wasosu ga faanee g̃ee vai, tama é la k̃eezu,
kulave ga tonai, nii é maaluai, kel̃e é la vaazu.

¹⁵ Maab̃oḡo g̃a nu a da ṽoni da kundig̃ii ma,
woo ñeeñegi balaa g̃a da nu g̃aei wolo.

¹⁶ Da k̃oin gul̃o g̃aana, k̃om̃o ño ga è-ma lieḡo,
maz̃oḡo ni da gola g̃om̃ona, da unpili da.

¹⁷ Mina da ga laali è-z̃eij̃oḡo ma valafala, ni naa laade,
toḡa b̃oḡo ga da-vai, è w̃oinzeḡe ma.

¹⁸ Nui a z̃ee zeele wooi wona, seij̃oḡo laal̃oḡoma,
gaawanave gulu bak̃o wolai ná-d̃oḡai va, ta boḡa z̃ok̃p̃o, ta m̃een g̃aaz̃oḡagi.

¹⁹ E ḡito yaava nui va, kidaavili foloi,
k̃eeve eg̃e da g̃e daami wosu ga è-niigai, é niik̃pisu, b̃aa è zizi è-g̃oḡo ma, é balizu.

* **25:1** Wel̃e sevei l̃oḡeizuve. † **25:6** Wel̃e ve: Luk 14:8-10. ‡ **25:10** Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: è la m̃o zooga è va pele leve maawoin woiti tuḡo.

- 20 E guyei loo nui ve, nii ziizoolɛzu,
kɛɛve ege da ge ná-segei gɔlazu kɔba kɔle voloi, ɔaa è zie ɔodai vu sege ɔaei ma.
- 21 Ni pului ɔa è zili nui ma, daamianigi ve zea, é mi,
ni kpɔle wɔin ɔa ma, ziei ve zea, é ɔɔle. §
- 22 Mazɔɔ abulekaiti kana è puuzu unmauve,
Gɔɔɔ GALAGI ɔa è ɔɔnɔ fe.
- 23 Lɛkpɛmauve nu ɔɔvezu vele viilei ɔa da va ga tonai,
kpɔezugɔla mɔinmɔingi ɔa da va ga zɔiti ta-yiiɔaawanai.
- 24 Fizɔge nu zei fiile zosuve sokogi zu pele ɔmave,
wo va li ɔɔsu zeizu ma, wa kpɔleɛve anzanui.
- 25 Keela woo vagɔi é vaazu, é zege ɔoozama,
naa ɔɛve ege zie lei, nii da fe nui ya, kpɔle wɔin ma gola.
- 26 Telebo nui é ɔɔɔ yɛsu ná, faa ɔɔu ge nui ɔaazumaayiki ma,
naa ɔɛve ege zieungi kpɔɔai, ɔaa zeide goi kɔzɔai.
- 27 E la vani ga nu kɔin gulɔi ɔmɔ ga gola,
ɔaa è va lɛbiyai ɔaizie ɔɔɔ ve ga gola.*
- 28 Taa wolai maɔɔkɔ zobo ge la ná,
zekana zunui la, nii é la zooga vɔnisu ná-ziiɔaawanai ma.

26

- 1 Lɛbiyai wola la zolooni ɔimalala nui ma,
eɔvelei kɔle vukɔi, naa la zolooni da fogoi ma, ta tonai nii é vaazu molo leve ziegi zu.*
- 2 Foovooi nii un ge la ba, é la faa vaa,
kɛɛve ege soologi é ɔovesu, ɔaa sevezevegoi é ɔovesu, ti la zeizu.
- 3 Kpakɔi ɔeteve sooi laalɔɔma, kalafei ge ga soovalegi nɔnɔ,
kpakɔi ge ga ɔimalala nui zaamave nɔnɔ.
- 4 Mina ɔimalala nui woɔɔavote ga ná-ɔimalalai ɔevele,
è va ge ga tɔun kevele da ɔɔɔi.
- 5 ɔimalala nui woɔɔavote, é zoloo ná-ɔimalalai ma,
a va ɔisie ga toɔa ga ɔima nu.
- 6 Zɔi é keela woo ɔalivaazu ɔimalala nui ma,
naa ɔa ɔɔɔiti tevezu ga, ta toɔa gaazuvile vaa mɔinmɔin sei luɔɔ.
- 7 Uelei meɔele nui ɔɔɔiti ti zu la yɔɔge,
vele ɔana zɛbe la la faalaalii ya, nii ɔimalala nui bosu.
- 8 ɔimalala nui maamuse vai ɔɛve ege
nu a va li kɔtui ɔilizu felelelegi va.
- 9 Gaingi é zoni dɔɔzo nui ya,
vele ɔana faalaalii la ɔimalala nui laave.
- 10 Uelei kpɛɛin vili nui la, é nuɔusei kpɛin maawanazu,
pele ɔana naama nui la, nii é ɔimalala nui zegezu botige vai ma, ɔaa teveteve nuiti.
- 11 Eɔvelei gilei a da ɔale da ma, ná-unpiligi ma, †
zekana é la ga ɔimalala nui, é ɔalesu ma ná-ɔimalalai ma.
- 12 Da nu ɔaana daai da ga gola gelegelege,
ɔimalala nui ná-fai ɔa vizɔ ná-fai va.
- 13 Naka nui ɔa da ge ma: «Zalai ɔa pelei zu,
sua ɔoi ɔa ziezu taazuve pelei zu!»
- 14 Eɔvelei kpogi a da lati da ná-sanieleiti ga,

§ 25:21 Boge mɔnɔ Wɔl 12:20 zu. * 25:27 Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: kele nu faa ɔiingiti kala, naa ɔa fizɔgai.

* 26:1 E zo Gaibogi ma, é li Latagi vɔ, tona maane la da ga vu Izelaye yooi zu. † 26:11 Boge mɔnɔ 2Pi 2:22 zu.

zekana naka nui a da lati da ná-betei zu.

¹⁵ Naka nui ga da yeelo daami aniyakai zu,
kele toga da ka ga kpolo vaa wola ve, é va do laave.

¹⁶ Naka nui laave bogó la ga figi ga ma,
é leve zunu lofela va, niiti ta zoo ti googaavote fe ga kelegelegi.

¹⁷ E bogó vili kpaei ga, nii é la loni è va,
keve ege gilei a ye levesu, è so goii va.

¹⁸ Ege titi nui é abulevegiti pilisu,
ta meinti é da nuiti paa bogó maagoolii zu,

¹⁹ pele gana zunui naa la, nii é seijogó yaavazu,
naa voluma, é ge ma: «Soleya vaa no ve.»

²⁰ Kovi valagi ga da abui za,
siegi zu ne fele ge la ná la, kpaei gaa ga da yei.

²¹ Tigii ga da abulekai ve, kovii abui gaazo,
kpaeleve zunui ga da kpaei gaazule.

²² Famai geve ege daamiani neengi,
toga da yei, eyesu é zeeli nui yiimave.

²³ Wali gaei peai peni maazu,
vele gana kpe neengiti ti la, ti nui yiimave ma vaa joti maaloguzu.

²⁴ Nui wainzegemai daavegai, toga da maalogú ga laawoiti,
é da yaavaiti kpete goozu.

²⁵ Ni a gena kpe vagoti boga, mina la da,
mazolo ná-kisiti sulaavege ga faa joi.

²⁶ Kelegelege gola ná-wainzegemai bogú vai zu,
kele nubusei pe ge bega ga ná-sujoi gwee.

²⁷ Zoi a zefei wo, to bogó ga loo su,
zoi a kotui gilakilina, toga loo to bogó no ma volu.

²⁸ E nui ta maawana ga zeevema, naa ga ga è zili la.

Wooveledai ma boei wo fai ga da va ga faa zugologologi.

27

¹ Mina gomazei ga nii a ge lina,

mazolo è la naa gwee, nii é geezu za.*

² E-laave mina è maamuse, nu giliti ze ná, ti ke.

Nu giliti naa ge, da bogó è-laave mina ke.

³ Kotui wuive, jagaei wujegi wui,
kele zijaawanai gimalala nui buzegezu, naa wuive ti felego pe ba.

⁴ Zijaawanai juve, zifulagi geegaaba,
kele be ga a lo toloi lugó?

⁵ Fizoge è zeli lo nui ma kelei zu,
è va maage kpo bolla vai ma.

⁶ Nu wolai ná-zelilomai, ga ná-woogegiladai leezu,
nu zili nui è neene vai, naa ga ga yaava vaa no.

⁷ Zigo nui ga da gele koin guloi va,
pulu nui ga da ani wanai ga ga jemige.

⁸ Siezie nui maa ga goozana seizuve va,
keve ege wonii maagoozaai ná-dagagi va.

⁹ Guloi ta gulo maku neengi, ta da nu yigaane,
bolla vai ná-gaaneei ga da koozuneei ve nu ya, é leve da bogó enekegi va.

* 27:1 Wele ve: Zak 4:13-16.

- 10 Mina beteve è-wɔɔlaiti ba, ta è-ɣɛɛ bɔɔlaiti.
Ni da ɣɛna faabaagi zu, mina bize, è va li è-ɣɛɛloin vɔ be,
mazɔɔɔ siɛ mɔinmɔin su, è-zeijnɔɔɔi maabuɣaai è va, naa vizɔge é leve è-ɣɛɛloin va,
maaɣoozaai è va.
- 11 Zie ga ɣimalai dɔun zunu, zɔimave laa ɣa ve ga koozunɛɛi,
nà zoo gè naati gooɣaavote, niiti ti vaazu mà.
- 12 ɔima nui a faabaagi ɣaana, é da va, toɣa da looɣu.
Nui nii é la de faa mɔinmɔin kwɛɛ, naa ɣa da li nɔ ga yiima velei, eyɛsu é suboloi ɣɔmɔ.
- 13 Ni nui ta a bɔɔɔ ɣena ga zeelaga è vɔ be, é vile nui ta ná-kuye vaa va, nii è la kwɛɛ,
ná-segei zege ga kpɔunmai, nui naa ná-faa zu, nii è la kwɛɛ.
- 14 Ni nui ta a tuya loona seijnɔɔɔi ve, é woogula la sobuzobui,
toɣa leve be ga foovooi.
- 15 Kpɔeleve anzanui ɣɛɛve eɣe ziei, é vilesu peinpein,
maa la levezu tonai va voloi.
- 16 Da wɔinna ga è gaabe, keɛve eɣe da ɣe fiilei zosu ga yeei,
baa è gulɔi vu yeave ga è make.
- 17 Kɔlui ɣa da kɔlui ɣaali,
nui ɣigi ɣaazu ɣa da zege ma, seijnɔɔɔi ná-siepolui vɔ.
- 18 Zɔi é welezu kooleɣoole gului ma, toɣa ma waai ta mi,
zɔi é maligii makesu, toɣa lebiya zɔɔɔ.
- 19 Uelei nu bɔɔɔ ɣaazuve ɣaazu la ziei wu,
vele ɣana nu ɣigi a da è-vaagɔlabai leɛ la.
- 20 ɔavealaazu ta undaavili zegezaɣai ti zulaa la vega,
zekana é la, nuɔusei yiimai laa la zeelia pe.
- 21 Zanugi ta wali ɣaeiti, ta da vete abui ɣa,
kele nui lukpɔi ɣaa ɣa levezu, é zoloo daaseigi ma.
- 22 Anɛɛ ni da ɣimalala nui zigazu kodai zu ga etei, eɣevelei nu a da kpazii ziga la,
è la zooga è va ná-titigi ɣula ba.

- 23 Da-loganiiti gilagilagi ɣevelei ɣwɛɛ ga pagɔ,
ɣaaba gola da-logani bulugiti ma.
- 24 Mazɔɔɔ kpɛtei la zeeyɛga ma eyɛsu ɣɔ,
masa bɔɔɔɔgi la yeɣa nu unba yeenɔpe.
- 25 Siegi zu è tufa vɔɔi levezu la,† tufa undui ɣa da wuzegɛ,
gizeiti ma lufaiti gaa ɣa le ba,
- 26 da-vaalagiti maaleɣaiti ta ɣe ga è maagɔli zɔɔlaiti,
boliiti ta ɣe ga da-balagi ɣeya aniiti,
- 27 boliiti ta-ɔiimi dei maanɛɛve, é kula ɣe ga è-laamianigi,
wa da-veleyeɣei, ta da-wotigɛ anzanuiti maavaiti.

28

- 1 Faa ɔɔu ɣe nui ɣa da bize, anɛɛ ni nu la kpɛɛzu,
kitogi ɣa telebo nuiti zea, eɣe zala bokpagi.
- 2 Siegi zu kpakagi la zooi zu, kundigɔla ɣaizie nuiti ta da mɔin.
Kele kundigii a zeina, kelegelegai é ɣala, faiti ta da zie ga pagɔ.
- 3 Zunui é ga bala nui, é maawɔin nuiti maanɔɔɔzu,
toɣa ga faa zɔɣologolo tonai, é pului loozu.
- 4 Niiti ti ɣelezu GALA ná-tɔgi va, naati ta da faa ɔɔu ɣe nuiti maamuse,
kele niiti ti ɣologozu tɔgi ve, naati ta da laale ti wu.

† 27:25 E zo ɔainbogi ma, é li Abui vɔ.

- 5 Niiti ti bɔɔɔ veezu faa ɲɔi ya, naati ti la sɔle fai tanɔpe gaagɔazu, keɛ niiti ti bɔɔɔ ɔɲilizu Gooɔɔ GALAGI va, naati ta da faiti pe gaagɔ.
- 6 Fizɔge nu ɔe ga bala nui, e da zie soledai zu, e va li ɔeezu ga kpete nui, nii sie velei ga wooveledai.
- 7 Zɔi e ɔolozu GALA na-tɔgi ve, doun zunu ɔana kelegelagai, keɛ zɔi e vilesu tuva vele ɲɔu nuiti polu, naa ɔa da va ga unfegi keegɛ va.
- 8 Zɔi e na-sɔbɔɔgi maamɔinzu ga talama walii, nii datevegai,* naa ɔa sɔbɔɔgi ɔaalɛzu ba naa ve, nii a maawɔin nuiti maawɔingɔa.
- 9 Ni nu a voluavena, ga e mina woilo GALA na-tɔ gooi ma, na-GALA falii wɔin ɔa zefɛ GALA ma.
- 10 Zɔi e telebo nuiti kakasu, e ti vile pele ɲɔi ma, toɔa loo zefɛi zu, nii e bɔai. Keɛ niiti ti ziezɔu ga soledai, undaanɛi ɔa naati tuɔɔ.
- 11 Kpete nui gelegelege bɔɔɔ nɔ ɔaazu, keɛ bala nui kelegelegai, naa ɔa zoo e poluɔula.
- 12 Siegi zu telebo nuiti ti kundigilai zɔbɔsu da, lebiya ɔa da ɔe lee ese pe be. Keɛ siegi zu nu ɲɔiti ti wuzegɛzu la, ese ka da bɔɔɔ.
- 13 Zɔi e na-tɔ kologologiti dɔɔɔɔzu, naa la ɔula bɔɔɔ numa, keɛ GALA ka da naa zuvaaye, zɔi e laazu zɔ ga e ɔele ti va.
- 14 Undaanɛe nu ɔa ga naama nui, nii yeenɔpe e luazu faa ɲɔi ɔee vai va, keɛ zɔi e ɔikpaazu, e da faa ɲɔi ɔe, naa ɔa lo maanɔɔi zu.
- 15 Velei zalai la, e zikɔzu, ta file zuai pului ma, vele ɔana faa ɲɔu ɔe nui la, nii e masadai ɔeezu nubuseiti unda, ti valagai.
- 16 Kundigii a valana ɔigi ma, toɔa da telebotalai wola ɔe, keɛ zɔi e ɔelezu kakama ani mii vai va, toɔa da lebi kundigilai zu.
- 17 Nui nii nu vaa vai ziimave, toɔa da bize ga lia na-kabayefɛi va pelei, nu nɔpe ge mina pele besa tuɔɔ.
- 18 Nu-o-nu nii sie velei zɔlegai, naa ɔa kizogi zɔbɔ, keɛ soletala nui, e pele zubili felegɔi ziezɔu, toɔa loo gila su.
- 19 Zɔi a tii ɔeezu na-zooi ma, naa ɔa laamianigi zɔbɔ, keɛ zɔi e vilesu fuun faiti polu, naa ɔɔnɔgi ɔa ɔe ga daanɔɔwogi.
- 20 Nui e ga lada nui, zee laa ɔa ve ga tuyai, keɛ zɔi e wɔinni e bete ga gaazuvilei, maanɔɔi la voola ba.
- 21 E la vizɔni ga nu zeelɔzɔɔzu ɔe nubuseiti zɔɔzu, anee naa ve, nui ɔa zoosu e faa ɲɔi ɔe bulu buɔai zɔbɔ fai zu.
- 22 Zunui e ga gaazuɔulapɔ nui, toɔa da kpetei ɔaizie ga gaazuvilei, toɔa da yeema ga baladai ɔa vaazu pɔ.
- 23 Zɔi e zeli losu seɲɔɔi ma, gaabelasu naa ɔa da na-faanɛi wuugwee, e leve zɔi va e maamusei wosu ga neɔi.
- 24 Nu-o-nu e kaazu ga faa ɲɔu laade, ga e keegɛ ta dee maavo, e la vizɔni toosu nu va.
- 25 Zunui nii sɔbɔɔgi la ziileida, toɔa da kpɔei wuzegɛ, keɛ zɔi e bɔɔɔ ɔalivaazu Gooɔɔ GALAGI ma, toɔa ɔe anii pe su nɔ yaɔaba.
- 26 Dei e laazu da-ɔigaizieiti nɔ la, da ga ɔimalala nu, keɛ zɔi e ziezɔu ga ɔimalai, faabaagiti ta voola ba.
- 27 Zɔi e faanɛi ɔeezu bala nuiti be, e la yeɔa kpala zu, keɛ zɔi e ɔaazuvɛɛzu ma, seɲɔɔi na-kpɔlɔi luɔɔ, toɔa foovoo mɔinmɔin sɔbɔ.
- 28 Siegi zu faa ɲɔu ɔe nuiti ti ziezɔu la kundigilai zu, ese pe ka da bɔɔɔ,

* 28:8 GALA ge tɔgi zeini naama vai ma. Wele veti: Eɔz 22:45; Lev 25:35-37; TSV 23:20-21; Ezk 22:12.

kele siegi zu ti loozu bu la, telebo nui ma moinmoin ka da gfula kelema.

29

¹ Zunui nii maanai ga zeli lo ma, e da gogi baa ga, toga gologolo ga kulafilibai, sosu la gaa.

² Telebo nui ta moinna, nubuseiti koozu ga da ne, kele nu naiti ta zeina kundigilai zu, nubuseiti ta da kpalagi wo.

³ Zoi e po ga e zie ga gimalai, naa ga da keegge goozune, kele zoi e vilesu kologolo anzanuiti polu, naa ga da na-naavoloiti kologolo.

⁴ Masagi ga da na-zooi bete, siegi zu e zizu la ga telebodai, kele a lobeanii maalolina, toga naa gologolo.

⁵ Nui e boolaiti teezu su, toga balii laazu kogoi wu.

⁶ Faa nou ge nui ta da ge ga kasoga nui, tiya bogoi ta-lo kologologiti faa zu, sole nui ta da pile soso, ti goozune.

⁷ Telebo nui naa gwee, nii maanai e ge bala nui ta be, kele naama gi ge la faa nou ge nui ma.

⁸ Neequlasu nui ta da kpe abui vili taa wolai zu, kele gima nui ta da ziiqaawanai gaayei.

⁹ Ni gima nui ta gimalala nui ta gena tukpoi ma, gimalala nui yiiqaawana, baa e neei wo, e la boba.*

¹⁰ Nama vuu nui ta da telebo nui woinzege, kele sole nui ta da baa zenvui maazu.

¹¹ Gimalala nui ga da na-ziiqaawana vaiti kpein kula kelema, kele gima nui ga da bogoi zo, e la nonaiti kula kelema.

¹² Siegi zu kundigii woilosu da zee boeiti ma, niiti ti botii geezu zeewu, naati pe ta da ge ga woovalada nui.

¹³ Bala nui ta maanogoi nui, ti boge faa gila ma: Goooi GALAGI gaazuve veeve ti felego pe be, ga ti da wele la.

¹⁴ Masagi nii e zobobelala nui ta-lukpoi gaalevezu ga gaamai, na-masadai ga da ye zea go.

¹⁵ Kpakoi ta zelilomai, ta da gimalai ve, kele zunu loungoi pilegai bogoi yeema, toga da dee unfe.

¹⁶ Siegi zu nu naiti ti moinzu la, to kologologi zu ga da wolo, kele telebo nui ta ge ga ta-loobui ma zeelei.

¹⁷ Ni da e-loun zunui maagolona, e la e yizoolo vaa gea, kele toga e yiilei ga gola.

¹⁸ Siegi zu GALA ge la kulakelema wosu da, nubuseiti ta da etei zie faazupui zu. Undaanee nu ga ga naama nui, nii naazu, e golozu GALA na-togi ve.

¹⁹ Nu la da ga botige nui maagolo ga kpeezugulai, mazolo anee ni toga naa gaagaaazu, nii e wosu ma, e la goloa negeloin.

²⁰ Da nu gaana, e da boe, e la gigaizizu, nu ga gito gimalala nui va, e leve toun ba.

²¹ Ni nu a botige nui laanena na-nu niinelai zu, toga gaabela ga kololalai.†

²² Ziiqula nui ga da kpei leve, zoi ziiqulazu valafala, naa ga da to kologologiti ke.

²³ Wasogi ga da nui maayei,

* **29:9** Tati pelei tagili balaa ka ga niiti: toga la no yiiqaawana, baa e nee, tama nu la bega pe. † **29:21** Tati pelei tagili balaa ka ga nii: toga gaabela ga e bogoi bete ga pele wu loun zunui gila.

kele boḡomaayeei ḡa ḡa nui wɔɔɔ.

²⁴ Zɔi é yeezeizu unma nui wu, naa ḡa ḡa boḡo nimiza, toḡzei é foovooi ḡwɛɛ, é naama nui laaloḡoma, nii é ḡɛɛzu ga é mina va, é va zeele wooi wo.[‡]

²⁵ Da ḡɛna lua nuiti ba, toḡa ga balii, kele zɔi é ḡalivaazu ḡooḡo GALAGI ma, naa yiileibe.

²⁶ Ma mɔinmɔin ka ná, ti ḡa kpɔbai ḡaizie ta-ḡundigii ya,^S kele ese maalobo fai ḡa ḡooḡo GALAGI ya.

²⁷ Telebotala nuiti wɔin ḡa ḡa zeḡe telebo nuiti ma, soḡe nuiti maayoseḡe faa nɔi ḡe nuiti be.

Aguul ná-kpɔɛiti

30

¹ Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. * Zunui nii ná-deve wooiti ti Itiyele ná-faa ma. Itiyele ná-faa ma, ta Ukale.

² Gaama ve, ná ga ḡimalala nui, gè leve nuḡuseiti kpein ba, nuḡuse ḡelegelegi la zèa.

³ Gè la ḡimalai ḡalani, gè la GALA Nadegai ná-faaḡwɛgi ḡwɛɛ.[†]

⁴ Be ḡa é leeni geegɔɔlogi zu, GALA pɔ be, é zeḡe ná, é yei?

Be ḡa é fiilei zoga, é ye zea?

Be ḡa é zieiti pua ná-seḡei la?

Be ḡa é zooi ḡwɛgiti kpein daa?

Daasei ka be, ná-doun zunui laasei ka be?

Bo deɛ, ni è kwɛɛ!

⁵ GALA daawooi ḡilagilagi pe ka ga gaamai.

Toḡa ga kooḡo zepegi naati be, niiti ti loḡfuzu bu.

⁶ Mina tanɔpe da daawooiti ma, ni naa laade, toḡa è loḡa, è vete ga zee nu.

⁷ ḡooḡo GALAGI, ná faa felegɔ valizu è ma, naati ke be, aisa ná-eteai va be:

⁸ màke, gè mina kpɔɛ naka wo, baa zeeiti, mina kè ga bala nu, baa kpɛte nu wola.

Naa ve zèa nɔ, nii fizogai mà, gè eteai zie.

⁹ Mazɔɔ anii pe ga voovana zèa, ná va lia ḡɛɛzu è va, gè va ḡe ma: «Be ḡa é ga ḡooḡo GALAGI?»

Baa mu, maanogɔi a boina dà, gè boḡo ḡe ga unma nu, gè baagula ná-GALAGI ma ḡana.

¹⁰ Mina va botigɛ nu ma, maligii ḡaazu.

E mina è voovo, ḡa-vaagaaazagi ma ḡasɔi ḡa la è unma.

[‡] 29:24 Maanenei é wosu foovooi ba kelemave kpaun, ga ti soḡa nui ḡula kelema. Wele vɛti: Lev 5:1; TḡN 17:2.

^S 29:26 ti ḡa kpɔbai ḡaizie ta-ḡundigii ya: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: ti pɔ ga totuḡi ti-wooi meni baa totuḡi yeezei ti wu. * 30:1 Tanisu Aguul ḡeni ga ḡima nui ta, eḡevelei Etan ta Geeman ti ḡeni la (1Ma 5:11). Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti: Tati pelei taḡili balaa ka ga nii: Masa nui Yakee ná-doun zunui Aguul ná-kpɔɛiti. Ni naa ve

tama, Aguul ḡeni mu ga Isemayeḡe mavofodai gila. Wele ve: Zen 25:13-14. † 30:3 Tati pelei taḡili balaa ka ga niiti: kele gè nuiti ta-vaagwɛgi ḡwɛɛ, baa tama gè la nu padegaiti ta-vaagwɛgi ḡwɛɛ.

11 Nui tanigaa ta ná, ta da ti-g̃ee g̃oto,
ti la tuya loa ti-lee ve.

12 Nui tanigaa ta ná, ti ɔɔɔ gaazu ga ti ɲadegɛ,
tama, ti la gbani, ti va g̃ula ta-g̃ɔzɔba vaiti su.

13 Nui tanigaa ta ná, ti gaazuleai,
ti da wele nui pe ba fawuu.

14 Nui tanigaa ta ná, ti-ɲiigaiti ti ga boɟa zɔkpɔiti,
ti-balo g̃aeiti ti ga boɟaiti, ti da maanɔɔɔ nuiti mi,
ti va ɲeele, ti g̃ula eteai zu,
ti va bala nuiti suwuɟaaleve, ti g̃ula nuɓuseiti saama.

15 Moolɛi ná-doun anzanuiti ti fele, ti-laasei ka ga: Fe! Fe!
Ani savagɔ ɟa ná, ti-yii la leida eyesu pe,
eyesu pe ti la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

16 Gɔvealaazu, doun zɔɔɔtala anzanui,
zooi, nii zie la ga kpɔɔle wɔinzeɟe ma,
kele ti-naanisiei ɟa ná balaa, abui, nii é la g̃ea ma: «É kula g̃ea.»

17 Nui gaazuɟezɛiti é ɲeeɟulazu la keeɟe zu, é da woozotalai ɟe ga dee,
kɔtudei ma ɟalawɔniiti ta ti g̃ula su, kogɛ yivoiti ti ti mi.‡

18 Faa savagɔ ɟa ge la de gaɟaani,
kpudeai màazu:

19 kogɛi ɟove pelei geezuve,
kaalii ɓokpo pelei fasai ma,
ɓatoi ná-pelei kpoloɔɔi zaamaave.
Kele naanisiei balaa ɟa ná:
zunui zie velei é lo anzalopoi va.

20 Wele velei weenzo anzanui a da ke la:
a yiima vaiti keena ziilei, é laamaave bale,
é ɟe: «Gè la faa ɲɔu nɔpe keeni.»

21 Faa savagɔ ɟa ná,
niiti ta da eteai ɲiikpi, é la ziaa bu:

22 duɔi a zeina ga masagi,
ɟimalala nui a zobo sɔɔɔna, é da ɟɔnɔgi zɔɔɔ,
23 anzanui kelebai wogai da, naa a zeina zini be.
Kele naanisiei balaa ɟa ná:
duɔ anzanui é zeizu duɔ dee ɔotogi zu.

24 Sua naanigɔ ɟa ná eteai zu, ti wola loɔɔai gola,
anee naa ve, ti wola ɟige dageleve:

25 pupuiti, zebe nɔpe ge la ti va,
kele ta da ti-ɟɔnɔgi ɟevele ɓete fogoi,

26 fasa woliiti, § zebe la ti va,
kele ta da ti-ɔuuzuve ɓete fasaiti su,

27 kotogiti, masa ge la ti unda,

‡ 30:17 Nii voluve ɟa ga faanee wuuɟweɔtala loun zunui ma ɔoomai la kaba zɔɔɔga, toɟa ye ná file wɔniiti be. § 30:26 fasa woliiti: Naati ta ga tufa mi zua goiti, ta da moin volu gizeiti ma. Wele balaa veti: Lev 11:5; Guy 104:18.

ta da ɓɔɓɔ zeɪ su, ti ma ɓulugi da ɓula,
 28 kooloiti, niiti nu a da ti zo na ga yeei,
 ta da lo masagiti ta-masa peleti bu.

29 Fuluani savago ɓa na,
 ti zie velei, ta ti maanee velei ga pete gani:

30 zalai, nii ziilbai e leve suaiti pe ba,
 e la ɓula volu nu na pe be,

31 tee zinei,* nii a da gaalo kɔɓɔvolu valagiti ga, ɓaa mu boli zinei.
 Kee naanisei balaa ɓa na:
 masagi e loni na-kooɓebei untugo, ti da li.

32 Ni e ɓeni ga ɓimalala nui, e da waso,
 ɓaa ni e ɓeni kigaizie noiti bosu,†
 za voluma, ɓɔɓɔ zo.

33 Mazolo na nani loɓaai ɓa nu a da gulɔi zolo da,
 sokpa loɓai ɓa namai a da ɓula su,
 ziiɓaawanai gaazuleai ɓa kpɔi a da ɓula su.

Tene ɓe veeni masagi ya

31

1 Masagi Lemuwele* laawooiti. Kalagiti dee ti woni da.

2 Lee ɓa na bo e ma, don zunu?

Lee ɓa na bo e ma, koozu loin?

Lee ɓa na bo e ma, don zunu, ge minazegeni ga ge solo?

3 Mina e-zuvikei ve anzanu zea,†

ta da-veleti, naati zea, niiti ta da masagiti kaka.

4 E la zolooni masagiti ma, Lemuwele,

e la zolooni masagiti ma, ga ti va doo ɓole,

ɓaa naati, niiti ti kundigilai geezu, ti va gaazulati gani ɓole.‡

5 Mazolo a ti zona, ti mina yeema togi laawooiti ma,

ta ti mina maawoin nui ta-gaamai maavalibo.

6 Nu gaazulati kpole anii ve naa ya, nii undaa vaazu vilisu,

ta doo ve maawoin nui ya.

7 E kpole, e yeema na-baladai ma,

e mina gitoo na-maanogoi zu.

8 Laalao e ɓe, e naati maalobo, niiti ti la zooga ti va ɓe,

e naati kpein maalogi wo, niiti keɓbai wogai ga tiye.

9 Laalao e ɓe, e tukpoi gaaleve ga telebodai,

e maanogoi nui maalobo ta bala nui.

Anzanu zoɓelamai na-fai

10 Undanee nu ɓa ga naa, nii a anzanu zoɓelamai zolo,

* 30:31 tee zinei: Tati pelei taɓili balaa ka ga niiti: sooi, zaɓei. † 30:32 Tati pelei taɓili balaa ka ga nii: ni e toozeida ga kigaiziei woga. * 31:1 Lemuwele: Nu la masagi nii gwee. Masagi Lemuwele laawooiti, kalagi niiti dee...: Tati pelei taɓili balaa ka ga nii: Masa masagi Lemuwele laawooiti, niiti dee... Ni naa ve tama, Lemuwele ɓeni mu ga Isemayele mavofodai gila. Wele 30:1 zu, ta suɓulazuɓe. † 31:3 Nii ɓa ɓe zu, e vile anza velei wu anzanu moimmoingiti ba masa pelei wu, niiti ta la zoo ti masagi zefe sie vele va. Wele veti: 5:9-11; 1Ma 11:1; Neɓ 13:26. ‡ 31:4 Wele veti: 16:10, 12; Guy 72:1-4; TbN 10:16-17.

tosuve wɔɔɔve kɔbu ani vagoiti songoi va.

11 Sinigi laave da,

ani vago nɔpe ge la valaga ná-pelei wu.

12 E la da ga kazemazu vaa nɔpe ke ga sinigi,

keni faa vagoi nɔ, sii ma voloiti pe su.

13 Toɔa da baala deɔai ɔaizie ta gezei,

é da boti ɔe ga zeeiti ga koozuneei.

14 Eɔe yaago batoi,

toɔa da zeɔe ga ɔnɔgi ɔoozama.

15 Toɔa da wuzeɔe ga kpidiɔidigi,

é daamianigi ve ná-peleyeɔei ya,

é ná-deveiti fe ná-botie anzanuiti zea.

16 E ɔisie kpalagi ta zu, é geya,

é leezen belei leve ba, ga ná-botii zulɔnɔgi.

17 Toɔa da botii ɔe ga suvikei pe,

zea la valaga ɔɔ.

18 Toɔa peɔesu ga zeavaiti su ɔa beɔezu,

toɔa da ɔaazuɔa, é da botii ɔe kpiddii, abu zezei ɔa.

19 Toɔa da kenagi zo ga yeei, é da gezei bali,

é kena kpakui zo ga yeebeɔaiti.

20 Zeei maaleɔe maanɔɔɔ nuiti ta-ɔɔba vai ma,

toɔa ga faanee ɔe nu bala nuiti be.

21 E la lua kɔɔe va, é vile ná-pelei va,

tɔɔzei seɔe vagoiti ta ti pe zea.

22 Toɔa da dasuzeɔeiti kpeɔe tɔ ɔɔɔi,

geze ɔi seɔeiti ta[§] zea.

23 Sinigi ɔa ga seizumaaneeɔi ee pe ge kwee, ti da unfe ma,

tiya ɔa ta da zeɔi taa vaawo bosuveiti.

24 Toɔa da seɔeiti fele, é da ti vɔdi,

é da saamaɔiligiti fe yaagoiti zea.

25 Zebei ta unfemai, ta be ga maagili zɔɔlai,

toɔa da nee laa ɔakama, a ɔena ɔisiaa velela vele vaiti su.

26 Toɔa da ɔɔe ga ɔimalai,

sooge kalagi wosu ga woogeeɔiladai.

27 Toɔa da wele fai kpein ma, é ziezue ná-peleyeɔei wu,

é la looɔoga botii va.

28 Ná-dointi ta da wuzeɔe, ti va ti da maamuse.

Maamuse vai ɔa da ɔe ga guyei sinigi la.

29 E ɔe ma: «Anzanui mɔinve, ti-losuveiti ɔɔɔai,

kele ɔun da, è buɔeve ti pe maazu.»

30 Zaalai ɔa ga yaava ani, padai ɔa da leve,

kele anzanui é luazu ɔooɔɔ GALAGI va, naa ɔa maanɔai ga é maamusei zɔɔɔ.

31 A kpɔɔzue ma lɔnɔgi ve zea!

Wo maamuse vaiti bo, taazue negelein é vile keewotiiti pe ba!

§ 31:22 geze ɔi seɔeiti ta: Seɔe zongo ɔaaɔaagiti keni ga tiye, ti ɔeni ga zobodai ma voogi. Wele veti: 7:16; Zen 41:42.

Misee Ná-Sευει Sευει Ιωζεigi

GALA goo wo nui Miseeni ka ti g̃eni ma ta GALA goo wo nui Ezayi, é n̄n̄n̄ ma wotii g̃eeni gaamai zu, é zo kona und̄ofela puunaanig̃oi (740) ma, é zeeli kona und̄ofelai (700) ma, aisa Yesu Kilista va z̄ol̄ol̄ eteai zu. Uelei n̄o Ezayi k̄eeni la, é b̄oeni Zuda masadai zu nūbuseiti p̄o, sīegi zu naati ti g̃eni la kp̄œi maazu ta Asiili yooi zu zalāusuiti.

Misee b̄oeni goomeni nuiti p̄e p̄o, ga ta-yooi, m̄oun ge la ma ga ta-laa wolai Zeeluzal̄eme, toga vaazu zosu, efg̃evelei é g̃eeni la ga Samali, Izelayele ná-masadai ma laa wolai, é looni bu, é zo kona und̄ofela puufeleg̃o maazu feleg̃oi (722) ma, é zeeli kona und̄ofela puufeleg̃o maazu g̃ilagi (721) ma, aisa Yesu va z̄ol̄ol̄ eteai zu. E ti looni g̃izu ga, faabaagi é vaazu, faa j̄oiti ti ti g̃eeni, naa z̄uboloi g̃ana ti vaazu k̄m̄osu, m̄oun ge la ma m̄ee ga telebotala vaiti ti ti g̃eezu ga b̄ofo.

GALA goo wo nui g̃a p̄o ga, GALA ge faiti daazale, naa g̃ea ga ti vil̄ega laawu ta nu wolaiti, ta nūbuseiti ta-g̃undiḡi wolaiti, ta zobobe nu wolaiti, ta totuḡoiti, ta tukp̄oḡaaleve nuiti, ta zalaḡa g̃ula nuiti. E sakpegi wuzeg̃eni balaa GALA goo wo nuiti daal̄oḡoma, niiti ti g̃eni nūbuseiti kakasu ga minazeg̃e kp̄œiti, ti da g̃e ma, zobo ge la m̄o ná, faa n̄p̄e ge va valibo niima vaiti su.

Misee ná-t̄en̄e gooiti maavele ma, toga p̄o ga z̄oiti ti woilosu gooi ma, ti g̃igaiz̄ie ti ziimazeg̃e pag̃o wo, ti g̃olo n̄o GALA ziimai ve, ti unfemai wo, ti z̄oiti n̄ee ve (6:8). Naama len̄e gooiti ka GALA ná-kizo fai ma wooi wo fai vil̄eni polu, GALA ge vaazu k̄eezu ga niine, velela velel̄i ná-nūbuseiti be.

Misee ná-s̄ev̄ei g̃oḡolog̃e keela woo feleg̃o ma, ti vil̄esu b̄ofo volu, ti da g̃omi: GALA ka bosu ga toga vaazu ná-nūbuseiti tukp̄oḡaalevezu, é ti maag̃olo (gaag̃wes̄u 1 é zeeli gaag̃wes̄u 3 ma, gaag̃wes̄u 6:1 é zeeli gaag̃wes̄u 7:7 ma), kele é minazeg̃eni be balaa, ga toga kizo (gaag̃wes̄u 4 é zeeli 5 ma, gaag̃wes̄u 7:8 é li gaag̃wes̄u 20), é ti vu su volu, é ti l̄o kundiḡi wu, nii a g̃ula Davide mavofodai zu (gaag̃wes̄u 5:1-4a).

¹ Wooiti ka ga niiti G̃ooḡo GALAGI ti laazeelini M̄olees̄ete nui Misee ma, Zuda masa savag̃oiti ta-yeeḡeḡalaiti, Ȳotame, ta Ag̃aze ta Ezeekias̄e. Kulak̄el̄emai naati ti vil̄eni taa wolaiti ba, ti ga, Samali ta Zeeluzal̄eme.

GALA ná-tukp̄oḡaaleveai Izelayele laal̄oḡoma

² Nūbuseiti p̄e à woilo!

Zooi ta w̄oiti wo zooi g̃a, à g̃ida bu!

Malig̃ii G̃ooḡo GALAGI g̃a ȳesu seizu j̄adegai,
é zeele wooi wo wo laal̄oḡoma!

³ Wel̄e Malig̃ii g̃ana g̃ula seizuve,
é yei, é da g̃oḡoz̄ie zalaḡa g̃ula adāveti su.

⁴ Gizeiti ti da b̄use k̄oḡowu,
p̄etugiti sulaa da lao,
eg̃e kedoi g̃aa g̃a g̃e wuunsu abui g̃a,
eg̃e z̄ie a g̃e gizei yeizu.

⁵ Naa p̄e ka ga Zak̄obe mavofodaiti ta-l̄o kolog̃ologi,
Izelayele vel̄eyeg̃ei ná-kotoi maavele ma.
Be g̃a é Zak̄obe liizu t̄o kolog̃ologi ma?
Ná-taa wolai Samali laade b̄aa?
Be g̃a é Zuda liizu ani g̃o vaiti ma?

Zeeluzalɛme laade ɓaa?

⁶ Maligii ɗeni ma: «Naa ma, na Samali ɗɛɛzu ga kotu zigigi doɓɓi zu, ti da leezen belei la ma, na na-kɔtuiti kilikili, ti la nɛmɛi zu, gɛ kpale na, ma wuulaagiti ti maagala.

⁷ Na-kooɗo gani kɛɛɛaiti su ɗa ɗaleɗale, na-tono noiti pe ti ɗala.

Na-vololiba zaɗaaiti, gɛ naati subulukpulu, toozei naati ti beɛni ga na-kologologi ma ɗulanumai, ta vaazu ɗɛɛzu ga kologologi taɗiligaa ma ɗulanumai.»

GALA goo wo nui na-gɔɓi

⁸ Naa ɗa e keɛzu gɛ ɗaaleizu, gɛ da wɔɓɓ, gɛ da zie ga ɗɗɗa nakai, kɔba nakai, gɛ da kpeei loo eɗe kovei, gɛ da kpalagi wo eɗe saa wɔnigi.

⁹ Mazɔɓɓ maanɗɓi seeliai Samali ma, e la ɗulaa su pe. E zeelia Zuda yooi ma ta Zeeluzalɛme taa zigidaɗe, ɗe na-nubuseiti ti zeini na.

¹⁰ A mina daazeeli Gate taazuɗe, a mina wɔɓɓ! Beɛ-Leafela nuiti a ɗilikili fuɗiligi zu!

¹¹ Safiil nuiti, a leve ga ɗɔba nakai ta wa-unfegi! Saanan nuiti ti la zoosu ti va ɗula taa va.

Gɔɓi ɗa wosu Beɛ-ɗayesele taazuɗe, kpɔba zobo ge la ma na.

¹² Malɔte taaveaiti sasu ɗa balizu ta-ɗulanumaiti ma vaa zu. Mazɔɓɓ nimiza vai ɗooɗo GALAGI tevegai e zeelia Zeeluzalɛme taa zigidaɗe ma.

¹³ Lakise laaveaiti, a wa-ɗooɗo wotoloiti ta sooiti keɗele beɛ. Wo wokɗoni Izelaye na-woovaladai ma, wo Zeeluzalɛme lo to kologogiti su.

¹⁴ Naa ma, Zuda nubuseiti a bali ma wa Molesete-Gate nuiti. Akeziɓe taa wolai la ɗea ga kula faa zu ani Izelaye nubuseiti ta-masagiti be.

¹⁵ Maligii ɗa wo loozu nu niine yeezu Maleesa nuiti. Izelaye ɗundiɗiiti ti-loɗo ɗulaai, ta velazuɗe ɗaizie Adulame ugi zu.

¹⁶ A wɔungiti bo, wo ti buye ma, Zeeluzalɛme taaveaiti, kpaanagi ɗe wo unma, eɗe duai noongi, a wo yiima lointi ta-wɔɓi wo, mazɔɓɓ ta liizu ga tiye duɔlai zu, ti maagooza wo va.

2

Tooma nuiti

¹ Maanɗo ɗa naati tuɗo, niiti ti telebotala vai ɗeɗele beɛɛzu, ti da ɗisie faa no zu, ta ɗena laani kpidii! Geelaa a laona, ti vile keɛ vai volu, siegi zu ma zobogi ti ɗe la.

² Ti da gaazuɗula kpalagiti ba, ti da ti zege, ta pelɛiti, ti da ti zege.

Ti da loo nuiti ma, ti da ta-ɗele wu zoɔlaiti sege,

ti da ta-yooiti kula ti ya.

³ Naa ɔa é ba, Ɔooɔ GALAGI wooi ɔaa:
«Nà maanɔɔi ɔevele ɔetezu niima nu ziiti daalɔɔma,
wo la zooga wo va ɔɔgi ɔula bu,
wa ɔena ziaa, keni wo wɔungi vile,
mazɔlɔ yeedeɔalal é vaazu toɔa ga nimiza ziegi.»

⁴ Naama volo ná, ta wo laalɔ guyei zu,
ti da maawɔin wuyei loo wo ma ga:
«Giya ɔa gi ɔologologai metu!
Gá-nubuseiti ti valaga ta-yooiti ma!
Zɔiti ta gi ɔeezu gá-balagaveti,
ti da ti ɔaaɔwe ɔɔɔ va!
Leeni vaa zu ti loozu gi ma?»

⁵ Tama, wo tanɔpe ge la mɔ nɔnɔ zɔlɔɔga zooi zu,
nii Ɔooɔ GALAGI ná-nubuseiti ti gaagweezu.

Zɔiti ti GALA goo wo nui wooi zakpesu

⁶ Ta zee ɔɔei wosu, ti da ɔe ma:
«À mina zee ɔɔei wo fuun.
Nu mina zee ɔɔei wo ga naama zii, ga:
Baaɔulama vai la zeɔea ma!

⁷ Anee naa ve, leeni ɔa é wosu Zakɔbe ná-nubuseiti saama?
Ɔooɔ GALAGI yiiɔaawana fala ɔaa?
Ná-faa ɔevele ɔa nei ɔaa?»
GALA ge ɔe ma: «Dàawooiti ti la zolooni ga pagɔ,
naama nui ve, nii é telebodai ɔeezu ɔaa?

⁸ Kele wogi mɔnɔ, wo ná-nubuseiti keeni ga wo zili nuiti.
Wa seɔe wolai ɔulazu seɔewuzeɔeiti maazu,
naati kɔba ti levesu wo ɔoba ziileigi zu, ti da zeɔe kɔmave.

⁹ Wa ná-nubuseiti ti-anzaiti kpeezu ti zaama,
wo ti ɔula ti yiima veleiti bu,
lebiya voganii gè feai ti ya,
wa naa ɔulazu ti ya, ti la sɔlɔɔga pe.

¹⁰ A wuzeɔe! A liina!
Mazɔlɔ niima yooi la ga dooɔo bosu,
tɔzei ná-kɔzɔi maavele ma, toɔa vaazu ɔologolosu ga gola.

¹¹ Nui ta a vaana, é da kpize nakai wo,
é da zee ɔɔeiti bo, ga:
«Nà bosu wo ma,
wa vaazu dɔɔi zɔlɔɔsu ta gaazulati ganiiti.»
Zee ɔɔe wo nui naa ɔa soloogai niima nubuseiti ma!»

GALA ka Izelaye nu vului mɔtaiti gaale ba

¹² «Nà vaazu wo pe wo ɔaalɔezu ba, Zakɔbe mavofodaiti,
nà vaazu wo ɔaalɔezu ba, Izelaye nu vului mɔtaiti,
nà wo ɔaale ba, eɔe baalagiti ti sasa ɔilagi zu,
eɔe baala kpulugiti ti laamiizu ada ɔila.
Nu ɔa ɔe bebe wolai zɔngɔ wooi menisu.»

¹³ Zɔi é pelei ɔulazu, naa ɔa lo ti luɔɔ.
Ta pelei ɔula, ti ɔaaba,
ti leve sigidave, ti ɔula ga naa vele.

Ta-masagi ɔa lo ti luɔɔ,
 Ɔooɔɔ GALAGI ɔa a ɔe ti untuɔɔ.

3

Izelayele ɔundigɔiti ta-lo pele ɔai

¹ Gè ɔe ma:

«À woilo, Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wai wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wo-losuve la ga wo va zie ga soledai ɔaa?

² Wa ɔelezu faa vagoi va,
 faa ɔai ɔa neai wo ve,
 wa nuiti kɔɔgi ɔulazu ti ma,
 wo ti ma zuai ɔula ti-ɔaeiti ma.»

³ Ti-laamianigi ɔa nɔnɔ ga nà-nuɔuseiti ma zuai.

Ta ti-ɔɔɔgi ɔulazu ti ma,
 ti ti-ɔaeiti galeɔale.

Ti ti zuɔulukpulu,
 eɔe suai, nu gilizu kɔlu liɔii zu.

⁴ Naa ɔa é ba, ta woogulana Ɔooɔɔ GALAGI ma ga é ɔo ti va,
 Maligɔii la ti woogaaɔotega pe,
 kele toɔa voluave ti va,
 tozei faa ɔai va, ti keeni.

GALA goo wo nuiti ti Izelayele yaavazu

⁵ Ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔaa, é ga nii,
 GALA goo wo nuiti ta-vaa zu,
 niiti ti ná-nuɔuseiti kakasu, é ɔe ma:

«Ni ta ani loona ti-la,
 ta da ɔe ma naazu fai pe ge zolooga,
 kele ta da kooi vee naati ba,
 zoiti ti la ani looni ti-la.

⁶ Wa ɔe niina kpidii zu,
 wo la mɔ kulakelama ɔaa!
 Uelela vele vaiti bo fai bega!

Kpidii ɔa vee niina wo ma, eɔe foloi a daana,
 foloi zu ɔa ɔidi wo ve.»

⁷ Zoiti ti faiti bosu ma yeeluɔɔ, ɔaa ɔa ɔula ti ma,
 adɔbe nuiti ta unfe!

Ti pe ta ɔaazuloɔɔ,
 mazoo GALA ge la ti woogaaɔotega pe.

⁸ Kele nɔun, daavege ga gaabaai ta Ɔooɔɔ GALAGI ná-Zenvui,
 ta soledai, ta zebai,
 ga gè Zakɔbe mavofodai ná-to kologologiti dee la,
 ta gè Izelayele ná-kotoi lee la.

Zeeluzalame ɔologolo fai

⁹ A woilo degemu nii ma,
 Zakɔbe mavofodai ma ɔundigɔiti,
 wai wo zeini Izelayele nuɔuseiti unda!
 Wa sole fai woinzegezu,
 wo telebodai maave.

¹⁰ Wa Siyɔn losu ga nu vaai,
wo Zeeluzalɛme lo ga sunɔi.

¹¹ Ta-ɣundigɔiti ta tukpɔi ɣaalevezu lobɛanii maazu.

Kɛni ti ta-zalaɣa ɣula nuiti sala pɛ, ti va nuiti kala ga tɔ gooi.

Kɛni ti ta-GALA goo wo nuiti sala pɛ ga walii, ti va velela vele vaa wo.

Ti da voluzei Ɔɔɔɣɔ GALAGI va, ti da ɣɛ ma:

«Ɔɔɔɣɔ GALAGI la gi zaama ba?»

Da ma, maanɔɣɔ nɔpɛ ge la zeelia gi ma.»

¹² Naa ɣa é ba, wo maavele ma,

Siyɔn ɣa woli, eɣɛ kpalagi,

Zeeluzalɛme ɣa ɣɛ ga kɔtu zigigi,

dɔɔɔi ɣa GALA pɛlei ma ɣizei maaɔɔle.

4

GALA ka masadai ɣɛ Siyɔn

¹ Yeeɣɛɣala ɣaabelagiti ta zeelina,

Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-Pɛlei ma ɣizei ɣaa ɣa ɣooza, é lo gizeiti pɛ maazu,

toɣa lo gize goiti pɛ maazu,

nuɔuse vɛbɛi ɣa ɣɛ liizu pɔ bɛ.

² Zii ɣiligiti ta ɣɛ liizu ná, ti da ɣɛ ma:

«À va ade le Ɔɔɔɣɔ GALAGI ná-gize ma,

Zakɔbe ná-GALAGI ná-Pɛlei wu,

naa ɣa a kɛ, é ná-peleiti dɛɛ ga adeye,

ade va zie ga ná-peleiti.»

Mazɔɔɔ Siyɔn ɣa tɔgi a zɛɣɛ ná,

ta Ɔɔɔɣɔ GALAGI laawooi ɣa zɔɔɔ Zeeluzalɛme nɔ.

³ Toɣa zaamazu logi wo nuɔuse mɔinmɔin zɔɣɔzu,

toɣa ɣɛ ga zii wolaiti ta-lukpɔɣaaleve nui, anɛɛ zɔiti ti maagoozaai.

Ta ta-ɣɔɔɣɔ woɣa zɔkpɔiti kɛ ga kaliiti,

ti ta-ɔɛinti kɛ ga molo leve woɣaiti.

Zii la mɔ valaa zii va,

nu la mɔ kɔɔɣɔ vaa ma ɣala boga.

⁴ Ɛɛ ka ná-leezen be le la ziileigi zu, ta ná-kooleɣoole gulu belei,

nu nɔpɛ ge la bɔɔla maalua mɔnɔ,

mazɔɔɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii, ɣa é boga.

⁵ Zɔɔma nuɔuseiti ta ziezɔ ta-ɣalagiti daaseigi zu,

kɛle giya ma, ɣá ye ziezɔ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ada-GALAGI laaseigi zu, eyɛsu ɣɔ.

GALA ka ná-baala kpulugi ɣaale ba

⁶ Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ɣaa:

«Naama volo ná, nà nà-baalagiti gaale ba,

zɔiti ti maaleɣɛɣagai, ta zɔiti ti zuvazagai,

niiti gè ti zopele nɔuni.

⁷ Zɔiti ti maaleɣɛɣagai, nà naa mɔtaiti make,

zɔiti ti maagoozani, gè naati kɛ ga zii wola.

Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɣa masadai ɣɛ ti unda, Siyɔn gize ma,

é zo názuve ma, eyɛsu ɣɔ.

⁸ Da ve, Zeeluzalɛme ɣizei, è welezɔ nuɔuseiti ma,

eɣɛ baala make nui é wele baala kpulugi ma,

ɔa ga va ɔa-masadai zɔɔɔsu volu, nii é ɣɛni è ya mɔungi.

Zeeluzalɛme ɔa ɔe volu ga masadai ma laa wolai.»

Zeeluzalɛme ná-voluɔfulai ta unmoɔ fai

⁹ Lee ɔee ɔa wo toozu niizu, niizu Zeeluzalɛme nubuseiti?

Masa ge la mo wo ve ɔaa?

Wo lenɛ nui zaa ɔaa,

tabai wo zosu ɔani, eɔe anzanu a ɔe doun zolɔosu?

¹⁰ Siyɔn laaveaiti, à ɔɔɔɔ zubiili ga tabai,

wo kpalagi wo, eɔe anzanui é doin zolɔosu!

Mazolɔɔ wa ɔulazu taai va,

wo zeii dɔɔɔ wolai zu,

wa liizu, eyɛsu wo zeeli Babilɔne.

Kelɛ miná ɔa wa unmoɔgi zolɔɔ ná,

ɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo ɔeya volu,

é wo ɔula wo zili nuiti zea.

¹¹ Kelɛ niizuve, zii moimoin ge ɔaalea ba wo laalɔɔma,

ti da ɔe ma:

«Baɔɔula faan wa-laai ma!

Ade Siyɔn taai tei koloɔolosuve ɔa!»

¹² Kelɛ ti la ɔɔɔɔ GALAGI ná-devei ɔweɛ,

ti la kisu vaiti gaɔɔaazu,

ti la kwɛɛ ga é ti ɔaaleɛve ba,

eɔe molo ɔiliiti, é ti vu ti-logɔazuve.

¹³ Siyɔn nuiti, à wuzeɔe, wo moloi loɔa!

Nà minei losu wo va, é ga kɔlui,

gè wo-volokagi ɔe eɔe kɔlu ɔɔigi,

wa nubuse moimoin deɛve ɔɔɔɔwu,

wa ti-yeaɔɔligi kpein ke ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ,

ta-naavoloi kpein ka ɔe ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ, eteai pe Maligii.

¹⁴ Kelɛ niizu, à wa-ɔɔɔɔ nuiti gaale ba, Siyɔn nuiti!

Ta ga ade zeii kelɛ su,

ti Izelayele ná-kundiɔii loɔa gaazuve ga tukpɔi.

5

Masagi ɔa zolɔɔ Beteleyɛme

¹ Da ve, Beteleyɛme Efelata,

ɔei é ga taa goi Zuda laa wolaiti saama,

è vɔ be ɔa nu ɔulazu ná bè,

zɔi a zeii Izelayele nubuseiti unda,

nii ná-fai lozeizuve ɔulaai wɔɔwɔɔi ma ziegi zu,

yeɔeɔɔalaiti ti levegai kaite.

² Naa ɔa é ba, ɔɔɔɔ GALAGI ɔa de a ɔaazuzeɔe ná-nubuseiti ba,

eyɛsu naama yeei zeeli, yeei anzanui naa,

nii maaneai é doin zolɔɔ, naa sɔɔɔ.

Keeɔeɔleai mɔtaiti ti yesu duɔlai zu,

naati ti va volu, ti vu Izelayele nui zɔiti ma.

³ Tɔun ka zeii ga pagɔ,

é lo ná-baala kpulugiti tuɔɔ ga ɔɔɔɔ GALAGI ná-zobogi,

ga ɔɔɔɔ GALAGI maɔniagi, nii é ga ná-GALAGI.

Ná-nubuseiti ta zenvui wo ziileigi zu,

mazɔlɔ ɛsɛ pɛ ka bɔlɔ adavɛ pɛ,
 eyɛsu zou bɛla ga ná pɛ.
⁴ Naa ɔa ɔɛ ga ziileigi!

Siɛgi zu Asiili nuiti ta vaa la, ti lo gá-yooi zu,
 ti lo gá-vɛɛ vagoiti bu,
 gá totuɔɔiti ta kundiɔi mɔinmɔin teve ti laalɔɔma.

⁵ Ta-ɔɔɔɔ zɔɔlaiti sabui zu,
 ta-zobogi ɔa ɔɛ Asiili yooi ma, Nimelɔde yooi.
 Tɔ bɔɔɔi toɔa gi ɔula Asiili nuiti zeezu,
 siɛgi zu ta gá-you ɔwɛpelemavɛ maazuɔudɛna la, ti lo gá-yooi zu.

Izelayɛle nuɔuseiti ti zii ɔiligiti su

⁶ Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ta ɔɛ eɔɛ nɔda pagɔi ɔɔɔɔ GALAGI tevesu,
 ba eɔɛ sabalagi é vuuzu tufai ɔa,
 zee la laani nu nɔpɛ ma,
 ki ge la loni nuɔuse va.

⁷ Izelayɛle nuɔusei mɔtaiti ta ye ziiti saama,
 nuɔuse mɔinmɔin saama,
 ti zu ɔa baa, eɔɛ zalai é dɔbɔ zuaiti saama,
 baa eɔɛ zala bɔkpagi é toganiiti saama.
 Siɛgi zu é levesu da, é da ɔɔɔɔlo ti ma, é da ti vali ga,
 nu nɔpɛ ge la kulaa zea.

⁸ A yeevɛɛ wo-bɔɛnɔɔɔiti ma,
 ta mɔnɔ wo zili nuiti pɛ ti ɔɔɔɔlo!

GALA ka ná-nuɔuseiti nade

⁹ ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔaa:

«Naama volo ná,
 ná wa-ɔɔɔɔ zɔɔiti pɛ kula zɔɔi va,
 gè wa-ɔɔɔɔ wotoloiti pɛ koloɔɔlo.

¹⁰ Ná wa-yooi ma laa wolaiti pɛ koloɔɔlo,
 gè ada biingiti suvaza, vɛti wo voluzeidai naati ba.

¹¹ Ná zoɔɔ vaiti pɛ kula wo zaama,
 ungaizie nu nɔpɛ ge la mɔ ɔɛa wo yeema.

¹² Ná kɔɔɔ ganigiti kula wo zaama,
 gulu zaɔaaiti ta kɔtu zifigiti,
 wo la mɔ nɔkɔga ani nɔpɛ bu, nii wo kpɛɛai ga yeei.

¹³ Ná wa-zale ɔɔ wuluiti tɔɔɔula,
 gè wa-laaiti koloɔɔlo.

¹⁴ Ná potokulai ɔɛ zii ɔiligiti ma, ti la ɔloni bè,
 ga ziiɔaawanai ta ziiɔulagi.»

6

Tukpɔi é Maligii ta ná-nuɔuseiti zɔɔɔzu

¹ A woilo degɛmu naa ma, nii ɔɔɔɔ GALAGI bosu:
 Wuzɛɔɛ, è lukpɔ gizeiti kakala,
 gize goiti ti è-wooi meni!

² A woilo, wa vɛ, gizeiti, ɔɔɔɔ GALAGI ná-tukpɔɔaaleveai ma,
 wa balaa zɔɔi wu bɛdɛgiti ti la niikpiga pɛ!

Mazɔlɔ tukpɔi ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI ta nà-nubuseiti zɔɔɔzu,
kpɔei ɔa ti yɔɔɔzu ta Izelayele nuiti.

³ Maligii ɔe ma: «Nà-nubuseiti, leeni ɔa gè keai ga woye?
Leeni ɔa gè wo bɔlɔni la?

A gòoi ɔaavote dɛe!

⁴ Tɔzei gè wo ɔulani Ezipete yooi va, wo va ve!

Gè wo unmɔɔni, gè wo ɔula duɔlai zu!

Gè Moize ta Aalɔn ta Miliyameni toni wo luɔɔ!

⁵ Nà-nubuseiti, à ɔize su ga,

Moabe masagi Balake faa ɔɔi leveni wo laalɔɔma,

wo ɔize naa zu, nii Beyɔɔl nà-doun zunui Balaame gooɔaavoteni da.

Gè yɛni wo va, é zo Sitime é li Gilegale,

wo kɛewotiiti kaani, niiti ti zɔlegai,

nèi gè ga Gɔɔɔɔ GALAGI.»

Nii Gɔɔɔɔ GALAGI pɔ ga nubusei da ke

⁶ Leeni ɔa nà li gè lo da, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu,
siɛgi zu gè liizu nɔkɔsu da tɔun bu, GALAGI é Anii-Pɛ-Unda?

Gala zalaɔaiti ka nà li ga tiye pɔ baa,

ti ga kona gila nika yivoiti?

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa yeezei nei, baala sine bulugiti bu?

Baa gulɔi ma boigi la eɔe zie wolaiti?

Baa gè dɔun mɔungi ve nà-tɔ kologologiti faa zu,

nii a ke é nà-kotoiti suvaaye?

⁸ Ee, ɔa ve nui, ti è ɔalage ga tuva vele vagoi,

ta nii Gɔɔɔɔ GALAGI wɔinni ga è ke,

toɔa ga è zie ga sɔledai,

woɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nɛɛ è ve, è ɔa zie la,

è zie ga pagɔ unmaaye zu, ga ɔa-GALAGI yiima vele.

GALA ka yaavai ta toomai zala

⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa bɔɛzu taa wolai vɔ,

ɔimalai ɔa ga nu unfe daaseigi ma:

«À woilo zeli ma, é losu wo ma, wo maɔɔolo vai zu,

wo woilo naa wooi ma, zɔi é devei wosu!

¹⁰ Nà zoo nei gè va bu ga faa ɔɔu ɔe nuiti

ti ta-veleiti buulaave ga naavoloi sɔlɔɔgai yaavai zu?

Ta zɛɛ ɔɔɔɔ bo ganiiti, ti la kula ɔɛɛni su, naati wɔin la mà?

¹¹ Gè la zeliɔa naati ma baa,

zɔiti ti zɛɛ ɔɔɔɔ ganiiti segezu ta-bɔlɔi zu,

ti ɔa nuiti yaava la?

¹² Taai tei su naavolo nuiti ta ga tooma nuiti,

taaveai teiti ta ɔa zɛi wo, yaava nɛgi ɔa é ti-la.

¹³ Naa ɔa é ba, nà wo zopele ɔɔuzu eyɛsu wo zeeɔe,

gè wo ɔologolo wa-ɔotoiti faa zu.

¹⁴ Wa daami wo, wo la yiɔa,

pului la zegea wo ma.

Zɔi wa make, naa la makega.

Zɔi wa baa maazu,

nà naa ɔologolo ga kɔi.

15 Wa faza, keɛ wo la tevea.
 Wa wolive wulɔi βete, wo la wo-maavaa ɣea ga ta,
 wa dɔɔ βoigi βete, keɛ wo la ma lɔi ta pa kpolea.
 16 Wa ziezɔ ga pele nɔi masagi Wɔmeli deeni,
 ta Akabe ná-peleyeɣei zie velei ɣa wo ziezɔ la.
 Naa ɣa é ba, ná vaazu ga wa-laai ɣologolo sabui.
 Ná wo ɣe ga neɣɣulasu anii,
 ná-nubuseiti ta-unfegi ma ɣasɔi ɣa la wo unma.»

7

GALA keelai wɔlɔ vai nubuseiti ta-yaava vai zu

1 Ee! Mɔanɔɣɔa! Gè ɣea ga naama nui,
 é vaazu gulu waa ɣulazuve, ti bega vɔluma ga ti ɣula ga,
 eɣe zɔi é gulu waa ɣɔpɔgiti gaiziezɔ kula nuiti polu velei.
 Keɛ leezen ɣila kpalaa ge la ná, nu a mi,
 kooleɣoole gwaa ma neene gila kpalaa,
 nii gɔla wɔindai ma.
 2 Woɣeɣila nuiti ti bega zɔoi ɣa,
 sɔle nu nɔpe ge la mɔ ná.
 Nu vaa ɣisiei nɔ ɣa é ti pe ziimave,
 ti da βɔɣɔ ɣaaveene, ti ɣilagilagiti pe.
 3 Ti ɣeleɣeleɣe faa nɔi ɣeezu, ti yee la ɣulaa su.
 Kundigiti ta tukpɔɣaaleve nuiti ta lobeanii ɣulazu nuiti zea ga maabaai,
 nu wolaiti ti da ti yiima vai wo ti ma,
 ti pe ta zoloosu faa ɣila ma.
 4 Zɔi pagai ti zaama, naa ɣeeve eɣe ɣaingiti ti ɣaalɛai ba,
 ti zaama, zɔi sɔlegai ti pe ba, naa nɔu é leve ɣaingi ma lɔβɔɣeleɣi va.

Wɛɛ, wo zala voloi ɣana va,
 nii wo make nuiti ti boni, GALA goo wo nuiti.
 Niizu, wa niina kitevei zu.

5 Mina la è-wɔla la,
 mina voluzei è-neɣɔɣɔ va.
 Dama, è mina laalao è βɔɣɔ anzai ɣaazu.
 6 Mazɔlɔɔ doun zunui ɣa keeɣe wɔinzeɣe,
 doun anzanui wuzeɣe dee laalɔɣɔma,
 leemɔin ná-doun anzai wuzeɣe daalɔɣɔma,
 eɛe sili nui ɣa ɣe ga tɔ βɔɣɔi ná-peleyeɣei wu nuiti.

Nu la GALA ná-maawɔingai la

7 Nɔun ná, ná wɛɛzu ga ɣɔɣɔ GALAGI vɔ pelei,
 ná ɣitosu ná-kizo GALAGI va,
 ná-GALAGI ɣa gɔɣaavote.
 8 Sili nui, mina ɣoozunè ná-faa zu!
 Mazɔlɔɔ ni ná loona, ná wuzeɣe volu.
 Ni ná zeini kpidii zu,
 ɣɔɣɔ GALAGI ɣa bè ga wozakalagi.
 9 Ná va ɣɔɣɔ GALAGI ná-ziiɣaawanai wu,
 tɔzei gè kotoi ɣeeni daalɔɣɔma.
 Keɛ yeeta toɣa màalogi wo,
 é ɣula ga ze, é tò wozakalagi ɣa,

nà ná-telebodai ma g̃εεwotii g̃a.

¹⁰ Toḡa g̃ε s̃ili nuiti gaazu, unfegi l̃o ti g̃aazu,
teiti ti g̃eni g̃εεzu mà:

«Mini g̃a deḡemu ḡa-ḠALAGI, Ḡooḡo GALAGI ná?»
Ta ti l̃εεve ḡoḡowu, eḡe taazuve vaalavai, nà ti veṽe!

¹¹ Wele, naama voloi g̃ana va,
yeei wa-laa wolai ma zig̃igiti ti losu da.

Wele, naama volo ná,
ta g̃a b̃o wa-yooi va, kwεmaveti.

¹² Naama volo ná, nuiti ta va è ṽo be,
ti zeḡe Asiili yooi zu, ti zeḡe Ezipete yooi zu,
ti zeḡe ziε wolai ma,
ti zeḡe kpolodei ma ná pε,
ti zeḡe gizeiti ma.

¹³ Zooi m̃ota zu g̃a wo, gaa nuiti maavele ma,
naa g̃a g̃ε ga ta-g̃εεwoti ñoitii ma zalai.

¹⁴ Lo ḡa-nuḡuseiti untuḡo ga ḡa-lukp̃oi,
baala kpulugiti be ti ga ḡoñoi,
ti ya g̃ila be ti zeini d̃ob̃oi zu, Kaalemele gizei ma!
Ti zoo ti laami Basan lufa l̃εteiti su, ta Galaade gizei ma,
eḡevelei é g̃eni la, m̃oungi ma voloiti su!

¹⁵ Eḡe foloi è gi ḡulani la Ezipete yooi va,
laaṽo vaiti ke gi ve.

¹⁶ Zii ḡiligiti ta ti veṽe, ti wola unfe,
añεε zobogi pε ka ti ya.

Ta yeeṽεε la, ti laaṽo vai ma,
ti-woizuṽeti ta b̃ol̃o.

¹⁷ Ta fufiligi ḡ̃m̃o eḡe kaalii,
eḡe kpokpo aniiti ti zooi g̃a.
Ta ḡula ga duai ti-l̃ooḡuzuṽeti,
ti va ga sasubalii Ḡooḡo GALAGI ṽo, g̃á-ḠALAGI,
ta lua ḡa-zobogi va.

¹⁸ GALA, be g̃a é ga è ḡevele,
a zoo é faaḡaaza golai be, é t̃o koloḡologi zuvaaye,
ḡa-nuḡusei m̃otaiti be, ti ga ḡa-nuiti?

Dei è la ḡa ga ye ziiḡaawanai zu eyesu ḡo,
maz̃ol̃o è-yiimai g̃a ga è woḡeḡiladai g̃ε.

¹⁹ Da gi maaw̃inḡaazu m̃oño,
è la g̃a-vaḡaaza golaiti p̃εṽega,
ḡa g̃a-ḡotoiti kpein pili ya kpolodei ma valii zu.

²⁰ Ungo, ḡa ḡa-woḡeḡiladai ḡula kelema Zak̃obe mavofodaiti be.

E è-zaalai ḡula kelema Abalaame mavofodaiti be,
eḡevelei è ma minazeḡegi woni da kaite w̃ol̃w̃ol̃oi gi-m̃εm̃εwolani be.

Naḡuume Ná-Sεvεi Wooi lɔɔzeigi

Naḡuume ná-sεvεi ḡa Ninive wolo vai wosu ma yeelugɔ, Asiili nuiti ta-masadai ma laa wolai, nii Izelayεle ḡeni duɔlai ti ya. E zεvεni Tεβese zɔ siεgi laawu Asiili nuiti bε kona undɔzita puulɔzita maazu savagɔ (663) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu, ta Ninive wolo ziegi laawu Babilɔne nuiti bε kona undɔzita puugɔ maazu felegɔ (612) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu.

Faa wola zeizu savagɔ ḡa è niima zεvεi zu: Faa mɔungi ḡa faiti pε dεεzu é ti zu ḡε kala, ta é GALA ná-zobogi λ, é masadai ḡεεzu la kpeτεaniiti kpein unda, ta é eteai lukpɔḡaalevezu la (1:2-8). Fai velesiei ḡa zobogi naa ḡula velei λεεzu keɓema naama ziegi zu ḡundiḡilai zie velei zu, Naḡuume ná-foloi zu, Ninive taa wolai naa ḡologolo fai zu, nii é ḡulani naa zu, naa ḡeni ga Zuda nuiti fie fai (1:9-2:3). Fai savasiei ḡa Ninive zugologolo pelei λεεzu, ta zobogi nu a pokɔḡɔ ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ḡeni nɔ ga, é Ninive ḡologolo fai nɔ laazeeli. Keɓe Naḡuume ḡa náve ḡologolo fai λεεzu ga, keεve ga GALA ná-tukpɔḡaaleveai. Taa wolai, wasogi ta nu vaai ta kologologi su, Ninive ḡa ga nuβusei ná-zobogi, kpeτεai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Naḡuume ná-sεvεi ḡa λεεzu ga adeye, é vile niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii pε deveve ga gaavala ba.

Tukpɔ vai Ninive laai laalɔḡma

¹ Keela wooi ḡa ga nii, é wosu Ninive * ma. Naḡuume Elekɔse nui ná-kulakεɓema zεvεi.

² Ḣɔḡɔ GALAGI ḡa ga GALAGI nii toloai ta potokula nui. Toḡa nɔnɔi vɔtokulazu, ná-ziiḡaawanai maayikiive gola, toḡa da nɔnɔi vɔtokula sakpeɲɔḡɔiti ma, toḡa da ná-ziiḡaawanai zeii yiima sili nuiti daalɔḡma.

³ Ḣɔḡɔ GALAGI yii la da ga ḡula fala, ná-zobogi zuwɔɔlɔve, keɓe é la da ga faa ɲɔu ḡe nui zalalalai ye ga. Fiile wolai ḡa da lokoleve, siεgi zu é levesu da. Tonaḡiingiti ka ti ga kɔḡɔa vufiligiti.

⁴ Toḡa da zeli lo kpolɔɔɔi ma, é fɔ su, toḡa da zie wolaiti pε fɔ su.

Basan ta Kaalemele lufaiti ti bɔikpɔi, Liḡan lufa vuaiti ti voolo. †

⁵ Siεgi zu é wuzεḡεzu la, gizeiti ta da bali, gize goiti ti da ɲiikpi, eteai zasu ḡa da bali gaazu, eteai é bɔ gaa anii pε ba.

⁶ Be ḡa a zoo é lo tuḡɔ ná-ziiḡaawanai zu?

Be ḡa a ye loni tuḡɔ, zii a ḡulana?

Ná-ziiḡulagi ḡa da ḡe eḡε abui tevegai, anεε kɔtu wolaiti ta da vuka tuḡɔ.

⁷ Ḣɔḡɔ GALAGI vage,

* **1:1** Ninive ḡeni ga Asiili yooi ma masa taa wolai. † **1:4** Basan, ta gulu beleiiti ti Kaalemele gizei ma, é vεε Liḡan ḡizeiti ba, mináti ka aniiti ti βena wola βετε ná, naama yooi yɔḡɔzuvε.

toɗa ga nu laɗfuzu kidaavili foloi.
 Toɗa da ɓaa naati maazu, zɔiti ti laɗfuzu pɔ be.
 8 Toɗa Ninive ɗologolo metu ga zievegi é uuuzu ya,
 é sili nuiti daavili kpidii zu.

Nii ɗa wosu Zuda ma

9 Leeni ɗa wo ɗisiɛzu su Ɔooɗo GALAGI laalɗɗoma?
 Toɗa é faa zuɗologologi ɗeai metu,
 kidaaviligi vaala la ɗea fele!
 10 Ti ɗeeve eɗe kpɔvɔi zu ɗaingiti ti velevelegai ɓoɗo ma,
 ti dɔɔi ɓolezu eyesu é ti zo.
 Ta ɗala metu eɗe tufa vɔɔi.

Nii ɗa wosu Ninive ma

11 E vɔ be ɗa nu zeɗeai ná,
 nii é ɗeni ɗisiɛzu faa ɗɔi zu Ɔooɗo GALAGI laalɗɗoma,
 é da nu ɗaka ɗisiɛi wo.

Nii ɗa wosu Zuda ma

12 Ɔooɗo GALAGI wooi ɗaa:
 «Anee ni wo zili nuiti mɔinve, ti zuɓa,
 ta ɗeele, gila kpalaa ge la yeɗa ná.
 Anee ni gè wo unfeni,
 gè la mɔ naa taɗili kea pe.
 13 Nà wo viesu niina,
 gè wo ɗula wo zili nuiti ta-luɗlai zu,
 gè wa-yɔlɗɗɔiti galeɗale, ti vie wo ma.»

Nii ɗa wosu Ninive masagi ma

14 Wele nii ɗa Ɔooɗo GALAGI deveai è laalɗɗoma:
 «È la è-mavofoda zɔlɗɗa, è-laaseigi va veɛ ti va,
 nà da-ɗooɗo ganigiti ti ga gului ɓa kɔlu ɗaawuungaiti kula da-ɗalagi ná-peleɛi wu,
 gè ti ɗologolo.
 Nà da-ɗabayegɛi ɓete,
 mazɔlɔ nɔun gaazu, wo la mɔ ga ani nɔpe.»

2

Nii ɗa wosu Zuda ma

1 A wele keelai va, é gizeiti ma,
 é da va ga woo niine vagoi,
 é ziilei fai laazeelizu.*
 Zuda nuiti, à GALA fai ma vetiiti kevele ɓete,
 wo wa-minazefegiti daazeeli GALA be!
 Mazɔlɔ nu ɗakai la mɔ ziaa wo zaama pe,
 é ɗologologa metu.

Ninive wolo vai ma ɗulakeɓmai

2 E ɗologolo nui ɗana va è laalɗɗoma.
 Da-ada ɓiingiti make!
 Gaaba, è wele peleiti ma,
 zaamaɗili, è ɗaaba ga zɛbei pe!
 3 Mazɔlɔ Ɔooɗo GALAGI ɗa Zakɔbe mavofodaiti ta-lebiyai veezu ti ya volu,

* 2:1 Wele ve: Eza 52:7.

é Izelayele ná-bòólòlài ve zea volu.
Toosu nuiti ti ti g̃aavalani ba,
ti ta-leezen belei g̃ologolo.

⁴ Ani b̃oigi g̃a siaai k̃oog̃o nuiti ta-g̃oog̃o zep̃egiti ma,
ta-zalavusuiti maag̃iliṽe ga sege b̃oigiti.
Sĩegi zu ti g̃evele b̃eteai la k̃oog̃o vai ma,
k̃oog̃o wotoloiti kp̃oiṽe eg̃e abui,
kp̃eeinti ti da bali.

⁵ K̃oog̃o wotoloiti ti da b̃ize taazuṽe ga ziĩgaawanai,
ti da b̃ize adaṽeti,
da ti g̃a ño ga s̃om̃og̃iti ti g̃aazogai,
ti da b̃ize mini-o-mini eg̃e mainmain.

⁶ Ninive masagi g̃a ná-k̃oog̃ofulubaiti tolisu,
k̃ele ta ziezu, ti zu da bali.
Ti zo nuiti ta b̃izezu ga lia sig̃igi ṽo b̃e,
b̃oog̃o maalobosuṽe b̃eteṽe miná.

⁷ Zie wolai lug̃ozosuṽe laave vieni,
masa pelei woloni!

⁸ Ti anzanu masagi maanakai vil̃ega, ti lia la,
ná-botig̃e anzanuiti ta kpalagi wosu eg̃e poopogiti,
ta-yiib̃ol̃i zu, ta g̃ekegiti sulog̃azu.

⁹ Ninive g̃eni ga zie make dig̃i wolai,
k̃ele ziei p̃e ge ṽua ya, é g̃ula su.
«À lo, wa ṽe! A lo, wa ṽe!» Kp̃eei g̃ana é loozu,
k̃ele pela nui tañop̃e ge la g̃aleni ma.

¹⁰ A ná-waliiti z̃eṽe, à ná-zanugiti z̃eṽe!
Taai ná-naavoloi la bega p̃e,
ani ṽag̃oi letele ka é ṽuuni ná.

¹¹ Tooma vai, nama ṽuu vai, ta nu ṽaa vai!
Nuiti iñoteṽeṽe ti-yiimaṽe,
ti-ñiibiiti su da bali,
ti l̃ot̃ozuleṽea, ti-g̃aazuṽeti maavala.

F̃animai woga ga zalai

¹² Leeni g̃a k̃eai ga zalai ná-z̃egei?
Ṽe zala yivoiti ti g̃eni g̃oñogi z̃ol̃os̃u ná,
nu ñop̃e ge la g̃eni ti b̃ol̃ozu ná,
zala ziñei a la liina ti-g̃oño gaiziezuṽe.

¹³ Zala ziñei g̃eni suai zosu ma yivoiti b̃e,
é da tanigaa g̃odaaleṽe zala zaaiti b̃e,
é ná-z̃egei laave su ga daamianigi,
é sulaave ga suaiti, é ti valivaliai ga.

¹⁴ G̃oog̃o GALAGI Fai-P̃e-Maliq̃ii wooi g̃aa:
«W̃ele, ná g̃a g̃è è laal̃og̃oma,
ná da-g̃oog̃o wotoloiti k̃eezu ga zuṽui,
da-zala yivoiti kp̃ein ta za k̃om̃aṽe.
Toomai è k̃eezu eteai zu, ná g̃a g̃è naa besu,
nu la m̃o da-g̃eelaiti goomeniga.»

3

Maanogɔ ɔa nama vuu laai ve

¹ Maanogɔ ɔa nama vuu laai ve,
nii é masadaí ɔɛɛzu yaavai maazu,
é ná-kpɛtɛi wosu ga toomai,
yeenɔpɛ toɔa toomai ɔɛɛzu!

² Kpakɔi lugi ɔa é menisu ná,
wotoloiti kɔɔɔ lugi ta sooiti tugi,
kɔɔɔ wotoloiti tugi ná.

³ Soo bize nuiti ti da kɔɔi loo,
boɔa zɔkpɔiti ti da niikpi,
mɛɛinti ti da mainmain zaɔa.
Nu maawanai laawɔɔla,
nu voomai ɔɛ adave pɛ nɔ,
nu la zooga gaalusu,
nu da zie poomaiti ma nɔ ɔɔ!

⁴ Naa pɛ ge ɔɛɛni tɔɔzei kologolo anzanui ná-kologologi va,
ná-pagi lɔɔɔ ɔɔlaai, gola zoogai sale vai la.
E ɔɛni nuɔuseiti ta zii ɔɔligiti maamiizu,
ga ná-kologologi ta ná-sale vaiti maavele.

⁵ ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii wooi ɔaa:
«Wele, ná ɔa gè è laalɔɔma,
ná da-lookɔbai ɔɔlazu è ɔɔba, gè pɛɛ è ɔaaazu,
gè è-maɔnakai le ga zii ɔɔligiti,
zɔɔma masa zooiti ti baɔɔɔla è ma.

⁶ Ná kava luulai vilisu è ma,
gè unfegi yei ga de,
gè è ɔɛ ga pɛtɛ ganii.

⁷ Nu nɔpɛ a è ɔaaana, toɔa vela è va,
é ɔɛ ma: «Ninive ɔɔlogologa.
Be ɔa a maawɔinɔa?»
Mini ɔa ná gaanɛɛɛ nua zɔɔɔ ná è ve?»

⁸ E vizɔ ka bogai Tɛɛese * va ɔaa,
taa wolai é ɔɛni vuuni zie wolai Nile ma bekegiti zɔɔɔzuve,
ziei ɔakuni ma, zie wolai da make,
naa ɔɛ ma ga sigigi?

⁹ Etiyɔpi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
ta-zobogi volu la ɔɛni ɔɔlaa.
Pute nuiti ta Libi nuiti, ta naati ka ti yeezoni.

¹⁰ Anɛɛ naa ve, tɔ balaagi liini duɔlai zu,
ungo, ti soni ga duɔi, ti lii la,
ná-doungoiti balaa, ti ti vaani taazuve ná pɛ.
Nuiti ti zeizumaanɛɛni, ti naati seɔeni ga kpakutoomai,
ná-kundiɔi wolaiti kpein, ti yɔɔɔɔi loni ti va.

¹¹ Da balaagi, da-laɔai ɔa è zo eɔe dɔɔi, da lɔɔɔ.
Da balaagi, da lɔɔɔɔzu ɔaizie,
è va ɔɔla è zili nuiti zea.

* 3:8 Tɛɛese ɔɛni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asilli masagi Asuuleɔanipale kologoloni.

Ninive ná-zobotalai é va bɔɔɔ gula

¹² E-voluzeizuveti pe ti gɛa ga kooleɔfoole gului, nii ma waai ga yɔɔɔyɔɔɔ.

Nu a ma wului niikpina nɔ feya,
ti vu ya naama nui laave, zɔi é wɔinni é mi.

¹³ Da-zalavusuiti pete,
anzanuiti nɔ gana ti è ya,
da-yooi laaveti daalaoga gola è zili nuiti tuɔɔ,
abui ta-zɔɔɔgiti gala.

¹⁴ Ziei zaɔa bɔɔɔ ve, tɔɔzei da ga va zeizu keɛ su,
ta bɔ è maalobo fai va.
Penɛ vɔlɔiti kpɛte, è biliki loɔazuveti to!

¹⁵ Keɛ da zaazu, è gɛala abui zu,
ba è za kɔɔi zu.
Da gologolo eɔe daaiti, niiti koto zivoiti ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nubuseiti ti buunni va eɔe koto zivoiti,
ti buunni va eɔe koto kpulugiti.

¹⁶ Da-yaagɔiti ti mɔinni, ti leve geezuvɛ zomideɔaiti ba.
Eɔe koto zivoiti ti anii pe miizu, ti gɔve.

¹⁷ E maazuvete nuiti ta gɛ eɔe kotogiti,
da-wotigɛ nuiti ti gɛ eɔe koto kpulugiti,
ti vuuzu gulu vɛlevɛle koiti ga, kɔɔle ziegi zu.
Foloi a gɛlana, ti zeɔe ná, nu la mɔ ti gaa.
Nu la mɔ kwɛɛ, ve ti liai ná.

¹⁸ Asiili masagi, da-gundigɛiti ti nia,
ti la wuunga eyesu gɔ.
Da-gɔɔɔfulubaiti ti la mɔ niikpisu neɔeɛin!
Da-nubuseiti ti vazaga gizeiti ma,
nu nɔpe ge la ti gaaɛɛzu ba.

¹⁹ Da-nimizai zo kelegele kili ge la ná!
Palai loa è va, nii é la valoa pe!
Fai nii seidai è ma, zɔiti pe ti menisu,
ta yealɔɔazu nɔ è ma.
Be gɛ è-zɔ nɔi ta la zeelini ma, è gɛni keɛzu yeenɔpe?

A6akuke Ná-Sευει Wooi lóozeizuυε

A6akuke ná-sευει ɔa GALA goo wo nui ɔaazulo pelei lεεzu ga adeye, faa6aagi ma yeedεɔalai zu, nui υe é nu ɔiligiti ta-666i z666su, é ɔa zeli lo faa ɔai ma, é wooɔula GALA ma, ta é ɔoozυε, siεgi zu é ná-gooɔaavotegi z666su da. Niima zευει ɔεeni kona und666itai (600), aisa Yesu Kilista υa z6666 eteai zu, naama ziεgi zu ɔa Babil666ne nuiti ti zeini la folo ɔulazu υelei ɔoba yooiti unda, názu ɔa Izelaye nυbuseiti ti ɔeni 6666 ɔaazaɔasu da, ziizoolai zu, ga, ta-eteai ɔa υaazu ɔεεzu ɔale, ta ti y6666υε ɔa υaazu ɔεεzu ɔale ta GALA.

GALA ge daawoo wo nui wooɔaavoteni, é keela woo υe zea, n6666 ma ziεgi zu nuiti ta-vaa ma, ta yeedεɔalai zu nυbuseiti pε ta vaa ma, è ɔε ga wooɔεɔila nu GALA bε, naa ɔa a zobogi υe è υe è eteai ziε (2:4) è maab666ungi wo ga ladalai, eyεsu GALA ge losυε ɔε (Gaaɔwεsu 3).

Woza a 6aana, siε m666inm666in su, nu ɔa ɔa A6akuke ná-sευει maaloli, nii a kε è naama ɔitogi z6666. P6666 ná-tεnεgi é boni ga GALA ná-nυbuse m6666ngiti, nui ná-wooɔεɔiladai é υilε GALA ba, naa ɔa é kidaaleυei lεεzu Yesu Kilista ná-GALA ma (W666 1:17, Gal 3:11, E666 10:38 υετε 6alaagi).

¹ Keela wooi ɔa ga nii, GALA ge dεeni ga GALA goo wo nui A6akuke.

GALA goo wo nui GALA toli fai ga é 666 ba

² Nà yεsu è lolisu eyεsu siεgi 6εgele zeeli,

ɔ6666 GALAGI, ga è kp666bai ɔε?

E la woilosu ɔ666oi ma.

Nà kpee loozu ga: «É 666ida!»

E la unm6666gi wosu?

³ Leeni vaa zu è telebotala vaiti pε dεεzu ga ze?

Leeni vaa zu è υaazu bu, è ɔε ga maan6666 vai υετε nu?

Toomai ta nυbuse maan6666 vai n666 ɔa gè kaazu m66666oolii zu,

sakpegi ta kp666ε vaiti n666 ɔa ti ɔεεzu adave pε.

⁴ Naa maavele ma, nu la m666 ziεzu ga t666gi,

s666le faa la m666 ziεzu.

Maz6666 faa ɔ666 ɔε nuiti ti la υaazu bu, telebo nuiti ti υa boti ɔε,

tukp666iti ti ɔaaleυezu, ta leυezu yaavai maazu.

GALA ná-gooɔaavotegi

⁵ Maligii ɔε ma: «À ɔaazulo dεε zii ɔiligiti ba,

wo laa ɔa v666 ga duai.

Maz6666 wa yεsu vulua, wo naa ɔa, nii é υaazu ɔεεzu,

fai naa é ɔεεzu, nu a la bona wo ma, wo la 6ena la da.

⁶ Nà υaazu ga Babil666ne nuiti,

sυɔ666 nυbuseiti, ti ziliai,

ti 6izεzu eteai zu

ga boa yooiti kula ti ya.

⁷ Ti maayikivε, ti maalua,

tiya 6666 ɔa ti ti yiima vai leυezu ga ta-zobogi.

⁸ Ta-zooiti kpizευε, é leυe k666ii υa,

ta-ɔiigi ɔaawanavε, é leυe zulu666uiti t6666i υa, ti nu 6εεzu kpidi.

Ta-zoo 6izε nuiti ti ɔ6666a loɔa, ti zεɔε ɔoozama, ti υa,

ti ɔove eɔε koɔei, é loozu ná-daamianigi ma.

⁹ Nuḅusei naati pe ta vaazu tooma vai nɔ ma,
 ti ɣaazulogai nɔ ti-ɣakalave va,
 ti da duɔiti gaale ba eɣe naɣaegi,
¹⁰ ti da neɣɣula masagiti su,
 ti da kundigiti ne.
 Ada biin ge la ti ɣaazu ga faa,
 ta pɔɔi ziditona sigigi va, ti le ga ti naati so,
¹¹ ti leve eɣe fiile wolai, ti li ná taɣili,
 ti ɣe ga soba nui, ta-zebei ɣa ti keezu ga ta-ɣalagi.»

GALA goo wo nui wooɣula vai GALA ma volu

¹² Kele kaite wɔɔwɔɔ, da ɣa è ga ɢooɣɔ GALAGI,
 da ga nà-GALAGI, naɣegai, gi la zaa!
 ɢooɣɔ GALAGI, nà-fasai é màkesu,
 è yimazegea ga gi zili nui niiti, è zobogi ve ti ya,
 è ɣe ti tukpɔi la gi unma.
¹³ E-ɣaazuɔeti naɣege gola,
 è va va bu ga è faa nɔi ɣa,
 è la zooga zeizu kpe, è da wɛle nimiza vai va.
 Leeni vaa zu è wɛlezu nɔ, è la faa nɔpe bosu,
 naa zu, nii yaava nuiti ti bosu?
 Leeni vaa zu è maagɛsu kpɔ,
 siegi zu nu nɔiti ti zɔiti kologolosu da,
 tama naati salegai ti va?
¹⁴ Da nuḅuseiti sosu, eɣe kpolodei wu ɣaleiti,
 eɣe ani vulu goiti ti-ma un ge la ná.
¹⁵ Mazɔɔɔ Babilone nuiti ta nuiti sosu,
 eɣe kalei kalagi sosu,
 ti va ga tiye ta-lumɔi zu,
 ti ti vu ɔɔɣɔ ma ta-zeemai zu.
 Naazu ta ɣoozunɛɛzu, ti naɣai ɣula.
¹⁶ Ti da zalaɣai ɣula ta-lumɔiti be,
 ti ani maku neɛnɛgiti gala ta-zeemaiti be,
 mazɔɔɔ naati sabui zu, ta zoo ti laami,
 daamianigi mɔin ti ya, gola neɛ.
¹⁷ Ti ye nɔ ta-lumɔiti suwosu,
 ti da zii ɣiligiti paa, maawɔinɣa la su?

2

Telebo nui ɣa zie ná-kidaalevei zu

¹ Nɔun nà yesu nà-ada makɛsuve,
 gè loni sigigi ɣa,
 ga gè kwɛɛ nii GALA ge bosu mà,
 ta velei nà nà-kpee woiti gaavote da.
² ɢooɣɔ GALAGI gòɔɣaavoteni, ga niima woiti:
 «Nii gè dɛɛzu ga de, naa zɛve,
 yeevoze ba kokologiti ma,
 naa ɣa a ke nuiti ti da kala ga pagɔ.
³ Yeeɣeɣalai la de zeelini
 ga kulakɛɛmai tei daa va zeeli,

kεε toɟa na maaɓuɟa kεeyeei va,
 é la valiboga pε.
 Sulεbi pa, maaɓoun,
 mazɔlɔɔ daa ɟa zeeli nɔ ti,
 é la zeɟea ma pε.

⁴Nui daavegai ga wasogi, é la zɔlega ziimaυe,
 kεε telebo nui ɟa zιε ga ná-kidaalevei maavele.

⁵Gaamazu, dɔɔi yaavaυe,
 gaazulεε nui la da ga zeida kpe,
 toɟa da ɟɔdayeɟei zuwɔlɔ eɟe ɟɔvealaazu.
 Zii la leida eɟe saai.
 E da li nɔ ga zooiti soga,
 é da nuɓuseiti pε gaale ba ɓɔɟɔ ma.»

Nimizai ɟa gaazumaavɔɔ nuiti tuɟɔ

⁶Nuɓuseiti ti zogai,
 ti pε ta vaazu ɲεεɟulasu ɓɔei wosu ti laalɔɟɔma, ta faalaalii,
 ti da ɟe ma: «Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 zɔi é aniiti gaalεεzu ba, tama nɔnɔ laade!
 E da ta ɓɔ maɟuyε ɟasɔiti ba!
 Da yeυsu naa ɟa, eyεsu yeelε?»

⁷Zɔiti wo kuyei υεeni ti ma, ti la wuzεɟea gaamanɔ?
 Niiti ta ɟe ɓadɔzu wo ma, ti la wuzεɟea ɓaa?
 Tiya ɓalaa, ta loo wo ma!

⁸Tɔɔzei wo looni zii mɔinmɔin ma,
 nuɓusei mɔtaiti pε ta loo wo ma,
 tɔɔzei nuɓusei ɲamai va wo puuzu,
 faa zuɟologologi zu wo kεεzu ga zooiti,
 ta taa wolaiti, ta ta-laaveaiti!

Nimizai ɟa woovalada nuiti tuɟɔ

⁹Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 zɔi é kakama anii ɟaalεεzu ba ná-peleyeɟei υe,
 nii a ke é zeι eεe pε unda,
 ga maanɔɟɔ mina zeeli ma.

¹⁰Da-υεleyeɟei ná-unfe fai ɟa na è deveai,
 è nuɓusei ma mɔinmɔin kologoloni,
 è valaga da-eteai ma.

¹¹Mazɔlɔɔ sigiɟi zu ɟɔtuiti ta kpeei loo,
 pelei unsυe wuluiti ti daazo.

Nimizai ɟa tooma nuiti tuɟɔ

¹²Nimizai ɟa naama nui luɟɔ,
 é ɲamai υuuzu, é taai lo da,
 é taai υuuzu ga faaɟaaza golai.

¹³Siεgi zu nuɓuseiti ti botii ɟεεzu la,
 naama aniiti faa zu ti ɟalazu abui ɟa,
 ziiti ti da ɓɔɟɔ ɓɔlɔ wafuun,
 naa la ga ɢɔɔɟɔ GALAGI ná-devei ɓaa,
 nii é ga Fai-Pε-Maliɟii?

¹⁴Mazɔlɔɔ etea nuɓusei pε ka ɢɔɔɟɔ GALAGI ná-lebiyai ɟwεε ga pagɔ,
 eɟevelei ziei kpoloɟei ɓomave zulaavegai da.

Nimizai ɔa naama nui luɔɔ, zɔi ɛ dɔɔi losu seɪnɔɔɔi la

15 Nimizai ɔa naama nui luɔɔ,
 zɔi ɛ dɔɔi losu seɪnɔɔɔi la,
 keai eɔe anivebei, ɛ so,
 ɛ bɔɔɔ maanakai ɔula, ti da ka!
 16 Lebiyai da sɔlɔɔ, naa ɔa valibo ga ɛ maaboo,
 da bɔɔɔ balaagi, dɔɔi bɔle, ɛ ɔabei ɔula!
 Da-voloi ɔa zeelizu,
 ɛ bɔɔle ga ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-ziiɔaawana daawɔi.
 Da-lebiyai ɔa valibo ga ɛ unfegai.
 17 Faa zuɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɛ ɔeɛni Liban,
 naa voto ka ɔula ɛ ma.
 Suaiti undaavili fai ɔa la ɛ unma, ga ɛ ɛ leve.
 Mazɔlɔɔ ɛ nubuseiti namai vuuni,
 ɛ tooma vaiti keɛni zooi laalɔɔɔma,
 ta nɔ-taa wolai, ta su nubuseiti.

Nimizai ɔa kɔɔɔɔ gani kɔɔ nuiti tuɔɔ

18 Leeni ɔa kɔɔɔɔ ganigi paazu, nii neɛliɔi nui kpetezu?
 Baa kɔlu ɔaawuungai kpeteai ga salei,
 ɛ losu nuiti tuɔɔ zee vaiti su?
 Mazɔlɔɔ zɔi ɛ kpetezu, naa ɔa bɔɔɔ ɔalivaazu nɔ-kpeteanii ma,
 kɔɔɔɔ ganigi ɛ la bɔezu.
 19 Nimizai ɔa naama nui luɔɔ,
 ɛ ɔeezu gulu buɔai ma:
 «Gaazuzegɛ ma!»
 E ɔeezu kɔtui ma, ɛ la bɔezu: «Wuzegɛ!»
 Ta zoo nei ti nu ɔala baa?
 Pɛte deɛ, zanugi ta wali ɔaei zɛleni ba,
 keɛ zenvu viile ɔila kpalaa ge la su.
 20 ɔɔɔɔ GALAGI bɔɔɔɔ ɔa zeini nɔ-peɛ nadegai wu.
 Eteai pe ge maagɛ kpɔ, tɔun gaazu!

3*GALA guyei*

1 GALA goo wo nui A6akuke nɔ-GALA falii, ɛ ga maawɔin wuyei.

2 ɔɔɔɔ GALAGI, gɛ naa menini, nii ɛ keɛni,
 gɛ luani da-ɔeeɔwotii va, ee, ɔɔɔɔ GALAGI.
 Da-ɔeeɔwotiiti ti vile su gi ɔaazu!
 Ti ɔula keɛma konagiti daawu!
 Keɛ da-yiiɔaawanai zu, ɔize da-maawɔinɔai zu.
 3 GALA paave ɛ zegɛ Teeman,
 GALA Nadegai vaave ɛ zegɛ Palan ɔizeiti ma.

Nɔ-maayikii ɔa veɛni geegɔlɔɔgi ma,
 nɔ-lebiyai eteai laavege.

4 Keɛve eɔe wozakalagi ma voloi,
 ma zezeiti ti da volo, ɛ ɔula zeave,
 nɔ-zobogi ma lɔɔɔfuzu vai ɔana!

5 Dɔfɔ zeebei ɔa kakala velei, ɛ da li,

Lo!

kɔlɔ kpadima zeeɓe ɗa kɔɗɔ vogiti su.

⁶ Siɛgi zu a lona da, zooi ɗa niikpi,
siɛgi zu é welezu la, zii ɗiligiti sasu ɗa ɓali,
gize wɔlɔwɔlɔgiti ti ɓuse,
kaite ɗize nɛmɛiti ti vuka,
vɛti ti ɗɛni mɔungi ga peleiti, é da zie la.

⁷ Gè Kusan nuiti ta-zegɛ ɗotaiti kaa, ti ɗaavalagai ba,
Madiyan yooi ma vɛlɛiti suɓezegɛlega.

⁸ Ee, Ɔɔɔɗɔ GALAGI, è yiiɗaawanave zie wolaiti ma ɓaa?
E yiiɗulave ti laalɔɗɔma, è yiiɗaawana kpoloɗɛi ma ɓaa?
E losu kɔɗɗɔ wotoloiti su,
ma zooiti ti liizu ga ɗe pile sɔlɔɔsuve?

⁹ E ɗa-ɗɔɗɔ ɗilegi ɓetea,
ɗa-mɛɛinti ta ga minazegɛgiti, è ti woni.

Lo!

Da zooi valizu su ga zie wolaiti.

¹⁰ Gizeiti ta è ɗaana, ta da ɓali,
sabalagi da zooi yeɓe,
kpoloɗɛ wolai da ziko,
é da ma lakpatakpagi le geezuve.

¹¹ Foloi ta alugi ti ye loni losuve,
ɗa-mɛɛinti ti ziezɔ ta-wozakalagi ɗakala,
ta da-ɓeɛin é volozu ma wozakalagi ɗakala.

¹² Da eteai zuɓizezu ga ziiɗulagi,
è ziiti deɛve ga ziiɗaawanai.

¹³ Da vaazu ɗa-nuɓuseiti ta-ɓɔba vai ma,
è ɓɔ ɗa-masagi va è seidai.
Da faa ɲɔ ɗɛ nui ná-pelei ungi levezu ga,
è koloɗolo, è peɛ su mɛɛ.

Lo!

¹⁴ Da gi zili nuiti ta-ɗundigiiiti tɔungiti kpotasu ga ti ɓɔɗɔ mɛɛinti.

Ti ɗɛni eɗɛ fiile wolai,
ti yeizu gi ma ga ti gi zuvaza,
ti da koozunɛɛ ɓeei loo,
ti ɗɛvele ɓeteai ga zɔi maanɔɗɔai,
ti koloɗolo dɔɗɗuzu.

¹⁵ E pelei laa ɗa-zooiti be kpoloɗɛi wu,
zie wolai wu é zulusu.

¹⁶ Gè naama wooi mɛnini,
gè ɗɛ unga wuulee.
Dakɔlɔgiti ti da ɓali,
mà ɗaeiti su da ɗɛ yɔɗɗɛ,
gè ye ná, gè da ɓali.
Kɛle maanɛɛve ga gè zeɪ kpe,
gè kidaavili foloi maaɓɔun,
foloi é vaazu gi zili nuiti daalɔɗɔma.

¹⁷ Kooleɗoole gului la mɔ waa pe,
leezen belei la mɔ gwaa woga pe,
wolive wului waa vai ɗa da nuiti kaka,
nu tii ɗɛ ve, é la ani nɔpe sɔlɔɔga ná.

Baalagiti ta boliiti gaa ɔa uala ba ta-zasaiti su,
nike zasa la ma ɔea na.

¹⁸ Kele ndun na, na ɔozunεεzu ɔoɔɔ GALAGI maavele ma,
ziimave laave ga koozunεεi, na-GALAGI maavele ma, e kizosu.

¹⁹ Maligii ɔoɔɔ GALAGI ɔa e ga na-zobogi,
toɔa kɔɔɔiti feɔasu bu, ga dopai nɔnɔiti kevele,
e zie ga ze gize wolaiti ma.

Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. E loozu ga konigiti.

Sofoni Ná-Sευει Wooi lɔɔzeizuυε

GALA goo wo nui Sofoni, ná-tενε gooi woni kona undɔzita (600) aisa Yesu Kilista va zɔlɔ eteai zu, aisa Aɔakuke va ná-tενεgi wo. Siegi zu é ɣeni tενεgi wosu da, masagi Zɔziase la ɣeni de GALA fi ma valibo fai zeini kpasu (2Ma 23:1-28) ta Zuda masadai ɣeni faazupui laawu ma yeeɣeɣalai. GALA keelai ɣa naati gooɣaavotesu, zɔiti ti ɣisizu ga GALA maavaa ɣa nei nuɔuseiti ba, ta faiti ta nei ɣeezu zeema? Toɣa GALA tosuυε leezu faa mɔinmɔin su: GALA ka va é Zuda nuiti ta Zeeluzalεme nuiti tukpɔɣaaleυε (1:1--2:3), toɣa Zuda maagoolii ma nuɔuseiti koloɣolo (2:4-15), naa vɔluma, toɣa Zeeluzalεme niine vɔlu, kpega vɔluma ga faa ɲai ma zapei pe tɔɣula, é nuɔuseiti ze naa, ti ga unmaayei nuiti, ti valagai, nii a ke, ti nuɔusei pe sie velei maavalibo (3:1-20).

Sofoni ɣa bosu é kole, ga GALA ná-nuɔuseiti ti la zooga ti yɔɣɔzuυε va ɣole ta GALA, ni naama nuɔuseiti ti la ɣulani ná metu, niiti ti ti ya bɔɣɔi nɔ ta-lɔnɔgi ɣaizizu, é leve GALAGI nɔnɔi va. Kele toɣa zeele wooi wosu ga, GALA ka ɣaabaazu ye naati ma, niiti ti zoi zu ga bɔɣmaayei nuɔuseiti (2:3; 3:12).

¹ Wooi niiti ka ɣooɣɔ GALAGI ti woni Sofoni ma, Zuda masagi Zɔziase, Amon ná-doun zunui, ná-yeeɣeɣalai zu. Sofoni ɣeni ga Kusi ná-doun zunui, naa keeɣe ɣe ga Gedalia, naa keeɣe ɣe ga Amalia, naa keeɣe ɣe ga Ezeekiase.

Eteai pe tukpɔɣaaleυε vai

² ɣooɣɔ GALAGI wooi ɣaa:

«Nà vaazu anii kpein suwuɣaaleυezu, niiti ti yenvuzu eteai zu.

³ Nà nuɔusei pe koloɣolosu ta suaiti, gè wɔniiti pe koloɣolo ta kaleiti pe, gè naa ɣoloɣolo, nii é nu ɲaiti kɔɣɔzigazu. Nà nu vului ma zuwu ɣaaleυezu eteai zu.»

ɣooɣɔ GALAGI wooi ɣana.

Fai é kooɣɔ gani koo nuiti daalɔɣma

⁴ «Nà yeewuzegezu Zuda nuɔuseiti daalɔɣma, Zeeluzalεme nuiti kpein daalɔɣma, gè Baale lɔbi nui mɔtaiti pe suwuɣaaleυε adave tɔna ba, ta zɔiti ti botii ɣeezu be, ti pe vɔɔma ta zalaɣa ɣula nuiti.

⁵ Nà naati pe koloɣolo, niiti ti leezeυe pe ɣɔmave, ti da nɔkɔ ná aniiti pe bu, ti volozeυe geegɔlɔgi zu, ta zɔiti ti nɔkɔsu bù, ti da ɣona mà, nèi gè ga ɣooɣɔ GALAGI, ti lati ti da minazegegiti bo ta-ɣalagi Mɔlɔke υε.

⁶ Nà naati koloɣolo, zɔiti ti vɔluavegai bà, nèi gè ga ɣooɣɔ GALAGI, ta zɔiti ti la gàizizu, ti la wɔinni ti va ná-kpɔba zɔlɔ, ba ti va gàazaɣa.»

Fai é nu wolaiti daalɔɣma

⁷ A maagɣe kpɔ, Maligii ɣooɣɔ GALAGI ɣaazu, mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI ná-foloi maabuɣaa! Mazɔlɔ ɣooɣɔ GALAGI zalaɣai ɣevele beευε,

é naati gba, zóiti é ti loligai.

⁸ Góogó GALAGI gɛ ma: «Tama, nà-zalaɗa ɗula voloi,
nà laale kundigiiiti bu, ta masa dointi,
ta niiti kpein ti wɛɛinti ta-maaɗilii ma zii wosu.

⁹ Naama volo ná, nà vɔɔɗu naati ba,
zóiti ti buɗɛzu GALA sei vɛlei ma bofalagi maazu, eɗe zii ɗiligiti,
ti ti-maliɗii ná-pelei wuulaave ga naavoloi, solɔɔgai toomai zu ta yaavai.»

Fai é wosu yaaɗoiti daalɔɗma

¹⁰ Góogó GALAGI wooi ɗaa:

«Tama, naama volo ná,
ta kpee woo wolai meni Kale zigidaave,
ta zɔngɔ wooi Koi Niinei zu vele,
ta ani ɗolo lu golai gizeiti ma.

¹¹ A kpeei loo, Buu Uele Goizu nuiti,
mazɔlɔɔ yaaɗoiti pɛ ta zaazu,
wali ɗaizie nuiti pɛ ti zuwuɗaa ɗa levezu.»

Fai é wosu kibɔɔlɔma nuiti daalɔɗma

¹² «Naa zu, nà Zeeluzalɛme zuvɛɗɛɗɛɗɛɗɛ ga fitinai,
nà vɔɔɗu zunuiti pɛ ba,
ti zeini su kpɛ, eɗe dɔɔi buuveai,
ti da bo yiimave ga:

«Góogó GALAGI la faa nɔpɛ kea,
ma vago baa ma ɲɔ!»

¹³ Toosui ɗa wo ga ta-naavoloiti,
ta-veleiti ta ɗologolo.
Ta peleiti to, keɛ ti la ɲia ti wu,
ti leezen beleiti da, keɛ ti la ma lɔɔi ta ɔleaa.»

Góogó GALAGI ná-foloi

¹⁴ Góogó GALAGI ná-folo wolai maabuɗaa,
maabuɗaa, gaazuvileve é da va,
kpee ɲai ɗa é loozu Góogó GALAGI ná-foloi,
salavusui ziilogai ti pɛ ba, naa ɔɗɔi ɗa kpee wolai loo.

¹⁵ Toɗa gɛ ga ziiɗaawana voloi,
kidaavili foloi ta koozuviligi,
faa zuɗologolo foloi ta faaɗaavalabai.
Foloi naa ɗa gɛ ga kpidii, é gɛ ga kpidi ɔɔii,
foloi naa ɗa gɛ ga tonabiingi ta bumugi.

¹⁶ Naama volo ná, salavusuiti ta puuugi ve,
ti kɔɔ beei loo taa wolaiti daalɔɗma sigigi ti ma,
ta ti zu vele ɗaagoozagiti daalɔɗma.

¹⁷ «Nà nuɓuseiti dɔ kidaaviligi zu,
ta zie eɗe gaazuɗole nuiti, ti da yeevee mɛmɛ,
mazɔlɔɔ ti kotoi ɗɛa dɔalɔɗma, nɛi gè ga Góogó GALAGI.
Ti-ma ɲamai ɗa vu adave pɛ eɗe fufiligi,
ti-ma voomaiti ta luula eɗe kavai.»

¹⁸ Ta-waliiti ta zanugi ti ti ya
naati ti la zooga ti va ti ɗizo
Góogó GALAGI ná-ziiɗaawana voloi.

Ná-ziiḡaawana abui ḡa eteai pε kologolo.
Gaamazu, naa maa ḡa yiki,
toḡa eteai zu nuḡuseiti pε suwuḡaaleve.

2

Toligi é wosu ḡoḡmaayei vai zu

¹ A ḡaalε ba, wo maaḡo,
wɔi wo ga zii, unfe ge la wo ma,
² aisa deve zεvei va ḡula,
foloi va leve eḡε molo ḡooloi,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana va zeeli wo ma,
aisa ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi va zeeli!

³ A ḡooḡo GALAGI ḡaizie, wɔi wo ga ḡoḡmaayei nuiti zooi zu,
wo ḡolozu ná-deveiti be!
A telebodai ḡaizie ta ḡoḡmaayei.
Tanisu toḡa wo ye ná ḡooḡo GALAGI ná-ziiḡaawana voloi.

Nimizai ḡa folo liizu vele nuiti tuḡo

⁴ Kulaai ḡa wo Gaza va tεtε,
Asekalɔn ḡologolo,
Asedɔde nuiti ti ḡε ná, ga folo gaalɔgai kpekpe,
Ekelɔn nuiti ti ḡula ná va.
⁵ Maanɔḡɔi ḡa wo ve, Kelεte nuiti, kpolodei ḡoba zeii wo nuiti!
GALA ná-tukpɔi ḡa wo laalɔḡoma, é ḡε ma:
«Kanaan, é ga Filiseti nuiti ta-yooi,
ná è ḡologolosu, nu vulu nɔpe la mɔ ḡεa ná.
⁶ Da-yooi, kpolodei laave,
miná ḡa valibo ga togani laamiizuve,
zooi baala make nuiti ta ḡε bizezu su,
ti da baalagiti ta-zasai lo ná.»
⁷ Kpolodei laave tɔna ka ḡε ga Zuda nuḡusei mɔtɔiti tɔnɔ.
Ta ḡε liizu ga ta-loganiiti ná, ti da laami.
Kpɔkɔi, ti da looḡo Asekalɔn veleiiti bu,
mazɔlɔ ḡooḡo GALAGI, ta-ḡALAGI ḡa ti maalobo,
é ta-vai valibo ga pagɔ.

Nimizai ḡa folo ḡulazu vele nuiti tuḡo

⁸ «Gè Moabe nuiti ta-voomu gooiti menini,
ta woo nɔi Amɔn nuiti ti boni,
ti baagɔlani ná-nuḡuseiti ma,
ti da ta-yooi zuwɔlɔ ga naati ta-yooi, ti ḡeni seḡezu.»
⁹ ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii Izelayele ná-GALAGI wooi ḡaa:
«Naa ḡa é ba, eḡevelei gè vulua la ga ḡite,
Moabe ḡa ḡε ga Sɔdɔme ḡevele,
Amɔn nuiti ti ḡε ga Gɔmɔl ḡevele,
tufa nɔi letele nɔ ḡa a ḡε vɔnɔsu náve,
kpolo ḡula yeḡei nɔ ḡε ná, zooi ḡologolo metu eyεsu ḡo.
Ná-nuḡusei mɔtɔiti ta loo ti zu,
ná-zooi zu nuiti ta ye ná, naati ta naa zeḡe ga tɔnɔ.»
¹⁰ Naa ḡa zeelizu ti ma ga ta-wasogi ma zalai,

təzei ti baafulani Goofo GALAGI, Fai-Pe-Maligii, ná-nubuseiti ma, ti ta-vaiti gaawəolə, naati ti loo bu.

¹¹ Goofo GALAGI ga ná-maayikii le ga tiye, mazələ tofa eteai ná-galagiti kpein kolofo.
Naazu, anee zii niiti ti maafoozaai, ti pe ta lebiyai ve be, ese gilagilagi ga naa ge to bofoi zeizuve.

Nimizai ga lekpe ma velei nu yeezazuve nuiti tufo

¹² Etiyopi nubuseiti balaa, na-boga zəkpəi ga ti zubota.

Nimizai ga lekpe ma velei nu fovezuve nuiti tufo

¹³ Goofo GALAGI ga yeewuzege nu fovezu vele yooi laalofoma, tofa Asiili undaavili, é Ninive fologolo, naa ge ga zou vooi egfe tevebai.

¹⁴ Taai vuuzuve ga, toganiiti ta ge veezu ná, ta suai ma ziiti kpein, buungiti ta devēiti ta ge zellesu ma bedegiti ba kpidii. Nu da wəniiti goomeni pelēiti ma veneteleiti da, nu ga yesu kpofalagi nə ma, è pelēi wuufologologai ga, se dele dakaiti ta gula ná.

¹⁵ Wele lee taa wolai va, koozuneei geni su, su nubuseiti ti geni kaazu ga ta zeini ziileigi zu, ti da gisie ga ti gefala la ná. E woloa, é gea ga dofo zuaiti peezuve! Zəiti doin ti levesu ná ta foei veezu, ti yeeve la.

3

Nimizai ga Zeeluzalēme nuiti tufo

¹ Nimizai ga kololala laai ve, kəzəai, é ga nu vaa laai!

² E la woiloni toligi ma, é la vaazu maafoloi wu, é la bofo galivaazu Goofo GALAGI ma, é la voluzeizu ná-GALAGI va.

³ Ná-kundiğiiti ti ná ta ga zalaiti ti zikəzu, ná-tukpəgaaleve nuiti ta ga zuluḅuiti ti kpegi wosu kpidii, ti la tanəpe makesu, ti va mi sobui.

⁴ Ta-GALA goo wo nuiti ti la ga totufo vagə, ta ga yaava nuiti. Ta-zalaḡa gula nuiti ti la unfema veezu aniiti be ti veai GALA be, ta ná-təgiti kologolosu.

⁵ Anee naa ve, Goofo GALAGI ga ná, taazuve, é da bofo le ga telebo nu ve, é la faa jəu nəpe keezu.

Sobu-o-sobu, zefema la ba, toɟa ná-tukpɔiti gaalevezu.
Kɛɛ faa nɔu ɟɛ nui la da ga unfe pɛ.

⁶ «Gè ziiti suwuɟaalevea,
gè ti-velesuɔeti suɟologolo.
Gè koi yɔɟɔzuɔeti kologologa,
nu nɔpɛ ge la mɔ ziezú náti.
Ta-laa wolaiti sunakai ɟɛ de,
nu ɟila kpalaa ge la mɔ zeini ná.

⁷ Kɛɛ gè ɟɛni ma:
«Da unfe mà, è tɛnɛ gooi zo,
naa ɟa a kɛ, è-zeizuvɛ mina ɟologolo.»
Gè ti loɟani sie mɔinmɔin su,
kɛɛ ti ɟɛni ɟaazuvilezu ga faa nɔi ɟɛa,
ti-ɟɛɛvai pɛ su.»

⁸ Gɔɔɟɔ GALAGI wooi ɟaa: «Naa ɟa é ba, à màaɔun,
ungo, à naama voloi màaɔun,
yeei gè vaazu wuzegɛzu la kɔɔzoganii vaa zu.
Gè devea ga gè ziiti ta masadaiti gaale ba,
ga gè nà-ziiɟaawana wolai ze ti ma.
Eteai pɛ ka ɟala ga nà-ziiɟaawana abui.»

Tukpɔi ɟaawaaiti

⁹ «Naazu nà nuɔuseiti maavalibo,
nà ti-lakɔlogiti nade,
ta fàli, nɛi gè ga Gɔɔɟɔ GALAGI,
ti pɛ ta dèbi ga yiimavɛ pɛ.

¹⁰ Anɛɛ Etiyɔpi de wolai volu vele nuu,
dèbi nui, niiti gè ti vazani,
ta va pò ga ta-veɛaniiti.

¹¹ Naama volo ná, nà-nuɔuseiti,
wo la mɔ unfega ga wo luva veleiti faa,
kotoi niiti wo ti ɟɛɛni dàalɔɟoma.
Nà naati pɛ kula wo zaama,
zɔiti ti laavegai ga wasogi,
wa be niina waso fai va nà-gize nadegai ma.

¹² Nà nuɔuseiti make wo zaama,
ti ga ɔɔɟomaayei nuiti ta ti valagai,
ta ɟɛ velesu Gɔɔɟɔ GALAGI volu.

¹³ Izelayele nuɔusei mɔtaiti ta ɟɛ vulua,
ti la mɔ telebotala vaa nɔpɛ kɛa,
ti la mɔ zɛɛ nɔpɛ boga,
ti la mɔ yaava vaa nɔpɛ kɛa ga ti-laave.
Ta zoo ti daami wo, ti niimɛni vɔɟi wo,
nu nɔpɛ ge la ti maalua.»

Minazefegi Siyɔn vɛ

¹⁴ Ee, Siyɔn nuɔuseiti, à vuka ga koozunɛi!
Ee, Izelayele nuiti, à ɟɔkɔ ga koozunɛi!
Ee, Zeeluzalɛme nuɔuseiti, à ɟoozunɛ ga wo-yiimavɛ pɛ!

¹⁵ Gɔɔɟɔ GALAGI peelala vai ma ɟasɔi zefɛa wo unma,

é wo zili nuiti kpɛa wo ʋolu.
 Izelayɛle ná-masagi, Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa wo zaama,
 maa la mɔ nɛɛni wo ʋa lua maanɔɔɔ ʋa.

16 Naama volo ná, ta ɔɛ Zeeluzalɛme ma:

«À mina lua, Siyɔn nubuseiti,
 wo iɲɔ ge mina leve pa!

17 Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI wa-GALAGI ɔa wo zaama,
 ga kɔɔɔɔ ɔulubai é wo ɔizosu.
 Toɔa wo ɔaanɛɛɛzu ga ná-nɛɛbei,
 toɔa koozune wuyei loo wa-vaa zu.»

18 Maligii ɔɛ ma: «Nà maanɔɔɔ vaiti kpe wa-ʋeti voloiti ba,
 niiti ti ɔɛa wo unma ga kasɔi ta zɛlilomai.

19 Wɛɛ, naama zɛɛgi zu, nà ʋɔɔɔɔ naati pɛ ba,
 niiti ti wo zopele ɲɔuni.

Nà naati balɔ, niiti ti lɛkpuzu,
 zɔiti ti loai ya, gè naati gaalɛ ba.

Nà wo ɔɛ ga unfema nuiti,
 wo-lɔɔɔi ɔula zooiti pɛ su,
 ʋeti unfegi zeelini wo ma náti.

20 Naama zɛɛgi zu, nà ʋa ga woye ʋolu,
 siɛgi zu gè wo ɔaalɛɛzu ba la ʋolu,
 nà wo-laaseigi wɔɔɔ, lɛbiyai ɔɛ wo ʋɛ
 eteai zu nubuseiti pɛ saama.

Nà naa ɔɛ siɛgi zu,
 gè wa-vaiti maavalibosu da, wa ɔɔɔi wo ɔaazu.»
 Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa é boga.

Azee Ná-Sευει Wooi lóozeigi

Niima zευει ɔa GALA goo wo nui Azee losuve lεezu GALA sei vεlei lo fai zu Zeeluzalame, Zuifuiti galegai ma ma ti ɔula duolai zu Babilone, ve ti ɔeni ná kona undozitai (600) lóozeizuve. E woo moinmoin feeve ade ya, niiti GALA ge ti woni kona undoolugo puufelego (520) ma, aisa Yesu Kilista va zoloo.

Zuifui moungetti ti vaani ti ɔula duolai zu, kona undoolugo puusavago maazu lóovai (538) ma, aisa Yesu Kilista va zoloo, naati ka ti maaneni ti GALA sei vεlei lo volu nii Babilone nuiti ti goloni kona undoolugo puulóovai maazu lófelai (587) ma, ti iɔo ge leveni fala. Naa ɔa é keeni GALA ná-keelai nuβuseiti ta-ɔundigiti maanenezu ga ti botii lózei volu. Naama wotii lózei volu kona undoolugo puufelego (520) ma. Azee ɔa naati iɔodoozu zoiti pe ti woilosu gooi ma, ga nuβuseiti ta-valadai, ta aniiti kpetelalai, naa lózeive GALA sei vεlei kolofologai, é ye ná no (1:1-14), é boni ti ma ga, GALA sei vεle niinei ná-pagi ta ná-lebiyai ɔa budezu zoi nonoi maazu nii é woloni (2:1-9), naa lo fai ɔa ɔe ga zaβu, kózaba vai be, ta baladai nii GALA ná-nuβuseiti ti saama (2:10-20). Zolobabele zou zεve ɔundigiti, Davide mavofodai, GALA ge minazeɔe gola ɔeeni naa ve, velela vεlei ma vaa zu (2:20-23).

GALA sei vεlei ma maaboungi, ɔa va, lebiyai ɔe be, é leve ma moungetti va, é zoloozu GALA zea, ga ná-botige nui maavele, é yimazegezu la, naa ɔa é vaazu Izelayele nuβuseiti kevelei lεezu ti ɔula vóluma duolai zu. Azee ná-tene gooitii maavele ma, é iɔodoo veeni ná-yeedeɔalalai zu nuβuseiti be, ti ɔula iɔotevei zu, ti boɔo ve botii ya, tóozei faa niineiti ba GALA ge kpetezu.

GALA sei vεlei lo fai volu ma yeedeɔalalai

¹ Masagi Dalijuse ná-masadai ma ɔona felesiei ma alu dozitasiei ma volo moungetti ma, ɔooɔo GALAGI bóeni GALA goo wo nui Azee vo, ga é daazeeli Zuda you zεve ɔundigiti Zolobabele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɔa ɔula ɔundigiti wolai Zozuwe ma, Yewosadake ná-doun zunui, é ɔe ti ma: ² ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «Niima nuiti ta ɔeezu ma: «Yeedeɔalalai la de zeelini, ga ɔooɔo GALAGI ze vεlei va lo volu.» »

³ ɔooɔo GALAGI laawooi laazeelini ti ma, GALA goo wo nui Azee ya, é ɔe ti ma: ⁴ «Yeedeɔalalai ɔa nei wo ve ba, wo ze wa-vele vagiti bu, ti maanai, tama GALA sei vεlei kolofologai?»

⁵ Naa ɔa é ba, ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagoo, fai é laazu wo ma. ⁶ Wo ani moinmoin fazaga, kele tago no ɔa wo soloozu, wa daami wosu, é la kula ɔeezu ga woye, wa boolezu, kele é la wo yiileizu, wa boɔo maagilizu, die ge la zeida wo ma, botige nui zalai ɔa ɔeezu, ege a ɔe vuuzu booo zaɔai zu.»

⁷ ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «À ɔida bu ga pagoo, fai é laazu wo ma. ⁸ A le gizeiti ma, wo va ga guluiti, wo sei vεlei lo. Naazu koozu ɔa nee miná, ná lebiyai zoloo.» ɔooɔo GALAGI ɔa é boga. ⁹ «Wo ɔigi loni ani moinmoin ba, kele tago no ɔa wo solooni wa-balagaveti. Nágoi ɔa wo vaani la wa-veleiti bu, kele ge laa viilei vuuni ma, gaavala ba. Leeni vaa zu?» ɔooɔo GALAGI Fai-Pε-Maliɔiti wooi ɔaa: «Tóozei sei vεlei vai va, kolofologai, tama wo pe wa ɔaaɔazu wa-veleiti no ma. ¹⁰ Naa ɔa é keezu, geeɔoligi la keezu, é va duβui ve, zooi la vaazu bu, ani a va vóno. ¹¹ Ná ɔa ge foonvogi maaloliga zooi ma, ta gizeiti ma, ta kpalagiti ma, ta leezen beleiti, ta wolive beleiti, ta ziinziin ganigiti kpein zooi ma, ta nuβuseiti ta suaiti pe, é ɔokula nuβuseiti ta-wotiiti pe ma.»

¹² Zolɔbabele, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pɛ, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu, naati pɛ ti Ɔooɗɔ GALAGI, ta-ƆALAGI wooi zɛɗeni ga gaamai, niigi GALA goo wo nui Azee boni ti ma. Keela wooi Ɔooɗɔ GALAGI ta-ƆALAGI feeni zea, é naa ɗaabelani ga pagɔ, nuɓuseiti ti luani Ɔooɗɔ GALAGI va. ¹³ Naa voluma, Azee, Ɔooɗɔ GALAGI ná-keelai é teveni, é Ɔooɗɔ GALAGI wooi woni ti ma, é ɗɛ ti ma: «Nà ya, nà wo va!» Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗana. ¹⁴ Ɔooɗɔ GALAGI zɛbe niine veeni Zuda you zɛve ɗundiɗii Zolɔbabele ve, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ve, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓusei mɔtaiti pɛ be, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu. Ti pɛ ti liini Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii zai velei wu, ti botii lozei, ¹⁵ naa ɗɛeni, masagi Daliiyuse ná-konagi velesiei ma alu dozitasiei ma folo uuufelego maazu naanigoi (24) ma.

2

GALA sei vele niinei ná-pagi

¹ Masagi Daliiyuse ná-masadai ma ɗona felesiei ma alugi lofelasiei ma volo uuufelego maazu ɗilagi (21) ma, Ɔooɗɔ GALAGI laawooi laazeelini ga GALA goo wo nui Azee maavele, é ɗɛ ma: ² «Nii ɗa ɗa bo Zuda you zɛve ɗundiɗii Zolɔbabele ma, Seyaletiyele ná-doun zunui, ta zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe ma, Yewɔsadake ná-doun zunui, ta nuɓuseiti mɔtaiti pɛ ma, niiti ti vaani ti ɗula duɗlai zu, ɗɛ ti ma: ³ «Be ɗa é wo zaama, é niima ƆALA sei velei tei kaani ná-pada mɔungi zu? Wa petesu ɗale niizu? E la mo wo ɗaazu ga ani nɔpe niizu, keɛ?» ⁴ Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «Niizu, zɛbezɛɗe, Zolɔbabele. Zɛbezɛɗe, zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai Zozuwe, Yewɔsadake ná-doun zunui.» Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «A zɛbezɛɗe, wa ve, zoi zu nuɓuseiti pɛ.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «A boɗo ve botii ya, mazolɔ ná wo va. ⁵ Gè naama minazɛɗegi ɗɛeni wo ve, siegi zu wo ɗulani la Ezipete yooi va. Nà-Zenvui ɗa wo zaama, à mina lua neɗelein!»

⁶ Mazolɔ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Naa voluma mɔno, su la mo ɗoozazu gè geɗɗolɔgi bali ta zoi, ta kpolodei ta zoiiti. ⁷ Nà zii ɗiligiti pɛ keɛzu unga wuulee, ta-naavoloiti pɛ ta va ve, nà niima ƆALA sei velei laave ga padai.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. ⁸ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Walii kpein ka ga nɔno, zanugi kpein ka ga nɔno. ⁹ Naazu, niima ƆALA sei vele niinei ɗa va, é ɗa volo, é leve ma mɔungi va.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga. «Nà ziileigi zai miná.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗana.»

Tuyai ma minazɛɗegi bogai nuɓuseiti be, ti ɗɔzɔai

¹⁰ Masagi Daliiyuse ná-masadai ma ɗona felesiei, ma alu taavuusiei ma volo uuufelego maazu naanisiei (24) ma, Ɔooɗɔ GALAGI boeni GALA goo wo nui Azee va, é ɗɛ ma: ¹¹ «Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii wooi ɗaa: «Zalaɗa ɗula nuiti gaazaɗa, ti ɗi fe é ve niima vaiti su: ¹² Ni zalaɗa zua ɗadegai ta a ɗena nui ta ná-seɗe la, seɗei naa a vooɗuna bului va, ba ɗonɔgi ta, ba dooi, ba guloi, ba daamiani nɔpe no, naama anii ɗa ɗade niina baa?» » Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗɛ ma: «Ba-o.» ¹³ Azee ti ɗaazaɗani mɔno, é ɗɛ ti ma: «Ni nui ta a ɗɔzɔna, tozei é vooɗuni nu vooɗuni ta va, ni a vooɗuna daamianigi tanɔpe ba, naa ɗa ɗɔzɔ niina baa?» Zalaɗa ɗula nuiti ti gooɗaavoteni, ti ɗɛ ma: «Ungo, toɗa ɗɔzɔ.» ¹⁴ Názu ɗa Azee kpɔei zɛɗeni la, é ɗɛ ti ma: «Ɔooɗɔ GALAGI wooi ɗaa: «Deɗemu zekana niima nuɓuseiti ti la, zekana zii nii la gaazu, zekana ta-woti zulɔnɔgi kpein ge la, nii ti feezu bè ɗana, kozo ve.»

¹⁵ Niizu, à ɗida lee bu ga pagɔ, nii é vaazu ɗɛɛzu, é zo za ma, é li. Aisa wo va katuiti da boɗo maazu, Ɔooɗɔ GALAGI zai velei lo fai zu, ¹⁶ leeni ɗa é ɗɛeni ga woye? Ni nui ɗigi ɗana panisu uuufelego (20) va ná-kpalagi zu, puugoi no ɗa é solɔsu ná. Ni nui ɗigi ɗana litele uuulɔlugɔ (50) va ná-dooi va be, puufelegoi (20) no ɗa é solɔsu ná. ¹⁷ Gè vooɗuni wo va, gè wa-wotiiti pɛ ma lonɔ fai ɗaavala ba, ga siinziin ganigiti ta-zeeɓeiti, ta sakɔtuiti, keɛ wo

la zefeni yee ma, wo va va pò.» Góogó GALAGI wooi gána. ¹⁸ «Za ga ga alugi laavuusiéi ma volo uuufelegó maazu naanisiéi (24), yeei Góogó GALAGI zeí véí lo fai lózeini la. Niizu, à gída léé bu ga pagó, nii é vaazu géézu, é zo za ma, é li. ¹⁹ Kéé ani zuwu nópe ge la mó wo ya kotaiti su, kéé? Leezen bélei, ta koolegóole guluiti, ta gelenade guluiti ta wolive wuluiti, tanópe ge la gwaa woni, jéélein. Kéé é zo za voloi ma, ná ná-tuyai zuwólózu wo vé.» »

Minazefegi é woni Zóóóóó vé, Maligíi yimazefeni la

²⁰ Ma volo naa nó, alugi ma volo uuufelegó maazu naanigó (24) ma, Góogó GALAGI bóeni mánó Azee vó, ná zeizu velesiéi zu, é gáni ma: ²¹ «Bóé Zóóóóó vé, Zuda you zévé gúndigíi, è gé ma: «Ná vaazu géégólógi níikpísu ta zóoi. ²² Ná vaazu masagiti tokasu, gé zii gíligiti ta-masadaiti ma zobogiti kologólo, gé kóogó wotoloiti daave ta ti bíze nuiti, soóiti ta za, ti góma nuiti ti bóóó va.» ²³ Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gána: «Kéé naama volo ná, ná boti galivaazu è ma, ná-botigé nui, Zóóóóó vé, déi è ga Seyaletiyéle ná-doun zunui.» Góogó GALAGI wooi gána. «Gè yimazeféa ga de, gé è gé ga ná-balaqáegi, nii nu ga da poogi gé la.» Góogó GALAGI Fai-Pé-Maligíi wooi gána.»

Zakali Ná-Sεvεi Sεvεi lɔɔzei velei

Nu a la zo Zakali ná-sεvεi laasei pεε ga kito sεvεi. Toɔa dεεzu ɔεzεɔεze velegi Izelayele nuɔuseiti ta-ɔitogi laazeelini la wɔɔwɔɔi zu. Sεvεi nii ɔaafwεεvesu ga seizu felegɔ niiti ti la ɔni.

Ma mɔungi é zo ɔaafwεsu 1 ma é zeeli ɔaafwεsu 8 ma, naati sεvεve é lɔɔzei kona undɔɔlugɔ puufelegɔ (520) ma, é yei undɔɔlugɔ puugɔ maazu lɔsavai (518) ma, aisa Yesu va zɔɔɔ. Ti ɔeni botii ɔεεzu vɔɔma yeeɔɔɔgala ɔila su ta GALA goo wo nui Azee. Naama GALA gooiti ta ga kulakεlemaiti. Izelayele ná-kito mɔungi ɔeni ga naazu GALA sei vele wolai lo fai, ta Zeeluzalεme vile fai tosu ɔiteɔitegi zu, kundigii Zɔɔɔaɔεεle, ta zalaɔa ɔula nui Zozuwe ɔa ti ɔeni naama vaiti untuɔɔ.

Felesiei ɔeni ga yeeɔɔɔgalai maabɔun fai, siegi zu GALA ge vaazu masadai ɔεεzu la zooi ɔa ná pε.

Zakali ná-sεvεi ɔaabelazu velei, é zo ɔaafwεsu 9 ma é zeeli 14 ma, ti zεvεai zɔiti poluma lago poun, naati ta laabakpasu gola faa wola mɔun felegɔi naati ma.

Maliɔii ná-toligi é bosu ga Izelayele nuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɔonagi velesiei, ma alu dɔsavasiei ma, ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, Ido ná-doun zunui balaa ɔeni de, é ɔε ma: ² ɔɔɔɔɔ GALAGI wola yiigaawanani wo-mεmεwolani ma. ³ ɔε ti ma: «ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa: A ɔale ma wo va pɔ, ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana. Nà balaa nà ɔale ma wo vɔ. ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii ɔa é boga. ⁴ A mina ɔε ga wo-mεmεwolani kevele, niiti GALA goo wo nu mɔungiti ti ɔeni ɔεεzu ti ma: «ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔa é ga nii: A zege wo zie vele ɔɔiti ta wo-zɔ ɔɔiti polu.» Kele ti la ɔeni keeni, ti va woilo ɔɔo ma, ti la ɔɔo zoni, ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana. ⁵ Mini ɔa za wo-mεmεwolani ti ná? GALA goo wo nuiti balaa ti yege vulua eyesu ɔɔ ɔaa? ⁶ Kele tama, dɔawooiti, ta nà-deveiti ɔε ti veeni nà-botiɔε nuiti, GALA goo wo nuiti zea, naati ti wo-mεmεwolani kɔɔɔzumεenni. Ti ti zie velei maavaliboni, ti ɔε ma: «ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii gi zogε velei é deveni la, é zooloo gi zie veleiti ta gi-zɔgiti ma.» »

Kulakεlemai ma mɔungi: Soo bulugi

⁷ Masagi Daliyuse ná-konagi velesiei ma, alu puugɔ maazu ɔilasiei (11) daa ga Seebate, naa ná-folo vuufele maazu naanigɔi (24) ma, ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔɔeni GALA goo wo nui Zakali vɔ, Beeleekia ná-doun zunui, é ga Ido ná-doun zunui balaa: ⁸ Naama ɔidii ɔε kulakεlemai ta ɔaani. ɔε zunu ɔila kaani zeini soo maabɔikpɔigiti ɔɔma, é ɔeni loni milete guluiti saama pεtu kpomave. Soo maabɔikpɔigiti, ta soo maaleiteigiti, ta soo ɔolegiti ti ɔeni loni polu velei. ⁹ ɔε gaazaɔani, ɔε ɔε ma: «Maliɔii, lee ma zoo ɔa ga niiti?» Geezuɔeelai nii é ɔeni ɔεεzu pɔ, naa ɔeni mɔ: «Nà vaazu ti-vaagulabai leεzu ga de.» ¹⁰ Zunui nii é ɔeni loni miletegiti saama, naa ɔε ma: «Niiti ka ɔɔɔɔɔ GALAGI ti levegai ga ti eteai zubize.» ¹¹ Sooɔize nuiti ti vɔluvaawoni ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ma, é ɔeni loni miletegiti saama, ti ɔε ma: «Gi ɔega ga eteai zubize, gi kaave ga ziileigi, ta doogogi ɔa ná.»

¹² ɔɔɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔε ma: «ɔɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii, wεε, é ɔεa ga kona vuulɔfela (70), é yiigaawanai Zeeluzalεme, ta Zuda laa wolaiti ma. Keni yeε é va ti maawɔingɔ?» ¹³ ɔɔɔɔɔ GALAGI iɔɔɔɔ ɔɔεiti ta gaanεεε ɔɔεiti boni naazu geezuɔeelai ma, nii é ɔeni ɔεεzu pɔ.

¹⁴ Geezuḡeelai nii é ḡeni b̄ezu p̄ò, naa devei veeni zèa ga gè niima ḡeela wooi laazeeli ga: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: «Ziimave laaveḡe ga n̄εbei, Zeeluzalēme ta Siȳon gizei ta-vaa zu. ¹⁵ Kele gola yiiḡaawanave zoi naati ma, ti zeī vele b̄eteai ga paḡo. Maz̄l̄o gè lago yiiḡaawanave n̄o n̄a-nubuseiti ma, kele tiya mu ti ta b̄oga naati ta-maan̄oḡi va.» ¹⁶ Naa ḡa é ba, Ḡooḡo GALAGI wooi ḡaa: «N̄a ḡalesu ma, gè Zeeluzalēme ḡaazumaaw̄inḡa, n̄a-pelei ḡa lo n̄a volu, pele lo nui n̄a-k̄oḡo galui ḡa la Zeeluzalēme ma.» Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡana.»

¹⁷ Geezuḡeelai ḡeni m̄a: «Nii wo volu, è ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa: N̄a-taa wolaiti ta ta-ḡulagaan̄ezui z̄l̄o volu, n̄a Siȳon ḡaan̄εne, gè yimazeḡe volu ga Zeeluzalēme.» »

2

Kulakēlēmai velesi: M̄ineiti ta ḡain bo nuiti

¹ Gè ḡaazuwuzeḡeni, gè m̄ine naaniḡo ḡaani kulakēlēmai taḡili su. ² Gè ḡeni geezuḡeelai ma, é ḡeni b̄ezu p̄ò: «M̄inei niiti ta ga leeni?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe m̄a: «M̄inei niiti ka ti Zuda zuvazagai, naa v̄ε Izelayele ta Zeeluzalēme va.»

³ Ḡooḡo GALAGI ḡain bo nu naaniḡo leeni ga ze. ⁴ Gè ḡeni ma: «Leeni ḡa ti vaazu keezu?» E ḡooḡaavoteni, é ḡe m̄a: «Ḡain bo nui niiti paave ga ti zii ḡiligi naati kp̄l̄o, ti ti-m̄ineiti suḡale, teigiti ti-m̄ineiti buzeḡeai Zuda yooi laal̄oḡoma ga ti su nubuseiti suvaza. M̄ineiti ka ti Zuda ta Zeeluzalēme nubuseiti suvazagai ga kevele n̄ou, nu n̄ape ge la m̄o ḡea zosu unbuzeḡezu.»

Kulakēlēmai z̄avasiei: K̄oḡo galui

⁵ Gè ḡaazuwuzeḡeni, gè zunu ḡila ka, k̄oḡo galui zoni zea. ⁶ Gè ḡe ma: «Mini ḡa è liizu n̄a?» E ḡe m̄a: «N̄a liizu Zeeluzalēme ḡoḡosu, gè sakpai, ta kogi ḡw̄εε.»

⁷ Geezuḡeelai nii é ḡeni b̄ezu p̄ò, naa maab̄uḡani geezuḡeelai taḡili ba, nii é ḡeni daaḡomis̄u. ⁸ E ḡeni naa ma: «Bize, è b̄oe zunu loungoi nu v̄o, è ḡe ma: «Zeeluzalēme ḡa ḡeezu ga taai, siḡi n̄ape ge la m̄o ḡea ma, t̄oẄzei nubuseiti ta toganiiti m̄oin velei va, niiti ti ḡeezu n̄a.» ⁹ Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana: «N̄a b̄oḡoḡi ḡa gè ḡeezu maḡoolii zu eḡe abu ziḡigi, gè ḡe ma taazuve ga n̄a-lebiyai.» »

Kula zou va nuiti toli fai volu

¹⁰ Ee! Ee! A vela!

Wo ḡula lek̄p̄ema velei nu ḡv̄ezuve yooi tei ba ga suvile!

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

Maz̄l̄o gè wo zuvazaḡe geeḡol̄ogi wu v̄epema naaniḡoḡi p̄ε,

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

¹¹ Ee, Siȳon nubuseiti, à vela,

w̄oi wo zeini Babil̄one taazuve.

¹² Maz̄l̄o Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii wooi ḡaa:

Teigi é t̄ev̄eḡai ga n̄a-zobogi,

zoi naati daal̄oḡoma niiti ti loai wo ma, é ḡe ma:

«Z̄oi n̄ape é v̄oḡ̄uzu wo va,

naama nui v̄oḡ̄ua ḡ̄azuleegi va.

¹³ W̄εε, n̄a yeewuzeḡezu zoi naati daal̄oḡoma,

ta latisu ti ḡe ga ta-lūiti zeezu ani.»

Wa kw̄εε naazu ga Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii t̄ev̄eḡe.

¹⁴ «Wa ve de, Siȳon nubuseiti, à ḡoozun̄e!

Wo woḡ̄ula ga koozun̄ei,

maz̄l̄o n̄a ga va gè zeī wo zaama,

Ḑooḑo GALAGI wooi ḑana.

¹⁵ Naama volo ná, zii ḑiligi ma moinmoin ka va,
ti ḑili Ḑooḑo GALAGI va.

Ta ḑe ga nà-nubuseiti,
nà zeii wo zaama.»

Wa kwεε naazu ga Ḑooḑo GALAGI Fai-Pε-Maliḑii ḑa é tεvegai wo ma.

¹⁶ Ḑooḑo GALAGI ḑa Zuda zeḑe volu ga nōnōi, zou ḑadegai zu.
E yiimizeḑe volu ga Zeeluzalεme.

¹⁷ Eteai pε ge maḑe kpō mu Ḑooḑo GALAGI ḑaazu!
Mazōlō toḑa na ḑula ga suvile sei vele ḑadegai wu.

3

Kulakεlεmai naanisiei: Zalaḑa ḑula ḑundiḑi wolai Zozuwe

¹ E zalaḑa ḑula ḑundiḑi wolai Zozuwe leeni ga ze, é loni Ḑooḑo GALAGI ná-geezuḑeelai ḑakala, Setana ḑeni loni Zozuwe yeezazu velei, é ḑa maalō. ² Ḑooḑo GALAGI ná-geezuḑeelai ḑeni Setana ma: «Ḑooḑo GALAGI zelilo è ma faan, Setana! Gaamazu Ḑooḑo GALAGI zelilo è ma, teigi é yiimizeḑeai ga Zeeluzalεme! Zunui nii la ga kovilevegi kulaai abui ḑa baa?»

³ Zozuwe ḑeni loni geezuḑeelai ḑakala, maḑiliai ga seḑe nōḑōiti. ⁴ Naa ḑeni nuiti ma, ti ḑeni loni koba: «À seḑe nōḑōiti kula kōba.» Naa voluma é ḑeni Zozuwe ma: «Wele gè ḑa-vaḑaaza golai zeḑea è va, nà è maḑilizu ga seḑe vāpagiti.» ⁵ Gè ḑeni ma: «Ti bōlō pagai lō unba.» Tama ti bōlō pagai lōni unba, ti maḑili ga seḑe ḑadegaiti. Miná ḑa Ḑooḑo GALAGI ná-geezuḑeelai ḑeni loni ná.

⁶ Ḑooḑo GALAGI ná-geezuḑeelai niima zeele wooi woni Zozuwe ma, é ḑe ma: ⁷ Ḑooḑo GALAGI Fai-Pε-Maliḑii wooi ḑaa: «Ni ḑa ziena ga ziima veleiti, è nà-deveiti so, ḑa ḑe ga tukpōḑaaleve nui nà-pelei wu, ḑa ḑe welezu ma ḑoizuve pε ma, nà pele vie è luḑō. Ḑa ḑe ve, naati saama, ti botii ḑeezu bē.

⁸ A woilo, zalaḑa ḑula ḑundiḑi wolai, Zozuwe, wa è-wōlaiti ti zeini è ḑoba, tōzei wo pε wa ga poogi, mazōlō nà vaazu ga nà-botigε nui nii daaseigi ga: Ma Uōnōgi. ⁹ Wele gè kōtu ḑila pilega Zozuwe luḑō. Kōtu ḑila kpegi naa ḑaazuve ḑa ba ga ḑafela. Nà bōḑōi ḑa gè sevei ḑeezu ma. Ḑooḑo GALAGI Fai-Pε-Maliḑii wooi ḑana: Nà zōoi nii ná-kotoi zeḑe ba ga folo ḑila nō. ¹⁰ Naama volo ná, wo ḑilagilagi kpein wa ḑe bōḑō lolisu wa-leezen beleiti ta kooleḑoole guluiti bu, wo ḑa ḑoozune ná ziileigi zu.» Ḑooḑo GALAGI Fai-Pε-Maliḑii wooi ḑana.

4

Kulakεlεmai lōlusiei: Fitina zeii anii ta wolive wulu felegai

¹ Geezuḑeelai nii é ḑeni bōezu pō, naa vaani volu, é mālōḑa, velei nu a ḑa niimēni nui maalōḑa la. ² E ḑeni mā: «Leeni ḑa è kaazu?» Gè goōḑaavotēni, gè ḑe ma: «Fitina zeii anii ḑa gè kaazu é ga zanugi nō ḑegelein, fitina lōfela ḑa é zeini ga. Gulō anijakai zeini ti maazuve, sōove lōfelaiti togai ba, gulōi ziezū ti zu, é zeeli fitinaiti su. ³ Wolive wulu felegō ḑa loni gulō anijakai ḑobave, gilagi ḑa zeezazuve, zōi ḑe ga kōvezu velei.» ⁴ Gè geezuḑeelai ḑaazaḑani volu, nii é ḑeni bōezu pō, gè ḑe ma: «Māliḑii, nii voluve ḑa ga leeni?» ⁵ Geezuḑeelai é ḑeni bōezu pō, é gāazaḑani é ḑe mā: «È la naa voluve ḑwεε?» Gè ḑe ma: «Ungo Māliḑii, gè la poluḑwεε.» ⁶ E ḑōoḑaavotēni, é ḑe mā: «Ḑooḑo GALAGI wooi ḑa é bosu Zōlōbābele ma: E la niima wotii ḑea ga zobogi ta gaaḑaai, kenii nà-zenvui zebēi zu. Ḑooḑo GALAGI Fai-Pε-Maliḑii ḑa é boga.

⁷ Ḑa ga leeni kae, gize wolai?

Ḑa valibusu è ḑe ga nēmei Zōlōbābele luḑō.

ti ɣeni wotoloi gilagi va, naati ti liini ga lekpeɱave nu ɣovezu velei yooi zu, naa volu soo ɣolegiti balaa ti ɣulani, soo vɔnɛgiti ti liini ga lekpeɱave nu yeezazu velei yooi zu. ⁷ Soo zuɓaagiti pe ti ɣulani, wɔin wola ɣeni ti ma ga ti eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subize. E ɣeni ti ma: «À liina wo eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subize.» Tama ti eteai ɣɔlɔkɔlɔmave pe subizeni. ⁸ E tɔlini, é ɣe mà: «Welena zɔiti ti liizu lekpeɱa velei nu ɣovezuve, naati ta ziileigi ve Zènvui ve naama yooi zu.»

Masa bɔɔlɔgi lɔ vai zalaɣa ɣula nui Zozuwe unma

⁹ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni pɔ ɣani: ¹⁰ «Yeezei kula zou va nuiti ta-veɛaniiti bu, nii Ɔɛledayi, ta Tɔbiya ta Yedaya ti vaai la. Liina za nɔ Sofoni ná-doun zunui Zɔziase ná-pelei wu, ve nui niiti ti laayeidai ná, ti zeɣeai ma Babilɔne. ¹¹ Da walii ta zanugi zeɣezu, è ti ɓete ga masa bɔɔlɔgi, è dɔ zalaɣa ɣula ɣundiɣi wolai Zozuwe unma, Yewɔsadake ná-doun zunui. ¹² Ɔɛ ma: «Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa:

Zunui ta ɣa ve,
daaseigi ga Ma Uɔnɔgi,

toɣa vɔnɔ ve é ná,

é Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei lo.

¹³ Tɔ ɔɔɣɔ ɓa ka é tosu volu.

Maa ɣa ɣili ga masa sɔɔlaiti,

é masadai ɣe ná-masa kpɔkpɔgi zu.

Toɣa ɣe ga zalaɣa ɣula nui balaa ná-masa kpɔkpɔgi ɣa.

Goolaama vagɔi ɣa ɣe boti felegɔi naati zɔɣɔzu.»

¹⁴ Masa bɔɔlɔgi ɣa makesu Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei wu, é ɣe ga ɣizesu anii Ɔeɛeme vaa ma, ta Tɔbiya ta Yedaya, naa veɛ Sofoni ná-doun zunui ná-nubɔɣɔlai va.»

¹⁵ Numaa ta ɣe zeɣezu ɣoozama, ti da va, kpɔbai wosu Ɔɔɔɣɔ GALAGI zeɛi velei lo fai zu. Wa kwɛɛ naazu ga Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɣa é tɛvegai wo ma. Naa ɣa ɣe nɔ ti, ni wa ɣolona Ɔɔɔɣɔ GALAGI wooi ve, wa-ƆALAGI.

7

Zu so kuiti

¹ Masagi Daliyuse ná-masadai ma ɣonagi naanisiei ma, Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Zakali vɔ, alugi laavuusiei daa ga Kiseɛve naa ma volo naanigɔi ma. ² Beetele nubuseiti ti Salɛɛel ta Leegeme-Meelɛkeni teveni, é ɓɔ numaa va, ga ti Ɔɔɔɣɔ GALAGI maanɛne, ³ ti zeeli zalaɣa ɣula nuiti pɔ ɓe, niiti ti botii ɣɛɛzu Ɔɔɔɣɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii ná-pelei wu, ta GALA goo wo nuiti pɔ ɓe, ti naati gaazaɣa, ga: «Gá yesu ɣɔlɔi nɔ ɣa ɣɔ, gi da zugi zo konagi ma alugi laɔlusiei ma, velei gi ɣea keɛzu la pɔlɔma?»

⁴ Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ɔɔeni pɔ naazu, é ɣe mà: ⁵ «Ɔɛ zooi zu nubuseiti pe ma, ta zalaɣa ɣula nuiti: «Wo kea ga kona vuulɔfela (70), wo da zugi zo, wo da ɔɔɣɔ maawɔin konagi ma alugi laɔlusiei ta dɔfelasiei ma, keɛ wo la naa ɣɛeni bɛ. ⁶ Wo ɣeni daami wosu, ta kpɔlei, wo-ɣogiti sulaave fai nɔ ma.» »

⁷ Niima woo ɣilagiti nɔ lei Ɔɔɔɣɔ GALAGI ti vuuni GALA goo wo nu mɔungiti da, ti bo siegi zu nubuseiti ti ɣeni zeini la ziileigi zu Zeeluzalɛme, ta taaiti ti maɣoolii zu, ta siegi zu balaa lekpeɱa velei nu yeezazuve yooi zu, ta zielave ma nɛmeiti ti laaveni da ga nubuseiti.

⁸ Ɔɔɔɣɔ GALAGI ɔɔeni Zakali vɔ ɣani: ⁹ «Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii wooi ɣaa: A da tukpɔiti gaaleve ga gaamai, wo ɣilagilagi pe ge da nubɔɣɔlai ta gaazumaawɔingɔi ɣe ɓɔɔlai ve. ¹⁰ A mina da ga poanzaiti, ta podointi suziɣa, ta seikɔɣɔma nuiti, ta niiti kpein ti kpalaiti su. Wo tanɔpe ge mina faa nɔu ɓete ɓɔɔlaiti daalɔɣɔma.» ¹¹ Keɛ ti la ɣeni keɛni, ti va woilo naama woiti ma, ti ɓakani, ti ti-woiyegeiti daaɣulu ga ti mina faa meni. ¹² Ti ɣikpaani kpaan eɣe diamai, nii a ke ti mina yeezei Ɔɔɔɣɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɣii ná-tɔgiti,

ta daawooiti bu, niiti ná-Zenvui gfeni bosu GALA goo wo nu mǎungiti ma. Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wola yiiǵaawanani naazu. ¹³ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii gε ma: «Tɛi gè ti lolini, ti la woiloni gòo ma, tiya ɓalaa ta tòlina, gè la woiloga ti-woo ma. ¹⁴ Gè ti vazani zii giligiti saama, niiti ti la gfeni ti gfwεε kaipa. Ti ta-yooi zuɲakai ye ga volu velei, ve nu nɔpe ge la mǎ gfeni lεεzu ná, é va ɗa yei. Ti zou vɔpɔgi valiboni ga tevebai.»

8

Zeeluzalɛme lo fai volu

¹ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii ɓɛni gani: ² Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: «Siyɔn nεεve bɛ, ma yii wola gɗa bɛ, gaamazɔ, nà gɗalazu su ga ná-maayogi.

³ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nà galesu ma Siyɔn, sèizuvε gɗa gε ga Zeeluzalɛme. Zeeluzalɛme gɗa loli ga <Wooǵεǵila taai,> ta gε Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii ná-gizei ma <Gize ɲadegai.>

⁴ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nu vǎlɔzɔǵagiti ta zeizu mǎnɔ Zeeluzalɛme, zunuiti ta anzanuiti ta ze i koi zaamaveti, εεε pε ná-tukpǎ zea, tǎɔzei ma nu ná-konagi mǎin velei va.

⁵ Zeeluzalɛme koi zaamaveti daa gɗa ve ga zunu loungoiti ta anzanu loungoiti, ti ɗa gɗaǵo.

⁶ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Ni nuɓusei mǎtɔiti ta kaazu ga niima vaiti ti la zooga gεεzu niima voloiti su, anǵε nei nà ɓalaagi nà ḡisiεzu ga naati ti la zooga gεεzu? Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gana.

⁷ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: Nà nà-nuɓuseiti kizosu, gè ti gɗula folo gɗulazu vele yooi ta folo liizu vele yooiti su.

⁸ Nà va ga tiye ti gɗula ná, ti ze i Zeeluzalɛme. Ta gε ga nà-nuɓuseiti, gè gε ga ta-GALAGI, nà masadai gε ti unda ga wooǵεǵiladai ta telebogi.

⁹ Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliq̄ii wooi gaa: A zεbεzeǵe, wǎigi wo niima wooiti mɛnisu niizu, nii GALA goo wo nuiti ti gfeni bosu, siεgi zu GALA sei velei ma wuulaagiti ti gfeni laazu la, GALA pɛlei naa lo fai zu.

¹⁰ Mazǎlǎɔ, aisa naama voloiti ti va zeeli, nuɓuseiti ta toganiiti ti la gfeni ta-wotii ma zala zǎlǎɔsu. Siε wo nui niiti ti gfeni lεεzu, ti ɗa yei, naati ti gfeni nǎ ga ti zili nuiti tǎnɔ, mazǎlǎɔ gè yeebeni nuiti ba,

ti da wuzefɛ ɓɔɔɔ laalɔɔɔma.

¹¹ Kεε niizu niina, gɛ la mɔ nuɓusei mɔtai zosu ga velei gɛ ɔeni kεεzu la mɔungi.

Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana.

¹² Mazɔɔɔ, nà ziileigi vaza wo zaama, eɔe ani zuwui.

Leezen belei ɔa gaawaai ve,

zooi ɔa ba lɔnɔgi ve,

geeɔɔɔlɔgi ɔa ɓe tonai va, é vu ga gola.

Nà niima vaaɓɔɔɔi pε kεεzu

nà-nuɓusei mɔtalti bε.

¹³ Ee, Zuda ta Izelayεle vεleyeɔeiti,

mɔungi wo ɔeni zii ɔiligiti saama,

ga nuɓuseiti ti voovoai, naati ma voogi.

Uele nɔ ɔana gɛ wo ɔizosu da,

wo ɔe ga tuya ɔeungi.

Naa ɔa é ba mu, à mina lua, à zεbezeɔe volu.

¹⁴ Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Siεgi zu gɛ devea la ga gɛ wo ɓɔɔɔ,

tɔɔzei wo-mεmεwolani ti ziiɔaawanani,

gɛ la ɔeni zεɔeni ɔɔoi volu.

¹⁵ Niizu niina, gɛ zeɔea naama levei volu,

nà faa vagɔi ɔεεzu niina Zeeluzalεme vε,

ta Zuda nuɓuseiti pε bε.

A mina lua mu.

¹⁶ Pεte vele ɔa wa faiti kεε la: Eεε pε ge ɔa gaamai wo ɓɔɔɔlai ma, tukpɔɔaaleve nuiti ti ɔa tukpɔɔaaleve ga telebogi, tukpɔɔaalevei nii ziileigi a zɔɔɔ su. ¹⁷ Wo tanɔpε ge mina faa jɔu ɓεte yimave ɓɔɔɔlalti daalɔɔɔma, à mina ɔa ga ɔona ga zεεi, tɔɔzei naama vai tanɔpε bεle la bε.» Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔana.

Zu so foloiti ta valibo ga feti voloiti

¹⁸ Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii ɓɔeni pɔ, é ɔe mà: ¹⁹ Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa: «Zugi nii wo sosu, alugi naanisiei, ɔɔlusiei, ɔɔfelasiei ta puusiei konagi zu, ta valibo ga koozune voloi, ta feti voloiti Zuda nuɓuseiti bε.

Naa ma, à gaamai ta ziileigi nεε vε.

²⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Zou ɔili su nuɓuseiti,

ta taa wolaiti su zei wo nu mɔinmɔin ga ta va mɔnɔ.

²¹ Taa wolaiti su nuɓuseiti ta li ti ɔe taɔiligaa ma:

«Ade li de Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii maanεεε, de gaizie. Nà ɓalaagi nà liizu.»

²² Uele ɔana nuɓuse mɔinmɔin, ta zeeɔaaɓaa yooiti,

ta vaa la Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii ɔaiziezu la, ti maanεεε.

²³ Ɔɔɔɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɔii wooi ɔaa:

Naama voloiti nu puugɔ ti tanɔpε ti la ga zii ɔila ta ɔaale ba,

ti Zuifu ɔila so ná-seɔei lakɔɔlɔgi va,

ti ɔe ma: «Gá vilesu wo volu,

mazɔɔɔ gi mεnige ga GALA ka wo va.» »

9

Izelayεle ɔoba yooiti tukpɔɔaaleve vai ta ti ɔizo fai

¹ Ḡooḡo GALAGI ná-keela wooi.

Daawooi Ḡadelake yooi zoga,
é ḡwε Damase taazuve.

Mazóló nu vului pε ka ga Ḡooḡo GALAGI nónó,
velei nó Izelayεle wolodaiti pε ti la.

² E Ḡamate balaa zoga,
niiti ti zeidai la ta Damase,
é zeeli Tiil, ta Sidón ma,
niiti ti wola ḡoozufeleei.

³ Tiil siḡi gaḡooza toga bḡḡo ve,
é walii ḡaalea ba eḡe fufiligi,
é zanugi ḡaale ba eḡe koi yḡḡozu valavalai.

⁴ Kele Maligii ḡa ti pε kula zea,
toḡa ná-siḡigiti toka kpolodei wu,
toḡa ḡala ga abui.

⁵ Asekalón ḡa naa ḡa, é lua,
Gaza balaa zu ḡa bali ga duai,
Ekelón balaa ka ḡe ḡana nó,
tḡzei kitosuve ḡa ḡula zea.
Masa ge la mḡ ḡea Gaza,
nu vulu nḡpe ge la mḡ ḡea Asekalón.

⁶ Nu zupuiti ta zei Asedḡde.
Nà Filiseti nuiti ta-wasogi zuḡologolo.

⁷ Nà ḡamasu zuai ḡula ti-la,
ḡe kḡḡḡo gani kḡ laamianigiti kula ti-ḡiiga yḡḡozuветi.
Ta-nubusei mḡtai ḡa ḡe ga ḡá-GALAGI nónó.
Toḡa losu zóló Zuda wolodamaiti saama,
Ekelón nuiti balaa ti ḡe ga Yeebuse nuiti kevele.

⁸ Nà ḡe nà-zooi maḡḡoolii zu,
ḡe make kḡbḡgiti daalḡḡma, ti levesu,
suḡḡu nui tanḡpe ge la mḡ nà-nubuseiti kḡóló,
mazóló ḡáazu ḡa ḡe ti va niina.

Ziilei masagi vaa vai

⁹ Ee, Siyón nubusei, ḡḡkḡ ga koozunεei!
Ee, Zeeluzalεme nubusei, wooḡula ga koozunεei!
Wεle ḡa-masagi va, é vaazu è vḡ,
teleboge, pile sḡólḡdai veeve be,
toḡa ga bḡḡḡmaayei nu, é zeini soovalegi ḡḡma,
soovale saai ma yivoi ḡḡma.

¹⁰ Nà kḡḡḡo wotoloiti kulazu Efelayime va,
ḡe kḡḡḡo zooiti kula Zeeluzalεme va,
kilεgi nii kḡi ḡḡazu la, naa zu ḡa ḡaleḡale.
Masagi naa ḡa ziileigi lḡ zii ḡiligiti saama,
ná-masadai ḡa zo kpolodei zḡi ma, é zei zḡi va,
é zo zie wolai Efelata ma, é li zou bela ga.

Duḡiti unḡḡo fai

¹¹ Dḡun ḡḡnḡi, minazeḡḡegi maavele ma,
é de yḡḡozu, nii keai ga ḡamai maavele,

nà ða-luɔiti unmɔɔsu,
 gè ti ðula zegei zu, nii zie la su.
 12 Kasoɔa nuiti wɔiti kitogi wo ve,
 à ðale ma wa-laazu zigí gaagoozagi zu!
 Nà nii wosu za ga:
 Nà wo ɔaazumaawɔinɔa ga seizu felegɔ.

13 Mazɔlɔɔ gè Zuda ɔea ga nà-kilegi,
 gè Efelayime ɔe ga ná-mɛɛin.
 Ee, Siyɔn, nà è-loun zunuiti tevesu,
 ti vala ðɔnɔ ma loun zunuiti ba Yavan,
 nà è ɔe ga kɔɔɔ woɔa zɔkpɔi.
 14 Gooɔɔ GALAGI ɔa ðula keɛma ti maazu,
 ná-mɛɛin ɔa bize eɔe mainmain.

Maliɔii Gooɔɔ GALAGI puɔugi ve,
 toɔa vaazu lekpeɛma velei nu yeezazu lonavifigi wu.
 15 Gooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa ba ná-nuiti maazu.
 Ta daami wo, ti felevɛɛ kɔtuiti golowolo.

Ta bɔɔle, ti ða zɔngɔ,
 eɔe ðɔɔ ɔa ti zo,
 ti laa ɔa ve eɔe nama vaza anijakai,
 ti maa ɔa bɔɔle eɔe zalaɔa ɔulazuve ma woizuɔeti.
 16 Ta-GALAGI, Gooɔɔ GALAGI, ɔa ná-nubuseiti kizo naama voloi,
 eɔevelei nɔ baala make nui,
 a ða ná-baala kpulugi ɔizo da,
 ti ða volo ná-zooi zu,
 velei kɔtu zɔngɔ baabaagiti ta ða volo la.
 17 Ee, ti wola undaa ɔa ne!
 Ee, ta vapa ga gola!
 Moloi ɔa zɛbei ve zunu loungoiti zea,
 ðɔɔ niinei zɛbei ve anzalopoiti zea.

10

Tosu nɔpe ge la kooɔɔ ganigiti ba

1 A Gooɔɔ GALAGI vali ga
 é yeeɔeɔala mɔungi ma lonai vu.
 To ɔa a ða sabalagiti pu,
 toɔa tonai ve ga poovama,
 toɔa ɛɛ gilagilagi ná-kpalaga aniiti kpeɛɛ.
 2 Mazɔlɔɔ peɛ wu zaleiti ta wo woɔaavotesu ga zɛɛi,
 ɔɔve ɔaazaɔa beaiti ti ða zɛɛ ɔula keɛmaiti ka,
 kezesulala ze gooiti ka ti suɔulazu,
 yaava ɔaanɛɛnei ɔa ti bosu.
 Naa ɔa é kea nubuseiti ti lia poun maanɔɔɔi zu,
 eɔe baala kpulugiti make nu la ti ve.

Kula zou va niinei

3 «Baala make nuiti ka ziiɔaawanaai ti ma,
 boli zineiti ka gè ti loɔazu.
 Mazɔlɔɔ Gooɔɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa ɔaabaazu to bɔɔɔi ná-baala kpulugi ma,
 nii é ga Zuda veɛyegɛi.

Toḡa ti ḡeεzu ga ná-ḡeḡiya zool,
 é liizu la kooḡozuue.

⁴Tḡ ḡa kundigḡi ma zii pε ka ḡula su,
 ti ḡeai eḡe kḡtu ḡiingi,
 eḡe seḡe ḡotai ma zuzo kḡluti,
 eḡe kooḡḡ ḡileḡi.

⁵Ta ḡe eḡe kooḡfulubaiti, ta kooi ḡḡ,
 ti ḡa koi yḡḡzu valavalai ḡaayo ga ḡḡḡi,
 mazḡḡḡ ḡooḡḡ GALAGI ḡa ḡeεzu ti va.
 Unfeḡi ḡa yei ga ti zili nuiti, ti sooiti kḡma.

⁶Nà Zuda veḡeḡeḡei zebelo,
 ḡe Zozefe ná-pḡeḡeḡei ḡizo.
 Nà ti zeḡi vele ḡete volu ga niine,
 tḡzeḡi nà ti maawḡingḡa,
 eḡe vḡḡ kaipa ḡe la ḡeni ḡeleni ti va.
 Mazḡḡḡ nà ḡa ḡe ga ḡooḡḡ GALAGI, ta-ḡALAGI,
 nà ta-maanεεne wooiti gaavote.

⁷Zeḡei ḡa ḡe Efelayime nuiti ba eḡe kooḡfulubaiti,
 ti laa ḡa ve ga koozunεei, eḡe ta ḡḡ ḡḡle.
 Siεḡi zu ti-lointi ta miná ḡaa la, ti ḡoozu ḡa ne,
 ti ḡoozu ḡa ne ga ḡooḡḡ GALAGI maavele.

⁸Nà ti loli ga foe wooi ti ḡaale ba,
 mazḡḡḡ ḡe ti unmḡḡga.
 Ta mḡin ga mḡungi ḡevele.

⁹ḡe ti zuvazage zḡḡma ziiti saama,
 zooli su ti maḡḡoozaai,
 ti-ḡi ka loo sḡ miná,
 ta ye ná ta ti-lointi,
 naa voluma ti ḡale ma, ti va.

¹⁰Nà ti ḡula Ezipete yooi zu, ta Asiili yooi zu,
 ḡe va ga tiye Galaade, ta Liḡan yooi zu,
 keḡe miná ḡalaa ge la kula ḡea ti va.

¹¹Izelayeḡe nuiti ta kidaavili kpolodei buḡe,
 ḡooḡḡ GALAGI ḡa kpolodei ma lakpatakpagi loḡa,
 zie wolai Nile ḡa vḡ, é zeeli kpoma.
 Asiili ná-wasogi zu ḡa ḡale,
 Ezipete ná-masa tukpḡi ḡa ḡula zea.

¹²Nà ḡḡḡi, ḡooḡḡ GALAGI,
 nà zeḡei ve Izelayeḡe nuiti be,
 ti zie ga zḡimai.»

ḡooḡḡ GALAGI wooi ḡana.

11

GALA zobobε nuiti koloḡolo fai

¹Liḡan, ḡa-laaiti daalao,
 abui va é ḡa-sedeḡe guluiti gala.

²Sipeḡe guluiti, à ḡalakpala ḡoozu,
 tḡzeḡi sedeḡeḡi loa bu,
 mazḡḡḡ gulu maanεεneḡiti ti vḡga.

A balakpala Basan sene guluiti,
mazɔlɔ goya wolai ɔloa,
nii nu nɔpɛ ge la ɔɛa lɔzu ba!

³ Nu ɔa baala make nuiti kpala gooi mɛnisu,
mazɔlɔ tufa letɛi ti ɔɛa wokomaalɛzu la naa ɔologologa.
Nu ɔa zalaiti sikɔ wooi mɛnisu balaa,
mazɔlɔ Zuluden ma lɔbɔ biili wolai,
ti ɔɛa wokomaalɛzu la naa ɔloa.

Baala make nu zeizu felegɔiti

⁴ Nà-GALAGI, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni ma: «Ɔɛ ga baalagi tɛiti make nui, niiti ti leveai na saai ma. ⁵ Teigiti ti ti ɔɛyazu, ti da ti vaa wafuun, ti vɔdi nuiti ti da ɔɛ ma: «Mamagi ɔa Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, mazɔlɔ gɛ bɛtɛa!» Ti make nu bɔɔɔiti ti la vɔlɔ ti maawɔingfaazu.» ⁶ Nɔn nà, Ɔɔɔɔ GALAGI, ɔɔoi ɔaa: «Gè la mɔ zoi nii zu nu buseiti maawɔingfaa pɛ. Mazɔlɔ nà nuiti zesu bɔɔɔ yeezu, tanigaa ti da ti-waiti suziɔa, gɛ ti ye ta-masagiti zeezu. Ta-masagiti ta zoi ɔologolo, kɛɛ gɛ la nu nɔpɛ kula ti ya.»

⁷ Gè tɔzeini ga baalagi naati makega, niiti ti leveai na saai ma, ma un ge da ma mɛɛ ga zɔiti ti maawɔinni baala kpulugi zaama. Gè baala make tukpɔ felegɔ vaagɛɛni bɔɔɔ vɛ. Gè ma mɔungi laasei pɛɛ ga «Zaalai,» gɛ felesiei laasei pɛ ga «Gilibai.» Gè zɛba gɛ da ɔaaɔa baalagiti ma. ⁸ Alu gilagi laawu, gɛ make nu savagɔiti kpɛɛni. Naa volumna, zii la ɔɛni lɔni baalagiti bu, tiya balaagi wɔinzege ti ma. ⁹ Gè ɔɛni baalagiti ma: «Gè la mɔ wo ɔɔnɔkula pɛ! Zoi é zaazu, naa za! Zoi ta ɔɛ paazu, naa bɔɔɔ ye ná, ti paa! Zɔiti ta ye vulua, naati ti da bɔɔɔ mi yɔɔɔzu.» ¹⁰ Gè nà-tukpɔi zoni, nii daa ga «Zaalai,» gɛ galeɔale, naa ɔɛ ga nà-minazɛɔegi ɔologologa, nii é ɔɛa gi yɔɔɔzu gá ziiiti pɛ. ¹¹ Minazɛɔegi naa ɔologoloni naama voloi nɔ. Baalagi niiti ti wola maawɔindai, ti ɔɛni welezu bà, naati ti kwɛɛni ga, Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa é bɔɛzu ga niima vaiti maavele. ¹² Gè ɔɛni ti ma: «Ni wa kaana ga soloo faa vɛ, a sàlai ve zèa, ɔa wo zɛ ná.» Ti wali ɔae vuusavagɔi (30) ɔaaluni, ti fe ga sàlai. ¹³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mà: «Walii é ti ɔaazu ga ma vagɔi, naa vili ya digi lo nui ma, nii ti kaai ga nɔn sɔngɔi.» Gè wali ɔae vuusavagɔi (30) zɛɛni, gɛ pili ya digi lo nui ma, Ɔɔɔɔ GALAGI ná-pɛlei wu. ¹⁴ Naa volumna gè nà-tukpɔi velesiei «Gilibai» ɔaleɔaleni, naa ɔɛ ga kɛɛɔelounlai ɔologologa Zuda ta Izelayele yɔɔɔzu.

¹⁵ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛni mà: «Bɔɔɔ maaɔili niina ga baala make nui ná-sɔlaiti, nii é ɔɛɛzu ga ɔimalala nui. ¹⁶ Mazɔlɔ nà baala make nu ɔila buzeɔɛzu zoi nii zu, nii é la yiizoolɛa ga baalagiti, ti ɔɛɛzu ti za, é la baala goiti gaiziaa, nii maawanaai é la naa valoa, nii kɛɛɔgai é la naa ɔɔnɔkula. Kɔnɔgi ɔa ɔɛ ga togani niiti ti wulɔai naati ma zuaiti, é da ti-volokagiti balivali.»

¹⁷ Maanɔɔ ɔa ɔimalala vaala make nui vɛ,
é ɔɛɛzu ná-baala kpulugi va!
Teigi boɔa zɔkpɔi zeei zu vikɛi ɔologolosu,
ta é zeezazu vele ɔaazuɔɛzɛgi wolo su!
Zeei za ma faan, ta zeezazu vele ɔaazuɔɛzɛgi za su faan!

12

Masagi ná-zobo sɔlɔda ɔaabelagi

¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-keela wooi daazeeliai Izelayele ma.
Ɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa,
teigi é geegɔlɔgi zɛɛgai, é zoi la,
é lati é nu vului yenvui bɛtɛ su:

² «Nà Zeeluzalame g̃εεzu ga gaazulati d̃oo ṽeɛɛi, nuɓuseiti p̃e b̃e, ti maaɓoolii zu. Uele ño ɓana é g̃εεzu la ga Zuda, siɛgi zu Zeeluzalame zeizu la k̃eɛ su. ³ Naama volo ná, nà Zeeluzalame losu g̃bigi nuɓuseiti p̃e tuɓɓ, eɓe k̃otu wolai nii nu ñɔp̃e ge la zooga buzeɓe. Z̃oi ñɔp̃e a g̃e é buzeɓe, naa ɓa b̃oɓɓ maawana. Názu eteai zu yooiti k̃pein ta b̃osu, ti wuzeɓe daalɓɓma. ⁴ G̃ooɓɓ GALAGI wooi ɓana: Naama volo ná, nà ta-zooiti doɓa ga dualuagi, g̃e ta-zoo b̃ize nuiti doɓa ga titigi. K̃eɛ nà ɓaa Zuda nuɓuseiti maazu, g̃e zii ɓiligiti ta-zooiti gaazuɓole. ⁵ Zuda ɓundig̃iiti ta g̃e bosu yiimave ga: «Zeeluzalame nuiti ta ta-z̃eb̃ei z̃ol̃osu ta-GALAGI, G̃ooɓɓ GALAGI ya, Fai-P̃e-Maliɓii.» ⁶ Naama volo ná, nà Zuda ɓundig̃iiti k̃e ga abu b̃oi golai nii é d̃ob̃oi va, g̃e ti g̃e ga s̃om̃o abui, é zosu molo ɓiliiti ba, ta ti-maaɓoolii zu nuɓuseiti p̃e gala metu ṽepemave p̃e. K̃eɛ Zeeluzalame ze i wo nuiti ta ỹe ti-zeizu ṽe ño ziileigi zu.

⁷ G̃ooɓɓ GALAGI ɓa t̃oozeizu d̃e ga Zuda nuɓuseiti kizoga, naa ɓa a k̃e Davide mavofodaiti, ta Zeeluzalame nuiti ti mina waso, ti va ka ga ti viz̃oge Zuda nuɓusei m̃otaiti ba. ⁸ Naama volo ná, G̃ooɓɓ GALAGI ɓa Zeeluzalame ze i wo nuiti make, z̃oi sebei wola ṽeɛai ti zaama, naa ɓa z̃eb̃ei z̃ol̃o ga Davide ɓevele, Davide ná-p̃eɓeɓe ɓa g̃e ti ṽe eɓe GALA, eɓe ṽol̃o G̃ooɓɓ GALAGI ná-geezuɓeɓe lai nii é z̃iezu ti luɓɓ. ⁹ Naama volo ná, zooi niiti p̃e ta wuzeɓe Zeeluzalame laalɓɓma, nà ti p̃e kologolo.»

Saa w̃ol̃oi é wosu zooi zu ná p̃e

¹⁰ «Nà maaw̃inɓa ỹenvui, ta maañeɓe ỹenvui yei Davide ná-p̃eɓeɓe ma, ta Zeeluzalame nuiti ma. Ta ɓaazulo ñun ba, ñè ti b̃òni. Ta w̃ol̃o ná-faa zu, eɓevele nu a w̃ol̃o la gila loin zaazu ṽe. Ta b̃oɓɓ maaw̃in ga gaawana, eɓe nu a ṽala ná-doun m̃oungi ma. ¹¹ Naama volo ná, saa w̃ol̃oi ɓa w̃ol̃o Zeeluzalame, eɓevelei é g̃eɓi la Gadadelimon, Megido ṽetugi zu. ¹² Saa w̃ol̃oi ɓa wo zooi zu ná p̃e, p̃eɓeɓe ɓilagilagi ɓa ṽu ỹe: Davide mavofodaiti ta-ṽeɓeɓe ɓa ṽu ỹe, ma anzaiti ti ṽu ỹe, Natan ñoñoi ti ṽu ỹe, ma anzaiti ti ṽu ỹe, ¹³ Leevi ñoñoi ti ṽu ỹe, ma anzaiti ti ṽu ỹe, Simeyi ñoñoi ti ṽu ỹe, ma anzaiti ti ṽu ỹe, ¹⁴ z̃ooma ṽeɓeɓe ti ṽu ỹe ga gilagila, anzanuiti ɓalaa ti ṽu ỹe ga gilagila.»

13

K̃ooɓɓ gani k̃oo nuiti tukp̃oɓaaleve vai

¹ Naama volo ná, z̃ieungi laa ɓa lao Davide ná-p̃eɓeɓe ṽe ta Zeeluzalame nuiti b̃e, é ta-ɓotoiti ta ta-ɓ̃oz̃oba vaiti gba.

² G̃ooɓɓ GALAGI Fai-P̃e-Maliɓii wooi ɓaa: «Naama volo ná, nà k̃ooɓɓ ganigiti folo zooi va, nu ñɔp̃e ge la m̃o ti-laasei boga. Nà ma ɓala goo wo nuiti ɓalaa kula zooi va, ta k̃oz̃oba ɓisiiti p̃e. ³ Naazu, z̃oi ñɔp̃e é g̃εεzu GALA goo wosu, s̃ol̃o k̃eɓeɓe, ta s̃ol̃o deei ta g̃e ma: «E la m̃o ỹega vulua maz̃ol̃o z̃eɓe ɓala gooi ɓa è bosu G̃ooɓɓ GALAGI l̃oɓi zu.» S̃ol̃o nuiti b̃oɓɓo ɓa naazu ti b̃oozu, siɛgi zu é g̃εεzu GALA gooi wosu da. ⁴ Naama volo ná, ma ɓala goo wo nuiti ti p̃e ti laa ɓa ve ga unfegi, siɛgi zu ti gala gooi wosu da, ti s̃ol̃osu ta-ɓ̃ulakeɓemaiti su. Ti la m̃o k̃eɓa p̃e, ti va sua leɓa zeɓe wolai ta loo ɓ̃oba, ti va da nuiti yaava. ⁵ Ti ɓilagilagi a da g̃e ma: «G̃e la ga GALA goo wo nu, nà ga tii g̃e nu ño, tii g̃e yooiti ta z̃eɓa kaite mà nu niine z̃iesu.» ⁶ Ni ta gaazaɓana, ti g̃e ma: «E palai niiti s̃ol̃oɓe ɓale, ti è-ɓ̃ol̃ogi ma?» Toɓa ti woɓaavote, é g̃e ma: «G̃e ti z̃ol̃oɓe ñeɓ̃oɓ̃iiti ta-ṽeɛi wu.» »

Minaz̃eɓeɓe niine vai volu

⁷ G̃ooɓɓ GALAGI Fai-P̃e-Maliɓii wooi ɓaa:
«Boɓa z̃okp̃oi wuzeɓe nà-baala make nui laalɓɓma,
ñeɓ̃oɓ̃i laalɓɓma!
Baala make nui loɓa,
baalagiti ti z̃uvaza,
nà ma goiti ɓalaa doɓa.

⁸ Zooi zu nuḅuseiti gaa ḡa ḡwesu sava,
seizu felegoi ḡa za, ti undaavili,
kele seizu ḡilagi ḡa ye vulua zooi zu.

Ḡooḡo GALAGI wooi ḡana.

⁹ Nà seizu ḡilagi naa lo abui zu,
gè gaawun kòzoi ḡula ba,
velei nu a da walii ḡaawun da kòzoi ḡula ba,
nà nòḡoi ḡula ba,
velei nu a da zanugi ma ḡòzoi ḡula la ba.

Naazu ta fàli, gè ti wooḡaavote.

Nà ti loli ga: «Nà-nuḅuseiti.»

Tiya ma, ta ḡe ma: «Ḡooḡo GALAGI ḡa é ga gá-GALAGI!» »

14

Ḡooḡo GALAGI ná-foloi ta neḡi ḡaabelagi

¹ Wéle Ḡooḡo GALAGI ná-foloi va é vaazu, foloi nii ta ḡe aniiti gaaḡwεεzu la da-zigigi ḡoozu, niiti ti zogai kooi zu è vò be. ² Nà zii ḡiligiti pe gaale ba, ti kooi vala Zeeluzalεme va. Taai ḡa zo, toomai ḡa ḡe peḡeiti bu, pumai da ḡe ga anzanuiti, nuḅusei ḡilazuve pe ka li duolai zu, kele nuḅusei mōta goi ḡa ye taazuve. ³ Naa voluma Ḡooḡo GALAGI ḡa va é kooi ḡo zii ḡiligi naati daalòḡoma, velei a da kee la kooḡo voloiti su. ⁴ Naama volo ná, toḡa lo Wolive ḡizei ma, nii é Zeeluzalεme ḡobave folo ḡulazu velei. Wolive ḡizei ḡa vali sakpa ma, é zo folo ḡulazu velei é li folo liizu velei, petu golai ḡe ti yòḡozu, ḡizei ḡilazuve ḡa likpi ga lekpeḡa velei nu ḡovezuve, ḡilazuve likpi ga lekpeḡa velei nu yeezazuve. ⁵ Wa vela, wo li ga petugi zu velei, nii é nà-gizeiti zòḡozuve, mazòḡo petugi naa ḡa li é ze Asale va. Wa vela velei wo ḡeni velazu la zou balii va, Zuda masagi Wòziase ná-siegi zu. Naa voluma nà-GALAGI, Ḡooḡo GALAGI ḡa va niina, ta ná-geezuḡeela ḡadegaiti pe.

⁶ Naama volo ná, wozakala ge la mō ḡea ná, kooḡe la mō ḡea ná, ta ziebun ge la mō ḡea ná. ⁷ Foloi naa ḡila kpe nò ḡa é nòḡo ma, Ḡooḡo GALAGI ḡa é kwεε, folo la mō ḡea ná, ba kpidi, anεε kpòkoi wozakalagi ḡa volo.

⁸ Naama volo ná, zenvu su deungi laa ḡa lao Zeeluzalεme, é da yei, ma dei ḡilazuve ḡa yei ga folo ḡulazu vele bolodei vò pelei, ḡilazuve yei ga folo liizu vele bolodei vò pelei, vele ḡana a ḡe la fogoi ta samai. ⁹ Ḡooḡo GALAGI ḡa masadai ḡe eteai pe unda. Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡila kpe nò ḡa a ḡe bòḡo ḡaazu, tò ḡila kpe nò ḡa tòḡoi a ḡula balaa.

¹⁰ Zooi naa pe ka valibo ga nemei, é zo Geeḡa é li Limon, Zeeluzalεme lekpeḡa velei nu yeezazuve. Zeeluzalεme ḡaa ḡa ḡooza koba laaiti pe ba, taai zu ḡa wòḡo, é zo Benzamen sigidave, é zeeli sigida vòḡomai ma, é li Zokosu sigidave, é zo mōḡo Gananeyele vele ḡaaḡooza golai ma, é zeeli masagi ná-kòḡelave. ¹¹ Sei ḡa wo taazuve, ani la mō ḡea ná nii foovoi, Zeeluzalεme ḡa ze ziileigi zu.

¹² Wéle maanòḡoi niiti ka Ḡooḡo GALAGI a ti ze nuḅusei naati ma, niiti ti kooi ḡoi Zeeluzalεme laalòḡoma. Ta ye vulua ti-ḡòḡo luula ti ma, ti-ḡaazuḡeεgiti ti luula ti-ḡaazuḡokologiti su, ti-negiti ti luula ti-laaḡoozuḡeti. ¹³ Naama volo ná, Ḡooḡo GALAGI ḡa ti ḡe unga wuulee, ta ḡe bòḡo zigazu ga ti-yeeḡuinti, ti dō ga kili ga kakanḡeḡi. ¹⁴ Zuda nuiti ta vòḡeε Zeeluzalεme neḡi va, ta naavoloi ḡula ti-maaḡoolii zu zii ḡiligiti zea, ta zanugi ḡaale ba, naa vεε walii va, naa bō seḡe mōinmōin ba. ¹⁵ Maanòḡoi nii nò a zeeli nuḅuseiti ma, naa ḡeḡalai nò ḡa a zeeli zii ḡiligiti ta-loganiiti ma, ta ḡe kooḡozuve, sooiti, soovale fuuluiti, soovalegiti, ta nōmeiti.

¹⁶ Naazu zii ḡiligi niiti kpein ti kooi valaai Zeeluzalεme va, ta-nuḅusei mōtai niiti ta ye vulua naati ta da le kona-o-kona, ti nòkò masagi wu, Ḡooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii, ta ti kota vetii ḡula. ¹⁷ Kele ni eteai zu yooi ḡila kpalaa ka ḡelena lεεzu Zeeluzalεme, é va nòkò

masagi wu, G'ooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii, naama yooi la mɔ tona zɔlɔɔga. ¹⁸ Ni Ezipete nuiti ta ḡelena lεεzu Zeeluzalεme, ti va kota vetii ḡula, maanɔḡɔi nii G'ooḡo GALAGI daazu zii ḡiligi zɔiti ma, ti la lεeni feti ḡulazuve, naa ḡeḡalai nɔ ḡa a zeɪ ti ma. ¹⁹ Naa ḡa a ḡe ga Ezipete ta zii ḡiligi zɔiti ta-ḡakɔi a zeeli ti ma, tɛiti ti la lεeni kota veti ḡulazuve.

²⁰ Naama volo ná, ta sevei ḡe sooiti kɔbu lalagiti ma, ti ḡe ma: «Makeḡe G'ooḡo GALAGI ve.» G'ooḡo GALAGI ná-pelei wu liḡiiti ta jade, eḡe nama vaza anɪnakaiti zalaḡa ḡulazuve ḡakalave. ²¹ Zeeluzalεme, ta Zuda liḡiiti kpein ta ve G'ooḡo GALAGI ve, Fai-Pε-Maliḡii, niiti kpein ta ḡe vaazu zalaḡa ḡula vai ma, naati ta da ma liḡiiti seḡe, ti da zalaḡa zuai ḡili ti zu. Naama volo ná, yaaḡo nɔpe ge la mɔ ḡea G'ooḡo GALAGI Fai-Pε-Maliḡii ná-pelei wu.

Malasi Ná-sevei

Ebulu wooi zu Malasi laaseigi voluve ɔa ga «nà-keelai.» Naama laaseigi ɔila nɔ ɔa sevei gaaɔwesu savagɔi zu, puuzu ɔilagi zu, é deezu ga: Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai ɔa é vaazu é ná-pelei bete.

Ti ɔeni ɔeezu balaagi GALA goo wo nuiti ta zalaɔa ɔula nuiti ma: «GALA Keelaiti» (2:7, ta Azee 1:13 zu). Naa ɔa é keezu, tanigaa ti ɔeezu Malasi laaseigi ɔa ga daaseigi ta ti peeni ba, keke nu la ɔeni nɔnɔ ma laasei kitei ɔwee.

Malasi ná-sevei ɔeeni kona undoolugɔi ma ɔaaɔwesu mɔungi ma ziegiti su, Yesu Klista zɔbɔ foloi yeelugɔ. Siagizu, Izelayele nuiti ti vaai ma la ta-yooi zu, ti zege zou ɔiligiti su veti ti ɔeni naati pela velei zu, ti ɔaaleni, ti iɔ ge leve, Malasi ná-GALA goo wo wotii ɔeeni Zuda nuiti saama, GALA sei velei lo fai volu, ta GALA debi velei ma wotiiti ti loozeini volu, Pels masadai ma ziegi zu. (Mal 1:7, 8, 12-14; 3:10) Fai tanigaani ti wogai Sevei zu, ti ɔeeve nɔ ege Esedelase ta Neemi nii ta-voloi nɔ. Vulu vaiti ti ɔeni keezu ta kidaalevelala nuiti, ta ti zɔbɔganii ma vuusieiti kulalalai. Esedelase ta Neemi ti deveiti boni naama vaiti daalɔɔma. (Esd. 10:3; Nee. 13:23-27; 13:1-3).

Tɔzei ba ga nubuseiti ti la ɔeni GALA ná-minazefegiti daazeelii ɔaani fala, ti ɔigiti maafoozaa ɔeni de Ɔooɔɔ GALAGI va. Zuda nuiti ti ɔeni ziesu ga GALA ná-pelei, keke ti la ɔeni ma leveiti sosu ga pagɔ.

Zenvu su GALAGI ɔwee fai la ɔeni ti yiima ga ɔiteɔite. Zalaɔa ɔula nuiti ti la mɔ ɔeni ziesu ta-wotii wu, Izelayele nuiti balaa ti la ɔeni luazu GALA ná-tɔgi va. GALA keelai ná-kisieɔi zu, naama vaiti maavele ma ti ɔeni ɔeezu, keni é wuzege é zalaɔa ɔula nuiti iɔɔɔ, ta é bo Izelayele nubuseiti ma ga keni ti valibo ti-yiimaveti. É bena GALA ná-nevei ma vai loo ti ɔigiti su, é bo ti ma ga: «GALA ná-tukpɔɔaalevei ta paa voloi maabugaa. (Mal. 2:17-3:5; 3:13-24). Malasi ɔa Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai vaa vai wosu (3:1), nii é ga: Eli niinei (3:23, 24). Naa ɔa vaazu Maligii bɔɔɔgoi lugɔ, nii é ga: Minazefegi ma ɔeelai nuiti ti maabɔunsu ga ɔiteɔitegi (3:1). Anee kitogi kpein ge ɔeni ná, Izelayele nubuseiti ti vaai ma ti zege zou ɔiligiti su, ti ze ta-yooi zu, ti ɔeeve la ɔeni de beteni, keni nii é ga Eli niinei, naa vaa é nubuseiti kigi ɔeeve bete ta-GALAGI laaɔomi fai zu. Yesu Klista ɔa é ga: Minazefegi niinei ma ɔeelai, naa laaɔomi fai ɔa é daazeelizu ade ma, é ade loli ma mɔnɔ za.

Nubuseiti ta-vaane wuuɔweetalai

¹ Ɔooɔɔ GALAGI ná-keelai wooi, é boni Izelayele nuiti ma, é ɔula Malasi la.

² Ɔooɔɔ GALAGI ɔe ma: «Nɔun, ge wo neeve ve. Keke wa gaaɔaɔasu, wo da ɔe ma: «Lee ɔa gá kwee ba ga é gi neeve ve?» » Ɔooɔɔ GALAGI gooɔaavotegi veeve, é ɔe ma: «Ezawu la ɔeni ga Zakɔbe keeɔeloin baa? Anee naa ve, ge yiimazefeeve ga Zakɔbe, ³ ge Ezawu likpi. Ge ná-gize yooi ɔea ga fuagi, ge ná-poganiiti kwea koveiti ma tevebai zu.» ⁴ Ezawu mavofodai, Edome, ɔa zoo, é ɔe ma: «Gi ɔologɔloga, keke gá ada woloaiti tosu volu.» Keke Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maligii ɔe ma: «Ti náti to, ná náti toka nɔ, ta-yooi ɔa loli ga zooi nii faa ɔoi masadai ɔeezu su, ta nubuseiti niiti Ɔooɔɔ GALAGI ti laalɔɔma yeenɔpe. ⁵ Izelayele nubuseiti, wo-ɔaazuve ɔa naati pe ka, wo da ɔe ma: «Ɔooɔɔ GALAGI wɔɔlɔve Izelayele ná-zou ɔwepelegiti pe polu veleiti!» »

Lebiyai nii maanei é ve Ɔooɔɔ GALAGI ve

⁶ Ɔooɔɔ GALAGI Fai-Pe-Maligii ɔa é nii wosu zalaɔa ɔula nuiti ma: «Doin ɔa da keeɔe lebi, botige nui balaa maligii lebi. Ni ná ga ɔeeɔei, lebiyai begele ɔa é veezu bè? Ni ná ga maligii, unfemai begele ɔa é bè? Wa daaseigi velevilisu. Keke wa gaaɔaɔasu, wo da ɔe ma: «Leeni ɔa gi è-laaseigi velevilisu da?» ⁷ Wa vaazu ga kɔzɔba laamianigiti ná-zalaɔa ɔulazuveti. Keke

wa gàazaɗasɗu, wo da ɗɛ ma: «Leeni ɗa gi è ɗɔzɔa la?» Wo ɗɛɛ vai zu ma: «Gooɗɔ GALAGI ná-tabalii ɗa ga fuun gani.»⁸ Siegi zu wo ɔaazu la wo gaazuɗole logani ɗula ga zalaɗai, faa ɲɔu la ga naa ɓaa? Siegi zu wo ɔaazu la ga dekpɔ gelei ta seeɓe geleti, faa ɲɔu la ga naa ɓaa? Naa ve lee da-you ɗundigii ya! Toɗa yeezei nei è wu, é è zuzo ga pagɔ?» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.⁹ «Niima ziegi zu, à kooɗɔ mu ga wo màanɛɛɛ, nɛi gè ga wa-GALAGI, nii a ke gè nà-nubuseiti wo maawɔinɗa! Naati fea ɔoluma, wa kaazu ga nà wo zuzo ga pagɔ ɓaa?» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.¹⁰ «Fizooɗe mu ga wo zaama, nu ɗila ge sèi ɔelei ma bogiti daaɗulu, nii a ke wo mina abui ɗaazo wafuun nà-zalaɗa ɗulazuɔe.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗɛ ma: «Ziima nɔɓe ge la ga woye, gè la yeezeizu wa-veɓani nɔɓe bu.¹¹ Mazɔɔ tɔɗɔi wɔɔɔɔ zii ɗiligiti saama, é zo folo ɗulazu, é li folo liizu. Mini-o-mini, ta ani maku nɛɛɛgiti galazu dèbi vai ma, ti da ɔa ga veɓani ɲadegaiti, mazɔɔ tɔɗɔi wola ɗa wɔɔɔ zii ɗiligiti saama.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.¹² «Kele woun, wa bèlɛlɛlazu, wa ɗena ɗɛa ma: «Maliɗii ná-tabalii ɗɔzɔɔe, daamianigi é zɔɔɔsu gaa, kulanuma nɔɓe ge la naa ɔa.» »¹³ Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗɛ ma: «Wa laabeluzu ga ze, wo da ɗɛ ma: «Booɗɔ ɓɔɔ vaa ɗa ga nii!» Wo da ɔa ga toganii niiti ti unmaai, niiti ti lekpuzu, ɓa ti zeeɓezu, veɓaniiti kana wo ti veezu! Wa kaazu ga nà yeezei nei naati bu ɓaa?» Gooɗɔ GALAGI ɗa é boga.¹⁴ «Foovooi ɗa yaava nui ɔe, nii togani zine ɔagɔi ta zea ná-togani bulugi zu, é minazegɛai la GALA ɓe, é naa ye ná, é zɛba é ɔa ga taɗili nii daa la zeelini, é naa ɗɛ ga zalaɗai Maliɗii ɔe! Mazɔɔ nà ga masa gola, dàaseigi maayikiai zii ɗiligiti saama.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.

2

Zalaɗa ɗula nuiti tɛɛ fai

¹ «Zalaɗa ɗula nuiti, devei ɗa niizu é veezu wo ya.»² Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗɛ ma: «Ni wo la woiloni, wo ɔa so ga ɗigi, wo ɔa dàaseigi lebi, nà wo voovoozu, gè wa-undaanɛɛiti maavalibo ga maanɔɗɔi. Ungo, nà wo-laa luyaiti maavalibo ga foovooi, tɔɔzei wo tanɔɓe ge la seɗeni ga yii, é ɔa dèbi.

³ Nà wo-mavofodai ɗologolosu. Nà togani ɓooiti fazasu wo-ɗaazuɔe, suaiti wo ti ɗulazu ga zalaɗai wa-ɔeti voloiti su, wo ɔe ma ɓooiti ba, ti wo laavili etea ɔelei.⁴ Wa kwɛɛ naazu ga gè devei nii veeɔe wo ya, naa ɗa a ke naama minazegɛgi yeɓa ɗɔ, nii gè seɗeni Leevi mavofodai ɔe.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.⁵ «Minazegɛgi naa maavele ma, gè zɛnvui ta undaanɛɛi veeɔe ti ɔe. Gè ti veeni zea, nii a ke é unfe mà, tama é unfeni mà, sasu da ɓali gàazu.⁶ E ɗeni kalagi wosu ga gaamai, telebotala vaa la ɗeni dakɔɔgiti su ɲegɛɛin. E ɗeni ziezu pɔ ziileigi zu ta soledai. E nu ma mɔinmɔin seɗeni faaɗaaza golai ɔolu.⁷ Mazɔɔ zalaɗa ɗula nui ɗa da make faaɗweigi ma, tɔ ɗa ta da tɔgi maɗaazaɗabo ma, tɔɔzei toɗa ga Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ná-keelai.⁸ Kele woun wa, wo ɗakaga, wo zɛɗe pele ɔagɔi ɔa, wa-ɗala bo pelei ɗɛa ga ma mɔinmɔin too zaɓui. Gaama zu wo Leevi ná-minazegɛgi ɗologologa.» Gooɗɔ GALAGI Fai-Pɛ-Maliɗii ɗa é boga.⁹ «Nà Izelayeɛe nubuseiti kpein buzeɗezu wo laalɔɗoma, ga ti wo ɔeleɔili, ti wo ɔeleɔeɛe, tɔɔzei wo la ziezu ga ziima, wa zeelɔɔɗɔzui ɗɛɛzu, wa ɗena nuiti kalaga ga tɔgi.»

GALA ná-tɔgi ɗologolo pele felegɔi

¹⁰ Ade-ɗɛɛ la ɗila nɔ ɓaa? GALA gilagi nɔ laade, é ɔa ade ɓete ɓaa? Leeni vaa zu ade ɓooɗɔ yaavazu, de da de-mɛmɛwolani ta-minazegɛgi ɗologolo?¹¹ Zuda nuiti ti woɔaladaɗi ɗɛa, ti da kɔzɔba vai ɗɛ, Izelayeɛe yooi ta Zeeluzalɛme. Zuda nuiti ti seizu ɲadegai ɗɔzɔa, ɔe ná nɛai Gooɗɔ GALAGI ɔe, ga ti lii ɔelei, ti da zii ɗili anzaiti fulu, ti da nɔkɔ kooɗɔ ganigiti bu.¹² Zunui nii é naa ɗɛɛzu, Gooɗɔ GALAGI ɗa ma zuwu ɗaaleɔe Zakɔɓe ná-peɛyeɗɛi wu. Naama nui doun la mɔ ɗɛa zea, ɓa mavofoda, ɓa nu nɔɓe nii a ɗɛ zalaɗaiti kulazu Gooɗɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɗii ɔe.

¹³ Wελε, faaɗaazagi taɗili ba, nii wo keezu mɔnɔ: Wa Ɔooɗɔ GALAGI ná-zalaɗa ɗulazuwe maaɓɔlesu ga wo-ɗaazudeiti, naa veε ɗɔɓiti ta kpalagiti ba, tɔzei Ɔooɗɔ GALAGI la mɔ welezu wa-zalaɗaiti ba, ta é la yeezeizu wa-veɛaniiti bu. ¹⁴ Wo ɗa gaazaɗagi wo ga: «Leeni vaa zu naa ɗeezu?» Tɔzei Ɔooɗɔ GALAGI ɗeni ga zeelei wo ɗilagilagi wo yɔɗɔzu wa wo-anzaiti, niiti wo ti zeini wa-zunu loungo ziegi zu, niiti wo ɗeai ti ve ga woɔalada nuiti, anεε ni ti ɗeeve ga wa-ziepolu nuiti ta wa-minazeɗe anzaiti. ¹⁵ Ɔooɗɔ GALAGI la wo felegɔ wo ɗeeni ga kpuse ɗila ta zenvu ɗila wa tɔ? Lee ɗa é ga naama ɓɔsu vai voluwe? E la ga wo-mavofodai zɔɓɔ nɔ ɓaa, nii GALA ge feezu? A dama ga ɓɔɗɔ, wa va ɗele anzanui va, nii wo seidai wa-zunu loungo ziegi zu! ¹⁶ Ɔooɗɔ GALAGI, Izelayele ná-GALAGI ɗe ma: «Anza ɗele ba vai maayo ge la bε. Zɔi é ɗelezu anzai va, kulave eɗe nui, nii é ná-seɗei zulaavesu ga ɗamai, a ɗena toosu vaiti kea.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗa é boga. A dama ga wo-yenvui, wo mina ɗe ga woɔalada nu!

Maligii ɗa ná-keelai levesu

¹⁷ Wa Ɔooɗɔ GALAGI ɓɔɓɔzu ga wa-ɓɔɛzuɗulaiti. Kele wa gaazaɗagi wo su, wo ɗa ɗe ma: «Leeni ɗa gi kpɔɓɔzu la?» Wa kpɔɓɔzu, wa ɗena ɗe ma: «Nu-o-nu nii é faa ɗai volu, naa ɗa pagai Ɔooɗɔ GALAGI ɗaazu, toɗa losu naama nuiti polu.» Baa mu: «Telebo GALAGI ɗa mini?»

3

¹ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà ná-keelai levesu, ga é pelei ɓete tɔɗɔ. Maliɗii nii wo kpɔnsu, naa ɗa va, é le gaamanɔ GALA sei velei wu, ve ná ga nɔnɔi. Minazeɗegi ma ɗeelai wo wɔin ɗeezu, wele, tɔ ɗa é vaazu.»

² Kele ɓe ɗa a zie paa voloi wu? Be ɗa a ye lo kɔɗɔa, siegi zu é ɗulazu la kelema? Mazɔɓɔ kulave ga ɗain bo nui ná-abui, eɗe seɗeɗe zeeɗaabaai. ³ Toɗa ze ga ɗain bo nui ɗevele, nii a ɗa kɔlui ɓɔi, é gaawun, é wali ɗaei ɗade. Toɗa Leevi mavofodai ɗade, eɗevelei nu a ɗa zanugi ta walii ɗade da. Naazu ta ɗe ga Ɔooɗɔ GALAGI nɔnɔiti, ti ɗe ga nuiti ti vaazu ga veɛaniiti, eɗevelei é la tɔgi zu. ⁴ Ɔooɗɔ GALAGI ɗa yeezei naazu Zuda nuiti ta Zeeluzalame nuiti ta-veɛaniiti bu, eɗevelei zɔɔma voloiti ti ɗeni la, kona mɔungiti su.

⁵ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà vaazu wo zaama, nii a ke gè wo lukpɔ. Gè zuvile ga gè zoɗoiti ta wεenzo nuiti peelala, ta niiti ti zεe ɗonaiti bosu, ta niiti ti la botiɗe nuiti salai veezu. Nà ɗe ɓalaa naati daalɔɗɔma, niiti ti la luazu bà, ti poanzaiti ta podointi kpɔɓɔzu, naa veε seikɔɗɔma nuiti ba.»

Puusieiti ta GALA kɔɔiti ta-vai

⁶ «Nà ɗa gè ga Ɔooɗɔ GALAGI, gè la zeɗea ɗevele ma pe! Naa maavele ɗa é keeni, wɔi wo ga Zakɔbe mavofodaiti, wo ma zuwui ɗaa la leveni. ⁷ Kaite wo-mεmεwolani ta-ziegi su, wo voluaveni ná-deveiti ba, wo la ɗoloni ti ve. A ɗale ma pɔ, ná ɗale ma wo ɔɔ.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗa é boga. «Kele wa gaaazaɗasu, wo ɗa ɗe ma: «Gá ɗale ma è ɔɔ ɗale?» ⁸ Nà wo woɗaavotesu ga nii: Nu ɗa zoo nei é GALA unma? Mazɔɓɔ wa ùnmazu. Kele wa gaaazaɗasu, wo ɗa ɗe ma: «Gi è unma ve ɗale?» Wa ùnmazu, siegi zu wo ɗelezu la wa-uuusieiti ta wa-GALA kɔɔiti feezu la. ⁹ Foovooi zeelive wo ma, mazɔɓɔ ná ɗa wo pe wo ùnmazu, wɔi wo ga nubuseiti. ¹⁰ A va mu ga wa-uuusieiti kpein naavolo makesuve GALA sei velei wu, naa ɗa a ke, daamianigi mina vala ná-pelei wu.» Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «À pɔluɗula le ga naama velei, wa peɗe, ni gè la geeɗɔɓɔgi ma velelaveti daalaoni wo ve, gè va tuya loo wo ve, é ɔɔɔa ma.» ¹¹ Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Nà kotogiti koloɗolo wo ve. Ti la mɔ wa-yooi ɗaawaaiti koloɗologa pe. Ta wa-leezen beleiti ta ye waazu ɗɔ wa-ɓalaɗaiti su.» ¹² Ɔooɗɔ GALAGI Fai-Pε-Maliɗii ɗe ma: «Zii ɗiligiti kpein ta ɗe wo ma undaanεε nuiti, mazɔɓɔ wa ɗe zou neai zu.»

GALA ka ná-telebodai leezu

¹³ Góogó GALAGI gɛ ma: «Wa bɛlɛlala bɛzuzɔfulaiti bosu dàalɔgɔma. Kele wa gàazaɔasɔ, wo da gɛ ma: «Lee bɔgɔbɔgɔ ka gi bogai dɔun è laalɔgɔma?» ¹⁴ Wa gɛɛzu ma: «Nu ɔa botii gɛɛzu GALA bɛ nɔ fuun. Gi ná-deveiti soga, gi bɔgɔ maawɔin, nii a ke gi Góogó GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii ná-kpɔbai zɔlɔɔ, kele lee ɔulanuma ɔa gi sɔlɔɔgai naa zu? ¹⁵ Naa ɔa é ba, gi ɔida bu ga waso nuiti ka ti ga undaanɛɛ nuiti. Ungo! Nuiti ti faa nɔi volu, naati ka ti kulagaanɛɛzu zu. Anɛɛ ni ta GALA sugɔɔɔsu, faa nɔpɛ ge la ti va, ta ɔulazu su.» »

¹⁶ Kele, niiti ti Góogó GALAGI vɛ ga woogɛɔɔla nuiti, naati ti woolaani ma ga pagɔ, Góogó GALAGI ɔidaani ti bɛ woointi bu, é ti woomɛnini. Sɛvɛi gɛɛni ga ɔɔizɛsui Góogó GALAGI ɔaazu, naati ta-vaa zu, niiti ti bɛ ga woogɛɔɔla nuiti, ti da dɛbi. ¹⁷ Góogó GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii gɛ ma: «Yeei nɔpɛ gè vaazu ná-zobogi ɔulazu la kelema, naama nuɔuseiti ta gɛ ga nɔnɔiti, ta ná-nu ɔiteɔitegiti, ná ti ɔaazumaawɔingɔ, eɔvelei doun keɛɔɔi a da ná-doun zunui ɔaazumaawɔingɔ la, nii é botii gɛɛzu bɛ. ¹⁸ Wa wɛle naazu, wo ka mɔnɔ ga zɔɔɔzu ɔa telebo nuiti ta nu nɔiti ba, ta zɔɔɔzu ɔa naati ba ti botii gɛɛzu GALA bɛ, ta niiti ti la botii gɛɛzu bɛ.» ¹⁹ Góogó GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii gɛ ma: «Foloi ta ɔa vaazu, toɔa gɛ eɔɔe abu bɔi golai, nii kpadii. Naama volo ná, waso nuiti kpein, ta niiti ti ga faa nɔu gɛ nuiti, ta ɔala abui zu, eɔvelei molo baɔai a da ɔala la, ma laagi, ba ma zapei tanɔpɛ ge la yɛga ná. ²⁰ Kele, wɔiti wo bè ga woogɛɔɔla nuiti, telebo foloi ɔa ɔulazu kelema wo vɛ, ma zezei ɔa va ga kedɛgi. Naazu wa da ɔula, wo da le, wo da vili ga koozunɛɛi, eɔvelei niki yivoiti ta ɔena ɔulaa la sasai zu. ²¹ Voloi gè ná-zeeɔaabaai keɛzu la, wa zie faa nɔu gɛ nuiti ma, ti gɛ ga zuvui wo ɔɔɔwu.» Góogó GALAGI Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa é boga.

Eli vaa vai volu

²² «À ɔize Moize ná-tɔgi ta deveiti su, ná-botigɛ nui nii gè ti veeni zea Góolɛbe gizei ma, Izelayele nuɔuseiti kpein bɛ.

²³ A wɛle: Ná GALA goo wo nui Eli lebesu wo ma, aisa Góogó GALAGI ná-foloi va zeeli, naama volo wolai nii maayikiai. ²⁴ Toɔa doun keɛɔɔi zɔɔɔzɔbɛte ta ti-lointi, é lointi zɔɔɔzɔbɛte ta ti-gɛni, naa ɔa a ke gè mina va gè va faa nɔu la zɔoi ma, é va ɔologɔlo.»

Keelaiti Kεεwotiiti **Σεβει Ιωζεζυβε μα woo μωνγiti**

Keelaiti kεεwotiiti ma zεvei γα ε ga Woo niine vαgαi zavasiεi ma lodai. Nu γila kpegi γα ε σεβε felegαi niiti keai, daaseigi γα ga Luke, ε γeni ga dαgαtαlοi ta Pαle zιεγogαi. Tosu wola γα nά-seveiti ba Minazege niinei zu, mazαlα toγa ε Egilisii Ιωζει velei zεvai.

Sie mαinmαin su, σεvei nii γeni lolisu ga «Zenvu Nadegai γεεwotiiti,» tαζει nά zeizu mαinve puulαlugα (50) ma, ε da bαe ε vile Zenvu Nadegai va. Luke γeai ma nά-Woo niine vαgαi zεvezu, ε belani nα naama vaiti ba, niiti Yesu ti γeeni eteai zu. Kele ε Ιωζει niina Yesu le zιεgi ma geeγolοgi zu, Yesu γevelei maavaliboge nά-kaladopoiti saama: Nu la mα kaa ga kpusei ma γaazugezegiti. Uele γana Egilisii nά-yeegεgalai Ιωζεζυ la ga keelaiti kεεwotiiti ma zεvei: Yesu γa nά-kaladopoiti saama ga nά-Zenvui maavele, nii ε zεbei veezu nά-kaladopoiti zea. Fai niiti ti zεvai keelaiti kεεwoti zεvei zu, ta pelei laalaosu Egilisii nά-botii lugα feai zea ga ε ke yeegεgalai pe su, nii ε ga: Yesu nά-Woo niine vαgαi laazeeli vai nuβusei pe ma, eyesu zou belα ga.

Zenvu Nadegai ma minazefegi wo fai keelaiti be

¹ Teyofile: Nά-seve mωνgi zu, gè naati pe suγulani, niiti Yesu ti γeeni, ta kalagi niiti, ε γeni ti wosu, mωνpa, ² eyesu naama voloi zeeli, yeei ε leeni la geeγolοgi zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea ga Zenvu Nadegai maavele, niiti ε yiimazefeni ga tiye. ³ Nά-kpαlαi voluma, naati nα γa ε bαgα leeni ga tiye poo mαinmαin su ga toγa vulua. Folo vuunaanigα (40) laawu, ε γeni γulazu kelema ti ve, ε da bαe ti vα, ε vile GALA nά-masadai va.

⁴ Yeeta, ti γeai ma daamii wosu vααma, ε niima levei woni ga tiye, ε γe ti ma: «À mina maαfooza Zeeluzalεme va, kele à Kεe nά-minazefegi maαβoun, nii kulaai dà, gè bo wo ma. ⁵ Mazαlα Zan batizei woni ga ziei, kele woun, su la mα γooza, wa batize ga Zenvu Nadegai.»

Yesu leε velei geeγolοgi zu

⁶ Teigiti ti γaaleeni ba, ti gaazaγani, ti γe ma: «Màliγii, naama zιεgi zu γa è Izelayεle masadai zeizu la volu baa?» ⁷ E ti woogaavoteni, ε γe ti ma: «Wo bedε la ba ga wo siegiti ta yeegεgalaiti kwεε, niiti Kεe ti leveai ba, tα bαgαi nά-zobogi zu. ⁸ Kele siegi zu Zenvu Nadegai yeizu la wo ma, wa zεbei zαlα, wo γe ga nά-zeeleiti Zeeluzalεme taazuve, Zudee yooi zu nά pe, Samali yooi zu balaa, eyesu zou belα ga.»

⁹ Yesu begai ma ga naama bαeiti bo, ti γaazuyeni ba, ε le geeγolοgi zu vele, naa voluma tonabiingi dαoguni ti va. ¹⁰ Tei ti-γaazuve γeni nα geezuve, siegi zu Yesu γeni liizu la, zunu felegα γulani kelema ti ve, ti maαγiliai ga sege golegiti, ¹¹ ti γe keelaiti ma: «Galilee nuiti, lee vaa zu wo losu, wo da wεle geezuve? Yesu nii buzegeai wo zaama, ε le geeγolοgi zu, toγa va volu mωνα, eγevelei wo kaai la, ε da le geeγolοgi zu.»

¹² Ti γaleni ma Zeeluzalεme, ti zεge Wolive gizei ma, nii ε Zeeluzalεme γoba, ti yαgαzu γoozai ga kilo γila. ¹³ Siegi zu ti γaleni la ma taazuve, ti leeni geezu velei wu, ve ti bena zei nά. Teiti ti γeni nά ti laaseigiti kaa: Piyεε, Zan, Zake, Andelee, Filipe, Tomase, Baatelemi, Matiyo, Alefee nά-doun zunui Zake, Simων nii ε γeni ga Zou Maalobo Nui ta, naa veε Zake nά-doun zunui Zude va. ¹⁴ Ti pe ti bena γaale ba, ti bαni γi gila ma, ti γaaba GALA falii ma, naa veε anzanui tanigaa va, ta Yesu dee Maali, ta degeiti.

Zudase maavalibogi γaizie vai

¹⁵ Naama voloiti su, Piyεε wuzefeni keεgeloun ungi la puufelegαiti (120) saama, ε γe ti ma: ¹⁶ «Kεεleaiti, keni GALA σεvei zu wooi a la vile su, nii Zenvu Nadegai boni ε γula Davide la, ε bαeni ma yeelugα, ε vile Zudase va, nii ε loni Yesu zo nuiti tugα. ¹⁷ E γeni ga ade ta, ε nαnα zαlα ada-woti γilagi nii zu.» ¹⁸ (Kpegai ma ga zou γila geya ga telebotala walii, nii

ti feai zea, é looni gɔgi ma, kogi vali su, koozu zɔlaiti pɛ ti vaza. ¹⁹ Zeeluzalɛme nuiti pɛ ti faa gwɛɛni su, naa gɔ́a é kɛa ti naama yooi laasei pɛai ga Akeledama, ti-laawooi zu nii poluve ga «Nama ba yooi»). ²⁰ «Tama, sɛvɛvɛ GALA sɛvɛi ma wuye zɛvɛi zu ga:

⟨Seizuve naka yɛ,

é vala nubuseiti ma ná!⟩

Naa volu sɛvɛai mɔnɔ ga:

⟨Tagili ge zeipotogi zu!⟩

²¹ Kɛni mu, nu gɔ́la ge vɛɛ ade va, zɔiti saama, niiti ti gɛa ade va, naama ziegi pɛ su ade gɛni lɔ́zu la, ade da gɔ́la ada Maligii Yesu, ²² é zo Zan ná-batizei wo siegi ma, é zeeli tɛɛ voloi ma geegɔ́lɔgi zu, naama nui gɛ ga zeelei ta, é vile buzege vai va, é gɔ́la saai ya.»

²³ Ti nu felegɔ́ lɛeni: Zozefe nii daa gɛni ga Balasabase, daasei kili ge gɛni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴ Naa voluma, ti GALA falini gɛni, ti gɛ ma: «Màliqii, dɛi é nui pɛ ziimave gwɛɛ, nu felegɔ́ niiti saama, naa lɛ ga giye, nii è yiimazegeai la, ²⁵ nii a kɛ é Zudase losuve zege, keela wotii nii zu, vɛ Zudase ná nakai yɛgai, é li ga liizu vele.» ²⁶ Ti kpakutoomai gɛeni, kpakui looni Matiyase ma, é vɛɛ niina keela puugɔ́ maazu gɔ́lagi (11) zɔiti ba.

2

Zenvu Nadegai vaa vai

¹ Pantekote voloi zeelii ma, ti pɛ ti gɔ́alɛa gɛni de ba ada gɔ́la. ² Gaamago, zɔngɔ́ wolai zɛgɛni geezuvɛ, ege fiile wola, é pɛlei wu ná pɛ daave, vɛ ti gɛni zeini ná. ³ Nɛgiti, ti gɔ́laai ga abu zogi, ti gɔ́lani ti vɛ kelema, ti gɔ́agwɛ ma, ti zeiti ti gɔ́lagilagiti unma. ⁴ Naati pɛ ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔ́zei ga ti da bɔɛ zii woo gɔ́ligiti su, egevelei Zenvu Nadegai gɛni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵ Naama ziegiti su, Zuifui tanigaa ti gɛni nii wosu Zeeluzalɛme, ti gɛni ga GALA gaazuluaba nuiti ti zɛgeai eteai zu ná pɛ. ⁶ Naama wooi ziaai ma, ti ma vɛbɛ wolai vaani, ti wola laavɔ́ni, tɔ́zei ti pɛ ge gɛni ti woomɛnisu ti bɔ́gɔ́ wooiti su. ⁷ Ti laavɔ́ni, ti da gɛ ma: «Nui niiti ti bɔ́ɛzu gɛni, kɛbɛ ti pɛ ta ga Galilee nu, kɛlɛ? ⁸ E leve gale mu, ade pɛ ade ti woomɛnisu ade bɔ́gɔ́ wooiti su? ⁹ Adei de ga, Paate nuiti, ta Mɛde, Elame, Meezɔ́pɔtami, Zudee, Kapadɔ́se, Pɔn, Azi gɔ́vii, ¹⁰ Filizi, Panfili, Ezipete, naa vɛɛ Silene lugi zu va Libi yooi zu, ta zɔiti ti zɛgeai Wolɔ́me, ¹¹ Kelɛte ta Aalaɔ́i: Zuifuiti be-o baa wɛɛinti be-o, niiti ti vilegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade pɛ, ada ti woomɛnisu ade bɔ́gɔ́ wooiti su, ti da GALA ná-kɛɛwoti wolaiti bo.» ¹² Ti pɛ ti laavɔ́ni, tanigaa ti gɛ unga wuulee, ti da gɛ bɔ́gɔ́ ma: «Niima vai voluve gɔ́ ga lee?» ¹³ Tagiligaa ti gɛni gɛɛzu ma: «Dɔ́ɔ nɛɛnɛgi gɔ́a é ti zogai!»

Piyɛlɛ GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴ Piyɛlɛ wuzɛgɛni é lo, keela puugɔ́ maazu gɔ́lagi (11) zɔiti saama, é woogɔ́lani, é gɛ ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta wɔ́igi wo nii wosu Zeeluzalɛme, wo niima vaiti gaagɔ́, niiti ti gɛɛzu. ¹⁵ Dɔ́ lei é va gɛ niima nuiti ba, egevelei wo gɔ́isiezu la, folo liegi kpaazuvɛ nɔ́ gɔ́ dɛ ade su. ¹⁶ Kɛlɛ nii GALA goo wo nui Zowɛle boni, naa gɔ́a é gɛɛzu gɛni. E gɛni ma:

¹⁷ ⟨GALA ge gɛ ma: Folo gɔ́abelagiti su,

nà nà-Zenvui yeizu nubusei pɛ ma.

Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooti bo,

wa-wuzege niinɛgiti ta kulakɛlɛmaiti ka,

wa-gɛwola vɔ́lɔiti ta segiti bo.

¹⁸ Ungo, naama voloiti su, nà nà-Zenvui yei nà-botigɛ zunuiti ta nà-botigɛ anzanuiti ma, ti da GALA gooi wo.

¹⁹ Nà maaɛle vaiti kɛ geegɔ́lɔgi zu, ta poogiti zoi ma, namai ta abui gɔ́a gɛ ná, naa vɛɛ abu luului ma lonaɔ́iingi va.

²⁰ Foloi gɔ́a vote ga kpidii,

alugi bɔ́i ege namai,

aisa Goofo GALAGI ná-foloi va zeeli,
folo wolai, nii maayikiai.

²¹ Naazu zoi nape a woofula Maligii ma, GALA ka kizo.»

²² A woilo niima woosti ma, woi wo ga Izelayele nuiti, wa bofoi wo kweeni ga GALA ge yeezeini Yesu Nazalate nui wu wo gaazu, mazoloo GALA ge geni laavoo vaiti, maabele vaiti ta laavoo voogiti keezu ga toun maavele wo zaama. ²³ Zunui naa gweeni wo ma, e zoloo GALA ná-devei ta ná-seikpasui ma, nii e keeni ma yeelugo kaite, wo paave siegi zu wo zega la to kolofole nuiti zea, ti kpadoo saa wului ma. ²⁴ GALA ge buzegeve volu, e kula saai ma zoleiti su, mazoloo naa la geni zolooga ga saai va make ba ná-zobogi wu. ²⁵ Davide niima wooi woni, e vile Yesu va, e ge ma:

«Gáazu loge Goofo GALAGI va yeenape, mazoloo tofa kobaave,
nii a ke ge mina niikpi eyesu pe.

²⁶ Naa ga e ba, zii gaanea, goosti daavege ga koozuneei,
kpusei bofoi ga loofosu, makegai kitogi zu.

²⁷ Mazoloo e la gelea ba, ge va ye govealaazu,
e la vaa bu nei ge ga da-wotii ge nui, ge ga woofegila nu, ge va luula kabayefei zu.

²⁸ E zenvu vele lea ga ze,
da nun daave ga koozuneei e gee vai zu koba.»

²⁹ Keelointi, zobogi veeve be ga ge ge wo ma: Ade-memwola Davide zaave, maafulu, ná-kabai balaa ka ade zaama zaafaza. ³⁰ Kele e geni ga GALA goo wo nui, ta e geni kweeni ga GALA ge minazegeni be, e gona ga mavofodai ta ga ze ná-masa kpokpogi ga. ³¹ Kilista wuzefe vai, e gula saai ya, naa ga Davide kaani ma yeelugo, naama wooi ga e boni ga: «GALA ge la gelea ba, ge va ye govealaazu, e la vaa bu, kpusei va luula kabayefei zu.»

³² GALA ge Yesu nii wuzegeve, e kula saai ya, gi pe ga ga naama zeeleiti. ³³ Buzegeve, e ze GALA zeezavu, e zenvu Nadagai zoloo keege ya, nii ma minazefegi woni, naa ga e feai, egevele wo menisu da, ta wo kaazu la. ³⁴ Mazoloo Davide la leni geefolegi zu, kele to bofoi boge ga:

«Maligii GALA ge geni Maligii ma: Zei zeezavu,

³⁵ eyesu ge e zili nuiti ke ga da-gofoloma anii.»

³⁶ Izelayele velayefei pe maaneve ti kwee, ti la da, ga Yesu nii wo kpadoni saa wului ma, naa ga GALA ge keai ga Maligii ta Kilista.»

Kidaaleve nu mungiti

³⁷ Ti naama woosti menigai ma, e ti yiizoni ga gola, ti geni Piyele ta keelai zaiti ma: «Gi-geelointi, ga ke gale mu?» ³⁸ Piyele ti woofaavoteni, e ge ti ma: «A wo zie vele maavalibo, wo gilagilagi pe ge batize Yesu Kilista laasegi zu, nii a ke wo zuvaaye ga wa-gotoiti, wa zenvu Nadagai zoloo ga faanee. ³⁹ Mazoloo minazefegi ga ga wono, wa wo-lointi, ta naati tono niiti ti maafoozaai, naati pe de-Maligii da-GALAGI vaazu ti lolisu.» ⁴⁰ Piyele geni zeele wooi wosu ti ma wooi tagiligaa zu, e da ti ijodo, e da ge ti ma: «A bofoi gula tukpoi laawu, nii e vaazu zeelizu yamani noi nii zu nubuseiti ma.»

⁴¹ Zaiti ti yeezeini gooi wu, naati ti batizeni, naama voloi nu waasavago (3 000) gefala ga e veeeni kidaaleve nuiti ba. ⁴² Ti geni woilosu yeenape kalagi ma, nii keelaiti ti geni feezu, ti ge kpofaamai zu, ti da daamii wo, ta ti da GALA falii wo voooma. ⁴³ Dualuagi geni ese pe su, mazoloo GALA ge geni maabele vaiti ta laavoo voogiti keezu ga gola ga keelaiti maavele.

⁴⁴ Kidaaleve nuiti pe ti gilini va, ti-goligiti ti ge su gila kpe. ⁴⁵ Ti geni ta-yooiti ta ti-goligiti padizu, ti va ga ma walii, ti gaagwe ese ba, e zoloo ma nu bedema vai ma. ⁴⁶ Ti pe ti geni gaaleezu ba folo-o-folo GALA sei vele wu, ti geni bului galegalezu ta-veleiti bu, ti daamii wo koozuneei zu, ta zii vagolai zu. ⁴⁷ Ti geni GALA maamusezu, naa volumna ta-vai geni nubusei pe ziilaazu. Folo-o-folo Maligii geni ta bosu kidaaleve nuiti ma bofi va ga niiti e geni ti gizosu.

3

Međeλε nui gėde fai

¹ Yeeta, Piyεle ta Zan ti gėni lεezu GALA sei vεlei wu, GALA falii ma zięgi zu kpoko volo lεlei zavasiei ma. ² E zolooni no ga ti vaai ga međeλε nui ta, nii ε zolooni ga međeλεgi. Folo gılagila ti gėni vaazu la, ti da GALA sei vεlei ma vεlelavε naa laaseigi ga: «Pεlela Uagoi,» nii a ke ε da faabogɔ maavali naama nuiti ma, ti lεezu GALA sei vεlei wu. ³ E Piyεle ta Zan gaa ma, ti da lε nά, ε faabogɔ maavalini ti ma. ⁴ Piyεle ta Zan ti gaazuloni ba, Piyεle gε ma: «Wεle lεε gi va!» ⁵ E gaazuloni ti va, ε da gısiε ga naati ta ani veezu zea. ⁶ Kele Piyεle gėni ma: «Wali la zεa, ba zanu, kele nii ε zεa, na naa veezu ε ya, naa ga ε ga: Nazalete nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuzεge, ε zię!» ⁷ E soni zeezai va, ε buzege. Gaamago no, kogɔiti ta tεε gainti ti zuloni kpe, ⁸ ε vili kpulu, ε wuzεge, ε da zię. E vileni ti volu, ti lε GALA sei vεlei wu, ε da zię, ε da vili, ta ε da GALA maamuse. ⁹ Bebei pe ge kaani, ε da zię, ε da GALA maamuse. ¹⁰ Nuɔuseiti ti gėni gwεesu gaaazu ba, ga to ga ε gėni zeizu GALA sei vεlei laave naa laaseigi ga: «Pεlela Uagoi,» ε da falii wo. Fai nii ε gėeni zunui naa ve, ε gėni ga laavoo va, ta kulafilibai nuiti be.

Kpaei Piyεle sufulani GALA sei vεlei wu

¹¹ To bogoi mu ge la mo gėni zεgezu Piyεle ta Zan volu. Bebei bizeni, ti va, ti gaaε ba ti ma seizei bosuve, nά laa ga «Salmon nά-seizei bo kotai.» ¹² Piyεle minά gaa ma, ε gėni nuɔuseiti ma: «Izelayeε nuiti, lee vaa zu niima vai wo laavoozu? Lee vaa zu wo gaazulosu gi va, ege gά ga gά zunui nii wuzεge, ε da zię, ga gά-zεbei baa gi gili vεlei GALA ba? ¹³ Ade-mεmεwolani Abalaame, Izaake, ta Zakobe ta-GALAGI ga ε lebiyai veeni nά-botigε nui Yesu ve. Pilate gėni po ga ε pile, kele woun, wo dooni yeeloozu, wo gεle ba. ¹⁴ Woun, wo geleni Telebo Nui va, nii padegai, wo gε ti yeebe nu vaa nui va wo ve. ¹⁵ Zoi ε zenvui unda, wo naa vaani, kele GALA ge buzege, ε kula saai ya, gά ga naama zeeleiti. ¹⁶ Tei goun, gi gidaaεveai Yesu ma, naa ga ε kea, daaseigi naa nά-zεbei zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kwεε. Kidaaεvei Yesu ma, naa ga ε zunui nii gėdega kpezekele, egevelei wo pe wo kaazu la.

¹⁷ Naa pe poluma, keelointi, faagwetalai ga wo naa gεai la, wa wa-gundigiti. ¹⁸ Kele kaite, GALA ge boni ε gıla GALA goo wo nuiti pe da ma yee luɔ, ga nά-nui nii ε ga Kilista naa ga bol, naa ga ε daazeelii gani. ¹⁹ A wo zię vεlei maavalibo mu, wo lati volu GALA ma, nii a ke wa-gotoiti bale tεε. ²⁰ Naazu doogɔ yeegegalaiti ta va, ti zege Maligii vo be, naa voluma ε naa leve wo ma, nii ε deveni ma yeeluɔ wo ve, nii ε ga Yesu Kilista. ²¹ Naa laa yagɔzu, toga de yesu geeɔogɔ zu, eyesu eteai pe ge gε ga ma niine, egevelei GALA ge boni la kaite wolowol, ε gıla GALA goo wo nu padegaiti da.

²² Toozei Moize gėni ma: «Maligii, wa-GALAGI ga GALA goo wo nui ta wuzεgezu wo ve ga ndun kevele, wo-gεleaiti saama. A woilo goo ma fai pe su! ²³ Kele ni nui ta a gεlena, ga ε mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui gıla nά-nuɔuseiti saama ga saai.» ²⁴ GALA goo wo nui niiti kpein ti bogai, ε loozei Samiyεle ma, ε zeeli naati pe ma, ti vaai toun poluma, ti pe ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵ Wa ga, wo ga GALA goo wo nuiti ta-bogani zεge nuiti, wo gε ga minazεgegi ma gılanumai zoloo nuiti, nii GALA ge keeni ade-mεmεwolani be, siegi zu ε gėni la Abalaame ma: «Pεleyegeiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zoloo ε-mavofodai maavele ma.» ²⁶ Wa ga mounpa GALA ge nά-botigε nui wuzεgeai ma, ε tevegai wo ma, nii a ke ε tuya loo wo ve, ga ε wo gılagilagi pe sege nά-telebotala vεlei ma.»

4

Piyεle ta Zan ti lo fai tukpagaave nu wolaiti kakalave

¹ Siegi zu Piyεle ta Zan ti gėni de bogezu la nuɔuseiti po, zalaɔa gıla nuiti ti vaani, ta GALA sei vεlei maabeε gundigii, naa veε Saduseyiinti ba. ² Ti wola yiigaawanaa gėni de, toozei

ti naati kaani, ti da nubuseiti kala ga tei Yesu wuzegēai, é gfula saai ya, gōvēiti balaa ta wuzegē, ti gfula saai ya. ³ Ti yeevēeni ti ma, ti ti vili kasoī gā eyesu poluma zobui, tōzei kpōkōi gēni de niina. ⁴ Anēē naa vē, nu mōinmōin ge gīdaalevēni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi ma, kidaalevē nui liegōi a laazeeli nu waadōlugō (5 000) zu.

⁵ Poluma zobui, ta-gundigīiti, ta totugōiti, ta tō kalamōinti, ti gfaalēni ba Zeeluzalēme. ⁶ Zalaḡa gfula gundigī wolai Ane bōḡōi gēni ti zaama, ta Kayife, ta Zan, ta Alēgezandele, naa vēē zalaḡa gfula gundigī wolai ná-peleyegēi wu nuiti pē ba. ⁷ Ti vaani ga Piyelē ta Zan, ti naati to gākala, ti ti gāazaḡa, ti gē ti ma: «Bē ná-zēbē ḡa ḡe laasei ka wo niima vai gēai la?» ⁸ Naazu tei Piyelē laaveni ga Zenvu Nadegai, é gēni ti ma: «À woilo nii ma, wōi wo ga nubuseiti ta-gundigīiti, ta totugōiti. ⁹ Tēi wo gi gāazaḡasū za faa vāḡōi ma, nii kēai seebē nu ḡila bē, wo gē gi dēē, velei baloai la, ¹⁰ wo pē à kwēē, Izelayele nuiti pē ti kwēē balaa, ga Nazalēte nui Yesu Kilista, nii wo kpadōni saa wului ma, GALA ge buzegē, é kula saai ya, naama vele ḡa zunui nii gēdegai da, é loni wo gākala. ¹¹ Tō ḡa é ga:

«Kōtui nii pēle lo nuiti wo gēlēai ba,
tama tō ḡa kēai ga kōtu ḡiingi.»

¹² Yesu ḡila nō ḡa kizogi ḡa zoo zōlōsu sabui zu, mazōlō GALA ge la nu ḡili nōpē daasei feeni etēai zu nuiti saama, nii da zoo ḡizosu ga tōun maavele.»

¹³ Ti laavōni gola siēgi zu ti Piyelē ta Zan gfaani la, ti da bōē ga ladalai, mazōlō ti gēni kwēēni balaa ga naati ta ga kalatala nuiti. Ti kwēēni ga naati ta ga Yesu zīēḡōḡ vōlōmaiti. ¹⁴ Kēlē tei ti gēni zunui gēdegai gāazuloni ti ḡoba, ti la gēni zooni ti va faa nōpē bo ga goḡaavote. ¹⁵ Ti gēni ti ma naazu, ti gfula tukpōḡaalevē vēlēi wu, ti tōzei ga ti da bōḡō gāazaḡa kpōgi zu, ¹⁶ ti da gē ma: «Leeni ḡa ada kē ga zunui niiti? Tōzei Zeeluzalēme nuiti pē ti kwēēni ga ti laavō vaa wolai nii ḡulavē kēlēma, nii ade la zooga ade va maḡaali. ¹⁷ Kēlē kēni ade pele levē tugō ga su mina bāaḡō nubuseiti saama, ade tō sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina mō bōē daaseigi naa zu nu nōpē gaazu.»

¹⁸ Ti naati tolini vōlu, ti tōgi zēi ti ma, ti gē ma: «Eyesu pē wo mina mō bōē, ḡa wo va kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹ Kēlē Piyelē ta Zan ti gēni ti ma: «Bēgele ḡa soloogai GALA gaazu, gi ḡolo wo vē, ḡa gi ḡolo GALA bē? Wa bōḡōi à naama lukpōḡaalevēna! ²⁰ Kēlē ḡoun, gi la zooga gi va laaḡulu naa ma, nii gi kaai ta gi mēnigai.» ²¹ Ti naati maaluanī vōlu, ti bē ti va. Ti la gēni naati nimiza vele nōpē kaani, mazōlō nubuseiti pē ti gēni GALA dēbizu, tōzei laavō vai naa va, nii é gēēni. ²² Mazōlō zunui nii é gēdēni ga laavō vōogi, sōlō konagi a la levē puunaanigō (40) va.

Kidaalevē nuiti ta-GALA falii

²³ Ti ti vīlēgai ma, Piyelē ta Zan ti liini ti-wōlaiti pō bē, ti naama vaiti pē sugfula ti ma, niiti zalaḡa gfula gundigīiti ta totugōiti ti boni ti ma. ²⁴ Siēgi zu ti naama vaiti mēnini da, ti pē ti zolooni faa ḡila ma, ti woogfula GALA ma, ti gē ma: «Māliḡii, da ḡa é geēḡōlōgi ta zōoi bēteā, naa vēē kpolōdēi va, ta ti zu aniiti pē, ²⁵ da nō ḡa é niima wooi vūuni ga da-Yenvu Nadegai maavele, da-wotiḡē nui gi-mēmēwola Davide laavē, é gē ma:

«Leeni vaa zu zii ḡiligiti ti gēēni unga wuulee?

Leeni vaa zu ziiti pē ti kisīē pakaiti boni?

²⁶ Zou masagiti ti kōoi bēteni,
kundiḡiiti ti yaavai bēte Malīḡii laalōḡoma,
ta ná-zunui nii é gulō ḡadegai ziaai ma.»

²⁷ Gaamazū, Elōde ta Pōnse Pilate, naa vēē Izelayele nubuseiti ta zii ḡiligiti ba, ti pē ti gfaalēni ba taai nii zu, da-wotiḡē nu ḡadegai Yesu laalōḡoma, nii é gulō ḡadegai ziaai ma, ²⁸ ti naama vai laazeelivē nō, nii é deveni ma yeelugō, da-zobogi ta è-yiimai zu. ²⁹ Niima zīēgi zu, Malīḡii, woilo ta-maalua bōēiti ma, ti bosu, va bu ḡēi gi ga da-wotiḡē nuiti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰ Da-zobogi gfula kēlēma, naa ḡa a kē kēdegēi da wo, laavō vōogiti ta maabēle vaiti ti da gē da-wotiḡē nu ḡadegai Yesu laaseigi zu.»

³¹ Ti ɓegai ma ga GALA fali, ɓe ti ɗeni ná gaalebai zu, miná ɓalini, ti pe ti laaveni ga Zenvu Nadegai, ti tɔzei ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaaleve nuiti ta-ɗilibai

³² Zɔiti kpein ti ɗeni ga kidaaleve nuiti, ti ɗilini ɓɔɗɔ va ɗi gila ta zenvu ɗila su. Nu nɔpe ge la ɗeni zeaɗɗoli seɗgezu ga tɔ ɗila nɔnɔ, keɛ ti pe ti ɓoni ti-ɗɔligiti ma. ³³ Keelaiti ti ɗeni zeele wooi wosu ga zeɓe wolai ga Maligii Yesu wuzedeɓe, é ɗula saai ya. GALA ná-zaalai ɗeni botii ɗeezu ti pe ba ga zeɓe wolai. ³⁴ Ti zaama, nu nɔpe ge la ɗeni ɓalani ani nɔpe ma, tɔzei zɔiti kpein zɔiti ɓa peleti ti ɗeni ti ya, ti ɗeni pɔdizu, ti va ga ma zɔngɔi, ³⁵ ti fe keelaiti zea, ti gaagwe eɓe pe ba, eɗevelei ma nu maavai la. ³⁶ Leevi mavofodai ta ɗeni ná, daaseigi ga Zozefe, é ɗeni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei peeni ga Balanabase, (nii poluwe ga «nu iɗɔɗɔ nui»). ³⁷ Zooi ta ɗeni zea, é pɔdini, é va ga ma zɔngɔi, é fe keelaiti zea.

5

Ananiase ta Safila ta-vai

¹ Keɛ zunui ta ɗeni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti-ɗɔligi ta ɓɔdini. ² Naa vɔluma, ta anzai ti zooloni ma ga ti ma zɔngɔi ɗilazuve make ya, é va ga mɔtai, é fe keelaiti zea. ³ Keɛ Piyele ɗeni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiimave laavegai? E zou zɔngɔi ɗilazuve make, è zeei wo Zenvu Nadegai ma. ⁴ E va ɗe è zooi ɓodi, da lei ɗɔnɔ va ɗea de? Pɔdia vɔluma ɓalaa, ma zɔngɔi la ɗea è yeema ɓaa? E levege ɗale mu, è nii ɗeɗala vai ɓete yiimave? Nuiti tei è va zeei wo ti ma, GALA ka è zeei wogai ma.» ⁵ Ananiase naama ɓɔeiti menigai ma, é looni, é za. Zɔiti kpein ti naama wooi menini, ti pe ti luani. ⁶ Zunu loungoiti ti wuzedeɓi, ti maaveleve, ti lii la, ti maagulu.

⁷ Leɛ savago ɗeɗala levegai ma, anzai ɓaani, keɛ é la ɗeni kweeni, nii keai. ⁸ Piyele gaazaɗani, é ɗe ma: «Gaamai wo mà, anɗe nei nuuma walii lieɗi ɗa, wo zooi ɓɔdiai la?» E naa woogaaɓoteni, é ɗe ma: «Ungo, naa ɗa pɔdiai la.» ⁹ Piyele ɗeni ma naazu: «Lee vaa zu wo zoologai ma, ga wo Maligii ná-Zenvui zuɗɗɔ? Weɛ, zɔiti ti liai ti è-zinigi maagulu, ta peɓelave, ta liizu ga de da ɓalaa.» ¹⁰ Gaamanɔ, é looni Piyele ɗeɗɔwu, é za. Zunu loungoiti ti leeni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maagulu sinigi ɗɔɓave. ¹¹ Naama vai dualuagi lɔni Egilii pe su, ta zɔiti ti naama wooi menini.

Laavɔ vai niiti keelaiti ti ɗeni keezu

¹² Keelaiti ti ɗeni laavɔ ɓoogiti ta maabele vai ma mɔinmɔin keezu nuɓuseiti saama. Kidaaleve nuiti pe ti bena ɗaale ba GALA sei velei ma zeizei ɓosuve, ɓe ná laa ga «Salɔmɔn ná-seizei bo kotai.» ¹³ Nu ɗili nɔpe ge la ɗeni ɓeezu ti va, keɛ ta-vai wola neeni nuɓusei ɓe. ¹⁴ Ti maa ɗeni liizu ga mɔinda ga kidaaleve nu niineiti, zinaa ɓee anzaa va, niiti ti ɗeni ɓɔɗɔ veezu Maligii ya. ¹⁵ Nuiti ti ɗeni liizu ɓɔɓ ga seeɓe nuiti koi yɔɗɔzu veleti su, ti da ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa ɗa a ke Piyele a ɗena levega, ma niinigi ɓee ɓalaa tanigaa ma. ¹⁶ Nuɓuse mɔinmɔin ge ɗeni zeɗgezu ɓalaa Zeeluzalame ɗɔɓa laa goiti su, ti da va ga seeɓe nuiti, ta niiti kɔzɔba yenvuiti ti ɗeni ti zu, tama ti pe ti ɗeni ɓalozu.

Keelaiti so fai volu, ta ti unmaɗ fai

¹⁷ Naazu, zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai wuzedeɓi ga tolo ɓoovamai, ta koba nuiti pe, niiti ti ga Saduseyiinti ta-ɓɔgi. ¹⁸ Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zigɗi golai zu. ¹⁹ Keɛ kpidii, Maligii ná-geezugeelai gila ge ɓaani, é kaso zigɗi ma ɓogiti daalao, é ti ɗula, é ɗe ti ma: ²⁰ «À li, wo lo GALA sei velei wu, wo zenvu niinei ma ɓɔei pe daazeeli nuɓusei ma.» ²¹ Keelaiti ti ɗoloni naama wooi ɓe, sobuzobui nɔ ɗeni de, ti li GALA sei velei wu, ti tɔzei ga kalagi woga.

Zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai ta ba nuiti ti ɓaani, ti tukpɔɗaaleve nu wolaiti gaale ba ta Izelayele ɗewolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kaso ɗa, ti va ga tiye. ²² Keɛ salaɓusuiti ti liini kaso zigɗi zu, ti la ti ɗaani. Ti ɗaleni ma, ti va, ti ɓoluvaawo kundigiiiti

ma, ²³ ti ɗe ma: «Gi kaso zigigi ɗaave piligai su kpe, kaso vele make nuiti ti loni ti-losuɓeti peɓelaweti, keɓe siɓgi zu gi peɓeti daalaogai da, gi la nu nɔpe kaani bu.» ²⁴ Siɓgi zu GALA sei vele maabɛɛ ɗundiɗii ta zalaɗa ɗula ɗundiɗiiti ti naa menini da, ti ɗidaavilini ga keelaiti ta-vai, ti da boɗɗo ɗaazaɗa ga vele fai nii ɗaa vaazu belazu la. ²⁵ Nui ta vaani, e ɗe ti ma: «À woilo dɛɛ! Zunui niiti wo ti vilini kasoi ɗa, tiya ɗanu, ti loni GALA sei vele wu, ti da nuɓuseiti kala.»

²⁶ GALA sei vele maabɛɛ ɗundiɗii ta polu nuiti ti liini naazu, ti va volu ga keelaiti, keɓe ti la ɗeni keeni ga maabaa vaa, tozei ti ɗeni luazu ga nuɓusei mina ye ti zoɓu ga kotuiti, ti va za. ²⁷ Ti vaai ma ga tiye, ti naati toni tukpɔɗaaleve nu wolaiti kakala. Zalaɗa ɗula ɗundiɗi wolai ti ɗaazaɗani, ²⁸ e ɗe ti ma: «Gi to toge wo ma kpaan ga wo mina mo kala bo zunui tona daaseigi zu, keɓe weɓe, wo Zeeluzalɛme laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa po ga wo zunui naa ma jamai la gi unma mu baa?» ²⁹ Keɓe Piyɛɓe ta keelai zoiti ti gooɗaavoteni, ti ɗe ma: «Keɓi nu ɗolo GALA be, e leve nuiti ba. ³⁰ Ade-mɛmɛwolani ta-ƔALAGI ɗa e Yesu wuzegɛai, e kula saai ya, nii wo kpadoni saa wului ma, wo paa. ³¹ To ma ka GALA ge buzegɛai, e sei yeezazuɓe, e ke ga Totuɗɔi ta Kizo Nui, nii a ke Izelayeɓe nuiti ti ti zie vele maavalibo, ta-ɗotoiti suvaaye. ³² Ga ga naama vaiti ma zeeleiti, naa veɓe Zenvu Nadegai balaa ba, nii GALA ge feai naati zea, niiti ti ɗolozu be.»

³³ Naama woiti meni fai wanani ti ma ga gola, ti ɗeni ga ti keelaiti pa. ³⁴ Keɓe Falizien gila ge buzegɛni kundiiɗiiti saama, daaseigi ɗeni ga Gamaliyɛɓe, e ɗeni po ga to kalamoin, nii nuɓuseiti ti ɗeni wola unfesu ma, e devei veeni ga ti keelaiti kula de eteave. ³⁵ Naa volumna, e ɗeni ti ma: «Izelayeɓe nuiti, a dama ga naama vai, nii wo ɗeezu wo ke ga zunui niiti. ³⁶ Su la de goozani, Tudase wuzegɛni, e da boɗɗo ɗe ga nu biin, nu unnaanigo (400) ɗegala vileni polu. Keɓe ti paani, naa volumna zoiti kpein ti vileni polu, naati ti vazani, gila kpalaa ge la yeɓi na. ³⁷ Toon poluma, Galilee nui Zudase wuzegɛni daasei seve ziegi zu, e nu moɓmoin mɛɛni, ti vile polu. Keɓe to balaa, ti paani, polu nuiti pe ti vaza. ³⁸ Nii niina ge bosu wo ma, naa ɗa ga, a mina yeevili niima nuiti ta-vai zu, a ti ye na, ti li. Ni nuɓuseiti ka ti niima vaa zeikpasui, baa ma ɗeeṣwotiiti keezu, su ɗa ɗologolo. ³⁹ Keɓe ni GALA ka e keezu, wo la zooga wo va ti ɗologolo. A dama, wo mina va kooi ɗoozu GALA daalɗoma.»

Kundiɗiiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini volu, ti naati doɗa ga kpakoi, ti to sei ti ma kpaan ga ti mina mo boɓe Yesu laaseigi zu, naa volumna ti beni ti va, ti li. ⁴¹ Naati ti zegɛni tukpɔɗaaleve nu wolaiti kakala ga koozunɛɛi, soloo fai zu ti ma ga ti neɗɗulasui zoɓo Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei vele wu ta koizuɓeti, ti la ɗeni boɓu ga kalagi woga, ta Woo Niine Uagoi laazeelii ga Yesu ɗa e ga Kilista.

6

Zeelobai wo fai ga totuɗo nu lofela

¹ Naama ziegi zu, tei kaladopoiti ti ɗeni moɓinzu gola, ti zaama Zuifui niiti ti Geɓeke wooi wosu, naati ti ɗeni unsuyelii losu ga Ebulu nuiti, mazobo folo ɗilagila konogi ɗaagwe ziegi zu, ti la ɗeni ta-voanzaiti daazobosu ga pagoo. ² Keela puugo maazu felegoiti (12) ti kaladopoiti pe gaalɛni ba, ti ɗe ti ma: «E la zolooni ga gi GALA daawooi laazeeli vai ye na, ɗono gaagweɓe vai zu. ³ Naa ɗa e ba, keɓeleiti, a yeelo nu lofela va wo zaama, niiti boɗo vago ti va, ti laavegai ga Zenvu Nadegai ta ɗimalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ Goun, ga ɗaabaazu GALA falii ta GALA daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani bebei yii ɗa ga pagoo. Ti yeeloni Etiyeni va, zunui nii daaveni ga kidaalevei ta Zenvu Nadegai, naa volumna Filipe ta Polokool, Nikenool ta Timon, Paalemeenase ta Antiyose nui Nikola, nii e looni moɓin Zuifuiti ta-ƔALA pelei ma. ⁶ Ti ti leeni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii ɗe, ti yeelaani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ɗeni woɓu, kaladopoiti ti da moɓin Zeeluzalɛme, zalaɗa ɗula nui ma moɓin moɓin ge ɗeni ɗidaalevezu balaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiyeni zɔɔ vai

⁸ Etiyeni nii GALA ná-zaalai ta ná-zɛbɛi ɣɛni ba ga gola, é ɣɛni maabɛle vaiti ta laavɔɔ voogiti kɛɛzu nuɓuseiti saama. ⁹ Kɛɛ nui tanigaa ti wuzɛɣɛni daalɔɣɔma, tanigaa ti zɛɣɛni GALA dɛbi vɛlɛi wu, nii daaseigi ga «Duɔi niiti ti unɔmɔɣai,» naa tanigaa ti ɣɛni ga Silene Zuifuiti ta Alɛgezandili vɛaiti, naa vɛɛ Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiyeni maagaalini, ¹⁰ kɛɛ ti la ɣɛni ziezɔ bu, tɔɔzei é ɣɛni ɔɔɛzu ga ɣigi, nii Zenvu Nadɛgai ɣɛni feezu zea. ¹¹ Ti veleni nuiti su, ti da ɣɛ ma: «Gi goomɛnigɛ, é da woo ɔɔi wo Moize ta GALA daalɔɣɔma.» ¹² Vɛle ɣana ti vuutugi lɛvɛni la nuɓuseiti saama, ta totuɣɔiti, naa vɛɛ tɔ kalamɔinti ba, naa vɔluma ti liini, ti so ga maabaai, ti vaa la tukpɔɣaaleve nu wolaiti pɔ. ¹³ Ti zɛɛ zeeleiti kulani, ti da ɣɛ ma: «Zunui nii ɣa woo ɔɔi wosu nɔ ɣɔ ada ɔadɛgai ta tɔgi laalɔɣɔma. ¹⁴ Mazɔɔɔ gi goomɛnigɛ, é da ɣɛ ma, Nazalɛte nui Yesu ɣa adɛ vɛ ɣoloɣolosu, ta é faa vɔɔmaiti maavalibo, niiti Moize ti lɛai ga adeye.» ¹⁵ Zɔiti kpein ti ɣɛni zeini tukpɔɣaalevezuvɛ, ti ɣaazuloga ɣɛni de Etiyeni va, ti pɛtɛni ga gaazuvɛ ɣɛɛvɛ eɣɛ geezuɣɛelai.

7

Etiyeni ná-kpɔɛzɔfulai

¹ Zalaɣa ɣɔla ɣundiɣi wolai ɣɛni ma: «Gaama ɣa nuu nei ti bosu?» ² Etiyeni googaavoteni, é ɣɛ ma: «À woilo mà, wɔi wo ga kɛɛni ta kɛɛleaiti! Lɛbiya GALAGI ɣɔlani kɛɛma adɛmɛwola Abalaame vɛ, siɛgi zu é ɣɛni la Meezɔpɔtami, aisa é va li, é zɛi Galan. ³ E ɣɛni ma: «Zɛɣɛ da-yooi zu, da-woladai zu, li zooi naa zu, vɛ gɛ ná lɛɛzu ga dɛ.» ⁴ Názu ɣa é ɣɔla la Kaledee yooi va, é li é zɛi Galan. Miná ɣa é yɛni ná, kɛɛɣɛ zaai ma, GALA ge ɓudɛ la zooi nii zu, vɛ wo zeini ná za. ⁵ E la ɣɛni ada nɔpɛ feeni zea naama yooi zu, anɛɛ kɔɣɔ lo daa ɣila kɛɣala you, kɛɛ é minazɛɣɛni bɛ ga toɣa zooi naa veezu bɛ, ta mavofodaiti bɛ tɔun poluma, naazu doun nɔpɛ ge la ɣɛni dɛ zea. ⁶ A woilo dɛɛ naa ma, nii GALA ge boni ma: «Sugwɛɛ ga è-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zooi taɣili su, ta ɣɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɔɔu kona unnaanigɔ (400) laawu. ⁷ Kɛɛ ná zii naa lukpɔɣaaleve, nii ta duɔlai ɣɛ zeezu, naa vɔluma, ta ɣɔla, ti va, ti dɛbi vɛ.» ⁸ Naa vɔluma, GALA ge minazɛɣɛgi bɛtɛni ti yɔɣɔzu ta Abalaame, é tatipɛlɛvɔlɛi ɣɛ ga ma voogi. Naa ɣa é kɛɛni, é Izaake zɔɔɔɣai ma, é tatini pɛlɛvɔlu foloi lɔsavasiɛi ma, Izaake balaa kɛɛni ɣana nɔ ga Zakɔbe, Zakɔbe balaa kɛ ɣana nɔ ga adɛ-mɛmɛwola puugɔ maazu felegɔiti (12).

⁹ Ade-mɛmɛwolani ti toloi ɣɔlani ga Zozɛfe, ti pɔdi ga ti lii la Ezipete yooi zu. Kɛɛ GALA ge ɣɛni ba, ¹⁰ é kula ná-maanɔɣi pɛ su. GALA ge ɣigi veeni zea, é zaala zɔɔɔ Ezipete masagi Falaɣɔn ɣaazu, naa sei ga kundii Ezipete yooi ta ná-pɛlɛyɛɣɛi unda. ¹¹ Pului looni Ezipete yooi zu ná pɛ ta Kanaan yooi balaa su, kpɔɔi wola wɔɔɔni, adɛ-mɛmɛwolani ti la ɣɛni ɣɔnɔ sɔɔɔsu. ¹² Zakɔbe mɛnigai ma ga moloji ɣa Ezipete yooi zu, é adɛ-mɛmɛwolani tɛvɛni ná mɔunpa. ¹³ Ti zɛɛ laa vɛlɛsɛi zu, Zozɛfe ɔɔɣɔ lɛɛni ga kɛɛɣɛlɔinti, Falaɣɔn Zozɛfe ɣɔlazuvɛ ɣwɛɛni. ¹⁴ Naa vɔluma, Zozɛfe valini ga ti va ga kɛɛɣɛ Zakɔbe, ta ná-pɛlɛyɛɣɛi pɛ, ti pɛ kpɔga ɣɛni ga nu vuulɔfɛla maazu lɔɔlugɔ (75). ¹⁵ Zakɔbe liini Ezipete, é yɛ ná, é za, adɛ-mɛmɛwolani balaa ti za. ¹⁶ Ti liini ga ti-ma vɔomaiti Sikɛme, ti ti maagulu Abalaame ná-kabamavɛ, nii é geyani ga walii Amɔɔl ná-doun zunuiti ma Sikɛme.

¹⁷ Tei yɛɛɣɣalɛi maa ɣɛni ɓuɣazu ga GALA ná-minazɛɣɛgi laazeeli, nii é kɛɛni Abalaame vɛ, ada-nuɓuseiti ti mɔinni, ti ɓuɣu Ezipete yooi zu, ¹⁸ eyɛsu masagi taɣili ge wuzɛɣɛ Ezipete yooi zu, nii é la ɣɛni Zozɛfe ɣwɛɛ. ¹⁹ Masagi naa zeini ada-nuɓuseiti ga, é da adɛ-mɛmɛwolani kpɔɔ, eyɛsu é ɣɛ naati ma, ti da ta-loun ɔɛgiti kula pɛlɛi va, ti da za.

²⁰ Naama zɛɛgi zu ɣa Moize zɔɔɔga da, gola va GALA gaazu. E kɛɛni ga alu savagɔ, ti da kɔnɔkula kɛɛɣɛ vɛlɛi wu. ²¹ Siɛgi zu ti kulani la pɛlɛi va, Falaɣɔn ná-doun anzanui seɣɛni,

Mini ɔa ná a ɔe ga sèizuve?

⁵⁰ Nà lei gè va naama aniiti pε kpeɛe ɓaa?»

⁵¹ Ee, suvɔɔ nuiti, niiti ti-yiimave, ta ti-woiyegɛiti daaɔfulugai! Wa Zenvu Nadegai zakpesu yeenɔpe! Wo ɔulave ga wo-memewolani. ⁵² GALA goo wo nui ɓe ɔa, wo-memewolani ti la kpɔlɔni? Ti naati paani vɔɔ, niiti ti ɔeni Telebo Nui vaa vai wosu ma yeelugɔ, nii wo yaavaai, wo pa. ⁵³ Wɔigi wo GALA ná-tɔgi zɔɔɔgai ga geezufeelaiti maavele, keɛ wo la keeni wo va ɔolo ɓe.»

Etiyeni zɔɔ vai ga kɔtuiti

⁵⁴ Ti naama woiti menigai ma, é wanani ti ma ga gola, ti ɔa niigai zie ga Etiyeni laalɔɔma. ⁵⁵ Keɛ tɛi Etiyeni mu daavega ɔeni de ga Zenvu Nadegai, é ɔaazuwuzegɛni geeɔɔlɔgi zu vele, é GALA ná-lebiyai ɔaani, ta é Yesu ɔa loni GALA zeezazuve. ⁵⁶ E ɔeni ma: «Nà geeɔɔlɔgi laalaogai ɔaazu, ta Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazuve.» ⁵⁷ Názu ɔa ti kpeei looni la, ti ɔa ti-woiyegɛiti daaɔfulu, ti ɓize vɔɔma daalɔɔma. ⁵⁸ Ti kpeeni, ti kula taai va, ti ɔa sɔ ga kɔtuiti. Naama zeeleiti ti ɔeni ta-zegɛiti feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi ɔeni ga Sɔle. ⁵⁹ Siɛgi zu ti ɔeni Etiyeni zɔɔzu la, é ɔeni GALA falizu, é ɔa ɔe ma: «Màliɔii Yesu, yeezei zenvui wu.» ⁶⁰ Naa vɔluma, é vileni niibii ɔa, é ɓain ga woo wola, é ɔe ma: «Màliɔii, mina niima ɔotoi la ti unma.» E naa wogai ma, é zaani.

8

¹ Sɔle vaani bu, ti Etiyeni va.

Wɔinzeɔfemai ta kidaaleve nuiti faza fai

Naama voloi nɔ, wɔinzeɔfema wolai laaleeni Zeeluzalɛme Egilisii wu. E ɔula keelaiti polu, kidaaleve nuiti pε ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ² GALA gaazuluaba nuiti ti Etiyeni maɔfuluni, ti wola wɔɔ ná-faa zu. ³ Keɛ Sɔle mu ge ɔeni Egilisi nuiti kpɔɔzu, é ɔeni lɛezu pɛleiti bu, é ɔa kidaaleve nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é ɔa ti vili kaso ɔa.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴ Zɔiti ti vazani, naati ti ɔeni liizu adeti, ti ɔa Woo Niine Uagɔi laazeeli. ⁵ Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶ ɓɛɓei pε ge woiloni ga pagɔ Filipe wooi ma, siɛgi zu ti ɔeni gooi menisu da, ti ɔa laavɔɔ vaiti ka, niiti é ɔeni ti ɔeezu. ⁷ Mazɔɔ kɔzɔba yenvui ma mɔinmɔin ge ɔeni ɔulazu inɛ su nuiti su, ti ɔa kpeei loo ga gola, naa vɔluma mɛɔɔle nuiti ta maaleɔɔɔ nui ma mɔinmɔin ge ɔeni vɔlozu. ⁸ Koozunɛ wolai ɔeni taa wolai naa zu.

⁹ Kaite zunui ta ɔeni taai naa zu, daaseigi ga Simɔn, é ɔeni molikula fai ɔeezu, é Samali nuɓuseiti pε daavɔɔni, é ɔeni ɓɔɔ lɛezu ga toɔa ga nu wola. ¹⁰ Eɛe pε, é zo doungoiti ma, é li kpakologiti pɔ, ti ɔeni woilosu goo ma ga pagɔ, ti ɔa ɔe ma: «Zunui nii ɔa é ga GALA ná-zɛɓei, nii daaseigi ga «Zɛɓe Wolai.» » ¹¹ Ti wola ɓatani ba, mazɔɔ é leɓini gola ti laavɔɔzu ga ná-molikula faiti. ¹² Keɛ siɛgi zu ti ɔidaaleveni la Filipe laawooi ma, nii é ɔeni GALA ná-masadai ta Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niine Uagɔi laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti ɓatizeni. ¹³ Simɔn ɓɔɔɔi ɓalaa ɔidaaleveni. Kpegai ma ga ɓatize, é la mɔ ɔeni zɛɔezu Filipe vɔlu. Daa ɔeni vɔɔzu ga maabele vaiti ta laavɔɔ vai, niiti Filipe ɔeni ti ɔeezu.

¹⁴ Keelaiti ti ɔeni Zeeluzalɛme, ti menigai ma ga Samali nuiti ti yeezeiɔa GALA daawooi wu, ti Piyɛle ta Zan leveni ti ma. ¹⁵ Naati ti zeeliai ma ná, ti GALA falini ti ve, nii a ke ti Zenvu Nadegai zɔɔ. ¹⁶ Mazɔɔ Zenvu Nadegai la ɔeni de yeini ti tanɔpe ma, ti ɓatizeni nɔ Maligii Yesu laaseigi zu. ¹⁷ Piyɛle ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Zenvu Nadegai zɔɔ.

¹⁸ Simɔn kaai ma ga kidaaleve nuiti ta Zenvu Nadegai zɔɔsu siɛgi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piyɛleni ta Zan ma. ¹⁹ E ɔeni ti ma: «À ma zɛɓei ve ɓè, ga zɔi nɔpe ná yeela ma, ma nu Zenvu Nadegai zɔɔ.» ²⁰ Keɛ Piyɛle ɔeni ma: «Da walii ye é va, wo li undaaviligi zu, tɔzei ɔa ɔisizu ga GALA ná-veɓanii ɔa zɔɔsu ga walii. ²¹ Dɔnɔ ta è-vɔɔda nɔpe ge la niima vai zu, mazɔɔ è-yii la zɔleni GALA gaazu. ²² Nimiza mu ga é ɔoozu

ḡisie ɲoi, Maligii maanɛɛɛɛ, nii a ke ni soloo faa ve, é è zuvaayɛ ga kisiei, nii é è-yiimave.
²³ Mazɔɔɔ velei gè kaazu la, è laavege ga faa wanai, ta da ga faa ɲoi ná-duɔi.» ²⁴ Simɔn ḡeni ma: «Wa bɔḡɔi à Maligii maanɛɛɛɛ bè, nii a ke nii kpein wo bogai, naa tanɔpe ge mina zeeli mà.»

²⁵ Piyɛɛ ta Zan ti begai ma ga zeele wooi wo, ta ti Maligii laawooi laazeeli, ti ḡaleni ma Zeeluzalɛme, ti da li ga Woo Niine Uagɔi laazeeli Samali nuiti ta-laa go mɔinmɔin su.

Filipe ta Etiyopi ḡundiḡi wolai

²⁶ Yeeta, Maligii ná-geezuḡeelai gila ge bɔɛni Filipe vɔ, é ḡɛ ma: «Wuzegɛ, è li ga lekpeɛma velei nu yeezazuve, pelei naa zu nii é zegezu Zeeluzalɛme, é yei Gaza velei, nii é tevebai zu.» ²⁷ Filipe liini gaamanɔ. Ná-pelei zu, é zunu zɛɛḡagai gila kaani, Etiyopi nu ḡeni de. E ḡeni ga kundigii wola, Etiyopi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui ḡeni de. E vaani Zeeluzalɛme GALA dɛbizu. ²⁸ E ḡeni ḡalesu ma, é zeini ná-soo wotoloi zu, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-seveɛi ḡala. ²⁹ Zenvu Nadegai ḡeni Filipe ma: «Maabuḡa soo wotoloi nuu va.» ³⁰ Filipe bizeni, é Etiyopi zunui woomeni, é da GALA goo wo nui Ezayi ná-seveɛi ḡala. E ḡeni naa ma: «Nii é kalasu, da gaagaaazu nei?»

³¹ Zunui gooḡaavoteni, é ḡɛ ma: «Nà gaagaa ḡale, ni nu la suḡulani mà?» E Filipe lolini ga naa ɛ, é zeɛi koba wotoloi zu. ³² Uɛ é ḡeni ná ḡalasu, é zɛveneni ná ga:

«É la ḡeni woo ɲɛ gila kpalaa boni,
 eḡɛ baalagi ti liizu la paazuve,
 eḡɛ baala zivoi é loni maaleḡa leve nui ḡakala.

³³ Ná-bɔḡɔmaayeii zu, ti ná-tukpɔi ḡaaleveni ga telebotalai,

bɛ ḡa a keɛḡalazuveti dɛɛ?

Mazɔɔɔ zenvui ḡulani zea.»

³⁴ Etiyopi zunui Filipe ḡaazaḡani, é ḡɛ ma: «Nà è maanɛɛɛɛzu, bɛ ḡa GALA goo wo nui vaazu ma? Tɔ bɔḡɔi ve, baa nu ḡili be?» ³⁵ Filipe kpɔɛi zegeni naazu, é tɔzei naama zɛveɛi zu wooi ma, é Yesu ná-Woo Niine Uagɔi laazeeli ma. ³⁶ Ti yɛni liizu, ti zeeli adɛ ta, ve ziei ḡeni ná, kundigii ḡeni Filipe ma: «Weɛ ziei va. Lee ḡa é pele levesu tũḡɔ, gè va batize?»

³⁷ Filipe gooḡaavoteni, é ḡɛ ma: «Ni da ḡidaalevena ga è-yiimave pe, da zoo batizesu.» Zunui ḡɛ ma: «Gè ḡidaalevea ga Yesu Kilista ḡa é ga GALA Doun Zunui.» ³⁸ Etiyopi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti felegɔ ti vileni ziei wu, Filipe kpatize.

³⁹ Sieḡi zu ti ḡulani la ziei wu, Maligii ná-Zenvui Filipe zegeni. Etiyopi zunui la mɔ ḡeni Filipe ḡaani, keɛ é liini ga koozunɛi. ⁴⁰ Filipe wɛleni nɔ, é bɔḡɔ ḡa Azɔte, naa vɔluma, taa wolai niiti kpein é ḡeni levesu ti zu, é Woo Niine Uagɔi laazeelini naati pe, eyɛsu é zeeli Seezalee.

9

Sɔle ḡidaaleve vai

¹ Naama ziesu, Sɔle ḡeni ba nɔ, é da maalua vaiti ta nu vaa vai wo Maligii ná-kaladopoiti daalɔḡma. E liini zalaḡa ḡula ḡundiḡi wolai vɔ bɛ, ² é sevea ḡaizie zea, tevegai Damase GALA dɛbi velei wu nuiti ma, ga ni a nu nɔpe kaana, zunu baa anzanu, é kidaaleve vele niinei naa ma, é gili, é vaa la Zeeluzalɛme.

³ Keai ma pelei zu, é da li, maabuḡaai ma Damase va, gaamago nɔ wozakalagi ta ḡulani geegɔlɔḡi zu, é da volo maagoolii zu. ⁴ E looni zooi ma, é wooi ta menini, é da toli, é da ḡɛ ma: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu?» ⁵ E ḡeni naa ma: «Bɛ ḡa ga de, M̀aligii?» Naa ḡɛ ma: «Nà ḡa gè ga Yesu, nii è wɔinzegezu. ⁶ Keɛ wuzegɛ, è ɛ taa zu, ta naa wo è ma, nii da ke.» ⁷ Sieḡɔḡoiti ti loni, ti laavɔ kpaan, ti la zooni ti va woo ḡila kpalaa bo, ti ḡeni wooi menisu, keɛ ti la ḡeni nu nɔpe kaazu. ⁸ Sɔle wuzegeni zooi ma, gaazuzegeni ma, keɛ é la ḡeni wozagaaazu. Ti soni zeei va, ti lii la Damase. ⁹ E keeni ga folo savagɔ, é la wozagaaazu, é la laamiizu, é la bɔɔlezu.

¹⁰ Tama kaladopoi ta ɣeni Damase, daaseigi ga Ananiase. Maligii tolini, é ɣe ma: «Ananiase!» E goodaavote, é ɣe ma: «Nà ɣaa, Màligii!» ¹¹ Maligii ɣeni ma: «Wuzegé, è li ga koiyogózu velei nii daaseigi ga «Solegai,» è wéle Zudase ná-pelei wu ga zunui nii daa ga Sòle, Taalese nui, mazóló toɣa GALA falizu. ¹² Tama é zunui ta ɣaave kulakelamai zu, daaseigi ga Ananiase, é da le pelei wu ga é yeela ma, nii a ke gaazuve zegé ma.» ¹³ Ananiase ɣeni ma: «Màligii, gè meniga nu moinmoin da, ga zunui naa faa ɲou moinmoin kea ga d-nuiti Zeeluzaléme taazuve. ¹⁴ Naa voluma, zalaɣa ɣula ɣundigiiiti ta-zobogi ɣa zea ve, nii a ke é naati gili, zóiti nɔpe a ti ɣa, ti da woogula GALA ma è-laaseigi zu.» ¹⁵ Kéle Maligii ɣeni ma: «Li, tózei zunui nuu ɣa ga anɪnakai nii gè yimazegeai la, nii a ke é dàaseigi ɣula keléma zii ɣiligiti be, ta masagiti, naa ve Izelayele nuɔuseiti ba. ¹⁶ Nà bóɣɔi, nà vaazu dεεzu la, velei é vaazu bóɔzu la bε.»

¹⁷ Ananiase liini, seeliai ma pelei wu, é yeelaani Sòle ma, é ɣe ma: «Kèloun Sòle, Maligii Yesu, nii kulaai è ve keléma pelei zu, nii è vaai la, naa ɣa é tèvegai ga è-ɣaazuve zegé ma, ta è laave ga Zenvu Nadegai.» ¹⁸ Gaamago nɔ, é ɣe eni ege ani ɣalaiti ta ɣula Sòle ɣaazuve, ti loo, gaazuve zegé ma. E wuzegeni, é batize. ¹⁹ E daamii wogai ma, é zebéi zólóni. E foloi tanigaa ɣe eni kaladopoiti ba, niiti ti ɣeni Damase. ²⁰ E tózeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA debi veleiti bu, é da ɣe ma: «Yesu ɣa é ga GALA Doun Zunui.» ²¹ Zóiti pe ti ɣeni goomenisu, ti laavóni, ti da bóɣɔ ɣaazaɣa ga: «Nii léi é ɣea naama nuiti woinzegezu Zeeluzaléme, niiti ti GALA tolisu daaseigi nii zu? Kébe, paa ungi ɣa nɔ ga é naama nuiti gili, é li ga tiye zalaɣa ɣula ɣundigiiiti pɔ, kéle?» ²² Kéle folo-o-folo Sòle ná-kala gooi zebéi ɣeni baagózu: Zuifui niiti ti ɣeni Damase, ti la mɔ ɣeni kwεε nii ta bo, tózei é ɣeni dεεzu ga tiye ga Yesu ɣa é ga Kilista.

²³ Yeedegála zufoozá tevegai ma, Zuifuiti ti bóɣɔ leveni ga ti paa. ²⁴ Sòle faa ɣwεeni ta-yaava vai zu. Ti ɣeni wélezu vóló taa zigídaveti ma, folo veε kpidi va, nii a ke ti paa. ²⁵ Kéle, ná-kaladopoiti ti segeni ga kpidii, ti da kpólógi zu, ti ze ga sigígi volu velei.

Sòle ɣeni Zeeluzaléme

²⁶ Sòle zeeliai ma Zeeluzaléme, é kóɣóni ga é vɔ pεε kaladopoiti ba, kéle ti pe ti ɣeni luazu ba, ti la ɣeni laani da ga é ɣea ga kaladopoi ta. ²⁷ Balanabase sege vele ɣana, é lii la keelaiti pɔ be. E naa kpein sugulani ti ma, velei Maligii bóɣɔ léeni la ga Sòle pelei zu, é bóε pɔ, ta velei Sòle GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Maligii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸ E zo naazu ma niina, ta naati ti ɣeni léεzu, ti da yei Zeeluzaléme taazuve, é da GALA daawooi laazeeli ga ladalai Maligii laaseigi zu. ²⁹ Zuifui niiti ti Géleke wooi wosu, ta naati ti ɣeni yepezu, ti da bóɣɔ maagaaali, kéle naati ti ɣeni paa gelegele gaiziezu. ³⁰ Kidaaleve nuiti ti naa zuɣwεegai ma, ti liini la Seezalee, ti teve Taalese.

³¹ Ziileigi ɣeni Zudee Egilisii pe su, ta Galilee, naa veε Samali va, é ɣeni wólózu kidaalevei zu, é da zie bóɣɔmaayei zu Maligii ve, gaa ɣeni wólózu ga nui liegɔi, nii é ɣeni veεzu ba ga Zenvu Nadegai ná-kpɔbai.

Enee valo vai

³² Tεi Piyéle ɣeni levesu zóoi zu ná pe, é zeelini balaa kidaaleve nuiti pɔ be, niiti ti ɣeni Lida taazuve. ³³ E zunui ta ɣaani ná, daa ga Enee, é laani seebe vetéi ɣa kaite kona dɔsava laawu ga kólósama zeebe. ³⁴ Piyéle ɣeni ma: «Enee, Yesu Kilista é valo! Wuzegé, da bóɣɔi è da-vetei le ba.» E wuzegeni gaamago. ³⁵ Lida ta Salɔn nemei zu nuiti pe ti miná ɣaai ma, ti ɣidaaleveni Maligii ma.

Dólókase wuzegé vai, é ɣula saai ya

³⁶ Kidaaleve anzanu ɣila ge ɣeni Zópee, daa ga Tabita, (nii poluve ga «Dólókase»), é ɣeni botii vago moinmoin kéεzu, é da faabóɣɔiti ke. ³⁷ Naama ziegi zu, é zeebeni, é za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu velei ta wu. ³⁸ Zópee ɣaladopoiti ti menigai ma ga Piyéle ɣa ti ɣobave laai zu Lida, ti zunu felegó leveni polu, ti ɣe ma: «Soma, è va fala gi vɔ be.»

³⁹ Piyεε wuzεgeni, ε vιλε ti volu, ti li. Ti zeeliai ma, ti lεeni la geezu vεlei wu. Poanzaiti pε ti maaβuβani ba, ti da wolo, ti βeni seβε goiti ta tookoba wolaiti dεεzu la, niiti Doloβkase βeni ti βetezu ti vε, siεgi zu naa βeni la ti va. ⁴⁰ Piyεε εse pε kulani eteave, ε GALA fali. Naa voluma, ε βaavoteni poomai ma, ε βε ma: «Tabita, wuzεβε!» Naa βaazuzεgeni ma, ε Piyεε βa, ε zεba ε zei. ⁴¹ Piyεε yeelaani zea, ε buzeβε, naa voluma ε kidaaleve nuiti ta poanzaiti tolini, ε dεε ga tiye, ε vulua. ⁴² Zopee nubuseiti pε ti naa mεnini, ma moinmoin ge βidaaleve Maligii ma. ⁴³ Piyεε yeeβεβala go βεeni Zopee kolo βete nui ta vο βε, nii daa ga Simon.

10

Kulakεεmai Koleneye sολβoni Seezalee

¹ Zunui ta βeni Seezalee, daaseigi ga Koleneye, ε βeni salavusu bulu gila maazu, nii ε zεgeni Itali. ² Zunui naa ta nά-peleyεβei ti βeni ga GALA gaazuluaba nua, ε βeni faaβoβo moinmoin kεεzu nubuseiti βε, ε βeni GALA falizu sienope su. ³ Yeeta, kpoko volo yeeβεβalai zavasiεi ma, ε GALA nά-geezuβeelai gila kaani, kulaai kεεma kpezekele, ε da lε nά-pelei wu, naa tolini, ε βε ma: «Koleneye!» ⁴ E βaazuloni naa va, dualuagi soni, ε βε ma: «Toga βale, Maligii?» Naa βε ma: «Da-GALA faliiti, ta da-vaaboβoiti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵ Keelaiti tevena βani βani nο Zopee, ti Simon loli, nii daasei pεai ga Piyεε. ⁶ Kolo βete nui Simon nά-pelei wu βa ε niizu nά, kpolodei laave.» ⁷ Geezuβeelai nii ε βeni βεεzu pο, naa liini nο feya, Koleneye nά-botiβε nu felego loli, ta GALA gaazuluaba zalavusui gila, nii ε botii βεεzu toun ba. ⁸ Kpegai ma ga fai pε sugula ti ma, ε ti leveni Zopee.

Kulakεεmai Piyεε sολβoni Zopee

⁹ Polumai, tei ti βeni pelei ma, ti maa da βuβa Zopee va, Piyεε lεeni pele βomave ga folo bekpegi, nά βeteai ga dooβo bosuve, ga ε GALA fali. ¹⁰ Pului soni, ε βeni pο ga ε daamii wo. Siεgi zu ti βeni βonogi βetezu la βε, sugilini. ¹¹ E geeβoloβi laalaogai βaani, ε ani ta βaani eβε seβε wolai toko logai seki naanigoi pε ga, ε da yei zooli ma. ¹² βoβo naani suaiti ti βeni su, ta kpokpo suaiti, naa vεε woniiti ba. ¹³ Wooi ta zeelini ma, ε βε ma: «Piyεε, wuzεβε, ε ta vaa, ε mi!» ¹⁴ Kεε Piyεε βeni ma: «Ba-o, Maligii, tοzei kaipa γε la δε tο ma ani βa kozoβa ani miini.» ¹⁵ Wooi naa βeni ma volu nά velesiεi: «Nii GALA ge βεεzu ma βadeβε, mina naa vete ga kozoβa ani.» ¹⁶ Naama vai zeini ma ga seizu savago, naa voluma, anii naa βaafaleni ma geeβoloβi zu.

¹⁷ Siεgi zu Piyεε βoozuvilini da ga ε kulakεεmai naa voluve βwεε, gaamago Koleneye nά-keelaiti ε ti leveni, ti gaazaβagiti boni, ti va kwεε vε Simon nά-pelei nά, naati ti loni siβidave. ¹⁸ Ti toligi woni, ta ti da gaazaβagi wo, ni Simon laazuve βa nά, nii daasei pεai ga Piyεε. ¹⁹ Tei Piyεε βeni βisiεzu kulakεεmai voluve zu, Zenvu Nadagai βeni ma: «Wεε, zunu savago vaave, ti da ε βaiziε. ²⁰ Wuzεβε, ε yei, mina ineine, a li vooβa wa tiye, tοzei nά βa γε ti levegai.» ²¹ Piyεε yeini, ε βε zunui naati ma: «Wεε nά va, nά βa wo gαiziεzu, lee βa ε ga wo vaa ungi vε?» ²² Ti gooβaavoteni, ti βε ma: «Salavusu βundigii daa ga Koleneye, ε ga zunui nii teleβogai, ta ε luazu GALA ba, nii Zuifuiti pε ti tοβo vagoi wosu, naa βa GALA ge nά-geezuβeela βadegai gila teβegai ma, ε βε, ε ε loli nά-pelei wu, nii a ke ε ε woomeni.»

²³ Piyεε ti lεeni pelei wu, ε ti laazuve.

Poluma zobui ε wuzεgeni, ε vιλε ti volu, ti li. Zopee βidaaleve nuiti tanigaa ti vileni polu, ti maaza. ²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. Koleneye βeni ti βounsu, ε nά-nuiti ta βoβa wanawanagiti tolini nά-pelei wu. ²⁵ Siεgi zu Piyεε lεeni la pelei wu, Koleneye daaβomini, ε loo kαβoβu, ε noko bu. ²⁶ Kεε Piyεε buzeβeni, ε βε ma: «Wuzεβε, tοzei nά βalaa, nά ga nui ga ε βεvele.» ²⁷ Ti yeini yepezu, ti lε pelei wu, ti nu moinmoin kaani, ti βaalai ba. ²⁸ E βeni ti ma: «Wo kwεeni ga tο ka Zuifuiti ma, ga ti mina βo faa nape ma ta zii giligiti, βa ti va lε naati ta-vele wu. Kεε GALA ge dεεve ga ze ga maa la neeni, nu va βε nui tanope ma kozoβa nu, βa βadetala nu. ²⁹ Naa βa ε kea, siεgi zu wo keela levega da mα, γε va, γε la maβaali nape

kɛɛni su. Kɛɛ nà wo ɣaazaɣasu, lee ɣa wo tòligai ma?» ³⁰ Kɔleneye ɣeni ma: «Ma volo naanisiei ɣa ga za, niima yeedɣɣalai nɔ zu, gè ɣeni GALA falizu nà-pelei wu kpɔkɔ volo yeedɣɣalai zavasiei ma. Zunui ɣila ge vaani, é lo kàkala, kɔba zedɣei ɣoleai é da volo, ³¹ é ɣe mà: «Kɔleneye, da-GALA falii ɣaavotega, GALA ki ka da-vaabɔɣɔiti su. ³² Keelaiti tevɛna ɣani ɣani nɔ Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei pɛai ga Piyɛɛ. Kɔlɔ bɛɛɛ nui Simɔn nà-pelei wu ɣa é niizu ná, kpolodɛi laavɛ.» ³³ Gaamago nɔ, gè keelaiti tevɛ è ma, è laaɣomi fai zu, da ma, è solooge ga è va fala. Uɛ niina gi pɛ ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Maligii è leveai ma.»

Piyɛɛ ná-kpɔɛi é boni Kɔleneye vɔ bɛ

³⁴ Piyɛɛ kpɔɛi zedɣeni naazu, é ɣe ma: «Gaamazu, gè kwɛɛga niina ga GALA ge la zeelɔɔɣɔzu ɣɛɛzu nuiti ba, ³⁵ kɛɛ zii pɛ saama, zoi nɔpɛ é luazu ba, ta é telebodai ɣɛɛzu, naama nui nɛɛvɛ bɛ. ³⁶ Wo daawooi ɣwɛɛni, nii é tevɛgai Izelayele nuiti ma, é ziilei Goo Niine Uagɔi laazeeli ti ma ga Yesu Kilista maavele, tama ka é ga ɛɛɛ pɛ Maligii. ³⁷ Wo kwɛɛni nii é ɣɛɛni dɛ Galilee, naa vɔluma Zudee yooi zu ná pɛ, Zan daazeelii ma bebɛi ma ga ti batizei. ³⁸ Wo kwɛɛni vɛlei GALA ge Zɛnvu Nadagai yeini la Nazalɛte nui Yesu ma, ta é zebɛi ve zea. Wo kwɛɛni balaa vɛlei Yesu ɣeni levesu da zoi zu, é da faa vagoi ɣe, é da naama nuiti pɛ balo, niiti ti ɣeni Inɛgi ná-zobogi wu, tɔɔzei GALA ge ɣeni ba. ³⁹ Nii kpɛin é kɛai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzalɛme, giya ɣa gi ga naama zeeleiti. Ti kpadɔni saa wului ma, ti paa. ⁴⁰ GALA ge buzedɣeni, é kula saai ya foloi zavasiei, é zobogi ve zea ga é ɔɔɣɔ lɛ ga nuiti. ⁴¹ Kɛɛ nui pɛ ge la ɣeni de, kɛni zɔiti niiti GALA ge yiimazedɣeni ga tiye kaite, ga ti ɣe ga zeeleiti, gá ya, gei gi daamii ta kpɔɛlei woni vɔɔma gá tiye, GALA kpegai ma ga buzedɣe, é kula saai ya. ⁴² Naa vɔluma, Yesu devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nuɔɔɛiti ma, gi zeele wooi wo ga tɔ ɣa GALA ge yeelogai ba, ga é ɣe ga nu vului ti ta ɣɔvɛiti ta-lukpɔɣaaleve nui. ⁴³ GALA goo wo nuiti pɛ ta naama zeele wooi wosu ná-faa zu, ga zoi nɔpɛ a ɣidaalevɛna Yesu ma, naama nui ná-kotoi zuvaa ɣa ye ga tɔun daaseigi maavele.»

Zɛnvu Nadagai yei vai zii ɣiligiti ma

⁴⁴ Siegi zu Piyɛɛ ɣeni dɛ naama woiti bosu da, Zɛnvu Nadagai yeini nuiti pɛ ma, niiti ti ɣeni woilosu. ⁴⁵ Kidaaleve nui niiti pɛ ti ɣeni ga Zuifuiti ti yeini Piyɛɛ vɔlu ti va, ti laavɔɔni ga Zɛnvu Nadagai yei vai zii ɣiligiti balaa ma. ⁴⁶ Mazɔlɔɔ ti ɣeni naati goomenisu, ti da ɔɔɛ zii woo ɣiligiti su, ti da GALA dɛbi. ⁴⁷ Piyɛɛ kpɔɛi zedɣeni vɔlu, é ɣe ma: «Nu ɣa ɣɛɛ nɛi naama nuiti kpatizesu ziei wu, niiti ti Zɛnvu Nadagai zɔlɔɔgai ga ade ɣɛvɛle baa?» ⁴⁸ E devei veeni, ti naati kpatize Yesu Kilista laaseigi zu. Ti maanɛɛni ga é ye ti ɣoba foloi tanigaa laawu.

11

Piyɛɛ ná-poluvaawogi Zeeluzalɛme Egilisii zu

¹ Keelaiti ta kidaaleve nui niiti ti ɣeni Zudee yooi zu, ti mɛnini ga zii ɣiligiti balaa, ti yeezeivɛ GALA daawooi wu. ² Siegi zu Piyɛɛ lɛɛni la Zeeluzalɛme, kidaaleve nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ɣe ma: ³ «È leve ɣale, è liai, è lɛ zii ɣiligiti ta-vɛlei wu, naa vɔluma wo laami vɔɔma wa tiye.»

⁴ Piyɛɛ tɔɔzeini naazu ga faiti suɣula ti ma ga gilagila, é ɣeni ti ma: ⁵ «Gè ɣeni Zɔpee taazuvɛ, gè yeini GALA falizu sùɣili, gè kulakɛɛmai ta zɔlɔɔni. Ani ta zedɣeni geeɣɔlɔgi zu, eɣɛ seɣɛ wola toko logai seki naanigɔi pɛ ga, é da yei, eyɛsu é zeeli mà. ⁶ Gè suvɛɛni ga pagɔ, gè ɣɔɣɔ naani suaiti kaani, ta dɔbɔ zuaiti, naa vɛɛ kpokpo suaiti ta wɔniiti ba. ⁷ Gè woo ɣila mɛnini balaa, é da ɣe mà: «Wuzedɣe, Piyɛɛ, è ta vaa, è mi.» ⁸ Kɛɛ gè ɣeni ma: «Ba-o, Maligii, tɔɔzei kaipa kɔzɔba ani ba tɔ ma ani la dɛ lɔɔni dàavɛ.» ⁹ Wooi woni mà vɔlu ná velesiei zu, é ɣula geezuvɛ, é ɣe mà: «Nii GALA ge ɣɛɛzu ma nadegɛ, mina naa vɛɛ ga kɔzɔba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu savagɔ, naa vɔluma, ti pɛ ge ɣaafaleni ma

geegɔlɔgi zu. ¹¹ Gaamago nɔ, zunu savagɔ unkulani, ti zefɛ Seezalee, ti va tɔlisu, ti loni sigɔɔdave, ve gi ɔeni nɔ. ¹² Zenvu Nadegai ɔeni mɔ, gɛ vile ti volu gi li, gɛ mina ineine. Wele keeloun lɔzitaiti ba, niiti ti mɔazani, gi li, gi le Koleneye nɔ-pelei wu. ¹³ Naa balaa boni gi ma, velei ɛ kulakelɛmai zɔlɔni la, geezugelai loni, ɛ da ɔe ma: «Keela leve Zɔpee, ti Simɔn loli, nii daasei peai ga Piyɛle. ¹⁴ Toɔa naa le ga de, velei da ɔizo da, wa da-vele wu nuiti.» ¹⁵ Siɛgi zu gɛ kpɛzuɔfulai lɔzeini la, Zenvu Nadegai yeini ti ma, velei ɛ yeini la ade ma mɔungi. ¹⁶ Naama ziegi zu, kiigi looni Maligii laawooi nii zu ga: «Mazɔlɔ Zan batizei woni ga ziei, kele wɔun, wa batize ga Zenvu Nadegai.» ¹⁷ Ni tama GALA ge vɛɛani ɔilagi naa nɔ vea ti ya, nii feai ada balaa zea, adei de ɔidaaleveai Maligii Yesu Kilista ma, nɔun nɔ ga leeni, nɔ li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaaleini, ti lebiyai ve GALA be, ti da ɔe ma: «GALA ge va bu ga zii ɔiligiti balaa ti ti zie velei maavalibo, nii a ke ti zenvui zɔlɔ!»

Antiyɔse Egilisii lɔzei velei

¹⁹ Wɔinzeɔfemai vaai ma eyesu ti Etiyeni va, kidaaleve nui zɔiti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini fɔ Fenisi, ta Sipele, naa vee Antiyɔse va, kele ti la ɔeni GALA daawooi laazeelizu zii ɔili nɔpe ma, keeni Zuifuiti nɔ. ²⁰ Anɛɛ naa ve, ti zaama nui tanigaa, niiti ti zɛɛni Sipele ta Silene, ti li Antiyɔse, naati ti bɔeni balaa zii ɔiligiti pɔ, ti Maligii Yesu nɔ-Woo Niine Uagɔi laazeeli ti ma. ²¹ Maligii ɔeni ti va, nu mɔinmɔin ge laani ti-laawooi la, ti ɔaavote Maligii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzalɛme Egilisii zu nuiti ma, ti Balanabase leveni fɔ Antiyɔse. ²³ Naa zeelii ma, ɛ pɛɛni velei GALA nɔ-zaalai ɔeni botii ɔeezu la, koozunɛeni gola. E kidaaleve nuiti ipɔɔɔni ga ti ɔe ga woɔɔɔɔɔla nu Maligii ve, ta ti ɔili ba ga ti-yiimave pe. ²⁴ Mazɔlɔ Balanabase ɔeni ga nu vago, nii daavegai ga Zenvu Nadegai ta kidaalevei. Nu mɔinmɔin ge zɔlɔni, ti bɔɔ ve Maligii ya. ²⁵ Naa voluma, Balanabase liini Taalese, ɛ Sɔle laagomi. ²⁶ E naa ɔaani nɔ, ti ye volu, ti va Antiyɔse. Ti kona gila keeni minɔ, ti da gaalebai wo vɔɔma ta Egilisii, ta ti da nu mɔinmɔin kala. Antiyɔse ɔa kaladopoiti ti-laasei ge vɛɛni nɔ mɔunpa ga keletieinti.

²⁷ Naama ziegi zu, GALA goo wo nuiti ti zɛɛni Zeeluzalɛme, ti yei Antiyɔse. ²⁸ Ti ɔila ge ɔeni nɔ, nii daaseigi ɔeni ga Agabuse. Zenvu Nadegai loni tuɔɔ, ɛ wuzeɔe, ɛ bo ga pulu wolai ɔa loozu eteai zu nɔ pe. Pului naama ge looni Wɔlɔme masagi Kelode nɔ-siɛgi zu. ²⁹ Kaladopoiti ti deveni ti zoloo ma ga nii nɔpegi ma zobogi ese be, ma nu ke ga kpɔbai kidaaleve nuiti be, niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰ Naa ɔa ti keeni, ti fe Balanabase ta Sɔle ya, naati ti teve totuɔiti pɔ.

12

Piyɛle ɔula vai kaso ɔa

¹ Naama ziegi zu, masagi Elɔde yeevɛɛni Egilisii zu nui tanigaa ma. ² E Zan keeɔɔloin Zake vaani ga boɔa zɔkpɔi. ³ Tei ɛ kaani ga naa wola nɛɛni Zuifuiti be, ɛ Piyɛle balaa soni, feti ziegi zu, siɛgi zu ta da bului mi la, nii leve la su. ⁴ E naa zogai ma, ɛ pili kaso ɔa, ɛ kalivaani salavusu naanigɔ zeizu naanigɔ ma, ga ti da wele ma. Nɔ-kisie ɔeni ga ɛ naa nɔ-tukpɔi ɔaaleve, siɛgi zu Pake fetii levesu da. ⁵ Piyɛle makega ɔeni de kaso ɔa, Egilisi nuiti ti la ɔeni looɔosu GALA falii va be.

⁶ Yeei Elɔde deveni la ga geelaa ɔa laona nɔ feya, ɛ naa nɔ-tukpɔi ɔaaleve kelezu, naama yee bidii, Piyɛle ɔeni laani, ɛ da ni salavusu felegɔ yɔɔɔzu, kaso make nuiti ti loni kaso velei laave. ⁷ Gaamanɔ, Maligii nɔ-geezugeelai gila ge ɔulani kelema, kaso velei wu ɔalani kpoke, ve Piyɛle ɔeni nɔ. Geezugeelai yeeloni Piyɛle bɛɛagave, ɛ maaloɔa, ɛ ɔe ma: «Wuzeɔe fala!» Yɔlɔɔiti ti vieni Piyɛle yeeti ba, ti loo. ⁸ Geezugeelai ɔe ma: «Da-zaamaɔiligi ɔili zaama, ɛ da-zavalagiti dɔ ɔɔɔa!» Piyɛle naa ɔeɛni. Geezugeelai ɔe ma: «Da-zefɛ wolai loo ɔaba, ɛ vile pɔlu.» ⁹ Piyɛle ɔulani kaso velei wu, ɛ vile polu, ɛ la ɔeni laani da ga nii

geezuđeelai kεεzu, ɔite vaa ve, é ɔeni ɔisiεzu ga kulakelema nɔ ɔa é kaazu. ¹⁰ Siεgi zu ti leveni la kaso make nuiti seizu mɔungi ta felesiei va, ti zeelini kɔlu bogi ma, nii daalaosu ga taazu velei. Naa laalaoni bɔɔɔ ve ti luɔɔ, ti ɔulani ti vile koi yɔɔɔzu velei gila ma, ti da li. Gaamago, geezuđeelai ɔeeleni koba.

¹¹ Piyεle naama vaiti gaaɔaani niina, é ɔe ma: «Gaamazu, gè kwεε niina ga Maligii ná-geezuđeelai levege ga é kula Elɔde yeezu, ta naa pe su, nii Zuifui nubuseiti ki ge ɔea ba, é lo nɔun ba.» ¹² E ɔidaai ma faiti bu, é sakpani Zan nii daasei peai ga Maleke naa dee Maali ná-pelei wu, ve nu mɔinmɔin ge ɔaaleni ba ná, ti da GALA fali. ¹³ Siεgi zu é sigigi ma bogi laalogani la, botiɔe anzanui ta ɔeni ná, daaseigi ga Lɔɔde, naa maabuɔani kpogi va ga é woilo. ¹⁴ E ɔwεεsu ɔaani Piyεle wooi va, koozune velei ma, é la ɔite sigigi laalaoni, é bizeni, é li ɔεεzu ti ma, Piyεle ɔa é sigidave. ¹⁵ Ti ɔeni ma: «È litige!» Kεε é ti ɔisugalani ga gaamai ve. Ti ɔeni ma: «Ná-geezuđeelai ve mu.» ¹⁶ Naazu Piyεle ɔeni ba nɔ, é da pelei laaloɔa. Ti pelei laalaogai ma, ti laavɔni ga kaa vai. ¹⁷ E yee ɔεeni ti ma bebe ga ti maagε kpɔ, é zεba é naa zuɔula ti ma, velei Maligii kulaai la kasoi ɔa, naa voluma, é ɔeni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaaleve nui zɔiti.» Naa voluma, é liini ga ada ɔili pele.

¹⁸ Poluma zobui, salavusuiti ti wola ɔeni unga wuulee naama vai zu, nii é ɔeni ga Piyεle. ¹⁹ Elɔde numaa vileni ga ti Piyεle ɔaizie, kεε ti la kaani. E kaso make nuiti gaazaɔani, é devei ve ga ti naati paa. Naa voluma, é zεgeni Zudee yooi zu, é li zeizu Seezalee.

Masagi Elɔde zaa vai

²⁰ Kpɔei ɔeni Elɔdeni zɔɔɔzu ta Tiil nuiti, naa veε Sidɔn nuiti ba. Naati seizu felegɔ ti zolooni faa ɔila ma, ti voluzeigi ɔe ga Belasetuse, masagi nii velei wu lotuɔɔi. Naa voluma ti liini ga ti ziileigi maavali masagi ma, tɔɔzei ti-ɔɔnɔgi pe ge ɔeni zεgezu masagi ná-zooi nɔ zu. ²¹ Naama voloi zeelii ma, Elɔde bɔɔɔ maagilini ga masa seɔei, é zeí ná-masa kpɔkpɔgi ɔa, é da masa kpɔe wolai wo ti ma. ²² Nubuseiti ti ɔeni maamusezu, ti da ɔe ma: «Nu woo la ga nuu, galagi ta woo ve de!» ²³ Gaamago nɔ, Maligii ná-geezuđeelai gila ge Elɔde loɔani, kpɔinti ti kpudεgi zumiini, é za, mazɔɔ é la ɔeni lebiya veeni GALA be.

²⁴ Kεε GALA daawooi ɔaa ɔeni wɔɔɔzu.

²⁵ Balanabase ta Sɔle ti begai ma ga ta-wotii ɔe Zeeluzalεme, ti ɔaleni ma. Ti liizuve, ti liini ga Zan, nii daasei peai ga Maleke.

13

Balanabase ta Sɔle leve fai keela ziegi ma

¹ GALA goo wo nuiti, ta kalamɔn wolai niiti ka ti ɔeni Antiyɔse Egilisii zu: Balanabase, Simiyɔn nii daaseigi velesiei ga ma Leigi, Lusiyuse Silene nui, Manayen nii ta masagi Elɔde ti wɔɔɔni vɔɔma, ta Sɔle. ² Yeeta, ti ɔeai ma Maligii lebizu vɔɔma, ti da zugi zo, Zenvu Nadegai ɔeni ti ma: «À Balanabase ta Sɔle ɔula bɔɔɔ zaama bè ye, naama wotii vaa zu, nii gè ti loligai ma.» ³ Ti begai ma ga zugi zo, ti GALA fali, ti yeelaani ti ma, ti be ti va, ti li.

Balanabase ta Sɔle ti lii vai Sipele

⁴ Zenvu Nadegai Balanabase ta Sɔle levegai ma, ti liini Selusi, ti le batoi zu miná, ti li Sipele. ⁵ Ti zeelii ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti ta-GALA debi veleiiti bu. Zan-Maleke ɔa é ɔeni ga ta-bɔba nui. ⁶ Naa voluma, siεgi zu ti beni la ga zie zaama yooi maaleve, ti zeeli Pafɔse. Ti molikula nui ta ɔaani ná, Zuifui ta ɔeni de, é ga zεε ɔala goo wo nui, daaseigi ga Baal-Yesu. ⁷ E ɔeni kundigii Seleziyuse Pɔluse va, zunui naa ɔeni ga faaɔwe nu wola. Naama zunui Balanabase ta Sɔle lolini, é deε ga wɔin ɔa ma ga é GALA daawooi meni. ⁸ Kεε molikula nui Elimase (tɔɔzei daaseigi ɔana Geleke wooi zu), naa ɔeni ti laalɔɔma, é ɔeni pɔ ga é pele leve kundigii luɔɔ ga a va ɔidaaleve Yesu ma. ⁹ Naazu, Zenvu Nadegai Sɔle laaveni, nii daaseigi balaa ga Pɔle, naa ɔaazulo ba, ¹⁰ é ɔe ma: «Ee, da ve, deí è laavegai ga kelegele ɔai ma zii pe ta yaavai, Inεgi ná-doun zunui, telebodai pe

sili nui! E la 666 6aa, ga Maligii ná-pele zolegiti segea kevele ma? ¹¹ Niizu niina, Maligii ga yeevooɣufuzu è va, è gaazugole, yeedegfala go laawu è la gaazulaa foloi ma.» Gaamago na, kpidii veeni Elimase gaazuveiti ma, é da nuiti gaizie memε ga ti pelei lee la. ¹² Kundigii naama vai gaai ma, nii keai, é gidaaleveni, mazoloo daavooni ga Maligii ná-kalagi.

Pole ta Balanabase ti lii vai Antiyase Pisidi govii ma

¹³ Pole ta sieɲɔɔɔiti ti leeni batoi zu Pafase, ti li Peleze Panfili govii ma. Zan-Maleke zegeni ti volu, é gale ma Zeeluzalame. ¹⁴ Tɔnɔi, ti zegeni Peleze, ti li ga luɔɔ, ti zeeli Antiyase Pisidi govii ma. Doogo foloi, ti leeni GALA debi velei wu, ti ze. ¹⁵ Ti begai ma ga GALA ná-tɔgi ta GALA goo wo nuiti ta-zeveti su wooi tanigaa gala, GALA debi velei ma gundigii ti nu leveni ti ma, é gɛ ti ma: «Gi-gɛeleaiti, ni tene goo ga wo la nubuseiti faa ma, à bona.»

¹⁶ Pole wuzegeni naazu, é yee gɛ 666 ga ti maagɛ kpɔ, é gɛ ti ma: «Izelayele nuiti ta wɔigiti wo luazu GALA ba, à woilo goo ma. ¹⁷ Izelayele nubusei niiti ta-GALAGI ga é yimazegeni ga ade-memewolani, é ti gaawooloo siegi zu ti gɛni zeini la Ezipete yooi zu. E ti gulani ná va ga ná-zεbe wolai. ¹⁸ E yeezeini ti wu kona vuunaanigɔ (40) degfala laawu tevebai zu. ¹⁹ Kpegai ma ga zii lofela gologolo Kanaan yooi zu, é naati ta-yooi veeni ade-memewolani zea ga tɔnɔ, ²⁰ kona unnaanigɔ puuloolugɔ (450) laawu. Naa voluma, é tukpɔgaaleve nuiti fe ti ya, eyesu é zeeli GALA goo wo nui Samiyele ma. ²¹ Naa voluma, wɔin gɛni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise ná-doun zunui Sɔle zeini ti unda kona vuunaanigɔ (40) laawu, é gɛni ga Benzamen ná-bolodamai zu nui ta. ²² GALA kpegai ma ga gɛle Sɔle va, é Davide veeni ti ya ga masagi, é niima wooi woni naa ná-faa zu, é gɛ ma: «Gè Izayi ná-doun zunui Davide gaave, ziima nui nii é vaazu ziima vaiti pe keezu.» ²³ Egvelei GALA ge minazegeni la, Davide naa mavofodai zu ga é Yesu gɛlaai ná ga Izelayele Gizo Nui. ²⁴ Aisa Yesu va zoloo, Zan gɛni GALA daawooi laazeelizu Izelayele nubuseiti pe ma ga ti ti zie velei maavalibo, ti batize. ²⁵ Zan gɛai ma ná-botii gaabelasu, é gɛni ma: «Nà lei gè va gɛ ga naa, nii wo gɛisizu su. Kele tagili ka vaazu nɔn poluma, nii gè la volo kula gɛeni su ga gè va ná-savalagiti daavie.»

²⁶ Keleaiti, wo gɛni ga Abalaame mavofodai ta, 6a wɔiti wo luazu GALA ba, ade ya ga kizo kpɔei nii levegai ade ma. ²⁷ Tɔzei Zeeluzalame ze wo nuiti ta ta-gundigii ti la Yesu ná-fai gaagaani, naa ve GALA goo wo nuiti gooi va, nii é galasu doogo foloi pe. Ti peelalaai ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pileni su. ²⁸ Anεε ni ti la gɛni sɔ kaani ba, nii nu a nu vaa su, ti gɛni Pilate ma, é Yesu va. ²⁹ Ti begai ma ga naama vaiti pe daazeeli, niiti ti zεveai ná-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰ Kele GALA ge buzegeni, é kula saai ya. ³¹ Folo mɔinmɔin daawu, é bɔɔɔ leeni ga niiti ti yeni ba, ti zege Galilee, ti li Zeeluzalame, ti gɛai niina ga ná-zeeleiti nubuseiti koba.

³² Giya bɔɔɔi balaa, gá naama Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minazefegi woni ade-memewolani be, ³³ GALA ge naa laazeelia ade ve, adɛiti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuzegɛ vai, é gɛla saai ya, egvelei seveai la GALA seve ma wuyei velesiei zu ga:

«Da ga doun zunui,
gè è zolooɛ za.»

³⁴ GALA ge buzegɛ vai, é kula saai ya, é mina mɔ gale ma, é va luula, naa ga é boni ga:
«Nà faa padegaiti ke wo ve,
niiti ti maa la valiboga pe,
nii gè minazegeni la Davide ve.»

³⁵ Naa ga é keai é bogai la ná tagili ga:
«E la vaa bu da-wotii gɛ nui,
é ga woogɛgila nui, é va luula kabayegɛi zu.»

³⁶ Tama Davide begai ma ga botii gɛ GALA be ná-yeedegfalai zu, é zaani, é li memewolani pɔ, é luula. ³⁷ Kele zoi GALA ge buzegɛai, é gɛla saai ya, naa la luulani.

³⁸ Kεεlointi, à suǵwεε mu ga Yesu maavele ǵa kotoi zuvaaye fai laazeelizu la wo ma. ³⁹ Ζοι nοpe é ǵidaalevezu ma, naama nui ná-kotoi zeǵea ba, nii Moize ná-tǵi la ǵeni zooga kεεzu wo ve. ⁴⁰ A dama ga bǵǵ mu, naa ǵa a ke nii bogai GALA goo wo nuiti ta-zεveiti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹ «Woi wo ga nuβuseiti ti laavegai ga maayo bala bei, à wele, wo laa ǵa vǵ, wo-ma zuwu ǵaaleve.

Mazǵǵ nà vaazu fai ta ǵεεzu wa-yeeǵǵalai, naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la ǵeni la da.» »

⁴² Bebei ǵeai ma ǵulazu, ti naati maanεneni ga ti bǵε volu, é vile naama vaa ǵilagi nǵ va, dooǵo foloi nii é vaazu. ⁴³ Gaalebai volumna, Zuifui ma mǵinmǵin ta zii ǵiligi niiti ti latigai, ti vile Zuifuiti ta-ǴALA pelei ma, ti vileni Pǵle ta Balanabase volu. Naati ti ǵeni bǵεzu ti vǵ, ti da ti iǵǵǵ ga ti ǵili kpaan GALA ná-zaalai va.

⁴⁴ Poluma looǵo foloi, nu ǵa ǵε ma, taazuve nuβusei pe ka nǵ é ǵaalεni ba GALA daawooi mēni fai zu. ⁴⁵ Zuifuiti ti bebei ǵaai ma, ti laaveni ga toloi. Nii Pǵle ǵeni bosu, ti da naa maǵaali ga woo ǵǵiti. ⁴⁶ Pǵle ta Balanabase ti bǵeni ti vǵ ga ladalai, ti ǵε ti ma: «Wa ǵa mǵunpa GALA daawooi maa ǵea nεeni, é wo wo ma. Kele tei wo ǵεlezu ba, ta wo bǵǵ levezu ga wo la zolooni ǵǵǵ zenvui ma, naa maavele ma, be gi ǵaavote zii ǵiligiti ma. ⁴⁷ Tǵzei naama levei ǵa Maligii feai gi ya, é ǵε ma:

«Gè è loga, è ǵε ga ziiti ta-wozakalagi, è kizo fai ǵula kelema eyesu zou bela ga.» »

⁴⁸ Zii ǵiligiti ti naama wooi mēnigai ma, ti ǵoozunεeni gola, ti da Maligii lebi daawooi vaa zu. Niiti kpein ǵǵǵ zenvui ǵevele bεteni ti ma vaa ma, naati ti ǵidaaleveni. ⁴⁹ Maligii laawooi ǵaa ǵeni wǵǵzu naama yooi zu ná pe. ⁵⁰ Kele Zuifuiti ti lǵni tosuba anzanuiti unsu niiti ti latini, ti vile Zuifuiti ta-ǴALA pelei ma, ta taazuve zeizumaanεgiti, ti wǵnzεǵemai vileni Pǵle ta Balanabase volu, ti naati kpe ta-yooi zu. ⁵¹ Naati felegǵ ti ti ǵǵǵa vufiligi bukpuneni ti laalǵǵma, ti li Ikoniyume. ⁵² Kaladopoiti mu, ti laaveni ga koozunεei ta Zenvu Nadegai.

14

Pǵle ta Balanabase ti ǵeni Ikoniyume

¹ Pǵle ta Balanabase ti ǵeai ma Ikoniyume, ti lεeni miná balaa Zuifuiti ta-ǴALA debi velei wu, ti yeni bǵεzu ga kevelei ta, Zuifui ma mǵinmǵin ta Gelekii ma mǵinmǵin ti ǵidaaleve. ² Kele Zuifuiti ti ǵikpaai, naati ti lǵni zii ǵiligiti unsu, ti naati daavili ga ti faa ǵǵu ǵε ga kidaaleve nuiti. ³ Anεε naa ve, Pǵle ta Balanabase ti lebini Ikoniyume, ti ǵeni bǵεzu ga ladalai, tǵzei ti laani Maligii la, naama ge ǵeni ná-zaala wooi ma ǵaamai ǵulazu kelema ga laavǵ vaiti ta maabele vaiti, nii é ma zobogi veeni ti ve ga ti da ke. ⁴ Taazuve nuβusei ǵaǵwεeni su fele, gilazuve ǵeni Zuifuiti polu, gilazuve ǵε keelaiti polu. ⁵ Tei zii ǵiligiti ta Zuifuiti é veε ta-ǵundigiiiti ba, ti ǵeni ǵevele bεtezu ga ti Pǵle ta Balanabase maanǵǵ, ti va ti zǵ ga kǵtuiti, ⁶ naati ti suǵwεεgai ma, ti velani ti li Likaoni ǵovii ma: Lisetele, Delebe, ta ti-maǵoolii zu. ⁷ Ti Woo Niine Vagǵi laazeelini miná.

Pǵle ta Balanabase ti ǵeni Lisetele

⁸ Meǵele zunui ta ǵeni zeini Lisetele taazuve, nii é zǵǵni ga meǵelegi, kaipa é la ǵeni de zooni é va zie. ⁹ E ǵeni woilosu Pǵle woo ma. Naa weleni ba, é ka ga kidaalevei ǵa zea ga é valo, ¹⁰ Pǵle woǵulani, é ǵε ma: «Wuzεǵe, è lo è-ǵǵǵiti ga!» Zunui vilini kpulu kǵǵiti ga, é tǵzei ga é da zie. ¹¹ Tei bebei naa ǵaani, nii Pǵle ǵeni kεεzu, ti ǵeni bainsu ga woo wola Likaoni wooi zu, ti da ǵε ma: «Galagiti ti nuβuse ǵǵǵi zeǵea, ti yei gi zaama.» ¹² Ti Balanabase laasei peeni ga Zuuse, ti Pǵle laasei peε ga Ǵεelemese, tǵzei naa ǵa kpǵei ǵeni da. ¹³ Galagi nii daa ga Zuuse, naama zalaǵa ǵula nui ná-gala pelei ǵeni taa loave, é vaani

ga nike zineiti ta tufa levelevogaiti taa zigidaue. Ta bebei ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga zalaɟai Balanabase ta Pɔle ve.

¹⁴ Keela felegaiti ti naa menigai ma, ti ta-zegfeiti balini ga ɟɔba, ti bize bebei ɔ pelei, ti bain ga tiye, ti ɟe ma: ¹⁵ «Lee vaa zu wo naa ɟeezu? Gá balaa gá nɔ ga nubusei ga wo ɟevele, gi vaaue Woo Niine Uagɔi laazeelizu wo ma, ga wo beteve ɟimalala vai naati ba, wo lati zenvu su GALAGI ma, nii é geeɟɔɔgi, ta zooi ta kpolodei beta ta ti zu aniiti. ¹⁶ Yeeɟeɟalalai niiti ti levegai, é zii ɟilagilagiti pe zege ná, ese ge da zie ga yiima vele. ¹⁷ Anee naa ve, é la beni ɔɔɟɔ leezu ga tiye ga ná-faabɔɟiti maavele, niiti é ti ɟeezu, tɔzei tɔ ɟa é tonai ta ani beta yeeɟeɟalalaiti tevesu wo ma, é da ɟonɔgi ve wo ya, ta é koozuneei ɔ wo-yiimaveti.» ¹⁸ Anee balaa keelaiti ti naama woiti boni, kee é ɟeni ga faa baaba gola, ti va pele leve bebei luɟɔ ga naati ti mina zalaɟai ɟula ti ve.

¹⁹ Naa volumna, Zuifuiti ti zegeni Antiyɔse ta Ikoniyume, ti va ti bebei unsu leve. Ti Pɔle zɔɔni ga kɔtuiti, ti kpokpo, ti kula taai va, tɔzei ti ɟeni ɟisiezu ga é za. ²⁰ Kee siegi zu kaladopoiti ti ɟaalɛni ba la koba, é wuzegeni é le taazuve, poluma zobui ta Balanabase ti liini Delebe.

Ti ɟale ma vai Antiyɔse

²¹ Siegi zu Pɔle ta Balanabase ti beni la ga Woo Niine Uagɔi laazeeli Delebe, ti kaladopo mɔinmɔin sɔɔni ná, ti ɟaleni ma Lisetele ta Ikoniyume, ti gaabela Antiyɔse. ²² Ti ɟeni kaladopoiti ipɔɔzu, ti da ti lenɛ ga ti ye kidaalevei zu, ti da ɟe naati ma: «Kenii ade kpɔɔ mɔinmɔin sɔɔ pe, ade va ɔ GALA ná-masadaí zu.» ²³ Ti yeeloni totuɟiti ba Egilisii ɟilagilagi pe su, ta la bena ga GALA fali ti zugi zo, ti ɟeni naati kalivaazu Maligii ma, nii ti ɟidaalevai ma.

²⁴ Naa volumna, ti leveni Pisidi ɟovii ma, ti zeeli Panfli. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini Peleze, naa volumna ti li Atali. ²⁶ Ti zegeni ma miná, ti leeni batoí zu, ti li Antiyɔse, ve ti ɟalivaani ná GALA ná-zaalai ma, botii naama vaa zu, nii ti beni ga ke. ²⁷ Ti zeelii ma, ti Egilisii zu nuiti pe gaalɛni ba, ti voluvaawo ti ma ga nii pe GALA ge keai ga ti maavele, ta vele naa kidaalevei ma velei laalaogai la zii ɟiligiti tuɟɔ. ²⁸ Ti ku ɟeeni ná fele kaladopoiti saama.

15

Maabɔgi nii é ɟeeni Zeeluzalɛme

¹ Zunui tanigaa ti zegeni Zudee yooi zu, ti va Antiyɔse, ti da kidaaleve nuiti kala, ti da ɟe ti ma: «Ni wo la latini pelevolu, eɟevelei sevei la Moize ná-tɔgi zu, wo la zooga ɟizosu.»

² Naa ɟaabelani ga maɟaali baaba golai ti yɔɟzu ta Pɔle naa ve Balanabase va. Naa volumna, ti deveni ga Pɔle ta Balanabase naa ve taɟiligaa va ti le Zeeluzalɛme, ti naama vai yɔɟzule ga keelaiti ta Egilisi lotuɟiti. ³ Antiyɔse Egilisii ti leveni, ti liini ti leve ga Fenisi ta Samali vele, ti da naa zuɟula, velei zii ɟiligiti ti ɟidaalevai la. Naama woiti ti ɟeni ga koozunɛ vaa wola kidaaleve nuiti be. ⁴ Ti zeelii ma Zeeluzalɛme, Egilisii nuiti ti ti laaɟomini ta keelaiti naa ve totuɟiti ba, ti voluvaawoni naati ma ga nii pe GALA ge keeni ga ti maavele. ⁵ Falizieinti saama, niiti ti ɟidaaleveni, naa tanigaa ti wuzegeni, ti ɟe ma: «Kenii zii ɟiligiti ti lati pelevolu, é ti leve ga ti ɟolo Moize ná-tɔgi ve.»

⁶ Keelaiti ta totuɟiti ti ɟaalɛni ba, ti naama vai wuuve ga pagɔ. ⁷ Kpɔezuɟula wolai begai ma, Piyele wuzegeni, é ɟe ti ma: «Keeleaiti, wo kweeni ga kaite GALA ge yiimazegeni ga ze wo zaama, nii a ke gè Woo Niine Uagɔi laazeeli zii ɟiligiti ma, ti ɟidaaleve. ⁸ GALA nii é nu yiimave ɟwee, naa ɔɔɟɔi ma zeele wooi woga ga é yeezeida ti wu, tɔzei é Zenvu Nadagai vea tiya ga ade ɟevele, ⁹ é la zeeɟaagweezu ɟeeni ade yɔɟzu ada tiye, tɔzei é ti-yiimaveti naadege ga ta-ɟidaalevei maavele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA suɟɔɟosu, ga wo unbawului naa la kaladopoiti kpɔɔɟa, nii ada ade-memɛwolani ade la zieni seɟe vai wu? ¹¹ Kee adɔun, Maligii Yesu zaalai ɟa ade ɟidaalevai la ga ade ɟizoge ga ti ɟevele.»

¹² Bεbei pe ge maafeni kpɔ, ti woilo Balanabase ta Pɔle woo ma, ti da naa zuɣula, velei GALA ge ɣeni laavɔɔ vaiti ta maabele vaiti keezu la ga ti maavele zii ɣiligiti saama. ¹³ Ti begai ma ga bɔe, Zake kpɔei zefeni, e ɣe ma: «Kεeleaiti, a woilo deε gɔo ma! ¹⁴ Simɔn naa zuɣulaa ade ma, velei tɔozeizu mɔunpa GALA ge yiimazefeni la zii ɣiligiti saama ga zii ɣila, nii a ɣe ga nɔnɔ. ¹⁵ Naama vai balaa zolooge GALA goo wo nuiti daawooi ma, tɔzei seveve ga:

¹⁶ «Naa voluma na ɣale ma volu,
Davide na-pelei nii goloai, na gaalo volu,
veti nati kologologi, ge minati kpete volu.

Nà to volu,

¹⁷ naa ɣa a ke, nubusei motaiti ti Maligii ɣaizie,
ta zii ɣiligi niiti kpein ti ɣeai ga nɔnɔ.

Naa ɣa Maligii bogai,

¹⁸ nii e na-faazeikpasuiti kulaai kelema kaite wɔlɔwɔlɔ.» »

¹⁹ Zake ɣeni mɔnɔ ti ma: «Naa ɣa e ba, na kaazu ga fizoge ga ade mina faaba kpete zii ɣiligiti tuɣɔ, niiti ti ɣidaalevezu GALA ma, ²⁰ kele ade sevei leve ti ma ga ti bɔɣɔ maape ga kɔɔɣɔ ganigiti ta-ɣɔzɔba vaiti, kologologi, ta ti mina sua mi nii ma pama la vuuni, naa ve pama va. ²¹ Tɔzei kaite wɔlɔwɔlɔ ziegiti su, nuiti ta taa ɣilagilagiti su ti da Moize na-tagi ɣala, ta toɣa ɣalasu dooɣo foloiti pe GALA debi veleiti bu.»

Devei niiti ti zefeni ta sevei e leveni kidaaleve nuiti ma

²² Naama ziegi zu, keelaiti ta totuɣɔiti, naa veε Egilisii zu nuiti pe ba ti zooloni ma, ga ti nui tanigaa ɣula bɔɣɔ zaama, ti ti vile Pɔle ta Balanabaseni polu, ti li Antiyɔse. Ti yeeloni Zude va, nii e lolisu ga Balasabase, ta Silase, ti felegɔ ti ɣeni ga nuiti, niiti unfema wola ɣeni ti ve kidaaleve nuiti saama. ²³ Ti sevei veeni ti ya, nii su wooi ɣeni ga nii: «Wo-ɣeeloointi, ti ga keelaiti ta totuɣɔiti ta wo luɔsu, wɔiti wo la ga Zuifua, wo Antiyɔse taazuve, naa veε Siili ta Silisi ɣoviiti ba. ²⁴ Gi menige ga gi zaama, nui tanigaa ti vaave wo vɔ be, ti wo yiiɔlɔ, ti wo niikpi ga ta-bɔezuɣulai. Gá lei gi va naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi pe gi zolooge ma ga gi yeelo nua va, gi ti veε gi-neɛpɔɣɔiti Balanabase ta Pɔle va, ti va wo vɔ be, ²⁶ niiti ti ɣikula ti-yenvuiti su ade-Maligii Yesu Kilista laaseigi vaa zu. ²⁷ Naa ɣa e kea, gi Zude ta Silase levega wo ma, ga ti va ti niima ɣeela woo laazeeli wo ma ga laawoo. ²⁸ Neve Zenvu Nadagai ve, ta gá bɔɣɔi gi ve, ga nu mina kasɔ nape da wo unma, keni nii maalaasu la ná. ²⁹ Naa ɣa e ga, keni wo mina da ga suaiti mi, niiti ti ɣulaai ga zalaɣai kɔɔɣɔ ganigiti be, ta pama, naa veε sua voomaiti ba, wo bɔɣɔ maape balaa ga kologologi. Wa naati keena, faa vago ve wo ve. Ade ɣaana mɔnɔ!»

³⁰ Ti yeebeni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiyɔse, ti kidaaleve nu bɔgi pe gaale ba, ti sevei ve ti ya. ³¹ Sevei ɣalagai ma, ti wola ɣoozunεeni, tɔzei iɣɔɔ wooi va e ɣeni su. ³² Tei Zude ta Silase ti ɣeni ga GALA goo wo nuiti, ti lebini bɔezu kidaaleve nuiti pɔ, ti da naati tene, ta ti da ti iɣɔɔ. ³³ Ti ku ɣεeni ná fele, naa voluma ɣeεɣeeloointi ti yeebeni ti va ga ziileigi, ti ɣale ma naama nuiti pɔ, niiti ti valini ti ma. ³⁴ [Aneε naa ve, e neeni Silase ve ga e ye ná.] ³⁵ Pɔle ta Balanabase ti yeni Antiyɔse, naa veε nu mɔinmɔin ba, ti kalagi wo, ta ti da Maligii ná-Woo Niine Uagɔi laazeeli.

Pɔle ta Silase lii vai keela ziegi velesiei ma

³⁶ Ku ɣεeni fele, naa voluma Pɔle ɣeni Balanabase ma: «De ɣale ma vogi zu, de li de kidaaleve nuiti ka, ve pe de levega ná, de Maligi laawooi laazeeli, de ka mini ɣeɣala ɣa ti ná kidaalevei zu.» ³⁷ Balanabase ɣeni pɔ, e Zan vile ti volu, nii daasei peai ga Maleke, ³⁸ kele Pɔle kaani ga e la vizoni ga ti va naa vile volu, nii e zefeni ti volu sie mɔungi zu Panfili zɔli, e la ɣεeni ti va ta-wotii zu. ³⁹ Naama maɣaalii baani ti yɔɣɔzu, eyesu ti bali ma. Balanabase Maleke zefeni, ti le batoi zu, ti li Sipele. ⁴⁰ Pɔle ma ge yiimazege ga Silase,

kidaaleve nuiti ti ti gʒalivaani Maligʒii ná-zaalai ma, ti da li. ⁴¹ Ti leveni Siili yooi zu ta Silisi, ti da Egilisiiti ijɔdɔ.

16

Timotee vile fai Pɔle ta Silase volu

¹ Naa voluma, Pɔle zeelini Dεlebe, ta Lisetele. Kidaaleve nui ta gʒeni miná, daaseigi ga Timotee, dee gʒeni ga Zuifu anzanui ta kidaaleveai Kilista ma, kεεgʒe gʒeni ga Gelekii ta. ² Kidaaleve nui niiti ti gʒeni Lisetele ta Ikoniyume, naati ti gʒeni zeele woo vago wosu, é lo Timotee va. ³ Wɔin gʒeni Pɔle ma ga é naa gʒe ga zieɔgɔ, é naa zegeni, ti tati pεlevolu, tɔzei Zuifuiti ta-vai va, niiti ti gʒeni naama adeti, mazɔbɔ ti pε ti gʒeni kwεeni ga kεεgʒe gʒeni ga Gelekii. ⁴ Taai niiti é gʒeni levesu ti zu, é gʒeni deveiti bosu nuiti ma, niiti keelaiti ta totugɔiti ti ti zegeni Zeeluzalame, naa gʒa a kε ti gʒolo naama leveiti be. ⁵ Egilisiiti sebe gʒeni bɔzu kidaalevei zu, ta da vεε ti va folo-o-folo.

Pɔle loli fai Maseedɔine

⁶ Ti Filizi ta Galate yooi maaleveni, tɔzei Zenvu Nadegai pele leveni ti lugɔ ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷ Ti zeelii ma Misi yooi gʒobave, ti gʒeni pɔ ga ti li Bitini, kele Yesu ná-Zenvui la gʒeni vaani bu. ⁸ Ti Misi yooi maaleveni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹ Kpidii Pɔle kulakεlεmai ta zɔbɔni, é Maseedɔine zunu gʒila kaani loni, naa da maanεεε, é da gʒe ma: «Soma kae, é leve Maseedɔine, é bɔ gi va!» ¹⁰ Pɔle ná-kulakεlεmai naa maavele ma, gi pele gʒaizieni gaamago ga gi li Maseedɔine, mazɔbɔ gi kwεeni ga naa maavele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niine Uagɔi laazeeli ná.

Lidi gʒidaaleve vai Filipe taazuve

¹¹ Gi lεeni batɔi zu Toloase, gi li Samɔtelase zie zaama yooi vɔ pelei, poluma zobui gi li ga Neyapɔlise vele. ¹² Gi zεge miná, gi li fɔ Filipe taazuve, nii é gʒeni ga Wɔlɔme laai ta, é gʒeni ga Maseedɔine gʒovi mɔungi ma laai ta. Gi ku felegɔ gʒeni naama laai zu. ¹³ Doogɔ foloi gi gʒulani taai va, gi li zie wolai laave, é gʒeni gi gʒisu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizuve ta gʒaa ná. Tei gi zeini, gi bɔeni anzanuiti pɔ, niiti ti gʒaalεa gʒeni de ba. ¹⁴ Anzanu gʒila ge gʒeni ná, nii é gʒeni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é gʒeni ga sege bɔi pɔdi nui, ta ná-taazuve gʒeni ga Tiyatiil. E gʒeni woilosu ga pagɔ, Maligʒii ziilaalaoni, nii a kε é naati mɛni, nii Pɔle gʒeni bosu. ¹⁵ Tei ta ná-pεle wu nuiti ti batizeni, é gi maanεεnɛni, é gʒe gi ma: «Ni wo kwεeni ga gè gʒidaalevea ga gʒite Maligʒii ma, à soma wo lε ná-pεlei wu, wo zeí ná.» E bɔini gi la gola ga keni gi naa gʒe.

Filipe gʒaso zifigi zu vai

¹⁶ Yeeta, gi gʒeni liizu GALA falizuve, duɔ anzanu gʒila ge gi laagʒomini, nii adɔbεε yenvui gʒeni su, ná-adɔbεε vaiti maavele ma, ná-duɔ kεεgʒeiti ti gʒeni kulanuma wola zɔbɔsu. ¹⁷ E vileni gi volu, gá-o, Pɔle-o, é da bain, é da gʒe ma: «GALA nii é Anii-Pε-Unda, naa ná-botigʒe nuiti ka ga zunui niiti, ti vaave kizo pelei lεεzu ga woye.» ¹⁸ E gʒeni naa gʒεεzu folo mɔinmɔin daawu. Pɔle bɔlɔi ma ga naa, é latini, é gʒe zenvu ɲɔi ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, ná é levezu ga é gʒula anzanui nii zu.» Gaamago é gʒulani anzanui zu.

¹⁹ Siegi zu ná-duɔ kεεgʒeiti ti kaani la ga kito ge la mɔ ti vε, ti va ani mɔinmɔin sɔbɔ ga maavele, ti Pɔle ta Silase zoni, ti naati kpokpo taa zaamave tukpɔgʒaaleve nuiti pɔ be. ²⁰ Ti naati teveni Wɔlɔme nuiti, niiti ti gʒeni ga tukpɔgʒaaleve nuiti, ti gʒe ti ma: «Zunui niiti ka ti faa yaɓabagi viliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la nεeni ga adei de ga Wɔlɔme nuiti ade va va bu, baa ade va kε.» ²² Bebei balaa wuzegeni ti laalɔgʒoma. Tukpɔgʒaaleve nuiti ti ta-zεgeiti kulaai ma ti gʒoba, ti devei veeni ga ti naati dogʒa ga kpakɔi. ²³ Ti begai ma ga ti loɓa ga kpakɔ ɲε mɔinmɔin, ti naati pilini kaso gʒa, ti kaso make nui leve ga é da wola wεε ti ma. ²⁴ Tei naama levei veeni kaso make nui ya, é ti vilini kaso vele gʒoozu vele nuu, é ti-gʒɔgʒiti dɔ kpeɓi gʒa.

²⁵ Kua zaamai Pōle ta Silase ti gēni GALA falizu, ti da GALA dēbi wuyeyiti too, kasoga nui zōiti ti gēni ti woomenisu. ²⁶ Gaamago, zou bali wolai gēni, é kaso vεlei ma wuulaagiti niikpi, kpogiti daalaoni nō vōoma, yōlōgōiti ti vieni kasoga nuiti pε ba. ²⁷ Kaso vεle make nui wuungai ma, é ka ga kaso vεlei ma bogiti daalaoge, é ná-boga zōkpōi gūlani ma lafagi zu, é gēni liizu bōgō vaazu niina, tōzei é gīsieni ga kasoga nuiti pε ti vela. ²⁸ Kεle Pōle bairini ga woo wola, é gε ma: «Mina faa nōu nōpe kε ga bōgō, gi pε gá vε.» ²⁹ Kaso vεle make nui wozakalagi maalolini, é lēni ga suvile, é da bali, é looni Pōle ta Silase gōgōwu, ³⁰ é gūla ga tiye eteave, é gε ti ma: «Kēni, ná kε gale, gē va gizo?» ³¹ Pōle ta Silase ti googaavoteni, ti gε ma: «Gidaaleve Maligii Yesu ma, da gizo wa da-veleyegei wu nuiti.» ³² Ti Maligii laawooi woni ma, ta ná-peleyegei wu nuiti pε. ³³ Naama yeegefalai nō kpidii, kaso vεle make nui liini ga Pōle ta Silase, é ta-valaiti gaagba, naa vóluma ti batizeni gaamanō ta ná-peleyegei wu nuiti pε. ³⁴ E lēni ga tiye ná-pelei wu, é daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-peleyegei wu nuiti pε ti gōozunēni, ti gidaaleve vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukpōgaaleve nuiti ti salavusuiti teveni kaso vεle make nui ma, ti gε ma: «Yeebe zunui niiti ba, ti li.» ³⁶ Kaso vεle make nui naama wooi laazeelini Pōle ma, é gε ma: «Tukpōgaaleve nuiti ti keela levege mā, ti gε gē wo vile, naa maavele ma à gūla, wo li ziileigi zu.» ³⁷ Kεle Pōle gēni ti ma: «Gei gi ga Wólome nuiti, ti la gá-veelala lēni, ti gi lofa kelemave, ti gi vili kasoi gā. Ta pō niina ga ti gi gūla dōoguzu? Gi la naa gεa pε! Keni tiya bōgō ti va, ti gi gūla ti!» ³⁸ Salavusuiti ti liini ti naama woiti bo tukpōgaaleve nuiti ma. Naati ti wola luani, ti menigai ma ga ta ga Wólome nuiti. ³⁹ Ti liini ti pee ve Pōle ta Silase vε, ti naati maanēne ga ti gūla ta-laai va. ⁴⁰ Pōle ta Silase ti gūlaai ma kasoi gā, ti lēni Lidi ná-pelei wu. Ti gεgēlōinti kaai ma, ti naati ipōdōni, naa vóluma ti da li.

17

Pōle ta Silase ti lii vai Tesalōnike

¹ Pōle ta Silase ti leveni Anfipōli ta Apōlōni, ti zeeli Tesalōnike, vε Zuifuiti ta-GALA dēbi vεlei ta gēni ná. ² E lēni bu, egēvelei a da kε la pōlōma, doogō folo savago laawu Pōle gēni liizu, é da bōe ti vō ga GALA sevei zu vaiti. ³ E gēni sugulazu ti ma, é dεe ga tiye ga keni Kilista a la bōb, é za, naa vóluma é wuzefε, é gūla saai ya, é gε ti ma: «Yesu nii gē ná-fai wosu wo ma, naa gā é ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti gidaaleveni ti zaama, ti vεe Pōle ta Silase va, ta Gεlekii ma mōinmōin niiti ti gēni luazu GALA ba, naa vεe tosuba anzanui ma mōinmōin ba.

⁵ Kεle toloi Zuifuiti ziimave laaveni, ti nu pakai tanigaa zegēni bēbei zaama, ti ti gāale ba, ti vuutugi vili taai zu. Ti liini ti Zazōn ná-pele laa gale, ti da Pōle ta Silase gāizie ga ti li ga tiye bēbei vō. ⁶ Tēi ti la gēni ti gāani, ti Zazōn ta kidaaleve nui tanigaa zoni, ti li ga tiye tukpōgaaleve nuiti kakala, ti da bain, ti da gε ma: «Niima zunuiti ka ti eteai pε kēai unga wuulee, tiya gā ti vaai vε. ⁷ Zazōn gā é yeezeidai ti wu. Ti pε ta faiti kεezu masagi Seezaal ná-deveiti daalōgōma, ti gε masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama woiti ti bēbei yigūlani ba ta tukpōgaaleve nuiti, ⁹ naati ti la gēni kēni, ti va yeebe Zazōn ta zōiti ba, keni ti kpōunma ani gūlani ti ya pε.

Pōle ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii vēni nō feya, kidaaleve nuiti ti Pōle ta Silase leveni Beelee. Ti zeelii ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA dēbi vεlei wu. ¹¹ Naati koozu gīsiei vāni, é leve Tesalōnike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga gōozunēe vεle, folo-o-folo ti gēni GALA seveiti fεgēlefεgēlesu, ti pεte ni nii ti bogai ti ma gaamai vε. ¹² Ma mōinmōin ge gidaaleveni ti zaama, naa vóluma Gεlekiiti saama, tosuba anzanuiti ta zunui ma mōinmōin ti gidaaleveni. ¹³ Kεle Tesalōnike Zuifuiti ti kwεegai ma ga Pōle gā GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti vāni ná ga ti bēbei gāazulε, ti vuutugi vili ti zaama. ¹⁴ Kidaaleve nuiti ti Pōle leveni ga kpolōdei laa vεlei, kεle Silase ta Timotee ti yēni taazuve. ¹⁵ Zōiti ti liini Pōle

maazaasu, ti liini la fɔ Atene. Ti galesuue ma, Pɔle valini ti ma ga Silase ta Timotee ti li pɔ be fala.

Pɔle gɛai ma Atene

¹⁶ Siegi zu Pɔle gɛni sieɲɔɲɔiti kpɔunsu da Atene, zii gɛni ɔɔɔzu, tɔɔzei ɛ kaani ga taai naa wola laavege ga kɔɔɲɔ ganigiti. ¹⁷ E gɛni ɔɔɔzu Zuifuiti pɔ, GALA deɓi velei wu, ta zii gɛligiti pɔ, niiti ti vɛlegai Zuifuiti ta-GALA pelei ma, naa vɔluma folo-o-folo ɛ gɛni ɔɔɔzu nuiti pe pɔ, niiti ti gɛni vaazu ete zaamave. ¹⁸ Faaɲwe nui tanigaa, niiti ti ga Epikuliɛinti ta Sɔɔiseinti, ti tɔɔzeini ga ɔɔɔa pɔ. Tanigaa ti da gɛ ma: «Lee ma ɔɔɔzuɲula ɲaka ga zunui nii bosu?» Zɔiti ti da gɛ ma: «Da ka ga toɲa gala kiligaa ta-vaa laazeelizu.» Tɔɔzei ti gɛni Pɔle woomɛnisu, ɛ da Yesu na-Woo Niine Dagɔi laazeeli, ta buzege vai, ɛ gɛla saai ya. ¹⁹ Ti li vele gɛana la Aleyɔpaze nuiti kakala, ti gɛ ma: «Gá zoo nei gi faa gɛwee ɔaa, ɛ vɛle kala niinei naa va, nii ɛ bosu ga giye? ²⁰ Tɔɔzei gá fai tanigaa menisu ɛ-la, niiti kaipa gi la de ta menini. Tɔ gá ɛ ba, gá pɔ gi naati polugɛwee.» ²¹ Tama Atene nuiti pe ta weɛinti ti gɛni ti zaama, ti gɛni ta-yeegɛgalai pe keɛzu nɔ ga ti da faa niinei bo ɔɔɲɔ ma, ta ti da menɪ.

²² Pɔle wuzegɛni naazu Aleyɔpaze nuiti saama, ɛ gɛ ma: «Atene nuiti, gɛ peɛ ga wo pe wa ga gala pele zie nu wolaiti, kevelei pe ma. ²³ Tɔɔzei zɛge levesu taazuve, gɛ da wa-gɔɔɲɔ ganigiti ka, eyɛsu gɛ ná ta gaa ve seveai ná ga: «Galagi nii nu la kwee, naa nɔnɔi ga.» Nii wo debizu, wo la kwee, naa gá gɛ ná-fai laazeelizu wo ma. ²⁴ GALAGI nii ɛ eteai ta su aniiti pe kpetɛa, tɛigi ɛ ga geeɲɔlogi ta zooi ti-Malɔfi, seizu la gala pelei naa wu, nii nuiti ti togai ga yeei. ²⁵ Kpɛde la ba balaa ga nuiti ti ani ve be, ege a vala ani ta ma zii nɔpe ma, tɔɔzei toɲa ɛ zenvui ta zenvu viilei veezu nuɓuseiti pe zea, naa veɛ ani mɔtaiti pe ba. ²⁶ E etea nuɓusei pe kpetɛve ga nu gɛla kpegi mavofodai nɔ, nii a ke ti zeɪ zooi gá ná pe. E yeegɛgalaiti teveni ba, ɛ nuiti ti zeɪ yooiti kwɛgiti da, ²⁷ nii a ke ni toɲa zoo gɛɛzu nuiti ti ye gɛɛzu tiɲili tiɲili ti GALA gaizie ti ka. Tama tɔun maa la gɔozani de tanɔpe ba. ²⁸ Tɔɔzei:

«Tɔun maavele zu, zenvui gá de ya, de da ɲiikpi, ta da vulua.»

Egevelei wa-vaa gɛwee nui tanigaa ti bogai la ga:

«Ada ga mavofodaiti.»

²⁹ Naa gá ɛ ba, tɛi ade ga GALA mavofodaiti, ade mina gɛsɛ ga GALA kulave ga kɔɔɲɔ ganigiti niiti ɲɛliɲi gɛ nuiti, ti ti ɔɛɛai ga zanugi, ɔaa walii, ɔaa kɔtui, ga ti gɔozu gelegelegiti. ³⁰ GALA ge nuɓuseiti ta-gɛmalala yeegɛgalai naati zɛga ná, keɛ niizu toɲa nuiti pe devezu adave pe ga ti ti zie velei maavalibo. ³¹ Tɔɔzei ɛ yeegɛgala levea ba, siegi zu ɛ vaazu nuɓusei pe tukpɔgaavezu la ga telebodai, zunu gɛla kpegi maavele, nii ɛ yimazegeai la, ɛ naama vooɲi gɛla keɛma ɛɛ pe be ga ɛ naa wuzegɛ, ɛ kula saai ya.»

³² Ti naama wooi menigai ma ga gɔvɛiti buzege vai saai ya, tanigaa ti gɛni ɲɛɲɔlasui gɛɛzu la, taɲiligaa ti da gɛ ma: «Gá ɛ woomɛni yee gɛli, ɛ lo naama vaiti ba.» ³³ Uele gɛana Pɔle gɛlani la ti zaama. ³⁴ Anɛɛ naa ve, ti zaama tanigaa ti gɛdaaveɛni, ti gɛli Pɔle va, naati tanigaa ti gɛni ga Denise, nii ɛ gɛni ga Aleyɔpaze nui gɛla, ta anzanu gɛla nii daaseigi gɛni ga Damalise, ta taɲiligaa.

18

Pɔle gɛni Kɔlente

¹ Naa vɔluma, Pɔle zegɛni Atene, ɛ li Kɔlente. ² E Zuifu gɛla pɛɛni ná, daaseigi ga Akilase, ɛ gɛni ga Pɔn nu, ta anzai Pelisile ti vaani nɔ feya ti zɛge Itali, tɔɔzei masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti pe ti maagooza Wolɔme va. Pɔle gɛlini ti va, ³ tɛi ɲɛliɲi gɛlagi nɔ gá ɛ gɛni ti pe ti ya ga sege gɔta ɔɛɛ vai, ɛ yeni ti vɔ be, ti da boti gɛ vɔɔma. ⁴ Dooɲɔ foloi gɛlagilagi pe Pɔle gɛni ɔɔɔzu Zuifuiti ta zii gɛligiti pɔ, GALA deɓi velei wu, ɛ gɛni gaaɔaazu ga ɛ ti lati.

⁵ Siegi zu Silase ta Timotee ti vaani la, ti zɛge Maseedɔine, Pɔle ɔɔɲɔ veeni GALA daawooi laazeeli vai nɔ ya niina, ɛ gɛni deɛzu ga Zuifuiti ga Yesu gá ɛ ga Kilista. ⁶ Keɛ tɛi Zuifuiti ti gɛni maagaaɲizu ga woo ɲɔiti, ɛ ná-segeiti subukpunɛni, ɛ gɛ ti ma: «Wo ma

namai ga la niina wo unma, wa-vaa nape ge la mo ndun unma, be niina ge gaavote zii giligiti ma.» ⁷ E zegeni miná, é li zunui ta ná-pelei wu, nii é gēni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi gēni ga Titiyuse Zusetuse, ná-pelei gēni GALA dēbi vėlei gjobave. ⁸ Anee naa ve, GALA dēbi vėlei ma gundigii, nii daa gēni ga Kilisepuse, naa gidaaleveni Maligii ma, ta ná-pele wu nuiti pe. Kólente nui ma moinmoin balaa, niiti ti gēni Póle woomenisu, ti gidaaleveni, ti batizei zoloo.

⁹ Yeeta kpidii, Maligii gēni Póle ma kulakelamai zu: «Mina lua pe, bae mina maage kro, ¹⁰ tōzei ndun ná é va, nu nape ge la voojua é va, é va faa jou ge ga de, mazoloo ná-nubusei wola moinve taai nii zu.» ¹¹ Póle keeni Kólente ga kona gila ta tukpe (1,5), é da nuiti kala ga GALA daawooi.

¹² Siegi zu Galiyon gēni la ga Akayi masagi, Zuifuiti pe ti zolooni faa gila ma, ti wuzegē Póle laalofoma, ti liini la tukpogaalevezuve, ¹³ ti ge ma: «Zunui nii ga é nuiti tatisu, é GALA dēbi vėlei tagili deezu ga nuiti, nii é la zolooni tagi ma.» ¹⁴ Póle gēnina gēezu é bae, eyesu Galiyon kpoei zegē, é ge ma: «Ee, Zuifuiti! E ga é gēni ga telebotala va ba faa jou va, ná la woilo wo-woo ma, vėlei maanai é ge la, ¹⁵ kele tei é ga maagaali no, é vile woosti ta daaseigiti ba, naa vee wo bōfo logiti ba, wa-vaa gana. Gè la po ga gè ge ga naama lukpogaaleve nu.» ¹⁶ E ti beeni, ti zegē tukpogaalevezuve. ¹⁷ Ti pe ti Sōsetene zoni naazu, nii é gēni ga GALA dēbi vėlei ma gundigii, ti da doja tukpogaalevezuve jakala. Kele Galiyon maavaa la gēni naa zu.

Póle fale fai ma volu Antiyose

¹⁸ Póle ku gēni fele Kólente, naa voluma é valini kidaaleve nuiti ma, é le batoi zu, dii vai zu Siili vėle, ta Pelisile naa vee Akilase va. Aisa é va zegē ná, é nōungi buyeni ma bato losuve Sankelee, tōzei é minazegē keeni. ¹⁹ Siegi zu ti zeelini la Efēze, Póle siepogōiti zeni miná. E leeni GALA dēbi vėlei wu, é da bae Zuifuiti, ²⁰ naati ti maaneneni ga é yeegefala go ge ti va, kele é la gēni vaani naa wu. ²¹ Anee naa ve, segezuve ná, é gēni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, ná de galesu ma wo vo be.» E leeni batoi zu Efēze. ²² E gūlani batoi zu Seezalee, é zegē miná é le Zeeluzalame, é laali Egilisi zu nuiti ma, naa voluma é yeini Antiyose.

Póle lii vai keela ziegi zavasiei ma

²³ E ku gēai ma fele miná, é galeni ma volu, é da levetēve Galate ta Filizi, é da kaladopoiti ipodo.

²⁴ Zuifui ta vaani Efēze, é gēni ga Algezandili nu, daaseigi gēni ga Apolose. Zunui naa gēni ga kpēzūfula nu wola, kalagai gola GALA sevei zu. ²⁵ E galani ga Maligii ná-pelei ma vai, zebēi gēni ba, é da nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, kele Zan ná-batizei no ga é gēni kwēni. ²⁶ E tōzeini ga bōea ga ladalai GALA dēbi vėlei wu, kele siegi zu Pelisile ta Akilase ti goomenini da, ti segeni ti maabuğa bōfo va, ti GALA ná-pelei lee la ga pagō. ²⁷ Tei é deveni ga é li ga Akayi vėle, kidaaleve nuiti ti ipodōni. Ti sevei gēni kaladopoiti ma ga naati ti yeezei bu ga pagō. Seeliai ma miná, é gēni ga kpōba nu wola naati be, niiti ti gidaaleveni GALA ná-zaalai zaŋui zu. ²⁸ Tōzei é gēni Zuifuiti ta-bōēiti polulaazu no kpaun kelei zu, é da deē ga tiye GALA seveiti su ga Yesu ga é ga Kilista.

19

Póle zeeli vai Efēze

¹ Siegi zu Apolose gēni la Kólente, Póle leveni ga maazu vėle yooi zu vėle, é zeeli Efēze. E kaladopoi tanigaa gaani ná, ² é ti gaazağa, é ge ti ma: «Siegi zu wo gidaalevea la, wo Zenvu Nadegai zolōni?» Kele naati ti googaavoteni, ti ge ma: «Toun kaipa gi la de vōlo menini ga Zenvu Nadega ga ná.» ³ E gēni ti ma: «Batizei ma begele ga mu wo solōogai?» Ti ge ma: «Zan ná-batizei.» ⁴ Póle kpoei zegeni volu, é ge ma: «Batizei nii Zan gēni keezu, naa gēni ga nuiti sie vėle maavalibo fai, é gēni gēezu nuiti ma, ti gidaaleve naama nui ma, nii é vaazu toun poluma, naa ga é ga Yesu.» ⁵ Ti naama wooi menigai ma, ti batizei zolōni Maligii Yesu

laaseigi zu. ⁶ Põle yeelaai ma ti ma, ti Zenvu Nadegai zõlõ, ti tõzei ga bõea zii woo giligiti su, ta ti da GALA gooi wo. ⁷ Ti pe kpõga gjeni ga nu puugõ maazu felegõ (12) gẽgala.

Tenegi Põle boni Efze

⁸ Põle gjeni lëezu GALA dëbi vëlei wu alu savagõ laawu, é da bõe ladalai zu Zuifuiti põ ga GALA ná-masadai ma vai, é gjeni gaaabaazu ga é naati tati, niiti é gjeni bõezu ti võ. ⁹ Kele tei tanigaa ti gigi baani, ti la keeni, ti va maavalibo, toun ti da kpõe nõiti bo kidaaleve vele niinei ma, bëbei gaaazu, Põle zegeni ti gõba. E gjeni liizu ga kaladopoiti, folo-o-folo é da ti gala Tilanuse ná-kala bosuve. ¹⁰ E yeni naa gëezu, eyesu é gje ga kona felegõ, naa maavele ma nuiti kpein ti gjeni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii giligiti, ti pe ti Maligii laawooi menini.

Seva ná-doun zunu lõfelaiti

¹¹ GALA ge gjeni laavõõ vaiti keezu ga Põle maavele, niiti ti la gjeni gëezu põlõma. ¹² Eyesu ti da Põle ná-maabale segeiti ba ná-sege maazu zegeiti pe seebe nuiti ma, ti da gede, zenvu nõiti ti da gula ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti gjeni levetevesu ga ti da inegiti kpe nuiti su, ti sugõgõni ga ti da Maligii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti zenvu nõiti ti gjeni ti zu, ti da gje ma: «Nà wo levezu Yesu laaseigi zu, nii Põle ná-fai laazeelizu!» ¹⁴ Zõiti ti gjeni niima vaiti keezu, ti gjeni ga Seva ná-doun zunu lõfelaiti, nii é gjeni ga Zuifuiti ta-zalağa gula gundigii gila. ¹⁵ zenvu nõi ti woogaaavoteni, é gje ti ma: «Gè Yesu gwëeni, gè kwëeni balaa zõi é ga Põle, kele woun, wa ga bëni?» ¹⁶ Gaamanõ, zunui nii zenvu nõi gjeni su, naa valani ti va, é võni ti ma, é ti loğa gëzegëze, eyesu ti vela ga ti-maajakaiti, ti maawanaai. ¹⁷ E se pe ge naama vai gwëeni, Zuifuiti ta zii giligiti niiti ti gjeni nii wosu Efze taazuve, dualuagi lõni ti pe su, naa gjeni ga zaõu Maligii Yesu laaseigi lëbiya zõlõ. ¹⁸ Zõiti pe ti gidaaleveni, naati ma mõinmõin ti gjeni vaazu, ti da lo zõ ga ga nii pe ti keai. ¹⁹ Niiti pe ti molikula faiti keeni, naati ti vaani ga ta-zevëiti, ti gala ese pe gaazu. Ti naama zõngõi gaaluni, é gje ga wali gae waavuulõlugõ (50 000).

²⁰ Vele gjana Maligii laawooi wo fai zu gjeni wõlõzu la ga gaabaai, Maligii bõgõi ná-zëbei zaõui zu.

Duutugi é leveni Efze ta Põle zefë vai ná

²¹ Naama vaiti kpegai ma, Põle deveni ga é li Zeeluzalëme, é leve ga Maseedõine ta Akayi vele. E gjeni gëezu ma: «Siegi zu gè zeelizu la Zeeluzalëme, keeni balaa gè gaaazula Wõlõme ma.» ²² E ná-kpõba nu felegõ leveni Maseedõine, Timõtee ta Eelasete, tõ bõgõi é yeni de Azi yooi zu.

²³ Naama yeegeğalalai zu gja kpõe wolai leveni la, é lo kidaaleve vele niinei va. ²⁴ Zanu kpete nui ta gjeni ná, daaseigi ga Deemeetiliyuse, é gjeni anzanu galagi Aaleteemise ná-pëlei maaniini koiti kpëtezu ga wali gõlegi, é gjeni naavolo wola gaaalëezu ba kõõgõ gani naama jëeligi gje nuiti be. ²⁵ E naati gaalëeni ba ta zõi niiti ti gjeni jëeligi gilagi gëezu, é gje ti ma: «Wo pe wo kwëeni ga ada-gulanumai gja niima wotii nõ zu, ²⁶ kele wa menisu ta wa pëtesu nii Põle keezu, Efze taazuve ta Azi yooi zu ná pe, é nu mõinmõin tatiga, é da gje ti ma, galagi niiti pe nuiti ti kpëtai bõgõ ve, naa tanõpe ge la ga gala. ²⁷ Naama vai gja vaazu baagulazu ada-wotii ma, é belegula anzanu gala golai Aaleteemise ná-pëlei va, naa volumna toğa vala lëbiya wolai ma, nii é zea, teigi nuiti ti nõkõsu be Azi yooi zu ta eteai pe su.»

²⁸ Naama woõiti menigai ma ti ve, ti wola yigaaawanani, ti da bain, ti da gje ma: «Efze nuiti ta-galagi Aaleteemise wõlõve!» ²⁹ Taai zu ná pe ge gjeni nõ wuulee, ti pe ti liini võõma ga kpizei naama adave, ná ga maabõ bosuve, ti li ga Põle ziejõgõ felegõiti Maseedõine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ Põle gjeni põ é bõgõ le ga bëbei, kele kaladopoiti ti la gjeni keeni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa võlõ, niiti ti gjeni ga bõlõlõiti, naati ti wooleveni ma, ti gje ma, é mina li maabõ bosuve. ³² E se pe ge gjeni bainsu ga vëlei é põ la, tõzei faa wuuleegi wola wõlõni bëbei zaama, nui bõlõzu ti la võlõ gjeni kwëeni lee vaa zu ti gaaalëi ba.

³³ Nui tanigaa ti ma vai zuɔfulani Alεgezandele ma, nii Zuifuiti ti ɔeni daavilisu velelavε. Alεgezandele yee ɔεeni ti ma beβε, ε ɔeni pɔ ga ε goozuɔfula bo bebei ɔaazu. ³⁴ Kele ti kwεεgai ma ga toɔa ga Zuifui ta, ti pe ti ɔeni bainsu lele felegɔ laawu, ti da ɔe ma: «Efeze nuiti ta-ɔalagi Aaleteemise wɔɔlavε!»

³⁵ Gaabelagi zu, taa zεve ɔe nui zooni ε bebei ɔaabε, ε ɔeni ti ma: «Efeze nuiti, be ɔa ε la kwεε ga Efeze taai ɔa ga Aaleteemise wolai nά-pelei makesuve, ta maaniinigi nii ε ɔulani geegɔlogi zu, ε loo? ³⁶ Tei nu nɔpe ge la zooga zeɔezu naa ɔa, wo maaneve wo maagε kpɔ, wo mina kazemazu vaa nɔpe ke. ³⁷ Tɔzei wo va ga zunui niiti, tama ti la faa ɔologoloni gala pelei ma, ti la woo ɔu woni ada-anzanu ɔalagi ma. ³⁸ Ni nui tanɔpe sɔ ka Deemeetiliyuse ve ta nά-ɔeeligfi ɔεεɔɔɔiti be, tukpɔɔaaleve voloiti ta nά, tukpɔɔaaleve nuiti ta nά, ti va ti ta-baazaɔai la. ³⁹ Kele ni faa ɔiligaa ta wo ɔisu, naati gaagɔ ɔula ba gaaleba ɔitei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii tevegai, ni ade la daani ma, toɔa la ade unma, ti ade veelala, eɔe ada ɔe ga gaazuleε vea, tɔzei gi woozuɔfulasu nɔpe ge la nά, nii a ɔe ga kpɔgi nii ma ungi.» ⁴¹ Siegi zu ε beni la ga naama woiti bo, ε bebei ɔaagalenι ma.

20

Pɔle lii vai Toloase

¹ Siegi zu zɔngɔi beni la, Pɔle kaladopoiti tolini, ε ti lenε. Naa voluma ε valini ti ma, ε pele zo, ε da li ga Maseedɔine vele. ² E naama yooi zu ziεni, ε da tεnε mɔinmɔin bo ga kidaaleve nuiti. Naa voluma ε liini Geleki yooi zu, ³ ε yεni minά alu savagɔ laawu. E ɔevele beteni niina ga ε le batoi zu, ε li Siili, eyεsu ε faa ɔwεεsu ga Zuifuiti ti yaavai ɔilive ma. Naa maavele ma, ε deveni ga ε ɔale ma Maseedɔine vele. ⁴ Sieɔɔɔiti daaseigiti kaa: Beelee nui Piiluse nά-doun zunui Sopatεel, Tesalɔnike nu felegɔi Alisetaake ta Sekɔnduse, naa veε Delebe nui Gaiyuse va, ta Timɔtee, naa voluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵ Naati ti toni da gi luɔɔ, ti li ti da gi boun Toloase. ⁶ Gɔnɔi, siegi zu bului nii leve la su naama veti voloiti ti beni la, gi leeni batoi zu Filipe taazuve, gi ke ga folo lɔɔlugɔ ziei ɔa, gi li gi ti ɔa Toloase, gi ke minά ga dɔɔɔɔ ɔila.

Etikuse wuzeɔe vai, ε ɔula saai ya Toloase

⁷ Dɔɔɔɔi ma volo mɔungi, gi ɔaalea ɔeni de ba ga gi bului ɔaagwe bɔɔɔ va. Tei Pɔle maaneeni ga ε li poluma zobui, ε ɔeni bɔezu gaalebai zu nuiti pɔ, ε nά-kpɔei zuɔfoozani, eyεsu kua zaamai zeeli. ⁸ Lanboi wola mɔinni geezu velei wu, ve gi ɔeni nά gaalebai zu. ⁹ Zunu loungoi ta ɔeni zeini fenεtelei laave, daaseigi ga Etikuse, tei Pɔle ɔeni nά-kpɔei wola zuɔfoozazu, ɔiimenii leveni la ga gola, ε ɔula geezu velei zavasiei zu, ε loo zoi ma. Ti buzeɔeni, kele ε zaani niina. ¹⁰ Kele siegi zu Pɔle vileni da, ε maaveeni zunu loungoi ma, ε seɔe ε da yeezu, ε ɔe ti ma: «À mina yiizoolε, toɔa vulua!» ¹¹ Pɔle leai ma volu geezu velei wu, ε bului ɔaleɔaleni, ε daamii wo. Naa voluma, ε yεni kpɔezuɔfulai ɔa eyεsu wozai seɔe ma, ε zεba ε da li. ¹² Ti vaani ga zunu loungoi, ε vulua, naa ɔeni ga εε pe iɔɔɔɔ va.

Pɔle lii vai Mile

¹³ Goun, gi toni da Pɔle luɔɔ batoi zu, gi li Asɔse, minά ɔa maaneeni ga gi Pɔle zeɔe nά, eɔevelei tɔ bɔɔɔi ε deveni la, mazɔlɔ kenι a la leve ga sie kɔɔba velei. ¹⁴ Seeliai ma gi ma Asɔse, gi seɔeni batoi zu, gi li Mitilene. ¹⁵ Gi zeɔe minά, gi ye kpolodei ɔa poluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa volu voloi, gi zeeli Samɔse, naa voluma voloi gi leɔa zeeli Mile. ¹⁶ Pɔle deveni ga ε leve Efeze ɔoba, naa ɔa a ke ε mina bɔɔɔ ma volo li Azi yooi zu, tɔzei ε ɔeni zuvilezu ga ε li Zeeluzalεme, ni a la zoo ɔεεzu nά Pantekote voloi.

Pɔle nά-falima woiti Efeze lotuɔɔiti ma

¹⁷ Kele Pɔle yεni Mile, ε keela leve Egilisi lotuɔɔiti tuɔɔ Efeze ga ti va. ¹⁸ Siegi zu naati ti vaani la pɔ be, ε ɔeni ti ma: «Yeεɔeɔalalai kpein ge kea wo va, wa bɔɔɔi wo kwεeni velei

gè g̃ea ziezū la, é lɔzei folo mɔungi ma, yee gè vileni la Azi yooi ma. ¹⁹ Gè botii g̃eeve Malig̃ii ve bɔg̃omaayeeii zu naa veε gɔlɔi ta kpɔlɔiti ba, niiti ti g̃eni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti maavele ma. ²⁰ Wo kwεeni balaa ga gè la faa nɔpe dɔɔg̃uni wo va, keke gè naa pe daazeelini wo ma, ta gè wo g̃ala kekei zu, ta wa-veleiti bu ga nii kpein soloogai wo ma. ²¹ Gè g̃eni Zuifuiti ta zii g̃iligiti tolistu yeenɔpe ga ti ti zie velei maavalibo, é vile GALA ba, ta ti g̃idaaleve ade-Malig̃ii Yesu Kilista ma.

²² Niima ziegi zu nà g̃a gè liizu Zeeluzalɛme, Zenvu Nadegai g̃a é g̃e, keni gè li. Nɔun, gè la kwεeni nii é kpɔunsu ná. ²³ Keke taai kpein gè levesu su, Zenvu Nadegai g̃a dεezu ga ze, é bo mà ga kasoi ta maanɔg̃iti ta kpɔunsu. ²⁴ Keke nɔun zenvui la g̃aazu ga ani nɔpe, gè la petesu ga sɔbelama ani nɔpe, nii mà yiizoolai ma, naa g̃a ga gè kpizei g̃aabela ta botii, nii gè sɔlɔogai Malig̃ii Yesu ya, nii é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niine Ug̃ai laazeeli.

²⁵ Gè kwεeni niina ga woi kpein gè g̃ea levesu wo zaama, ga GALA ná-masadai ma wooi laazeelia wo ma, wo tanɔpe ge la mɔ nɔun petega. ²⁶ Naa g̃a é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tanɔpe ma jamai ma g̃oto la bà. ²⁷ Tɔzei gè la GALA ziima vai tanɔpe dɔɔg̃uni wo va, gè ti pe dεeve ga woye. ²⁸ Naa g̃a é ba, à make bɔg̃o ma, ta GALA ná-baala kpulugi pe ma, nii Zenvu Nadegai wo zeidai unda ga wo make. A g̃aabaa GALA ná-Egilisii ma, nii é geyaa ga tɔ bɔg̃oi ná-Doun zunui ma jamai. ²⁹ Gè kwεeni ga siegi zu gè liizu la, zuluɔu vileiti ta lɔ wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maawɔing̃a. ³⁰ Wa bɔg̃oi wo zaama, nui tanigaa ta wuzeg̃ezu, ti da zεε bɔeiti bo, nii a ke ti kaladopoiti tati ga ti vɔ pelei. ³¹ A weke bɔg̃o ma mu, wo g̃ize su ga kona savagɔ laawu, gè la bɔlɔni folo veε kpidi va ga wo g̃ilagilagi pe tenega yeeta vɔlɔ ga gɔlɔi.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi g̃a GALA be ga é wo wɔlɔ kidaalevei zu, ta é tuyai loo wo ve, nii é makegai nu nadegaiti pe be. ³³ G̃aazu la g̃ulani nu nɔpe ná-wali ba zanu, ba nu ná-seg̃ea va. ³⁴ A weke zeeiti ba, wa bɔg̃oi wo kwεeni ga niiti ka ti màavaiti gaag̃ulaai ba, ta zɔiti balaa ti g̃ea pɔlu. ³⁵ Gè dεeve ga woye kevelei pe su ga vele g̃ana wo maanai wo botii g̃e la, nii wo bɔsu da zebesulala nuiti ba, wo g̃ize balaa Malig̃ii bɔg̃oi wooi zu, nii é boni ga: «Undaanεε g̃a faanεε g̃e nui ve, é leve naa va, nii é sɔlɔɔsu.» »

³⁶ Siegi zu é beni la ga naama wooiti bo, é vileni niibig̃a ga ti GALA fali vɔɔma. ³⁷ Ti pe ti veleveleni Pɔle g̃ɔbu, ti da wola wɔlɔ, ti da nεεne. ³⁸ Pɔle wooi é boni ti ma ga: «Wo la mɔ g̃aazuve vetega,» naa g̃a é ti wola yiizooleni. Ti liini ti pu ga pele batoi vɔ be.

21

Pɔle ke vai Zeeluzalɛme

¹ Gi zeg̃eai ma ti g̃oba, gi lɛni batoi zu, gi sakpa Kɔse, naa vɔluma voloi gi zeeli Lɔɔde, gi zeg̃e miná gi li Patala. ² Tei gi batoi ta g̃aani miná, é da kpolod̃ei maaleve ga Fenisi vele, gi lɛni su, gi da li. ³ Gi zeelii ma Sipele g̃obave, gi zeni ga g̃ɔvezu velei, gi li ga Siili vele. Gi loni Tiil, tɔzei miná g̃a batoi maanεeni ga é laayei ná ná-kasoi wu. ⁴ Gi kaladopoiti kaani miná, gi yeni ti g̃oba dɔɔg̃o g̃ila daawu. Zenvu Nadegai puuni naati ziima ga ti Pɔle lɛne ga é mina le Zeeluzalɛme. ⁵ Keke naama voloiti tevegai ma, gi pele zoni, ti pe ti gi vɔuni ga pele, ta ti-anzaiti é veε ti-lointi ba, eyesu gi g̃ula taai va, gi vileni niibig̃a kpolod̃ei laave ga gi GALA fali. ⁶ Naa vɔluma, gi valini bɔg̃o ma ga tiye, g̃oun gi le batoi zu, tiya ma, ti g̃ale ma ta-laazu.

⁷ Gi kpolod̃e g̃a ziei g̃aabelani ga gi zeg̃e Tiil gi li Petɔleemayise, gi laali kidaaleve nuiti ma miná, gi folo g̃ila ke ti va. ⁸ Gi zeg̃e ná poluma voloi, gi zeelini Seezalee. Gi lɛni woo niine vag̃o laazeeli nui Filipe ná-pelei wu, é g̃eni ga nu lɔfelaiti gila, niiti zeelobai woni ga tiye. Gi yeni ná-pelei wu. ⁹ Anza lopo naanig̃o g̃eni zea, ti la de zunu vaa g̃wεε, naati ti g̃eni GALA gooi wosu.

¹⁰ Tei gi ku g̃eni ná fele, GALA goo wo nui ta zeg̃eni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Agaɔuse. ¹¹ E vaani gi vɔ be, é Pɔle ná-saama g̃iligi zeg̃e, é g̃ɔg̃iti ta zeeiti su g̃ili, é g̃e ma: «Zenvu Nadegai g̃e: «Zunui nii nɔnɔ ga saama g̃iligi nii, vele g̃a Zuifuiti ti vaazu gilizu la

Zeeluzalεme, ti fe zii g̃iligiti zea.» » ¹² Gi naama wooi m̃enigai ma ga taai naa zu nuiti, gi P̃ole maañeñeni ga é mina ε Zeeluzalεme. ¹³ Kεε P̃ole gi wooɔ̃aaυoteni, é g̃ε ma: «Lee g̃ana wo kεεzu, wo da w̃ol̃, wo da zii g̃olog̃olo? Ñun, k̃εvele βεteυe g̃ili vai ño laade, keke g̃è za balaa Zeeluzalεme Malig̃ii Yesu laaseigi υε.» ¹⁴ Tei gi la g̃eni zoosu gi va ná-kisiei lati, gi la m̃o g̃eni daani kpaangbali, gi g̃eni ma ño: «Malig̃ii yiimai zoo, é g̃ε!»

¹⁵ Naama voloiti teυegai ma, gi g̃á-g̃εvele βεt̃eni, gi ε Zeeluzalεme. ¹⁶ Kaladopoi tanigaa ti zegeni Seezalee, ti υile gi υolu, ti li ti gi laazuυεε Sipele nui ta ná-p̃elei wu, daaseigi ga Menas̃n, zunui naa g̃eni ga kidaaleυe nu υ̃l̃ma.

P̃ole ta Zake ti g̃omi fai

¹⁷ Siεgi zu gi zeelini la Zeeluzalεme, kidaaleυe nuiti ti gi laaɔ̃omini ga koozuñεi. ¹⁸ Poluma voloi, P̃ole υ̃εni gi va, gi li Zake υ̃o βε, totuɔ̃oiti gaalea g̃eni de ba balaa ná. ¹⁹ P̃ole ti luυ̃ni, naa υoluma é t̃õzei ga naa zuɔ̃fulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge keai zii g̃iligiti saama ga ná-botii maavele. ²⁰ Ti βegai ma ga goom̃eni, ti l̃biyai veeni GALA βε. Naa υoluma, ti g̃eni ma: «K̃ε̃loun, è p̃εtega, nu waa m̃ainm̃ain ge g̃idaaleυea Zuifuiti saama, ti p̃ε ti zεβεzegeυe t̃ogi zo fai zu ga gola. ²¹ Tama ti m̃enige ga Zuifuiti niiti ti zii g̃iligiti saama, da naati p̃ε kalasu ga ti βeteυe Moize ná-t̃ogiti ba, da g̃εzu ti ma ti mina m̃o ti-lointi tati p̃εleυolu, naa υoluma ti mina m̃o υok̃oɔ̃ faa υ̃l̃m̃aiti ma. ²² Toɔ̃a g̃ε g̃ale mu? T̃õzei zege ma ño p̃ε ge la ba, ta υaazu m̃enisu ga è υaauε. ²³ Naa g̃a é ba, nii gi bosu è ma, naa g̃ε. Zunu naanig̃o g̃a gi zaama, niiti ti minazege keai, ²⁴ ti zege wo βoɔ̃o nade υ̃õma wa tiye, è ti-maavaiti p̃ε sege ga g̃as̃o, naa g̃a a ke ti t̃ungiti kpuye. Naazu εε p̃ε ka kw̃εε ga z̃εi g̃a ti bogai ti ma da-vaa zu, keke da balaa g̃a ga t̃o so nui ta. ²⁵ Nii é ga zii g̃iligiti t̃oñi, niiti ti g̃idaaleυeai, gi seυei leυege ti ma ga ti mina da ga suaiti mi, niiti ti g̃ulaai ga zalaɔ̃ai k̃õoɔ̃ ganigiti βε, ta ñamai, naa υεε suaiti ba ti ma ñama la υuuni, ti βoɔ̃o maap̃ε balaa ga kolog̃ologi.» ²⁶ Poluma voloi P̃ole zunui naati segeni, ti βoɔ̃o nade ta naati, naa υoluma ti ε GALA sei υ̃elei wu. E kui ε ga tiye voloi ta-nade fai g̃aaβelazu la, yei zalaɔ̃ai maañai la, é g̃ula ti g̃ilagilagi υε.

P̃ole zo fai GALA sei υ̃elei wu

²⁷ Folo l̃felasiei g̃aaβelazuυε g̃eai ma zeelizu, Azi yooi zu Zuifuiti ti P̃ole g̃aai ma GALA sei υ̃elei wu, ti βeβei p̃ε buzeɔ̃eni daal̃oɔ̃ma, ti so, ²⁸ ti da kp̃eei loo, ti da g̃ε ma: «Izelaye le nuiti, à βo gi va! Wele, zunui nii g̃a é εε p̃ε kalasu adauε p̃ε Izelaye le nuβuseiti daal̃oɔ̃ma, ta Moize ná-t̃ogi ta GALA sei υ̃elei laal̃oɔ̃ma, é lea ga υ̃ol̃ zii g̃iligiti GALA sei υ̃elei wu, ti ada ñadegai nii g̃õz̃o!» ²⁹ Ti g̃eni naa wosu, t̃õzei m̃ounpa ti Ef̃eze nui Tolofime g̃aani P̃ole υolu taazuυε, ti g̃eni kaazu ga t̃ευe ga naa GALA sei υ̃elei wu. ³⁰ Taazuυε naa p̃ε ge g̃eni gaama wuulee, nuβuseiti ti da g̃ula adeti p̃ε ga kp̃izei, ti da va, ti P̃ole zoni, ti kula GALA sei υ̃elei wu, ti kpogiti daaɔ̃ulu gaamaño. ³¹ Ti g̃eni g̃εzu, ti P̃ole va, eỹesu ma wooi zeeli W̃ol̃me salauυusu bulugiti unda g̃õoɔ̃fulubai ma ga Zeeluzalεme taazuυε g̃a wuulee. ³² Gaamago ño, é salauυusuiti ta ta-g̃undig̃iiti segeni, ti li βeβei υ̃o pelei ga kp̃izei. Ti k̃õoɔ̃fulubai g̃aai ma ta salauυusuiti, ti βeni P̃ole loɔ̃a vai va. ³³ K̃õoɔ̃fulubai maabugani P̃ole va, é so, é devei ve ga ti gili ga ỹol̃oɔ̃ feleg̃o. Naa υoluma, é ti g̃aazaɔ̃ani ga toɔ̃a ga βε, ta leeni g̃a é keai. ³⁴ Kεε βeβei zaama εε p̃ε ge g̃eni ñoño wosu, ti da βain, ti woo la liini ga faa g̃ila. Tei k̃õoɔ̃fulubai la g̃eni faa ño p̃ε gaag̃aazu naama vaa zupui zaama, é devei veeni ga ti lii la k̃õlaɔ̃ai zu. ³⁵ Siεgi zu P̃ole g̃eni la nu l̃εzuυε, keeni salauυusuiti ti segeni, t̃õzei βeβei ná-ziiɔ̃ulai va, ³⁶ maz̃ol̃o βeβei g̃eni polu, ti da βain, ti da g̃ε ma: «À paa!»

P̃ole β̃ε vai βeβei υ̃o

³⁷ Siεgi zu ti g̃eni P̃ole l̃εzu la k̃õlaɔ̃ai zu, é k̃õoɔ̃fulubai g̃aazaɔ̃ani, é g̃ε ma: «Da ke g̃è β̃ε è υ̃o baa?» Naa g̃ε ma: «È Geleke wooi g̃w̃εε mu baa? ³⁸ Da lei è va g̃ε mu ga Ezipete nui naa, nii é υuutugi leυeai feya, é li ga nu vaa nu waanaanig̃o (4 000) teυebai zu?» ³⁹ P̃ole g̃ε ma: «Ba-o, ñun, nà ga Zuifu g̃iteɔ̃ite, s̃l̃õoɔ̃ε Taalese, Silisi yooi zu, nà ga s̃obelama laa wolai

naa zu nu. Nà è maanɛɛnɛzu, va bu, gè bɔɛ nuɓuseiti pɔ.» ⁴⁰ Tɛi kɔɔfulubai vaani bu, Pɔle yɛni loni nu lɛɛzuɓɛ, é yee gɛ bɛbɛ nuɓuseiti ma ga ti maagɛ kpɔ. Naa lɛini tɔɔntɔɔn, Pɔle tɔɔzei ga bɔɛa ti ɔ Alame wooi zu, é gɛ ti ma:

22

¹ «Kɛɛni ta kɛɛleaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-goozuɗulagi.» ² Naa mɔta lɛini volu tɔɔntɔɔn, siɛgi zu ti mɛnini la ga Pɔle gɛ bɔɛzu ti ɔ Alame wooi zu. Pɔle gɛni ti ma: ³ «Nɔn, nà ga Zuifui ta, sɔlɔɔgɛ Taalese, Silisi yooi zu, kɛɛ gè kulasui wogɛ taa wolai nii zu, gè kalagi zɔlɔ Gamaliyɛle yeezu, nii a kɛ gè vilɛ gi-mɛmɛwolani ta-lɔgi gɔwɛɛgai volu ga gɛteɗite. Sɛbɛzɛgɛni gola GALA ná-fai zu, eɗɛvelei wo la za. ⁴ Gè kidaaleve vele niinei nii ma nuiti wɔinzeɗe eysesu saai da zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè da ti vili kasoi gɛ. ⁵ Zalaɗa gɛla gɛndigɛ wolai ta totuɗiti pɛ ta zoo gɛɛzu ga nà-zeele. Gè falima zɛveiti sɔlɔni vɔlɔ ti ya, ga é ve ade-gɛɛlɔinti Zuifuiti zea, siɛgi zu gè gɛni liizu la Damase ga gè naama gɛdaaleve nuiti gili, gè va ga tiye Zeeluzalɛme, nii a kɛ gè faa ze ti ma.

⁶ Tɛi gè gɛni pelei ma, maaɓuɗazuɓɛ Damase va, folo gaalɔgai ma zɛgi zu, gaamago wozakala golai ta gɛlani geɗɔlɔgi zu, é da volo maaɗoolii zu.» ⁷ Gè looni zooi ma, gè wooi ta mɛnini, é da gɛ mà: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzeɗezu?» ⁸ Gè gɛni ma: «Bɛ gɛ ga de, Mɔliɗii?» E gɛ mà: «Nà gɛ gè ga Nazalɛte nui Yesu, nii è wɔinzeɗezu.» ⁹ Siɛɗɔɗiti ti wozakalagi gɛani, kɛɛ ti la gɛni naama nui woomenisu, nii é gɛni bɔɛzu pɔ. ¹⁰ Gè gɛni ma: «Mɔliɗii, lee gɛ nà kɛ?» Mɔliɗii gɛ mà: «Wuzeɗe, è li Damase, ta naa pɛ bo è ma, nii maanɛai ga è kɛ.» ¹¹ Tɛi wozakalagi naa ma voloi gaaazuɗoleni, siɛɗɔɗiti ti sɔni zèei va, ti li ga ze Damase.

¹² Zunui ta gɛni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu gɛni de, é gɛloni GALA ná-tɔgi ɓɛ. Zuifuiti kpein ti Damase ti gɛni tɔɗɔ vagɔi wosu. ¹³ É vaani, é gɛ mà: «Kɛɛloun Sɔle, wozaga volu!» Gaamago nɔ, gaaazuɓɛ zɛgɛni ma, gè wɛɛ ba. ¹⁴ E gɛni mà: «Ade-mɛmɛwolani ta-GALAGI yeeloge è va kaite ma yeeluɗɔ ga è ziimai gɔwɛɛ, è Telebo Nui ɓɛɛ, ta è daawooiti mɛni. ¹⁵ Da gɛɛzu ga ná-zeelei nuɓuseiti pɛ gaazu, é vilɛ naama vai va, nii è kaai ta è mɛnigai. ¹⁶ Lee vaa zu mu è nekɛsu? Wuzeɗe, è batize, da-gotoiti ti gba è va, è bɔɗɔ gɛliva Mɔliɗii ma.»

¹⁷ Naa voluma, siɛgi zu gè vaani la volu Zeeluzalɛme, yeeta gè gɛni GALA falizu GALA sei ɓɛɛi wu sùgɛli. ¹⁸ Gè wɛɛni, gè Mɔliɗii gɛ, é da gɛ mà: «Suvile, è gɛla Zeeluzalɛme va, tɔɔzei nuɓusei niiti ti zeini ná, ti la woiloga pɛ da-zeele wooi ma, é vilɛ nɔn ba.» ¹⁹ Gè goodaavoteni, gè gɛ ma: «Mɔliɗii, ti pɛ ti sugɔwɛɛni ga gè gɛa liizu GALA dɛbi ɓɛɛiti bu, gè da naama nuiti pili kasoi gɛ, ta gè da ti loɗa, niiti ti gɛdaaleveai è ma. ²⁰ Anɛɛ balaa siɛgi zu ti gɛni da-zeelei Etiyeni vaazu la, nà bɔɗɔi gè gɛni ná, gè vaani bu, nà gɛ gè gɛni makɛsu ma nu ɔaa nuiti ta-zɛgɛiti ba.» ²¹ Naazu Mɔliɗii gɛni mà: «Li, nà è levesu goozama poun zii gɛlɛgiti pɔ bɛ.» »

Pɔle vili fai kasoi gɛ

²² Ti woiloni goo ma, eysesu é naama wooi wo. Kɛɛ naa voluma ti woɗulani, ti gɛ ma: «À nii gɛɗala nui vaa! Maa la nɛɛni ga wo va ze vulua!» ²³ Ti gɛni kpeei loozu, ti da ta-zɛgɛiti pili ya, ti da fufiligi wuzeɗe geezuɓɛ. ²⁴ Kɔɔfulubai devei veeni ga ti lɛ ga Pɔle kɔɔlaɗai zu, ti gaazaɗa ga kpakɔi, nii a kɛ ti kwɛɛ lee vaa zu nuiti ti bainsu gani tɔn daalɔɗma. ²⁵ Tɛi ti gɛni gilizu ga ti va doɗa, Pɔle salavusu gɛndigɛi gaaɗani, é gɛ ma: «Zobo feeɓɛ wo ya ga Wɔlɔme nu loɗa, nii ná-tukpɔi gaa la de vɔlɔ leveni?» ²⁶ Salavusu gɛndigɛi naa mɛnigai ma, é liini é gɛ kɔɔfulubai ma: «Lee gɛ è vaazu kɛɛzu? Zunui nii gɛ ga Wɔlɔme nu.» ²⁷ Kɔɔfulubai vaani, é gɛ Pɔle ma: «Bo mà, da ga Wɔlɔme nu gɛteɗite?» Pɔle gɛ ma: «Ungo.» ²⁸ Kɔɔfulubai gɛ ma: «Wali wola gɛ nɔn gè kula, gè va gɛ ga Wɔlɔme nu.» Pɔle gɛ ma: «Nɔn, sɔlɔɔgɛ su.» ²⁹ Zaiti ti gɛni gaazaɗasu ga kpakɔi, naati ti bɛni ba. Kɔɔfulubai wola luani, é kwɛɛgai ma ga Pɔle gɛ ga Wɔlɔme nu, tama é naa gɛliai ga yɔlɔɗiti.

Pøle gëni tukpøgaaaleve nuiti kakala

³⁰ Poluma zobui, tei koojfulubai gëni pø ga é naama vai gfwεε gitegite, nii Zuifuiti ti Pøle veelalazu su, é fieni, é devei ve ga zalağa gula gundigiti ta tukpøgaaaleve nu wolaiti pe ti gaaale ba. Naa voluma é devei veeni ga ti yei ga Pøle, é naa vileni ti zaama.

23

¹ Pøle weleni tukpøgaaaleve nu wolaiti pe ba, é gë ti ma: «Kèeleaiti, sive GALA gaazu ga kisiε bagoi eyesu za voloi.» ² Kele zalağa gula gundigiti wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea, niiti ti gëni Pøle gøba, ga ti naa loğa daave. ³ Naama zięgi zu Pøle gëni ma: «GALA ka è loğa, sigi kolegi! Da zeini ga è nà-tukpøi gaaaleve ga tōgi, è zeba è da devei ve tōgi laalōğma ga ti dōğa!» ⁴ Zōiti ti gëni ná, naati ti gëni Pøle ma: «Da GALA ná-zalağa gula gundigiti wolai boomusu!» ⁵ Pøle gëni ti ma: «Kèeleaiti, gè la gëa kwεε ga zalağa gula gundigiti wolai ve, tōzei seveve GALA sevei zu ga: «Mina woo jōu wo da-nubuseiti ta-gundigiti ma.»

⁶ Tei Pøle kwεeni ga kpøgi gılazuve gā ga Saduseyēinti, gilazuve gë ga Falizēinti, é woogulani tukpøgaaaleve nu wolaiti saama, é gë ma: «Kèeleaiti, nà ga Falizēn, Falizēin ta ná-doun zunu gā ga ze, kitogi é zèa gōveiti buzege vai zu saai ya, naa maavele gā za tükpøgaaalevezu la.» ⁷ E naama wooi wogai ma, maağaali lōni Falizēinti ta Saduseyēinti zōğzū, bebēi gaağwεeni su fele. ⁸ Tōzei Saduseyēinti ti gëni bosu ga gōveiti ti la wuzegēa saai ya, geezūgeela la ná, ta zenvu la ná, Falizēinti ma ti laave naama vaiti pe da. ⁹ Kpøe wolai leveni, Falizēinti pø pele tō kalamōin tanigaa ti wuzegēni, ti maağaali vili su, ti gë ma: «Gi la zunui nii zō jōu nōpe kaazu. Be gā é kwεε ni zenvui ta gā kpøei pø, ға geezūgeelai ta gā kpøei pø?» ¹⁰ Kpøei zuwōlōni, koojfulubai gëni luazu ga nuiti ti mina Pøle vaa, é devei veeni salavusu bulu gila zea ga ti yei ti Pøle gula ti zaama, ti lεε la kōlağai zu.

¹¹ Naama yee bidii, Maligiti gılani kelema Pøle ve, é gë ma: «Zebzege, è gëa ga nà-zeelei Zeeluzalēme, keni balaa è gë ga nà-zeelei Wolōme taazuve.»

Zuifuiti ta-yaavai Pøle laalōğma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuifuiti tanigaa ti yaavai gılini, ti gona ga tanōpe ge mina daami wo ға kpøle, keni ta Pøle vaana pe. ¹³ Zōiti ti naama yaavai βetēni, ti mōinni nu vuunaanigō (40) ma. ¹⁴ Ti liini zalağa gula gundigiti pø be ta totuğōiti, ti gë ti ma: «Gi minazegēve, gi gona ga gi la ani nōpe pokōğga, ni gi la de Pøle vaani. ¹⁵ Wa balaa mu, à zoloo faa gila ma wa tukpøgaaaleve nu wolaiti, wo bōe koojfulubai vō, ga é va ga Pøle wo vō, egē wa gë ná-fai wuuvetesu ga pagō. Gōun, gi gēvele βetēve naama zię su ga é va gë é zeeli, gi paa.»

¹⁶ Kele Pøle daabei yaavai naa zuğwεeni, é liini kōlağai zu, é suğula Pøle ma. ¹⁷ Pøle salavusu gundigiti gila tolini, é gë ma: «Li ga zunu lōngoi nii koojfulubai vō be, faa gā kisu ga é bo naa ma.» ¹⁸ Salavusu gundigiti naa liini ga zunu lōngoi koojfulubai vō be, é gë ma: «Kasōğa nui Pøle gë gè va ga zunu lōngoi nii è vō, faa gā kisu ga é bo è ma.» ¹⁹ Koojfulubai zunu lōngoi zoni zeei va, é lii la, ti maagelesa ge leve, é gë ma: «Lee gā è pø ga è bo mà?» ²⁰ Naa gooğaavoteni, é gë ma: «Zuifuiti ti zolooge ma ga ti va è vō be ga è Pøle leve tukpøgaaaleve nu wolaiti pø lina, egē ta gë ná-fai wuuvetesu ga pagō. ²¹ Kele mina woilo ti-woo ma, tōzei tanigaa ta ti zaama ta mōin nu vuunaanigō (40) ma, niiti ti minazegēai, ti gona ga ti la daami woga ға kpøle, ni ti la de Pøle vaani, ti gēvele βetēve na, da nō gā niina, ti è bōunsu ga è va bu.» ²² Koojfulubai beni zunu lōngoi va, é li, kele é naa laa maağakpani, é gë ma: «Mina bo nu nōpe ma ga è vaave è niima vai wo mà.»

Ti Pøle leve fai masagi Felikise ma

²³ Naa voluma, koojfulubai ná-salavusu gundigiti felegō lolini, é gë ti ma: «À salavusu unfelegō (200) gēvele βete, ta soo bizε zalavusu vuulōfela (70), naa vεε kpøen vili nu

unfelego (200) va, za bidii no lelei laavuusi ei ma, wo li Seezalee. ²⁴ Keni balaa wo sooiti faage Pole ve, naa ga a ke e zeeli zou zewe gundigii Felikise ma ga pagoo.»

²⁵ Na-sevei zu wooi gaa, nii e keeni: ²⁶ «Kelode Lisiyase ga e na-tuoo gooi laazeelizu na-nu vago wolai zou zewe gundigii Felikise ma. ²⁷ Zuifuiti ti zunui tei soni, nii ge tevesu e ma, ti fenina paazu, eyesu ge zoloo na ma, ga salavusui bulugiti ti kula ti ya, ge kwegai ma ga toga ga Wolome nu. ²⁸ Tei ge feni po ga ge so ungi gwee, ge liini la ta-lukpogaaaleve nu wolaiti kakala. ²⁹ Ge peteni ga ta peelalazu, e vile ta-logi ma vaiti ba, kele e gula naa volu, e la faa gili kologoloni, nii nu a paa su, ba nu a gili ma vaa zu. ³⁰ Kele nui ta goi vea ga yaavai gilive ma ga ti paa. Naa ga e kea, ge la na maabounsu, ge tevega e ma, ge maaloo nuiti deve ga ti va e vo be, ti baaza ga na.»

³¹ Tei salavusuiti ti naama levei zoloni, ti Pole zefeni ga kpidii, eyesu ti zeeli Antipatili. ³² Poluma zobui, ti galeni ma koolagai zu, ti ze soo bize zalavusuiti zea, ti li ta naati. ³³ Ti zeelii ma Seezalee, naati ti sevei veeni zou zewe gundigii ya, ti Pole lee la. ³⁴ Siegi zu e beni la ga sevei gala, e Pole gaazafani naa zefezuwe ma. Tei e kweeeni ga naa zefewe Silisi govii ma, ³⁵ e feni naa ma: «Na e woomeni, siegi zu e maaloo nuiti ti vaazu la.» E devei veeni ga ti make naa va Elode na-masa pelei wu.

24

Pole maaloo vai zou zewe gundigii Felikise ma

¹ Folo loolugo volu ma, zala ga gula gundigi wolai Ananiase, ta totugoti, naa ve laavaawo gila ba daaseigi ga Teletule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou zewe gundigii Felikise vo be, ti baaza ga ma ga Pole laalogo. ² Ti naa lolini, Teletule na-kpoozuguulai lozeini fani: «Ee, ga-nu vagoi Felikise, e zaala ga gi ziilei daazeelii zu la, ta falibo pagoi niiti ti zoi zu, gi naati soloo ga ga da-gima wotii maavele. ³ La da ga yeegefalai pe su, ta ade pe gi da-vaaboo wu gwee. ⁴ Kele gi la po ga gi e lebi zeini ada gilagi, naa ga e ba, soma da-nu vagoi zu, e woilo gi-woo ma yeegefala bufako laawu. ⁵ Gi kaave ga zunui nii ga ga debulusa nu wola nubusiti saama, toga kpooi loozu Zuifuiti pe zogozu eteai zu na pe, toga e ga Nazalate galabo nuiti ta-lotugoi. ⁶ E gaabaani volo ga e GALA sei velei gozo, tama gi so. [Gi feni po ga gi na-tukpoi gaaleve, egevelei ga-logi la. ⁷ Kele koozulubai Lisiyase vaani ga maabaai, e kula gi ya, ⁸ e devei ve ga gi va, gi ga-baazagai la e vo be.] Da boogi gaaza ga, e naama vaiti kwee niiti gi ti-ma baazagai wosu e ma ga daalogo.» ⁹ Zuifuiti ti vaani bu, ti ge ma zekana niima vaiti ti la.

Pole na-goozuguulagi

¹⁰ Zou zewe gundigii yeleteni Pole ma ga e boe, Pole kpooi zefeni, e ge ma: «Ge kweeeni ga kaite da ga e tukpogaaalevezu ga-yooi zu, naa maavele ma na vaazu na-goozuguulagi wosu e ma ladalai pe su. ¹¹ Da boogi da zoo e polugula ga e la de leveni folo puugo maazu felego (12) va, ge keeni Zeeluzalame GALA debi vai ma. ¹² Nu la kaani GALA sei velei wu, ba GALA debi veleit bu, ba taazuve gi va da maagaali ge ga nu, ge va nubusiti buzefe kpoleve vaa ma. ¹³ Niima nuiti ti la zooga ti va gaama gila kpalaa dee naama vaiti su, niiti ti maaloozu ti zu. ¹⁴ Nii ge kweeeni naa ga ga, na gi-memewolani ta-GALAGI lebizu ga kidaaleve vele niinei, nii ti geezu ma, gaagwe velei. Noun, daave naa pe da, nii sevei togi zu ta GALA goo wo nuiti ta-zeveti su. ¹⁵ Kitogi ga zea, e lo GALA ba, naama gitogi ga balaa ga tonoo, ga goveti ta wuzefe saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶ Naa ga e ba, na gaabaazu kele yeenope ga peelalazu nape ge mina ge ba na-kisiei zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷ Naa volu kona mainmain tevegai ma, paave ga ge faabooi ge na-zou zu nuiti be, ta ge zala ga gula, ge fe GALA be. ¹⁸ Nazu ga ti kaani la GALA sei velei ma goizuve, kpegai ma ga na-nade fai pe ke, bebe la feni koba, zongo la feni na. ¹⁹ Kele Zuifu tanigaa ti zefei Azi, naati ka ti va ti pete, tiya mu ka volo maa gea neeni ga ti va ti baaza ga e ma, ni faa ga ti gisu noun daalogo ma. ²⁰ Ni naa laade, zaiti ti ve, naati ti deena nii nape ti kaai ga peelalazuve,

siegi zu gè feni la tukpɔɣaaleve nu wolaiti kakala. ²¹ Keni, ni ti yiiɣaawanave mà, tɔɔzei naama wooi va gè boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa gɔvɛiti buzeɣe vai va saai ya, naa maavele ɣa za tukpɔɣaalevezu la wo ɣakala.» »

²² Tei Felikise bɔɣɔi faa ɣiteɣite kwεε é vile kidaaleve vele niinei va, é ku loni ma dε, é ɣe ti ma: «Siegi zu kɔɔɣfulubai Lisiyase vaazu la, nà da-vai wuuɔete niina.» ²³ E devei veeni salaɔusu ɣundiɣii ya ga é make Pɔle ma kasoi ɣa, keɛ é mina da ga naa wola bata, ta é mina pele leve naa ná-nui tanɔpe tuɣɔ ga ti va faa ɣe be.

²⁴ Ku ɣεeni fele naa voluma, Felikise vaani ta anzai Dulisile, nii é feni ga Zuifui ta. E nu leveni ga ti va ga Pɔle, é woiloni naa woo ma, é vile kidaalevei va Yesu Kilista ma. ²⁵ Keɛ tei Pɔle feni bɔezu, é vile telebodai va, ta bɔɣɔzɔgi, naa veε tukpɔi va é vaazu, Felikise luani gola, é ɣe Pɔle ma: «Gula volu dε, voloi nà yeedeɣala vaɣɔ zɔlɔɔ da, nà è loli niina.» ²⁶ E ki feni ba ga Pɔle ɣa wali veezu zea, naa ɣa é keeni é feni naa lolisu da valafala, é da yepe pɔ.

²⁷ Ti yeni naa zu kona felegɔ leve, naa voluma ti Felikise maavalibo ga Pɔlisyuse Fεsetuse. Tei Felikise feni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣe, é Pɔle yeni kasoi ɣa.

25

Pɔle wooɣula vai masagi Seezaal ma

¹ Siegi zu Fεsetuse folo savagɔi feni la zoi unda, é zεgeni Seezalee, é le Zeeluzalεme.

² Zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti vaani pɔ, ti baazaɣa ma ga Pɔle laalɔɣɔ.

³ Ti gola maanεnεni ga naa ɣe ga faabɔɣɔ wola ti ve, é Pɔle leve ti ma Zeeluzalεme. Ti yaavai zeini Pɔle luɣɔ ga ti paa pelei zu. ⁴ Fεsetuse ti wooɣaavoteni ga Pɔle ɣa kasoi ɣa Seezalee, naa voluma tɔ bɔɣɔi toɣa ɣalesu ma fala. ⁵ E feni ti ma: «Zɔiti ti ga nu biingiti wo zaama, naati ti vile pɔlu, gi li, ni zunui nii faa ɣologolo keεve, ti maabaazaɣa la.»

⁶ Fεsetuse folo lɔsava ba folo puugɔ nɔ ɣεeni ti va Zeeluzalεme, é yei volu Seezalee. Poluma voloi, é zeini tukpɔɣaalevezuve, é devei ve ga ti va ga Pɔle. ⁷ Siegi zu naa vaani la, Zuifui niiti ti zεgeni Zeeluzalεme ti yei Seezalee, naati ti ɣakuni ma, ti da maalɔ ga faaba golaiti, nii tiya bɔɣɔi ti la feni zooga gaama ɣεzeɣεze bo su. ⁸ Pɔle woozuɣulani, é ɣe ma: «Gè la faa nɔpe gaazani Zuifuiti ta-lɔgi ma, ta GALA sei velei ma, anεε masagi Seezaal balaa ma.» ⁹ Tei Fεsetuse feni pɔ é Zuifuiti ziima vai ɣe, é feni Pɔle ma: «Da pɔ ga è li Zeeluzalεme, ade pe ade ye ná da-lukpɔi ɣaaleve gàazu, é lo niima vai va?» ¹⁰ Pɔle gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Ba-o, nà loni ve masagi ná-tukpɔɣaalevezuve, ve ɣa nà-tukpɔi ɣaalevezu ná. Gè la telebotala vaa nɔpe keeni ga Zuifuiti, eɣevele da bɔɣɔi è naa ɣwεeni la. ¹¹ Ni nà ga sɔba nu, baa ni gè faa ɣologologe, nii soloogai saai ma, gè la ɣeleni nɔun saa vai va, keɛ ni gaama nɔpe ge la niiti ta-baazaɣai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu nɔpe zea ga é nɔun fe ti ya. Nà wooɣulazu masagi Seezaal ma, gè suɣula ma.» ¹² Siegi zu Fεsetuse ta nu wolaiti ti beni la ga un peε bɔɣɔ va, é Pɔle wooɣaavoteni, é ɣe ma: «È wooɣulaa Seezaal ma, naa ɣa é ba, keeni niina è li nɔ ti Seezaal ɣakala.»

Pɔle lo fai Agelipa ta Belenise ɣakala

¹³ Ku ɣεeni fele, naa voluma masagi Agelipa ta Belenise ti vaani laaliizu Fεsetuse ma, Seezalee. ¹⁴ Tei é feni ku ɣεezu ná fele, Fεsetuse Pɔle ná-fai keeni ga masagi, é ɣe ma: «Felikise zunui ɣila zege ve kasoi ɣa. ¹⁵ Siegi zu gè liini la Zeeluzalεme, zalaɣa ɣula ɣundiɣiiti ta Zuifuiti ta-lotugɔiti ti baazaɣani ga daalɔɣɔ, ti ɣe gè ná-saa vai leve. ¹⁶ Gè feni ti ma: «Wɔlɔme nuiti ti la da ga nui zaa vai levea nɔ, ni ti la ma nui loni maalɔɔ nuiti kakala, ti va lukpɔ ta naati é woozuɣula.» ¹⁷ Naa ɣa é keeni ti vaani ve, gè la ku ɣili toni ma, poluma zobui nɔ gè zeini tukpɔɣaalevezuve, gè devei veeni ga ti va ga zunui naa. ¹⁸ Gè feni ɣisiezu ga kpɔεnɔɣɔiti ta vaazu maalɔɔzu ga faaɣaaza golaiti, keɛ naa la ɣεeni. ¹⁹ Nii baagi é feni ti yɔɣɔzu, naa feni nɔ ga fai tanigaa ti vilegai ta-ɣala pelei va, ta zunu ɣila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama Pɔle ɣεezu ma toɣa vulua. ²⁰ Gè peteni ga gè la zooga deve nɔpe seɣezu naa ɣeɣala vai zu, naa ɣa é keeni, gè Pɔle ɣaazaɣani, ni toɣa pɔ ga é li

Zeeluzalame, ti ná-tukpɔi ɔaaleve miná. ²¹ Kele Pɔle wooɔfulani niina masa golai ma, é naa ɔwɛɛ faa loo ná-fai zu, gè deveve ga ti make ba kasoi ɔa eyesu gè teve Seezaal ma.» ²² Agelipa ɔeni Fɛsetuse ma: «Nà balaa ná pɔ gè zunui naa woomeni.» Naa ɔe ma: «Lina ɔa goomeni.»

²³ Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti læni tukpɔɔaaleve velei wu læbiya wolai zaama, kooɔfulubaiti ta taazuve nu wolaiti ti ɔeni ti volu. Fɛsetuse devei veeni ti va ga Pɔle. ²⁴ Naama ziegi zu Fɛsetuse ɔeni ma: «Masagi Agelipa ta wɔigi pe wo gi ɔoba, zunui nii é wo ɔakala, nii ɔa Zuifuiti ti ma vebe wolai vaani, ti baazaɔa mà ga daalɔɔ Zeeluzalame ta taai nii zu, ti ɔa bain, ti ɔe zunui nii maa la mɔ nɛeni, é va ye vulua. ²⁵ Nɔun gè kaave ga é la faa ɔaazani, nii nu a paa su, kele tei tɔ bɔɔɔi é wooɔfula masa golai ma, gè ɔisieve ga solooge ga gè teve naa ma. ²⁶ Kele tama faa ɔiteɔite ge la ná, nii ná seve ná-faa zu masa golai ma, naa ɔa é kea gè toliga wo ɔakala, kele ɔa ɔiteɔite è ɔakala, masagi Agelipa, naa ɔa a ke ada bena ga gaazaɔa, gè ɔe kwɛɛ nii gè vaazu sevezu. ²⁷ Tɔɔzei toɔa bè ga kelegeletala va ga gè kasooɔa nu leve, ni gè la soɔi ɔfulani kelema, nii é laani unma.»

26

Pɔle ná-goozuɔulagi masagi Agelipa ɔaazu

¹ Agelipa ɔeni Pɔle ma: «Kpɔi ɔa é ya, ɔa zoo è woozuɔula.» Pɔle yeemaaleni, é woozuɔula, é ɔe ma: ² «Ee, masagi Agelipa, ɔola undaanɛve ga gè woozuɔula è ɔaazu, é vile naama vaiti pe ba, nii Zuifuiti ti daazu unma. ³ Tɔɔzei ɔa bɔɔɔi è Zuifuiti kee vaa volomaiti kwɛɛ kala, ta ta-bɔɔɔɔɔulaiti. Nà è maanɛɛɛzu soma kae, è yiilɔ, è woilo ɔoo ma.

⁴ Zuifuiti pe ti sie velei ɔwɛɛ, kaite kɛai ma ga buzege niinegi ná-nubuseiti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzalame taazuve. ⁵ Kaite ti kwɛɛni, tiya bɔɔɔi ni ta pɔ ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gè ná-eteai ɔeeve é zoloo kpɔgi naa ma, nii ná-fai wola baai ada-GALA pelei ma, naa ɔa é ga Falizieinti ta-bɔɔi. ⁶ Niima ziegi zu ti va ga ze tukpɔɔaalevezuve, tɔɔzei kitogi naa va, nii é zɛa minazegɛgi zu, nii GALA ge keeni ade-mɛmɛwolani be, ⁷ ada-woloda puugɔ maazu felegɔiti (12) pe kitoge naa laazeeli vai va, ti ɔa GALA debi ma vaa zu kpidi veɛ folo va. Ee, masagi Agelipa, naama ɔitogi maavele ɔa Zuifuiti ti màalɔɔzu su! ⁸ Toɔa ɔale mu! Wo la laani ɔa ba ga GALA ka zoo é zenvui ve ɔoveiti zea volu?

⁹ Nɔun ná bɔɔɔi gè ɔisieni de ga keeni gè leve ga pele goi ma zii pe, gè wuzegɛ Yesu Nazalɛte nui laaseigi laalɔɔma. ¹⁰ Naa ɔa gè keeni Zeeluzalame, zobogi nii gè solɔni zalaɔa ɔula ɔundiɔiti zea, gè lo naa ma, gè ɔa kidaaleve nui ma mɔinmɔin pili kasoi ɔa. Ni a la ɔena ga ti zaa vai leve vai, gè ɔeni vɔɔpezu ba ga ti maanɛve ga ti za. ¹¹ Gè ɔeni levesu sie mɔinmɔin su GALA debi veleiti pe bu, ga gè ɔeni faa zeizu ti ma, gè bɔi ti la ga ti ɔele ta-ɔidaalevei va, ná-ziiɔulai lateve pele ma ti laalɔɔma, gè ɔeni liizu gè ɔa ti zo wɛɛn laaiti su.

¹² Naa ɔa gè yeeni su yeeta, zalaɔa ɔula ɔundiɔiti ti valini mà ga ta-zobogi gè li Damase. ¹³ Ee, masagi, gè yeeni pelei zu, folo bekpegi gè wozakalagi ɔa, é zegɛ geeɔɔɔɔgi zu, é ɔa volo gi-maagoolii zu ga sieɔɔɔɔiti, ma zezei levegai foloi nɔnɔi va. ¹⁴ Gi pe gi looni zooi ma, gè wooi ta menini, é ɔa bɔe pɔ Alame wooi zu, é ɔa ɔe mà: «Sɔle, Sɔle, lee vaa zu è wɔinzegezu? Da bɔɔɔ maawanazu ga ɔa bɔɔɔ loona ani ɔaazobagiti ga.» ¹⁵ Gè ɔeni ma: «Be ɔa ga de, Màliɔii?» Màliɔii ɔe mà: «Nà ɔa gè ga Yesu, nii è wɔinzegezu. ¹⁶ Kele wuzegɛ, è lo ɔɔɔɔiti ga, mazɔɔ gè ɔulaa è ve kelema, nii a ke gè è ɔe ga ná-botigɛ nui, è ɔa zeele wooi wo nuiti ma ga è kaaɛ, ta è naama vaiti bo ti ma, niiti gè vaazu ti læzu ga de mɔnɔ. ¹⁷ Nà è unmɔ Zuifuiti ma ta zii ɔiligiti, niiti gè è levesu ti zaama. ¹⁸ Nà è levesu, nii a ke è ti-ɔaazuɛti sege ma, è ti ɔula kpidi zu, ti va wozakalagi ɔa, è ti ɔula Setana ná-zobogi wu, ti va GALA pɔ, nii a ke ti zuvaaye ga ta-ɔotoiti ta ti tɔnɔ zɔɔɔ vɔɔma, ta niiti ti ɔadegai ga kidaalevei maavele nɔun ma.»

19 Masagi Agelipa, naa ɔa é kεeni, gè la zooni gè va ɔle kulakelɛmai naa zu vai va, nii gè sɔlɔni, é ɔula geegɔlɔgi zu. 20 Kele gè tɔzeini de, gè daazeeli Damase nuiti ma, naa voluma Zeeluzalɛme nuiti, naa ɔa é zeelini Zudee yooi zu nuiti pe ma, gaabɛla ga zii ɔiligiti, gè ɔeni ɔεεzu ti ma, keni ti zie velei maavalibo, ti ɔidaaleve GALA ma, ta ti kεεwotiiti ke niiti ti zoloogai maavalibogi ma keai ta-eteai zu. 21 Naa maavele ɔa é kea Zuifuiti ti sɔgai GALA sei velei wu, ti ɔe ti paa. 22 Kele GALA kpaave nɔun maazu, é yega su za zeeli zaagaza, na ve mu, gè da zeele wooi wo bolomadɔɔiti ta seizumaanεεgiti ma. Niima gè bosu, naa la ga faa ɔili nɔpe, keni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga daa ɔa zeeli. 23 Naa ɔa é kεeni Kilista a la bɔlɔ, ta é ɔe ga nu mɔungi ɔvɛiti saama, é wuzegɛ, naa voluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli de Zuifuiti ma, é leɔa zeeli zii ɔiligiti balaa ma.»

Masagi Agelipa ɔisu vai

24 Tei é ɔeni bɔεzu ɔanu, Fεsetuse bainni la, é ɔe ma: «È litige, Pɔle! Da-vaagwe golai ɔana é bolɔɔa!» 25 Pɔle googaaavoteni, é ɔe ma: «Ba-o, na-nu vagɔ wolai Fεsetuse, gè la litini. Wooi niiti gè ti wosu, ta ga gaama bɔei, gè ti woge balaa ga ɔimalai. 26 Tɔun vɔlɔ masagi Agelipa bɔɔi niima vaiti sugweε, naa ɔa é kεεzu gè la bɔεzu pɔ ga inεine, daave da ga niima vai tanɔpe ge la ɔεeni zeemazu, tɔzei ti la ɔεeni ga dɔɔɔfuzu va. 27 Masagi Agelipa, è laave nei GALA goo wo nuiti gooitida? Nɔun, kisugalage ga è laave ti la.» 28 Agelipa ɔeni Pɔle ma: «Da-ɔisiei zu, su la mɔ goozani, è kè ga keletien!» 29 Pɔle ɔe ma: «Subuɔani ba sugoozani, na GALA falizu ga da ɔila nɔ laade, kele zɔiti pe ti ɔoi menisu za, wo pe wo ɔe ga kèvele, é ɔula gili ɔalui niiti polu!»

30 Naa wogai ma, masagi ve-o, zou zεve ɔundiqii ve-o, Belenise ve-o ta zɔiti pe ti sei woni ti ɔoba, ti pe ti wuzegeni. 31 Siεgi zu ti ɔeni ɔulazu la, ti ɔeni ɔεεzu bɔɔ ma: «Zunui nii la faa nɔpe kεeni nu a paa ma vaa zu, ba é va vili kasoɔa ma vaa zu.» 32 Agelipa ɔeni Fεsetuse ma: «Ni zunui nii la ɔeni woɔɔulani masagi Seezaal ma, nu a la yeebe ba.»

27

Pɔle lii vai Wɔlɔme

1 Tei ti ɔeni ga deve ga gi le batoi zu, gi li Itali yooi zu, ti Pɔle ta kasoɔa nui taɔiligaa veeni masagi Oguste ná-salavusu bulu kundiqii ta ya, nii daaseigi ɔeni ga Zuliuse. 2 Gi lɛeni Adɛlamite batoi gila su, nii é ɔeni levesu bato losuɔeti Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake ɔeni gi va, Maseedɔine yooi zu nu ɔeni de, ná-taazuve ga Tesalɔnike. 3 Poluma voloi gi zeelini Sidɔn. Tei Zuliuse ɔeni ga nu bɔɔ Pɔle ve, é vaani bu ga naa li bɔlɔlɔiti pɔ be, é kpɔba zɔlɔ ti ya. 4 Gi zegeni miná, gi da zie ga Sipele ɔake ɔobu velei, tɔzei fiilei ɔeni gi laagomisu. 5 Siεgi zu gi Silisi ta Panfili bolodɛi budeni la, gi zeelini Miila, Lisi yooi zu. 6 Salavusu ɔundiqii Alεgezandili batoi gila kaani miná, é da li Itali, é gi le naa zu. 7 Folo mɔinmɔin daawu gá-batoi la ɔeni ziezu valafala, gi wola bɔlɔni, gi va zeeli Kenide taai ɔobave. Tei fiilei la ɔeni kεεzu gi va li miná velei, gi leveni ga Salemonee vele, gi leve Kelete ɔake ɔobu velei. 8 Gi leveni naama ɔake ɔobuve ga kpalai nɔ, eyεsu gi zeeli adave ta naa laasei ge ga «Bato losu vagɔi,» Lasee taai ɔobave.

9 Yeedεɔala mɔinmɔin ge leveni ɔana, bato zu ziei ɔeni liizu ga wola baa, tɔzei zugi ma ziegi leveni niina. Naa ɔa é kεeni, Pɔle ɔeni ti ma: 10 «Bɔlɔlɔiti, na kaazu ga ni ada ɔena ade siei nii wo nɔ ti, faa zuɔologɔlo mɔinmɔin ka ɔεεzu ga batoi ta sugasɔi, kele ada balaa ade undaa ɔa ɔe é vili.» 11 Kele salavusu ɔundiqii laani bato bize nui ta bato kεε nui la, é leve Pɔle wooi va, é ɔeni bosu. 12 Naa voluma tei bato losuve la ɔeni vani ga nu samai leve ná, nuɔusei bɔlɔzɔ zolooni ma ga gi zegɛ ná, ni toɔa zoo ɔεεzu gi zeeli Fenikise, Kelete bato losuve nii gaavotegai lekpeɛma nu yeezazuve folo liizu velei ma, ta lekpeɛma nu ɔuvezuve folo liizu velei ma, nii a ke gi samai leve miná.

Fiile wolai lokoleve vai kpolodɛi ɔa

¹³ Lεkpεma nu yeezazu vele viile goi vaani fεε, ti g̃isieni ga ti yiima vai laazeelia ti ve, ti kɔlu g̃apɔgi g̃ulani ziei wu, ti li ga zie zaama yooi Kelete g̃oba vele. ¹⁴ Kεε su la g̃eni g̃oozani, fiile n̄oi nii daaseigi ga «Wulakilɔn,» naa lokoleveni zie zaama laai maazu. ¹⁵ Fiilei batoi zegeni ya, naa la g̃eni zobo sɔlɔni fiilei ma, gi bɔg̃ɔ yeni zea, é da li ga giye. ¹⁶ Gi leveni zie zaama you goi ta g̃oba, daaseigi ga Keloda. Tei é g̃eni gi tago maalɔg̃uzu, gi g̃aabaani kele gi kein koi mazɔlɔ. ¹⁷ Ti tɛai ma batoi zu, ti kpɔba vele g̃aizieni, ti batoi zaama g̃ili ga galuiti. Tei ti g̃eni luazu ga é mina vili na g̃ae munemunegi zu, ti fiile zuzo segei yeini, naa g̃a é keeni ti bɔg̃ɔ yeni fiilei ya, é da li ga giye. ¹⁸ Poluma voloi, tei fiilei g̃eni batoi wo la niikpisu, ti ná-kasɔi g̃ilazu vilini ya kpolod̄ei wu. ¹⁹ Foloi zavasiei, ti batoi bize zɔlaiti pilini ya kpolod̄ei wu ga ti bɔg̃ɔ yeeiti. ²⁰ Folo m̄ainm̄ain daawu nu la m̄o g̃eni foloi ta somide g̃aiti kaazu. Fiilei g̃eni liizu ga zee g̃aaba n̄o kenein, gaabelasu kito n̄ope ge la m̄o g̃eni gi ve, ga g̃a ye vulua.

²¹ Su g̃oozani niina gi la daami wosu, Pɔle wuzegeni nubuseiti saama, é g̃e ma: «Wo pεtega, b̄ɔlaiti, ga maan̄eni ga wo woilo ḡo ma, ade mina zεge Kelete, naazu ade g̃ea g̃izosu niima maan̄g̃oi ta faa zu g̃olog̃ologi nii ma. ²² Kεε n̄a wo len̄esu niizu ga wo zεbezεge, wo tan̄ope ge la valaga zenvui ma, keni batoi n̄o g̃a é g̃olog̃olosu. ²³ Za kpidii GALAGI nii ḡe zea ta ḡe d̄ebizu, naa ná-geezugeelai gila maabu g̃ave b̄a, ²⁴ é g̃e m̄a: «Pɔle, mina lua, t̄ozei keni é lo feya Seezaal g̃aazu, t̄o vɔlɔ ka GALA ge è-zie n̄g̃oit̄i pε kaliva é ma, tan̄ope ge la zaa.» ²⁵ Naa g̃a é ba, à zεbezεge mu, b̄oaiti, t̄ozei n̄un daave GALA da, ga vele bogai la m̄a, zekana é g̃eezu la. ²⁶ Kεε keni de ade vili ya zie zaama laai gila su.»

²⁷ Nii g̃eni ga kpidi puug̃o maazu naanisiei (14), fiile wolai da li n̄o ga giye Meeditelanee bolod̄ei g̃a, kua zaamai bato bize nuiti ti ga g̃aani ga gi maabu g̃a kakei ta va. ²⁸ Ti kɔg̃o galui vilini ziei wu, ti ka ga bu g̃oozave ga m̄etele vuusavago maazu lɔfela (37). Gi va lago li poun, ti pili m̄n̄o, ti ka ga m̄etele vuufeleg̃o maazu lɔsava (28). ²⁹ Kεε tei ti g̃eni luazu ga batoi mina lo g̃a k̄tuiti ba, ti kɔlu g̃apɔ naanig̃o vilini batoi boga vele, ti bala ga wozai se g̃ema vai. ³⁰ Tei bato bize nuiti ti g̃eni p̄o ga ti vela, ti g̃ula batoi zu, ti kein koi vileni ziei g̃a, ege ta g̃e liizu poun ga ti kɔlu g̃apɔg̃iti pili velela vele. ³¹ Pɔle g̃eni salavusu g̃undig̃ii ma ta salavusuiti: «Ni niima nuiti ti la yeni batoi zu, wo la m̄o g̃izoga.» ³² Salavusuiti ti kein koi ma g̃aluiti teveleveni naazu, ti be ba, é loo bu.

³³ Wozai sege ma la yɔg̃ɔzu, Pɔle g̃eni nubuseiti pε ten̄esu ga ti daamii wo, é g̃e ti ma: «Za g̃a ga folo puug̃o maazu naanisiei (14) wo da maab̄ungi wo, wo la de daamii n̄ope boni. ³⁴ N̄a wo maan̄en̄ezu def̄emu ga wo daamii wo niina. Naa wola zolooge wo ma, nii a ke wo g̃ula ve, naa v̄oluma à la dà: Wo tan̄ope undeg̃ai g̃ila kpalaa ge loa ya.» ³⁵ E naa wogai ma, é bului zegeni, é mamagi ve GALA be ti pε gaazu, é gale g̃ale, naa v̄oluma é t̄ozei ga mia. ³⁶ Z̄oit̄i pε ti zεbezεg̃eni, ti t̄ozei ga daamii woga. ³⁷ Gei kpein gi g̃eni batoi zu, gi g̃eni ga nu unfeleg̃o puulɔfela maazu l̄zita (276). ³⁸ Ti daamii wogai ma, ti b̄aa kpe, ti ta g̃ulani batoi g̃asɔi ma, moloi da ga beleegi, ti da naa vili kpolod̄ei wu.

³⁹ Siegi zu woza se g̃eni la ma, ti la g̃w̄esu g̃aani kakei va, ti weleni, ti zie bekegi ta vete ta ma na g̃aegi, ti g̃eni g̃eezu, ni ta zoo ti z̄o batoi va miná vele. ⁴⁰ Ti kɔlu g̃apɔg̃iti ma g̃aluiti teveleveni, ti naati zε ziei wu, ti yeebe gaamago bato bize aniiti ba. Ti fiile zuzo segei wuzegeni, ti t̄e, ti da li ga kakei ma vele. ⁴¹ Kεε ti zig̃ani na g̃ae sig̃igi gila ba, nii kpolod̄ei ma veinfein feleg̃oi gaal̄ai ba yɔg̃ɔzu, ti bata ná. Velelave batani ba kpe é la g̃eni niikpisu, voluzuve da g̃ale g̃ale ga kpolod̄ei ná-zee g̃aabaai.

⁴² Salavusuiti ti zolooni ma ga ti kasog̃a nuiti pε paa, naa g̃a a ke ta mina ye lasesu, é va vela. ⁴³ Kεε tei salavusu g̃undig̃ii g̃eni p̄o ga é Pɔle g̃izo, é la g̃eni vaani bu, ti va naama vai g̃e. E devei veeni ga z̄oit̄i pε ti zoogai lasesu, naati ti vili ziei g̃a m̄ounpa, ti kakei mazɔlɔ. ⁴⁴ E g̃e z̄oit̄i ti ze gulu z̄ev̄eiti ma, ba batoi ma bulukpulg̃iti ma. Vele g̃ana εε pε ge kakei maazɔlɔni la ga pag̃o.

28

Pɔle ɖɛai ma zie zaama yooi zu daa ga Malete

¹ Gi ɖulaai ma faabaagi laawu, gi kwɛɛni ga zie zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ² Ná nuiti ti yeezeini gi wu ga pagɔ, ti abu wolai ɖaazoni, ti gi pɛ toli ga gi ɖɔɔɛ, tɔɔzei tonai ta kɔɔɛi ɖa é ɖɛni vaazu ga gola. ³ Pɔle kpatagalagi ta ɖaalɛni ba ga é pu abui ɖa, kɛɛ abui liegi maavele ma, pɛɛɖaali ɖila ge ɖulani su, é so zeei va. ⁴ Ná nuiti ti kaalii ɖaai ma zelɛni Pɔle yeei va, ti ɖɛni ɖɛɛzu bɔɖɔ ma: «Gaama zu zunui nii ɖa ɖɛ ga nu vaa nui ta, kulaa nɔ ɖa feya faa bɔii zu kpoloɖei wu, gaamanɔ ada-ɖalagi ná-tukpɔi la vaani bu, é va ye vulua.» ⁵ Kɛɛ Pɔle kaalii vɔbɛni abui zu, é la vɔɔ ma zoolɛ nɔpɛ gaɖaani. ⁶ Naama nuiti ti ɖɛni ná maabɔunsu, é ɖɛni ti ɖisu ga ti Pɔle ɖa zeei ve, ba é loo é za gaamanɔ. Tei ti lebinini maabɔungi naa zu, ti la faa nɔu nɔpɛ kaani, é va ɖɛ ga Pɔle, ti-ɖigi valiboni, ti ɖa ɖɛ ma: «Galagi ta ve de.»

⁷ Ná ɖobave zie zaama yooi naa ma nu wola mɔungi daaseigi ga Pubiliuse ná-kpeleiti ti ɖɛni ná. E yeezeini gi wu ga nɛɛɛgi, é gi laazuvɛɛ folo savagɔ laawu. ⁸ Pubiliuse kɛɛɖɛ ɖɛni zeebɛzu, kɔɔkpadimai ta kelɛndɛgi ɖa é ɖɛni ba. Pɔle lɛni pɔ bɛ, é GALA fali bɛ, é yeela ma, é balo. ⁹ Naa vɔluma, seebɛ nui niiti kpein ti ɖɛni zie zaama laai zu, ti vaani balaa, tama ti pɛ ti valoni. ¹⁰ Ti unfema wola veeni gi vɛ, gi liizuvɛ nii pɛ é ɖɛni ga gi bɛɖɛma ani, ti naa pɛ feeni gi vɛ.

Pɔle zeeli vai Wɔɔɔme

¹¹ Alu savagɔ leveni pɛ gi va lɛ Alɛgezandili batoɔi gila su, nii é samai ɖɛni zie zaama laai zu, batoɔi naa laaseigi vɔluvɛ ɖɛni ga «Gala felegɔiti ti ga yoogiti.» ¹² Gi zeelini Silakuse taazuvɛ, gi kɛ miná ga folo savagɔ. ¹³ Gi zɛɖɛni miná, gi ɖa li ga kake ɖobu velei, eyesu gi zeeli Legio. Poluma voloi lɛkpɛma velei nu yeezazuvɛ viilei lokoleveni, gi kɛni ga folo felegɔ gi va zeeli Puzɔle. ¹⁴ Gi kidaaleve nuiti tanigaa ɖaani miná, ti gi maanɛɛni ga gi ɖɔɖɔ ɖila kɛ ti va. Uele ɖana gi zeelini la Wɔɔɔme. ¹⁵ Wɔɔɔme ɖidaaleve nuiti ti gi-maawoo mɛnini, ti vile pele ma gi laaɖomisusu eyesu ti va adave ná laa ga Apiyuse Lɔɔɖɔi, ta vɛ ná laa ga Wɛɛn Laazu Uele Savagɔi. Siɛgi zu Pɔle ti ɖaani la, é GALA mamani, naa vɔluma iɔɔ ge lɔɔni.

¹⁶ Siɛgi zu gi zeelini la Wɔɔɔme, ti vaani bu ga Pɔle ye bɔɖɔ vɛɛ wu, salavusui gila ge ɖa wɛɛ ma.

¹⁷ Folo savagɔ levɛgai ma, Pɔle Zuifuiti ta-lotuɖɔiti tolini ga ti ɖomi ta naati. Siɛgi zu naati ti vaani la pɔ bɛ, é ɖɛni ti ma: «Kɛɛleaiti, gɛ la faa ɖoloɖoloni ada-nubuseiti ma, gɛ la ade-mɛmɛwolani ta-vaa vɔɔɔmai ta ɖoloɖoloni balaa. Anɛɛ naa ve, ti sɔni, ti pili kasoi ɖa Zeeluzalɛme, ti kula miná, ti fɛ Wɔɔɔme nuiti zea. ¹⁸ Naati ti bɛgai ma ga ná-faiti buuvɛɛ, ti ɖɛni ɖɛɛzu, ti pɛɛ, tɔɔzei ti la ɖɛni nɔun sɔ kaani, nii soloogai nu va vaa ma. ¹⁹ Kɛɛ tei Zuifuiti ti la ɖɛni vaazu naa wu, kɛɛ ɖelegele ge la ɖɛni ná kɛni gɛ woɖulani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga wɔin ɖa mà ga gɛ ná-nubuseiti maalɔ. ²⁰ Naa ɖa é kɛa gɛ toligi wogai la ga ade ɖa, ade yeɛɛ é vile naama vai va, tɔɔzei Izelayele ná-kitogi maavele ɖa za gɛ yɔɔɖɔi nii zu la.»

²¹ Zuifuiti ti gooɖaavoteni, ti ɖɛ ma: «Gi la seve zɔɔɔni, é va zɛɖɛ Zudee yooi zu ɖa-vaa zu, gi-ɖɛɛloin gila kpalaa ge la vaani, é va ɖa-vaa nɔu wo gi ma. ²² Kɛɛ wɔin ɖa gi ma ga ɖa bɔɖɔi è ɖa-ɖisɛi lɛ ga giye. Nii é ga kalagi naa è vɔɔpɛai ba, gi kwɛɛni ga ade pɛ nuiti ta wuzɛɖɛzu daalɔɖɔma ga gola.»

²³ Ti ku ɖili toni ga ti ɖomi. Naama voloi zeelii ma, ti vaani pɔ bɛ, ti mɔin, é leve ma mɔungi va. E zo sobui ma eyesu kpɔkɔi zeeli, Pɔle bɔɛni ti vɔ, é ná-kalagi wo pelei lɛ ga tiye: E GALA ná-masadaɔ ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-tɔgi zu wooiti seɖɛni ta GALA goo wo nuiti ta-bɔɛiti, é ɖaaba kele ga é ti-ɖigi lati, é lo Yesu ná-fai va. ²⁴ Tanigaa ti laani gooi la, zɔiti ti la kɛni pɛ ti va la da. ²⁵ Siɛgi zu ti ɖɛni zɛɖɛzu la Pɔle vɔ bɛ, tiya letele ti la ɖɛni zolooni faa ɖila ma, Pɔle niima ɖisɛi ɖilagi woni ti ma, é ɖɛ ma: «Gaama ɖɛni

Zenvu Nadegai ya, siegi zu é gɛni bɔezu la wo-memewolani pɔ ga GALA goo wo nui Ezayi maavele, é gɛni ti ma:

²⁶ «Li, è gɛ niima nubuseiti ma:

wa la woilo nɔ,
kεε wo la faa gaaɣaa pε.

Wa la wεε nɔ,
kεε wo la wozaɣaa pε.

²⁷ Tɔɔzei niima nubuseiti ti gɛa ga kigaaza nuiti,

ti bɔɣɔ woizubɔɔba, ti yeevεε gaaazu,

naa gɔ a kε ti gaaazu mina wozaɣa,

ti-woiyegɛiti ti mina faa mɛni,

ti-yii mina faa gaaɣa,

ti va gale ma pɔ,

nii a kε gè va ti gɛdε.» »

²⁸ Pɔle gɛni ti ma volu: «À kwεε mu ga kizo fai nii GALA ge fea, daa gana zeelizu zii gɛligiti ma, naati mu ta woilo ma.» ²⁹ [Pɔle naama wooi wogai ma, maaɣaali wolai yenii Zuifuiti zɔɣɔzu, ti da li.]

³⁰ Pɔle kεeni ga kona felegɔ pɛlei naa wu, nii é seɣeni. E gɛni yeezeizu nuiti pε bu ná, niiti ti gɛni vaazu pɔ ga ti ka. ³¹ E gɛni GALA ná-masadai ma vai laazeelizu, é da kalagi wo, é vile Maligii Yesu Kilista ná-fai va ladalai zu, faa nɔpε ge la gɛni kpeteveni naa va.